

အမေရိကန်
မဟာကန္တာရဆရာတော်
အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

၏

ပဉ္စပကြိမ် အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

ဝါတုကထာ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

[ဇာတုကထာ မူလဋီကာနိဿယ၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ မူလဋီကာနိဿယ၊
ဇာတုကထာ ပါဠိတော်နိဿယနှင့် ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ပါဠိတော်နိဿယ]

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန

သာသနာ-၂၅၂၄
ဇေတု-က

ကောဇာ-၁၃၄၂

မတ်လ-၁၉၈၁

ပဉ္စပကြိတ် အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
နိဒါန်းအကျဉ်းချုပ် ၃
နိဒါန်း ၆၁
ကျမ်းဦးအမူ

ဓာတုကထာ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

ဂန္ထာရမ္မ အဖွင့်— ၁
၁။ မာတိကာ အဖွင့်—	
၁-နယမာတိကာ အဖွင့် ၅
၂-အပ္ပန္နိရမာတိကာ အဖွင့် ၇
၃-နယမုခမာတိကာ အဖွင့် ၈
၄-လက္ခဏမာတိကာ အဖွင့် ၁၀
၅-ဗာဟိရမာတိကာ အဖွင့် ၁၁
၂။ နိဇ္ဈေသ အဖွင့်—	
၁-ပဌမနယ သင်္ကဟာသင်္ဂပဒ အဖွင့်	
၁-ခန္ဓပဒ အဖွင့် ၁၇
၂-အာယတနပဒါဒိ အဖွင့် ၂၂
၆-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါဒိ အဖွင့် ၂၄
၇-တိတပဒ အဖွင့် ၂၇
၅-ဒုတိယနယ သင်္ကဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့် ၂၉
၃-တတိယနယ အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့် ၃၇

အကြောင်းအရာ	ခေမုက်နာ
၄-စတုတ္ထနယ သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်	... ၄၂
၅-ပဉ္စမနယ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်	... ၄၆
၆-ဆဋ္ဌနယ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒ အဖွင့်	... ၅၂
၇-သတ္တမနယ သမ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်	... ၆၃
၈-အဋ္ဌမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်	... ၆၆
၉-နဝမနယ သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်	... ၆၇
၁၀-ဒသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်	... ၆၉
၁၁-ကောဓသမနယ သင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်	၇၀
၁၂-ဒွါဒသမနယ သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်	၇၃
၁၃-တေရသမနယ အသင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်	၇၄
၁၄-စူဠသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်...	၇၆
နိဂမနကထာ အဖွင့်	... ၇၇

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ အဋ္ဌကထာ သာသနာဋီကာ

၈၂-၈၅ အဖွင့်-	... ၇၉
၁။ မာတိကာ အဖွင့်-	... ၈၁
၂။ နိဇ္ဈေသ အဖွင့်-	
၁-ကေကနိဇ္ဈေသ အဖွင့်	... ၉၆
၂-ဒုကနိဇ္ဈေသ အဖွင့်	... ၁၇၃
၃-တိကနိဇ္ဈေသ အဖွင့်	... ၁၈၄
၄-စတုက္ကနိဇ္ဈေသ အဖွင့်	... ၂၂၄
၅-ပဉ္စကနိဇ္ဈေသ အဖွင့်	... ၂၆၄
၆-ဆက္ကနိဇ္ဈေသ အဖွင့်	... ၂၇၇
၇-သတ္တကနိဇ္ဈေသ အဖွင့်	... ၂၇၈
၈-၉-အဋ္ဌက, နဝက နိဇ္ဈေသ အဖွင့်	... ၂၈၄
၁၀-ဒဆကနိဇ္ဈေသ အဖွင့်	... ၂၈၄

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဓာတုကထာ မူလဋီကာ နိဿယ

ဂန္ထာရမ္မ အဖွင့်—

.... ၂၇၆

၁။ မာတိကာ အဖွင့်

၀-နယမာတိကာ အဖွင့်

— ၂၉၄

၂-အတ္တန္တရမာတိကာ အဖွင့်

.... ၂၉၆

၃-နယမုခမာတိကာ အဖွင့်

.... ၃၀၁

၄-လက္ခဏမာတိကာ အဖွင့်

.... ၃၀၆

၅-ဗာဟိရမာတိကာ အဖွင့်

.... ၃၀၉

၂။ နိဗ္ဗေသ အဖွင့်—

၁-ပဌမနယ သင်္ကဟာသင်္ကဟပဒ အဖွင့်

၁-ခန္ဓပဒ အဖွင့်

.... ၃၂၉

၄-သစ္စပဒါဒိ အဖွင့်

.... ၃၃၆

၆-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ အဖွင့်

.... ၃၃၇

၂-ဒုတိယနယ သင်္ကဟိတေနအသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

.... ၃၄၂

၃-တတိယနယ အသင်္ကဟိတေနသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

.... ၃၇၉

၄-စတုတ္ထနယ သင်္ကဟိတေနသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

.... ၃၈၇

၅-ပဉ္စမနယ အသင်္ကဟိတေနအသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

.... ၃၉၆

၆-ဆဋ္ဌနယ သမ္ပယောဂဝိပူဇယာဂပဒ အဖွင့်

.... ၄၀၇

၇-သတ္တမနယ သမ္ပယုတ္တေနဝိပူယုတ္တပဒ အဖွင့်

.... ၄၂၀

၈-အဋ္ဌမနယ ဝိပူယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

.... ၄၄၀

၉-နဝမနယ သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

.... ၄၄၁

၁၀-ဒသမနယ ဝိပူယုတ္တေနဝိပူယုတ္တပဒ အဖွင့်

.... ၄၄၃

၁၁-ကောဒသမနယသင်္ကဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပူယုတ္တပဒအဖွင့်.... ၄၄၃

၁၂-ဒ္ဓါဒသမနယ သမ္ပယုတ္တေနသင်္ကဟိတာသင်္ကဟိတပဒအဖွင့် ၄၄၅

၁၃-တေရသမနယ အသင်္ကဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပူယုတ္တပဒ အဖွင့် ၄၄၆

၁၄-စုဒ္ဓသမနယ ဝိပူယုတ္တေနသင်္ကဟိတာသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့် ၄၅၁

[ကား]

ပုဉ်းပုဉ်း အဋ္ဌကထာ တာသင်္ဂဏီကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ္တိ မူလဋီကာ နိဿယ

၁။ မာတိကာ အဖွင့် ၄၅၃

၂။ နိဋ္ဌေသ အဖွင့်

၁-ကေကနိဋ္ဌေသ အဖွင့် ၄၇၄

၂-ဒုကနိဋ္ဌေသ အဖွင့် ၅၁၃

၃-တိကနိဋ္ဌေသ အဖွင့် ၅၁၆

၄-စတုက္ကနိဋ္ဌေသ အဖွင့် ၅၁၆

၅-ပဉ္စကနိဋ္ဌေသ အဖွင့် ၅၂၅

၆-ဆက္ကနိဋ္ဌေသ အဖွင့် ၅၂၇

၇-သတ္တကနိဋ္ဌေသ အဖွင့် ၅၂၆

၁၀-အသကနိဋ္ဌေသ အဖွင့် ၅၃၀

ခေတုကကာ ပါဠိတော် နိဿယ

ဥဋ္ဌေသ-

၁-နယမာတိကာ ၅၃၃

၂-အဗ္ဗန္တရမာတိကာ ၅၃၃

၃-နယမုခမာတိကာ ၅၃၄

၄-လက္ခဏမာတိကာ ၅၃၄

၅-ဗာဟိရမာတိကာ ၅၃၄

၁-ပဌမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၄

၂-ဒုတိယနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၅

၃-တတိယနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၅

၄-စတုတ္ထနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၅

၅-ပဉ္စမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၆

၆-ဆဋ္ဌနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၆

၇-သတ္တမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၆

၈-အဋ္ဌမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၇

၉-နဝမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၇

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၁၀-ဒသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၇
၁၁-ကောဒသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၇
၁၂-ဒွါဒသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၈
၁၃-တေရသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၈
၁၄-စုဒ္ဓသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ ၅၃၈

နိဇ္ဇေသ—

၁-ပဌမနယ သင်္ကံဘသင်္ကံဟပဒနိဇ္ဇေသ ၅၃၉
မူလဋီကာအဖွင့်အတိုင်း တနည်းအနက်ပေးပုံ ၅၃၉
၂-ဒုတိယနယ သင်္ကဟိတေန အသင်္ကဟိတပဒနိဇ္ဇေသ ၅၄၀
ဥဒ္ဓါန်းဂါထာအနက် ၅၄၁
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့်အကောက်လင်္ကာ ၅၄၁
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၄၂
၃-တတိယနယ အသင်္ကဟိတေနသင်္ကဟိတပဒနိဇ္ဇေသ ၅၄၂
ဥဒ္ဓါန်းဂါထာအနက် ၅၄၂
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ ၅၄၃
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၄၃
၄-စတုတ္ထနယ သင်္ကဟိတေနသင်္ကဟိတပဒနိဇ္ဇေသ ၅၄၄
ဥဒ္ဓါန်းဂါထာအနက် ၅၄၄
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့်အကောက်လင်္ကာ ၅၄၅
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၄၅
၅-ပဉ္စမနယ အသင်္ကဟိတေနအသင်္ကဟိတပဒနိဇ္ဇေသ ၅၄၅
ဥဒ္ဓါန်းဂါထာအနက် ၅၄၆
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ ၅၄၇
ဓာတုကထာအိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၄၈
၆-ဆဋ္ဌနယ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒနိဇ္ဇေသ ၅၄၈
၁-ခန္ဓ ၅၄၈
ဥဒ္ဓါန်းဂါထာအနက် ၅၄၈
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ ၅၄၉
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၅၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇-သတ္တမနယ သမ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဇေသ ၅၅၁
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက် ၅၅၂
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ ၅၅၂
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၅၃
၈-အဋ္ဌမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဇေသ ၅၅၃
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက် ၅၅၃
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ ၅၅၄
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၅၅
၉-နဝမနယ သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဇေသ ၅၅၅
ဥဒ္ဓါန်းဂါထာအနက် ၅၅၅
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ ၅၅၆
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၅၆
၁၀-ဒသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဇေသ ၅၅၇
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ ၅၅၇
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၅၇
၁၁-ကောဒသမနယ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဇေသ	၅၅၈
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၅၈
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၅၈
၁၂-ဒ္ဓါဒသမနယ သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ နိဇ္ဇေသ ၅၅၈
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၅၈
၁၃-တေရသမနယ အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တပဒ	
နိဇ္ဇေသ ၅၅၈
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၅၉
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ ၅၅၉
၁၄-စုဒ္ဓသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ နိဇ္ဇေသ	၅၅၉
၁-ခန္ဓာဓိ ၅၅၉
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ ၅၆၀

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ပါဠိတော် နိဿယ

မာတိကာ—

၁-ဥဇ္ဇေသ	... ၅၆၀
ပုဂ္ဂလပညတ္တိ မာတိကာ	... ၅၆၂
၂-ဒုကဉ္စဇ္ဇေသ	... ၅၆၂
၃-တိကဉ္စဇ္ဇေသ	... ၅၆၂
၄-စတုက္ကဉ္စဇ္ဇေသ	... ၅၆၂
၅-ပဉ္စကဉ္စဇ္ဇေသ	... ၅၆၃
၆-ဆက္ကဉ္စဇ္ဇေသ	... ၅၆၄
၇-သတ္တကဉ္စဇ္ဇေသ	... ၅၆၄
၈-အဋ္ဌကဉ္စဇ္ဇေသ	... ၅၆၅
၉-နဝကဉ္စဇ္ဇေသ	... ၅၆၅
၁၀-ဒဆကဉ္စဇ္ဇေသ	... ၅၆၅

နိဇ္ဇေသ—

၁-ဇောဏ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၅၆၇
၂-ဒုက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၅၇၇
၃-တိက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၅၈၁
၄-စတုက္က ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၅၉၅
၅-ပဉ္စက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၁၃
၆-ဆက္က ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၁၉
၇-သတ္တက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၂၀
၈-အဋ္ဌက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၂၀
၉-နဝက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၂၁
၁၀-ဒဆက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၂၀
ဗျတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်အညွှန်း	... ၆၂၃

နိဒါန်း အကျဉ်းချုပ်

အချိန်။ ။ ၁၃၃၆-ခု၊ ဒုတိယ ဝါဆိုလဆုတ် (၂) ရက်နေ့၌ စတင် ပို့ချ
ရေးသား၍ ၁၃၃၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၁၂) ရက်နေ့၌
ပို့ချရေးသား၍ပြီးဆုံးသည်။ တနေ့(၁)နာရီပို့ချ၏။ ၃-နှစ်နှင့်
၂၅-ရက် ကြာသည်။ သို့သော် အဖိတ် ဥပုသ်နေ့များ စာဝါ
နားသဖြင့် ထိုရက်များနှုတ်နိုင်ပါသေးသည်။

ရေးသားပို့ချပုံ။ ။ ပါဠိတော် နိဿယကို ရဟန်းတပါးက ဆိုရ ရေးရ၏။
အဋ္ဌကထာ နိဿယနှင့် ဘာသာဋီကာကို ၂-ပါးက တာဝန်
ယူ၍ ဆိုရ ရေးရ၏။ မူလဋီကာ နိဿယကို တပါးတာဝန်ယူ၍
ဆိုရ ရေးရ၏။ ပဌမနေ့ ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-မူလဋီကာ-အနက်နှင့်
အဓိပ္ပါယ်များကို စာဆို ပုဂ္ဂိုလ်များက အချော ရေး၍
ဒုတိယနေ့၌ နံနက် (၉) နာရီခန့် ဆရာတော်ထံ ထပ်မံ ပြကြ
ရ၏။ အဋ္ဌကထာ၏ ဘာသာဋီကာ [အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်] ကို
ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် မချမီ တရက်ကြို၍ အကြမ်းရေးယူ ခဲ့၏။
ထိုရေးခဲ့သော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြော၍ ပို့ချ၏။ လိုတိုးပိုလျော့
ပြုတန်ပြု၏။

တွဲဖက် စာဝါ။ ။ ဤ ပဉ္စ ပကရဏ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာကို ရေးယင်း
ပို့ချစဉ်၌ အချိန်မှာ သုတ္တန်ပိဋက သုတ်မဟာဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ
ဘာသာဋီကာကိုလည်း ပို့ချရေးသားဆဲ ဖြစ်၏။ သုတ်မဟာ
ဝါကို နေ့ (၁၂) နာရီမှ (၁) နာရီထိုးရန် (၁၀) မိနစ်အလို
အထိ ချလေ့ရှိသည်။ ထိုနောက် (၁၀) မိနစ်မျှ ခေတ္တ(ကျင်ငယ်
စွန့်ယင်း) အနားယူ၍ နေ့ (၁) နာရီမှ (၂) နာရီအထိ ပဉ္စပ-
ကြိတ် အဋ္ဌကထာကို ပို့ချသည်။

ပဉ္စပကြိတ် ဘာသာဋီကာ

နိဒါန်း

ပိဋက သုံးသွယ် သုံးလောကထွဋ်တင် သဗ္ဗညုဉာဏ်ရှင် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ၄၅-ဝါကာလပတ်လုံးဟောတော် မူအပ်သော ဓမ္မအပေါင်းကို “ပိဋက” ဟု ခေါ်သည်။ “ပိဋကံ” ခေါ် ပါဠိ စကားသည် “သင်ယူအပ်-သင်ယူသင့်-သင်ယူထိုက်” ဟူသော အနက်ဟော ဖြစ်ရကား “ထိုထိုအနက်-ထိုထိုအကျိုး၏ တည်ရာ” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်ပြပေသည်။ ဝိနည်းဖြစ်စေ၊ သုတ္တန်ဖြစ်စေ၊ အဘိဓမ္မာဖြစ်စေ ယင်းဓမ္မ များသည် သင်ယူသူ ကျင့်သူများအား အမျိုးမျိုးသော ကောင်းကျိုး ချမ်း သာကို သိစေနိုင် ရစေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ပိဋက” ဟူသော စကား လုံးသည် ဘုရားဟော စကားတော်များ၏ နာမည်ဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှား သိနိုင်ပေသည်။ ယင်းပိဋကသည်—

၁။ ဝိနယပိဋက = (ရှင် လူ ရဟန်းတို့ သင်ယူထိုက်သဖြင့် သင်ယူ၍ ကျင့်သူတို့အား ထိုထို ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကို ရစေနိုင်သော ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမ တရား စကား တော်။)

၂။ သုတ္တန္တပိဋက = (ပန်းကုံး၌ သီကုံးစရာကြိုး (ပန်းသီကြိုး) အလား တရားတော်များကို ဖရိုဖရဲ ပြန်ကျဲ မဖြစ်အောင် ထိန်းထားကြောင်း ဖြစ်သော ကြိုးနှင့် အလားတူ ဖြစ်၍ ရဟန်း ရှင် လူ နတ် ဗြဟ္မာ ဈာန်၏ အကျိုး စီးပွားကို ပြသော ဗုဒ္ဓ၏ တရားစကားတော်။)

၃။ အဘိဓမ္မာပိဋက = (ဝိနည်း သုတ္တန်တို့ထက် လွန်ကဲ ထူးမြတ်အောင် ရုပ်-နာမ် ဓမ္မများကို အမျိုးမျိုး ဟောပြော ဗုဒ္ဓ၏ တရားစကားတော်) ဟု သုံးမျိုးရှိပေသည်။

ဘာကြောင့်
အဘိဓမ္မာက သာလွန်
ရသလဲ

သုတ္တန်ဓမ္မထက် အဘိဓမ္မာက မည်သို့သာလွန် ထူးကဲ
မြတ်ရပါလဲဟု မေးလျှင် အချို့သော သုတ္တန် မွေ့၌
ရှုပ်-နှာမ်တို့၏သဘောကို အတော်အတန်ကျယ်ဝန်းစွာ
ဟောထားသော်လည်း အဘိဓမ္မာထက် မကျယ်ဝန်း

မစုံလင်လှပေ။ ဥပမာ—ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် (သုတ္တန်) ပါဠိတော်၌ ခန္ဓာငါးပါးနှင့်
စပ်၍ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း ဟောသင့်သလောက် ဟောထား သော်လည်း
ခန္ဓာငါးပါးကို လိုရင်း ပဓာနမထားပဲ ယင်းခန္ဓာငါးပါး အပေါ်၌ အနိစ္စ
သဘော-ဒုက္ခသဘော-အနတ္တသဘောကို ရှုမှတ် နိုင်ရုံလောက်သာ ဦးတည်
ဟောထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဘိဓမ္မာမူအား ခန္ဓဝိဘင်း ပါဠိတော်၌ပင်
ခန္ဓာငါးပါး၏ သဘောကို ကျယ်ဝန်းလှစွာ ဝေဖန်ပိုင်းခြား၍ စေ့စေ့စုံစုံ
ဟောထားသည်ကို ကြည့်လျှင် သုတ္တန်ဓမ္မထက် အဘိဓမ္မာက လွန်ကဲထူးမြတ်
ကြောင်း အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် ဟောထားကြောင်း ကောင်းကောင်းကြီး
သိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မာ၏သုတ္တန်ထက် လွန်ကဲထူးမြတ်ကြောင်း
ရှင်းလင်းလှပေသည်။ [အဘိ=သုတ္တန်တရားထက် သာလွန်ထူးမြတ် ဆန်းပြား
သော+ဓမ္မ=တရားတော်။ အဘိ အဘိ ရေကော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော။]

အဘိဓမ္မာဘုရားဟော အဘိဓမ္မာ ပိဋကကို သံဂါယနာ ဟင်သောအခါ ရှေး
ဟုတ်အစား ဦးစွာ—

- ၁။ အဘိဓမ္မာကို အဘယ်အရပ်မှာ ဟောတော်မူပါသနည်း။
- ၂။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူပါသနည်း။
- ၃။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။

ဤသို့သော နိဒါန်း(အမေးအဖြေ) မပါအောကြောင့် အဘိဓမ္မာပိဋကကို
“ဘုရားဟောစမဟုတ်” ဟု ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်များက ငြင်းချက် ထုတ်လာကြသည်။
ယင်းပြဿနာသည် ပထမ သံဂါယနာတင်ချိန်မှစ၍ စတုတ္ထသံဂါယနာတင်ပြီး
ချိန်အထိ မပေါ်ပေါက်သေးပါ။ ထို့နောက် အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်မဟာ
ဗုဒ္ဓဘောသ ခေတ်မတိုင်မီ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ (တရာ) ကျော်ခန့် ကာလမှစ၍
ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပြဿနာကို မဏ္ဍလာရာမဝါသီ “အရှင်
တိဿဘူတိ” ဆရာတော်က— “ခန္ဓာ - အာယတန - အာတု-သစ္စ-ဣန္ဒြိယ-ပဋိစ္စ
သမုပ္ပါဒ-သတိပဋ္ဌာန-ဈာန-နာမ-ဓမ္မ” ဟူသော ပဒေသဆယ်ပါးကို အကြွင်း
မရှိ ကိုယ်တော်တိုင် ထိုးထွင်း၍ဆရာ မဟာဗောဓိ ညောင်ပင်သည်ပင် အဘိ
ဓမ္မာ၏ နိဒါန်းဖြစ်ကြောင်း သံယုတ္တနိကယ် ပဒေသသုတ္တန်ကို ကိုးကား၍
ယင်းပြဿနာကို ဖြေရှင်းပေးခဲ့ပါသည်။

နောက်တဖန် ဂါမဝါသီ “သုမနဒေဝ” ဆရာတော်စာလည်း တရံသော အခါ ပုဒ္ဒရင်တော်မြတ်သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် ပင်လယ်ကသစ်ပင် ရင်း၌ ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္မလာ ကျောက်ဖျာပေါ်တွင် ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွေ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် “ကုသလာဓမ္မာ-အကုသုလာဓမ္မာ-အဗျာကတာဓမ္မာ” စသည်ဖြင့် အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော် မူကြောင်း ထောက်ကွက်ပြု၍ ကောက်ချက်ချကာ ပရဝါဒီတို့၏ “နိဒါန်းမုပု၍ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်သည် ဘုရားဟောမဟုတ်” ဟူသော ယူဆချက်ကို နိဒါန်း ပြု၍ ချေပခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင်- ပိဋကနယ်မြေမှာ နေလအသွင် အလွန်ထင်ရှားသော ဗုဒ္ဓမတဉ္စ (ဘုရားအလိုတော်သိ) အဋ္ဌကထာဆရာကြီး အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသ ကိုယ်တိုင် ဗုဒ္ဓ၏တိုက်ရိုက် မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတော်ကို ကိုင်ပြကာ “အဘိဓမ္မာ ဘုရားဟော မဟုတ်” ဟူသော ပရဝါဒီတို့၏ စွဲချက်ကို အောက်ပါ အတိုင်း အထောက်ပြု၍ ချေပခဲ့ပါသည်။

တချိန်မှာ ဂေါသိင်္ဂီသာလဝနဓေါ အင်ကြင်းတောတွင်သီတင်းသုံးတော် မူစဉ် အရှင်သာရိပုတ္တရာ အရှင်မောဂ္ဂလာန် အဂ္ဂသာဝကကြီး နှစ်ပါးနှင့် အရှင်မဟာဏဿပ- အရှင်အာနန္ဒာ- အရှင်အနုရုဒ္ဓါ- အရှင်ရေဝတ ဟူသော ထင်ရှားသည့် မဟာသာဝကကြီး ၄-ပါးတို့အား ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် တပါးစီ တပါးစီခွဲခြား၍ မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတို့တွင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဗမားသဖြင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန် ဖြေဆိုအပ်သော စကားကိုသာ စံထား၍ ပရဝါဒီတို့၏ ယူဆချက်ကို ပယ်ဖျက်ချေပခြင်း ဖြစ်သည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ။ ။ ငါ့ရှင် မောဂ္ဂလာန်...အဘယ်သို့သော ရဟန်းသည် ယခု ငါတို့နေရာ ဒီအင်ကြင်းတောကို တင့်တယ်စေ ပါသနည်း။ (တင့်တယ်အောင်ပြုရာရောက်ပါသနည်း) (သာသနာ တော်ကို အင်ကြင်းတော-ဟု တင်စား ပြောသည်။)

အရှင်မောဂ္ဂလာန်။ ။ ဤ သာသနာတော်ဝယ် ရဟန်းတော် နှစ်ပါး အဘိဓမ္မာ တရားတော်ကို အချင်းချင်း ဆွေးနွေးကာ ပြဿနာ မေးမြန်းလင်း တွန့်တိုဆုတ်နှစ်ခြင်း မရှိလျှင် ၎င်း ရဟန်းနှစ်ပါး၏ စကားသည် ထရားအား လျော် ကန်ပါပေသည်။ ငါ့ရှင်သာရိပုတ္တရာ- အဲဒီလို ရဟန်း မျိုးသည် လပြည့်ဝန်း၏ အရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်း

တေဂက်ပသော ဤ အင်ကြင်းတောကို (သာသနာ တော်ကို) တင့်တယ်စေပါသည်။ (တင့်တယ်အောင် ပြုရာ ရောက်ပါသည်-ဟူလို)

အထက်ပါ အရှင်မောဂ္ဂလာန်၏အဖြေကို အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဗုဒ္ဓရှင်တော် မြတ်အား လျှောက်ထားရာ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်က “ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ သာဓု သာဓု=ကောင်းပါပေစွ ကောင်းပါပေစွ။ ချစ်သား မောဂ္ဂလာန်သည် သင်၏အမေးပုစ္ဆာကိုကောင်းစွာအမှန်ဆုံးဖြေဆိုနိုင်ပါပေစွ” ဟု ချီးကျူးတော် မူပြီး ဆက်လက်မိန့်တော်မူပုံကား ကြက်သီးအဖွယ်ပါပေ။ “ချစ်သား-သာရိ ပုတ္တရာ.... မောဂ္ဂလာန်ဟာ တကယ် မွေကထိက အစစ်ပါပေ။ အဘိဓမ္မာကို တကယ်တတ်မြောက်နားလည်သော ရဟန်းတို့သည်သာ မွေကထိက မည်ပါ ပေသည်။ အဘိဓမ္မာကို မကျွမ်းကျင် နားမလည်လျှင် တရားဟောနေသော် လည်း မွေကထိက အစစ်မဟုတ်ကြ” ဟု ဗုဒ္ဓ၏မိန့်တော်မူချက်ကို ကိုင်ပြု၍ ပရဝါဒီတို့၏စကားကို အဋ္ဌကထာဆရာကြီး အရှင်မဟာဗုဒ္ဓသောသကံ ချေပ ခဲ့ပါသည်။ (မူလပဏ္ဏာသ-မဟာဂေါသိဂ်သုတ်)

သာသနာဆမိုင်းစဉ်

ပထမသံဂါယနာ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် သုံးလကျော် လေးလတွင်း အရောက် (၃-လနှင့် ၄-ရက်) တွင် သာသနာအညစ်အကြေးကို သန့်ရှင်းတည်တံ့ ပြန့်ပွားရေးဖြစ်အောင် ထုစုဂြိုဟ် ပြည့်ရှင် ဘုရင်အဇာတသတ်မင်း၏ ကူညီစောင့်ရှောက် ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့ မှုကို ခံယူကာ အရှင်မဟာကဿပ ဦးဆောင်သော ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၅၀၀- (ငါးရာ) တို့ ပိဋကသုံးသွယ် နိကာယ်ငါးရပ်ကို ပေါင်းစုရွတ်ကာ ပထမသံဂါ ယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြပါသည်။ ယင်းသို့ သံဂါယနာတင်ရာဝယ် အဘိဓမ္မာ ပိဋက အပါအဝင်ဖြစ်သော ကထာဝတ္ထု ကျမ်းသည် မာတိကာ (အကျဉ်း) မျှသာ ရှိပါသေးသည်။

ဒုတိယသံဂါယနာ။ ။ ထို့နောက်— သာသနာတော်နှစ် ၁၀၀ (တရာ) ရောက်သော အခါ ဝေသာလီပြည် ဝဇ္ဇီတိုင်းတွင် ကာလာသောကမင်း၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုကိုရယူလျက် အရှင်မဟာကဿပ အမှူး ပြုသော ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၇၀၀ (ခုနစ်ရာ) တို့ ပေါင်းစုရွတ်ကာ ဒုတိယ သံဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြပါသည်။ ယင်းသံဂါယနာပွဲသည် ဝိနည်းကိုသာ အဓိကထား၍ တင်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် အဘိဓမ္မာပိဋကမှာ ထူးခြား ပြောင်းလဲမှု မရှိ၊ ပထမသံဂါယနာ တင်သည့်အတိုင်းပင် ဇက်ခံအတည်ပြုကြပါသည်။

တတိယ သံဂါယနာ။ ။ ယင်းသို့သော အခြေအနေဖြင့် ဆက်လက် တည်ရှိ
 နေရာမှ သာသနာနှစ်-၂၃၅ (နှစ်ရာသုံးဆယ့်ငါး)
 ရောက်သောအခါ ပါဠိလိပုတ်ပြည် (အသောကာရုံကျောင်းတိုက်) ၌ အသောကာ
 မင်း၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုကိုယူ၍ အရှင်မဟာ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိယ ထေရ်ကို
 ဦးစီးတင်မြှောက်ကာ ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၁၀၀၀ (တထောင်) စုပေါင်းလျက်
 တတိယသံဂါယနာ တင်တော်မူကြပါသည်။ ယင်းတတိယ သံဂါယနာ၏
 ခေါင်းဆောင် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိယ အရှင်မြတ်က ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်
 မာတိကာ (အကျဉ်း) မျှ ဟောတော်မူခဲ့သော ကတာဝတ္ထုကို (ယခုလက်ရှိ
 မူအတိုင်း) အကျယ်ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ဆက်လက်၍ အရှင်
 မောဂ္ဂလိပုတ္တတိယ အရှင်မြတ်နှင့် အသောကာမင်းတို့ ညှိနှိုင်း တိုင်ပင်ကာ
 ကိုးတိုင်းကို ဌာနသို့ သာသနာပြု ရဟန်းတော်များကို စေလွှတ်ခဲ့ပါသည်။
 ယင်းတတိယသံဂါယနာတင်ပြီး နောက်တနှစ်ဖြစ်သော သာသနာတော်နှစ်
 ၂၃၆-နှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ပါဠိလိပုတ်ပြည် (မဇ္ဈိမဇေယ) မှ အရှင်
 မဟိန္ဒအရှင်မြတ်သည် သီဟိုဠ်သို့ သာသနာပြု ကြွတော် မူပါသည်။ (နောက်
 နား၌ အနည်းငယ်ထပ်ရှင်းပါမည်။) ဤအချိန်ထိ ပိဋကတော်များသည် နှုတ်ငုံ
 ဆောင်ခေတ်သာ ရှိသေး၍ စာအုပ်စာတမ်းခေတ် မရောက်သေးပါ။

စတုတ္ထသံဂါယနာ။ ။ ထို့နောက် သာသနာတော်နှစ်-၄၅၀ (လေးရာ
 ငါးဆယ်) သို့ ရောက်သောအခါ သီဟိုဠ်ကျွန်းမာတုလ
 နေပုဒ်၌ အာလောကလိဏ်ဂူ၌ ဝဇ္ဇဂါမဏိအဘယမင်း၏ ပစ္စည်း လေးပါး
 ထောက်ပံ့ကူညီမှုကို ရယူ၍ မဟာဓမ္မရက္ခိတထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာအရှင်
 မြတ်-၅၀၀ (ငါးရာ) တို့ သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ ပြန့်ပွားရေးကို
 ရှေးရှုလျက် ပိဋကတော်များကို ပေထက်၌ရေး၍ တညီတညွတ်တည်းရှုတ်ဖတ်
 သရဇ္ဈာယ်ကာ စတုတ္ထသံဂါယနာ တင်တော်မူကြပါသည်။ ထိုအချိန်ရောက်မှ
 အဘိဓမ္မာ ရန်စံကျမ်းအပါအဝင် ပိဋကနိကာယ်များ စာအုပ်စာတမ်း (ပေစာ)
 အဖြစ်သို့ ရောက်လာခဲ့ပေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာအက္ခရာ စတုတ္ထသံဂါယနာတင်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာ
 ကာလတိုင်အောင် သာသနာတော်တည်တံ့ရေးသည် “ဝိနည်းသာလျှင်အဓိက
 ဖြစ်သည်” ဟူသော ယုံကြည်ချက်ဖြင့် ကျင့်သုံးနေကြ၍ တဖြည်းဖြည်း
 သာသနာရေး တည်ငြိမ်မှု အရှိန်ရပြီးနောက် ကာလအနည်းငယ် ရောက်မှ
 အဘိဓမ္မာကို လေ့လာလိုက်စားမှုများသဖြင့် ပြန့်ပွားကာ သာသနာနှစ် ၅၀၀-
 ကျော်ရောက်သောအခါ အဘိဓမ္မာ ကျမ်းပြုဆရာတော်များ တစတစပေါ်
 ထွက်လာခဲ့ပေသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာနှစ် ၉၃၀-ခန့်တွင် ပထမဆုံး

အဘိဓမ္မာနှင့် အခြားအဋ္ဌကထာ ကျမ်းများကို ပြုစုမ်းနိုင်သည့် အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဘောသဆရာတော် ပေါ်ထွန်းခဲ့ ပေသည်။ ထိုအရှင် မဟာဗုဒ္ဓဘောသ ပြုစုခဲ့သော အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့တွင် အဘိဓမ္မာအဖွင့်ဖြစ်သော—

၁။ အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ=ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် အဖွင့်၊

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနိအဋ္ဌကထာ=ဝိဘင်းပါဠိတော် အဖွင့်၊

၃။ ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ=ဓာတုကထာစသော နောက် ၅-ကျမ်းအဖွင့်၊

ဤသို့အားဖြင့် အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာကြီး ၃-စောင် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပေသည်။ အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဘောသမတိုင်မီ အချိန်ကပင် ဆရာစဉ်ဆက်တို့ ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ အဘိဓမ္မာကို လေ့လာလိုက်စား သင်ယူပို့ချခဲ့၍သာ အရှင် မဟာဗုဒ္ဓဘောသဆရာတော်လည်း ဝိနိစ္ဆယအမျိုးမျိုးနှင့် ဆရာနည်းနိဿရည်း အဝဝကို ရရှိခဲ့သဖြင့် ယင်းအဋ္ဌကထာ များတွင် ထည့်သွင်း ရေးသားနိုင်ခဲ့ ကြောင်း မှန်းဆသိခွင့်ရကြပါသည်။

အဘိဓမ္မာ
ဘယ်ကစခဲ့ဖူးလဲ

အဘိဓမ္မာတရားတော်သည် အဘယ်သဘောမှ စတည် ဖြစ်ပေါ်လာပါသနည်း—ဟု (သိချင်စရာဖြစ်၍) မေး လျှင် “သဒ္ဓါတရားက စတည်ဖြစ်သည်” ဟု ဖြေရပါ မည်။ မှန်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့နိယာမသဘောအတိုင်း သတ္တဝါတို့၏ နေ့စဉ်မပြုတ် တွေ့ကြုံခံစားနေကြရသောဘဝဒုက္ခနှင့် ဇာတိ ဇရာ ဗျာဓိ မရဏဟူသောဝဋ်ဒုက္ခ အပေါင်းကိုမြင်တော်မူရာ ထိုဒုက္ခအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်ရာ လွတ်မြောက် ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းကို ဉာဏ်ဖြင့်ရှာဖွေကြည့်ပြန်ရာ သဗ္ဗညုတဉာဏ် တော်ရမှသာ ဒုက္ခအပေါင်း၏ လွတ်မြောက်ရာလွတ်မြောက်ကြောင်းနည်းလမ်း (ထွက်ပေါက်)ကို ညွှန်ပြနိုင်မည်။ သို့အတွက် ဘဝထွက်ပေါက် ညွှန်ပြစရာ ကြောင်းကျိုးဆက်ပြသည့် အဘိဓမ္မာသဘောကို သိနိုင်ရေးမှာလည်း သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်သည်သာ အဓိကဖြစ်စရာရှိ၍ ထိုဉာဏ်ရရေးသို့ မိမိစိတ်ကို ရှေးရှု ညွှတ်အောင် ဆုတောင်းကြောင်း (အားထုတ်ကြောင်း) ဖြစ်သော သဒ္ဓါတရား သည် အဘိဓမ္မာတရားစတည်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။ ထို့ကြောင့် “အဘိဓမ္မာအစ၊ သဒ္ဓါတရားက” ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

အဘိဓမ္မာတရား
ဘယ်သူ့ကို
စတော သ လဲ

အဘိဓမ္မာတရားကို ရှေးဦးစွာလူ့အများကို မဟောပါ။ တာဝက် သာနတ်ပြည့်၌ နတ်ပြယွာများကိုသာ ရှေးဦး စွာဟောတော်မူပါသည်။ မှန်ပါသည်။—ဗုဒ္ဓရှင်တော် မြတ်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုရ၍ ဘုရားဖြစ်ပြီး နောက် ခုနစ်ဝါမြောက် (မဟာသက္ကရာဇ် ၁၁၀-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့) ၌

တာဝတ် သာသနာ့ကြံတော်မူပြီး ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း၌ ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္မလာ ကျောက်ဖျားပေါ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အစွမ်းသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဘုရားရှင်သည် အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို အလွန်ကျယ်ဝန်းစွာ စကြဝဠာတသောင်းမှ ရောက်လာကြသော နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းအား ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူခဲ့ပြီး သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့တွင်လူ့ပြည် (သက်ဆန်ဂိုမြို့) သို့ နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်း ခြံရံလျက် သက်ဆင်းတော်မူခဲ့ပြီး နောက် စန္ဒကူးတောဝယ် အရှင်သာရိပုတ္တရာအား အကျဉ်းမျှသော အဘိဓမ္မာကို ဟောတော်မူပြန်ပါသည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမှတစ်ဆင့် လင်းနို့သားဖြစ်ခဲ့ဘူးသော ရဟန်းငါးရာနှင့် အရှင်ဘဒ္ဒဇီ၊ အရှင်သောဘိတ၊ အရှင်ပိယဇာလီ အစရှိသော တပည့်အဆက်ဆက်တို့ မပျက်အောင် (ပထမသံဂါယနာမှသည် တတိယသံဂါယနာခေတ်တိုင်အောင်) အဘိဓမ္မာကို ဆောင်တော်မူခဲ့ပြီး ထိုအရှင်မြတ်တို့၏ တပည့်အဆက်ဆက် အစဉ်မပျက် ဆောင်ရွက်ချက်ဖြင့် ဇမ္ဗူဒိပ်တွင် ပျံ့နှံ့အောင် အဘိဓမ္မာသာသနာပြုရာမှ ဆက်လက်၍—

- ၁။ အရှင် မဟိန္ဒ
- ၂။ အရှင် ဣန္ဒိယ
- ၃။ အရှင် ဥတ္တိယ
- ၄။ အရှင် သမ္ဗလ
- ၅။ အရှင် ပဏ္ဍိတ
- ၆။ အရှင် နာမ

ဤ အရှင်မြတ် (၆) ပါးတို့ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဆောင်ယူတော်မူခဲ့ကြသဖြင့် ကသိရတိုင်း၊ ဝန္တာရ၊ မဟိံသကာ၊ မဏ္ဍုယ၊ ဝနဝါသီ၊ အပရန္တက၊ မဟာရဋ္ဌ၊ ယောနကာ၊ သုဇဏ္ဍဘူမိ၊ ဟိမဝန္တတိုင်းစသော အခြားဌာနများသို့လည်း အဘိဓမ္မာနှင့်တကွ နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတော်သာသနာပြန့်ပွားလာရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂံ၊ မြင်းစိုင်း၊ စစ်ကိုင်း၊ ပင်းယ၊ အင်းဝ၊ ရွှေဘိုနှင့် အမရပူရ၊ မန္တလေးခေတ် (မင်းတုန်းမင်းခေတ်ကိုရည်ရွယ်သည်) မှသည် ယနေ့ကျအောင် အနယ်နယ် အရပ်ရပ် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ အဘိဓမ္မာသာသနာ ရောင်ဝါနေဝန်း ထွန်းလင်းမှုကား အခြားထေရဝါဒတို့ထက် သာလွန်တောက်ပခြင်းသည် ဂုဏ်ယူဖွယ်တရပ်အနေဖြင့် သတ်မှတ်ကြရမည်သာ။ ယင်းသို့ပြန့်ပွားတည်ရှိနေသော အဘိဓမ္မာသည် မွေသဘောအားဖြင့် တူရာပေါင်းစုသော အခါ.....

- ၁။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ
- ၂။ ဝိသင်္ဂ
- ၃။ ဓာတုကထာ
- ၄။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၅။ ကထာဝတ္ထု

၇။ ပဌာန

၆။ ယမက

ဤသို့အားဖြင့် ခုနစ်အုပ်စု (ခုနစ်ကျမ်း) ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ

ဓမ္မသင်္ဂဏီ။ ။ တုသိုလ်စသော တရားများကို သိမ်းယူစုစည်း၍ ရေတွက်ပြရာ ကျမ်းကို “ဓမ္မသင်္ဂဏီ” ဟုခေါ်သည်။ [ဓမ္မ=တုသိုလ်စသော တရားများကို+သိ=သိမ်းယူ စုစည်း၍+ဂဏီ=ရေတွက်ပြရာကျမ်း။] ယင်း ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌.....

၁။ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊

၂။ ရူပကဏ္ဍ၊

၃။ နိက္ခေပကဏ္ဍ။

၄။ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ။

၄-ကဏ္ဍခွဲခြား၍ ဓမ္မယတောများကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားကာ ဟောတော်မူပါ သည်။ (အကျယ်ကို ဆိုင်ရာကျမ်းများ၌ ရှုပါ။)

ဝိဘင်္ဂ

ဝိဘင်္ဂ။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၌ အကျဉ်းမျှသာ ဟောတော်မူအပ်သော ခန္ဓာ၊ အာယ တနစသည်ကို အကျယ်ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူအပ်သော တရားစုကို ခွဲဖွင့်ပြရာ ကျမ်းကို “ဝိဘင်္ဂပုကရဏ” ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်းဝိဘင်္ဂပုကရဏ၌ ခန္ဓ ဝိဘင်္ဂ၊ အာယတနဝိဘင်္ဂ၊ ဓာတုဝိဘင်္ဂစသည်ဖြင့် ၁၀-မျိုးခွဲ၍ ဟောတော် မူထားပါသည်။ [အကျယ်ကို ဆိုင်ရာကျမ်း၌ရှုပါ။]

ဓာတုကထာ

ဓာတုကထာ။ ။ “ဓာတု” ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ခန္ဓာအာယတန အစရှိသော ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မများကို ဟောတော်မူရာ ကျမ်းကို “ဓာတုကထာ” ဟု ခေါ်ရသည်။ [ဓာတု=ခန္ဓာအာယတနစသော ပရမတ္ထ သဘာဝဓမ္မများကို+ကထာ = ဟောတော်မူရာကျမ်း။]

အခြား အတိဓမ္မာ ခြောက်ကျမ်းတို့၌လည်း ခန္ဓာအာယတနစသော သဘာဝဓမ္မများကို ဟောတော်မူရာဖြစ်၍ “ဓာတုကထာ” ခေါ်ထိုက် သော်လည်း မကျယ်ဝန်းလှပါ။ ဤဓာတုကထာ၌ကား နယပေါင်း ၁၄-နယ ခွဲခြားပြီးတပါး ပါးသော နယ၌ပင် ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မများကို လွန်မင်းစွာ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း ဝေဖန်ပိုင်းခြား၍ ဟောတော်မူထားသဖြင့် အခြားကျမ်း

များကို ဓာတုကထာဟုမခေါ်ရပဲ ဤကျမ်းကိုသာ “ဓာတုကထာ” ဟုခေါ်ရပါသည်။ ယင်း ဓာတုကထာ၌ ဥဋ္ဌေသ-နိဋ္ဌေသဟု ၂-မျိုးခွဲခြားပြီး ယင်း ဥဋ္ဌေသကိုပင် “မာတိကာ” ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်းမာတိကာသည်.....

- (က) နယမာတိကာ၊ (ခ) အဗ္ဗန္တရ မာတိကာ၊
- (ဂ) နယမုခ မာတိကာ၊ (ဃ) လက္ခဏ မာတိကာ၊
- (င) ဗဟိရမာတိကာဟု ငါးမျိုးခွဲ၍ အကျယ်ဟောတော်မူပြန်ပါသည်။

(က) နယမာတိကာ။ ။ ခန္ဓပ စသည်တို့၏ ဒေသနာကို ဖြစ်စေခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထူးခြားမှုကို “နယ” ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်း နယသည် “သင်္ဂဟသင်္ဂဟပဒ” စသောအားဖြင့် ၁၄-ပါးရှိသည်။ ၎င်း ၁၄-ပါး၏ အကျဉ်းခေါင်းစဉ်ကို “နယမာတိကာ” ဟု ခေါ်သည်။

(ခ) အဗ္ဗန္တရမာတိကာ။ ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဒွါဒသာယတနာနီ စသော အားဖြင့် အကျဉ်းချုပ်စကားကို မာတိကာဟု ခေါ်ရသည်။ ၎င်း မာတိကာကို ဤ ဓာတုကထာ၏ အတွင်းရောက်မှ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် “အဗ္ဗန္တရမာတိကာ” ဟု ခေါ်သည်။

(ဂ) နယမုခမာတိကာ။ ။ “တိဟိသင်္ဂဟော - တိဟိအသင်္ဂဟော” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော မာတိကာသည် “နယမုခ မာတိကာ” မည်၏။ [နယ=သင်္ဂဟော-အသင်္ဂဟော စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ၁၄-ပါးသော နည်းတို့၏+မုခ=ဝင်ရာ ဝင်ကြောင်း တံခါးပေါက်။] ဤဓာတုကထာ၌ “သင်္ဂဟ-အသင်္ဂဟ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူရာ၌ တိဟိ-ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သုံးပါးတို့ဖြင့် ရေတွက် (သိမ်းယူပေါင်းစပ်)ခြင်းကို “သင်္ဂဟ” ဟု၎င်း၊ ထို ၃-ပါးတို့ဖြင့် မရေတွက် (မသိမ်းယူပေါင်းစပ်)ခြင်းကို “အသင်္ဂဟ” ဟု၎င်း မှတ်။ သမ္ပယောဂ-ဝိပ္ပယောဂ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူရာ၌လည်း ယှဉ်စပ်ခြင်း၊ မယှဉ်စပ်ခြင်းဟု မှတ်ပါ။ ဤနည်းအတိုင်း ဤ ဓာတုကထာတကျမ်းလုံး၌ပါသော နယတို့အတွက် ဝင်ရာဝင်ကြောင်း တံခါးကိုပြရာဖြစ်၍ မာတိကာ မည်သည်ဟု မှတ်ပါ။ နယ အားလုံးတို့၌ သင်္ဂဟ-အသင်္ဂဟ-သမ္ပယောဂ-ဝိပ္ပယောဂ အားလုံးတို့သည် ဤ အပေါက်ဟူသမျှ၌ ဝင်ရောက်လာကြပါလိမ့်မည်။

(ဃ) လက္ခဏမာတိကာ။ ။ “သဘာဂေါ - ဝိသဘာဂေါ” ဟူသော မာတိကာကို ပရမတ္ထသဘာဝတို့၏ အမှတ်လက္ခဏာကို အကျဉ်း ပြသောကြောင့် “လက္ခဏမာတိကာ” ဟု ခေါ်သည်။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်သုံးပါးတို့ဖြင့် ပေါင်းယူရေတွက်ရာ၌ သဘောတူ (သဘာဝ) ဖြစ်မှပေါင်းယူ ရေတွက်ရသည်။ ပရမတ္ထတရားများကို ပေါင်းယူရေတွက်ရာ၌ ဖောက်ပြန်တတ်သော သဘောလက္ခဏာ တူသော ရုပ်ဓမ္မကိုသာ ရှုပက္ခန္ဓာ၌ ပေါင်းယူရေတွက်၍ဖြစ်သည်။ သဘောမတူလျှင် ပေါင်း၍ မဖြစ်ပါ။ သဘောမတူ၍ ဝိသဘာဝ ဖြစ်လျှင် ပေါင်းယူရေတွက်၍ မရပါ။ ဤသို့သော သဘော လက္ခဏာများကို ပြ၍ မာတိကာကို “လက္ခဏမာတိကာ” ဟု ခေါ်သည်။

(င) ဗာဟိရမာတိကာ။ ။ “ဓမ္မသင်္ဂဏိကျမ်း၌ လာသော မာတိကာ အားလုံးသည် ဓာတုကထာ၏ မာတိကာများ ဖြစ်ကြသည်” ဟု ဟောတော်မူအပ်သော မာတိကာသည် “ဗာဟိရမာတိကာ” မည်သည်။ [ဗာဟိရ=ဓာတုကထာကျမ်း၏ အပြင်ဘက်၌ဖြစ်သော +မာတိကာ=ခေါင်းစဉ်အကျဉ်းချုပ်စကား။]

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ။ ။ သတ္တဝါတို့အား သိစေခြင်း၊ သိအောင် ရုပ်ဓမ္မ-နာမ်ဓမ္မ များကို နာမည်တပ်၍ ဟောပြခြင်းကို “ပညတ္တိ” ဟု ခေါ်သည်။ ယင်းပညတ္တိသည်-၁။ ခန္ဓပညတ္တိ၊ ၂။ အာယတနပညတ္တိ၊ ၃။ ဓာတုပညတ္တိ၊ ၄။ သစ္စပညတ္တိ၊ ၅။ ဣန္ဒြိယပညတ္တိ၊ ၆။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိဟု ၆-မျိုးခွဲ၍ ဟောတော်မူပါသည်။ ခန္ဓပညတ္တိစသော ခန္ဓငါးပါးကို ဓမ္မသင်္ဂဏိ စသော ခန္ဓကျမ်းများ၌ အကျယ်စေဖန် ဟောကြားပြီးဖြစ်၍ သိနိုင်လောက် ပါပြီ။ ဤကျမ်း၌ကား ခန္ဓကျမ်းများ၌ အကျယ်စေဖန်၍ မပြုအပ်သေးသော ပုဂ္ဂလပညတ္တိကိုသာ အကျယ် စေဖန်ဟောကြားခြင်းဖြစ်၍ “ပုဂ္ဂလပညတ္တိ” ကျမ်းဟု ခေါ်ရသည်။ ရူပ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ ဟူသော ပရမတ္ထသဘာဝတရားတို့သည် ဘုရားပွင့်တော် မမူသော်လည်း ကမ္ဘာ့နိယာမ သမ္မာဒါအတိုင်း အလိုအလျောက် ထင်ရှား ရှိနေကြပါသည်။ သို့သော် ၎င်းတရားများကို နာမည်တပ်၍ ပညတ်နိုင်သူ တဦးတယောက်မျှ မရှိသော ကြောင့် အများစု သတ္တဝါများ မသိကြ နားမလည်ကြရပါ။ မှောင်အတိ ကျနေသောအခါ မိမိ၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ အဆုတ်ထွါများစွာ မျိုးစုံအောင် ရှိနေသော်လည်း နေရောင် လရောင် မီးရောင်တို့ မရှိကြသဖြင့် ဘာတရမူ မမြင်ကြ မသိကြရပါ။ ပုဒ္ဂုဏ်တော်တည်းဟူသော နေမင်း တွန်းလင်း

ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ၌ကား ဤကား ရူပ၊ ဤကား ဝေဒနာစသည်ဖြင့် နာမည်တပ်ပေးသဖြင့် သတ္တဝါအများ သိခွင့်ရရှိလာကြပါသည်။ ယင်းသို့ သိရှိကြရုံတင်မက မိမိတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှာပင် ရုပ်နာမ်တို့ ဖြစ်ပျက် နေပုံကို ပညာစက္ခုရှိသူတို့ ဉာဏ်ဖြင့် အထင်အရှား သိမြင်လာကြပါလိမ့်မည်။ ဤသို့အားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသော ခန္ဓာ စသည်တို့ကို မှန်ကန်အောင် နာမည် တပ်၍ ပညတ်ပေးဖို့ ကိစ္စမှာ သာမညဉာဏ်ရှိသူများ မဆောင်စွမ်းနိုင်ပါ။ ဗုဒ္ဓ ကဲ့သို့သော ဉာဏ်ကြီးရှင်များမှသာ ဆောင်ရွက်တော်မူနိုင်ရကား မနှိုင်းယှဉ် အပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ပါပေ။

ခန္ဓပညတ္တိ။ ။ အဘိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်တရားများကို ရုပ်အစု ဖြစ်သောကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓာ” အဘိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော ဝေဒနာကို ဝေဒနာအစုဖြစ်သောကြောင့် “ဝေဒနာက္ခန္ဓာ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဉ်တို့၌လည်း နည်းတူပြုလျက် အစဉ်အတိုင်း နာမည် ငါးမျိုးတပ်လျက် ပညတ်တော်မူခြင်းသည် “ခန္ဓပညတ္တိ” မည်၏။

အာယတနပညတ္တိ။ ။ စက္ခုပသာဒရုပ်ကို ဆိုင်ရာ စိတ် စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ဖို့အကြောင်းဖြစ်၍ “စက္ခာယတန” ဟု နာမည် တပ်ပြီး ပညတ်တော်မူခြင်း၊ သောတ ဃာန စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပြုလျက် အာယတန ၁၂-ပါးကို သူ့ အကြောင်းနှင့်သူ နာမည်တပ်၍ ပညတ်တော် မူခြင်းသည် “အာယတနပညတ္တိ” မည်၏။

ဓာတုပညတ္တိ။ ။ သူ၏ ဓာတ်သဘောအတိုင်း ထင်ရှားဖြစ်နေသော စက္ခု ပသာဒရုပ်ကို “စက္ခုဓာတ်” ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ သောတပသာဒရုပ် စသည်ကိုလည်း နည်းတူပြုလျက် ဓာတ် ၁၈-ပါးကိုလည်း ဆိုင်ရာ နာမည်တပ်၍ ပညတ်တော်မူခြင်းသည် “ဓာတုပညတ္တိ” မည်၏။

သစ္စပညတ္တိ။ ။ တဏှာ(လောဘ)မူတပါး ရုပ်နှင့် လောကီစိတ် စေတသိက် တရားဟူသမျှကို အမှန် ဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့် “ဒုက္ခသစ္စာ” ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ လောဘ(တဏှာ) ကို ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း မှန်သဖြင့် “သမုဒယသစ္စာ” ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ အသင်္ခတဓာတ် ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာ ၂-ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ ဧကန်ဖြစ်သဖြင့် “နိရောဓသစ္စာ” ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို နိရောဓ(နိဗ္ဗာန်)သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သဖြင့် “မဂ္ဂသစ္စာ” ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း ဤသို့အားဖြင့် ဒုက္ခနှင့် နိရောဓသစ္စာသည် အကျိုး သစ္စာ ၂-ပါး၊ သမုဒယနှင့် မဂ္ဂသစ္စာသည် အကြောင်းသစ္စာ ၂-ပါး ဟု သစ္စာ ၄-ပါးကို ခွဲခြား၍ ပညတ်တော်မူခြင်းသည် “သစ္စပညတ္တိ” မည်၏။

ဣန္ဒြိယပညတ္တိ။ ။ စက္ခုပသား ရုပ်ကို မြင်ခြင်း အလုပ်ကိစ္စ၌ အစိုးတရ ဖြစ်သောကြောင့် “စက္ခုဣန္ဒြိယ” ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ် ခြင်း၊ သောတ သာန ဇီဝါ စသော ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးတို့ကိုလည်း ဆိုင်ရာကိစ္စ၌ အစိုးတရ ဖြစ်သောကြောင့် သူ့အကြောင်းနှင့်ကပ်၍ နာမည်တပ်ပြီး ပညတ် တော်မူခြင်းသည် “ဣန္ဒြိယပညတ္တိ” မည်၏။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ။ ။ အမျိုးမျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ် များကို ထူ့ အကြောင်းနှင့်သူ နာမည်တပ်၍ ပညတ်တော် မူခြင်းသည် “ပုဂ္ဂလပညတ္တိ” မည်၏။ ဤပုဂ္ဂလပညတ်ခန်း၌ ပုဂ္ဂိုလ်တမျိုးမှ ဆယ်မျိုးတိုင်အောင် ခွဲခြား ကာ စဉ်ပြီး အကျယ်ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူထားသည်။

နောက်တနည်း ၆-မျိုး။ ။ တလောကလုံး ရှိရှိသမျှ သဘောတရား၊ သက်ရှိ သတ္တဝါ အားလုံးနှင့် သစ်ပင် တောတောင် အဆောက်အဦ ဟူသမျှ တို့သည် ခန္ဓပညတ္တိ စသော သဘာဝပညတ္တိ ၅-မျိုး၌ ဖြစ်စေ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ဟူသော အသဘာဝပညတ္တိနှင့် အခြားကျန်သောပညတ္တိ ၄-မျိုး၌ဖြစ်စေ သက်ဆိုင်ရာတမျိုးမျိုး၌ ပါဝင် ကြလေသည်။ (သဘာဝ ပညတ္တိကို ဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိဟု၎င်း၊ အသဘာဝပညတ္တိကို အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိဟု ၎င်း ခေါ်သည်။)

ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ အမှန်ထင်ရှားရှိနေသော သဘာဝဓမ္မများကို ဆိုင်ရာ နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်းသည် “ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်၏။ ခန္ဓပညတ္တိ-အာယတနပညတ္တိ-ဓာတုပညတ္တိ-သစ္စပညတ္တိ-ဣန္ဒြိယပညတ္တိ ဤ ၄-ပါးသည် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် “ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” အမည် ရကြ သည်။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိကား ထင်ရှားမရှိသောကြောင့် “အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” အမည် ရလေသည်။ (ဝိဇ္ဇမာန=ထင်ရှားရှိနေသော သဘောတရားကို+ပညတ္တိ= ဆိုင်ရာ နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိကိုကား ထိုကို ပြောင်းပြန်ပြန်၍ သိပါ။)

အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ “မိန်းမ-ယောက်ျား-ပုဂ္ဂိုလ်” ဟူသည် ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ ရုပ် ဝေဒနာစသော သဘော တရားများ အစဉ်အတိုင်း ပေါင်းစုနေမှုကို အစွဲပြု၍ “မိန်းမ-ယောက်ျား- ပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ပညတ်၍သာ ပြောဆိုနေကြရသောကြောင့် ထိုပညတ်မျိုးသည် “အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်ရပေသည်။

ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရားနှင့် ထင်ရှားမရှိသော တရား ၂-ပါးကို ပေါင်းစပ်၍ ပညတ်အပ်သောပညတ်မျိုးသည် “ဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်၏။ “တေဝိဇ္ဇော=ဝိဇ္ဇာသုံးပါးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်” ဟူရာ၌ “ပု၊ ဒိ၊ အာ” ဟူသော ဝိဇ္ဇာညစ်သုံးပါးထင်ရှားရှိ၍ ၎င်းညစ် ၃-ပါးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကား ထင်ရှားမရှိပါ။ ဤသို့တုံ့စပ်၍ ပညတ်တော်မူအပ်သော ပညတ်မျိုးသည် “ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်ရပေသည်။

အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အရာဝတ္ထုနှင့် ထင်ရှားရှိသော သဘောတရား ၂-ပါးကို ပေါင်းစပ်၍ ပညတ်အပ်သော ပညတ်မျိုးသည် “အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်၏။ “ဣတ္ထိဂ္ဂပံ = မိန်းမ၏ အဆင်း” ဟူရာ၌ “မိန်းမ” သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ၊ အဆင်းကား ရုပ်တရားဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိသည်။ ဤကဲ့သို့သော ပညတ်မျိုးသည် “အဝိဇ္ဇမာနေန- ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်ရသည်။

ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောတရား ၂-ပါးကို ပေါင်းစပ်၍ နာမည်တင်ကာ ပညတ်ခြင်းသည် “ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်၏။ “စက္ခုသမ္ပယော = စက္ခု၌ မှီသော သမ္ပယ” ဟူရာ၌ စက္ခုလည်းပသာဒရုပ်တရားဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိ၊ ဖဿလည်း ဖဿ စေတသိက်နာမ်တရားဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိရကား ၂-ပါးလုံးထင်ရှားရှိသောကြောင့် “ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” ဟု နာမည်တင်၍ ပညတ်ရပေသည်။

အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသောအရာဝတ္ထု ၂-ခုကို ပေါင်းစပ်၍ ပညတ်ခြင်းသည် “အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်၏။ “ရာဇပုတ္တော = မင်းသား” ဟူရာ၌ ရာဇ=မင်းလည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ၊ ပုတ္တ = သားလည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိရကား ဤသို့ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသောအရာဝတ္ထု ၂-ခုကို ပေါင်းစပ်၍ နာမည်တင်ကာ ပညတ်အပ်သောကြောင့် “အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်ရပေသည်။

ကဏာဝတ္ထု

ကဏာဝတ္ထု။ ။ မှန်ရာပြောသူကို ‘ဒကဝါဒီ’၊ အမှားပြောသူကို ‘ပရဝါဒီ’ ပုဂ္ဂိုလ်ဟုခေါ်သည်။ ဗုဒ္ဓ၏အလိုတော်နှင့် မကိုက်ညီသော ဝါဒကို လက်ကိုင်ပြု၍ ပြောဆိုသူ (ပရဝါဒီ) တို့၏ လွဲမှားနေသော ဝါဒကို

ထင်ရှားအောင် ဤ 'ကထာဝတ္ထု' ကို ဟောတော်မူထားသည်။ ၎င်းကျမ်းကို လည်း ကထာဝတ္ထုကျမ်းဟု နာမည်တပ်သည်။ [ကထာ = သကဝါဒိ-ပရဝါဒိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အခြေအတင်မေး-ဖြေသောအားဖြင့် အမှန်ရောက်အောင်ပြောဆို ကြောင်းစကား၏ + ဝတ္ထု = တည်ရာကျမ်း။]

ယင်း ကထာမျိုးပေါင်းမှာ.....

ပထမ	အစဉ်	ဇွဲ-မျိုး
ဒုတိယ	။	၁၁- ။
တတိယ	။	၁၂- ။
စတုတ္ထ	။	၁၀- ။
ပဉ္စမ	။	၁၀- ။
ဆဋ္ဌမ	။	၁၀- ။
သတ္တမ	။	၁၀- ။
အဋ္ဌမ	။	၁၀- ။
နဝမ	။	၁၁- ။
ဒသမ	။	၁၁- ။
ကောဒသမ	။	၁၀- ။
ဒွါဒသမ	။	၁၀- ။
တေရသမ	။	၁၀- ။
စုဒ္ဓသမ	။	၉- ။
ပန္နရသမ	။	၁၁- ။
သောဠသမ	။	၁၀- ။
သတ္တရသမ	။	၁၁- ။
အဋ္ဌာရသမ	။	၉- ။
ကျေနဝိသတိမ	။	၈- ။
ဝိသတိမ	။	၆- ။
ကေဝိသတိမ	။	၈- ။
ဗာဝိသတိမ	။	၁၇- ။
တေဝိသတိမ	။	၉- ။

အားလုံးစုစုပေါင်း ၂၂၆-မျိုးကို ဤ 'ကထာဝတ္ထု' ကျမ်း၌ အကျယ်ဟော တော်မူထားသည်။ စကားအချေအတင်ပြု၍ ဆောင်ရွက်ကြရသော ရှေ့နေ၊ ဝတ်လုံ၊ တရားသူကြီးများနှင့် ဝါသနာပါသူအားလုံး ဤကျမ်းကို ကြေညက် အောင် လေ့လာရန် သင့်လျော်လှပေသည်။

ပထမအစု ပုဂ္ဂလကထာ။ ။ ဤကထာ၌ ပရဝါဒီတို့၏ ယူဆပြောဆိုပုံသကဝါဒီ တို့၏ ယူဆပြောဆိုပုံကို ဉာဏ်၌ရှင်းပြီးမှ ကျမ်းစာကို လေ့လာသောအခါ နားလည်နိုင်ပါမည်။ သို့အတွက်အနည်းငယ် ပုံစံ ထုတ်ပြ ပါမည်။

ပရဝါဒီ။ ။ ပုဂ္ဂိုလ်ကို “အတ္တ၊ သို့မဟုတ် သတ္တ၊ သို့မဟုတ် ဇီဝ” ဟုခေါ် သည်။ အဒိ “အတ္တ-သတ္တ-ဇီဝ” လို့ခေါ်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အစစ်အမှန် ကေနိတကယ်ရှိသည်။ ဘဝတခုမှ ဘဝတခုသို့သာ ပြောင်းသွား သည်။ ဗုဒ္ဓကလဲ “အတ္တိ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော = မိမိစီးပွားကိုသာ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏” လို့ သုတ္တန်ပိဋကမှာ ဟောထားပါတယ်။ စင်စစ်ကေနိ အမှန်တကယ်ရှိလို့သာ ဗီလို့ ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်စရာရှိပါတယ်။ ဤကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓ၏တရားတော်ကို ကိုးကားပြီး “ပုဂ္ဂလ၊ အတ္တ၊ သတ္တ၊ ဇီဝ” ဟာ ကေနိ တကယ် ရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။

သကဝါဒီ။ ။ ပုဂ္ဂလလို့ခေါ်တဲ့ “အတ္တ၊ သတ္တ၊ ဇီဝ” ဟာ ဟောဒီခန္ဓာကိုယ် တွင်းမှာ တကယ်ကေနိမရှိပါ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားဟောတော် မူသောအခါ တရားနာသူ လူအများနားလည်အောင် လောကပညတ် အခေါ် အဝေါ် ဝေါဟာရစကားလုံးကိုယူပြီး “အတ္တိ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိ- ပန္နော” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းသာဖြစ်၍ “ပုဂ္ဂလ” (ပုဂ္ဂိုလ်) ဆိုတဲ့ အရာ ဝတ္ထုကား အမှန်တကယ်မရှိပါ။ ဤသို့ သကဝါဒီ၏ ယူခြင်းဖြစ်သည်။

“သမ္မုတိသစ္စာ-ပရမတ္ထသစ္စာ” ဟု လောကမှာ သစ္စာ ၂-မျိုးရှိပါသည်။ လူ အများက တဦးနှင့်တဦး စကားပြောကြသောအခါ အများက သမုတ်၍ ခေါ်ဝေါ်လွယ်အောင် (နားလည်အောင်) ပြောဆိုအပ်သော အရာဝတ္ထုသည် “သမ္မုတိသစ္စာ” ဖြစ်သည်။ လူအများက သမုတ်ထားကြသည်ကား မှန်ပါ သည်။ သို့သော် ပရမတ္ထအားဖြင့်ကား တကယ်မရှိပါ။ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ စသော သဘောတရားတို့ကား တကယ်ကေနိ အမှန်ရှိသောကြောင့် ပရမတ္ထသစ္စာမည်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ကား တရားနာ ပုဂ္ဂိုလ်များ နားလည်နိုင်သော သမ္မုတိသစ္စာဖြင့်သာ (အများအားဖြင့်) ဟောတော်မူသည်။ ဤကား ပထမအစုဖြစ်သော ပုဂ္ဂလကထာ ပုံစံဖြစ်သည်။

ပထမအစု သုဒ္ဓသစ္စိကဋကထာ။ ။ လောကသုံးပါးနှင့် မဖက် သစ္စိကဋ- အကြောင်းအရာ သက်သက်ကို အနု လောမ (အလျော်) ပုံစုကနီက (ဆန့်ကျင်ဘက်) အားဖြင့် အချေအတင် ပြောဆိုကြောင်းစကားကို ‘သုဒ္ဓသစ္စိကဋကထာ’ ဟု ခေါ်သည်။ အချေအတင် ပြောပုံကား—

သကဝါဒီ မေး။ “ပုဂ္ဂလ”ဟူသောအရာကို မှန်ကန်သောအနက်သဘော၊
မဖောက်မပြန် မြတ်သောအနက်သဘောအားဖြင့် ဉာဏ်
ပညာဖြင့်ကပ်၍ သိနိုင်လောက်အောင် ရှိပါသလား။

ပရဝါဒီ ဖြေ။ ။ဟုတ်ကဲ့“ပုဂ္ဂလ”ဆိုတဲ့ အနက်သဘောဟာ ဉာဏ်ပညာဖြင့်
ကပ်၍ သိနိုင်လောက်အောင်ရှိပါရဲ့။ (ဝန်ခံသောအဖြေ
ဖြစ်သည်။)

သကဝါဒီ ဆက်မေး။ ။ယင်းသစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်သော သဘောတရား(ရုပ်)
သည် ရှိတယ်လို့သင်ဆိုပါတယ်။

သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထသဘောမျိုးအားဖြင့် အဲဒီ“ပုဂ္ဂလ”ကို ဉာဏ်ပညာဖြင့်ကပ်၍
ရအပ် ရနိုင်ပါသလား [သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်တဲ့ ရုပ် အစရှိတဲ့ သဘောတရား
ရှိသလို၊ သင်ရဲ့ ပုဂ္ဂလဆိုတဲ့ အရာဝတ္ထုရှိပါရဲ့လားလို့ ဆိုလိုသည်။]

ပရဝါဒီ ဖြေ။ ။အဲဒီလိုတော့ မဆိုသင့်ပါ။ [သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်တဲ့ ရုပ်
စသော သဘောမျိုး ရှိသလို၊ ပုဂ္ဂလကိုတော့ ရှိတယ်လို့
မဆိုလိုပါ-ဟူလို့။]

သကဝါဒီ ပြော။ ။ကျွန်ုပ် ချေပပြောဆိုမည့်စကားကို သင်(ပရဝါဒီ)က
လက်ခံပါ။

ပရဝါဒီ။ ။ဟုတ်ကဲ့-လက်ခံပါမယ်။

သကဝါဒီ။ ။ကောင်းပြီ ဒါဖြင့်ယင် အကယ်၍ ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ပညာဖြင့်
ကပ်၍ ရအပ်(သိအပ်)တယ်ဆိုလျှင်-(အနုလောမဋ္ဌပနာ
စကား။)

အဲဒီလို ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရအပ်ပါတယ်လို့
ဆိုခြင်းကြောင့် အို-ငါ့ရှင် အကြင်အနက်သည် သစ္စိကဋ္ဌ
ပရမတ္ထဖြစ်၏။ အဲဒီ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်သော အနက်အားဖြင့်
ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရအပ် ရနိုင်(သိအပ် သိနိုင်)
တယ်လို့ ဆိုသင့်ပါတယ်။ (အနုလောမဋ္ဌပနာ စကား။)

“ဟုတ်ကဲ့”လို့ သင်ဖြေတဲ့ ပထမစကားဖြစ်တဲ့ အနုလောမ
အဖို့သာ ပုဂ္ဂလကို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့် ဉာဏ်ပညာဖြင့်
ကပ်၍ ရအပ်၏-ဟု ဆိုထိုက်ပါသည်။ အကြင် သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ
ဖြစ်သော အနက်သည် ရှိ၏။ ထို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်သော
အနက်အားဖြင့်ကား ထိုပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကပ်၍
ရအပ်(သိအပ်)၏ဟု မဆိုထိုက်ပါလို့ ထင်က ဆိုထားပါတယ်။

အဲဒီ သင်ရဲ့စကားဟာ ရွှေနေ့က ဆန့်ကျင်၍ ပုဗ္ဗာပရဝိရာဇဝိ-
ဒေဝါသအပြစ် ရောက်နေပါတယ် (မှားနေပါတယ်- ဟူလို။)
(ပဋိလောမရောပနာ စကား။)

သို့မဟုတ် အကြင် သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအနက်သည် ရှိ၏။ ထို
သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအနက်အားဖြင့် ထို ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်၍
ရအပ်(သိအပ်)၏-ဟု အကယ်၍ (နောက်စကားကို) မဆို
ထိုက်သည် ဖြစ်အံ့။ (ပဋိလောမရောပနာ စကား။)

ပုဂ္ဂလကို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့် ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကပ်၍
ရအပ်(သိအပ်)၏-ဟု ရွှေစကားကို မဆိုထိုက်ပါဘူး။
(ပဋိလောမပါပနာ စကား။)

“အဲဒီလိုတော့ မဆိုထိုက်ပါဘူး” လို့ ပြောသော ပဋိလောမ
အဖို့မှာ ပုဂ္ဂလကို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့် ဉာဏ်ပညာဖြင့်
တပ်၍ ရအပ်(သိအပ်)၏ဟု ဆိုထိုက်ပါသည်။ အကြင် သစ္စိ-
ကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်တဲ့ အနက်သည် ရှိ၏။ ထို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ
အနက်အားဖြင့် ထို ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်၍ ရအပ်(သိအပ်)
၏ ဟုကား မဆိုထိုက်ဟူသော အကြင် စကားကို သင်ဆိုထား
ပါတယ်။ အဲဒီ သင်ရဲ့စကားဟာ ရွှေနေ့က မကိုက်ညီလို့
ပုဗ္ဗာပရဝိရာဇဝိဒေဝါသ သင့်နေပါတယ်။ (မှားနေပါတယ်-
ဟူလို။) (ပဋိလောမရောပနာ စကား။)

ဤမှ နောက်၌ ပရဝါဒီ၏ ပစ္စုဒ္ဓိက (ဆန့်ကျင်ဘက်) အမေးကို စတင်၍
ပိတိကမ္မစတုက္က၊ နိဂ္ဂဟစတုက္က၊ ဥပနယစတုက္က၊ နိဂမစတုက္ကတို့ကို ပြ၍ ပထမ
နိဂ္ဂဟစကားကို အဆုံးသတ်စေပါသည်။ ဤ သဘောအတိုင်း အမေး အဖြေ
အချေ အတင်ပြ ဝါဒများကို ပြရာကထာပေါင်း ဤကျမ်း၌ ၂၂၆-မျိုးဖြင့်
အကျယ်ဝေဖန် ဟောထားပါသည်။ စူးစိုက်စွာ လေ့လာနိုင်ကြပါစေ။

ယမက

ယမက။ ။ ခန္ဓာ အာယတန စသည်တို့ကို၎င်း၊ ကုသိုလ်ဓမ္မ စသည်တို့ကို၎င်း၊
ပုဂ္ဂိုလ်-သတ္တဝါ-ဇီဝ စသည်တို့ကို၎င်း အမှားမှား အယွင်းယွင်း
ယူဆခြင်း ဟူသော ဝိပရိတဝါဒကို ကထာဝတ္ထုကျမ်း၌ မတိမ်းမစောင်း
ရအောင် ဟောပြတော်မူပြီးနောက်၊ ယင်း ဓမ္မတို့ကိုပင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချပြီး
သော (သန္နိဋ္ဌာန) အနက်၊ ယုံမှားအပ်သော (သံသယ) အနက်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်
နည်းမျိုးစုံ တတ်ကျွမ်းနားလည်နိုင်သော ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်တော်
မူ၍ ဤ “ယမက” ကျမ်းကို ဟောတော်မူပါသည်။

ယမကအမျိုးမျိုး။ ။အဘယ့်ကြောင့် “ယမက” (ယမိက်) မည်သနည်း။
“အစုံအတုံ” ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသောကြောင့်
“ယမက” မည်ပါသည်။ ယင်း အစုံအတုံသည် အမျိုးအမည် ခွဲခြားလျှင်...

- ၁။ အတ္တယမက (အနက် အစုံအတုံ)
- ၂။ ဓမ္မယမက (ပါဠိဓမ္မ အစုံအတုံ)
- ၃။ ပုစ္ဆာယမက (ပုစ္ဆာ အစုံအတုံ) ဟု-သုံးမျိုး ရှိသည်။

မူလယမက၏ အစဆုံး ပါဠိတော်ဖြင့် ဥပမာပြရလျှင်-

- (က) ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ, သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာ၊
- (ခ) ယေဝါ ပန ကုသလမူလာ, သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ။
- (က) အကြင် ကုသိုလ်တရားအားလုံး ရှိကြသည်။ အဲဒီ ကုသိုလ်တရား အားလုံးဟာ “ကုသလမူလ” မည်ကြသလား။
- (ခ) အကြင် ကုသိုလ်မူလတရားအားလုံး ရှိကြသည်။ အဲဒီ ကုသိုလ် မူလတရားအားလုံးဟာ “ကုသိုလ်” မည်ကြသလား။

အတ္တယမက။ ။ဤ ထုတ်ပြအပ်သော ပါဠိတော်မှာ-(၁) နံပါတ်ပုစ္ဆာဖြင့် “ကုသိုလ်မူလ” အနက်ကို ပဓာနတား၍ ပြသည်။ (၂) နံပါတ်ပုစ္ဆာဖြင့် “ကုသိုလ်” အနက်ကို ပဓာနတား၍ ပြသည်။ ဤသို့ ပြအပ်သော အနက် ၂-မျိုး အစုံအတုံသည် “အတ္တယမက” မည်သည်။ (မူလဋီကာ) (၁) နံပါတ်ပုစ္ဆာ၌ “ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ” ကို ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော ကုသိုလ်မူလဟူသော အနက်ကို ပြသောကြောင့် “သန္နိဋ္ဌာနပဒ” ဟု ခေါ်သည်။ (၂) နံပါတ်ပုစ္ဆာ၌ “ယေဝါ ပန ကုသလမူလာ” ကိုလည်း “သန္နိဋ္ဌာနပဒ” ဟုပင် ခေါ်ရသည်။ ယင်း သန္နိဋ္ဌာနပဒ ၂-မျိုးဖြင့် ယူအပ်သော “ကုသိုလ်-ကုသိုလ်မူလ” အနက် ၂-စုံ ၂-တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း “အတ္တယမက” ဟု အမည်ရပြန်လေသည်-ဟု မူလဋီကာတနည်းဖွင့်ပြသည်။

ဓမ္မယမက။ ။အထက်၌ ပြအပ်ခဲ့ပြီးသော ပါဠိတော်၌ “ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ, သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာ” သည် အလိုက်သင့် ဟောတော်မူအပ်သော အနုလောမပါဠိတော် ဓမ္မတည်း။ “ယေဝါ ပန ကုသလမူလာ, သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ” သည် ပြောင်းပြန်ပြန်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋိလောမပါဠိတော် ဓမ္မတည်း။ ဤသို့ အားဖြင့် “အနုလောမဓမ္မ, ပဋိလောမဓမ္မ” ဟု ၂-မျိုး အစုံထား၍ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် “ဓမ္မယမက” မည်သည်။

ပုစ္ဆာယမက။ ။ ယင်း အထက်ပါ (၁)နံပါတ် ပါဠိတော်သည် ကုသိုလ်
 မူလကို အလိုက်ဆင့်မေးသောကြောင့် ‘အနုလောမပုစ္ဆာ’
 မည်သည်။ (၂) နံပါတ်ပါဠိတော်သည် ကုသိုလ်ကို ပြောင်းပြန် လှန်၍
 မေးသောကြောင့် ‘ပဋိလောမပုစ္ဆာ’ မည်သည်။ ဤသို့ အနုလောမ-
 ပဋိလောမပုစ္ဆာအားဖြင့် ပုစ္ဆာ အစုံပြု၍ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့်
 ‘ပုစ္ဆာယမက’ အမည်ရလေသည်။

(ယမကအဋ္ဌကထာ)

ယင်းသို့ အစုံအစုံပြု၍ ဟောတော်မူရာဖြစ်သော ယမကအမည်ရသော ဤ
 ကျမ်း၌ ‘မူလယမက-ခန္ဓယမက-အာယတနယမက’ စသည်အားဖြင့် ၁၀-မျိုး
 ရှိလေသည်။

မူလယမက။ ။ ဤ မူလယမက၌ ‘၁-ကုသလပဒ, ၂-အကုသလပဒ, ၃-အဗျာ
 ကတပဒ, ၄-နာမပဒ’ အားဖြင့် ပဒကြီး ၄-ပါးကို အခြေ
 ခံပြီး မူလနှင့်စပ်သော အမေးအဖြေကို စတည် တားသောကြောင့် ‘မူလ
 ယမက’ ဟု ခေါ်ရလေသည်။ ‘မူလာ’ နေရာဝယ် အဘိဓမ္မာတရားတော်ကိုနာယူ
 ကြသော ဝေနေယျတို့၏ စရိုက်ကြည့်ပြီး ‘ဟေတု-နိဒါန- သမ္ပဝ- ပတဝ- သမု
 ဋ္ဌာန- အဟာရ- အာရမ္မဏ- ပစ္စယ- သမုဒယ’ ပုဒ်များကို ဖလှယ်၍ နားလည်အောင်
 ဟောတော်မူပါသည်။ ဒေသနာဉာဏ်တော်၏ ကြီးမားတော် မူပုံကား ဆုံးစ
 မထင် ဉာဏ်တော်မြတ်ကြီး ပါပေတကား။

ခန္ဓယမက။ ။ မူလယမက၌ ဟောတော်မူအပ်သော ကုသိုလ်စသော ဓမ္မများ
 ကိုပင် ခန္ဓာနှင့်စပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ‘ခန္ဓယမက’
 အမည်ရပေသည်။ ယင်းခန္ဓယမကဝယ် ‘ပဏ္ဍိတိဝါရ- ပဝတ္တိဝါရ- ပရိညာဝါရ’
 ဟု ဝါရကြီး ၃-ပါးကို အခြေခံပြီး ဟောတော်မူပါသည်။

ပဏ္ဍိတိဝါရ။ ။ ခန္ဓာများ၏ နာမည်ပညတ်ကို ‘ပဏ္ဍိတိ’ ဟု ခေါ်သည်။
 (ပဏ္ဍိတိနှင့် ပညတ္တိ သဘောတူပင်) ဤ ပဏ္ဍိတိဝါရ၌ ‘ရူပံ
 ရူပက္ခန္ဓော = ရုပ်တရားသည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်သလား’ စသည်ဖြင့် ရူပနာမည်၊
 ရူပက္ခန္ဓနာမည် စသောအားဖြင့် ‘နာမည်ပညတ်’ ကို ဝေနေယျတို့၏ ဉာဏ်၌
 ရှင်းလင်းအောင် ဟောတော်မူသောကြောင့် ဤဝါရကို ‘ပဏ္ဍိတိဝါရ’ ဟု
 ခေါ်သည်။

ပဝတ္တိဝါရ။ ။ ယထာ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တထာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ =
 အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ ရူပက္ခန္ဓာဖြစ်နေစေ, အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြစ်နေစေလား၊ ယထာ ရူပက္ခန္ဓော နိရုဇ္ဈတိ, တထာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော

နိရုဇ္ဈတိ=အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ ရူပက္ခန္ဓာချုပ်နေဆဲ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာချုပ်နေဆဲလား။ ဤနည်းအားဖြင့် ခန္ဓာတို့၏ ဥပ္ပါဒ (ဖြစ်ခြင်း) နိရောဓ (ချုပ်ခြင်း) အားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို ဝေဒနယုတို့၏ ဉာဏ်၌ရှင်းလင်းအောင် ဟောတော်မူသောကြောင့် ဤဝါရကို 'ပဝတ္ထိဝါရ' ဟု ခေါ်သည်။

ပရိညာဝါရ။ ။ (ပိုင်းခြား၍ သိသောဉာဏ်ကို 'ပရိညာ' ဟု ခေါ်သည်။) “ယော ရူပက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ၊ သောဝေဒနာက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ= အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရူပက္ခန္ဓာကိုပိုင်းခြား၍ သိဆဲ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ကို ပိုင်းခြား၍ သိဆဲလား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြအပ်ခဲ့သော အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ပျက်နေသော ခန္ဓာများ၏ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဉာတ စသော ၃-ပါး အော ပရိညာတို့ကို ပြလျက် ဟောတော်မူရာ ဝါရကို 'ပရိညာဝါရ' ဟု ခေါ်သည်။ ပရိညာ ၃-ပါးကား ဉာတပရိညာ-တိရုဏပရိညာ-ပဟာနပရိညာ ဟု ၃-မျိုး ရှိသည်။ ဤတရားကား ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဤတရားကား ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ကို၎င်း၊ ယင်းခန္ဓာတို့၏ လက္ခဏ-ရသ-ပစ္စုပဋ္ဌာန်-ပဒဋ္ဌာန်များကို၎င်း သိသင့်သိထိုက်သည့် အတိုင်း ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သော ဉာဏ်သည် “ဉာတ ပရိညာ” မည်သည်။ ဤကဲ့သို့ မိမိ သိအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်တတ်သော ဉာဏ်သည် “တိရုဏပရိညာ” မည်သည်။ ယင်းခန္ဓာများ အပေါ်၌ စွဲလမ်းနေသော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်သော အားဖြင့် သိတတ်သောဉာဏ်သည် “ပဟာနပရိညာ” မည်သည်။

အာယတနယမက။ ။ မူလယမက၌ ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သော ကုသိုလ်စသော တရားများကိုပင် စက္ခယတန စသည်နှင့် စပ်၍ ဝေ နေယျတို့အား သိစေတော်မူခြင်းငှါ အာယတနယမကကို ဟောတော် မူသည်။ ဤအာယတန ယမက၌ “စက္ခယ စက္ခယတနံ=စက္ခယသားသည် စက္ခယတန မည်သလား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် 'စက္ခယတန' နာမည်တပ်၍ ဝေနေယျတို့၏ ဉာဏ်၌ ရှင်းအောင် ပညတ်တော်မူခြင်းသည် “မဏ္ဍတ္ထိဝါရ” မည်၏။ “ယဿ စက္ခယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ သောတာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်အား စက္ခယတနဖြစ်ဆဲ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ သောတာယတန ဖြစ်ဆဲလား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အာယတန တို့၏ ဥပ္ပါဒ (ဖြစ်ဆဲ) နိရောဓ (ချုပ်ဆဲ) အားဖြင့် ဖြစ်ပုံ-ချုပ်ပုံကို ဟောတော်မူခြင်းသည် “ပဝတ္ထိဝါရ” မည်၏။ “ယော စက္ခယ တနံ ပရိဇာနာတိ သော သောတာယတနံ ပရိဇာနာတိ=အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် စက္ခယတနကို ပိုင်းခြား၍ သိဆဲ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ သောတာယတန ကိုပိုင်း ခြား၍ သိဆဲလား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းသည် “ပရိညာဝါရ” မည်၏။ ဤသို့အားဖြင့် ၃-ပါးသော ပရိညာတို့ကို ဝေနေယျ တို့အား သိအောင် ဟောတော်မူခြင်းသည် အာယတနယမက မည်၏။

ဓာတုယမက။ ။ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သည့် ကုသိုလ်စသော တရားများကိုပင် ဓာတ်နှင့်စပ်၍ ဝေနေယျတို့အား သိတော်မူခြင်းငှါ “ဓာတုယမက” ကို ဟောတော်မူပါသည်။ ဤ ဓာတုယမက၌ ပဏ္ဏတ္တိစသော ဝါရကြီးများကို ဟောတော်မူပုံမှာ ရှေးယမကများကို နည်းမှီ၍ သိပါလေ။

သစ္စယမက။ ။ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သည့် ကုသိုလ်စသော တရားများ ကိုပင် သစ္စာ ၄-ပါးနှင့်စပ်၍ ဝေနေယျတို့အား သိစေတော်မူခြင်းငှါ “သစ္စယမက” ကို ဟောတော်မူပါသည်။ ဤ သစ္စယမက၌လည်း ရှေးယမကများအတိုင်း ပဏ္ဏတ္တိဝါရစသော ဝါရကြီး ၃-ပါး ဟောထားပုံကို သိပါလေ။

သင်္ခါရယမက။ ။ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သည့် ကုသိုလ်တရားများမှ ရထိုက်သော တရားများကို ထုတ်နှုတ်၍ “ကာယသင်္ခါရ- ဝစီသင်္ခါရ- စိတ္တသင်္ခါရ” ဟု ၃-မျိုးခွဲပြီး ရှေးနည်းအတိုင်း ပဏ္ဏတ္တိစသော ဝါရကြီး ၃-ပါးဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ယမကသည် “သင်္ခါရယမက” မည်၏။ [သံ+ကောင်းစွာ+ခါရ (ကရ) ပြုပြင်စီမံအပ်သောတရား။]

ကာယသင်္ခါရ။ ။အဏာသ ပဏာသာ ကာယသင်္ခါရော = ထွက်သက် ဝင်သက် (ရှိုက်သက်+ ရှူသက်) ကို “ကာယသင်္ခါရ” ဟု ခေါ်သည်။ ဤရှိုက်သက် ရှူသက် (ထွက်လေ ဝင်လေ) သည် ခန္ဓာကိုယ် ဖြစ်သော ကာယနှင့်ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ရသည်။ ကာယ(ကိုယ်) မရှိလျှင် ရှိုက်ရှူ၍ မဖြစ်နိုင်ရကား ယင်းထွက်လေဝင်လေ များကိုပင် “ကာယသင်္ခါရော = ကာယသင်္ခါရော” အရ ကာယသင်္ခါရဟု ခေါ်ရလေသည်။ ကာယ၏+ သင်္ခါရ (ကာယသည်+ပြုပြင်စီမံအပ်သောတရား- ဟူလို။)

ဝစီသင်္ခါရ။ ။ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော = ဝိတက်ဝိစာရ တရားများကို “ဝစီသင်္ခါရ” ဟု ခေါ်ရသည်။ နှုတ်မှတထွတ်ထွတ် ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခြင်းသည် ‘ဝစီ’ ယင်းကိုပင် စကားတလုံးနှင့် တလုံးကွဲပြားအောင် ပြောဆိုသော အသံသည် “ဝစီဘေဒသဒ္ဒ” မည်၏။ ၎င်းအသံကို ဝိတက်ဝိစာရက ပြုလုပ်ပေးရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိတက်ဝိစာရတရားများကို “ဝစီယာ = ဝစီဟုဆိုအပ်သောအသံကို+သင်္ခါရော = ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ်စီမံပေး ရသောတရား” များဟု ခေါ်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မူလပဏ္ဏာသ၊ စူဠဝေဒလ္လသုတ်၌ “ပုဗ္ဗေ စ ခေါ-အာဂုသော ဝိသာခ-ဝိတက္ကေတွာ ဝိစာ-ရေတွာ ပစ္စာ ဝါစံ ဘိန္တတိ၊ တသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရောဟု ဟော တော်မူပါသည်။

စိတ္တသင်္ခါရ။ ။ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တသင်္ခါရော၊ ဌပေတွာ ဝိတက္က-
 ဝိစာရေ၊ သဗ္ဗေပိ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာ မော စိတ္တသင်္ခါရော =
 သညာနှင့် ဝေဒနာနာမ်တရားများနှင့် (ဝိတက် ဝိစာရတို့ကိုချန်) ကျန်သော
 စိတ်နှင့်ယှဉ်သည့် စေတသိက်တရားအားလုံးသည် “စိတ္တသင်္ခါရ” မည်ကြရလေ
 သည်။ စေတသိက် နာမ်တရားများသည် စိတ်မဖြစ်လျှင် လုံးဝမဖြစ်နိုင်ကြ၊
 စိတ်ကပြုလုပ် စီမံပေးမှသာ ဖြစ်နိုင်ကြရသောကြောင့် “စိတ္တသင်္ခါရော =
 စိတ္တသင်္ခါရော = စိတ်ကပြုလုပ်စီမံပေးမှု ဖြစ်ပေါ်လာရသော စေတသိက်
 နာမ်တရားများသည် “စိတ္တသင်္ခါရ” အမည်ရကြလေသည်။ ဤသို့သော နည်းကို
 မှီ၍ ကျန်ယမိုက်များကိုလည်း ဆိုင်ရာကျမ်းများ၌ လေ့လာနိုင်ကြပါစေ။

ပဋ္ဌာန

ပဋ္ဌာန။ ။ ပဋ္ဌာနဟူသော သဒ္ဓါသည် “အကြောင်းအမျိုးမျိုး” ဟူသော
 အနက်ကို ဟော၏။ ၂၄-ပါးသော ပစ္စည်းများစုံမှ “ပဋ္ဌာန်း” ဟု
 ခေါ်နိုင်သည် မဟုတ်ပါ။ တပါး တပါးသော ပစ္စည်းသည်ပင် “အကြောင်း
 အမျိုးမျိုးကို” ဟောစွမ်းတော်မူနိုင်ပါသည်။ သို့အတွက် တပါးသော ပစ္စည်း
 ကိုပင် ပဋ္ဌာန (ပဋ္ဌာန်း) ဟု ခေါ်နိုင်သည်။ ပဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည် “ဝေဖန်ခြင်း”
 ဟူသောအနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်ပြန်၏။ ၂၄-ပါးသော ပစ္စည်းများတွင်
 တပါးတပါးသော ပစ္စည်းသည်ပင် ကုသိုလ်စသော တရားများကို ဝေဖန်၍
 ဟောတော်မူရာ ဖြစ်သောကြောင့် “ပဋ္ဌာန်း” ဟု ခေါ်နိုင်ပြန်ပါသည်။ ဤမျှ
 သာမကသေး ပဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည် “သွားခြင်း” အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်ပါ
 သေးသည်။ “ဓမ္မသင်္ဂဏီ” အစ “ယမက” အထိ ရှေ့အဘိဓမ္မာကျမ်းများ၌
 ပုဒ္ဂဏိ ဉာဏ်တော်သည် ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း လွတ်လွတ်လပ်လပ် မသွားနိုင်ပါ။
 (မသွား လောက်ပါ။) ဤ ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ကား အတိုင်းအတာမရှိ ဉာဏ်တော်ရှိ
 သလောက် လွတ်လွတ် လပ်လပ် ကျယ်ကျယ် ဝန်းဝန်း သွားနိုင်ခြင်းကြောင့်
 လည်း “ပဋ္ဌာန်း” ဟု ခေါ်နိုင်ပါသည်။

- ယင်း ပဋ္ဌာန်းသည်—(က) ဓမ္မအနုလောမဉ္စိ တိကစသော ၆-ကျမ်း၊
- (ခ) ဓမ္မပစ္စနိကဉ္စိ ၆- ။
- (ဂ) ဓမ္မအနုလောမ ပစ္စနိကဉ္စိ ၆- ။
- (ဃ) ဓမ္မပစ္စနိကာနုလောမဉ္စိ ၆- ။

ဤသို့ ၂၄-ပါးသော ကျမ်းတို့ဖြင့် သမန္တ=အလုံးစုံ ထက်ဝန်းကျင် တန်ဆာ
 ဆင်၍ ဟောတော်မူတားပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အတိုင်းအတာ အဆုံးအမ မရှိ

ကျယ်ဝန်းဝေဆာစွာ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ဤ
 ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတော်ကြီးကို 'အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာန်း' ကျမ်းတော်ကြီးဟု ခေါ်
 ကြရပါသည်။ ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းတော်ကြီးကို ဗုဒ္ဓဖြစ်ကြောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်
 တော်ရရှိပြီး မကြာမီပင် ရတနာဆရာ စတုတ္ထသတ္တာဟင်္တံ အဘိဓမ္မာ (လက်ရှိ
 ၇-ကျမ်း) တရားတော်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူရာ ရှေ့ဓမ္မသင်္ဂဏီစသော
 ၆-ကျမ်းကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူချိန်၌ ထူးခြားမှုမရှိ။ နောက်ဆုံး နူးညံ့
 သိမ်မွေ့လှသော ဤပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူသော
 အခါ၌ကား ဗုဒ္ဓ၏ကိုယ်တွင်း၌ရှိသော စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော နှလုံးတော်များ
 ကြည်လင်ပြီး ကိုယ်တော်ရောင် ဝင်းလက်၍ အတောင်ရှစ်ဆယ်ခန့် ရောင်ခြည်
 တော်များ ကွန့်မြူးထွက်ပေါ်လာသည်အထိ တည်ငြိမ်စွာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရပါသည်။
 ဤမျှလောက်ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်လှသော ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတော်ကြီးသည်-

- (က) အတိဝိတ္ထာရ ဒေသနာ၊
- (ခ) အတိသင်္ခေပ ဒေသနာ၊
- (ဂ) နာတိဝိတ္ထာရနာတိသင်္ခေပ ဒေသနာဟု ၃-မျိုးရှိပါသည်။

ယင်း ၃-မျိုးတို့တွင် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နတ်
 ဗြဟ္မာများအား ဟောတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်း (အဘိဓမ္မာ) ဒေသနာတော်
 သည် အလွန်ကျယ်ဝန်းသောကြောင့် (က) အတိဝိတ္ထာရ ဒေသနာဖြစ်ပါသည်။

တာဝတိံသာ၌ နိမ္မိတရုပ်ပွားတော် (ကိုယ်စားတော်) ဖန်ဆင်းထားခဲ့ပြီး
 သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့၌ လူ့ပြည် (သင်္ကဏ္ဍနဂိုရ်) သို့ ဆင်းကြွတော်မူကာ
 ရေလုံးသပ် အပန်းဖြေတော်မူပြီးနောက် ငြိမ်ကဲကျန်းသို့ ဆွမ်းခံကြွ-ဆွမ်း
 ဘျဉ်းပေးပြီးသောအခါ ဟိမဝန္တာဒေသ စန္ဒကူးတော၌ နေ့ သန့်စင်တော်
 မူစဉ် ဝတ်ကြီး ဝယ်ငယ်ပြုစုရန် ရောက်လာသော အရှင်သာရိပုတ္တရာအား
 ဝေဏှာဝစ္စဆောင်ရွက်ယင်းပင် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာ
 ဟောတော်မူခဲ့ပုံကို အကျဉ်းမျှပြန်လည်ဟောပြုတော်မူပါသည်။ အကျဉ်းမျှ
 သာ ဟောတော်မူပါသော်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာကား နည်းမျိုးစုံ ပြမ်း
 လျက် ဆန်းပြားကျယ်ဝန်းစွာ ဒေသနာဉာဏ်ရင့်ကျက်ပြီးဖြစ်သည့်အားလျော်
 စွာ ကျယ်ဝန်းစွာ နားလည်ပါသည်။ ယင်းသို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာအား ဟော
 တော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်း (အဘိဓမ္မာ) ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျဉ်းလွန်း
 သောကြောင့် (ခ) အတိသင်္ခေပ ဒေသနာဖြစ်ပါသည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာက မြတ်စွာဘုရားထံမှ ကြားနာခဲ့ရသောပဋ္ဌာန်း(အဘိ-
ဓမ္မာ)ဧသနာတော်ကို ရှေးဘဝက လင်းနို့ များ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော တပည့်ရဟန်း
၅၀၀ (ငါးရာ) ထို့အား တဆင့်ပြန်လည်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်း
(အဘိဓမ္မာ) ဧသနာတော်သည် မကျဉ်းမကျယ် အလယ်အလတ်ဖြစ်သော
ကြောင့် (၁) နာတိဝိတ္တာရနာတိသဇေပ ဧသနာဖြစ်ပါသည်။ ယခုလက်ရှိ
သင်ကြားနာယူနေကြသော ပဋ္ဌာန်းဧသနာတော်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာက
တပည့်ရဟန်း ၅၀၀ (ငါးရာ)ထို့အား ဟောကြားသည့် နာတိဝိတ္တာရနာတိ-
သဇေပ ပဋ္ဌာန်းဧသနာဖြစ်ပါသည်။ ဟေတုစသော ၂၄-ပစ္စည်းသည် ပဋ္ဌာန်း
၂၄-ကျမ်းမဟုတ်ပါ။ “ဓမ္မာနုလောမတိက” စသည်ကိုသာ ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ကျမ်း
ဖြစ်ကြောင်းနားလည်ပါ။

ဤပဋ္ဌာန်းဧသနာတော်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ ဟောတော်မူသဖြင့် ဗုဒ္ဓ
မြတ်စွာ၏ ဟဒယန္တလုံးသားကြည်လင်ရှင်ပျံတော်မူခြင်းကြောင့် ရောင်ခြည်
တော်များကိုယ်တော်မှ ထွက်ပေါ်လာသည့်တိုင်အောင် ကျန်းမာချမ်းသာ
တော်မူသကဲ့သို့ နာယူကြည့်ညှိကြရသော ဝေနေယျတို့မှာလည်း ကြည်ညိုစိတ်
ကြောင့် နှလုံးအေးချမ်း ရှင်လန်းသော ပီတိ၊ ဝမ်းမြောက်သော ပါမောဇ္ဇ
တို့၏ အဟုန်သတ္တိတို့သည် ကိုယ်၏ကျန်းမာခြင်း၊ စိတ်၏ချမ်းသာခြင်း စသော
အကြောင်းရင်း အခြေခံပြီး လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာနှင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ
တိုင်အောင် အဆက်ဆက်အကျိုးများရနိုင်ကြောင်းမမှီတ်မသုန် ယုံကြည်သော
သဒ္ဓါအပေါင်းတို့ ခညောင်းနိုင်ကြပါစေ။

ဤသို့အားဖြင့် အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၏ သဘောသွားကို ဉာဏ်သက်ဝင်
နိုင်ရန် အမြက်မျှသော ဤနိဒါန်းစကားကို ရေးသားဖော်ပြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။
ဤကဲ့သို့သော သဘောတရားများ ကျယ်ဝန်းစွာ အဘိဓမ္မာကျမ်းတိုင်း၌ ပါရှိ
သည့်အတွက် ဆိုင်ရာကျမ်းများ၌ ပေါက်ရောက်အောင် သင်ယူ လေ့လာကြ
ပါလျှင် ပရမတ္ထသဘာဝကို မုချကေန်တွေ့ရှိကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာတော်
သည် အလွန်နက်နဲခက်ခဲသော အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ ပဉ္စပကြိုက် အဋ္ဌကထာ-ဒီကာ
များကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ် ဆရာနည်းတို့ဖြင့် သောတုနေတို့ဉာဏ်၌ မရှင်းမလင်း
နိုင်သော အချက်များကို အဓိပ္ပာယ်အဖွင့် (တာသာဒီကာ) အဖြစ်ဖြင့်
၁၃၃၆-ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၂) ရက်နေ့၌ စတင်ပို့ချရေးသား
ခဲ့၍ ၁၃၃၉-ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၁၂) ရက်နေ့တွင် ပြီးဆုံး ခဲ့ရာ
သုံးနှစ်နှင့် ၅၅-ရက် တိုင်တိုင် ကာလ ကြာညောင်းအောင် အားထုတ်ခဲ့
ပါသည်။ ထိုမျှအထိ ပင်ပန်းမှုကို ပစာနမထားပဲ အားထုတ်ခဲ့သော ဝိရိယ
ဓာတ်အခြေခံ၍ စာချ-စာသင်နှင့် လေ့လာလိုက်စားသူများအပေါ် ထားရှိ

သည့်စေတနာကိုကား မည်၍မည်မျှဟု တိုင်းတာ၍ရစကောင်းမည်မဟုတ်ပါ။ ပါဠိတော် နိဿယကို ရဟန်းတပါးက ဆိုရ-ရေးရ၊ အဋ္ဌကထာ နိဿယနှင့် ဘာသာဋီကာကို ရဟန်း ၂-ပါးတို့က ဆိုရ-ရေးရ၊ မူလဋီကာ နိဿယကို ရဟန်းတပါးက ဆိုရ-ရေးရ၍ ဤကဲ့သို့ ကူညီဝိုင်းဝန်းကြသော စာဆိုပုဂ္ဂိုလ် များ၏ စေတနာနှင့် လုံ့လဝီရိယ များကိုလည်း ချီးကျူး မကုန်နိုင်သော ကုသိုလ်ပါရမီများဟုလည်း အသိအမှတ်ပြုကြရပါမည်။ အလွန်နက်နဲ ခက်ခဲ လှစွာသော ဤအဘိဓမ္မာဘာသာဋီကာ အဖွင့်ကျမ်းကို ခေတ်အလိုက်နားလည် နိုင်သော အသုံးအနှုန်းတို့ဖြင့် သုံးနှစ်ကျော် ကာလတိုင်အောင် ပင်ပန်းမှုကို လျစ်လျူထား၍ ရေးသားခဲ့သော ဆရာတော်၏စေတနာကို ထောက်ထား၍ အကယ်၍များ ချွတ်ချော်တိမ်းပါးမှု တွေ့ရှိပါက မိမိကိုယ်တိုင် ရေးသားပြုစု ထားသည့် ကျမ်းအလားကဲ့သို့ ပြင်ဆင်ပြုကာ ရှုစားတော် မူနိုင်ကြပါစေ သတည်း။

ယဒိ ဥတ္တံ အယုတ္တေတ္ထံ၊ ပမာဒေန ဘမေန ဝါ၊

ဝစော ထေရာ ဒယာဝန္တော၊ သန္တော သံသောယေန္တု တံ။

တ္ထေ-ဘာသာဋီကာ အမည်သာသည့် မှီရာတင့်ဆန်း ဤဋီကာကျမ်း၌၊ ပမာဒေန-သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘမေန ဝါ- ခန္ဓာကိုယ်အား ဓာတ်ချောက်ချား၍ စိတ်ထားမပြောင့် လွင့်ပျောက်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အယုတ္တံ-ယုတ္တိမတန် မမှန်ကန်သော၊ ယံ ဝစော- အကြင်စကားကို၊ ထေရာ- ကရုဏာမြော် မေတ္တာဖော်ငြား ဆရာတော် ဘုရားသည်၊ [နာ ကို အာ ပြု] ယဒိ ဥတ္တံ-တကယ်လိုမျိုး ရေးမှူး အပ်မိအံ့၊ တံ ဝစော-အမှားကိုပင် အမှန်ထင်ထက် ရေးအပ်မိငြား ထိုစကားကို၊ ဒယာ- ဝန္တော-ကရုဏာတရား မုဒိပွား၍ စိတ်ထားမှန်စေ မေတ္တာမျှော်တော် မူကြ ကုန်သော၊ သန္တော- အဘိဇ္ဈာနှင့် ဣဿာသဘော စင်းလုံး ချောသည့် မနောဖြူလွင် သူတော်စင်တို့သည်၊ သံသောယေန္တု-ကိုယ်တိုင်တီထွင် ရေး စီရင်သည့် ကျမ်းသွင်အလား ပမာထားလျက် ရှုစားတော်မူနိုင် ကြပါစေ သတည်း။

ဂစ္ဆတံ ခလနံ ကွာပိ၊ ဘဝဇျေဝ ပမာဒတော၊

ဟယန္တိ ဒုဇ္ဇနာ တတ္ထံ၊ သမာဒဟန္တိ သဇ္ဇနာ။

ကွာပိ-တစုံတရာ ကုန်းသာမြေပြင်၌ သော်လည်း၊ ဂစ္ဆတံ-အေးအေး သာသာ သွားလာရသူတို့၏၊ ပမာဒတော- သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်း ကြောင့်၊ (အမှတ်တမဲ့) ခလနံ-ချွတ်ချော်တိမ်းပါး လဲကျ သွားခြင်းသည်၊

ဘဝကျေဝ-တရံတခါ ဖြစ်တတ်သေးသည်သာ၊ တတ္ထ-မတော်တဆ ထိုသို့
လဲကျသွားရာ၌၊ ဒုဇ္ဇနာ-စိတ်ထားသေးနှစ် လူညံ့လူယုတ်တို့သည်၊ ဟသန္တိ-
ပြောင်လှောင်အားရှ ရယ်မောကြကုန်၏။ သဇ္ဇနာ-ကိုယ်ချင်းစာနာ ဝဲ့ညွှာ
တာ၍ စိတ်မှာရင့်ပြီး လူကြီးလူကောင်းတို့သည်ကား၊ သမာဓဟန္တိ- ကူညီ
ဖေးမ ထူပေးကြကုန်၏။

(နိတိ)

အရှင်စန္ဒောဘာသ

(ဦးစီးနာယက)

မဟာဂန္ဓာရှုကျောင်းတိုက်၊

အမရပူရ။

၁၃၄၂-ခုနှစ်၊-တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် (၅) ရက်၊

၂၇-နိုဝင်ဘာလ၊ ၁၉၀၀-ခုနှစ်

ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာဘာသာသင်္ဂြိုဟ်

ကျမ်းဦးအမှာ

ဇာတိဘာသာသင်္ဂြိုဟ် ဇာတိ-
ကထာ အဋ္ဌကထာဒီနိ၊
ဝိလသန္တိ ယထာ မာလာ
ယထာကာလံ မနောရမာ။

မနောရမာ-ရနံမ္မေစ၊ အသွေးလှလျက်၊ ချစ်မက်တွယ်တွယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်
ဖြစ်ကုန်သော။ မာလာ-ညွတ်နွဲ့မကွာ၊ ဆွတ်လွဲပါဟု၊ မူရာဟန်ပျိုး၊ ဆန်းရိုး
အဖိုဖို၊ ပန်းမျိုးစုံတို့သည်။ ယထာကာလံ-သူ့ ရာသီနှင့်၊ အခါသင့်၍၊ အခွင့်
သာလာ၊ ချိန်ခါအလိုက်။ ဝိလသန္တိ-ရှုမဝဘိ၊ ကြည့်မပြေအောင်၊ ဆွဲဆောင်
ချက်ထူး၊ လွန်လူးလှပ၊ ကွန်မြူးကြကုန်လျက်။ ဇာတိ ယထာ-နေရာတစ်ခု၊
ဗေဒနာ၌၊ ဝေဆာပြုလျဉ်း၊ အလှကျင်းကား၊ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သကဲ့သို့။
(တထာ)-ထိုနည်းထားယူ၊ အလားတူပင်။ ဇာတိကထာ အဋ္ဌကထာဒီနိ-
ဇာတိကထာ၊ ဋ္ဌကထာမူ၊ စကားခမ်းနား၊ အခန်းခြားလာ၊ ကျမ်းငါးဖြာ
တို့၏။ မနောရမာ-အနက် အဓိပ္ပါယ်၊ ခြယ်လှယ်ကုံးပြု၊ အသုံးလှလျက်၊
ချစ်မက်မပြယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်သော။ ဘာသာသင်္ဂြိုဟ်-အဓိမြန်မာ၊
ကိုယ့်ဘာသာဖြင့်၊ ဖွင့်ကာ ဆင်ပြု၊ အမြင်လှသည့်၊ ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ၊
ဘာသာသင်္ဂြိုဟ်တို့သည်။ ဝိလသန္တိ-အနက်အဓိပ္ပါယ်၊ တင့်တယ်လွန်လူး၊ ညွှန်
အဖူးဖြင့်၊ ကွန်မြူးစံပယ်ကြကုန်လျက်။ ယထာကာလံ-အခါသင့်လာ၊ အခွင့်
သာက၊ ပေါ်လာကြသည့်၊ ရှေးက ဘာသာ၊ ကျမ်းဂါထာသို့၊ ခုခါသင့်တင့်၊
အခွင့်သာလာ၊ အခါအလျောက်ပင်။ ဇာတိ-အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၊ မြတ်
ထေရ်၏၊ ဟိတကမာ၊ မနသိကြောင့်၊ မြန်ပြည့်စလွန်း၊ ရှင်လူများတို့၊
အားထားဖွယ်ရာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ကုန်ပြီတကား။

ဉာဏ်မြင်ကြီးမား ပဉ္စာရဇ္ဈာသယာန် နိသမ္မကာရီနိ ပဋိပတ္တိ ပရေသံ ဝိဝိဓ-
စိတ်ထားမြတ်သူ ဟိတသုခနိပ္ပာဒနပုယောဇနာ ပဉ္စာရဇ္ဈာသယာန်၊
မွန်မြတ်ကြီးမား စိတ်ထားအလိုရှိကြကုန်သော။ နိသမ္မ-
ကာရီနိ၊ စူးစမ်းဆင်ခြင် အမြော်အမြင် ကြီးမားစွာဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ ရှိကြကုန်
သော ပုဂ္ဂိုလ်မွန် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏။ ပဋိပတ္တိ၊ ကျင့်ကြံပြုမူချက်သည်။ ပရေသံ၊
တပားသူတို့၏။ ဝိဝိဓဟိတသုခနိပ္ပာဒနပုယောဇနာ၊ အမျိုးမျိုး အစားစား
စီးပွားချမ်းသာတို့ကို ပြီးမြောက်စေခြင်း အကျိုးရှိပါပေ၏။

[ဓမ္မသင်္ဂဟိအနုဂါထာ]

ပဉ္စပကြိတ်^၁ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

ဓာတုကထာ အဋ္ဌကထာ

ဘာသာဋီကာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဂန္ဓာရမ္မအဖွင့်

[ဝိဘင်းကျမ်းကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ဓာတုကထာ ကျမ်းကို ဖွင့်ပြလိုသော အရှင် ဗုဒ္ဓဘောသဆရာသည် အဋ္ဌာရသဟိ-အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်။]

မာရဘဉ္စနေ၊ ဒေဝပုတ္တ စသည် အပြား မာရ်ငါးပါးတို့ကို ထွားထွား ညက်ညက် ဖျက်တော် မူပြီးထသော။ ဝါ၊ ဒေဝပုတ္တ စသည်အပြား မာရ် ငါးပါးတို့ကို ထွားထွားညက်ညက် ဖျက်ခြင်းရှိတော်မူထသော။ [ဋီကာဖွင့် အတိုင်း ပေးသည်။] မဟာဝိရော၊ ကြီးကျယ်ဆင့်ဆင့် ရဲရင့်ကြောင်း ဝီရိယ ရှိတော်မူထသော။ ဓာတုဘေဒပုကာသနေ၊ နှစ်ပါး သုံးပါးစသောအားဖြင့် များစွာသော ဓာတ်အပြားကို ထင်ရှား ပြတော်မူထသော။ (ဘဂဝါ၊ ဘုန်း တော်ကြီးမား ငါတို့ဘုရားသည်။) [ဘဂဝါပုဒ်က နာမဝါစက ဖြစ်သော ကြောင့် ဘဂဝါ ပုဒ်ကိုသာ ဋီကာ အတိုင်း ထည့်သည်။]^၂ အဋ္ဌာရသဟိ။

၁။ ပကရဏ။ ။ပကရိယတိ ဝုစ္စတိ အတ္ထော ဧတ္တတိ ပကရဏံ (ပ+ကရ+ယု)။ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်ရာဖြစ်သော သဒ္ဓါ အပေါင်း၊ ပဉ္စန္ဒီ+ပကရဏံ ပဉ္စပကရဏံ=ဓာတုကထာ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်၊ ကထာဝတ္ထု၊ ယခိုက်၊ ပဋ္ဌာန်း အားဖြင့် ငါးပါးသော ပါဠိရပ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အပြား အားဖြင့် ဆိုအပ်ရာဖြစ်သောကျမ်း။ ဤ “ပဉ္စပကရဏံ”ကိုပင်မြန်မာဆရာတော်တို့က (သင်္ဂဟ ကို သင်္ဂြိုဟ် ဟု မြန်မာပြန်သကဲ့သို့) “ပဉ္စပကြိတ်”ဟု မြန်မာ ပြန်ကြသည်။ ပဉ္စပကရဏံဟုလည်း ဖတ်ကြ၏။ ပဉ္စန္ဒီ နှင့် ပကရဏ အရ ဝါကျ အပေါင်းချည်း ရသောကြောင့် အရ မပြားသော်လည်း အဘေဒ ဘေဒ ပစာရ နည်းအားဖြင့် အရ ပြားသကဲ့သို့ ယူဆ၍ “ပဉ္စန္ဒီ + ပကရဏံ”ဟု ဝစနတ္ထ ပြုလိုက်ပါသည်။

၂။ အဋ္ဌာရသဟိ ခေတုဟိ။ ။ဝိဘင်း ပါဠိတော်ကို ခန္ဓဝိဘင်း၊ အာယတန- ဝိဘင်း စသော အားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ပါးသော အပြားတို့ဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဘင်-ဟူသော နာမည်တော်နှင့်

တဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော။ ဘေဒေဟိ၊ ခန္ဓဝိဘင်း အာယတနဝိဘင်း စသော အပြားတို့ဖြင့်။ ဝိဘင်္ဂံ၊ ဝိဘင်းကျမ်းကို။ ဒေသယိတွာ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ တသေဝ (တထာ+ဝေ)၊ ထိုဝိဘင်းကျမ်း၏ပင်။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့ကာလ၌။ ဝါ၊ အခြားမဲ့ ဖြစ်သော။ (မာတုကထာ-၌ စပ်။) ယံ မာတုကထာ။ အကြင်

လျော်အောင် “မာရဘဉ္ဇနော” ဟု ဘုရားရှင်ကို ချီးမွမ်းတော်မူပြီး၍၊ မာတုကထာ- ဟူသော နာမည်တော်နှင့် လျော်အောင် “မာတုတေဗဒ္ဓကာသနော” ဟု ချီးမွမ်း တော်မူပြန်သည်။ [ပကတိ ဟေသာ အာစရိယာနံ၊ ယဒိဒံ အာရမ္မာနုရူပထောမနာ။]

၁။ **မာတုကထာ**။ ။ “မာတု” အရ ခန္ဓာ အစ အရဏ အဆုံးရှိသော တရားတို့ကို ယူရ၏။ ဘာကြောင့်နည်း... ထိုတရားတို့သည် ပရမတ္ထဓာတ် သဘော ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ အဘိဓမ္မာ ကထာ၏ တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်း တည်း။ ထိုတွင် ပဋ္ဌမနည်း၌ မာတု သဒ္ဓါသည် သဘာဝဓမ္မ အနက်ဟော၊ ဒုတိယ နည်း၌ မာတု သဒ္ဓါသည် အဘိဓမ္မာ ကထာကို ဆောင်နိုင်သည့်အတွက် အဘိဓမ္မာ ကထာ၏ တည်ရာ အနက်ဟောတည်း။ ကထိယန္တိ ဧတ္ထ ဟေယ ဝါတိ ကထာ၊ မာတုနံ + ကထာ မာတုကထာ=ထို ဓာတ်တရား တို့ကို ဟောရာ ဟောကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဤ ကျမ်းကို **မာတုကထာကျမ်း** ဟု ခေါ်ရသည်။

အနည်း။ ။ မာတု အရ အထင် ရှဋ္ဌိ အားဖြင့် ထင်ရှားပြီး ဖြစ်သော ဓာတ် တဆယ့်ရှစ်ပါးကို ရ၏။ များသောအားဖြင့် ထို ဓာတ်တို့ကို ဟော ရာ ဟောကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ယေဘုယျ နည်းအားဖြင့် **မာတုကထာ** မည်၏။ ဤသို့ မူလဋီကာ၌ ၂-နည်း ပြသည်။

အနုဋီကာ။ ။ အနုဋီကာ၌ကား—မာတု သဒ္ဓါသည် သဘာဝ အနက်ကို ဟော ၏။ ခန္ဓာ အစ အရဏ အဆုံးရှိသော တရားတို့သည် အကြင် သဘောကြောင့် သင်္ဂဟ အားဖြင့်လည်း ဥဒ္ဓေသ၊ နိဒ္ဓေသ တို့ကို ဟောဖို့ ရနိုင်ကုန် ၏။ အသင်္ဂဟ၊ သမ္ပယောဂ၊ ဝိပယောဂ အားဖြင့်လည်း ဟောဖို့ ရနိုင်ကုန်၏။ ထိုသဘာဝကို ဟောတော်မူရာ ဟောတော်မူကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် **မာတု ကထာ** ကျမ်းဟု ခေါ်ရသည်။

ဤ အနုဋီကာအလို “မာတု” အရ သဘာဝဓမ္မဖြစ်တို့ကို မယူပဲ ထို သဘာဝဓမ္မမြစ် တို့၏ သဘောကိုသာ ယူရင့်ကို သိပါ။ သဘာဝတမျိုးတည်းသာ ဖြစ်၍ ဧကဝစ် ဖြစ် သောကြောင့် “မာတုယာ + ကထာ= မာတုကထာ” ဟု ပြပါ။ [ယေန ဝါ သဘာဝေန ဓမ္မာ သင်္ဂဟသင်္ဂဟ သမ္ပယောဂဝိပယောဂေဟိ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသေ ဘာန္တိ၊ သော သဘာဝေါ မာတု၊ သာ မာတု ဣဓ သာတိသယံ ဒေသိတာတိ ဘဝိသေသံ မာတုယာ ကထာနတော ဣမံ ပကရဏံ မာတုကထာတိ ဝုတ္တိ။]

မာတုကထာဝုဒ်၏ အနက်ကျမ်း။ ။ မာတုကထာ၊ ခန္ဓာ အစ အရဏ အဆုံး ရှိသော ဓာတ်သဘောတရားတို့ကို ဟော ရာ ဟောကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် မာတုကထာ မည်သော။ (တနည်း) မာတုကထာ၊ အဘိဓမ္မာကထာ၏ တည်ရာဖြစ်၍ အဘိဓမ္မာ ကထာကို ဆောင်တတ်သော ခန္ဓာ အစ အရဏ အဆုံးရှိသော တရားတို့ကို ဟောရာ ဟောကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် မာတု

ဓာတုကထာကို။ အဒေသယံ၊ ဟောတော်မူပြီ။ (အဟံ၊ ငါသည်။) တဿာ (ဓာတုကထာယ)၊ ထိုဓာတုကထာ၏။ အတ္ထံ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒီပယိသာမိ၊ ထင်ရှား ပြပေအံ့။ (တနည်း) ဓာတုကထာ၊ ဓာတုကထာ မည်သော။ ယံ (ပကရဏံ)၊ အကြင် ကျမ်းကို။ အ ဒေသယံ၊ ပြီ။ တဿံ (ပကရဏဿ)၊ ။ အတ္ထံ၊ ကို။ ဒီပယိသာမိ၊ အံ့။ တံ (ဒီပနံ)၊ ထိုထင်ရှားပြကြောင်း စကားကို။ (တုမော၊ သောတု အပေါင်း သင် သူတော်ကောင်းတို့သည်။) သမာဟိတာ၊ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်သောစိတ် ရှိကုန်သည်။

ကထာ မည်သော။ (တနည်း) ဓာတုကထာ၊ ဓာတ်သဘောကို ဟောရာ ဟောကြောင်း ၏ အဖြစ်ကြောင့် ဓာတုကထာ မည်သော။ [ဤသို့ အနက်ကျယ်မှတ်ပါ။ ထိုတွင် ပဌမ ၂-နက်သည် မူလဋီကာနည်း၊ တတိယနည်းကား အနုဋီကာနည်း။]

၁။ တဿတ္ထံ ။ “ယံ ဓာတုကထံ” ဟု အနက် ပေးရာ၌ “တဿာ + အတ္ထံ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ “ဓာတုကထံ” ကို စွဲရ၏။ ဓာတုကထာပုဒ်က တူထွီလိင် ဖြစ်သောကြောင့် “တဿာ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရသည်။ (တနည်း) “ဓာတုကထာ၊ သော။ ယံ (ပကရဏံ)” ဟု အနက်ပေးရာ၌ “တဿာ + အတ္ထံ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ “တဿ (ပကရဏဿ)” ဟု စွဲရသည်။ နေရာဌာနက အတိမေ ပကရဏတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ပြရာ ဌာန ဖြစ်သောကြောင့် “ပကရဏံ” ဟုလည်း ထည့်ပါ၌ အဖြစ်ဖြင့် ရနိုင်သည်။

၂။ တံ သုဏာထ။ ။ တံ သဒ္ဓါဖြင့် “ဒီပယိသာမိ” ၌ ဒီပနံ ၊ ကို စွဲစေလို၍ “တံ ဒီပနံ” ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏။ “ဒီပနံ” အရလည်း ပြခြင်း ကြိယာကိုသာ မယူပဲ သုဏာထ နှင့် လိုက်လျောအောင် “ဒီပနဝစန=ပြကြောင်း စကား” ကို ယူရသည်။ တံ သုဏာထ=ထို ပြကြောင်း ဖြစ်သော အဖွင့် စကားကို နားထောင်ကြပါ ဟုလို။ [တံ ဒီပနန္တိ=တံ ဓာတုကထာပကရဏံဿ အတ္ထဒီပနံ (အနက်ကို ပြကြောင်း စကားကို)။ အတ္ထဒီပနာကာရေန ပဝတ္တံ ဝဏ္ဏနံ (အဖွင့် စကားကို)။ သုဏာထ၊ နာယူလိုက်ကြကုန်လော့။ -အနု။]

၃။ တနည်း။ ။ “တံ ဝါ အတ္ထံ” ဟု ဋီကာ တနည်းဖွင့်၏။ တဿတ္ထံမှ အတ္ထံကို ပြန်၍ စွဲစေလိုသည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို နားဖြင့် နားထောင်၍ မဖြစ်။ စိတ်ဖြင့်သာ မှတ်သား၍ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “သုဏာထ” အရလည်း ကြားနာခြင်းသာမက ကြားနာသော အားဖြင့် စိတ်၌ မှတ်မှတ် သားသား ဆောင် ထားခြင်း တိုင်အောင် (သိခါပတ္တအနက်ကို) ယူစေလို၍ “ တံ ဒီပနဝစနသဝနေန ဥပဓာရေထ ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထု ဖွင့်သည်။

၄။ သမာဟိတာ။ ။ ဋီကာ၌ ၂-နည်း ဖွင့်ရာဝယ် အဝိက္ခိတ္တစိတ္တာဖြင့် “သံ+ အာဟိတာ၊ (မပျံ့လွင့်စေပဲ) အာရုံ၌ ကောင်းစွာ ထား အပ်သော စိတ်ရှိ” ဟူသော အနက်ကို ပြ၏။ သုဇ္ဈ+အာဟိတံ (စိတ္တံ) ယေသံ (တုမ္မာက)န္တိ သမာဟိတာ” ဟု ပြု။ “အတ္တနော စိတ္တေ အာဟိတာ ဝါ” ဟူသော ဒုတိယနည်းဖြင့် သံ-သဒ္ဓါသည် မိမိအနက်ကို ဟောသော ပုဒ်တည်း။ “စိတ်၌” ဟူသော

ဝါ၊ မိမိ စိတ်၌ သွင်းထားကြကုန်သည်။ (ဟုတော) သုဏာထ၊ နာယူ
 လိုက်ကြကုန်လော့။ (တနည်း) တံ (အတ္တံ)၊ ကို။ (တုမေ) သမာဟိတာ၊
 ကုန်သည်။ ဝါ၊ ကုန်သည်။ (ဟုတော) သုဏာထ၊ နာယူသောအား
 အရင်းထား၍ မှတ်သားဆောင်ရွက်ကြကုန်လော့။ ဣတိ၊ ပဋိညာ ဥပျောဇန
 ဒေသကနှင့် ကာလ ဒေသကို ပြရာစကားရပ် အပြီးသတ်တည်း။

အနက်ကား အပို ထည့်အပ်သော အနက်တည်း။ အာဟိတာ ၌ တ-ပစ္စည်း ကိုလည်း
 ကတ္တားဟောကြပါ။ ထိုသို့ ကတ္တားဟောကြံမှ တုမေ သုဏာထ နှင့် လိုက်လျောမည်။
 ရှေးနိဿယ၌ “အာဟိတာ၊ ထားအပ် ကုန်သည်”တု အနက် ပေးထားသည်ကို
 စဉ်းစားပါ။

၁-မာတိကာ အဖွင့်

၁-နယမာတိကာ အဖွင့်

၁။ ဟိ၊ ချဲ့ဦးအံ့။ (တနည်း) ဟိ၊ “ဒိပယိဿာမိ” ဟူသော ပဋိညာဉ်မှ တပါး ပဋိညာတ ပကရဏကို ဆိုဦးအံ့။ သင်္ဂဟောအသင်္ဂဟောတိအာဒိနံ၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဝသေန၊ အပြား အားဖြင့်။ ဣဒံ ပကရဏံ ဤ ဓာတုကထာကျမ်းကို။ စုဒ္ဓသဝိဓေန၊ တဆယ်လေးပါး အပြားအားဖြင့်၊ ဝိတတ္ထံ၊ ဝေဇန်အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌသာလိနိဉ် ဆိုအပ် ပြီ။ (ဆိုခဲ့ပြီ။) တံ သဗ္ဗမ္ပိ၊ ထို အလုံးစုံသော ဓာတုကထာကျမ်းသည်လည်း။ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသတော၊ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသ အားဖြင့်၊ ခုခါ၊ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ဌိတံ၊ တည်၏။ တတ္ထ၊ ထို ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသ ၂-ပါးတို့တွင်။ မာတိကာ၊ မာတိကာသည်။ ဥဒ္ဓေသော၊ ဥဒ္ဓေသ မည်၏။ ဝါ၊ အကျဉ်း ပြအပ်သော စကားရပ်မည်၏။ သာ၊ ထို မာတိကာသည်။ နယမာတိကာ၊ နယမာတိကာ

၁။ အာဒိနဉ္စိ။ ။ “တဿတ္ထံ ဒိပယိဿာမိ” ဟူသော ပဋိညာဉ်အား လျော်စွာ ပဋိညာတပကရဏကို ခြုံလိုသောကြောင့် “သင်္ဂဟော (ပေ) အာဒိနဉ္စိ” စသော ပါဠိကို မိန့်။ “တဿတ္ထံ” ဟူသော သင်္ဂဟောကားအရ ထို အတ္ထ ကို အကျယ်ပြသော ဓာတုကထာအဋ္ဌကထာ တကျမ်းလုံးကို “ဝိတ္ထာရဝါကျ” ဟု မှတ်ပါ။ အခြားကျမ်းတို့၌ “တတ္ထ” စသည်ဖြင့် တက်လာသော ဝါကျမျိုးပင်တည်း။ [တတ္ထ ဂေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော၊ အဋ္ဌသာလိနိ။ တတ္ထ ဝုတ္တာဘိဝံမုတ္တာ။ အဘိဓမ္မတ္ထ- သင်္ဂဟ-စသည်တည်း။]

၂။ စုဒ္ဓသ (ပေ) ဝုတ္တံ။ ။ အဋ္ဌသာလိနိ ပကရဏ ပရိစ္ဆေဒ အခဏ်း၌ တဒနန္တရံ ဓာတုကထာပကရဏံ တံ နာမ။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော (ပ) ဝိပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတန္တိ စုဒ္ဓသဝိဓေန ဝိတတ္ထံ” ဟု ဆိုခဲ့သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “စုဒ္ဓသဝိဓေန ဝိတတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ” ဟု ဆိုသည်။ “ထို၌ ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သော ကြောင့် ဤ၌ ထပ်၍ ဆိုဖွယ် မလိုပါ” ဟုလို့။ [“စုဒ္ဓသဝိဓ” အရ “သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော” ဟူသော ၂-ပုဒ်တို့ကို “တပဒ (တဖို့တစု)” ဟု ယူ၍ “သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပယုတ္တံ” စသည်ဖြင့် လာရာ၌ကား ၃-ပုဒ်တို့ကိုမှ “တပဒ” ဟု ယူပါ။]

၃။ နယမာတိကာ။ ။ နယ-၌ နိ-ဓာတ်သည် ပါပန (ရောက်စေခြင်း = ရောက် အောင် ဆောင်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဆောင်ခြင်း အနက်ကို နယ သဒ္ဓါ၏ မူလအနက် (သဒ္ဓတ္ထ) ဟု မှတ်ပါ။ ထိုဆောင် ယူခြင်းသည် ဤ နေရာ၌ ဖြစ်စေခြင်း (ဖြစ်အောင် ဆောင်ခြင်း) သိစေခြင်း (သိ အောင် ဆောင်ခြင်း) တည်း။ ထို့ကြောင့် ဇီကာ၌ “ခန္ဓာဒိနံ ဒေသနာ နိယတိ

၎င်း။ အဗ္ဗန္တရမာတိကာ၊ အဗ္ဗန္တရမာတိကာ၎င်း။ နယမုခမာတိကာ၊ နယမုခ
မာတိကာ၎င်း။ လက္ခဏမာတိကာ၊ လက္ခဏမာတိကာ၎င်း။ ဗာဟိရမာတိကာ၊
ဗာဟိရမာတိကာ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စဝိဓော၊ ငါးပါး အပြားရှိ၏။

တတ္ထ၊ ထို ငါးပါးအပြားရှိသော မာတိကာတို့တွင်။ [သာ ပဉ္စဝိဓော ကို
ကြည့်၍ “တတ္ထ၊ ထိုငါးပါး အပြားရှိသော မာတိကာတွင်” ဟု ဧကရစ်လည်း
ပေးကြသည်။] သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော (ပေ) ဝိပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ
အသင်္ဂဟိတန္တိ၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော (ပေ) အသင်္ဂဟိတံ ဟူ၍။ စုဒ္ဓသဟိ၊
တဆယ့်လေးပါးကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ ပုဒ်တို့ဖြင့်။ နိက္ခိတ္တာ၊ ချထားတော်
မူအပ်သော။ အယံ၊ ဤ မာတိကာသည်။ နယမာတိကာနာမ၊ နယမာတိကာ
မည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ အယံ၊ ဤ မာတိကာကို။ သင်္ဂဟာဒိကေန၊ သင်္ဂဟ အစ
ရှိသော။ ဣမိနာ နယေန၊ ဤ နယဖြင့်။ ဓာတုကထာ ဓမ္မာ၊ ဓာတုကထာ
ကျမ်း၌ လာသော ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဝိဘတ္တာ၊ အကျယ်
ဝေဖန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒဿေတံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။
ဥပ္ပိတတ္တာ၊ ထားတော် မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နယမာတိကာတိ၊

ပဝတ္တိယတိ ဧတေဟိတိ နယာ” ဟု၎င်း၊ ခန္ဓာဒေယော ဝေ ဝါ နိယန္တိ ဉာယန္တိ
ဧတေဟိ ပကာရေဟိတိ နယာ” ဟု၎င်း၊ ၂-နည်းဖွင့်သည်။ အနက်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ကို
ဋီကာနိဿယ၌ ရှုပါ။ [နယနံ ပါပဏံ၊ တံ ပန ပဝတ္တနံ ဉာပနဉ္စ ဟောတီတိ
ပဝတ္တိယန္တိ ဉာယန္တိတိ စ ခြိဓာပိ အတ္တော ဝုတ္တော။-အနူ။] “နိက္ခိတ္တ = ချထား”
ဟူသည် ဝေနေယျတို့ သန္တာန်၌ ချထားခြင်းတည်း။

ဆိုလိုရင်းကား-ဤ ဓာတုကထာကျမ်း၌ ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့ကို သင်္ဂဟ၊
အသင်္ဂဟ စသော တဆယ့်လေးပါးသော အပြားတို့ဖြင့် ဟော
တော် မူရကား ဤ တဆယ့်လေးပါးသော အပြားတို့သည် ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏
ဒေသနာကို ဖြစ်စေကြောင်းလည်း ဟုတ်၏။ ထိုခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို သိအပ်
ကြောင်းလည်း ဟုတ်၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ စသော တဆယ့်လေးပါးသော
အပြားတို့ကို “နယ” ဟု ခေါ်ရသည်-ဟူလို။ [အကျယ်ကို ဋီကာ အဓိပ္ပာယ်၌
ကြည့်ပါ။]

[ဆောင်] ခန္ဓာအာယတန၊ စသည်ချားစွာ၊ ဟောပြရာဝယ်၊ ဒေသနာမြတ်၊
ဖြစ်စေအပ်ကြောင်း၊ ၎င်းအပြင်၊ ယခင်ခန္ဓာ၊ အာယတနစာတ်၊
အရပ်ရပ်ကို၊ သိအပ်ဖို့အကြောင်း၊ အလွန်ကောင်းသဖြင့်၊ ပေါင်း
ဆယ့်လေးဖြာ၊ သင်္ဂဟာ သင်္ဂဟ ကျဉ်းကျယ်ပြကို၊ နယ ဆိုဘိ၊ ထို၏
အကျဉ်းမျှ၊ ခေါင်းစဉ်ပြ၊ နပ၊ မာတီ ဇန၊ ၇။

နယမာတိကာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဧတေသံ ပဒါနံ၊ ဤ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့က။ (ဓာတုကထာ ပကရဏဿ၊ ၏။) မူလတတတ္တာ၊ မူလ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မူလ-မာတိကာတိပိ၊ မူလမာတိကာ ဟူ၍လည်း။ ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။

၂-အဗ္ဗန္တရမာတိကာ အဖွင့်

၂။ ပဉ္စ၊ ငါးပါး ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့၎င်း။ (ပေ) မနသိ-ကာရော၊ မနသိကာရ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စဝိသာခိကေန၊ ၂၅-ပုဒ် အလွန် ရှိသော။ ပဒသတေန၊ ပုဒ်တရာဖြင့်။ နိက္ခိတ္တာ၊ ချဲ့ထားတော် မူအပ်သော။ အယံ၊ ဤ မာတိကာသည်။ အဗ္ဗန္တရမာတိကာ နာမ၊ အဗ္ဗန္တရ မာတိကာ မည်၏။

ဟိ၊ မှန်။ အယံ၊ ဤ မာတိကာကို။ [အဝတ္တာ၊ ဝုစ္စတိ-တို့၌ စပ်။] သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဟီ ဓာတုကထာယ မာတိကာတိ၊ သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဟီ ဓာတုကထာယ မာတိကာ ဟူ၍။ (ဓာတုကထာ မာတိကတော၊ ဓာတုကထာ မာတိကာ ၄-ရပ်တို့မှ။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ အပ၌။ ဝုတ္တာ ယထာ၊ ဟောတော်မူအပ်

၁။ ဧတေသံ ပဒါနံ (ပေ) ဘူတတ္တာ။ ။ “ပဒါနံ”၌ ပဒ ဟူသည် အနက်ကို သိကြောင်း ဖြစ်သော “သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော”စသော သဒ္ဓါတို့တည်း။ ပဉ္စတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ” ဟု ပြုရိုးအတိုင်း ဝစနတ္ထပြု။ ဤ သင်္ဂဟော၊ အသင်္ဂဟော စသော ပုဒ်တို့သည် ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို အကျယ်ခဝဖန်၍ ဟောတော်မူရာဖြစ်သော ဤ ဓာတုကထာကျမ်း၏ အရင်း မူလ ဖြစ်၏။ ထို အ ၎င်း မူလ ဖြစ်သော ခေါင်းစဉ်ကိုပင် “မူလမာတိကာ” ဟုလည်း ခေါ်သင့်သည်။

၂။ ပဉ္စဝိသာ(ပေ)သကေန။ ။ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဓဒါဒသာယတနာနိ (ပေ) ဗာဝိသ-တိန္ဒိယာနိ”တို့၌ သရုပ်မဖော် သော်လည်း ပါဠိ တော်ဝယ် လာသည့်အတိုင်း “ခန္ဓာ၅-ပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၀-ပါး၊ သစ္စာ ၄-ပါး၊ ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါး”ဟု ရေတွက်ရ၏။ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ” ဟူသော ပါဠိတော်၌ကား “အဝိဇ္ဇာ (ပေ) ဇရာ မရဏ” တိုင်အောင် ၁၂-ပါးဟု ရေတွက် ရ၏။ ဇရာ မရဏကို တပါးတည်း ယူရခြင်း၊ တဝ-အရ၌ ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိ တဝ၊ ကမဘာဝ-စသည်ဖြင့် မခွဲရခြင်း၏ အကြောင်း၊ သောက စသည်ကို အင်္ဂါ သီးခြား မယူရခြင်း၏ အကြောင်းကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။ “စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ”မှ စ၍ သင်္ချာရှိသည့်အတိုင်း သတိပဋ္ဌာန ၄-ပါး စသည်ဖြင့် ရေတွက်ရ၏။ စယသတ္တကရာသိ ၌လည်း သရုပ်အတိုင်း ၇-ပါး ရေတွက်ရ၏။ ဤသို့ ရေတွက် ရသောကြောင့် အဗ္ဗန္တရမာတိကာ၌ ၂၅-ပုဒ် အပိုရှိသော ပုဒ်ပေါင်းတရာ ဖြစ်သည်။

သက်သို့။) ဧဝံ၊ ဤ အတူ။ အဝတွာ၊ ဟောတော်မူပုံ။ သင်္ဂဟံဒိနာ၊ သင်္ဂဟ အစရှိသော။ နယေန၊ နယဖြင့်။ ဝိဘဇိတဗ္ဗေ၊ အကျယ်ဝေဖန်ထိုက် ကုန်သော။ ခန္ဓာဒိဓမ္မေ၊ ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ သရူပတော၊ သရုပ် သကောင်အားဖြင့်။ ဒသေတော၊ ပြတော်မူ၍။ ဓာတုကထာယ၊ ဓာတုကထာ မာတိကာ ၄-ရပ်၏။ အပ္ပန္နရေယေဝ၊ အတွင်း၌သာ။ ဌပိတတ္တာ၊ ထား တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အပ္ပန္နရ မာတိကာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ [ဋီကာ၌ နောက်တနည်းလည်း ဖွင့်သေး၏။] ခန္ဓာဒိပဒါနံ၊ ခန္ဓာ အစ ရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ မဗ္ဗသင်္ဂဟီမာတိကာယ၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိ- တတ္တာ၊ မသိမ်းယူအပ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပကိဏ္ဍကမာတိကာတိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။

၃-နယမုမာတိကာ အဖွင့်

၃။ တီဟိသင်္ဂဟော။ ၃-ပါးသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက် ပုံကို ပြုသော တီဟိ သင်္ဂဟော ပုဒ်၎င်း။ တီဟိ

၁။ ဧဝံ အဝတွာ။ ။ “သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဟီ ဓာတုကထာယ မာတိကာ”ဟု ဗာဟိရ မာတိကာကို ဟောတော်မူခြင်းသည် ဓာတုကထာ မာတိကာမှ ဗဟိဒ္ဓ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဗဟိဒ္ဓ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းကို “ဧဝံ အဝတွာ”ဟု ဆိုသည်။

၂။ အပ္ပန္နရေယေဝ။ ။ ဤပုဒ်ကို ဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်၏။ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ “အပ္ပန္နရ” ဟူရာဝယ် “ဓာတုကထာ တကျမ်းလုံး၏ အတွင်းမဟုတ်။ ဓာတုကထာကျမ်း၌ မာတိကာ ၄-ပါး သီးခြားရှိ၏။ ထို မာတိကာ ၄-ပါး၏ အတွင်းတည်း။ ထို အတွင်း၌ ပဉ္စက္ခန္ဓာ စသည်ဖြင့် အကျဉ်း မာတိကာကို ဟောတော်မူသောကြောင့် အပ္ပန္နရ မာတိကာ [မာတိကာ ၄-ပါး အတွင်း၌ ပါဝင် သော မာတိကာ] ဟု ခေါ်ရသည်။

တနည်း။ ။ သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဟီ (ပေ) မာတိကာ”ဟူသည် ဤ ဓာတုကထာ ကျမ်းမှ အပ ဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂဟီကျမ်း၌ လာသော မာတိကာ တည်း။ ထိုသို့မဟောပဲ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒွါဒသာယတနာနိ” စသည်ဖြင့် ဤ ဓာတုကထာ ကျမ်း၏ အတွင်း၌ သရုပ်ဖော်၍ ဟောတော် မူအပ်သောကြောင့် ပဉ္စက္ခန္ဓာ စသော မာတိကာကို “အပ္ပန္နရ မာတိကာ”ဟု ခေါ်ရသည်။ ဤနည်း၌ “အပ္ပန္နရ” ဟူသည် ဓာတုကထာကျမ်း၏ အတွင်းတည်း။

[ဧဝံ] ဓာတုကထာ၊ ကျမ်း၌ ပါသည်။ မာတိကာလေးဝ၊ အတွင်းပြသဖြင့်၊ အပ္ပန္နရ၊ နာမမည်မှု၊ တနည်းရှုသော်၊ ဓာတုကထာ၊ ကျမ်းတွင်းမှာပင်၊ ထင်စွာ ထုတ်ပြန်၊ သရုပ်ဖန်သဖြင့်၊ အပ္ပန္နရ၊ မည် နာမ၊ ခေါ်ရ မာတိကာ။

[ပကိဏ္ဍကမာတိကာ ခေါ်ရပုံကို ဋီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။]

အသင်္ဂဟော၊ သုံးပါးသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ
မရေ တွက် ပုံကို ပြသော တီဟိ အသင်္ဂဟော ပုဒ်၎င်း။ စတူဟိ သမ္ပ-
ယောဂေါ၊ လေး ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ တို့နှင့် အညီ အမျှ ကေုပ္ပါ-
ဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ပုံကို ပြသော စတူဟိ သမ္ပယောဂေါ
ပုဒ်၎င်း။ စတူဟိ ဝိပူယောဂေါ၊ လေးပါးသော နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့် အညီ
အမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် မယှဉ်ပုံကို ပြသော စတူဟိ
ဝိပူယောဂေါပုဒ်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ စတူဟိ၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ပဒေဟိ၊
ပုဒ်တို့ဖြင့်။ နိက္ခိတ္တာ၊ ချထား အပ်သော။ အယံ၊ ဤ မာတိကာသည်။
နယမုခမာတိကာ နာမံ၊ နယမုခမာတိကာ မည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း)
ဟိ (ကသွာ)၊ ကြောင့်။ အယံ၊ ကို။ နယမုခ မာတိကာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊
နည်း။ [ဌပိတတ္တာ ဟူသော ဟိတ်ကို ကြည့်၍ ဟိ (ကသွာ) ဟု ဆရာတို့
အနက် ပေးတော် မူကြသည်။ ရှေ့ မာတိကာ နောက် မာတိကာ အဖွင့်တို့
၌လည်း ဤအတူ ပေးနိုင်၏။] အယံ၊ ကို။ သဗ္ဗေသုပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်
ကုန်သော။ ပဉ္စက္ခန္ဓာဒီသု၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော။ (မာတိကာဓမ္မေသု
စေဝ၊ အဗ္ဗန္တရ မာတိကာတရားတို့၌၎င်း။) ကုသလတ္တိကာဒီသု၊ ကုသလ-
တိက် အစရှိကုန်သော။ မာတိကာဓမ္မေသု စ၊ ဗာဟိရမာတိကာ တရားတို့၌
၎င်း။ တီဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာယတန ဓာတုပဒေဟေဝ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊
ဓာတ်ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့်သာလျှင်။ (သင်္ဂဟော၊ အသင်္ဂဟော-၌ စပ်။) ဝါ၊
တို့နှင့် သာလျှင်။ (ယောဇေတဗ္ဗော-၌ စပ်။) သင်္ဂဟော စ၊ သင်္ဂဟောပုဒ်
ကို၎င်း။ အသင်္ဂဟော စ၊ အသင်္ဂဟောပုဒ်ကို၎င်း။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ယှဉ်
စေထိုက်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ အဂ္ဂပက္ခန္ဓေဟိ၊
နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ စ၊ သမ္ပယောဂေါပုဒ်ကို၎င်း။ ဝိပူယော-
ဂေါ စ၊ ဝိပူယောဂေါ ပုဒ်ကို၎င်း။ (ယောဇေတဗ္ဗော၊ ၏။) တောနိ၊
ဤ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ နာမက္ခန္ဓာ ဟူသော ၄-ပုဒ်တို့သည်။ သင်္ဂဟာ-
သင်္ဂဟာဒီနံ၊ သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ အစရှိကုန်သော။ ဣမေသံ နယာနံ၊
ဤ တဆယ့်လေးပါးသော နယ တို့၏။ မုခါနိ၊ ထွက်ရာ အပေါက်ဝတို့
တည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေတံ၊ ၄၊ ဌပိတတ္တာ၊
ထားတော် မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နယမုခမာတိကာတိ၊ နယမုခ-
မာတိကာ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁။ နယမုခ မာတိကာ။ ။ “နယ” ဟူသည် နယမာတိကာ၌ ပြအပ်ခဲ့သော
သင်္ဂဟော၊ အသင်္ဂဟော စသော တဆယ့်လေးပုဒ်
တည်း။ ထို နယ တို့ကို ဟောတော်မူသောအခါ သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ (သိမ်းယူ ရေ
တွက်ကြောင်း၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ကြောင်း) ဖြစ်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်
တရားတို့ဖြင့်၎င်း၊ သမ္ပယောဂ၊ ဝိပူယောဂ ဖြစ်ကြောင်း နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့ဖြင့်၎င်း

၄-လက္ခဏမာတိကာ အဖွင့်

၄။ သဘာဂေါ၊ တူသော အဖို့ကို ပြသော သဘာဂေါပုဒ်၎င်း။ ဝိသဘာဂေါ၊ မတူသော အဖို့ကို ပြသော ဝိသဘာဂေါပုဒ်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒို့ဟိ၊ ကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ နိက္ခိတ္တာ၊ သော။ အယံ၊ ဤ မာတိကာ သည်။ လက္ခဏမာတိကာ နာမ၊ မည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ အယံ၊ ကို။ သဘာဂလက္ခဏေဟိ၊ သဘောတူသော လက္ခဏာ ရှိကုန်သော (တူသောအဖို့ ရှိသော

ဒေသနာ ဖြစ်ရ၏။ ဤသို့ နယ တို့၏ ဒေသနာတော် ထွက်ပေါ်ကြောင်း ဖြစ်သည့် အတွက် ပါးစပ်ပေါက်နှင့် တူသောကြောင့်၎င်း၊ အကျဉ်းမျှပြအပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်နှင့် နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့ကို “နယမုခ မာတိကာ” ဟု ခေါ်ရသည်။ [နယာနံ+ပဝတ္တိယာ (ဒေသနာတော်ဖြစ်ခြင်း၏)+မုခါနိ နယမုခါနိ၊ နယမုခါနံ+မာတိကာ နယမုခမာတိကာ။]

ဋီကာ။ ။နယာနံ ပဝတ္တိဝ္ဋါရတူတာ သင်္ဂဟသင်္ဂဟ ဝိယောဂံ သဟယောဂိ-ဓမ္မာ နယမုခါနိတိ တေသံ ဥဇ္ဈေသော နယမုခမာတိကာ။ [နယာနံ သင်္ဂဟဒိပ္ပကာရဝိသေသာနံ ပဝတ္တိ (ဖြစ်ခြင်းဟူသည်) ဒေသနာ (ဒေသနာတည်း) တဿာ ဝိနိဂ္ဂမနဋ္ဌာနတာယ (ထွက်ကြောင်း ဌာနတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဝ္ဋါရံ၊ ယထာပုတ္တဓမ္မာ၊ ယထာရဟံ ခန္ဓာယတနဓာတုယော အရူပိနော စ ဓမ္မာတိ တေသံ ဥဇ္ဈေသော နယမုခမာတိကာ။-အန။]

[ဆောင်] တဆယံလေးပါး၊ နယများ၏၊ တရားဒေသနာ၊ ဖြစ်သောခါဝယ်၊ ထွက်ရာမုခ၊ ဖြစ်ကြောင်းပြသဖြင့်၊ ခန္ဓာ ဓာတ် အာ၊ လေးဖြာနာမက်၊ ဤ လေးချက်၏၊ အမြက်အကျဉ်းမျှ၊ ခေါ်ဆိုရ၊ နယမုခ မာတိတည်း။

ဆက်ဦးအံ့-ပဉ္စက္ခန္ဓာစသော အဗ္ဗန္ဓရမာတိကာ၊ ကုသလာဓမ္မာ စသော ဗာဟိရမာတိကာ ပုဒ်တို့ကို အကျယ်ဟောတော်မူသောအခါ “ဓူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယဘနေဟိ ကတိဟိ ဓာတုဟိ သင်္ဂဟိတော။ (ပေ) အသင်္ဂဟိတော။ (ပေ) သမ္ပယုတ္တော။ (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တော” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူရ၏။ ဤသို့ ဟောတော်မူရာ၌ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို၎င်း၊ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့ကို၎င်း အကြောင်း ပြု၍ ဟောတော်မူရသောကြောင့် ထို ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့နှင့် နာမက္ခန္ဓာတို့ကို နယမုခ (နယ တို့၏ ထွက်ပေါက်) ဟု ခေါ်ရသည်။

၁။ သဘာဂလက္ခဏေဟိ (ပေ) နယော။ ။နယမုခ မာတိကာဝယ် “သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော” ဟု ဟောတော်မူ၏။ “ထို သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ ကို အဘယ်လက္ခဏာရှိသော တရားတို့ဖြင့် မှတ်ရပါမည်နည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါ” ဟု သင်္ဂဟလက္ခဏာ (သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း အမှတ်အသား) ကို၎င်း၊ အသင်္ဂဟလက္ခဏာ (မသိမ်းယူ မရေတွက်ကြောင်း အမှတ်အသား) ကို၎င်း ဟောတော် မူရသည်။ သမ္ပယောဂ လက္ခဏာ၊ ဝိပ္ပယောဂ လက္ခဏာ ၌လည်း ဤ သဘာဂ၊ ဝိသဘာဂ ပင်တည်း။

လက္ခဏာရှိကုန်သော)။ ဓမ္မေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟနယော၊ သိမ်းယူ ရေတွက်
 ကြောင်းနည်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဝိသဘာဂလက္ခဏေဟိ၊ သဘောမတူသော
 လက္ခဏာ ရှိကုန်သော (မတူသော အဖို့ ရှိသော လက္ခဏာ ရှိကုန်သော)။
 (ဓမ္မေဟိ၊တို့ဖြင့်။) အသင်္ဂဟနယော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ကြောင်း နည်း
 သည်။ (ဟောတိ)။ တထာ၊ တူ။ သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂနယော၊ သမ္ပ-
 ယောဂနည်း၊ ဝိပယောဂနည်းကို။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။
 [သဘာဂလက္ခဏေဟိ ဓမ္မေဟိ သမ္ပယောဂနယော၊ ဝိသဘာဂလက္ခဏေဟိ
 ဓမ္မေဟိ ဝိပယောဂနယော၊ ဤသို့ ယှဉ်စေပါ - ဟူလို။] ဣတိ၊ သို့။
 သဘာဂဝိသဘာဂလက္ခဏဝသေန၊ သဘာဂဝိသဘာဂ လက္ခဏာတို့၏ အစွမ်း
 ဖြင့်။ သင်္ဂဟဒိလက္ခဏံ၊ သင်္ဂဟ အစရှိသော လက္ခဏာကို။ ဒသေတံ၊ ငှါ။
 ဌပိတတ္တာ၊ ကြောင့်။ လက္ခဏမာတိကာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ [အယံ-
 ဟူသော ကံ ပုဒ်ကို “ဣမိဿာ” ဟု ဌပိတတ္တာ-၏ ဟိတ်အဖြစ်ဖြင့် ထည့်နိုင်
 သည်။ ရှေးရှေး-မာတိကာတို့၌လည်း နည်းတူ။]

၅-ဗာဟိရမာတိကာ အဖွင့်

၅။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ဓမ္မသင်္ဂဟံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဟိကျမ်း၌
 လာသော မာတိကာသည်။ ဓာတုကထာယ၊ ဓာတုကထာကျမ်း၏။ မာတိကာ၊
 မာတိကာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဆသဋ္ဌိတိက-
 ပဒါနိ၊ ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော တိက်ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ ဒေ ဒုကပဒသတာနိ
 စ၊ နှစ်ရာသော ဒုက်ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ သဒ္ဓိပိတုာ၊ အကျဉ်းချုံး၍။ နိက္ခိတ္တာ၊

၁။ လက္ခဏမာတိကာ။ ။လက္ခဏဉ္စ + တံ + မာတိကာ စာတိ လက္ခဏ-
 မာတိကာ။ လက္ခဏဉ္စ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ သမ္ပယောဂ
 ဝိပယောဂတို့ကို ဓုတ်သားကြောင်းလည်း ဟုတ်၏။ တံ၊ ထို ဓုတ်သားကြောင်း
 ဟူသည်။ မာတိကာစ၊ အကျဉ်းစကားလည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ လက္ခဏ မာတိကာ။
 [“နယမုခါနံ+မာတိကာ” ကဲ့သို့ “လက္ခဏာနံ+မာတိကာ” ဟုလည်း ပြုသင့်၏။]

[ဆောင်] သင်္ဂဟသင်္ဂဟော၊ သမ္ပယောနည်း၊ ဝိပယောဂါ၊ ယူကြရာဝယ်၊
 သဘာဂါ သဘာဂတံ၊ နှိုင်းချိန်တတ်ဖို့၊ အမှတ်လက္ခဏ၊ အကျဉ်းပြု
 လက္ခဏ မာတိခေါ။

၂။ သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဟံ။ ။ဤ၌ “ဓမ္မသင်္ဂဟံ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဟံ
 တကျမ်းလုံးကို မယူရ။ ဓမ္မသင်္ဂဟိကျမ်း၌ လာသော
 “ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ (ပေ) အရဏာ ဓမ္မာ” ဟူသော တိကဒုကမာတိ-
 ကာ ကိုသာ ယူရသည်။ ဧကဒေယူပစာ စကားတည်း။ [ဓမ္မသင်္ဂဟံသီသေန ဟိ
 ဓမ္မသင်္ဂဟံ အာဂတမာတိကာဝ ဂဟိတာတိ။-အနူ။]

သော။ အယံ သည်။ ဗာဟိရမာတိကာနာမံ ၊ ၎ံ။ ဟိ၊ မှန်။ အယံ သည်။ (ဣမိဿ၊ ဤမာတိကာ၏။ ဝါ၊ ကို။) ပဉ္စကုန္ဒာ (ပေ) မနသိကာရောတိ၊ ပဉ္စကုန္ဒာ (ပေ) မနသိကာရော၊ ဟူ၍။ (ဓာတုကထာယ၊ ဓာတုကထာမာတိကာ ၄-ရပ်၏။ အပ္ပန္နရေ၊ အတွင်း၌။ ဝုတ္တာယထာ၊ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။) ဝေ၊ တူ။ ဓာတုကထာယ၊ ဓာတုကထာမာတိကာ ၄-ရပ်၏။ အပ္ပန္နရေ၊ ၌။ အဝံတွာ၊ ဟောတော်မမူပဲ။ သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီတိ၊ သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီ အစ ရှိသည်ဟူ၍။ ဝေ၊ သို့။ ဓာတုကထာယ၊ ဓာတုကထာကျမ်း၏။ မာတိကတော၊ မာတိကာ ၄-ရပ်မှ။ ဗဟိ၊ နောက်ဖြစ်သော အပ၌။ ဌပိတတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဗာဟိရမာတိကာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၎ံ။ . .

၁။ ဗာဟိရမာတိကာ။ ။ အပ္ပန္နရမာတိကာတုန်းက အပ္ပန္နရအတွက် “ဓာတုကထာမာတိကာ၏ အတွင်း” ဟု၎င်း၊ “ဓာတုကထာကျမ်း၏ အတွင်း” ဟု၎င်း၊ ၂-နက် ပြခဲ့သောကြောင့် ဤဗာဟိရအတွက်လည်း “ဓာတုကထာမာတိကာမှ အပ” ဟု၎င်း၊ “ဓာတုကထာကျမ်းမှ အပ” ဟု၎င်း၊ ၂-နည်းပင် ယူရမည်ဟု ထင်ဖွယ်ရှိ၏။ သို့သော် “သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဓာတုကထာယ မာတိကာ” ဟု ဓာတုကထာကျမ်း၌ပင် သရုပ် သကောင် မဖော်သော မာတိကာတပါးအဖြစ်ဖြင့် ပြထားသောကြောင့် “ဓာတုကထာကျမ်း၏ အပြင်ပ” ဟု အဓိပ္ပာယ် မယူရတော့။ အဋ္ဌကထာ၌ “ဓာတုကထာမာတိကတော+ဗဟိ” ဟု တိုက်ရိုက် ဆိုသည့်အတွက် “ဓာတုကထာမာတိကာ ၄-ရပ်မှ အပြင်ကျသော နောက်၌” ဟုသာ အနက်အဓိပ္ပာယ် ယူရတော့သည်။ [ဧတေန ဌပနာကာရေန ဗဟိ ပိဋိတော ဌပိတတ္တာတိ အတ္ထော။ ဋီကာ။]

[ဆောင်] ဓာတုကထာ၊ တိုက်ရိုက်လာသည်။ မာတိကာလေးဝ၊ အပြင်ချ၍၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ထိုမာတိပင်၊ ဤသည့်ကျမ်းမှာ၊ မာတိကာမို့၊ နောက်ပါ တမျိုး၊ ထပ်၍တိုး၊ ခေါ်ရိုးဗာဟိရ။

မာတိကာငါးပါး စီစဉ်ပုံ။ ။ ဓာတုကထာနိဋ္ဌေသကို ဟောတော်မူရာ၌ “ရူပ-ကုဋ္ဌာနာ ကတီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတော။ (ပေ) အသင်္ဂဟိတော” စသည်ဖြင့် အကျယ်ဟောတော်မူရကား “သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ၊ သင်္ဂဟိ-တေန အသင်္ဂဟိတ” အစရှိသော နယတို့ကို၎င်း၊ “ပဉ္စကုန္ဒာ” စသော အပ္ပန္နရတရား တို့ကို၎င်း၊ ထိုနယတို့၏ ဒေသနာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း နယမုခတို့ကို၎င်း၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂ လက္ခဏာတို့ကို၎င်း အကျဉ်းဥဋ္ဌေသ ပြအပ်ပြီးသော အခါ မာတိကာအဖြစ်ဖြင့် ဟောသင့် ဟေးထိုက်သမျှကို ဟောအပ်ပြီး ဖြစ်ပါပေ၏။ သို့သော် ထိုခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို ကုသိုလ် အစရှိသည်ဖြင့် ဝေဖန်၍ မပြုရ သေးသောကြောင့် “ကုသလာ ဓမ္မာ” စသော ဗာဟိရမာတိကာကိုလည်း ဟောတော် မူရပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ဓာတုကထာကျမ်းအတွက် မာတိကာ ၅-ပါး ပြတော်မူ ရသည်။

ဝေံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ မာတိကာယ၊ ဓာတုကထာမာတိကာ၏။ ပဉ္စဓာ၊ ၄-ပါးအပြားအားဖြင့်။ ဌိတဘာဝံ၊ တည်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝိဒိတွာ၊ သိပြီး၍။ ဣဒါနိ၊ ဌှံ။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိ အာဒိသု၊ သင်္ဂဟော၊ အသင်္ဂဟော အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေံ ဝေဒိတဗျော။) [ဝိဒိတွာ၏ စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် စပ်ပုဒ်တည်ရသည်။] တာဝံ၊ အသင်္ဂဟ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဇ္ဇော၊ သော။) သင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟသဒ္ဓါသည်။ (တနည်း) သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းသည်။ ဇာတိ-သဉ္ဇာတိ ကိရိယာဂဏန ဝသေန၊ ဇာတိသင်္ဂဟ၊ သဉ္ဇာတိသင်္ဂဟ၊ ကိရိယာ သင်္ဂဟ၊ ဂဏနသင်္ဂဟတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓောံ၊ ၄-ပါး အပြား ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထို ၄-ပါးတို့တွင်။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ခတ္တိယာ၊ ခတ္တိယတို့ သည်။ (ခတ္တိယဇာတ်ရှိသူတို့သည်။) အာဂစ္ဆန္တ၊ လာကြကုန်လေ့။ သဗ္ဗေ၊ ဗြာဟ္မဏာ၊ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (ဗြာဟ္မဏဇာတ်ရှိသူတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တ။) သဗ္ဗေ၊ ဝေဿာ၊ ဝေဿတို့သည်။ (ဝေဿဇာတ်ရှိသူတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တ။) သဗ္ဗေ၊ သဒ္ဓါ၊ သုဒ္ဓတို့သည်။ (သုဒ္ဓဇာတ်ရှိသူတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တ။) [ဤကား လောကီ ဥဒါဟရုဏ်တည်း။] အာဝုသော ဝိသာခ၊ ဒါယကာ ဝိသာခ။ ယာစံ သမ္မာဝါစာ၊ အကြင် ကမ္မာဝါစာသည်၎င်း။ ယောစ သမ္မာကမ္မန္တော၊ သည်၎င်း။ ယောစ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ သည်၎င်း။ (အတ္ထိ) ဣမေ မမ္မာ၊ ဤ တရားတို့ကို။ သီလက္ခန္ဓေ၊ သီလဂုဏ်၌။ သင်္ဂဟိတာ၊ သွင်းယူအပ်ကုန်ပြီ။

အနုဋီကာ ။ ယေဟိ နယေဟိ ဓာတုကထာယ နိဗ္ဗေသော၊ တေသု နယေသု (ထို သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော စသော နယတို့ကို၎င်း) [နယမာတိကာကို ဆိုသည်။] တေဟိ ဝိတဇိတဗ္ဗေသု ခန္ဓာဒိသု [အပ္ပန္နရမာတိကာကို ဆိုသည်။] တေသံ နယာနံ ပဝတ္ထိဗ္ဗါရု+လက္ခဏေသု စ [နယမုခနှင့် လက္ခဏ မာတိကာကို ဆိုသည်။] ဥဒ္ဓိဋ္ဌေသု (အကျဉ်း မာတိကာ အဖြစ်ဖြင့် ပြုအပ်ပြီးကုန်လသော်) ဓာတုကထာယ ဥဒ္ဓေသဝသေန ဝတ္ထုဗ္ဗံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတိတိ ယံ ဥဒ္ဓေသဝသေန ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ တံ ဝတ္တာ (ထို ဟောတော်မူထိုက်သော မာတိကာ ၄-ပါးကို ဟောတော်မူပြီး၍) ပုန ယထာဝုတ္တာနံ ခန္ဓာဒိနံ ကုသလာဒိဝိဘာဝဒဿနတ္ထံ “သဗ္ဗာပိ မေသင်္ဂဟိ ဓာတုကထာယ မာတိကာ”တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေမေတ္ထ မာတိ-ကာယ နိက္ခေပဝိဓိ ဝေဒိတဗျော။

၁။ သင်္ဂဟော တာဝံ (ဝေ) စတုဗ္ဗိဓော။ ။ ဤ ဝါကျသည် အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍ၊ ဧကကနိဗ္ဗေသန္တလည်း ပါခဲ့ပြီ။ ထို၌ “သဇာတိ”ဟု ရှိခြင်းနှင့် ဤ၌ သ-သဒ္ဓါ မပါဘဲ “ဇာတိ”ဟု ရှိခြင်း သာ ထူး၏။ ထိုသို့ သ-သဒ္ဓါ မပါသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်မှာ “သဇာတိ”ဟုပင် ဆိုလို ကြောင်းကို ဋီကာ၌ ဖွင့်သည်။ ကြွင်း အဓိပ္ပာယ် များကို “အယမိဓ အဓိပ္ပေတော” တိုင်အောင် ထို ရူပကဏ္ဍ ဘာသာဋီကာ၌ မြဲခဲ့ပြီ။

[ဤကား သာသနာတော် ဥဒါဟရုဏ်တည်း။] ဣတိ အယံ၊ ဤသင်္ဂဟသည်။ ဇာတိသင်္ဂဟော နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မိမိဇာတ်အားဖြင့် ပေါင်း၍ ယူခြင်း မည်၏။ ဝါ၊ မိမိဇာတ်ရှိသော တရားတို့ကို ပေါင်း၍ ယူခြင်း မည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဧကဇာတိကာ၊ တူသော ဇာတ်ရှိသော ခတ္တိယ စသောတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဝိယ၊ ဆိုအပ်ရာဌာန၌ကဲ့သို့။ ဣမ၊ ဤ သဗ္ဗေ ခတ္တိယာ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသော။ ခတ္တိယ စသောတို့သည်။ ဝါ၊ အလုံးစုံသော တရားတို့သည်။ ဇာတိယာ၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ ဧကသင်္ဂဟံ၊ တပေါင်းတည်း သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂတာ၊ ရောက်ကုန်ပြီ။

သဗ္ဗေ၊ ကောသလကာ၊ ကောသလတိုင်းသားတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တိ။ သဗ္ဗေ၊ မာဂဓကာ၊ မဂဓတိုင်းသားတို့သည်။ (အာဂစ္ဆန္တိ။) သဗ္ဗေ၊ ဘာရု-ကစ္ဆကာရွာသားတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တိ။ [ဤကား လောကီ ဥဒါဟရုဏ်တည်း။] အာဂုသော ဝိသာခ၊ ယောစ သမ္မာဝါယာမော၊ ယာစ သမ္မာသတိ၊ ယောစ သမ္မာသမာဓိ၊ သည်၎င်း။ (အတ္တိ)။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့ကို။ သမာဓိက္ခန္ဓေ၊ သမာဓိဂုဏ်၌။ သင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ [ဤကား သာသနာတော် ဥဒါဟရုဏ် တည်း။ နောက်၌လည်း နည်းတူ။] ဣတိ အယံ၊ သည်။ သဉ္ဇာတိသင်္ဂဟော နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ရာအရပ်၊ ကောင်းစွာဖြစ်ရာ စိတ္တုပ္ပါဒ် အားဖြင့် သိမ်းယူခြင်း မည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဧကဋ္ဌာနေ၊ တခုသောအရပ်၌။ ဇာတာ၊ ပေါက်ဖွားသူတို့သည်။ သံဂဗ္ဗာ၊ ကြီးပွားသူတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဝိယ၊ ၌ကဲ့သို့။ ဣမ၊ သဗ္ဗေကောသလကာ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံသော လူ့ အလုံးစုံသော တရားတို့သည်လည်း။ သဉ္ဇတိဋ္ဌာနေန၊ ကောင်းစွာ ပေါက်ဖွားရာ ဌာနအားဖြင့်။ နိဂုတ္တောကာ-သေန၊ နေရာအရပ်အားဖြင့်။ [သဉ္ဇာတိဋ္ဌာနေန-ကို နိဂုတ္တောကာသေန-ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] ဧကသင်္ဂဟံ၊ သို့။ ဂတာ၊ ရောက်ကုန်ပြီ။

သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ဟတ္ထာရောဟာ၊ ဆင်စီးသူရဲကောင်းတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တိ။ သဗ္ဗေ၊ အဿာရောဟာ၊ မြင်းစီး သူရဲကောင်းတို့သည်။ (အာဂစ္ဆန္တိ။) သဗ္ဗေ၊ ရထိကာ၊ ရထားစီးသူရဲကောင်းတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တိ။ အာဂုသောဝိသာခ၊ ယာစ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သည်၎င်း။ ယောစ သမ္မာသင်္ဂဟေ၊ သည်၎င်း။ (အတ္တိ)။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့ကို။ ပညာက္ခန္ဓေ၊ ပညာဂုဏ်၌။ သင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ အယံ၊ သည်။ ကိရိယာသင်္ဂဟော နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ပြုအပ်သော ကိစ္စအားဖြင့် သွင်းယူခြင်းမည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သဗ္ဗေဝ၊ ကုန်သော။ ဧတေ၊ ဤလူ့ ဤတရားတို့သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ကိရိယာ-ကရဏေန၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုခြင်းအားဖြင့်။ ဧကသင်္ဂဟံ၊ သို့။ ဂတာ၊ ကုန်ပြီ။

စက္ကယတနံ၊ စက္ကယတနသညံ။ ကတမက္ခန္ဓဂဏနံ၊ အဘယ်ခန္ဓာ၌
 ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဝါ၊ အဘယ်ခန္ဓာ၌ ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊
 ရောက်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ စက္ကယတနံ၊ သည်။
 ရူပက္ခန္ဓဂဏနံ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၌ ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဝါ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၌ ရေတွက်အပ်
 သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။ စက္ကယတနံ၊
 သည်။ ရူပက္ခန္ဓာဏနံ၊ သို့။ ဝါ၊ သို့။ ဟဒ္ဓိဂစ္ဆတိ၊ အကယ်၍ ရောက်အံ့။
 တေန၊ ထိုသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ ရေ၊ ဟယ် ပရဝါဒီ။ “စက္ကယတနံ(ပေ)
 သင်္ဂဟိတ”န္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗေ(ဝတ္ထုဗ္ဗိ)ဝတံ၊ စင်စစ်ကေန အမှန်ဆိုထိုက်၏။
 အယံ၊ ဤသင်္ဂဟသည်။ ဂဏနသင်္ဂဟော နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တပေါင်းတည်း
 ရေတွက်ခြင်းအားဖြင့် သိမ်းယူခြင်း မည်၏။ အယံ၊ ဤဂဏနသင်္ဂဟကို။
 ဣမ၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော ဤပါဠိရပ်တို့၌။ အဓိပ္ပေတော၊
 အလိုရှိအပ်၏။ [ဂဏန-ဟူသည် ၁,၂-စသော သင်္ချာမဟုတ်၊ စက္ကယတနကို
 ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ခြင်း ဟူသော ဂဏန မျိုးတည်း။] တပုဋိပက္ခေ၊
 ထိုသင်္ဂဟ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်။ အသင်္ဂဟော၊ အသင်္ဂဟကို။ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။

တေသံ ဝါ ထို သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟတို့၏။ ဝိကပ္ပတော ဝါ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ
 ပြုစီရင်ခြင်းအားဖြင့်။ ဝါ၊ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ပြုစီရင်အပ်သော အပြား
 အားဖြင့်။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတာဒိန္နိ၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ အစ
 ရှိသော နယပုဒ်တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) [အာဒိ-ဖြင့် အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိ
 တံ-ဟူသော ပဉ္စမနယပုဒ်တိုင်အောင် ယူပါ။] ကပ္ပပုဒါဒေကနိရောဓဂေဝတ္ထုက-
 ဧကောရမ္မဏတာဝသေန၊ တူသော ဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်၊ တူသော
 ချုပ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်၊ တူသော မှီရာရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်၊ တူသော
 အာရုံရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ သမ္ပယောဂေ၊ သမ္ပယောဂသည်။
 (ဟောတိ။) တပုဋိပက္ခေတော၊ ထို သမ္ပယောဂ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်။

၁။ တေသံ ဝိ ကပ္ပတော။ ။ “ဝိဝိကပ္ပနတော”ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏။ ထို သင်္ဂဟ
 အသင်္ဂဟ ၂-ပုဒ်တို့က အမျိုးမျိုး ပြောင်းလွဲ၍
 ပြုစီရင်နိုင်ခြင်းကြောင့် “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ”စသည်ဖြင့် ဒုတိယနယ စသော
 ပုဒ်များ ဖြစ်ကြရသည်-ဟူလို့။ ထို ဝိကပ္ပဟူသည်လည်း အကျယ် ဝေဖန်အပ်သော
 အပြားပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဝိဝိကပ္ပနတော-ကိုပင် “ဝိဘာဂတောတိ အတ္ထော”ဟု
 ဋီကာ၌ အဖြောင့် အနက်ကို ဖွင့်သည်။ “သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂ” ၂-ပုဒ်တို့၏
 ဝိဝိကပ္ပနကြောင့် “သမ္ပယုတ္တေန ဝိပယုတ္တံ”စသော နယတို့ ပြားရပုံကို၎င်း၊ သင်္ဂဟ
 အသင်္ဂဟ၊ သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂ ၂-မျိုးတို့ ရောနှော၍ ဝိဝိကပ္ပနဖြစ်သောကြောင့်
 “သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပယုတ္တံ”စသည်ဖြင့် ဧကောဒသမ စသော နယတို့ ပြားရပုံ
 ကို၎င်း သိပါ။

ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ဝိပ္ပယောဂသည်။ (ဟောံတိ။) တေသံ၊ ထိုသမ္ပယောဂ၊ ဝိပ္ပယောဂတို့၏။ ဝိကပ္ပတော၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တန္တိအာဒိနိ၊ သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ အစရှိသော နယပုဒ်တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) [အာဒိဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ ဟူသော ဒသမနယပုဒ်တိုင်အောင် ယူပါ။] တဒုဘယသံသဂ္ဂဝိကပ္ပတော၊ ထိုသင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂ ၂-ပါးစုံတို့၏ ရောနှောခြင်းဟူသော ဝိကပ်အားဖြင့်။ သင်္ဂဟိ- တေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တန္တိအာဒိနိ၊ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ အစ ရှိသော နယပုဒ်တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) [အာဒိ-ဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတံ ဟူသော စုဒ္ဒသမ နယပုဒ်တိုင်အောင် ယူပါ။ ဤတွင် နယမာတိ- ကာအတွက် ထူးခြားသော အနက်တို့ကို ပြရာ စကားရပ် ပြီးပြီ။]

[နယ မာတိကာအတွက် ထူးခြားသော အနက်တို့ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဗ္ဗန္တရ မာတိကာအတွက် အနည်းငယ် ထူးခြားသော အနက်တို့ကို ဖွင့်ပြ- လိုသောကြောင့် “ပဉ္စကုန္ဒာတိ အာဒိနိ” အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်။]

ပန၊ ကား။ ပဉ္စကုန္ဒာတိ အာဒိနိ၊ ပဉ္စကုန္ဒာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ခန္တဝိဘင်္ဂါဒိသု၊ ခန္တဝိဘင်း အစရှိသော ဝိဘင်းတို့၌။ ဝတ္တနယေနော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ အဗ္ဗန္တရ မာတိကာ၌။ ဖဿာဒယော၊ ဖဿ အစရှိသော တရားတို့ကို။ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒသာဓာရဏတော၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘော ဟူသော အဓိမောက္ခနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်းကြောင့်။ (တနည်း) သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒသာဓာရဏတော၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘော ဟူသော အဓိမောက္ခနှင့်ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အလုံး စုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်းကြောင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [ဤပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။]

မာတိကာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂-နိဗ္ဗေသ အဖွင့်

၁-ပဌမနယ သင်္ဂဟသင်္ဂဟပဒ အဖွင့်

၁-ဓန္ဓပဒအဖွင့်

၆။ ဣဒါနိ၊ မာတိကာကို အားထုတ်တော်မူပြီးရာ ယခု အခါ၌။ ပဉ္စကုန္ဒာဒိဝသေန၊ ပဉ္စကုန္ဒာအစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ [ဝသ-သဒ္ဓါကို ဘေဒ-အနက်ဟောကြပါ။] နိက္ခိတ္တမာတိကံ၊ ချထားတော်မူအပ်ပြီးသော မာတိကာကို။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိအာဒိဟိ၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိကုန်သော။ [အာဒိ-ဖြင့် သမ္ပယောဂေါ ဝိပုယောဂေါကို ယူပါ။] နယ-မာတိကာပဒေဟိ၊ နယမာတိကာပုဒ်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တက္ကံ၊ ယောဇေတွာ၊ ယံဉ်စေ၍။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိတိ အာဒိနာ၊ ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အစရှိသော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။ နိဗ္ဗေသဝါရော၊ နိဗ္ဗေသဝါရကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓေါ၊ ပြီ။ [ဣဒါနိ-ကို ထောက်၍ “အာရဒ္ဓေါ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏” ဟုလည်း ပစ္စုပ္ပန်အနက် ပေးကြသည်။] တတ္ထ၊ ထို နိဗ္ဗေသဝါရ၌။ [ယသ္မာ၊ တသ္မာ တို့၏ အပြင်ဘက်ဝယ် ရှိသော “ဥဒ္ဓဇ္ဇာနိ” ပုဒ်၌ စပ်ပါ။] ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိ အာဒိကာယ၊ အစရှိသော။ နယမာတိကာယ၊ ၏။ [နယ မာတိကာအတွက်၊ နယမာတိကာ၌ အသုံးပြုဖို့ရာ ဟူလို။] တိဟိ သင်္ဂဟော တိဟိ အသင်္ဂဟောတိ၊ ဟူ၍။ နယမုခမာတိကာ၊ ကိ။ (ဘဂဝတာ) ဌပိတာ၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ နယမာတိကာ၌ အသုံးပြုဖို့ရာ တိဟိ သင်္ဂဟော

၁။ ယသ္မာ(ပေ)ဌပိတာ။ ။ ဤဝါကျဖြင့် နယမာတိကာကို အကျယ် ပြသောအခါ နယမုခမာတိကာ၌လာသော ပုဒ်များကို အသုံးပြုရ ပုံကို ပြ၏။ ချဲ့ဦးအံ့-“ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတော” စသော စကားရပ်၌ “ရူပက္ခန္ဓော” သည် အဗ္ဘန္တရမာတိကာ၌ ပြအပ်သော ပဉ္စကုန္ဒာ၏ အကျယ်တည်း၊ “သင်္ဂဟိတော” သည် နယမာတိကာ၌လာသော သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောဝယ် သင်္ဂဟော၏ အကျယ်တည်း၊ “ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အာယတနေဟိ ဓာတူဟိ” တို့သည် နယမုခမာတိကာ၌လာသော “တိဟိ သင်္ဂဟော၊ တိဟိ အသင်္ဂဟော” တို့၏ အကျယ် တည်း။

၂။ ယသ္မာ(ပေ)ဥဒ္ဓဇ္ဇာနိ။ ။ ထိုသို့ ဥဒ္ဓဇ္ဇာမာတိကာ၌ ပြအပ်သော စကားရပ်တို့ကို ထိုက်သင့်သလို အသုံးပြုသောအားဖြင့် ဤနိဗ္ဗေသ၌ ထုတ်ပြတော်မူရသည်။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ကိုသာ အသုံးပြု၍ သစ္စာအစရှိသော

တိဟိ အသင်္ဂဟော ဟူ၍ နယမုခမာတိကာ၏ ထားတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ရူပက္ခန္ဓာဒီနံ၊ ရူပက္ခန္ဓော အစရှိသော တရားတို့၏။ သင်္ဂဟံ၊ သင်္ဂဟံကို။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယတနေဟိ ကတိဟိ ဓာတုဟိတိ၊ ဟူ၍။ တိဏိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာယတနဓာတုပဒါနေဝ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် ဟူသော ပုဒ်တို့ကိုသာ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌာနံ ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

[ဝေ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တံကို ပြလို၍ စတ္တာရိ သစ္စာနိ-စသည်ကို မိန့်။]

စတ္တာရိ သစ္စာနိတိအာဒီသု၊ စတ္တာရိ သစ္စာနိ အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်။ ဧကန္တိ-တပါးသောပုဒ်ကိုမျှလည်း။ (ဘဂဝတာ) န ပရမတ္ထံ သီးသိပ်တော်မူမမူအပ်။ စ၊ ဆက်။ ယသ္မိံ၊ ကြောင့်။ သဘိဝဂေါ ဝိသဘာဂေါတိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ သို့။ လက္ခဏမာတိကာ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဌပိတာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ သဘိဝဂေါ ဝိသဘာဂေါ ဟူ၍ လက္ခဏမာတိကာ၏ ထုံးတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဣမဿ ပဉ္စဿ၊ ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အစရှိသော ဤပြဿနာ၏။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ အဖြေ၌။ ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေနာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝတ္ထံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တဿ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ၏။ ဧတေ ခန္ဓာဒယော၊ ဤ ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ (ဤ ခန္ဓာတစ်၊ အာယတန တဆယ့်တစ်၊ ဓာတ် တဆယ့်တစ် ဟူသော အဖြေ၌ လာသော တရားတို့သည်။) သဘာဂါ၊ တူသော အစရှိသော တရားတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [(တနည်း) ကသွံ၊ ဣမဿ ပဉ္စဿ ဝိသဇ္ဇနေ ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ ဘဂဝတာ ဝတ္ထံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မိံ)၊ ကြောင့်။ တဿ ဧတေ ခန္ဓာဒယော သဘာဂါ၊ တို့တည်း။ ဣတိ(တသ္မာ)၊ ကြောင့်။ [ဣမဿ ပဉ္စဿ ဝိသဇ္ဇနေ ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ ဘဂဝတာ ဝတ္ထံ၊ ဤသို့လည်းပေးနိုင်၏။]

တတ္ထ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန အစရှိသော စကားရပ်၌။ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ၊ ကား။ ရူပက္ခန္ဓေနေဝ ၊ ရူပက္ခန္ဓာဖြင့်ပင်။ (သင်္ဂဟိတော-၌

ပုဒ်တို့တွင် တပုဒ်ကိုမျှလည်း သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟ အရာ၌၎င်း၊ နောက်လာမည့် သမ္ပယောဂ ဝိပွယောဂ အရာ၌၎င်း အသုံးပြုတော်မူပုံကို ဝိသုဒ္ဓိအဖွင့် ကြည့်ပါ။ အဖြေဝါကျ၌ “သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါ” ဟူသော လက္ခဏမာတိကာကို ထောက်၍ “ဧကေန ခန္ဓေန” စသည်ဖြင့် ဖြေတော်မူရကား ၊ လက္ခဏမာတိကာကို ဤနိဇ္ဇေသံ၌ အသုံးပြုရပုံကိုလည်း သိပါ။

၁။ ရူပက္ခန္ဓေနေဝ ။ “ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန” ၌ “ရူပက္ခန္ဓော” ဟူသော ကပုဒ်နှင့် “ဧကေန ခန္ဓေန” ဟူသော ကရိုဏ်းပုဒ်တို့အရ တူသောကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓေနေဝ” ဟု သဒ္ဓိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ထည့်၍ ဖွင့်သည်။

စပ်။) [“ရူပက္ခန္ဓာဘာဝေန, ရူပက္ခန္ဓဝစနေန” ဟု ဖွင့်လတ္တံ့ အတိုင်းလည်း အနက်ပေးနိုင်၏။]

ဟိ၊ မုနိ။ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်ရှိ ကြွင်းမဲ့ ဥဿံ အလုံးစုံသော။ ရူပံ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ ရူပက္ခန္ဓာဘာဝတ္ထာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အားဖြင့် တူသောအဖို့ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ရူပက္ခန္ဓာချင်းသဘောတူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ရူပက္ခန္ဓော- တော၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဟူ၍သာ။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂဏတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ရုပ် အားလုံး၏ ရူပက္ခန္ဓာချင်း သဘောတူသည့် အတွက် ရူပက္ခန္ဓာ ဟူ၍သာ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ရူပက္ခန္ဓေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဂဏိတံ၊ ရေတွက်အပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုရုပ်ကို။ ရူပက္ခန္ဓေနော၊ ဖြင့်သာ။ ပရိစ္ဆိန္နံ၊ ပိုင်းခြားအပ်ပြီ။ ဧကောဒယဟာယတနေဟိတံ၊ ကား။ မနာယတနဝဇ္ဇေဟိ၊ ကုန်သော။ ဧကောဒဟိ၊ ကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (“သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ပြီ” ဟု ဝတ္ထုစပ်။) ဟိ၊ မုနိ။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗောပိ၊ လည်း

“သဘာဝါ ဟိ” စသည်ကား ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ အရနှင့် “ဧကေန ခန္ဓေန (ပေ) ဧကောဒယဟိ ဓာတုဟိ” ဟူသော ကရိုက်ပုဒ်တို့၏ အရသည် ရူပန သဘောလက္ခဏာချင်း တူကြ၏။ ထို့ကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရသည့် တရားတို့ကို ပြရာ၌ ထို သဘာဝ ဖြစ်ကြသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ကိုသာ ထုတ်ပြတော်မူရသည်။

၁။ ယံဉ္စိ ကိဉ္စိ (ပေ) ဂဏိတံ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓေနော” ဟူသော ရှေ့စကား၏ ဧဋ္ဌိ ဝါကျတည်း။ “ရူပက္ခန္ဓာဘာဝတာ” ဟူသည်- ရူပန လက္ခဏာရှိခြင်းအားဖြင့် သဘောတူခြင်းတည်း။ ဤသို့ သဘောတူသောကြောင့် “သဘာဝေါ ဝိသဘာဝေါ” ဟူသော လက္ခဏ မာတိကာနှင့် အညီ ရုပ် အားလုံးကို ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ရသည်။ ဤ၌ “သင်္ဂဟိတံ” ကို “ဂဏိတံ” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်ခြင်းဖြင့် “သင်္ဂဟိတံ” အရ ဇာဟိသင်္ဂဟ စသော ၄-မျိုးတွင် ဂဏနသင်္ဂဟ ကို ယူရကြောင်း သိစေသည်။ ထို ဂဏိတံ ကို “ပရိစ္ဆိန္နံ” ဟု ထပ်၍ ဖွင့်၏။ “ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်လိုက်သောအခါ အခြားသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်တို့နှင့် မရောအောင် ပိုင်းခြား ကန်သတ်အပ်ပြီး ဖြစ်သည်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ကို ဖွင့်ခြင်းဟု မှတ်ပါ။

မေးဖွယ်။ ။ “ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန” ၌ ရူပက္ခန္ဓာ (အရနှင့်- ဧကေန ခန္ဓေန အရသည် ရုပ် ၂၀-ပါးချည်းရသောကြောင့် “ဣဝါကျဉ္စိ အရတူလျှင် ဝိတတ်တရသည်” ဟူသော ဥပဒေသနှင့် ဆန့်ကျင်သည် မဟုတ်ပါလော- ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ ထိုသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဋီကာ၌ အရမတူအောင် “ဧကေန ခန္ဓေန” အရ “ရူပက္ခန္ဓာဘာဝ” ကို ယူဖို့ရန်၊ တနည်း “ရူပက္ခန္ဓသဋ္ဌာ” ကို ယူဖို့ရန် ၂-နည်း ပြထားသည်။ ဋီကာနိဿယ အဓိပ္ပာယ်ကို ကြည့်ပါ။

ဖြစ်သော။ ရူပက္ခန္ဓော သည်။ ဒသာယတနာနိ၊ ဆယ်ပါးသော ဩဠာရိ-
 ကာယတန တို့သည်၎င်း။ ဓမ္မာယတနေကဒေသော စ၊ ဓမ္မာယတန၏ တစိတ်
 သည်၎င်း။ ဟောတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ရူပက္ခန္ဓာ၏ အာယတန
 ဆယ်ပါး ဓမ္မာယတန တစိတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ကောဒေသဟာယတနေဟိ၊
 တို့ဖြင့်။ ဂဏိတော၊ ရတွက်အပ်ပြီ။ ပရိစ္ဆိန္ဓော၊ ပိုင်းခြားအပ်ပြီ။ ကောဒ-
 သဟိ ဓာတူဟိတိ၊ ကား။ သတ္တဝိညာဏဝဇ္ဇာဟိ၊ သတ္တဝိညာဏ ဓာတ်တို့
 သည် ကြည့်အပ်ကုန်သော။ ကောဒေသဟိ၊ ကုန်သော။ ဓာတူဟိ၊ တို့ဖြင့်။
 (“သင်္ဂဟိတော” ဟူသော ပါဠိတော်၌-စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ ဧတသု၊ ဤ တဆယ့်
 တပါးသော ဓာတ်တို့၌။ အာပရိယာပန္နံ၊ အကျုံးမဝင်သော။ ရူပံနာမ၊
 မည်သည်။ နတ္ထိ။

အသင်္ဂဟနယနိဗ္ဗေသော၊ ။ ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတောတိ၊ ဟူ၍။ သင်္ခေ-
 ပေနေဝ၊ အကျဉ်းအားဖြင့် သာလျှင်။ ပုစ္ဆာ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတာ။
 [“ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယံတနေဟိ ကတိဟိ ဓာတူဟိ” တို့ကို ချုံးထားသည်-
 ဟူလို။] [စာအုပ်တို့၌ “ပနဿ” ဟု ရှိ၏။ “အဿ-ထို ရူပက္ခန္ဓာ၏” ဟုလည်း
 ရှေးနိဿယ ပေးသည်။ မိမိကား “ပနဿာ” ဟု ရှိသင့်မည် ထင်သည်။]
 ပန၊ ကား။ အဿာ၊ ထို ပုစ္ဆာ၏။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ အဖြေ၌။ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်။)
 ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓဿ၊ ။ ဝိသဘာဝါ၊ တူသောအဖို့ မရှိကုန်သော
 (သဘော မတူကုန်သော)။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ အရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ-
 တို့သည်၎င်း။ ကောသော၊ မနာယတနံ၊ သည်၎င်း။ သတ္တ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏ
 ဓာတုယော၊ တို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ စတူဟိ ခန္ဓေဟိတိ-
 အာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ နယေန၊
 ဤနည်းဖြင့်။ သဗ္ဗပဒေသု၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌။
 သင်္ဂဟာသင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ။

၁။ အသင်္ဂဟနယနိဗ္ဗေသေ။ ။ ဤ ပဌမ နယ သည် သင်္ဂဟာသင်္ဂဟနယ တည်း။
 ထိုသင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ ၂-ပုဒ်ပေါင်းမှ တစ် နယ
 သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “အသင်္ဂဟနယ” ဟူသည် သီးခြား နယ တံမျိုး မဟုတ်။
 ပဌမ နယ ဖြစ်သော သင်္ဂဟအသင်္ဂဟတွင် အသင်္ဂဟတစိတ်ကိုပင် ကေဒေသျှပစာရ
 အားဖြင့် “အသင်္ဂဟနယ” ဟု ဆိုထားသည်ဟု မှတ်ပါ။ [အသင်္ဂဟနယနိဗ္ဗေသေတိ၊
 ဣဒံ (ပေ) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။-ဋီကာ။]

၂။ သင်္ခေပေနေဝ (ပေ) အာဒိ ဝုတ္တံ။ ။ ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ အသင်္ဂဟ
 နယ၌ “ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတော”
 ဟု အကျဉ်းပုစ္ဆာကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ အဖြေ၌ကား ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ဝိသဘာဝ ဖြစ်သော
 နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ မနာယတန၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့ကို ဖြေတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့်
 “ဝိသဇ္ဇနေ ပန (ပေ) တသ္မာ စတူဟိ ခန္ဓေဟိတိအာဒိ ဝုတ္တံ” ဟု ဆိုသည်။

ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ ခန္ဓနိဒ္ဓေသေ၊ ဤ ခန္ဓနိဒ္ဓေသဉ္စိ။ တာဝ၊ ဒုကမူလက စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဇ္ဈေ သော။) ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိတိ- အာဒိမ္မိ၊ သော။ ကေမူလကော၊ ဉ္စိ။ ဝါ၊ ဝယ်။ (သင်္ဂဟနယ-၌ စပ်။) သင်္ဂဟနယေ၊ ဉ္စိ။ (သိမ်းယူ ရေတွက်ပုံကို ပြရာနည်း၌။) သရူပေနေဝ၊ သရုပ်အားဖြင့်ပင်။ ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ပဉ္စာ အမေးတိုသည်၎င်း။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဝိသဇ္ဇနာနိ၊ အဖြေတိုသည်၎င်း။ (ဟောန္တိ)။ အသင်္ဂဟနယေ၊ ဉ္စိ။ သင်္ခေပေန၊ အားဖြင့်။ ဒဿိတာ ပဉ္စ ပုစ္ဆာ၊ ပဉ္စ ဝိသဇ္ဇနာနိ (ဟောန္တိ)။ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဤ နည်းဖြင့်။ ဒုကမူလ- ကာဒိသုပိ၊ တို့၌လည်း။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗျာနိ၊ ကုန်၏။ စ၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ ခန္ဓနိဒ္ဓေသဉ္စိ။ ရူပက္ခန္ဓ မူရိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ဒုကတိကစတုက္ကာ၊ တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ကား။ ပဉ္စကော၊ ဉ္စိ။ ရူပက္ခန္ဓော စ (ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓော စာတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ သို့။ ဘေဒတော စ၊ ဘေဒ အားဖြင့်၎င်း။ (ခန္ဓာငါးပါးကို ခွဲထားသောအားဖြင့် ၎င်း။) ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ သို့။ အဘေဒတော၊ အဘေဒအားဖြင့်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွိဓာ၊ နှစ်ပါး အပြား အားဖြင့်။ ပုစ္ဆာ- ဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတာနိ၊ ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဧဝံ သို့။ ပါဠိနယော၊ ပါဠိတော်နည်းကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁။ ကေမူလကော။ ။ “ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ” စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ တပါး တည်းကိုသာ စတည်သော သင်္ဂဟနယ၊ အသင်္ဂဟနယ ကို ကေမူလက သင်္ဂဟနယ၊ အသင်္ဂဟနယ တု ဆိုသည်။ ဤအတူ “ရူပက္ခန္ဓော စ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ ကတိဟိ” စသည်ကို “ဒုကမူလက” ဟု၎င်း၊ ခန္ဓာ ၃-ပါး တွဲထား သည်ကို “တိကမူလက” ဟု၎င်း၊ ခန္ဓာ ၄-ပါး တွဲထားသည်ကို “စတုက္ကမူလက” ဟု၎င်း၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး ပေါင်းထားသည်ကို “ပဉ္စက” ဟု၎င်း ခေါ်ထားသည်။ ထိုပဉ္စက ၌လည်း ခန္ဓာ ငါးပါးလုံး နာမည်ဖော်ထားသော ပါဠိတော်ကို ဘေဒ၊ နာမည် ဖော်ပုံ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ” စသည်ကို အဘေဒ ဟု ၂-မျိုး ခွဲထားသည်။

၂။ ပဉ္စ ပုစ္ဆာ ပဉ္စ ဝိသဇ္ဇနာနိ။ ။ သင်္ဂဟနယ ၌ ကေမူလကဝယ် ခန္ဓာငါးပါး အတွက် ပုစ္ဆာ ၅-ပါး၊ ဝိသဇ္ဇနာ ၅-ပါး တို့ကို ပေယျာလ မမြှုပ်ပဲ သရုပ်ဖော်ထားသည်ကို ရည်ရွယ်၍ “သင်္ဂဟနယေ သရူပေနေဝ ဒဿိတာ ပဉ္စ ပုစ္ဆာ ပဉ္စ ဝိသဇ္ဇနာနိ” ဟု ဆိုသည်။ အသင်္ဂဟနယ ကေမူလက ၌ကား၊ ထို ပုစ္ဆာ ၅-ပါး တို့ကို ပြထားသော်လည်း “ရူပက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော” စသည်ဖြင့် နာမည်သရုပ် မဖော်တော့ပဲ “ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတော” စသည်ဖြင့် အကျဉ်းမျှ ပြတော်မူသည်ကို ရည်ရွယ်၍ “အသင်္ဂဟနယေ သင်္ခေပေန ဓဿိတာ (ပေ) ဝိသဇ္ဇနာနိ” ဟု ဆိုသည်။

၂-အာယတနပဒါဒိ အဖွင့်

၅၂။ အာယတနပဒါဒိဒ္ဒေသဒီသု၊ အာယတနပဒါဒိဒ္ဒေသ အစ ရှိသော နိဒ္ဒေသတို့တွင်။ တာဝ၊ ဓာတုနိဒ္ဒေသ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ) အာယတနပဒါဒိဒ္ဒေသေ၊ ဤ။ (အတ္တော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော) စက္ခာယတနံ ကေန ခန္ဓေနာတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ-၌ စပ်။) ကေန၊ သော။ ရူပက္ခန္ဓေနော၊ ဖြင့်သာလျှင်၎င်း။ [ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရူပန အနက်၊ ရာသီ အနက်ဖြင့်သာလျှင်၎င်း။ (တနည်း) ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓါ ဖြင့် သာလျှင်၎င်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် နေ့ဘက်ပုဒ်များ၌လည်း အနက်ပေးနိုင် သည်။] ကေန၊ သော။ စက္ခာယတနေနေဝ၊ ဖြင့်သာလျှင်၎င်း။ ကောယ၊ သော။ စက္ခုဓာတုယာဝ၊ ၎င်း။ သင်္ဂဟိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ [ဧဝ-သဒ္ဓါ တို့ဖြင့် အသင်္ဂဟိတံ ၌ ပါသော စတုက္ခန္ဓ၊ ကောဒသာယတန၊ သတ္တရသဓာတု တို့ကို ကန့်သတ်။] သောတာယတနာဒီသုပိ၊ အစရှိသော အာယတန တို့၌ လည်း။ ဣမိနာဝ နယေန၊ ဖြင့်ပင်။ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ခ်။

ပန၊ အထူးကား။ အသင်္ဂဟံ ခန္ဓတော ဌပေတွာတိ တ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ (ယသ္မာ၊ တသ္မာတို့၏ အပြင်ဘက်၌ရှိသော “ခန္ဓတော ဌပေတွာတိ ဝုတ္တံ” ၌ စပ်။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အသင်္ဂဟံ၊ သော။ ဓမ္မာယတနံ နာမ၊ ဓမ္မာယတန မည်သည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ တည်း။ တဉ္စ၊ ထို နိဗ္ဗာန်သည်လည်း။ ခန္ဓ- သင်္ဂဟံ၊ ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ထို နိဗ္ဗာန်၏ ခန္ဓသင်္ဂဟသို့ မရောက်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။) ခန္ဓတေဝံ ဌပေတွာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ စတုဟိ ခန္ဓေ- ဟိတိ၊ ကား။ ရူပဝေဒနာသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓဟိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ပြီ။) ဟိ၊ မှန်။ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇံ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ကြည့်အပ်သော။ ဓမ္မာယတနံ၊ ကို။ ဧတေဟိ၊ ဤ ရူပက္ခန္ဓာ စသော ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ ခ်။ ပန၊ ကား။ ဝိညာဏက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတုယော၊ တို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ချန်ထား၍။ သေသာယတနဓာတုဟိ စ၊ ကြွင်းကုန်သော အာယတန ဓာတ်

၁။ အသင်္ဂဟံ (ဝေ) ဌပေတွာ။ ။ ဤ ပါဠိတော်သည် ဓမ္မာယတန အတွက် ပြုအပ်သော ပါဠိတော်တည်း။ ထို့ကြောင့် “အသင်္ဂဟံ ဓမ္မာယတနံ နာမ နိဗ္ဗာနံ”ဟု ဓမ္မာယတန အမည်ကိုပြသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် “ဘေဒါဘာဝေန နိဗ္ဗာနံ၊ ခန္ဓသင်္ဂဟနိဿဋံ”ဟူသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ သမုစ္စည်း ပိုင်းနှင့်အညီ ခန္ဓာ မဖွဲ့ရသောကြောင့် “အသင်္ဂဟံ ခန္ဓတော ဌပေတွာ”ဟု ဟော တော်မူသည်။

ထို့ဖြင့်၎င်း။ ဘဲ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သည် ကြည်အပ်သော ဓမ္မာယတနကို။ န သင်္ဂယုတိ၊ အပ်။ တေန၊ ကြောင့်။ ဂေေန ခန္ဓေန ကောဒသဟာယတနေဟိ သတ္တရသဟိ ဓာတုဟိ အသင်္ဂဟိတန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ။

၈။ ဆက်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက် ခန္ဓ ပဒနိဇ္ဇေသ ဌိ။ ရူပက္ခန္ဓမူလကာ၊ ရူပက္ခန္ဓာဟူသောမူလရှိကုန်သော။ တေ (နယာ)၊ ထိုနည်းတို့ကို။ (ဝိဒိတာ) ယထာ၊ သိအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ [မုချ ဖြစ်သောကြောင့် တ-ပစ္စည်းဖြင့် ထားသည်။] ဝေ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤ အာယတနပဒနိဇ္ဇေသ ဌိလည်း။ စက္ခာယတနမူလကာဝ၊ စက္ခာယတနမူလကသာ ဖြစ်ကုန်သော။ နယာ၊ နည်းတို့ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ စက္ခာယတနမူလက နည်းတို့ကို သိထိုက်ပါကုန်သော်လည်း။ ဒုကမ္ပတ္တမေဝံ၊ ဒုကမ္ပကိုသာ။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ ဒသေတုာ၊ ၍။ ဒွါဒသာယတနာနီတိ၊ ဟူ၍။ အဘေဒတော့ဂျ၊ အဘေဒအားဖြင့်သာ။ ပစ္စာဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟိကာရေဟိ) ကတံ။ ဓာတုနိဇ္ဇေသေပိ၊ ဌိလည်း။ ဒေသေဝ (သေဝေ ဝေ)၊ ဤ ဆိုအပ် ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

၉။ သစ္စနိဇ္ဇေသေ၊ ဌိ။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဒုကတိကစတုက္ကာ၊ တို့ကို။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ ဒသိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ၈။ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုကတိကေသု၊ တို့၌။ သမုဒယသစ္စ သမိသမေဝံ၊ သမုဒယသစ္စာ ၌ အဖြေနှင့် တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စေပိ၊ ဌိလည်း။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေသည်။ (ဟောတိ) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ သမုဒယသစ္စာ၌ အဖြေနှင့် တူသည်သာလျှင်ဖြစ်သောအဖြေ၏အဖြစ်ကြောင့်) တံ၊ ထို မဂ္ဂသစ္စာကို။ သမုဒယာနန္တရံ၊ သမုဒယ၏ အခြားမဲ့၌။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ။

၁။ ဒုကမတ္တမေဝံ။ ။ဝေ ဖြင့် “တိကမု စ၍ ဧကာဒသက တိုင်အောင် ပြုထိုက်သော ပါဠိရပ်တို့ကို၎င်း၊ ဒွါဒသက ဌိလည်း ခေါ်ဝေါ်၎င်း မပြုတော့”ဟု ကန့်သတ်။ ပါဠိတော်ကို ကြည့်လျှင် ဒုကမူလက အပြီး၌ ဒွါဒသကဘေဒကိုသာ တွေ့ရလိမ့်မည်။ ဓာတုနိဇ္ဇေသ ဌိလည်း ဤအတိုင်းပင် (ပါဠိတော်ရိုပုံကို) သိဝံ။

၂။ သစ္စနိဇ္ဇေသ။ ။သစ္စနိဇ္ဇေသ ဌိကား ခန္ဓနိဗ္ဗေသ တုန်းက ကဲ့သို့ ရထိုက်သော ဒုကတိကစတုက္ကတို့ကို ပါဠိတော်၌ အပြည့်အစုံ ပြောဆိုမူ၏။ အနည်းငယ်ထူးပုံကား—သစ္စာ ၄-ပါး စဉ်ရာ၌ အကျိုးအကြောင်းကဲ့၍ “နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ”ဟု ဟောတော်မူအပ်သော အစဉ်ရှိ၏။ ထိုအစဉ်အတိုင်းမကျပဲ သမုဒယသစ္စာ၏ အခြားမဲ့၌ မဂ္ဂသစ္စာကို ဟောတော်မူထား၏။ ထိုသို့ ဟောတော်မူခြင်းမှာ သမုဒယသစ္စာ၏ ဝိသဇ္ဇနံနှင့် မဂ္ဂသစ္စာ၏ ဝိသဇ္ဇနံ တို့ တွဲသောကြောင့်တည်း။

၅၀။ ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဒွိဟိ ခန္ဓေဟိတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဣပါဠိ၌။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ သင်္ဂဟိတံ၊ ၎င်း။ သေသံ၊ ကြွင်းသော အစီအရင်ကို။ ဝုတ္တနယာနုသောရေနော၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းသို့ အစဉ်လျှောက်သဖြင့်သာလျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ၌။ ပါဠိဝဂ္ဂတ္တာနံ၊ ပါဠိကို ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ခြင်းသည်။ အာယတနဓာတုနိဒ္ဒေသသဒိသမေဝ၊ အာယတနနိဒ္ဒေသ၊ ဓာတုနိဒ္ဒေသ၌ ပါဠိဝဂ္ဂတ္တာနနှင့် တူသည်သာ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အဖွင့်

၆၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အဝိဇ္ဇာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆံ၊ ကို။ အနာရဘိတု၊ အားထုတ်တော်မူပုံ။ အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ သို့။ ဝိသဇ္ဇနမေဝ၊ ကိုသော်။ (သဂံတံ) ဒဿိတံ။ တတ္ထ၊ ထို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဒေသ၌။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏန္တိ၊ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဣပါဠိ၌။ ပဋိသန္တိယံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌၎င်း။ ပဝတ္ထေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌၎င်း။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော။ ဝိပါကဝိညာဏံ၊ ဝိပါကဝိညာဉ်ကို။ (သင်္ဂဟိတံ စပ။)

မှတ်ချက်။ ။ အဋ္ဌကထာမှာ အုပ်တို့၌ “ယသ္မာ ဒုကတိကေသု” ဟု ဒုကတိကတို့၌ “သမုဒ္ဓိယသစ္စာနှင့် မဂ္ဂသစ္စာတို့ အဖြေ တူသောကြောင့်” ဟု အကြောင်းပြထား၏။ ဒုကတိက ဌံသာ မက ကေကံ၌လည်း ထိုသစ္စာ ၂-ပါးတို့ အဖြေတူကြ၏။ သို့ပါလျက် ဒုကတိက တို့၌သာ အဖြေ တူပုံကိုပြခြင်း၌ အဋ္ဌကထာ၏ နှလုံးသွင်းကို ဋီကာ၌ ဖော်ပြထားသည်။

၁။ အဝိဇ္ဇာ (ဝေ) ဒဿိတံ။ ။ “အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေန၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ ဧကေန ခန္ဓေန” ဟု ရေးသင့်ကြောင်းကို ဋီကာ၌ ဆို၏။ ဋီကာဆရာ၏ လက်ထက်က “အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေန” ဟူသော ပါဠိ ရှိဟန် မတူ။ ယခု စာအုပ်တို့၌ ရှိနေ၏။ ယခု အဋ္ဌကထာ စာအုပ် တို့၌ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ ဧကေန ခန္ဓေန” ဟူသော ပါဠိကား မရှိ။ ဋီကာ အဖွင့်အတိုင်း အဋ္ဌကထာဝယ် ရှိသင့်၏။ ပါဠိတော်၌လည်း ဋီကာအဖွင့်အတိုင်း အပြည့်အစုံ ရှိသည်။

၂။ ဝိပါကဝိညာဏံ။ ။ ဝိပါကဝိညာဉ်သာ မက၊ တုသိုလ်-အကုသိုလ်-ကြံယာ ဝိညာဉ်တို့ကိုပါ “ဝိညာဏ” အရ၌ ယူနိုင်သော်ကြောင့် “ဝိပါက-ဟူသော ဝိသေသန ကို မဖြုတ်” ဟု ဆိုပြီးလျှင် “ဝိပါကဓမ္မာ” ၎င်း အရနှင့် ဤ ဝိညာဏ်၏ အရ- သဘောမတူကြောင်းကို ဋီကာဆရာ ထောက်ပြထားသည်။

တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ သတ္တဟိ ဓာတူဟိ သင်္ဂဟိတန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝါ) အာဟ။ နာမဂ္ဂပမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ပဋိသန္ဓိ၊ ပဝတ္တိဝသေနေဝ၊ ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တိ၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်။ ဝါ၊ နှင့် စပ်သဖြင့်ပင်။ ဝေဒိတဗ္ဗိ၊ ၏။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ (ထိုသို့ နာမ်ရုပ်၏လည်း ပဋိသန္ဓေ ပဝတ္တိ၏ အစွမ်းဖြင့်ပင် သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဣ၊ ဤ နာမဂ္ဂပဒိဒ္ဓေသဉ္စိ။ သဒ္ဓါယတနမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ သင်္ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဧကောဒသဟိ၊ ကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းကို။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဖဿဒိသု၊ ဖဿ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ ခန္ဓဘေဒေါ၊ ခန္ဓာတို့၏ အထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ အညေနေဝ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာမှ တမျိုးတခြား သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဧကေန၊ သော။ ခန္ဓေန၊ သင်္ခရက္ခန္ဓာဖြင့်။ ဖဿော၊ ကို။ သင်္ဂဟိတော၊ ပြီ။ အညေန (ဝေ)၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာမှ တမျိုးတခြား သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဧကေန၊ သော။ ခန္ဓေန၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြင့်။ ဝေဒနာ၊ ကို။ (သင်္ဂဟိတာ)၊ ပန၊ ကား။ တဏှာဥပါဒါနကမ္မဘဝါ၊ တို့ကို။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေနော၊ ဖြင့်သာ။ သင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။

၈၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟပဒိဒ္ဓေသဉ္စိ။ (တနည်း) ဣ၊ ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဓေသဉ္စိ။ ဘဝပဒံ၊ ဘဝပုဒ်ကို။ ကမ္မဘဝါဒိနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဧကောဒသော၊ စာဆယ့်တပါး အပြားအားဖြင့်။ ဝိဘတ္တိ၊ ဝေဒနာတော်မူအပ်ပြီ။ [ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝနှင့် ကာမဘဝစသော ၉-ပါး၊ ပေါင်း ၁၁-ပါးတည်း။] တတ္ထ၊ ထိုတဆယ့်တပါးသော ဘဝတို့တွင်။ ကမ္မဘဝေါ၊ ကို။ ဖဿဒိဟိ၊ ဖဿ အစရှိသော ပုဒ်တို့နှင့်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ တူသော အဖြေရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေဟိ၊ ထို ဖဿ အစရှိသော ပုဒ်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိ၊ ကူ။ ဧကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဥပပတ္တိဘဝ ကာမဘဝ သညာဘဝ ပဉ္စဝေါကာရဘဝါ၊ တို့ကို။ အညမညသဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ အချင်းချင်း တူသောအဖြေရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကေတော၊ တည်း။ ဒဿိတာ၊ မူအပ်ကုန်ပြီ။ ၈၊ ဆက်။ ယုသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတေ၊ ဤ ဥပပတ္တိဘဝ အစရှိသော ဘဝတို့သည်။ ဥပါဒိန္နကမ္မောဝ၊ ဥပါဒိန္နက တရားတို့သာတည်း။ (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သော ဝိပါကံတရား

၁။ ဖဿဒိသု ခန္ဓဘေဒေါ ။ ပါဠိတော်ဝယ် ဖဿ ဝေဒနာ တဏှာ ဥပါဒါန ကမ္မဘဝတို့ကို “ဧကေန ခန္ဓေန” ဟု ပေါင်း၍ ပြထားသော်လည်း ခန္ဓာ ချင်းကား မတူပါ။ ဖဿ ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့်၊ ဝေဒနာကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြင့်၊ တဏှာ စသည်ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖဿ စသည်တို့အတွက် ခန္ဓာထူးပုံကို သိထိုက်ပါသည်-ဟုလို။

ကမ္မဇရုပ်တရားတို့သာတည်း။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကောဒေသဟာယတနေဟိ သတ္တရသဟိ ဓာတုဟိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ။ ဟိ၊ မှန်။ သဒ္ဓါယတနံ၊ သည်။ အနုပ၊ ခိန္နံ၊ ဥပါဒိန္နရုပ် မဟုတ်။ တံ၊ ထို သဒ္ဓါယတနကို။ ဣ၊ ဤ ဥပပတ္တိဘဝ အစရှိသော ဘဝတို့၌။ န ဂဟိတံ၊ ယူတော်မမူအပ်။

၆ ဂ။ ရူပဘဝနိဒ္ဒေသေ၊ ဤ။ ပဉ္စဟာယတနေဟိတိ၊ ကား။ စက္ခုသောတ-မနရူပဓမ္မာယတနေဟိ၊ စက္ခုယတန၊ သောတာယတန၊ မနာယတန၊ ရူပါ-ယတန၊ ဓမ္မာယတနတို့ဖြင့်၎င်း။ အဋ္ဌဟိ ဓာတုဟိတိ၊ ကား။ စက္ခုသောတ-စက္ခုဝိညာဏ သောတဝိညာဏ ရူပဓမ္မ မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုဟိ၊ စက္ခုဓာတ်၊ သောတဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဝိညာဏဓာတ်၊ ရူပဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်၎င်း။ (သင်္ကဟိ-တော-၌ စပ်။) အရူပဘဝဒယော၊ အရူပဘဝ အစရှိကုန်သော။ တယောပိ၊ သုံးပါးသော ဘဝတို့ကိုလည်း။ သဒ္ဓိသဝိသဇ္ဇနတ္တာဝ၊ တူသော အဖြေ ရှိကုန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ ဧကတော၊ တည်း။ ဒဿိတာ၊ ကုန်ပြီ။ အသညာ-ဘဝကေဝေါကာရဘဝါ၊ တို့ကို။ တထာ၊ ထိုတူသော ဝိသဇ္ဇနရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဧကတော ဒဿိတာ။) တတ္ထ၊ ထို အသညာဘဝနိဒ္ဒေသ၌။ ဒွိဟာယတနေဟိတိ၊ ကား။ ရူပါယတနဓမ္မာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (သင်္ကဟိ-တော-၌ စပ်။) ဓာတုသုပိ၊ တို့၌လည်း။ ဒေဝေဝ နယော၊ ဤနည်းပင်တည်း။ [အသညိဘဝဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့်၊ ရူပါယတနကို ထုတ်ဆောင်ကြောင့် မူရပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧကတလဝါသိကာနဉ္စိ” စသည်ကို မိန့်။] ဟိ၊ မှန်။ ဧကတလဝါသိကာနံ၊ တခုတည်းသော အပြင်၌ နေကုန် သော။ ဝေသဗြဟ္မာနံ၊ အသညသတ်ဗြဟ္မာမှ ကြွင်းကုန်သော ဗြဟ္မာတို့၏။ စက္ခုသဗ္ဗာဝတော၊ စက္ခု၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ တထာ၊ ထိုစက္ခု၏။ အာရမ္မဏတ္တာ၊ အာရုံ၏အဖြစ်ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို အသညာဘဝနိဒ္ဒေသ၌။ ရူပါယတနံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓဋံ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူ အပ်ပြီ။

၇ ဂ။ ဇာတိ ဒွိဟိ ခန္ဓေဟိတိ၊ ကား။ ရူပဇာတိ၊ ရုပ်၏ဇာတိကို။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ အရူပဇာတိ၊ နာမ်၏ဇာတိကို။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ (သင်္က-ဟိတာ။) ဇရာမရဏေသုပိ၊ ဇရာမရဏတို့၌လည်း။ ဒေဝေဝ နယော၊ ပင်တည်း။ သောကာဒိသုပိ၊ သောက အစရှိသော တရားတို့၌လည်း။ (ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ စပ်။) ဧကေန ခိန္နေနာပိ၊ ကား။ သောကဒုက္ခဒေါမနဿာနိ၊ တို့ကို။ ဝေဒိနာက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ ပရိဒေဝေါ၊ ကို။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ ဥပါ-ယာသုဒယော၊ ဥပါယာသ အစရှိသောတရားတို့ကို။ (အာဒိ-ဖြင့် သတိ-ပဋ္ဌာန၊ သမ္ပပွဲဓာနတို့ကို ယူ။) သင်္ခါရက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ (သင်္ကဟိတာ၊

ကုန်ပြီ။) ဣတိ ဝေံ သို့။ ခန္ဓဝိသေသော၊ ခန္ဓာတို့၏ အထူးကို။ ဝေဒိ-
တဗ္ဗော၊ ၏။

၇၃။ ဣဒ္ဓိပါဒေါ ဒ္ဓိဟိတိ၊ ကား။ သင်္ခါရဝိညာဏက္ခန္ဓေဟိ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊
ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်၎င်း။ မနာယတနဓမ္မာယတနေဟိ၊ မနာယတန၊ ဓမ္မာ
ယတနတို့ဖြင့်၎င်း။ ဓမ္မဓာတုမနောဝိညာဏဓာတူဟိ၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဝိညာဏ
ဓာတ်တို့ဖြင့်၎င်း။ (သင်္ဂဟိတော) ဈာနံ ဒ္ဓိဟိတိ၊ ကား။ ဝေဒနာက္ခန္ဓ-
သင်္ခါရက္ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတံ) အပ္ပမညာဒယော၊ အပ္ပမညာ အစ
ရှိသော တရားတို့ကို။ [အာဒိ-ဖြင့် စိတ္တ မှတပါး ဖဿ သတ္တကရာသိကုန်သည့်
တိုင်အောင် ယူပါ။) သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ တူသော ဝိသဇ္ဇန ရှိကုန်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကတော၊ တည်း။ နိဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ ညွှန်ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ပန၊
အထူးကား။ စိတ္တံ၊ ကို။ စေတနာနန္တရံ၊ စေတနာ၏ အခြားမဲ့၌။ နိက္ခိတ္တံ၊
မာတိကာ၌၊ ချထားတော်မူအပ်သည်။ (သမာနံ)ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။
အသဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ မတူသော ဝိသဇ္ဇနရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပစ္စွာ၊
မနသိကာရ၏ နောက်၌။ ဂဟိတံ၊ ယူတော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ဣဒ္ဓိပါဒ
အစရှိသည်တို့တွင်။ အပ္ပမညာဒိသု၊ အပ္ပမညာ အစရှိသော တရားတို့၌။
ဧကေန ခန္ဓေနာတိ၊ ကား။ ဝေဒနာ၊ ကို။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။
သညာ၊ ကို။ သညာက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ သေသာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာမှ
ကြွင်းသော တရားတို့ကို။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ သင်္ဂဟိတော၊ ကုန်ပြီ။
ဣတိ ဝေံ သို့။ ခန္ဓဝိသေသော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။

၇-တိကပဒအဖွင့်

၇၄။ ဝေံ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ အပ္ပန္နရမာတိ-
ကာယ၊ ၌။ သင်္ဂဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ပုံကို။ ဒယေတွာ၊ ပြတော်မူပြီး၍။
ဣဒါနိ၊ ၌။ ဗာဟိရမာတိကာယ၊ ၌။ သင်္ဂဟိ၊ ကို။ ဒယေတံ၊ ငှါ။
ကုသလာ ဓမ္မာတိအာဒိ၊ ကုသလာဓမ္မာ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝ-
တာ) အာရမ္မိ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ကုသလတိက အစရှိသည်
တို့တွင်။ ဝေဒနာတ္ထိကော ဝေဒနာတိကံ၌။ တိဟိ ဓာတူဟိတိ၊ ကား။ ကာယ-
ဝိညာဏ မနောဝိညာဏာဓမ္မဓာတူဟိ၊ ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဝိညာဏ
ဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတော၊ ကုန်ပြီ။) သတ္တဟိ ဓာတူဟိတိ၊ ကား။
စက္ခု သောတ ဘာန ဇိဝှါ ဝိညာဏဓာတူဟိစေ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတ
ဝိညာဏဓာတ်၊ ဘာနဝိညာဏဓာတ်၊ ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်၎င်း။ မနော-
ဓာတု ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတူဟိစ၊ မနောဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မနော

ဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်၎င်း။ (သင်္ဂဟိတာ။) ဝိပါကတ္တိကော၊ ဌ။ အဋ္ဌဟိဓာတု-
 ဟိတိ၊ ကား။ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ၊ ကာယဝိညာဏဓာတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊
 တက္က။ တာဟိယေဝ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ထို ၇-ပါးသော
 ဓာတ်တို့ဖြင့်ပင်။ (သင်္ဂဟိတာ။)၊ ပန၊ ကား။ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၊ တို့ကို။
 သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကေဟိ၊ သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသတရားတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တက္က။
 သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ တူသော ဝိသဇ္ဇနရုံကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကတော၊
 တည်း။ ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ဧတေ၊ ဤ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မတို့ကို။
 (သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကေဟိ သဒ္ဓိံ သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ ဧကတော ဂဟိတာ)
 ယထာ၊ ယူအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ ဤအတူ။ သဗ္ဗတိကဒုကပဒေသု၊ အလုံး
 စုံသော တိက်ပုဒ်ဒုက်ပုဒ်တို့၌။ (ဝိသဇ္ဇတံ-၌ စပ်။) ယံ ယံ ပဒံ၊ အကြင်
 အကြင် ပုဒ်သည်။ ယေန ယေန ပဒေန၊ အကြင် အကြင် ပုဒ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊
 တက္က။ သဒိသဝိသဇ္ဇနံ၊ တူသော ဝိသဇ္ဇနရုံသည်။ ဟောတိ၊ တံတံ၊ ထိုထို
 တူသော ဝိသဇ္ဇနရုံသောပုဒ်ကို။ ဥပ္ပဋ္ဌိပါဋိယာပိ၊ မာတိကာအစဉ်မဟုတ်သော
 အားဖြင့်လည်း။ တေန၊ တေန၊ ထိုထိုပုဒ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တက္က။ ဂဟေတွာ၊ ယု၍။
 ဝိသဇ္ဇတံ၊ ဖြေတော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို အလုံးစုံသော တိက်ပုဒ်ဒုက်ပုဒ်တို့၌။
 [ရှေးနိဿယဝယ် “တတ္ထ၊ ထို ဗာဟိရမာတိကာနိဒ္ဒေသ၌” ဟု အနက်ပေး၏။]
 ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့်သာလျှင်။
 သင်္ဂဟာသင်္ဂဟနယော၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟနည်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣတိ၊
 အပြီးတည်း။

‘သင်္ဂဟာသင်္ဂဟပဒဝဏ္ဏနာ၊ သင်္ဂဟအသင်္ဂဟပဒ၏ အဖွင့်သည်။
 (နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။)

၂-ဒုတိယနယ

သင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒ အပွင့်

၃၇၁။ ဣဒါနိ၊ သင်္ဂဟသင်္ဂဟပဒ ကို အကျယ် ဝေဖန်တော် မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒံ၊ ကို။ ဘာဇေတုံ၊ အကျယ်ဝေဖန် တော်မူခြင်းငှါ။ စက္ခာယတနေနာတိ အာဒိ၊ စက္ခာယတနေန အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတံ) အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်တော် မူအပ်ပြီ။ တတြ၊ ထို စက္ခာယတနေန အစရှိသော သင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ၌။ [ရှေး နိဿယဝယ် “ထိုသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒ၌”ဟု စွဲသည်။] ဣဒံ၊ ဤ ဆို အပ်လတ္တံ့ကား။ လက္ခဏံ၊ မှတ်သား အပ်သော သဘောတည်း။ ဟိ၊ ရဲ့။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ ဒုတိယနယနိဒ္ဒေသ ဝါရ၌။ (“ပုစ္ဆိတွာ ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ” ။ စိပ်။) ယံ (ဓမ္မဇာတံ)၊ အကြင် တရားသဘောကို။ (ကေနစိ၊ တစုံတခု သော။ သင်္ဂါဟကေန၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော ကတ္တားသည်။) ခန္ဓပဒေနံ၊ ခန္ဓာ ဟူသော တရားအဖို့အစုဖြင့်။ ဝါ၊ ခန္ဓပုဒ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သည်။ ဟုတွာ၊ ရှိ။ အာယတနဓာတုပဒေဟိ၊ အာယတန ဓာတ် ဟူသော တရားအဖို့အစု တို့ဖြင့်။ ဝါ၊ အာယတနပုဒ်၊ ဓာတုပုဒ် တို့ဖြင့်။

၁။ ယံ ခန္ဓပဒေနံ (ပေ) အသင်္ဂဟိတံ ။ ။ ဤ စကားဖြင့် “စက္ခာယတနေန” ကဲ့သို့သော ရုပ်တချို့ကို ကတ္တား လုပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ရုပ်တရားတို့၏ “သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ” ဖြစ်ပုံကို ငြိ၏။ “စက္ခာယတနေန ယေ ဓမ္မာ (ပေ) အာယတနသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတံ၊ ဓာတု- သင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတံ”ဟူသော ပါဠိတော်၏ အရကောက်ကို သတိပြုပါ။

ခန္ဓပဒေနံ ။ ။ ဤ၌ ပဒ သဒ္ဓါသည်။ ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟော၊ တနည်း ပုဒ် ဟူသော အနက်ဟော ဟု ၂-မျိုးကြံပါ။ ကောဋ္ဌာသအနက်ကို ဟောရာ၌ ခန္ဓာ အဖို့အစု ဟူသော အနက်ကို ရ၏။ ပုဒ် ဟူသော အနက်ကို ဟောရာ၌ ရှုပက္ခန္ဓာ စသော သဒ္ဓါ ကို ရ၏။ ဤသို့ ၂-နည်းရအောင် ပေးခြင်းသည် “ရှုပက္ခန္ဓာ- ဘာဝသင်္ခါတေန ရှုပက္ခန္ဓဝစေန သင်္ခါတေန စ”ဟူသော ဋီကာ ဖွင့်ခဲ့သည့်အတိုင်း ပေး ခြင်းတည်း။

၂။ ခန္ဓာ ယတန ပဒေဟိ ဝါ (ပေ) ဣသင်္ဂဟိတံ ။ ။ ဤ စကားဖြင့် “ကျေ- ဝိညာဏ ဓာတုယာ” ကဲ့သို့သော စိတ်တချို့ကို ကတ္တားလုပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့၏ “သင်- ဟိတ အသင်္ဂဟိတ” ဖြစ်ပုံကို ငြိ၏။ “ကျေဝိညာဏဓာတုယာ (ပေ) ဓာတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတံ”ဟူသော ပါဠိတော်၏ အရကောက်ကို သတိပြုပါ။

အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်။ ဝါ၊ တနည်း။ ခန္ဓာယတနပဒေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဝါ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ သည်။ ဟူတွာ ခာတုပဒေ၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်။ တဿ (ဓမ္မဇာတဿ)၊ ထို တရား သဘောကို။ (အသင်္ဂဟိ-၌ စပ်။) ခန္ဓာဒီဟိ၊ ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ခြင်းကို။ ပုစ္ဆိတွာ၊ မေးတော်မူပြီး၍။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အံဖြေကို။ (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။

ပန၊ နှစ်။ တံ၊ ထို အဖြေသည်။ ရူပက္ခန္ဓာဒီယ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစ ရှိသော တရားတို့၌ (ရုပ် အားလုံး၊ ဝေဒနာ အားလုံးကို ရသော တရား တို့၌)၊ နယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ (ရူပက္ခန္ဓာသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရုပ် အစသည်။ ဝါ၊ ရူပက္ခန္ဓာ သဒ္ဓါသည်။) ရူပက္ခန္ဓော၊ ကိုသာ။ သင်္ဂဟိတော၊ အပ်၏။ သော စု၊ ရူပက္ခန္ဓာသည် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော ထို ရူပက္ခန္ဓာသည်လည်း။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ 'အဇေကာဒယဟိ' အခွဲအားဖြင့် တဆယ့်တပ်းကုန်သော၊ အာယတနဓာတုဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (ဩဠာရိကာယတန၊ ဓမ္မာယတန၊ ဩဠာရိက ဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့ဖြင့်။) အသင်္ဂဟိတောနာမံ၊ မသိမ်းယူမရေတွက်အပ်သော တရား မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန စ၊ သည်လည်း။ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ဝေဒနာ အစသည်လည်း။ ဝါ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သဒ္ဓါသည်လည်း။) ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကိုသာ။ သင်္ဂဟိတော၊ အပ်၏။ သောပိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သော ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်လည်း။ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတုဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတော နာမံ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်သည်။ နတ္ထိ။

ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ အသင်္ဂဟိတတာယ၊ အသင်္ဂဟိတ အဖြစ်၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ တောနိ (ပဒါနိ)၊ ဤ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ဟူသော တရားအစုတို့ကို၎င်း။ အညာနိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာတို့မှ အခြားကုန်သော။ ဝေရူပါနိ၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ - မနာယတန ဓမ္မာယတနာဒီနိ၊ အစရှိကုန်သော။ ဗဒါနိ စ၊ တရားအစုတို့ကို၎င်း။ (ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ ဒုတိယနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌။ နဂဟိတာနိ၊ ယူတော်မမူအပ်ကုန်။

၁။ တဿ (ပေ) အသင်္ဂဟိံ။ ။ ဤ စကားဖြင့် "တေဓမ္မာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိံ ။ ပေ ။ အသင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ စတူဟိ ခန္ဓေဟိံ (ပေ) အသင်္ဂဟိတာ" ကဲ့သို့သော ပုစ္ဆာ၊ ဝိသဇ္ဇန ကို ပြသည်။ ဓာတုကထာ ညဝါအကောက်ကို ဆိုပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ခက်ခဲသော အဓိပ္ပာယ် မရှိပါ။

ပနာ၊ အန္ဓယကား၊ ယာနိ ပဒါနိ၊ အကြင်တရားအစုတို့သည်။ အရူပေန၊ နာမ်နှင့်။ အသမ္ပိဿိ၊ မရောနှောသော။ ရူပေကဒေသံ၊ ရုပ်တစ်စိတ်ကို၎င်း။ အညေန၊ အခြားသောတရားနှင့်။ အသမ္ပိဿိ၊ သော။ ဝိညာဏကဒေသဉ္စ၊ ဝိညာဉ်တစ်စိတ်ကို၎င်း။ ဒီပေန္တိ၊ ပြုနိုင်ကုန်၏။ တာနိ (ပဒါနိ)၊ ထို တရား အစုတို့ကို။ (ရုပ်တချို့ စိတ်တချို့ကို ပြသော ထို တရား အစုတို့ကို) ဣဓ၊ ဤ ဒုတိယနယ နိဒ္ဒေသ ဝါရ၌။ ဂဟိတာနိ၊ ဣဒံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ (တကြ၊ ထို စက္ခုယတနေန အစရှိသော စကားရပ်၌။ လက္ခဏံ၊ မှတ်သားအပ် သော သဘောတည်း။ တတြိဒံ လက္ခဏံကို ပြန်၍ အပ်သည်။)

စ၊ ဆက်။ ပရိယောသာနေ၊ ဒုတိယ နယ ဆုံးခါနီး၌။ [မရဏကာလေ စုတိစိတ္တောပရိ သတ္တရသမစိတ္တဿ- စသည့်၌ မရဏကာလေကဲ့သို့ သမိပ္ပယူပစာ။ ဒဿိတာနိ-၌ စပ်။] ဒသာယတနာ (ပေ) ဥပါဒါတိ၊ ဒသာယတနာ (ပေ) ဥပါဒါ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဥဒ္ဓါနဂါယာယ၊ ဥဒ္ဓါနိးဂါထာဖြင့် (အထက်ဖြစ်သော နောက် ကာလ၌ မပျောက်မပျက်အောင် စောင့်ရှောက် တတ်သော အကျဉ်းချုပ် ဂါထာဖြင့်။) ဒဿိတာနိ ဧဝံ၊ ပြတော် မူအပ်ပြီး ကုန်သည်သာ။ [ဒသ၊ ဆယ်ပါးကုန်သော။ အာယတနာ၊ အာယတန တို့၎င်း။ သတ္တရသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့၎င်း။ သတ္တ၊ ကုန် သော။ ဣန္ဒြိယာ၊ ဣန္ဒြေတို့၎င်း။ အသညိဘဝေါ၊ အသညိဘဝ၎င်း။ ဧဝေါကာရဘဝေါ၊ ဧဝေါကာရဘဝ၎င်း။ ပရိဒေဝေါ၊ ပရိဒေဝ၎င်း။ သနိဒဿနသပ္ပဋိဿံ၊ သနိဒဿနသပ္ပဋိဿပုဒ်၎င်း။ အနိဒဿနံ၊ အနိဒဿန- သပ္ပဋိဿပုဒ်၎င်း။ ပုနရေဝ၊ တဖန် သနိဒဿနပုဒ်၎င်း။ သပ္ပဋိဿံ၊ သပ္ပဋိဿ ပုဒ်၎င်း။ ဥပါဒါ၊ ဥပါဒါ ပုဒ်၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။ ဒွေစတ္တာလိသ ပဒါနိ၊ ၄၂-ပုဒ်တို့ကို။ ဣဓ၊ ဤ ဒုတိယ နယ နိဒ္ဒေသ ဝါရ၌။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟောတော် မူအပ်ကုန်ပြီ။)

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုပုဒ်တို့၏ ဒုတိယနယဆုံးခါနီး၌ ဥဒ္ဓါနိးဂါထာဖြင့် ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တေသံ၊ ထိုပုဒ်တို့၏။ ဝသေနေဝ၊

၁။ ယာနိ ပန (ပေ) ဂဟိ တာနိ။ ။ ဤ ဒုတိယ နယ ၌ စက္ခုယတန ကဲ့သို့ ရုပ် ခန္ဓာ တချို့ ကိုသာ အရကောက် ရသော ပုဒ်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကဲ့သို့ စိတ်တချို့ကိုသာ အရကောက်ရသော ပုဒ်တို့ကို ဟောတော်မူရပုံကို၎င်း၊ ရုပ်ကို ကတ္တား လုပ်ရ၌ ယေမ္မာဓိ အစွဲကို ခန္ဓာ တူ၍ အာယတနဓာတ် ကဲ့သော တရားတို့ကို စွဲရပုံနှင့် စိတ်ကို ကတ္တားလုပ်၍ ဟောတော် မူရာ၌ ယေမ္မာဓိ အစွဲကို ခန္ဓာ အာယတန တူ၍ ဓာတ်ကဲ့သော တရားတို့ကို စွဲရပုံ ကို၎င်း သိပါ။ ထို့ကြောင့် “ဒုမ္မာဟောမိ၊ ရုပ်တချို့နှင့်၊ တချို့စိတ်ရ...ယေစွဲပြသော်၊ ရုပ်ကခန့်တူ စိတ်ကမူကား၊ စတူဓာတ်သာ” ဟု ဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြသည်။

အပြားအားဖြင့်သာလျှင်။ သင်္ဂဟာ သင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို။ ဝေဒိ-
 တဗျော၊ ဇီ။ ဟိ။ ချဲ့။ ပဉ္စဝသေန၊ ပြဿနာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊
 ဤ ဒုတိယနယနိဒ္ဒေသဝါရဉ္စ။ အာယတနခံတဝသေနော၊ အာယတနဓာတ်
 တို့နှင့် စပ်သဖြင့်သာလျှင်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနေ၊ တူသော အဖြေရှိကုန်သော။
 ဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ သမောဓာနေတွာ၊ ပေါင်းတော်
 မူ၍။ ဧကော၊ တပါးသော။ ပဉ္စော၊ ကို။ ကတော၊ ပြီး။ [ဩဋ္ဌာရိကာ
 ယတန ၁၀-ပါး၊ ဩဋ္ဌာရိကဓာတ် ၁၀-ပါးအားဖြင့် ၂၀-သော တရားတို့ကို
 ပြဿနာတရပ် အဖြစ်ဖြင့် ပြုတော်မူအပ်ပြီး..ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။]

(သဒိသဝိသဇ္ဇနာယော၊ ကုန်သော။) သတ္တံ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတု-
 ယော၊ ဝိညာဏဓာတ်တို့ကို။ သမောဓာနေတွာ၊ ၍။ ဧကော၊ သော။
 (ပဉ္စော ကတော။) (သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ၊ ကုန်သော။) သတ္တံ ဣန္ဒြိယာနိ၊
 တို့ကို။ သမောဓာနေတွာ ဧကော၊ (ပဉ္စော ကတော။) (သဒိသဝိသဇ္ဇနေ၊
 ကုန်သော။) ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ဘဝေ၊ ဘဝတို့ကို။ သမောဓာနေတွာ
 ဧကော (ပဉ္စော ကတော။) (သဒိသဝိသဇ္ဇနေန၊ သော။) ပရိဒေဝေန၊
 ဖြင့်၎င်း။ (သဒိသဝိသဇ္ဇနေဟိ၊ ကုန်သော။) သနိဒဿနသပ္ပုဋ္ဌိဗေဟိ စ၊
 တို့ဖြင့်၎င်း။ ဧကော (ပဉ္စော ကတော။) အနိဒဿနသပ္ပုဋ္ဌိဗေဟိ၊ တို့ဖြင့်။
 ဧကော (ပဉ္စော ကတော။) [ဤ၌ တပုဒ်တည်းဖြစ်သော်ကြောင့် သဒိသ
 ဝိသဇ္ဇနေ-လိုက်ရန် မလို။] သနိဒဿနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဧကော (ပဉ္စော
 ကတော။) (သဒိသဝိသဇ္ဇနေဟိ၊ ကုန်သော။ သပ္ပုဋ္ဌိဗေဟိ စ၊ တို့ဖြင့်၎င်း။
 ဥပါဒါဓမ္မေဟိ စ၊ တို့ဖြင့်၎င်း။ ဧကော (ပဉ္စော ကတော)၊ ဣတိ၊ သို့။ အဋ္ဌ၊
 ကုန်သော။ ပဉ္စော၊ တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတာ၊ ကုန်ပြီး။

တေသု၊ ထို ရှစ်ပါးသော ပြဿနာတို့၌။ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေါ၊ ခန္ဓာ အစ
 ရှိသည်တို့၏ အထူးအပြားကို။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိ-
 တဗျော၊ ဇီ။ သေယျထိဒိ၊ အဘယ်သို့ သိထိုက်သနည်း။ တာဝ၊ ဒုတိယပဉ္စ
 စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဋ္ဌေ၊ ညွှန်ပြတော်မူအပ်သော။) ပဌမပဉ္စေ၊ ပဌမ-

၀။ သဒိသဝိသဇ္ဇနေ (ပေ) သမောဓာနေတွာ။ .။ ၁-ဖော-၈-ဣ-စသည်၌
 စက္ခုယတန စက္ခုဓာတ်
 တို့နှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်တို့ကို စ+ဖော ဟု ၂-မျိုး ခွဲထား သော်လည်း
 ဝိသဇ္ဇန ပြုသောအခါ “ စက္ခုဟိ ခန္ဓေဟိ ဒွိတာယတနေဟိ အဋ္ဌဟိ.ဓာတုဟိ
 အသင်္ဂဟိတာ”ဟု အဖြေတူသောကြောင့် တပေါင်းတည်းပေါင်း၍ ပြဿနာ တရပ်
 အဖြစ် ပြုတော်မူအပ်၏။ ထိုသို့ အဖြေတူသော်လည်း စ-အတွက် ယေမ္မော တေမ္မော
 အရ ရုပ် သတ္တဝီသ ရသောကြောင့် တမျိုး၊ ဖော-အတွက် ရုပ် ပဉ္စဝီသ ရသောကြောင့်
 တမျိုး၊ ဤသို့ ၂-မျိုးခွဲ၍ စ+ဖော ဟု ဆောင်ပုဒ်ပြုတော်မူကြသည်။

ပြဿနာ၌။ စတုဟိ ခန္ဓေဟိတိ၊ စတုဟိ ခန္ဓေဟိ ဟူသည်ကား။ အဂ္ဂပက္ခန္ဓေဟိ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတာ-၌ စပ်။) ဒွိဟာယတနေဟိတိ၊ ဟူသည်ကား။ စက္ခာယတနာဒိသု၊ စက္ခာယတန အစရှိကုန်သော သြဋ္ဌာရိကောယတနတို့တွင်။ ဧကေကေန၊ တပါးတပါးသော အာယတနနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကု။ မနာယတနေ၊ မနာယတနဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတာ-၌ စပ်။) အဠဟိ ဓာတုဟိတိ၊ ဟူသည်ကား။ စက္ခါဓာတုအာဒိသု၊ စက္ခါဓာတ် အစရှိသော သြဋ္ဌာရိကဓာတ်တို့တွင်။ ဧကေကာယ၊ တပါးပါးသော ဓာတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကု။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုဟိ၊ ဝိညာဏ ဓာတ်တို့ဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတာ-၌ စပ်။)

တတြ၊ ထို ပြဿနာတို့၌။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခာယတနေ၊ စက္ခာယတန သည်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်။ ဂ္ဂပက္ခန္ဓော၊ ကို။ သင်္ဂဟိတော၊ အပ်၏။ သင်္ဂဟိတေ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ပြီးသော။ တသ္မိံ၊ ဂ္ဂပက္ခန္ဓေ၊ ၌။ ဝါ၊ တွင်။ အာယတနသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ ဧကံ၊ တပါးသော။ စက္ခာယတန မေဝ၊ ကိုသာ။ သင်္ဂဟိတံ၊ ၏။ သေသာနိ၊ စက္ခာယတနမှ ကြွင်းကုန်သော။ ဒသ၊ ကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ ရုပ်အာယတနတို့ကို။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် အပ်ကုန်။ ဓာတုသင်္ဂဟေနပိ၊ ဖြင့်လည်း။ တေန၊ ထို စက္ခာယတနသည်။ ဧကော၊ သော။ စက္ခါဓာတုယေဝ၊ ကိုသာ။ သင်္ဂဟိတာ၊ ၏။ သေသာ၊ စက္ခါဓာတ်မှ ကြွင်းကုန်သော။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ တို့ကို။ အသင်္ဂဟိတာ၊ တတိ၊ သို့။ တေန၊ ထို စက္ခာယတနသည်။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ ကုန်သော။ ယာနိ၊ ဒသာယတနာနိ၊ အကြင် ဆယ်ပါးသော အာယတန တို့သည်။ (သန္တိ။) တာနိ၊ ထို ဆယ်ပါးသော အာယတန တို့ကို။ ဒွိဟိ၊ ကုန်သော။ စက္ခာယတန မနာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ တေန၊ ထိုစက္ခာယတနသည်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်သော။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ယာပိ ဓာတုယော၊ တို့သည်လည်း။ (သန္တိ။) တာ၊ ထို ဆယ်ပါးသောဓာတ်တို့ကို။ စက္ခါဓာတုယာစေဝ၊ ဖြင့်၎င်း။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုဟိ စ၊ တို့ဖြင့်၎င်း။ အသင်္ဂဟိတာ၊ တတိ (အယံ)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ နယော၊ တည်း။ ဂ္ဂပါယတာနာဒိသု၊ ဂ္ဂပါယတန အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဧဝေဝ နယော၊ တည်း။

၁၇၂။ ဒုတိယ ပဉ္စေ၊ ဒုတိယ ပြဿနာ၌။ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယာယ ကာယစိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော။ ဝိညာဏဓာတုယာ၊ သည်။ သင်္ဂဟိတော၊ သော။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ သည်။ မနာယတနေ၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတော နာမ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် အပ်သော ဝိညာ-

ဏက္ခန္ဓာ မည်သည်။ နတ္ထိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာယတနသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိ-
 တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဒုတိယပြဿနာ၌။
 စတူဟိ ခန္ဓေဟိတိ၊ ကား။ ရူပါဒိဟိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော။ စတူဟိ၊
 ကုန်သော။ (ခန္ဓေဟိ အသင်္ဂဟိတာ။) ကောဒသဟာယတနေဟိတိ၊ ကား။
 မနာယတန ဝဇ္ဇေဟိ၊ မနာယတန သည် ကြည့်အပ်ကုန်သော။ (ကောဒသဟိ
 အာယတနေဟိ အသင်္ဂဟိတာ။) ဒွါဒသဟိ ဓာတူဟိတိ၊ ကား။ ယထာနုရူပါ၊
 အကြင် အကြင် လျော်ကုန်သော။ [စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ်ကို ကတ္တားပြုလျှင်
 စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ်မှ တပါးသော ဆဝိညာဏဓာတ် ကို ပယ်၊ ဤသို့ စသည်
 ဖြင့် သင့်လျော်သလို ပယ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။] ဆ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏ-
 ဓာတုယော၊ တို့ကို။ အပနေတွာ၊ ပယ်၍။ သေသာဟိ၊ ကုန်သော။ ဒွါဒသဟိ၊
 ကုန်သော။ (ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတာ။) ဟိ၊ မှန်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ယာ၊
 သည်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ပယ်ဝ၊ ကိုသာ။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ပြီ။ ဣတရာ၊
 စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ်မှ တပါးသော ဆဝိညာဏဓာတ်တို့ကို။ အသင်္ဂဟိတာ၊
 ကုန်။ [ဤ စကားမျိုးကို ဓိက ခရာက မဆိုထိုက်ဟု ပယ်လေသည်။]
 သောတဝိညာဏဓာတ်အာဒိသုပိ၊ သောတဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ပုဒ်တို့၌
 လည်း။ ဧသေ နယော၊ တည်း။

၁၇၃။ တတိယပဉ္စေ၊ တတိယ ပြဿနာ၌။ စက္ခုန္ဒိယာဒိနံ၊ စက္ခုန္ဒိယ
 အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေသည်။ စက္ခာယတနာဒိ သဒိသမေဝ၊
 စက္ခာယတန အစရှိသော ပုဒ်တို့၏ အဖြေနှင့် တူသည်သာ။ ပန၊ အထူးကား။
 ဣတ္ထိန္ဒိယံ ပုရိသိန္ဒိယေသု၊ တို့၌။ ဓမ္မာယတနေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ ဒွေ၊
 ကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ မနာယတန၊ ဓမ္မာယတနတို့ကို၎င်း။ ဓမ္မဓာတု-
 ယာ၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော စ၊ တို့ကို၎င်း။
 ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ [“ဒွိဟာယတနေဟိ၊ အဋ္ဌဟိ ဓာတူဟိ” ပုဒ်တို့၏အဖွင့်။]

၁၇၄။ စတုတ္ထပဉ္စေ၊ ၌။ တိဟာယတနေဟိတိ၊ ကား။ ရူပါယတန-
 ဓမ္မာယတန မနာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတာ။) ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း)
 ဟိ၊ ချဲ့။ တေသု ဘဝေသု၊ ထို အသညာဘဝ၊ ကေဝေါကာရဘဝ တို့၌။
 ရူပါယတန ဓမ္မာယတနဝေနေ၊ တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒွေဝ၊ ၂-ပါးသာ
 လျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ တို့ကို။ တေဟိ၊ ထို အသညာဘဝ၊
 ကေဝေါကာရဘဝတို့သည်။ သင်္ဂဟိတာနိ၊ ကုန်၏။ သေသာနိ၊ ရူပါယတန-
 ဓမ္မာယတန တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ နဝ၊ ကုန်သော။ ရူပအာယတနာနိ-
 စက္ခု စသော ရူပ အာယတန တို့သည်။ (ဟောန္တိ-၌ စပ်။) ဝါ၊ တို့ကို။
 (အသင်္ဂဟိတာနိ-၌ စပ်။) ဒွိဟိ၊ ကုန်သော။ တေဟေဝ စ၊ ထို ရူပါယတန၊
 ဓမ္မာယတန တို့ ပင်လျှင်၎င်း။ မနာယတနေန စ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တိဟိ၊
 ၃-ပါးကုန်သော အာယတန တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာနိ နာမ၊ မသိမ်းယူ မရေ

တွက်အပ် ကုန်သည်တို့ မည်သည်။ ဟောန္တိ။ [“တေဟေဝ (ပေ) တိဟိ”
သည် တီဟာယတနေဟိ ဓါ အကျယ် အဖွင့်တည်း။ နဝဟိ ဓာတူဟိတိ၊ ကား။
ရူပဓာတု ဓမ္မဓာတူဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကူ။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏ
ဓာတူဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတာ။)

၁၇၅။ ပဉ္စမပဉ္စေ၊ ဌိ။ ဒွိဟာယတနေဟိတိ၊ ကား။ ပဌမပဒံ၊ ပရိဓေ-
ဝေန ဟူသော ပဌမပုဒ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်တော်မူ၍။ သဒ္ဓါယတန-
မနာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတာ။ ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။)
[သန္ဓာယ၏ စပ်ပုဒ်မရှိ၍ ထည့်သည်။] ဒုတိယပဒံ၊ သနိဒဿနသပပ္ပဋိဘေဟိ
ဓမ္မေဟိ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ရူပါယတနမနာယတနေဟိ၊ တို့
ဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတာ၊ ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။) ဓာတုယောပိ၊ တို့ကိုလည်း။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ-
ဌိ စပ်။) တေသံယေဝ၊ ထိုသဒ္ဓါယတန၊ ရူပါယတန တို့တွင်ပင်။ ဧက-
ကေန၊ တပါးတပါးသော အာယတနနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကူ။ သတ္တ၊ ကုန်သော။
ဝိညာဏဓာတုယော၊ တို့ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၇၆။ ဆဋ္ဌပဉ္စေ၊ ဌိ။ ဒသဟာယတနေဟိတိ၊ ကား။ ရူပါယတန-
ဓမ္မာယတနဝဇ္ဇေဟိ၊ ရူပါယတန ဓမ္မာယတန တို့သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။
(ဒသဟိ၊ ကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊ ဩဠာရိကာယတန ၉-ပါး၊ မနာ-
ယတန တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။) သောဠသဟိ ဓာတူဟိတိ၊ ကား။ ရူပဓာတု-
ဓမ္မဓာတုဝဇ္ဇေဟိ၊ ကုန်သော။ (သောဠသဟိ၊ ကုန်သော။ ဓာတူဟိ ဝေ၊
ဩဠာရိကာဓာတ် ၉-ပါး၊ သတ္တဝိညာဏ ဓာတ်တို့ဖြင့်ပင်။ အသင်္ဂဟိတာ။)
ကထံ၊ အဘယ်သို့ မရေတွက်အပ်ကုန်သနည်း။ ဟိ၊ အဖြေကား။ (တနည်း)
ဟိ၊ ချဲ့။ အနိဒဿနသပပ္ပဋိစာ၊ မြင်ခြင်းကားမရှိ၊ ထိပါးခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်
ကုန်သော။ ဓမ္မာနာမ၊ တရားတို့မည်သည်။ နဝ၊ ကုန်သော။ ဩဠာရိကာ-
ယတနာနိ၊ ရူပါရုံသည် ကြဉ်အပ်သော ဩဠာရိကာယတန တို့တည်း။
တေဟိ၊ အနိဒဿနသပပ္ပဋိစာမေ တို့သည်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက်
ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်။ ရူပက္ခန္ဓေကို။ သင်္ဂဟိတေ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ပြီးသော်။
အာယတနသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း အာယတနဖြင့်။ နဝ၊
ကုန်သော။ တာနိ ဝေ အာယတနာနိ၊ ထို ရူပါရုံသည် ကြဉ်အပ်သော
ဩဠာရိကာယတန တို့ကိုပင်။ သင်္ဂဟိတာနိ၊ ကုန်၏။ ရူပါယတန ဓမ္မာယတ-
နာနိ၊ တို့ကို။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ ကုန်။ ဓာတုသင်္ဂဟေနပိ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်
ကြောင်း ဓာတ်ဖြင့်လည်း။ နဝ၊ ကုန်သော။ တာဝေဓာတုယော၊ ထိုရူပါရုံ
သည် ကြဉ်အပ်သော ဩဠာရိကာဓာတ်တို့ကိုပင်။ သင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်၏။
ရူပဓာတုဓမ္မဓာတုယော၊ တို့ကို။ အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ တေဟိ၊
အနိဒဿနသပပ္ပဋိစာမေတို့သည်။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ ကုန်သော။ ဒေ၊ ကုန်သော။
ယာနိအာယတနာနိ၊ အကြင် ရူပါယတန ဓမ္မာယတန တို့သည်။ (သန္တိ။)

တၢ်နိ၊ ထို ရူပါယတန မ္မာယတန ထိုကို။ (အသင်္ဂဟိတာနိ-၌ စပ်။) ရူပါ-
 ယတနဝဇ္ဇေဟိ၊ ကုန်သော။ နဝဟိ၊ ကုန်သော။ ဩဋ္ဌာရိကာယတနေဟိ၊
 တို့၎င်း။ မနာယနေန စ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒသဟိ၊ ဆယ်ပါးသော
 အာယတန တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ ကုန်။ တေဟိ၊ ထို အနိဒသန သုပ္ပဋိဗ္ဗ-
 ဓမ္မတို့သည်။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ ကုန်သော။ ခွေ၊ ကုန်သော။ ယာပိ ဓာတု-
 ယော၊ အကြင် ရူပဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့သည်လည်း။ (သန္တိ။) တာ (ပိ)၊
 ထို ရူပဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့ကိုလည်း။ ရူပဓာတုဝဇ္ဇာဟိ၊ ကုန်သော။ နဝဟိ၊
 ကုန်သော။ ဩဋ္ဌာရိကဓာတုဟိ၊ တို့၎င်း။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏ-
 ဓာတုဟိ စ၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သောဋ္ဌသဟိ၊ တဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်
 သော ဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။

၁၇၇။ သတ္တမပဉ္စေ၊ ၌။ ဒွိဟာယတနေဟိတိ၊ ကား။ ရူပါယတန-
 မနာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတာ။) အဋ္ဌဟိ ဓာတုဟိတိ၊ ကား။
 ရူပဓာတုယာ၊ နှင်။ သဒ္ဓိ၊ ကွ။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုဟိ၊
 တို့ဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတာ။)

၁၇၈။ အဋ္ဌမပဉ္စေ၊ ၌။ ကောဒသဟာယတနေဟိတိ၊ ကား။ သုပ္ပဋိဗ္ဗ-
 ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (ဝတ္တဗ္ဗိ-၌ စပ်။) မ္မာယဘနဝဇ္ဇေဟိ၊ ကုန်
 သော။ (ကောဒသဟိ၊ ကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊ ဩဋ္ဌာရိကာယတန
 ဆယ်ပါး၊ မနာယတန တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။ ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗိ။) ဥပါဒါဓမ္မေ၊
 ဥပါဒါဓမ္မတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဗောဋ္ဌဗျာယတနဝဇ္ဇေဟိ၊ ကုန်သော။
 (ကောဒသဟိ၊ ကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊ ဩဋ္ဌာရိကာယတန ၉-ပါး၊
 မနာယတန မ္မာယတန တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။ ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗိ။) ဓာတုသုပိ
 ဓာတ်တို့၌လည်း။ ဒေဝေဝနယော၊ ပင်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ဣတ္ထေ ဤ ဒုတိယ
 ပဉ္စ စသည်တို့၌။ (တနည်း) ဣတ္ထေ ဤ ဒုတိယ နယနိဋ္ဌေသ၌။ အတ္ထယော-
 ဇနာ၊ အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊
 ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာလျှင်။ ဝေဒိတဗျာ၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁။ အတ္ထယောဇနာ ပနေတ္ထ။ “အနက်ချင်း ဆက်သွယ်၍ ယောဇနာပုံကို
 အောက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် သိပါ”
 ဟူရာဝယ် ရှေးနိဿယ၌ ပဌမနယကို “အောက်”ဟု ဆို၏။ “ဣတ္ထ”အရလည်း
 ဒုတိယနယအားလုံးကို စွဲ၏။ မိမိကား ပြဿနာရှင်ရပ်တွင် ပဌမပြဿနာ၌ “တကြာယံ
 နယော”ဟု အပြည့်အစုံ ယောဇနာပုံကို ပြခဲ့၏။ ထိုနည်းကိုပင် “ဟေဋ္ဌာ”ဟု ဆိုလို
 ပါသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် “ဣတ္ထ”အရကိုလည်း ဒုတိယပဉ္စ စသည်ကို စွဲရပါလိမ့်မည်။

၃-တတိယနယ

ဒုသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၁၇၉။ ဣဒါနိ၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒံ၊ ကိ။ ဘာဇေတံ၊ အကျယ် ဝေဖန်တော် မူခြင်းငှါ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ အစ ရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဗ္ဗံ၊ အပ်ပြီ။ တတြ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓေန အစရှိသော အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတနယနိဒ္ဒေသ၌။ [“တတြ၊ ထို အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ၌” ဟု ရှေးနိဿယ စွဲ၏။] ဣဒံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ လက္ခဏံ၊ မှတ်သားအပ်သော သဘောတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣမသ္မိ ဝါရေ ဤ တတိယနယ နိဒ္ဒေသဝါရဉ္စ။ (ပုစ္ဆိတွာ ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ-၌ စပ်။) ယံ (ဓမ္မဇာတံ)၊ အကြင် တရားသဘောကို။ (ကေနစိ၊ တစုံတခုသော။ အသင်္ဂဟိတေန၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် တတ်သော ကတ္တားသည်။) ခန္ဓပဒေန၊ ခန္ဓာဟူသော တရား အဖို့အစုဖြင့်။ ဝါ၊ ခန္ဓပဒဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်သည်။ ဟုတွာ၊ ရှိ။ အာယတနဓာတုပဒေဟိ၊ အာယတန ဓာတ်ဟူသော တရားအဖို့ အစုတို့ဖြင့်။ ဝါ၊ အာယတနပုဒ် ဓာတုပုဒ်တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ အပ်၏။ တဿ (ဓမ္မဇာတဿ)၊ ထို တရားသဘောကို။ ခန္ဓာဒိဟိ၊ ခန္ဓာ အစရှိတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ခြင်းကို။ ပုစ္ဆိတွာ၊ ရှိ။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကိ။ (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ အပ်ပြီ။

ပန၊ ဆက်။ တံ၊ ထို အဖြေသည်။ ရူပက္ခန္ဓဝိညာဏက္ခန္ဓစက္ခာယတနာဒီသု၊ အစရှိသော တရားတို့၌။ နယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ စတ္တာပေ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့ကို။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်။ တေသု၊ ထို မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ် ကုန်သော တရားတို့တွင်။ (ကေမဓမ္မောပိ-၌ စပ်။) တေန၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာသည်။ ကေမဓမ္မောပိ၊ တခုသော တရားသည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း အာယတန ဓာတ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတောနာမ၊ သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သော တရား မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

(အာစရိယ၊ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ။) နနုစ၊ စောဒနာပါဠိးအံ။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ စောဒနာအံနည်း။) ဝေဒနာဒယော၊ အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဓမ္မာယတနေန၊ သည်။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤသို့ စောဒနာ ပါ၏။ (ဝေဒနာဒယော၊ တို့ကို။ ဓမ္မာယတနေန၊ သည်။) သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ပါကုန်သော်လည်း။ ရူပက္ခန္ဓောဝ၊ ရူပက္ခန္ဓာ တခုလုံးသည်ပင်။

န မ္ဗောယတနံ၊ မ္ဗောယတန မဟုတ်။ ဟိ၊ မုနံ။ (တနည်း) (ကသွားကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓောဝ၊ သည်ပင်။ နမ္ဗောယတနံ၊ မ္ဗောယတန မဟုတ်သနည်း။) ဟိ (ယသွား)၊ ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓတော၊ ရူပက္ခန္ဓာမှ (ရူပက္ခန္ဓာထဲမှ) သုခမရူပမတ္တံ၊ သုခမရုပ်မျှသည် (သုခမရုပ်မျှသော)။ မ္ဗောယတနံ၊ သို့။ ဘဇတံ၊ ကပ်ဝင်၏။ [တသွား၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ရူပက္ခန္ဓာထဲမှ သုခမရုပ်မျှသော မ္ဗောယတန သို့ ကပ်ဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ရူပက္ခန္ဓောဝ န မ္ဗောယတနံ။] တသွား၊ ကြောင့် (ရူပက္ခန္ဓာ တခုလုံးက မ္ဗောယတန မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ [“တသွားထို၊ ဟိတ် ၏ ဖိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ” နှင့်အညီ ပေးသည်။] ယေ၊ အကြင် တရားတို့ကို။ (ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ သုခမရုပ်သောဋ္ဌသ နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို။) မ္ဗောယတနေန၊ သည်။ သင်္ခါရိတာ၊ ကုန်၏။ တေ၊ ထို တရားတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ သင်္ခါရိတာနာမ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်သော တရားတို့ မည်သည်။ န (ဟောန္တိ)၊ မပြစ်ကုန်။ [ဤ တိုင်အောင်သော စကားဖြင့် ဤနယ ခွဲ ရူပက္ခန္ဓာ မယူရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသည်။]

ဝိညာဏက္ခန္ဓေနပိ၊ သည်လည်း။ ဣတရေ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာမှ တပါးကုန်သော။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို။ အသင်္ခါရိတာ၊ အပ်ကုန်။ တေသု၊ ထို လေးပါးသော ခန္ဓာတို့တွင်။ တေန၊ ထို ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်။ ဧကောပိ၊ တပါးသော ခန္ဓာ သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ အာယတန ဓာတုသင်္ခါရေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း အာယတန ဓာတ်ဖြင့်။ သင်္ခါရိတောနာမ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သော ခန္ဓာ မည်သည်။ နတ္ထိ၊ ဧဝံ၊ သို့။ သင်္ခါရိတတာယ၊ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သည်၏ အဖြစ်၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ တောနိ၊ ဤ ရူပက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့ကို၎င်း။ အညာနိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့မှ အခြားကုန်သော။ ဝေရူပါနိ၊ ဤသို့ သဘော ရှိကုန်သော။ စက္ခာယတနာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ ပဒါနိ စ၊ ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ တတိယနယနိဗ္ဗေသဝါရ၌။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်။ ပန၊ အနွယကား။ ယာနိ ပဒါနိ၊ အကြင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်။ ဝိညာဏေန ဝါ၊ ဝိညာဉ်နှင့်၎င်း။ သြဋ္ဌာရိကရူပေန ဝါ၊ သြဋ္ဌာရိကရုပ်နှင့်၎င်း။ အသမ္ဘိယံ၊ မရောနှောသော။ မ္ဗောယတနေကဒေသံ၊ မ္ဗောယတန တစ်စိတ်ကို။ ဒီပန္တိ၊ ပြနိုင်ကုန်၏။ တာနိ (ပဒါနိ)၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ဣဓ၊ တတိယနယနိဗ္ဗေသဝါရ၌။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ (ဣဓံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ လက္ခဏံ၊ တည်း။) “တတြိဒံ လက္ခဏံ” ဟူသော စကားကို ပြန်၍ အုပ်သည်။]

ဣဒံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ တေသံ၊ ထို ယူတော် မူအပ်ကုန်သော ပုဒ်တို့ ၏။ ဥဒ္ဓါနံ၊ ဥဒ္ဓါနိးတည်း။ တယော၊ ၃-ပါးကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ စေတသိက် ခန္ဓာ တို့သည်၎င်း။ တထာ၊ ထို ၃-ပါးကုန်သော။ သစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ တို့သည်၎င်း။ သောဠသ၊ တဆယ့်ခြောက်ပါး ကုန် သော။ ဣန္ဒြိယာနိံ ၈၊ ပသာဒိန္ဒြေ၊ မနိန္ဒြေသည် ကြဉ်အပ်သော ဣန္ဒြေတို့ သည်၎င်း။ ပစ္စယာကာရေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၌။ စုဒ္ဓသ၊ တဆယ့်လေးပါးကုန် သော ပုဒ်တို့သည်၎င်း။ [အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ ဖဿ ဝေဒနာ တဏှာ ဥပါဒါန် ကမ္မဘဝ ဇာတိ ဇရာမရဏ သောက ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသ ပုဒ်တို့ကို ဆိုသည်။] ဥပရိ၊ အထက်၌။ စုဒ္ဓသ၊ တဆယ့်လေးပါးကုန်သော။ ပဒါနိ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် စိတ္တ သည် ကြဉ်အပ်သော ပုဒ်တို့သည်၎င်း။ ဒသယု၊ ဆယ်ပါး ကုန်သော။ ဂေါစ္ဆကေသု၊ ဂေါစ္ဆကတို့၌။ သမတိံ သ၊ အတိကျ သုံးဆယ် သော။ ပဒါ၊ တရားကိုယ်သာ ရကောင်းသော ပုဒ်တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အထ၊ ထိုမှတပါး။ စူဠန္တရဒုကာ၊ စူဠန္တရဒုကံမှ။ ဒုဝေ၊ အပူစ္စယ၊ အသင်္ခတ ၂-ပုဒ်တို့သည်၎င်း။ မဟန္တရာ၊ မဟန္တရဒုကံမှ။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါး ကုန်သော စေတသိက် ကိုသာ ရကောင်းသောပုဒ်၊ စေတသိက်နှင့် တကွ ဝိညတိဒ္ဓေးကိုပါ ရကောင်းသော ပုဒ်တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန် ၏။ (ဣတိ၊ သို့။ တောနိ နဂုတိပဒါနိ၊ ဤ ၉၀-သော ပုဒ်တို့ကို။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ တတိယ နယ နိဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တာနိ၊ အပ်ကုန်ပြီ။) ဣတိ (ဣဒံ)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ (ဥဒ္ဓါနံ၊ တည်း။)

ပန၊ ဆက်။ တေသု ပဒေသု၊ ဤ ၉၀-သော ပုဒ်တို့တွင်။ သဒိသဝိသဇ္ဇ- နာနိ၊ တူသော အဖြေရှိကုန်သော။ ပဒါနိ၊ တို့ကို။ ဧတော၊ တပေါင်း တည်း။ ကတွာ၊ ပြုတော်မူ၍။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ ပဉ္စာ၊ တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ တေသု၊ ထို ၁၂-ပါးသော ပြဿနာတို့၌။ ဝေ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ သော နည်းဖြင့်။ ခန္ဓဝိဘာဂေါ၊ ခန္ဓာ အထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ ကား။ အာယတန ဓာတုသု၊ တို့၌။ ဘေဒေါ၊ အထူးအပြားသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ [ဓမ္မာယတန ဓမ္မ ဓာတ်ချည်းသာဖြစ်၍ အထူးအပြား မရှိပါ-ဟူလို။] တတ္ထ၊ ထို တဆယ့် နှစ်ပါးသော ပြဿနာတို့တွင်။ တာဝ၊ ဒုတိယ ပြဿနာ စသည် တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဇ္ဇေ၊ ညွှန်ပြတော် မူအပ်သော။) ပဌမ ပဉ္စေ၊ ၌။ တိတိ ခန္ဓေတိတိ၊ ကား။ ရူပသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓေတိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တို့ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်၏။) ပန၊ ကား။ အာယတန- ဓာတုယော၊ တို့ကို။ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတုဝဇ္ဇာန၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကုန်၏။

တတြ၊ ထိုပြဿနာတို့၌။ အယံ၊ ကား။ နယော၊ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန၊ သညာ။ နိဗ္ဗာနန္ဓ၊ ကို၎င်း။ သုခမရူပသညာသင်္ခါရာ စ၊ သုခမရူပ သညာ သင်္ခါရ တို့ကို၎င်း။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ ခန္ဓ သင်္ဂဟ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ရှိ။ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန၊ အာယတနသင်္ဂဟဓာတုသင်္ဂဟဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်၏။ တေသု၊ ထို နိဗ္ဗာန် သုခမရူပ သညာ သင်္ခါရတို့တွင်။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ခန္ဓသင်္ဂဟံ၊ ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ န ဝစ္ဆတိ၊ မရောက်။ သေသာ၊ နိဗ္ဗာန်မှ ကြွင်းကုန်သော သုခမရူပ သညာ သင်္ခါရတို့ သည်။ ရူပသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ် ကုန် သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဝစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ကား။ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟိ၊ အာယတနသင်္ဂဟ ဓာတုသင်္ဂဟသို့။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ဝစ္ဆတေဝ၊ ရောက်သည်သာ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ အသင်္ဂဟံ ခန္ဓတော ဌပေတွာ (ပေ) သင်္ဂဟိတာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ၊ အပ်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပဌမပြဿနာ၌။ သညာက္ခန္ဓပက္ခေ၊ သညာက္ခန္ဓာအဖို့၌။ သညာက္ခန္ဓံ၊ ကို။ အပနေတွာ၊ ပယ်၍။ ဝေဒနာယ၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ တယော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို။ (ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။) သင်္ခါရာဒိသု၊ အစရှိသော တရားတို့၌။ သင်္ခါရက္ခန္ဓံ၊ ကို။ အပနေတွာ၊ ရှိ။ ရူပဝေဒနာသညာဝသေန၊ တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တယော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။

၁၇၀။ ဒုတိယေ၊ နိရောဓသစ္စေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော ဒုတိယပြဿနာ ၌။ စတုဟိ ခန္ဓေဟိတိ၊ ကား။ ဝိညာဏဝဇ္ဇေဟိ၊ ဝိညာဉ်သည် ကြည့်အပ် ကုန် သော။ (စတုဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်၏။) ဟိ၊ မှန်။ နိရောဓေန၊ နိရောဓ သစ္စာသည်။ တေ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တို့ကို။ ခန္ဓ သင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ရှိ။ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်၏။

၁၇၁။ တတိယေ၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော တတိယ ပြဿနာ၌။ ဒ္ဓိဟိတိ၊ ကား။ ဝေဒနာသညာက္ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတာ။) ဟိ၊ မှန်။ ရူပါရူပဇီဝိတိန္ဒြိယေန၊ ရူပ ဇီဝိတိန္ဒြိယေန၊ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြိယသည်။ ဝေဒနာသညာဝိညာဏက္ခန္ဓာ စ၊ တို့ကိုလည်း။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်။ ပန၊ ဆက်။ တေသု၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ တို့တွင်။ ဝေဒနာသညာဝ၊ တို့ကိုသာ။ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ ဝေဒနာ-

သညာက္ခန္ဓေဟိတိ၊ ဟူ၍။ (မယာ) ဝုတ္တိ၊ အပ်ပြီ။ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဤ ကပ်၍ သိကြောင်း နည်းဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ ခန္ဓဘေဒေါ၊ ခန္ဓာ တို့၏ အထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဣတော၊ ဤ တတိယပြဿနာမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ (နောက်ဖြစ်သော စတုတ္ထ ပြဿနာ စသည်၌။) ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ နာမ မတ္တမေဝ၊ နာမည်မျှကိုသာ။ ဝက္ခာမ၊ ဆိုကုန်တော့အံ့။

၁၀၂။ စတုတ္ထေ ဣတ္ထိန္ဒြိယေန ယေ ဓမ္မာအစရှိသော စတုတ္ထပြဿနာ၌။ တီဟိ ခန္ဓေဟိတိ၊ ကား။ ဣတ္ထိန္ဒြိယ ပုရိသိန္ဒြိယေသု၊ တို့၌။ ဝေဒနာသညာ- သင်္ခါရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (သင်္ခါရတာ။) ဝေဒနာ ပဉ္စကော၊ ဝေဒနာပဉ္စက၌။ ရူပသညာသင်္ခါရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (သင်္ခါရတာ။) သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိသု၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယ အစရှိကုန်သော။ ဖဿပရိယောသာနေသု၊ ဖဿ အဆုံးရှိသော တရားတို့၌။ ရူပဝေဒနာသညာက္ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (သင်္ခါရတာ။) ဝေဒနာယ၊ ပင်္ဂုစ- သမုပ္ပါဒဝယ် ပါဝင်သော ဝေဒနာ၌။ ဝေဒနာက္ခန္ဓသဒိသောဝ၊ ဝေဒ- နာက္ခန္ဓာ ၌ အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည် သာလျှင် ဖြစ်သော။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။) တဏှုပါဒါနကမ္မဘဝေသု၊ တဏှာ ဥပါဒါန် ကမ္မ တဝတို့၌။ သင်္ခါရက္ခန္ဓသဒိသောဝ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၌ အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည် သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဝိနိစ္ဆယော၊ သည်။ (ဟောတိ။)

၁၀၃။ ပဉ္စမေ ဇာတိယာ ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော ပဉ္စမ ပြဿနာ၌။ ဇာတိဇရာမရဏေသု၊ တို့၌။ ဇီဝိတိန္ဒြိယသဒိသောဝ၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယ အဆုံး အဖြတ်နှင့် တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ (ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ။) ပန၊ အထူးကား။ ဈာနေန၊ သည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို၎င်း။ သုခမရူပံ၊ ကို၎င်း။ သညာစ၊ ကို၎င်း။ ခန္ဓသင်္ခါရေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ခါရတာ၊ အပ်ကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ အာယတနဓာတုသင်္ခါရဟေန၊ ဖြင့်။ သင်္ခါရတာ၊ အပ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထို သုခမရူပံ၊ သညာ ဟူသော တရားအပေါင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ရူပက္ခန္ဓသညာက္ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဇော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကုန်၏။

၁၀၄။ ဆဋ္ဌေ၊ သောကေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော ဆဋ္ဌ ပြဿနာ၌။ သောကာဒိတ္ထယေ၊ သောက အစရှိသော တရား သုံးပါးအပေါင်း၌။ ဝေဒနာ- ယ၊ ၌။ သဒိသော၊ အဆုံးအဖြတ်နှင့်တူသော။ (ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ။) ဥပါ- ယာသာဒိသု၊ အစရှိသော တရားတို့၌။ သင်္ခါရသဒိသော၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အဆုံး အဖြတ်နှင့် တူသော။ (ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ။) ပုန၊ တဖန်။ ဝေဒနာယ၊ ဖဿသတ္တကရာသိဝယ် ပါဝင်သော ဝေဒနာ၌။ ဝေဒနာက္ခန္ဓသဒိသော၊ သော။ (ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ။) သညာယ၊ ၌။ သညာက္ခန္ဓသဒိသော၊ သော။

(ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ။) စေတနာဒီသု၊ အစရှိသော တရားတို့၌။ သင်္ခါရက္ခန္ဓ-
 သဒိသော၊ သော။ ဝိနိစ္ဆယော၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣမိနာ ဥပါယေန၊
 ဤ ကပ်၍ သိကြောင်း နည်းဖြင့်။ သတ္တမပညာဒီသု၊ သတ္တမ ပြဿနာ အစရှိ
 သည်တို့၌။ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။
 ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒ္ဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၄-စတုတ္ထ နယ

သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၁၉၁။ ဣဒါနိ၊ အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်
 မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒံ၊ ကို။ ဘာဇေတုံ၊ ငှါ။
 သမုဒယ သစ္စေနာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ)
 အာရဒ္ဓံ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို သမုဒယသစ္စေန အစ ရှိသော သင်္ဂဟိတေန
 သင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ၌။ ယံ (ဓမ္မဇာတံ)၊ အကြင် တရားသဘောကို။ ခန္ဓာ-
 ဒီဟိ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ (ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်။) သင်္ဂဟိတေန၊
 သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သော တရားသည်။ ခန္ဓာဒီဝသေန၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်
 တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ အပ်၏။ ပုန၊ တဖန်။ တသေဝ (ဓမ္မဇာတသ)၊
 ကိုပင်။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိ၊ ခြင်းကို။ ပုစ္ဆိတွာ၊ မေးတော်မူ၍။
 ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ကတံ၊ အပ်ပြီ။

၀။ ယံ ခန္ဓာဒီဟိ (ပေ)ကတ္တံ။ ။ “သမုဒယသစ္စေန ယေ ဓမ္မာ (ပေ) သင်္ဂဟိတာ၊
 တေဟိ ခဓမ္မဟိ ယေ ဓမ္မာ (ပေ) သင်္ဂဟိတာ”
 ဤသို့ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ ဖြစ်သည်နှင့်အညီ သင်္ဂဟိတ ၂-ပုဒ်၏
 ကတ္တား ၂-ပုဒ်၊ ကံ ၂-ပုဒ် ပါနေသည်ကို ရှေးဦးစွာ သတိပြုပါ။ ယံ-ဖြင့် သမုဒယ-
 သစ္စေန ကဲ့သို့သော တရားကို ညွှန်ပြ၏။ ခန္ဓာဒီဟိ သင်္ဂဟိတေနဖြင့် သမုဒယသစ္စာသည်
 သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် စသည်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမု-
 ဒယသစ္စာသည် ကြည့်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး စသည်ကို ပြ၏။ ခန္ဓာဒီဝသေန
 သင်္ဂဟိတံဖြင့် ထို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး စသည်တို့က ခန္ဓာ စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်
 သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာကဲ့သို့သော တရားကို ပြ၏။ ပုန တသေဝ
 (ပေ) ကတံဖြင့် ထို သမုဒယသစ္စာကဲ့သို့သော တရားကို တဖန် “ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ”
 စသည်ဖြင့် မေး၍ “ဧကေန ဓန္ဓေန” စသည်ဖြင့် ဖြေတော်မူသည်။

တံ၊ ထို အဖြေသည်။ ခန္ဓာယတနဓာတုတူ၊ တို့တွင်။ ဧကမ္ပိ၊ တပါးလည်း ဖြစ်သော။ သကလကောဠာသံ၊ အလုံးစုံသော အဖို့အစုကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ဌိတပဒေသု၊ တည်သောပုဒ်တို့၌။ န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ [“ ရူပက္ခန္ဓာ ဖြစ်လျှင် ရုပ်အားလုံးကို၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြစ်လျှင် ဝေဒနာအားလုံးကို” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အလုံးစုံသော အဖို့အစုကို ယူနိုင်သော ရူပက္ခန္ဓာ စသောပုဒ်၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသော ပုဒ်တို့၌ ဤအဖြေ မရနိုင်-ယူလို။] (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ ခန္ဓာယတနဓာတုတူ၊ ဧကမ္ပိ သကလကောဠာသံ ဂဟေတွာ ဌိတပဒေသု န ယုဇ္ဇတိ၊ နည်း။ ဟံ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သကလေန၊ အလုံးစုံကို ဟောနိုင်သော။ ခန္ဓာဒိပဒေန၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်သည်။ ဝါ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားအစုသည်။ (သင်္ဂဟိတံ နာမ-၌ စပ်။) ယံ၊ အကြင် တရား အစုသည်။ အတ္တနော၊ မိမိကို။ သင်္ဂါဟကံ၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော တရားကို။ သင်္ဂဏိတွာ၊ သိမ်းယူရေတွက်ပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။ (တေန ခန္ဓာဒိပဒေန၊ ထိုခန္ဓာ အစရှိသော တရားအစုသည်။) တေနော၊ ထို ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ပင်။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆေယျ၊ ရောက်ရာ၏။ အညံ၊ သော။ ခန္ဓာဒိပဒေန၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ နာမ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည် မည်သော။ (တံ၊ ထိုသို့ သဘော ရှိသော တရားအစုသည်။) နတ္ထိ၊ မရှိ။ (တသ္မာ တံ ခန္ဓာယတနဓာတုတူ၊ ဧကမ္ပိ သကလကောဠာသံ ဂဟေတွာ ဌိတပဒေသု န ယုဇ္ဇတိ။)

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့တွင် တပါးလည်း ဖြစ်သော အလုံးစုံသော အဖို့အစုကိုယူ၍ တည်သောပုဒ်တို့၌ ထို အဖြေ၏ မသင့်

၁။ သကလေန (ပေ)နတ္ထိ။ ။ ရုပ်အားလုံးကို ဟောနိုင်သော ရူပက္ခန္ဓာပုဒ်သည် (မိမိက ရုပ်အားလုံးကို သိမ်းယူပြီး ဖြစ်သော ကြောင့်) ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် အခြား သိမ်းယူစရာတရား မရှိတော့၊ ဝေဒနာအားလုံးကို ဟောနိုင်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာပုဒ်၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပုဒ် စသည်တို့က သိမ်းယူဖို့ရာ အခြား တရားမရှိပုံကိုလည်း ချဲ့ထွင်ကြည့်ပါ။

၂။ ယံ အတ္တနော (ပေ)ဂစ္ဆေယျ။ ။ အနိယမဝါကျတို့၏ ထုံးစံမှာ နိယမဝါကျကို အထူးပြုသော ဝိသေသန ဖြစ်၏။ ဥပမာ-“ယော ပန တိက္ခူ (ပေ) မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ။ အယမိဉ္စ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော”၌ “ယော ပန တိက္ခူ (ပေ) မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ” သည် “သိက္ခာမချပဲ မေထုနံမှီဝဲသော ဤ ရဟန်းသည်လည်း”ဟု အယမိဉ္စကို အထူးပြုသော ဝိသေသနဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ ထို့အတူ “ယံ အတ္တနော (ပေ) ဂစ္ဆေယျ” ဝါကျလည်း “(တံ) အညံ ခန္ဓာဒိပဒေန သင်္ဂဟိတံ နာမ”ကို အထူးပြုသော ဝိသေသန ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယံ-စသော ဝါကျကို “တေန ခန္ဓာဒိပဒေန”ဟု ထည့်ပါ၌နှင့်တကွ မြန်မာပြန်သောအခါ-

သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တထာဂ္ဂပါနိ၊ ထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော။ ပဒါနိ၊ တို့ကို။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ စတုတ္ထနယနိဗ္ဗေသဝါရ၌။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ ယာနိ ပဒါနိ၊ ထိုသည်။ အညေန၊ သင်္ခါရမှ တပါး အခြားသော တရားနှင့်။ အသမ္မိယံ၊ မရောနှောသော။ သင်္ခါရကေဒေသံ ဝါ၊ သင်္ခါရ တစ်စိတ်ကို သော်၎င်း။ (အညေန၊ ဝေဒနာမှ တပါး အခြားသော တရားနှင့်။ အသမ္မိယံ၊ သော။) ဝေဒနေကဒေသံ ဝါ၊ ဝေဒနာတစ်စိတ်ကိုသော်၎င်း။ (အညေန၊ သုခုမ ရုပ် မှ တပါး အခြားသော တရားနှင့်။ အသမ္မိယံ၊ သော။) သုခုမ ရုပ် ဝါ၊ သုခုမ ရုပ် ကို သော်၎င်း။ [ဤ၌ ကေဒေသ-သဒ္ဓါ မပါပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။ ဋီကာ ဖွင့်လိမ့်မည်။] (အညေန၊ သဒ္ဓ-မှ တပါး အခြားသော တရားနှင့်။ အသမ္မိယံ၊ သော။) သဒ္ဓေကဒေသံ ဝါ၊ သဒ္ဓ ရုပ် တစ်စိတ်ကိုသော်၎င်း။ ဒီပေန္တိ၊ ပြနိုင်ကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုကဲ့သို့သော ပုဒ်တို့ကို။ ဣမ၊ ဤ စတုတ္ထနယနိဗ္ဗေသဝါရ၌။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်။

ဣဒံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ ဝေသံ၊ ထိုပုဒ်တို့၏။ ဥဒ္ဓါနံ၊ တည်း။ ဝေ၊ ကုန်သော။ သစ္စာ၊ သမုဒယ သစ္စာ၊ မဂ္ဂ သစ္စာ တို့၎င်း။ ပန္နရဿ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပရိသိန္ဒြေ၊ သုခိန္ဒြေ၊ ဒုက္ခိန္ဒြေ (ပေ) အညာ-တာဝိန္ဒြေတို့၎င်း။ ဧကောဒသ၊ ကုန်သော။ ပဋိစ္စပဒါ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဖဿ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပုဒ်တို့၎င်း။ ပုန၊ တဖန်။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။

“မိမိကို သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော တရားအစုကို (မိမိက တဖန်) သိမ်းယူရေတွက်၍ ထို ခန္ဓာ အစုရှိသော တရားအစုသည် ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ပင် သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော အခြားသော ထို သင်္ဂဟိတ တရားမည်သည် မရှိ” -

ဟု ဖြစ်၏။

တေန ခန္ဓာဒိပဒေန ထည့်ရခြင်း။ ။ဋီကာ၌ “တေန ခန္ဓာဒိပဒေန”ကို ယှဉ်စေရ (ထည့်ရ)မည်ဟု ဆို၏။ မှန်၏-“သမုဒယထစ္စေန ယေ ဓမ္မာ”စသည်ကို ပုံစံထုတ်၍ ကြည့်သောအခါ “သမုဒယသစ္စာသည် သိမ်းယူအပ်သော အခြားတရား” ဟူသည် သမုဒယသစ္စာကို ပြန်၍ သိမ်းယူလျက် ထို သမုဒယသစ္စာကိုပင် ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်တတ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး ဖြစ်၏။ ဤ၌ လည်း ရူပက္ခန္ဓာသည် သိမ်းယူအပ်သော အခြား တရားဟူသည် ရူပက္ခန္ဓာကို ပြန်၍ သိမ်းယူလျက် ခန္ဓာ စသည်တို့ဖြင့် ရေတွက်နိုင်သော တရားတမျိုး ဖြစ်ရမည်။ ထို့ကြောင့် “တေန ခန္ဓာဒိပဒေန”ဟု ထည့်ပါ၌ မပါလျှင် ထို အဓိပ္ပါယ် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “အညံ ခန္ဓာဒိပဒေန သင်္ဂဟိတံ နာမ နတ္ထိ”ဟု မဆိုသင့်ကြောင်းကို ဋီကာဆိုသည်။

ကောသ၊ ကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္ပပဓာန်၊ အပ္ပမညာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊
 ဗောဇ္ဇင်၊ မဂ္ဂင်၊ ဖဿ၊ စေတနာ၊ အဓိမောက္ခ၊ မနသိကာရ တို့၎င်း။
 တိံသဝိခံ၊ ၃၀-အပြားရှိသော။ ဂေါစ္စကပဒံ၊ တရားကိုယ်သာရကောင်းသော
 ဂေါစ္စက ပုဒ်၎င်း။ ဣတိ (ဣမိနာ ပတေဒေန)၊ ဤသို့သော အပြားအား
 ဖြင့်။ (ကေနသတ္တတိပဒါနိ၊ တခုယုတ် ခုနစ်ဆယ်သော ပုဒ်တို့ကို။) ဧတ္ထ၊
 ဤ စတုတ္ထနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌။ (ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ။) ဣတိ (ဣဒံ)၊ ကား။
 ဥဒ္ဓါနိ၊ တည်း။

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ စတုတ္ထနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌။ ပဉ္စာ၊ တို့သည်။
 ဒ္ဒေယေဝ၊ နှစ်ပါးတို့သည်သာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့၌။
 ယံ ပဒံ၊ အကြင် သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော ပုဒ်ကို။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ ဝါ၊
 ပုစ္ဆာအလိုငှါ။ ဥဒ္ဓန္တံ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ်ပြီ။ တဒေဝ၊ ပုစ္ဆာ၌ ထုတ်
 ဆောင်တော် မူအပ်သော သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော ထို ပုဒ်ကိုပင်။ ယေဟိ-
 ဓမ္မေဟိ၊ အကြင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားတို့သည်။ ခန္ဓာဒိ-
 ဝသေန၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ အပ်၏။ တေဓမ္မေ၊
 ထို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားတို့ကို။ သန္တာယ၊ ၍။ သဗ္ဗတ္ထ၊
 အလုံးစုံသောပုဒ်တို့၌။ ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်
 ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ တကြ၊ ထို ဧကေန ခန္ဓေန အစရှိသော
 စကားရပ်၌။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ ကား။ နယော၊ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို
 ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ သမုဒယသစ္စေန၊ သည်။
 တဏှာဝဇ္ဇာ၊ တဏှာသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ သေသာ၊ သမုဒယ သစ္စာမှ
 ကြွင်းကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ ၄၉-ပါးသော သင်္ခါရတို့ကို။ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန၊
 သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အစရှိသည်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်၏။
 ပုန၊ တဖန်။ တေဟိ၊ ထို တဏှာသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော ၄၉-ပါးသော
 သင်္ခါရတို့သည်။ တဏှာဝ၊ သမုဒယ သစ္စာ ဟူသော တဏှာကိုပင်။ သင်္ဂ-
 ဟိတာ၊ အပ်၏။ သာတဏှာ၊ ထို သမုဒယ သစ္စာ ဟူသော တဏှာကို။ ပုန၊
 တဖန်။ သင်္ခါရေဟေဝ၊ တဏှာသည် ကြဉ်အပ်သော ၄၉-ပါးသော
 သင်္ခါရ တို့သည်ပင်။ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်၏။ ဣတိ
 (အယံ)၊ ကား။ (နယော၊ တည်း။) သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌။
 ဒေသေဝ (ဒေသေ ဝေ)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယေသ၊
 အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ စတုတ္ထနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌။ အရူပဓမ္မပုစ္ဆာသု၊
 နာမ်တရားတို့၏ ပုစ္ဆာတို့၌။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဝါ၊ သည်ဘော်၎င်း။ ဝေဒ-
 နာက္ခန္ဓော ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဧကော၊ တပါးသော။ ခန္ဓောနာမ၊ မည်

၏။ ရူပဓမ္မပုစ္ဆာသု၊ ရုပ်တရားတို့၏ ပုစ္ဆာတို့၌။ ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်။ (ဧကော ခန္ဓော နာမ။) ပရိဒေဝပုစ္ဆာယ၊ ၌။ သဒ္ဓါယတနံ၊ သည်။ ဧကံ၊ သော။ အာယတနံနာမ၊ မည်၏။ သဒ္ဓဓာတု၊ သည်။ ဧကော၊ သော။ ဓာတုနာမ၊ မည်၏။ သေသဋ္ဌာနေသု၊ ကြွင်းသော ဌာနတို့၌။ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတု-ဝသေနေဝ၊ အစွမ်းဖြင့် သာလျှင်။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣတံ၊ အပြီးတည်း။

သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၅-ပဉ္စမနယ

အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိပဒ အပွင့်

၁၉၃။ ဣဒါနိ၊ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော် မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒံ၊ ကို။ ဘာဇေတုံ၊ ဌာ။ ရူပက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓိ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓေန အစရှိသော အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒနိဗ္ဗေ၌။ ယံ (ဓမ္မဇာတံ)၊ အကြင် တရားသဘောကို။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည် တို့ဖြင့်။ (ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။) အသင်္ဂဟိတေန၊ မသိမ်းယူမရေတုက်အပ်သော တရားသည်။ ခန္ဓာဒီဝသေန၊ ခန္ဓာ အစရှိသည် တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ မသိမ်းယူ မရေတုက်အပ်။ ပုန၊ တဖန်။ တသေဝ (ဓမ္မဇာတသ)၊ ထို တရားသဘောကိုပင်။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ ခန္ဓာ အစ ရှိသည်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိ၊ ခြင်းကို။ ပုစ္ဆိတွာ၊ ရှိ။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ အပ်ပြီ။ တံ၊ ထို အဖြေသည်။ (နယုဇ္ဇတိ-၌ စပ်။) ပဉ္စက္ခန္ဓဂါဟ-ကေသု၊ ခန္ဓာ ငါးပါးလုံးကို ယူနိုင်ကုန်သော။ ဒုက္ခသစ္စာဒီသု၊ အစရှိကုန် သော။ (ပဒေသု၊ တို့၌၎င်း။) ဝိညာဏေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကု။ သုခုမ-ရူပဂါဟကေသု၊ သုခုမရုပ်ကို ယူနိုင်ကုန်သော။ အနိဒဿနအပ္ပဋိဘာဒီသု၊ အစရှိကုန်သော။ ပဒေသု၊ တို့၌၎င်း။ န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။

၁။ ပဉ္စက္ခန္ဓ (၅၀) ဝိညာဏေန (၅၀) ဂါဟကေသု။ ။ ဤ စကားကို ထောက်၍ -

ဓာတုကထာ အချိုးတို့၌ “စိတ္တသုခမ် မဆံ” ဟု၎င်း၊ “ခန္ဓာ တစိတ်သာတည်း” ဟု၎င်း ဆိုသည်။ “စိတ်နှင့် သုခုမ ရုပ် တို့ ဆုံလျက် ပါဝင်နေသော အနိဒဿနအပ္ပဋိသ ကဲ့သို့ သော ပုဒ်များကို၎င်း၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးလုံး ပါဝင်နေသော ဒုက္ခသစ္စာ တရားတို့ကို၎င်း ဤ နယ၌ မဟောပါ-ဟူလို။

ဟိ၊ မုနံ။ (တနည်း) (ကသွာ တံ ပဉ္စကုန္ဒဂါဟကေသု ဒုက္ခသစ္စာဒီသု၊
 ဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ သုခမဂ္ဂဟဂ္ဂါဟကေသု အနိဒဿနအပ္ပဋိဘာဒီသု ပဒေသု စ
 န ယုဇ္ဇတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တာဒိသေန၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်
 သော။ ပဒေန၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော ပုဒ်သည်။ (သင်္ဂဟ-၌ စပ်။) နိဗ္ဗာနံ၊
 သည်။ ဝါ၊ ကိ။ ခန္ဓသင်္ဂဟမတ္တံ၊ ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းမျှသို့။ ဝါ၊
 သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ မျှသို့။ နဂစ္ဆေယျ၊ မရောက်ရာ။ သေသာ၊
 နိဗ္ဗာန်မှကြွင်းကုန်သော။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ ထို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတမဗ္ဗာနာမ၊ မသိမ်း
 ယူ မရေတွက် အပ်သော တရားတို့ မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိကုန်။ (တသွာ တံ
 (ပေ) န ယုဇ္ဇတိ။) တသွာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ထိုအဖြေ၏ ခန္ဓာငါးပါးလုံး
 ကို ယူနိုင်သော ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသောပုဒ်၊ ဝိညာဉ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော
 သုခမဂ္ဂဟိ ယူနိုင်သော အနိဒဿနအပ္ပဋိဘ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌ မသင့်ကုန်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တထာဂ္ဂဟိ၊ ကုန်သော။ ပဒါနိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစ
 ရှိသောပုဒ်တို့ကို။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ ပဉ္စမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌။ (ဘဂဝတာ)
 နဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်။ ပန၊ အန္ဓယကား။ ဟာနိ (ပဒါနိ)၊ ထိုသည်။
 ပဉ္စကုန္ဒေ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို၎င်း။ သုခမဂ္ဂပေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ ဧက-
 တော၊ တပေါင်းတည်း။ ဝိညာဏဉ္စ၊ ကို၎င်း။ န ဒိပေန္တိ၊ မပြနိုင်ကုန်။
 တာနိ (ပဒါနိ)၊ ထိုကို။ ဣမ၊ ဤ ပဉ္စမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌။ နဂဟိတာနိ၊
 အပ်ကုန်။

ဣဒံ၊ ကား။ တေသံ၊ ထို ပုဒ်တို့၏။ ဥဒ္ဓါနံ၊ တည်း။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။
 ခန္ဓာ၊ တို့ကို၎င်း။ (ဉာတဗ္ဗာ-၌ စပ်။) တထာ၊ ထိုအတူ အလုံးစုံကုန်သော။
 အာယတနဓာတုယော၊ တို့ကို၎င်း။ သစ္စတော၊ သစ္စာမှ။ တယော၊ ကုန်သော။
 (ပဒါနိ၊ သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။) သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံ
 လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ တို့ကို၎င်း။ ပဋိစ္စတော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌။
 တေဝိသဟိ၊ သော။ (ပဒါနိ၊ အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။) ပရ-
 တော၊ နောက်၌။ သောဠသ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ သတိပဋ္ဌာန် အစ ရှိသော
 ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ တိကေ၊ တိက်၌။ တေစတ္တာလီသကံ၊ လေးဆယ့်သုံးပါး
 သော။ (ပဒါနိ၊ ကုသလာဓမ္မာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။) ဂေါစ္စကေ၊
 ဂေါစ္စက၌။ သတ္တတိ၊ ခုနစ်ဆယ်လည်း ဖြစ်သော။ ဒေစ၊ နှစ်ပါးလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော။ (ပဒါနိ၊ ဟေတုဓမ္မာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။) စူဠန္တရေ၊
 စူဠန္တရဒုဂ်၌။ သတ္တ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ အပ္ပစယာဓမ္မာ အစရှိသောပုဒ်တို့
 ကို၎င်း။ မဟန္တရေ၊ မဟန္တရဒုဂ်၌။ ဝုတ္တာ၊ အပ်ကုန်သော။ ခံဋ္ဌာရသ၊
 ကုန်သော။ ပဒါ၊ သာရမ္ပဏာဓမ္မာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ တတော၊
 ထို မဟန္တရဒုဂ်မှ။ ပရံ၊ နောက်ဖြစ်သော ပိဋိဒုဂ်၌။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ တဆယ့်

ရှစ်ပါးပင်လျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ (ပဒါနိ၊ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ အစ ရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။) ဉာတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်ကုန်၏။ သေသာ၊ ဆိုအပ်ပြီး သော ပုဒ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော ပုဒ်တို့ကို။ ဣဓ၊ ဤ ပုံဗူမနယနိဒ္ဒေသဝါရ ဌ်။ (ဘဂဝတာ) န ဘာသိတာ၊ အပ်ကုန်။ ဣတိ (ဣဒံ)၊ ကား။ (ဥဒ္ဓါနိ၊ တည်း။)] “သစ္စတော တယော” စသည်တို့၏ သရုပ်အရကို “ရှု-ဝေ-ဝိ-စ-သ-အ” ဟူသော ဆောင်ပုဒ်၏ အကျယ် အကောက်ကို ရလျှင် သိနိုင် ပါသည်။]

ပန၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ ပဗူမနယနိဒ္ဒေသ၌။ ပဉ္စာ၊ ပြဿနာ တို့သည်။ ဝါ၊ သိစေခြင်းငှါ အလိုရှိအပ်သော အနက်တို့သည်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တူသော အဖြေ ရှိကုန်သော ပုဒ်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ သမောဓာနေ- တွာ၊ ပေါင်း၍။ ကတေဟိ၊ ပြုအပ်ကုန်သော ပြဿနာတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့သည်လည်း။ စတုတ္ထိံ သ၊ သုံးဆယ့် လေးပါးသည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ပြဿနာတို့၌။ ယံ ပဒံ၊ အကြင် ပုဒ်ကို။ ပုစ္ဆာယ၊ ပုစ္ဆာ၌။ ဝါ၊ အလိုငှါ။ ဥဒ္ဓန္တံ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ် ပြီ။ တဒေဝ၊ ထို ပုစ္ဆာအလိုငှါ ထုတ်ဆောင်အပ်သော ပုဒ်ကိုပင်။ ယေဟိ (ဓမ္မေဟိ)၊ အကြင် တရားတို့သည်။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (ခန္ဓာအာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။) အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်။ တေဓမ္မေ၊ ထို တရားတို့ကို။ သန္ဓာယ၊

၁။ ပဉ္စာပနေတ္ထ (ပေ) စတုတ္ထိံ သ။ ။ကထေဘုဏ်မုတာ ပုစ္ဆာကို ပြုရာ၌ ဝဒန္တ ပုဂ္ဂိုလ်က သိစေခြင်းငှါ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို “ပဉ္စ” ဟု ခေါ်၏။ သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်က သိလို၍ မေးရာ၌ကား သိခြင်းငှါ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို “ပဉ္စ” ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ “ရှုပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ (ပေ) တေ ဓမ္မာ ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန သတ္တဟိ ဓာတုဟိ အသင်္ဂဟိတာ” တိုင်အောင်သော စကားရပ်အားလုံးကို ဘုရားရှင်က သိစေလို၍ မိန့်တော်မူအပ်သောကြောင့် “ပဉ္စ (ပြဿနာ) တရပ်” ဟု မှတ်ပါ။ [ရှုပက္ခန္ဓနာတိ- အာဒိ သဗ္ဗဒ္ဓိ ဝါ ဝိညာပေတုံ ကုစ္စိတဘာဝေန (ပဉ္စ၏ အနက်ပြု) ဝစနံ ပဉ္စဘာဝတော ပုစ္ဆာ၊ တေနာဟ အဋ္ဌကထာယံ ပဉ္စာပနေတ္ထ (ပေ) စတုတ္ထိံ သ ဟောန္တိတိ။-အန။]

၂။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ (ပေ) သဒ္ဓိံ။ ။ပါဠိတော်၌ ဝိသဇ္ဇနလည်း တူ၊ နီးကပ် လည်း နီးကပ်နေသော ပုဒ်များကို တပေါင်းတည်း ပြုထား၏။ နီးကပ်သော်လည်း သဒိသဝိသဇ္ဇန မဟုတ်သော ပုဒ်များ ကိုကား တပါးစီ အသီး အသီး ဝိသဇ္ဇန ပြုထား၏။ ပေါင်း၍ ပြုရာ၌ အပေါင်း တစုကို “ပြဿနာတရပ်” ဟု မှတ်ပါ။ ဤသို့ ပေါင်းအပ်သော ပြဿနာ၊ မပေါင်း အပ်သော ပြဿနာ၊ ဤ ၂-ရပ်ကို ရေတွက်ရာ၌ စတုတ္ထိံ သ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ယခု စံအုပ်များ၌ကား ပဉ္စတ္ထိံ သ ရှိနေပါသည်။ [ဤသို့ ၅၅-ပါး ဖြစ်ရပ်ကို ဇီကာ နိဿယ အဓိပ္ပာယ်၌ မှတ်ချက် ပြုထား၏။]

၍။ ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။

တကြ၊ ထို ပြဿနာတို့၌။ [ရှေးနိဿယဝယ် “ပဌမပဉ္စ”ဟု ပေး၏။] အယံ၊ ကား။ နယော၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ (ပဌမ ပုစ္ဆာ၌ ပါဝင်သော ရူပက္ခန္ဓာသည်။) စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့ကို၎င်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ ကို၎င်း။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ အပ် ကုန်။ ပန၊ ကား။ အာယတန ဓာတုသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ အဝသေသာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာမှ ကြွင်း ကုန်သော ခန္ဓာ ၃-ပါး နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဝိညာဏက္ခန္ဓာမှ ကြွင်းကုန်သော ခန္ဓာ ၃-ပါး နိဗ္ဗာန် တရားတို့၏ အသင်္ဂဟိတ မဖြစ်ပဲ သင်္ဂဟိတ ၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဝိညာဏ-မေဝ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ တပါးသည်သာ။ [ဧဝ-ဖြင့် ကျန် ခန္ဓာ ၃-ပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်တရားကို ကန့်သတ်။] တိဟိပိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓသင်္ဂဟာဒိဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ နာမ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် အပ်သည် မည်၏။ ပုန၊ တဖန်။ (ပြန်၍။) တေန ဝိညာဏေန၊ သည်။ နိဗ္ဗာနေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ စတ္တာ-ရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်။ သဗ္ဗပိ၊ ကုန်သော။ တေ၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ ခန္ဓာ ၄-ပါး ထို တရားတို့ကို။ ပုန၊ တဖန်။ ဝိညာဏေနဝ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည်ပင်။ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧကေန၊ သော။ ခန္ဓေန၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာဖြင့်။ ဧကေန၊ သော။ အာယတနေန၊ မနာယတန ဖြင့်။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဓာတူဟိ၊ ဝိညာဏ ဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာနာမ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ် ကုန်သော တရားတို့ မည်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

၁။ ရူပက္ခန္ဓေန (ပေ) ဟောန္တိ။ ။ “ယံ ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓင်္ဂ ပဒံ”စသော အကျဉ်း ကို အကျယ်ပြုသော စကားတည်း။ ထိုသို့ ပြရာ၌ ပဌမပုစ္ဆာကို ဥဒါတရုဏ်အဖြစ်ဖြင့် ပြလိုမည်။ ရူပက္ခန္ဓေနသည် ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓရူပဒ(ပြဿနာအလို၌) ထုတ်အပ်သော ပုဒ်တည်း။ [ပုစ္ဆာယကို “ပုစ္ဆက္ခန္ဓ”ဟု အနုဋီကာ ဖွင့်သည်။] သို့သော် ပုစ္ဆာတရပ်လုံးနှင့် ဆိုင်သောကြောင့် “ပုစ္ဆာ၌”ဟု လည်း ပေးပါ။ ဝိညာဏမေဝ တိဟိ (ပေ) အသင်္ဂဟိတံ နာမ သည် “တဒေဝ ယေဟိ (ပေ) အသင်္ဂဟိတံ”၏ အကျယ်တည်း။ “ပုန တေန ဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ(ပေ) အသင်္ဂဟိတာ”မှစ၍ “အသင်္ဂဟိတာ နာမ ဟောန္တိ”တိုင်အောင်သော စကားရပ် သည် “တေ ဓမ္မေ သန္ဓာယ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ”ဟူသော အကျဉ်း၏ အကျယ်စကားရပ်တည်း။

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ ယဒေတံ ဝိညာဏ-
 မေဝ၊ အကြင် ဝိညာဉ်ကိုသာ။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေဟိ၊
 သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အစရှိသည် တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်။
 တေဟိပိဝိညာဏဓမ္မေဟိ၊ ထို ဝိညာဉ် တရားတို့သည်လည်း။ တေ ရူပဓမ္မာဝ၊
 ထို ရူပ တရားတို့ကိုသာ။ [ဝေ-ဖြင့် ပဌမ နည်းကဲ့သို့ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ
 နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို မယူရဟု ကန့်သတ်။] တိဟိ၊ ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊
 သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာအာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊
 အပ်တို့နဲ့။ ပုန၊ တဖန်။ တေဓမ္မာ၊ ထို ရူပ တရားတို့ကို။ ဝိညာဏေနေဝ၊
 ဝိညာဏ်ကွဲနွာ သည်ပင်။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိ-
 တံ၊ အပ်ကုန်။ ဝိညာဏဉ္စ၊ သည်လည်း။ ခန္ဓတေ၊ အားဖြင့်။ ဧကော၊
 သော။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။ အာယတနတေ၊ အား
 ဖြင့်။ ဧကံ၊ သော။ မနာယတနံ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဓာတုတေ၊ အားဖြင့်။
 သတ္ထံ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုယော၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) တသ္မာ၊

၁။ အထဝါ။ ။ ဤ နည်း၌လည်း ပါဠိတော်ဝယ် လာသော “ဧကေန ခန္ဓေန
 ဧကေနာယတနေန သတ္တဟိ ဓာတုဟိ အသင်္ဂဟိတာ” ဟူသော
 အဖြေအတိုင်းရ၏။ ထို့ကြောင့် တနည်းဖွင့်ပြသည်။ ရှေးနည်း၌ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ
 ယေ ဓမ္မာ” ၌ ယေဓမ္မာ အရဝယ် နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ ခန္ဓာ ၄-ပါးရ၏။ ဤနည်း၌ကား
 ယေ ဓမ္မာ အရဝယ် မူလအသင်္ဂဟက ဖြစ်သော ရုပ်တရားသာရ၏။ ထိုသို့ အရက္ခ
 သော်လည်း ဝိညာဏပုဒ်က ကတ္တား ဖြစ်သောကြောင့် “ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာ-
 ယတနေန သတ္တဟိ ဓာတုဟိ အသင်္ဂဟိတာ” ဟူသော အဖြေပင် ရသည်။ ယခု
 အကောက်များ၌ကား ရှေးနည်းအတိုင်းသာ ဆိုရိုးပြုကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ခုတိယ နည်း၌ ပုစ္ဆာ အလိုငှါ ထုတ်အပ်သော ရူပက္ခန္ဓာသည်
 ပဌမ မိမိက အသင်္ဂဟက ကတ္တား ဖြစ်၍ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ
 ယေ ဓမ္မာ” အရ၌ အသင်္ဂဟိတ က်ဖြစ်၏။ ပုစ္ဆာအလိုငှါ မထုတ်
 အပ်သော ဝေဒနာ စသော တရားတို့ကား အသင်္ဂဟိက ကတ္တား
 ဖြစ်ကြပဲ အသင်္ဂဟိတ ကံသာ ဖြစ်ကြ၏။ ဤသို့ ဝေဒနာ စသည်
 ဟိုက ၂-ဘက်လုံး မရကြသောကြောင့် ဝေဒနာ စသည်တို့ကို
 ချန်၍ အသင်္ဂဟက အသင်္ဂဟိတ ၂-ဘက်ရသော ရုပ်တရား
 တို့ကိုသာ ယူထားသည်။ ဤ ခုတိယ နည်းသည် “အသင်္ဂဟိ-
 တေန အသင်္ဂဟိတံ” ဟူသော စကားနှင့်သာ သာ၍ လျော်သကဲ့သို့
 ထင်၏။

၂။ ဧကော။ ။ တေဟိပိ ဝိညာဏဓမ္မေဟိ တေ ရူပဓမ္မာဝ တိဟိ သင်္ဂဟေဟိ
 အသင်္ဂဟိတာတိ ပုစ္ဆာယ ဥဗ္ဗဋ္ဌာ တိဟိပိ သင်္ဂဟေဟိ အသင်္ဂဟိကက
 ဟုတ္တံ အသင်္ဂဟိတာတိ အဓိပ္ပါယော၊ အနုဗ္ဗဋ္ဌာ ဝေဒနာစသောပိ ပိ
 အသင်္ဂဟိတာ ဝေတိ။

ကြောင့်။ ဧကေန ခန္ဓနာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။

ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဤ ကပ်၍ သိကြောင်းဖြစ်သော နည်းဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ ဝါ၊ ငှါ။ ယံ ပဒံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓဋ္ဌံ၊ အပ်ပြီ။ တဒေဝံ၊ ထိုပုဒ်ကိုပင်။ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ တို့သည်။ ခန္ဓာဒိဝသေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်။ တေသံ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ခန္ဓာဒယော၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ပဉ္စမနယ၌။ (တနည်း) တတ္ထ၊ ထို ပြဿနာတို့တွင်။ တာဝ၊ တတိယ ပဉ္စ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဋ္ဌေ၊ သော။) ဒုတိယဉ္စ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော ဒုတိယ ပြဿနာ၌။ ရူပဝိညာဏာနံ၊ သြဠာရိကရုပ်၊ ဝိညာဉ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ (ခန္ဓာဒယော၊ တို့ကို။) ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဝေဒနာဒယော၊ တို့ကို။ ရူပဝိညာဏေဟေဝ၊ သြဠာရိကရုပ် ဝိညာဉ်တို့သည် ပင်။ [“ရူပ” အရ သြဠာရိက ရုပ်ကိုသာ ယူရပုံကို ဋီကာ၌ ပြထား၏။] ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်ကုန်။ တေ၊ ထို သြဠာရိကရုပ် ဝိညာဉ်တို့ သည်လည်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ တို့သည်၎င်း။ ကောဒသ၊ ကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ သြဠာရိကာယတန ဆယ်ပါး၊ မနာတယန တို့သည်၎င်း။ သတ္တရသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ သြဠာရိကဓာတ် ဆယ်ပါး၊ သတ္တ ဝိညာဏ ဓာတ်တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

၁၉၅။ တတိယ ပဉ္စ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော တတိယ ပြဿနာ၌။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဉ်ကို။ ရူပါဒိဟိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော။ စတုဟိ၊ လေးပါးသော ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထို လေးပါးသော ခန္ဓာတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ခန္ဓာဒယော၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

၁၉၆။ စတုတ္ထပဉ္စ၊ စက္ခာယတနေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော စတုတ္ထ ပြဿနာ၌။ စက္ခာယတနံ၊ ကို။ (“စက္ခာယတနေန ယေ ဓမ္မာ”ဟု ပုစ္ဆာ ထုတ်အပ်သော စက္ခာယတနကို။) ဝေဒနာဒိဟိ၊ ကုန်သော။ စတုဟိ၊ လေးပါး သော ခန္ဓာ တို့ဖြင့်။ (အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်။) ဣတိ ဣမိနာ နယေန၊ ဤ နည်း ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ ခန္ဓာဒယော၊ တို့ကို။ ဝေဒိ- တဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ [“စက္ခာယတနံ” အရ ပုစ္ဆာအလိုငှါ ထုတ်အပ်သော “စက္ခာယတနေန” ကို ယူရကြောင်းကို ဋီကာ၌ ပြထား၏။] ပရိယော-

သင်္ချာ၊ အဆုံးနုဉ်း။ ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဥဒ္ဓါနဂါထာယ၊ ဥဒ္ဓါနိးဂါထာဖြင့်။ ဒဿိတဓမ္မာယေဝ၊ ပြအပ်ပြီးသော တရားတို့ကိုပင်။ အညေန၊ သော။ အာကာရေန၊ အခြင်းအရာဖြင့်။ သင်္ခပိတွာ၊ ချိုး၍။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ၊ တို့သည်။) ဒဿိတာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၆-ဆဋ္ဌနယ

သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒ အဖွင့်

၂၂၀။ ဣဒါနိ၊ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိပဒ ကို အကျယ် ဝေဖန် တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒံ၊ ကိ။ ဘာဇေတုံ၊ ငှါ။ ရူပက္ခန္ဓာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရုံဒါ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒနိဒ္ဒေသ ၌။ ယံ၊ အကြင် သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂပုဒ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ ယဉ္စ၊ အကြင် သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂ ပုဒ်ကိုလည်း။ န လဗ္ဘတိ၊ မရအပ်။ တံ သဗ္ဗံ၊ ရအပ် မရအပ်သော ထို အလုံးစုံသော သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂ ပုဒ်ကို။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတံ၊ အပ်ပြီ။ ပန၊ ကား။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ၌။ ယံ၊ အကြင် သမ္ပယောဂ ပုဒ်ကို။ န လဗ္ဘတိ၊ အပ်။ တံ၊ ထို ပုဒ်ကို။ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ပဋိက္ခိတ္တံ၊ ပယ်တော်မူအပ်ပြီ။ [“ရူပက္ခန္ဓာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယတနေဟိ ကတိဟိ ခာတုဟိ သမ္ပယုတ္တောတိ။ နတ္ထိ” ဤသို့ စသည် ဖြင့် သမ္ပယောဂ ပုဒ် မရသောကြောင့် “နတ္ထိ” ဟု ပယ်တော် မူအပ်ပြီ။] ယံ၊ မှန်။ စတုဟိ သမ္ပယောဂေါ (ပေ) ဝိသဘာဂေါတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (နယမုခမာတိကာ၊ လက္ခဏမာတိကာ တို့၌ ဟော တော် မူခဲ့ခြင်းကြောင့်။) စတုဟိ၊ ကုန်သော။ အရူပက္ခန္ဓေဟေဝ၊ နာမ်ခန္ဓာ

၀။ ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနန္တိ။ ။ ဤ ပုဒ်ကို သင်္ခပိတွာ ဒဿိတာ-၌ စပ်ပါ။ “ဥဒ္ဓါန- ဂါထာယ ဒဿိတဓမ္မာယေဝ” ၌ ဥဒ္ဓါနဂါထာ ဟူသည် “သဗ္ဗေ ခန္ဓာ တထာယတနာ” စသော ဂါထာတည်း။ ထို ဂါထာ၌ ပြအပ် ပြီးသော တရားတို့တွင် အစဦးဆုံး ရူပက္ခန္ဓာနှင့် အဖြေတူသော တရားတို့ကို “ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနံ” စသော ၂-ဂါထာဖြင့် တိုက်ရိုက်ဖြ၍ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်နှင့် အဖြေ တူသော တရားတို့ကို နယဒါန အားဖြင့် ပြသည်” ဟု ဋီကာမိန့်သည်။ ထို့ကြောင့် “အညေန အာကာရေန သင်္ခပိတွာ” ဟူသည် တိုက်ရိုက်အားဖြင့်၎င်း၊ နယဒါန အား ဖြင့်၎င်း ဥဒ္ဓါနိး ဂါထာ၌ လာသော တရားတို့ကို အကျဉ်း ဖြခြင်းဟု မှတ်ပါ။ [ဤ အဖွင့်ကို ထောက်၍ ဝါဠိတော်စာအုပ်များဝယ် “ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနံ” ၏ ရှေ့က “သဗ္ဗေ ခန္ဓာ” စသော ဥဒ္ဓါနိးဂါထာ ရှိရဦးမည်ဟု မှတ်ပါ။]

တို့နှင့်သာလျှင်။ သဘာဝါနံ၊ တူသောအဖို့ ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ သဘော
 တူ ကုန်သော။ ဧကသန္တာနသ္မိံ၊ တယောက် တည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာ
 အစဉ်၌။ ဧကက္ခဏေ၊ တခုတည်းသော ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။
 အရူပက္ခန္ဓာနယေဝ၊ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏သာ။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။
 သမ္ပယောဂေါ၊ သမ္ပယုတ်ကို။ လတ္တတိ၊ အပ်၏။ [စတူဟိ၊ ၄-ပါးသော
 နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ အညီအမျှ ဧကပ္ပါဒတာ အစရှိသော
 အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) စတူဟိ၊ ၄-ပါးသော နာမက္ခန္ဓာ
 တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ဧကပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် မယှဉ်
 ခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) သဘာဂေါ၊ သဘာဝ လက္ခဏာသည်၎င်း။
 ဝိသဘာဂေါ၊ ဝိသဘာဝ လက္ခဏာသည်၎င်း။ (ဟောတိ။)]

ပန၊ ကား။ ရူပဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ရူပေန ဝါ၊ နှင့်၎င်း။ နိဗ္ဗာနေန ဝါ၊
 နှင့်၎င်း။ (သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ သမ္ပယောဂေါနာမ၊ သမ္ပယုတ် မည်သည်။ နတ္ထိံ။)
 နိဗ္ဗာနဿ စ၊ ၎င်းလည်း။ ရူပေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ သမ္ပယောဂေါ နာမ၊
 မည်သည်။ နတ္ထိံ၊ မရှိ။ တထာ၊ ထိုအဟူ။ ရူပနိဗ္ဗာနာနံ၊ တို့၏။ အရူပက္ခန္ဓေဟိ၊
 နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့နှင့်။ (သဒ္ဓိံ သမ္ပယောဂေါ နာမ နတ္ထိံ။) ဟိ၊ မှန်။
 တေ၊ ထို ရုပ် နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ တေသံ၊ ထို နာမက္ခန္ဓာတို့၏။ ဝိသဘာဂါ၊
 တို့တည်း။ (တနည်း) တေ၊ ထို နာမက္ခန္ဓာ တို့သည်။ တေသံ၊ ထို ရုပ်နိဗ္ဗာန်
 တို့၏။ ဝိသဘာဂါ၊ တို့တည်း။

စ၊ ဆက်။ အရူပက္ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ၊ တို့နှင့်။ (သဒ္ဓိံ
 သမ္ပယောဂေါ နာမ နတ္ထိံ။) ယထာ၊ မရှိသကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ ဘိန္ဒသန္တာ-

၁။ သဘာဝါနံ (ပေ) ဥပ္ပန္နာနံ။ ။သဘာဝါနံကိုပင် “ဧကသန္တာနသ္မိံ
 ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပန္နာနံ” ဟု သရုပ်ဖော်
 သည်။ အရူပက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည် အချင်းချင်း သမ္ပယောဂ အဖြစ်ကို ရအပ်ပါသော်
 လည်း တယောက်တည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် တခဏတည်းဖြစ်မှ ဧကပ္ပါဒတာ
 စသော လက္ခဏာ ၄-ပါးနှင့် ညီမျှသောကြောင့် သဘာဝ ဖြစ်ကြသည်-ဟုလို။
 ထို့ကြောင့်ပင် နောက်၌ “အရူပက္ခန္ဓာနံ (ပေ) ဘိန္ဒသန္တာနေတိ (မောင်ဖြူ၊
 သန္တာန်၌ ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာတို့၏ မောင်မဲ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာတို့နှင့်
 ၎င်း) နာနာက္ခဏီကေတိ (မောင်ဖြူ၊ သန္တာန် တခုတည်း မှာလည်း ရှေ့ခဏ၌ ဖြစ်
 သော နာမ်ခန္ဓာတို့၏ နောက်ခဏ၌ ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာတို့နှင့်၎င်း) နတ္ထိယေဝ
 (သမ္ပယောဂ အဖြစ် မရှိသည်သာ)” ဟု ဆိုသည်။ သန္တာန်ချင်း ကာလချင်း ကွဲရုံမျှဖြင့်
 နာမ်-နာမ်ချင်း ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်လျှင် ကာမဘုံ၌ ဖြစ်သော နာမ်နှင့် ရူပ အရူပတို့၌ ဖြစ်
 သော နာမ်တို့၏၎င်း၊ ကုသိုလ်ဇာတ် ဖြစ်သော နာမ်နှင့် အကုသိုလ်ဇာတ် အဗျာကတ
 ဇာတ် ဖြစ်သော နာမ်တို့၏၎င်း ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ပုံမှာ အထူးဆိုဖွယ်မရှိတော့။ [သန္တာန်
 ခါလုံး တုံဇာတ်ကွဲလည်း။ နာမ် လဲ ဝိယုတ်။]

နေဟိ၊ ကွပြားသော သန္တာန် ရှိကုန်သော။ နာနာကွဏိကေဟိ၊ အမျိုးမျိုး
 သော ဖြစ်ရာ ခဏ ရှိကုန်သော။ အရူပဓမ္မေဟိပိ၊ နာမ် တရားတို့နှင့် သော်မှ
 လည်း။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ (သမ္ပယောဂေါ နာမ) နတ္ထိယေဝ၊ မရှိသည်သာ။
 ဟိ၊ မှန်။ တေပိ၊ ထို နာမ် တရားတို့ သည်လည်း။ တေသံ၊ ထို နာမ် ခန္ဓာ
 တို့၏။ သန္တာနကွဏဝိသဘာဂတာယ၊ သန္တာန်၊ ဖြစ်ရာ ခဏ အားဖြင့် မတူ
 သော အဖို့ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသဘာဂါယေဝ၊ ဝိသဘာဂ
 တို့ချည်းသာတည်း။ ပန၊ ဆက်။ အယံ ဝိသဘာဂတာ၊ ဤ ဝိသဘာဂ၏
 အဖြစ်သည်။ သင်္ဂဟဋ္ဌေန၊ သင်္ဂဟ အနက်နှင့်။ ဝါ၊ သင်္ဂဟ အဖြစ်နှင့်။
 ဝိရုဇ္ဈနတော၊ ဆန့်ကျင်ခြင်းကြောင့်။ သင်္ဂဟနယေ၊ သင်္ဂဟ နည်း၌။ နတ္ထိ၊
 မရှိ။ ဟိ၊ မှန်။ ဂဏန္တူပဂမတ္ထံ၊ ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း
 မျှသည်။ သင်္ဂဟဋ္ဌော၊ သင်္ဂဟ၏ အနက်တည်း။ ပန၊ ကား။ (အယံ
 ဝိသဘာဂတာ သည်။) သမ္ပယောဂနယေ၊ သမ္ပယောဂ နည်း၌။ အတ္ထိ၊
 ။ ဟိ၊ မှန်။ ကေပ္ပိဒတာဒိလက္ခဏံ၊ ကေပ္ပိဒတာ အစရှိသော လက္ခဏာ
 သည်။ သမ္ပယောဂဋ္ဌော၊ သမ္ပယောဂ၏ အနက်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်
 အပ်၏။

ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ဣ၊ ဆဋ္ဌနယ
 နိဒ္ဒေသ၌။ ယဿ၊ အကြင်တရား၏။ ဧကဓမ္မေနပိ၊ တပါးသော တရားနှင့်
 လည်း။ သမ္ပယောဂလက္ခဏံ၊ သမ္ပယုတ်လက္ခဏာသည်။ [သမ္ပယောဂလက္ခဏာ
 ဟူသည် “သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါ” ဟူသော လက္ခဏမာတိကာနှင့်အညီ
 ကေပ္ပိဒတာ၊ အစရှိသော အားဖြင့် သဘောတူခြင်းတည်း။ [န ယုဇ္ဇတိ၊
 မံသင့်။ တဿ၊ ထို တရားကို။ ပုစ္ဆာယ၊ ။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူခြင်းကို။
 ကတွာပိ၊ ပြုတော်မူ၍လည်း။ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ပင်္ဂိက္ခေပေါ၊ ပယ်ခြင်းကို။
 (ဘဂဝတာ) ကတော၊ အပ်ပြီ။ [ထို့ကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓော ကတိတိ ခန္ဓေဟိ
 (ပေ) သမ္ပယုတ္တောတိ။ နတ္ထိ”ဟု ပင်္ဂိက္ခေပဝိသဇ္ဇန ပြုတော် မူသည်။]
 ယဿ၊ အကြင် တရား၏။ ဝိပယောဂလက္ခဏံ၊ ဝိပယုတ် လက္ခဏာသည်။
 ဧကပ္ပိဒတာ၊ အစရှိသော အားဖြင့် သဘောမတူခြင်း ဟူသော လက္ခဏာကို
 ဝိပယောဂလက္ခဏာ ဟု ဆို၏။] ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ တဿ၊ ထို တရား၏။

၁။ အယံ ပန (ပေ) သင်္ဂဟနယေ နတ္ထိ။ ။ ဤ သန္တာနဝိသဘာဂတာ၊
 ခဏဝိသဘာဂတာ သည် ပြု
 အပ်ခဲ့သော သင်္ဂဟနယ ၌ မရှိနိုင်။ ဂဏန္တူပဂမတ္ထံ ဟိ သင်္ဂဟဋ္ဌော=သိမ်းယူရေတွက်
 အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းမျှသည် သင်္ဂဟ၏ အနက်တည်း။ မတ္ထုဖြင့် သန္တာန်
 တို့ဖို့လည်း မလို၊ ခဏ တို့ဖို့လည်း မလိုပါ-ဟု ကန့်သည်။ ထို့ကြောင့် စက္ခာ-
 ယတန က ရုပ်သတ္တဝိသ ကို ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်ရာ၌ သန္တာန်၊ ကလ ဖတူစေကာမူ
 ရုပ်ချင်း သဘောတူလျှင် ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူနိုင် ရေတွက်နိုင်သည်။

ဝိပုယောဂေါ၊ ကိ။ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ယာနိ ပဒါနိ၊ အကြင် ပုဒ်တို့သည်။ (ဒီပေန္တိ-၌ စပ်။) သတ္တသု၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုသု၊ တို့တွင်။ ကောယဝိ၊ တပါးသော ဝိညာဏဓာတ်နှင့်သော်မှလည်း။ အဝိပ္ပယုတ္တေ၊ ဝိပ္ပယုတ် မဟုတ်ကုန်သော။ ရူပေန ဝါ၊ နှင့်သော်၎င်း။ နိဗ္ဗာနေန ဝါ၊ နှင့်သော်၎င်း။ မိဿကဓမ္မေ၊ ရောသော တရားတို့ကို။ ဒီပေန္တိ၊ ပြနိုင်ကုန်၏။ တာနိ၊ ထို ပုဒ်တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ သဗ္ဗတပိ၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း။ ဣဓ၊ ဤ ဆဋ္ဌနယ နိဒ္ဒေသ၌။ န ယုဇ္ဇန္တိ၊ မသင့်ကုန်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်။

ဣဒံ၊ ကား။ တေသံ၊ ထို မယူအပ်သော ပုဒ်တို့၏။ ဥဒ္ဓါနံ၊ တည်း။ ဓမ္မာယတနံ၊ ၎င်း။ ဓမ္မဓာတု၊ ၎င်း။ ဒုက္ခသစ္စဉ္စ၊ ၎င်း။ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ ၎င်း။ သဠာယတနံ၊ ၎င်း။ နာမရူပံ၊ ၎င်း။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ မဟာ-ဘဝါ၊ ပုပပတ္တိဘဝ၊ ကာမဘဝ၊ သညာဘဝ၊ ပဉ္စဂေါကာရဘဝဟု ဆိုအပ်သော ဘဝကြီးတို့၎င်း။ [အရကောကံ အများဆုံး ဖြစ်သောကြောင့် မဟာ-ဘဝါဟု ဆိုသည်။] ဇာတိ၊ ၎င်း။ ဇရာ၊ ၎င်း။ မရဏံ၊ ၎င်း။ တိကေသု၊ တို့၌။ ကေုနဝိသတိ၊ တခုယုတ်နှစ်ဆယ်သော။ (ပဒါ၊ အဗျာကတ အစရှိ ကုန်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း။) ဂေါဇ္ဇကေသု၊ တို့၌။ ပညာသ၊ ငါးဆယ်သော။ (ပဒါ) စ၊ နယေတု၊ အယေတုက အစရှိသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း။ စူဠန္တရေ၊ ၌။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ သပ္ပစ္စယ၊ သင်္ခတ အစရှိသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း။ မဟန္တရေ၊ ၌။ ပန္နရသ၊ ကုန်သော။ (ပဒါ၊ နောစိတ္တ အစရှိသော ပုဒ်တို့၎င်း။) တတော၊ ထို မဟန္တရဒုဂ်မှ။ အပရေ၊ နောက်ဖြစ်သော ပိဋိဒုဂ်၌။ အဋ္ဌာရသ၊ ကုန်သော။ (ပဒါ၊ နဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ အစရှိသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း။

၁။ ကောယဝိ အဝိပ္ပယုတ္တေ။ “ယာနိ ပဒါနိ” အရ ဥဒ္ဓါနိးဂါထာ၌ လာသော ဓမ္မာယတန စသော ပုဒ်တို့ကိုယူပါ။ ဓမ္မာယတန ၌ စေတသိက်၊ သုခမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တရားများ ပါဝင်၏။ စေတသိက်အားလုံး ပါဝင်နေသောကြောင့် ဝိညာဏဓာတ် ခုနစ်ပါးတွင် တပါးနှင့်မျှ ဝိပ္ပယုတ်မဖြစ်။ သုခမရုပ် နိဗ္ဗာန် ပါဝင်သောကြောင့် သမ္ပယုတ်လည်း မဖြစ်။ “အဝိပ္ပယုတ္တေ”ဟု ဆိုသော ကြောင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်၏”ဟုကား မဆိုလို။ [အဝိပ္ပယုတ္တေတိ ‘ဂိ ယေ ဝိပ္ပယုတ္တာ န ဟောန္တိ၊ တေ ဓမ္မေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ န သမ္ပယုတ္တေတိ-ဋီကာ။] ဤ အဝိပ္ပယုတ္တေကို မိဿကဓမ္မေတိ-၌ စပ်ပါ။ ဝိပ္ပယုတ် မဖြစ်ကုန်ပဲ ရုပ်၊ သို့မဟုတ် နိဗ္ဗာန်၊ သို့မဟုတ် ၂-ပါးစုံနှင့် ရောနှောသောတရားတို့ကို ဖြစ်ကြ၏။ ထိုကဲ့သို့သော တရားမျိုးကို ဤ ဆဋ္ဌနယ နိဒ္ဒေသ၌ မယူအပ်ကုန်-ဟူလို။

ဣတိ၊ သို့။) တေဝိသံ၊ နှစ်ဆယ့်သုံးပုဒ် အလွန် ရှိသော။ ဧတံ ပဒသတံ၊ ဤ ပုဒ်တရာကို။ သမ္ပယောဂေ၊ သမ္ပယောဂ ဝိပွယောဂ ပဒ နိဒ္ဒေသ၌။ န လတ္တဝါ၊ မရအပ်။ ဣတိ(ဣဒ်)၊ ကား။ ဥဒ္ဓါနံ၊ တည်း။ [ဤသို့ ၁၂၃-ပုဒ် မရသောကြောင့် ၂၄၄-ပုဒ်ရ၏။ ဋီကာနည်း အားဖြင့်ကား ၂၅၀-သော ပုဒ်တို့ကို ရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဒေဝရာ ဆ နိမက္ခာ ဝါ” ဟု ဆိုသည်။]

ဟိ၊ ချဲ့။ ဓမ္မာယတနံ၊ သည်။ ရူပနိဗ္ဗာနမိဿကတ္တာ၊ ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့နှင့် ရောသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တသ္မိံ၊ ထိုဓမ္မာယတန၌။ အပရိယာပဇ္ဇေန၊ အကျိုးမဝင်သော။ ဝိညာဏေနပိ၊ ဝိညာဉ်နှင့်သော်မှလည်း။ သမ္ပယုတ္တန္တိ၊ သမ္ပယုတ်ဟူ၍။ ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဓမ္မာယတန၌။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝေဒနာဒယော၊ အစရှိသော စေတသိက်တို့သည်။ ဝိညာဏေန၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဝေဒနာအစရှိသော စေတသိက်တို့၏ ဝိညာဉ်နှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်ကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဝိပွယုတ္တန္တိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝတ္တံ၊ ငှါ၊ န သက္ကာ။ [“ဤသို့ သမ္ပယုတ် ဝိပွယုတ် ၂-ပါးစုံ မရနိုင်သောကြောင့် ဟောတော် မမူအပ်” ဟုလို့။] သေသေသုပိ၊ ဓမ္မာယတနမှ ကြွင်းကုန်သော ဓမ္မဓာတ် အစ ရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ ဤနည်းပင်တည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ သဗ္ဗထာပိ၊ အလုံးစုံသော သမ္ပယုတ် ဝိပွယုတ် အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း။ တောနိ၊ ဤ ဓမ္မာယတန အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ န ယုတ္တန္တိ၊ မသင့်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣမ၊ ဤ ခန္ဓနယနိဒ္ဒေသ၌။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်။ [စာအုပ်တို့၌ “သဗ္ဗထာပိ” ဟု တွေ့ရ၏။ ရှေးနိဿယ၌ လည်း “သဗ္ဗထာပိ၊ အလုံးစုံသော ပညာတို့၌လည်း” ဟု အနက်ပေး၏။ သို့သော် ရှေ့၌ “တနိ သဗ္ဗထာပိ ဣမ န ယုတ္တန္တိတိ န ဂဟိတာနိ” ဟု ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ရှေ့ဝါကျနှင့် စာသွားတူသောကြောင့်၎င်း “သဗ္ဗထာပိ” ဟုသာ ရှိသင့်ပါသည်။] သေသာနိ၊ ဓမ္မာယတန စသည်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ ခန္ဓာဒီနိ၊ ခန္ဓာအစရှိသော ပုဒ်တို့သည်။ ယုတ္တန္တိ၊ သင့်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုခန္ဓာအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဧကေကဝနေ စ၊ တပါးစီ တပါးစီ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ (ဝိသဇ္ဇန အတူမရှိသော ပုဒ်တို့ကို တပါးစီ တပါးစီအားဖြင့်၎င်း။) သမောဓာနေန စ၊ အပေါင်းအားဖြင့်၎င်း။ (ဝိသဇ္ဇန အတူရှိသော ပုဒ်တို့ကို ပေါင်းခြင်းအားဖြင့်၎င်း။) ပဉ္စဝိသဇ္ဇနံ၊ ပြဿနာတို့ကို ဖြေတော်မူခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ အပ်ပြီ။

တေသု ပဉ္စေသု၊ တို့တွင်။ ပဌမေ၊ ပဌမပြဿနာ၌။ ဧကေနာယတနေ- နာတိ၊ ကား။ မနာယတနေန၊ နှင့်။ (ဝိပွယုတ္တော-၌ စပ်။) ဧကဟိစိတိ၊ ကား။ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတုပရိယာပဇ္ဇေဟိ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျိုး ဝင်ကုန်သော။ ဝေဒနာသညာသင်္ခါရေဟိ၊ တို့နှင့်။ (ဝိပွယုတ္တော၊ မယူ၍။)

၂၂၉။ ဒုတိယော ဝေဒနာက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အစရှိသော ဒုတိယ ပြဿနာ၌။ တိဟိတိ၊ ကား။ ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ၊ မေးအပ် မေးအပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားကို။ ဌပေတွာ၊ ချန်ထား၍။ သေသေဟိ၊ ကြွင်းသော ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့နှင့်။ (သမ္ပယုတ္တော၊ ဇါ။) ကေဟိစိ သမ္ပယုတ္တောတိ၊ ကား။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သည်။ သညာသင်္ခါရေဟိ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဟူကုန်သော။ (ကေဟိစိ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော အချို့သော တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ ဇါ။) ဣတဒရပိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာမှ တပါးသော သညာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့သည်လည်း။ အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ ဌပေတွာ၊ ၍။ ဣတရေဟိ၊ သညာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့မှ တပါးသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားဟူကုန်သော။ (ကေဟိစိ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော အချို့သော တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ ကုန်၏။) [ဣတရေ-ကို ငဲ့၍ သမ္ပယုတ္တာ-ဟု ထည့်သည်။] ကေဟိစိ ဝိပုယုတ္တောတိ၊ ကား။ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ၊ ဟူကုန်သော။ (ကေဟိစိ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော အချို့သော တရားတို့နှင့်။ ဝိပုယုတ္တော၊ မယှဉ်။) ဝေ၊ သို့။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ ရူပဿ၊ ဇါ။ ဝိပုယောဂေ၊ ဝိပုယုတ် အရာ၌။ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတူသု၊ တို့တွင်။ အရူပံ၊ နာမ်တရားကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဇါ။) အရူပဿ၊ နာမ်တရား၏။ ဝိပုယောဂေ၊ ၌။ (ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတူသု၊ တို့တွင်။) ရူပံ၊ ရုပ်တရားကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဇါ။ တတိယပဉ္စော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အစရှိသော တတိယပြဿနာသည်။ ဥတ္တာနတ္ထောဝ။

စတုတ္ထေ၊ စက္ခာယတနံ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အစရှိသော စတုတ္ထ ပြဿနာ၌။ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ အဝတွာ၊ မဆိုတော့ပဲ။ [“ပေယျာလမြှုပ်၍” ဟူလို။] သမ္ပယုတ္တန္တိ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ၊ သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့သည်။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ တံ၊ ထိုသမ္ပယုတ် မရှိခြင်းကို။ ခန္ဓာဒိနံယေဝ၊ ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏သာလျှင်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဇါ။ ပရတောပိ၊ နောက်၌လည်း။ ဝေရူပေသု၊ ကုန်သော။ ပဉ္စေသု၊ တို့၌။ ဧသေဝ နယော၊ ပင်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ အာဒိပဉ္စသ္မိံ၊ ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အစရှိသော ပြဿနာ၌။ သရူပတော၊ သရူပသကောင် အားဖြင့်။ ဒသေတော၊ ၍။ ပရတော၊ နောက်၌။ ပါဠိ၊ ပါဠိတော်ကို။ သဘိတ္တာ၊ ချိုးအပ်ပြီ။ ဣမိနာ နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောပြဿနာ တို့၌။ အတ္ထယောဇနာ၊ အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဇါ။ ပန၊ ဆက်။ ယတ္ထ၊ အကြင် ပြဿနာ၌။ (အတ္ထယောဇနာ၊ သည်။) အတိပါကဋ္ဌာ၊ အလွန်ထင်ရှားသည်။ န တဝိဿတိ၊ မဖြစ်လတ္တံ့။ တတ္ထ၊ ထို ပြဿနာ၌။ နံ၊ ထို အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှားအောင်။ ကတွံ၊ ပြု၍

သာလျှင်။ ဂမိဿာမ၊ သွားကုန်အံ့။ [အနက်ဖွင့်ခြင်းကိုပင် “ဂမိဿာမ”ဟု ဆိုသည်။]

၂၃၄။ သောဠသဟိ ဓာတူဟိတိ၊ ကား။ တာဝ၊ သောတဝိညာဏဓာတ် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ သော။) စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သည်။ အတ္တာနံ၊ ကို။ ဌပေတွာ၊ ချွန်ထား၍။ ဆဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတ်ဟိ၊ တို့နှင့်၎င်း။ ဒသဟိ၊ ကုန်သော။ ရူပဓာတ်ဟိ စ၊ ဩဠာရိကရုပ် ဟူသော ရုပ်ဓာတ်တို့နှင့်၎င်း။ (ဝိပ္ပယတ္တာ၊ မယျဉ်။) သေသာသဟိ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မှ ကြွင်းသောဓာတ်တို့၌လည်း။ ဒေဝေ န ယော၊ ပင်တည်း။

၂၃၅။ တီဟိ ခန္ဓေဟိတိ၊ ကား။ သင်္ခါရက္ခန္ဓံ၊ ကို။ (သမုဒယသစ္စာ ဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို။) ဌပေတွာ၊ ၍။ သေသေဟိ၊ ကြွင်းသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့နှင့်။ (သမ္ပယုတ္တံ၊ ဧ။) ကောယ ဓာတုယာတိ၊ ကား။ မနောဝိညာဏဓာတ်ယာ၊ နှင့်။ (သမ္ပယုတ္တံ။) ဟိ၊ မှန်။ သမုဒယမဂ္ဂါနံ၊ သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၏။ အညာယ၊ မနော ဝိညာဏဓာတ်မှ တပါးသော။ ဓာတုယာ၊ နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ သည်။ နတ္ထိ။ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ၊ ကား။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ ဧကေနာယတနေ နာတိ၊ ကား။ ဓမ္မာယတနေ၊ နှင့်။ ကောယ ဓာတုယာတိ၊ ကား။ ဓမ္မ ဓာတုယာ၊ နှင့်။ (ကေဟိစိ၊ အချိုသော တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တံ၊ ဧ။) ဟိ၊ မှန်။ တံ သစ္စဒ္ဓယံ၊ ထို သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ ၂-ပါး အပေါင်းသည်။ ဧတေသု၊ ဤ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့တွင်။ ကေဟိစိ၊ အချို သော တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တံ၊ ဧ။ [သမုဒယသစ္စာအတွက် “ကေဟိစိ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော လောဘကြည်သော စေတသိက် ၂၁-ပါး ဟူသော အချို့တို့နှင့်”ဟု၎င်း၊ မဂ္ဂသစ္စာအတွက် “ကေဟိစိ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော မဂ္ဂင် တရားကိုယ် ၈-ပါးကြည်သော စေတသိက် ၂၀-ပါး ဟူသော အချို့တို့နှင့်” ဟု၎င်း ပေးပါ။]

၂၃၆။ သုခိန္ဒိယာဒိပဉ္ဇေ၊ အစရှိသော ပြဿနာ၌။ တီဟိတိ၊ ကား။ သညာသင်္ခါရဝိညာဏေဟိ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့နှင့်။ (သမ္ပယုတ္တံ၊ ဧ။) ကောယဓာတုယာတိ၊ ကား။ ကာယဝိညာဏဓာတ်ယာ၊ နှင့်၎င်း။ (သုခိန္ဒေ၊ ဒုက္ခိန္ဒေတို့ကို ရည်ရွယ်သည်။) မနောဝိညာဏဓာတ်ယာ၊ နှင့်၎င်း။ (သောမနသိန္ဒေ၊ ဒေါမနသိန္ဒေ တို့ကို ရည်ရွယ်သည်။) (သမ္ပယုတ္တံ။)

၂၃၉။ ဆဟိ ဓာတူဟိတိ၊ ကား။ ကာယဝိညာဏဓာတုဝဠာဟိ၊ ကာယ ဝိညာဏဓာတ်သည် ကြည့်အပ်ကုန်သော။ (ဆဟိ၊ ကုန်သော။ ဓာတူဟိ၊ ထိုနှင့်။ သမ္ပယုတ္တံ။) [“သုခိန္ဒိယာဒိပဇ္ဇေ” ဟု ဥပေက္ခိန္ဒြေကိုပါ တပေါင်းတည်း ဖွင့်ပြထားသော်လည်း ပါဠိတော်စာအုပ်တို့၌ နံပါတ် သီးခြားရှိသောကြောင့် ဤ အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌လည်း “၂၃၉။ ဆဟိ ဓာတူဟိတိ” ဟု နံပါတ် သီးခြားရှိမှ ကောင်းမည်။]

၂၄၅။ ရူပဘဝပဇ္ဇေ၊ ရူပဘဝပြဿနာ၌။ သဗ္ဗေသမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အရူပက္ခန္ဓာနံ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏၎င်း။ အရူပါယတနာနဉ္စ၊ နာမ်အာယတနတို့၏၎င်း။ အတ္ထိတာယ၊ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ကေဟိစိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ [ရူပဘဝအရ၌ “နာမ် ခန္ဓာ၊ နာမ်အာယတန အားလုံးပါနေသောကြောင့်၎င်း၊ ရုပ်တချို့သာပါ၍ ရုပ်တချို့ မပါသော်လည်း ရုပ်ချင်းရုပ်မှာ သမ္ပယုတ်၊ ဝိပ္ပယုတ် မရှိသော ကြောင့်၎င်း “န ကေဟိစိ ခန္ဓေဟိ န ကေဟိစိ ဘာယတနေဟိ (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တာ” ဟု ဟောတော်မူအပ်သည်-ဟူလို။] ပန၊ ကား။ ဘာန ဝိဝု၊ ကာယ ဝိညာဏဓာတူနံ၊ ထို၏။ နတ္ထိတာယ၊ (ရူပဘဝ၌) မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တိဟိ ဓာတူဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။

၂၅၆။ အဓိမောက္ခပဇ္ဇေ၊ ၌။ ဒီဟိ ဓာတူဟိတိ၊ ကား။ မနောဓာတု- မနောဝိညာဏဓာတူဟိ၊ ထိုနှင့်။ (သမ္ပယုတ္တာ။) ပန္နရသဟိတိ၊ ကား။ သေသာဟိ၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ ဒသဟိ၊ ကုန်သော။ ရူပဓာတူဟိ၊ သြဋ္ဌာရိကရုပ် ဟူသော ရုပ်ဓာတ်တို့နှင့်၎င်း။ ပဉ္စဟိ၊ ကုန်သော။ စက္ခုဝိညာဏာဒိဟိ စ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ဓာတ် တို့နှင့်၎င်း။ (ဝိပ္ပယုတ္တာ။)

၂၅၇။ ကုသလပဇ္ဇေ၊ ၌။ ကုသလေဟိ၊ ကုသိုလ်တို့ဖြင့်။ စတုန္နမ္ပိ၊ လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏။ ဝါ၊ ထိုကို။ ဂဟိ- တတ္တာ၊ ယူအပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ ကို။ ပဋိက္ခိတ္တာ၊ ပယ်တော်မူအပ်ပြီ။ (“နတ္ထိ” ဟု ပယ်တော်မူအပ်သည်-ဟူလို။)

၂၅၈။ ဝေဒနာတ္ထိကပဇ္ဇေ၊ ဝေဒနာတ္ထိကပြဿနာ၌။ ဇေကန ခန္ဓေနာတိ၊ ကား။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေနော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့်သာ။ (သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်၏။) ပန္နရသဟိတိ၊ ကား။ စက္ခု သောတ ဘာန ဝိဝု၊ ဝိညာဏဓာတု မနောဓာ-တူဟိ စေဝ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဝိညာဏဓာတ်၊ ဘာနဝိညာဏဓာတ်၊ ဝိဝု၊ ဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်တို့နှင့်၎င်း။ ရူပဓာတူဟိ ဝ၊ သြဋ္ဌာရိကရုပ်ဟူသော ရုပ်ဓာတ်တို့နှင့်၎င်း။ (ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်။)

၂၅၉။ ကောဒသဟိတိ၊ ကား။ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ရူပဓာတုဟိ၊ တို့နှင့်။ (ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်။) [ဤနေရာ၌လည်း “၂၅၉။ ကောဒသဟိတိ” ဟု နှုတ်ခေါ်ပါစေ။]

၂၆၀။ နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မပဉ္စေ၊ ဌံ။ ပဉ္စဟိတိ၊ ကား။ စက္ခု-ဝိညာဏာဒီဟိ၊ ကုန်သော။ (ပဉ္စဟိ ဓာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ။)

၂၆၁။ အနုပါဒိန္ဒ အနုပါဒါနိယပဉ္စေ၊ ဌံ။ ဆဟိတိ၊ ကား။ မနော-ဝိညာဏဓာတုဝဇ္ဇာဟိ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်သည် ကြည့်အပ်ကုန်သော။ (ဆဟိ ဓာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ။)

၂၆၂။ သဝိတက္က သဝိစာရပဉ္စေ၊ ဌံ။ ပန္နရသဟိတိ၊ ကား။ ပဉ္စဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ရူပဓာတုဟိ၊ သြဋ္ဌာရိကရူပိဓာတ် ဟူကုန်သော။ (ပန္နရသဟိ ဓာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ။)

၂၆၅။ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တပဉ္စေ၊ ဌံ။ ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ အစ ရှိသော စကားတော်ကို။ သင်္ခါရက္ခန္ဓဝသေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ ဟိံ၊ မှန်။ ဒုတိယဇ္ဈာနဝိစာရံ၊ ဒုတိယဈာန်၌ရှိသော ဝိစာရကို။ ဌပေတွာ၊ ချန်ထား၍။ သေသာ၊ ဒုတိယဈာန်၌ရှိသော ဝိစာရမှ ကြွင်းသော ဒုတိယဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်။ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာနာမ၊ တို့မည်၏။ (ဝိတက်ကား မရှိ ဝိစာရမှသာရှိသော တရားတို့မည်၏။) ပီတိံ၊ ကို။ ဌပေတွာ၊ ၍။ သေသာ၊ ပီတိမှ ကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်။ ပီတိသဟဂတာ၊ တို့မည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဝိစာရ၊ ပီတိ နှစ်ပါးတို့တွင်။ ဝိစာရော၊ သည်။ ဝိစာရေန၊ နှင့်။ န သမ္ပယုတ္တော၊ သမ္ပယုတ် မဖြစ်။ ပီတိ စ၊ သည်လည်း။ ပီတိယာ၊ နှင့်။ န သမ္ပယုတ္တာ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာယတန-ဓမ္မဓာတုသု၊ တို့တွင်။ ဧကဟိစိ၊ ဝိစာရ ဟူသော အချို့သော တရားတို့နှင့်။ ဝါ၊ ပီတိ ဟူသော အချို့သော တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ နာမ၊ သမ္ပယုတ်တို့ မည်၏။ သောဋ္ဌသဟိတိ၊ ကား။ ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုဝဇ္ဇာဟေဝ၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ကြည့်အပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ (သောဋ္ဌသဟိ ဓာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ။)

၁။ ဒုတိယဇ္ဈာနဝိစာရံ ဟိ။ ဤအဋ္ဌကထာစကားအတိုင်းဆိုလျှင် ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁, စေတသိက်(နဂို အဋ္ဌတ္တိံ သတွင် ဝိတက် ဝိစာရ ကြည့်၍) ၃၆-ပါးသည်သာ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တတရားတို့ မည်၏။ မြန်မာအကောက် စာအုပ်များ၌ပါသော သဝိတက္က သဝိစာရစိတ်၌လျှင်သော ဝိတက်ကား မပါတော့။ သို့သော် ထိုသို့ ဝိတက်ကို မယူခြင်းကို ဋီကာ၌ “ဝိတက္ကသဟိတေသုပိ” စသည်ဖြင့် အပြစ်ပြုလိမ့်မည်။

၂၆၆။ အဝိတက္က အဝိစာရပဉ္စေ၊ ဌ။ ကောယ ဓာတုယာတိ၊ ကား။ မနောဓာတုယာ၊ မနောဓာတ် ဟူသော။ (ကောယ ဓာတုယာ ဝိပ္ပယုတ္တာ။)

၂၆၇-၈။ သုခသယဂတာ၊ သုခသယဂတတရားတို့ကို၎င်း။ ဥပေက္ခာသယဂတာ စ၊ ဥပေက္ခာသယဂတ တရားတို့ကို၎င်း။ ဝေဒနာတ္ထိကေ၊ ဌ။ (မယာ) ဝုတ္တာဝ၊ ဖွင့်ဆိုအုပ်ပြီးကုန်သည်သာ။

၂၆၉။ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗာဒယော၊ အစ ရှိသော တရား တို့သည်။ ကုသလသဒိသာဝ၊ ကုသိုလ်တရားတို့နှင့် တူကုန်သည်သာ။

၂၇၁။ ပရိတ္တာရမ္မဏာ ၊ ပရိတ္တာရမ္မဏတရားတို့သည်။ ဝိပါကဓမ္မသဒိသာ၊ ဝိပါကတရားတို့နှင့် တူကုန်၏။ ကောယ ဓာတုယာတိ၊ ကား။ ဓမ္မဓာတုယာ၊ ဟူသော။ (ကောယ ဓာတုယာ ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ္တာ။) ကေဟိစိတိ ၊ ကား။ တတ္ထ၊ ထိုဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌။ ယေ၊ အကြင် တရားတို့သည်။ ပရိတ္တာရမ္မဏာ၊ ပရိတ္တာရမ္မဏတရားတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဟုတ်ကုန်။ တေဟိ၊ ထို ပရိတ္တာရမ္မဏ မဟုတ်ကုန်သော။ (ကေဟိစိ-၌ စပ်။) ပန ၊ သို့သော်လည်း။ (ထိုသို့ပင် ပရိတ္တာရမ္မဏ မဟုတ်သော တရားတို့ ကေဟိစိအရတွင် ပါဝင်ပါကုန်သော်လည်း။) ဓမ္မဓာတု၊ စေတသိက်ဖြစ်သော ဓမ္မဓာတ်သည်။ (ဘဇတိ-၌ စပ်။) (ဓမ္မဓာတုယာ၊ စေတသိက်ဖြစ်သော ဓမ္မ

၁။ ပရိတ္တာရမ္မဏံ(ဏာ)။ ။စာအုပ်တို့၌ “ပရိတ္တာရမ္မဏံ”ဟု တွေ့ရ၏။သို့သော် ပါဠိတော်၌ “ပရိတ္တာရမ္မဏာ”ဟု ပုလ္လိင် ဗဟုဝစ် ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ဝိပါကဓမ္မနှင့် ပရိတ္တာရမ္မဏဓမ္မတို့ စာသွားတူပုံကို ညွှန်ပြလိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း “ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဝိပါကဓမ္မသဒိသာ”ဟု ပုလ္လိင် ဗဟုဝစ်ရှိမှ “မဟဂ္ဂတာ ရမ္မဏာဒယော ကုသလသဒိသာဝ”ဟူသော နောက်စကားနှင့် စာသွား တူ၍ မှန်မည်ဟု မှတ်ပါ။

၂။ ကေဟိစိတိ (ပေ) တေဟိ။ ။ “ယေ ပရိတ္တာရမ္မဏာ န ဟောန္တိ၊ တေဟိ” ဟူသော အဖွင့်အလိုအားဖြင့် သုခုမရုပ် နိဗ္ဗာန်သာမဏ ပရိတ္တာရမ္မဏ မဟုတ်ကြသော မဟဂ္ဂတာရမ္မဏ အပ္ပမာဏာရမ္မဏ ပညတ္တာရမ္မဏ ဖြစ်ကြသော စိတ် စေတသိက်များလည်း ကေဟိစိ အရတွင် ပါဝင်နေ သည်ဟု မှတ်ပါ။

၃။ ဓမ္မဓာတု ပန (ပေ) ဘဇတိ။ ။ထိုသို့ ပါဝင်နေလျှင် “စိတ်မှာ စိတ် အချင်းချင်း ဝိပ္ပယုတ်ဟု မဆိုနိုင်သော ကြောင့် ကေဟိစိ အရ၌ မယူလျှင် ရှိပါစေတော့၊ စေတသိက်တို့ကိုကား အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဓမ္မဓာတု ပန (ပေ) ဘဇတိ”ဟု မိန့်ရပြန်သည်။ စေတသိက်ဖြစ်သော ဓမ္မဓာတ်သည် “သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိ”ဟူသော ပဌမပယ်ခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သွားသောကြောင့် ဤ“ကေဟိစိ”အရ၌ မယူတော့ပဲ သုခုမရုပ် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ယူရတော့သည်။

ဓာတ်၏။ [သင်္ဂဟိတတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်၏သမ္ပန် ခံသည်။] ဝါ၊ ကို။
 ပရိတ္တာရမ္မဏာနံ ၊ ကာမတရား ဟူသော အာရုံရှိကုန်သော။ ဆန္ဒ၊ ကုန်သော။
 စိတ္တုပ္ပါဒါနံ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။
 ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ စတုဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။
 သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဌမပဋိက္ခေပမေဝ၊ ပဌမ
 ပယ်မြစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့သာ။ ဘဇတိ၊ ကပ်ဝင်၏။

၂၇၂။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာဒယော၊ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ကုသလ-
 သဒ္ဓါသာဝ၊ ကုသိုလ်တရားတို့နှင့် တူကုန်သည်သာ။

၂၇၃။ အနုပုဗ္ဗေသု၊ အနုပုဗ္ဗတရားတို့၌။ ပဉ္စဟိ ဓာတုဟိတိ၊ ကား။
 စက္ခုဝိညာဏာဒိဟိ၊ အစရှိကုန်သော။ (ပဉ္စဟိ ဓာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ။) ဟိ၊
 မှန်။ တာနိ၊ ထိုစက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော တရားတို့သည်။ ဧကန္တေန၊ ဧကန်
 အားဖြင့်။ ဥပ္ပါဒိဓမ္မဘူတာနေဝ၊ ဥပ္ပါဒိဓမ္မဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်သာ။ (ပြီးပြီး
 သော အကြောင်းတစ်စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့ကုန်သော အကျိုး
 တရားတို့ ဖြစ်ကုန်သည်သာ။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ဥပ္ပါဒိဓမ္မတို့ ဖြစ်ပါကုန်သော်
 လည်း။ ဥပ္ပန္နကောဋ္ဌာသမ္ပိ၊ ဥပ္ပန္နအဖို့အစုသို့လည်း။ (ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ တင် ဟူသော
 ခဏတ္တယသို့ရောက်ဆဲ အဖို့အစုသို့လည်း။) ဘဇန္တိ၊ ကပ်ဝင်ကုန်၏။

၂၇၅။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာဒယော၊ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ပရိတ္တာ-
 ရမ္မဏသဒ္ဓါသာဝ၊ ပရိတ္တာရမ္မဏတရားတို့နှင့် တူကုန်သည်သာ။

၂၇၇။ ဟေတုအာဒယော၊ အစရှိသောတရားတို့သည်။ သမုဒယသဒ္ဓိ-
 သာဝ၊ သမုဒယသစ္စာနှင့် တူကုန်သည်သာ။

၁။ ပရိတ္တာရမ္မဏာနံ (ပေ) သင်္ဂဟိတတ္တာ။ ။ “ပရိတ္တာရမ္မဏ ဖြစ်ကြသော
 ၆-ပါးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့”
 ဟူသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ၊ မနောဓာတ်
 စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တည်း။ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့်စပ်၍ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးရသောကြောင့် ထို
 နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတွင် မဟဂ္ဂတာရမ္မဏစသော စေတသိက်ဓမ္မဓာတ်တို့ကို သိမ်းယူအပ်
 ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ပဌမပဋိက္ခေပတွင် ပါဝင်လေပြီ-ဟူလို။

၂။ တာနိ ဟိ (ပေ) ဥပ္ပါဒိဓမ္မဘူတာနေဝ။ ။ စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော
 တရားတို့သည် အကျိုးတရား
 ဖြစ်သောကြောင့် ဥပ္ပါဒိဓမ္မ (ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစ်စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ မချွတ်
 ဖြစ်လတ္တံ့သော အကျိုးတရား)များ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုသို့ ဥပ္ပါဒိဓမ္မများ ဖြစ်ကြသော်
 လည်း ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ တင် ဟူသော ခဏတ္တယသို့ ရောက်ကြရသောကြောင့် ဥပ္ပန္န-
 ကောဋ္ဌာသသို့လည်း ပါဝင်ကြရကုန်၏။

၂၇၉။ သဟေတုကာ စေဝ န စ ဟေတူပိ၊ သဟေတုကာ စေဝ န စ ဟေတူ တရားတို့သည်လည်း။ ပီတိသဟဂတသဒိသာဝ၊ ပီတိသဟဂတတရား တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ။

၂၈၀။ ပရာမာသသမ္ပယုတ္တာ၊ ပရာမာသသမ္ပယုတ္တတရားတို့သည်။ တထာ၊ ထိုအတူ။ (ပီတိသဟဂတသဒိသာဝ၊ သာ။)

၂၉၃။ အနုပါဒိန္ဒာ၊ အနုပါဒိန္ဒ တရားတို့သည်။ အနုပုန္ဒသဒိသာဝ၊ အနုပုန္ဒတရားတို့နှင့် တူကုန်သည်သာ။

သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်း သည်။ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ သည်သာ။ ဣတိ၊ ပြီးပြီ။

သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၇-သတ္တမနယ

သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၀၆။ ဣဒါနိ၊ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒကိုအကျယ်ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒံ၊ ကို။ ဘာဇေတုံ၊ ငှါ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန နာတိအာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ၊ အပ်ပြီ။ တကြ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓေန အစရှိသော သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒ နိဒ္ဒေသ၌။ ဣဒံ၊ ကား။ လက္ခဏံ၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ သတ္တမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ ဝါ၊ ငှါ။ ဥဒ္ဒပဒေန၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သော တရားနှင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်၏။ တေဟိ၊ ထို သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့နှင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ မယှဉ်ကုန်။ တေသံ၊ ထို ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့၏။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂံ၊ မယှဉ်ခြင်းကို။ ပုစ္ဆိတွာ၊ ၍။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ကတံ၊ အပ်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ တံ၊ ထို အဖြေသည်။ ရူပက္ခန္ဓာ ဒီသု၊ တို့၌။ န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာနာမ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့ မည်သည်။ နတ္ထိ၊ ကုန်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တဉ္စ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာကို၎င်း။ အညာနိ၊ ရူပက္ခန္ဓာမှ အခြားကုန်သော။ ဝေရူပါနိ၊ ကုန်သော။ ပဒါနိ စ၊ တို့ကို၎င်း။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ သတ္တမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်။ ပန၊ အန္တယကား။ ယာနိ ပဒါနိ၊ တို့သည်။ ဓမ္မ-

ဓာတုယာ၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တေ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို၎င်း။ အညေန၊ အခြားသော သမ္ပယုတ် မဟုတ်သော တရားနှင့်။ အသမ္ပိယံ၊ သော။ ဝိညာဏဉ္စ၊ ကို၎င်း။ ဒီပေန္တိ၊ ပြင်ကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုပုဒ်တို့ကို။ ဣမ ဤ သတ္တမနယနိဒ္ဒေသဝါရဉ္စ။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်ပြီ။

ဣဒံ၊ ကား။ တေသံ၊ ထိုပုဒ်တို့၏။ ဥဒ္ဓါနံ၊ တည်း။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၎င်း။ ဧကံ၊ သော။ အာယတနဉ္စ၊ မနာယတန၎င်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ မနိန္ဒြေ ဥပေက္ခိန္ဒြေတို့၎င်း။ သတ္တ၊ ကုန်သော။ ဓာတုပဒါနိ၊ ဝိညာဏဓာတ် ဟူသော ပုဒ်တို့၎င်း။ တယော၊ ကုန်သော။ ပဋိစ္စာ၊ ဝိညာဏံ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့၎င်း။ အထ၊ ထိုမျှ။ ဖဿသတ္တကံ၊ ၎င်း။ တိကော၊ ဌ်။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သဝိတက္ကသဝိစာရဓမ္မေ၊ ဥပေက္ခာ- သဟဂတဓမ္မတို့၎င်း။ မဟန္တရော၊ မဟန္တရဒုက္ခဉ္စ။ သတ္တ စ၊ ခုနစ်ပါးသော ဒုက္ခပုဒ်တို့၎င်း။ ဧကံ၊ သော။ သဝိတက္ကံ၊ သဝိတက္ကပုဒ်၎င်း။ ဧကံ၊ သော။ သဝိစာရံ၊ သဝိစာရ ပုဒ်၎င်း။ ဥပေက္ခာယ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်။ ယုတ္တံ၊ ယှဉ်သော။ ဧကမေဝ စ၊ တပါးသာလျှင် ဖြစ်သော ပိဋိဒုက္ခဉ္စ လာသော ဥပေက္ခာ သဟဂတ ပုဒ်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ (ဣမာနိသတ္တတ္ထိံ သပဒါနိံ ဤ ၃၇-ပုဒ်တို့ကို။) ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ သတ္တမနယ နိဒ္ဒေသဝါရ ဌ်။ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ။) ဣတိ (ဣဒံ)၊ ကား။ ဥဒ္ဓါနံ၊ တည်း။

ပရိယောသာနေ၊ အဆုံးနား၌။ ခန္ဓာ စတုရေတိအာဒိနာပိ၊ အစရှိသော ရကားဖြင့်လည်း။ အယမေဝ အတ္ထော၊ ဤအနက်ကိုပင်။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူအပ်ပြီ။ [ဤ၌ “စတ္တာရော ခန္ဓာယတနဉ္စ ဧကံ” အစရှိသော စကား ကိုပင် ပါဠိတော်၌ “ခန္ဓာ စတုရော အာယတနဉ္စ မေကံ” စသည်ဖြင့် ဆိုထား ၏။ ဤ ဂါထာ၌ လာသောအနက်ကိုပင် ထို ပါဠိတော်၌ “ခန္ဓာ စတုရော” အစရှိသော ဂါထာဖြင့် သိမ်းယူထားသည်—ဟူလို။] တတ္ထ၊ ထိုသတ္တမနယ နိဒ္ဒေသဝါရဉ္စ။ ယာနိ ပဒါနိ၊ တို့သည်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တူသော အဖြေ ရှိကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုတူသောအဖြေရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ဥပ္ပဋိပဋိယာပိ၊ အစဉ် မဟုတ်သော အားဖြင့်လည်း။ သမောဓာနေတွာ၊ ပေါင်း၍။ [အစဉ်မတူပဲ ပေါင်းထားပုံကို ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] သတ္တ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိကာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော။ ပဉ္စာ၊ တို့ကို။ ကတာ၊ ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ [ပြဿနာ ၁၁-ပါး ရှိသည်တွင် ပေါင်း၍ ပြုအပ်သော ပြဿနာကား ၇-ပါး သာရှိသည်။ ကျန် ၄-ပါးကား အသီးအခြား တပါးစီသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “သတ္တ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ဒိကာ ပဉ္စာ ကတာ” ဟု မိန့်သည်။ နောက်ပြင် စာအုပ် တို့၌ “တတ္ထ” ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်။] ဇေသု၊ ထို ပြဿနာတို့၌။ ဝေ၊

သို့။ ခန္ဓာဒိဝိတာဂေါ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ တာဝ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ပြဿနာတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ၊ အပ်သော။) ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိပဉ္ဇေ၊ အစရှိသော ပြဿနာ၌။ ဇေကေနာတိ၊ ကား။ မနာယတနေန၊ ဟူသော။ (ဇေကေန အာယတနေန ဝိပယုတ္တာ။) သတ္တဟိတိ၊ ကား။ ဝိညာဏဓာတုဟိ၊ ဝိညာဏဓာတ်ဟူကုန်သော။ (သတ္တဟိ ဓာတုဟိ ဝိပယုတ္တာ။) ဂေဟိစိတိ၊ ကား။ ဓမ္မာယတနေ၊ ၌။ (ပရိယာပဇ္ဇေဟိ၊ ကုန်သော။) ဝေဒနာဒိဟိ၊ ကုန်သော။ (ဂေဟိစိ ဝိပယုတ္တာ။)

၃၀၇။ ဝိညာဏဓာတုပဉ္ဇေ၊ ၌။ တေ မ္မော န ဂေဟိစိတိ၊ ကား။ တေ၊ ထို တရားတို့ ဟူသည်။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ ဝါ၊ အလိုငှါ။ ဥဒ္ဓုဇပဒံ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သော ပုဒ်ဖြစ်သော။ ဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ ဋ္ဌပေတွာ၊ ၍။ သေသာ၊ ပုစ္ဆာအလိုငှါ ထုတ်ဆောင်အပ်သော ဝိညာဏဓာတ်မှ ကြွင်းကုန်သော။ ဆ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုဓမ္မာ၊ ဝိညာဏဓာတ် တရားတို့၎င်း။ ရူပံ၊ ၎င်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ ၎င်းတည်း။ ဂေဟိ၊ ထို ခဝိညာဏဓာတ်တရား၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ဖြင့်။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာယတနာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂေဟိစိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ ဝါ၊ တို့နှင့်၎င်း။ အာယတနေဟိ ဝါ၊ တို့နှင့်၎င်း။ န ဝိပယုတ္တာ၊ ဝိပယုတ် မဖြစ်ကုန်။ ဧကောယ ဓာတုယာတိ၊ ကား။ ယာ ယာ၊ အကြင် အကြင် ဓာတ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဋ္ဌုဒ္ဓာ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သည်။ ဟောတိ၊ တာယ တာယ၊ ထိုထို ထုတ်ဆောင်အပ်သော ဓာတ်နှင့်။ (ဝိပယုတ္တာ။)

၃၀၉။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယပဉ္ဇေ၊ ၌။ ပဉ္ဇဟိတိ၊ ကား။ ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ္တာဟိ၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုအာဒိဟိ၊ အစရှိကုန်သော။ (ပဉ္ဇဟိ ဓာတုဟိ ဝိပယုတ္တာ။) ဣမိနာ နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ ဝါ၊ ငှါ။ ဥဒ္ဓုဇပဒေနေဝ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သောပုဒ်နှင့်ပင်။ ဝိပယုတ္တာနံ၊ ဝိပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သမ္ပယုတ္တေနဝိပယုတ္တပဒဝတ္ထနာ၊ သည်။
 နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

ဂ-အဋ္ဌမနယ

ဝိပွယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၁၇။ ဣဒါနိ၊ သမ္ပယုတ္တေန ဝိပွယုတ္တပဒ ကို အကျယ် ဝေဖန်တော်
မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဝိပွယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒံ၊ ကိ။ ဘာဇေတုံ၊ ၄။
ဂ္ဂပက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ၊
အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန အစရှိသော ဝိပွယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ၌။
သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ မောဃပုစ္ဆာ၊
မောဃ ပုစ္ဆာ တို့ချည်းသာတည်း။ ဝါ၊ အဖြေမှ ယုတ်လျော့သော ပုစ္ဆာတို့
ချည်းသာတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ ဝိပွ-
ယုတ္တာနာမ၊ ဝိပွယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့မည်သည်။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။
ခန္ဓာ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့တည်း။ တေသံ၊ ထို နာမက္ခန္ဓာတို့၏။ ဂေနစိ၊ တစုံ
တခုသော တရားနှင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ အညီအမျှ ဧကပုဂ္ဂါဒတာ အစရှိသော
အပြားအားဖြင့် ယှဉ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ ဝိပွယုတ္တံ၊
ဝိပွယုတ် ဖြစ်သော တရား ဟူသည်။ ဂ္ဂပံ၊ ၎င်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ ၎င်းတည်း။
တယစ၊ ထို ရုပ် နိဗ္ဗာန်၏လည်း။ ဂေနစိ၊ နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ သည်။ နတ္ထိ။
သဗ္ဗပဒေသု၊ တို့၌။ ဝေ၊ ဤ အတူပင်တည်း။ ပန၊ ထိုသို့ဝင် သမ္ပယုတ် မရှိပါ
သော်လည်း။ ဝိပွယုတ္တာနံ၊ တို့၏။ သမ္ပယောဂါတာဝေါ၊ သမ္ပယုတ်၏
မရှိပုံကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆာယ၊ ၎င်း။ မောဃတ္တာ၊
အဖြေမှ ယုတ်လျော့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗဝိသုဒ္ဓေနသု၊ တို့၌။ နတ္ထိ
နတ္ထိ ဣစ္စေဝ၊ နတ္ထိ နတ္ထိ ဟူ၍သာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊
အပြီးတည်း။

ဝိပွယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁။ သမ္ပယောဂါဘာဝေါ။ ။ဝိပွယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒ ဖြစ်သည်အား လျော်စွာ
“ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန ယေဓမ္မာ ဝိပွယုတ္တာ” ဟု ဟောတော်
မူပြီးနောက် ထို ဝိပွယုတ် တရားနှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်သော တရား မရှိခြင်းကြောင့်
“တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တာ” ဟု ဆက်၍ ဟောတော်မူ။ ထိုသို့ ဟော
တော် မမူခြင်း၏ အကြောင်းမှာ ဝိပွယုတ်တရားတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့၏
မရှိခြင်းပင်တည်း။ ထိုသို့ မရှိပုံကို “ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာဝိပွယုတ္တာ၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ
ယေ ဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တာ” ဟု ဝါဠိ ဩယုဂ် လုပ်၍ အရကောက်ကြည့်ပါ။ သမ္ပယုတ် မရှိ
ကြောင်း ထင်ရှားပါလိမ့်မည်။

၂။ ပုစ္ဆာယ မောဃတ္တာ။ ။မုဟ ဝေစိတ္တေ (တွေဝေခြင်း)+အ-ပစ္စည်း၊ ဟ-ကို
သ-ပြု၍ပြီးသော မောဃ-သဒ္ဓါသည် ထောမနိဓိ

၉-နဝမနယ

သမ္မယုတ္တေနသမ္မယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၁၉။ ဣဒါနိ၊ ဝိပုယုတ္တေန သမ္မယုတ္တပဒကို အကျယ်ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ သမ္မယုတ္တေနသမ္မယုတ္တပဒံ၊ ကိ။ ဘာဇေတုံ၊ ငှါ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓေန အစရှိသော သမ္မယုတ္တေန သမ္မယုတ္တပဒနိဇ္ဈေသဉ္စိ။ (ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ၌ စပ်။) ယံခန္ဓာဒိဝသေနံ၊ အကြင် ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ အကြင် ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ သမ္မယုတ္တံ၊ သမ္မယုတ်သည်။ ဟေတဝိ၊ ၎င်း။ ပုန၊ တဖန်။ တဿေဝ၊ ထို ခန္ဓာအစရှိသော တရား၏ပင်။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့် (ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့နှင့်)။ သမ္ပယောဂံ၊ အညီအမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကို။ ပုစ္ဆိတော၊ ရှိ။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကိ။ ကတံ၊ အပ်ပြီ။

တံ၊ ထိုအဖြေသည်။ ရူပေန ဝါ၊ ရုပ်နှင့်သော်၎င်း။ ရူပမိဿကေဟိ၊ ရုပ်နှင့်ရောကုန်သော။ ပဒေဟိ ဝါ၊ တရားအစုတို့နှင့်သော်၎င်း။ သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိ၊ အလုံးစုံသော နာမ်ခန္ဓာတို့ကို သိမ်းယူနိုင်ကုန်သော။ ပဒေဟိ ဝါ၊ တရားအစုတို့နှင့်သော်၎င်း။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ န ယုတ္တတိ၊ မသင့်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပေန၊ နှင့်သော်၎င်း။ ရူပမိဿကေန ဝါ၊ ရုပ်နှင့်ရောသော တရားနှင့်သော်၎င်း။ အညေသံ၊ အခြား တရားတို့၏။ သမ္ပယောဂေါ၊ အညီအမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိံ၊ [“ရူပေန ဝါ ရူပမိဿကာဟိ ဝါ ။ ပေ ။ နယုတ္တတိ”၏ ဒဠိ (တနည်း) ဝိတ္ထာရကို ပြုပြီး၍ “သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိဝါ”၏ ဒဠိ (ဝိတ္ထာရ)ကို ပြုလိုသောကြောင့် “သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိ သဗ္ဗေသံ” စသည်ကို မိန့်။] သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိ၊ အလုံးစုံသော နာမ်ခန္ဓာတို့ကို

အဘိဓာန်၌ နိရုတ္တက (အနက်မရှိ)၊ ဟိန (ယုတ်လျော့)ဟု ၂-နက်ရှိ၏။ ထိုတွင် ဤ နေရာ၌ အဖြေမှ ယုတ်လျော့သောကြောင့် “ဟိန”အနက် ဖြစ်သင့်၏။ မောဟ-ယတံ၊ အဖြေကို ရှုာနေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို တွေဝေစေတတ်၏။ ဣတိ မောယော။

၃။ ယံ ခန္ဓာဒိဝသေနံ ။ ဤ ပုဒ်ကို သမာသ်ပုဒ်ဟု ဋီကာဆို၏။ “ယဿ ခန္ဓာဒိနော၊ ဝသေန”ဟုလည်း ဆဋ္ဌိတပုရိသ်သမာသ် အဖြစ်ဖြင့် အနက် ဖွင့်သည်။ “ပုန တဿေဝ”၌ ထို ခန္ဓာ အစရှိသည်ကိုပင် စွဲရသည်။ ဤ စကား၏ ဆိုလိုရင်းကို ဋီကာ၌ “ဣဒံ ဝတ္ထံ ဟေတဝိ (ပေ) နိဒ္ဓါရိတန္တံ”ဟု ပြုထားသည်။ [“ယံ ခန္ဓာဒိ” အရ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ စသည်ကို ယူပါ။ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကို မယူပါနှင့်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ရူပက္ခန္ဓာဒိသု အရဏန္ဓေသု ယေန ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိနာ သမ္မယုတ္တံ” စသည်ဖြင့် ဆိုသည်။]

သိမ်းယူနိုင်ကုန်သော ရူပဘဝ စသည်တို့ဖြင့်။ (ဂဟိတတ္တာ-၌ စပ်။) သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ သမ္ပယောဂါရဟာနံ၊ အညီအမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကို ထိုက်ကုန်သော။ ခန္ဓာဒိန္နံ၊ ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဂဟိတတ္တာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယံ (ဓမ္မဇာတံ)၊ အကြင် တရားသဘောသည်။ တေန၊ ထိုခန္ဓာ အစရှိသောတရားနှင့်။ သဟ၊ ကွ။ သမ္ပယောဂံ၊ သို့။ ဂစ္ဆေယျ၊ ရောက်ရာ၏။ အညံ၊ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးမှ တမျိုးတခြားဖြစ်သော။ (တံ ဓမ္မဇာတံ ဝေ၊ ထို့တရားသဘောသည်ပင်။) နတ္ထိ၊ တသွား၊ ကြောင့်။ တထာရူပပါနိ၊ ကုန်သော (ရူပ၊ ရူပမိဿက၊ သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟက ဖြစ်ကုန်သော)။ ပဒါနိ၊ တို့ကို။ ဣ၊ ဤ သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တ ပဒ နိဒ္ဒေသ၌။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်။ ပန၊ အန္တယကား။ ယာနိ ပဒါနိ၊ တို့သည်။ ရူပေန၊ နှင့်။ အသမ္ပိသံ၊ မရော နှောသော။ အရူပေကဓေသံ၊ နာမ်တစိတ်ကို။ ဒီပေန္တိ၊ ပြနိုင်ကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုပုဒ်တို့ကို။ ဣ၊ ဤ သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ နိဒ္ဒေသ၌။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတာနိ၊ ယူတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

ဣဒံ၊ ကား။ တေသံ၊ ထိုပုဒ်တို့၏။ ဥဒ္ဒါနံ၊ တည်း။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ အရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၎င်း။ မနာယတနမေဝ စ၊ မနာယတနသာလျှင် ၎င်း။ သတ္တ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုယော၊ တို့၎င်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ သစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့၎င်း။ စုဒ္ဒသ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာ၊ မန်နှေ အစ အညာတာဝိန္ဒြေ အဆုံးရှိသော နာမ်ဣန္ဒြေတို့၎င်း။ ပစ္စယေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ၊ သောက၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ ပုဒ်တို့၎င်း။ တတော၊ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှ။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ သောဠသ၊ ကုန်သော။ (ပဒါ၊ သတိပဋ္ဌာန်အစ မနသိကာရအဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့၎င်း။) တိကေသု၊ တိက်တို့၌။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ (ပဒါ၊ ဝေဒနာတိက်၌ ၃-ပုဒ်၊ ဝိတက္ကတိက်၌ ပဌပ၊ ဒုတိယ ၂ ပုဒ်၊ ပီတိတိက်၌ ၃-ပုဒ်တို့၎င်း။) ဂေါစ္စကေ၊ ။ တေစတ္တာလီသမေဝ၊ ၄၃-ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော။ (ပဒါ) စ၊ ဟေတုပဒ၊ ဟေတုစေဝ သဟေတုကပဒ အစရှိသော သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၎င်း။ မဟန္တရဒုကေ၊ ။ သတ္တ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ စိတ္တ၊ စေတသိက၊ စိတ္တသမ္ပယုတ္တ၊ စိတ္တသံသဋ္ဌ၊ စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာန၊ စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနသဟာတု၊ စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနာနုပရိဝတ္တိ ဟူသော ပုဒ်တို့၎င်း။ ပိဋ္ဌဒုကေသု၊ တို့၌။ ဓာ၊ ကုန်သော။ (ပဒါ၊ သဝိတက္က၊ သဝိစာရ၊ သပ္ပိတိက၊ ပီတိသဟဂတ၊ သုခသဟဂတ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတ ဟူသော ပုဒ်တို့၎င်း။) (ဣတိ၊ ဤသို့။) တေ၊ ဤ ၁၂၀-သော ပုဒ်တို့သည်။ နဝမဿ၊ ကိုးခုမြောက်သော။ ပဒဿ၊ သမ္ပယုတ္တေန

သမ္ပယုတ္တပဒ၏။ နိဇ္ဇေသေ ဌံ။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့။
ဂတာ၊ ရောက်ကုန်၏။ ဣတိ(ဣဒံ)၊ ကား။ ဥဒ္ဓါနံ၊ တည်း။

ပန၊ ဆက်။ သဗ္ဗပဉ္စေသု၊ တို့၌။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့ကို။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ ဝါ၊
ငှါ။ ဥဒ္ဓဇ္ဇာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ တေ၊ ထို ပုစ္ဆာအလိုငှါ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်
သော တရားတို့သည်။ ယေဟိ၊ အကြင် တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သည်။
ယောန္တိ။ တေသံ၊ ထို သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊
အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ခန္ဓာဒိဘေဒေါ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အထူး
အပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။ ဟိ၊ မှန်း။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။
ဝေဒနာက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ ဣတရေ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာမှ တပါးကုန်သော။ တယော၊
ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့သည်။
သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်၏။ ပုန၊ တဖန်။ တေဟိ၊ ထို သညာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့်။
ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သည်။ သမ္ပယုတ္တော၊ ၏။ သော၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်။
သညာဒိဟိ၊ ကုန်သော။ တီဟိ၊ ကုန်သော။ တေဟိ ခန္ဓေဟိ၊ တို့နှင့်၎င်း။
ဧကေန၊ သော။ မနာယတနေန၊ နှင့်၎င်း။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏ-
ောတူဟိ၊ တို့နှင့်၎င်း။ ဧကသ္မိံ၊ သော။ ဓမ္မာယတနေ၊ ၌၎င်း။ (ဧကာယ၊
သော။) ဓမ္မဓာတုယာ စ၊ ၌၎င်း။ (ပရိယာပန္ဓေဟိ၊ ကုန်သော။) ဧကဟိစိ၊
ကုန်သော။ သညာသင်္ခါရေဟေဝ၊ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့နှင့်သာလျှင်
၎င်း။ သမ္ပယုတ္တော၊ ၏။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ ဧသေဝ
(သော ဝေ)၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ အနက်
အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၀-ဒသမနယ

ဝိပုယုတ္တေန ဝိပုယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၅၃။ ဣဒါနိ၊ သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူ
ပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဝိပုယုတ္တေန ဝိပုယုတ္တပဒံ၊ ကို။ ဘာဇေတံ၊ ငှါ။
ဂ္ဂုပက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို
ဂ္ဂုပက္ခန္ဓေန အစရှိသော ဝိပုယုတ္တေန ဝိပုယုတ္တပဒနိဇ္ဇေသေ၌။ (နောက်ဥဒ္ဓဇ္ဇာ-
စပ်။) သဝိယောဂဝိပုယောဂနိဇ္ဇေသေ၊ ၌ (ဆဋ္ဌနယနိဇ္ဇေသတုန်းက)။
ဂ္ဂုပက္ခန္ဓာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့ကို။ ဥဒ္ဓဇ္ဇာ၊ ထုတ်ဆောင်
တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ သဗ္ဗပုစ္ဆာသု၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာတို့၌။ တေယေဝ၊

ထိုရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကိုပင်။ ဥဒ္ဓန္ဓာ၊ အပ်ကုန်ပြီ (ဤ ဝိပွယုတ္တေန ဝိပွယုတ္တပဒေ၌ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ)။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ထုတ်ဆောင် အပ်သော ပုဒ်ချင်းတူပါသော်လည်း။ သဒိသဝိသဗ္ဗနာနံ၊ တူသော အဖြေ ရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဂဟိတတ္တာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဒါနိ၊ တို့သည်။ အညာယ၊ ဆဋ္ဌနယ၌ လာသော အစဉ်မှ တပါးသော။ ပဋိပါဂ္ဂိယာ၊ အစဉ်အားဖြင့်။ အာဂတာနိ၊ လာကုန်ပြီ။ [ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်သော တရားချင်းတူသော်လည်း ပါဠိ တော်အစဉ်အားဖြင့် မတူပါ-ဟူလို။]

တတ္ထ၊ ထို ဒသမနယနိဒ္ဒေသ၌။ ယံ ပဒါနံ ကိ။ ပုစ္ဆာယ၊ ဌ။ ဝါ၊ ငှါ။ ဥဒ္ဓန္ဓ၊ အပ်ပြီ။ တံ၊ ထို ပုဒ်သည်။ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ တို့နှင့်။ ဝိပွယုတ္တံ၊ မယှဉ်။ တေသံ၊ ထို ယှဉ်ဘက်မဟုတ်သော တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေါ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ ဝေဒနာဒယော၊ တို့သည်။ ဝိပွယုတ္တာ၊ ကုန်။ တေဟိ စ၊ ထို ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့နှင့်လည်း။ ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဝိပွယုတ္တာ၊ မယှဉ်။ ပန၊ ဆက်။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ (ရူပက္ခန္ဓာကဲ့သို့ပင် ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့နှင့် မယှဉ်သော နိဗ္ဗာန်သည်။) သုခုမရူပဂတိကမေဝ၊ သုခုမရူပနှင့် အသွားတူသည်သာ။ သော ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်၎င်း။ ဧကေန၊ သော။ မနာယတနေ၊ နှင့်၎င်း။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတူဟိ၊ တို့နှင့်၎င်း။ ဓမ္မာယတန-ဓမ္မဓာတုသု၊ တို့၌။ (ပရိယာပန္ဓေဟိ၊ အကျုံးဝင်ကုန်သော။) ဧကဟိစိ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာဒိဟိ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေပေဝ၊ တို့နှင့်သာ။ [ဝေ-သံဃါဖြင့် ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော အခြား တရားတို့ကို ကန့်သည်။] ဝိပွယုတ္တာ၊ မယှဉ်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ သေ နယော၊ တည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဝိပွယုတ္တေန ဝိပွယုတ္တပဒေဝဏ္ဏနာ၊ သည်။
 နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

သဒ္ဓကောဒသမနယ

သင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပွယုတ္တပဒ အဖွင့်

၄၀၉။ ဣဒါနိ၊ ဝိပွယုတ္တေန ဝိပွယုတ္တပဒ ကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူ ပြီးရာ ယခုအခါ၌။ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပွယုတ္တပဒံ၊ ကို။ ဘာဇေတုံ၊

ငှါ။ သမုဒယသစ္စေနာတိအာဒိ၊ ကိ။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို သမုဒယသစ္စေန အစရှိသော သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပုယုတ္တပဒ နိဒ္ဒေသ၌။ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသေ၊ ၌ (စတုတ္ထ နယ နိဒ္ဒေသတုန်းက။) သမုဒယသစ္စာဒယောဝ၊ သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်ပင်လျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ယေ မ္မော၊ တို့ကို။ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ [ထပ်နေသောကြောင့် ဝေ-သဒ္ဓါကို သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏကြံသည်။] သဗ္ဗပုစ္ဆာသု၊ တို့၌။ တေယေဝ၊ ထို သမုဒယ သစ္စာ အစရှိသော တရားတို့ကိုပင်။ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ (ဤ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပုယုတ္တပဒ နိဒ္ဒေသ၌ ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ်ကုန်ပြီ။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ထုတ်ဆောင် အပ်သော တရားချင်း တူပါသော်လည်း။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနံ၊ တူသော အဖြေ ရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဧကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဂဟိတတ္ထာ၊ ကြောင့်။ ပဒါနိ၊ တို့သည်။ အညာယ၊ စတုတ္ထ နယ ၌ လာသော အစဉ်မှ တပါးသော။ ပဒိပေါဋ္ဌိယာ၊ အစဉ်အားဖြင့်။ အာဂတာနိ၊ လာကုန်ပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုကောသမနယနိဒ္ဒေသ၌။ ယေ မ္မော၊ တို့ကို။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ ဝါ၊ ငှါ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌပဒေန၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သောပုဒ်သည်။ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ တေသံ၊ ထို သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သော တရားတို့၏။ ယေဟိ၊ အကြင် တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဝိပုယောဂေါ ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တေသံ၊ ထို သမ္ပယုတ် ဝိပုယုတ်ရှိသော တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေါ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည် တို့၏ ဝေဖန် အပ်သော အထူး အပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။

တတြ၊ ထို ပြဿနာတို့၌။ (ရှေးနိဿယဝယ် “တတြ၊ ထိုသို့ သိခြင်း၌” ဟု ပေး၏။) တာဝ၊ မဂ္ဂသစ္စာ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေန၊ သော။) သမုဒယသစ္စေန၊ သည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော။ မ္မော၊ သမုဒယ သစ္စာသည် ကြည့်အပ်သော ၄၉-ပါးတရားတို့ကို။ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အစရှိသည်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်၏။ စံ၊ ဆက်။ တေ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္န ဖြစ်သော

၁။ တေဝ (ပေ) သမ္ပယုတ္တာ နာမ။ ။ တေစ-ဖြင့် ရှေ့ ဝါကျ၌ ပြုအပ်ပြီးသော သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္န ဖြစ်သော ၄၉-ပါး တရားတို့ကိုပင် ညွှန်းသည်။ “သေသေဟိ တိဟိ ခန္ဓေဟိ” ၌ သေသေအပါဒါနိကို ထိုသင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးကို ခံပါ။ “သတ္တဟိ ဝိညာဏဓာတုဟိ” ကို သမ္ပယုတ္တာ နာမ-၌ စပ်ပါ။ [တေစ-ကိုလည်း သမ္ပယုတ္တာ သမ္ပယုတ္တာ နာမ-တိုင်နှောင့် စပ်ပါ။]

၄၉-ပါး ထိုတရားတို့သည်။ သေသေဟိ၊ မိမိတို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ တီဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့နှင့်၎င်း။ ဧကေန၊ သော။ မနာယတနေန၊ နှင့်၎င်း။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏ-ဓာတူဟိ၊ တို့နှင့်၎င်း။ (သမ္ပယုတ္တာ၊ နာမ၊ တို့မည်၏။) သင်္ခါရက္ခန္ဓေ၊ ဌ်၎င်း။ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတူသု စ၊ တို့၎င်း။ တဏှံ၊ သမုဒယသစ္စာ ဟူသော တဏှာကို။ ဌပေတွာ၊ ရှိ။ (တေ၊ ထို သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္န ဖြစ်သော ၄၉-ပါး တရားတို့သည်။) သေသေဟိ၊ မိမိတို့မှ ကြွင်းကုန်သော တရား တို့နှင့် (သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစ်စုံဖြစ်သော တဏှာ၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ် တစ်စုံ ဖြစ်သော တဏှာ ဝေဒနာ သညာတို့နှင့်)။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ယှဉ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကဟိစိ၊ အချို့သော တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာနာမ၊ တို့ မည်၏။

ပန၊ ကား။ ဧကေန၊ သော။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်၎င်း။ ဒသဟိ၊ ကုန်သော။ ရူပါယတနေဟိ၊ ရူပ ဖြစ်သော သြဋ္ဌာရိကာယတနတို့နှင့်၎င်း။ ရူပဓာတူဟိ စ၊ တို့နှင့်၎င်း။ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ မယှဉ်ကုန်။ ဧကသ္မိံ၊ သော။ ဓမ္မာယတနေ၊ ဌ်။ ဓမ္မဓာတူယာ စ၊ နှင့်၎င်း။ (ပရိယာပန္ဓေဟိ၊ ကုန်သော။) (ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ၊ သုခုမရူပ နိဗ္ဗာန် တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ 'မယှဉ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကဟိစိ၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျိုးဝင်သော သုခုမရူပ သောဠသ နိဗ္ဗာန် ဟူသော အချို့တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာနာမ၊ တို့မည်၏။ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။
 နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁။ တေ စ (ဝေ) ဌပေတွာ တဏှံ။ ။ “သင်္ခါရက္ခန္ဓေ (ဝေ) ဌပေတွာ တဏှံ” ကို “တေစ” ဖြင့် ဆိုအပ်သော (သမုဒယ သစ္စာ တဏှာသည် ကြဉ်အပ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးကို အထူးပြုသော စကားဟု ဋီကာ၌ ဆို၏။ “အထူးပြု” ဟူသည် တဏှာသည် ကြဉ်အပ်သော ထို ၄၉-ပါး၏ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှား ပြခြင်းတည်း။

၂။ သေသေဟိ သမ္ပယုတ္တက္ကာ (ဝေ) နာမ။ ။ “သေသေဟိ” ကို “အတ္တ-ဝဇ္ဇေဟိ သေသေဟိ” ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်သောကြောင့် သေသေ၏ အပါဒါန်ကို တဏှာကို မခံပဲ မိမိ ဟူသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးကို ခံပါ” ဟု သိစေသည်။ ထို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးမှ ကြွင်းသော တရားတို့ဟူသည် သမုဒယသစ္စာ ဟူသော တဏှာပင်တည်း။ ထိုသို့ တဏှာတပါးတည်း ဖြစ်သော်လည်း “သေသေဟိ” ဟု ဗဟုဝုစိ ဆိုခြင်းမှာ ထို ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်တွင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစ်စုံဖြစ်သော တဏှာနှင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊

၁၂-ဒွါဒသမနယ

သမ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၄၁၇။ ဣဒါနိ၊ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ ကို အကျယ် ဝေဖန်
 တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတ ပဒံ။ ကို။
 ဘာဇေတံ၊ ၄၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေနာထိအာဒိ။ ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓိ၊
 အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓေန အစရှိသော သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာ-
 သင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ၌။ သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသေ၊၌။ (နဝမနယ
 နိဒ္ဒေသ၌။) ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ ယေဓမ္မာ၊ တို့ကို။
 ဥဒ္ဓုဇ္ဇာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ သဗ္ဗပုစ္ဆာသု၊ တို့၌။ တေယေဝ၊ ထို ဝေဒနက္ခန္ဓာ အစ
 ရှိသော တရားတို့ကိုပင်။ ဥဒ္ဓုဇ္ဇာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ဒွါဒသမနယ
 နိဒ္ဒေသ၌။ ယေဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ ဝါ၊ ၄၂။ ဥဒ္ဓုဇ္ဇာဒေန၊
 ထုတ်ဆောင် အပ်သော ပုဒ်နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်၏။ တေသံ၊ ထို သမ္ပယုတ်
 ဖြစ်သော တရားတို့ကို။ ယေဟိ၊ အကြင် တရားတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟော (ဝါ)၊
 သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းသည်၎င်း။ အသင်္ဂဟော ဝါ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ခြင်း
 သည်၎င်း။ ဟောတိ။ တေသံ၊ ထို တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်း
 ဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ခန္ဓာဒိဘေဒေါ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အထူးအပြားကို။
 ဝေဒိတဗျော၊ သိထိုက်၏။

တတြ၊ ထို ပြဿနာတို့၌။ အယံ၊ ကား။ နယော၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဝေဒ
 နာက္ခန္ဓော၊ သည်။ သညာဒိဟိ၊ တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ ၏။ တေသညာဒယော၊
 ထို သညာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ သညာဒိက္ခန္ဓေဟိ၊
 သညာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့၎င်း။ ဒိဟိ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာတယန မနာယတနေဟိ၊
 တို့၎င်း။ ဓမ္မဓာတုယာ ဝေဝ၊၎င်း။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုဟိ၊
 တို့၎င်း။ (ဣတိ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌဟိ၊ ကုန်သော။ ဓာတုဟိ၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်
 ၎င်း။ သင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်၏။ သေသာဟိ၊ မိမိမှ တပါးကုန်သော။ ခန္ဓာယ
 တနဓာတုဟိ၊ တို့ဖြင့် (ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဩဋ္ဌာရိကာယတန၊ ဩဋ္ဌာရိကဓာတ်တို့ဖြင့်)။
 အသင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်။ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော
 ပြဿနာတို့၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ သိထိုက်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သမ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒဝတ္ထနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ ပြီးပြီ။

သညာက္ခန္ဓာ တို့လည်း ပါဝင်သော ကြောင့်တည်း။ ထိုသို့ ပါဝင် သော်လည်း
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ တို့မှာ ဟိဟိခန္ဓေဟိ အရ၌ ပါသွားပြီ ဖြစ်သောကြောင့်
 နှုတ်ဖို့ အရ၌ ပါဋိတော်ဝယ် မယူရတော့ဟု နှုတ်ပါ။

၁၃-စတရသမနယ

အသင်္ဂဟိတေနသပ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၄၄၈။ ဣဒါနိ၊ သပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတသင်္ဂဟိတပဒကို အကျယ်ဝေဖန်
 တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ အသင်္ဂဟိတေန သပ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒံ၊ ကိ။ ဘာ-
 ဇေတုံ၊ ၄။ ရူပက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ ကိ။ (ဘဂဝတာ)၊ အာရဒ္ဓံ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊
 ထို ရူပက္ခန္ဓေန အစရှိသော အသင်္ဂဟိတေန သပ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ၌။
 ပဉ္စမေပဉ္စမဖြစ်သော။ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသေ၊ ခွံ။ (နိဒ္ဒေသ
 တုန်းက။) ရူပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ သဒိသပဉ္စ၊ တူသောပြဿနာ ရှိကုန်သော။
 ယေဓမ္မာ၊ အကြင် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်အစရှိသော တရားတို့သည်။ (သန္တိ။)
 အရူပဘဝေန၊ နှင့်။ သဒိသ၊ တူကုန်သော။ ယေ(ဓမ္မာ) စ၊ အကြင်
 နေဝသညာနာသညာဘဝ၊ စတုဝေဂါကာရဘဝ အစရှိသော တရားတို့သည်
 လည်း။ (သန္တိ။) တေယေဝ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာနှင့်တူသော ပြဿနာရှိသော
 တရား၊ အရူပဘဝနှင့်တူသော တရားတို့ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဥဒ္ဓဇ္ဇာ၊
 အပ်ကုန်ပြီ။ ပန၊ ဗျတိရိုက်ကား။ သေသာ၊ ပဉ္စမနယ၌လာသော ဝေဒ-
 နာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့မှ ကြွင်းသောတရားတို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။
 (ဝိသဇ္ဇနံ၊ ဝိသဇ္ဇနသို့) နရူဟန္တိ၊ မတက်ရောက်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 (ဘဂဝတာ) န ဥဒ္ဓဇ္ဇာ၊ အပ်ကုန်။

ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန၊ သည်။
 ခန္ဓာဒိဝသေန၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ ရူပါရူပဓမ္မာ၊ ဩဋ္ဌာရိက
 ရုပ်၊ ဝိညာဏ် ဟူသောတရားတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ အသင်္ဂဟိတ၊ အပ်ကုန်

၁။ သေသာ ပန န ရူဟန္တိ။ ။ပဉ္စမနယ၌ လာသော တရားတို့တွင် ရူပက္ခန္ဓာ
 စသည်ကို၎င်း၊ အရူပဘဝ စသည်ကို၎င်း ဤတေရ-
 သမနယ၌ ထုတ်ပြတော်မူအပ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့မှ ကြွင်းသော ပဉ္စမနယ၌ လာသော
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့ကို “သေသ”အရ ယူရသည်။ ထိုတရားတို့မှ
 ကြွင်းသော ခေတ်ကထာ၌ လာသမျှတရားတို့ကို “သေသ”အရ မယူစေလိုပါ။
 [သေသာတိ သေသာ ပဉ္စမနယေ အာဂတာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ ဋီကာ]

၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိ (ပေ) နတ္ထိ။ ။ထို သေသအရတွင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
 တပါးကို ဥဒါဟရုဏ်ပြု၍ ဤတေရ-
 သမနယ၌ ဝိသဇ္ဇနသို့ မတက်ရောက်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြလိုသောကြောင့် “ဝေဒ-
 နာက္ခန္ဓေန ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ခန္ဓာ စသည်ဖြင့် မသိမ်းယူ
 မရေတွက်နိုင်သော ရုပ်နာမ်တို့ဟူသည် ဩဋ္ဌာရိကရုပ်၊ ဝေဒနာမှ ကြွင်းသော
 သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့တည်း။ ထိုတရားတို့၌ ရုပ် နာမ် ၂-မျိုးလုံး ရော
 နေသောကြောင့် သူတို့နှင့်ယှဉ်ဘက်(သူတို့ယှဉ်စရာ)သမ္ပယုတ်တရားမရှိဟု ဆိုသည်။

သည်။ ဟောန္တိ။ တေသဉ္စ၊ ထို သြဠာရိကရုပ် ဝိညာဏ် တို့၏လည်း။ သမ္ပယောဂေါနာမ၊ မည်သည်။ နတ္ထိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယာနိ ပဒါနိ၊ အကြင် ရူပက္ခန္ဓာအစရှိသော ပုဒ်တို့သည်။ (ဝိသဇ္ဇနံ၊ သို့။) ရဟန္တိ၊ တက် ရောက်ကုန်၏။ တာနေဝ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကိုသာ။ သဒိ- သဝိသဇ္ဇနေဟိ၊ တူသောအဖြေရှိသော ပုဒ်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ သမောဓာ- နေတွာ၊ ရှိ။ (ဘဂဝတာ) ဥဒ္ဓုဇ္ဇာနိ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို တေရသမ နယ နိဒ္ဒေသ၌။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့ကို။ ပုစ္ဆယ၊ ၌။ ဝါ၊ ငှါ။ ဥဒ္ဓုဇ္ဇမေဟိ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ခန္ဓာဒိဝသေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်။ တေ (ဓမ္မာ)၊ ထို ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့သည်။ ယေတိ၊ အကြင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ (စ)၊ သမ္ပယုတ် လည်းဖြစ်ကုန်၏။ (ယေဟိ၊ အကြင် ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့နှင့်။) ဝိပ္ပယုတ္တာစ၊ ဝိပ္ပယုတ်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ တေသံ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစ ရှိသောတရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ခန္ဓာဒိဝိတာဂေါ၊ ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏ ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗျော ၏။

တတြ၊ ထိုပြဿနာတို့၌။ အယံ၊ ကား။ နယော၊ တည်း။ တာဝ၊ ဓမ္မာ ယတန စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေန၊ သော။) ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ ဝိညာဏမေဝ၊ ဝိညာဏ်ကိုသာ။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ အပ်။ တံ၊ ထို ဝိညာဏ်သည်။ ဝေဒနာဒိဟိ၊ ကုန်သော။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ တို့နှင့်၎င်း။ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတူသု၊ တို့၌။ (ပရိယာပန္ဓေဟိ၊ ကုန်သော။) ဝေဒနာဒိဟေဝ စ၊ တို့နှင့်ပင်၎င်း။ [ရှေ့၌ ဝေဒနာဒိဟိ ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဝေ သဒ္ဓါကို သဒ္ဓိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ကြံသည်။] သမ္ပယုတ္တံ၊ ၏။ ဧကေန၊ သော။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်၎င်း။ ဒသဟိ၊ ကုန်သော။ ရူပါယတန ရူပဓာတူဟိ၊ ရုပ်ဖြစ်သော သြဠာရိကာယ- တန၊ ရုပ်ဖြစ်သော သြဠာရိကဓာတ်တို့နှင့်၎င်း။ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတူသု၊ တို့၌။ (ပရိယာပန္ဓေဟိ၊ ကုန်သော။) ရူပနိဗ္ဗာနဓမ္မေဟိ စ၊ သုဓမ္မရုပ် နိဗ္ဗာန်တရားတို့နှင့်၎င်း။ ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ မယှဉ်။ တံ၊ ထို ဝိညာဏ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ တေဓမ္မာ တိဟိ ခန္ဓေဟိတိအာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ ဣမိနာ နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောပြဿနာတို့၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။
 နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၄-စုဒ္ဓသမနယ

ဝိပ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၄၅၆။ ဣဒါနိ၊ အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒံ၊ ကိ။ ဘာဇေတုံ၊ ငှါ။ ရူပက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ၊ ကိ။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓေန အစရှိသော ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတ ပဒ နိဒ္ဒေသ၌။ ယေသံ ပဒါနံ၊ တို့၏။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ သည်။ (ဝိသဇ္ဇနံ၊ သို့။) န ရူပာတိ၊ မတက်ရောက်။ တာနိ (ပဒါနိ)၊ တို့ကို။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ စုဒ္ဓသမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ၊ အပ်ကုန်။ ပန၊ ပရိယာရ-ပက္ခ မှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ တာနိ၊ ထိုပုဒ်တို့ဟူသည်။ ကာနိ၊ အဘယ်တို့နည်း။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။ (တာနိ၊ ထိုပုဒ်တို့ဟူသည်။) ဓမ္မာယတနာဒိနိ၊ ဓမ္မာယတန အစရှိသောပုဒ်တို့တည်း။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ၊ မှန်။ ဓမ္မာယတနဿ၊ ၏။ ခန္ဓာဒီသု၊ တို့တွင်။ ဧကေနာပိ၊ တပါးနှင့်လည်း။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ သည်။ (ဝိသဇ္ဇနံ၊ သို့။) န ရူပာတိ၊ မတက်ရောက်။ ဓမ္မဓာတုအာဒီသုပိ၊ တို့၌လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ ပင်တည်း။

ဣဒါံ ကား။ တေသံ၊ ထို မယူအပ်သောပုဒ်တို့၏။ ဥဒ္ဓါနိ၊ တည်း။ ဓမ္မာယတနံ၊ ၎င်း။ ဓမ္မဓာတု၊ ၎င်း။ ဇီဝိတိန္ဒြိယမေဝ စ၊ သာလျှင်၎င်း။ နာမ-ရူပပဒဉ္စေဝ၊ နာမရူပပုဒ်၎င်း။ သဗ္ဗာယတနမေဝ စ၊ သဗ္ဗာယတနပုဒ်သာ လျှင်၎င်း။ ဇာတိအာဒိတ္တယံ၊ ဇာတိ အစရှိသော ပုဒ် ၃-ပါးအပေါင်း၎င်း။ (အာဒိဖြင့် ဇရာ၊ မရဏကို ယူပါ။) ဝိသတိမေ၊ ၂၀-မြောက်ဖြစ်သော။ တိကေ၊ အဇ္ဈတ္တတိက်၌။ ဧကံ၊ သော။ ပဒံ၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဓမ္မ ပုဒ်၎င်း။ တိကာဝသာနိကံ၊ တိက်တို့၏ အဆုံးဖြစ်သော။ ဧကံ၊ သော။ (ပဒံ၊ အနိဒဿန အပုဂ္ဂိုလ်ဓမ္မပုဒ်၎င်း။ စူဠန္တရေ၊ ၌။ သတ္ထ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ သပ္ပစ္စယ၊ သင်္ခတ၊ အနိဒဿန၊ အပုဂ္ဂိုလ်၊ အရူပိ၊ ကေနစိ ဝိညေယျ၊ န ကေနစိ ဝိညေယျ ပုဒ်တို့၎င်း။ ဂေါစ္စကေ၊ ၌။ ဒသေဝ၊ ဆယ်ပါးသာလျှင် ဖြစ် ကုန်သော။ ပဒါ၊ န ဟေတု အစရှိသော ပဌမဒုက်၏ ဒုတိယပုဒ် အစရှိသော ပုဒ်တို့၎င်း။) မဟန္တရမ္ပိ၊ ၌။ စုဒ္ဓသ၊ နောစိတ္တ အစရှိသော ဝိပ္ပယုတ် မရ ကောင်းသော ၁၄-ပါးသောပုဒ်တို့၎င်း။ တတော၊ ထို မဟန္တရဒုက်မှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ ဆ၊ ကုန်သော။ ပဒါနိ၊ အဝိတက္က၊ အဝိစာရ၊ အပိုက၊ န ပိတိယဟဂတ၊ န သုသေဟဂတ၊ န ဥပေက္ခာသဟဂတ ပုဒ်တို့၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။ ဣမာနိ ပဒါနိ၊ တို့သည်။ ဣမေ၊ ဤ စုဒ္ဓသမနယနိဒ္ဒေသ၌။ အယုဇ္ဇမာန ဝိသဇ္ဇနာနိ၊ မသင့်သော အဖြေရှိကုန်သည်။) ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(ဣတိ သို့။) သမာသတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ စတ္တာလီသဉ္စ၊ ၄၀-လည်း ဖြစ်သော။ သတ္တစ၊ ၇-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗာနိပိ၊ ကုန်သော။ ပဒါနိ စ၊ တို့ကိုသာ။ (ဣစ၊ ၅။) န လဗ္ဘန္တိ၊ အပ်ကုန်။ ဣတိ (ဣဒိ)၊ ကား။ ဥဒ္ဓါနိ၊ တည်း။

ပရိယောသာနေ စ၊ ပါဠိတော်၏ အဆုံးနား၌လည်း။ ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မဓာတုတိ ဂါထာပိ၊ ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မဓာတု အစရှိသော ဂါထာတို့ကိုလည်း။ ဣမမေဝ အတ္ထံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုပင်။ ဒီပေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ (သင်္ဂဟ-ကာရေဟိ) ဝုတ္တာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ဣမာနိ၊ ဤ ၄၇-ပုဒ်တို့ကို။ ဝုပေတွာ၊ ရှိ။ သေသာနိ၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗာနိပိ၊ ကုန်သော။ (ပဒါနိ၊ ဥပုဒ်-ပုဒ်တို့ကို။) လဗ္ဘန္တိ၊ အပ်ကုန်၏။ တေသု ထိုပုဒ်တို့၌။ ခန္ဓာဒီဝိတာဂေါ၊ ကို။ ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို အစဉ်လိုက်သဖြင့် သာလျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဝိပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

နိဂမနကထာ အဖွင့်

စ၊ စာကိုယ်ပြီးဆုံး ကမ္မတ်ဖုံး၍ နိဂုံးကို ဆိုဦးအံ့။ ဣတ္ထာဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အဋ္ဌာရသဟိ ဘေဒေဟိ-အစ ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော တိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့်။ (နိဋ္ဌိတံ ဟောတိ-၌ စပ်။) ဓာတုပုဗ္ဗေဒကုသလော၊ ၂-ပါး ၃-ပါး စသောအားဖြင့် များစွာသော ဓာတ်အပြား၌ ကျွမ်းကျင်တော်မူသော။ တထာဂတော၊ ရှေးဘုရားတို့ အတူ ကြံတော်မူလာသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ယံ ဓာတုကထံ၊ အကြင်ဓာတုကထာ ပါဠိတော်ကို။ [ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်သောကြောင့် ပကရဏာကို မစွဲပဲ ပါဠိတော်ကို စွဲပါသည်။] အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ တဿာ၊ ထို ဓာတုကထာပါဠိတော်၏။ နယမုခဘေဒပ္ပကာသနံ၊ နည်းအမြွက် အထူးအပြားကို ထင်ရှားပြခြင်းသည်။ ဝါ၊ နည်းအမြွက် အထူးအပြားကို ထင်ရှားပြရာ ပြကြောင်း စကားရပ်သည်။ နိဋ္ဌိတံ၊ နိဂုံးအရောက် ပြီးမြောက်ခြင်းသည်။ ဟောတိ။

၁။ နယမုခဘေဒပ္ပကာသနံ ။ နယတိုင်း၏အဖွင့်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။ ထိုထို နယ၌ အစအစဖြစ်သော တပုဒ်၊ သို့မဟုတ် ၂-ပုဒ် ၃-ပုဒ် စသည်ကို သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟအားဖြင့် ဖွင့်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ထိုသို့ နည်းအမြွက်မျှ ဖွင့်ပြခြင်းကို “နယမုခပ္ပကာသနံ”ဟု ဆို၍ ထိုနယဘေဒက များသောကြောင့် “နယမုခဘေဒပ္ပကာသနံ”ဟု ဆိုသည်။

ဟိ၊ မွန်။ ဣမိနာ နယမုခဘေဒပွကာသနေန၊ ဤ နည်းအမြွက် အထူး
 အပြားကို ထင်ရှား ပြရာ ပြကြောင်း စကားရပ်ဖြင့်။ ဝိဘာဝိနာ၊ အကျဉ်း
 မြင်သော် အကျယ်ဖော်၍ အလျော်မြင်သိ ပညာရှိသည်။ သဗ္ဗေပံ၊ ကုန်သော။
 နယာ၊ နည်းတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဉာတုံ၊ သိခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း
 ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သင်္ခေပကထာဝ၊ အကျဉ်းကို ဆိုရာ ဆိုကြောင်း
 စကားကိုသာ။ (မယာ၊ ဗုဒ္ဓစောသ ဆရာငါသည်။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊
 ဆက်။ ဧကေကဿ၊ တပါး တပါးသော။ ပဒဿ၊ ပုဒ်၏။ ဝိတ္တာရမေဝ၊
 အကျယ်ကိုပင်။ သစေ ဘာသေယံ၊ အကယ်၍ ဖွင့်ဆိုခြားအံ့။ (ဝေသတိ၊
 ဤသို့ ဖွင့်ဆိုလသော်။) ဝစနဉ္စ၊ ဖွင့်ဆိုကြောင်းစကားသည်လည်း။ အတိ-
 ဝိယ၊ အလွန်သာလျှင်။ ဗဟုံ၊ ကျယ်ဝန်းများပြားသည်။ [ပဌမန္တဖြစ်၍
 နိဂ္ဂဟိတိကား ဝါစာသိသိဋ္ဌ။] ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ စ၊ ထိုသို့ပင် အလွန်
 ကျယ်ဝန်း များပြားပါသော်လည်း။ အတ္ထော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်။
 အဝိသေသော၊ မထူးသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။
 ဥိနဘာဏဝါရဗ္ဗယာယ၊ ယုတ်လျော့သော ဘာဏဝါရ နှစ်ပါးအပေါင်း
 ရှိသော။ တန္တိယာ၊ ပါဠိအစဉ်ဖြင့်။ တေ၊ ဤ အဋ္ဌကထာကို။ ကုရုနာ၊
 ရေးသားပြုစုသော။ မယာ၊ ငါသည်။ ယံ ပုညံ၊ အကြင် ဉာဏသမ္ပယုတ်
 တိဟိတံဥက္ကဋ္ဌံ၊ ကုသိုလ်မြတ်သို့။ ပတ္တံ၊ ရောက်အပ် ရအပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုဉာဏ
 သမ္ပယုတ် တိဟိတံဥက္ကဋ္ဌံ ကုသိုလ်မြတ်သည်။ လောကဿ၊ လူနတ် ဗြဟ္မာ
 သတ္တဝါအပေါင်း၏။ သုခါယ၊ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာအကျိုးငှါ။
 ဟောတု၊ စင်စစ်မသွေ ဖြစ်ပါစေတည်း။ ဣတိ၊ ဓာတုကထာအဖွင့်
 အပြီးတည်း။

ဓာတုကထာ အဋ္ဌကထာ၊ သည်။
 နိဋ္ဌတာ၊ ပြီးပြီ။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ အဋ္ဌကထာ

ဘာသာဋီကာ

ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်

[ဓာတုကထာကျမ်းကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်းကို ဖွင့်ပြလိုသော အရှင်ဗုဒ္ဓဘောဓိပုဂ္ဂိုလ်သည် နိပုဏတ္ထိ အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်။]

ဓာတုဘေဒပုဂ္ဂာသနော၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါး စသောအားဖြင့် များစွာသော ဓာတ်အပြားကို ထင်ရှားပြတော်မူထသော။ သတ္တာ၊ လူနတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ တို့၏ ဓာတ်ဖြစ်တော်မူထသော။ လောကေ၊ သတ္တလောက၊ သြကာသ လောက၌။ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော၊ အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူထသော။ ဇီနော၊ ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်သည်။ နိပုဏတ္ထိ၊ သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော။ ဓာတုကထံ နာမ၊ ဓာတုကထာမည်သော။ ပကရဏံ၊ ပါဠိတော်ကျမ်းကို။ သုရာလယေ၊ နတ်တို့နေရာ တာဝတိံသာ၌။ ဒေသယံတွာ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ တဿ၊ ထိုဓာတုကထာကျမ်း၏။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့ ကာလ၌။ ဝါ၊ အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ (ပုဂ္ဂလပညတ္တိံ-၌ စပ်။) ပညတ္တိဘေဒ-ဒီပနံ၊ ခန္ဓပညတ် အစရှိသော ပညတ် အထူးအပြားကို ပြရာ ပြကြောင်း ဖြစ်သော။ ယံ ပုဂ္ဂလပညတ္တိံ၊ အကြင် ပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်ကို။ [နောက်၌ တဿာကို ကြည့်၍ ပါဠိတော်ကို စွဲလိုက်ပါသည်။] အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ တဿာ (ပုဂ္ဂလပညတ္တိယာ)၊ ထိုပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်၏။ သံဝဏ္ဏနော-ကာသော၊ ဖွင့်ခြင်း၏ အခွင့်သည်။ ဝါ၊ ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာ၏ အခွင့်သည်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ ဥပါဂတော၊ ကပ်ရောက်ပြီ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်အဖွင့်၏ အခွင့်ရောက်လာ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) နံ၊ ထိုပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်ကို။ ဝဏ္ဏယံသာမိ၊ ဖွင့်ပြပေအံ့။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂလပညတ်အဋ္ဌကထာကို။ (တုဗ္ဗေ၊ သောတုအပေါင်း အသင် သူတော်ကောင်းတို့သည်။) သမာဟိတာ၊ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိကြကုန်သည်။ ဝါ၊ မိမိစိတ်၌ သွင်းထားကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ) သုဏာထ၊ နာယူသောအား အရင်းထား၍ မှတ်သားဆောင်ရွက်ကြ ကုန်လော့။ ဣတိ၊ ပဋိညာ ဥဗျောဇန ဒေသကနှင့် ကာလဒေသကို ပြရာ စကားရပ် အပြီးသတ်တည်း။ [ဓာတုကထာနှင့် လိုက်လျောအောင် “ဓာတု-ဘေဒပုဂ္ဂာသနော”ဟု၎င်း၊ ပုဂ္ဂလပညတ်နှင့် လိုက်လျောအောင် “ပညတ္တိ-ဘေဒဒီပနံ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော”ဟု၎င်း ဝိသေသနပြုသည်။]

၁-မာတ်ကာ အဖွင့်

၁။ ဆ ပညတ္တိယော ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ၊ ဆ ပညတ္တိယော ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ဟူသော။ အယံ ဤစကားရပ်သည်။ တာဝ၊ နိဗ္ဗေသမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဇ္ဇော၊ သော။) ပုဂ္ဂလပညတ္တိယာ၊ ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော်၏။ ဥဗ္ဗေသော၊ ဥဗ္ဗေသတည်း။ ဝါ၊ အကျဉ်းညွှန်ပြအပ်သော ခေါင်းစဉ်စကားရပ်တည်း။ တတ္ထ၊ ထိုခေါင်းစဉ်စကားရပ်၌။ ဆာတိ၊ ဆ ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ၊ ဂဏန်းဖြင့် ပညတ်တို့ကို ပိုင်းခြားကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။ တေန၊ ထိုဆ-ဟူသော သဒ္ဒါဖြင့်။ (ဒေသေတိ-၌ စပ်။) ယေ ဓမ္မေ၊ အကြင် ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဣဓ၊ ဤ ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော်၌။ ပညပေတုကာမော၊ ပညတ်ခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူ၏။ ဝါ၊ ပညတ်ခြင်း၏ တည်ရာဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့် ပညတ်ခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူ၏။ တေသံ၊ ထိုခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့၏။ ဂဏနဝသေန၊ ဂဏန်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ဂဏန်းနှင့်စပ်သဖြင့်။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ ပညတ္တိပရိစ္ဆေဒံ၊ ပညတ်၏ အပိုင်းအခြားကို။ ဒေသေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ပညတ္တိယောတိ၊ ပညတ္တိယော ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒေသနံ၊ ဆ-ဟူသော ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ပညတ်တရားတို့ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။ တတ္ထ၊ ထို ပညတ္တိယော ဟူသော သဒ္ဒါ၌။ (လဗ္ဗမာနာ၊ ရထိုက် ကုန်သော။ ပညတ္တိယော၊ ပညတ်တို့ကို။ ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ သောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။) အာစိက္ခတိ၊ ဟောတော်မူ၏။ ဒေသေတိ၊ ညွှန်ပြတော် မူ၏။ ပညပေတိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူ၏။ ပဌပေသိ၊ အပြား အားဖြင့် ဖြစ်စေတော်မူ၏။ ဣတိ၊ သို့။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ လာသောပါဠိရပ်၌။ [နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် အာဟာရဝဂ် ပစ္စယသုတ်။] ပညာပနာ ၂၊ အပြားအားဖြင့်

၁။ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ ။ မူလပဏ္ဏာသ အနဂ်ဏသုတ် ဋီကာ၌ “ဂဏနေန ပရိစ္ဆိန္နန” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်သည် ဤ၌ “ဂဏန-ဝသေန ပညတ္တိ ပရိစ္ဆေဒံ ဒေသေတိ” နှင့် သဘောတူ၏။ “ဆ” ဟူသော ဂဏန်းဖြင့် ပညတ်၏ အပိုင်းအခြားကို ပြ၏။ ထို့ကြောင့် ဆ-သဒ္ဒါကို ဂဏနပရိစ္ဆေဒသဒ္ဒါဟု ဖွင့်သည်။

၂။ ပညာပနာ (ပေ) ပညတ္တိ နာမ။ ။ “ပညတ္တိ = အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း” ဟူသည် သူတပါးကို သိအောင် ဟောပြုခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဒဿနာ ပကာသနာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤအလို ပညတ္တိ-၌ ပ+ည-ဇာတ် ကာရိတ်ကျေ။ တိ-ပစ္စည်းတည်း။ ပညာပေတိ၊ အပြား အားဖြင့် သိစေတော်မူ၏။ ဣတိ ပညတ္တိ။

သိစေခြင်းသည်။ ဒဿနာ၊ ပြခြင်းသည်။ ပကာသနာ၊ ထင်ရှားပြခြင်းသည်။ ပညတ္တိ နာမ၊ ပညတ္တိမည်၏။ မဉ္ဇူပိဋံ၊ ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို။ သုပညတ္တိ၊ ကောင်းစွာ ခင်းထားအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ လာလောပါဋိရပ်၌။ [ပါရာဇိကဏ်ပါဋိတော် ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်။] ဌပနာ၊ ထားခြင်းသည်။ နိက္ခိပနာ၊ ချထားခြင်းသည်။ ပညတ္တိ နာမ၊ ၏။ ဣဓ၊ ဤ ပညတ္တိယော ဟူသော ပါဠိ၌။ ဥဘယမ္ပိ၊ ၂-ပါးစုံသော ပညာပန၊ ဌပနအနက်သည်လည်း။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။

ဟိ၊ ချဲ့။ ဆ ပညတ္တိယောတိ ဣဓ၊ ဆ ပညတ္တိယော ဟူသော ဤ စကား ရပ်၌။ ပညာပနာ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းတို့သည်။ ဆ၊ ၆-ပါး တို့တည်း။ ဒဿနာ၊ ပြခြင်းတို့သည်။ ပကာသနာ၊ ထင်ရှားပြခြင်းတို့သည်။ ဆ၊ ၆-ပါးတို့တည်း။ ဣတိပိ၊ ဤအနက်ကို၎င်း။ (ပညာပနာ၊ ထားခြင်း တို့သည်။) ဌပနာ၊ ထားခြင်းတို့သည်။ နိက္ခိပနာ၊ ချထားခြင်းတို့သည်။ ဆ၊ တို့တည်း။ ဣတိပိ၊ ဤအနက်ကို၎င်း။ အဓိပ္ပေတမေဝ၊ အလိုရှိအပ်သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ နာမ ပညတ္တိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် ပညတ် သည်။ ဝါ၊ ချထားတတ်သော နာမည်ပညတ်သည်။ တေ တေ ဓမ္မေ၊ ထိုထို ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဒဿေတိပိ၊ ပြလည်း ပြနိုင်၏။ တေန တေန ကောဋ္ဌာသေန၊ ထိုထို ခန္ဓာ အစရှိသော တရားအဖို့အစုဖြင့်။ ဌပေတိပိ၊ ထားလည်း ထားနိုင်၏။

ပန၊ ဆက်။ (ပြတ်ပြီးဆက်။) ခန္ဓပညတ္တိတိအာဒိ၊ ခန္ဓပညတ် အစရှိသော စကားရပ်သည်။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ တာသံ ပညတ္တိနံ၊ ထို ခန္ဓပညတ် အစရှိသော ပညတ်တို့၏။ သဗ္ဗပဒဿနံ၊ သရုပ်ကိုပြကြောင်းစကား ရပ်တည်း။ တတ္ထ၊ ထို ခန္ဓပညတ် အစရှိသော စကားရပ်၌။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာ တို့ကို။ ခန္ဓာတိ၊ ခန္ဓာတို့ဟူ၍။ ပညာပနာ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်။ ဝါ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း စကားရပ်သည်။ ဒဿနာ၊ ပြခြင်း သည်။ ဝါ၊ ပြကြောင်း စကားရပ်သည်။ ပကာသနာ၊ ထင်ရှားပြခြင်းသည်။ ဝါ၊ ထင်ရှားပြကြောင်း စကားရပ်သည်။ (ပညာပနာ၊ ပညတ်ခြင်းသည်။

၁။ ဌပနာ (ပေ) ပညတ္တိ နာမ။ “သုပညတ္တိ မဉ္ဇူပိဋံ၊ ညောင်စောင်းနှင့် အင်းပျဉ်ကို ကောင်းစွာ ခင်းထား အပ်၏”ဟူရာ၌ ဌပနာ၊ ထားခြင်း+နိက္ခိပနာ၊ ချထားခြင်းကို “ပညတ္တိ(ပညတ္တ)”ဟု ခေါ်၏။ ဤအလို ပညတ္တိ-၌ ပ+ဌပ-ဓာတ်၊ တိ-ပစ္စည်းတည်း။ စုရာဒိ ဌပ-ဓာတ်သည် ပ-ဌပသာရရှိရာ၌ နိက္ခိပန-အနက်ကို ဟော၏။ ဤအလို “ပကာရေန၊ ထိုထိုအပြား အားဖြင့်+ဌပေတိ၊ ထိုထို တရားတို့ကို ချထားတတ်၏။ ဣတိ ပညတ္တိ”ဟု ပြပါ။ ထို့ကြောင့် “တေန တေန ကောဋ္ဌာသေန ဌပေတိပိ”ဟု နောက်၌ ပြသည်။

ဝါ၊ ပညတ်ကြောင်း စကားရပ်သည်။) ဌပနာ၊ ထားခြင်းသည်။ ဝါ၊ ထားကြောင်း စကားရပ်သည်။ နိက္ခိပနာ၊ ချထားခြင်းသည်။ ဝါ၊ ချထားကြောင်း စကားရပ်သည်။ [ဒဿနာ-စသည်တို့ကား ပရိယာယ်စကား ဖြစ်သောကြောင့် “၎င်း” ဟု မပေးရ။] ခန္ဓပညတ္တိ နာမ၊ ခန္ဓပညတ္တိ မည်၏။ ဝါ၊ ခန္ဓာကို ပညတ်ခြင်း ချထားခြင်း မည်၏။ [ဒဿနာ ပကာသနာ-တို့သည် ပညာပန-အနက်ဟော၊ ပညတ္တိ၏ အနက်တည်း။ ဌပနာ နိက္ခိပနာ တို့ကား နိက္ခိပန-အနက်ဟော၊ ပညတ္တိ၏ အနက်တည်း။] အာယတနာနံ၊ တို့ကို။ အာယတနာနိတိ၊ တို့ဟူ၍။ ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ (ပညပနာ) ဌပနာ နိက္ခိပနာ၊ သည်။ အာယတနပညတ္တိနာမ၊ အာယတနပညတ် မည်၏။ ဝါ၊ အာယတနကို ပညတ်ခြင်း ချထားခြင်း မည်၏။ ဓာတုနံ၊ တို့ကို။ ဓာတုယောတိ၊ တို့ဟူ၍။ ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ (ပညပနာ) ဌပနာ နိက္ခိပနာ၊ သည်။ ဓာတုပညတ္တိ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မည်၏။ သစ္စာနံ၊ တို့ကို။ သစ္စာနိတိ၊ တို့ဟူ၍။ ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ (ပညပနာ) ဌပနာ နိက္ခိပနာ၊ သည်။ သစ္စပညတ္တိ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မည်၏။ ဣန္ဒြိယာနံ၊ တို့ကို။ ဣန္ဒြိယာနိတိ၊ တို့ဟူ၍။ ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ (ပညပနာ) ဌပနာ နိက္ခိပနာ၊ သည်။ ဣန္ဒြိယပညတ္တိ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မည်၏။ [ပေယျာလမြှုပ်ထားအပ်သောကြောင့် ဖော်ပေးသည်။] ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့ကို။ ပုဂ္ဂလာတိ၊ တို့ဟူ၍။ ပညာပနာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဒဿနာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ပကာသနာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ (ပညပနာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။) ဌပနာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ နိက္ခိပနာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ပုဂ္ဂလ-ပညတ္တိ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မည်၏။

[ပါဠိတော်၌ လာသော ခန္ဓပညတ္တိ စသည်တို့မှတစ်ပါး ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ စသည်တို့ကို ပြလို၍ “ပါဠိမုတ္တကေန” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ ပါဠိ-မုတ္တကေန၊ ပါဠိတော်မှ အလွတ်ဖြစ်သော။ အဋ္ဌကထာနယေန၊ ရှေး အဋ္ဌ-ကထာတို့၌ လာသော နည်းဖြင့်။ အပရာပိ၊ ခန္ဓပညတ္တိ စသည်တို့မှ တပါး လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပညတ္တိယော၊ ပညတ်တုံသည်။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၎င်း။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ၎င်း။ ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ၎င်း။ အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ၎င်း။ ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ၎င်း။ အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဆ၊ ၆-ပါး တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) တတ္ထ၊ ထို ၆-ပါးသော ပညတ်တို့တွင်။ (ဝိဇ္ဇမာန-ပညတ္တိ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ စသော နာမ-ပါသော ခြောက်ပုဒ်တို့-၌ စပ်။) ကုသလာကုသလဿ၊ ကုသိုလ်အကုသိုလ်၏။ (သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထဝသေန၊ ဖြင့်။ (ဝိဇ္ဇာမာနတ္ထံ ဣဝ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကဲ့သို့။) သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ-ဝသေန၊ မှန်ကန်သော အနက်သဘော၊ မဖောက်မပြန် မြတ်သော အနက်

သဘော၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ထင်ရှားရှိသော။ သဘော၊ ဖြစ်သော။ သမ္မူတဿ၊ ထင်ရှားဖြစ်သော။ ဓမ္မဿ၊ တရားကို။ (တနည်း) ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ထင်ရှား ရှိသည် ဖြစ်၍။ သဘော၊ ဖြစ်သော။ သမ္မူတဿ၊ ထင်ရှားဖြစ်သော။ ဓမ္မဿ၊ ကို။ ပညာပနာ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း သည်။ ဝါ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း နာမည်သည်။ (တနည်း) ပညာပနာ၊ ပညတ် ထားခြင်းသည်။ ဝါ၊ ပညတ် ထားကြောင်း နာမည် သည်။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ် မည်၏။ (ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောအနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းမည်၏။) ဝါ၊ သိစေ ကြောင်း နာမည်မည်၏။ (တနည်း) ပညတ်ထားခြင်း မည်၏။ ဝါ၊ ပညတ် ထားကြောင်း နာမည် မည်၏။

တထာ၊ ထို သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ထင်ရှား မရှိသော။ လောကနိရုတ္တိမတ္ထသိဒ္ဓဿ၊ လောက၌ ထုတ်ဖော် ပြောဆို အပ် သော နာမည်မျှဖြင့် ပြီးစီးသော။ ဣတ္ထိပုရိသာဒိကဿ၊ မိန်းမယောက်ျား အစရှိသော အနက်ကို။ ပညာပနာ၊ အပြား အားဖြင့် သိစေခြင်းသည်။ ဝါ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း နာမည်သည်။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ၊ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ် မည်၏။

သဗ္ဗာကာရေနပိ၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း။ အနုပလ-

၁။ လောကနိရုတ္တိပတ္တ သိဒ္ဓဿ။ ။မတ္ထ-သဒ္ဓါသည် “လှပေဓခေရဏေ မတ္တ” အဘိဓာန် (၁၁၁၈) နှင့် အညီ အပြား အနက်ကို တားမြစ်သော နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ အနက် ရှိ၏။ ထို နိဝတ္တာပနာဝ- ဓာရဏ အနက်ရှိသော မတ္တ သဒ္ဓါဖြင့် လောကနိရုတ္တိ ဖြစ်သော ပညတ်၏ ပရမတ္ထ သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိခြင်း ကိုသာ တားမြစ်သည် မဟုတ်သေး။ စိတ်ဖြင့် “ဣတ္ထိ ပုရိသ” ဟု မှတ်ယူသောအခါ “ဣတ္ထိ ရှိ၏၊ ပုရိသ ရှိ၏” ဟု စိတ်ဖြင့် မှား မှား ယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ကိုလည်း တားမြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “အနဘိနိဝေသေန စိတ္တေန” ဟု ဖွင့်သည်။ [လောကနိရုတ္တိမတ္ထ သိဒ္ဓဿ- တိ ဣ မတ္တဂ္ဂဟဏံ တဿ ပညတ္တိဝတ္ထုဿ န ဧကဝလံ ဝိဇ္ဇမာနသဘာဝတာ- နိဝတ္တနတ္ထမေဝ၊ အထခေါ ပိပရီတဂ္ဂါဟနိဝတ္တနတ္ထမ္ပိတံ ဒေသေန္တော “အနဘိနိဝေ- သေန စိတ္တေနာ” တိ အာဟ။-အနူ။]

၂။ သဗ္ဗာကာရေနပိ။ ။ “သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ ဝသေန” ကို ကြည့်၍ ဟုတ်မှန် သော သဘောအားဖြင့် ရအပ်သော အခြင်းအရာကို ၎င်း၊ “လောကနိရုတ္တိမတ္ထသိဒ္ဓဿ” ကို ကြည့်၍ လောက သင်္ကေတ အားဖြင့် ထင်ရှား သော အခြင်းအရာကို ၎င်း “သဗ္ဗာကာရ” ဟု မှတ်ပါ။ ထို ကဲ့သို့ အခြင်းအရာ အားဖြင့် မရအပ် မရနိုင်သည်ကို “အနုပလတနီယဿ” ဟု ဆိုသည်။ န + ဥပ + လသဓာတ်, ကံဟော အနီယ-ပစ္စည်း ဖြစ်သောကြောင့် “အနုပလတနီယ” ဟု ရှိမှ သင့်မည် ထင်သည်။]

တနီယဿ၊ မရအပ် မရနိုင်သော။ ဝါစာဝတ္ထုမတ္တဿေဝံ၊ စကား၏ တည်ရာ မျှသာ ဖြစ်သော။ ပဉ္စမသစ္စာဒိကဿ၊ ငါးခုမြောက် သစ္စာ အစရှိသည်ကို၎င်း။ တိတ္ထိယာနံ၊ တိတ္ထိတို့၏။ အဏုပကတိပုရိသာဒိကဿ ဝါ၊ အဏုမြူ ပကတိ၊ ပုရိသ အစရှိသော အနက်ကို၎င်း။ ပညာပနာပိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း သည်လည်း။ ဝါ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ဖြစ်သော နာမည်သည် လည်း။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိယေဝ၊ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်သာတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ သာ၊ ထို ပဉ္စမ သစ္စာ အစရှိသည်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ဖြစ်သော နာမည်ပညတ်၊ အဏုမြူ ပကတိ ပုရိသ အစရှိသော အနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ဖြစ်သော နာမည် ပညတ်သည်။ သာသနာဝစရာ၊ သာသနာတော်၌ သက်ဝင်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဓ၊ ဤ ပုဂ္ဂလ ပညတ် အဋ္ဌကထာ၌။ (ပေါရာဏေဟိ၊ ရှေး၌ ဖြစ်သော ဆရာတို့သည်။) န ဂဟိတာ၊ မယူအပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမေသံ ဝိဇ္ဇမာနာဝိဇ္ဇမာနာနံ၊ ဤ ဝိဇ္ဇမာန အဝိဇ္ဇမာန အနက် တို့ကို။ ဝိကပ္ပနဝေနေ၊ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံပြုစီရင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ (အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။) သေသာ၊ ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်တို့မှ ကြွင်းသော ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ် အစ ရှိသော ၄-ပါးသော ပညတ်တို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

[ထို သေသ ပညတ်တို့ကို အကျယ်ပြုလို၍ “တေဝိဇ္ဇော ဆဋ္ဌဘိညောတိ- အာဒိယ” စသည်ကို မိန့်။ ထို ပညတ်တို့သည် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပစ္စယပရိစ္ဆေဒ ၌ လာသော ပညတ်တို့ ပင်တည်း။] ဟိ၊ ချဲ့။ တေဝိဇ္ဇော၊ သုံးပါးသော ဝိဇ္ဇာ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဆဋ္ဌဘိညော၊ ခြောက်ပါးသော အဘိညာဉ် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဣတိအာဒိယ၊ ဤသို့ အစရှိသော စကားရပ်တို့၌။ တိဿော၊ ကုန် သော။ ဝိဇ္ဇာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဆ၊ ကုန်သော။ အဘိညာ စ၊ တို့သည်၎င်း။

၁။ ဝါစာဝတ္ထု (ပေ) သစ္စာဒိကဿ။ ။ သစ္စာ လေးပါးသာ ထင်ရှား ရှိ၏။ ငါးခုမြောက် သစ္စာ ဟူ၍ ထင်ရှား မရှိ။ ငါးခုမြောက် သစ္စာဟု ဆိုလျှင် ထို သစ္စာသည် အမှန်ရှိသည် မဟုတ်။ သစ္စာ ဟူသော စကား၏ တည်ရာမျှသာ ဖြစ်၏။ အာဒိဖြင့် ခြောက်ခုမြောက် ခန္ဓာစသည်ကို ယူပါ။ ခန္ဓာ ငါးပါးသာ ထင်ရှားရှိ၏။ ခြောက်ခုမြောက် ခန္ဓာ ဟူ၍ ထင်ရှား မရှိ။ ခြောက်ခုမြောက် ခန္ဓာ ဟု ဆိုလျှင် ထို ခန္ဓာ သည် 'အမှန် ရှိသည် မဟုတ်' ခန္ဓာ ဟူသော စကား၏ တည်ရာမျှသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဝါစာဝတ္ထု မတ္တဿေဝ ပဉ္စမသစ္စာဒိကဿ” ဟု မိန့်သည်။

၂။ အဏုပကတိ ပုရိသာဒိကဿ။ ။ အဏုမြူ၊ ပကတိ၊ ပုရိသ စသည်တို့ကို အဋ္ဌသာလိနီ မူလဋီကာနိယယ စိတ္တုပ္ပါဒ- ကဏ္ဍ ကာမကုသိုလ် ပဒတာဇနီ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ဝိဇ္ဇမာနာ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်၏။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဝိဇ္ဇမာနော၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ တိဿော၊ ကုန်သော။ ဝိဇ္ဇာ၊ တို့သည်။ (သန္တိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။) တေဝိဇ္ဇော၊ တေဝိဇ္ဇ မည်၏။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ခ၊ ကုန်သော။ အဘိညာ၊ တို့သည်။ (သန္တိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) ဓဋ္ဌဘိညော၊ မည်၏။ ဣတိ 'ဝေ၊ သို့။ ဝိဇ္ဇမာနေန၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိသော ဝိဇ္ဇာ၊ ထင်ရှားရှိသော အဘိညာဉ်ဖြင့်။ အဝိဇ္ဇမာနဿ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပညာပနတော၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေဂ္ဂပ၊ ဤသို့ သဘောရှိသော ပညတ်သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိ နာမ၊ ဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာန ပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိသော ဝိဇ္ဇာ၊ အဘိညာဉ်ဖြင့် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အပြား အားဖြင့် သိစေကြောင်း ပညတ် မည်၏။

ပန၊ ကား။ ဣတ္ထိဂ္ဂပံ၊ မိန်းမ၏ အဆင်း။ ပုရိသဂ္ဂပံ၊ ယောကျ်ား၏ အဆင်း။ ဣတိအာဒိသု၊ ဤသို့ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ ဣတ္ထိပုရိသ၊ မိန်းမ၊ ယောကျ်ားတို့သည်။ အဝိဇ္ဇမာနာ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိကုန်။ ဂ္ဂပံ၊ အဆင်းသည်။ ဝိဇ္ဇမာနံ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိ၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ မိန်းမ ယောကျ်ားတို့၏ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိ ကုန်သည်၏ အဖြစ်၊ အဆင်း၏ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဣတ္ထိယာ၊ မိန်းမ၏။ ဂ္ဂပံ၊ အဆင်းတည်း။ ဣတ္ထိဂ္ဂပံ၊ မိန်းမ၏ အဆင်း။ ပုရိသဿ၊ ၏။ ဂ္ဂပံ၊ တည်း။ ပုရိသဂ္ဂပံ၊ ယောကျ်ား၏အဆင်း။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ အဝိဇ္ဇမာနေန၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော မိန်းမ၊ ယောကျ်ားဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောအဆင်းကို။ ပညာပနတော၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေဂ္ဂပ၊ ဤသို့ သဘော ရှိသော ပညတ်သည်။ အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ၊ အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာန ပညတ် မည်၏။ ဝါ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော မိန်းမ ယောကျ်ားဖြင့် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိသော အဆင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ပညတ် မည်၏။

စက္ခုသမ္ပယော၊ စက္ခုပသာဒဉ္စိမှီသော သမ္ပယ။ သောတသမ္ပယော၊ သောတပသာဒဉ္စိမှီသော သမ္ပယ။ ဣတိ အာဒိသု၊ တို့၌။ စက္ခုသောတာဒယောပိ၊ စက္ခုပသာဒ သောတပသာဒ အစရှိသော တရားတို့သည်၎င်း။

ဖဆောပိ၊ ဖဿသည်၎င်း။ ဝိဇ္ဇမာနာယေဝ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သည်သာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ စက္ခုပသာဒ သောတပသာဒ အစရှိသော တရားတို့၏၎င်း၊ ဖဿ၏၎င်း သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) စက္ခုမ္ပိ၊ စက္ခုပသာဒ၌။ (နိဿိတော၊ မှီသော။) သမ္ပဿော၊ သမ္ပဿတည်း။ (စက္ခုသမ္ပဿော၊ စက္ခုပသာဒ၌ မှီသော သမ္ပဿ။) (ဝါ၊ တနည်း။) စက္ခုတော၊ စက္ခုပသာဒကြောင့်။ ဇာတော၊ ဖြစ်သော။ သမ္ပဿော၊ တည်း။ (စက္ခုသမ္ပဿော၊ စက္ခုပသာဒ ကြောင့်ဖြစ်သော သမ္ပဿ။) ဝါ၊ တနည်း။ စက္ခုဿ၊ စက္ခုပသာဒ၏။ ဖလဘူတော၊ အကျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ သမ္ပဿော၊ တည်း။ စက္ခုသမ္ပဿော၊ စက္ခုပသာဒ၏ အကျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်သော သမ္ပဿ။ ဣတိ ဝေံ သို့။ ဝိဇ္ဇမာနေန၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော စက္ခုပသာဒ၊ သောတပသာဒ အစရှိသော တရားဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော သမ္ပဿကို။ ပညာပနတော၊ ကြောင့်။ ဝေရူပေါ၊ သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ၊ ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော စက္ခုပသာဒ၊ သောတပသာဒ အစရှိသော တရားဖြင့် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော သမ္ပဿကို အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ပညတ်မည်၏။

ခတ္တိယပုတ္တော၊ ခတ္တိယ၏သား။ ပြာဟ္မဏပုတ္တော၊ ပုဏ္ဏား၏သား။ သေဋ္ဌိပုတ္တော၊ သူဌေး၏သား။ ဣတိ အာဒိယ၊ တို့၌။ ခတ္တိယာဒယောပိ၊ ခတ္တိယ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။ ပုတ္တောပိ၊ သားသည်၎င်း။ အဝိဇ္ဇမာနာ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိကုန်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ခတ္တိယ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း၊ သား၏၎င်း သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ခတ္တိယဿ၊ ၎င်း။ ပုတ္တော၊ တည်း။ ခတ္တိယပုတ္တော၊ ခတ္တိယ၏သား။ ဣတိ ဝေံ သို့။ အဝိဇ္ဇမာနေန၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ခတ္တိယ အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်။ အဝိဇ္ဇမာနဿ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော သားကို။ ပညာပနတော၊ ကြောင့်။ ဝေရူပေါ၊ သည်။ အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ၊ အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ် မည်၏။ ဝါ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ခတ္တိယ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော သားကို အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ပညတ်မည်၏။

တာသု၊ ထို ခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့တွင်။ ဣမသ္မိံ ပကရဏေ၊ ဤ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌။ ပုရိမာ၊ ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော။ တိဿောဝ၊ သုံးပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ပညတ္တိယော၊ တို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်

ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ဣန္ဒြိယပညတ္တိတိ၊ ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ဣန္ဒြိယပညတ္တိ ဟူသော။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤ ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိရပ်၌။ ဝိဇ္ဇမာနဿေဝ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာ အစရှိသည်၏သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။ ပညာပိတတ္တာ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ကို။ လဗ္ဗတိ၊ ၏။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ ပဒေ၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ဟူသော ပုဒ်၌။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ကို။ (လဗ္ဗတိ။) ပန၊ ကား။ ပရတော၊ နောက်၌။ (ပုဂ္ဂလပညတ်ကို အကျယ် ပြရာ နောက်နား၌။) တေဝိဇ္ဇော၊ သုံးပါးသော ဝိဇ္ဇာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဆဋ္ဌတိညော၊ ခြောက်ပါးသော အဘိညာဉ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဣတိ အာဒိသ၊ ထို၌။ ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ လဗ္ဗတိ၊ ၏။ ဣတိ ဤကား ပုရိမာ တိဿောဝ ပညတ္တိယော၏ အကျယ်အပြားတည်း။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ အဋ္ဌကထာမုတ္တကေန၊ ရှေးအဋ္ဌကထာတို့မှ အလွတ် ဖြစ်သော။ အာစရိယနယေန၊ ဆရာတို့၏နည်းဖြင့်။ (ဆရာတို့၏ အတ္ထုနောမတိ နည်းဖြင့်။) အပရာပိ၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ် စသည်တို့မှ တပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဥပါဒါပညတ္တိ၊ ဥပါဒါပညတ်၎င်း။ ဥပနိဓာပညတ္တိ၊ ၎င်း။ သမောဓာန- ပညတ္တိ၊ ၎င်း။ ဥပနိက္ခတ္တပညတ္တိ၊ ၎င်း။ တဇ္ဇာပညတ္တိ၊ ၎င်း။ သန္တတိပညတ္တိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အ၊ ကုန်သော။ ပညတ္တိယော၊ တို့သည်။ (သန္တိ၊ ရှိကုန် သေး၏။) တတ္ထ၊ ထို ခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့တွင်။ [ဥပါဒါပညတ္တိ နာမ စသော ခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့၌-စပ်။ ဤမှနောက်၌ “ယော” ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ယော သတ္တော” ဟု ရှေးနိဿယ စွဲသည်မှာလည်း အမှားပင်၊ “ယာ” ဟု ရှိပါစေ၊ ပဋိဘာဂနိမိတ္တန္တိသို့ ရောက်မှ “ယာ” ကို အနက်ပေးမည်။] ရူပဝေဒနာဒီဟိ၊ ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသောသဘောတို့မှ။ ဝါ၊ ထို့နှင့်။ ဧကတ္တေန ဝါ၊ တခုတည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း။ အညတ္တေန- ဝါ၊ တပါးတခြား၏ အဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း။ (သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထေန၊ မှန်ကန် သော အနက်သဘော၊ မဖောက်မပြန် မြတ်သော အနက်သဘောအားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗသဘာဝါ၊ ရအပ်သောသဘော ရှိကုန်သော။) ရူပဝေဒနာဒယော ပိယ၊ ရူပ ဝေဒနာ အစရှိသော ပညတ်တို့ကဲ့သို့။ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန၊ ဖြင့်။ အနုပလဗ္ဗသဘာဝါ၊ ရအပ်သောသဘောမရှိသည်။ (သမာနာ) ပိ၊ ဖြစ်ပါ သော်လည်း။ [နောက်၌လာမည့် “ယာပညတ္တိ” နှင့် တွဲပါ။] ရူပဝေဒနာဒိ- ဘေဒေ၊ ရုပ် ဝေဒနာ အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ ခန္ဓာငါးပါး တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ (သတ္တဝါ စသော နာမည်တပ်ဖို့ရန် အမှီပြု၍။) ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ ကတွာ၊ ၍။ (သတ္တဝါ-ဟု နာမည်တပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြု၍။) သမ္ပတော၊

သမုတ်အပ်သော။ သတ္တော၊ သတ္တဝါ ဟူသော အတ္ထပညတ်၎င်း။ တာနိ
 တာနိ အင်္ဂါနိ၊ ထိုထို အစိတ်အပိုင်းတို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။
 (နိဿာယ ကာရဏံ ကတွာ သမ္ပတော။) [ရှေးက ပုဒ်များကိုလိုက်၍
 အနက်ပေးသည်။] ရထော(တိစ)၊ ရထားဟူသော အတ္ထပညတ်၎င်း။ ဂေဟံ
 (တိစ)၊ အိမ် ဟူသော အတ္ထပညတ်၎င်း။ မုဠိ(တိစ)၊ လက်ဆုပ် ဟူသော
 အတ္ထပညတ်၎င်း။ ဥဒ္ဓန္နန္တိ စ၊ ဖိုခနောက် ဟူသော အတ္ထပညတ်၎င်း။ တေ
 တေယေဝ ရူပါဒယော၊ ထိုထို ရုပ် အစရှိသောတရားတို့ကိုပင်။ ဥပါဒါယ၊
 ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ (နိဿာယ ကာရဏံ ကတွာ သမ္ပတော။) စာဠော၊ အိုး
 ဟူသော အတ္ထပညတ်၎င်း။ ပဇော၊ ပုဆိုးဟူသော အတ္ထပညတ်၎င်း။

စန္ဒိမသုရိယ ပရိဝတ္တာဒယော၊ လ၊ နေ တို့၏ လှည့်ပတ်ခြင်း အစ ရှိသည်
 တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ (နိဿာယ ကာရဏံ ကတွာ သမ္ပတော။)
 ကာလော၊ နံနက် အစရှိသော အခါ။ ဒိသာ၊ အရှေ့ အစရှိသော အရပ်။
 တံတံဘူတနိမိတ္တဉ္စေ၊ ထိုထို ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော ဘူတရုပ်နိမိတ်ကို၎င်း။
 ဘာဝနာနိသံသဉ္စ၊ ဘာဝနာ၏ အကျိုးကို၎င်း။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။
 နိဿာယ၊ ရှိ။ ကာရဏံ၊ ကိုး၊ ကတွာ၊ ရှိ။ သမ္ပတံ၊ သော။ တေနတေနာ-
 ကာရေန၊ ထိုထို အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ ဥပဋ္ဌိတံ၊ ကပ်၍တည်သော။ ဝါ၊
 ထင်လာသော။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၎င်း။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ၊ ပဋိဘာဂ-
 နိမိတ်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယာ (ပညတ္တိ)၊ အကြင် ပညတ်သည်။ (အတ္ထိ။)
 ဝေရူပါ၊ ဤသို့ သဘောရှိသော။ အယံ၊ ဤ ပညတ်သည်။ ဥပါဒါပညတ္တိ-
 နာမ၊ ဥပါဒါပညတ် မည်၏။ ဝါ၊ စွဲမှီ၍ ပညတ် အပ်သော အနက် မည်၏။
 စ၊ ဆက်။ ပညပေတဗ္ဗဋ္ဌေန၊ အပြား အားဖြင့် သိစေထိုက်သည်၏ အဖြစ်
 ဟူသော အနက်ကြောင့်။ သော၊ ဤ ပညတ်သည်။ ပညတ္တိနာမ၊ အတ္ထ
 ပညတ် မည်၏။ ပညာပနဋ္ဌေန၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သည်၏ အဖြစ်
 ဟူသော အနက်ကြောင့်။ (ပညတ္တိ နာမ၊ နာမ ပညတ် မည်သည်။) န (ဟောတိ)၊
 မဟုတ်။ ပန၊ ကား။ တဿ အတ္ထဿ၊ ထို ပညာတဗ္ဗ အနက်ကို။ ပညာပနာ၊
 အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ဖြစ်သော။ ယာ (ပညတ္တိ)၊ အကြင် နာမ
 ပညတ်သည်။ (အတ္ထိ။) အယံ၊ ဤ နာမပညတ်သည်။ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိ-
 ယေဝ၊ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်ပင်တည်း။ [ဤ ဥပါဒါပညတ် စသည်များ၏
 အဓိပ္ပါယ်ကို အခြေပြု သင်္ဂြိုဟ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ပဌမ ဒုတိယာဒီနိ၊ ပဌမ အနက် ဒုတိယ အနက် အစရှိသည်တို့သို့။ ဝါ၊
 တို့ကို။ ဥပနိဇာယ၊ ကပ်ထား၍။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍။ ဒုတိယံ၊ ဒုတိယ။
 တတိယံ၊ တတိယ။ ဣတိ အာဒိကာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ ဝါ၊ ဤသို့
 အတူရှိသော။ ယာ (ပညာပနာ)၊ အကြင် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်

သော နာမည် ပညတ်သည်။ [ရှေးနိဿယ၌ “အကြင် အပြားအားဖြင့် သိစေ အပ်သော အတ္တ ပညတ်သည်” ဟု အနက်ပေး၏။] (အတ္ထိ။) အညမည်။ အချင်းချင်းသို့။ ဝါ၊ ကို။ ဥပနိဓာယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ ဒီဃံ၊ အရှည်။ ရသံ၊ အဘို့။ ဒုရံ၊ အဝေး။ သန္တိကံ၊ အနီး။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ယာ ပညာပနာ စ၊ အကြင် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် ပညတ်သည်လည်း။ (အတ္ထိ။) အယ်၊ ဤ ပညတ်သည်။ ဥပနိဓာ-ပညတ္တိ နာမ၊ ဥပနိဓာပညတ် မည်၏။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် ပညတ် မည်၏။ အပိ စ၊ သည်သာ မကသေး။ သော ဥပနိဓာပညတ္တိ၊ ဤ ဥပနိဓာပညတ်သည်။ တဒညာပေက္ခူပနိဓာ၊ တဒညာပေက္ခူပနိဓာ ပညတ်၎င်း။ ဟတ္ထဂတူပနိဓာ၊ ၎င်း။ သမ္ပယုတ္တူ-ပနိဓာ၊ ၎င်း။ သမာရောပိတူပနိဓာ၊ ၎င်း။ အဝိဒုရဂတူပနိဓာ၊ ၎င်း။ ပဋိဘာဂူပနိဓာ၊ ၎င်း။ တဗ္ဗဟုလူပနိဓာ၊ ၎င်း။ တဗ္ဗိသိဋ္ဌူပနိဓာ၊ ၎င်း။ ဣတိ အာဒိနာ၊ သော။ ဘေဒေန၊ အပြားဖြင့်။ အနေကပ္ပကာရာ၊ တပါး မက များသော အပြားရှိ၏။

တတ္ထ၊ ထိုများစွာသော ဥပနိဓာပညတ်တို့တွင်။ ဒုတိယံ၊ ဒုတိယ။ တတိယံ၊ တတိယ။ ဣတိ အာဒိကာ၊ ဤသို့ အတူရှိသော ဥပနိဓာ ပညတ် သည်ပင်။ [ရှေ့၌ ပါပြီးဖြစ်၍။ သန္တိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ဝေ-ဖြင့် ဆိုသည်။] တဒညံ၊ ထိုဒုတိယ တတိယ စသည်မှ တပါးသော ပဌမ၊ ဒုတိယ အစရှိသော အနက်ကို။ အပေက္ခိတု၊ ရှု၍။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍။ ဝုတ္တတာယ၊ ဆိုအပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဒညာပေက္ခူပနိဓာ နာမ၊ တဒညာပေက္ခူပနိဓာ ပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ ထိုမှတပါးသော အနက်ကို ရှု၍ ဆိုအပ်သော ဥပနိဓာ ပညတ်မည်၏။ ဆတ္တပါဏိ၊ လက်၌ ထီးရှိသူ။ သတ္တပါဏိ၊ လက်၌ လက်နက် ရှိသူ။ ဣတိအာဒိကာ၊ ဤသို့ အတူရှိသော ပညတ်သည်။ ဟတ္ထဂတံ၊ လက်၌ ရောက်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုသို့။ ဝါ၊ ကို။ ဥပနိဓာယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ ဝုတ္တ-တာယ၊ ကြောင့်။ ဟတ္ထဂတူပနိဓာ နာမ၊ ဟတ္ထဂတူပနိဓာပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ လက်၌ ရောက်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ် မည်၏။ ကုဏ္ဍလိ၊ နားဒောင်းရှိသူ။ သိခရီ၊ ဦးစွန်းရှိသူ။ ကိရိဋ္ဌိ၊ မကိုင့်ရှိသူ။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သည်။ သမ္ပယုတ္တံ၊ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော နားဒောင်းစသည်သို့။ ဝါ၊ ကို။ ဥပနိဓာယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ ဝုတ္တတာယ၊ ကြောင့်။ သမ္ပယုတ္တူ-ပနိဓာ နာမ၊ သမ္ပယုတ္တူပနိဓာပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောပစ္စည်း ဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏။ ဧညသကဋံ၊ စပါးတင် အပ်ရာဖြစ်သော လှည်း။ ဝါ၊ စပါးလှည်း။ သပ္ပိကုမ္မော၊ ထောပတ် ထည့်အပ်ရာဖြစ်သော အိုး။ ဝါ၊ ထောပတ်အိုး။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သည်။

သမာဏေပိတံ၊ ကောင်းစွာ တင်အပ် တက်ရောက်စေအပ်သော ပစ္စည်း
ဝတ္ထုသို့။ ဝါ၊ ကို။ ဥပနိဓာယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ ဝုတ္တတာယ၊ ကြောင့်။
သမာဏေပိတုပနိဓာနာမ၊ သမာဏေပိတုပနိဓာပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ ကောင်းစွာ
တင်တားအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်
မည်၏။

ဣန္ဒသာလဂုဟာ၊ အနီး၌ နှပ်ပင်ရှိသော လိုဏ်ဂူ။ ပိယဂုံဂုဟာ၊ အနီး၌
ပျဉ်းပင်ရှိသော လိုဏ်ဂူ။ [ရှေးနိဿယ၌ “ပိယဂုံ၊ သျှိသျှားပင်” ဟု ပေး၏။
အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ကား “ဥပါသကာ” ဟု ပေး၏။] သေရိသက၊ အနီး၌
ကုက္ကိုပင်ရှိသော ဗိမာန်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ကုက္ကိုပင်၏အနီး၌ တည်သောမြို့”
ဟု ပေး၏။ သေရိသကဝိမာနဝတ္ထု၌ “သေရိသကဝိမာန” ဟု ရှိ၏။] ဣတိ
အာဒိကာ၊ သည်။ အဝိဒူရဂတံ၊ အနီး၌ဖြစ်သော သစ်ပင်သို့။ ဝါ၊ ကို။
ဥပနိဓာယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ ဝုတ္တတာယ၊ ကြောင့်။ အဝိဒူရဂတုပနိဓာ နာမ၊
အဝိဒူရဂတုပနိဓာပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ အနီး၌ဖြစ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို
ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏။ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော၊ ရွှေ၏အဆင်းနှင့်
တူသော အဆင်းရှိသူ။ ဥသဘဂါမိ၊ နွားလားဥသဘ၏ သွားခြင်းနှင့်တူသော
သွားခြင်းရှိသူ။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ပဋိဘာဂံ၊ အတူသို့။ ဝါ၊
ကို။ ဥပနိဓာယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ ဝုတ္တတာယ၊ ကြောင့်။ ပဋိဘာဂုပနိဓာနာမ၊ ပဋိ-
ဘာဂုပနိဓာပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ တူသောပစ္စည်းဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်
သော ပညတ်မည်၏။ ပဒုမဿဏေ၊ ပဒုမ္မာကြာအိုင်။ ဗြာဟ္မဏဂါမော၊ ပုဏ္ဏား
ရွာ။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ တဗ္ဗဟုလံ၊ ထို ပဒုမ္မာကြာ၊ ပုဏ္ဏားတို့၏
များကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ ကို။ ဥပနိဓာယ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ ဝုတ္တတာယ၊
ကြောင့်။ တဗ္ဗဟုလုပနိဓာနာမ၊ တဗ္ဗဟုလုပနိဓာပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ ထို
ပဒုမ္မာကြာ၊ ပုဏ္ဏားတို့၏ များကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော
ပညတ်မည်၏။ မဏိကဋ္ဌကံ၊ ပတ္တမြားလက်ကောက်။ ဝဇီရကဋ္ဌကံ၊ စိန်
လက်ကောက်။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ တဗ္ဗိသိဋ္ဌံ၊ ထို ပတ္တမြား၊
စိန်တို့ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုသို့။ ဝါ၊ ကို။ ဥပနိဓာယ၊ ရှိ။
ဝါ၊ ရှိ။ ဝုတ္တတာယ၊ ကြောင့်။ တဗ္ဗိသိဋ္ဌံပနိဓာ နာမ၊ တဗ္ဗိသိဋ္ဌံပနိဓာ
ပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ ထိုဖြင့် အထူးပြုအပ်သည့် ဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍
ဆိုအပ်သော ပညတ် မည်၏။

[ဥပနိဓာပညတ်၏ အကျယ်ကို ပြုပြီး၍ သမောဓာနပညတ် ဝေညည်တို့၏
အကျယ်ကို ပြလိုရကား “ယာ ပန” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ တေသံ တေသံ၊
ထိုထို ဒဏ္ဍ၊ ပဒ၊ ဓည၊ ပုပ္ဖ အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၏။ သမောဓာနံ၊ အပေါင်း
အစုကို။ အပေက္ခိတွာ၊ စိတ်ဖြင့် ရှင်း၍။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍။ တိဒဏ္ဍံ၊

သုံးချောင်းသော ဒုတ်။ (တယော ဒဏ္ဍာ တိဒဏ္ဍိ) အဋ္ဌပဒံ၊ ရှစ်ကွက်ရှိသော ပျဉ်ချပ်။ ဓညရာသိ၊ စပါးတို့၏ အစု။ ပုပ္ဖရာသိ၊ ပန်းတို့၏ အစု။ ဣတိ အာဒိကာ၊ ဤသို့ အတူရှိသော။ ယာ ပညာပနာ၊ သည်။ (အတ္ထိ။) အယံ၊ ဤ ပညတ်သည်။ သမောဓာနပညတ္တိ နာမ၊ သမောဓာနပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ အပေါင်းအစုကို ရှင်း၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏။ ပုရိမဿ ပုရိမဿ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော တခု နှစ်ခု စသော အရာဝတ္ထု၏။ ဥပနိက္ခိပိတွာ၊ အနီး၌ ကပ်ထား၍။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍။ ဓမ္မ၊ နှစ်ခုတို့။ တိဏိ၊ သုံးခုတို့။ စတ္တာရိ၊ လေးခုတို့။ ဣတိ အာဒိကာ၊ ဤသို့ အတူရှိသော။ ယာ ပညာပနာ၊ သည်။ (အတ္ထိ။) အယံ၊ သည်။ ဥပနိက္ခိတ္တပညတ္တိ နာမ၊ ဥပနိက္ခိတ္တပညတ်မည်၏။ ဝါ၊ ရှေးရှေး အရာဝတ္ထု၏ အနီး၌ ကပ်ထား၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏။ [“တခု၏ အနီးသို့ ကပ်ထား၍ နှစ်ခုဟူသော နာမည်ပညတ် ဖြစ်၏”ဟု စသည်ဖြင့် သိပါ။] တံ တံ ဓမ္မသဘာဝံ၊ ထိုထိုတရားသဘောကို။ အပေက္ခိတွာ၊ စိတ်ဖြင့် ရှင်း၍။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍။ ပထဝီ၊ ပထဝီဓာတ်။ တေတော၊ တေတောဓာတ်။ ကက္ခဋတာ၊ ခက်မာသည်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ပထဝီဓာတ်။ ဥဏှတာ၊ အငွေ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တေတောဓာတ်။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သော။ ယာ ပညာပနာ၊ သည်။ (အတ္ထိ။) အယံ၊ သည်။ တဇ္ဇာပညတ္တိ နာမ၊ တဇ္ဇာပညတ် မည်၏။ ဝါ၊ ထိုပရမတ္ထအားလျော်စွာ ဖြစ်သော ပညတ် မည်၏။

ပန၊ ကား။ သန္တတိ ဝိဓ္ဓေဒါဘာဝံ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ် ပြတ်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကို။ အပေက္ခိတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ အာသိတိကော၊ အသက်ရှစ်ဆယ်ရှိသူ။ နာဂုတိကော၊ အသက်ကိုးဆယ် ရှိသူ။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သော။ ယာ ပညာပနာ၊ သည်။ (အတ္ထိ။) အယံ၊ သည်။ သန္တတိပညတ္တိ နာမ၊ သန္တတိ ပညတ် မည်၏။ ဝါ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်ကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ပညတ် မည်၏။ [“အသက်ရှစ်ဆယ်ရှိသူ”ဟူရာ၌ ကံတခုကြောင့် ဖြစ်လာခဲ့သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်၏ ပြတ်သွားခြင်း မရှိသည်ကို စွဲ၍ အနှစ် ရှစ်ဆယ်ရှိသောအခါ “အာသိတိကော”ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်နိုင်သည်။ နာဂုတိကော စသည်လည်း နည်းတူ သိပါ။]

[ပြအပ်ပြီးသော အဋ္ဌကထာမုတ္တက အာစရိယနယဖြစ်သော ဥပါဒါ စသော ပညတ်တို့ကို ပါဠိမုတ္တက အဋ္ဌကထာနယဖြစ်သော ဝိဇ္ဇမာန စသော ပညတ် ခြောက်ပါးတို့တွင် ရသင့်ရာ ပညတ်တို့သို့ သွင်းပြလိုသောကြောင့် “တောသု ပန”စသည်ကို မိန့်သည်။] ပန၊ ဆက်။ တဇ္ဇာပညတ္တိ၊ ထို ပရမတ္ထအားလျော်စွာဖြစ်သော အနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် ပညတ်သည်။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိယေဝ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော

ပညတ်သာတည်း။ သေသာ၊ တဇ္ဇာပညတ်မှ ကြွင်းသော ဥပါဒါပညတ်၊ သမောဓာနပညတ်၊ ဥပနိက္ခိတ္တပညတ်၊ သန္တတိပညတ်တို့သည်။ အဝိဇ္ဇမာန-ပက္ခဠေ၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ် အဖို့အစုသို့၎င်း။ အဝိဇ္ဇမာနနေ အဝိဇ္ဇမာန-ပက္ခဠာ၊ အဝိဇ္ဇမာနနေ အဝိဇ္ဇမာနပညတ် အဖို့အစုသို့၎င်း။ ဘဇန္တိ၊ ကပ်ဝင် ကုန်၏။

အဋ္ဌကထာမုတ္တကေန၊ ရှေးအဋ္ဌကထာတို့မှ အလွတ်ဖြစ်သော။ အာစရိယ-နယေနေဝ၊ ဆရာတို့၏ အတ္တနောမတိနည်းဖြင့်ပင်။ [ပဌမအာစရိယနယကို ပြုပြီးဖြစ်၍ ထပ်နေသောကြောင့် ဝေ-သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။] အပရာပိ၊ ပဌမ အာစရိယနယမှ တပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကိစ္စပညတ္တိ၊ ၎င်း။ သဏ္ဌာန-ပညတ္တိ၊ ၎င်း။ လိင်္ဂပညတ္တိ၊ ၎င်း။ ဘူမိပညတ္တိ၊ ၎င်း။ ပစ္စုတ္တပညတ္တိ၊ ၎င်း။ အသင်္ခတပညတ္တိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဆ၊ ကုန်သော။ ပညတ္တိယော၊ တို့သည်။ (သန္တိ၊ ရှိကုန်သေး၏။) တတ္ထ၊ ထိုခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့တွင်။ [ကိစ္စ ပညတ္တိ နာမ စသော ခြောက်ပါးသော ပညတ်-တို့၌ စပ်။] ဘာဏကော၊ ခန္ဓက စသည်ကို ရွတ်အံသရဇ္ဈာယ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ (ခန္ဓဘာဏက၊ သံဇုတ္တ ဘာဏက စသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။) ဓမ္မကထိကော၊ ဓမ္မကထာ၌ ယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဝါ၊ တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်။ [ဤပုဒ်၏ ဝစနတ္တကို ပါစိတ်ဘာသာ ဋီကာ ဘူတဂါမဝဂ် ပဌမ သေနာသန သိက္ခာပုဒ်အဖွင့်၌ ရှုပါ။] ဣတိ အာဒိကာ၊ ဤသို့ အတူရှိသော။ ကိစ္စဝသေန၊ ကိစ္စ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ကိစ္စနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပညာပနာ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် သည်။ ကိစ္စပညတ္တိ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ကိစ္စ၏အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် မည်၏။ ကိသော၊ ကြုံလို့ ပိန်ချိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဝါ၊ သေးငယ်သော ဒုတ်။ ထုလော၊ ဝါ၊ ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဝါ၊ တုတ်သော ဒုတ်။ ပရိမဏ္ဍလော၊ ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်။ စတုရဿကော၊ လေးထောင့်ရှိသော ညောင်စောင်း။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သော။ သဏ္ဌာန-ဝသေန၊ ပုံသဏ္ဌာန်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်စပ်သဖြင့်။ ပညာပနာ၊ သည်။ သဏ္ဌာနပညတ္တိနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ပုံသဏ္ဌာန်၏ အစွမ်းဖြင့် အပြား အားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် မည်၏။ ဣတ္ထိ၊ မိန်းမ။ ပုရိသော၊ ယောက်ျား။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သော။ လိင်္ဂဝသေန၊ လိင်္ဂ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ လိင်နှင့်စပ်သဖြင့်။ ပညာပနာ၊ သည်။ လိင်္ဂပညတ္တိနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ လိင်၏ အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် မည်၏။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရတရားတို့။ ရူပါဝစရာ၊ ရူပါဝစရတရားတို့။ အရူပါဝစရာ၊ အရူပါ ဝစရတရားတို့။ ကောသလကော၊ ကောသလတိုင်း၌ နေသူ လူတို့။ မာဓုရာ၊ မဓုရာမြို့၌နေသူ လူတို့။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သော။ ဘူမိဝသေန၊ ဘူမိ၏အစွမ်းဖြင့်။

ဝါ၊ ဖြစ်ရာ မြေ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ဘုံနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာမြေနှင့် စပ်သဖြင့်။ ပညာပနာ၊ သည်။ ဘူမိပညတ္တိနာမ ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဘုံ၏ အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမ မည်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာမြေ၏ အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သောနာမည် မည်၏။

တိဿော၊ တိဿ။ နာဂေါ၊ နာဂ။ သုမနော၊ သုမန။ ဣတိအာဒိကာ၊ သော။ ပစ္စတ္တနာမကရကမတ္ထဝသေန၊ မိမိ၏ နာမည်ကို ပြုခြင်းမျှ၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ မိမိ မိမိ၏ နာမည်ကို ပြုခြင်းမျှနှင့် စပ်သဖြင့်။ [ပစ္စတ္တ-ကို “အတ္တနိ အတ္တနိ ပစ္စတ္တ” ဟု ဝိစ္စာ အဗျယိသော ပြုရသည်။] ပညာပနာ၊ သည်။ ပစ္စတ္တပညတ္တိနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မိမိ မိမိ၏ နာမည်ကို ပြုခြင်းမျှ၏ အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် မည်၏။ နိရောဓော၊ သင်္ခါရတရား တို့၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်။ နိဗ္ဗာန်၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ ငြိမ်းကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သော။ အသင်္ခတဓမ္မဿ၊ အသင်္ခတတရားကို။ ပညာပနာ၊ သည်။ အသင်္ခတပညတ္တိ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အသင်္ခတတရားကို အပြား အားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် မည်၏။ တတ္ထ၊ ထို ခြောက်ပါးသောပညတ် တို့တွင်။ ဧကစ္စာ၊ အချို့သော။ ဘူမိပညတ္တိ ၊ သည်၎င်း။ အသင်္ခတပညတ္တိ စ၊ သည်၎င်း။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိယေဝ၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်သာတည်း။ ကိစ္စပညတ္တိ၊ သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပက္ခံ၊ ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ်အဖို့သို့။ ဘဇတိ၊ ၏။ သေသာ၊ အချို့သော ဘူမိပညတ်၊ အသင်္ခတပညတ်၊ ကိစ္စပညတ် တို့မှ ကြွင်းသော သဏ္ဌာနပညတ်၊ လိင်္ဂပညတ်၊ အချို့သော ဘူမိပညတ်၊ ပစ္စတ္တပညတ်တို့သည်။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိယော နာမ၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်တို့ မည်၏။

၁။ ဧကစ္စာ ဘူမိပညတ္တိ။ ။ “ကာမာဝစရာ (ပေ) မာဓုရာ” ဟူသော ပုံစံတို့တွင် ကာမာဝစရာ ရူပါဝစရာ အရူပါဝစရာ တို့ကို ရည်ရွယ်၍ “ဧကစ္စာ” ဟု ဆိုသည်။ မှန်၏-ကာမာဝစရတရားတို့သည် ကာမစိတ် စေတသိက်နှင့် ရုပ်ပရမတ္တတရားတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရတရားတို့လည်း ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ စိတ် စေတသိက်များသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာနည်း။ ။ ဋီကာ၌ကား “ကာမ” အရ ကာမ တဆယ့်တတို့ကို ယူလျှင် အဝိဇ္ဇမာနဖြစ်သောကြောင့် ကာမာဝစရာ ဟူသော ပညတ်သည် “အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ် ဖြစ်၏” ဟု၎င်း၊ “ကာမ” အရ ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်ကို ယူလျှင် ကာမာဝစရာ ဟူသော ပညတ်သည် “ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်” ဟု၎င်း တနည်း ကြံသေး၏။ ဤနောက်ဆုံးနည်း၌ “ကာမဘဝ” ဟု ဆိုလိုလျက် ဘဝ ဟူသော နောက်ပုဒ် ကျေသည်ဟု ကြပါ။ [ရူပါဝစရာ၊ အရူပါဝစရာတို့၌လည်း နည်းတူ။]

ဣဒါနိ၊ ပညတ်ခြောက်ပါးတို့၏ သရုပ်ကို ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ [အာဒိ
 မာယ-၌ စပ်။] ယာသံ ပညတ္တိနံ၊ အကြင် ခန္ဓပညတ် စသော ခြောက်ပါး
 သော ပညတ်တို့၏။ ဥဒ္ဓေသဝါရေ၊ ၌။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။
 သရူပဒဿနံ၊ သရုပ်ကို ပြုခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။
 တာဝ၊ နိဒ္ဓေသမှ ရှေးဦးစွာ။ သင်္ခေပတောယေဝ၊ အားဖြင့်ပင်။ တာသံ၊
 ထိုခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာဖြစ်သော ခန္ဓာအစရှိ
 သည်ကို။ [ဝတ္ထုဘူတာ ခန္ဓာဒယော ဟု နောက်၌ လာလိမ့်မည်။] ဝိဘဇိတု၊
 ဝေဖန်တော်မူ၍။ ဒဿနဝသေန၊ ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ တာ၊ ထိုခြောက်
 ပါးသော ပညတ်တို့ကို။ ဒဿေတံ၊ ပြုတော်မူခြင်းငှါ။ ကိတ္တာဝတာတိ
 အာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ကိတ္တာဝတာ အစရှိသော
 စကားရပ်၌။ တာဝ၊ ဝိသဇ္ဇနမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌာယ၊ အပ်သော။) ပုစ္ဆာယ၊
 ၏။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ သောနည်းဖြင့်။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။
 ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ခန္ဓာတိ၊ ခန္ဓာတို့ဟူ၍။ ယာ အယံ ပညာပနာ၊
 အကြင် အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်။ ဝါ၊ အကြင် အပြားအားဖြင့်
 သိစေကြောင်း နာမည်သည်။ ယာ အယံ ဒဿနာ၊ အကြင် ပြုခြင်းသည်။
 ဝါ၊ အကြင် ပြုကြောင်း နာမည်သည်။ ယာ အယံ ဌပနာ၊ အကြင်ဝေနေယျတို့
 သန္တာန်၌ ထားခြင်းသည်။ ဝါ၊ အကြင် ဝေနေယျတို့သန္တာန်၌ထားကြောင်း
 နာမည်သည်။ (အတ္ထိ။) သာ(ပညာပနာ)၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ သာ
 (ဒဿနာ)၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ သာ(ဌပနာ)၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။
 ကိတ္တကေန၊ အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနာဖြင့်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ကထေတုကမ္ပတာ ပုစ္ဆာ၊ ဖြေဆိုခြင်းငှါ
 အလိုရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မေးတော်မူအပ်သော ပုစ္ဆာတည်း။
 ပရတော၊ ခန္ဓပညတ်၏ အကျယ်မှ နောက်၌။ ကိတ္တာဝတာ အာယတနာနန္တိ
 အာဒိသုပိ၊ အစရှိသော ပုစ္ဆာတို့၌လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ ပင်တည်း။

ဝိသဇ္ဇနေပိ၊ အဖြေ၌လည်း။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ သော
 နည်းဖြင့်။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ ယတ္ထကေန၊ အကြင်မျှ အတိုင်း
 အရှည်ရှိသော။ ပညာပနေန၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ အပြား
 အားဖြင့် သိစေကြောင်း၊ စကားရပ်ဖြင့်။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။
 ပဉ္စကုန္ဓာတိ ဝါ၊ ပဉ္စကုန္ဓာ ဟူ၍၎င်း။ ပဘေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။
 ရူပကုန္ဓော (ပေ) ဝိညာကုန္ဓောတိ ဝါ၊ ရူပကုန္ဓော (ပေ) ဝိညာဏကုန္ဓော
 ဟူ၍၎င်း။ တကြာပိ၊ ထိုငါးပါးသော ခန္ဓာတို့တွင်လည်း။ ရူပကုန္ဓော၊

၃။ အကြာဝိ ရူပကုန္ဓော စသည်။ ။ပါဠိတော်၌ “ပဉ္စကုန္ဓာ” ဟု အကျဉ်း
 အားဖြင့်၎င်း၊ “ရူပကုန္ဓော (ပေ) ဝိညာ-

သည်။ ကာမာဝစရော၊ ကာမာဝစရတည်း။ သေသာ၊ ရူပက္ခန္ဓာမှကြွင်းသော လေးပါးသော နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ စတုဘူမိကာ၊ လေးပါးသော ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့၎င်း။ ဝေဇ္ဇပံ၊ သော။ ပညာပန်း၊ အပြား အားဖြင့် သိစေခြင်းသည်။ ဟောတံ၊ ဧတ္ထကေန၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော ပညာပန်းဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ခန္ဓာတိ၊ ခန္ဓာတို့ဟူ၍။ ပညတ္တိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်။ ဟောတံ။

၃။ တထာ၊ ထိုအတူ။ ယတ္ထကေန၊ အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ပညာပနေန၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေ ကြောင်း စကားရပ်ဖြင့်။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ဒွါဒေ၊ ကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့၎င်း။ ပဘေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။ စက္ခာယတနံ၊ သည်၎င်း။ (ပေ) ဓမ္မာယတနံ၊ သည်၎င်း။ (ဟောတံ။) ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ တတြာပိ၊ ထို ၁၂-ပါးသော ပြားပြီးသော အာယတနတို့တွင်လည်း။ ဒေ၊ ကုန်သော။ အာယတနာ၊ တို့သည်။ ကာမာဝစရော၊ ကာမာဝစရတို့တည်း။ [ရုပ်အာယတနကို ရည်ရွယ်သည်။] ဒွေ၊ ကုန်သော။ အာယတနာ၊ တို့သည်။ စတုဘူမိကာ၊ ၄-ပါးသော ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ [မနာယတန ဓမ္မာယတနကို ရည်ရွယ်သည်။] ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ ဝေဇ္ဇပံ၊ သော။ ပညာပန်း၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတံ၊ ဧတ္ထကေန၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပန်းဖြင့်။ အာယတနာနံ၊ တို့၏။ အာယတနာ- နိတိ၊ တို့ဟူ၍။ ပညတ္တိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်။ ဟောတံ။

၄။ ယတ္ထကေန၊ သော။ ပညာပနေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ အဋ္ဌာရသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ ပဘေဒတော၊ အားဖြင့်။ စက္ခုဓာတု၊ သည်၎င်း။ (ပေ) မနောဝိညာဏဓာတု၊ သည်၎င်း။ (ဟောတံ။) ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ တတြာပိ၊ ထို ၁၈-ပါး ပြားပြီးသော ဓာတ်တို့တွင်လည်း။ သောဋ္ဌသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ တို့သည်။ ကာမာဝစရော၊ တို့တည်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဓာတု- ယော၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည်။ စတုဘူမိကာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ ဝေဇ္ဇပံ၊ သော။ ပညာပန်း၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတံ။ ဧတ္ထကေန၊ ဖြင့်။ ဓာတုနံ၊ တို့၏။ ဓာတုတိ၊ တို့ဟူ၍။ ပညတ္တိ၊ သည်။ ဟောတံ။

ဏက္ခန္ဓော”ဟု အပြားအားဖြင့်၎င်း ဤ ၂-မျိုးသာ ပညတ်ပုံ လာ၏။ “တတြာပိ ရူပက္ခန္ဓော ကာမာဝစရော”စသော ဘူမိပညတ်ကား ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် မပါ။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “တတြာပိ ရူပက္ခန္ဓော ကာမာဝစရော”စသောဘူမိပညတ်အတွက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပြလိမ့်မည်။

၅။ ယတ္ထကေန၊ သော။ ပညာပနေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ ပဘေဒတော၊ အားဖြင့်။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်၎င်း။ (ပေ) နိရောဓသစ္စံ၊ သည်၎င်း။ (ဟောတိ။) ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ တကြာပိ၊ ထို လေးပါး ပြားပြီး သော သစ္စာတို့တွင်လည်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ သစ္စာ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယ သစ္စာတို့သည်။ လောကီယာ၊ လောကီယသစ္စာတို့တည်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ (သစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ နိရောဓသစ္စာတို့သည်။) လောကုတ္တရာ၊ လောကုတ္တရာ သစ္စာတို့တည်း။ ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ ဝေရူပံ၊ သော။ ပညာပနံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတ္ထကေန၊ ဖြင့်။ သစ္စာနံ၊ တို့၏။ သစ္စာနိတိ၊ တို့ဟူ၍။ ပညတ္တိ၊ သည်။ ဟောတိ။

၆။ ယတ္ထကေန၊ သော။ ပညာပနေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ဗာဝိသတိ၊ ၂၂-ပါးသော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ ပဘေဒတော၊ အားဖြင့်။ စကျန္ဒြိယံ၊ သည်၎င်း။ (ပေ) အညာတာဝိန္ဒြိယံ၊ သည်၎င်း။ (ဟောတိ။) ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ တကြာပိ၊ ထို ၂၂-ပါး ပြားပြီးသော ဣန္ဒြိယတို့တွင်လည်း။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ စကျန္ဒြေ၊ သောတိန္ဒြေ၊ ဃာန်န္ဒြေ၊ ဇိဝိုန္ဒြေ၊ ကာယိန္ဒြေ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပရိသိန္ဒြေ၊ သုခိန္ဒြေ၊ ဒုက္ခိန္ဒြေ၊ ဒေါမနသိန္ဒြေတို့သည်။ ကာမာဝစရာနိ၊ တို့တည်း။ နဝ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ မနန္ဒြေ၊ သဒ္ဓိန္ဒြေ၊ ဝိရိယိန္ဒြေ၊ သတိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေ၊ သောမနသိန္ဒြေ၊ ဥပေက္ခိန္ဒြေတို့သည်။ မိဿကာနိ၊ ကာမာဝစရ၊ ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရ၊ လောကုတ္တရာ ရောနှောသော ဣန္ဒြေ တို့တည်း။ တိဏိ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ၊ အညိန္ဒြေ၊ အညာတာဝိန္ဒြေတို့သည်။ လောကုတ္တရာနိ၊ လောကုတ္တရာ ဣန္ဒြေ တို့တည်း။ ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ ဝေရူပံ၊ သော။ ပညာပနံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတ္ထကေန၊ ဖြင့်။ ဣန္ဒြိယာနံ၊ တို့၏။ ဣန္ဒြိယာနိတိ၊ တို့ဟူ၍။ ပညတ္တိ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတ္တာဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနံဖြင့်။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ဝတ္ထု၊ ခန္ဓာစသော ဝတ္ထုကို။ ဝိဘဇိတွာ၊ အကျယ်ဝေဖန်တော်မူ၍။ ဒဿနဝသေန၊ ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပညတ္တိယော၊ ပညတ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတာ၊ ပြတော် မူအပ်ပြီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ။

၇။ ဣဒါနိ၊ ရှေ့ပညတ်ငါးပါးကို အကျယ် ဝေဖန်တော်ပြီးရာ ယခု အခါ၌။ ဝိတ္ထာရတော၊ အကျယ်အားဖြင့်။ ဝတ္ထု၊ ပညတ်၏ တည်ရာကို။ ဝိဘဇိတွာ၊ အကျယ် ဝေဖန်တော်မူ၍။ ဒဿနဝသေန၊ ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ ကို။ ဒသေတံ၊ ငှါ။ သမယဝိမုတ္တော အသမယဝိမုတ္တောတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ပြီ၊ ဝါ၊ ဧ။ ဟိ၊ ချဲ့။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ တိလေ၊ နှမ်းတို့ကို။ ဝိသာရယမာနေန ဝိယ၊ ကြံဖြန့်တော်မူသကဲ့သို့၎င်း။ ဝါကေ၊ လျော်တို့ကို။ ဟိရယမာနေန ဝိယ စ၊ အမျှင် အမျှင် ပြုတော်မူသကဲ့သို့၎င်း။ [ဟိရံ-ဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရဓာတ်၏ အနက်၌ ဣယပစ္စည်းသက်ထားသော နာမဓာတ်။] ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝါ၊ အောက်ဖြစ်သော။ ဝိဘင်္ဂပုကရဏေ ဝိဘင်းကျမ်း၌။ ပဉ္စန္ဒ၊ ကုန်သော။ ဣမာသံ ပညတ္တိနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထုတူတာ၊ တည်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော်။ ခန္ဓာဒယော၊ ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့ကို။ (ခန္ဓာ၊ အာမတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေတို့ကို။) နိပ္ပဒေသေန၊ အစိတ်အပိုင်း မဟုတ်သောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့်။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ [ပုဟန်တူသည်။] တေန၊ ထိုသို့ ဝိဘင်းကျမ်း၌ ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့၏ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ၊ ထိုခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့ကို။ ဣဓ၊ ဤ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌။ ဧကေဒေသေနဝ၊ တစိတ်တဒေသအားဖြင့် သာလျှင်။ ကထေသံ၊ ဟောတော်မူပြီ။ ဆဋ္ဌာ၊ ခြောက်ပါးမြောက်ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (အောက်ဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ဝိဘင်းကျမ်း၌။) အကထိတာဝ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်သာ။ ဣဓပိ၊ ဤပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌လည်း။ ဥဒ္ဓေသဝါရေ၊-၌။ ဧကေဒေသေနဝ၊ အားဖြင့်သာလျှင်။ ကထိတာ၊ အပ်ပြီ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂလပညတ်ကို။ ဝိတ္ထာရတော၊ အားဖြင့်။ ကထေတုကာမော၊ ဟောတော်မူခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူသည်။ (ဟုတု၊ ရှိ။ ငါ၊ ကြောင့်။) သမယဝိမုတ္တော အသမယဝိမုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။) ဧကကတော၊ ဧကကမ္ပ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ယာဝ-ဒသက၊ ဒသကတိုင်အောင်။ မာတိကံ၊ မာတိကာကို။ ဋ္ဌပေသိ၊ ထားတော်မူပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁။ ဥဒ္ဓေသဝါရေ ဧကေဒေသေနဝ။- အောက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ဥဒ္ဓေသဝါရေ ဟူသည် ဆ ပညတ္တိယော ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ ဟူသော ပါဠိတော်ပင်တည်း။ ထိုဥဒ္ဓေသဝါရေ၌ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ဟူသော စကားတော်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဧကေဒေသေနဝ” ဟု ဆိုသည်။ ပုဂ္ဂလပညတ်ကို နာမည်မျှလောက်ဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့သောကြောင့် “ဧကေဒေသေနဝ ကထိတာ” ဟု ဆိုသည်။ တသ္မာ တံ ဝိတ္ထာရတော ကထေတုကာမောကို ထောက်၍ ယခုပြုမည့် မာတိကာနှင့်တကွ အကျယ်နိဗ္ဗေသကို “နိဗ္ဗေသဝါရ” ဟု မှတ်ပါ။ စာအုပ်တို့၌ နိဂုံးအဖြစ်ဖြင့် မာတိကာ ဝတ္ထုနာ ဟု ရှိသော်လည်း မာတိကာကို မဖွင့်ရသေးပါ။ မာတိကာကို နိဗ္ဗေသဝါရ အဖြစ်ဖြင့်သာ ဖွင့်ပြပါလိမ့်မည်။

၂-နိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁-ကေကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁။ ဣဒါနိ၊ ဥဒ္ဓေသကို အကျယ်ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။
 ယထာဌပိတံ၊ အကြင်အကြင်ထားတော်မူအပ်ပြီးသော။ မာတိကံ၊ ကို။ အာ-
 ဒိတော၊ အစဖြစ်သော သမယဝိမုတ္တ ပုဒ်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ဝိဘဇိတွာ၊ ဤ။
 ဒဿေတံ၊ ငှါ။ ကတမော စ ပုဂ္ဂလော သမယဝိမုတ္တောတိ အာဒိံ၊ ကို။
 (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ကတမော စ ပုဂ္ဂလော သမယဝိမုတ္တော
 အစရှိသော စကားရပ်၌။ ဣဓာတိ၊ ကား။ ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ၊
 ဤ သတ္တလောက၌။ (ဝိဟရတိ-၌ စပ်။) [ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါနှင့် ဆိုင်သော
 ကြောင့် သတ္တလောက-ဟု ဖွင့်သည်။] ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလောတိ၊ ကား။
 ဧကော၊ အချို့သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ (ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ-တို့၌ စပ်။)
 [ဧကောနှင့် ဧကစ္စော သည် ပရိယာယ်တည်း။] ကာလေန ကာလန္တိ တ္ထေ၊
 ဤ ပါ၌။ ဘုမ္မဝသေန၊ သတ္တမိဝိဘတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ အတ္ထော၊ အာဓာရ
 အနက်ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ ဧကေကသ္မိံ ကာလေ၊ တပးတပးသော
 အခါ၌။ ဝါ၊ တခါတခါ၌။ (ဝိဟရတိ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။
 ဝါ၊ ဤအနက်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတံ။
 [ကာလေန-၌ နာဝိဘတ်လည်း ဘုမ္မ အနက်၊ ကာလံ-၌ အိဝိဘတ်လည်း ဘုမ္မ
 အနက် ဟူလို။ သမယေန သမယန္တိ သမယေ သမယေ၊ ဘုမ္မတ္ထေ ဟံ တေ
 ကရဏဝစနံ ဥပယောဂဝစနဉ္စ။] သမယေန သမယန္တိ ဣဒိ၊ ဤပုဒ်သည်။
 ပုရိမဿေဝ၊ ရှေးဖြစ်သော ကာလေန ကာလံပုဒ်၏ ပင်။ ဝေဝစနံ၊ ဝေဝစ
 ပရိယာယ် စကားလှယ်တည်း။ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေတိ၊ ကား။ ရူပါဝစရာရူပါ-
 ဝစရ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော၊ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ ဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော
 သမာပတ်တို့ကို။ (ဖုသိတွာ-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ တာသံ၊ ထို ရှစ်ပါး
 သော သမာပတ်တို့၏။ ပစ္စနိကဓမ္မေဟိ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှ။ (နိဝရဏ
 တရား၊ ဝိတက် စသော အောက်အောက် ဈာန်အင်္ဂါတန်းတို့မှ။) မုစ္စန-
 တော၊ လွတ်မြောက်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိမောက္ခောတိ နာမံ၊
 ဝိမောက္ခဟူသောအမည်သည်။ (ဟောတံ။) ကာယေနာတိ၊ ကား။ ဝိမောက္ခ-
 သဟဇာတေန၊ ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော ဈာန်သမာပတ်
 ဟူသော ဝိမောက္ခ တို့နှင့် တကွဖြစ်သော။ နာမကာယေန၊ နာမကာယ
 ဖြင့်။ ဝါ၊ စိတ် စေတသိက် ဟူသော နာမ်အပေါင်းဖြင့်။ ဖုသိတွာ ဝိဟ-

ရတီတိ၊ ကား။ ပဋိလဘိတွာ၊ ရ၍။ ဣရိယတိ၊ အသက်ရှင်လျက် ဖြစ်၏။ ဝါ၊ နေ၏။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမုတပါး စောဒနပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ သေ (သေသော) ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတမသ္မိံ ကာလေ၊ အဘယ်အခါ၌။ ဝိမောက္ခေ၊ ဝိမောက္ခ တို့ကို။ ဗုသိတွာ၊ ထိရောက်၍။ ဝါ၊ ရ၍။ ဝိပရတိ၊ နေသနည်း။ ဣတိ ဤကား အမေးတည်း။ ဟိ၊ အဖြေကား။ သမာပတ္တိံ၊ သမာပတ်သို့။ ဝါ၊ ကိ။ သမာပဇ္ဇိတုကာမဿ၊ ကောင်းစွာရောက်ခြင်းငှါ အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ ဝင်စားလိုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကာလော နာမ၊ ဈာန်သမာပတ် ဝင်စားရာ အခါမည်သည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ အကာလော နာမ၊ ဈာန်သမာပတ်ဝင်စားရာ မဟုတ်သော အခါမည်သည်။ အတ္တိ၊ တတ္ထ၊ ထို ကာလ အကာလတို့တွင်။ ပါတောဝ၊ နံနက်စောစော၌ပင်။ သရိရပဋိဇဂ္ဂနကာလော၊ ကိုယ်ကို သုတ်သင်ရာ အခါသည်၎င်း။ ဝတ္ထကရဏကာလော စ၊ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ် တို့၏ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုရာအခါသည်၎င်း။ သမာပဇ္ဇနဿ၊ ဈာန် သမာပတ် ဝင်စားခြင်း၏။ အကာလော နာမ၊ အခါမဟုတ်သည် မည်၏။ ပံန၊ အနွယကား။ သရိရ၊ ကိုယ်ကို။ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ၊ သုတ်သင်ပြီး၍။ ဝတ္ထ၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို။ ကတွာ၊ ပြုပြီး၍။ ဝသနဋ္ဌာနံ၊ နေရာအရပ်သို့။ ပဝိ သိတွာ၊ ဝင်၍။ နိသိန္ဓဿ၊ ထိုင်နေသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယာဝ၊ အကြင်မျှ လောက်။ ပိဏ္ဍာယ၊ ဆွမ်းအလိုငှါ။ ဂမနကာလော၊ သွားရာအချိန်သည်။ နာဂစ္ဆတိ၊ မရောက်သေး။ ဧတသ္မိံ အန္တရေ၊ ဤ ဆွမ်းခံသွားချိန် မရောက် သေးမီ အကြား၌။ သမာပဇ္ဇနဿ၊ ၎င်း။ ကာလော နာမ၊ အခါမည်၏။ ပံန၊ ကား။ ပိဏ္ဍာယ၊ ငှါ။ ဂမနကာလံ၊ ကို။ သလ္လက္ခေတွာ၊ မှတ်သား၍။ နိက္ခန္ဓဿ၊ ထွက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ စေတိယဝန္နနကာလော၊ စေတိတော်ကို ရှိခိုးရာအခါ၎င်း။ (ဣတိ-၌ စပ်။) ဘိက္ခုသံဆပရိဝုတဿ၊ ရဟန်းအပေါင်း သည် ခြံရံအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိတက္ကမာဋ္ဌကေ၊ ကြံစည်ရာ တန်ဆောင်း ဝန်း၌။ (ရှေးနိဿယ၌ “ယနေ အဘယ်အရပ်သို့ ဆွမ်းခံသွားအံ့သောငှါ သင့်အံ့နည်းဟူ၍ ကြံဆင်ခြင်ရာဖြစ်သော တန်ဆောင်းဝန်း၌” ဟု ပေး၏။) ဌာနကာလော၊ ရပ်တည်ရာအခါ၎င်း။ ပိဏ္ဍာယ၊ ငှါ။ ဂမနကာလော၊ ၎င်း။ ဂါမေ၊ ရွာ၌။ စရဏကာလော၊ လှည့်လည်ရာအခါ၎င်း။ အာသနသာ လာယ၊ နားနေရာဇရပ်၌။ ယာဂုပါနကာလော၊ ဟာဂုသောက်ရာအခါ ၎င်း။ ဝတ္ထကရဏကာလော၊ ဝတ်အကျင့်ကို ပြုရာအခါ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အယမ္ပိ၊ ဤအခါသည်လည်း။ သမာပဇ္ဇနဿ၊ ၎င်း။ အကာလော နာမ၊ မည်၏။

ပန၊ ကား။ အာသနသာလာယ၊ ၌။ ဝိဝိတ္ထေ၊ ဆိတ်ငြိမ်သော။ ဩကာ သေ၊ အရပ်သည်။ သတိ၊ ရှိလသော်။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ဘတ္ထ-

ကာလော၊ ဆွမ်းစားရာအချိန်သည်။ နာဂစ္ဆတိ၊ မရောက်သေး။ (ဆွမ်းစား
 ချိန် မရောက်သေး။) 'တေသ္မိံ အန္တရေပိ၊ ဤဆွမ်းစားရာအချိန် မရောက်
 သေးမီ အကြား၌လည်း။ သမာပဇ္ဇနဿ၊ ၏။ ကာလော နာမ၊ ဈာန်သမာ
 ပတ် ဝင်စားရာအခါမည်၏။ ပန၊ ကား။ ဘတ္တိ၊ ဆွမ်းကို။ ဘုဉ္ဇနကာလော၊
 စားရာအခါ၎င်း။ ဝိဟာရဂမနကာလော၊ ကျောင်းသို့ပြန်သွားရာအခါ၎င်း။
 ပတ္တစိဝရ ပဋိသာမနကာလော၊ ကျောင်းသို့ရောက်၍ သပိတ်သင်္ကန်းကို
 သိမ်းဆည်းရာအခါ၎င်း။ ဒိဝါ၊ နေအခါ၌။ ဝတ္တကရဏကာလော၊ ဝတ်
 အကျင့်ကို ပြုရာအခါ၎င်း။ ပရိပုဏ္ဏာဒါနကာလော၊ အဖန်ဖန် မေးမြန်း
 အပ်သော အဋ္ဌကထာကို ပေးရာအခါ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အယမ္ပိ၊ ဤအခါ
 သည်လည်း။ သမာပဇ္ဇနဿ၊ ၏။ အကာလော နာမ၊ မည်၏။ ယော အကာ-
 လော၊ အကြင် ဈာန်သမာပတ်ဝင်စားရာ မဟုတ်သောအခါသည်။ (အတ္ထိံ။)
 သေဝ၊ ထိုဈာန်သမာပတ် ဝင်စားရာမဟုတ်သော အခါသည်ပင်။ အသမ-
 ယော၊ အသမယလည်း ဟုတ်၏။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ၊ ထိုအလုံးစုံသော အကာလ
 အသမယကိုလည်း။ ဌပေတွာ၊ ၍။ အဝသေသေ၊ ကြွင်းသော။ ကာလေ
 ကာလေ၊ လျောက်ပတ်ရာ အခါတိုင်း အခါတိုင်း၌။ သမယေ သမယေ၊
 သမယတိုင်း သမယတိုင်း၌။ ဝုတ္တပ္ပကာရေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်
 သော။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ဝိမောက္ခေ၊ တို့ကို။ သဟဇာတနာမကာယေန၊
 ဝိမောက္ခနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် ဟူသော နာမ်အပေါင်းဖြင့်။ ပဋိ-
 လဘိတွာ၊ ၍။ ဝိဟရန္တော၊ နေသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော
 (ပေ) ဝိဟရတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။

အပိစံ၊ သည်သာမကသေး။ ဝါ၊ တနည်းကား။ သေ(ဇသော)၊ ဤ
 သမယဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗဿကေဟိ၊ ဖဿနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ သဟ-
 ဇာတဓမ္မေဟိ၊ တကွဖြစ်သော နာမ်တရားတို့ဖြင့်။ သဟဇာတဓမ္မေ၊ တကွ
 ဖြစ်သော ဝိမောက္ခတရားတို့ကို။ ဖုသတိယေဝ နာမ၊ တွေထိသည်သာလျှင်-

၁။ အဝိစေသ။ ။ ရှေ့နည်း၌ ဖုသိတွာကို "ပဋိလဘိတွာ" ဟု ဖွင့်ခဲ့၏။ ဖုသိတွာ
 ဝိဟရတိ- "ထိ၍နေ" ဟူရာ၌ "ရခြင်းကို" ထိခြင်းဟု ဆိုလို
 သည်။ ဤနောက်နည်း၌ကား "ဖုသိတွာ" အတွက် ဖဿ၏ ဖုသနသဘောတို့ပင်
 ဖွင့်သည်။ "ဖဿနှင့် တကွဖြစ်သော နာမ်တရားတို့ဖြင့် သဟဇာတဓမ္မ ဖြစ်သော
 ဝိမောက္ခတို့ကို ထိ၍နေသည်" ဟူလို။ တကယ်ထိခြင်းမဟုတ်ပဲ ပရိယာယ်ထိခြင်း
 ဖြစ်သောကြောင့် "ဖုသတိယေဝ နာမ" ဟု နာမသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ သဟဇာတဓမ္မ
 ဟူသည်လည်း ဝိမောက္ခ မည်သော တရားများပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌
 လာသော အဋ္ဌဝိမောက္ခကိုပင် "သဟဇာတဓမ္မ" ဟု ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

မည်၏။ ဥပစာရေန^၁၊ ကာမာဝစရ ဥပစာရဈာန်ဖြင့်။ အပ္ပနံ၊ အပ္ပနာ
 ဈာန်ကို။ ဖုသတိယေဝ နာမ၊ မည်၏။ ပုရိမာယ၊ ရှေ့ဖြစ်သော။ အပ္ပနာယ၊
 အပ္ပနာဈာန်ဖြင့်။ အပရံ၊ နောက်ဖြစ်သော။ အပ္ပနံ၊ အပ္ပနာဈာန်ကို။
 ဖုသတိယေဝ(နာမ)၊ မည်၏။ [ဤအဖွင့်များအရ “နာမကာယေန ဖုသိတာ
 ဝိဟရတိ” စသော ပဌမတနည်း၊ “အပိမေသ” စသော ၃-နည်းအားဖြင့်
 ၄-နည်းပြထားသည်ဟု မှတ်ပါ။] ဟိ^၂၊ မှန်။ ယေန၊ အကြင် တကွ
 ဖြစ်သော နာမ်တရားနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ယေဓမ္မာ၊ အကြင် ဝိမောက္ခတရား
 တို့သည်။ သဟဇာတာ၊ တကွဖြစ်ကုန်၏။ တေန၊ ထို တကွဖြစ်သော
 နာမ်တရားသည်။ တေ (ဓမ္မာ)၊ ထို ဝိမောက္ခ တရားတို့သည်။ ဝါ၊
 တို့ကို။ ပဋိလဗ္ဗါ နာမ၊ ရအပ်ကုန်သည် မည်သည်။ ဟောန္တိ။ ဖဿနာပိ၊
 ဖဿသည်လည်း။ ဖုဋ္ဌာယေဝနာမ၊ တွေ့ထိအပ်ကုန်သည် မည်သည်သာလျှင်။
 ဟောန္တိ။ ဥပစာရဓိ၊ ဥပစာရဈာန်သည်လည်း။ အပ္ပနာယ၊ အပ္ပနာဈာန်ကို။
 ပဋိလဘကာရဏမေဝ၊ ရခြင်း၏ အကြောင်းသည်သာလျှင်။ (ဟောတိ။)
 တထာ၊ ထိုအတူ၊ ပုရိမာ၊ ရှေ့ဖြစ်သော။ အပ္ပနာ၊ အပ္ပနာဈာန်သည်။
 အပရအပ္ပနာယ၊ နောက်ဖြစ်သော အပ္ပနာဈာန်ကို။ (ပဋိလဘကာရဏ-
 မေဝ၊ ရခြင်း၏အကြောင်းသည်သာလျှင်။ ဟောတိ။)

တတြ^၃၊ ထို ကာယေန ဖုသိတာ ဝိဟရဟိဟူသော ပါဠိရပ်၌။ (တနည်း)
 တတြ၊ ထို ဖုသန ၄-မျိုးတို့တွင်။ [ရှေးနိဿယ၌ “တတြ-ထို သဖဿကေဟိ

၀။ ဥပစာရေန (ပေ) ဖုသတိယေဝ နာမ။ ။ဥပစာရဈာန်သို့ ရောက်သော
 အခါ အပ္ပနာဈာန် ပေါ်လာ
 ရသောကြောင့် ဥပစာရဈာန်သည် အပ္ပနာဈာန်၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
 “ဥပစာရဈာန်ဖြင့် အပ္ပနာဈာန် ဟူသော ဝိမောက္ခကို၎င်း၊ ရှေ့အပ္ပနာဈာန်ဖြင့်
 နောက်အပ္ပနာဈာန်ဟူသော ဝိမောက္ခကို၎င်း ထိသည်မည်၏”ဟု ဆိုသည်။ ဤ၌လည်း
 နာမသဒ္ဓါဖြင့် ပရိယာယ်ဖြစ်သော ထိခြင်းဟု ပြသည်။

၂။ ယေန ဟိ (ပေ)အပရအပ္ပနာယ။ ။ရှေ့စကားရပ်တို့၏ ဒဋ္ဌိတည်း။ “ယေန
 (ပေ) ပဋိလဗ္ဗါ နာမ ဟောန္တိ”သည်
 “ပုတ္တပ္ပကာရေ အဋ္ဌဝိမောက္ခေ သဟဇာတနာမကာယေန ပဋိလသိတာ ဝိဟရန္တော”၏
 ဒဋ္ဌိတည်း။ “ဖဿေန ဖုဋ္ဌာယေဝ နာမ”သည် “အပိမေသ(ပေ)ဖုသတိယေဝ နာမ”၏
 ဒဋ္ဌိတည်း။ ဥပစာရဓိ စသော ၂-ဝါကျလည်း “ဥပစာရေန (ပေ) ပုရိမာယ
 အပ္ပနာယ”စသော ၂-ဝါကျ၏ ဒဋ္ဌိတည်း။

၃။ တတြာဿ (ပေ) ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ “ကာယေန ဖုသိတာ” အတွက် အနက်
 ၄-မျိုးကို ဖွင့်ပြခဲ့၏။ ထိုတွင် အနက်
 အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် အသိခက်သော ပဌမအနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “တတြာဿ”
 စသည်ကို မိန့်သည်။ ထိုစကားရပ်၌ “အတိရေကပဏ္ဏာသ ဓမ္မာ”ဟူသည် ဓမ္မသင်္ဂဏီ

သဟဇာတနာမဓမ္မေဟိ စသော စကားရပ်၌”ဟုစွဲလေ၏။ ထိုနည်းကို ဖွင့်လိမ့်မည် မဟုတ်။ “အပိစေသ” စသောနည်းသို့ မရောက်မီ ပဌမနည်းကိုသာ ဖွင့်မည် ဖြစ်သောကြောင့် ထိုရှေးနိဿယအနက်ကို စဉ်းစားပါ။] အဿ၊ ထိုသမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်။ သဟဇာတဓမ္မေဟိ၊ တကွဖြစ်သော နာမ်တရားတို့ဖြင့်။ သဟဇာတဓမ္မာနံ၊ တကွဖြစ်သော ဝိမောက္ခတရားတို့ကို။ ဖုသနာ၊ တွေ့ထိခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၎င်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပဌမဇ္ဈာနံ၊ ပဌမဈာန်သည်။ ဝိတက္ကာဒီဟိ၊ ဝိတက်အစရှိသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့်။ ပဉ္စဂိုကံ၊ ၅-ပါးသော အင်္ဂါရှိ၏။ တသ္မိံ၊ ထိုပဌမဈာန်၌။ တာနိအင်္ဂါနိ၊ ထိုဝိတက်အစရှိသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ အတိရေကပဏ္ဏာသဓမ္မာ၊ အလွန်နှင့်တကွ ငါးဆယ်သော တရားတို့သည်။ ဝါ၊ ငါးဆယ်ကျော်တရားတို့သည်။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနာမ၊ ခန္ဓာတို့မည်သည်။ ဟောန္တိ။ တေန နာမကာယေန၊ ထိုခန္ဓာ ၄-ပါးဟူသော နာမကာယဖြင့်။ ပဌမဇ္ဈာနသမာပတ္တိဝိမောက္ခံ၊ ပဌမဈာန်သမာပတ်ဟူသော ဝိမောက္ခကို။ ဖုသိတွာ၊ တွေ့ထိ၍။ ပဋိလဘိတွာ၊ ရ၍။ ဝိဟရတိ။ [ဤ၌ ဖုသိတွာကို ပဋိလဘိတွာဟု ဖွင့်သောကြောင့် “အပိစေသ” စသောနည်းသို့မရောက်မီ ပဌမနည်းကို ဖွင့်သည်ဟု သိပါ။] ဒုတိယံ ဈာန်ံ၊ သည်။ ဝိတိသုခ စိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ၊ ပီတိ သုခ စိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့်။ တံဝဂ္ဂိကံ၊ ၃-ပါးသော အင်္ဂါရှိ၏။ (တသ္မိံ၊ ထိုဒုတိယဈာန်၌။ တာနိအင်္ဂါနိ၊ ထိုပီတိသုခစိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ၍။ [သေသာ အတိရေကပဏ္ဏာသဓမ္မာ စတ္တာရော ခန္ဓာ နာမ ဟောန္တိ။ တေန နာမကာယေန ဒုတိယဇ္ဈာနသမာပတ္တိဝိမောက္ခံ ဖုသိတွာ ပဋိလဘိတွာ ဝိဟရတိ၊ ဤသို့ ပေယျာလကိုဖော်၍ အနက်ပေးပါ။] တတိယံ (ဈာန်ံ)၊ သည်။ သုခေကဂ္ဂတာဟိ၊ သုခကေဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့်။ ဒုဝဂ္ဂိကံ၊ ၂-ပါးသော အင်္ဂါရှိ၏။ (တသ္မိံ ဌပေတွာ (ပေ) ပဋိလဘိတွာ ဝိဟရတိ။) စတုတ္ထံ (ဈာန်ံ)၊ သည်။ ဌပေတွာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ၊ ဌပေတွာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့်။ ဒုဝဂ္ဂိကံ၊ ၂-ပါးသောအင်္ဂါရှိ၏။ (တသ္မိံ ဌပေတွာ (ပေ) ပဋိလဘိတွာ ဝိဟရတိ။) တထာ၊ ထိုအတူ။ အာဏာသာ-

ပါဠိတော် စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌ “ဖသော ဟောတိ ဝေဒနာ ဟောတိ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော စိတ်စေတသိက် တရားများတည်း။ ပဌမဈာန်စိတ်၌ စေတသိက် ပဉ္စတ္ထိံ သသာယှဉ်သော်လည်း တချို့သော စေတသိက်များကို “ဝေဒနာ သောမနသိန္ဒိယ” စသည်ဖြင့် နာမည်အမျိုးမျိုးတပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် “အတိရေကပဏ္ဏာသ” ဖြစ်နိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ထိုတရားတို့၌ (သုခဈာန် အင်္ဂါအပြင်) ဝေဒနာ သောမနသသိန္ဒေတို့လည်း ပါနေသောကြောင့် ခန္ဓာ ၄-ပါးပြည့်နေရကား “စတ္တာရော ခန္ဓာ နာမ ဟောန္တိ” ဟု ဆိုသည်။

နဉ္စာယတနံ၊ သည်၎င်း။ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ၊ သည်၎င်း။ အာကိဉ္စညာယတနံ၊ သည်၎င်း။ နေဝသညာ နာသညာယတနဉ္စ၊ သည်၎င်း။ (ဥပေက္ခာစိတ္တေ-ကဂ္ဂတာဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဒုဝဂီကံ၊ ၎င်း။) တတ္ထ၊ ထိုနေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်၌။ တာနိ အင်္ဂါနိ၊ ထိုဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို။ ဌပေက္ခာ သေသာ အတိရေကပဏ္ဏား မေဗ္ဗာ ဝတ္ထာဇရာ ခန္ဓာ နာမ ဟောန္တိ။ တေန နာမကာယေန နေဝသညာ နာသညာယတနသမာပတ္တိဝိမောက္ခံ၊ ကို။ ဖုသိတွာ ပဋိလတိတွာ ဝိဟရတိ။

ပညာယ စသ ခိသ္မာတိ၊ ကား။ ဝိပဿနာပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ သင်္ခါရဂတံ၊ သင်္ခါရအပေါင်းကို၎င်း။ မဂ္ဂပညာယ၊ မဂ်ပညာဖြင့်။ စတု-သစ္စဓမ္မေ၊ လေးပါးသော သစ္စာတရားတို့ကို၎င်း။ ပဿိတွာ၊ မြင်၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ (ပရိက္ခိဏာ ဟောန္တိ-၌ စပ်။) ဧကစ္စေ အာသဝါ ပရိက္ခိဏာ ဟောန္တိတိ၊ ကား။ ဥပဗျုပဗျာ၊ တချို့တဝက် တချို့တဝက်ကုန်သော။ ပဌမ-မဂ္ဂါဒိဝဇ္ဇာ၊ ပဌမမဂ် အစရှိသော မဂ်တို့သည် သတ်ထိုက်ကုန်သော။ အာသဝါ၊ အာသဝေတို့သည်။ ပရိက္ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော သမယဝိမုတ္တောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိရပ်၌။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ၊ ရှစ်ပါးသောသမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသော။ ပုထုဇ္ဇနော၊ ပုထုဇဉ်သည်။ တေန နာမကာယေန၊ ထို သဟဇာတ နာမကာယဖြင့်။ ဖုသိတွာ၊ ၍။ ဝိဟရတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထံ၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်ပါပေ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် နာမကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိဟု ဆိုသင့်ပါသော်လည်း။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ ဧကစ္စေ အာသဝါ ပရိက္ခိဏာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ပုထုဇ္ဇနဿ၊ ၎င်း။ ခိဏာ၊ ကုန်ပြီးကုန်သော။ အာသဝါ-နာမ၊ တို့မည်သည်။ နတ္ထိ၊ ကုန်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ပုထုဇဉ်၏ နာမကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ-ဟူသော ဆိုသင့်၍ ခိဏအာသဝေတို့ မရှိကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သော၊ ထိုအဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ ပုထုဇဉ်ကို။ (ဘဂဝတာ) န ဂတိတော၊ ဟူတော်မမူအပ်။ [သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်ဖြင့် ယူတော်မမူအပ် ဟူလို။]

အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ၊ သော။ ခိဏာသဝေပိ၊ ကုန်ပြီးသော အာသဝေ ခိ သော၊ ရဟန္တာသည်လည်း။ [ပိ-ဖြင့် ပုထုဇဉ်ကို ပေါင်း။] တေန နာမ-ကာယေန၊ ဖြင့်။ ဖုသိတွာ၊ ၍။ ဝိဟရတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထံ၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်ပါပေ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် နာမကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ-ဟု ဆိုသင့်ပါသော်လည်း။ တဿ၊ ထိုခိဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်၏။ အပရိက္ခိဏာ၊ မကုန် ကုန်သော။ အာသဝါ နာမ၊ တို့မည်သည်။ နတ္ထိ၊ ကုန်။ [“အပရိက္ခိဏာ၊ အာသဝါ နာမ”ဟု ဝါကျရှိလျှင် ကောင်း၏။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့

ခိဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်၏ နာမကာယေန ဖုံသိတာ ဝိဟရတိ-ဟူသာ ဆိုသင့်၍ မကုန်ကုန်သော အာသဝေါတို့ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သောပိ၊ ထိုခိဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတော၊ အပ်။ ပန။ အန္ဓယကား။ သမယဝိမုတ္တာတိ တေ၊ ဟူသော ဤအမည်သည်။ တိတ္ထံ၊ ကုန်သော။ သောတာပန္န သကဒါဂါမိ အနာဂါမိနိယေဝ၊ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သာ။ နာမံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

၂။ အသမယဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ ပုရိမသဒိသံ၊ ရှေ့သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်နှင့်တူသော ပုဒ်အပေါင်းကို။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်ပင်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ပန၊ အထူးကား။ ဣတ္ထ၊ ဤသမယဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသ၌။ အသမယဝိမုတ္တာတိ တေ၊ အသမယဝိမုတ္တာ ဟူသော ဤအမည်သည်။ သုက္ခဝိပဿကခိဏာသဝဿ၊ ဈာန်အစေး မရောက်သဖြင့် ခြောက်သော ဝိပဿနာရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ နာမံ၊ တည်း။ ပန၊ ကား။ သုက္ခဝိပဿကာ၊ ဈာန်အစေးမရောက်သဖြင့် ခြောက်သော ဝိပဿနာရှိကုန်သော။ သောတာပန္န သကဒါဂါမိ အနာဂါမိနော၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနေော၊ ကုန်သော။ ခိဏာသဝါစ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ ပုထုဇ္ဇနာစ၊ တို့ကို၎င်း။ ဣမသ္မိံ ဒုကေ၊ ဤ သမယဝိမုတ္တ အသမယဝိမုတ္တ ဒုက်၌။ န လဗ္ဘန္တိ၊ အပ်ကုန်။ ဒုကမုတ္တက-ပုဂ္ဂလာ နာမ၊ ဒုက်မှ အလွတ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်သည်။ ဟောန္တိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့် (ထိုသို့ သုက္ခဝိပဿကဖြစ်သော သောတာပန် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဒုကမုတ္တကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ သတ္ထာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အတ္တနော၊ ကိုယ်တော်၏။ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာယ၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကောင်းစွာ သိတော်မူသော ဗုဒ္ဓ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဂဟိတေ စ၊ ယူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ အဂ္ဂဟိတေ စ၊ မယူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ သံကမိတုာ၊ တပေါင်းတည်း သိမ်းကျုံး၍။ ပိဋိဝဋ္ဋကေဟိ၊ နောက်သို့ ပြန်လည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် (သမယဝိမုတ္တ အသမယဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မပါ

၁။ သုက္ခဝိပဿကာ (ပေ) န လဗ္ဘန္တိ။ ။ သုက္ခဝိပဿကဖြစ်သော သောတာပန် စသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် သမယ-ဝိမောက္ခမည်သော ဈာန်သမာပတ် ရှေ့သွားမရှိကြသောကြောင့် ဤဒုက်၌ မပါဝင်ကြ။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ ခိဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း “ကေစ္စ အာသဝါ ပရိက္ခိဏ”တို့ မဟုတ်ကြ၊ သဗ္ဗအာသဝပရိက္ခိဏ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ဤဒုက်၌ မပါဝင်နိုင်ကြ။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနောပုဒ်ကို ပုထုဇ္ဇနာ၌လည်း လိုက်စေပါ။ ပုထုဇ္ဇပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိဖြစ်၍ သမယဝိမောက္ခဖြစ်သော်လည်း ကေစ္စအာသဝတို့မှ မလွတ်ကြသောကြောင့် ဤဒုက်၌ မပါဝင်နိုင်ကြ။

ဝင်ပဲ နောက်သို့လည်၍ ကျန်ရစ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကု။ တန္တိံ၊ ပါဠိတော်သို့။ ဝါ၊ ကိ။ အာရောပေန္တော၊ သက်ရောက်စေတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗေပိ အရိယပုဂ္ဂလာတိအာဒိံ၊ ကိ။ အာဟ၊ ပြီ။

တတ္ထ၊ ထို သဗ္ဗေပိ အရိယပုဂ္ဂလာ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ အရိယေဝိမောက္ခေတိ၊ ကား။ ကိလေသေဟိ၊ ကိလေသာတို့မှ။ အာရကတ္တာ၊ ဝေးကွာကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယေတိ၊ အရိယတို့ဟူ၍။ သင်္ခံ-ခေါ်ဝေါ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂတေ၊ ရောက်သော။ လောကုတ္တရ၊ ဝိမောက္ခေ၊ လောကုတ္တရာဟူသော ဝိမောက္ခအရာ၌။ (အသမယဝိမုတ္တော-၌ စပ်။) ဣဒံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်သည်။ ဝါ၊ ကိ။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။) ဟိ၊ ချဲ့။ ဗာဟိရာနံ၊ လောကုတ္တရာမှအပ ဖြစ်ကုန်သော။ အဋ္ဌန္တံ၊ ကုန်သော။ သမာပတ္တိနံ၊ တို့သို့။ ဝါ၊ တို့ကို။ သမာပဇ္ဇန္တဿ၊ ကောင်းစွာရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သမယောပိ၊ ဈာန်သမာပတ်ဝင်စားသင့်ရာအခါသည် ၎င်း။ အသမယောပိ၊ ဈာန်သမာပတ် ဝင်စားသင့်ရာ မဟုတ်သောအခါသည် ၎င်း။ အတ္ထိံ၊ မဂ္ဂဝိမောက္ခေန၊ မဂ်ဟူသော ဝိမောက္ခဖြင့်။ ဝိမုစ္စန္တဿ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ခြင်း၏။ သမေယာ ဝါ၊ သည်၎င်း။ အသမယော ဝါ၊ သည်၎င်း။ နတ္ထိံ၊ ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ၏။ သဒ္ဓါ၊ သည်။ ဗလဝတီ၊ အသးရို၏။ ဝိပဿနာ စ၊ ကိုလည်း။ အာရဒ္ဓါ၊ အပ်ပြီ။ တဿ၊ ၏။ ဝါ၊ သည်။ ဝစ္စန္တဿ၊ သွားစဉ်၎င်း။ တိဋ္ဌန္တဿ၊ ရပ်စဉ်၎င်း။ နိသိ-ဒန္တဿ၊ ထိုင်စဉ်၎င်း။ နိပဇ္ဇန္တဿ၊ လျောင်းစဉ်၎င်း။ ခါဒန္တဿ၊ ခဲစဉ်၎င်း။ ဘုဉ္ဇန္တဿ၊ စားစဉ်၎င်း။ မဂ္ဂဗလပဋိဝေဓော နာမ၊ မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းမည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ဆိုဖွယ်သည်။ နတ္ထိံ၊ ဣတိ သို့။ မဂ္ဂဝိမောက္ခေန၊ ဖြင့်။ ဝိမုစ္စန္တဿ၊ ၏။ သမယော ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍ သိရာ အခါသည်၎င်း။ အသမယော ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍ မသိရာအခါသည်၎င်း။ နတ္ထိံ၊ (ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။) [ဤ၌ ဣတိ အကျေကြံ။]

ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌ (အောက်ဖြစ်သော သမယဝိမုတ္တ အသမယ ဝိမုတ္တပုဒ်၏ အနက်၌)။ ဂဟိတေ စ၊ ယူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ အဂ္ဂဟိ-တေ စ၊ မယူအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ သံကဓိတုာ၊ ၍။ ဓမ္မရာဇာ၊ တရားမင်း ဘုရားသည်။ ပိဋ္ဌိဝဇ္ဇကံ၊ ပိဋ္ဌိဝဇ္ဇကဖြစ်သော (ပိဋ္ဌိဝဇ္ဇကပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးကို သိမ်းယူနိုင်သော)။ ဣမံ တန္တိံ၊ ဤပါဠိတော်သို့။ ဝါ၊ ကိ။ အာရောပေသိ၊ ပြီ။ ဝါ၊ ပြီ။ သမာပတ္တိလာဘိ၊ သော။ ပုထုဇ္ဇနော၊ ကိ။ ဣမာယပိ တန္တိယာ၊ ဖြင့်လည်း။ (ဘဂဝတာ) အဂ္ဂဟိတောဝ၊ သည်သာ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သမာပတ္တိလာဘိ ပုထုဇဉ်ကို ဤပါဠိတော်ဖြင့် ယူတော်မမူအပ်ပါသော်လည်း။

ဘဇာဝိယမာနော၊ ကပ်ဝင်စေအပ်သော်။ သမာပတ္တိဝိက္ခမ္ဘိတာနံ၊ ဈာန် သမာပတ်ဖြင့် ခွါအပ်ကုန်ပြီးသော။ ကိလေသာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ သမယဝိမုတ္တဘာဝံ၊ သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်သို့။ ဘဇေယျံ၊ ကပ်ရောက်ရာ၏။

၃။ ကပ္ပဓမ္မာကပ္ပဓမ္မနိဒ္ဒေသေသု၊ တို့၌။ (အထွော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယဿ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ အဓိဂတော၊ သိအပ် ရအပ်ပြီးသော။ သမာပတ္တိဓမ္မော၊ ဈာန်သမာပတ်တရားသည်။ ကပ္ပတိ၊ ပျက်စီးတတ်၏။ နဿတိ၊ ပျောက်ပျက်တတ်၏။ [“တကယ် ပျက်စီးသည်”ဟု မဆိုလို။ “ပျက်စီးတတ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် သတ္တိအနက်ထင်ရှားအောင် “တတ်”ဟု ထည့်၍ ပေးရသည်။] သော၊ ထိုပျောက်ပျက်တတ်သော ဈာန် သမာပတ်တရားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကပ္ပဓမ္မော၊ ကပ္ပဓမ္မမည်၏။ ရူပသဟဂတာနန္တိ၊ ကား။ ရူပနိမိတ္တသင်္ခါတေန၊ ကသိုဏ်းရုပ်နိမိတ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ရူပေန၊ ရုပ်နှင့်။ သဟဂတာနံ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။ (သမာပတ္တိနံ-၌ စပ်။) တေန၊ ထို ကသိုဏ်းရုပ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ ပဝတ္တာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ (တေန၊ ထို ကသိုဏ်းရုပ်နှင့်။) ဝိနာ၊ ကင်း၍။ န(ပဝတ္တာနံ)၊ ဖြစ်သည် မဟုတ် ကုန်သော။ ရူပါရမ္မဏာနံ၊ ကသိုဏ်းရုပ် ဟူသော အာရုံရှိကုန်သော။ စတုန္နံ၊ ကုန်သော။ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ၊ ရူပါဝစရဈာန်ဖြစ်ကုန်သော။ (သမာပတ္တိနံ ဝါ-၌ စပ်။) ဣဟိ အထွော၊ နက်။

အရူပသဟဂတာနန္တိ၊ ကား။ ရူပတော ၊ ကသိုဏ်းရုပ်မှ။ အညံ၊ တပါးသော ကောင်းကင်ပညတ် အစရှိသော အာရုံသည်။ [အရူပ-၌ စပ်။]

၁။ ရူပတော အညံ န ရူပံ။ ။အရူပသဟဂတာနံ ၌ အရူပံ ကို “န+ရူပံ”ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရသော်လည်း အ-သဒ္ဓါသည် ပဋိ-သေခ အနက်မျှကို မဟော။ အည-အနက် အပို အလွန် ပါသော ပဋိသေခ-အနက်ဟော တည်း။ ထို့ကြောင့် “ရူပတော အညံ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပြသည်။ ဝစနတ္ထမှာ “န+ရူပံ”ပင်တည်း။ ဤသို့ အည အနက် မယူပဲ “န+ရူပံ-ရူပံ မဟုတ်”ဟု ပဋိသေခ သာမည အနက်ကို ယူလိုက်လျှင် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို အရကောက် ရလိမ့်မည်။ ဤ နေရာ၌ကား ကသိုဏ်းရုပ် အာရုံမှ တမျိုးတခြားသော ကောင်းကင် ပညတ် စသော အာရုံကို အရကောက်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “အ”အတွက် အည အနက်၊ အပို အလွန် ပါသော ပဋိသေခ-အနက်ကို ယူရသည်။

အနိဋ္ဌိကား ။ရူပတော အညံ န ရူပန္တိ တတ္ထ ရူပပဋိဘာဝံ (ကသိုဏ်းရုပ်နှင့် အသားတူ ပဋိဘာဝ နိမိတ်ဖြစ်သော) ကသိဏရူပါဒိ (ကို) ရူပသဒ္ဓေန ဂဟိတန္တိ တဒညံ (ထို ကသိုဏ်းရုပ် အစရှိသည်မှ တပါးသော) ပဌမ တတိယာရူပဝိသယမတ္တံ အရူပက္ခန္ဓနိဗ္ဗာနဝိနိမုတ္တံ (နာမ်ခန္ဓာလေးပါး နိဗ္ဗာန်တရားမှ လွတ်သော ပဌမာရူပအာရုံ တတိယာရူပအာရုံမျှကို) အရူပသဒ္ဓေန ဂဟိတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ရူပံ၊ ကသိုဏ်းရုပ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤ ၀စနတ္ထကြောင့်။ အရူပံ၊ အရူပ မည်၏။ အရူပေန၊ ကသိုဏ်းရုပ်မှ တပါးသော ကောင်းကင်ပညတ်၊ အစရှိသော အာရုံနှင့်။ သဟဂတာနံ၊ ကုန်သော။ (သမာပတ္တိနိဝါ-၌ စပ်။) တေန၊ ထို ကသိုဏ်းရုပ်မှ တပါးသော ကောင်းကင်ပညတ် အစရှိသော အာရုံနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ပဝတ္တာနံ၊ ကုန်သော။ (တေန၊ နှင့်။) ဝိနာ၊ ၍။ န (ပဝတ္တာနံ)၊ မဖြစ်ကုန်သော။ အရူပါရမ္မဏာနံ၊ ကသိုဏ်းရုပ်မှ တပါးသော ကောင်းကင်ပညတ် အစရှိသော အာရုံရှိကုန်သော။ စတုနံ၊ ကုန်သော။ အရူပါဝစရဗျာနာနံ၊ အရူပါဝစရဗျာန် ဖြစ်ကုန်သော။ (သမာပတ္တိနိဝါ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

န နိကာမလာဘိတိ၊ ကား။ ပဉ္စဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ အာဝဇ္ဇန ဝသီဘော် အစရှိသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ အာစိဏ္ဍဝသီတာယ၊ လေ့လာ အပ်ပြီးသော စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (အလဒ္ဓတ္တာ-၌ စပ်။) ဣစ္ဆိတာကာရေန၊ အလိုရှိအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အလဒ္ဓတ္တာ၊ မရအပ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိကာမလာဘိ၊ အလိုရှိတိုင်း ရခြင်း ရှိသူ သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ အပ္ပဂုဏသမာပတ္တိကော၊ အဝါးဝစွာ မလေ့ လာ အပ်သော သမာပတ် ရှိသူသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ န အကိစ္စလာဘိတိ၊ ကား။ ကိစ္စလာဘိ၊ ငြိုငြင်သဖြင့် ရခြင်း ရှိသူသည်။ [“န + အ”ဟု ပဋိသေဓ ၂-ချက် ရှိသောကြောင့် ကိစ္စလာဘိဟု ပကတိ အနက်ကို ဖွင့်သည်။] ဟိ၊ ချဲ့။ [ဝိတ္ထာရဝါကျဖြစ်သောကြောင့် “ယော ဟိ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။ မရှိခြင်းကြောင့် ထည့်ပါ။] ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ အာဂမနမ္ပိ၊ ဈာန်သမာပတ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ကမ္မဋ္ဌာန်း အား ထုတ်ရာအခါ၌။ [ရှေးနိဿယဝယ် “အစစွာ၌” ဟု ပေး၏။] ကိလေသေ၊ တို့ကို။ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော၊ ချီရသည်။ (ဟုတု၊ ချီရင်း။) ဥပစာရံ၊ ဥပစာရသို့။ ပါပေန္တော၊ ရောက်စေရသည်။ (ဟုတု၊ ၎င်း။) အပ္ပနံ၊ အပ္ပနာသို့။ ပါပေန္တော၊ သည်။ (ဟုတု၊ ၎င်း။) စိတ္တမဉ္ဇူသံ၊ စိတ်၏ ပူတာတံသင်းသဖွယ် ဖြစ်သော သမာဓိ ကို။ လဘန္တော၊ ရသည်။ (ဟုတု၊ ၎င်း။) ဒုက္ခေန၊ ဆင်းရဲသဖြင့်။ ကိစ္ဆေန၊ ငြိုငြင်သဖြင့်။ သသင်္ခါရေန၊ စိမ့်ပြုလုပ်ရခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော အကြောင်း အပေါင်းဖြင့်။ သပ္ပယောဂေန၊ ပယောဂနှင့်တကွ ဖြစ်သော အကြောင်း အပေါင်းဖြင့်။ ကိလမန္တော၊ ပင်ပန်းလျက်။ တံ သမ္ပဒံ၊ ထို ဈာန်သမာပတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့။ ပါပုဏိတု၊ ငှါ။ သက္ကာတိ၊ စွမ်းနိုင်၏။ သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ အကိစ္စလာဘိ နာမ၊ မပင်ပန်းသဖြင့် ရခြင်း ရှိသူ မည်သည်။ န (ဟော- တိ)၊ မဟုတ်။ န အကသိရလာဘိတိ၊ ကား။ အဝိပုလလာဘိ၊ ပြန်ပြန် ပြောပြော ရခြင်း မရှိ သူသည်။ (ဟောတိ။) သမာပတ္တိံ၊ သို့။ အပ္ပေတွာ၊

ရောက်၍။ အဒ္ဓါနံ၊ ရှည်သော ကာလကို။ ဖရိတုံ၊ ဖြန့်ခြင်းငှါ။ န သက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။ ကေ (စိတ္တဝါရံ)၊ စိတ်တကြိမ်ကို သော်၎င်း။ ဒွေ စိတ္တဝါရေ၊ စိတ်နှစ်ကြိမ်တို့ကို သော်၎င်း။ ဝတ္တေတွာ၊ ဖြစ်စေ၍။ သဟသာဝ၊ အဆောတလျှင် သာလျှင်။ ဝုဠာတိ၊ ထရ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ယတ္ထိစ္စကန္တိ၊ ကား။ ယသ္မိံ၊ ဩကာသေ၊ အကြင် အရပ်၌။ သမာပတ္တိံ၊ သို့။ အပေတော၊ ၍။ နိသီဒိတုံ၊ ထိုင်ခြင်းငှါ။ ဣစ္စတိ၊ ၍။ ယဒိစ္စကန္တိ၊ ကား။ ကသိဏဇ္ဈာနံ ဝါ၊ ကသိုဏ်းဟူသော အာရုံရှိသော ဈာန်သော်၎င်း။ (ဣတိ-၌ ဧဝံ။) အာနာပါနဇ္ဈာနံ ဝါ၊ အာနာပါန ဟူသော အာရုံ ရှိသော ဈာန်သော်၎င်း။ ဗြဟ္မဝိဟာရဇ္ဈာနံ ဝါ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ ဈာန်သော်၎င်း။ အသုတဇ္ဈာနံ ဝါ၊ အသုတ ဟူသော အာရုံ ရှိသော ဈာန်သော်၎င်း။ ဣတိ သို့။ ယံသံ သမာပတ္တိံ၊ သို့။ အပေတော၊ ၍။ နိသီဒိတုံ၊ ငှါ။ ဣစ္စတိ၊ ၍။ ယာဝတိစ္စကန္တိ၊ ကား။ အဒ္ဓါန ပရိစ္ဆေဒေန၊ ကာလကို ပိုင်းခြားခြင်း အားဖြင့်။ ယတ္တကံ၊ အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ကာလံ၊ ကို။ ဣစ္စတိ၊ ၍။ ဣဒံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ။ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။) ယတ္ထ ယတ္ထ၊ အကြင် အကြင် အရပ်၌။ ယံ ယံ သမာပတ္တိံ၊ သို့။ ဝါ၊ ကို။ ယတ္တကံ၊ သော။ အဒ္ဓါနံ၊ ကာလ၌။ ဝါ၊ ကာလပတ်လုံး။ သမာပဇ္ဇိတုမ္ပိ၊ ငှါ၎င်း။ ဝုဠာတုမ္ပိ၊ ထခြင်းငှါ၎င်း။ န သက္ကောတိ၊ နိုင်။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို အရပ်၌။ တံ တံ သမာပတ္တိံ၊ သို့။ ဝါ၊ ကို။ တတ္တကံ၊ သော။ အဒ္ဓါနံ၊ ၌။ ဝါ၊ ပတ်လုံး။ သမာပဇ္ဇိတုမ္ပိ၊ ငှါ၎င်း။ ဝုဠာတုမ္ပိ၊ ငှါ၎င်း။ န သက္ကောတိ၊ နိုင်။ စန္ဒံ ဝါ၊ လကိုသော်၎င်း။ သူရိယံ ဝါ၊ နေကိုသော်၎င်း။ ဥလ္လောကေတွာ၊ မော်ကြည့်၍။ ဣမသ္မိံ စန္ဒေ၊ သည်။ တတ္တကံ၊ သော။ ဌာနံ၊ အရပ်သို့။ ဂတေ၊ ရောက်လသော်။ ဝုဠဟိသာမိ၊ ထအံ။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ (ဣမသ္မိံ) သူရိယေ၊ သည်။ (တတ္တကံ၊ သော။ ဌာနံ၊ သို့။ ဂတေ၊ သော်။ ဝုဠဟိသာမိ၊ အံ။) ဣတိ ဝါ၊ သော်၎င်း။ ပရိစ္စိန္တိတွာ၊ ပိုင်းဖြတ်၍။ ဈာနံ၊ သို့။ ဝါ၊ ကို။ သမာပန္နော၊ ကောင်းစွာ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယထာပရိစ္ဆေဒေန၊ အကြင် အကြင် အပိုင်း အခြား အားဖြင့်။ ဝုဠာတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကောတိ၊ နိုင်။ အန္တရာဝ၊ အပိုင်း အခြား၏ အတွင်း၌ပင်။ ဝုဠာတိ၊ ထရ၏။ (ကသွာ၊ နည်း။) သမာပတ္တိယာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကို။ အပ္ပဂုဏတာယ၊ အဝါးဝစွာ မလေ့လာ အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

ပမာဒမာဂမ္မာတိ၊ ကား။ ပမာဒံ၊ မေ့လျော့ခြင်းကို။ ဝါ၊ သို့။ ပဒ္ဓိစ၊ ရှေးရှုရောက်၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ (ကုပေယျံ-၌ စပ်။) အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။

ဝေဝိဓော၊ ဤသို့ သဘော ရှိသော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ကပ္ပဓမ္မောတိ၊ ကပ္ပဓမ္မ ဟူ၍။ (ပျက်စီးတတ်သော ဈာန်သမာပတ် တရားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍။) ဝုစ္စတိ၊ နိ။ ပန၊ ဆက်။ ဣဒံ၊ ဤ ကပ္ပဓမ္မ ဟူသော အမည်သည်။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော၊ သော။ ပုထုဇနဿ၊ ပုထုဇဉ်၎င်း။ သောတာ-ပန္နဿ၊ ၎င်း။ သကဒါဂါမိနော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တိဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့၏။ နာမံ၊ တည်း။ တိ၊ မှန်။ ဧတေသံ၊ ဤ သုံးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့၏။ သမာဓိပါရိပန္နကော၊ - သမာဓိကို ထက်ဝန်း ကျင် နှောင်ဖွဲ့တတ် ကုန်သော (သမာဓိကို တားမြစ်တတ် ကုန်သော)။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ ဝိပဿနာပါရိပန္နကော၊ ဝိပဿနာကို ထက်ဝန်းကျင် နှောင်ဖွဲ့တတ် ကုန်သော (ဝိပဿနာကို တားမြစ်တတ် ကုန်သော)။ ဓမ္မာ စ၊ တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ သုဝိက္ခမ္ဘိတာ၊ ကောင်းစွာ ချီအပ်ကုန်သည်။ န (ဟောန္တိ)၊ မဖြစ်ကုန်။ သုဝိက္ခာလိတာ၊ ကောင်းစွာ လှုပ်ခါ ချီအပ် ကုန်သည်။ န (ဟောန္တိ)။ တေန၊ ကြောင့် (ထိုသို့ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိဖြစ်သော သုံးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သမာဓိပါရိပန္နက ဝိပဿနာပါရိပန္နက တရားတို့၏ ကောင်းစွာ မချီအပ် ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်)။ တေသံ၊ ထို အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ ဖြစ်သော သုံးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သမာပတ္တိ၊ သည်။ နဿတိ၊ ပျောက်ပျက်တတ်၏။ 'ပရိဟာ-ယတိ၊ ဆုတ်ယုတ်တတ်၏။ သာစ၊ ထို သမာပတ်၏ ပျောက်ပျက်ခြင်းသည် လည်း။ [ရှေးနိဿယ၌ "သာ၊ ထို သမာပတ်သည်" ဟု ပေး၏။] သီလ-ဘေဒေန၊ သီလ၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ နေဝ (ဟောတိ)၊ ဖြစ်သည် မဟုတ်။ အာပတ္တိဝိတိက္ကမေန၊ အာပတ်ကို ကျူးလွန်ခြင်းကြောင့်။ န (ဟောတိ)၊ ဖြစ်သည် မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ သေ (ဧသော)၊ ဤ သမာပတ် တရားသည်။ နာဂရိကစောက္ခဓမ္မော၊ မြို့ကြီးသူ၊ မြို့ကြီးသားတို့၏ သန့်ရှင်း

၁။ နာဂရိကစောက္ခဓမ္မော ။ စောက္ခ- သဒ္ဓါသည် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ "အစောက္ခံ စောက္ခသင်္ခါတံ၊ အသုစိ သုစိသမ္ပတံ" စသော ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ နာဂရိကနံ + စောက္ခဓမ္မော၊ မြို့ကြီးသူ မြို့ကြီးသားတို့၏ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော သဘောသည် အနည်းငယ် သော အကြောင်းကြောင့် ပျက်တတ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ မွန်မြတ်သော ဤ သမာပတ် တရားသဘောသည်လည်းအနည်းငယ်သော အကြောင်းကြောင့်ပျက်စီးတတ်၏-ဟုလို့။ ထို့ကြောင့် "အပ္ပမတ္တကေနပိ ကိစ္စကရဏီယေန ဝါ ဝတ္တဘေဒမတ္တကေန ဝါ နဿတိ" ဟု မိန့်သည်။

မူတွဲပါ၌။ ။ "နာဂရိကစောက္ခဓမ္မော" ဟု ရှေးမူဟောင်းရှိ၏။ ပြင်ထားအပ် သော စာအုပ်များ၌ "န ဂရုကမောက္ခဓမ္မော" ဟု ရှိ၏။ ဤ ပြင်ထားအပ်သော ပါဠိသည် "န" ဟူသော ပဋိသေတေပုဒ်၊ "ဂရုကမောက္ခဓမ္မော"

သော သဘောတရားနှင့်တူသည်။ (ဟုတူ၎င်း ၍။) အပ္ပမတ္တကေနပိ၊ အနည်းငယ်သော အတိုင်းအရှည် ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ ဝါ၊ အနည်းငယ်မျှလည်း ဖြစ်သော။ ကိစ္စကရဏိယေန ဝါ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်သော်၎င်း။ ဝတ္တဘေဒ-မတ္တကေန ဝါ၊ ဝတ်ပျက်ခြင်းမျှကြောင့်သော်၎င်း။ နယတိ၊ ပျောက်ပျက်တတ်၏။

တကြ၊ ထို ဝတ်ပျက်ခြင်းမျှကြောင့် သမာပတ် ပျောက်ပျက်တတ်ရာ၌။ ဣဒံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုတည်း။ ကိရ၊ ချဲ့။ ကော၊ တပါးသော။ ထေရော၊ သည်။ သမာပတ္တိံ၊ ကို။ ဝဋ္ဌဇ္ဇေတိ၊ သုံးစွဲ၏။ တသ္မိံ၊ ထို ထေရ်သည်။ ပိဏ္ဍာယ၊ ဆွမ်းအလိုငှါ။ ဂါမ၊ ရွာသို့။ ပဝိဋ္ဌေ၊ ဝင်လသော်။ ဒါရက၊ တို့သည်။ ပရိဝေဏေ၊ ပရိဝုဏ်အတွင်း၌။ ဝါ၊ ကျောင်းဝင်းအတွင်း၌။ ကိဋ္ဌိတွာ၊ ကစားပြီး၍။ ပက္ကမံ၊ သူ၊ ဖဲသွားကြကုန်ပြီ။ ထေရော၊ သည်။ အာဂန္တု၊ ပြန်လာ၍။ ပရိဝေဏံ၊ ကို။ သမ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ တံမြက်လှည်းထိုက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ စိန္တေတွာ၊ ကြပြီး၍ (ကြရုံသာကြ၍)။ အသမ္ပဇ္ဇိတွာ၊ တံမြက်မလှည်းမူ၍။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ပဝိသိတွာ၊ ၍။ သမာပတ္တိံ၊ ကို။ ဝါ၊ သို့။ အပ္ပေဿာမိ၊ ရောက်အံ့။ ဝါ၊ ဝင်စားအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကြ၍။ နိသိဒ္ဓိ၊ ထိုင်လိုက်ပြီ။ သော၊ ထို ထေရ်သည်။ အပ္ပေတုံ၊ သမာပတ်သို့ ရောက် စေခြင်း ငှါ။ ဝါ၊ သမာပတ် ဝင်စားခြင်းငှါ။ အသက္ကောန္တော၊ မစွမ်းနိုင်သည်။ (ဟုတူ၎င်း ၍။) အာဝရဏံ၊ သမာပတ်ကို တားမြစ်တတ်သော ဘေးရန်သည်။ ကံ နုခေါ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ သို့။ သီလံ၊ ကို။ အာဝဇ္ဇန္တော၊ ဆင်ခြင်လသော်။ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ဝိတိက္ကမံ၊ ကျူးလွန်ခြင်းကို။ အဒိသု၊ မမြင်မူ၍။ ဝတ္တဘေဒေါ၊ ဝတ်ပျက်ခြင်းသည်။ အတ္ထိနုခေါ၊ ရှိလေသလော။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကြပြီး၍။ ဩလောကေန္တော၊ ကြည့်လသော်။ ပရိဝေဏဿ၊ ၍။ ဝါ၊ ကို။ အသမ္ပဋ္ဌဘာဝံ၊ တံမြက် မလှည်း အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဥ တွာ၊ သိ၍။ သမ္ပဇ္ဇိတွာ၊ တံမြက်လှည်းပြီး၍။ ပဝိသိတွာ၊ ကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်ပြီး၍။ နိသိဒ္ဓန္တော၊ ထိုင်လသော်။ သမာပတ္တိံ၊ သို့။ ဝါ၊ ကို။ အပ္ပေန္တောဝ၊ ရောက်လျက်သာ။

တပုဒ် ဤ ၂-ပုဒ်နောင် “ပနေသ”ဟု ရှိခြင်းကြောင့် စာသွားထုံးစံမကျပါ။ စာသွားထုံးစံမှာ “န ပနေသ”ဟု ဆက်၍ နေရ၏။ “ဂရုကမောက္ခမေဗ္ဗာ” ဟူသော ပါဠိအသုံးလည်း ပိဋကတ်၌ ရှိတတ်သော ပါဠိမဟုတ်။ “ဂရုကမေဗ္ဗ မောက္ခမေဗ္ဗ”ဟု အာသုံးစွဲရိုးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် တကြိမ်ဝတ္ထု၌ န နယတိ နှင့် လျော်အောင် သမာပတ် မပျက်ပုံကို မပြ။ “သော အပ္ပေတုံ အသက္ကောန္တော (ပ) ဝတ္တဘေဒေါ နုခေါ အတ္ထိ”ဟု သမာပတ်ပျက်ပုံကိုသာ ပြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဌမ န-နှင့်တွဲ၍ နယတိ ဟု အနက် ပေးရခြင်းလည်း နောက်ဝတ္ထုနှင့် မလျော်ပါ။ သို့ဖြစ်၍ ရှေးမူဟောင်းပါဠိသာ ကောင်းသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဝါ၊ ဝင်စားလျက်သာ။ နိသီဒိ၊ ထိုင်ပြီ။ [ထိုင်မည်ဟု လုပ်လျှင်ပင် သမာပတ် ဝင်စား၍ ထိုင်မိလျက်သာ ဖြစ်သွား၏-ဟူလို။]

၄။ အကုပ္ပဓမ္မနိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေနော၊ ကုပ္ပဓမ္မနိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော် မူအပ်သော ပုဒ်အပေါင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အစွမ်းဖြင့် သာ လျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ အထူးကား။ အကုပ္ပဓမ္မောတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤ အမည်သည်။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော၊ သော။ အနာဂါမိဿ စေဝ၊ ၎င်း။ ခိဏာသဝဿ စ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒိန္နံ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့၏။ နာမံ၊ တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထို အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ ဖြစ် သော ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ပါးတို့သည်။ ဝါ၊ တို့၏။ သမာဓိပါရိပန္နကော၊ ကုန်သော။ (ဓမ္မာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။) ဝိပဿနာပါရိပန္နကော၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ စ၊ တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ သုဝိက္ခမ္ဘိတာ၊ ကုန်သည်။ သုဝိက္ခာ- လိတာ၊ ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။) တေန၊ ကြောင့် (ထိုသို့ အဋ္ဌသမာပတ္တိ- လာဘိ ဖြစ်သော အနာဂါမိ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သမာဓိပါရိပန္နက ဝိပဿနာပါရိပန္နက တရားတို့၏ ကောင်းစွာ ခွါအပ်ကုန်ပြီ၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ တေသံ၊ ထို အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိဖြစ်သော အနာဂါမိရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဘဿသင်္ဂဏိကာရာမာဒိကိစ္စေန ဝါ၊ စကားပြောမှု၌ မွေ့လျော် ခြင်းကိစ္စ၊ အပေါင်းအဖော်နှင့် ရောနှောမှုဝယ် မွေ့လျော်ခြင်းကိစ္စ အစ ရှိသော ကိစ္စဖြင့် သော်၎င်း။ အညေန၊ တပါးသော။ ယေန ကေနစိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော။ အတ္တနော၊ မိမိအား။ အနုရူပေန၊ လျောက်ပတ် သော (ဖြစ်ခွင့်ရှိသော)။ ပမာဒေန ဝါ၊ သမာပတ်ဝင်စားခြင်း၌ မွေ့လျော့ ခြင်းဖြင့် သော်၎င်း။ ဝိတိနာမေန္တာနမ္ပိ၊ အချိန်ကို လွန်စေ ကုန်စဉ် သော် လည်း။ ဝါ၊ လွန်စေ ကုန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ (တေသံ၊ တို့၏။) သမာပတ္တိ၊ သည်။ န ကုပ္ပတိ၊ မပျက်တတ်။ န နဿတိ၊ မပျောက်တတ်။ ပန၊ ကား။ သုက္ခဝိပဿကော၊ ကုန်သော။ သောတာပန္နသကဒါဂါမိ- အနာဂါမိခိဏာသဝါ၊ ထိုကို။ ဣမသ္မိ ဒုကေ၊ ဤ ကုပ္ပဓမ္မ၊ အကုပ္ပဓမ္မဒုက်၌။ န လဗ္ဗန္တိ၊ အပ်ကုန်။ ဒုကမုတ္တကပုဂ္ဂလာ နာမ၊ ဒုက်မှ အလွတ် ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်သည်။ ဟောန္တိ။ တဿ၊ ကြောင့် (ထိုသို့ သုက္ခဝိပဿက သောတာပန် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဒုကမုတ္တက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဖြစ် ကြောင့်)။ သတ္တာ၊ သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာယ၊ ကြောင့်။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဂဟိတေ စ၊ တို့ကို၎င်း။ အဂ္ဂဟိတေ စ၊ တို့ကို၎င်း။ သံကမ္ပိတွာ၊ ၍။ ဣမသ္မိဒ္ဓိ ဒုကေ၊ ၌လည်း။ ပိဋ္ဌိဝနုကေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ တန္တိံ၊ သို့။ ဝါ၊ ကို။ အာရောပေန္တော၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗေပိ အရိယပုဂ္ဂလာတိအာဒိံ၊ ကို။ အာဟ။ ဟိ၊ မှန်။ အဋ္ဌန္တံ၊ ကုန်သော။

သမာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ ကုပ္ပနံ၊ ပျက်ခြင်းသည်။ နဿနံ၊ ပျောက်ခြင်းသည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာသေး၏။ ပန၊ ကား။ သကိံ၊ တကြိမ်။ ပဋိဝိဒ္ဓဿ၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးအပ်သော။ လောကုတ္တရဓမ္မဿ၊ လောကုတ္တရတရား၏။ ကုပ္ပနံ (နာမ)၊ ပျက်ခြင်း မည်သည်။ နဿနံ နာမ၊ ပျောက်ခြင်း မည်သည်။ နတ္ထိ။ တံ၊ ထို မပျောက်ပျက်ခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ တေ၊ ဤ သဗ္ဗေပိ အရိယ-ပုဂ္ဂလာ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။

၅။ ပရိဟာနဓမ္မာ ပရိဟာနဓမ္မနိဒ္ဒေသပိ၊ တို့ကိုလည်း။ ကုပ္ပဓမ္မာ ကုပ္ပ-ဓမ္မနိဒ္ဒေသဝသေနေဝ၊ ကုပ္ပဓမ္မ အကုပ္ပဓမ္မ နိဒ္ဒေသနှင့် စပ်သဖြင့် သာလျှင်။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ကေဝလံ၊ ပရိယာယဒေသနာမဗက် သက်သက်။ ဣဓ၊ ဤ ပရိဟာနဓမ္မ အပရိဟာနဓမ္မ နိဒ္ဒေသတို့၌။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ပမာဒံ၊ မေ့လျော့ခြင်းကို။ ဝါ၊ သို့။ ပဋိစ္စ၊ ရှေးရှုရောက်၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ ဓမ္မာနံ၊ ဈာန်သမာပတ်တရားတို့၏။ ပရိဟာနဓမ္မိ၊ ယုတ်လျော့ခြင်းကို ၎င်း။ အပရိဟာနဓမ္မိ၊ မယုတ်လျော့ခြင်းကို၎င်း။ ဂဟိတံ၊ ယူတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဒံ ပရိယာယဒေသနာမတ္တမေဝ၊ ဤပရိယာယ်ဒေသနာမျှ၏ အဖြစ်သည်သာ။ နာနံ၊ ထူး၏။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောပုဒ်တို့၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသော အစီအရင်ကို။ တာဒိသမေဝ၊ ထို ကုပ္ပဓမ္မ အကုပ္ပဓမ္မ နိဒ္ဒေသ တို့၌ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ။

၇။ စေတနာဘဗ္ဗနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေံ ဝေဒိတဗျော) စေတနာဘဗ္ဗောတိ၊ ကား။ စေတနာယ၊ သမာပတ်ကိုဖြစ်စေကြောင်း

၁။ စေတနာဘဗ္ဗော။ ။ “စေတနာယ အပရိဟာနံ အာပဇ္ဇိတံ ဘဗ္ဗော” ဟူသော အဋ္ဌကထာအဖွင့်သည် သဒ္ဓတ္ထမဟုတ်သေး။ ဒေသိပ္ပယ်ပေါ်အောင် ဖွင့်ခြင်းသာတည်း။ စေတနာဟူသည်လည်း သမာပတ်ကို ဝင်စားကြောင်း၊ အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြောင်း စေတနာတည်း။ ထို စေတနာမျိုးရှိမှသာ သမာပတ်မှ မယုတ်လျော့။ ထိုသို့ မယုတ်လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို “စေတနာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “သစေ အနုသဇ္ဈေ-တေတိ၊ န ပရိဟာယတိ တာဟိ သမာပတ္တိဟိ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။ သဒ္ဓတ္ထအားဖြင့် ကား “ဘဗ္ဗာ စေတနာ ယဿာတိ စေတနာဘဗ္ဗော” ဟု ပြုပါ။ ယဿ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘဗ္ဗာ၊ သမာပတ်တို့အား ထိုက်တန်သော။ စေတနာ၊ သမာပတ်ကိုဖြစ်စေ ကြောင်း၊ သမာပတ်ကို ဝင်စားကြောင်း စေတနာသည်။ အတ္ထိ။ သော ဣတိ စေတနာဘဗ္ဗော။

၂။ စေတနာယ ဘာပရိဟာနိ။ ။ ပဌမဈာန်သမာပတ်ကို ရပြီးနောက် ထပ်ကာ ထပ်ကာ မဝင်စားလျှင် ထို ပဌမဈာန်သည် ယုတ်လျော့သွားတတ်၏။ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဝင်စားသောအခါ ထိုသမာပတ်သည် မယုတ်လျော့။ ထို့ကြောင့် သမာပတ်၏ မယုတ်လျော့ကြောင်း ဟူသည် ထိုသမာပတ်ကို

စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြောင်း စေတနာကြောင့်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဖြင့်”ဟု ပေး၏။] အပရိဟာနိံ၊ မယုတ်လျော့သော သမာပတ်ကို။ ဝါ၊ သို့။ အာပဇ္ဇိတုံ၊ ရောက်ခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ဝင်စားခြင်းငှါ။ ဘဗ္ဗော၊ ထိုက်သော။ (ကတမောစ ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။) သစေ အနုသဉ္ဇေတေတိတိ၊ ကား။ သစေ အာပဇ္ဇတိ၊ အကယ်၍ သမာပတ်သို့ ရောက်အံ့။ ဝါ၊ အကယ်၍ သမာပတ်ကို ဝင်စားအံ့။ (ဝေံ သတိ န ပရိဟာယတိ-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ သမာပတ္တိံ၊ ကို။ ဝါ၊ သို့။ သမာပဇ္ဇန္တော၊ ကောင်းစွာရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနုသဉ္ဇေတေတိ နာမ၊ သမာပတ်ကို အဖန်ဖန်စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်သူ မည်၏။ သော၊ ထို သမာပတ်ကို အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န ပရိဟာယတိ၊ သမာပတ်မှ မယုတ်လျော့။ ဣတရော၊ သမာပတ်ကို အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မူတပါး အားမထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ ပရိဟာယတိ၊ ၏။

ဂ။ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗနိဒ္ဓေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗောတိ၊ ကား။ အနုရက္ခဏာယ၊ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက် ခြင်းကြောင့်။ အပရိဟာနိံ၊ မဆုတ်ယုတ်သော သမာပတ်ကို။ ဝါ၊ သို့။ သမာပဇ္ဇိတုံ၊ ငှါ။ ဝါ၊ ငှါ။ ဘဗ္ဗော၊ သော။ (ကတမောစ ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။) သစေ အနုရက္ခတိတိ၊ ကား။ အနုပကာရဓမ္မေ၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို မပြုတတ်သောတရားတို့ကို (ကျေးဇူးမများသော တရားတို့ကို)။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဥပကာရဓမ္မေ၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သော တရားတို့ကို (ကျေးဇူးများသော တရားတို့ကို)။ သေဝန္တော၊ မှီဝဲလျက်။ သစေ သမာပဇ္ဇတိ၊ အံ့။ (ဝေံ သတိ န ပရိဟာယတိ-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ ဝေံ၊ သို့။

ဝင်စားသောအားဖြင့် စေ့ဆော်တတ်သော စေတနာတည်း။ ထို့ကြောင့် “စေတနာ-ယ”သည် “အပရိဟာနိံ”၏ အကြောင်းဖြစ်ရကား စေတနာယ၊ ကြောင့်ဟု အနက် ပေးရပါသည်။

၁။ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော။ ။ ဤ၌လည်း “အနုရက္ခဏာယ အပရိဟာနိံ အာ-ပဇ္ဇိတုံ ဘဗ္ဗော”ဟုလော အဖွင့်သည် သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ် သေး။ အဓိပ္ပါယ်ထွ သာ။ အနုရက္ခဏာ ဟူသည်လည်း သမာပတ်အား ကျေးဇူး ပြုတတ်-မပြုတတ်သော တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော ပညာနှင့်တကွဖြစ်သော သတိတည်း။ သဒ္ဓတ္ထအားဖြင့်ကား “ဘဗ္ဗာ အနုရက္ခဏာ ယဿာတိ အနုရက္ခဏာ-ဘဗ္ဗော”ဟု ပြု။ ယဿ၊ ၏။ ဘဗ္ဗာ၊ သမာပတ်တို့အား ထိုက်တန်သော။ အနုရက္ခဏာ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်တတ်သော သမာပတ်အား ကျေးဇူး ပြုတတ်-မပြုတတ် သော တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော ပညာနှင့်တကွဖြစ်သော သတိသည်။ အတ္ထိ။ ဣတိ (သော) အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော။

(ဤသို့ အနုပကာရဓမ္မတို့ကို ပယ်စွန့်၍ ဥပကာရဓမ္မတို့ကို မှီဝဲသောအားဖြင့်)။ ပဋိပဇ္ဇန္တော၊ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနုရက္ခတိ နာမ၊ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်သူ မည်၏။ သော၊ ထို သမာပတ်ကို အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န ပရိဟာယတိ၊ သမာပတ်မှ မယုတ်လျော့။ ဣတရော၊ သမာပတ်ကို အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မူတပါး အဖန်ဖန် မစောင့်ရှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပရိဟာယတိ၊ ၎င်း။

ဇ္ဇေပိ၊ ၂-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤ စေတနာဘဗ္ဗ၊ အနုရက္ခ-
 ဏာဘဗ္ဗ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သမာပတ္တိံ၊ ကို။ ဌပေတုံ၊ တည်စေခြင်းငှါ။ ဝါ၊
 တန့်ထားခြင်းငှါ။ ထာဝရံ၊ ခိုင်မြဲသည်ကို။ ကာတုံ၊ ငှါ။ [ဌပေတုံ-ကို
 “ထာဝရံ ကာတုံ” ဟု ဖွင့်သည်။] ပဋိပလော၊ စွမ်းနိုင်ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင်
 ထို ၂-မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သမာပတ်ကို တန့်ထားခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပါ
 ကုန်သော်လည်း။ စေတနာဘဗ္ဗတော၊ စေတနာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်ထက်။ အနုရက္ခ-
 ဏာဘဗ္ဗော၊ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ။ ဗလဝတရော၊ သာ၍
 အားရှိ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ စေတနာဘဗ္ဗော၊ သည်။ ဥပကာရာနုပကာရေ၊
 သမာပတ်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုတတ်၊ လျော်စွာ ကျေးဇူး မပြုတတ်ကုန်
 သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။ အဇာနန္တော၊ မသိသည်။
 (ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) ဥပကာရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ နုဒတိ၊ ပယ်ရှားမိ
 တတ်၏။ နိဟရတိ၊ နှင်ထုတ်မိတတ်၏။ အနုပကာရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ သေဝတိ၊
 မှီဝဲမိတတ်၏။ သော၊ ထို စေတနာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တေ၊ ထို သမာပတ်
 အားလျော်စွာ ကျေးဇူးမပြုတတ်သော တရားတို့ကို။ သေဝန္တော၊ မှီဝဲသည်။
 (ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) သမာပတ္တိတော၊ မှ။ ပရိဟာယတိ၊ ၎င်း။
 ပန၊ ကား။ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော၊ သည်။ ဥပကာရာနုပကာရေ၊ ကုန်သော။
 ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ ဇာနာတိ၊ ၎င်း။ အဇာနန္တော၊ သိသည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊
 ကြောင့်။) အနုပကာရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ နုဒတိ၊ ပယ်ရှား၏။ နိဟရတိ၊
 နှင်ထုတ်၏။ ဥပကာရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ သေဝတိ၊ မှီဝဲ၏။ သော၊ ထို အနုရက္ခ-
 ဏာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တေ၊ ထို သမာပတ်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုတတ်သော
 တရားတို့ကို။ သေဝန္တော၊ သည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) သမာ-
 ပတ္တိတော၊ မှ။ န ပရိဟာယတိ။

၁။ ဥပကာရာနုပကာရေ ဓမ္မေ ။ သမာပတ် မပျောက်မကွယ်အောင် ကျေးဇူး
 ပြုနိုင်သော ဆိတ်ငြိမ်သောကျောင်း၊ အပြစ်
 ကင်းသော ဆွမ်းခံရာအရပ်၊ သမာမိအားလျော်သော တရားစကား၊ သမာပတ်ကို
 ခိုင်မြဲတိုးပွားအောင် ဟောပြောတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏တရားစကားတို့သည် ဥပကာရ-
 ဓမ္မတို့တည်း။ ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားတို့သည် အနုပကာရဓမ္မတို့တည်းဟု
 မှတ်ပါ။

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ဧွေ၊ ကုန်သော။ ခေတ္တပါလာ၊ လယ်တောကို စောင့်သော ယောက်ျားတို့သည်။ (သန္တိ။) ကော၊ တယောက်သော လယ်စောင့်ယောက်ျားသည်။ ပဏ္ဍုရောဂေန၊ ဖျော့တော့သော ရောဂါအားဖြင့်။ သရောဂေါ၊ ရောဂါနှင့်တကွဖြစ်သည် (ရောဂါရှိသည်။) (ဟုတ္တု၊ ဤ။ ဝါ၊ ကြောင့်။) သိတာဒိနံ၊ အအေး အစရှိသော ဘေးရန်တို့ကို။ အက္ခမော၊ သည်းမခံနိုင်သည်။ (ဟောတိ။) ကော၊ အခြားသော လယ်စောင့်ယောက်ျားတယောက်သည်။ အရောဂေါ၊ ရောဂါမရှိသည်။ (ဟုတ္တု၊ ဤ။ ဝါ၊ ကြောင့်။) သိတာဒိနံ၊ တို့ကို။ သဟော၊ သည်းခံနိုင်သည်။ ဝါ၊ လွှမ်းမိုးနိုင်သည်။ (ဟောတိ။) သရောဂေါ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟေဋ္ဌာကုဋ္ဌိံ၊ လယ်တဲ၏ အောက်သို့။ [လင့်စင်ထိုး၍ သစ်ပင်အပေါ်၌ တဲဆောက်ထားသောကြောင့် “ဟေဋ္ဌာကုဋ္ဌိံ” ဟု ဆိုသည်။] န ဩတရတိ၊ မသက်ဆင်း။ ရတ္တာရက္ခံ၊ ညဉ့်အခါ၌ စောင့်ရှောက်ခြင်းကို၎င်း။ ဒိဝါရက္ခံ၊ နေ့အခါ၌ စောင့်ရှောက်ခြင်းကို၎င်း။ ဝိဗဟတိ၊ စွန့်၏။ တဿ၊ ထိုရောဂါရှိသော လယ်စောင့်ယောက်ျား၏။ ဒိဝါ၊ ၌။ သုကမောရာဒယော၊ ကျေးဇူးကဥဒေါင်း အစရှိသော သတ္တဝါတို့သည်။ ခေတ္တံ၊ လယ်သို့။ ဩတရိတွာ၊ ဤ။ သာလိသီသံ၊ သလေးနံကို။ ခါဒန္တိ၊ ခဲစားကြကုန်၏။ ရတ္တိံ၊ ၌။ မိဂသုကရာဒယော၊ သမင်၊ ဝက် အစရှိသော သတ္တဝါတို့သည်။ (ခေတ္တံ၊ လယ်သို့။) ပဝိသိတွာ၊ ဤ။ တစ္ဆိတံ၊ ညှိရွှေအပ်သော။ ခလံ ဝိယ၊ တလင်းကိုကဲ့သို့။ ဆေတွာ၊ ဖြတ်၍။ ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားကုန်၏။ သော၊ ထို ရောဂါရှိသော လယ်စောင့်ယောက်ျားသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပမတ္တကာရဏာ၊ မေ့လျော့သူ၏အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ [ပမတ္တကာရဏာ-ဝယ် ပမတ္တ-၌ ဘာဝပူဇာနဘာဝလောပ ကြံပါ။ ရှေးနိဿယ-၌ “မေ့လျော့ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်” ဟု ပေး၏။ ပမတ္တပုဒ်ကား ဘောဟော မဟုတ်ပါ။] ပုန၊ တဖန် (နောက်တနှစ်အတွက်)။ ဝိဗေတ္တမ္ပိ၊ မျိုးစေ့မျှကိုလည်း။ န လတတိ ယထာ၊ မရသကဲ့သို့။ ဣတရော၊ ရောဂါရှိသော လယ်စောင့်ယောက်ျားမှ တပါး ရောဂါမရှိသော လယ်စောင့် ယောက်ျားသည်။ ရတ္တာရက္ခံ၊ ကို၎င်း။ ဒိဝါရက္ခံ၊ ကို၎င်း။ န ဝိဗဟတိ၊ မစွန့်။ သော၊ ထိုရောဂါမရှိသော လယ်စောင့်ယောက်ျားသည်။ အတ္တနော၊ ၏။ အပ္ပမတ္တကာရဏာ၊ မမေ့မလျော့သူ၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ကေကရိသတော၊ ဝ-ကရိသလယ်မှ။

၁။ ခလံ တစ္ဆိတံ ဝိယ။ ။ ရှေးနိဿယ၌ “ခလံ ကောက်နယ်တလင်းကို၊ တစ္ဆိတ-မတ္တံ၊ ညှိရွှေအပ်ကာမျှဖြစ်အောင်၊ ကတွာ၊ ပြု၍” ဟု ရှိ၏။ ယခုအင်္ဂုလ်များ၌ “ခလံ တစ္ဆိတံ ဝိယ” ဟု ပြု၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မကျောလှပါ။ သမင်၊ ဝက်တို့က ဖြတ်၍ ဖြက်၍ ဓားသွားသောကြောင့် လယ်တကွက်လုံးသည် ကောက်နယ်တလင်းနှင့် တူနေသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

စတ္တာရိပိ(သကဋ္ဌာနိ)၊ လှည်းလေးစီးတိုက်စပါးတို့ကို၎င်း။ အဋ္ဌပိ သကဋ္ဌာနိ၊ လှည်းရှစ်စီးတိုက် စပါးတို့ကို၎င်း။ လဘတိ ယထာ၊ သို့။

တတ္ထ၊ ထိုဥပမာစကားရပ်၌။ သရောဂေါ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ခေတ္တ-
ပါလော၊ လယ်စောင့်ယောက်ျားကို။ [ရှေးနိဿယ၌ “သရောဂေါ၊ ခေတ္တ-
ပါလော”ဟု ဝါကျ ရှိ၏။ ကောင်းသည်။] (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။
(တထာ၊ ထို့အတူ။) စေတနာဘဗ္ဗော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ အရောဂေါ၊
သော။ ခေတ္တပါလော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော
ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ သရောဂဿ၊ ၏။ အတ္တနော၊ ၏။ ပမာဒေန၊ ကြောင့်။
ပုန၊ တဖန် (နောက်တနှစ်အတွက်)။ ဗိဇမတ္တဿဝိ၊ မျိုးစေ့မျှကိုလည်း။
အလဘနံ၊ မရခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။)
စေတနာဘဗ္ဗဿ၊ စေတနာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ (သေဝန္တဿ-၌ စပ်။)
ဥပကာရာနုပကာရော၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ ထို့ကို။ အဇာနိတွာ၊ မသိမူ၍။ ဝါ၊
ကြောင့်။ ဥပကာရော၊ သမာပတ်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရား
တို့ကို။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ အနုပကာရော၊ သမာပတ်အားလျော်စွာ ကျေးဇူး
မပြုတတ်သော တရားတို့ကို။ သေဝန္တဿ၊ မှီဝဲလသော်။ သမာပတ္တိယာ၊ မှ။
ပရိဟာနံ၊ ယုတ်လျော့ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။) ဣတရဿ၊ ရောဂါရှိသော
လယ်စောင့်ယောက်ျားမှတစ်ပါး ရောဂါမရှိသော လယ်စောင့် ယောက်ျား၏။
အတ္တနော၊ ၏။ အပမာဒေန၊ မမေ့မလျော့ခြင်းကြောင့်။ ကေကရီသမတ္တ-
တော၊ ၁-ကရီသမျှသော လယ်မှ။ စတုအဋ္ဌသကဋ္ဌာဒ္ဓရဏံ၊ ၄-စီးတိုက် ၈-စီး
တိုက်စပါးကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ အနုရက္ခဏာ-
ဘဗ္ဗဿ၊ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ဥပကာရာနုပကာရော၊
ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ ထို့ကို။ ဇာနိတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အနုပကာရော၊
တို့ကို။ ပဟာယ၊ ၍။ ဥပကာရော၊ တို့ကို။ သေဝန္တဿ၊ မှီဝဲလသော်။
သမာပတ္တိယာ၊ မှ။ အပရိဟာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ [နိဂုံးကို ပြုလို၍ ဝေ
စသည်ကို မိန့်သည်။] ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ စေတနာဘဗ္ဗတော၊ ထက်။ အနု-
ရက္ခဏာဘဗ္ဗောဝါ၊ သည်သာ။ သမာပတ္တိံ၊ ကို။ ထာဝရံ၊ ခိုင်မြဲသည်ကို။
ကာတုံ၊ ၎င်း။ ဗလဝတရော၊ သာ၍ အားရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၉။ ပုထုဇ္ဇနနိဒွေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) တိကိံ သံယော-
ဇနာတိ၊ ကား။ ဒိဋ္ဌိသံယောဇန သီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇန ဝိစိ-
ကိစ္ဆာသံယောဇနာနိ၊ တို့ကို။ (အပုဟိနာနိ-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ တောနိ၊
ဤ သုံးပါးသော သံယောဇနတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဖလက္ခဏေ၊ သောတာ-
ပတ္တိဖိုလ်ခဏ၌။ ပဟိနာနိ နာမ၊ ပုယံအပ်ပြီး ကုန်သည်တို့ မည်သည်။ ဟောန္တိ။

ကုန်၏။ ပန၊ ဆက်။ အယံ၊ ဤ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဖလက္ခဏေပိ၊
 သောတာပတ္တိဖိုလ် ခဏ၌လည်း။ (ဌိတော၊ တည်သူသည်။) န ဟောတိ၊
 မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြစ်။ တေသံ ဓမ္မာနန္တိ၊ ကား။
 တေသံ သံယောဇနဓမ္မာနံ၊ ထို သံယောဇဉ် တရားတို့ကို။ (ပဟာနာယ
 န ပဋိပန္နော-၌ စပ်။) တိ၊ မှန်။ မဂ္ဂက္ခဏသ္မိံ၊ မဂ်ခဏ၌။ တေသံ၊ ထို
 သံယောဇဉ် တရားတို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ငှါ။ ပဋိပန္နော နာမ၊ ကျင့်သော
 ပုဂ္ဂိုလ် မည်သည်။ ဟောတိ။ ပန၊ ဆက်။ အယံ၊ ဤ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 မဂ္ဂက္ခဏေပိ၊ ၌လည်း။ (ဌိတော၊ သည်။) န ဟောတိ။ ဧတောဝတော၊ ဤမျှ
 အတိုင်း အရှည်ရှိသော ပါဠိတော် အစဉ်ဖြင့်။ ဝိဿဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာနေော၊ စွန့်လွှတ်
 အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော။ ထူလဗာလပုထုဇ္ဇနေောဝ၊ ကိလေသာ ထူထဲ
 သော ဗာလ ပုထုဇဉ်ကိုသာ။ ဣမ၊ ဤ ပုထုဇ္ဇနိဒ္ဒေသ၌။ (ဘဂဝတ)
 ကထိတော၊ ဟောတော် မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၁၀။ ဂေါတြဘုနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယေသံ
 ဓမ္မာနန္တိ၊ ကား။ ဂေါတြဘုဉာဏေန၊ ဂေါတြဘုဉာဏ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။
 ဥပ္ပန္နာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ယေသံ ပရောပဏ္ဏာသကုသလဓမ္မာနံ၊ အကြင်
 ငါးဆယ်ကျော် ကုသိုလ် တရားတို့၏။ (သမနန္တရာ-၌ စပ်။) [ဓမ္မသင်္ဂဏီ
 စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ကာမာဝစရ ကုသိုလ် စိတ်၌ လာသော ဖဿ၊ စေတနာ
 စသော တရားတို့ကို ဆိုသည်။] အရိယဓမ္မဿာတိ၊ ကား။ လောကုတ္တရ-
 မဂ္ဂဿ၊ လောကုတ္တရမဂ်သို့။ (အဝက္ကန္တိ-၌ စပ်။) အဝက္ကန္တိ ဟောတိတိ၊ ကား။
 ဩက္ကန္တိ၊ သက်ရောက်ခြင်းသည်။ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ပါတုဘာဝေါ၊ ထင်
 ရှားဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ [နိဗ္ဗတ္တိ၊ ပါတုဘာဝေါ-တို့ကား ဩက္ကန္တိ၏
 အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်တည်း။] အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။
 နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေန၊ နိဗ္ဗာန် ဟူသော အာရုံရှိသော။ ဉာဏေန၊ ဂေါတြဘု
 ဉာဏ်ဖြင့်။ သမ္ဗိ၊ အလုံးစုံသော။ ပုထုဇ္ဇနသင်္ခံ၊ ပုထုဇဉ် ဟူသော အရေ
 အတွက်ကို။ ပုထုဇ္ဇနဂေါတ္တိ၊ ပုထုဇဉ်တို့၏ အနွယ်ဖြစ်သော သိက္ခာ ၃-ပါး
 ကို။ ပုထုဇ္ဇနမဏ္ဍလံ၊ ပုထုဇဉ် အသိုင်းအဝိုင်းကို။ ပုထုဇ္ဇနပညတ္တိံ၊ ပုထုဇဉ်
 ဟူသော နာမည် ပညတ်ကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ ကျော်လှန်၍။ အရိယသင်္ခံ၊
 အရိယာ ဟူသော အရေအတွက်သို့။ အရိယဂေါတ္တိ၊ အရိယာတို့၏ အနွယ်
 ဖြစ်သော သိက္ခာ ၃-ပါးသို့။ အရိယမဏ္ဍလံ၊ အရိယာ အသိုင်း အဝိုင်းသို့။
 အရိယပညတ္တိံ၊ အရိယာ ဟူသော နာမည် ပညတ်သို့။ ဩက္ကမနတော၊
 သက်ရောက်ခြင်းကြောင့်။ ဂေါတြဘုပုဂ္ဂလော နာမ၊ ဂေါတြဘုပုဂ္ဂိုလ် မည်
 ၏ ဟူ၍။ ဝါ၊ ပုထုဇဉ်တို့၏ အနွယ် ဖြစ်သော သိက္ခာ ၃-ပါးကို လှမ်းမိုး
 တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။

၁၁။ ဘယူပရတနိဒ္ဒေသေ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော။) ဘယေန၊
 ကြောက်ခြင်းကြောင့်။ ဥပရတော၊ မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ဘယူပရတော၊ ဘယူပရတ ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ သတ္ထဝိ၊ ၇-ပါးလုံး
 လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သေက္ခာ၊ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။ ပုထုဇ္ဇနာ စ၊
 သီလဝန္တ ပုထုဇဉ် တို့သည်၎င်း။ ဘာယိတွာ၊ ကြောက်၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။
 ပါပတော၊ မကောင်းမှုမှ။ သြရမန္တိ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြ ကုန်၏။ ပါပံ၊ ကို။
 န ကရောန္တိ၊ မပြုကြကုန်။ တတ္ထ၊ ထို သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သီလဝန္တ ပုထုဇဉ်
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ပုထုဇ္ဇနာ၊ တို့သည်။ ဒုဂ္ဂတိဘယံ၊ ဒုဂ္ဂတိ ဘေး၎င်း။ ဝဇ္ဇဘယံ၊
 ဝဋ်ဘေး၎င်း။ ကိလေသ ဘယံ၊ ကိလေသာဘေး၎င်း။ ဥပဝါဒဘယံ၊ စွပ်စွဲ
 ခြင်းဘေး၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ဘယာနိ၊ ဘေးတို့ကို။
 ဘာယန္တိ၊ ကြောက်ကြကုန်၏။ တေသု၊ ထို လေးပါးသော ဘေးတို့တွင်။
 ဘာယိတဗ္ဗဋ္ဌေန၊ ကြောက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်ကြောင့်။
 ဒုဂ္ဂတိယေဝ၊ မကောင်းသော ဂတိသည်ပင် (အပါယ် လေးပါးသည်ပင်)။
 ဘယံ၊ ဘေးတည်း။ ဒုဂ္ဂတိဘယံ၊ ဒုဂ္ဂတိ ဘေး။ ဝါ၊ မကောင်းသော ဂတိ
 ဘေး။ သေသေသပိ၊ ဒုဂ္ဂတိဘယမှ ကြွင်းသော ဝဋ္ဌဘယ၊ ကိလေသဘယ၊
 ဥပဝါဒဘယ တို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော၊ ပင်တည်း။

တတ္ထ၊ ထို လေးပါးသော ဘေးတို့တွင်။ ပုထုဇ္ဇနော၊ သည်။ တံ၊ သည်။
 ပါပံ၊ ကို။ သစေ ကရိဿသိ၊ အကယ်၍ပြုအံ့။ (ဝေ သတိ၊ လသော်။)
 စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ အပါယာ၊ အပါယ်တို့သည်။ မုခံ၊ ပါးစပ်ကို။
 ဝိဝရိတွာ၊ ဖွင့်၍။ ဌိတစ္ဆာတအဇဂရသဒိသာ၊ တည်သော ဆာလောင်မှတ်သိပ်
 သော စပါးကြီးမြေနှင့် တူကုန်၏။ တေသု၊ ထို အပါယ်လေးပါးတို့၌။ ဒုက္ခံ၊
 ဆင်းရဲကို။ အနုဘဝန္တော၊ ခံစားရသည်ရှိသော်။ ကထံ ဘဝိဿသိ၊ အဘယ်သို့
 ဖြစ်လတ္တံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ တွေး၍။ ဒုဂ္ဂတိဘယံ၊ ကို။ ဘာယိတွာ၊ ၍။
 ဝါ၊ ကြောင့်။ ပါပံ၊ ကို။ န ကရေတိ၊ မပြု။

ပန၊ ကား။ အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဌံယေဝ၊ သိအပ်သော အစမရှိသော
 သံသရာဝဋ္ဌံသည်ပင်။ ဝဋ္ဌဘယံ နာမ၊ ဝဋ္ဌဘေးမည်၏။ ဝါ၊ သံသရာ ဝဋ္ဌဘေး
 မည်၏။ သဗ္ဗမ္ဘိ၊ လည်း ဖြစ်သော။ အကုသလံ၊ အကုသိုလ်သည်။ ကိလေသ-
 ဘယံ နာမ၊ ကိလေသာဘေး မည်၏။ ပန၊ ကား။ ဂရဟာ၊ သူတပါးတို့၏ ကဲ့ရဲ့
 ခြင်းသည်။ ဥပဝါဒဘယံ နာမ၊ ဥပဝါဒ ဘေး မည်၏။ တာနိပိ၊ ထို သုံးပါး
 သော ဘေးတို့ကိုလည်း။ ဘာယိတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ပုထုဇ္ဇနော၊ သည်။
 ပါပံ၊ ကို။ န ကရေတိ၊ မပြု။

ပန၊ ကား။ သောတာပန္န သကဒါဂါမိ အနာဂါမိနော၊ ကုန်သော။
 ဘယော၊ ကုန်သော။ သေက္ခာ၊ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဒုဂ္ဂတိ၊ ဒုဂ္ဂတိကို။ အတိ-

တတ္တာ၊ လွန်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သေသာနိ၊ ဒုဂ္ဂတိ ဘေးမှ ကြွင်း
 ကုန်သော။ တိဏိ၊ ကုန်သော။ ဘယာနံ၊ ဝဋ်ဘေး၊ ကိလေသာဘေး၊ ဥပဝါဒ
 ဘေးတို့ကို။ ဘာယိတော၊ ရှိ။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ပါပံ၊ ကို။ န ကရောန္တိ၊ ကုန်။
 မဂ္ဂဋ္ဌကသေက္ခာ၊ မဂ်၌ တည်သော သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်။ အာဂမန-
 ဝသေန ဝါ၊ မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ် လာကြောင်း ဝိပဿနာနှင့် စပ်သဖြင့်၎င်း။
 အသမုတ္တိန္ဒာယတ္တာ ဝါ၊ အကြွင်းမဲ့မဖြစ်အပ်သောဘေးရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၎င်း။ ဘယူပရတာ နာမ၊ ဘယူပရတ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်သည်။ ဝါ၊
 ကြောက်ခြင်းကြောင့် မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်သည်။
 ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ခိဏာသဝေါ၊ သည်။ စတုသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု ဘယေသု၊ တို့တွင်။
 ကေမ္ပိ၊ တခုသော ဘေးကိုလည်း။ န ဘာယတိ၊ မကြောက်တော့။ ဟိ၊ မှန်။
 (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သော၊ ထို ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 သဗ္ဗသော၊ ကြွင်းမဲ့ညံ့ အလုံးစုံ အားဖြင့်။ သမုတ္တိန္ဒာယော၊ အကြွင်းမဲ့
 ဖြတ်အပ် ပြီးသော ဘေးရှိတော်မူ၏။ ဝါ၊ ဘေး ဟူသမျှကို ဖြတ်ပြီးတော်
 မူ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဘယူပရတောတိ၊ အဘယူပရတ ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍။
 ဝါ၊ ကြောက်ခြင်းကြောင့် မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်
 ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှ တပါး စောဒနပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။
 သော၊ ထို ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပဝါဒမ္ပိ၊ ဥပဝါဒ ဘေးကိုလည်း။
 ဝါ၊ စွပ်စွဲကြောင်း အပြစ်ကိုလည်း။ န ဘာယတိ ကိံ၊ မကြောက်သလော။
 ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ (သော၊ ထို ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပဝါဒ-
 ဘယမ္ပိ၊ ကိုလည်း။) န ဘာယတိ၊ မကြောက်ပါ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မကြောက်
 ပါသော်လည်း။ ဥပဝါဒံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ ရက္ခတိ၊ စောင့်ရှောက်၏။ (စွပ်စွဲ
 စရာ မရှိအောင် စောင့်ရှောက်၏။) ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။
 (ကော ဝိယ၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့နည်း။) ဒေါဏုပ္ပလဝါပိဂါမေ၊ ဒေါဏုပ္ပ-
 လဝါပိရွာ၌။ ခိဏာသဝတ္ထေရော ဝိယ၊ ရဟန္တာထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

၁၂။ အဘဗ္ဗာဂမနနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယော၊
 အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) သမ္မတ္တနိယာမဂမနဿ၊ မဖောက်မပြန် မှန်သော
 သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသောအားဖြင့် မြဲသော
 မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းအား။ အဘဗ္ဗော၊ မထိုက်။ (သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်
 သည်။) အဘဗ္ဗာဂမနော၊ အဘဗ္ဗာဂမနပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ [အာဂမနဿ
 အဘဗ္ဗော အဘဗ္ဗာဂမနော။ (တနည်း) အဘဗ္ဗံ၊ မထိုက်သော။ အာဂမနံ၊
 သမ္မတ္တနိယာမမဂ်၏ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်။ ယယ အတ္ထိတိ အဘဗ္ဗာဂမနော။]
 ကမ္မာဝရဏေနာတိ၊ ကား။ ပဉ္စဝိနေ၊ ငါးပါးအပြားရှိသော။ အာနန္တရိယ-

ကမ္မေန၊ အာနန္ဒရိယကံနှင့်။ (သမန္နာဂတာ-၌ စပ်။) ကိလေသာဝရဏေ-
 နာတိ၊ ကား။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့်။ (သမန္နာဂတာ-၌
 စပ်။) ဝိပါကာဝရဏေနာတိ၊ ကား။ အဟေတုက ဒုဟေတုက ပဋိသန္ဓိယာ၊
 အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှင့်။ (သမန္နာဂတာ-၌ စပ်။) အသဒ္ဓါတိ၊
 ကား။ ဗုဒ္ဓ ဓမ္မသံဃေသု၊ ဘုရား တရား အရိယာသံဃာတော်တို့၌။ သဒ္ဓါ-
 ရဟိတာ၊ ယုံကြည်ခြင်းမှ ကင်းကုန်၏။

အစ္ဆန္ဒိကာတိ၊ ကား။ ကတ္ထုကမ္ပတာကုသလစ္ဆန္ဒရဟိတာ၊ ပြုခြင်းငှါ
 အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော ကုသိုလ်ဆန္ဒမှ ကင်းကုန်၏။ တေ၊ ထို အစ္ဆန္ဒိက
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဇမ္ဗုဒီပ၊ ဇမ္ဗုဒီပကျွန်းကို။ ဌပေတွာ၊ ချိန်ထား၍။ ဣတရ-
 ဒီပတ္တယဝါသိနော၊ ဇမ္ဗုဒီပကျွန်းမှ တပါးသော ကျွန်းသုံးရပ်အပေါင်း၌
 နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ တေသု၊ ထို
 သုံးကျွန်းတို့၌။ မနုဿာ၊ လူတို့သည်။ အစ္ဆန္ဒိကဘာဝံ၊ ကုသလစ္ဆန္ဒမရှိသူတို့၏
 အဖြစ်သို့။ ပဝိဋ္ဌာ နာမ၊ ဝင်သူတို့ မည်၏။ ဒုပ္ပညာတိ၊ ကား။ ဘဝင်္ဂပညာ-
 ရဟိတာ၊ ဘဝင်ပညာမှ ကင်းကုန်၏။ [ပဋိသန္ဓေနေတုန်းက အဟိတ် ဒွိဟိတ်
 ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သောကြောင့် ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ရာအခါ၌လည်း အဟိတ်ဘဝင်၊
 ဒွိဟိတ်ဘဝင် ဖြစ်ရကား ပညာမှ ကင်းကြရသည်။] ဝါ၊ တနည်း။ အပုဋ္ဌိ-
 လဒ္ဓမ္မဂုဗလပနိဿယာ၊ ရအပ်သော မင်္ဂလ်၏ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း
 မရှိကုန်။ [“ပါရမီ မပါခဲ့ကြ”ဟူလို။] နိယာမန္တိ၊ ကား။ မဂ္ဂနိယာမံ၊
 မြသောမင်္ဂသို့။ သမ္မတ္တနိယာမံ၊ မဖောက်မပြန် မှန်သောသဘောရှိသည်ဖြစ်၍
 မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသောအားဖြင့် မြသော မင်္ဂသို့။ (ဩက္ကမိတု-၌
 စပ်။) [ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ဓမ္မသင်္ဂဏိ မိစ္ဆတ္တ နိယတတိကံအဖွင့်၌ ကြည့်ပါ။]
 ဩက္ကမိတုန္တိ၊ ကား။ ကုသလေသု၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တရား
 တို့တွင်။ သမ္မတ္တသင်္ခါတံ၊ မဖောက်မပြန် မှန်သော သဘောဟု ဆိုအပ်သော။
 တေ နိယာမံ၊ ဤမဂ္ဂနိယာမသို့။ ဩက္ကမိတု၊ သက်ရောက်ခြင်းငှါ။ ပဝိသိတု၊
 ဝင်ခြင်းငှါ။ (အဘဗ္ဗာ၊ မထိုက်ကုန်။) တတ္ထ၊ ထို မဂ္ဂနိယာမ၌။ ပတိဋ္ဌာတု၊
 တည်ခြင်းငှါ။ အဘဗ္ဗာ၊ ကုန်။

၁၃။ ဘဗ္ဗာဂမနနိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန၊ အဘဗ္ဗာဂမန
 နိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူအပ်သောနည်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းဖြင့်။ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော၊ ၏။ ဝေံ၊ ဤသို့။ ဣမသ္မိံ ဒုကေ၊ ဤ အဘဗ္ဗာဂမန၊ ဘဗ္ဗာဂမနဒုက်၌။
 ယေ စ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်လည်း။ ပဉ္စာနန္ဒရိယကာ၊ ငါးပါးသော အာနန္ဒရိယ
 ကံရှိကုန်၏။ ယေစ(ပုဂ္ဂလာ)၊ တို့သည်လည်း။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ၊ နိယတ
 မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ရှိကုန်၏။ ယေဟိ စ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း။ အဟေတုက-
 ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိ၊ အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ပြီ။ ယေ စ၊

တို့သည်လည်း။ ဗုဒ္ဓါဒိနံ၊ ဘုရား အစရှိသော ရတနာသုံးပါးတို့အား။
 န သဒ္ဓဟန္တိ၊ မယုံကြည်ကြကုန်။ ယေသဉ္စ၊ တို့၏လည်း။ ဝါ၊ မှာလည်း။
 ကတ္တုကမုတာဆန္ဒော၊ ပြုခြင်းငှါ အလိုရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော ကုသလစ္ဆန္ဒ
 သည်။ နတ္ထိ။ ယေ စ၊ တို့သည်လည်း။ အပရိပုဏ္ဏဘဝဂံပညာ၊ ပြည့်စုံ
 သော ဘဝင်ပညာမရှိကုန်။ ယေသဉ္စ၊ တို့၏လည်း။ ဝါ၊ တို့မှာလည်း။
 မဂ္ဂဖလာနံ၊ မဂ်ဖိုလ်တို့၏။ ဥပနိဿယော၊ အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်း
 သည်။ နတ္ထိ။ သဗ္ဗေပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 သမ္မတ္တနိယာမံ၊ မဖောက်မပြန် မှန်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ အခြား
 မဲ့၌ အကျိုးပေးသောအားဖြင့် မြဲသောမဂ်သို့။ ဩက္ကမိတံ၊ ငှါ။ အဘဗျာ၊
 မထိုက်ကုန်။ ဝိပရိတာ၊ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ (သမ္မတ္တနိယာမံ
 သို့။ ဩက္ကမိတံ၊ ငှါ။) ဘဗ္ဗာတိ၊ ထိုက်သူတို့ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊
 အပ်ကုန်ပြီ။

၁၄။ နိယတာနိယတနိဇ္ဇေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဓိတဗ္ဗော။)
 အာနန္တရိကတိ၊ ကား။ အာနန္တရိကကမ္မသမဂ်နော၊ အာနန္တရိကကံနှင့်
 ပြည့်စုံခြင်း ရှိကုန်သော။ (ပုဂ္ဂလာ-၌ စပ်။) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကတိ၊ ကား။ နိယတ-
 မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမဂ်နော၊ နိယတမိစ္ဆာအယူနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။
 သဗ္ဗေပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေ၊ ဤ အာနန္တရိကပုဂ္ဂိုလ်၊ နိယတမိစ္ဆာ-
 ဒိဋ္ဌိကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ နိရယဿ၊ ငရဲ၏။ အတ္တာယ၊ အကျိုးငှါ။ နိယတတ္တာ၊
 မြဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိယတာ နာမ၊ နိယတတို့မည်၏။ ပန၊ ကား။
 အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ အရိယပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ သမ္မာဘာဝါယ၊ မဖောက်မပြန်
 မှန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော။ ဥပရူပရိမဂ္ဂဖလတ္တာယ စေဝ၊ အထက် အထက်
 ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်အကျိုးငှါ၎င်း။ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္တာယ စ၊ အနုပါဒါ-
 ပရိနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ၎င်း။ နိယတတ္တာ၊ မြဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 နိယတာ နာမ၊ တို့မည်၏။ [မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်၊ အောက်ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အထက်
 အထက်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်အကျိုးငှါလည်း မြဲကုန်၏။ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်
 အကျိုးငှါလည်း မြဲကုန်၏။ အရဟတ္တဖလဋ္ဌာန်သည်ကား အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်
 အကျိုးငှါသာ မြဲ၏။]

ပန၊ ကား။ အဝသေသပုဂ္ဂလာ၊ အာနန္တရိကပုဂ္ဂိုလ်၊ နိယတနိစ္စာဒိဋ္ဌိက
 ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရှစ်ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အနိဗ္ဗဒ္ဓ-
 ဂတိကာ၊ မမြဲသောဂတိရှိကုန်၏။ အာကာသေ၊ ကောင်းကင်၌။ ဝါ၊ သို့။
 ဒိတ္တဒဏ္ဍော၊ ပစ်အပ်သောဗုတ်ကို။ ဝါ၊ သည်။ ပထဝိယံ၊ မြေ၌။ ပတန္တော၊
 ကျလသော်။ အဝေဂန၊ အဖျားဖြင့်။ (ပတိဿတိ၊ ကျလတ္တံ။) ဣတိ ဝါ၊
 ဤသို့သော်၎င်း။ မဇ္ဈေန၊ အလယ်ဖြင့်။ (ပတိဿတိ၊ ကျလတ္တံ။) ဣတိ ဝါ၊

သော်၎င်း။ မူလေန၊ အရင်းဖြင့်။ ပတိသံတိ၊ ကျလတ္တံ့။ ဣတိဝါ၊
 သော်၎င်း။ န ဉာယတိယတာ၊ မသိအပ် မသိနိုင်သကဲ့သို့။ [ဝိကပ္ပနတ္တ ဝါ-
 သဒ္ဓါပါသော ဝါကျမျိုး၌ ဤသို့ ခွဲ၍ အနက်ပေးမှ အဓိပ္ပါယ် မှန်သည်။]
 ဝေမေဝ၊ ဤအတူသာ။ (အဝသေသပုဂ္ဂလာ၊ အာနန္တရိကပုဂ္ဂိုလ်၊ နိယတ
 မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကပုဂ္ဂိုလ်၊ ရှစ်ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည်။) အသုကဂတိယာ နာမ၊ ထို မည်သော ဂတိ၌။ နိဗ္ဗတ္တိသန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်
 လတ္တံ့။ ဣတိ၊ သို့။ နိယမာဘာဝါ၊ မြဲခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ အနိယတာ
 နာမ၊ တို့မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ပန၊ အမှာစကားချပ်
 ညှပ်လိုက်ဦးအံ့။ ဥတ္တရကုရုကာနံ၊ ဥတ္တရကုရုကျွန်း၌ ဖြစ်ကုန်သော လူတို့၏။
 ယာ နိယတဂတိကတာ၊ အကြင် မြဲသောဂတိရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊
 ဟောတော်အပ်ပြီ။ သာ(နိယတဂတိကတာ)၊ ကို။ နိယတမေဝသေန၊ မြဲသော
 ကံတရား၊ မြဲသော မဂ်ဖိုလ်တရားတို့၏ အစွမ်းကြောင့်။ န(ဝုတ္တာ)၊ ဟောတော်
 မူအပ်သည် မဟုတ်။ [ငါးပါးသီလအစွမ်းကြောင့် ဟောတော်မူအပ်သည်-
 ဟူလို။] ဟိ၊ မှန်။ မိစ္ဆတ္တသမ္ပတ္တနိယတဓမ္မာယေဝ၊ မိစ္ဆတ္တနိယတတရား၊
 သမ္ပတ္တနိယတတရားတို့သည်သာ။ နိယတာ နာမ၊ နိယတတို့မည်၏။ စ၊ ဆက်။
 တေသံ၊ ထို မိစ္ဆတ္တနိယတတရား၊ သမ္ပတ္တနိယတတရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊
 အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ အယံ ပုဂ္ဂလနိယာမော၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်၏နိယတကို။
 (ဘဂဝတာ) ကထိတော၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁၅။ ပဋိပန္နကနိဒ္ဒေသော ဌံ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) မဂ္ဂသမဂ္ဂိ-
 နောတိ၊ ကား။ မဂ္ဂဋ္ဌကပုဂ္ဂလာ၊ မဂ်၌ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ပဋိပန္န-
 ကာ-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထို မဂ်၌ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဖလတ္တာ-
 ယ၊ ဖိုလ်အကျိုးငှါ။ ပဋိပန္နတ္တာ၊ ကျင့်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋိပန္န-
 ကာ နာမ၊ ပဋိပန္နက ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏။ ဖလသမဂ္ဂိနောတိ၊ ကား။ ဖလပဋိလာ-
 ဘသမဂ္ဂိတာယ၊ ဖိုလ်ကို ရခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ဖလသမဂ္ဂိနော၊ ဖိုလ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း ရှိကုန်သော။ (ပုဂ္ဂလာ-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။
 ဖလပဋိလာဘတော၊ ဖိုလ်ကို ရရာ အခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ တေ၊ ထို ဖလဋ္ဌာန်
 ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်တို့သည်။ ဖလသမာပတ္တိံ၊ ကို။ ဝါ၊ သို့။ အသမာပန္နာ၊
 ကောင်းစွာ မရောက်ကုန်သည်။ ဝါ၊ မဝင်စားကုန်သည်။ (သမာနာ) ပိ၊
 ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း။ ဖလေ၊ ဖိုလ်၌။ ဌိတာယေဝ၊ တည်သူတို့ သာလျှင်
 မည်၏။

၁၆။ သမသိသိနိဒ္ဒေသော ဌံ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အပုပ္ဖံ
 အစရိမန္တိ၊ ကား။ အပုရေ၊ ရှေးလည်းမကျ။ အပစ္စာ၊ နောက်လည်းမကျ။
 (တနည်း) အပုရေ အပစ္စာ၊ မရှေးမနှောင်း။ (အာသဝပရိယာဒါနဉ္စ

ဟောတိ ဇီဝိတပရိယာဒါနဉ္စ ဝပ။) အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊
 ကို။ သမသိသိ နာမ၊ သမသိသိ ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။
 ပန၊ ဆက်။ သော သေ (သော)၊ ထို ကဲ့သို့သော ဤ သမသိသိ ပုဂ္ဂိုလ်
 သည်။ ဣရိယာပထသမသိသိ၊ ဣရိယာပထသမသိသိ ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ရောဂ-
 သမသိသိ၊ ၎င်း။ ဇီဝိတသမသိသိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တိဝိဓော၊ သုံးပါး
 အပြားရှိသည်။ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထို သုံးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။
 ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စက်မန္တောဝ၊ စကြံကြုလျက်ပင်။ ဝိပဿနံ၊
 ဝိပဿနာကို။ ပဋ္ဌပေတွာ၊ ဖြစ်စေ၍။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့။ ပတွာ၊
 ရောက်၍။ စက်မန္တောဝ၊ စကြံကြုလျက်ပင်။ ပရိနိဗ္ဗာတိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏။
 ကော ဝိယ၊ အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ် ကဲ့သို့နည်း။ ပဒုမတ္ထေရော ဝိယ၊ ပဒုမထေရ်
 ကဲ့သို့တည်း။ (သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။) (ယော၊ သည်။) ဌိတကောဝ၊ ရပ်
 လျက်ပင်။ ဝိပဿနံ၊ ကို။ ပဋ္ဌပေတွာ၊ ၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတွာ၊ ၍။
 ဌိတကောဝ၊ ရပ်လျက်ပင်။ ပရိနိဗ္ဗာတိ၊ ၍။ (ကော ဝိယ၊ နည်း။)
 ကောဉ္စပဗ္ဗတဝိဟာရ ဝါသိ၊ ကောဉ္စတောင် ကျောင်း၌ နေလေ့ ရှိသော။
 တိဿတ္ထေရော ဝိယ၊ တည်း။ (သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။) (ယော၊ သည်။)
 နိသိန္နောဝ၊ ထိုင်လျက်ပင်။ ဝိပဿနံ၊ ကို။ ပဋ္ဌပေတွာ၊ ၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။
 ပတွာ၊ ၍။ နိသိန္နောဝ၊ ထိုင်လျက်ပင်။ ပရိနိဗ္ဗာတိ၊ ၍။ (သော၊ ၎င်း။)
 (ယော၊ သည်။) နိပန္နောဝ၊ လျောင်းလျက်ပင်။ ဝိပဿနံ၊ ကို။ ပဋ္ဌပေတွာ၊
 ၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတွာ၊ ၍။ နိပန္နောဝ၊ လျောင်းလျက်ပင်။ ပရိနိဗ္ဗာတိ၊
 ၍။ (သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။) အယံ၊ ဤ လေးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ဣရိယာပထသမသိသိ နာမ၊ ဣရိယာပထသမသိသိ ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ (ဣရိယာ
 ပုထ်အားဖြင့် အညီအမျှတကွဖြစ်သော သိသ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။)

ပန၊ ကား။ ယော၊ သည်။ ဧဝံ၊ တမျိုးသော။ ရောဂံ၊ ရောဂါသို့။
 ပတွာ၊ ရောက်၍။ အန္တောရောဂေယေဝ၊ ရောဂါ၏ အတွင်း၌ပင်။ ဝိပဿနံ၊
 ကို။ ပဋ္ဌပေတွာ၊ ၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတွာ၊ ၍။ တေနော ရောဂေန၊

၁။ သမသိသိ။ ။ သမံ၊ အညီအမျှ တကွ ဖြစ်သော။ သိသံ၊ အာသဝေါ တို့၏
 ကုန်ခြင်း ဟူသော အထွတ်အထိပ်၊ အသက်၏ ကုန်ဆုံးခြင်း
 ဟူသော အထွတ်အထိပ်တည်း။ သမသိသိ၊ တည်း။ ယသ၊ အကြင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။
 သမသိသိ၊ အညီအမျှတကွဖြစ်သော အာသဝေါတို့၏ ကုန်ဆုံးခြင်း ဟူသော အထွတ်
 အထိပ်၊ အသက်၏ ကုန်ဆုံးခြင်း ဟူသော အထွတ်အထိပ်သည်။ အတ္ထိ ဣတိ (သော)
 သမသိသိ၊ မည်၏။ ကိလေသာ ကုန်ခန်း၍ ရဟန္တာ ဖြစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက်
 ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ အဆုံး၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံရသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီထိ
 ကျပုံကို ဝီထိနှင့် သုံးချက်စု ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီး ဝါရ အားဖြင့် သမ ဖြစ်ပုံကို
 ဋီကာ၌ ပြထား၏။

ထို ရောဂါကြောင့်ပင်။ ပရိနိဗ္ဗာတိ၊ ဤ။ အယံ၊ သည်။ ရောဂသမသိသိ နာမ၊ ရောဂသမသိသိ ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏ (ရောဂါအားဖြင့် အညီအမျှ တကွဖြစ် သော သိသ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏)။ ကတရော၊ အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဇီဝိတသမသိသိ နာမ၊ ဇီဝိတသမသိသိ မည်သနည်း။ သီသန္တိ (ထွေ) သီသ- ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ (လဗ္ဗမာနာနိ၊ ရထိုက်ကုန်သော။) သီသာနိ၊ အထွတ် အထိပ် ပခာန ဖြစ်သော တရားတို့သည်။ ပလိဗောဓသိသိ၊ နိဗ္ဗာန်တရား၊ မဂ်တရားကို ပိတ်ဆို့ တားမြစ်တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပခာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်တရား၊ မဂ်တရားကို ပိတ်ဆို့ တားမြစ်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပခာန ဖြစ်သော။ တဏှာ စ၊ တဏှာ၎င်း။ (ဣတိ- ဌ် စပ်။) ဝိနိပဗ္ဗသိသိ၊ သံသရာဝဋ်မှ မလွတ်ရအောင် နှောင်ဖွဲ့ တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပခာနဖြစ်သော။ ဝါ၊ သံသရာဝဋ်မှ မလွတ်ရအောင် နှောင်ဖွဲ့ တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပခာန ဖြစ်သော။ မာနော စ၊ ၎င်း။ ပရာမာသသိသိ၊ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပခာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော တရားတို့ တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပခာန ဖြစ်သော။ ဒိဋ္ဌိ စ၊ ၎င်း။ ဝိက္ခေပသိသိ၊ အထူးထူး အပြားပြား ပစ်လွှတ် တတ်သော အထွတ်အထိပ်ပခာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ အထူးထူး အပြားပြား ပစ်လွှတ်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပခာန ဖြစ်သော။ ဥဒ္ဓစ္စံ စ၊ ၎င်း။ သံကိလေသသိသိ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပခာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပခာန ဖြစ်သော။ အဝိဇ္ဇာ စ၊ ၎င်း။

အဓိမောက္ခသိသိ၊ ဆုံးဖြတ်တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပခာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပခာန ဖြစ် သော။ သဒ္ဓါ စ၊ ၎င်း။ [သဒ္ဓါဓိမောက္ခကို ဆိုသည်။] ပဂ္ဂဟသိသိ၊ ချီမြှောက်တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပခာနဖြစ်သော။ ဝါ၊ ချီမြှောက် တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပခာန ဖြစ်သော။ ဝီရိယံ စ၊

၁။ ပလိဗောဓသိသိ။ ။ဤ တေရုသ သီသ တို့သည် ပဋိသန္တိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌ လာကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထို အဋ္ဌကထာ အဖွင့် အတိုင်း အဓိပ္ပာယ် ပြပါမည်။ ပလိဗုဒ္ဓနံ၊ ထက်ဝန်းကျင် ပိတ်ပင်တတ် နှောင့်ယှက်တတ် ၏။ ဣတိ ပလိဗောဓော။ နိဗ္ဗာန မဂ်၊ ဝရဏံ၊ နိဗ္ဗာန်မဂ်ကို တားမြစ်တတ်သော တရားတည်း။ သီသန္တိ ပခာနံ၊ အဓိကန္တိ အတ္ထော၊ ပလိဗောဓောယေဝ သိသ ပလိဗောဓသိသိ၊ (ဤ အလို ကမ္မဓာရဲ့ တဲ့။) တံ သမ္မယုတ္တာဒိသဗ္ဗပလိဗောဓေသု ဝါ (ထို့နှင့် သမ္မယုတ် ဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် အစရှိသော အလုံးစုံသော ပလိဗောဓ တို့တွင်) သိသိ၊ အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပခာန တည်း။ ဣတိ ပလိဗောဓသိသိ။ သေ- နယော သေသေ။

၎င်း။ ဥပဋ္ဌာနသီသံ၊ အာရုံ၌ ကပ်၍ တည်သော အထွတ်အထိပ် ပဓာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ အာရုံ၌ ကပ်၍ တည်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပဓာန ဖြစ်သော။ သတိ စ၊ ၎င်း။ အဝိက္ခေပသီသံ၊ မပျံ့လွင့်သော အထွတ်အထိပ် ပဓာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ မပျံ့လွင့်သော တရားတို့တွင် အထွတ် အထိပ်ကျ၍ ပဓာန ဖြစ်သော။ သမာဓိ စ၊ ၎င်း။ ဒဿနသီသံ၊ သိမြင် တတ် သော အထွတ်အထိပ် ပဓာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ သိမြင် တတ်သော တရား တို့တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပဓာန ဖြစ်သော။ ပညာ စ၊ ၎င်း။ ပဝတ္တသီသံ၊ အဆက် မပြတ် ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာဟူသော အထွတ်အထိပ် ပဓာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာ တို့တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပဓာန ဖြစ်သော။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ စ၊ ၎င်း။ ဂေါစရ သီသံ၊ အာရုံ ဟူသော အထွတ်အထိပ် ပဓာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ အာရုံတို့တွင် အထွတ်အထိပ် ကျ၍ ပဓာန ဖြစ်သော။ ဝိမောက္ခော စ၊ နိဿရဏဝိမုတ္တိ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၎င်း။ [မူလ ဋီကာ ၌ကား တမျိုးပွင့်သည်။] သင်္ခါရသီသံ၊ သင်္ခါရတို့၏ထိပ်ဆုံးဖြစ်သော။ နိရောဓော စ၊ နိဗ္ဗာန်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တေရယ၊ တဆယ့်သုံးပါးတို့တည်း။

တတ္ထ၊ ထို ၁၃-ပါးသော သီသံတို့တွင်။ ကိလေသသီသံ၊ ကိလေသာ တို့တွင် အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာကို။ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ သည်။ ပရိယာဓိယတိ၊ ထက်ဝန်းကျင်ကုန်အောင်ယူ၏။ ဝါ၊ ကုန်စေ၏။ ပဝတ္တသီသံ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာဟူသော အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော။ ဝါ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာန

၁။ ပဝတ္တသီသံ။ ။ပ+ဝတ္တတိ။ အဆက်မပြတ်ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ ပဝတ္တံ။ သံသရာ တလျှောက်၌ အဆက် မပြတ် ဖြစ်တတ်သော ဝဋ် ခန္ဓာကို “ပဝတ္တ”ဟု ခေါ်၏။ ထို ဝဋ် ခန္ဓာတို့တွင် ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ပဓာန တရား၊ အဓိက တရားတည်း။ ထို့ကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြေကို “ပဝတ္တသီသံ”ဟု ခေါ်ရသည်။

၂။ ဂေါစရ သီသံ။ ။ကျက်စားရာ အာရုံ တို့တွင် နိဿရဏဝိမုတ္တိ အဖြစ်ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော နိဗ္ဗာန်သည် ပဓာန၊ အဓိက ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဂေါစရသီသံ ဝိမောက္ခော”ဟု ဆိုသည်။ [မူလဋီကာ၌ ဝိသယဇ္ဈတ္တ ဖြစ်သော ဖလသမာပတ်ကို ဂေါစရသီသံ ဟု ဆိုလိုသည်။]

၃။ သင်္ခါရ သီသံ။ ။သင်္ခါရတို့၏ အထွတ်အထိပ် ဖြစ်သော နိရောဓ သစ္စာသည် သင်္ခါရသီသံ တည်း။ ဤ နေရာ၌ သီသံ သဒ္ဒါသည် ကောဋီ (အဝသာန) အနက်ကို ပြော၏။ “သင်္ခါရနာသီသံ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပါ။ အနုပါဒိ- သေသ ပရိနိဗ္ဗာန်ကို “နိရောဓသစ္စာ”ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိမောက္ခနှင့်နိရောဓ ကို ဤနေရာ၌ ခွဲပါ။ [ဝိမောက္ခော၊ (ပေ) နိဿရဏဝိမုတ္တိ နိဗ္ဗာန်၊ သင်္ခါရသီသန္တိ (ပေ) စတေန အနုပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝုတ္တံ။ ဤကား ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဋ္ဌကထာ အလိုတည်း။

ဖြစ်သော။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ကို။ စုတိစိတ္တံ၊ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်သည်။ ပရိယာဒိ-
 'ယတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ အဝိဇ္ဇာပရိယာဒါယကံ၊ အဝိဇ္ဇာကို ထက်ဝန်းကျင်
 ကုန်အောင် ယူတတ်သော။ ဝါ၊ အဝိဇ္ဇာကို ကုန်စေတတ်သော။ စိတ္တံ၊
 အရဟတ္တမဂ်စိတ်သည်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ကို။ ပရိယာဒါတံ၊ ငှါ။ ဝါ၊ ငှါ။
 န သက္ကောတိ၊ နိုင်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယပရိယာဒါယကံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေကို ထက်ဝန်းကျင်
 ကုန်အောင် ယူတတ်သော။ ဝါ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေကို ကုန်စေတတ်သော။ စိတ္တံ၊
 ပရိနိဗ္ဗာန စုတိစိတ်သည်။ အဝိဇ္ဇာ၊ ကို။ ပရိယာဒါတံ၊ ငှါ။ ဝါ၊ ငှါ။
 န သက္ကောတိ၊ နိုင်။ အဝိဇ္ဇာ ပရိယာဒါယကံ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ စိတ္တံ၊
 အရဟတ္တမဂ်စိတ်သည်။ အညံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယပရိယာဒါယကစိတ်မှ တမျိုးတခြား
 တည်း။ ဇီဝိတိန္ဒြိယပရိယာဒါယကံ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ စိတ္တံ၊ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ
 စိတ်သည်။ အညံ၊ အဝိဇ္ဇာပရိယာဒါယကစိတ်မှ တမျိုးတခြားတည်း။ စ၊
 ဆက်။ ယဿ၊ အကြင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ တေ သီသဒ္ဓယံ၊ ဤ သံကိလေသ-
 သီသ, ပဝတ္ထသီသ ၂-ပါးအပေါင်းသည်။ သမံ၊ အညီအမျှ တကွကဲ့သို့။
 ပရိယာဒါနံ၊ ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင် ယူခြင်းသို့။ ဝါ၊ ကုန်စေခြင်းသို့။
 ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ သော၊ ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဇီဝိတသမသီသံ နာမ၊
 မည်၏။

ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ဝါ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။ ဣဒံ(သီသဒ္ဓယံ)၊ ဤ
 သံကိလေသသီသ, ပဝတ္ထသီသ ၂-ပါးအပေါင်းသည်။ သမံ၊ အညီအမျှ တကွ
 ကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ဝါရသမတာယံ၊
 ဝါရ၏ တူမျှသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (ဣဒံ သီသဒ္ဓယံ၊ သည်။ သမံ၊ ကဲ့သို့။
 ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ၊ ချဲ့။ ယသ္မိံ ဝါရေ၊ အကြင်
 ဝါရ၌။ မဂ္ဂုဠာနံ၊ မဂ်၏ ဝဋ်မှထမြောက်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ဝဋ်မှ ထမြောက်
 သော မဂ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (တသ္မိံ ဝါရေ၊ မဂ်၏ ထမြောက်ရာ ထို
 ဝါရ၌။) [ယသ္မိံ ဝါရေ-ဟု ရှိ၍ “တသ္မိံ ဝါရေ”ထည့်သည်။] သောတာ-
 ပတ္တိမဂ္ဂေ၊ သောတာပတ္တိမဂ်၌။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ပစ္စဝေက္ခဏာနံ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ

၁။ ဝါရသမတာယံ ။ “ဝါရ”အရ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခန်းရာစိတ်အကြိမ်နှင့်
 ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ကုန်ခန်းရာစိတ်အကြိမ်ကိုယူပါ။ ကိလေသာ
 တို့၏ကုန်ခန်းရာစိတ်အကြိမ်သည် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ကုန်စေပြီးနောက်
 ပစ္စဝေက္ခဏာဇောပီထိ ၄-ကြိမ်ကျပြီးမှ ပြီးစီး၏။ စတုတ္ထပစ္စဝေက္ခဏာဇော၏အဆုံး၌
 ဘဝင်ကျ၏။ ထိုဘဝင်သည်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိစိတ် ဖြစ်တော့၏။ ဤသို့ ကိလေသာ
 ကုန်ခန်းရာ စိတ်အကြိမ်နှင့် ဇီဝိတိန္ဒြေကုန်ခန်းရာ စိတ်အကြိမ်တို့၏ အညီအမျှတကွကဲ့သို့
 ဖြစ်ခြင်းကို “ဝါရသမတာ”ဟု ဆိုသည်။ [ဝါရနံ၊ ကိလေသာကုန်ခန်းရာစိတ်အကြိမ်၊
 ဇီဝိတိန္ဒြေကုန်ခန်းရာ စိတ်အကြိမ်တို့၏။ သမတာ၊ အညီအမျှတကွ၏ အဖြစ်တည်း။
 ဝါရသမတာ၊ ဖြစ်။]

ဇောတို့၎င်း။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေ ခွံ။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ (ပစ္စဝေက္ခဏာနိ၊ တို့၎င်း။) အနာဂါမိမဂ္ဂေ ခွံ။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ (ပစ္စဝေက္ခဏာနိ၊ တို့၎င်း။ အရဟတ္တမဂ္ဂေ ခွံ။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ (ပစ္စဝေက္ခဏာနိ၊ တို့၎င်း။) ဣတိ၊ သို့။ ကေုနဝိသတိယာ၊ တခုယုတ် နှစ်ဆယ်သော။ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ခွံ။ [ရှေးနိဿယဝယ် “ကေုနဝိသတိမေ၊ သော။ ဉာဏေ ခွံ” ဟု နောက်ဆုံး ဉာဏ်တပါးကိုသာ ပြ၏။] ပတိဋ္ဌာယ၊ တည်၍။ ဘဝင်္ဂံ၊ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိဖြစ်သော ဘဝင်သို့။ ဩတရိတွာ၊ သက်၍။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏။ ဣမာယ ဝါဂုသမတာယ၊ ဤ ဝါရတို့၏ တူမျှသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဣဒံ ဥဘယသီသပရိယာဒါနံ၊ ဤ ၂-ပါးစုံသော သံကိလေသသီသ၊ ပဝတ္တသီသတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်။ သမံ၊ အညီအမျှတကွကဲ့သို့။ ဟောတိ နာမ၊ ဖြစ်သည် မည်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ၂-ပါးစုံသော သံကိလေသသီသ၊ ပဝတ္တသီသတို့၏ ကုန်ခြင်း၏ အညီအမျှတကွကဲ့သို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။) အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဇီဝိတသမသီသီတိ၊ ဇီဝိတသမသီသီ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ စ၊ ဆိုအပ်ရုံသာ မကသေး။ အယမေဝ၊ ဤ ဇီဝိတသမသီသီ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ [ဧဝံ-ဖြင့် ဣရိယာပထသီသီ၊ ရောဂသမသီသီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကန့်။] ဣ၊ ဤ သမသီသီနိဒ္ဒေသခွံ။ အဓိပေတော၊ အလိုရှိအပ်၏။

၁၇။ ဌိတကပ္ပိနိဒ္ဒေသေ ခွံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဌိတော၊ တည်တံ့သော။ ကပ္ပေါ၊ ကမ္ဘာတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဌိတကပ္ပေါ၊ မည်၏။ အယ၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ္ဂဌပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဌိတကပ္ပေါ၊ တည်တံ့သောကမ္ဘာ သည်။ အတ္တိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော) ဌိတကပ္ပိ၊ မည်၏။ [ဌိတကပ္ပကို တပုဒ်တည်းဖြစ်အောင် ကမ္မဓာရဲတို့ပြီးမှ ထိုပုဒ်နောင် တဒ္ဒိတံ ဤပစ္စည်း သက်ရကြောင်းကို ပြသည်။] ကပ္ပံ၊ ကမ္ဘာကို။ ဌပေတံ၊ တည်စေခြင်းငှါ။ ဝါ၊ တန့်ထားခြင်းငှါ။ သမတ္ထော၊ စွမ်းနိုင်သော။ (ပုဂ္ဂလော-ခွံ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်။ ဥဉ္ဇယုနဝေလာ အဿာတိ၊ ကား။ ဈာယနကာလော၊ မီးလောင်ခြင်း၏အခါသည်။ ဝါ၊ မီးလောင်ရာအခါသည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ နေဝ တာဝါတိ၊ ကား။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ မဂ္ဂသမဂ္ဂိ၊ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော။ သေ(သော)ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ သောတာပတ္တိဖလံ၊ ကို။ န သမ္ဘိကရောတိ၊ မျက်မှောက် မပြုသေး။ တာဝ၊ ထိုသောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်မပြုသေးမိ ကာလခွံ။ ကပ္ပေါ၊

၁။ ဇီဝိတသမသီသီ။ ။ပဝတ္တသီသဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေသည် အရဟတ္တမဂ်ကို ရသောအခါ သံကိလေသသီသဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာလည်း ကုန်၏။ ထိုဇီဝိတသီသနှင့် အညီအမျှတကွဖြစ်သော သံကိလေသသီသ ရှိသောကြောင့် ထိုနည်းအားဖြင့် စုတိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဇီဝိတသမသီသီပုဂ္ဂိုလ်” ဟုခေါ်ရသည်။

ကို။ နေဝ ဈာယေယျ၊မီးမလောင်အပ်ရာ။ ဈာယမာနောပိ၊ မီးလောင်အပ်ဆဲ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အဇ္ဈာယိတွာဝ၊ ဆက်၍ မလောင်ပဲသာလျှင်။ တိဋ္ဌေယျ၊ တည်ရာ၏။

ဟိ၊မှန်။ ကပ္ပဝိနာသော နာမ၊ ကမ္ဘာပျက်ခြင်းမည်သည်။ မဟာဝိကာရော၊ ကြီးစွာသော ဓာတ် ၄-ပါးတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းတည်း။ မဟာပယောဂေါ၊ ကြီးစွာသော ဓာတ် ၄-ပါးတို့၏ ယှဉ်စပ်ခြင်းတည်း။ ကောဋိသတသဟဿ- စက္ကဝါဠဿ၊ ကုဋေတသိန်းသော စကြဝဠာကို။ ဈာယနဝသေန၊ လောင်မြိုက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ [တေဇောသံဝဇ္ဇ ကမ္ဘာကို ရည်ရွယ်သည်။] မဟာလောက- ဝိနာသော၊ ကြီးစွာသော ဩကာသလောက၏ ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဧဝံ သို့။ ဝါ၊ သို့ကလောက်။ အယမ္ပိမဟာဝိနာသော၊ ဤ ကြီးစွာသော ပျက်စီးခြင်း သည်လည်း။ တိဋ္ဌေယျေဝ၊ တည်တံ့ရာသည်သာ။ ဝါ၊ တည်တံ့ရမည်သာ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒတိ၊ မိန့်တော်မူ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မိန့်တော်မူပါသော်လည်း။ သာသနေ၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော်သည်။ ဓရမာနေ၊ တည်ရှိစဉ်။ အယံ ကပ္ပဝိနာသော နာမ၊ ဤကမ္ဘာပျက်ခြင်းမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိနိုင်။ ကပ္ပ- ဝိနာသေ၊ သည်။ (သတိ၊ သော်။) သာသနံ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။

ဟိ၊ မှန်။ ဂတကောဋိကေ၊ ရောက်အပ်သော အစွန်အဆုံးရှိသော။ ကာလေ၊ အခါ၌။ ကပ္ပဝိနာသော နာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဧဝံ- သန္တေပိ၊ ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ (ဤသို့ သာသနာတော်နှင့် ကမ္ဘာ ပျက်ခြင်း ၂-ပါး၏ မဆုံနိုင်ပါသော်လည်း။) သတ္တာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အန္တရာယာဘာဝံ၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂ၏ အခြားမဲ့ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်မရှိခြင်းကို။ ဒီပေတုံ၊ ၄။ ဣဒံ ကာရဏံ၊ ဤအကြောင်းကို။ အာဟရိ၊ ဆောင်တော်မူပြီ။ (ကိံ ။) ဣဒမ္ပိ၊ ဤ သာသနာတော်အတွင်း၌ ကမ္ဘာ၏ ပျက်ခြင်းသည်လည်း။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်တန်ရာသေး၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သာသနာတော်

၁။ မဟာပယောဂေါ ။ “ပယောဂ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ကမ္ဘာပျက်အောင် ပြုလုပ်နိုင်သော တန်ခိုးရှင်တို့၏ ပယောဂဟု ထင်မှား ဖွယ်ရှိရကား “မဟာကိရိယော”ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏။ ထို ကိရိယ ဟူသည်လည်း ကမ္ဘာပျက်အောင်ပြုနိုင်သောမိုးကြိုး၏တက်လာခြင်းဟူသော အမူအရာကိရိယာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝိပတ္တိံ ကရ မဟာမေဗုဒ္ဓာနာကာရဝိနာသော”ဟု ထပ်ဆင့်၍ ဖွင့်သည်။ ထို အဖွင့်များသည် သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ်၊ အဓိပ္ပါယ်ထွား။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓတ္ထပေါ်အောင် “ကမ္ဘာပျက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဓာတ်ကြီး လေးပါးတို့၏ အကြီး အကျယ် ပေါင်းစပ်မိခြင်း”ဟု ကြံလိုက်ပါသည်။ မီးဖျက်အပ်သော ကမ္ဘာ၌ တေဇော ဓာတ်၏ အခြားဓာတ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ ရေ ဖျက်အပ်သော ကမ္ဘာ၌ အာပေါ ဓာတ်၏ အခြားဓာတ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ လေ ဖျက်အပ်သော ကမ္ဘာ၌ ဝါယော ဓာတ်၏ အခြားဓာတ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်းဟု ဆိုလှသည်။

အတွင်း၌ ကမ္ဘာပျက်ခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသော်လည်း။ (ကပ္ပဝိနာသေန၊ သည်။
ဝါ၊ က။) မဂ္ဂသမင်္ဂီနော၊ မင်္ဂနှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ (မဂ္ဂဋ္ဌ
ပုဂ္ဂိုလ်၏)။ ဖလဿ၊ ဖိုလ်၏။ အန္တရာယော၊ အန္တရာယ်သည်။ ဝါ။ ကိ။
ကာတံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ (အာဟရိ၊ ပြီ။)

ပန၊ ဆက်။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ဤ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ကပ္ပံ၊ ကိ။ ဌပေန္တော၊ တည်စေလသော်။ ဝါ၊ တန့်ထား လသော်။
ကိတ္တကံ၊ သော။ ကာလံ၊ ကာလပတ်လုံး။ ဌပေယျ၊ တည်တဲ့ စေနိုင်ရာ
သနည်း။ ဝါ၊ တန့်ထားနိုင်ရာ သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။
ယသ္မိံ၊ ဝါ၊ ရေ၊ အကြင် စိတ်အကြိမ်၌။ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ၊ မင်္ဂ တည်းဟူသော ဝုဋ္ဌာန
သည်။ ဝါ၊ ဝဋ်မှ ထမြောက် တတ်သော မင်္ဂသည်။ ဟောတိ၊ အထ၊
မဂ္ဂဝုဋ္ဌာန ဖြစ်ရာ ထို စိတ်အကြိမ်၌။ ဘဝင်္ဂံ၊ ကိ။ အာဝဇ္ဇန္တံ၊ လည်စေ
တတ်သော။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။
တတော၊ ထို မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်မှ နောက်၌။ တီဏိ၊ သုံးကြိမ်ကုန်သော။
အနုလောမာနိ၊ အနုလုံစိတ်တို့သည်၎င်း။ ဧကံ၊ တကြိမ်သော။ ဂေါတြဘူစိတ္တံ၊
ဂေါတြဘူစိတ်သည်၎င်း။ ဧကံ၊ သော။ မဂ္ဂစိတ္တံ၊ မင်္ဂစိတ်သည်၎င်း။ ဒွေ၊
ကုန်သော။ ဖလစိတ္တာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ပစ္စဝေက္ခဏ-
ဉာဏာနိ၊ ပစ္စဝေက္ခဏ ဉာဏ်တို့သည်၎င်း။ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။) ဣတိ၊
ဤသို့သော စိတ်အစဉ်ဖြင့်။ ဧတ္တကံ၊ သော။ ကာလံ၊ ပတ်လုံး။ ဌပေယျ၊
ရာ၏။ ဝါ၊ ရာ၏။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ပန၊ ဆက်။ ဣမံ အတ္တံ၊ ဤ မဂ္ဂသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖိုလ်၏ အန္တရာယ် မပြု
နိုင် ဟူသော အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဗာဟိရာယ၊ သာသနာတော်ကျမ်းမှ အပ
ဖြစ်သော။ အာဂန္တုကူပမာယပိ၊ အာဂန္တုက ဥပမာ ဖြင့်လည်း။ ဝေံ၊ ဤသို့။
ဝါ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ ဒီပယိံ သု၊ ပြုကြကုန်ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။
သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂိဿ၊ သောတာပတ္တိမင်္ဂနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်
၏။ မတ္တကူပရိ၊ ဦးထိပ်၏ထက်၌။ ယောဇနိကံ၊ တယူဇနာ ရှိသော။ ဧကဋ္ဌန-
သေလံ၊ တခဲနက်သော ကျောက်တုံးကို။ တိဝဇ္ဇာယ၊ သုံးခုသော အလုံး
ရှိသော။ ဝါ၊ သုံးလွန်းတင် ဖြစ်သော။ ရဇ္ဇေယာ၊ ကြိုးဖြင့်။ ဗန္ဓိတွာ၊
ဖွဲ့ချည်၍။ သစေ ဩလမေဃယု၊ အကယ်၍ တွဲလျား ချထားအံ့။ (ဝေံ သတိ)
ဧကသ္မိံ၊ တခုသော။ ဝဇ္ဇေ၊ ကြိုးလုံးသည်။ ဝါ၊ ကြိုးလွန်းသည်။ ဆိန္ဓေ၊
ပြတ်လသော်။ ဒီဟိ၊ ကုန်သော။ ဝဇ္ဇေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဝါ၊ တို့ဖြင့်။ ဩလမေဃယု၊
တွဲရရှိဆွဲရာ၏။ ဒီသု၊ ကုန်သော။ (ဝဇ္ဇေသု၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့သည်။) ဆိန္ဓေသု၊
ပြတ်ကုန်လသော်။ ဧကေန၊ သော။ ဝဇ္ဇေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။) ဩလမေ-
ဃေ၊ တွဲရရှိ ဆွဲရာ သည်သာ။ တသ္မိံ၊ ထို တခုသော ကြိုးလုံးသည်

လည်း။ ဝါ၊ ထို တခုသော ကြီးလွန်းသည်လည်း။ ဆိန္ဒေ၊ သော်။ အဗ္ဗကူဋ်
 ဝိယ၊ တိမ်အထွတ်ကဲ့သို့။ အာကာသေ၊ ခွဲ။ တိဋ္ဌေယျ၊ တည်နိုင်ရာ၏။ တဿ
 ပုဂ္ဂလဿ၊ ထို သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ မဂ္ဂါနန္တရမလဿ၊ မဂ်၏
 အခြားမဲ့ ဖြစ်သော ဖိုလ်၏။ အန္တရာယံ၊ ကျံ။ န တေဝ ကရေယျ၊ မပြုနိုင်ရာ
 သည်သာ။ ဣတိ၊ သို့။ (ဒီပယံ သု၊ ကုန်ပြီ။) ပန၊ ထိုသို့ပင် အာဂန္တုက
 ဥပမာဖြင့် ပြပါကုန်သော်လည်း။ အယံ ဒီပနာ၊ ဤ ပြကြောင်း ဥပမာသည်။
 ပရိတ္တာ၊ သေးငယ်သေး၏။ ပုရိမာဝ၊ ရှေ့ဖြစ်သော ကပ္ပဝိနာသ ဥပမာသည်
 သာ။ မဟန္တာ၊ ကြီးကျယ်၏။

ပန၊ ဆက်။ ကေဝလံ၊ အထက်မဂ္ဂသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဖက် သက်သက်။
 သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌောဝ၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ။ ကပ္ပံ၊ ကျံ။
 န ဌပေတိ၊ တည်စေနိုင်သည် မဟုတ်။ ဝါ၊ တန့်ထားနိုင်သည် မဟုတ်။
 ဣတရေ၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါးကုန်သော။ မဂ္ဂသမင်္ဂီနောပိ၊
 တို့သည်လည်း။ (ကပ္ပံ၊ ကျံ။) ဌပေန္တိယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ဝါ၊ ကုန်
 သည်သာ။ တေန၊ ကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ ခွဲ။ ဂဟိတဉ္စ၊
 ယူတော် မူအပ်ပြီးသော သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၎င်း။ အဂ္ဂဟိတဉ္စ၊
 ယူတော် မမူအပ် သေးသော အထက်မဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ် ကို၎င်း။ သဗ္ဗံ၊ ကျံ။
 သံကစိတ္တာ၊ ရှိ။ ပိဋ္ဌိဝနုကပုဂ္ဂလေဟိ၊ ကျောက်ကုန်း၌ လည်၍ ကျန်နေသော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ဣမံ တန္တိံ၊ ကျံ။ ဝါ၊ သို့။ သဗ္ဗေပိ မဂ္ဂသမင်္ဂီ-
 နော ပုဂ္ဂလာ ဌိတကပ္ပိနောတိ၊ ဟူ၍။ အာရောပေသိ၊ တက်ရောက်စေတော်
 မူပြီ။ ဝါ၊ တင်တော်မူပြီ။

၁၇။ အရိယနိဒ္ဒေသေ၊ ခွဲ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ကိလေသေဟိ၊
 ကိလေသာတို့မှ။ အာရကတ္တာ၊ ဝေးကွာကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယာ၊
 အရိယတို့ မည်၏။ [ဤ အလို အာရက ပုဒ်မှ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် အရိယ-ဟု
 ဖြစ်သည်။] သဒေဝကေန၊ နတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ လောကေန၊ သတ္တ
 လောကသည်။ အရဏီယတ္တာ၊ ချဉ်းကပ်ထိုက် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 အရိယာ၊ တို့ မည်၏။ [ဤ အလို “အရ ဂတိမိ” ဟူသော ဓာတ်၊ ဣ-ပစ္စည်း၊
 ဣ အာဂံ။] အရိယဋ္ဌော နာမ၊ အရိယ သဒ္ဓါ၏ အနက်မည်သည်။ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌော၊
 ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ဟူသော အနက်တည်း။ ဣတိ (တသ္မာ) ပရိသုဒ္ဓတ္တာပိ၊
 ထိုသို့ တက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ အရိယာ၊
 တို့ မည်၏။ သေသာ၊ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် ရှစ်ယောက်တို့မှ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည်။ အပရိသုဒ္ဓတယ၊ ထက်ဝန်းကျင် မစင်ကြယ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ အနရိယာ၊ အနရိယာတို့ မည်၏။

၃၉။ သေက္ခနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) မဂ္ဂသမဂီ-
 နော၊ တို့သည်။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ မဂ်ခဏ၌၎င်း။ ဖလသမဂီနော၊ တို့သည်။
 ဖလက္ခဏေ၊ ဖိုလ်ခဏ၌၎င်း။ အဓိသီလသိက္ခာဒိကာ၊ အဓိသီလသိက္ခာ အစ
 ရှိကုန်သော။ တိဿောပိ၊ သုံးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သိက္ခာ၊ သိက္ခာတို့ကို။
 သိက္ခန္တိယေဝ၊ ကျင့်ဆဲတို့ သာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သေက္ခာ၊
 သေက္ခာတို့ မည်၏။ [သိက္ခ-ဓာတ်၊ ဏ-ပစ္စည်း] ပန၊ ကား။ အရဟတာ၊
 ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အရဟတ္တဖလက္ခဏေ၊ ဌံ။ တိဿော၊ ကုန်သော။
 သိက္ခာ၊ တို့ကို။ သိက္ခိတာ၊ ကျင့်အပ်ကုန်ပြီ။ ပုန၊ တဖန်။ တဿ၊
 ထို ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သိက္ခနကိစ္စံ၊ ကျင့်ခြင်း ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ အသေက္ခော၊ အသေက္ခ မည်၏။ [အရဟတာ ဟူသော
 ကေဝုဇ်ကို ထောက်၍၎င်း၊ ပုန တဿ ကို ထောက်၍၎င်း ပါဠိတော်အတိုင်း
 “အသေက္ခော”ဟု ရှိပါစေ။] ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ သတ္ထ၊ ကုန်သော။
 အရိယာ၊ တို့သည်။ သိက္ခန္တိတိ၊ သိက္ခန္တိ ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့်။ သေက္ခာ၊
 သေက္ခာတို့ မည်၏။ ဒိဏာသဝါ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အညဿ၊ အခြား
 သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သန္တိကေ၊ အထံ၌။ သီလာဒိနံ၊ အဓိသီလအစရှိသည် တို့၏။
 ဝါ၊ တို့ကို။ သိက္ခိတတ္ထာ၊ ကျင့်အပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သိက္ခိတ-
 အသေက္ခာ နာမ၊ ကျင့်ပြီးသော အသေက္ခာတို့ မည်၏။ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊
 ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်။ သယံဗ္ဗုတတယ၊ အလိုလို ဖြစ်တော် မူကုန်သည်
 ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အသိက္ခိတအသေက္ခာ နာမ၊ သူတပါး အထံ၌ ကျင့်
 ဖွယ် မလိုသော အသေက္ခာတို့ မည်၏။ သေသ ပုဂ္ဂလာ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊
 အသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ နေဝ သိက္ခန္တိ၊ ကျင့်
 ဆဲလည်း မဟုတ်ကုန်။ န သိက္ခိတာ၊ ကျင့်ပြီးလည်း မဟုတ်ကုန်။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ နေဝသေက္ခာနာသေက္ခာ၊ နေဝသေက္ခာနာသေက္ခာ တို့ မည်၏။
 ဝါ၊ ကျင့်ဆဲလည်း မဟုတ်၊ ကျင့်ပြီးလည်း မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်၏။

၂၀။ တေဝိဇ္ဇနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ပဌမံ၊
 ရှေးဦးစွာ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဒိဗ္ဗစက္ခဉာဏာနိ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခဉာဏ်
 တို့ကို။ နိဗ္ဗတ္တေတွာ၊ ဖြစ်စေပြီး၍။ ပစ္စာ၊ နောက်၌။ ဝါ၊ နောက်မှ။

၁။ အသေက္ခာ ။ အ-သဒ္ဓါသည် ဝဒ္ဓိ-အနက်ခဟာတည်း။ “ကြီးပွားပြီးသော သိက္ခာ
 ရှိသူတို့” ဟုလို။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ ကဲ့သို့ ကျင့်ဆဲ ပုဂ္ဂိုလ်များ
 မဟုတ်ကြ။ “အဆုံးသို့ ရောက်ပြီးအောင် ကျင့်ပြီးသူများ ဖြစ်ကြသည်” ဟုလည်း ထိုသို့
 ကျင့်ပြီးဖြစ်ရာ၌ သာဝက တို့သည် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့အထံ၌ ကျင့်ရသေးသောကြောင့်
 “သိက္ခိတအသေက္ခာ”တို့ မည်၏။ ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကား အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ အထံ၌
 မကျင့်ကြရသောကြောင့် “အသိက္ခိတအသေက္ခာ”တို့ မည်၏။

အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတ္တောပိ၊ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတွာ၊ ဂျောက်ပြီး၍။ ပစ္စာ၊ ဌ။ ဝါ၊ မှ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏနိဗ္ဗတ္တကောပိ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် တို့ကို ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ တေဝိဇ္ဇောယေဝ နာမ၊ တေဝိဇ္ဇာပုဂ္ဂိုလ် ချည်း မည်၏။ ပန၊ ကား။ သုတ္တန္တကထာ၊ သုတ္တန်၌ ဟောတော်မူအပ်သော စကားသည်။ ပရိယာယဒေသနာ၊ ပရိယာယ်ဒေသနာတော်တည်း။ အဘိဓမ္မကထာ၊ အဘိဓမ္မာ၌ ဟောတော်မူအပ်သော စကားသည်။ နိပုရိယာယဒေသနာ၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချဖြစ်သော ဒေသနာတော်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤ အဘိဓမ္မကထာအရာ၌။ ဝါ၊ ဤ တေဝိဇ္ဇာကို ပြုရာဌာန၌။ အာဂမနိယမေဝ၊ အရဟတ္တဖိုလ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာ ၂-ပါးသည်သာ။ ဓရံ၊ ပဓာနတည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ဝိဇ္ဇာ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဟူသော ဝိဇ္ဇာတို့ကို။ နိဗ္ဗတ္တေတွာ၊ ဖြစ်စေပြီး၍။ ပစ္စာ၊ ဌ။ ဝါ၊ မှ။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တောဝ၊ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ ဣမ၊ ဤ တေဝိဇ္ဇာ နိဒ္ဒေသ၌။ အဓိပေတော၊ အပ်၏။ ဆဋ္ဌဘိညေပိ၊ ဆဋ္ဌဘိညနိဒ္ဒေသ၌လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ ပင်တည်း။ [ရှေးဦးစွာ လောကီအဘိညာဉ် ၅-ပါးကို ရပြီး၍ နောက်မှ အာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ကို ရသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရှေးဦးစွာ အာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ကို ရပြီး၍ နောက်မှ လောကီအဘိညာဉ်ကို ရသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ် ၂-မျိုးလုံးပင် ဆဋ္ဌဘိည အမည်ရ၏။ သို့သော် အဘိဓမ္မကထာ နိပုရိယာယဒေသနာ ဖြစ်သောကြောင့် “ရှေးဦးစွာ လောကီ အဘိညာဉ်ကို ရပြီးမှ အာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ကိုရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ဤ ဆဋ္ဌဘိညနိဒ္ဒေသ၌ အလိရိအပ်၏”ဟူလို။]

၂၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓနိဒ္ဒေသေ၊ ဌ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ပုဗ္ဗေ အနန္တသုတေသုတိ၊ ကား။ ပစ္စိမဘဝေ၊ နောက်ဆုံးဘဝ၌။ [ရှေးဘုရား လက်ထက်တော်များ၌ ကြားခဲ့ဘူးလောကြောင့် “ပစ္စိမဘဝေ”ဟု ဝိသေသန ပြုသည်။] သစ္စပုဋိဝေဓတော၊ သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူရာ အခါမှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အညဿ၊ အခြားသော။ ကဿစိ၊ တစ်တယောက် သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သန္တိကေ၊ အထံ၌။ အဿာပုဗ္ဗေသု၊ ရှေး၌ မကြားအပ် ကုန်သော။ ဝါ၊ မကြားအပ်ဘူးကုန်သော။ (ဓမ္မေသု-၌ စပိ။) ပန၊ ဆက်။ တတော၊ ထိုပစ္စိမဘဝမှ။ ပုရိမေသု ပုရိမေသု၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန် ရှေး၌ဖြစ်ကုန် သော။ ဘဝေသု၊ ဘဝတို့၌။ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာ၊ သဗ္ဗညုဘုရားလောင်းတို့ သည်။ ဗုဒ္ဓသာသနေ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌။ ပဗ္ဗဇိတွာ၊ ရဟန်း အဖြစ်သို့ကပ်ရောက်၍။ တိဏိ၊ သုံးပုံကုန်သော။ ပိဋကနိ၊ တို့ကို။ ဥဂ္ဂဟေတွာ၊

သင်ယူ၍။ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ၊ အသွား၌လည်း ဆောင်အပ်၊ အပြန်၌လည်း ဆောင်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကျင့်ဝတ်သို့။ အာရုယျ၊ တက်ရောက်၍။ ကမ္မဋ္ဌာန်၊ ကို။ အနုလောမံ၊ အနုလုံသို့၎င်း။ ဂေါတြဘုံ၊ ဂေါတြဘူသို့၎င်း။ အာဟစ၊ ထိရောက်၍။ ဌပေန္တိ၊ တန့်ထားနိုင်ကြကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပစ္စိမ-ဘဝသို့ ယေဝ၊ နောက်ဆုံးဘဝ၌သာ။ အနာစရိယကဘာဝံ၊ ဆရာ မရှိသူ၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ တေ၊ ဤ ပုဗ္ဗေ အနုဿုတေသု အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တဒါ၊ ထိုပစ္စိမ-ဘဝ၌။ တထာဂတော၊ သည်။ ပူရိတပါရမိတ္တာ၊ ပြည့်စေအပ်ပြီးသော ပါရမီရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (ပါရမီဖြည့်တော်မူခဲ့ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ အညဿ၊ အခြားသော ဆရာ၏။ သန္တိကေ၊ ၌။ အနုဿုတေသု၊ မကြားနာအပ်ဘူးကုန်သော။ သင်္ခတာသင်္ခတဓမ္မေသု၊ သင်္ခတ၊ အသင်္ခတ တရားတို့၌။ ဣဒံ ဒုက္ခံ (ပေ) အယံ ဒုက္ခနိရောဂေါမိနီ ပဋိပဒါတိ၊ ဟူ၍။ အတ္တပစ္စက္ခေန၊ မိမိ၏ မျက်မှောက်ဖြစ်သော။ ဉာဏေန၊ ဉာဏ်တော်ဖြင့်။ သာမံ၊ ကိုယ်တိုင်။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ ထိုကို။ အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ၊ ထိုးလွင်း၍ သိတော်မူ၏။

တတ္ထ စာတိ၊ ကား။ စတုသစ္စသမ္မောဓိသင်္ခါတေ၊ လေးပါးသော သစ္စာ ထို့ကို ထိုးလွင်း၍ သိတတ်သော ဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော။ တသ္မိံ စ အရဟတ္တ-မဂ္ဂေ၊ ထို အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်လည်း။ ဝါ၊ ၌လည်း။ (ပါပုဏာတိ-၌ စပံ။) သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏာတိ ဗလေသု စ ဝသိဘာဝန္တိ၊ ကား။ သဗ္ဗညုတညာဏဉ္ဇေဝ၊ သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်သို့၎င်း။ ဗလေသု၊ ဆယ်ပါးသော ဉာဏ်ပလတို့၌။ စိတ္တဝသိဘာဝံ စ၊ လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသော စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်သို့၎င်း။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်တော်မူ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဘုရားရှင် တို့၏။ သဗ္ဗညုတညာဏဿ စေဝ၊ ကို၎င်း။ ဒသဗလဉာဏဿ စ၊ ဆယ်ပါးသော ဉာဏ်တော်အားကို၎င်း။ အဓိဂမနတော၊ ရတော်မူရာအခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ အညံ၊ အခြားသော။ ကာတဗ္ဗံ နာမ၊ ပြုထိုက်သော ကိစ္စမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ပန၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။ ဥဘတော၊ မိဘက် ဘဘက် နှစ်ပါးစုံမှ။ သုဇာတဿ၊ ကောင်းစွာ မွေးဖွားသော။ ခတ္ထိယ-ကုမာရဿ၊ ခတ္ထိယမင်းသား၏။ အဘိသေကပ္ပတ္တိတော၊ အဘိသိက်သို့ရောက်ရာ

၁။ ဂေါတြဘုံ အာဟစ။ ။ ဂေါတြဘူသည် မင်္ဂ၏ ရှေ့အဖို့၌ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြု၍ ဖြစ်ရသောကြောင့် မင်္ဂ၏ အာဝဇ္ဇန်းအရာ၌ တည်ရကား ဂေါတြဘူသို့ ရောက်လျှင် မင်္ဂဖိုလ်မရောက်ပဲ စိတ်အစဉ်ကို တန့်ထားနိုင် လိမ့်မည် မထင်ပါ။ ထို့ကြောင့် “ဂေါတြဘုံ” ဟူသော ပုဂံငြိုကို စဉ်းစားထိုက်သည်။ [အာဟစ-၌ အာပုဗ္ဗ ဟန-ဓာတ် ဂတိ-အနက်ဟော။]

အခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ချုံ။ ဣဒံ နာမ၊ ဤမည်သော။ ဣဿရိယံ၊ အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရာထူးဌာနန္တရ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဟူသမျှသည်။ အနာဂတံ၊ မရောက်လာသေး။ ဣတိ၊ သို့။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မဆိုထိုက်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ရာထူးဌာနန္တရ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဟူသမျှသည်။ အာဂတမေဝ၊ ရောက်ပြီး သည်သာ။ ဟောတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ မေဝ၊ သာလျှင်။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ တို့၏။ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ၊ ၏။ အာဂမနတော၊ ဖြစ်ပေါ်လာရာအခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ချုံ။ အယံ နာမ ဂုဏော၊ ဤမည်သော ဂုဏ်ကို။ ဝါ၊ သည်။ န အာဂတော၊ မရောက်လာသေး။ န ပဋိဝိဒ္ဓေါ၊ ထိုးထွင်း၍ မသိအပ်သေး။ န ပစ္စက္ခော၊ မျက်မှောက်မပြုဖြစ်သေး။ ဣတိ၊ သို့။ န ဝတ္တဗ္ဗော၊ မဆိုထိုက်။ သဗ္ဗေပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗညုဂုဏာ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ အာဂတာ (ဝေ)၊ ရောက်ပြီးကုန်သည်သာ။ ပဋိဝိဒ္ဓါ(ဝေ)၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။ ပစ္စက္ခကတာဝ၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီး ကုန်သည်သာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေ၊ သို့။ ပါရမီ- ပုရုဏသိဒ္ဓါနုဘာဝေန၊ ပါရမီဖြည့်မှု ပြီးစီးခြင်း၏ အာနုဘော်ဖြစ်သော။ အရိယမဂ္ဂေန၊ အရိယမဂ်ဖြင့်။ ပဋိဝိဒ္ဓသဗ္ဗညုဂုဏော၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ် ပြီးသော သဗ္ဗညုဂုဏ် ရှိတော်မူသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။

၂၃။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓနိဒ္ဒေသေပိ၊ ခွဲလည်း။ ပုဗ္ဗေ အနန္တဿုတေသုတိ ပဒဿ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေ့သမ္မာသမ္မုဒ္ဓနိဒ္ဒေသ၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဖြင့် သာလျှင်။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ တိ၊ မှန်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါပိ၊ သည်လည်း။ ပစ္စိမဘဝေ၊ ခွဲ။ အနာစရိယကော၊ ဆရာမရှိသည်။ (ဟုတွာ၊ ချုံ။) အတ္တုက္ကံသိကဉာဏေနေဝ၊ မိမိကိုယ်တိုင် ထုတ်ဖော်၍ ရအပ်သော ဉာဏ်တော်ဖြင့်သာလျှင်။ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စော၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော သစ္စာ ရှိတော်မူ၏။ [ဤ၌ ပုဒ်ရှိပါစေ။] ပန၊ ဗျုတ်ရိုက်ကား။ [မပါသော်လည်း ထည့်ပါ။] သဗ္ဗညုတဉာဏဉ္ဇေဝ၊ သို့၎င်း။ ဗလေသု၊ ဆယ်ပါးသောဉာဏ်တော် အားတို့၌။ စိက္ကဝသိတာဝံ စ၊ သို့၎င်း။ န ပါပုဏာတိ၊ မရောက်နိုင်။

၂၄။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ၊ ခွဲ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိတိ၊ ကား။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ သမာပတ္တိယော၊ ဈာန်သမာပတ် တို့ကို။ သဟဇာတနာမကာယေန၊ တကွ ဖြစ်သော နာမ် အပေါင်းဖြင့်။ ပဋိလဘိတွာ၊ ရ၍။ ဝိဟရတိ၊ နေနိုင်၏။ ပညာယ စဿ ဒိသ္မာတိ၊ ကား။ ဝိပဿနာပညာယ၊ ဝိပဿနာ ပညာဖြင့်။ သင်္ခါရဂတံ၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ အပေါင်းကို၎င်း။ (ပဿိတွာ-၌ စပ်။) မဂ္ဂ- ပညာယ၊ မဂ်ပညာဖြင့်။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့ကို၎င်း။ ပဿိတွာ၊

မြင်ခြင်းကြောင့်။ စတ္တာရေပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝါ၊ အာသဝေါ တို့သည်။ ခိကာ၊ ကုန် ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတီတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ နာမာတိ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်း။ အယံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒွိဟိ၊ ၂-ပါး ကုန်သော။ ဘာဂေဟိ၊ ဝိက္ခမ္ဘနအဖို့၊ သမုစ္ဆေဒအဖို့ တို့ဖြင့်။ ဒွေ ဝါရေ၊ နှစ်ကြိမ်တို့ တိုင်တိုင်။ ဝိမုတ္တာ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီး။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥဘတော ဘာဂဝိမုတ္တာ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ဝါ၊ ၂-ပါးသော ဝိက္ခမ္ဘနအဖို့၊ သမုစ္ဆေဒအဖို့ တို့ဖြင့် နှစ်ကြိမ် ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

တတြ၊ ထို ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ကို ဖွင့်ပြရာ၌။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့။ ကား။ ထေရဝါဒေါ၊ ထေရ်တို့၏ ဝါဒတည်း။ တာဝ၊ တိပိဋက မဟာဓမ္မ-ရက္ခိတထေရ်၊ တိပိဋကစူဠာဘယထေရ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိန္ဒဿ၊ အပ်သော။) တိပိဋကစူဠာနာဂတ္ထေရော၊ တိပိဋကစူဠာနာဂ ထေရ်သည်။ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။ (ကိ။) သမာပတ္တိယာ၊ ဈာန်သမာပတ်ဖြင့်။ (ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန-၌ စပ်။)

၁။ အယံ ဟိ (ဝေ) ဝိမုတ္တာ။ ။ “ဒွိဟိ ဘာဂေဟိ ဒွေ ဝါရေ” တို့သည် ဥဘတောဘာဂ-ပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း။ ထိုတွင် “ဒွိဟိ ဘာဂေဟိ” ဟူသည် အရူပသမာပတ်အဖို့ မဂ်အဖို့တည်း။ အရူပသမာပတ်ကို ရသောအခါ ရူပကာယမှ တကြိမ်လွတ်၏။ မဂ်ကိုရသောအခါ ကိလေသာ ဟူသော နာမကာယမှ တကြိမ် လွတ်၏။ ဤသို့ ၂-ပါးသော အဖို့တို့ဖြင့် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သောကြောင့် “ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တ” ဟူသော အမည်ကို ရသည်။ ဤအဓိပ္ပာယ် အရ “ဥဘတော ဥဘတောဘာဂါ စ ဥဘတောဘာဂါ” ဟု ဧကဒေသသရူပေကသေသံပြု။ “ဥဘတောဘာဂေဟိ၊ ၂-ကြိမ် အားဖြင့် ၂-ပါးသော အဖို့တို့ဖြင့် + ဝိမုတ္တာ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ” ဟု ပြုပါ။

ဋီကာ။ ။ ဥဘတော၊ ဥဘယထာ ၂-ပါးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (၂-ကြိမ် တိုင်တိုင်-ဟူလို။) ဥဘောဟိ ဘာဂေဟိ + ဝိမုတ္တာတိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ၊ ဧကဒေသသရူပေကဒေသ နယေန (ဥဘတော ဟပုဒ်ကို ချေ၍ ဥဘတောဘဂ) တစိတ် ကြွင်းသော နည်းဖြင့်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ မည်၏။ [မဇ္ဈိမပဏ္ဍာသ၊ တိက္ခ၊ ဝဂ္ဂ၊ ကိဋ္ဌာဂိရိသုတ် အဖွင့်။]

၂။ သမာပတ္တိယာ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန။ ။ ဈာန်သမာပတ်သည် နီဝရဏကိလေသာတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပတာန် အားဖြင့် ပယ်ခွါနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် သမာပတ္တိယာ ကို ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန-၌ စပ်ပါ။ ဝိက္ခမ္ဘန အားဖြင့် ပယ်ခွါဟူသည် ရူပကာယ ကို ပယ်ခွါခြင်းမဟုတ်၊ ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခွါခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝိမောက္ခ” ဟူသည်လည်း ကိလေသာတို့မှ လွတ်ခြင်းပင် တည်း။ ဤ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေနသည် ဝိမုတ္တာ၏ သရူပက္ခာဝိသေသန ဖြစ်ရကား။

ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခော၊ ပယ်ခွါခြင်း ဟူသော ဝိမောက္ခ အားဖြင့်။ (ဝိမုတ္တော၊ ကိလေသာတို့မှလွတ်ပြီ။) မဂ္ဂေန၊ မဂ်ဖြင့်။ သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခော၊ အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်း ဟူသော ဝိမောက္ခ အားဖြင့်။ ဝိမုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဥဘတောဘာဂေဟိ၊ နှစ်ပါးသော ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခအဖို့၊ သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခ အဖို့တို့ဖြင့်။ ဇေ ဝါရေ၊ နှစ်ကြိမ်တို့ တိုင်တိုင်။ ဝိမုတ္တော၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ (အာဟ၊ ပြီ။) တိပိဋကမဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရော၊ သည်။ (ဝတွာ၊ အာဟ-တို့၌ စပ်။) ဧသော။ ဤ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ နာမနိသိတကော၊ နာမ် တရားကို မှီသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ [နာမ- နိသိတကော ၏ အဓိပ္ပါယ် ကို ဋီကာ၌ ရှုပါ။] ဣတိ၊ သို့။ ဝတွာ၊ ဆိုပြီး၍။ ဥပသီဝ၊ ဥပသီဝပုဏ္ဏား။ ဣတိ၊ သို့။ ဘဂဝါ၊ သည်။ (အာလ- ပတိ၊ ခေတော်မူ၏။) အစို၊ မီးတောက်မီးလျှံသည်။ [ဆန်းကြောင့် ဒီဃ ဖြစ်နေသည်။] ဝါ၊ ကို။ ဝါတဝေဂေန၊ လေ အဟုန်သည်။ ခိတ္တာ၊ တိုက်လွှင့် အပ်သည်။ (သမာနာ၊ ဖြစ်လသော်။) အတ္ထံ၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့။ ပလေတိ ယထာ၊ ရောက်သကဲ့သို့။ သင်္ခံ၊ (မည်သည့် အရပ်သို့ ရောက်သွား ပြီ ဟူသော) [န ဥပေတိ သင်္ခန္ဓိ အသုကံ နာမ ဒီသံ ဂတောတိ ဝေါဟာရံ န ဂစ္ဆတိ။] အရေအတွက်သို့။ န ဥပေတိ ယထာ၊ မကပ်ရောက် သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ မုနိ၊ သေက္ခ ဖြစ်သော မုနိသည်။ (အရူပဘုံသို့ ရောက်ပြီး ဖြစ်၍ ရူပကာယမှ လွတ်ပြီးဖြစ်သော သေက္ခမုနိသည်။) [ဆန်းကြောင့် ဒီဃ ဖြစ်နေ သည်။] နာမကာယာ (ဝိ)၊ [ပိ-ဖြင့် ရူပကာယကို ဆည်း။] ကိလေသာ ဟူသော နာမ်အပေါင်းမှလည်း။ ဝိမုတ္တော၊ ထပ်၍ လွတ်သော ရဟန္တာသည်။

“ဝိမုတ္တော” အရ ကိလေသာတို့မှလွတ်ခြင်းကို ယူရသည်။ မဂ္ဂေန သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခော- ခွဲလည်း ဤနည်းကို မှီပါ။

ဋီကာ။ ။ ပဌမတ္ထေရဝါဒေ နိဗ္ဗတိ ဘာဂေဟိ ဝိမုတ္တော ဥဘတောဘာဂ- ဝိမုတ္တော၊ တတ္ထ ဝိမုတ္တောတိ ကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တော။ ဤ ဋီကာ အရ ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမောက္ခ၊ သမုစ္ဆေဒ ဝိမောက္ခ ၂-ဖို့ကို “ဥဘတောဘာဂေဟိ” ဟု မှတ်ပါ။ ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမောက္ခ အားဖြင့် တကြိမ်၊ သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခ အားဖြင့် တကြိမ်ကို “ဇေ ဝါရေ” ဟု မှတ်ပါ။

၁။ ဧဝံ ဗုဒ္ဓိ (ပေ) န ဥပေတိ သင်္ခံ။ ။ တတ္ထ ဥပ္ပန္နော သေက္ခမုနိ ပကတိ- ယာ ပုဗ္ဗေဝ ရူပကာယာ ဝိမုတ္တော၊ တတ္ထ။ (ထို အရူပဘုံ၌) စတုတ္ထမဂ္ဂံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ (ပေ) ပုန နာမကာယာဝိ ဝိမုတ္တော၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ဒီဏာသဝေ ဟုတွာ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန- သင်္ခါတံ အတ္ထံ ပလေတိ၊ န ဥပေတိ သင်္ခံ ခတ္ထိယာဒယော ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဇေ- မာဒိဏံ။ [သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဥပသီဝသုတ် အဖွင့်။]

(ဟုတော့၊ ရှိ။) အတ္တံ၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန ဟူသော ချုပ်ခြင်းသို့၊ ပလေတိ၊ ရောက်၏။ သင်္ခံ၊ ဓတ္တိယ၊ ပြာဟူဏ စသော အားဖြင့် ခေဝါဝေါ အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ န ဥပေတိ၊ မကပ်ရောက်တော့။ ဣတိ၊ သို့။ သုတ္တံ၊ သုတ်ကို။ ဝတော၊ ဆိုပြီး၍။ [ဋီကာ၌ အာဟရိတော မပါ၊ သုတ္တံ ဝတော ဟုသာ ရှိ၏။] နာမကာယတော စ၊ ကိလေသာ ဟူသော နာမ် အပေါင်းမှ၎င်း။ ရူပကာယတော စ၊ ရုပ်အပေါင်းမှ၎င်း။ သုဝိမုတ္တတ္တာ၊ ကောင်းစွာ လွတ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ အာဟ၊ ပြီ။ [ဤ ထေရ်၏ အလိုအားဖြင့် “ဥဘတောဘာဂေဟိ (နာမကာယ ရူပကာယ ဟူသော ၂-ပါးသော အဖို့တို့မှ) ဝိမုတ္တောံ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တောံ” ဟု ပြုပါ။]

ပန၊ ကား။ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော၊ သည်။ အာဟ၊ ပြီ။ (ကိံ။) သမာပတ္တိယာ၊ ဈာန်သမာပတ်ဖြင့်။ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန၊ ပယ်ခွါခြင်း ဟူသော ဝိမောက္ခ အားဖြင့်။ ဧကဝါရံ၊ တကြိမ်၊ ဝိမုတ္တော၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီ။ မဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ သမုစ္ဆေဒ ဝိမောက္ခေန၊ အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်း ဟူသော ဝိမောက္ခ အားဖြင့်။ ဧကဝါရံ၊ တကြိမ်။ ဝိမုတ္တော၊ ကိလေသာ တို့မှ လွတ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ (အာဟ၊ ပြီ။) ပန၊ ဆက်။ တယောပိ၊ သုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေ ထေရာ၊ ဤ ထေရ်တို့သည်။ ပဏ္ဍိတာ၊ ပိဋကတ် အရာတွင် ကျမ်း ကျင်တော် မှကြကုန်၏။ တိဏ္ဍမ္ပိ၊ သုံးပါးသော ထေရ်တို့၏လည်း။ ဝါဒေ၊ ၌။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တိဏ္ဍမ္ပိ၊ တို့၏လည်း။ ဝါဒံ၊ ကို။ တန္တိံ၊ အဋ္ဌကထာအစဉ်ကို။ ကတော၊ ရှိ။ ဌပယံ သု၊ ရှေးဆရာတို့ ထားကြကုန်ပြီ။

၁။ နာမကာယတော ဝိမုတ္တော။ ။ဤ ဓုတိယ ထေရ်၏ ဝါဒ၌ ကိလေသာ အပေါင်း ဟူသော နာမကာယ၊ ရုပ် အပေါင်း ဟူသော ရူပကာယ ကို “ဥဘတော ဘာဂ”ဟု မှတ်ပါ။ ထို အဖို့တို့မှ လွတ်သည်ကို “ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ”ဟု ဆိုသည်။ ကိလေသာ အပေါင်း ဟူသော နာမကာယ မှ လွတ်ရာ၌ ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမောက္ခ၊ သမုစ္ဆေဒ ဝိမောက္ခ အားဖြင့် ၂-ကြိမ်ပင် လွတ်ရသည်။

၂။ သမာပတ္တိယာ (ဝေ) ဝိမုတ္တော။ ။ဤ တတိယ ထေရ်၏ ဝါဒ၌ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သည်ကို “ဝိမုတ္တ”ဟု ဆို၏။ ထိုသို့ လွတ်ရာ၌ ဈာန် သမာပတ် ဖြင့် ပယ်ခွါတုန်းက တကြိမ်၊ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်တုန်းက တကြိမ်၊ ဤသို့ ၂-ကြိမ် လွတ်သောကြောင့် “ဥဘတောဘာဂေဟိ (ဥဘတော ၂-ပါး စုံသော အခြင်းအရာဖြင့်) ဝိမုတ္တောတိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော”ဟု ပြုစေလိုသည် နောက်၌ လာမည်။

ပန၊ ဆက်။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ အရူပသမာပတ္တိယာ၊ ဖြင့်။ ရူပကာယ-
 တော၊ မှ။ ဝိမုတ္တော၊ လွတ်ပြီ။ မဂ္ဂေန၊ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်။ နာမကာယတော၊
 မှ။ ဝိမုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဥဘောဟိ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ဘာဂေဟိ၊
 ရူပကာယ အဖို့၊ နာမကာယ အဖို့ တို့မှ။ ဝိမုတ္တတ္တာ၊ လွတ်ပြီ သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ မည်၏။ သော၊ ထို ဥဘတောဘာဂ-
 ဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စတုန္ဒ၊ ကုန်သော။ အရူပသမာပတ္တိနံ၊ တို့တွင်။
 ဧကေကတော၊ တပါး တပါးသော အရူပသမာပတ်မှ။ ဝဋ္ဌာယ၊ ထ၍။
 သင်္ခါရေ၊ သင်္ခါရတို့ကို။ သမ္ပသိတွာ၊ သုံးသပ်၍။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်
 သို့။ ပတ္တာနံ၊ ရောက်ကုန်သော။ စတုန္ဒ၊ ၄-ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း။
 နိရောဓာ၊ နိရောဓ သမာပတ်မှ။ ဝဋ္ဌာယ၊ ၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တဿ၊
 သော။ အနာဂါမိနော စ၊ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ဝသေန၊ အပြား
 အားဖြင့်။ ပဉ္စဝိဓော၊ ငါးပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထို ငါးပါး
 သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ပရိမာ၊ ရှေ့၌ ဖြစ်ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ ၄-ပါး
 သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သမာပတ္တိသိသံ၊ သမာပတ်တို့၏ အထွတ်အထိပ်
 ဖြစ်သော။ ဝါ၊ သမာပတ်တို့တွင် အထွတ်အထိပ် ဖြစ်သော။ နိရောဓံ၊
 နိရောဓ သမာပတ်ကို။ ဝါ၊ သို့။ န သမာပဇ္ဇန္တိ၊ ကောင်းစွာ မရောက်နိုင်
 ကြကုန်။ ဝါ၊ မဝင်စား နိုင်ကြကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပရိယာယေန၊
 ပရိယာယ်အားဖြင့်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ နာမ၊ ထို မည်၏။ အဋ္ဌသမာပတ္တိ-
 လာဘီ၊ ရှစ်ပါးသော သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသော။ အနာဂါမိ၊ အနာဂါမ်
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တံ၊ ထို နိရောဓ သမာပတ်ကို။ ဝါ၊ သို့။ သမာပဇ္ဇိတွာ၊
 ၍။ တတော၊ ထို နိရောဓ သမာပတ်မှ။ ဝဋ္ဌာယ၊ ၍။ ဝိပဿနံ၊ ကို။
 ဝဇေတွာ၊ ထိုးပွားစေ၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တသေဋ္ဌော နာမ၊ မြတ်သော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်
 မည်၏။ စ၊ စောဒနာ ပါဠိအံ့။ (ကိံ) အရူပပါဝစရဇ္ဈာနမ္ပိ၊ သည်လည်း။
 ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ၊ ဥပေက္ခာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ တို့ အားဖြင့်။ ဒုဝဂ်ကံ၊
 ၂-ပါးသော အင်္ဂါရှိ၏။ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနမ္ပိ၊ သည်လည်း။ (ဥပေက္ခာ-
 စိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ၊ တို့ အားဖြင့်။ ဒုဝဂ်ကံ၊ ၏။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တမ္ပိ၊
 ထို ရူပါဝစရ စတုတ္ထ ဈာန်ကိုလည်း။ ပဒဋ္ဌာနံ၊ နီးစွာသော အကြောင်းကို။
 ကတွာ၊ ၍။ [“ရူပါဝစရ စတုတ္ထ ဈာန်ကို ဝင်စားပြီး၍”ဟု ဆိုလိုသည်။]
 အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တေန၊ သော။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တေန၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ဘဝိတမ္ပံ နန၊ ဖြစ်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာ
 တည်း။ န ဘဝိတမ္ပံ၊ မဖြစ်ထိုက်။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ကသ္မာ၊
 နည်း။ ရူပကာယတော၊ မှ။ အဝိမုတ္တတ္တာ၊ မလွတ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း။ [“ရူပါဝစရ စတုတ္ထ ဈာန်ကိုသာ ရ၍ အရူပဈာန် ရသူကဲ့သို့ ရူပ-

ကာယမှ မလွတ်သေးသောကြောင့် မထိုက်”ဟူလို။] ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထို ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်သည်။ ကိလေသ ကာယတောဝ၊ နိဝရဏ ကိလေသာ အပေါင်းမှ သာ။ ဝိမုတ္တံ၊ ပြီ။ ရူပကာယတော၊ မှ။ န (ဝိမုတ္တံ)၊ မလွတ်သေး။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တတော၊ ထိုရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ၊ ရှိ။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တော၊ ရောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥဘတောဘာဂ-ဝိမုတ္တော နာမ၊ မည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ပန၊ ကား။ အရူပါဝစရံ၊ အရူပါဝစရ ဈာန်သည်။ နာမကာယတော စ၊ မှုဂင်း။ ရူပကာယတော စ၊ မှုဂင်း။ ဝိမုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒေဝ၊ ထို အရူပါဝစရ ဈာန် ကိုသာ။ ပါဒကံ၊ အခြေခံကို။ ကတ္တာ၊ ရှိ။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တော၊ သည်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟေံတံ၊ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၂၅။ ပညာဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေဝေဒိတဗ္ဗော။) ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့်။ ဝိမုတ္တော၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပညာဝိမုတ္တော၊ မည်၏။ သော၊ ထိုပညာဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုက္ခဝိပဿကော၊ ဈာန်စေး မရောက်သဖြင့် ခြောက်သော ဝိပဿနာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ ဈာနေဟိ၊ ရူပါဝစရ ဈာန်တို့မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ၊ ရှိ။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တာ၊ ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ လေးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပဉ္စဝိမော၊ ငါးပါးအပြား ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဟိ၊ မှန်။ ဧတေသု၊ ဤ ၅-ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ဧကောပိ၊ တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘိ၊ ရှစ်ပါး လုံးသော သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ [“ရှစ်ပါးလုံး မရ၊ ရူပဈာန်လေးပါးကိုသာ ရသည်”ဟူလို။] တေနော၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ န ဟေဝခေါ၊ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေတိအာဒိံ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ပြီ။ ပန၊ ကား။ အရူပါဝစရဈာနေသု၊ တို့တွင်။ ဧသိ၊ တပါးသော ဈာန်သည်။ သတိ၊ ရှိလသော်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တောယေဝ နာမ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည် သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၂၆။ ကာယသက္ခိနိဒ္ဒေသေ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေဝေဒိတဗ္ဗော။) ဧကေစ္စ အာသဝါတိ၊ ကား။ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂတ္တယဝဇ္ဈာ၊ အောက်မဂ် ၃-ပါးအပေါင်း သည် သတ်ထိုက်ကုန်သော။ (ဧကေစ္စ၊ အချို့ကုန်သော။ အာသဝါ၊ အာသဝေဝါတို့သည်။ ပရိက္ခိဏာ၊ ကုန်ပြီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ။) [“ကုန်ပြီး” ဟု ဆိုသောကြောင့် ကုန်ဆဲခိုက်ဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌကို မယူရ။] အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ကာယ-

သက္ကတိ^၁။ ကာယသက္ကိပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝါ၊ ဉာဏ်တည်းဟူသော နာမကာယဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဖုဋ္ဌန္တံ၊ တွေ့ထိအပ် ရအပ်ပြီးသော အရူပဝစရ ဈာန်တို့၏ အဆုံးနှင့်တူသော အခြားမဲ့ကာလပတ်လုံး။ ဝါ၊ ကာလ၌ မျက်မှောက်ပြုသည်မည်လောက်အောင်။ သစ္စိကရေတိ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက် ပြုနိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာယသက္ကိ၊ မည်၏။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဈာန- ဖယံ၊ ဈာန်အတွေ့ကို။ ဖုံသတိ၊ တွေ့ထိ၏။ ဝါ၊ ရ၏။ ပစ္စွာ၊ နောက်၌။ ဝါ၊ မှ၊ နိရောဓံ၊ သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ကြောင်းဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ သစ္စိ- ကရေတိ၊ နိုင်၏။ ဣတိပိ၊ ကြောင့်လည်း။ ကာယသက္ကိ၊ မည်၏။ သော၊ ထို ကာယသက္ကိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌံ၊ သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အာဒိံ၊ အစကို။ ကတု၊ ၍။ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် တိုင်အောင်။ ဆဗ္ဗိဓော၊ ခြောက်ပါး အပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ။

၂၇။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တနိဒ္ဒေသေ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ၊ ကား။ ဣဒံ၊ ဤ တဏှာကြည့်ထား တေဘူမကတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ ဣတံ၊ ဤ တဏှာကြည့်ထား တေဘူမကတရားဟူသော အတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ ဣတော၊ ဤ တဏှာကြည့်ထား တေဘူမကတရားထက်။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ န၊ မရှိ။ ဒုက္ခသမုဒယာဒိသုပိ၊ ဒုက္ခသမုဒယ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဧဝေဝ နယော၊ ပင်တည်း။ ယထာဘူတံ ပဇာ- နဒတိတိ၊ ကား။ တဏှံ၊ တဏှာကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေ၊ ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကို။ ဒုက္ခသစ္စန္တိ၊ ဟူ၍။ ယာထာဝသရသတော၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သော မိမိ၏သဘောအားဖြင့်။ ပဇာနာတိ၊ အပြားအားဖြင့် သိ၏။ [ယာထာဝသရသ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာကျော်နိဿယ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ပန၊ ကား။ တဏှာ၊ သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ နိဗ္ဗတ္တေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ပဘာဝေတိ၊ စ၍ဖြစ်စေ၏။

၁။ ကာယသက္ကိ။ ။ သစ္စိကရေတိ- သည် သက္ကိ-၏ အနက်ပြုသတည်း။ သက္ကိ- ပုဒ်ကို “သ+အက္ခိ” ဟု ခွဲ။ သယ+အက္ခိနာ ယော ဝတ္ထတိတိ သက္ကိ။ (ပဟုဗ္ဗိတိသမာသံ။) [အက္ခိနာ၊ ဈာန်စိနှင့်။ ဝါ၊ မျက်စိဖြင့် မြင်ခြင်းနှင့်။ သဟ ဝတ္ထတိ။] သက္ကိ ဝိယာတိ သက္ကိ၊ မျက်စိဖြင့် မြင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သူ။ (မျက်မြင် ကိုယ်တွေ့ဖြစ်သူ) ကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ဉာဏ်တည်းဟူသော နာမကာယဖြင့် မျက်မြင် ကိုယ်တွေ့ဖြစ်သူကို “ကာယသက္ကိ” ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်သည်။ “ကာယေန၊ ဉာဏ်တည်း ဟူသော နာမကာယဖြင့်+သက္ကိ ကာယသက္ကိ၊ [ကာယသက္ကိန္တိ ကာယေန+သစ္စိကတ- ဝန္တံ။-သာမညဖလသုတ် သီလက္ခန်ဋီကာ။]

တတော၊ ထိုတဏှာမှ။ တံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ သမုဒေတိ၊ ကောင်းစွာ အထက်၌ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နံ၊ ထိုတဏှာကို။ အယံ၊ ဤတဏှာသည်။ ဒုက္ခ သမုဒယော၊ ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယထာဘူတံ၊ စွာ။ ပဇာနာတိ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣဒံ ဒုက္ခဉ္စ၊ ဤဒုက္ခသည်၎င်း။ (အယံ) သမုဒယော စ၊ ဤသမုဒယသည်၎င်း။ နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ ပတွာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်လသော်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။ ဝူပသမန္တိ၊ ငြိမ်း ကုန်၏။ အပ္ပဝတ္တိံ၊ မဖြစ်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။ အယံ၊ ဤနိဗ္ဗာန်သည်။ ဒုက္ခနိရောဓော၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်း နိရောဓသစ္စာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယထာဘူတံ၊ စွာ။ ပဇာနာတိ၊ ၏။ ပန၊ ကား။ အရိယော၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော။ ဝါ၊ ဖြူစင် သော။ အဋ္ဌဂီကော၊ ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်။ တံ ဒုက္ခနိရောဓံ၊ ထိုဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ အာရုံပြုသော အားဖြင့် ရောက်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုအရိယအဋ္ဌဂီကမဂ်ကို။ အယံ၊ ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ ပဋိပဒါ၊ အကျင့်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယထာဘူတံ၊ စွာ။ ပဇာနာတိ၊ ၏။

တ္ထောဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်။ နာနာက္ခဏေ၊ အထူးထူးသော ခဏ၌။ သစ္စဝဝတ္တာနံ၊ သစ္စာလေးပါးကို အသီး အသီး ပိုင်းခြား၍ သိသော ဉာဏ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဒသိတံ၊ ပြတော်မူ အပ်ပြီ။ ဣဒါနိ၊ ၌။ ဧကက္ခဏေ၊ တပြိုင်နက်သော ခဏ၌။ (သစ္စဝဝတ္တာနံ ကို။) ဒသေတံ၊ ၄။ တထာဂတပုဝေဒိတာတိအာဒိံ၊ ကို။ အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို တထာဂတပုဝေဒိတာ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တထာဂတပုဝေဒိတာတိံ၊ ကား။ မဟာဗောဓိမဏ္ဍေ၊ မြတ်သော ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌။ နိသိဒိသ္မာ၊ ထိုင်တော်မူ၍။ တထာဂတေန၊ သည်။ ပဋိဝိဒ္ဓါ၊ ထိုးထွင်းအပ် ကုန်သော။ ဝိဒိတာ၊ သိတော်မူအပ်ကုန်သော။ ပါကဋိကတာ၊ ထင်ရှား အောင် ပြုတော်မူအပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာတိ၊ ကား။ စတုသစ္စဓမ္မာ၊ လေးပါး

၁။ တထာဂတပုဝေဒိတာ။ ။ “ပဝေဒိတ”ပုဒ်၌ ကာရိတ်ပါ-မပါ ၂-မျိုးရှိ၏။ ဤ၌ “ပဋိဝိဒ္ဓါ ဝိဒိတာ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ကာရိတ်မပါသောပုဒ်ဟု မှတ်ပါ။ စတုတ္ထ ပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ၌ကား “ဇာနာပိတ” ဟု တနည်းဖွင့်၏။ ထိုအလို “မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေနေယျတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူအပ်”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ ထိုအနက်လည်း သင့်သည်သာ။

သော သစ္စာတရားတို့ကို။ ဝေါဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိတိ^၁၊ ကား။ သုဒိဋ္ဌာ၊
 ကောင်းစွာ မြင်အပ်ပြီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝေါဓရိတာတိ၊ ကား။
 သုဓရိတာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကောင်းစွာ လှည့်လည်အပ်ပြီးကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။)
 တေသု၊ ထိုသစ္စာလေးပါးတရားတို့၌။ အနေန၊ ထို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ပညာ၊ ကို။ သုဋ္ဌ၊ ကောင်းစွာ။ စရာပိတာ၊ လှည့်လည်စေအပ်ပြီးသည်။
 ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။
 ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တောတိ၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ အယံ၊ ဤ
 ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒိဋ္ဌန္တိ၊ သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်တတ်သော သောတာ-
 ပတ္တိမဂ်၏ အဆုံးဖြစ်သော နောက်ကာလပတ်လုံး။ ဝါ၊ သစ္စာလေးပါးကို
 သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်၏ အဆုံးဖြစ်သော နောက်ကာလ၌
 ရောက်သည်မည်လောက်အောင်။ ပတ္တော၊ နိရောဓသို့ရောက်သည်။ (ဟုတွာ)
 သင်္ခါရာ၊ တို့သည်။ ဒုက္ခာ၊ တို့တည်း။ နိရောဓော၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်း
 နိဗ္ဗာန်သည်။ သုဓေါ၊ ချမ်းသာ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဉာဏံ၊ သိတတ်သော
 ဉာဏ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ ဒိဋ္ဌ၊ မြင်အပ်သည်။ ဝိဒိတံ၊
 သိအပ်သည်။ သစ္စိကတံ၊ သည်။ ဖဿိတံ (ဖုသိတံ)၊ တွေ့ထိအပ်သည်။
 (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော၊ မည်၏။ အယမ္ပိ၊ ဤ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ကာယသက္ခိယံ၊ ကာယသက္ခိယပုဂ္ဂိုလ်သည်ကဲ့သို့။ ဆဗ္ဗ-
 ဓောဝ၊ မြောက်ပါး အပြားရှိသည်ပင်။ ဟောတိ၊ ၏။

၁။ ဝေါဒိဋ္ဌာ။ “ဝိ=အထူး+အဝ=ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍+ဒိဋ္ဌာ=မြင်အပ်ကုန်”
 ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ မြင်သည်ကိုပင် ကောင်းစွာမြင်အပ်
 သောကြောင့် “သုဒိဋ္ဌာ”ဟု အဓိပ္ပာယ်တွင် ဖွင့်သည်။ [ဝေါဓရိတာ-၌ ဓရိတာ-ကား
 ဉာဏ်ဖြင့် လှည့်လည်အပ် ဟူသော အနက်ဟောတည်း။

၂။ ဒုက္ခာ (ပေ) နိရောဓော။ ။ဤပါးဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာနှင့် နိရောဓသစ္စာကို
 သိပုံကို ဖြစ်၏။ ထို အကျိုးသစ္စာ ၂-ပါးကို
 သိလျှင် အကြောင်းသစ္စာဖြစ်သော သမုဒယနှင့် မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်း နာနန္တရိကနည်း
 အားဖြင့် သိ၏ဟု ပြသည်။ [တဒ္ဒဟယေန စ သမုဒယမဂ္ဂသစ္စပဋိဝေဝံ နာနန္တရိက-
 တာဝတော၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏာထာအဖွင့်။ နာနန္တရိက
 နည်းကို နည်း ၄၀-၌ ကြည့်ပါ။]

၃။ ဉာဏံ ဒိဋ္ဌိ ဝသည။ ။ဉာဏံ ဟောတိတိ ဣမိနာ ဒုတိယမဂ္ဂကိစ္စံ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟော-
 တိတိ ဣမိနာ တတိယမဂ္ဂကိစ္စံ၊ ဝိဒိတံ ဟောတိတိ
 ဣမိနာ စတုတ္ထမဂ္ဂကိစ္စံ၊ သစ္စိကတံတိ ဣမိနာ ပဌမဖလကိစ္စံ၊ ဖုသိတံတိ ဣမိနာ
 သေသဖလဒ္ဓယကိစ္စံ ဣတိ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တောယ မဂ္ဂဖလဉာဏာဗျာပရဒဿနာနိ ဣမာနိ
 ပဒါနိတိ ဝဒန္တိ။ [ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏာထာအဖွင့်။]

၂၈။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) နော ဝ
 ခေါ ယထာ ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။
 အာသဝါ၊ အာသဝေါတို့သည်။ ပရိက္ခိဏာ၊ ကုန်ပြီး ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)
 ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။ (အာသဝါ
 တို့သည်။ ပရိက္ခိဏာ၊ ကုန်သည်။) န(ဟောန္တိ)၊ ကုန်။ ဣတိ အတ္ထော၊
 နက်။ [“အာသဝေါကုန်ပုံချင်း မတူ”ဟူလို။] ပန၊ ပရိယာရပက္ခမှ တပါး
 စောဒနပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ နေသံ၊ ထို ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။
 ကိလေသပယာနေ၊ ကိလေသာကို ပယ်ခြင်း၌။ နာနတ္ထံ၊ ထူးကုန်သည်၏
 အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ ကိံ၊ ရှိပါသလော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။
 (နေသံ၊ တို့၏။ ကိလေသပယာနေ၊ ဌံ။ နာနတ္ထံ၊ သည်။) နတ္ထိ၊ မရှိ။
 (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) အထ၊ ထိုသို့ မရှိလသော်။ ကသ္မာ၊
 ကြောင့်။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊ သည်။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တံ၊ သို့။ န ပါပုဏာတိ၊ မရောက်
 သနည်း။ ဝါ၊ မမှီသနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ အာဂမနိယ-
 နာနတ္ထေ န၊ မဂ်ဟု ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပဋိပဒါ၏ ထူးသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ (သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊ သည်။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တံ၊ သို့။ န ပါပုဏာတိ၊ မရောက်။ ဝါ၊
 မမှီ။) ဟိ၊ ချဲ့။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တော၊ သည်။ အာဂမနမ္ပိ၊ မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း
 ပဋိပဒါအခိုက်၌။ ကိလေသေ၊ တို့ကို။ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော၊ ခွါလသော်။ အပု-
 ဒုက္ခေန၊ ဆင်းရဲမရှိသဖြင့်။ အပ္ပကသိရေန၊ ငြိုငြင်ပင်ပန်းခြင်း မရှိသဖြင့်။
 [အကိလမန္တောဝ-ကို ကြည့်၍ အ-သဒ္ဓါအတွက် အဘာဝအနက် ကြံလိုက်
 ပါသည်။] အကိလမန္တော၊ မပင်ပန်းသည်။ (ဟုတွာ) ဝ၊ ဖြစ်၍သာလျှင်။
 ဝိက္ခမ္ဘေတံ၊ ခွါခြင်းငှါ။ သက္ခောတိ၊ နိုင်၏။ ပန၊ ကား။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊
 သည်။ ဒုက္ခေန၊ ဆင်းရဲသဖြင့်။ ကသိရေန၊ ငြိုငြင်ပင်ပန်းသဖြင့်။ ဝါ၊
 ကသိကအောက်ဖြင့်။ ကိလမန္တော၊ ပင်ပန်းသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ (ကိလေသေ၊
 တို့ကို)။ ဝိက္ခမ္ဘေတံ၊ ငှါ။ သက္ခောတိ၊ နိုင်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့
 ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ မပင်ပန်းပဲ ကိလေသာတို့ကို ခွါနိုင်သည်၏အဖြစ်၊ သဒ္ဓါ-
 ဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ငြိုငြင်ပင်ပန်းသဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ခွါနိုင်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။) (သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊ သည်။) ဒိဋ္ဌိပုတ္တံ၊ သို့။ န ပါပုဏာတိ။

၁။ အာဂမနိယနာနတ္ထံ။ မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်
 ရမိ ရှေ့အဖို့၌ ထျင့်အပ်သော ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာကို
 “အာဂမနိယ”ဟု ခေါ်၏။ ထို ပဋိပဒါအခိုက်၌ ကိလေသာကို ခွါရာဝယ် ပင်ပင်
 ပန်းပန်း အလွန်ကြီးစား၍ ဆင်းရဲစွာ ကျင့်ရလျှင် ဒုက္ခပဋိပဒါဖြစ်၍ လွယ်ကူစွာ
 ကျင့်ရလျှင် သုခပဋိပဒါ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းကို “နာနတ္ထံ”ဟု ဆိုသည်။ ထို
 ပဋိပဒါအားလျော်စွာ ကိလေသာကုန်ပုံလည်း မတူပဲ ဖြစ်ရသည်။

အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ နေသံ၊ ထို ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် တို့၏။ ပညာယပိ၊ ပညာအားဖြင့်လည်း။ [ဝ-ဖြင့် အာဂမနီယကို ပေါင်း။] နာနတ္ထံ၊ ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ အတ္ထိယေဝ၊ သာ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ၊ ၏။ ဥပရိ၊ သောတာပတ္တိမဂ်၏ အထက်၌။ တိဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂါနံ၊ မဂ်တို့၏။ ဝိပဿနာဉာဏံ၊ ကိလေသာကို ဖြတ်တတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ် သည်။ တိက္ခံ၊ ထက်မြက်သည်။ သူရံ၊ ရဲရင့်သည်။ ပသန္နံ၊ ကြည်လင်သည်။ ဟုတု၊ ချဲ့။ ဝဟတိ၊ မဂ်ကို ဆောင်နိုင်၏။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ၊ ၏။ ဝိပဿနာဉာဏံ၊ သည်။ တိက္ခံ၊ သည်။ သူရံ၊ သည်။ ပသန္နံ၊ သည်။ ဟုတု၊ ချဲ့။ နော ဝဟတိ၊ မဂ်ကို မဆောင်နိုင်။ တသ္မာပိ၊ ကြောင့်လည်း။ [ဝ-ဖြင့် ရှေ့တသ္မာ-ကို ပေါင်း။] သော၊ ထို သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တံ၊ သို့။ န ပါပဏာတိ၊ နိုင်။ ဝါ၊ နိုင်။ ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင် ပြအံ့။ ဒိဿ၊ ကုန်သော။ တရုဏေသု၊ လှလင်ပျိုတို့သည်။ သိပ္ပံ၊ ဓားစွမ်း အတတ်ကို။ ဒဿေန္တေသု၊ ပြုကုန်လေသော်။ ကေဿ၊ တယောက်သော်လင်၏။ ဟတ္ထေ၊ လက်၌။ အသိ၊ သန်လျက်သည်။ ဝါ၊ ဓားလွယ်သည်။ တိခိဏော၊ ထက်၏။ ကေဿ၊ ၏။ (ဟတ္ထေ၌။ အသိ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။) ကုဏ္ဍော၊ တုံး၏။ တိခိဏေန၊ သော။ အသိနာ၊ ဖြင့်။ ကဒလိ၊ ငှက်ပျောပင်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဆိဇ္ဇမာနာ၊ ဖြတ်အပ်သော်။ သဒ္ဓါ၊ အသိကို။ န၊ ကရောတိယထာ၊ သို့။ ကုဏ္ဍေန၊ သော။ အာစိနာ၊ ဖြင့်။ (ကဒလိ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။) ဆိဇ္ဇမာနာ၊ သော။ ကဋကဋ္ဌာတိ၊ ကဋကဋ္ဌဟူ၍။ ဝါ၊ ဖျစ်ဖျစ်ဟူ၍။ သဒ္ဓါ၊ ကို။ ကရောတိယထာ၊ သို့။

တတ္ထံ၊ ထို ဥပမာစကားရပ်၌။ တိခိဏေန၊ သော။ အသိနာ၊ ဖြင့်။ သဒ္ဓါ၊ ကို။ အကရောန္တိယာ ဝေ၊ မပြုသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ကဒလိယာ၊ ကို။ ဗောဓိန္ဒ၊ ဖြတ်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)ဝိယ၊ သိထိုက်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ၊ ၏။ တိဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂါနံ၊ အထက်မဂ်တို့၏။ ဝါ၊ အတွက်။ ဝိပဿနာဉာဏံ၊ ၏။ တိခိဏသုရဝိပုသန္နဘာဝေါ၊ ထက်မြက်သည်၏ အဖြစ် ရဲရင့်သည်၏အဖြစ် အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ကုဏ္ဍေန၊ သော။ အသိနာ၊ ဖြင့်။ သဒ္ဓါ၊ ကို။ ကရောန္တိယာပိ၊ ပြုသော်လည်း။ ကဒလိယာ၊ ကို။ ဗောဓိန္ဒ၊ ဖြတ်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဝိယ၊ သို့။ (တထာ၊ တူ။) သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ၊ ၏။ တိဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂါနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ အတွက်။ ဝိပဿနာဉာဏံ၊ ၏။ အတိခိဏအသုရအပ္ပသန္နဘာဝေါ၊ မထက်မြက်သည်၏အဖြစ်၊ မရဲရင့်သည်၏အဖြစ်၊ မကြည်လင်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ဣမံ နယံ၊ ဤနည်းကို။ (အပိစ-

၁။ ဣမံ ပန နယံ (ဓပ) ပဒ္ဓိက္ခိဝိတ္တော။ ။ “အပိစ နေသံ ပညာယပိ နာနတ္ထံ အတ္ထိယေဝ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သော

စသည်ဖြင့်လာသော ဤနည်းကို။) နောတိ၊ နော ဟူ၍။ ဝါ၊ မကောင်း ဟူ၍။ ပဋိက္ခိပိတော၊ ပယ်မြစ်၍။ အာဂမနိယနာနတ္ထေနဝ၊ ပဌမပြုအပ်သော အာဂမနိယ နာနတ္ထကြောင့်သာ။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊ သည်။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တံ၊ သို့။ န ပါပဏာတိ၊ နိုင်။ ဝါ၊ နိုင်။ ဣတိ၊ သို့။ သန္နိဋ္ဌာနံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို။ (အာစရိယေဟိ၊ ရှေးဆရာတို့သည်။) ကတံ၊ အပ်ပြီ။

ပုန၊ ဝါဒန္တရကား။ အာဂမဋ္ဌကထာသု၊ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာတို့၌။ ဝုတ္တံ၊ ရှေး အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဆိုအပ်ပြီ။ (ကိံ။) ဟိ၊ ချုံ။ ဧတေသု၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ၊ ဧ။ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂက္ခဏေ၊ ရှေးအဖို့ ဖြစ်သော မဂ်ဧကန္တံ။ (အရဟတ္တမဂ် မရောက်မီ ရှေးမဂ်ဧကန္တံ။) သဒ္ဓါပန္နဿ ဝိယ၊ ယုံကြည်သကဲ့သို့၎င်း။ ဩကပ္ပေန္တဿ ဝိယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်သကဲ့သို့ ၎င်း။ အဓိမုစ္စန္တဿ ဝိယ စ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းသကဲ့သို့၎င်း။ ကိရလသက္ခယော၊ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ် သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ၊ ဧ။ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂက္ခဏေ၊ ဤ။ ကိလေသစ္စေဒကဉာဏံ၊ ကိလေသာကို ဖြတ်တတ်သော ဉာဏ်သည်။ အဒန္နံ၊ မနဲ့ နေ့သည်။ တိခိဏံ၊ သည်။ သူရံ၊ သည်။ ဟုတော၊ ၍။ ဝဟတိ၊ မဂ်ကို ဆောင်နိုင်၏။ ဗာသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယထာ နာမ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ အ တိခိဏေန၊ မထက်သော။ အသိနာ၊ ဖြင့်။ ကဒလိံ၊ ကို။ ဆိန္နန္တဿ သော်။ ဝါ၊ ဖြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဆိန္နဋ္ဌာနံ၊ ပြတ်ရာအရပ်သည်။ မဋ္ဌံ၊ ဉာဏ်ညောသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ အသိ၊ မထက်သော သန်လျက်သည်။ သိသံ၊ လျင်မြန်စွာ။ န ဝဟတိ၊ နိုင်။ သဒ္ဓေါ၊ ကို။ သုယျတိ၊ ကြားအပ်၏။ ဗလဝတရော၊ သာ၍အားရှိသော။ ဝါယာမော၊ လုံ့လကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ဧ။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ သော။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ၊ ဧ။ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂဘာဝနာ၊ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်သော မဂ်ကို ပွားစေခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ။) ပုန၊ ကား။ သုနိသိတေနေဝ၊ ကောင်းစွာ သွေးအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်ရသော။ အသိနာ၊ ဖြင့်။ ကဒလိံ၊ ကို။ ဆိန္နန္တဿ၊ သော်။ ဝါ၊ ဧ။ ဆိန္နဋ္ဌာနံ၊ သည်။ မဋ္ဌံ၊ သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ သော။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ၊ ဧ။ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂဘာဝနာ၊ ဤ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဧ။ ဣတိ၊ သို့။ (ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။) အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ အယံ၊ ဤ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဒ္ဓါပန္နော၊ ယုံကြည်သည်။ (ဟုတော၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) ဝိမုတ္တော၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊ မည်၏။ အယမ္ပိ၊ ဤသဒ္ဓါဝိမုတ္တ

နည်းကို “ဣမံ နယံ”ဟု ဆိုသည်။ ဤနည်းဝယ် ပညာနာနတ္ထဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း မပါသောကြောင့် ထိုအကြောင်းထူးမပြနိုင်ခြင်း ဟူသော အပြစ်ကို ခြစ်၍ ပယ်သည်။

ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ကာယသက္ခိဝိယ၊ သည်ကဲ့သို့။ ဆဗ္ဗိဇောဝ၊ သည်ပင်။
ဟောတိ၊ ၏။

၂၉။ ဓမ္မာနုသာရိနိဒ္ဒေသေ၊ ဌ်။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။)
ပဋိပန္နဿာတိ ဣမိနာ၊ ဤပါဌ်ဖြင့်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌော၊ သောတာပတ္တိ
မဂ်၌ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတော၊ ပြီ။ အဓိမတ္တန္တိ၊
ကား။ ဗလဝံ၊ အားရှိသည်။ (ဟောတိ။) ပည၊ ပညာကို။ ဝါဟေတိ၊
နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှု ဆောင်စေတတ်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
ပညာဝါဟိ၊ ပညာဝါဟိ မည်၏။ ပညာ၊ သည်။ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ၊ ဤ သောတာ-
ပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝဟတိ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှု ဆောင်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
ပညာဝါဟိ၊ မည်၏။ ဣတိပိ၊ ဤအနက်သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ဝုတ္တံ၊
ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမန္တိ၊ ကား။ ပညာ
ကို။ ပုရေစာရိကံ၊ ရွှေသွားကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ (ဘာဝေတိ-၌ စပ်။) အယံ
ဝုစ္စတီတိ၊ ကား။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဓမ္မာနုသာရိတိ၊
ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပညာသင်္ခါတေန၊
ပညာဟု ဆိုအပ်သော။ ဓမ္မေန၊ ဓမ္မဖြင့်။ သရတိ အနုဿရတိ၊ အစဉ်လိုက်
တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မာနုသာရိ၊ မည်၏။ တေ၊ ဤ ဓမ္မာနုသာရိ
ဟူသော အမည်သည်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌဿေဝ၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်
၏ပင်။ နာမံ၊ အမည်တည်း။ [ရှေ့၌ “သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌော ဒဿိတော”
ဟု ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဝေ-ဖြင့် ဆိုသည်။] ပန၊ ကား။ ဖလေ၊
သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့။ ပတ္ထေ၊ ရောက်အပ်သော်။ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္ထော နာမ၊ မည်သည်။
ဟောတိ၊ ၏။

၃၀။ သဒ္ဓါနုသာရိနိဒ္ဒေသေပိ၊ ဌ်လည်း။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။)
သဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓါကို။ ဝါဟေတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဒ္ဓါဝါဟိ၊ မည်၏။
သဒ္ဓါ၊ သည်။ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝဟတိ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ဆောင်တတ်
၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဒ္ဓါဝါဟိ၊ မည်၏။ ဣတိပိ(အတ္ထဇာတံ)၊ ဤအနက်
သဘောသည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ဝုတ္တမေဝ၊ သာ။ ဝါ၊ သာ။ ဟောတိ။
သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမန္တိ၊ ကား။ သဒ္ဓံ၊ ကို။ ပုရေစာရိကံ၊ ရွှေသွားကို။ ကတွာ၊ ရှိ။
(ဘာဝေတိ-၌ စပ်။) အယံ ဝုစ္စတီတိ၊ ကား။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ သော။ အယံ
ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ သဒ္ဓါနုသာရိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊
ထို သဒ္ဓါနုသာရိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဒ္ဓါယ၊ ဖြင့်။ သရတိ အနုဿရတိ၊ အစဉ်
လိုက်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဒ္ဓါနုသာရိ၊ မည်၏။ တေ၊ ဤ သဒ္ဓါနု-
သာရိ ဟူသော အမည်သည်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌဿေဝ၊ ၏ပင်။ နာမံ၊ တည်း။
ပန၊ ကား။ ဖလေ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့။ ပတ္ထေ၊ ရောက်အပ်သော်။
သဒ္ဓါဝိမုတ္ထော နာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဟိ၊ ချုံ။ လောကုတ္တရဓမ္မံ၊ လောကုတ္တရာတရားကို။ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ၊ ဖြစ်စေ
 သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဓုရာနိ နာမ၊ ပဓာနတရားတို့မည်သည်။
 (ဟောန္တိ၊ ရှိကုန်၏။) ဒွေ၊ ကုန်သော။ အဘိနိဝေသာ နာမ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံး
 သွင်းခြင်းတို့မည်သည်။ (ဟောန္တိ။) ဒွေ၊ ကုန်သော။ သိသာနိ နာမ၊
 အထွတ်အထိပ်တရားတို့ မည်သည်။ (ဟောန္တိ။) တတ္ထ၊ ထို ဓုရ၊ အဘိ
 နိဝေသ၊ သိသ-တို့တွင်။ သဒ္ဓါဓုရံ၊ သဒ္ဓါဓုရဂုဏ်း။ ပညာဓုရံ၊ ပညာဓုရဂုဏ်း။
 ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဓုရာနိ နာမ၊ တို့မည်သည်။ (ဟောန္တိ။)
 ပန၊ ကား။ ဧကော၊ တပါးသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ သမထာဘိနိဝေသေန၊
 သမထကို စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းအပ်သော
 သမထဖြင့်။ အဘိနိဝေသာ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်း၏။ ဧကော၊ သော (ဘိက္ခု)၊
 သည်။ ဝိပဿနာဘိနိဝေသေန၊ ဝိပဿနာကို စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်။
 ဝါ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းအပ်သော ဝိပဿနာဖြင့်။ (အဘိနိဝေသာ၊ ၏။)
 ဣတိ၊ သို့။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤ သမထဝိပဿနာတရားတို့သည်။
 အဘိနိဝေသာ နာမ၊ တို့မည်သည်။ (ဟောန္တိ။) စ၊ ကား။ ဧကော၊ သော
 (ဘိက္ခု)၊ သည်။ မတ္တကံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အထွတ်အထိပ်သို့။
 ပါပုဏန္တော၊ ရောက်လသော်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဧကော၊ သော (ဘိက္ခု)၊ သည်။ မတ္တကံ၊ သို့။
 (ပါပုဏန္တော၊ သော်။) ပညာဝိမုတ္တော၊ ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ။)
 ဣတိ၊ သို့။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဣမာနိ၊ ဤမတ္တကတို့သည်။ သိသာနိ နာမ၊
 သိသတို့မည်သည်။ ဝါ၊ အထွတ်အထိပ်တရားတို့မည်သည်။ (ဟောန္တိ။) ဟိ၊ မှန်။
 ယေကေစိ၊ အကြင် အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသ္မိ အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 ဇီလာကုတ္တရဓမ္မံ၊ ကို။ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ၊ ဖြစ်စေကြကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။
 တေ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဣမေ ဓမ္မေ၊ ဤ သဒ္ဓါ၊ ပညာ
 တရားတို့ကို။ ဓုရံ၊ ပဓာနကို။ ကတွံ၊ ၍။ ဒွိသု၊ ကုန်သော်။ ဣမေသု
 ဌာနေသု၊ ဤ သမထ ဝိပဿနာ အရာတို့၌။ အဘိနိဝေသာ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံး
 သွင်း၍။ ဒွိဟိ၊ ကုန်သော။ ဣမေဟိ ဌာနေဟိ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ၊ ပညာ
 ဝိမုတ္တ ဟူသော ဌာနတို့ဖြင့်။ ဗုဒ္ဓန္တိ၊ လွတ်ကြကုန်၏။ [နောက်ဆုံး၌ ကိလေသာ
 တို့မှ လွတ်သောအခါ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တအဖြစ်၊ သို့မဟုတ် ပညာဝိမုတ္တ
 အဖြစ်ဖြင့် လွတ်ကြသည်-ဟုလို့။ “ဣမေဟိ ဌာနေဟိ၊ ရူပသမာပတ်၊ အရူပ
 သမာပတ်ဟူသော အကြောင်းတို့ဖြင့်” ဟု ရှေးနိဿယ၌ အနက်ပေး၏။]

တေသု၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ယော ဘိက္ခု၊ သည်။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ၊
 ရှစ်ပါးသော သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွံ၊ ၍။) ပညံ၊ ကို။ ဓုရံ၊
 ကို။ ကတွံ၊ ၍။ သမထဝေသေန၊ သမထ၏အစွမ်းဖြင့်။ အဘိနိဝေသာ၊ စွဲစွဲ
 မြဲမြဲ သက်ဝင်သည်။ (ဟုတွံ၊ ၍။) အညံတရံ၊ သော။ အဂ္ဂမသမာပတ္တိ။

ကို။ ပဒဋ္ဌာနံ၊ မဂ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းကို။ ကတူ၊ ချစ်။ ဝိပဿနံ၊ ကို။ ပဋ္ဌပေတော၊ ချစ်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ၎င်း။ သော၊ ထို ရဟန်းသည်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ၊ နှစ်။ ဓမ္မာနုသာရီ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ပညာဓမ္မဖြင့် အစဉ်လိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ ပရတော ပန၊ နောက်၌ကား။ ဆသု၊ ကုန်သော။ ဌာနေသု၊ ဌာနတို့၌ (အထက်မဂ်သုံးပါး၊ အောက်ဖိုလ်သုံးပါး ဟူသော ဌာနတို့၌)။ ကာယသက္ခိ နာမ၊ မည်၏။ အရဟတ္တဖလေ၊ သို့။ ပတ္တေ၊ အပ်သော်။ ဥဘတောတာဂဝိမုတ္တော နာမ၊ မည်၏။

အပရော၊ အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပညမေဝ၊ ကိုပင်။ ဓရံ၊ ကို။ ကတူ၊ ချစ်။ ဝိပဿနာဝသေန၊ ဖြင့်။ [ရှေ့ပုဂ္ဂိုလ်ကား သမထ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ကား ဝိပဿနာ၏အစွမ်းဖြင့်-ဟုလို။] အဘိနိဝိဋ္ဌော၊ သည်။ (ဟုတွာ) သုဒ္ဓသင်္ခါရေ ဝါ၊ ဈာန်မဖက် သက်သက်သော သင်္ခါရတို့ကို၎င်း။ ဂ္ဂပေါဝစရဇ္ဈာနေသု၊ တို့တွင်။ အညတရံ ဝါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဈာန်ကို၎င်း။ သမ္ပသိတွာ၊ သုံးသပ်၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ၎င်း။ အယမ္ပိ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ ယေဝ၊ နှစ်ပင်။ [ရှေ့၌ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေဟု ပါပြီးသောကြောင့် ဧဝ-ဖြင့် ဆိုသည်။] ဓမ္မာနုသာရီ နာမ၊ မည်၏။ ပန၊ အထူးကား။ ပရတော၊ သောတာပတ္တိ မဂ်ကို ရပြီးနောက်၌။ ဆသု၊ ကုန်သော။ ဌာနေသု၊ တို့၌ (အထက်မဂ် သုံးပါး၊ အောက်ဖိုလ်သုံးပါးဟူသော ဌာနတို့၌)။ ဝိဇ္ဇိပ္ပတ္တော နာမ၊ မည်၏။ အရဟတ္တေ၊ သို့။ ပတ္တေ၊ သော်။ ပညာဝိမုတ္တော နာမ၊ မည်၏။ ဣမ၊ ဤ ပညာဓရ- ဝိပဿနာဘိနိဝေသအရာ၌။ ဒေ၊ ကုန်သော။ နာမာနိ၊ ဝိဇ္ဇိပ္ပတ္တံ၊ ပညာဝိမုတ္တ ဟူသော အမည်တို့သည်။ အပုဗ္ဗာနိ၊ ရှေး မဟုတ်ကုန်။ ဝါ၊ အသစ်ဖြစ်ကုန်၏။ တာနိ၊ ထို အမည်တို့သည်။ ပုရိမေဟိ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော ဓမ္မာနုသာရီ၊ ကာယသက္ခိ၊ ဥဘတောတာဂဝိမုတ္တ ဟူသော အမည်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ပဉ္စ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အပရော၊ အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ၊ သည်။ (ဟုတွာ) သဒ္ဓိံ၊ ကို။ ဓရံ၊ ကို။ ကတူ၊ ချစ်။ သမာဓိဝသေန၊ သမာဓိ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အဘိနိဝိဋ္ဌော၊ သည်။ (ဟုတွာ) အညတရံ၊ သော။ အဂ္ဂပ- သမာပတ္တိံ၊ ကို။ ပဒဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ကတူ၊ ချစ်။ ဝိပဿနံ၊ ကို။ ပဋ္ဌပေတော၊ ချစ်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ၎င်း။ အယံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သောတာပတ္တိ- မဂ္ဂက္ခဏေ၊ နှစ်။ သဒ္ဓါနုသာရီ နာမ၊ မည်၏။ ပရတော၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးနောက်၌။ ဆသု၊ ကုန်သော။ ဌာနေသု၊ တို့၌။ (အထက်မဂ်သုံးပါး၊ အောက်ဖိုလ်သုံးပါး ဟူသော ဌာနတို့၌)။ ကာယသက္ခိယေဝ နာမ၊ မည်သည်။ သာလျှင်။ (ဟောတိ။) အရဟတ္တေ ပတ္တေ ဥဘတောတာဂဝိမုတ္တောယေဝ

နာမ၊ မည်သည်သာလျှင်။ (ဟောတိ။) ဣမ၊ သဒ္ဓါဓရ သမထဘိနိဝေသ အရာ၌။ ဧကမေဝ၊ တပါးသာလျှင်ဖြစ်သော။ နာမံ၊ သဒ္ဓါနုသာရီ ဟူသော အမည်သည်။ အပုပ္ဖံ၊ ရှေးမဟုတ်။ ဝါ၊ အသစ်ဖြစ်၏။ တေန၊ ထို အမည်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ ပုရိမာနိ၊ ကုန်သော။ ပည၊ ငါးပါးသော အမည်တို့သည်။ ဆ၊ ခြောက်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ။ [ရှေ့ ငါးပါးတွင် သဒ္ဓါနုသာရီ ထည့်၍ ခြောက်ပါး ဖြစ်သည်။ ဟူလို။]

အပရော။ သည်။ သဒ္ဓမေဝ၊ ကိုပင်။ ဓရံ ကတွာ ဝိပဿနာဝိပဿနာ ဖြင့်။ အဘိနိဝိဇ္ဇော၊ သည်။ (ဟုတွာ) သုဒ္ဓသင်္ခါရေ၊ တို့ကို၎င်း။ ရူပါဝစရဇ္ဈာ- နေသု၊ တို့တွင်။ အညတရံ ဝါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဈာန်ကို၎င်း။ သမ္မသိတွာ၊ ရှိ။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ၎င်း။ အယမ္ပိ၊ သည်လည်း။ သောတာပတ္တိမက္ခေဏေ၊ ၌။ သဒ္ဓါနုသာရီ နာမ၊ မည်၏။ ပရတော၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးနောက်၌။ ခသု၊ ကုန်သော။ ဌာနေသု၊ တို့၌။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော နာမ၊ မည်၏။ အရဟတ္တေ ပတ္တေ ပညာဝိမုတ္တော နာမ၊ မည်၏။ ဣဓာပိ၊ သဒ္ဓါဓရ ဝိပဿနာဘိနိဝေသ အရာ၌လည်း။ ဧကမေဝ၊ သာလျှင်ဖြစ်သော။ နာမံ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တ ဟူသော အမည်သည်။ အပုပ္ဖံ၊ ၎င်း။ တေန၊ အမည်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ ပုရိမာနိ၊ ကုန်သော။ ဆ၊ ခြောက်ပါး ကုန်သော ဓမ္မာနုသာရီ၊ ကာယသက္ခိ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တ၊ ပညာ- ဝိမုတ္တ၊ သဒ္ဓါနုသာရီ ဟူသော အမည်တို့သည်။ သတ္တံ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သတ္တံ၊ ကုန်သော။ ဣမေ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ လောကေ၊ ၌။ အဝုဒ္ဓက္ခိဏေယျာ နာမ၊ မြတ်သည်ဖြစ်၍ အလှူခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဤနေရာ၌ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၇-ပါးကို မှတ်သားခဲ့ပါ။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်မှစ၍ သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်တိုင်အောင် ပါဠိတော်၌ လာသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၇-ပါးသာတည်း။]

၃၁။ သတ္တက္ခတ္တုပရမနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္တော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) သတ္တက္ခတ္တန္တိ၊ ကား။ သတ္တဝါရေ၊ ၇-ကြိမ်တို့ပတ်လုံး။ အဿ၊ ထိုသောတာ ပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သတ္တက္ခတ္တုပရမာ၊ ၇-ကြိမ် ဟူသော အလွန် အပိုင်းအခြား

၁။ သတ္တက္ခတ္တုပရမော။ ။ “သတ္တက္ခတ္တု၊ ၇-ကြိမ် ဟူသော။ ပရမံ၊ အလွန်ဆုံး အတိုင်း အရှည်သည်။ ယဿာ (ဘဝပတ္တိယာတိ) သတ္တက္ခတ္တုပရမာ” ဟု ရှေးဦးစွာ ဗယုဒ္ဓိတီ တွဲ၍ ဘဝပတ္တိတို့ အရကောက်ပါ။ ထို့နောက် “သတ္တက္ခတ္တု ပရမာ ယဿာတိ သတ္တက္ခတ္တုပရမော” ဟု အဿတ္တိ ဣ- ပစ္စည်း ဆင့်ပါ။ ပရမာ အရ ၇-ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်းအနက်ကို ယူစေ လိမ့် “ဘဝပတ္တိ” ဟု၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေ နေရလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာ အတ္တဘောကို ရခြင်းကြောင့် “အတ္တသဘဝဂ္ဂဟဏံ” ဟု၎င်း ဖွင့်သည်။ တတောပရံ အဋ္ဌမံ ဘဝံ နာဒိယတိ” ကား ပရမံအတွက် သိအပ်သော သာမတ္တိယတ္တ အနက် အပိုတည်း။

ရှိသော။ ဘဝပပတ္တိ၊ ဘဝသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းသည်။ အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏံ၊ အတ္တဘောကို ယူခြင်းသည်။ (အတ္ထိ။) တတော၊ ထို ၇-ဘဝမှ။ ဝါ၊ ထက်။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဝါ၊ အလွန်။ အဋ္ဌမံ၊ ရှစ်ခုမြောက် ဖြစ်သော။ ဘဝံ၊ ဘဝကို။ နာဓိယတိ၊ မယူတော့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သတ္တက္ခတ္တုပရမော၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမ မည်၏။ ဝါ ၇-ကြိမ် ဟူသော အလွန် အပိုင်းအခြား ရှိသော ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်း ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ သောတာပန္နော ဟောတိတိ ဣေ၊ ဤ ပါ၌။ သောတောတိ၊ သောတ ဟူသည်ကား။ အရိယမဂ္ဂေါ၊ အရိယာမဂ်တည်း။ တေန၊ ထိုအရိယာ မဂ်နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သောတာပန္နော နာမ၊ သောတာပန် မည်၏။ ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော် မူသနည်း။ သောတော သောတောတိ ဟိဒံ သာရိပုတ္တ (ပေ) ဝေဒနာမော ဝေဒ- ဂေါတ္တော ဣတိ ဝါတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ၊ ပြီ။) သာရိပုတ္တ၊ သာရိပုတြာ။ သောတော သောတောတိ ဣဒံ၊ သောတော သောတော ဟူသော ဤ စကား ကို။ ဝုစ္စတိ၊ သူ့ငါ မလပ် ပြောဆို အပ်၏။ သာရိပုတ္တ၊ တြာ။ သော- တော၊ သောတ သည်။ ကတမော နုခေါ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။ ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ အရိယော၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာ သော။ ဝါ၊ စင်ကြယ်သော။ အဋ္ဌဂီကော၊ ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါ ရှိသော။ အယမေဝ မဂ္ဂေါ၊ ဤ မဂ်သည်ပင်လျှင်ပါတည်း။ သေယျထိဒံ၊ ထို အရိယ အဋ္ဌဂီကမဂ် ဟူသည့် အဘယ်နည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၎င်း။ (ပေ) သမ္မာသမာဓိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤ သည်ထိုပါတည်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့ လျှောက် ပြီ။) သာရိပုတ္တ၊ တြာ။ သောတာပန္နော သောတာပန္နောတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤ စကားကို။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ သာရိပုတ္တ၊ တြာ။ သောတာ- ပန္နော၊ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတမော နုခေါ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။ ဘန္တေ၊ ရား။ ယော၊ အကြင် အရှင်သည်။ အရိယေန၊ သော။ ဝါ၊ သော။ အဋ္ဌဂီကေန၊ သော။ ဣမိနာမဂ္ဂေန၊ နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံ၏။ အယံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သောတာပန္နော၊ သောတာ ပန် ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ သာယံ (သော အယံ) အာယံသွာ၊ ထိုအရှင်ကို။ ဝေဒနာမော (ဣတိ ဝါ)၊ ဤသို့ သောတာပန် ဟူသော အမည်ရှိ၏ ဟူ၍၎င်း။ ဝေဒဂေါတ္တော ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့ သောတာပန် ဟူသော အနွယ်ရှိ၏ ဟူ၍၎င်း။ (ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။) [သောတာပတ္တိသံယုတ်ပါဠိတော်၊ ဝေဠုဒ္ဓါရဝဂ်၊ ဒုတိယ သာရိပုတ္တသုတ်။]

ဝေ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤ ဟောတော် မူအပ်သော နည်းဖြင့်။ မဂ္ဂက္ခဏေပိ၊ သောတာပတ္တိမဂ် ခဏ၌လည်း။ သောတာပန္နော နာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊

၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မဂ်ဇောဋ္ဌိ သောတာပန် မည်ပါသော်လည်း။ ဣမ၊
 သတ္တက္ခတ္တုပရမ နိဇ္ဈေသန္တိ။ မဂ္ဂေန၊ သောတာပတ္တိ မဂ်သည်။ ဖလဿ၊
 သောတာပတ္တိ ဖိုလ်အား။ နာမံ၊ သောတာပန္န ဟူသော အမည်ကို။ ဒိန္နံ၊
 ပေးအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဖလက္ခဏေ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ဇောဋ္ဌိ။ သော-
 တာပန္နော။ သောတာပန္န မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဓိပေတော၊ အလို
 ရှိအပ်၏။ အဝိနိပါတဓမ္မောတိ၊ ကား။ ဝိနိပါတသင်္ခါတံ၊ ကင်းသော အလို
 ရှိသည် ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာဟု ဆိုအပ်သော။ အပါယံ၊ အပါယ်သို့။ ဥပပတ္တိ-
 ဝသေန၊ ကပ်ရောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (တနည်း) အပါယ်၊ ဤ။ ဥပပတ္တိ-
 ဝသေန၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
 အနာဂမနသဘာဝေါ၊ မရောက်ခြင်း သဘော ရှိသော။ (သောတာပန္နော-
 ဋ္ဌိ စပ်။) နိယံတော တိ၊ ကား။ မဂ္ဂနိယံမေန၊ မဂ္ဂနိယာမအားဖြင့်။ ဝါ၊
 မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ မြဲသော အကျိုးရှိသော မဂ်ဖြင့်။ နိယတော၊ မြဲသော။

သမ္မောဓိပရာယဏောတိ၊ ကား။ ဗုဒ္ဓနကဘာဝပရာယဏော၊ သိတတ်
 သူ၏ အဖြစ်ဟူသော အလွန်ရောက်အပ်သော တရားရှိသော။ ဝါ၊ သိလတ္တံ၊
 သူ၏ အဖြစ် ဟူသော အလွန်ရောက်အပ်သော တရား ရှိသော။ (သောတာ-
 ပန္နော-ဋ္ဌိ စပ်။) ဟိ၊ -ခဲ့။ သော၊ ထို သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဋိလဒ္ဓ-
 မဂ္ဂေန၊ ရအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့်။ ဗုဒ္ဓတိ၊ သုစွာ လေးပါးကို
 သိတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမ္မောဓိပရာယဏော၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။

၁။ ပဋိလဒ္ဓဓဂ္ဂေန ဗုဒ္ဓတိ။ ။ သမ္မောဓိပရာယဏောပုဂ္ဂိုလ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ၂-နည်း
 ဖွင့်၏။ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ “သမ္မောဓိ” အရ
 သိအပ်ရအပ်ပြီးသော သောတာပတ္တိမဂ်ကို ယူစေလို၏။ ထို့ကြောင့် “ပဋိလဒ္ဓရအပ်ပြီး”
 ဟု အတိတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်သည်။ ပရာယဏ၌ “ပရံ+အယန” ဟုခွဲ။ ပစ္စဝေက္ခဏာ
 ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို ပြန်၍ ဆင်ခြင်သောအခါ ထို သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်၏
 ပကတူပနိဿယ-ပစ္စည်းဖြင့်-ကျေးဇူးပြုမှုကြောင့် အထင်အရှား သိရ၏။ ထို့ကြောင့်
 သမ္မောဓိ-မည်သော သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်သည် ထို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ မှီရာ
 အဖြစ်ဖြင့် ရောက်အပ်သောကြောင့် “အယန”လည်း မည်၏။ [ဧတေန ပဋိလဒ္ဓ-
 မဂ္ဂဿ စတုသစ္စပစ္စဝေက္ခဏာဒီနံ ဥပနိဿယဘာဝံ ဒေသေတိ။ -ဋီကာ။] ဤ အလို
 “သမ္မော+အပုဏ္ဏိ ဧတေနာတိ သမ္မောဓိ=ကောင်းစွာ သိပြီးကြောင်း ဖြစ်သော သော-
 တာပတ္တိမဂ်၊ သမ္မောဓိ+ပရာယဏံ ယံသာတိသမ္မောဓိပရာယဏော=သစ္စာ ၄-ပါးကို
 သိပြီးကြောင်းဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဟူသော အလွန်ရောက်အပ်သော မှီရာ
 ရှိသော”ဟု အနက် မှတ်ပါ။ [စတုသစ္စပစ္စဝေက္ခဏာဒီနံ-၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာ
 နိဿယ ၌ ကြည့်ပါ။]

ဥပရိ၊ ဌိ။ တီဟိ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အဝယံ၊ မချွတ်ကေန်။ ပုဇ္ဈိယတိ၊ သိလတ္တံ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမ္မောဓိပရာယဏော၊ မည်၏။

ဒေဝေစ မနုဿေ စာတိ၊ ကား။ ဒေဝလောကဉ္စ၊ နတ်လောကသို့၎င်း။ မနုဿလောကဉ္စ၊ လူလောကသို့၎င်း။ (သန္တာဝိတွာ၊ သံသရိတွာ-တို့၌ စပ်။) သန္တာဝိတွာ သံသရိတွာတိ၊ ကား။ ပဋိသန္နိဝသေန၊ ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အပရာပရံ၊ တဘဝမှ တဘဝသို့။ ဝါ၊ တပြောင်းပြန်ပြန်။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ (ဒုက္ခဿန္တံ ကရေတိ-၌ စပ်။) ဒုက္ခဿန္တံ ကရေတိတိ၊ ကား။ ဝန္တုဒုက္ခဿ၊ ဝဋ်ဒုက္ခ၏။ ပရိယန္တံ၊ အဆုံးကို။ ပရိဝဋ္ဋမံ၊ ပိုင်းဖြတ်အပ်သော လမ်းကို။ [ရှေး နိဿယ၌ “အပိုင်းအခြားကို” ဟု ပေး၏။] ကရေတိ၊ ၏။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ သတ္တကုတ္တု-ပရမော နာမ၊ ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ပန၊ ဆက်။ အယံ ဤသတ္တကုတ္တုပရမ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကာလေန၊ သင့်လျော်သော အခါ၌။ ဝါ၊ ရံဖန်ရံခါ။ ဒေဝလောကဿ၊ ၏၎င်း။ ကာလေန၊ ၌။ ဝါ၊ ရံဖန်ရံခါ။ မနုဿလောကဿ၊ ၏၎င်း။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ မိဿက-ဘဝေန၊ ရောနှောသော တဝဖြင့်။ ကထိတော၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဣတိ။ ဝေဒိ-တဗ္ဗော၊ ၏။

၃၂။ ကောလံကောလနိဇ္ဇေသေ ဌိ။ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) (ယော၊ အကြင် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ကုလတော၊ မြတ်သော အမျိုးတမျိုးမှ။ ကုလံ၊ မြတ်သော အမျိုးတမျိုးသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ သွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထို သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ကောလံ ကော-လော၊ ကောလံကောလ မည်၏။ [“ကုလတော ကုလံ ဂစ္ဆတိတိ ကောလံ-ကောလော” ဟု ပြု။ ဂစ္ဆတိ အနက်၌ ဇာ-ပစ္စည်း၊ ကု-၏ ဥ-ကို သြဝိဒ္ဓိပြု။ ဝါစာသိလိဋ္ဌ အကျိုးငှါ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။] ဟိ၊ မှန်။ သောတာပတ္တိဖလသစ္စိ-

၁။ ဥပရိ (ဝေ) ဣဇ္ဈိယတီတိ ဝါ။ ။ ဤဇုတိယနည်း၌ “သမ္မာ+ပုဇ္ဈိယတိ တေနာတိသမ္မောဓိ=သိလတ္တံကြောင်း ဖြစ်သော အထက်မဂ် ၃-ပါး အပေါင်း” ဟု ဝစနတ္ထုပြု၍ “အယနံ” အရလည်း ရှေးရှုရောက်အပ်သောတရား ၃-ပါးကို ယူစေလိုသောကြောင့် ဋီကာ၌ “အယနံ ဂတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤအလို “သစ္စာ ၄-ပါးကို ကောင်းစွာသိကြောင်း အထက်မဂ် ၃-ပါး အပေါင်း ဟူသော အလွန်ရောက်အပ်သော တရားရှိသော” ဟု ပေးပါ။ အလွန်+ရောက်အပ် ဟူသော သဒ္ဓတ္တကိုပင် “လည်းလျောင်းရာ” ဟု ဝေါဟာရဏ္ဍ ပေးကြသည်။

၂။ ပရိဝဋ္ဋမံ။ ။ ဝဋ္ဋမ-သဒ္ဓါသည် “လမ်း” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ သတ္တကုတ္တု “ဝရံတွန်” ဟု ရှိ၏။ ဤနေရာ၌ ပရိယန္တံ၏ ပရိယာယ် ဖြစ်သော ကြောင့် “ပိုင်းဖြတ်အပ်သောလမ်းကို” ဟု အနက်ပေးရပါသည်။

ကိရိယတော၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရာ အခါမှ။ ပဋ္ဌာယံ၊ စ၍။
 နိဗ္ဗေ၊ နိမ့်သော။ ဝါ၊ အောက်တန်းစား ဖြစ်သော။ ကုလေ၊ အမျိုး၌။
 ဥပပတ္တိ နာမ၊ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ မဟာ-
 တောဂကုလေသုယေဝံ၊ များသော စည်းစိမ် ရှိသော အမျိုးတို့ ၌သာ။
 နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်ရ၏။ ဣတိ အတ္တော၊ နက်။ ဒွေ ဝါ တိဏိ ဝါ ကုလာနိတိ၊ ကား။
 ဒေဝမန္တယဝဏေန၊ နတ်၊ လူတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဒွေ ဝါ၊ ၂-ပါးသော်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော။ တယော ဝါ၊ ၃-ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဘဝေ၊
 ဘဝတို့သို့။ (သန္တာဝိတွာ သံသရိတွာ-တို့၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ အယမ္ပိ၊
 ဤ ကောလံကောလ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း။ မိဿကဘဝေန ဝ၊
 ရောနှောသော ဘဝဖြင့်ပင်။ [ရှေ့၌ “မိဿကဘဝေန” ဟု ပါပြီး ဖြစ်သော
 ကြောင့် ဝေ ဖြင့် ဆိုသည်။] ကထိတော၊ အပ်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ဒွေ ဝါ တိဏိ
 ဝါ တိ ဧတံ၊ ဒွေ ဝါ တိဏိ ဝါ ဟူသော ဤ စကားတော်သည်။ ဒေသနာ-
 မတ္ထမေဝ၊ ဒေသနာတော်မျှသာတည်း။ [ဟောရိုး ဟောစဉ်မျှသာတည်း။]
 ပန၊ စင်စစ်ကား။ ယာဝ ဆဋ္ဌဘဝါ၊ ဆဋ္ဌဘဝတိုင်အောင်။ သံသရန္တောပိ၊
 ကျင်လည်သော သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ကောလံ ကောလောဝ၊
 ကောလံကောလ ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ။ ဟောတိ၊ ။ [သတ္တမဘဝ တိုင်အောင်
 ကျင်လည်လျှင် သတ္တကုတ္တုပရမနှင့် ရောသွားမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ယာဝ
 ဆဋ္ဌဘဝါ” ဟု ဆိုသည်။ ကေပိဇိနှင့် ရောသွားမည် စိုးသောကြောင့်
 “ဒွေ ဝါ” ဟု ၂-ဘဝမှ စ၍ မိန့်သည်။]

၃၃။ ကေပိဇိနိဗ္ဗေသေ၊ ၌။ ခန္ဓပိဇိ နာမ၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဟူသော
 ခန္ဓာမျိုးစေ့ မည်သည် ကို။ ဝါ၊ ခန္ဓာ၏ မျိုးစေ့ ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ
 ဝိညာဏ် မည်သည်ကို။ ကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ယဿ
 သောတာပန္နဿ၊ ။ ကေယေဝ၊ တခုသာလျှင် ဖြစ်သော။ ခန္ဓပိဇိ၊
 ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်ဟူသော ခန္ဓာ မျိုးစေ့သည်။ ဝါ၊ ခန္ဓာ၏မျိုးစေ့ဖြစ်သော
 ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ကေ၊ သော။ အတ္တတာဝဂ္ဂဟဏံ၊
 အတ္တဘောကို ယူခြင်းသည်။ (အတ္ထိ။) [အတ္တတာဝဂ္ဂဟဏံ ကား ခန္ဓပိဇိ၏

၁။ မဟာဘောဂကုလေသုယေဝံ ။ ကုလ-သဒ္ဓါသည် အမျိုးကောင်း ဟူသော
 အနက်ကို ဟော၏။ ဥပမာ ကုလပုတ္တော =
 အမျိုးကောင်းသား ဟူရာ၌ ကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် ကုလတော ကုလိန္ဒံ ကုလသဒ္ဓါ၏
 “အမျိုးကောင်း” ဟူသော အနက်ကို ယူစေလို၍ “မဟာဘောဂကုလေသုယေဝံ” ဟု
 ဖွင့်သည်။ စည်းစိမ်အများကြီးပေါသော သူဌေးမျိုး” ဟုကား ဆိုလိုရင်း မဟုတ်ပါ။
 အောက်တန်းမကျသော အမျိုး” ဟု ဆိုလိုပါသည်။ [မဟာကုလမေဝါတိ၊ ၃၄၇-
 ကုလမေဝ (မြင့်မြတ်သော အမျိုးကိုသာ) ဝုစ္စတိ။ ကုလိနော (မြတ်သောအမျိုးရှိသူ)
 ကုလပုတ္တောတိအာပိသု ဝိယ။-အနု။]

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း။] သော၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကေဗီဇိ နာမ၊ ကေဗီဇိ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ [ကေဗီဇိ၊ ကေဗီဇိ”ဟု ရှေးဦးစွာ ကမ္မမာရဲတွဲ၍ “ကေဗီဇိ အဿ အတ္တိတိ ကေဗီဇိ” ဟုအဿတ္တိပြု။] ပန၊ ဆက်။ တွေ့၊ ဤ ကေဗီဇိ-နိဒ္ဒေသ၌။ မာနုသကံ ဘဝန္တိ ဣဒံ၊ ဟူသောဤစကားတော်သည်။ ဒေသနာမတ္ထ-မေဝ၊ ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာမျှသာတည်း။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဒေဝဘာဝံ၊ နတ်ဘဝကို။ နိဗ္ဗတ္တေတိ၊ ဖြစ်စေနိုင်၏။ ဣတိပိ၊ သို့လည်း။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိယေဝ၊ သင့်သည်သာ။ [သောတာပန်အဖြစ်ဖြင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်၍ ထိုနတ်ဘဝ၌ ရဟန္တာ ဖြစ်သူသည် ကေဗီဇိ သောတာပန် ပင်တည်း။] စ၊ ထိုသို့ပင် ဒေဝဘဝံ နိဗ္ဗတ္တေတိဟု ဆိုခြင်းငှါ သင့်ပါသော်လည်း။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဂဟိတနာမဝသေနေဝ၊ ယူတော် မူအပ်သော နာမည်၏ အစွမ်းဖြင့် သာလျှင်။ တောနိ၊ ဤ သတ္တက္ခတ္တုပရမ၊ ကောလံကောလ၊ ကေဗီဇိ ဟူသော အမည်တို့သည်။ ဧတေသံ၊ ဤ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ နာမာနိ၊ တို့တည်း။ တွေ့ကံ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဌာနံ၊ အရပ်သို့ (ဘဝသို့)။ ဂတော၊ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သတ္တက္ခတ္တုပရမော နာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တွေ့ကံ၊ သော။ (ဌာနံ၊ သို့။ ဂတော၊ သည်။) ကောလံကောလော (နာမ)၊ မည်သည်သည်။ (ဟောတိ။) တွေ့ကံ၊ သော။ (ဌာနံ၊ သို့။ ဂတော၊ သည်။) ကေဗီဇိ (နာမ)၊ မည်သည်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ သို့။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဧတေသံ၊ ဤ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ နာမံ၊ ကို။ ဂဟိတံ၊ အပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ယူတော် မူအပ်ပါသော်လည်း။ နိယမ-တော၊ မြဲသောအားဖြင့်။ အယံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သတ္တက္ခတ္တုပရမော၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမ' သောတာပန်တည်း။ အယံ၊ သည်။ ကောလံကောလော၊ တည်း။ အယံ၊ သည်။ ကေဗီဇိ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်ခြင်း သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှ တပါး စောဒနပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ဂော၊ အဘယ် တရားသည်။ တေသံ၊ ထို သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏။ ဧတံ ပဘောဒံ၊ ဤ သတ္တက္ခတ္တုပရမ၊ ကောလံကောလ၊ ကေဗီဇိ ဟူသော အပြားကို။ နိယမေတိ၊ သတ်မှတ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ တာဝ၊ နေ့ကန်နောက် ဝါဒတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ကေစိ၊ အချို့ကုန်သော။ ထေရာ၊ ထေရ်တို့သည်။ ပုဗ္ဗဟေတု၊ ရှေးအကြောင်းသည်။ (ဧတေသံ ဧတံ ပဘောဒံ) နိယမေတိ၊ သတ်မှတ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ ကေစိ၊ ကုန်သော။ (ထေရာ၊ တို့သည်။) ပဌမမဂ္ဂေါ၊ သောတာပတ္တိ မဂ်သည်။ (နိယမေတိ ဣတိ ဝဒန္တိ။) ကေစိ၊ ကုန်သော။ (ထေရာ၊ တို့သည်။) ဥပရိ၊ အထက်၌။ တယော၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်တို့သည်။ (နိယမေန္တိ၊ သတ်မှတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ။) ကေစိ၊ ကုန်သော။ (ထေရာ၊ တို့သည်။) တိတ္ထံ၊ ကုန်သော။

မဂ္ဂါနံ၊ တို့၏။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာသည်။ (နိယမေတိ ဣတိ ဝဒန္တိ။) တတ္ထ၊ ထို ၄-ပါးသော ဝါဒတို့တွင်။ ပုဗ္ဗေဟေတု နိယမေတိတိ ဝါဒေ၊ ဟူသော ဝါဒ၌။ ပဌမမဂ္ဂဿ၊ ၏။ ဥပနိဿယော၊ အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ (ပုဗ္ဗဟေတုနာ၊ သည်။) ကတော နာမ၊ ပြုအပ်သည် မည်သည်။ ဟောတိ။ ဥပရိ၊ ၌။ တယော၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂါ၊ တို့သည်။ နိရူပနိဿယာ၊ အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းမရှိ ကုန်သည်။ (ဟုတော) ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိဝစနံ၊ ဤ စကားသည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်နေ၏။ ပဌမမဂ္ဂေါ နိယမေတိတိ ဝါဒေ၊ ၌။ ဥပရိ၊ ၌။ တိဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂါနံ၊ တို့၏။ နိရုတ္တကတော၊ အကျိုး မရှိ ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်နေ၏။ ဥပရိ တယော မဂ္ဂါ နိယမေတိတိ ဝါဒေ၊ ၌။ ပဌမမဂ္ဂေ၊ သည်။ အနုပ္ပန္နေယေဝ၊ မဖြစ်မိပင်။ ဥပရိ၊ ၌။ တယော၊ ကုန် သော။ မဂ္ဂါ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်နှင့်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤ အဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်၏။

ပန၊ အနွယ်ကား။ တိဏ္ဍံ မဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာ နိယမေတိတိ၊ ဟူသော။ ဝါဒေါ၊ သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ (ကသွာ၊ ကြောင့်။ တိဏ္ဍံ မဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာ နိယမေတိတိ၊ ဟူသော။ ဝါဒေါ၊ သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဥပရိ၊ ၌။ တိဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂါနံ၊ တို့၏။ ဝိပဿနာ၊ သည်။ ဗလဝတိ၊ အားရှိသည်။ သစေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ (ဝေ သတိ၊ သော်။) ဧကပီဇီ နာမ၊ ဧကပီဇီသောတာပန်မည်သည်။ ဟောတိ။ [“ဝိပဿ- နာက အားကောင်းသောကြောင့် တဘဝတည်၍ ပဋိသန္ဓေနေရုံဖြင့် အထက် မဂ်တို့ကိုရသည်” ဟူလို။] တတော၊ ထိုဧကပီဇီဖြစ်ကြောင်း ဝိပဿနာအောက်။ မန္တတရာယ၊ သာ၍ အားနည်းသော ဝိပဿနာကြောင့်။ ကောလံကောလော၊ သည်။ (ဟောတိ။) တတော၊ ထို ကောလံကောလဖြစ်ကြောင်း ဝိပဿနာ အောက်။ မန္တတရာယ၊ သာ၍ အားနည်းသော ဝိပဿနာကြောင့်။ သတ္တကုတ္တုပရမော၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ(တသွာ)၊ ကြောင့်။ (တိဏ္ဍံ မဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာ နိယမေတိတိ၊ ဟူသော။ ဝါဒေါ၊ သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ ၏။)

ဟိ၊ ချဲ့။ ဧကစော၊ သော။ သောတာပန္နော၊ သည်။ ဝဇ္ဇဇ္ဇာသယော၊ သံသရာဝဋ်၌ အလို့ဆန္ဒရှိသည်။ ဝဇ္ဇာဘိရတော၊ သံသရာဝဋ်၌ အလွန် မွေ့လျော်သည်။ ဟောတိ။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ဝဇ္ဇသ္မိယေဝ၊ သံသရာဝဋ်၌သာလျှင်။ ဝိစရတိ၊ လှည့်လည်၏။ သန္တိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ အနာထပိဏ္ဍိကော၊ အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော။ သေဋ္ဌိ၊ သူဌေး၎င်း။ ဝိသာခါ၊ မည်သော။ ဥပါသိကာ၊ ဥပါသိကာမ၎င်း။ စူဠရထ မဟာရထာ၊ စူဠရထ မဟာရထ မည်ကုန်သော။ ဒေဝပုတ္တာ၊ နတ်သားတို့၎င်း။ အနေက-

ဝဏ္ဏော၊ မည်သော။ ဒေဝပုတ္တော၊ ၎င်း။ ဒေဝရာဇာ၊ နတ်တို့၏မင်း ဖြစ်သော။ သက္ကော၊ သိကြား၎င်း။ နာဂဒတ္တော၊ မည်သော။ ဒေဝပုတ္တော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣကာ၊ ကုန်သော။ ဣမေ ဇနာ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝဇ္ဇဇာယယာ၊ သံသရာဝဋ်၌ အလိုဆန္ဒ ရှိကြကုန်သည်။ ဝဇ္ဇာဘိရတာ၊ သံသရာဝဋ်၌ အလွန်မွေ့လျော်ကြကုန်သည်။ (ဟုတော) အာဒိတော၊ အစမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ရှိ။ ဆ၊ ခြောက်ထပ်ကုန်သော။ ဒေဝလောကေ၊ နတ်ပြည်တို့ကို။ သောဓေတာ၊ သုတ်သင်၍။ အကနိဋ္ဌေ၊ အကနိဋ္ဌဘုံ၌။ ဌတော၊ တည်၍။ ပရိနိဗ္ဗာယိသန္တိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြကုန်လတ္တံ့။ ဣမ၊ ဤ သောတာပန်အပြားကို ပြုရာ၌။ ဣမေ၊ ဝဇ္ဇာဘိရတဖြစ်သော ဤ သောတာပန်တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) နဂဟိတာ။ အပ်ကုန်။

၈၊ ဆက်။ ကေဝလံ၊ နောက်ပုဂ္ဂိုလ်မဖက် သက်သက်။ ဣမေ၊ ဤဝဇ္ဇာ- ဘိရတဖြစ်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ နဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်သေး။ ယောပိ၊ အကြင် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ မနုဿေသုယေဝ၊ လူတို့၌သာ။ သတ္တက္ခတ္တံ၊ ၇-ကြိမ်။ သံသရိတွာ၊ ကျင်လည်၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပ၊ ပါပုဏာတိ၊ ၎င်း။ ယေဒ္ဒံပိ၊ သံသည်လည်း။ ဒေဝလောကေ၊ ၌။ နိဗ္ဗတ္တော၊ ဖြစ်သည်။ (ဟုတော) ဒေဝေသုယေဝ၊ နတ်တို့၌သာ။ သတ္တက္ခတ္တံ၊ ၇-ကြိမ်။ အပရာပရံ၊ တပြောင်းပြန်ပြန်။ သံသရိတွာ၊ ရှိ။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပ၊ ပါပုဏာတိ၊ ၎င်း။ ဣမေပိ၊ ဤ လူ့ပြည်သက်သက် နတ်ပြည်သက်သက် ၇-ဘဝရှိသော သောတာပန်တို့ကိုလည်း။ ဣမ၊ ဤ သောတာပန်အပြားကို ပြုရာ၌။ န ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်။ [“ဒေဝေစ မာနုဿေစ သန္တာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တိ ကရေတိ” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် မိဿကဘဝမဟုတ်သော သောတာပန်တို့ကို မယူရ။] ပန၊ အနုယကား။ ဣ၊ ဤ သောတာပန် အပြားကို ပြုရာ၌။ မိဿကဘဝဝေနေဝ၊ လူ့ပြည် နတ်ပြည် ရောနှောသော ဘဝတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်သာ။ သတ္တက္ခတ္တုပရမ ကောလံကောလ၊ တို့ကို။ (ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။) မာနုဿကဘဝနိဗ္ဗတ္တကောယေဝ၊ လူ့ဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ကေဗီဇီစ၊ ကိုလည်း။ ဂဟိတော၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။

တတ္ထ၊ ထို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ဧကေသော၊ တပါး တပါးသော သောတာပန်သည်။ ဒုက္ခာပဋိပဒါဒိဝေနေ၊ ဒုက္ခာပဋိပဒါ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဘောဝံ၊ လေးပါး အပြားရှိသည်၏ အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်၏။ သဒ္ဓါဓုရေနေဝ၊ သဒ္ဓါဓုရဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်သာ။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ သတ္တက္ခတ္တုပရမာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၎င်း။ [ပဋိပဒါပြား သောကြောင့် သတ္တက္ခတ္တုပရမ ၄-မျိုး ပြားရသည်။ နောက်၌လည်းနည်းတူ။]

စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ကောလံကောလာ၊ တို့၎င်း။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။
 ကေဗီဇိနော၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွါဒေသ၊ တကျိပ် ၂-ယောက်တို့သည်။
 ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ နိဗ္ဗတ္တေတုံ၊ ဖြစ်စေခြင်းငှါ။ သစေ သက္ကာ၊
 အကယ်၍ တတ်ကောင်းအံ့။ (ဝေ သတိ) အဟံ၊ ငါသည်။ လောကတ္တရံ၊
 သော။ ဓမ္မံ၊ ကို။ နိဗ္ဗတ္တေသာမိ၊ ဖြစ်စေအံ့။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ပညံ၊ ကို။
 ရရံ၊ ပဓာနကို။ ကတွာ၊ ၍။ သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိဘာဝံ၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမ
 အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သို့။ ပတ္တာပိ၊ ရောက်သော သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့
 သည်လည်း။ ပဋိပဒါဝသေန၊ ပဋိပဒါ၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒွါဒေသေ၊
 တကျိပ်နှစ်ယောက်တို့သည်ပင်။ (ဟောန္တိ) ဣတိ၊ သို့။ စတုဝိသတိ၊ နှစ်ကျိပ်
 လေးယောက်သော။ ဣမေ သောတာပန္နာ၊ တို့ကို။ ဣဟဋ္ဌကနိဇ္ဈာနိကဝသေ-
 နေဝ၊ ဤ ကာမတုံတည်သော ဈာန်မရှိသော သောတာပန်တို့၏ အပြား
 အားဖြင့်သာလျှင်။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤ သောတာပန်အပြားကို ပြုရာဌာန၌။
 (ဘဂဝတာ) ကထိတု၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျာ၊
 ကုန်၏။

၃၄။ သကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသေ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော။ ယော၊
 အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ပဋိသန္ဓိဝသေန၊ ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်။ သကံ၊
 တကြိမ်။ အာဂစ္ဆတိ၊ လာတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်
 သည်။) သကဒါဂါမိံ၊ မည်၏။ သကံဒေဝါတိ၊ ကား။ ကေဝါရံယေဝ၊
 တကြိမ်သာလျှင်။ (ဣမံ လောကံ အဂန္နာ-၌ စပ်။) ဣမံ လောကံ အာဂန္နာတိ
 ဣမံနာ၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ပဉ္စသ၊ ငါးယောက်ကုန်သော။ သကဒါ-
 ဂါမိသု၊ သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ စတ္တာရော၊ လေးယောက်သော
 သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ကြည့်၍။ ဧကောဝ၊ တယောက်သော
 သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတော၊ အပ်ပြီ။ ဟိ၊ ခွဲ။
 ကေစ္စော၊ အချို့သော သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣမ၊ ဤ လူ့ပြည်၌။
 သကဒါဂါမိဖလံ၊ သို့။ ပတွာ၊ ရောက်ပြီး၍။ ဣဓေဝ၊ ဤ လူ့ပြည်၌ပင်။
 ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏။ [“ထို ဘဝ၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏” ဟုလို့။]

၃။ သကဒါဂါမိ။ ။ အာဂစ္ဆတိတိ အာဂါမိ၊ အာ+ဂဗ+ဇိ+ပစ္စည်း၊ သကံ+
 အာဂါမိ သကဒါဂါမိ၊ သကံ ၌ နိဂ္ဂတိတိဇျေ။ ဣ-ကို
 အ-ပြု။ ဒ-လာ၍ သကဒါဂါမိဟု ဖြစ်၏။ သက္ကတ၌ “သကြိတ်” ဟု ရှိ၏။ တ-ကို
 နောက်ပုဒ်နှင့် သန္ဓိစပ်သောအခါ ဒ-အဖြစ်ဖြင့် စပ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် “သကံဒေဝ
 သကဒါဂါမိ” ဟု ဖြစ်ရသည်။ ထို သကြိတ်သည် တကြိမ်အနက်ဟော နိပါတ်ဖြစ်ရကား
 “ကေဝါရံ” ဟု ဖွင့်သည်။ တကြိမ် ဟူရာ၌လည်း ပဋိသန္ဓေ နေလာခြင်း ဟူသော
 တကြိမ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဋိသန္ဓိဝသေန” ဟု ဝိသေသနထည့်သည်။ ဘုရားဖူး
 စသော ကိစ္စကြောင့်ကား တကြိမ်မက အကြိမ်များစွာ လာနိုင်ပါသည်” ဟုလို့။

ကေစွော၊ သည်။ ဣဓ၊ ဤပြည်၌။ (သကဒါဂါမိဖလံ သို့။) ပတွာ၊ ၍။
 ဒေဝလောကေ ၌။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ၎င်း။ ကေစွော၊ သည်။ 'ဒေဝလောကေ
 ၌။ (သကဒါဂါမိဖလံ သို့။) ပတွာ၊ ၍။ တထေဝ၊ ထိုနတ်ပြည်၌ပင်။
 ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ၎င်း။ ကေဒစ္စာ၊ သည်။ ဒေဝလောကေ ၌။ (သကဒါဂါမိ-
 ဖလံ သို့။) ပတွာ၊ ၍။ ဣဓ၊ ဤလူ့ပြည်၌။ ဥပပဇ္ဇိတွာ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်
 ဖြစ်၍။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ၎င်း။ စတ္တာရောပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤ
 သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဣဓ၊ ဤ သကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသ၌။ (ဘဂဝတာ)
 န ဂဟိတာ၊ အပ်ကုန်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ ယော၊ အကြင် သကဒါဂါမိ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣဓ၊ ဤလူ့ပြည်၌။ (သကဒါဂါမိဖလံ သို့။) ပတွာ၊ ၍။
 ဒေဝလောကေ ၌။ ယာဝတာယကံ၊ အသက်အပိုင်းအခြားတိုင်အောင်
 (အသက်ရှည်သမျှ)။ ဝသိတွာ၊ နေပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။ ဣဓ၊ ဤလူ့ပြည်၌။
 ဥပပဇ္ဇိတွာ၊ ၍။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ၎င်း။ အယံ ကောဝ၊ ဤတယောက်သော
 သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ ဣဓ၊ ဤ သကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသ၌။ (ဘဂဝတာ)
 ဂဟိတော၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။

ဣတ္ထ၊ ဤသကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသ၌။ ယံ၊ အကြင်စကားရပ်ကို။ (ဝတ္ထဗ္ဗံ-၌ စပ်။)
 ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်၏။ သေသံ၊ ကြွင်းသော။ တံ သဗ္ဗံ၊
 ထို အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော။ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌ-
 ကထာယံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၌။ လောကုတ္တရ ကုသလနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။
 ဝုတ္တမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။ ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမ္ပ တပါး စောဒနပက္ခကို
 ဆိုဦးအံ့။ ဣမဿ သကဒါဂါမိနော၊ ဤ ကာမဘုံသို့ တကြိမ်ပြန်လာသော
 သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကေဗီဇိနာ၊ ကေဗီဇီ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်။
 သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ နာနာကရဏံ၊ အသီးအခြား ပြုတတ်သော အထူးတည်း။ ကိံ၊
 အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ကေဗီဇိဿ၊ ၎င်း။ ကောဝ၊
 တကြိမ်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ပဋိသန္ဓိံ၊ ပဋိသန္ဓေသည်။ (ဟောတိ။) သကဒါ-
 ဂါမိဿ၊ ၎င်း။ ဒွေ၊ နှစ်ကြိမ် ကုန်သော။ ပဋိသန္ဓိံယော၊ ထိုသည်။ (ဟောန္တိ။)
 [နှစ်ကြိမ် ဆိုသည်ကား သကဒါဂါမိ ဖြစ်ပြီးနောက် နတ်ပြည်၌ တကြိမ်၊
 လူ့ပြည် ပြန်လာ၍ တကြိမ်၊ ဤသို့ ၂-ကြိမ် တည်း။] ဣဒံ၊ ဤ ကေဗီဇီ
 သောတာပန်၏ တကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏ ၂-ကြိမ်
 ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းသည်။ နေသံ၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၊ ကေဗီဇီ သောတာပန်
 တို့၏။ နှာနာကရဏံ၊ အသီးအခြား ပြုတတ်သော အထူးတည်း။ ဣတိ၊
 ဤကား အဖြေတည်း။

၃၅။ အနာဂါမိနိဒ္ဒေသေ ၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဩရမ္မာ-
 ဂိယာနံ သံယောဇနာနန္တိ (ဣတ္ထ)၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ ကာမဓောတု၊ ကာမဓတ်

ကို။ ဩရံ၊ ဩရံ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ- အပ်၏။ ယံ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဣမာနံ ဗန္ဓနာနိ၊ ဤဩရဗ္ဗာဂိယ အနှောင်အဖွဲ့ ထိုသည်။ ဝါ၊ ထိုကို။ အပ္ပဟိနာနိ၊ မပယ်အပ်သေးကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘဝဂ္ဂေ၊ ဘဝ၏ အဆုံး ဖြစ်သော နေသညာ နာသညာယတန တံ၌။ နိဗ္ဗတ္တော၊ ဖြစ်ရသည်။ (သမာနော) ပိ၊ ဖြစ်ပါ သော်လည်း။ ဂိလိတဗဒ္ဓိသော၊ မျှီအပ်သော ငါးမျှားချိတ်ရုံသော။ မစ္စော ဝိယ၊ ငါးသည်ကဲ့သို့၎င်း။ ဒီဃသုတ္တကေန၊ ရှည်စွာသော ချည်ဖြင့် (ချည်ကြိုး ရှည်ရှည်ဖြင့်။) ပါဓေ၊ ခြေ၌။ ဗဒ္ဓကာကော ဝိယ၊ နှောင်ဖွဲ့အပ်သော ကျိုး သည်ကဲ့သို့၎င်း။ တေဟိ ဗန္ဓနေဟိ-ထို ဩရဗ္ဗာဂိယ အနှောင်အဖွဲ့ ထိုသည်။ အာကခိယမာနော၊ ဆွဲငင်အပ်သည်။ (ဟုတံ) ကာမဓာတုယေဝ၊ ကာမ ဓာတ်၌သာ။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်ရ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဗန္ဓနာနိ၊ ကာမ ဓာတ် အစရှိသော အနှောင်အဖွဲ့တို့ကို။ ဩရဗ္ဗာဂိယာနိတိ၊ ထိုဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ အပ်ကုန်၏။ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ၊ အောက်ကာမဘုံ ဟူသော အဖို့၏အစီးအပျိုးဖြစ်ကုန်သော။ ဟေဋ္ဌာကောဋ္ဌာသိကာနံ၊ အောက်ကာမဘုံ ဟူသော အဖို့၏ အစီးအပျိုး ဖြစ်ကုန်သော (သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ပရိက္ခယာတိ၊ ကား။ တေသံ ဗန္ဓနာနံ၊ ထို ကာမဓာတ်အစရှိသော အနှောင် အဖွဲ့တို့၏။ ပရိက္ခယာ၊ ကုန်ခြင်းကြောင့်။ (ဩပပါတိကော ဟောတိ-၌ စပ်။) ဩပပါတိကောတိ၊ ကား။ ဥပပါတယောနိကော၊ ဥပပါတိယောနိ ရှိသည်။ ဝါ၊ ဥပပါတိ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဣမိနာ၊ ဤ ဩပပါတိကဟူသောပါ၌ဖြင့်။ အဿ၊ ထို အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂဗ္ဗ- သေယျ၊ ဂဗ္ဗသေယျပဋိသန္ဓေကို။ ပဋိက္ခိတ္တာ၊ ပယ်မြစ်အပ်ပြီ။ [“န ဟိ ဇာတုဂဗ္ဗသေယျ ပုနဓရတံ” ဟူသော မေတ္တသုတ်နှင့် သဘောတူပင်တည်း။] တတ္ထပရိနိဗ္ဗာယိတိ၊ ကား။ တတ္ထသုဒ္ဓါဝါသလောကေ၊ ထို သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌။ ပရိနိဗ္ဗာယိတာ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေ့ရှိသည်။ [တဿိလတ္ထ ဣ-ပစ္စည်း၏ ပရိယာယ် ဖြစ်သော တု-ပစ္စည်း။] (ဟောတိ။) အနာဝတ္တိမေဓော တသ္မာ လောကာတိ၊ ကား။ ပဋိသန္ဓိဂုဟထဝသေန၊ ပဋိသန္ဓေယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ တသ္မာ

၁။ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ။ “ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ”ဟု စာအုပ် တို့၌ ပဌမန္တရီ သော်လည်း ပါဠိတော်ဝယ် “ဩရဗ္ဗာဂိယာနံ”၏ အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် “ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ ဟေဋ္ဌာကောဋ္ဌာသိကာနံ”ဟု ရှိသင့် ပါသည်။ ဟေဋ္ဌာကောဋ္ဌာသိကာနန္တိ အတ္ထော-ကား ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ-၏ အနက်ပြု တည်း။ ဩရဗ္ဗာဂိယာနံ ပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို သီလက္ခန် တာသာဠိကာ စတုတ္ထအုပ် မဟာလိသုတ် စတုအရိယဖလ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

လောက၊ ထို သဒ္ဓါဝါသတုံမှ။ ဣမ၊ ကာမတုံသို့။ အနာဝတ္တနသဘာဝေါ။ ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိသည်။ (ဟောတိ။) ပန၊ ဆက်။ ဗုဒ္ဓဒဿန-
 ထေရဒဿန မေဿဝနာနံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ခြင်း၊ ထေရ်တို့ကို
 ဖူးမြင်ခြင်း၊ တရားနာခြင်းတို့၏။ အတ္ထာယ၊ အကျိုးငှါ။ အဿ၊ ထို
 အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာဂမနံ၊ ဤ ကာမတုံသို့ လာခြင်းကို။ အနိဝါရိတံ၊
 မတားမြစ်အပ်။ ယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဧဝံ ဝိဓော၊ ဤသို့ သဘောရှိသော။
 အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ပဋိသန္ဓိဝသေန၊ ဖြင့်။ ပုန၊ တဖန်။ အနာဂမနတော၊
 ကာမတုံသို့ မလာခြင်းကြောင့်။ အနာဂါမိနာမ၊ အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏
 ဟူ၏။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။

၃၆။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိနိဒ္ဒေသေ ဌ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။)
 ဥပပန္နံ ဝါ သမနန္တရာတိ ၊ ကား။ ဥပပန္နသမနန္တရာ ဝါ၊ ပဋိသန္ဓေနေသော
 အားဖြင့် ဖြစ်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌သော်၎င်း။ (အရိမဂ္ဂံ သဉ္ဇနေတိ-၌ စပ်။)
 အပ္ပတ္တံ ဝါ ဝေမဇ္ဈံ အာယုပ္ပမာဏန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။)
 အာယုပ္ပမာဏံ၊ အသက်အတိုင်းအရည်သည်။ ဝေမဇ္ဈံ၊ အလယ်သို့။ အပ္ပတ္တံ ၊
 မရောက်သေးသည်။ ဟုတွာ ဝါ၊ ဖြစ်၍မူလည်း။ အရိယမဂ္ဂံ၊ အရိယမဂ်ကို။
 သဉ္ဇနေတိ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ပန၊ ဆက်။

၁။ ဥပပန္နံ ဝါ သမနန္တရာ။ ။ပါဌ်တော်၌ “ဥပပန္နံ” ဝယ် နိဂ္ဂဟိတံသည်
 ဝါစာသိလိဒ္ဓနိဂ္ဂဟိတံသည်။ ဥပပန္နံနှင့်သမနန္တရာ
 သည် ဝါ-သဒ္ဓါခြားလျက် သမာသ်ဖြစ်၏။ ဥပမာ-နဝံ ပန တိက္ခုနာ စိဝရုလာဘေန-
 ၌ “ပန တိက္ခုနာ”ခြားလျက် “နဝံ စိဝရုလာဘေန”ဟု သမာသ်ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။
 ဤ အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေလို၍ “ဥပပန္နံ သမနန္တရာ ဝါ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဟုတွာ ဝိဟနံတူ။ ။သမနန္တရာ၏ နောက်၌ “ဟုတွာ”ဟု ရှိသည်ကား
 နောက်မှ ထည့်အပ်သော ပါဌ်ပိုတည်းဟု ထင်၏။
 တာကြောင့်နည်း။ ဟုတွာမပါပဲ “ဥပပန္နံ သမနန္တရာ၊ ပဋိသန္ဓေနေပြီးသည်၏ အခြား
 မဲ့၌။ အရိမဂ္ဂံ သဉ္ဇနေတိ”ဟု အနက်အဓိပ္ပာယ်အမှန် ရနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဋီကာ
 ၌လည်း ဤဟုတွာကို မဖွင့်ပဲ နောက် ဟုတွာကိုသာ ဖွင့်သောကြောင့်၎င်းတည်း။
 [ရှေးနိဿယ၌လည်း ဟုတွာ ရှိလိုမည် မထင်ဟု ဆို၏။]

၂။ အပ္ပတ္တံ ဟုတွာ။ ။ဟုတွာ၏ ကတ္တားသည် အာယုပ္ပမာဏံဖြစ်၍ သဉ္ဇနေတိ၏
 ကတ္တားကား ပုဂ္ဂလောတည်း။ ဤသို့ ကတ္တားကွဲရာ၌
 တွာပစ္စယန္တပုဒ်ကို ဟိတ်အနက်ပေးရိုးရှိသော်လည်း ဤနေရာ၌ ဟိတ်အနက်လည်း
 မသင့်။ ထို့ကြောင့် “ပရာဝရဒယာဂေစ”ဟူသော ပါဏိနိ(၃,၄,၂၀)သုတ်ဖြင့် ပရ+
 အဝရယောဂ-၌ တွာ-ပစ္စည်းသက်၍ “အပ္ပတ္တံ ဟုတွာ”ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည်။

ဝါသဒ္ဓဝိကပ္ပတော ဝိ၊ အသီးအခြား စီရင်ကြောင်း ဝါသဒ္ဓါကြောင့်။
 ဝေမဇ္ဈံ၊ အလယ်သို့။ ပတ္တံ၊ ရောက်သည်။ (ဟုတော့ ဝါ၊ ဖြစ်၍မူလည်း။
 အရိယမဂ္ဂံ၊ ကို။ သဉ္ဇနေတိ၊ ၎င်း။) ဣတိပိ အတ္ထော၊ ကိုလည်း။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊
 ၎င်း။ ဟိ၊ လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဦးအံ့။ [ဝေဠိ-ဟု ဟိ-သဒ္ဓါ ပါသင့်၏။ မပါသော
 ကြောင့် ထည့်ပါ။] ဝေ၊ ဤ ဝေမဇ္ဈံ ပတ္တန္တိပိ ဟူသော အနက်ကို ယူအပ်သည်
 ရှိသော်။ တယော၊ သုံးယောက်ကုန်သော။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီနော၊ အန္တရာ
 ပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သိဒ္ဓါ၊ ပြီးစီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊
 ကုန်၏။

ဥပရိဋ္ဌိမာနံ သံယောဇနာနန္တိ၊ ကား။ ဥပရိ၊ အထက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဥဒ္ဓိ-
 ဘာဂိယသံယောဇနာနံ၊ ဥဒ္ဓိဘာဂိယသံယောဇနာတို့ကို။ (ပဟာနာယ-၌ စပ်။)
 ဝါ၊ တနည်း။ အဋ္ဌန္တိ၊ ကုန်သော။ ကိလေသာနံ၊ တို့ကို။ (ပဟာနာယ-၌
 စပ်။) [အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာ ၁၀-ပါးတွင် ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့်
 ဒေါသကို ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် “အဋ္ဌန္တိ”ဟု ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။
 ဤဝါကျ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာပုဗ္ဗိတို့ နေပုံ မင်္ဂကောင်း၊ စာပျက်နေဟန်
 တူသည်။] ပဟာနာယာတိ၊ ကား။ ဧတေသံ၊ ဥဒ္ဓိဘာဂိယသံယောဇနာတို့ကို။
 ဝါ၊ ရှစ်ပါးသော ကိလေသာတို့ကို။ ပဟေနတ္ထာယ၊ ပယ်ခြင်းအကျိုးငှါ။
 မဂ္ဂံ၊ ကို။ သဉ္ဇနေတိ၊ ၎င်း။ အယံ ဝုစ္စတီတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။
 အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ အာယုဝေမဇ္ဈာ၊ အသက် အပိုင်းအခြား အလယ်၏။
 အန္တရာယေဝ၊ အတွင်း၌သာလျှင်။ ပရိနိဗ္ဗာယနတော၊ ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာန်
 စံခြင်းကြောင့်။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ [အာယု-
 ဝေမဇ္ဈာသို့ရောက်ရုံဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဆိုင်၏။
 ထို့ကြောင့် ရှေ့၌ “ဝေမဇ္ဈံ ပတ္တန္တိပိ အတ္ထော”ဟု ဆိုခဲ့သည်။ အာယုဝေမဇ္ဈာကို
 လွန်သွားသောအခါမှ ဥပဟေပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်။ ဤ စကားအရ
 “အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး ရှိပုံကို သိပါ။]

၁။ ဝါသဒ္ဓဝိကပ္ပတော (ဝေ) အတ္ထော။ ။ အပုတ္တံ ဝါ-၌ ဝါ-သဒ္ဓါသည်
 အပုတ္တံကပ္ပ(ထိုက်ရိုက် မဆိုအပ်
 သောအနက်ကို သီးခြားစီရင်ခြင်း)အနက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဝေမဇ္ဈာသို့ ရောက်မှ
 ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်စံသော “အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ” ပုဂ္ဂိုလ်တမျိုးကိုလည်း မှတ်ပါ။
 [အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီတိ ယော ပဉ္စသု သုဒ္ဓါဝါသေသု ယတ္ထ ကတ္ထမိ ဥပ္ပန္နော နိဗ္ဗတ္တက္ခ-
 ဏေ ဝါထောဏံ အတိက္ကမိတွာ ဝါဓေမဇ္ဈေ ဌတွာဝါ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ၊တသေ-
 တံ နာမံ-အင်္ဂုတ္တိရံ သတ္တကနိပါတ် အနုသယဝင် အနိစ္စာနုပဿိသုတ်အဖွင့်။
 အာယုနော ဝေမဇ္ဈံ အနတိက္ကမိတွာ အန္တရာဝ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗာယ-
 တီတိ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ-အင်္ဂုတ္တိရံဋီကာ။]

၃၇။ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အတိက္ကမိတွာ ဝေမဇ္ဈိ အာယုပ္ပမာဏန္တိ၊ ကား။ အာယုပ္ပမာဏံ၊ အသက် အတိုင်းအရှည်ကို။ (သာမညကံ။) ဝေမဇ္ဈိ၊ အလယ်ကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ ကျော်လွန်၍။ (အရိယမဂ္ဂံ သဉ္ဇနေတိ-၌ စပ်။) ဥပဟစ္စ(ဝါ)ကာလကိရိယန္တိ၊ ကား။ ကာလကိရိယံ၊ သေခြင်းကို ပြုရာကာလသို့။ ဥပဂန္ဓာ၊ ကပ်၍။ (အရိယမဂ္ဂံ သဉ္ဇနေတိ-၌ စပ်။) အာယုက္ခယဿ၊ အသက်တမ်းကုန်ခြင်း၏။ အာသန္နေ၊ အနီး၌။ ဌတော၊ တည်၍။ (အရိယမဂ္ဂံ သဉ္ဇနေတိ။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ဥပဂန္ဓာ ကာလကိရိယံ၏ အဓိပ္ပါယ်နက်တည်း။ ဥပဟစ္စ-၌ ဟနဓာတ်+တွာ ပစ္စည်း။ ဟနဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကိုယူ၍ ဥပဂန္ဓာ ဟု ဖွင့်သည်။ ဥပဟစ္စနောက်၌ ဝါ-သဒ္ဓါသည်ကား အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ မဖွင့် သောကြောင့် ပုဒ်ပိုင်တည်း။] အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ (ဝုစ္စတိ-၌ စပ်။) ဝါ၊ သည်။ တာဝ၊ အာတပ္ပါ စသော ဘုံတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေသု) အဝိဟေသု၊ သုဒ္ဓါဝါသ အဝိဟာ တုံတို့၌။ ကပ္ပသဟဿပ္ပမာဏဿ၊ မဟာကပ်တထောင် အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ အာယုနော၊ အဝိဟာဘုံ အသက်တမ်း၏။ ပဉ္စကပ္ပသတသင်္ခါတိ၊ မဟာကပ် ၅-ရာဟု ဆိုအပ်သော။ ဝေမဇ္ဈိ၊ ကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ ၍။ ဆဋ္ဌေ၊ ခြောက်ခုမြောက်ဖြစ်သော။ ကပ္ပသတေ ဝါ၊ ကမ္ဘာအရာ၌၎င်း။ သတ္တမဋ္ဌနဝ-မာနံ၊ ၇-ခုမြောက် ၈-ခုမြောက် ၉-ခုမြောက် ဖြစ်ကုန်သော။ (ကပ္ပသတာနံ၊ ကမ္ဘာအရာတို့တွင်။) အညတရသ္မိံ ဝါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော ကမ္ဘာ၌သော်၎င်း။ ဒသမေယေဝ၊ ဆယ်ခုမြောက်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ကပ္ပ-သတေ ဝါ၊ ၌သော်၎င်း။ ဌတော၊ ၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတွာ၊ ၍။ ကိလေသ-ပရိနိဗ္ဗာနေန၊ ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းအားဖြင့်။ ပရိနိဗ္ဗာယနတော၊ ငြိမ်းအေးခြင်းကြောင့်။ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။

၃၈-၃၉။ အသင်္ခါရသသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယိနိဒ္ဒေသေသု၊ တိဉ္စံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အသင်္ခါရေန၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပြုပြင်တိုက်တွန်း ကြောင်းဖြစ်သော ပယောဂမရှိသဖြင့်။ အပ္ပဒုက္ခေန၊ ပင်ပန်းပန်းအားထုတ် ရခြင်း မရှိသဖြင့်။ အဓိမတ္တပယောဂံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော လုံ့လပယောဂကို။ အကတွာ၊ မပြုမူ၍။ ဝါ၊ မပြုရပဲ။ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာ-နေန၊ ဖြင့်။ ပရိနိဗ္ဗာယနဓမ္မော၊ ငြိမ်းအေးခြင်းသဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ၊ မည်၏။ သသင်္ခါရေန၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ကို ပြုပြင်တိုက်တွန်းကြောင်းဖြစ်သော ပယောဂနှင့်တကွ။ ဒုက္ခေန၊ ဆင်းရဲသော လုံ့လဖြင့်။ ကသိရေန၊ ပင်ပန်းသဖြင့်။ အဓိမတ္တပယောဂံ၊ ကို။ ကတွာဝ၊ ပြု၍သာ။ ဝါ၊ ပြုမှသာ။ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန၊ ဖြင့်။ ပရိနိဗ္ဗာ-ယနဓမ္မော၊ ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ၊ မည်၏။

၄၀။ ဥဒ္ဓံသောတနိဗ္ဗေသေ။ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဥဒ္ဓံ၊ အထက်ဘုံသို့။ ဝါဟိတာဝေန၊ ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဿ၊ ထို အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်ဘုံ၌ ဖြစ်သော။ တဏှာသောတံ၊ တဏှာတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့သည်၎င်း။ ဝဇ္ဇသောတံ ဝါ၊ ဝဋ်တည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ သည်၎င်း။ (အတ္ထိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထို အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဥဒ္ဓံသောတော၊ မည်၏။ [တဏှာဝဇ္ဇသော-တာ တဏှာဝဇ္ဇဗန္ဓာ။—အနု။ ဤ၌ သုခာတ်သည် ဗန္ဓန အနက်ကို ဟော၏။] ဝါ၊ တနည်း။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်အကနိဋ္ဌဘုံသို့။ ဂန္ဓာ၊ ရောက်၍။ ဝါ၊ ရောက်မှ။ ပဋိလဘိတဗ္ဗတော၊ ရထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဿ၊ ထို အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥဒ္ဓံ၊ သော။ မဂ္ဂသောတံ၊ အရဟတ္တမဂ် တည်းဟူသော သောတသည်။ (အတ္ထိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထို အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဥဒ္ဓံသောတော၊ မည်၏။ (ယော၊ အကြင် အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်။) အကနိဋ္ဌံ၊ အကနိဋ္ဌဘုံသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊သည်။) အကနိဋ္ဌဂါမ်၊ မည်၏။ အဝိဟာ စုတော အတပုံ ဂစ္ဆတိတိ အာဒိသု၊ အစ ရှိသောပါဠိတို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အဝိဟော၊ အဝိဟာဘုံ၌။ ကပ္ပသဟဿံ၊ မဟာကပ်တထောင်ပတ်လုံး။ ဝသန္ဓော၊ နေလျက်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တံ၊ ၄။ အသက္ကုဏိတွာ၊ မစမ်းနိုင်မှု၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အတပုံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ တတြာပိ၊ ထို အတပွါဘုံ၌လည်း။ ဒေ၊ ကပ္ပသဟ-ဿာနိ၊ မဟာကပ် နှစ်ထောင်တို့ ပတ်လုံး။ ဝသန္ဓော အရဟတ္တံ ပတ္တံ၊ အသက္ကုဏိတွာ၊ သုဒဿံ၊ သုဒဿာဘုံသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ တတြာပိ၊ ထို သုဒဿာဘုံ၌လည်း။ စတ္တာရိ ကပ္ပသဟဿာနိ၊ မဟာကပ် လေးထောင်တို့ ပတ်လုံး။ ဝသန္ဓော အရဟတ္တံ ပတ္တံ၊ အသက္ကုဏိတွာ၊ သုဒဿံ၊ သုဒဿိဘုံသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ တတြာပိ၊ ထို သုဒဿိဘုံ၌လည်း။ အဋ္ဌ ကပ္ပသဟဿာနိ၊ မဟာကပ်ရှစ်ထောင် တို့ပတ်လုံး။ ဝသန္ဓော အရဟတ္တံ ပတ္တံ၊ အသက္ကုဏိတွာ၊ အကနိဋ္ဌံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ တတ္ထ၊ ထို အကနိဋ္ဌဘုံ၌။ ဝသန္ဓော၊ လျက်။ အရိယမဂ္ဂံ၊ အရဟတ္တ မဂ် ဟူသော အရိယာ မဂ်ကို။ သဉ္စနေတိ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ပန၊ဓာက်။ ဣမေသံ အနာဂါမ်နိ၊တို့၏။ ပဘေဒဇာနနတ္ထံ၊အထူးအပြားကို သိခြင်းအကျိုးငှါ။ ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမိ စတုက္ကံ၊ ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမိအစရှိသော စတုက္ကကို။ဝေဒိတဗ္ဗံ၊၏။တတ္ထ၊ ထို ၄-ယောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ် တို့တွင်။ ယော၊ အကြင် အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဝိဟတော၊ အဝိဟာဘုံမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ စတ္တာရော၊ လေးထပ်ကုန်သော။ ဒေဝလောကော၊ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့ကို(အဝိဟာ,အတပွါ,သုဒဿာ,သုဒဿိ ဟူသော ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့ကို)။ သောဓေတွာ၊ သုတ်သင်ပြီး၍။ အကနိဋ္ဌံ၊ သို့။ ဂန္ဓာ၊ ၍။

ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် စံ၏။ အယံ၊ ဤ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ဥဒ္ဓံသောတောအကနိဋ္ဌဂါမိ နာမ၊ မည်၏။ ပန၊ ကား။ ယော၊ အကြင်
 အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ ဌံ။ ဝါ၊ အောက် ဖြစ်ကုန်သော။
 တယော၊ ကုန်သော။ ဒေဝလောကေ၊ တို့ကို (အဝိဟာ၊ အတပ္ပါ၊-သုဒဿာ
 ဟူသော ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့ကို)။ သောဓေတွာ၊ ရှိ။ သုဒဿိဒေဝလောကေ၊ ဌံ။
 ဋတုာ၊ ရှိ။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ၏။ အယံ၊ ဤအနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥဒ္ဓံသောတော၊
 အထက်၌ ဖြစ်သော တဏှာသောတ ဝဋ္ဋသောတ ရှိသည်။ ဝါ၊ အထက်၌
 ဖြစ်သော မဂ်သောတ ရှိသည်။ (ဟုတွာ) န အကနိဋ္ဌဂါမိ နာမ၊ အကနိဋ္ဌ-
 ဂါမိ မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ ပန၊ ကား။ ယော၊ သည်။ ဣတော၊
 ဤ ကာမဘုံမှ။ အကနိဋ္ဌမေဝ၊ သို့သာ။ ဂန္ဓာ၊ ရှိ။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ၏။ အယံ၊
 သည်။ န ဥဒ္ဓံသောတော၊ ဥဒ္ဓံသောတ မဟုတ်သော။ အကနိဋ္ဌဂါမိ နာမ၊
 မည်၏။ ပန၊ ကား။ ယော၊ သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ ဌံ။ ဝါ၊ ကုန်သော။ စတုသူ၊
 ကုန်သော။ ဒေဝလောကေသု၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့တွင်။ တတ္ထတတ္ထေဝ၊ ထိုထို
 ဗြဟ္မာ့ပြည်၌သာ။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ၏။ အယံ၊ သည်။ န ဥဒ္ဓံသောတော၊
 ဥဒ္ဓံသောတလည်း မဟုတ်သော၊ န အကနိဋ္ဌဂါမိ နာမ၊ အကနိဋ္ဌဂါမိ
 လည်း မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ (ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌ-
 ဂါမိစတုက္ကံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။) ဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤ အဝိဟတော
 ပဋ္ဌာယ စသော နည်းဖြင့်။ ဧတေ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အဋ္ဌစတ္တာလိသ၊
 လေးကျိပ်ရှစ်ယောက်သော။ အနာဂါမ်နော၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ကထံ၊ အတယ်သို့။ (ဟောန္တိ၊ ရှိကုန်သနည်း။) တာဝ၊ အတပ္ပါဘုံ
 စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေ၊ အပ်သော။) အဝိဟေ၊ ဌံ။ တယော၊
 ကုန်သော။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိနော၊ အနန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့
 ၎င်း။ ဧကော၊ သော။ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ၎င်း။ ဧကော၊ သော။ ဥဒ္ဓံ-
 သောတော၊ ၎င်း။ တေ၊ ထို ငါးယောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနော၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ငါးယောက်
 တို့တည်း။ (တေ၊ ထို ငါးယောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်။)
 သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနော၊ ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒသ၊
 တကျိပ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အတပ္ပါ၊ သုဒဿာသုဒဿိသု၊ တို့၌။ တထာ၊
 ထို့အတူ တကျိပ်စီတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရော၊ လေးလီကုန်သော။ ဒသကာ၊
 ဒသက တို့သည်။ စတ္တာလိသံ၊ လေးဆယ်သည်။ (ဟောတိ။) ပန၊ ကား။
 (တနည်း) ပန၊ အထူးကား။ အကနိဋ္ဌေ၊ ဌံ။ ဥဒ္ဓံသောတော၊ သည်။ နတ္ထိ၊
 မရှိ။ ပန၊ အန္တယကား။ တယော၊ ကုန်သော။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိနော၊ တို့၎င်း။
 ဧကော၊ သော။ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ၎င်း။ တေ၊ ထို လေးယောက်စုသာ

ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနော၊ ဖြစ်ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ တို့တည်း။ (တေ၊ ထိုလေးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနော၊ ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အဋ္ဌ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဝေံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤနည်းဖြင့်။ အဋ္ဌစတ္တာလိသံ၊ လေးကျိပ်ရှစ်ယောက်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သဗ္ဗေပိ၊ လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထိုလေးကျိပ် ရှစ်ယောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ပပဋိကောပမာယ၊ ပပဋိကဥပမာဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဒိပိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဒိဝသံ၊ တနေပတ်လုံး။ သန္တတ္တာနမ္ပိ၊ ပြင်းစွာ ပူလောင် အပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အာရကဏကပိပ္ပလိကနခစ္ဆေဒနာနံ၊ အပ်နဖား ဖောက်သော စူး၊ သင်ဇုန်းငယ်၊ လက်သည်းဖြတ်ကြောင်း ဓားငယ် တို့သည်။ (ရှေးနိဿယ၌ “ဆောက်၊ သင်ဇုန်း၊ လက်သည်းလှီးဓားငယ်တို့၏” ဟု ပေးလေ၏။) အယောမုခေ၊ သံ၏ အဦးအဖျားကို။ (ရှေးနိဿယ၌ “သံတွေသံခဲကို” ဟု ပေး၏။) ဟညမာနေ၊ ရိုက်ခတ်အပ်သော်။ (ပေ-ဟု ခေါ်အပ်သော အောက်ခံ သံတုံးပေါ်၌ တင်၍ ရိုက်ခတ် အပ်သော်။) ပပဋိကာ၊ မီးဖွားသည်။ “မီးဖွား” နှင့်တူသော အထက်သို့ ပျံတက်သော သံမှားကလေးသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာဝ၊ ဖြစ်ပြီး၍သာ (ဖြစ်ပြီးလျှင် ဖြစ်ပြီးချင်းပင်)။ နိဗ္ဗာယတိ၊ ငြိမ်း၏။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ ဤသို့ သဘောရှိသော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပဌမော၊ ရှေးဦးစွာသော။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ၊ ကို။ ပဌမောသော။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ နည်း။) ဥပ္ပနုသမန္တရာဝ၊ ပဋိသန္ဓေ နေသောအားဖြင့် ဖြစ်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပင်လျှင်။ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန၊ ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းဖြင့်။ ပရိနိဗ္ဗာယနတော၊ ငြိမ်းအေးခြင်းကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ ပဌမော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။)

တတော၊ ကို အယောမုခ ထက်။ မဟန္တတရေ၊ သာ၍ ကြီးသော။ အယောမုခေ၊ ကို။ ဟညမာနေ၊ အပ်သော်။ ပပဋိကာ၊ သည်။ အာကာသံ၊ ကောင်းကင်သို့။ ဥလ္လဗိတွာ၊ ခုန်တက်၍။ နိဗ္ဗာယတိ၊ ၏ (ကောင်းကင်မှာ ပင် ငြိမ်း၏။) ဝေဂ္ဂပေါ၊ ကို။ ဒုတိယော၊ ၂-ယောက် မြောက်သော။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ [စာအုပ်တို့၌ ဒဋ္ဌဗ္ဗောဟု ရှိသော်လည်း ရှေ့၌ “ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု ရှိခဲ့သည်။] ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ ဒုတိယော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ နည်း။) ဝေမဋ္ဌံ၊ အသက်တမ်း၏ အလယ်သို့။ အပ္ပတွာ၊ မရောက်မူ၍။ ပရိနိဗ္ဗာယနတော၊ ကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ ဒုတိယော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။)

တတော၊ ထိုဒုတိယအယောမုခ ထက်။ မဟန္တတရေ၊ သော။ အယောမုခေ ကို။ ဟညမာနေ၊ အပ်သော်။ ပပဋိကာ၊ သည်။ အာကာသံ၊ သို့။ ဥလ္လဗ္ဗိ-
 တွာ၊ ၍။ နိဝတ္တမာနာ၊ ပြန်နှစ်လသော်။ ပထဝိယံ၊ မြေ၌။ အနုပဟစ္စ-
 တလာ၊ မကပ်ရောက် အပ်သော မြေအပြင် ရှိသည် (မြေအပြင်သို့ မရောက်
 သေးသည်)။ ဟုတွာ၊ ၍။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ၊ ၎င်း။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ ကို။ တတိ-
 ယော၊ သော။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၎င်း။ ကသ္မာ၊
 ကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ၊ တတိယော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော နည်း။)
 ဝေမဇ္ဈ၊ သို့။ ပတွာ၊ ၍။ အနုပဟစ္စ၊ သေခြင်းသို့ မကပ်ရောက်မူ၍။ ပရိနိဗ္ဗာ
 ယနတော၊ ကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ၊ တတိယော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော၊ ၎င်း။)

တတော၊ ထိုဒုတိယအယောမုခ ထက်။ မဟန္တတရေ၊ သော။ အယော-
 မုခေ ကို။ ဟညမာနေ၊ အပ်သော်။ ပပဋိကာ၊ သည်။ အာကာသံ၊ သို့။
 ဥလ္လဗ္ဗိတွာ၊ ၍။ ပထဝိယံ၊ ၎်။ ပတိတွာ၊ ကျ၍။ ဥပဟစ္စတလာ၊ ကပ်ရောက်
 အပ်သော မြေအပြင်ရှိသည် (မြေအပြင်သို့ ရောက်သည်)။ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာ-
 ယတိ၊ ၎င်း။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ ကို။ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။
 ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ နည်း။)
 ကာလကိရိယံ၊ သေခြင်းကို ပြုရာအချိန်သို့။ ဥပဂန္ဓာ၊ ကပ်ရောက်၍။
 အာယုဂတိ၊ အသက်၏လွှားအပ်သော ကာလကို။ [ရှေးနိဿယ၌ “အသက်
 ၎င်း ဖြစ်ခြင်းကို” ဟု ပေး၏။] ခေပေတွာ၊ ကုန်စေ၍။ ပရိနိဗ္ဗာယနတော၊
 ကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။) တတော၊ ထို
 စတုတ္ထအယောမုခ ထက်။ မဟန္တတရေ၊ သော။ အယောမုခေ ကို။ ဟည-
 မာနေ၊ အပ်သော်။ ပပဋိကာ၊ သည်။ ပရိတ္တေ၊ နည်းသော။ တိဏကဋ္ဌေ၊
 မြက် ထင်း ၎်။ ပတိတွာ၊ ၍။ ပရိတ္တံ၊ သော။ တံ တိဏကဋ္ဌံ၊ ထို မြက်
 ထင်းကို။ ဈာပေတွာ၊ လောင်စေ၍။ နိဗ္ဗာယတိ၊ ၎င်း။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ ကို။
 အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။ ကသ္မာ (ဝေဂ္ဂပေါ၊ အသင်္ခါရ-
 ပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ နည်း။) အပ္ပယောဂေန၊ လုံ့လ ပယောဂ မရှိ
 သဖြင့်။ လဟုသာယ၊ ပေါ့ပါးသော။ ဂတိယာ၊ အသက်၏ ဖြစ်ခြင်းဖြင့်။
 ဝါ၊ ညက်၏ ဖြစ်ခြင်းဖြင့်။ ပရိနိဗ္ဗာယနတော၊ ကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ၊
 အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော။) တတော၊ ထို ပဉ္စမအယောမုခ ထက်။
 မဟန္တတရေ၊ သော။ အယောမုခေ ကို။ ဟညမာနေ၊ အပ်သော်။ ပပဋိကာ၊
 မီးဖားသည်။ ဝိပုလေ၊ ပြန့်ကျယ်သော။ တိဏကဋ္ဌပုဋ္ဌေ၊ မြက်ပုံ ထင်းပုံ၌။
 ပတိတွာ၊ ၍။ ဝိပုလံ၊ ပြန့်ကျယ်သော။ တံ တိဏကဋ္ဌပုဋ္ဌံ၊ ထို မြက်ပုံ ထင်းပုံ
 ကို။ ဈာပေတွာ၊ လောင်စေ၍။ နိဗ္ဗာယတိ၊ ၎င်း။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ ကို။ သသင်္ခါရ-
 ပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဝေဂ္ဂပေါ

သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယ် ဝေဒိတဗျော၊ နည်း။) သပ္ပယောဂေန၊ လုံ့လပယောဂ နှင့်တကွ။ အလဟူသား၊ မပေါ်ပါးသော။ ဂတိယာ၊ အာယုဂတိ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဉာဏဂတိ ဖြင့်။ ပရိနိဗ္ဗာယနတော၊ ကြောင့်။ (ဝေရူပေါ သသင်္ခါရ- ပရိနိဗ္ဗာယ် ဝေဒိတဗျော။)

အပရာ၊ အခြားသော မီးဖွားသည်။ မဟန္တေသု၊ ကြီးကျယ်ကုန်သော။ တိဏကဋ္ဌပုဉ္ဇေသု၊ တို၌။ ပတထိ၊ ကျ၏။ တတ္ထ၊ ထိုသို့ကျရာ၌။ မဟန္တေသု၊ ကုန်သော။ တိဏကဋ္ဌပုဉ္ဇေသု၊ တိုသည်။ [ရှေးနိဿယ၌ “တတ္ထ တိဏကဋ္ဌ- ပုဉ္ဇေသု”ဟု တွဲ၍ အနက်ပေး၏။] ဈာယမာနေသု၊ မီးလောင်ကုန်လသော်။ ဝိတစ္ဆိတင်္ဂါရော ဝါ၊ ကင်းသောအလှိုရှိသောမီးကျိုးခဲသည်သော်၎င်း။ [ကဋ္ဌ-မှ ဖြစ်သော မီးကျိုး ခဲကို ရည်ရွယ်သည်။] ဇာလာ ဝါ၊ မီးတောက် မီး လျံသည် သော်၎င်း။ [တိဏ-မှ ဖြစ်သော မီးလျံကို ရည်ရွယ်သည်။] ဥပ္ပတိတော၊ ပျံ့တက်၍။ ကမ္မာရသလံ၊ ပန်းပဲ သမား၏ တဲကို။ ဈာပေတော၊ ၍။ ဂါမ နိဂမ နဂရ ရဋ္ဌ၊ ရွာ၊ နိဂုံး၊ မြို့၊ တိုင်းကို။ ဈာပေတော၊ ၍။ သမု- ခ္ဗန္တံ၊ သမုဒ္ဒရာ အပိုင်း အခြားသို့။ ပတော၊ ရောက်၍။ ဝါ၊ ရောက်မှ။ နိဗ္ဗာယတိ၊ ၏။ ဝေရူပေါ၊ ကို။ ဥဒ္ဓိသောတော၊ အထက်၌ ဖြစ်သော တဏှာ သောတ၊ ဝဋ္ဋသောတ ရှိသည်။ ဝါ၊ အထက်၌ ဖြစ်သော မဂ်သောတ ရှိသည်။ (ဟုတော) အကနိဋ္ဌဂါမိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဝေရူပေါ ဥဒ္ဓိသောတော အကနိဋ္ဌဂါမိ ဝေဒိတဗျော၊ နည်း။) အနေကဘဝ- ဗိဇီဝိပျံရံ၊ တပါးမက များသော ဘဝတို့၌ ပင်သန္ဓေမျိုးစေ့၏ ပြန့်ပွားခြင်း သို့။ [ရှေးနိဿယ၌ “များစွာသော ဘဝ၏မျိုးစေ့တည်း ဟူသော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ၏ ပြန့်ခြင်းကို”ဟု ပေး၏။] ဖုဿ ဖုဿ၊ ရောက်၍ ရောက်၍။ ဗျန္တိကတော၊ ကင်းသော အကြွင်း အကျန် ရှိသည်ကို ပြု၍။ ဝါ၊ အကြွင်း အကျန် မရှိအောင်ပြု၍။ ပရိနိဗ္ဗာယနတော၊ ကြောင့်။ (ဝေရူပေါ ဥဒ္ဓိ- သောတော အကနိဋ္ဌဂါမိ ဝေဒိတဗျော။) [ဗျန္တိ-ပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို သီလက္ခန္ဓာ ဘာသာဋီကာ၊ သာမညဖလသုတ်၊ နိဝရဏပုပ္ဖာနကထာအဖွင့်၌ ကြည့်ပါ။]

ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခုဒ္ဒကမ္ပိ၊ ငယ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ မဟန္တမ္ပိ၊ ကြီးသည်လည်းဖြစ်သော။ အာရကဏုကာဒိဘေဒံ၊ အပဲနဖားထွင်းစူး အစရှိသော အပြားရှိသော ဝတ္ထုသည်။ အယောကပါလမေဝ၊ သံခဲချည်း သာတည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သုတ္ထေ၊ ပါဠိတော်၌။ သပ္ပဝါ၊ ရေသု၊ အလုံး စုံသော ဝါရတို့၌။ [ရှေး နိဿယ၌ “သတ္တဝါရေသု”ဟု ရှိ၏။ သာ၍ ကောင်းသည်။] အယောကပါလန္တေဝ၊ သံခဲဟူ၍သာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ ဣဓ၊ ဤ သာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပဋိပန္နော၊

ကျင့်သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ (ကိံ၊ နည်း။) (ဟေတုပဉ္စကံ၊ ရှေးဘဝ
 ဟောင်းက အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းငါးပါးအပေါင်းသည်။) နော စေ
 အဿ ၊ အကယ်၍ မရှိခဲ့အံ့။ (ဝေံ သတိ) မေ ငါ၏။ ဝါ၊ ငါ့အတွက်။
 (ဖလပဉ္စကံ စ၊ ယခုဘဝ၌ ဝိညာဏ်စသော အကျိုးငါးဝ အပေါင်းသည်
 လည်း။) နော သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ (ဟေတုပဉ္စကံ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်စသော
 ယခုဘဝ၌ အကြောင်းငါးဝအပေါင်းသည်။) (ယဒိ) န ဘဝိဿတိ၊
 အကယ်၍ မဖြစ်အံ့။ (ဝေံ သတိ) မေ ဧ။ ဝါ၊ အတွက်။ (ဖလပဉ္စကံ၊
 ဝိညာဏ်စသော နောက်နောက်ဘဝ၌ အကျိုးငါးဝ အပေါင်းသည်။) န
 ဘဝိဿတိ၊ မဖြစ်လတ္တံ့။ (ဣတိ၊ သို့၊ ပဋိပန္နော၊ သည်။ ဟောတိ။) ယံ ၊
 အကြင် ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယံ၊ အကြင် ခန္ဓာငါးပါး
 အပေါင်းသည်။ ဘူတံ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏။ တံ ၊ ထိုခန္ဓာငါးပါး

၁။ နော ဝဿ, နော စ မေ သိယာ။ ။ဋီကာအဖွင့်ကို ချုံး၍ အနက်ပေး
 သည်။ နော စဿ-ကို “နော+စေ+
 အဿ”ဟုခွဲ။ နော စဿဖြင့် “အတိတ်က အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ အစရှိသော အကြောင်း
 တရား ငါးပါး မရှိခဲ့သော်”ဟု ပြ၏။ နော စ မေ သိယာဖြင့် ဤသို့ အတိတ်
 အကြောင်းတရား ငါးပါး မရှိခဲ့လျှင် “ငါ၏အတွက် ဝိညာဏ် နာမ်ရပ် စသော
 ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးငါးပါးလည်း မရှိတော့ရာ”ဟု အသိဉာဏ် ဖြစ်၏။ [အကြောင်း၊
 အကျိုးများကို “အတိတေ ဟေတဝေါ ပဉ္စ”စသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပစ္စည်းပိုင်း
 ဂါထာအတိုင်း သိပါ။]

၂။ န ဘဝိဿတိ, န မေ ဘဝိဿတိ။ ။“ယဒိ ဧတရဟိ ဟေတုပဉ္စကံ န
 ဘဝိဿတိ”စသည်ဖြင့် ဋီကာအဖွင့်ကို
 ချုံး၍ အနက်ပေးသည်။ “ဣဒါနိ ဟေတဝေါ ပဉ္စ, အာယတိံ ဖလ ပဉ္စကံ”ဟူသော
 ပစ္စည်းပိုင်း ဂါထာအတိုင်းပင်တည်း။ န ဘဝိဿတိ”ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းငါးပါး၏
 မရှိခြင်းကို ပြသော်လည်း ပရိကပ္ပစကား ဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့်
 “ဘဝတိ”ဟု မသုံးစွဲပဲ “ဘဝိဿတိ”ဟု သုံးစွဲသည်။ ပရိကပ္ပစကားဖြစ်ကြောင်း
 ထင်ရှားအောင် “ယဒိ”ဟုလည်း ဋီကာတည်သည်။

၃။ ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတံ။ ။ထိုခန္ဓပဉ္စကသည် ပညတ်အားဖြင့် ရှိခြင်း မဟုတ်။
 ပရမတ္ထအားဖြင့် အထင်အရှားရှိခြင်းတည်းဟု သိစေလို
 သောကြောင့် ယံ အတ္ထိ-ကိုပင် “ယံ ဘူတံ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ယံ အတ္ထိ ယံ ဘူတံ
 ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓပဉ္စကံ၊ သတ္တင်္ဂတ္ထရ အဗျာကတဝဂ် ဇု-သုတ် အဋ္ဌကထာ။]

၄။ တံပဇာဒိ။ ။ထိုခန္ဓပဉ္စက၌ တပ်မတ်သော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းသည်
 ထိုခန္ဓပဉ္စကကို စွန့်ရာရောက်၏။ ထိုသို့ ဆန္ဒရာဂမဖြစ်လျှင်
 ထိုခန္ဓပဉ္စကကို လျစ်လျူရှုရာ ရောက်သောကြောင့် “ဥပေက္ခံ ပဋိလတတိ=ဝိပဿန-
 ပေက္ခာကို ရ၏”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

အပေါင်းကို။ ဝါ၊ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၌ တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂကို။
 ပဇာတမိ၊ ပယ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဥပေက္ခံ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော ဥပေက္ခာကို။
 ပဋိလဘတိ၊ ရ၏။ သော၊ ထို ရဟန်းသည်။ တဝေ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌။ န ရဇ္ဇတိ၊
 မတပ်မက်တော့။ သမ္ပဝေ၊ အနာဂတ်ဘဝ၌။ န ရဇ္ဇတိ။ (တနည်း) တဝေ၊
 ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၌။ န ရဇ္ဇတိ။
 သမ္ပဝေ၊ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၏ ဖြစ်ကြောင်း၌။ န ရဇ္ဇတိ။ အထ၊ ထိုသို့
 မတပ်မက်လသော်။ ဝါ၊ ထိုသို့ မတပ်မက်ခြင်းကြောင့်။ ဥတ္တရိ၊ အလွန်
 ဖြစ်သော။ သန္တံ၊ ငြိမ်သက်သော။ ပဒံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ သမ္မာ၊ မဖောက်မပြန်
 ဟုတ်မှန်စွာ။ ပညာယ၊ မဂ်ပညာဖြင့်။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ စ ခေါ၊ ထိုသို့
 မြင်ပါသော်လည်း။ အထ၊ ထို ရဟန်း၏။ ဝါ၊ သည်။ တံ ပဒံ၊ သည်။
 ဝါ၊ ကို။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံ
 အကုန်အစင်။ သစ္စိကတံ၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်သေး။
 [အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ အလုံးစုံ အကုန်အစင် မျက်မှောက် မပြုနိုင်သေး။]
 တထ၊ ထို ရဟန်း၏။ ဝါ၊ သည်။ သဗ္ဗေ၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ စင်။ မာနာနု-
 သယော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ပဟိနော၊ ပယ်အပ်သည်။ န ဟောတိ၊
 မဖြစ်သေး။ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ တဝရာဂါနုသယော ပဟိနော န ဟောတိ။
 သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဝိဇ္ဇာနုသယော ပဟိနော န ဟောတိ။ သော၊ ထို ရဟန်း
 သည်။ ပဉ္စန္ဒံ၊ ကုန်သော။ ဩရမ္မာဂိယာနံ၊ အောက်ကာမဘုံသို့ ကပ်ရောက်
 တတ်ကုန်သော။ ဝါ၊ အောက်ကာမဘုံဟူသော အပို၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်
 သော။ သံယောဇနာနံ၊ တို့၏။ ပရိက္ခယာ၊ ကုန်ခြင်းကြောင့်။ အန္တရာ-
 ပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ သေယျထာပိ၊ ဥပမာ

၁။ တဝေ သမ္ပဝေ။ “တဝ”အရ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို ယူ၍ “သမ္ပဝ” အရ
 အနာဂတ်ဘဝကို ယူပါ။ [သမ္ပဝ အရ “ကောင်းစွာ
 ဖြစ်ခြင်း=အစစွာ ဖြစ်ခြင်း”ဟူသော ဇာတိကိုသာ ရသော်လည်း ထိုဇာတိကို ယူလိုက်
 သဖြင့် ဝိညာဏ် နာမ် ရုပ် စသော အနာဂတ် အင်္ဂါငါးပါးကို ယူနိုင်သည်။ “ဇာတိ-
 ဇရာ မရဏဂုဟဏေန ဝိညာဏာဒိ ဖလပဂ္ဂက မေဝ ဂဟိတ”ဟူသော အဘိဓမ္မတ္ထ
 သင်္ဂဟ ပဉ္စည်းဝိုင်း စာသွားနှင့် သဘောတူပင်တည်း။ [တနည်း “တဝ”အရ ထင်ရှား
 ရှိသော ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကိုပင် ယူ၍ “သမ္ပဝ”အရ ထိုဘဝ၏ ဖြစ်ကြောင်း ရှေးဘဝ
 အကြောင်းကို ယူပါ။]

၂။ အယုတ္တရိ (ပေ) ပဟိနော။ ။ အထ ဧဝံ အရဇ္ဇမာနော ဥတ္တရိ သန္တံ
 ပဒံ နိဗ္ဗာန် အနတ္တမေဓ မဂ္ဂပညာယ သမ္မာ
 ပဿတိ-ဋီကာ။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမ်သာ ဖြစ်သေးသောကြောင့် ထို နိဗ္ဗာန်
 ကို အလုံးစုံ အကုန်အစင် မမြင်နိုင်သေးရကား ဘဝရာဂါနုသယနှင့် အဝိဇ္ဇာနုသယကို
 အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်ဟု ဟောတော်မူသည်။

မည်သည်ကား။ ဒီဝံ၊ တနေ့ပတ်လုံး။ သန္တတေ၊ ပြင်းစွာပူလောင်
 အပ်သော။ အယောကပါလေ၊ သံခဲကို။ ဟညမာနေ၊ တူဖြင့် ထုရိုက်
 အပ်သော။ ပပဋိကာ၊ မီးဖွားသည်။ နိဗ္ဗတ္တိတွာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ နိဗ္ဗာယေယျ
 (သေယျထာပိ)၊ ငြိမ်းရာသင်္ကဲ့သို့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဝေမေဝ၊ ဤအတူ
 သာလျှင်။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝေံ၊ သို့။ ပဋိပန္နော၊ သည်။ ဟောတိ (ပေ)
 အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ။

ပန၊ ကား။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဓ၊ ဤ သာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ သည်။
 ဝေံ၊ သို့။ ပဋိပန္နော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဧ။ (ကိံ၊ နည်း။) (ပေ) အန္တရာ-
 ပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ သေယျထာပိ၊ ကား။
 ဒီဝံ၊ တနေ့ပတ်လုံး။ သန္တတေ၊ အပ်သော။ အယောကပါလေ၊ ကို။
 ဟညမာနေ၊ အပ်သော။ ပပဋိကာ၊ သည်။ နိဗ္ဗတ္တိတွာ၊ ၍။ ဥပ္ပတိတွာ၊ ပျံ
 တက်၍။ နိဗ္ဗာယေယျ (သေယျထာပိ)၊ သို့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဝေမေဝ၊
 သာလျှင်။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝေံ၊ သို့။ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ (ပေ) အန္တရာ-
 ပရိနိဗ္ဗာယိ ဟောတိ။ ဧ။

ပန၊ ကား။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဘိက္ခု ဝေံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ (ပေ)
 အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ ဟောတိ။ [ဤ တတိယဝါရ၌ ဥပမာ ဝါကျဝယ် “တလံ၊
 မြေအပြင်သို့။ အနုပဟစ၊ မကပ်ရောက်မူ၍။” ဟူသော နှစ်ပုဒ်သာ ထူးသည်။
 စတုတ္ထဝါရ၌လည်း “တလံ၊ သို့။ ဥပဟစ၊ ကပ်ရောက်၍။” ဤ နှစ်ပုဒ်သာ
 ထူးသည်။]

ပန၊ ကား။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဓ၊ ၌။ ဘိက္ခု ဝေံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။
 (ပေ) အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ ဟောတိ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ သေယျထာပိ၊
 ကား။ (ပေ) ပရိတ္တေ၊ နည်းသော။ တိဏပုဇ္ဈေ ဝါ၊ မြက်အစု၌သော်၎င်း
 (မြက်ပုံ၌ သော်၎င်း)။ ကဋ္ဌပုဇ္ဈေ ဝါ၊ ထင်းအစု၌ သော်၎င်း (ထင်းပုံ၌
 သော်၎င်း)။ နိပတေယျ၊ ကျရာ၏။ သာ၊ ထို မီးဖွားသည်။ တတ္ထ၊ ထို မြက်
 အစု၌။ ဝါ၊ ထို ထင်းအစု၌။ အဂ္ဂိမ္မိ၊ မီးကိုလည်း။ ဇနေယျ၊ ဖြစ်စေရာ၏။
 ဓူမမ္မိ၊ မီးခိုးကိုလည်း။ ဇနေယျ၊ ရာ၏။ အဂ္ဂိမ္မိ၊ ကိုလည်း။ ဇနေတွာ၊ ဖြစ်စေပြီး
 ၍။ ဓူမမ္မိ၊ ကိုလည်း။ ဇနေတွာ၊ ၍။ ပရိတ္တေ၊ သော။ တမေဝ တိဏပုဇ္ဈံ ဝါ၊
 ကိုပင်သော်၎င်း။ (တမေဝ) ကဋ္ဌပုဇ္ဈံ ဝါ၊ ကိုပင်သော်၎င်း။ ပရိယာဒိ-
 ယိတွာ၊ ထက်ဝန်းကျင် ကုန်စင်အောင် ယူ၍ (ကုန်စင်အောင်လောင်၍)။
 အနာဟာရာ၊ လောင်စာမရှိသည်။ (ဟုတွာ) နိဗ္ဗာယေယျ (သေယျထာပိ)၊
 သို့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ ဘိက္ခု ဝေံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။
 (ပေ) အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ ဟောတိ။ [ဆဋ္ဌဝါရ၌ အနက် အထူးမရှိ။]

ပန၊ ကား။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဒ၊ ဤ။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဧဝံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ (ပေ) ဥဒ္ဓံသောတော ဟောတိ အကနိဋ္ဌဂါမိ။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ (ပေ) မဟန္တံ၊ ကြီးကျယ်သော။ တမေဝ တိဏပုဉ္ဇ ဝါ၊ ကိုပံင် သော်၎င်း။ (တမေဝ) ကဋ္ဌပုဉ္ဇ ဝါ၊ ကိုပံင်သော်၎င်း။ ပရိယာဒိယိတွာ၊ ရှိ။ ဂစ္ဆမ္ပိ၊ ပိုင်ရှင်မရှိသော တောချိုကိုလည်း။ ဒဟေယျ၊ လောင်ရာ၏။ ဒါယမ္ပိ၊ ပိုင်ရှင်ရှိသော တောကိုလည်း။ ဒဟေယျ၊ ရာ၏။ ဂစ္ဆမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ဒဟိတွာ၊ လောင်ပြီး၍။ ဒါယမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ဒဟိတွာ၊ ရှိ။ ဟရိတန္တံ ဝါ၊ စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင်သို့ သော်၎င်း။ ပထန္တံ ဝါ၊ လမ်းသို့ သော်၎င်း။ သေလန္တံ ဝါ၊ ကျောက်တောင်သို့သော်၎င်း။ ဥဒကန္တံ-ဝါ၊ ရေသို့ သော်၎င်း။ [အန္တ-အနက် မရှိ။] (တနည်း) ဟရိတန္တံ ဝါ၊ စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင် အပိုင်းအခြားသို့ သော်၎င်း။ ပထန္တံ ဝါ၊ လမ်းအပိုင်းအခြားသို့သော်၎င်း။ သေလန္တံ ဝါ၊ ကျောက် တောင်အပိုင်းအခြားသို့သော်၎င်း။ ဥဒကန္တံ ဝါ၊ ရေအပိုင်းအခြားသို့ သော် ၎င်း။ [ဤအလို အန္တ-သဒ္ဓါ-သိမာ-အနက်ဟော။] ရမဏိယံ၊ မွေ့လျော်ဖွယ် ကောင်းသော။ သူမိဘာဂံ ဝါ၊ မြေအဖို့သို့ သော်၎င်း။ အာဂမ္မ၊ ရောက်၍။ အနာဟာရာ၊ သည်။ (ဟုတွာ) နိဗ္ဗာယေယျ (သေယျထာပိ)။ သို့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဧဝမေဝ၊ သာလျှင်။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဧဝံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ (ပေ) အကနိဋ္ဌဂါမိ ဟောတိ။ ဣတိ၊ သို့။ (အံဟ၊ ပြီ။) [သတ္တဂံတ္ထရ အဗျာကတဝဂ် ပုရိသဂတိသုတ်]

၄၁-၄၄။ သောတာပတ္တိဖလသစ္စိကိရိယာယ ပဋိပန္နာဒိနိဒ္ဒေသ၊ အစ ရှိသော နိဒ္ဒေသတို့သည်။ ဥတ္တာနတ္တာဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ပန၊ အထူးကား။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော အရဟတိ ဧတ္ထ၊ ဤ ပါရှိ၍။ ဒွါဒသ၊ တကျိပ် နှစ်ယောက် ကုန်သော။ အရဟန္တော၊ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ကထံ၊ အဘယ်သို့ သိထိုက်ကုန်သနည်း။ ဟိ၊ အဖြေကား။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ဝိမောက္ခာ၊ တို့သည်။ သုညတော၊ သုညတဝိမောက္ခာ၎င်း။ အနိ- မိတ္ထော၊ ၎င်း။ အပ္ပဏိဟိတော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တယော၊ တို့တည်း။ တတ္ထ၊ ထို သုံးပါးသော ဝိမောက္ခာတို့တွင်။ သုညတဝိမောက္ခော၊ ဖြင့်။ ဝိမုတ္တ ခိဏာသဝေ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဋိပဒါဝသေန၊ အကျင့်၏ အပြား အားဖြင့်။ [ဒုက္ခာပဋိပဒါဒန္တာဘိညာ၊ ဒုက္ခာပဋိပဒါဒိပ္ပုဘိညာ၊ သုခါပဋိပဒါဒန္တာဘိညာ၊ သုခါပဋိပဒါဒိပ္ပုဘိညာ လေးပါးတည်း။] စတုဗ္ဗိဓော၊ သည်။ ဟောတိ။ တထာ၊ တူ။ အနိမိတ္တ- အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (ဝိမုတ္တခိဏာသဝေ၊ သည်။ ပဋိပဒါ- ဝသေန၊ ဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓော ဟောတိ။) ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ အရဟန္တော၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ဣတိ၊ သို့။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ ဣမေ အရဟန္တော ဝိယ၊ တို့ကဲ့သို့။ ဒွါဒသေဝ၊ တကျိပ်နှစ်ယောက်ပင်လျှင် ဖြစ်ကုန်

သော။ သကခါဂါမိနော၊ တို့၎င်း။ စတုပီသတိ၊ သော။ သောတာပန္နာ၊
 တို့၎င်း။ [နှစ်ဆယ့်လေးပါးသရုပ်ကို ကေဗိဇီနိဒ္ဒေသ၌ ပြခဲ့ပြီ။] အဋ္ဌစက္ကာ-
 လိသ၊ သော။ အနာဂါမိနော၊ တို့၎င်း။ [လေးဆယ့်ရှစ်ပါးသရုပ်ကို ဥဗ္ဗိ-
 သောတနိဒ္ဒေသ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဣတိ၊ သို့။ တွေကာ၊ ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိကုန်
 သော။ ပုဂ္ဂလ၊ တို့သည်။ ဣတော၊ ဤသာသနာတော်မှ။ မုစ္ဆိတွာ၊
 လွတ်၍။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ သာသနာတော်၏ အပဉ်။ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ မဖြစ်နိုင်ကုန်။
 ဣမသိညေဝ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓသာသနော၊ ဤသဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်
 ၌သာ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ကေကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂-ဒုကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၄၅။ ဒုကနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော။) ကောဓနောတိ၊
 ကား။ ကုဇ္ဈနသီလော၊ အမျက်ထွက်လေ့ ရှိသော (စိတ်ဆိုးလေ့ ရှိသော)။
 မဟာကောဓော၊ များသော ကောဓရှိသူတည်း။ ဝေ၊ သို့။ ပုဂ္ဂလံ၊ ကို။
 ပုစ္ဆိတွာပိ၊ မေးတော် မူပြီး၍လည်း။ ဓမ္မေန၊ ကောဓ ဟူသော ဓမ္မဖြင့်။
 ပုဂ္ဂလံ၊ ကောဓန ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ တတ္ထ ကတမော ကောဓောတိ-
 အာဒိံ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ပြီ။ ဥပနာဟိနိဒ္ဒေသာဒိသုပိ၊ အစရှိ
 သည် တို့၌လည်း။ ဒေသေ နယော၊ ပင်တည်း။ ကောဓော ကုဇ္ဈနာတိ-
 အာဒိနိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌ (အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ၌)။
 ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက် ရှိကုန်သည်သာ။ တထာ၊ တူ။
 ဥပနာဟိနိဒ္ဒေသာဒိသု၊ တို့၌။ ပုဗ္ဗကာလံ ကောဓောတိအာဒိနိ၊ အစရှိသော
 ပုဒ်တို့သည်။ (ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊ ကုန်သည်သာ။) အယံ ကောဓော
 အပ္ပဟိနောတိ၊ ကား။ တွေကော၊ သော။ အယံ ကောဓော၊ ကို။ ဝိက္ခမ္ဘ-
 နပ္ပဟာနေန ဝါ၊ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာန်အားဖြင့် သော်၎င်း။ ဝါ၊ ခွါခြင်း ဟူသော
 ပယ်ခြင်းအားဖြင့် သော်၎င်း။ တဒဂ်ပဟာနေန ဝါ၊ တဒဂ်ပဟာန် အားဖြင့်
 သော်၎င်း။ ဝါ၊ သုသိလျ အစိတ်အပိုင်းဖြင့် ထိုထို ဒုသိလျ အစိတ်အပိုင်းကို
 ပယ်ခြင်း အားဖြင့် သော်၎င်း။ သမုစ္ဆေဒပဟာနေန ဝါ၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်
 အားဖြင့် သော်၎င်း။ ဝါ၊ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း ဟူသော ပယ်ခြင်းအားဖြင့်
 သော်၎င်း။ အပ္ပဟိနော၊ မပယ်အပ်။ ပရတော၊ နောက်၌။ ဥပနာဟာဒိသုပိ၊
 တို့၌လည်း။ ဒေသေ နယော၊ ပင်တည်း။

၅၃။ အဟိရိကနိဒ္ဒေသာဒိသု၊ တိ၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော။) ဣမိနာ အဟိရိကေနာတိ၊ ကား။ ဝေပကာရေန၊ ဤသို့ အပြားရှိသော။ ဣမိနာ အဟိရိကဓမ္မေန၊ နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသော။ (ပုဂ္ဂလော-ဋီ စပ်။) ဣမိနာ အနောတ္တပေနာတိအာဒိသုပိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ သေဝ နယော၊ ပင်တည်း။

၆၃-၆၄။ အဇ္ဈတ္တသံယောဇနောတိ၊ ကား။ အဇ္ဈတ္တဗန္ဓနော၊ အဇ္ဈတ္တ-ကာမဘဝ ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ ရှိသော။ (ပုဂ္ဂလော-ဋီ စပ်။) ဗဟိဒ္ဓါ-သံယောဇနောတိ၊ ကား။ ဗဟိဒ္ဓါဗန္ဓနော၊ ဗဟိဒ္ဓိ ရူပါရူပဘဝ ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ ရှိသော။ (ပုဂ္ဂလော-ဋီ စပ်။) ဥဘောပိ၊ ၂-ယောက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထို အဇ္ဈတ္တသံယောဇနာ၊ ဗဟိဒ္ဓါသံယောဇနပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝတ္ထကသာလူပမာယ၊ နွားငယ် ကလေး၏ နေရာ နွားတဲကုပ် ဥပမာဖြင့်။ ဒီပေတဗျာ၊ ပြထိုက် ကုန်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဝတ္ထကသာလာယ၊ နွားကလေး၏ နေရာ နွားတဲကုပ်၏။ အန္တော၊ အတွင်း၌။ ဗဒ္ဒေါ၊ ဖွဲ့ချည်အပ်သည်။ (ဟုတွာ) အန္တောယေဝ၊ နွားတဲကုပ်၏ အတွင်း၌ပင်။ သယိတဝတ္ထကော ဝိယ၊ အိပ်နေသော နွားကလေးကို ကဲ့သို့။ ဣဓဋ္ဌကသောတာပန္နသကဒါ-ဂါမိနော၊ ဤ ကာမဘုံ၌ တည်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ် တို့ကို။ (ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။) ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထို ဣဓဋ္ဌက သောတာ ပန်၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဗန္ဓနမ္ပိ၊ နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း သံယောဇဉ်သည် လည်း။ ဣဓေဝ၊ ဤ ကာမဘုံ၌သာ။ (ဟောတိ။) သယမ္ပိ၊ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် လည်း။ ဣဓေဝ၊ ဤ ကာမဘုံ၌သာ။ (ဟောန္တိ။)

ပန၊ ကား။ အန္တော၊ နွားတဲကုပ်၏ အတွင်း၌။ ဗဒ္ဒေါ၊ အပ်သည်။ (ဟုတွာ) ဗဟိ၊ နွားတဲကုပ်၏ ပြင်ဘက်၌။ သယိတဝတ္ထကော ဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ ရူပါရူပဘဝေ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝ၌။ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော၊ တို့ကို။ (ဝေဒိတဗျာ။) ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထို ရူပဘဝ အရူပဘဝ၌ ဖြစ်ကြသော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဗန္ဓနမေဝ၊ နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း သံယောဇဉ်သည်သာ။ ဣဓ၊ ဤ ကာမဘုံ၌။ (ဟောတိ။) သယံ ပန၊ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်ကား။ ဗြဟ္မလောကေ၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌။ ဌိတာ၊ တည်ကုန်၏။

ဗဟိ၊ ၌။ ဗန္ဓော၊ အပ်သည်။ (ဟုတွာ) ဗဟိ၊ ၌။ သယိတဝတ္ထကော ဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ ရူပါရူပဘဝေ၊ ၌။ အနာဂါမီ၊ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (ဝေဒိတဗျာ။) ဟိ၊ မှန်။ တဿ၊ ထို အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗန္ဓနမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ ကာမဘုံမှ အပ၌။ (ဟောတိ။) သယမ္ပိ၊ မိမိကိုယ် တိုင်လည်း။ ဗဟိဒ္ဓါဝ၊ ကာမဘုံမှ အပ၌သာ။ (ဟောတိ။) ပန၊ ကား။ ဗဟိ၊ ၌။ ဗဒ္ဒေါ၊ အပ်သည်။ (ဟုတွာ) အန္တော၊ ၌။ သယိတဝတ္ထကော ဝိယ၊

ကိုကဲ့သို့။ ဣဋ္ဌေကအနာဂါမိ ဤ ကာမဘုံ၌တည်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (ဝေဒိတဗျော။) ဟိ၊ မုနံ။ တဿ၊ ထို ဣဋ္ဌေက အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗန္ဓနံ၊ သည်။ ရူပါရူပဘဝေသု၊ တို့၌။ (ဟောတိ။) သယံ ပန၊ မိမိကိုယ်တိုင် ကား။ ဣမ၊ ဤ ကာမဘုံ၌။ ဌိတော၊ တည်၏။

၆၅။ အက္ခောဓနနိဒ္ဒေသဒိသု၊ တို့၌။ ပဟိနောတိ၊ ကား။ ဝိက္ခမ္ဘ- နုပ္ပဟာနေန ဝါ၊ ဝိက္ခမ္ဘနုပ္ပဟာန်အားဖြင့် သော်၎င်း။ တဒဂံပ္ပဟာနေန ဝါ၊ တဒဂံပဟာန် အားဖြင့် သော်၎င်း။ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန ဝါ၊ သမုစ္ဆေဒ- ပဟာန် အားဖြင့် သော်၎င်း။ ပဟိနော၊ ပယ်အပ်ပြီ။ [တဒဂံပဟာန်ကို ဒုတိယအရာ၌ ထားသည်ကား ဝိပဿနာ တဒဂံပဟာန်ဖြစ်၍ ဝိက္ခမ္ဘနု ပဟာန် ထက် သာသောကြောင့်တည်း။]

၇၃။ ဒုလ္လဘနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အက္ခော ဝေ ဝေဒိတဗျော။) ဒုလ္လဘတိ၊ ကား။ သုလဘာ၊ လွယ်စွာရအပ်ကုန်သည်။ န၊ မဟုတ်ကုန်။ ပုဗ္ဗကာရီတိ၊ ကား။ ပဌမမေဝ၊ သူတပါးတို့၏ ကျေးဇူး မပြုမီ ရှေးဦးစွာ သာလျှင်။ ကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ကတဝေဒိတိ၊ ကား။ ကတံ၊ သူတပါးတို့ ပြုအပ်သော ကျေးဇူးကို။ ဝေဒေတိ၊ ထင်ရှားစေတတ်၏။ ဝိဒိတံ၊ ထင်ရှားသည်ကို။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှားသည်ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ [ဝိဒေ ဓာတ် ၏ ထင်ရှားခြင်းအနက်ကို ယူစေလို၍ “ပါကဋ္ဌံ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဝေဒေတိ-၌ ကာရိတ်ဝင်ကြောင်း သိစေလို၍ “ပါကဋ္ဌံ ကရောတိ”ဟု ဖွင့်သည်။] တေ၊ ပုဗ္ဗကာရီ ကတဝေဒိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ အဂါရိယာနဂါရိယေဟိ၊ အိမ်၌ နေသူ လူဝတ်ကြောင့် အိမ်၌မနေသူရှင်ရဟန်းတို့ဖြင့်။ ဒီပတဗျာ၊ ကုန်၏။ ဟိ၊ ခွဲ။ အဂါရိယေသု၊ အိမ်၌နေသူ လူဝတ်ကြောင့်တို့တွင်။ မာတာပိတရော၊ မိဘ တို့သည်။ ပုဗ္ဗာရိနော နာမ၊ ရှေးဦးစွာ ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏။ ပုတ္တဓိတရော ပန၊ သားသမီးတို့သည်ကား။ (ကတဝေဒိနော နာမ-၌ လှမ်းစပ်။) မာတာ- ပိတရော၊ တို့ကို။ ပဋိဇဂ္ဂန္ဓာ၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးကုန်သော်၎င်း။ တေသံ၊ ထို မိဘတို့ အပေါ်၌။ အဘိဝါဒနာဒီနိ၊ အလွန်ရိုသေစွာ ရှိခိုးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို။ ကုရုမာနာ၊ ပြုကုန်သော်၎င်း။ ကတဝေဒိနော နာမ၊ ကတဝေဒိတို့ မည်၏။ ဝါ၊ သူတပါးတို့ပြုအပ်သော ကျေးဇူးကို ထင်ရှားစေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်၏။

အနဂါရိယေသု၊ အိမ်၌ မနေသူ ရှင်ရဟန်းတို့တွင်။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ၊ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတို့သည်။ ပုဗ္ဗကာရိနော နာမ၊ တို့မည်၏။ အန္တေဝါသိက- သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ၊ အနီးနေ တပည့်၊ အတူနေ တပည့် တို့သည်။ အာစရိယု- ပဇ္ဈာယေ၊ တို့ကို။ ပဋိဇဂ္ဂန္ဓာ၊ ကုန်သော်၎င်း။ တေသံ၊ ထို ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ် တို့ကို။ အဘိဝါဒနာဒီနိ၊ တို့ကို။ ကုရုမာနာ၊ ကုန်သော်၎င်း။ ကတဝေဒိ-

နော နာမ၊ တို့မည်၏။ ဝါ၊ တို့မည်၏။ တေသံ၊ ပုဗ္ဗကာရီ ကတဝေဒီပုဂ္ဂိုလ် တို့၏။ အာဝိတာဝတ္ထာယ၊ ထင်စွာဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ဥပဇ္ဈာယပေါသက- သောဏထွေရာဒီနိ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးသော သောဏထေရ် အစ ရှိသည်တို့၏။ ဝတ္ထုနိ၊ ဝတ္ထုတို့ကို။ ကထေတဗ္ဗာ၊ ဟောပြောထိုက်ကုန်၏။

အပရော နယော၊ အခြားတနည်းကား။ ပရေန၊ တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပကာရေ၊ လျော်စွာ ပြုအပ်သော ကျေးဇူးကို။ အကတေယေဝ၊ မပြုအပ် မိပင်။ အတ္တနိ၊ မိမိအပေါ်၌။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော။ ဥပကာရံ၊ ကျေးဇူးကို။ အနပေက္ခိတွာ၊ မငဲ့မှု၍။ ကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗကာရီ၊ ပုဗ္ဗကာရီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ကျေးဇူးကို ရှေးဦးစွာ ပြုလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဧက ဝိယ၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကဲ့သို့ နည်း။) မာတာပိတရော စေဝ သေယျထာပိ၊ တို့ကဲ့သို့၎င်း။ အာစရိယုပဇ္ဈာ- ယာ စ သေယျထာပိ၊ တို့ကဲ့သို့၎င်းတည်း။ သော၊ ထိုပုဗ္ဗကာရီပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒုလ္လဘော၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်၏။ ဝါ၊ ရနိုင်ခဲ၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။ သတ္တာနံ ၊ သတ္တဝါတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ တဏှာဘိတူတတ္တာ၊ တဏှာသည် လွှမ်းမိုးအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပရေန၊ သည်။ ကတဿ၊ အပ်သော။ ဥပကာရဿ၊ အား။ အနုရူပပွဝတ္တိ ၊ လျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ [ဇာနန္ဒော၊ ဝေဒိယန္ဒော-၌ စပ်။] အတ္တနိ ၊ ၌။ ကတံ၊

၁။ သတ္တာနံ တဏှာဘိတူတတ္တာ။ “သတ္တာနံ”အရ၌ ဥပမာဖြစ်သော ဆရာ မိဘတို့ကို မယူရ။ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း။ မိဘ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ ပုဗ္ဗကာရီဖြစ်ခြင်းမှာ ဒုလ္လဘ မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။ ဥပမေယျဘက်၌ ပြုအပ်သော သတ္တဝါတို့၏ ပုဗ္ဗကာရီအဖြစ်ကား ဒုလ္လဘဖြစ်၏။ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း။ ထုတပါး၏ ကျေးဇူးကို ပြုလုပ်ပေးရာ၌ မိမိအတွက် ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲမှု ဖြစ်ရတတ်၏။ တဏှာဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ငဲ့ညှာသူကား ထိုကဲ့သို့ ဆင်းရဲ မခံချင်လောက်အောင် တဏှာက လွှမ်းမိုးထားသောကြောင့်တည်း။

၂။ အနုရူပပွဝတ္တိ။ “စာအုပ်တို့၌ “ပဝတ္တိ”ဟု ဒုတိယန္တ တွေ့ရ၏။ ဇာနန္ဒော ဝေဒိယန္ဒော-ပုဒ်၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “အနုရူပ- ပဝတ္တိ”ဟု ပဌမန္တ ရှိသင့်ပါသည်။ အနုရူပါ+ပဝတ္တိ ယသ္မာတိ အနုရူပပဝတ္တိ။

၃။ အတ္တနိ ကတံ (ပေ) ဝေဒိယန္တော။ “အတ္တနိ ကတံ ဥပကာရံ”သည် ကတည၊ ကတဝေဒီ ၂-ပုဒ်လုံး၌ ပါသော ကတ-၏ အဖွင့်တည်း။ “ဇာနန္ဒော”သည် ကတည-၌ ညု၏ အဖွင့်။ “ဝေဒိယန္တော”သည် ကတဝေဒီ-၌ ဝေဒီ-၏ အဖွင့်တည်း။ [မောဂ္ဂလာန်အလို အားဖြင့် ဝိဒေ-ဓာတ်နောင် ငါး-ပစ္စည်းသက်သောကြောင့် ဣ-ကို ဣယ-ပြု၍ “ဝေဒိယ”ဟု ဖြစ်၏။ ကစ္စည်းကျမ်းအလိုဖြစ်မှု ဣယ-ပစ္စည်းဖြင့် “ဝေဒယန္တော”ဟု ရှိရလိမ့်မည်။]

အပ်သော။ ဥပကာရံ၊ ကိ။ ဥပကာရတော၊ ကျေးဇူးအားဖြင့်။ ဝါ၊ ကျေးဇူးဟူ၍။ ဇာနန္တော၊ သိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝေဒိယန္တော၊ ထင်ရှားစေတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတညကတဝေဒိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ၊ ဤ။ ကော ဝိယ၊ ကဲ့သို့နည်း။) မာတာပိတုအာစရိယုပဇ္ဈာယေသု၊ မိဘ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့ အပေါ်၌။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပရိပန္နော သေယျတာပိ၊ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့တည်း။ သောပိ၊ ထိုကတညကတဝေဒိ ပုဂ္ဂိုလ်ကို လည်း။ ဒုလ္လဘော၊ အပ်၏။ ဝါ၊ ဤ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ အဝိဇ္ဇာသိဘူတတ္တာ၊ အဝိဇ္ဇာသည် လွှမ်းမိုးအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အပိ စ၊ သည်သာမကသေး။ အကာရဏဝစ္ဆလော၊ ပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးဟူသော အကြောင်းမရှိသည်ဖြစ်၍ မေတ္တာဖြင့် ချစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗကာရိ၊ ပုဗ္ဗကာရီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ကျေးဇူးကို ရှေးဦးစွာ ပြုလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။) သကာရဏဝစ္ဆလော၊ သူပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးဟူသော အကြောင်းရှိသည်ဖြစ်၍ မေတ္တာဖြင့် ချစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတညကတဝေဒိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ။) မေ၊ ငါ၏ကျေးဇူးကို။ ကရိယတိ၊ နောင်အခါ ပြန်၍ ပြုလိမ့်မည်။ ဣတိ ဝေမာဒိကာရဏနိပေက္ခကိရိယော၊ ဤသို့ အစရှိသော အကြောင်းကို ငဲ့ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗကာရိ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ (ဟောတိ။) မေ၊ ငါ၏ကျေးဇူးကို။ ကရိယတိ၊ လိမ့်မည်။ ဣတိ ဝေမာဒိကာရဏသာပေက္ခကိရိယော၊ ဤသို့ အစရှိသော အကြောင်းကို ငဲ့ခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ [ရှေး နိဿယ၌ ကာရဏ-နေရာဝယ် “ကရဏ”ဟု ရှိ၏။] ကတညကတဝေဒိ၊ သည်။ (ဟောတိ။)

၁။ အဝိဇ္ဇာသိဘူတတ္တာ။ ။ ကျေးဇူးရှင်တို့၏ ကျေးဇူးကို သိမှုသည် အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာတည်း။ သတ္တဝါတို့၌ အဝိဇ္ဇာ လွှမ်းမိုး နေရကား ထိုဉာဏ်မျိုးဖြစ်ဖို့ မလွယ်ကူ။ ထို့ကြောင့် ကတညကတဝေဒိ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုလ္လဘပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်သည်။

အမှာ။ ။ အကာရဏဝစ္ဆလပုဒ်၊ တမော ဇောတိပရာယဏပုဒ် စသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။ သဂါတာဝဂ္ဂ ကောသလ သံယုတ်ပါဠိတော်၌ “တမော တမပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်၊ တမော ဇောတိပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဇောတိ တမပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဇောတိ ဇောတိပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုး ဟောတော်မူ၏။ [“နိဝေ ကုလေ ပစ္စာဇာတောတိအာဒိနာ တမေန ယုတ္တောတိ တမော”ဟု တမ-အရ ပစ္စုပ္ပန်စာဝ၌ မှောင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။]

တမော ဇောတိပရာယဏော၊ ဤ တဝဉ္စ မှောင်သည်ဖြစ်၍ အလင်းဘဝ ဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗကာရီ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဇောတိ ဇောတိပရာယဏော၊ ဤတဝဉ္စလည်း လင်းသည်ဖြစ်၍ အလင်းဘဝဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတညူကတဝေဒီ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဒေသေတာ၊ ဟောပြောပို့ချ သင်ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗကာရီ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ပဋိပဇ္ဇိတာ၊ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတညူကတဝေဒီ၊ ပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးကို သိတတ်၊ ပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးကို ထင်ရှားစေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ။) သဒေဝကော၊ နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ လောကော၊ လောက၌။ အရဟံ၊ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မဖောက် မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ ပုဗ္ဗကာရီ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ (ဟောတိ။) အရိယသာဝကော၊ အရိယာဖြစ်သော သာဝကသည်။ ကတညူကတဝေဒီ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ဒုကနိပါတဋ္ဌကထာယံ၊ ဒုကနိပါတ်အဋ္ဌကထာ၌။ ပုဗ္ဗကာရီတိ၊ ကား။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဥပကာရဿ၊ ကို။ ကာရကော၊ ပြုတတ် သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ကတညူကတဝေဒီတိ၊ ကား။ တေန၊ ထို ပုဗ္ဗကာရီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတိ၊ ပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးကို။ ဥ တွာ၊ သိပြီး၍။ ပစ္စာ၊ ၌။ ဝါ၊ မှ။ (ဥပကာရဿ၊ ကို။) ကာရကော၊ တည်း။ တေသု၊ ထို နှစ်မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ပုဗ္ဗကာရီ၊ သည်။ ဣဏံ၊ ကြွေးကို။ ဒေမိ၊ ပေး၏။ ဣတိ၊ သို့။ သညံ၊ အမှတ်အသားကို။ ကရေတိ၊ ၏။ ပစ္စာ၊ ၌။ ဝါ၊ မှ။ (ဥပကာရဿ၊ ကို။) ကာရကော၊ သည်။ ဣဏံ၊ ကို။ ဇီရာပေတိ၊ ကြေညက်စေ၏ (ဆပ်နေ၏)။ ဣတိ၊ သို့။ သညံ၊ ကို။ ကရေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဣတ္ထကမေဝ၊ ဤမျှလောက်ကိုသာ။ ဝုတ္တံ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ။

၈၄။ ဒုတ္တပ္ပယနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဒုတ္တပ္ပယာတိ၊ ကား။ အတပ္ပယာ၊ မတင်းတိမ်စေအပ် မရောင်ရဲစေအပ်ကုန်သော။ (ဒွေ ပုဂ္ဂလာ ကတမေ-၌ စပ်။) [ပိဏန-အနက်ဟော တပ္ပဓာတ်+ကာရိတ် ဣယ-ပစ္စည်း။ ဒုတ္တပ္ပယာ-၌ ခ-ပစ္စည်း။ အတပ္ပယာ-၌ကား ဣ-ပစ္စည်း။] ကေနစိ၊ တစုံတယောက်သည်။ တပေတံ၊ တင်းတိမ် ရောင်ရဲစေခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းကုန်။ [ပုဂ္ဂလာကို ဝဲ၍ သက္ကာ၌ ဗဟုဝစ် ကျေ။] ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပဋ္ဌာက-ကုလံ ဝါ၊ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အမျိုးကိုသော်၎င်း။ ဉတိကုလံ ဝါ၊ ဆွေမျိုးဖြစ်သော အမျိုးကိုသော်၎င်း။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ဝသမာနော၊

နေလသော်။ စီဝရေ၊ သင်္ကန်းသည်။ ဇိက္ခေ၊ ဆွေးမြေ့လသော်။ ဝါ၊
 ဟောင်းနွမ်းလသော်။ တေဟိ၊ ထို အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အမျိုး၊ ဆွေမျိုး
 တို့သည်။ ဒိန္နံ၊ ပေးလှူအပ်သော။ စီဝရံ၊ သင်္ကန်းကို။ နိက္ခိပတိ၊ မသုံးစွဲပဲ
 ချထား၏။ ဝါ၊ သိမ်းထား၏။ န ပရိဘူတိ၊ မသုံးစွဲ။ [နိက္ခိပတိ-ကို ထပ်ဖွင့်
 သည်။] ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်း
 ကိုလည်း။ ဂဟေတွာ၊ ခံယူပြီး၍။ နိက္ခိပတေဝ၊ မသုံးစွဲပဲ ချထားသည်သာ။
 ဝါ၊ သိမ်းထားသည်သာ။ (သော စ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။) ယော၊ သည်။
 တေနေဝ နယေန၊ ထိုနည်းဖြင့်ပင်။ လဒ္ဓိံ လဒ္ဓိံ၊ ရအပ် ရအပ်ပြီးသော
 သင်္ကန်းကို။ ဝိဿဇ္ဇေတိ၊ စွန့်၏။ ပရဿ၊ သူတပါးအား။ ဒေတိ၊ ပေးလှူ၏။
 [ဝိဿဇ္ဇေတိ-ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ လဒ္ဓိမ္ပိ၊
 ရအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကိုလည်း။ တထေဝ၊ ထိုအတူသာလျှင်။ ကရေတိ၊
 ။ (သော)စ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၎င်းတည်း။ ခွေ၊ ကုန်သော။ ဣမေ ပုဂ္ဂလော၊
 တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ သကဇ္ဈေဟိပိ၊ လှည်းတို့ဖြင့်သော်မှလည်း။ ပစ္စယေ၊
 ပစ္စည်းတို့ကို။ ဥပနေန္တေန၊ ကပ်ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် (ပေးလှူသော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) တပေတု၊ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲစေခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ ကုန်။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုတ္တပ္ပယာ နာမ၊ ထိုမည်၏။ ဝါ၊ မတင်းတိမ်စေအပ်၊
 မရောင့်ရဲစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏။

ဂ၅။ သုတပ္ပယနိဒ္ဒေသေ၊ ဌိ။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) န
 ဝိဿဇ္ဇေတိတိ၊ ကား။ အတ္တနော၊ မိမိဖို့။ အ ကတွာ၊ မပြုမူ၍။ ပရဿ၊ အား။
 န ဒေတိ၊ မပေးလှူ။ ပန၊ ကား။ အတိရေကေ၊ အပိုအလွန်သည်။ သတိ၊
 ရှိလသော်။ န နိက္ခိပတိ၊ မသုံးစွဲပဲ မချထား။ ဝါ၊ မသိမ်းဆည်း။ ပရဿ၊
 အား။ ဒေတိ၊ ။ ဣဒံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ အပ်သည်။ ဝါ၊ သည်။
 ဟောတိ၊ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ နည်း။) ပန၊ ချဲ့။ ယော ဘိက္ခု၊ သည်။
 ဥပဋ္ဌာကကုလာ ဝါ၊ မှသော်၎င်း။ ဉာတိကုလာ ဝါ၊ မှသော်၎င်း။ ဇိက္ခ-
 စီဝရော၊ ဆွေးမြေ့သော သင်္ကန်းရှိသည်။ ဝါ၊ ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်း
 ရှိသည်။ (ဟုတွာ) သာဠကံ၊ အဝတ်ကို။ လဘိတွာ၊ ရ၏။ ဝါ၊ ကြောင့်။
 စီဝရံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ချုပ်ဆုံးမှုကိုပြု၍။ ပရိဘူတိ၊ သုံးစွဲ၏။ န နိက္ခိပတိ၊
 မသုံးစွဲပဲ မချထား။ ဝါ၊ မသိမ်းဆည်း။ အဂ္ဂဋ္ဌံ၊ အဖာကို။ ဒတွာ၊ ပေး၍။
 (ဖာထေး၍။) ပါရပန္နောပိ၊ ရမ်းရပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ရုံရပါသော်လည်း။
 ပန၊ တဖန်။ ဒိယုမာနေ၊ ပေးလှူအပ်သော်။ [ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-၏ ကံ-ဖြစ်သော
 ကြောင့် “ဒိယုမာနံ”ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] သဟသာ၊ အဆောတလျှင်။
 န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ မခံယူ။ (သော စ၊ ၎င်း။) ယော၊ သည်။ လဒ္ဓိံ လဒ္ဓိံ၊
 ရအပ် ရအပ်ပြီးသော အဝတ်ကို။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ဝါ၊ ကိုယ်တိုင်။
 ပရိဘူတိ၊ ။ ပရေသံ၊ တို့အား။ န ဒေတိ၊ (သော)စ၊ ၎င်းတည်း။ ဒွေပိ၊

လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေ၊ တို့သည်။ [သက္ကာ-၌ ကတ္တား။] ဝါ၊ တို့ကို။ [တပေတုံ ၌ အပ္ပဓာနကံ။] သုခေန၊ ချမ်းသာသဖြင့်။ တပေတုံ၊ ငှါ။ သက္ကာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သုတပ္ပယာ နာမ၊ တို့မည်၏။ ဝါ၊ လွယ်ကူစွာ တင်းတိမ်စေအပ်၊ ရောင်ရဲစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက် သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

၈၆။ အာသဝါတိ၊ ကား။ ကိလေသာ၊ ကိလေသာအာသဝေါတို့သည်။ (ဝစုန္တိ-၌ စပ်။) န ကုက္ကုစွာယိတဗ္ဗံ ကုက္ကုစွာယတိတိ၊ ကား။ န ကုက္ကုစွာယိတဗ္ဗယုတ္တကံ၊ ကုက္ကုစွကို မပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော ဝတ္ထုကို။ ကုက္ကုစွာယတိ၊ ကုက္ကုစွကို ပြု၏။ [ကုက္ကုစွံ-နောင် ကရဓာတ်၏ အနက်၌ ဣယ-ပစ္စည်း သက်ထားသည်။] သူကရမံသံ၊ ဝက်သားကို။ လဘိတွာ၊ ရ၍။ အစ္စမံသန္တိ၊ ဝံသားဟူ၍။ ကုက္ကုစွာယတိ၊ ၏။ မိဂမံသံ၊ သမင်သားကို။ လဘိတွာ၊ ၍။ ဒီပိမံသန္တိ၊ သစ်၏အသားဟူ၍။ ကုက္ကုစွာ-ယတိ။ ကာလော၊ စားချိန်အခါသည်။ သန္တေယေဝ၊ ထင်ရှားရှိစဉ်ပင်။ ကာလော၊ စားချိန်အခါသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိ၊ သို့။ (ကုက္ကုစွာ-ယတိ။) အပ္ပဝါရေတွာဝ၊ မပယ်မြစ်စေအပ်ပဲသာလျှင်။ ဝါ၊ ပဝါရိတ် မသင့်ပဲသာလျှင်။ ပဝါရိတော၊ ပယ်မြစ်စေအပ်သည်။ ဝါ၊ ပဝါရိတ်သင့် သည်။ အသ္မိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ (ကုက္ကုစွာယတိ။) [ပဝါရိတော ပုဒ်၏ သဒ္ဓတ္တကို ဝိနည်း ပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ် ကြည့်ပါ။] ပတ္ထေ၊ သပိတ်၌။ ရဇသ္မိံ၊ မြို့မှန်သည်။ အပတိတေယေဝ၊ မကျပဲသာလျှင်။ ပတိတံ၊ ကျပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ (ကုက္ကုစွာယတိ။) အတ္တာနံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓိဿ၊ ရည်စူး၍။ မစ္စမံသေ၊ ငါး အသားကို။ အကတေယေဝ၊ မပြုအပ်ပဲသာလျှင်။ မံ၊ ငါ့ကို။ ဥဒ္ဓိဿ၊ ၍။ (မစ္စမံသံ၊ ကို။ ကတံ၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ကုက္ကုစွာယတိ၊ ၏။ ကုက္ကုစွာယိ-တဗ္ဗံ န ကုက္ကုစွာယတိတိ၊ ကား။ ကုက္ကုစွာယိတဗ္ဗယုတ္တကံ၊ ကုက္ကုစွကို ပြုထိုက်သည်၏အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော ဝတ္ထုကို။ န ကုက္ကုစွာယတိ၊ ကုက္ကုစွကို မပြု။ အစ္စမံသံ၊ ကို။ လဘိတွာ၊ ၍။ သူကရမံသန္တိ၊ ဟူ၍။ န ကုက္ကုစွာယတိ။ (ပေ) အတ္တာနံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓိဿ၊ ၍။ မစ္စမံသေ၊ ကို။ ကတေ၊ အပ်သော်။ မံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓိဿ၊ ၍။ (မစ္စမံသံ၊ ကို။) ကတံ၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ န ကုက္ကုစွာယတိ။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ၊ (ဒုကနိပါတ်) အင်္ဂုတ္တိရိ အဋ္ဌကထာ-၌။ န ကုက္ကုစွာယိတဗ္ဗန္တိ၊ ကား။ သံဘာတောဂဿံ၊ သံဘာ၏

၁။ သံဘတောဂဿ။ ။သံဘတောဂဿာတိ သံဃဿ စတုပစ္စယပရိဘော-
ဂတ္ထာယ ဒိန္နခေတ္တဝတ္ထုတဋ္ဌာကာဒိကဿ (ကိုင်း)
တတော ဥပ္ပန္နုဗျေဟိရညာဒိကဿ စ သံဃဿ တောဂဿ၊အပဋ္ဌပနန္တိ အသံဝိဇောနံ။

စည်းစိမ်ကို။ (တနည်း) သံဃာဘာဂဿ၊ သံဃာ၏အဖို့ကို။ အပဋ္ဌပနံ၊ မဖြစ်စေခြင်းသည်။ အဝိစာရဏံ၊ မစီမံခြင်းသည်။ [အပဋ္ဌပနံကို ထပ်ဖွင့်သည်။] န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ နာမ၊ ကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်သောအရာမည်၏။ [မစီရင်မှ အပြစ်လွတ်၏၊ ထို့ကြောင့် မစီရင်ခြင်းကို ကုက္ကုစ္စ မပြုထိုက်။] တံ၊ ထိုကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်သောအရာကို။ ကုက္ကုစ္စာယတိ၊ ၏။ ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗန္တိ၊ ကား။ တဿေဝ၊ ထို သံဃာ၏ စည်းစိမ်ကိုပင်။ ဝါ၊ ထို သံဃာ၏အဖို့ကိုပင်။ ပဋ္ဌပနံ၊ ဖြစ်စေခြင်းသည်။ ဝိစာရဏံ၊ စီမံခြင်းသည်။ (ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ နာမ၊ မည်၏။) တံ၊ ထိုကုက္ကုစ္စပြုထိုက်သော အမှုကို။ န ကုက္ကုစ္စာယတိ၊ ဣတိ ဧတ္ထေကမေဝ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားကိုသာ။ စုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ ဣမေသန္တိ၊ ကား။ ခိန္တံ၊ ကုန်သော။ ဣမေသံ ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့၏။ (အာသဝါ-၌ စပ်။) သုဘူမိယံ၊ ကောင်းသောမြေ၌။ တိဏလတာဒီဓိ၊ မြက်နှယ်အစရှိသော သစ်ပင်တို့သည်။ (ဝဇုန္တိ) ဝိယ၊ တိုးပွားကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ရတ္တိမ္ပိ၊ ညဉ့်အခါ၌၎င်း။ ဒိဝါပိ၊ နေ့အခါ၌၎င်း။ အာသဝါ၊ ကိလေသာ အာသဝေါတို့သည်။ ဝဇုန္တိယေဝ၊ တိုးပွားကုန်သည်သာ။ သုက္ကပက္ခေ၊ ဖြူစင်သောအဖို့၌။ ကပ္ပိယမံသံ၊ အပ်သောအသားကို။ လဘိတွာ၊ ရှိ။ ကပ္ပိယမံသန္တေဝ၊ ဟူ၍သာလျှင်။ ဂဏ္ဍန္တော၊ မှတ်ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ၊ ကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်သော ဝတ္ထုကို။ န ကုက္ကုစ္စာယတိ နာမ၊ ကုက္ကုစ္စကို မပြုသည် မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဣမိနာ နယေန၊ ပြင့်၊ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗော၊ ၏။

ဓောနာဟ အဝိစာရဏန္တိ-ဒုကနိဇ္ဈေသက ဗာလဝဂ်အဖွင့်၊ လယ်ယာ၊ တဖက်ဆည်းကန် စသည်တို့ကို သံဃာ၏ ဝတ္ထုကံအဖြစ်ဖြင့် (ဝတ္ထကံအဖြစ်ဖြင့်) လူလျှင် အလှခံကောင်း၏။ သို့သော် ထို လယ်ယာ စသည်တို့ကို လယ်လုပ်သူတို့အား မည်၍ မည်မျှ အဖို့ဘာဝပေးရမည် ဟူ၍ကား မစီမံကောင်း။ ထိုသို့ မစီမံကောင်းသည်ကို မစီမံ နေခြင်းသည် ကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်သောအရာ မည်၏။

မှတ်ချက်။ ။ [သံသဘောဂဿ-နေရာဝယ် “သံသဘာဂဿ”ဟု မူကဲ့ ရှိ၏။ သံဃာအတွက် ရထိုက်သော အဖို့ကို စီမံခြင်း၊ မစီမံခြင်းကို ဆိုရာ ဌာန ဖြစ်သောကြောင့် ထို မူကဲ့က ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်၏။ သံသ (ဘောဝ)စည်းစိမ်ဟူသော အသုံးအနှုန်းကား ဝိနည်း၌ မရှိပါ။ ဘာဝ ဟူသော အသုံးအနှုန်းကိုသာ တွေ့ရပါသည်။ [ဧတ္ထကာ နာမ ဘူမိယာ ဧတ္ထေကော နာမ ဘာဝေါ (ပေ) တသ္မာ၊ ကဟာ-ပဏာနံ ဝိစာရိတတ္တာ။ (ပေ) ကပ္ပိယာနံ တဏှုလာနံ ဝိစာရိ-တတ္တာ စသည်။ နိဿဂ္ဂိယ ရာဇသိက္ခာပဓ အဋ္ဌတထာ။]

၈၈။ ဟိနာခိမုတ္တောတိ၊ ကား။ ဟိနဇ္ဈာသယော၊ ယုတ်ညံ့သော အဇ္ဈာသယရှိသော။ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။) [“အဓိ=လွန်လွန်ကဲကဲ+မုတ္တိ=သက်ဝင်ခြင်း”ဟူသည်နှင့် “အဓိ=လွန်ကဲသော+အာသယ=အလို”ဟူသည် သဘောတူပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အဓိမုတ္တောကို “အဇ္ဈာသယော”ဟု ဖွင့်သည်။] ဒုဿိလောတိ၊ ကား။ နိဿိလော၊ သိလမရှိသည်။ (ဟောတိ။) ပါပဓမ္မောတိ၊ ကား။ လာမကဓမ္မော၊ ယုတ်မာသော အကျင့်သဘော ရှိသည်။ (ဟောတိ။)

၈၉။ ပဏီတာခိမုတ္တောတိ၊ ကား။ ပဏီတဇ္ဈာသယော၊ မွန်မြတ်သော အဇ္ဈာသယရှိသော။ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။) ကလျာဏဓမ္မောတိ၊ ကား။ ဘဒ္ဒကဓမ္မော၊ တင့်တယ်သော သဘောရှိသည်။ သုစိဓမ္မော၊ စင်ကြယ်သော သဘောရှိသည်။ သုန္ဒရဓမ္မော၊ ကောင်းသော ကိုယ်ကျင့်သဘောရှိသည်။ (ဟောတိ။)

၉၀။ တိတ္ထောတိ၊ ကား။ သုဟိတော၊ တင်းတိမ်ရောင်ရဲသော။ ပရိယောသိတော၊ ပြီးဆုံးပြီးသော။ (ပုဂ္ဂလော ကတမော-၌ စပ်။) တပေတတတိ၊ ကား။ အညေသမ္ပိ၊ မိမိမှတပါး အခြားသော သာဝကတို့ကိုလည်း။ တိတ္ထိကဓား၊ တင်းတိမ်ရောင်ရဲခြင်းကို ပြုတော်မူတတ်၏။ ပစ္စေကသဗ္ဗုဒ္ဓါယေ စ တထာဂတသာဝကတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်။ နဝဟိ၊ ကုန်သော။ လောကုတ္တရဓမ္မေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သယံ၊ ကိုယ်တိုင်။ တိတ္ထာ၊ တင်းတိမ်ရောင်ရဲကြကုန်၏။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ပြည့်စုံလုံလောက် ကြကုန်၏။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ အညေ၊ မိမိမှတပါး အခြားသောသာဝက တို့ကို။ တပေတံ၊ တင်းတိမ်ရောင်ရဲစေခြင်းငှါ။ န သက္ကောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်ကုန်။ ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏။ ဓမ္မကထာယ၊ တရားစကားကြောင့်။ အဘိသမယော၊ သစ္စာ ၄-ပါး တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ ပန၊ ကား။ သာဝကာနံ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့၏။ ဓမ္မကထာယ၊ ကြောင့်။ အပရိမာဏာနုပ္ပိ၊ အတိုင်းအရှည် မရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန် သော။ ဒေဝမနုဿာနံ၊ နတ်လူတို့၏။ အဘိသမယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။

ခေံ သန္တေပိ၊ ဤသို့ ဖြစ်နိုင်ပါသော်လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထို ဗုဒ္ဓသာဝကတို့သည်။ ဓမ္မံ၊ ကို။ ဒေသေန္တာ၊ ဟောကုန်လသော်။ အတ္တနေော၊

၁။ သုဟိတော။ ။ဒိဝါဒိ သုဟ-ဓာတ်သည် ခန္တိတိတ္ထိ ၂-နက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ တိတ္ထိအနက်တည်း။ ထို့ကြောင့် တိတ္ထောကို “သုဟိတော”ဟု ဖွင့်သည်။ “တင်းတိမ်ရောင်ရဲခြင်း”ဟူသည် ဝအောင် စားပြီးသူ ကဲ့သို့ ပြီးဆုံးခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပရိယောသိတော”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထပ်ဖွင့်သည်။

၏။ ဝစနံ၊ စကားကို။ ကတွာ၊ ၍။ န ကထေန္တိ၊ မဟောကြကုန်။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဘုရားရှင်တို့၏။ ဝစနံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ကထေန္တိ၊ ကုန်၏။ သောတုံ၊ နာယူခြင်းငှါ။ နိသိန္နပရိသာပိ၊ တိုင်နေသော ပရိသတ်သည်လည်း။ အယံ ဘိက္ခု၊ သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ဝါ၊ ကိုယ်တိုင်။ ပဋိဝိဒ္ဓမ္မံ၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော တရားကို။ န ကထေတိ၊ ဟောသည်မဟုတ်။ ဗုဒ္ဓေဟိ၊ တို့သည်။ ပဋိဝိဒ္ဓမ္မံ၊ ကို။ ကထေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ စိတ္တိကာရံ၊ အရိ အသေပြုမှုကို။ ကရေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော စိတ္တိကာရော၊ ထို အရိအသေပြုမှုသည်။ ဗုဒ္ဓါနံ ယေဝ၊ ဘုရားရှင်တို့အပေါ်၌သာ။ ဟောတိ၊ ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ တတ္ထ၊ ထိုတရားဟောရာ၌။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါဝ၊ သည်သာ။ တပေတာ နာမ၊ သူတပါးကို ရောင်ရဲစေတော်မူသည် မည်တော်မူ၏။ ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။ အသုကဿ၊ ထိုမည်သောလူကို။ ဣဒ္ဓိဒ္ဓိဉ္စူ၊ ဤမည် ဤမည်သော လာဘ်ကို။ ဝါ၊ ဤမည် ဤမည်သော ရာထူးကို။ ဒေထ၊ ပေးလိုက်ကြကုန်လော့။ ဣတိ၊ သို့။ ရညာ၊ မင်းသည်။ အာဏတ္တာ၊ စေခိုင်းအပ်သော မင်းမှုထမ်းတို့သည်။ အာနေတွာ၊ ဆောင်ယူ၍။ ကိဉ္ဇာပိ ဒေန္တိ၊ အကယ်မူလည်း ပေးကုန်၏။ အထ ခေါ၊ စင်စစ်ကား။ ရာဇာဝ၊ မင်းသည်သာ။ တတ္ထ၊ ထိုသို့ ပေးရာ၌။ ဒါယကော၊ ပေးတတ်သူတည်း။ ယေဟိပိ၊ အကြင်လူတို့သည်လည်း။ (ဌာနန္တရံ၊ ရာထူးကို။) လဒ္ဓံ၊ ရအပ်သည်။ ဟောတိ၊ တေ၊ ထို လူတို့သည်။ (ဂဏန္တိ-၌ စပ်။) ရညာ၊ သည်။ အမှာကံ၊ ငါတို့အား။ ဌာနန္တရံ၊ ကို။ ဒိန္နံ၊ ပေးအပ်ပြီ။ ဣဿရိယဝိဘဝေါ၊ အစိုးရ သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရာထူးစည်းစိမ်ကို။ ဒိန္နော၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ ဝေ၊ ဤသို့သာ။ ဂဏန္တိ ယထာ၊ မှတ်ယူကြကုန် သကဲ့သို့။ ရာဇပုရိသေဟိ၊ မင်းမှုထမ်းယောက်ျားတို့သည်။ (အမှာကံ၊ တို့အား။ ဌာနန္တရံ၊ ကို။ ဒိန္နံ၊ အပ်ပြီ။ ဣဿရိယဝိဘဝေါ၊ ကို။ ဒိန္နော၊ အပ်ပြီ။) ဣတိ၊ သို့။ န ဂဏန္တိ ယထာ၊ မမှတ်ယူကြကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဣဒံ သမ္ပဒံ၊ ဤ မချွတ်မလွင်း ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ဥပမေယျကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်။ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ သည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဒုကနိဒ္ဒေသဝတ္ထနာ၊ သည်။
 နိဗ္ဗိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁။ ဧဝံ တတ္ထ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါဝ။ ။ဧဝံ-ဖြင့် “သာဝကာနံ ပန မေဗကထာယ” စသည်ကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ သာဝကတို့၏ မေဗကထာကြောင့် တရားထုံးကို ရကြလျှင် သာဝကတို့လည်း ထို တရားထုံးကို ရစေ ရာ၌ “တပေတာ”မည်သင့်သည် မဟုတ်ပါလောဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဧဝံ

၃-တိကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉၁။ တိကနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) ဒုဿီလောတိ၊ ကား။ နိဿီလော၊ သီလမရှိသည်။ (ဟောတိ။) ပါပဓမ္မောတိ၊ ကား။ လာမကသဘာဝေါ၊ ယုတ်မာသော ကိုယ်ကျင့်သဘောရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဝါ၊ တနည်း။ သီလဝိပတ္တိယာ၊ သီလ၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ ဒုဿီလော၊ ပျက်သော သီလရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိယာ၊ အယူ၏ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ ပါပဓမ္မော၊ ယုတ်မာသောကိုယ်ကျင့်သဘောရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဝါ၊ တနည်း။ ကာယဝစီသံဝရဘောဓေန၊ ကာယသံဝရ ဝစီသံဝရ၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ ဒုဿီလော၊ ပျက်သော သီလရှိသည်။ (ဟောတိ။) သေသသံဝရဘောဓေန၊ ကြွင်းသော မနောသံဝရ၊ သတိသံဝရ စသည်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ ပါပဓမ္မော၊ သည်။ (ဟောတိ။) အသုဒ္ဓပယောဂတာယ၊ မစင်ကြယ်သော ကာယပယောဂ ဝစီပယောဂ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုဿီလော၊ မစင်ကြယ်သော သီလရှိသည်။ (ဟောတိ။) အသုဒ္ဓါယတာယ၊ မစင်ကြယ်သော အဇ္ဈာသယရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပါပဓမ္မော၊ သည်။ (ဟောတိ။) ကုသလသီလဝိရဟေန၊ ကုသိုလ်သီလမဲ့ ကင်းခြင်းကြောင့်။ ဒုဿီလော၊ သီလမရှိသည်။ (ဟောတိ။) အကုသလသီလသမန္နာဂမေန၊ အကုသိုလ်သီလနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ ပါပဓမ္မော၊ ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားရှိသည်။ (ဟောတိ။) အသုစိတိ၊ ကား။ အသုစိတိ၊ မစင်ကြယ်ကုန်သော။ ကာယကမ္မာဒီဟိ၊ ကာယကံ အစရှိသည်တို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ၏။

သင်္ကဿီရသမာစာရောတိ ၊ ကား။ သင်္ကာယ၊ ယုံမှားခြင်းဖြင့်။ ပရေဟိ။ သူတပါးတို့သည်။ သရိတဗ္ဗသမာစာရော၊ မှတ်ထင်အပ်သော အကျင့်ရှိသည်။

တတ္ထ-စသည်ကို မိန့်သည်။ သာဝကတို့၏ ဓမ္မကထာကြောင့် တရားထူးရကြသော်လည်း သာဝကတို့သည် တပေတာ-မမည်နိုင်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသည်သာ တပေတာ မည်နိုင်သည် ဟူလို။ [ရှေးနိဿယဝယ် “တတ္ထ၊ ထို ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့တွင်”ဟု စွဲ၏။ “တတ္ထ ဒါယကော”ဟူသော နောက်ဝါကျကိုထောက်၍ ထိုအစွဲကို စဉ်းစားသင့်သည်။]

၁။ သင်္ကဿရသမာစာရော။ ။ သရိတဗ္ဗောတိ သရော၊ သင်္ကာယ + သရော သင်္ကဿရော၊ သင်္ကဿရော + သမာစာရော ယဿာတိ သင်္ကဿရသမာစာရော၊ ကိစ္ဆိဓေဝ စသည်ကား ယုံမှားခြင်းဖြင့် မှတ်ထင်အပ်သော အကျင့်ရှိပုံကို ပြသော ဝိတ္ထာရတည်း။ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ သူတပါးတို့က မိမိအပေါ်၌ ယုံမှားခြင်းဖြင့် မှတ်ထင်အပ်သော အကျင့်ရှိပုံကို ပြ၏။ ဥပမာ-ကျောင်းအတွင်း၌ အရက်ထည့်ထားအပ်သော ပုလင်းကို မြင်လျှင် “ဟာ ဒီ ကိုယ်တော် အရက်သောက်ထားပြီ ထင်တယ်”ဟု သူ့အပေါ်၌ ယုံမှားစရာ ဖြစ်လောက်အောင် ရှေးရှေးကပင် မတော် မတရားသော အကျင့်ကို ကျင့်တတ်သူကဲ့သို့တည်း။

(ဟောတိ။) ကိဉ္ဇိဇေဝ၊ တစုံတခုသာလျှင်ဖြစ်သော။ အသာရပုံ၊ မလျောက်ပတ်သော အမှုကို။ ဒိသွာ၊ တွေ့ရ၍။ ဝါ၊ တွေ့ခြင်းကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤအမှုသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဣမိနာ၊ ဤ ရဟန်းသည်။ ကတံ၊ အပ်သည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ပရေဟိ၊ တို့သည်။ အာသကံနိယသမာစာရော၊ ယုံမှားအပ်သော အကျင့်ရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဝါ၊ တနည်း။ အတ္တနောယေဝ၊ ၎င်းသာ။ သင်္ကာယ၊ ဖြင့်။ သရိတဗ္ဗသမာစာရော၊ ယုံမှားအပ်သော အကျင့်ရှိသည်။ (ဟောတိ။) သာသကံသမာစာရော၊ ယုံမှားခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော အကျင့်သည်။ (ဟောတိ။ ၎င်း။ ဝါ၊ ရှိ၏။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ တဿ၊ ထို ရဟန်း၏။ (သာသကံသမာစာရော-၌ လှမ်းစပ်။) ဒိဝါဠာနာဒီသု၊ နေနေရာ အစရှိသော အရပ်ထိုဌ်။ သန္တိပတိတုာ၊ စုဝေး၍။ ကိဉ္ဇိဇေဝ၊ တစုံတခုကိုသာလျှင်။ မန္တယန္တေ၊ တိုင်ပင်နေကုန်သော။ ဘိက္ခူ၊ တို့ကို။ ဒိသွာ၊ မြင်ရ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ဣမေ၊ ဤ ရဟန်းတို့သည်။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဟုတုာ၊ ၍။ မန္တန္တိ၊ တိုင်ပင်နေကြကုန်၏။ ကစ္စိ၊ အသို့နည်း။ [ရှေးနိဿယ၌ “ကိဉ္ဇိ”ဟု ရှိ၏။] မယာ၊ သည်။ ကတကမ္မံ၊ ပြုအပ်သော အမှုကို။ ဇာနိတုာ၊ သိ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ မန္တန္တိ နုခေါ၊ တိုင်ပင်နေကြလေကုန်သလော။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ သာသကံသမာစာရော၊ ယုံမှားခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော အကျင့်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ရှိ၏။

၁။ အတ္တနောယေဝ ဝါ။ ။ဤ ဇုတိယနည်း၌ကား မိမိ၏ အကျင့်ကိုပင် မိမိကိုယ်တိုင် ယုံမှားခြင်းဖြင့် မှတ်ထင်အပ်သော အကျင့်ဖြစ်ပုံကို ပြ၏။ ဥပမာ- အခြားသော ရဟန်းတို့ စုဝေး၍ တနေရာ၌ အခြားအကြောင်းအရာကို တိုင်ပင်ကြလျှင် မိမိက မတရားမှုကို ပြုထားမိသည့်အတွက် “ထို ရဟန်းများသည် ငါ့အကြောင်းကိုသိ၍ ပြောကြလေရော့သလား”ဟု ယုံမှားဖွယ် ဖြစ်လောက်အောင် မိမိမှာ မတရားသော အကျင့်ရှိနေသူကဲ့သို့တည်း။ [နှစ်နည်းလုံးပင် သရ-အတွက် ကမ္မသာနေ ချည်းတည်း။]

အင်္ဂုတ္တိရိဒ္ဓိတာ။ ။ဤ နှစ်နည်းအပြင် သရဇာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ယူ၍ “အတ္တနော သင်္ကာယ ပရေသံ သမာစာရကိုရိယံ သရတိ အာသကံသိ ဝိဇာဝတီတိ သင်္ကာယသရသမာစာရော (ယုံမှားခြင်းဖြင့် သူတပါးတို့၏ သမာစာရသို့ ပြေးသွားတတ်သူ။) ဝေမေတ္တ ကတ္တိသာနေတပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ” ဤသို့ တိက-ရထကာရဝဂ်၊ အာသံသသုတ်၌ တနည်း ဖွင့်သေးသည်။ “သင်္ကာယ သရတိတိ သင်္ကာယရော၊ သမာစာရံ သင်္ကာယရော သင်္ကာယသရသမာစာရော”ဟု ပြ။

၂။ တဿ (ပေ) သမာစာရော။ ။ “တဿ”ကို သာသကံသမာစာရော-၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “သာသကော+ သမာစာရော သာသကံသမာစာရော”ဟု ကမ္မဓာရ်ပြုရန် ဋီကာဖွင့်သည်။ “ဗဟုဗ္ဗိဟိ မပြုရ”ဟုလို့။

ပဋိစ္ဆန္ဒကမ္မန္တောတိ၊ ကား။ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗယုတ္တကေန၊ ဖုံးထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော။ [ဆန္ဒ-၌ တ ပစ္စည်းကို တဗ္ဗ-ပစ္စည်း၏အနက်ဟောဟု ကြံပါ။] ပါပကမ္မေန၊ မကောင်းမှုကံနှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ၏။

အဿမဏော သမဏပဋိညောတိ၊ ကား။ အဿမဏော၊ ရဟန်း အစစ်မဟုတ်သည်။ ဟုတောဝ၊ ဖြစ်၍ပင်။ ဝါ၊ လျက်ပင်။ သမဏပထိဂ္ဂပကာတယ၊ ရဟန်းအစစ်နှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဟံ၊ သည်။ သမဏော၊ ရဟန်းအစစ်တည်း။ ဣတိ ဝေ ပဋိညော၊ ဤသို့ ဝန်ခံခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ။) အဗြဟ္မစာရီ ဗြဟ္မစာရီပဋိညောတိ၊ ကား။ သုနိဝတ္ထေ၊ ကောင်းစွာဝတ်အပ်သော ခါးဝတ်သင်းပိုင် ရှိကုန်သော။ သုပါရုဇော၊ ကောင်းစွာ ရှိအပ် ရမ်းအပ်သော ကေသီရှိကုန်သော။ သုမ္ဘကပတ္တစရေ၊ မြေသပိတ်ကို ဆောင်ကုန်သော။ [သုမ္ဘကပတ္တစရေတိ မတ္တိကာပတ္တစရေ။-တိကဂုံတ္တရဋီကာ။] ဂါမ-နိဂမ ဇနပဒ ရာဇဓာနိသု၊ ရွှာ၊ နိဂုံး၊ ဇနပဒိ မင်းနေပြည်တို့၌။ ပိဏ္ဏာယ၊ ဆွမ်းအလှိုင်။ စရိတွာ၊ လှည့်လည်၍။ ဇီဝိကံ၊ အသက်မွေးမှုကို။ ကပ္ပေန္တေ၊ ပြုနေကုန်သော။ အညော၊ အခြားကုန်သော။ ဗြဟ္မစာရီနော၊ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဒိသ္မာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ သယမ္ပိ၊ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း။ တာဒိသေန၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ အာကာရေန၊ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ တထာ၊ ဗြဟ္မစာရီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကျင့်သည့်အတိုင်း။ ပဋိပဇ္ဇနတော၊ ကျင့်ခြင်းကြောင့်။ (ဒေန္တောဝိယ-၌ စပ်။) အဟံ၊ ငါသည်။ ဗြဟ္မစာရီ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသူသည်။ (အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။) ဣတိ သ္မိ။ ပဋိညံ၊ ဝန်ခံမှုကို။ ဒေန္တော ဝိယ၊ ပေးသကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ [“တမင်လာ ပေးနေဖို့မလို၊ ထိုသို့ ကျင့်လျှင် ပေးရာရောက်သည်” ဟူလို။] ပန၊ ဆက်။ အဟံ၊ သည်။ ဘိက္ခု၊ တည်း။ ဣတိ သ္မိ။ ဝတွာ၊ ပြောဆို၍။ ဥပေါသထဂ္ဂါဒိနိ၊ ဥပုသ်ကျောင်းဆောင် အစရှိသည်တို့သို့။ ပဝိသန္တော၊ ဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဗြဟ္မစာရီပဋိညော၊ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ ယေဝ၊ ကေန ဖြစ်သည်သာတည်း။ [ဈေဂါကျ၌ကဲ့သို့ ဝန်ခံသူနှင့် တူရုံမက ကေန ဝန်ခံနေသောကြောင့် “ဟောတိ ယေဝ”ဟု ဝေ ဖြင့် ဆိုသည်။] တထာ၊ ထိုအတူ။ [တထာ ဖြင့် “ဗြဟ္မစာရီပဋိညောတိယေဝ”ကို အနုကဇန ပြုသည်။] သံသိကံ၊ သံသာ၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သော။ လာတံ၊ လာတ်ကို။ ဂဏှန္တော၊ ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဗြဟ္မစာရီပဋိညော၊ သည်။ ဟောတိ ယေဝ၊ သည်သာ။)

အန္တောပူတိတိ၊ ကား။ ပူတိနာ၊ ပုပ်သော။ ကမ္မေန၊ အမှုသည်။ အန္တော၊ အတွင်းသို့။ အနုပဝိဋ္ဌော၊ အစဉ်မပြတ် သက်ဝင်အပ်သည်။ ဝါ၊ တနည်း။ နိဂ္ဂုဏတယ၊ သိလစသော ဂုဏ် မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။

[ဟိတ်ကူ။] ဂုဏ်သာရဝိရဟိတတ္တာ၊ သီလစသော ဂုဏ်အနှစ်မှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အန္တောပူတိ၊ အတွင်း၌ ပုပ်နေသည်။ (ဟောတိ။) [“အတွင်း၌ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် စသော အပုပ်များသာ ရှိသည်။ “သီလ စသော ဂုဏ် အနှစ်ကား မရှိ” ဟူလို။] အဝဿုတောတိ၊ ကား။ ရာဂါဒိယိ၊ ရာဂ အစ ရှိသော ကိလေသာ ထို့သည်။ တိန္တော၊ စိုစွတ်အပ်သည်။ (ဟောတိ။) ကသမ္ပုဇာတောတိ၊ ကား။ သဉ္ဇာတ ရာဂါဒိကစဝရော၊ လွန်စွာ ဖြစ်သော ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ အမှိုက်ရှိသည်။ (ဟောတိ။) အထဝါ၊ ကား။ တိန္တကုဏပဂတိ၊ စိုစို ဖပ်ဖပ် လတ်ဆတ်သော အကောင်ပုပ်၌ ဖြစ်သော (အကောင်ပုပ်မှ ယိုကျသော)။ ကသဋ္ဌဥဒကံ၊ အသားအဖတ် မှုန့်ကလေးတွေ ရောနေသော အရည်ကို။ ကသမ္ပု၊ ကသမ္ပုဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ စ၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ သာသနေ၊ ၌။ ဒုဿီလော နာမ၊ မည်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဇိဂုစ္ဆနိယတ္တာ၊ စက်ဆုပ် အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တိန္တကုဏပ ကသဋ္ဌဥဒက သဒိသော၊ စိုစွတ်သော အကောင်ပုပ်၊ အသားမှုန့် ကလေးတွေ ရောနေသော အရည်နှင့် တူ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကသမ္ပုဝိယ၊ အသားဖတ်နှင့် ရောသော အပုပ်ရည် ကဲ့သို့။ [ရှေးက ကသမ္ပု ကို ယောက်သွားပုပ်”ဟု ပေး၏။ ဤ အဖွင့်နှင့် မည်။] ဇာတော၊ ဖြစ်သူတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကသမ္ပုဇာတော၊ မည်၏။

တဿ န ဝေ ဟေတိတိ၊ ကား။ ကသ္မာ ကြောင့်။ (ဝေ၊ ဤသို့ တောင့်တ ခြင်းသည်။) န ဟောတိ၊ မဖြစ်သနည်း။ ယတ္ထ၊ အကြင် သီလ၌။ ပတိဋ္ဌိတေန၊ တည်သော ရဟန်းသည်။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို။ လဒ္ဓံ၊ ရခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်းသည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တဿာ ပတိဋ္ဌာယ၊ ထို သီလ ဟူသော တည်ရာ၏။ ဘိန္တတ္တာ၊ ပျက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝေ၊ ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်။ န ဟောတိ။) ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင် ပြဉ်းအံ့။ စဏ္ဍာလကုမာရဿ၊ စဏ္ဍာလ လုလင်၏။ (ဝေ န ဟောတိ-၌ စပ်။) အသုကော နာမ၊ ထို မည်သော။ ခတ္တိယကုမာရော၊ ခတ္တိယ လုလင်ကို။ ဝါ၊

၁။ ကသမ္ပုဇာတော။ ။ “သင်္ကာရော စ ကသမ္ပုပီ”- အဘိဓာန် (၂၂၄) နှင့် အညီ ကသမ္ပုသဒ္ဓါသည် အမှိုက်သရိုက် အနက်ကို ဟော ၏။ ရာဂ စသည်ကိုပင် “အမှိုက်သရိုက်”ဟု တင်စားထားသည်။ ဇာတော ကသမ္ပု ယဿာတိ ကသမ္ပုဇာတော ဟု ပြု။

၂။ အထဝါ။ ။ ဤ နည်း၌ ကသမ္ပုသဒ္ဓါသည် “မပုပ်သေးပဲ စိုနေသေးသော သူ့ဆေးကောင်မှ တွက်သော အသားဖတ်နှင့်ရောသော အရည်” ဟူသော အနက်ကို ဟောသော ရှုဋ္ဌိသဒ္ဓါတည်း။ ထို့ကြောင့် “ကသမ္ပု ဝုစ္စတိ (ပေ) ဥဒကံ”ဟု ဆိုသည်။ ဝိဂြိုဟ်မှာ “ကသမ္ပု ဝိယ ဇာတော ကသမ္ပုဇာတော”ဟူသော အဋ္ဌကထာ အတိုင်းပင်တည်း။

မင်းသားကို။ ရဇ္ဇေ၊ မင်းအဖြစ်၌။ အဘိသိတ္တော၊ အဘိသိက်သွန်းအပ်ပြီ။
 ဣတိ၊ သို့။ သုတူာပိ၊ ကြားရ၍လည်း။ ဝါ၊ ကြောင့်လည်း။ ယသ္မိံ၊ ကုလေ၊
 အကြင် ခတ္တိယအမျိုး၌။ ပစ္စာဇာတာ၊ စွဲ၍ဖြစ်သော ခတ္တိယလုလင်တို့သည်။
 အဘိသေကံ၊ အဘိသိက်သို့။ ပါပုဏန္တိ၊ ကုန်၏။ တသ္မိံ၊ ကုလေ၊ ထိုခတ္တိယ
 အမျိုး၌။ အပစ္စာဇာတတ္တာ၊ စွဲ၍ မဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဟမ္ပိ၊
 သည်လည်း။ ကုဒါဿ နာမ၊ အဘယ် မည်သော အခါ၌။ သော ခတ္တိယ-
 ကုမာရော ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ အဘိသေကံ၊ သို့။ ပါပုဏေယျံ၊ ရောက်ရပါအံ့နည်း။
 ဣတိ ဝေံ၊ ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်။ န ဟောတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊
 သာလျှင်။ ဒုဿိလဿံ၊ သီလမရှိသော ရဟန်း၏။ (ဝေံ န ဟောတိ-၌ စပ်။)
 အသုကော နာမ၊ သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တော၊ ရောက်ပြီ။
 ဣတိ၊ သို့။ သုတူာပိ၊ လည်း။ ယသ္မိံ၊ သီလေ၊ ၌။ ပတိဋ္ဌိတေန၊ တည်သော
 ရဟန်းသည်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တဗ္ဗံ၊ ရောက်ထိုက်၏။ တဿ၊ ထို သီလ၏။
 အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ အဟမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ကုဒါဿ နာမ၊ ၌။
 သော သီလဝါဝိယ၊ ထို သီလ ရှိသော ရဟန်းကဲ့သို့။ အရဟတ္တံ၊ သို့။
 ပါပုဏေယျံ၊ ရောက်ရပါအံ့နည်း။ ဣတိ ဝေံ၊ ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်။
 န ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေဂ္ဂပေ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊
 ကို။ အရဟတ္တာသာယ၊ အရဟတ္တဖိုလ်၌ ဖြစ်သော အာသာ၏။ အဘာဝါ၊
 ကြောင့်။ နိရုသောတိ၊ အာသာ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။

၉၂။ တဿ ဝေံ ဟောတိတိ၊ ကား။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (တဿ၊
 ထို ရဟန်း၏။ ဝေံ၊ ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်။) ဟောတိ၊ နည်း။ ယသ္မိံ၊
 အကြင် သီလ၌။ ပတိဋ္ဌိတေန၊ တည်သော ရဟန်းသည်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။
 ပါပုဏိတုံ၊ ငှါ။ သက္ကာ၊ သည်။ ဘဝေယျ၊ ရာ၏။ တဿာ ပတိဋ္ဌာယ၊
 ထို သီလ ဟူသော တည်ရာ၏။ ထိရတ္တာ၊ ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 (တဿ၊ ၏။ ဝေံ၊ သည်။ ဟောတိ။) ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။
 သုဇာတဿ၊ နှစ်ဘက်သော မယ်တော် ခမည်းတော်တို့မှ ကောင်းစွာ
 မွေးဖွားသော။ ခတ္တိယကုမာရဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ (ဝေံ ဟောတိ ယထာ-၌ စပ်။)
 အသုကော နာမ၊ သော။ ခတ္တိယကုမာရော၊ ကို။ ဝါ၊ ရဇ္ဇေ၊ ၌။ အဘိ-
 သိတ္တော၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ သုတူာဝ၊ ကြားလျှင် ကြားချင်းပင်။
 ယသ္မိံ၊ ကုလေ၊ အကြင် ခတ္တိယအမျိုး၌။ ပစ္စာဇာတာ၊ စွဲ၍ဖြစ်သော ခတ္တိယ
 လုလင်တို့သည်။ အဘိသေကံ၊ သို့။ ပါပုဏန္တိ၊ ကုန်၏။ တသ္မိံ (ကုလေ)၊
 ၌။ ပစ္စာဇာတတ္တာ၊ စွဲ၍ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ [ပစ္စာဇာတဿ] ဟု
 စာအုပ်တို့၌ ရှိသော်လည်း ရှေ့ဝါကျဝယ် “အပစ္စာဇာတတ္တာ” ဟု ရှိခဲ့သော
 ကြောင့် “ပစ္စာဇာတတ္တာ” ဟု ရှိမှ ရှေ့နောက်လည်း ညီ၍ စာသွားလည်း

ကောင်းသည်။ ရှေးစာအုပ်တို့၌လည်း “ပစ္စာဇာတတ္တာ” ဟု ပါဠိမှန် ရှိသည်။]
 အဟမ္မိ၊ သည်လည်း။ ဣဒါဿ နာမ၊ ၌။ သော ကုမာရော ဝိယ၊ ကဲ့သို့။
 အဘိသေကံ၊ သို့။ ပါပုဏေယျ၊ နည်း။ ဣတိ ဝေံ၊ ဤသို့ တောင့်တခြင်း
 သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ သီလဝတော၊ သီလ
 ရှိသော ရဟန်း၏။ (ဝေံ ဟောတိ-၌ စပ်။) အသုကော နာမ၊ သော။
 ဘိက္ခု၊ သည်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ သုတုာဝ၊ ပင်။
 ယသ္မိ သီလေ၊ ၌။ ပတိဋ္ဌိတေန၊ သည်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တဗ္ဗိ၊ ရောက်
 ထိုက်၏။ တဿာ ဖတိဋ္ဌာယ၊ ၏။ ထိရတ္တာ၊ ကြောင့်။ အဟမ္မိ၊ သည်လည်း။
 ကုဒါဿ နာမ၊ ၌။ သော ဘိက္ခု ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏေယျ၊
 ရောက်ရပါအံ့နည်း။ ဣတိ ဝေံ၊ ဤသို့ တောင့်တ ခြင်းသည်။ ဟောတိ။
 အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ အာသံ-
 သော နာမ၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်ကို တောင့်တသော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏ ဟူ၍။
 ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊ တို့ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အရဟတ္တံ၊ ကို။
 အာသံသတိ ပတ္တေတိ၊ တောင့်တတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာသံသော၊
 မည်၏။ [အာ-ဥပသာရကြောင့် သံသ ဓာတ်သည် တောင့်တခြင်း အနက်ကို
 ဟော၏။]

၉၃။ ယာ ဟိဿ ပုဗ္ဗေ အဝိမုတ္တဿာတိ၊ ကား။ တဿ ခိဏာသဝဿ၊
 ၏။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ အရဟတ္တဝိမုတ္တိယာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ဝိမုတ္တိ ဖြင့်။
 အဝိမုတ္တဿ၊ ကိလေသာတို့မှ မလွတ်သေးစဉ်။ ယာ ဝိမုတ္တာသာ။ (တနည်း
 မူကဲ့။) ယာ ဝိမုတ္တိယာသာ၊ အကြင် ဝိမုတ္တိအာသာသည်။ ဝါ၊ အကြင် ကိလေ
 သာတို့မှ လွတ်ခြင်း၌ ဖြစ်သော နာသာသည်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီ။
 သာ။ ထို ဝိမုတ္တိ အာသာသည်။ ဝါ၊ ထို ကိလေသာတို့မှ လွတ်ခြင်း၌ ဖြစ်
 သော အာသာသည်။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါ၊ ငြိမ်းပြီ။ တဿာ၊ ကြောင့်။ ဝေံ၊ ဤသို့
 တောင့်တခြင်းသည်။ န ဟောတိ။ ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။
 အဘိသိတ္တဿ၊ အဘိသိက်သွန်းလောင်းပြီးအပ်သော။ ခတ္တိယဿ၊ ခတ္တိယ၏။
 (ဝေံ န ဟောတိ ယထာ-၌ စပ်။) အသုကော နာမ၊ သော။ ခတ္တိယ-
 ကုမာရော၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ ရဇ္ဇေ၊ ၌။ အဘိသိတ္တော၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။
 သုတုာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ဧဏဿ၊ တယောက်တည်းသော။ ရညော၊
 ၏။ ဒွိန္နံ၊ နှစ်ကြိမ်ကုန်သော။ ရဇ္ဇာဘိသေကာနံ၊ မင်းအဖြစ်၌ အဘိသိက်
 သွန်းခြင်းတို့၏ငှင်း။ ဒွိန္နံ၊ နှစ်စင်းကုန်သော။ သေတစ္ဆတ္တာနံ၊ ထီးဖြူတို့၏ငှင်း။
 အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ အဟမ္မိ၊ သည်လည်း။ ကုဒါဿ နာမ၊ ၌။
 သော ကုမာရော ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ အဘိသေကံ၊ သို့။ ပါပုဏေယျ၊ အံ့နည်း။
 ဣတိ ဝေံ၊ ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်။ န ဟောတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေမေဝ။

သာလျှင်။ ခီကာသဝဿ၊ ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ခေံ န ဟောတိ-
 စပံ။) အသုကော နာမ၊ သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပတ္တော၊
 ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ သုတု၊ ရှိ။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ဒွိန္နံ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။
 အရဟတ္တာနံ၊ တို့၏။ အတာဝါ၊ ကြောင့်။ အဟမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ကုဒါဿု
 နာမ၊ ဌံ။ သော ဘိက္ခု၊ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏေယျံ၊ အံ့နည်း။
 ဣတိ ဝေံ၊ ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်။ န ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။
 ဝေဂ္ဂပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ အရဟတ္တာသာယ၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်၌
 ဖြစ်သော အာသာ၏။ ဝိဂတတ္တာ၊ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိဂတာ-
 သောတိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။

၉၄။ ဂိလာနုပမနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ (ဝုတ္တံ-၌ စပံ။) ယာယ ဥပမာယ၊
 အကြင် ဥပမာ ဖြင့်။ တေ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဂိလာနုပမာတိ၊ ဂိလာနု ဟူသော
 ဥပမာ ရှိသတို့ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ။ တာဝ၊ ဂိလာနုပမ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။
 (ဒဿေတု-၌ စပံ။) တံ ဥပမံ၊ ထို ဥပမာကို။ ဒဿေတု၊ ငှါ။ တယော ဂိလာ-
 နာတိအာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို တယော ဂိလာနာ
 အစရှိသော စကားရပ်၌။ သပ္ပါယာနီတိ၊ ကား။ ဟိတာနိ၊ စီးပွားဖြစ်
 ကုန်သော။ ဝုဒ္ဓိကရာနိ၊ တိုးပွားခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော။ (ဘောဇနာနိ
 လဘန္တော ဝါ-စသည်တို့၌ စပံ။) ပထိဂ္ဂပန္နိ၊ ကား။ အနုစ္စဝိကံ၊ လျှောက်
 ပတ်သော။ (ဥပဋ္ဌာကံ-၌ စပံ။) နေဝ ဝုဋ္ဌာတိ တမ္မာ အာဗာဓာတိ ဣမိနာ၊
 ဤ ပါဌ်ဖြင့်။ အ တေကိစ္ဆေန၊ ကုစားခြင်းကို မထိုက်သော (ကုစား၍
 မရကောင်းသော)။ ဝါတာပမာရာဒိနာ၊ လေရောဂါ ဝက်ရူး ကြက်ရူးနာ အစ
 ရှိသော။ ရောဂေန၊ ရောဂါနှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သော။ နိဋ္ဌပ္ပတ္တော၊ အပြီး
 အဆုံးသို့ ရောက်သော။ ဂိလာနော၊ ဂိလာနုကို။ ကထိတော၊ အပ်ပြီ။
 ဝုဋ္ဌာတိ တမ္မာ အာဗာဓာတိ ဣမိနာ၊ ဤပါဌ်ဖြင့်။ ခိပိတ ကစ္ဆ၊ တိဏ ပုဂ္ဂကဇ-

၁။ ဟိတာနိ (ပေ) အနုစ္စဝိကံ။ ။ဟိတာနီတိ သဗျာနိ (ကြီးပွားကြောင်း
 စီးပွား ဖြစ် ကုန် သော) ဝုဒ္ဓိကရာနီတိ
 အာရောဂျာဒိဝုဒ္ဓိကရာနိ (အာရောဂျ အစရှိသော တိုးပွားခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော)
 အနုစ္စဝိကန္တိ ဥပဋ္ဌာနကိရိယာယ (ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းဟူသော အမူအရာကြိယာအား
 အနုရှုပ်။ (ဥပဋ္ဌာကံ-၌ စပံ။)

၂။ ဝါတာပမာရာဒိနာ။ ။ဝါတရောဂေန စေဝ အပမာရုရောဂေန စ(လေနာ၊
 ဝက်ရူး ကြက်ရူးနာ၊ ရောဂေန သမန္နာဂတော-၌
 စပံ။) (တနည်း) ဝါတနိဒါနေန ဝါ (လေ ဟူသော အကြောင်းရှိသော) အပမာရ-
 ရောဂေန။ နိဋ္ဌပ္ပတ္တော ဂိလာနောတိ ဣမိနာ ရောဂေန န စိရဿေဝ မရိဿတိတိ
 နိဋ္ဌံ ပတ္တော (ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ ရောက်သော။ ဂိလာနော-၌ စပံ။)

ရောဂါဒိပ္ပဘေဒေါ ၊ ပျိုအန်သော ရောဂါ၊ ဝဲကြီးနာ၊ မညီမညွတ်သော လေ၏ အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော ရောဂါ အစရှိသော အပြား ရှိသော။ အပူမထွက်ကာဗာဓော၊ အနည်းငယ် အတိုင်း အရှည် ရှိသော အနာရောဂါကို။ ကထိတော၊ အပ်ပြီ။

ပန၊ ကား။ လာဘန္တော သပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ နော အလာဘန္တောတိ ဣမိနာ၊ ဖြင့်။ ယေသံ၊ အကြင် အနာရောဂါတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပဋိဇဂ္ဂ- နေန၊ ပြုစု လုပ်ကျွေး ခြင်းကြောင့်။ ဖာသုကံ၊ ချမ်းသာသူ၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ။ သဗ္ဗေပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ စေ အာဗာဓော၊ ထို အနာရောဂါ တို့ကို။ ကထိတာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဂိလာနုပမာဉ္စ။ ပတိဂ္ဂပေါ၊ လျောက်ပတ်သော။ ဥပဋ္ဌာကော နာမ၊ အလုပ် အကျွေး မည်သည်ကို။ ဂိလာနုပဋ္ဌာကအင်္ဂေဟိ၊ ဂိလာနုပဋ္ဌာက၏ အင်္ဂါတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သော၊ ပဏှိတော၊ ဉာဏ်ရှိသော။ ဒက္ခော၊ ကျွမ်းကျင်သော။ အနာလသော၊ ပျင်းရိခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အပ်၏။ [“ဂိလာနုပဋ္ဌာက အင်္ဂါများကို ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂ စီဝရက္ခန္ဓက ဂိလာနုဝတ္ထုကထာ၌၎င်း၊

၁။ ဒိဝိတ (ပေ) ပဓာနော။ ။ ခိပိတ် နာမ ဝမထုရောဂေါ (ပျိုအန်သော ရောဂါ) ကစ္ဆူတိ ထုလ္လကစ္ဆူအာဗာဓော (ဝဲကြီးနာ) တိဏပုပ္ဖကဇရောဂေါ ဝိသမဝါတသမ္ပဿဇရောဂေါ (မညီမညွတ်သော လေ၏ အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော ရောဂါ) ထို ရောဂါသည် မြက်အပွင့် ကဲ့သို့သော (တောသစ်ပွင့်တို့၏ အနံ့ကြောင့် ဖြစ်တတ်သော) အဖျားရောဂါမျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် တချို့စာအုပ်တို့၌ “တိဏပုပ္ဖကဇရော” ဟုလည်း ရှိသည်။ [တိကုတ္တရ ဗဒ္ဓမ ပဏှ၊ ပုဂ္ဂလဝဂ် ၂-သုတ် အဖွင့် ဋီကာ။]

သံယုတ်အဋ္ဌကထာ။ ။ ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ဘိ ဇနာနံ ပဗ္ဗတပါဒေ ပုပ္ဖိတ- ဝိသရက္ခ ဝါတတသမ္ပဿေန ဥပဋ္ဌော မဒ္ဓသိတဇရော (အနည်းငယ်အေးသော အဖျားရောဂါကို) အာဗာဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။-မဟာဝဂ္ဂ ဗောဇ္ဇဂံသံယုတ်၊ ဂိလာနဝဂ်။ [ဝိသရက္ခဝါတသမ္ပဿနာတိ ဝိသရက္ခသန္နိသိတ- ဝါတသမ္ပဿေန၊ မဒ္ဓသိတဇရောတိ မုဒုကောသိတဇရော။ - ဋီကာ။ ဤဋီကာအလို “ရောဂေါ” ဟု မရှိရ။ “မဒ္ဓသိတဇရော” ဟု ရှိရလိမ့်မည်]

၂။ ယေသံ (ပေ) အနုလသော။ ။ ယေသံ ရောဂါနံ ပဋိကာရမတ္ထေန (ကုစား ရုံမျှဖြင့်၊ ပဋိဇဂ္ဂနေအဖွင့်။) ဖာသုဘာဝေါ (ဖာသုကံအဖွင့်) (ပေ) ဗျာမိနိဒါနသမုဋ္ဌာနဇာနနေန ပဏှိတော (ရောဂါ ဖြစ် ခြင်း၏ အကြောင်း သမုဋ္ဌာနကို သိသော ဉာဏ်အားဖြင့် ပဏှိတဖြစ်၏။) ပဋိကာရ- ကိရိယာယ ယုတ္တကာရိတာယ ဒက္ခော (ကုစားခြင်း အလုပ်အားလျော်စွာ ပြုလေ့ ရှိသည်၏ အဖြစ် အားဖြင့် ဒက္ခ ဖြစ်၏။) ဥဋ္ဌာနဝိရိယ သမုတ္တိယာ အနုလသော (ထထ ကြွကြွ ဝိရိယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းအားဖြင့် အနုလသ ဖြစ်၏။) [တိကုတ္တရဋီကာ။]

အင်္ဂုတ္တိ၍ ပဉ္စက နိပါတ်၊ တတိယ ပဏ် ဂိလာန ဝဂ်၌၎င်း ဟောတော်မူ ထားသည်။]

ဂိလာနုပဋ္ဌာကော အနုညာတောတိ၊ ကား။ ဘိက္ခုသံဆေန၊ ရဟန်း အပေါင်းသည်။ (ဂိလာနုပဋ္ဌာကော၊ ကို။) ဒါတဗ္ဗော၊ ပေးထိုက်၏။ ဣတိ သို့။ (ဘဂဝတာ။) အနုညာတော၊ ခွင့်ပြုတော် မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ တသ္မိံ ဂိလာနေ၊ ထို ဂိလာန ရဟန်းသည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ဓမ္မတာယ၊ သဘောအားဖြင့်။ ယာပေတုံ၊ မျှတခြင်းငှါ။ အသက္ကောန္တေ၊ မစွမ်းနိုင် လသော်။ (“သုဘာသာ မသွားနိုင် မလာနိုင်လျှင်” စသည်။) ဘိက္ခုသံဆေန၊ သည်။ တထ ဘိက္ခုနော၊ ထို ဂိလာန ရဟန်းအား။ ဧကော၊ တပါးသော။ ဘိက္ခု စ၊ ကို၎င်း။ (ဧကော၊ သော။) သာမဏေရော စ၊ သာမဏေကို၎င်း။ ဣမံ ဤ ဂိလာန ရဟန်းကို။ ပဋိဇဂ္ဂထ၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်လော့။ ဣတိ ဤသို့ ပြော၍။ အပလောကေတွာ၊ သံဃာ့အထဲ ခွင့်ပန်၍။ ဒါတဗ္ဗာ၊ ကုန် ၏။ ပန၊ ဆက်။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး။ တေ၊ ထို ဂိလာနု- ပဋ္ဌာက ရဟန်း၊ သာမဏေတို့သည်။ တံ၊ ထို ဂိလာန ရဟန်းကို။ ပဋိဇဂ္ဂန္တိ၊ ပြုစု လုပ်ကျွေး နေကြကုန်၏။ တာဝ၊ ထို ပြုစု လုပ်ကျွေး နေသမျှကာလပတ် လုံး။ ဂိလာနထ စ၊ ဂိလာန ရဟန်း၏၎င်း။ ဝိန္နံ၊ ကုန်သော။ တေသဉ္စ၊ ထို ဂိလာနုပဋ္ဌာက ရဟန်း သာမဏေတို့၏၎င်း။ ယေန၊ အကြင် ဝတ္ထုဖြင့်။ အတ္တော၊ အလိုသည်။ (အတ္တိ။) သဗ္ဗံ၊ သော။ (တံ၊ ထို ဝတ္ထုသည်။) ဘိက္ခု- သံဆယေဝ၊ ၏သာ။ ဘာရော၊ တာဝန်တည်း။

အညောပိ ဂိလာနာ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗာတိ၊ ကား။ ဣတရေပိ၊ တတိယဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဂိလာနာ၊ တို့ကို။ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗာ၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးထိုက်ကုန်၏။ ကိံ ကာရဏာ၊ အဘယ်အကြောင်း ကြောင့်။ (ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗာ၊ ထိုက်ကုန်သနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ယောပိ၊ အကြင် ဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ နိဗ္ဗုတ္တ- ဂိလာနေ၊ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်သော ဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ။) သော (ပိ)၊ ထို အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်နေသော ဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ အနုပဋိဇဂ္ဂယာနေ၊ မပြုစု မလုပ်ကျွေးအပ်သော်။ မံ၊ ငါကို။ သစေ ပဋိဇဂ္ဂေယျံ။ ကုန်အံ။ (ဧဝံ သတိ) မေ၊ ၏။ ဖာသုကံ၊ ချမ်းသာ သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်လောက်ရာ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ် လောက်ရာပါသော်လည်း။ မံ၊ ကို။ န ပဋိဇဂ္ဂန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကြံ၍။ မနောပဒေါသံ၊ စိတ်၏ ပျက်စီးခြင်းကို။ ဝါ၊ စိတ်၏ ပြစ်မှား ခြင်းကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အပါယေ၊ အပါယ်၌။ နိဗ္ဗတ္တေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ပန၊ အနွယ်ကား။ ပဋိဇဂ္ဂိယမာနဿ၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးအပ်သော်။ ဝါ၊ လုပ်

ကျေးအပ်သော ဂီလာန၏။ ဝေံ၊ ဤအကြံသည်။ ဟောတိ။ (ကိံ။) ဘိက္ခု-
 သံဆေန၊ သည်။ ယံ၊ အကြင် ပြုစုလုပ်ကျွေးမှုကို။ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်၏။
 သဗ္ဗံ၊ သော။ တံ၊ ထို ပြုစုလုပ်ကျွေးမှုကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပေပြီ။ ပန၊ ထိုသို့
 ပင် ပြုအပ်ပါသော်လည်း။ မယံ၊ ၏။ ကမ္မဝိပါကော၊ ကံ၏အကျိုးကို။
 ဤဒိသော။ ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။ (ဤသို့ သေလောက်သော သဘောရှိ၏။)
 ဣတိ ဝေံ၊ ဤအကြံသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤသို့ အကြံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။
 သော၊ ထို ဂီလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘိက္ခုသံဆော၊ ခွဲ။ မေတ္တာ၊ မေတ္တာကို။
 ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ၊ ရှေးရှု ဖြစ်စေ၍။ သဂ္ဂေ၊ နတ်ပြည်၌။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။

ပန၊ ကား။ ယော၊ ဂီလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အပ္ပမတ္တဏေန၊ အနည်းငယ်
 သော။ ဗာဓိနာ၊ အနာရောဂါနှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သည်။ (ဟုတွာ)
 လဘန္တောပိ၊ လျောက်ပတ်သော ဆေးကို ရသော်၎င်း။ အလဘန္တောပိ၊
 လျောက်ပတ်သော ဆေးကို မရသော်၎င်း။ ဝုဋ္ဌာတိယေဝ၊ ရောဂါမှ ထသည်
 သာ။ တဿ၊ ထို ဂီလာန ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘေသဇ္ဇေန၊ ဆေးနှင့်။ ဝိနာပိ၊ ကင်း
 ၍လည်း။ ဝူပသမနကဗျာမိ၊ ငြိမ်းအေးလောက်သော အနာရောဂါသည်။
 ဘေသဇ္ဇေ၊ ကို။ ကတေ၊ အပ်သော်။ ခိပ္ပတရံ၊ အလွန် လျင်မြန်စွာ။
 ဝူပသမ္ပတိ၊ ငြိမ်းအေး၏။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထို အနာရောဂါမှ
 ထသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဗုဒ္ဓဝစနံ၊ မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ကို။ ဥဂ္ဂုဏိတံ ဝါ၊
 သင်ယူခြင်းငှါ၎င်း။ သမဏဓမ္မံ၊ ရဟန်း တရားကို။ ကာတံ ဝါ၊ ငှါ၎င်း။
 သက္ခိယတိ၊ စွမ်းနိုင်လတ္တံ့။ ဣမိနာ ကာရဏေန၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်။
 အညေပိ ဂီလာနာ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။

နေဝ ဩက္ကမတိတိ၊ ကား။ နေဝ ပဝိသတိ၊ မသက်ဝင်။ နိယာမံ
 ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္ပတ္တန္တိ၊ ကား။ ကုသလေသု ဓမ္မေသု၊ ကုသိုလ်တရား
 တို့တွင်။ မဂ္ဂနိယာမသင်္ခါတံ၊ မဂ္ဂနိယာမဟု ဆိုအပ်သော။ သမ္ပတ္တံ၊ မဖောက်
 မပြန် မှန်သော သဘောရှိသော မဂ်သို့။ (ဩက္ကမတိ-၌ စပ်။) ဣမိနာ၊ ဤ
 နေဝ ဩက္ကမတိ စသော ပါဠိဖြင့်။ ပဒပရမော၊ ကြားနာအပ်သော ပုဂ်ဗျည်း
 သာလျှင် အလွန်အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ကထိတော၊ အပ်ပြီ။

ဒုတိယဝါရေန၊ ဖြင့်။ ဥဂ္ဂုဋိတည၊ ဉာဏ်ကို ဖွင့်လှစ်အပ်သော် တရားကို
 သိနိုင်သော။ သာသနေ၊ ခွဲ။ နာဠကထေရေ သဒ္ဓိသော၊ နာဠက-ထေရ်နှင့်
 တူသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၎င်း။ ဗုဒ္ဓန္တရေ၊ ဘုရားနှစ်ဆူတို့၏ အကြား၌။ ဧဝေါရံ၊
 တကြိမ်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ၊ တို့၏။ သန္တိကေ၊ ခွဲ။ ဩဝါဒံ၊ အဆုံးအမကို။
 လဘိတွာ၊ ၍။ ပဋိဝိဒ္ဓပစ္စေကဗောဓိဉာဏော စ၊ ထုံးထွင်း၍ သိအပ်သော
 ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၎င်း။ ဂဟိတော၊ ယူတော်မူအပ်ပြီ။
 [ရှေးနိဿယ၌ “ကထိတော” ဟု ရှိ၏။] တတိယဝါရေန၊ ဖြင့်။ ဝိပဋိတည၊

အကျယ်ချဲ့အပ်သော တရားကိုသာ သိနိုင်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ကထိတော၊ အပ်ပြီ။ နေယျော ပန၊ နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ တန္တိသိတောဝ၊ ထို ဝိပဉ္စိတညပုဂ္ဂိုလ်၌မို့သည်သာလျှင်။ ဟောတိ။-ဓမ္မဒေသနာ အနုညာတာတိ၊ ကား။ မာသဿ၊ တလ၏။ ဝါ၊ တလလျှင်။ အဋ္ဌ ဝါရေ၊ ရှစ်ကြိမ်တို့ ပတ်လုံး။ ဓမ္မကထာ၊ တရားဟောခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) အနုညာတာ၊ အပ်ပြီ။ အညေသမ္ပိ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗောတိ၊ ကား။ ဣတရေသမ္ပိ၊ တတိယ ဂိလာနုပမပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါးသော ပဌမ၊ ဒုတိယ ဂိလာနုပမပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း။ ဓမ္မော၊ ကို။ ကထေတဗ္ဗော၊ ၏။ ကိံ ကာရဏာ၊ ကြောင့်။ (ကထေတဗ္ဗော၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ (တနည်း)၊ ဟိ၊ ချဲ့။ ပဒပရမဿ၊ ကြားနာ အပ်သော ပုဒ်မျှည်းသာလျှင် အလွန်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ၊ ဤအတ္တဘော၌။ ဓမ္မံ၊ ကို။ ပဋိဝိဇ္ဇိတံ၊ ငှါ။ အသက္ကောန္တဿာပိ၊ သော်လည်း။ အနာဂတေ၊ နောင်အခါ၌။ ပစ္စယော၊ တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၏ အကြောင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။

ပန၊ ကား။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထာဂတဿ၊ ၏။ ရူပဒဿနံ၊ ရုပ်တော်ကို ဖူးမြင်ရခြင်းကို။ လဘန္တောပိ၊ သော်၎င်း။ အလဘန္တောပိ၊ သော်၎င်း။ ဓမ္မဝိနယဉ္စ၊ သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ၊ ဝိနည်းကိုလည်း။ သဝနာယ၊ ကြားနာခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ကြားနာခွင့်ကို။ လဘန္တောပိ၊ သော်၎င်း။ အလဘန္တောပိ၊ သော်၎င်း။ ဓမ္မံ၊ သစ္စာလေးပါးတရားကို။ အဘိသမေတိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်၏။ သော၊ သည်။ အလဘန္တော၊ မြတ်စွာဘုရား၏အဆင်း တော်ကို ဖူးမြင်ရခြင်း စသည်ကို မရသည်ရှိသော်။ န တာဝ အဘိသမေတိ၊ ထိုးထွင်း၍ မသိသေး။ လဘန္တော ပန၊ ရသော်ကား။ ခိပ္ပမေဝ၊ လျင်စွာ သာလျှင်။ အဘိသမေထတိ၊ လတ္တံ့။ ဣတိ ဣမိနာ ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ တေသိ၊ ထို ပဌမ၊ ဒုတိယ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ ဓမ္မော၊ ကို။ ဒေသေတဗ္ဗော၊ ၏။ တတိယဿ ပန၊ တတိယဖြစ်သော နေယျပုဂ္ဂိုလ်အားကား။ ပုနုပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်အထပ်။ ဒေသေတဗ္ဗောဝ၊ သည်သာ။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

၉၅-၉၆-၉၇။ ကာယသက္ခိ ခိဋ္ဌိပုတ္တ သဒ္ဓါဝိမုတ္တာ၊ ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်၊ ခိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌(ကေကနိဒ္ဒေသအဖွင့်၌)။ ကထိတာယေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။

၉၈။ ဂူထဘာဏိအာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိ- တဗ္ဗော။) သဘဂ္ဂတောတိ၊ ကား။ သဘာယံ၊ အစဉ်းအဝေးသဘင်၌။ [“သယ+ဘာသန္တိ တ္ထောတိ သဘာ”အတူတကွ ပေါင်းဆုံ၍ ပြောဆိုရာ အစဉ်းအဝေး။] ဌိတော၊ တည်သည်။ (ဟုတွာ ဝါ၊ သော်၎င်း။) ပရိသဂ္ဂတောတိ၊ ကား။ ဂါမပရိသာယ၊ ရွာသူ ရွာသားတို့၏ ပရိသတ်၌။

ဌိတော၊ သည်။ (ဟုတော ဝါ၊ သော်၎င်း။) ညတိမဇ္ဈဂတောတိ၊ ကား။
 ဒါယာဒါနံ၊ အမွေခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဌိတော၊ သည်။
 (ဟုတော ဝါ) ပုဂ္ဂမဇ္ဈဂတောတိ၊ ကား။ သေဏီနံ၊ နံသာကုန်သည် အစ
 ရှိသော အသင်းအပင်းတို့၏။ [သေဏီ-ပုစ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်
 ဘာသာဋီကာ ဘိက္ခုနီသံဃာဒိသေသိ ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၌၎င်း၊ ကင်္ခါဘာသာ
 ဋီကာ ထိုသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်၌၎င်း ရေးခဲ့ပြီ။] ရာဇကုလမဇ္ဈဂတောတိ၊ ကား။
 ရာဇကုလဿ၊ မင်းမျိုး၏။ မဇ္ဈေ၊ ၌။ မဟာဝိနိစ္ဆယေ၊ အကြီးအကျယ်
 ဆုံးဖြတ်ရာဖြစ်သော တရားလွတ်ရိုး၌။ ဌိတော၊ သည်။ (ဟုတော ဝါ)
 အဘိနိတောတိ၊ ကား။ ပုစ္ဆနတ္ထာယ၊ မေးခြင်းအကျိုးငှါ။ နိတော၊
 ဆောင်အပ်သည်။ (ဟုတော၊ ၍။) သက္ခိပုဋ္ဌောတိ၊ ကား။ သက္ခိ၊ မျက်စိ
 အမြင်နှင့် တကွဖြစ်သူကို။ ဝါ၊ သက်သေကို။ ကတ္တာ၊ ၍။ ပုစ္ဆိတော၊
 မေးအပ်သည်။ (ဟုတော မုသာဝါဒီ ဟောတိ-၌ စပ်။)

ဟေမ္မော ပုရိသာတိ တေ၊ ဟူသော ဤစကားသည်။ အာလပနံ၊
 ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း စကားတည်း။ အတ္တဟေတု ဝါ ပရဟေတု ဝါတိ၊ ကား။
 အတ္တနော ဝါ၊ မိမိ၏သော်၎င်း။ ပရယ ဝါ၊ သူတပါး၏ သော်၎င်း။
 ဟတ္ထပါဒါဒိဒေဟတု ဝါ၊ လက် ခြေ အစရှိသည်တို့၏ အကြောင်းကြောင့်
 သော်၎င်း။ ဓနဟေတု ဝါ၊ ဥစ္စာဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်၎င်း။
 (သမ္မဇာနမုသာ ဘာသိတာ ဟောတိ-၌ စပ်။) အာမိသကိဉ္စိက္ခဟေတု ဝါတိ
 တေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ လာဘော၊ လာဘ်ကို။ အာမိသန္တိ၊ အာမိသ
 ဟူ၍။ အဓိပေတော၊ အပ်၏။ [အာမသီယတေတိ အာမိသံ။ တဏှာဖြင့်
 သုံးသပ်အပ်သောကြောင့် လာဘ်ကို “အာမိသ”ဟု ခေါ်၏။] ယံ ဝါ
 တံ ဝါ၊ ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော။ အပ္ပမတ္တကံ၊ နည်းသော အတိုင်းအရှည်
 ရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို။ ကိဉ္စိက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ (အဓိပေတံ၊ အပ်၏။) [“ကိဉ္စိ+
 အက္ခ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ စိုးစဉ်း အနည်းငယ်ဟု ဆိုအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု။ အက္ခ-၌
 အ-ကို ချေ၍ “ကိဉ္စိက္ခ”ဟု၎င်း၊ ကိဉ္စိ-၌ ဣ-ကို ချေ၍ နောက် အ-သို့
 ကပ်လျှင် “ကိဉ္စိက္ခ”၎င်း ပါဌ်နှစ်ထွေ ရှိနိုင်သည်။] အန္တမသော၊ အဆုံး၌
 ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ အောက်လစ်ဆုံးအားဖြင့်။ တိတ္ထိရ-
 ဝဇ္ဇက သပ္ပိပိဏ္ဏ နဝနိတပိဏ္ဏာဒိအပ္ပမတ္တကဿာပိ၊ ခါငှက်၊ ငှက်၊ ထောပတ်ခဲ၊
 ဆီဦးခဲ အစရှိသော နည်းသော အတိုင်းအရှည် ရှိသည်မှုလည်းဖြစ်သော။
 လညဿ၊ တံစိုးလက်ဆောင်၏။ ဟေတု၊ အကြောင်းကြောင့်။ (သမ္မဇာန-
 မုသာ ဘာသိတာ ဟောတိ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ သမ္မဇာန-
 မုသာ ဘာသိတာ ဟောတိတိ၊ ကား။ ဇာနန္တောယေဝ၊ သိလျက်သာလျှင်။
 [သမ္မဇာနအဖွင့်၊ သမ္မဇာန-၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ။] မုသာဝါဒံ၊ ကို။ ကတ္တာ၊

ပြုတတ်သည်။ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကိ။ ဂူထသဒိသဝစနတ္တာ၊ မစင်နှင့်တူသော စကားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂူထဘာဏိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဂူထံ နာမ၊ မစင် မည်သည်။ ဝါ၊ ကိ။ မဟာဇနဿ၊ များစွာသော လူအပေါင်း၏။ ဝါ၊ သည်။ အနိဋ္ဌံ၊ အလိုမရှိအပ်သည်။ အကန္တံ၊ မနှစ်သက်အပ်သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ဝစနံ၊ စကား သည်။ ဝါ၊ ကိ။ ဒေဝမနုဿာနံ၊ နတ် လူတို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ အနိဋ္ဌံ၊ သည်။ အကန္တံ၊ သည်။ ဟောတိ။

၉၉။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကိ။ ပုပ္ဖသဒိသဝစနတ္တာ၊ ပန်းနှင့်တူသော စကားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုပ္ဖ-ဘာဏိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဖုလ္လာနိ၊ ပွင့်ကုန်သော။ ဝဿိကာနိ ဝါ၊ မိုးခေပန်းတို့သည်သော်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကိုသော်၎င်း၊ အတိမုတ္တကာနိ ဝါ၊ စစ်ကြီးပန်းတို့သည်သော်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကိုသော်၎င်း။ [ရှေး နိဿယ၌ “အတိမုတ္တက၊ ဒန်းပွင့်” ဟု ပေး၏။ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ အတိမုတ္တက-ကို စစ်ကြီးပင် (တိနုသုနာပင်) ဟု ပေး၏။] မဟာဇနဿ၊ ၏။ ဝါ၊ သည်။ ဣဋ္ဌာနိ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သည်။ ကန္တာနိ၊ နှစ်သက်အပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ဝစနံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကိ။ ဒေဝမနုဿာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဣဋ္ဌံ၊ အပ်သည်။ ကန္တံ၊ အပ်သည်။ ဟောတိ။

၁၀၀။ နေလာတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌၊ ဒေါသော၊ အပြစ်ကို။ လေံ (လော)၊ လေ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ အဿာ၊ ထို စကား၏။ လေံ (လော)၊ အပြစ်သည်။ န၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထိုသို့ အပြစ်မရှိ သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ (သာ၊ ထို စကားသည်။) နေလာ၊ နေလာ မည်၏။ နိဒ္ဒေါသာ၊ အပြစ်မရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ အတ္ထော။ နေလဂေါ သေတပစ္စာ-ဒေါတိ တ္ထေ၊ အစရှိသော ဤ ဥဒါန်း ဂါထာ ပါဠိ၌။ ဝုတ္တနေလံ ဝိယ၊ ဟောတော် မူအပ်သော နေလသဒ္ဓါကဲ့သို့တည်း။ [နေလဂေါ၊ အပြစ်ကင်း ကွာ သီလ တည်းဟူသော အင်္ဂါလည်း ရှိသော။ သေတပစ္စာဒေါ၊ ပြုစင် စွာတိ အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော အပေါ်ဖုံး အမိုးလည်း ရှိသော။ (ရထော-၌ စပ်။) အကျယ်အဓိပ္ပာယ်ကို သီလက္ခန္ဓာဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မဇာလ သုတ် စူဠသီလ ကထာ အဖွင့်၌ ရေးခဲ့ပြီ။ နောက်ပုဒ် အဖွင့်တို့၏ အဓိပ္ပာယ် ကိုလည်း ထို နေရာ၌ပင် ရေးခဲ့ပြီ။] ကဏ္ဍသုခါတိ၊ ကား။ ဗျဉ္ဇနမဓရတာယ၊ သဒ္ဓါ၏ ချိုမြိန်သော အရသာနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကဏ္ဍာနံ၊ နားတို့၏။ သုခါ၊ ချမ်းသာကြောင်းသည်။ (ဟောတိ။) သူစိဝိဇ္ဇနံ ဝိယ၊

အပ်ဖြင့် ထိုးခြင်းကဲ့သို့။ ကဏ္ဍသူလံ၊ နားတံကျင်ကို။ န ဇနေတိ၊ မဖြစ်စေ။ အတ္တမဓရတာယ၊ အနက် အဓိပ္ပါယ်၏ ချိုမြိန်သော အရသာနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သကလသရီရေ၊ အလုံးစုံသော ကိုယ်၌။ ကောပံ၊ အမျက်ကို။ အ ဇနေတွာ၊ မဖြစ်စေမှု၍။ ပေမံ၊ ချစ်အပ်သူ၏ အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ချစ်ခြင်းကို။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုမနိယာ၊ ပေမနိယာ မည်၏။ [ဇနေတိတဒ္ဓိတ် ဖြစ်သောကြောင့် “ပေမနိယာ” ဟု ရှိပါစေ (န) အာဂုံ။] ဟဒယံ၊ စိတ်နှလုံးသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်တတ်၏။ အပ္ပဋိဟညမာနာ၊ ဒေါသသည် မထိခိုက်အပ်သည်။ ဝါ၊ ဒေါသဖြင့် မထိခိုက်သည်။ (ဟုတွာ။) သုခေန၊ ချမ်းသာသဖြင့်။ စိတ္တံ၊ သို့။ ပဝိသတိ၊ ဝင်သွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဟဒယဂံမာ၊ မည်၏။

ဂုဏပရိပုဏ္ဏတာယ၊ ဂုဏ်တို့ဖြင့် ပြည့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုရေ၊ ဂုဏ်တို့ဖြင့် ပြည့်သည်၏ အဖြစ်၌။ “ပူ” ဟု ဒီသ ဖြင့် ရှိပါစေ။] ဘဝါ၊ ဖြစ်သော စကားတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပေါရီ၊ ပေါရီ မည်၏။ ပုရေ၊ မြို့၌။ သံဝဇ္ဇနာရီ၊ ကြီးပွားသော အမျိုးသွီးသည်။ သုကုမာရာ ဝိယ၊ အလွန် နုနယ် သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။ ယာ ဝါစာ၊ အကြင် စကားသည်။) သုကုမာရာ၊ အလွန် နူးညံ့၏။ ဣတိပိ၊ ကြောင့်လည်း။ (သာဝါစာ၊ ထိုစကား သည်။) ပေါရီ၊ မည်၏။ သော၊ ဤ စကားသည်။ ပုရဿ၊ မြို့၌ နေသူ လူအပေါင်း၏။ (သန္တကာ၊ ဥစ္စာတည်း။) ဣတိပိ၊ ကြောင့်လည်း။ ပေါရီ၊ မည်၏။ နဂရဝါသိနံ၊ မြို့၌နေသူ လူတို့၏။ ကထာ၊ စကားတည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ နဂရဝါသိနော၊ မြို့၌ နေသူ လူတို့ သည်။ ယုတ္တကထာ၊ သင်လျော်သောစကား ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ [ယုတ္တကထာ ကို အကျယ် ပြလိမ့် “ပိတိမတ္တ” စသည်ကို မိန့်။] ပိတိမတ္တံ၊ အဘ အတိုင်း အရှည် ရှိသူကို။ ဝါ၊ အဘလောက် ကြီးသူကို။ ပိတာတိ၊ ပိတာ ဟူ၍။ ဝါ၊ အဘ ဟူ၍။ (ဝဒန္တိ၊ ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုကြကုန်၏။) မာတိမတ္တံ၊ အမိ အတိုင်း အရှည် ရှိသူကို။ ဝါ၊ အမိလောက် ကြီးသူကို။ မာတာတိ၊ မာတာဟူ၍။ ဝါ၊ အမိ ဟူ၍။ (ဝဒန္တိ။) ဘာတိမတ္တံ၊ အစ်ကို အတိုင်း အရှည်ရှိသူကို။ ဝါ၊ အစ်ကိုလောက် ကြီးသူကို။ ဘာတာတိ၊ ဘာတာ ဟူ၍။ ဝါ၊ အစ်ကို ဟူ၍။ ဝဒန္တိ။

ဝေရူပိ၊ ဤသို့ သဘော ရှိသော။ ကထာ၊ စကားသည်။ ဗဟုနော၊ များစွာသော။ ဇနဿ၊ လူအပေါင်းသည်။ ကန္တာ၊ နှစ်သက်အပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗဟုဇနကန္တာ၊ မည်၏။ ဗဟုဇနဿ၊ သည်။ ကန္တဘာဝေနေဝ၊ နှစ်သက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ ဗဟုနော၊ သော။ ဇနဿ၊ ၏။ မနုပေါ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သည်။ စိတ္တဝုဒ္ဓိကရာ၊ စိတ်၏

တိုးပွားခြင်းကို ပြုတတ်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗဟုဇနမနာပါ၊ မည်၏။ အယံ ဝုစ္စတီတိ၊ ကား။ ဝေရူပေ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ မုဒုဘာဏီတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ မုဒုဘာဏီတိပိ၊ မုဒုဘာဏီ ဟူ၍လည်း။ ပါဠော၊ ပါဠိတော် ပါဠိ ရှိ၏။ ဥဘယတ္ထာပိ၊ နှစ်ပါးစုံသော မုဒုဘာဏီ၊ မုဒုဘာဏီ ပါဠိ၌လည်း။ မဝရူဝစနေော၊ ချိုမြိန်သော အရသာနှင့် တူသော စကား ရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဟိ၊ ထင်ရှားပြီအံ့။ စတုမရရုံ နာမ၊ စတုမရ မည်သည်။ မရရုံ၊ ချိုမြိန်သော အရသာ ရှိသည်။ ပကိတိ၊ မှန် မြတ်သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ ဣမယ ပုဂ္ဂလယ၊ ၏။ ဝစနံ၊ သည်။ ဒေဝမနုဿုနံ၊ တို့၏။ မရရုံ၊ ချိုမြိန်သော အရသာနှင့် တူသည်။ ဟောတိ။

၁၀၁။ အရူကူပမစိတ္တာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော) အဘိသဇ္ဇတီတိ၊ ကား။ လဂတိ၊ ငြိကပ်၏။ ကုပ္ပတီတိ၊ ကား။ ကောပဝသေန၊ အမျက်ထွက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ကုပ္ပတိ၊ ပျက်စီး၏။ ဗျာပဇ္ဇတီတိ၊ ကား။ ပကတိဘာဝံ၊ ပင်ကိုယ်သဘောကို။ ပဇဟတိ၊ စွန့်၏။ [“ဝိ=ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့+အာပဇ္ဇတိ=ရောက်တတ်၏” ဟူသော သဒ္ဒတ္ထကိုပင် “ပကတိဘာဝံ ပဇဟတိ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။] ပူတိကော၊ အပုပ်နဲ့ ရှိသည်။ ဟောတိ။ ပတိတ္ထိယတီတိ၊ ကား။ ထိန ဘာဝံ၊ ထန်သည်၏ အဖြစ်

၁။ အရူကူပမစိတ္တာ။ ။အရူကူတိ ပုရာဏံ ဒုဋ္ဌဝဏံ ဝုစ္စတိ၊ကကာရော ပဒသန္နိ- ကရောတိ(က-အတူရာဇာဘားသည် ဟူလို။) အရူကူ- ပမံ စိတ္တံ ဇာတဿာတိ အရူကူပမစိတ္တာ၊ အပူမတ္တကာသပိ ဒုက္ခဿ အသဟနတော၊ (“အနည်းငယ်သော ဒုက္ခကိုမျှ သည်းမခံနိုင်သောကြောင့် အနာမ အပုပ်ရည် ယိုထွက်သကဲ့သို့ ကိစ္စတိုင်း ကိစ္စတိုင်း၌ ဒေါသအရည်တွေ ယိုတွက်နေသည်” ဟူလို- တိကရုံတ္တရ ဝဇီရူပမသုတ် ဋီကာ။)

၂။ လဂတိ။ ။ငြိကပ်ခြင်း အနက်ကို ဟောရာ၌ ဘူဂါဒိ လဂ ဓာတ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “လဂတိ” ဟု ပါဠိမှန် ရှိပါစေ။ ကိတ်ပုဒ် ၌ကား “လဂ္ဂေါ” ဟု ရှိရသည်။ [ကောဓာသင်္ဂဝသေန (ကောစ ၏ ငြိကပ်ခြင်း၏ အစွမ်း ဖြင့်။) ကုပ္ပန္နော ပုဂ္ဂလောသမ္ပုခါ ကိံ ဝဒသီတိအာဒိနာ၊ ပရမ္ပုခါစ ဥပနယုန- ဝသေန လဂတိ၊ န တဏှာဝသေန၊ ရှေ့မျက်မှောက် စကားပြောရာ၌ “ဘာပြော တယ် ဘာပြောတယ်” ဟု စိတ်ဆိုးသံပါသောအားဖြင့် ငြိကပ်၏။ မျက်ကွယ်ဖြစ်လျှင် ရန်ငြိုးဖွဲ့သောအားဖြင့် ငြိကပ်၏။ တဏှာအားဖြင့် ငြိကပ်ခြင်း မဟုတ်။- တိကရုံတ္တရ ဝဇီရူပမသုတ် ဋီကာ။]

၃။ ပတိတ္ထိယတိ။ ။ပတိ ရှေးရှိသောဌာ-ဓာတ်ဓွေးတော်ဖြင့် သက္ကတ၌ “ည” ဟု ရှိ၏။ ဟ-ပစ္စည်းကြောင့် အာ-ကို ဤ-ပြု။ ညာ-ကို ဣ-ပြု။ “ထိနဘာဝံ” ဟု ဆိုသော်လည်း ထိနမိစ္ဆ ကြောင့် ထိုင်းမှိုင်းခြင်း မဟုတ်။ ဒေါသ ကြောင့် ပျော့ပျော့ ပျောင်းပျောင်း မရှိပဲ ထန် တန်တန် ထန် တန်တန် ဖြစ်ခြင်းတည်း။

သို့။ ထဒ္ဒဘာဝံ၊ ခက်ထန်သည်၏ အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်၏။
 ကောပန္နိ၊ ကား။ ဒုဗ္ဗလကောဓံ၊ အားနည်းသော ဒေါသကို။ (ပါတုကရော-
 တိ။) ဒေါသန္တိ၊ ကား။ ဒုဿနဝသေန၊ စိတ်ပျက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
 ဝါ၊ စိတ်ဆိုးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ တတော၊ ထိုအားနည်းသော ကောပထက်။
 ဗလဝတရံ၊ သာ၍ အားရှိသော ဒေါသကို။ (ပါတုကရောတိ။) အပုစ္စယန္တိ၊
 ကား။ အတုဋ္ဌာကာရံ၊ မနှစ်သက်သူ၏ အခြင်းအရာကို။ ဒေါမနဿံ၊
 မကောင်းသော စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ နှလုံးမသာယာခြင်းကို။ (ပါတု-
 ကရောတိ။) [အပစ္စယော ပုဒ်အဖွင့်ကို သီလက္ခန္ဓာဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မဇာလ
 သုတ် တာဒိလက္ခဏကထာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဒုဋ္ဌာရုကောတိ၊ ကား။ ပုရာဏဝဏော၊ ရှေး၌ ဖြစ်သော အနာသည်။
 ဝါ၊ အနာဟောင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ (“ဃဒ္ဓိတော အာသဝံ ဒေတိ-ထိ၌ စပ်။)
 ကဋ္ဌေနာတိ၊ ကား။ ဒဏ္ဍကကောဋိယာ၊ ဒုတ်ကလေး၏ အစွန်းဖြင့် သော်
 ၎င်း။ ကဋ္ဌလာယာတိ၊ ကား။ ကလာပေန၊ အိုးခြမ်းကဲ့ဖြင့် သော်၎င်း။
 (ဃဒ္ဓိတော-၌ စပ်။) အာသဝံ ဒေတိတိ၊ ကား။ အပရာပရံ၊ အထပ်ထပ်။
 သဝတိ၊ ယိုချွတ်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပုရာဏဝဏော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။
 အတ္တနော၊ ၏။ ဓမ္မတာယ ဝေ၊ သဘောအားဖြင့်ပင်။ ပုဗ္ဗံ၊ ပြည်၎င်း။
 လောဟိတံ၊ သွေး၎င်း။ ယူသံ၊ အရည်၎င်း။ (သနံရည်၊ သို့မဟုတ် မနံရည်။)
 ဣတိ၊ သို့။ ဣမာနိ တိဏိ၊ ဤ သုံးမျိုးတို့ကို။ သဝတိ၊ ယိုချွတ်၏။ [အဋ္ဌသာလိနိ
 အဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌ သုတ္တ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ ကို ပြရာဝယ် သဝတိ ကို
 “ပဋ္ဌရတိ”ဟု ဖွင့်သည်။] ဃဒ္ဓိတော ပန၊ ဒုတ်ကလေး၏အစွန်း၊ အိုးခြမ်းကဲ့
 စသည်ဖြင့် ထိခိုက်အပ်သော်ကား။ တာနိ၊ ထိုပြည်၊ သွေး၊ အရည်တို့ကို။
 အဓိကတရံ၊ သာ၍ လွန်စွာ။ သဝတိ၊ ယိုချွတ်၏။

ဝေမေဝံ ခေါတိ ဣ၊ ဤ ပါဠိ၌။ ဣဒံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။
 ဩပမ္ပသံသန္နနံ၊ ဥပမာန ကို ဥပမေယျနှင့် နှီးနှောခြင်းတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။
 ဒုဋ္ဌာရုကော၊ ပျက်သော အနာကို။ (ဒုဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ၊ မှတ်ထိုက်သကဲ့သို့။
 (တထာ၊ တူ။) ကောဓနော၊ အမျက်ထွက်လေ့ ရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။
 (ဒုဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။) တဿ၊ ထို ပျက်သော အနာ၏။ အတ္တနော၊ ၏။ ဓမ္မတာယ၊
 ပင်ကိုယ်သဘော အားဖြင့်။ သဝနံ၊ ပြည်သွေး အရည်တို့ကို ယိုချွတ်ခြင်းကို။
 (ဒုဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ကောဓနဿာပိ၊ အမျက် ထွက်လေ့

ထိနဘာဝံကို “ထဒ္ဒဘာဝံ”ဟု တပ်ဖွင့်သည်။ ဤအလို စ-သဒ္ဓါမပါသင့်။ ရှေး
 နိဿယ ၌လည်း စ-သဒ္ဓါ မပါ။ [ထဒ္ဒဘာဝံ အာပဇ္ဇတိ ဤသကမ္ပိ မုဒုတ္တာဘာဝ-
 တော။-တိကရုံတ္တရ ပဌမပဏ် ပုဂ္ဂလဝဂ် ဝဇီရူပမသုတ်အဖွင့် ဋီကာ။]

ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ အတ္တနော^၁၊ ၏။ ဓမ္မတာယ၊ အားဖြင့်။ ကုပ္ပနံ၊
 ကောဓ၏ အစွမ်းဖြင့် ပျက်စီးခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။) ဥဒ္ဓါမာတကဿ၊ ဖူးဖူး
 ရောင်ပူ တက်ကြွလာသော အနာဟောင်း၏။ စရဏံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။
 (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) [ဥပါယာသ၏ ဥပမာတည်း။]
 စက္ခုကတဿ၊ ကြမ်းတမ်းအောင်ပြုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စရဏံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။
 (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။) ကဋ္ဌေန ဝါ၊ ဒုတ်ကလေး၏ အစွန်းဖြင့် သော်ငှား။ ကဋ္ဌလာ-
 ယ ဝါ၊ အိုးခြမ်းကဲ့ဖြင့် သော်ငှား။ ဃဋ္ဌနံ၊ ထိခိုက်ခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ၊
 ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) အပုမတ္တကမ္ပိ၊ နည်းသော အတိုင်း အရည် ရှိသည်
 မူလည်းဖြစ်သော။ ဝစနံ၊ သူတပါးတို့၏ စကားကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။) မတ္တာယ၊
 အတိုင်း အရည်ထက်။ ဘိယျောသော၊ လွန်စွာ။ သဝနံ၊ ပြည်သွေး အရည်
 တို့ကို ယိုချခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) မာဒိသံ နာမ၊
 ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ မည်သည်ကို။ ဝေ (ဝေသေ)၊ ဤသူသည်။ ဝါ၊ ဤ သူက။
 ဝေံ၊ သို့။ ဝဒတိ၊ ပြောတိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ မတ္တာယ၊ ထက်။ ဘိယျော-
 သော၊ စွာ။ ဥဒ္ဓါမာယနဘာဝေါ၊ ဖူးဖူးရောင်ပူ ထကြွသည်၏ အဖြစ်ကို။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊
 ကို။ အရူကုပမစိတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ပုရဏဝဏသဒိသစိတ္တော၊
 ရှေး၌ ဖြစ်သော အနာနှင့် တူသော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ။)
 ဣတိ အတ္တော။

၁၀၂။ ရတ္တန္တကာရတိမိသာယာတိ၊ ကား။ ရတ္တိံ၊ ညဉ့်၌။ စက္ခုဝိညာ-
 ထုပ္ပတ္တိနိဝါရဏေန၊ စက္ခုဝိညာဉ်၏ ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းကြောင့်။

၁။ အတ္တနော ဓမ္မတာယ။ ။ “ကောဓနဿာပိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ”ဟူသော
 ဥပမေယျဝါကျဝယ် “ဓမ္မတာယ”နောက်၌ ပိုမို
 မရှိသောကြောင့် “ဥဒ္ဓါမာတကဿ ဝိယ”စသော နောက်ပုဒ်နှင့်တွဲ၍ ရှေး နိဿယ၌
 အနက်ပေးထား၏။ သို့သော် “ဥဒ္ဓါမာတကဿ”ဟူသောဥပမာသည် ဒုဋ္ဌာရု(ပျက်သော
 အနာ၏) ပင်ကိုယ်သဘော မဟုတ်၊ ဖူးဖူးရောင် ထကြွလာသော အနာတည်း။
 စက္ခုကတ ဟူသည်သည် အတ္တနော ဓမ္မတာ မဟုတ်။ အခြားသူတို့က ကြမ်းတမ်း
 အောင် ပြုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မတာယ နောက်၌ ပိုမိုခတ်၍
 “ကုပ္ပနံ”ဟု ပါဌသေသ ထည့်ရသည်။ ဥဒ္ဓါမာတကဿ-စသည်ကိုလည်း ဥပမာန၊
 ဥပမေယျ တတွဲဟု မှတ်ပါ။

အိန္ဒြိတ္တရဋီကာ။ ။ ဒုဋ္ဌာရုကောတိ မံသလောဟိတာနံ ဒုဋ္ဌဘာဝေန ပကတိဘာဝံ
 ဇဟိတွာ ဌိတော ဒုဋ္ဌဝဏော၊ တဿာတိ ဒုဋ္ဌာရုကဿ။
 သဝနန္တိ အသုစိဝိဿန္တနံ။ ဥဒ္ဓါမာတဿ ဝိယာတိ ကောဓေန ဥဗ္ဗံ ဥဗ္ဗံ ဥဒ္ဓါမာတကဿ
 ဝိယ ကောဓူပါယာသဿ အဝိသဇ္ဇနတော။ စက္ခုကတဿာတိ ကုပိတဿ။ တိက-
 ပဌမပဏ်၊ ပုဂ္ဂလဝဂ် ဝဇိရူပမသုတ်။

["စက္ခုဝိညာဉ်၏ဖြစ်ခြင်းကိုတားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်" ဟု ရှေးနိဿယ ပေး၏။] အန္တဘာဝကရုဏော ကန်းသူ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော။ ဗဟလတမော ထူထဲသော အမိုက်မှောင်၌။ (ရူပါနိ ပဿေယျ။) ဝိဇ္ဇန္တရိကာယာတိ၊ ကား။ ဝိဇ္ဇုပ္ပတ္တိက္ခဏော၊ လျှပ်စစ်၏ ဖြစ်ရာခဏ၌။ (ရူပါနိ ပဿေယျ။) ဣဓာပိ၊ ဤ ဝိဇ္ဇုပ္ပမစိတ္တနိဒ္ဒေသ၌လည်း။ ဣဒံ၊ ကား။ ဩပမ္ပသံသန္ဓနံ၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခုမာ၊ ကောင်းသော မျက်စိရှိသော။ ပုရိသော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) ယောဂါဝစရော၊ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ အန္တကာရံ၊ အမိုက်မှောင်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝဇ္ဇာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် သတ်ထိုက် ကုန်သော။ ကိလေသာ၊ ထိုကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိဇ္ဇုသဉ္ဇရဏံ၊ လျှပ်စစ်၏ ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ (တထာ) သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏဿ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏။ ဥပ္ပတ္တိကာလော၊ ဖြစ်ရာအခါကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) ဝိဇ္ဇန္တရိကာယ၊ လျှပ်စစ်ပြုက်ရာခဏ၌။ စက္ခုမတော၊ ကောင်းသော မျက်စိရှိသော။ ပုရိသဿ၊ ၏။ သမန္တာ၊ ထက်ဝန်းကျင်၌။ ["သမန္တာ၊ အနီး၌" ဟုလည်း ရှိ၏။] ရူပဒဿနံ၊ ရူပါရုံထို့ကို မြင်ရခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ (တထာ) သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏော၊ သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌။ နိဗ္ဗာနဒဿနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ပုန၊ တဖန်။ အန္တကာရာဝတ္ထရဏံ၊ အမိုက်မှောင်၏ လမ်းမိုးခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဝဇ္ဇာ၊ ကုန်သော။ ကိလေသာ၊ ထိုကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ပုန၊ တဖန်။ ဝိဇ္ဇုသဉ္ဇရဏံ၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ (တထာ) သကဒါဂါမိမဂ္ဂဉာဏဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)

ဝိဇ္ဇန္တရိကာယေ၊ ၌။ စက္ခုမတော၊ သော။ ပုရိသဿ၊ ၏။ သမန္တာ၊ ၌။ ရူပဒဿနံ၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ (တထာ) သကဒါဂါမိမဂ္ဂက္ခဏော၊ ၌။ နိဗ္ဗာနဒဿနံ၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ပုန၊ တဖန်။ အန္တကာရာဝတ္ထရဏံ၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ (တထာ) အနာဂါမိမဂ္ဂဝဇ္ဇာ၊ ကုန်သော။ ကိလေသာ၊ ထိုကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ပုန ဝိဇ္ဇုသဉ္ဇရဏံ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ (တထာ) အနာဂါမိမဂ္ဂဉာဏဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) ဝိဇ္ဇန္တရိကာယ၊ ၌။ စက္ခုမတော၊ သော။ ပုရိသဿ၊ ၏။ သမန္တာ၊ ၌။ ရူပဒဿနံ၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ (တထာ) အနာဂါမိမဂ္ဂက္ခဏော၊ ၌။ နိဗ္ဗာနဒဿနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ဤ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝိဇ္ဇုပ္ပမစိတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဣတ္ထရကာလောတာသေန၊ အနည်းငယ်သော ကာလ၌ ဉာဏ်ရောင်၏ လင်းခြင်းကြောင့်။ [ဣတ္ထရကာလောတာသေန နေရာ၌ "ဣတ္ထရကာလောတာသနေန" ဟုလည်း

ရှေးပါဠိရှိသည်။] ဝိဇ္ဇာသဒိသစိတ္တော၊ လျှပ်စစ်နှင့်တူသော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ။) ဣတိ အတ္တော၊ နက်။

၁၀၃။ ဝဇိရူပမစိတ္တကာယပိ၊ ဝဇိရူပမစိတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်၌လည်း။ ဣဒါ၊ ကား။ ဩပမ္ပသံသန္နနံ၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဝဇိရံ၊ ဝဇိရစိန်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။ မဏိဂဏ္ဍိပ၊ သာဏဂဏ္ဍိ၊ ပတ္တမြားအထုံး၊ ကျောက်အထုံးကို။ ဝါ၊ ပတ္တမြားထုံး၊ ကျောက်ထုံးကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ) အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဇာ၊ ကုန်သော။ ကိလေသာ၊ တို့ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ) ဝဇိရဿ၊ ၏။ မဏိဂဏ္ဍိံ ဝါ၊ ပတ္တမြားအထုံး ကိုသော်၎င်း။ ဝါ၊ ပတ္တမြားထုံးကိုသော်၎င်း။ ပါသာဏဂဏ္ဍိံ ဝါ၊ ကျောက် အထုံးကိုသော်၎င်း။ ဝါ၊ ကျောက်ထုံးကိုသော်၎င်း။ ဝိနိဝိဇ္ဇိတွာ၊ ဖောက် ထွင်း၍။ အဂမနဘာဝဿ၊ မသွားနိုင်သည်၏ အဖြစ်၏။ နတ္ထိဘာဝေါ၊ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ) အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန၊ သည်။ အစ္စေဇ္ဇာနံ၊ မဖြတ်အပ် မဖြတ်နိုင်ကုန်သော။ ကိလေသာနံ၊ တို့၏။ နတ္ထိဘာဝေါ၊ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝဇိရေန၊ သည်။ နိဗ္ဗိဒ္ဓဝေဓဿ၊ ဖောက်ထွင်းအပ်သော အပေါက်၏။ ပုန၊ တဖန်။ အပဋိ- ပူရဏံ၊ မပြည့်ခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ (တထာ) အရဟတ္တမဂ္ဂေန၊ သည်။ ဆိန္နာနံ၊ ဖြတ်အပ်ပြီးကုန်သော။ ကိလေသာနံ၊ တို့၏။ ပုန၊ ဖန်။ အနုပ္ပါဒေါ၊ မဖြတ်ခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ဤ အရဟတ္တမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝဇိရူပမစိတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ ကိလေသာနံ၊ တို့၏။ မူလဗာတကရဏသမတ္တတာယ၊ အမြစ်အရင်းကို ဖြတ်ခြင်းကို ပြုခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝဇိရေန၊ နှင့်။ သဒိသစိတ္တော၊ တူသော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ။) ဣတိ အတ္တော။

၁၀၄။ အန္ဓာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ [အာဒိ-ဖြင့် ကေကျေ၊ ဒိစက္ခ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူ။] (အတ္တော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော) တထာရူပံ စက္ခ၊ န ဟောတိတိ၊ ကား။ တထာဇာတိကံ တထာသဘာဝံ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော။ ပညာစက္ခ၊ ပညာမျက်စိသည်။ န ဟောတိ၊ မရှိ။ ဖာတိ ကရေယျာတိ၊ ကား။ ဖိတိ၊ ဝပြောသည်ကို။ ဝစိတံ၊ တိုးပွားသည်ကို။ ကရေယျ၊ ပြုနိုင်ရာ၏။ [ဖာတိ-ကို ဖိတံ-ဟု ဖွင့်၍ ဖိတံ-ကို ဝစိတံ-ဟု ဖွင့်သည်။ ဖာယိဓာတ်+တိ- ပစ္စည်း ဓာတုနံ ယံ-ကို ချေ၍ “ဖာတိ”ဟု ဖြစ်၏။ တ-ပစ္စည်းဖြင့် ဖာ-၌ အာ-ကို ဤ-ပြုလျှင် ဖိတ-ဟု ဖြစ်၏။ ဝစိ အနက်ဟောချည်းတည်း။] သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေတိ၊ ကား။ သဒေါသနိဒ္ဒေါသေ၊ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန် အပြစ်မရှိကုန်သော။ (ဓမ္မေ) ဟိနပ္ပဏီတေတိ၊ ကား။ အဓမ္မတ္တမေ (အဓမ+ ဥတ္တမေ)၊ ယုတ်ညံ့ကုန်၊ မွန်မြတ်ကုန်သော။ (ဓမ္မေ) ကဏှသုက္ကသပုဋိ-

ဘာဂေတိ^၁၊ ကား။ ကဏှသုက္ကာယေဝ၊ မည်းညစ်သော အကုသိုလ်တရား၊
ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရားတို့ကိုပင်။ အညမညပဋိဗာဟနတော၊ အချင်းချင်းကို
တားမြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋိပက္ခဝယေန၊ ဆန့်ကျင်ဘက်၏
အစွမ်းဖြင့်။ သပ္ပဋိဘာဂါတိ၊ တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ။

ပန၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ ပုဂ္ဂလနိဋ္ဌေသ၌။ အယံ၊ ကား။ သင်္ခေပေါ၊
အကျဉ်းတည်း။ ကုသလေ၊ ကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။
(ဇာနေယျ-၌ စပ်။) (ဣမေ၊ ဤတရားတို့သည်။) ကုသလာ၊ ကုန်သော။
ဓမ္မာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယေန ပညာစက္ခုနာ၊ အကြင်ပညာစက္ခုဖြင့်။
ဇာနေယျ၊ သိနိုင်ရာ၏။ အကုသလေ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။
(ဇာနေယျ-၌ စပ်။) (ဣမေ၊ ဤတရားတို့သည်။) အကုသလာ၊ ကုန်သော။
ဓမ္မာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ (ယေန ပညာစက္ခုနာ၊ ဖြင့်။ ဇာနေယျ၊ ရာ၏။)
(တထာဂ္ဂပမိ အဿ စက္ခု န ဟောသိ။) သာဝဇ္ဇာဒီသုပိ၊ အစရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ ပင်တည်း။ ပန၊ အထူးကား။ ကဏှသုက္က-
သပ္ပဋိဘာဂေသု၊ ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂတရားတို့၌။ ကဏှဓမ္မေ၊ မည်းညစ်
သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို။ သုက္ကသပ္ပဋိဘာဂါတိ၊ ကုသိုလ် တည်းဟူသော
ဖြူစင်သော ဆန့်ကျင်ဘက်အဖို့နှင့်တကွဖြစ်သောတရားတို့ဟူ၍၎င်း။ သုက္ကဓမ္မေ၊
ကုသိုလ်တည်းဟူသော ဖြူစင်သော တရားတို့ကို။ ကဏှသပ္ပဋိဘာဂါတိ၊
အကုသိုလ်ဟူသော မည်းညစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက် အဖို့နှင့်တကွဖြစ်သော
တရားတို့ဟူ၍၎င်း။ ယေန ပညာစက္ခုနာ၊ ဖြင့်။ ဇာနေယျ၊ ရာ၏။ အဿ၊
ထို အန္ဓပုဂ္ဂိုလ်၏။ တထာဂ္ဂပံ၊ သော။ စက္ခုပိ၊ ပညာစက္ခုသည်လည်း။
န ဟောတိ၊ မရှိ။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ (သင်္ခေပေါ၊တည်း။)ဣမိနာ နယေန၊
ဖြင့်။ သေသဋ္ဌာနေသုပိ၊ ကြွင်းသော ဧကစက္ခု ဒွိစက္ခု ဌာနတို့၌လည်း။
အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ [သေသဋ္ဌာနေသု-နေရာ၌ “သေသဝါရေ-
သုပိ” ဟုလည်း မှုကဲ့ရှိသည်။]

အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဒိဋ္ဌိဓမ္မိက-
ဘောဂသံဟရဏပညာစက္ခုနော စ၊ မျက်မှောက်ဘဝ၌ ဖြစ်သော စည်းစိမ်ကို

၁။ ကဏှသုက္က သပ္ပဋိဘာဂေ။ ။ပဋိဘာဂ၌ ပဋိ(ပတိ)သဒ္ဓါသည် ဆန့်ကျင်ဘက်
အနက်ကို ဟော၏။ ဘာဂ-သဒ္ဓါကား အဖို့
အစု အနက်ဟောတည်း။ သဟ+ပဋိဘာဂေန+ယေ ဝတ္တန္တိတိ သုပ္ပဋိဘာဂါ=ဆန့်
ကျင်ဘက်အဖို့နှင့်တကွဖြစ်သော တရားတို့။ ကဏှတရားသည် သုက္ကတည်းဟူသော
ဆန့်ကျင်ဘက်အဖို့နှင့်တကွဖြစ်၏။ သုက္ကတရားသည် ကဏှတည်းဟူသော ဆန့်ကျင်
ဘက်အဖို့နှင့်တကွဖြစ်၏။ ကဏှာ စ+သုက္ကာ စ ကဏှသုက္ကာ၊ ကဏှသုက္ကာယေဝ+
သပ္ပဋိဘာဂါ ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂါ။

စုဆောင်းကြောင်း ပညာစက္ခု၏၎င်း။ သမ္မရာယိကတ္ထသောနေပညာစက္ခု-
 နော စ၊ တမလွန်ဘဝ၌ ဖြစ်သော စီးပွားကို သုတ်သင်ကြောင်း ပညာစက္ခု
 ၏၎င်း။ အဘာဝါ၊ ကြောင့်။ အန္တောတိ၊ ဟူ၍။ (ပညာမျက်စိ နှစ်ဘက်
 လုံး မရှိသော အကန်း ဟူ၍။) ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဒုတိယော၊ နှစ်ယောက်မြောက်
 ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဘောဂသံဟရဏပညာစက္ခုနော၊ ၏။ ဘာဝါ၊
 ရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ သမ္မရာယိကတ္ထသောနေပညာစက္ခုနော ပန၊ ၏ကား။
 အဘာဝါ၊ ကြောင့်၎င်း။ ဧကစက္ခုတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ၊ ပစ္စုပ္ပန် စဉ်းစိမ်
 အတွက်၊ တဘက်သော ပညာစက္ခု ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ တတိယော၊
 သုံးယောက်မြောက် ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒိန္နုဓမ္မိ၊ ၂-မျိုးသော ပညာစက္ခု
 တို့၏လည်း။ ဘာဝါ၊ ကြောင့်။ ဒိန္နုစက္ခုတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ၊ ပစ္စုပ္ပန်စဉ်းစိမ်ကို
 စုဆောင်းကြောင်း ပညာစက္ခု၊ တမလွန် စီးပွားကို သုတ်သင်ကြောင်း
 ပညာစက္ခု၊ ၂-လုံး ရှိသူ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။

၁၀၇။ အဝကဗ္ဗပညာဒိသု၊ အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော။) ဓမ္မံ ဒေသေန္တိတိ၊ ကား။ ဥပါသကော၊ သည်။ ဓမ္မသဝနတ္ထာယ၊
 တရားနာခြင်းအကျိုးငှါ။ အာဂတော၊ လာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။
 အတ္ထနော၊ ၏။ ကမ္မံ၊ အလုပ်ကို။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဓမ္မံ၊ ကို။ ဒေသေန္တိ၊
 ဟောကြကုန်၏။ အာဒိကလျာဏန္တိ၊ ကား။ အာဒိမ္မံ၊ အစ၌။ ကလျာဏံ
 ဘဒ္ဒကံ၊ ကောင်းသည်ကို။ အနဝဇ္ဇံ နိဒ္ဒေသိ၊ အပြစ် မရှိသည်ကို။ ကတွာ၊
 ၍။ ဒေသေန္တိ၊ ကုန်၏။ သေသပဒေသုပိ၊ အာဒိကလျာဏပုဒ်မှ ကြွင်းကုန်
 သော မဇ္ဈေကလျာဏ၊ ပရိယောသာနကလျာဏ ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဒေသဝ
 နယော၊ ပင်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ အာဒိ၊ မဇ္ဈ၊ ပရိယောသာန
 တို့တွင်။ အာဒိတိ၊ ကား။ ပုဗ္ဗပဋ္ဌပနာ၊ ရှေးဦးစွာ စတည်ကြောင်း စကား
 တည်း။ မဇ္ဈန္တိ၊ ကား။ ကထာဝေမဇ္ဈံ၊ စကား၏ အလယ်တည်း။ ပရိယော-
 သာနန္တိ၊ ကား။ သန္တိဋ္ဌာနံ၊ ကောင်းစွာ ပြီးဆုံးကြောင်း စကားတည်း။
 ဣတိ၊ ဤ နည်းဖြင့်။ အဿ၊ ထို ဥပါသကာအား။ ဓမ္မံ၊ ကို။ ကထေန္တော၊
 ဟောကုန်လသော်။ ပုဗ္ဗပဋ္ဌပနောပိ၊ ရှေးဦးစွာ စတည်ကြောင်း စကား၌လည်း။
 ကလျာဏံ ဘဒ္ဒကံ၊ ကို။ အနဝဇ္ဇမေဝ၊ အပြစ်မရှိသည်ကို သာလျှင်။ ကတွာ၊
 ၍။ ကထေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝေမဇ္ဈေပိ၊ အလယ်၌လည်း။ (ကလျာဏံ ဘဒ္ဒကံ၊

၁။ အာဒိကလျာဏံ။ ။ “အာဒိ”အရ စတည်သော စကားကို ယူ၍ “အာဒိမ္မံ+
 ကလျာဏံ အာဒိကလျာဏံ”ဟု ပြုပါ။ ထိုပုဒ်ကိုလည်း
 “ကတွာ”ဟူသောအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “အစ၌လည်း ကောင်းအောင်”ဟု ဒေသေန္တိ၏
 ကြိယာဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးပါ။ ဤသို့ အနက်ပေးမှ အဋ္ဌကထာအဖွင့်နှင့်
 ညီသည်။ ရှေးနိဿယဝယ် “အစ၌လည်းကောင်းသော”ဟု ပေး၍ “ဓမ္မံ”၌ စပ်ရ
 သော နည်းကား အဋ္ဌကထာနှင့် မညီပါ။ မဇ္ဈေကလျာဏံ စသည်၌လည်း နည်းတူ။

ကို။ အနဝဇ္ဇမေဝ၊ ကိုသာလျှင်။ ကတွာ ဒေသေန္တိ။ (ပရိယောသာနေပိ၊ အဆုံး၌လည်း။) (ကလျာဏံ တဒ္ဓကံ၊ ကို။ အနဝဇ္ဇမေဝ၊ ကိုသာလျှင်။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဒေသေန္တိ၊ ကုန်၏။)

၈၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ အာဒိကလျာဏံ စသောပါဌ်၌။ ဒေသနာယ၊ ပရိယတ်ဒေသနာတော်၏။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ၊ အစ အလယ် အဆုံး တို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကုန်၏။ သာသနဿ၊ ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓ သာသနာတော်၏ (အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ၊ တို့သည်။ အတ္ထိ၊ ကုန်၏။) တတ္ထ၊ ထို အစ အလယ် အဆုံးတို့တွင်။ တာဝ၊ သာသနမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌာယ၊ အပ် သော။) ဒေသနာယ၊ ၏။ (အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗံ။) စတုပ္ပဒိကဂါထာယ၊ လေးပါး ရှိသော ဂါထာ၏။ ပဌမပဒံ၊ ပဌမပါး သည်။ အာဒိ၊ အစတည်း။ ဒွေပဒါနိ၊ နှစ်ပါး တို့သည်။ မဇ္ဈံ၊ အလယ် တည်း။ အဝသာနပဒံ၊ အဆုံး ပါး သည်။ ပရိယောသာနံ၊ အဆုံးတည်း။ ကောနုသန္တိကသုတ္တဿ၊ တခုသော အနုသန္တေ ရှိသော သုတ်၏။ နိဒါနံ၊ နိဒါန်းသည်။ အာဒိ၊ တည်း။ အနုသန္တိ၊ အနုသန္တေသည်။ မဇ္ဈံ၊ တည်း။ ဣဓ မဝေါစာတိ၊ ဟူ၍။ အပ္ပနာ၊ နိဂုံးအုပ်ကြောင်း စကားသည်။ ပရိယော- သာနံ၊ တည်း။ အနေကာနုသန္တိကဿ၊ များသော အနုသန္တေ ရှိသော သုတ်၏။ ပဌမော၊ သော။ အနုသန္တိ၊ သည်။ အာဒိ၊ တည်း။ တတော၊ ထို ပဌမ အနုသန္တေမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဧကော ဝါ၊ တခုမူလည်း ဖြစ်သော။ အနေ- ကာ ဝါ၊ တပါးမက များစွာမူလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ (အနုသန္တယော၊ တို့သည်။) မဇ္ဈံ၊ တည်း။ ပစ္စိမော၊ အဆုံး၌ ဖြစ်သော အနုသန္တေသည်။ ပရိယောသာနံ၊ တည်း။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ သာသနမှ ရှေးဦး စွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌာယ) ဒေသနာယ၊ ၏။ (အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေ၊ တို့ကို။) နယော၊ သိကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပန၊ ကား။ သာသနဿ၊ ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓ သာသနာတော်၏။ သီလံ၊ သီလသည်။ အာဒိ၊ တည်း။ သမာဓိံ၊ သမာဓိသည်။ မဇ္ဈံ၊ တည်း။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာသည်။ ပရိယောသာနံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ သမာဓိံ၊ သည်။ အာဒိ၊ တည်း။ ဝိပဿနာ၊ သည်။ မဇ္ဈံ၊ တည်း။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်။ ပရိ- ယောသာနံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝိပဿနာ၊ သည်။ အာဒိ၊ တည်း။ မဂ္ဂေါ၊ သည်။ မဇ္ဈံ၊ တည်း။ ဖလံ၊ ဖိုလ်သည်။ ပရိယောသာနံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ မဂ္ဂေါ၊ သည်။ အာဒိ၊ တည်း။ ဖလံ၊ သည်။ မဇ္ဈံ၊ တည်း။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ ပရိယောသာနံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒွိသု ဒွိသု၊ ၂-ပါး ၂-ပါးတို့ကို။ ကရိယမာနေသု၊ ပြုအပ်သော်။ [“ဒွေ ဒွေ ကရိယာမာနေ”ဟု ရှိ၏။ စာသွား မကောင်းပါ။ “ဒွိသုဒွိသု ကရိယ-

မာနေသု”ဟု ရှိမူ ကောင်းသည်။] သီလသမာဓယော၊ သီလ သမာဓိ တို့သည်။ အာဒိ၊ တည်း။ ဝိပဿနာ မဂ္ဂါ၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်တို့သည်။ မဇ္ဈ၊ တည်း။ ဖလနိဗ္ဗာနာနိ၊ ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ပရိယောသာနံ၊ တည်း။ သာတ္ထကန္တိ၊ ကား။ သာတ္ထကံ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် တကွဖြစ်သည်ကို။ ဝါ၊ အနက် အဓိပ္ပါယ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဒေသေန္တိ၊ ကုန်၏။ သဗျဉ္ဇနန္တိ၊ ကား။ အက္ခရပေါရိပူရိ၊ အက္ခရာ ပုဒ်ဗျည်း တို့၏ ပြည့်စုံခြင်း ရှိသည်ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဒေသေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဧဝေပရိပုဏ္ဏန္တိ၊ ကား။ သကလပရိပုဏ္ဏ၊ အလုံးစုံ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံသည်ကို။ အနန္တံ၊ ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိသည်ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဒေသေန္တိ။ ပရိသုဒ္ဓန္တိ၊ ကား။ ပရိသုဒ္ဓံ၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ် သည်ကို။ နိဇ္ဈဋ္ဌံ၊ မရှုပ်ထွေးသည်ကို။ နိဂ္ဂဟိ၊ အထုံးအဖွဲ့ မရှိသည်ကို။ ကတွာ ဒေသေန္တိ။ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေန္တိတံ၊ ကား။ ဝေ၊ ဤ ဆိုအပ် ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဒေသေန္တော စ၊ ဟောကုန်သော်လည်း။ ဝါ၊ ဟော ကုန်သင်းပင်။ သေဠစရိယဘူတံ၊ မြတ်သော အကျင့် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ၊ သီလ သမာဓိ၊ ပညာ သုံးဖြာသော သိက္ခာဖြင့် သိမ်း ယူအပ်သော။ အရိယံ၊ မြတ်သော။ အဋ္ဌဂိကံ၊ ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါ ရှိသော။ မဂ္ဂံ၊ ကို။ ပကာသေန္တိ၊ ထင်ရှားပြကြကုန်၏ (ထင်ရှားပြရာ ရောက်ကုန်၏။)

နေဝ အာဒိ° မနသိကရောတိတိ၊ ကား။ ပုဗ္ဗပဋ္ဌပနံ၊ ရှေးဦးစွာ စတည် ကြောင်း စကားကို။ မနသိ၊ စိတ်၌။ နေဝ ကရောတိ၊ မပြု။ (တနည်း) နေဝ မနသိကရောတိ၊ နှလုံးမသွင်း။ ကုမ္မောတိ၊ ကား။ ဃဇ္ဇော၊ အိုး သည်။ (အဿ၊ ရှိရာ၏။) နိက္ကုဇ္ဇောတိ၊ ကား။ အဓောမုခေါ၊ အောက်၌ မျက်နှာဝ ရှိသည်။ (ဟုတုာ) ဌပိတော၊ ထားအပ်သော။ (ကုမ္မော-၌ စပ်။) ဝေမေဝန္တိ၊ ထွေ၊ ဤပါ၌။ နိက္ကုဇ္ဇော၊ မှောက်ထားအပ်သော။ ကုမ္မော၊ အိုး ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) အဝကုဇ္ဇ ပညော၊ မှောက်ထားအပ် သော အိုးနှင့် တူသော ပညာရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဥဒကာ သိဉ္ဇနကာလော၊ ရေကိုလောင်းထည့်ရာအခါကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ) မေဓဒေသနာယ၊ တရားဒေသနာတော်ကို။ လဒ္ဓကလော၊ ရအပ်ရာ အခါကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) ဥဒကဿ၊ ၏။ ဝိဝဋ္ဌနကာလော၊ ပြန်လည်ရာ အခါကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ) တသ္မိ° အာသနေ၊ ထိုနေရာ၌။ နိသိန္နဿ၊ ထိုင်

၁။ ဗြဟ္မစရိယံ။ «ဗြဟ္မ-ကို သေဠ-ဟု၎င်း၊ အရိယံ-ဟု၎င်း ဖွင့်၍ စရိယ-ကို အဋ္ဌဂိကမဂ္ဂံ”ဟု ဖွင့်သည်။ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးတွင် သမ္မာဝါစာ စသော ၃-ပါးသည် သီလသိက္ခာဖြစ်၏။ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ၃-ပါးသည် သမာဓိသိက္ခာ ဖြစ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ ၂-ပါးသည် ပညာ သိက္ခာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ သိက္ခာ ၃-ပါး အပေါင်းဖြင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သိမ်းယူအပ် သောကြောင့် “သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ”ဟု ဝိသေသန ပြုသည်။

နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥဂ္ဂဟေတု၊ တရားကို နာယူမှတ်သားခြင်းငှါ။ အသမတ္တ-
 ကာလော၊ မစွမ်းနိုင်ရာ အခါကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဥဒကဿ၊ ၏။ အသဏ္ဍာန-
 ကာလော၊ ကောင်းစွာ မတည်ရာ အခါကို။ (ဝေဒိဓာဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ)
 ဥဋ္ဌဟိတွာ၊ တရားနာရာမှ ထပြီး၍။ အသလ္လက္ခဏကာလော၊ ကောင်းစွာ
 မမှတ်မိရာ အခါကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယ် ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ
 အယ် ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ အဝကုဇ္ဇပညောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ အစောမုခပညော၊
 အောက်၌ မျက်နှာဝရှိသော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝါ၊ အောက်၌
 မျက်နှာဝ ရှိသော အိုးနှင့် တူသော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ။)
 ဣတိ အတ္ထော။

၁၀၈။ အာကိတ္တာနိတိ၊ ကား။ ပက္ခိတ္တာနိ၊ ထည့်ထားအပ်ကုန်သည်။
 (ဟောန္တိ။) သတိသမ္မောသာ ပကိရေယျာတိ၊ ကား။ မုဋ္ဌဿတိတယ၊
 ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိကိရေယျ၊ ဖရိုဖရဲ ပြန်ကြ
 ရာ၏။ ဝေမေဝန္တိတ္ထေ၊ ဤပါင်၌။ ဥစ္ဆင်္ဂေါ၊ ရင်ခွင်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ
 (တထာ) ဥစ္ဆင်္ဂပညော၊ ရင်ခွင်နှင့်တူသော ပညာရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နာနာခဇ္ဇကာနိ၊ အမျိုးမျိုးသော ခဲဖွယ်တို့ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ) ဝိယ
 (တထာ) နာနပုကာရ၊ အထူးထူးသောအပြားရှိသော။ ဗုဒ္ဓဝစန၊ မြတ်စွာဘုရား
 ၏စကားတော်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။) ဥစ္ဆင်္ဂေါရင်ခွင်၌။ နာနာခဇ္ဇကာနိ၊ အမျိုးမျိုးသော
 ခဲဖွယ်တို့ကို။ ခါဒန္တဿ၊ ခဲသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ နိသိန္နကာလော၊ ထိုင်နေရာ
 အခါကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ) တသ္မိံ အာသနေ၊ ထို တရားနာရာ
 နေရာ၌။ နိသိန္နဿ၊ ထိုင်နေသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥဂ္ဂဟဏကာလော၊ တရားကို

၁။ ဥစ္ဆင်္ဂပညော။ ။ [ဥ + သန္ဓ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ ဥဿဉ္စတိ တ္ထောတိ ဥစ္ဆင်္ဂေါ
 (အထက် ငြိတပ်ရာ ဖြစ်သောအရပ်) အဘိဓာနပုဒ်ပိကာ-
 သူစိဝိဂူဇာ၊ သ-ကို ဆ-ပြု၊ အသဒိသဒ္ဓေတော်လား၊ “ဥစ္ဆင်္ဂကာ တုဘော ပုမေ၊ ရင်ခွင်
 အနက်ဟော ၂-ပုဒ်။-အဘိဓာန် ၂၇၆။] ရင်ခွင်၌ ထား၍ ခဲဖွယ်ကို ခဲစားစဉ် အမှတ်
 တမဲ့ သတိမထားပဲ ထလိုက်ရာ ခဲဖွယ်တွေ ပြန်ကြဲသွားသဖြင့် ရင်ခွင်၌ ခဲဖွယ်ကျေန့်
 တော့ သက်သို့၊ ထို့အတူ တရားနာရာမှ ထသောအခါ တရားမကျန်တော့ပဲ မေပျောက်
 သွားသော တရားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဥစ္ဆင်္ဂပည” (ရင်ခွင်နှင့် တူသော ပညာ ရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်)ဟု ခေါ်ရသည်။

မှတ်ချက်။ ။ “ဥစ္ဆင်္ဂ=ခါးပိုက်”ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြ၏။ ပုဆိုး လုံချည်
 ဝတ်ထားရာဝယ် ရှေ့အထက်ပုဆိုးစကို ထည့်စရာ လုပ်အပ်သော
 သော အိတ်ကို “ခါးပိုက်”ဟု တချို့အရပ်၌ ခေါ်၏။ ထို ခါးပိုက်
 အနက်သည် ဤနေရာ၌ မဖြစ်သင့်။ ရှေးက ရင်ခွင်ကိုပင် “ခါးပိုက်”
 ဟု ခေါ်ရိုးရှိလျှင် ပထက်ခြိုက်ဖြင့် “ခါးပိုက်-ခါး၏ရှေ့က ဝိုက်”
 အနက်ကား သင့်ပါ၏။

နာယူရာ အခါကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝုဋ္ဌဟန္တဿ၊ တသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သတိ-
 သမ္မာသော၊ သတိ၏ မေ့ပျောက်ခြင်းကြောင့်။ ဝိကိရဏကာလော၊ ခဲဖွယ်
 တို့၏ ဖရိုဖရဲ ပြန်ကြရာ အခါကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ) တသ္မာ
 အာသနာ၊ ထို တရားနာရာ နေရာမှ။ ဝုဋ္ဌာယ၊ ထ၍။ ဂစ္ဆန္တဿ၊ သွား
 သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အသလ္လက္ခဏကာလော၊ တရားကို မမှတ်မိရာ အခါကို။
 ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊
 ကို။ ဥစ္စင်္ဂပညောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဥစ္စင်္ဂသဒိသပညော၊ ရင်ခွင်နှင့် တူသော
 ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ) ဣတိ အတ္ထော။

၁၀၉။ ဥက္ကုဇ္ဇောတိ၊ ကား။ ဥပရိမုခေါ၊ အထက်၌ မျက်နှာဝ ရှိသည်။
 (ဟုတွာ) ဌပိတော၊ ထားအပ်သော။ (ကုမ္မော-၌ စပ်။) သဏ္ဍာတိတိ၊
 ကား။ ပတိဋ္ဌဟိ၊ တည်၏။ ဝေမေဝ ခေါတိတ္ထေ၊ ဤပါ၌၌။ ဥပရိမုခေါ၊
 သည်။ (ဟုတွာ) ဌပိတော၊ အပ်သော။ ကုမ္မော၊ အိုးကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ
 (တထာ) ပုထုပညော၊ ကြီးကျယ်သော ပညာရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
 ဥဒကဿ၊ ရေကို။ အာသိတ္တကာလော၊ လောင်းတည်အပ်ရာအခါကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)
 ဝိယ (တထာ) ဒေသနာယ၊ ကို။ လဒ္ဓကာလော၊ ရအပ်ရာ အခါကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။
 ဥဒကဿ၊ ၏။ သဏ္ဍာနကာလော၊ ကောင်းစွာတည်ရာ အခါကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)
 ဝိယ (တထာ) တတ္ထ၊ ထို တရားနာရာ အရပ်၌။ နိသိန္နဿ၊ ထိုင်နေသော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥဂ္ဂဟဏကာလော၊ တရားကို နာယူရာ အခါကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။
 နော ဝိဝဋ္ဌနကာလော၊ ရေ၏ မပြန်လည်ရာ အခါကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ
 (တထာ) ဝုဋ္ဌာယ၊ ၍။ ဂစ္ဆန္တဿ၊ သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သလ္လက္ခဏ-
 ကာလော၊ တရားကို မှတ်မိရာ အခါကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊
 ကား။ ဝေရူပေါ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ပုထုပညောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။
 ဝိတ္တာရိကပညော၊ ပြန်ကျယ်သော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ)။
 ဣတိ အတ္ထော။

၁၁၀။ အဝိတရာဂါဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော) သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော၊ တို့သည်။ (ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။
 ကာမဂုဏေသု၊ ကာမဂုဏ်တို့၌၎င်း။ တိသု၊ ကုန်သော။ ဘဝေသု စ၊ ဘဝ
 တို့၌၎င်း။ အဝိတရာဂါ၊ မကင်းသေးသော ရာဂ ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ)
 ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ ပုထုဇ္ဇနောပိ၊ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ် သည်လည်း။
 ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ကာမဂုဏေသု၊ တို့၌၎င်း။ တိသု၊ ကုန်သော။ ဘဝေသု စ၊
 တို့၌၎င်း။ အဝိတရာဂေါ၊ မကင်းသေးသော ရာဂ ရှိသည်။ (ဟောတိ။)
 ပန၊ ထိုသို့ပင် အဝိတရာဂ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အဒဗ္ဗတာယ၊ ဟောဖို့ရန်
 အဆောက် အအုံ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဘဂဝတာ၊ သည်။)

နံ ဂဟိတော၊ အပ်။ ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ဒက္ခော၊ ကျွမ်းကျင်သော။ ဝဇုကီ၊ လက်သွားသည်။ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရတ္တံ၊ သစ်ဝါး အဆောက်အအုံအကျိုးငှါ။ ဝနံ၊ တောသို့။ ပဝိဇ္ဇော၊ ဝင်သည်။ (သမာနော၊ သော်။) အာဒိတော၊ အစမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ သမ္ပတ္တသမ္ပတ္တရက္ခော၊ ရောက်အပ်ရောက်အပ်သောသစ်ပင်တို့ကို။ န ဆိန္ဒတိ ယတာ၊ မဖြတ်သကဲ့သို့၎င်း။ ပန၊ အနွယ်ကား။ ယေ၊ အကြင် သစ်ပင်တို့သည်။ အဿ၊ ထို လက်သွား၏။ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရဇ္ဈပဂါ၊ သစ်ဝါး အဆောက်အအုံ၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ တေယေဝ၊ ထို သစ်ပင်တို့ကိုသာ။ ဆိန္ဒတိ ယတာ၊ ဖြတ်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤ အဝီတရာဂ ပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ ၌လည်း။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဒဗ္ဗဇာတိကာ၊ ဟောဖို့ရန် အဆောက်အအုံ၏ အဖြစ်ဟူသောသဘောရှိကုန်သော။ အရိယာဝ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာလျှင်။ ဂဟိတော၊ အပ်ကုန်ပြီ။ ပုထုဇ္ဇနာပန၊ တို့ကိုကား။ အဒဗ္ဗတာယ၊ ဟောဖို့ရန် အဆောက်အအုံ မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတော၊ အပ်ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ကာမေသု ဝီတရာဂေတိ၊ ကား။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ကာမဂုဏေသု၊ တို့၌။ ဝီတရာဂေ၊ ကင်းပြီးသော ရာဂ ရှိသော။ (ပုဂ္ဂလော) ဘဝေသု အဝီတရာဂေတိ၊ ကား။ ရူပါရူပဘဝေသု၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝ တို့၌။ အဝီတရာဂေ၊ သော။ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။)

၁၁၃။ ပါသာဏလေခူပမာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေဝေဒိတဗ္ဗော။) အနုသေတိတိ၊ ကား။ အပုဟိနတယ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနုသေတိ၊ အစဉ်တစိုက် လိုက်၍ ကိန်း၏။ န ခိပုံ လုဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ အန္တရာ၊ ကမ္ဘာမပျက်မီ အကြား၌။ န နဿတိ၊ မပျက်စီး။ ကပ္ပုဋ္ဌာနေနေဝ၊ ကမ္ဘာ၏ ထရာအခါ၌သာ။ ဝါ၊ ကမ္ဘာ ပျက်ရာအခါ၌သာ။ နဿတိ၊ ပျက်စီး၏။ ဝေမေဝန္တိ၊ ကား။ ဝေံ၊ တူ။ တဿာပိ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏လည်း။ ကောဓော၊ အမျက်ထွက်ခြင်းသည်။ အန္တရာ၊ မသေမီ အကြား၌။ ပုနဒိဝေ ဝါ၊ နောက်တနေ၌ သော်၎င်း။ ဝါ၊ နက်ဖြန်ခါ၌ သော်၎င်း။ အပရဒိဝေ ဝါ၊ ထိုမှ တပါးသော နေ၌ သော်၎င်း။ ဝါ၊ သဘက်ခါ၌ သော်၎င်း။ န နိဗ္ဗာတိ၊ မငြိမ်းအေး။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ အဒ္ဓန္နိယော၊ ရှည်သော ကာလ၌ ဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ မရဏေနေဝ၊ သေခြင်းကြောင့်သာ။ နိဗ္ဗာတိ၊ ငြိမ်းအေး၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ပါသာဏလေခါ ဝိယ၊ ကျောက်ဖျာ၌ ရေးအပ်သော အရေးအသားကဲ့သို့။ ကုဇ္ဈနဘာဝေန၊ အမျက်ထွက်ခြင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ စိရဋ္ဌိတိကတော၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ကြာမြင့်စွာ

သော တည်ရာ ကာလ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပါသာဏလေခူပမောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ [စိရိဋ္ဌတိက ပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၊ ဝိနယပညတ္တိယာစနကထာအဖွင့်၌ ပြထားပြီ။]

၁၁၄။ သော စ ခုဿ ကောဓောတိ၊ ကား။ အပ္ပမတ္တကေပိ၊ အနည်း ငယ်သော အတိုင်း အရှည် ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ ကာရဏေ၊ အကြောင်း ကြောင့်။ သဟသာ၊ အဆောတလျင်။ ကုဒ္ဓဿ၊ အမျက်ထွက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သော ကော်ဓော၊ ထို ကောဓသည်။ (န စိရိ အနုသေတိ-၌ စပ်။) န စိရိဒ္ဓန္တိ၊ ကား။ အစိရံ၊ မကြာ။ (အနုသေတိ-၌ စပ်။) အပ္ပဟိန္ဒ တာယ၊ ကြောင့်။ အနုသေတိ၊ ၏။ ပန၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ပထဝိယံ၊ ဌာ။ အာကခိုတွာ၊ ဆွဲငင်၍။ ကတလေခါ၊ ပြုအပ်သော အရေးအသားသည်။ ဝါတာဒိတိ၊ လေ အစရှိသည် တို့ကြောင့်။ ခိပ္ပံ၊ လျင်စွာ။ နယတိ ယတာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ အဿ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သဟသာ၊ လျင်။ ဥပ္ပန္နော၊ သည်။ (သမာနော) ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ ကောဓော၊ သည်။ ခိပ္ပမေဝ၊ သာလျှင်။ နိဗ္ဗာတိ၊ ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရုပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ပထဝိယံ၊ ၌။ လေခါ ဝိယ၊ အရေးအသားကဲ့သို့။ ကုဗ္ဗနဘာဝေန၊ ဖြင့်။ အစိရိဋ္ဌတိကတော၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ကြာမြင့်စွာသော တည်ရာကာလ မရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ပထဝိလေခူပမောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

၁၁၅။ အာဂါဇ္ဇေနာတိ၊ ကား။ အတိဂါဇ္ဇေန၊ အလွန် ပြင်းပြသော။ မမ္မစ္ဆေဒကေန၊ သေလုမတတ် အခံကပ်အောင် နာတတ်သောအနာကို ဖြတ် သကဲ့သို့ နာကျည်းဖွယ် အပြစ်ကိုပြုတတ်သော။ (နာကျည်းဖွယ် ကောင်း သော)။ ထဒ္ဓဝစနေန၊ ကြမ်းတမ်းသော စကားဖြင့်။ [မမ္မစ္ဆေဒက ပုဒ် အဖွင့်ကို သီလက္ခနာဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မဇာလသုတ် စူဠသီလ ဖရူသဝါစာဝိရတိ အဖွင့်၌ ပြထားပြီ။] ဖရူသေနာတိ၊ ကား။ န သောတသုခေန၊ နားတို့၏ချမ်း သာကြောင်း မဟုတ်သော စကားဖြင့်။ အမနာပေနာတိ၊ ကား။ န စိတ္တ သုခေန၊ စိတ်၏ချမ်းသာကြောင်း မဟုတ်သော စကားဖြင့်။ (ဝုစ္စမာနော-၌ စပ်။) သံသန္တတိတိ၊ ကား။ ဧကိဘဝတိ၊ တပေါင်းတည်း မဟုတ် သော် လည်း တပေါင်းတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ (အဓိပ္ပာယ်တ္ထ၊ ရောနှော၏ဟူ။ သဒ္ဓတ္ထ) သန္တယတိတိ၊ ကား။ ဆဂ္ဂယတိ၊ ဆက်စပ်၏။ သမ္မောဒတိတိ၊ ကား။ နိရုန္တိ ရော၊ အကြား မရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ [မုဒ-ဓာတ်၏ ရောနှောခြင်း အနက်ကို ဖွင့်သည်။ “အက္ခအပြားအကြားမရှိပဲ ရောနှောနိုင်သည်”ဟူလို။]

အထဝါ၊ ကား။ သံသန္တတီတိ၊ ကား။ စိတ္တကိရိယာဒိသု၊ စိတ်ဖြင့် ပြုအပ်
 သော အမူအရာ အစရှိသည် တို့၌။ စိတ္တေန၊ စိတ်အားဖြင့်။ သမောဓာနံ၊
 ပေါင်းဆုံခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၎င်း။ ဝိရောဒကံ ဝိယ၊ နှိရည်နှင့် ရေကဲ့သို့။ ဧကိ-
 ဘာဝံ၊ တပေါင်းတည်း၏ အဖြစ်သို့။ ဥပေတိ၊ ကပ်ရောက်၏။ ဣတိ အတ္ထော။
 သန္တိယတီတိ၊ ကား။ ဌာနဂမနာဒိသု၊ ရပ်ခြင်း၊ သွားခြင်း အစရှိကုန်သော။
 ကာယကိရိယာသု၊ ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမူအရာတို့၌။ [အချို့စာ၌ အာဒိ-
 သဒ္ဓါ ပိုသည်။] ကာယေန၊ ဖြင့်။ သမောဓာနံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၎င်း။ တိလ-
 တဏှုလာ ဝိယ၊ နှမ်းနှင့် ဆန် ကဲ့သို့။ မိဿိတာဝံ၊ ရောနှောခြင်း ရှိသည်၏
 အဖြစ်သို့။ ဥပေတိ၊ ကပ်ရောက်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ သမ္မောဒတီတိ၊ ကား။
 ဥဒ္ဒေသ ပရိပုစ္ဆာဒိသု၊ ပါဠိကို သင်ယူခြင်း၊ အဋ္ဌကထာကို အဖန်ဖန် မေး
 မြန်းခြင်း အစရှိကုန်သော။ ဝစိကိရိယာသု၊ နှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမူအရာ
 တို့၌။ သမောဓာနံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၎င်း။ ဝိပွဝါသာဂတော၊ ကျွဲကွင်း၍
 နေရာအရပ်တပါးမှ ရောက်လာသည်။ (သမာနာ) ပိ၊ ဖြစ်ပြန်သော်လည်း။
 ပိယသဟာယကော ဝိယ၊ ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်း ကဲ့သို့။ ပိယတရဘာဝံ၊
 သာ၍ ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဥပေတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ အတ္ထော။

အပိစ၊ သေး။ ကိစ္စကရဏီယေသု၊ ပြုသင့် ပြုထိုက်သော ကိစ္စ၊ မပြုမနေရ
 သော ကရဏီယတို့၌။ တေတိ၊ ထို သူငယ်ချင်းတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ အတူ။ အာဒိ-
 တောဝ၊ အစဉ်ပင်။ ဧက ကိရိယဘာဝံ၊ အတူတကွ ပြုခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်သို့။
 ဥပဂစ္ဆန္တော၊ ကပ်ရောက်လျက်။ သံသန္တတိ၊ နှီးနှော၏။ ယာဝမဇ္ဈာ၊ အလယ်
 တိုင်အောင်။ ပဝတ္ထေန္တော၊ ဖြစ်လျက်။ သန္တိယတိ၊ ဆက်စပ်၏။ ယာဝ
 ပရိယောသာနာ၊ အဆုံးတိုင်အောင်။ အနိဝတ္ထန္တော၊ နောက်မဆုတ်သည်။
 (ဟုဘာ) သမ္မောဒတိ၊ လွန်စွာ ရောနှော၏။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော၊ ၎င်း။ အယံ ဝုစ္စတီတိ၊ ကား။ ဝေရူပေ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊
 ကို။ ဥဒကလေခါ ဝိယ၊ ရေ၌ ပြုအပ်သော အရေးအသား ကဲ့သို့။ ခိပ္ပံ၊ လျင်
 မြန်စွာ။ သံသန္နနတော၊ ရောနှော ခြင်းကြောင့်။ ဥဒကလေခူပမောတိ၊
 ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။

၁၁၆။ ပေါတ္တကူပမေသု၊ ပေါတ္တကူပမပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော။) ယာယ ဥပမာယ၊ အကြင် ဥပမာဖြင့်။ တေ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။
 ပေါတ္တကူပမာတိ၊ ထို ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ကုန်၏။ တာဝ၊ ပေါတ္တကူပမပုဂ္ဂိုလ်
 တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ တံ ဥပမံ၊ ကို။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ တယော ပေါတ္တကာတိ-
 အာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (သဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ၊ ထို တယော
 ပေါတ္တကာ အစ ရှိသော စကားရပ်၌။ နဝေတိ၊ ကား။ နဝ ဝါယိမော၊
 ရက်အပ် ပြီး၍ အသစ်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ရက်အပ်ပြီးခါစဖြစ်သော။ (ပေါတ္တ-

ကော-၌ စပ်။) [ဝါယေန နိဗ္ဗတ္တော ဝါယိမော၊ ရက်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ အပ်
 သော'ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏။ နိဿယ၌ အနက်ကား အဓိပ္ပါယ်တ္ထ။] ပေါတ္ထ-
 ကောတိ၊ ကား။ သာဏဝါကသာဋ္ဌကော၊ ပိုက်ဆန်လျှော်ချည်တို့ဖြင့် ရက်အပ်
 သောအဝတ်တည်း။ ဒုဗ္ဗဏ္ဍောတိ၊ ကား။ ဝိဝဏ္ဍော၊ ဖောက်ပြန်သောအဆင်း
 ရှိသည်။ ဒုက္ခသမ္ပယောတိ၊ ကား။ ခရသမ္ပယော၊ ကြမ်းသော အတွေ့
 ရှိသည်။ (ဟောတိ-၌ စပ်။) အပ္ပဂ္ဂေါတိ၊ ကား။ အတိပဟုံ၊ အလွန်
 များစွာ။ အဂ္ဂန္ဓော၊ အဖိုးထိုက်လသော်။ ကဟာပဏ္ဍနကော၊ တစ်ကျပ်
 ထိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

မဇ္ဈိမောတိ၊ ကား။ ပရိဘောဂမဇ္ဈိမောံ၊ သုံးဆောင်ခြင်း အားဖြင့်
 အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော။ (တပတ်ရစ်ဖြစ်သော။ ပေါတ္ထကော-၌ စပ်။)
 ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထိုအလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော ပိုက်ဆန်လျှော် အဝတ်
 သည်။ နဝဘာဝံ၊ အသစ်၏ အဖြစ်ကို။ အတိက္ကမိတ္တာ၊ ကျော်လွန်၍။
 ဇိဏ္ဏ ဘာဝံ၊ ဆွေးမြေ့ ဟောင်းနွမ်းသည်၏ အဖြစ်သို့။ အပ္ပတ္တော၊ မရောက်
 သေးသည်။ (ဟုတ္တာ၊ ၍။) မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ပရိဘောဂကောလေပိ၊
 သုံးဆောင်ရာ အခါ၌လည်း။ ဒုဗ္ဗဏ္ဍော စ၊ မကောင်းသော အဆင်း ရှိသည်
 ၎င်း။ ဒုက္ခ သမ္ပယော စ၊ မကောင်းသော အတွေ့ ရှိသည်၎င်း။ အပ္ပဂ္ဂေါ-
 ယေဝ စ၊ နည်းသော အဖိုး ရှိသည် သာလျှင်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ အတိပဟုံ၊
 စွာ။ အဂ္ဂန္ဓော၊ သော်။ အနု၊ တစ်ကျပ်၏ ထက်ဝက်ကို (ငါးမူးကို)။
 အဂ္ဂတိ၊ ထိုက်တန်၏။ ပန၊ ကား။ ဇိဏ္ဏကာလေ၊ ဆွေးမြေ့ ဟောင်းနွမ်းရာ
 အခါ၌။ အနုမာသကံ ဝါ၊ တပဲ၏ ထက်ဝက်ကိုသော်၎င်း။ ကာကဏိကံ ဝါ၊
 တချင့်ရွေးကို သော်၎င်း။ အဂ္ဂတိ၊ ၎င်း။ ဥက္ကလိပရိမဇ္ဇနန္တိ၊ ကား။ ကာဠုက္ကလိ-
 ပရိပုဉ္ဇနံ၊ မည်းညစ်သော ထမင်းအိုးကို ပွတ်သုတ်ခြင်းကို။ (ကရောန္တိ-၌ စပ်။)

နဝေါတိ၊ ကား။ ဥပသမ္ပဒါယ၊ မြင့်မြတ်သောရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်ခြင်း
 အားဖြင့်။ ပဉ္စဝဿကာလတော၊ ငါးဝါရှိရာ အခါမှ။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။
 ဇာတိယာ၊ မွေးဖွားခြင်း အားဖြင့်။ သဠိဝဿော၊ အနှစ် ခြောက်ဆယ်
 ရှိသည်။ (သမာနော) ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ နဝေါယေဝ။ သီတင်းငယ်
 သည်သာ။ (ဟောတိ။) ဒုဗ္ဗဏ္ဍတာယာတိ၊ ကား။ သရီရဝဏ္ဏေန ပိ၊ ကိုယ်
 အဆင်း အားဖြင့်၎င်း။ ဂုဏဝဏ္ဏေနပိ၊ သီလ သမာဓိ စသော ဂုဏ်အဆင်း
 အားဖြင့်၎င်း။ ဒုဗ္ဗဏ္ဍတာယ၊ မကောင်းသော အဆင်း ရှိသည်။ (ဟောတိ။)
 ဟိ၊ မှန်။ ဒုဿီလဿ၊ ၎င်း။ ပရိသမဇ္ဈေ၊ ၌။ နိသိန္နဿ၊ နေလသော်။
 နိတ္တေဇတောယ၊ အရှိန်အဝါ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သရီရဝဏ္ဏောပိ၊
 သည်လည်း။ န သမ္ပဇတိ၊ မပြည့်စုံ။ ဂုဏဝဏ္ဏေ၊ ၌။ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ၊ မပြည့်စုံဟု
 ပြောဆိုဖွယ် သည်ပင်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ယေ ခေါ၊ ပနဿာတိ၊ ကား။ ယေ၊

အကြင် ဒါယကာတို့သည်။ တဿ၊ ထို သီလ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥပဋ္ဌာ-
ကာ ဝါ၊ အလုပ် အကျေး တို့သည် သော်၎င်း။ ဉာတိမိတ္တာဒယော ဝါ၊
ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် သော်၎င်း။ ဧတံ ပုဂ္ဂလံ၊
ဤ ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သေဝန္တံ၊ မှီဝဲကြကုန်၏။

တေသံ တန္တိ၊ ကား။ တေသံ ပုဂ္ဂလာနံ၊ ထို ဒုဿီလ ကို မှီဝဲသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဆ၊ ခြောက်ယောက် ကုန်သော။ သတ္တာရေ၊ တိတ္ထိဆရာကြီး
တို့ကို။ သေဝန္တာနံ၊ မှီဝဲကုန်သော။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာနံ ဝိယ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ ကဲ့သို့
၎င်း။ ဒေဝဒတ္တံ၊ အရှင်ဒေဝဒတ်ကို။ သေဝန္တာနံ၊ ကုန်သော။ ကောကာလိ-
ကာဒီနံ ဝိယ စ၊ ကောကာလိက အစရှိသူတို့၏ကဲ့သို့၎င်း။ တံ သေဝနံ၊ ထို မှီဝဲ
ခြင်းသည်။ ဒီသရတ္တံ၊ ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး။ အဟိတာယ၊ စီးပွားမဲ့
အကျိုးငှါ။ ဒုက္ခာယ၊ ဆင်းရဲ အကျိုးငှါ။ ဟောတိ၊ ၏။ မဇ္ဈိမောတိ၊ ကား။
ပဉ္စဝဿကာလတော၊ မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ရှိ။ ယာဝ နဝဝဿကာလာ၊ ကိုးဝါရှိရာ
ကာလတိုင်အောင်။ မဇ္ဈိမော နာမ၊ သီတင်းလတ် မည်၏။ ထေရောတိ၊ ကား။
ဒသ ဝဿကာလတော၊ ဆယ်ဝါရှိရာ အခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ရှိ။ ထေရော နာမ၊
ထေရ်မည်၏။ ဝေမာဟံသုတိ၊ ကား။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ကိန္နုခေါ-
တုယန္တိ၊ ကား။ ဗာလဿ၊ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ မလိမ္မာသော။ တုယံ၊ ၏။
ဘဏိတေန၊ ပြောဆိုအပ်သော စကားဖြင့်။ အတ္တော၊ အကျိုးသည်။ ကော၊
အဘယ်မှာ ရှိပါအံ့နည်း။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တထာရူပန္တံ၊ ကား။
တထာဇာတိကံ တထာသဘာဝံ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော။ ဥက္ခေပနိယ ကမ္မဿ၊
ဥက္ခေပနိယကံ၏။ ကာရဏဘူတံ၊ အကြောင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ (ဝါစံ
နိစ္ဆာရေတိ-၌ စပ်။)

၁၁၇။ ကာသိကဝတ္ထုပမေသု၊ ကာသိကဝတ္ထုပမပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော
ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ကာသိကဝတ္ထံ နာမ၊ ကာသိတိုင်း၌ ဖြစ်သော အဝတ်
မည်သည်။ တယော၊ သုံးမျှင် ကုန်သော။ ကပ္ပါသံသု၊ ဝါချည်မျှင် တို့ကို။
ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ကန္တိတသုတ္တေန၊ ငင်အပ်သော ချည်ဖြင့်။ ဝါယိတံ၊ ရက်
အပ်သော။ သုရမဝတ္ထံ၊ နူးညံ့သော အဝတ်တည်း။ တံ၊ ထို ကာသိတိုင်း၌
ဖြစ်သော အဝတ်သည်။ နဝဝါယိမံ၊ အသစ် ဖြစ်၍ ရက်အပ်သည်။
(သမာနံ၊ သော်။) အနဂ္ဂံ၊ မပိုင်းဖြတ်အပ်သော အဖိုးရှိသည်။ ဟောတိ၊
၏။ ပရိဘောဂမဇ္ဈိမံ၊ သုံးဆောင်ခြင်း အားဖြင့် အလယ် အလတ်၌ ဖြစ်
သည်။ (သမာနံ) ဝိသမ္ပိ (သဟဿာနိ)၊ နှစ်သောင်း တို့ကို သော်၎င်း။
တိသမ္ပိ သဟဿာနိ၊ သုံးသောင်းတို့ကို သော်၎င်း။ အဂ္ဂတိ၊ ၏။ ပန၊
ကား။ ဇိတ္ထကာလေ၊ ၌။ အဋ္ဌပိ (သဟဿာနိ)၊ ရှစ်ထောင်တို့ကို သော်၎င်း။
ဒုသပိ သဟဿာနိ၊ တသောင်းတို့ကို သော်၎င်း။ အဂ္ဂတိ၊ ထိုက်သေး၏။

တေသံ တံ ဟောတီတိ၊ ကား။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါဒယော၊ ဘုရား အစ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ သေဝန္တာနံ၊ မှီဝဲကုန်သော သူတို့၏။ သေဝနံ၊ မှီဝဲခြင်းသည်။ ဒီဃရတ္တံ၊ လုံး။ ဟိတာယ၊ စီးပွားအကျိုးငှါ။ သုခါယ၊ ချမ်းသာ အကျိုးငှါ။ ဟောတိ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) တေသံ၊ ထို သီလ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲသော ဒါယကာတို့၏။ တံ သေဝနံ၊ ထို မှီဝဲခြင်းသည်။ ဒီဃရတ္တံ၊ လုံး။ ဟိတာယ၊ ငှါ။ သုခါယ၊ ငှါ။ ဟောတိ၊ ၏။

ဟိ၊ ချဲ့။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၊ မြတ်စွာဘုရား ဟူသော။ ကေ၊ ၁-ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို။ နိဿာယ၊ ရှု။ ယာဝဇ္ဇကာလာ၊ ယနေ့ ကာလတိုင်အောင်။ မုစ္ဆနကသတ္တာနံ၊ သံသရာမှ လွတ်သော သတ္တဝါတို့၏။ ပမာဏံ၊ အတိုင်း အရှည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တထာ၊ တူ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရ မဟာမောဂ္ဂလာနတ္ထေရေ၊ အရှင် သာရိပုတြာထေရ်၊ အရှင် မဟာမောဂ္ဂလာနထေရ် တို့ကို၎င်း။ အဝသေသေ၊ အဂ္ဂသာဝကမှ ကြွင်းကုန်သော။ အသိတိမဟာသာဝကေ စ၊ ရှစ်ကျိပ်သော မဟာသာဝကတို့ကို၎င်း။ နိဿာယ၊ ရှု။ သဂ္ဂံ၊ နတ်ပြည်သို့။ ဂတသတ္တာနံ၊ ရောက်သော သတ္တဝါတို့၏။ ပမာဏံ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ယာဝဇ္ဇကာလာ၊ တိုင်အောင်။ တေသံ၊ ထို အရှင် သာရိပုတြာ အစ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဒိဋ္ဌာနဂတိံ၊ မြင်အပ်သော အမှုကို အတုလိုက်ခြင်းသို့။ ပဋိ-ပန္နသတ္တာနမ္ပိ၊ ရောက်သော အားဖြင့် ကျင့်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏လည်း။ ပမာဏံ၊ သည်။ နတ္ထိယေဝ၊ သည်သာ။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဒိဋ္ဌာနဂတိပဋိ-ပန္နသတ္တာနမ္ပိ” ဟု သမာသ် ရှိ၏။] အာဓေယျံ၊ ဂစ္ဆတီတိ၊ ကား။ တဿ မဟာထေရဿ၊ ၏။ အတ္တနိသိတံ၊ အစီးအပွား၌ မှီသော။ တံ ဝစနံ၊ သည်။ ဂန္ဓကရဏ္ဍကေ၊ နံသာ ကြုံတံ၌။ ကာသိကဝတ္ထံ၊ သည်။ အာဓာတဗ္ဗတံ ဌပေတဗ္ဗတံ၊ ထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ [အာ-ပုဗ္ဗဓာ-ဓာတ်သည် ဌပန-အနက်ဟော။] ဧဝံ၊ တူ။ ဥတ္တမဂေ၊ မြတ်သော အင်္ဂါ ဖြစ်သော။ သိရသ္မိံ၊ ဦးခေါင်း၌၎င်း။ ဟဒယေ စ၊ နှလုံး၌၎င်း။ အာဓာ-တဗ္ဗတံ ဌပေတဗ္ဗတမ္ပိ၊ သို့လည်း။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ဣ၊ ဤ။ ကာသိကဝတ္ထု-ပမ ပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိလ်အပေါင်းကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်။ ဝေဒိတမ္ပိ၊ ၏။

၁၁၈။ သုပုဗ္ဗမေယျာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ-တဗ္ဗော။) (ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။) သုခေန၊ လွယ်ကူသဖြင့်၊ ပမေ-တဗ္ဗော၊ နှိုင်းယှဉ်အပ် နှိုင်းယှဉ်နိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) သုပုဗ္ဗမေယျော၊ မည်၏။ [သူ၏ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာသည် မည်မျှလောက် သာ ရှိသည်” ဟု နှိုင်းယှဉ်၍ လွယ်ကူသော ပုဂ္ဂိုလ်။] ဣတတိ၊ ကား။ ဣမသ္မိံ

သတ္တလောကေ၊ ဤ သတ္တလောကဋ္ဌိ။ ဥဒ္ဓတောတိ၊ ကား။ ဥဒ္ဓစ္စေန၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သည်။ (ဟောတိ-၌ စပ်။) ဥဒ္ဓဋ္ဌောတိ၊ ကား။ ဥဂ္ဂတနဋ္ဌော၊ အထက်သို့ မြင့်တက်သော ကျူပင်နှင့် တူသော မာန ရှိသည်။ [ကျူပင်သည် အထက်သို့ မြင့်တက်သော်လည်း အနှစ် မရှိသကဲ့သို့ မာန်မာနဖြင့် တက်ကြွသော်လည်း တက်ကြွလောက်အောင် လောကီ၊ လောကုတ္တရာ အနှစ် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။] တုစ္ဆမာနံ၊ သုတသီလ စသည်မမီး အချည်းနှီးသော မာနကို။ ဥက္ကိပိတွာ၊ မြောက်၍။ ဌိတော၊ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ စပလောတိ၊ ကား။ ပတ္တမဏ္ဍနာဒိနာ၊ သပိတ်ကို အလှတန်ဆာဆင်ခြင်း အစရှိသော။ စာပလ္လေန၊ လျှပ်ပေါ်လော်လည်သူ၏အဖြစ်နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သည်။ မုခရောတိ၊ ကား။ မုခရော၊ ကြမ်းတမ်းသောနှုတ်ရှိသည်။ ဝိကိဏ္ဍ ဝါစောတိ၊ ကား။ အသံယတဝစနော၊ မစောင့်စည်း အပ်သော စကား ရှိသည်။ အသမာဟိတောတိ၊ ကား။ စိတ္တေကဂုတာရဟိတော၊ စိတ္တေကဂုတာမှ ကင်းသည်။ ဝိဗ္ဗန္တစိတ္တောတိ၊ ကား။ ဘန္တစိတ္တော၊ တုန်လှုပ်သော စိတ်ရှိသည်။ ဘန္တဂါဝီ ဘန္တမိဂိသပ္ပဉာဂေါ၊ တုန်လှုပ်သော နွားမ၊ တုန်လှုပ်သော သမင်မနှင့် တူသော ဆန်ကျင်ဘက်အဖို့ ရှိသည်။ [သ=သမာန၊ ပဋိ-ဆန်ကျင်ဘက်၊ ဘာဂ-အဖို့၊ ထို ဆန်ကျင်ဘက် အဖို့ကိုပင် အပြိုင် ဖြစ်နေသောကြောင့် “ပြိုင်တူ” ဟု ခေါ်ကြသည်။] ပါကဋိန္ဒိယောတိ၊ ကား။ ဝိဝဋ္ဌိန္ဒိယော၊ ဖွင့်လှစ်အပ်သော ဣန္ဒြေ ရှိသည်။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ သုပုမေယျောတိ၊ လွယ်ကူစွာ နှိုင်းယှဉ်အပ် နှိုင်းယှဉ် နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပရိတ္တဿ၊ အနည်းငယ်သော။ ဥဒကဿ၊ ရေ၏။ ပမာဏံ၊ အတိုင်း အရှည်ကို။ သုခေန၊ လွယ်ကူသဖြင့်။ ဂယုတိ ယထာ၊ ယူအပ် ယူနိုင် သကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ တူသာလျှင်။ ဣမေဟိ အဂုဏဂေဟိ၊ ဤ ဂုဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် အင်္ဂါတို့နှင့်။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပမာဏံ၊ ကို။ သုခေန၊ ဖြင့်။ ဂယုတိ၊ ၎င်း။ တေန၊ ကြောင့်။ သေ (သော)၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သုပုမေယျောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။

၁၁၉။ (ယော၊ ကို။) ဒုက္ခေန၊ ခဲယဉ်းသဖြင့်။ ပမေတဗျော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) ဒုပုမေယျော၊ မည်၏။ အနုဒ္ဓတာဒိနိ၊ အနုဒ္ဓတ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေန၊ ဆိုအပ် ပြီးသော အနက် ၎င်း ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗျာနိ၊ ကုန်၏။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဒုပုမေယျောတိ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ် နှိုင်းယှဉ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ မဟာသမုဒ္ဓဿ၊ ၎င်း။ ပမာဏံ၊ ကို။ ဒုက္ခေန၊ ဖြင့်။ ဂယုတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ တူသာလျှင်။ ဣမေဟိ ဂုဏဂေဟိ၊ ဤ ဂုဏ်ဖြစ်သောအင်္ဂါတို့နှင့်။

သမန္နာဂတဿ၊ ဇါ။ ပမာဏံ၊ ကိ။ ဒုက္ခေန၊ ဖြင့်။ ဂယတိ၊ ဇါ။ တာဒိ-
သော၊ ထို ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနာဂါမိ နှခေါ၊ အနာဂါမိ
လေလော။ ခိဏာသဝေါ နှခေါ၊ ရဟန္တာလေလော။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထုဗ္ဗတံ၊
ပြောဆို ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ဇါ။ တေန၊ ကြောင့်။ သေ
(သော) ကိ။ ဒုပ္ပမေယျောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။

၁၂၀။ (ယော၊ ကိ။) ပမေတုံ၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်
ကောင်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) အပ္ပမေယျော၊ မည်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။
အာကာသဿ၊ ကောင်းကင်၏။ ပမာဏံ၊ ကိ။ ဂဟေတုံ၊ ယူခြင်းငှါ။
န သက္ကာ ယထာ၊ မတတ်ကောင်း သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ခိဏာသဝဿ၊ ဇါ။
ပမာဏံ၊ ကိ။ ဂဟေတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ ကောင်း။ တေန၊ ကြောင့်။
သေ (သော)၊ ဤ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အပ္ပမေယျောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂ-
ဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။

၁၂၁။ န သေဝိတဗ္ဗောဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ
ဝေဒိတဗ္ဗော။) န သေဝိတဗ္ဗောတိ၊ ကား။ န ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊ အနီးသို့
ကပ်ဝင်သောအားဖြင့် မချဉ်းကပ်ထိုက်။ န ဘဇိတဗ္ဗောတိ၊ ကား။ န အတ္ထိ-
ယိတဗ္ဗော၊ မငြိကပ်ထိုက်။ န ပယိရူပါသိတဗ္ဗောတိ၊ ကား။ သန္တိကော၊ နှံ။
နိသိဒနဝသေန၊ ထိုင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပုနပုနံ၊ အဖန်ဖန်။ န ဥပါသိ-
တဗ္ဗော၊ အနီးသို့ မကပ်ဝင်ထိုက်။ ဟိနော ဟောတိ သီလေနာတိအာဒိသု၊
တို့၌။ ဥပါဒါယုပါဒါယ၊ ထောက်စာ၍ ထောက်စာ၍။ ဟိနတော၊ ယုတ်ညံ့
သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဇါ။ ဟိ၊ မှန်။ ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ သီလာနိ၊ တို့ကို။ ရက္ခတိ၊ စောင့်၏။ သော၊ ထို ငါးပါးသီလကို
စောင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒသ၊ ကုန်သော။ သီလာနိ၊ တို့ကို။ ရက္ခန္တေန၊
စောင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န သေဝိတဗ္ဗော၊ မမှီဝဲထိုက်။ ပန၊ ကား။ ယော၊
သည်။ ဒသ၊ ကုန်သော။ သီလာနိ၊ တို့ကို။ ရက္ခတိ၊ ဇါ။ သော၊ ထို ဆယ်
ပါးသီလကို စောင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ၊ ကိ။ ရက္ခန္တေန၊
သည်။ န သေဝိတဗ္ဗော၊ ထိုက်။ အညတြ အနုဒ္ဓယာ အညတြ အနုကမ္မာတိ၊
ကား။ အနုဒ္ဓယာ၊ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်တတ်သော မေတ္တာကို၎င်း။
အနုကမ္မာ၊ လျော်စွာ တုန်လှုပ် တတ်သော ကရုဏာကို၎င်း။ ဌပေတွာ၊ ၍။
(န သေဝိတဗ္ဗော-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ အတ္တနော၊ ဇါ။ အတ္တာယ ဝေ၊ ငှါသာ။
ဝေရူပေါ၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကိ။ န သေဝိတဗ္ဗော၊ ထိုက်။ ပန၊ အနုယ-
ကား။ အနုဒ္ဓယာနုကမ္မာဝသေန၊ အဖန်ဖန်စောင့်ရှောက်တတ်သော မေတ္တာ၊
လျော်စွာ တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။
ဥပသင်္ကမိတုံ၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။

၁၂၂။ သဒိသော ဟောတီတိ၊ ကား။ သမာနေော၊ တူသည်။ ဟောတီ၊
 ၏။ သီသသာမညဂတာနံ သတန္တိ။ ကား။ သီလေန၊ သီလ အားဖြင့်။
 သမာနတာဝံ၊ တူကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂတာနံ၊ ရောက်ကုန်သည် ဖြစ်၍။
 သန္တာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ (နေော၊ ငါတို့၏-၌ စပ်။) သီလကထာ စ နော
 ဘဝိဿတီတိ၊ ကား။ ဝေံ၊ သို့။ သမာနသီလာနံ၊ တူသော သီလ ရှိကုန်သော။
 အမှာကံ၊ တို့၏။ သီလမေဝ၊ ကိုသာ။ အာရဗ္ဗ၊ အကြောင်းပြု၍။ ကထာ၊
 စကားသည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။ သာ စ နော ဖာသု ဘဝိဿတီတိ၊ ကား။
 သာ စ သီလကထာ၊ သည်လည်း။ အမှာကံ၊ တို့အား။ ဝါ၊ တို့၏။ ဖာသု-
 ဝိဟာရော သုခဝိဟာရော၊ ချမ်းသာစွာ နေရကြောင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။
 သာ စ နော ပဝတ္တိနိ ဘဝိဿတီတိ၊ ကား။ အမှာကံ၊ တို့၏။ သာ စ ကထာ၊
 ထို သီလနှင့် စပ်သော စကားသည်လည်း။ ဒိဝသမ္ပိ၊ တနေပတ်လုံးလည်း။
 ကထေန္တာနံ၊ ပြောဆိုကုန်လသော်။ ပဝတ္တိနိ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ခြင်းရှိသည်။
 ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။ န ပဋိပညိဿတိ၊ အချင်းချင်းမထိခိုက်လတ္တံ့။ ဟိ၊ မှန်။
 ဒွိသု၊ ကုန်သော။ သီလဝန္တေသု၊ သီလ ရှိသော ရဟန်းတို့တွင်။ ဧကေန၊
 တပါးသောရဟန်းသည်။ သီလဿ၊ ၏။ ဝတ္ထေ၊ ဂုဏ်ကို။ ကထိတေ၊ ပြော
 ဆိုအပ်သော်။ ဣတရော၊ အခြားသော ရဟန်းသည်။ အနုမောဒတိ၊ ဝမ်း
 မြောက်၏။ တေန၊ ထိုသို့ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြောင့်။ တေသံ၊ ထို ရဟန်းတို့၏။
 ကထာ၊ သီလနှင့် စပ်သော စကားသည်။ ဖာသု စေဝ၊ ချမ်းသာကြောင်းသည်
 ၎င်း။ ပဝတ္တိနိ စ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ပန၊ ကား။
 ကေသ္မိံ၊ တပါးသည်။ ဒုဿီလေ၊ ဒုဿီလသည်။ သတိ၊ သော်။ ဒုဿီလဿ၊
 သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်။ သီလကထာ၊ သီလနှင့် စပ်သော စကားသည်။
 ဒုက္ကထာ၊ မကောင်းသော စကားတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သီလကထာ၊
 သည်။ နေဝ ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဖာသု၊ သည်။ န (ဟောတိ။) ပဝတ္တိနိ၊
 သည်။ န (ဟောတိ။) သမာဓိပညာကထာသုပိ၊ သမာဓိနှင့် စပ်သောစကား၊
 ပညာနှင့် စပ်သော စကားတို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော တည်း။ ဟိ၊ မှန်။
 ဒွေ၊ နှစ်ပါးသောရဟန်းတို့သည်။ သမာဓိလာဘိနေော၊ သမာဓိကို ရခြင်း ရှိကုန်
 သည်။ (ဟုတွာ) သမာဓိကထံ၊ ကို။ (ကထေန္တာ၊ ပြောကုန်သော်၎င်း။)
 သပ္ပညာ၊ ပညာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ) ပညာကထံ စ၊ ကိုလည်း။
 ကထေန္တာ၊ ကုန်သော်၎င်း။ ရတ္ထိံ ဝါ၊ ညဉ့်ကို သော်၎င်း။ ဒိဝသံ ဝါ၊ နေ့ကို
 သော်၎င်း။ အတိက္ကန္တမ္ပိ၊ လွန်သွားသည် ကိုလည်း။ န ဇာနန္တိ၊ မသိလိုက်ကြ
 ကုန်။ [စကားပြောရတာ အလွန် ချမ်းသာသောကြောင့် ညဉ့် ကုန်သွားမှန်း
 ကို၎င်း၊ နေ့ ကုန်သွားမှန်းကို၎င်း မသိလိုက်ကြ။ နေ့တာ ညဉ့်တာ အလွန်တို
 သကဲ့သို့ ထင်ကြရသည်-ဟူလို။]

သက္ကတွာ ဂရံ ကတွာတိ၊ ကား။ သက္ကာရဉ္စေ၊ ကောင်းစွာပြုခြင်း ကို၎င်း။ ဂရုကာရဉ္စ၊ အလေးပြုခြင်းကို၎င်း။ ကရိတွာ၊ ရှိ။ (သေဝိတဗျော- စသည်၌ စပ်။) အဓိကော ဟောတိတိ၊ ကား။ အတိရေကော၊ သာလွန် သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သီလက္ခန္ဓန္တိ၊ ကား။ သီလရာသိ၊ သီလအစုကို။ (ပရိပူရေသာမိ-၌ စပ်။) ပရိပူရေသာမိတိ၊ ကား။ အတိရေကသီလံ၊ သာလွန် သော သီလ ရှိသော။ တံ ပုဂ္ဂလံ၊ ကို။ နိဿာယ၊ ရှိ။ အတ္တနော၊ ၏။ အပရိပူရံ၊ မပြည့်စုံသေးသော။ သီလရာသိ၊ ကို။ ပရိပူရံ၊ ပြည့်စုံ လုံ လောက်အောင်။ ကရိသာမိ၊ အံ။ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာ- မိတိ ဣတ္ထ၊ ၌။ သီလဿ၊ အား။ အသပ္ပါယေ၊ မလျှောက်ပတ်ကုန်သော။ အနုပကာရမဓမ္မေ၊ လျော်သောကျေးဇူးကို မပြုတတ်ကုန်သော အနာစာရ၊ အဂေါစရ စသော တရားတို့ကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ကြပ်၍။ သပ္ပါယေ၊ လျှောက် ပတ်ကုန်သော။ ဥပကာရမဓမ္မေ၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်သော တရားတို့ကို။ သေဝဇ္ဇော၊ မှီဝဲသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တသ္မိံ တသ္မိံ၊ ဌာနေ၊ ထိုထို ထိုထို ချီးမြှောက် ထိုက်သော အရာ၌။ သီလက္ခန္ဓံ၊ သီလအစုကို။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ အနုဂ္ဂဏှာတိ နာမ၊ ချီးမြှောက်သည် မည်၏။ သမာဓိ- ပညာက္ခန္ဓေသုပိ၊ သမာဓိက္ခန္ဓ၊ ပညာက္ခန္ဓတို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော၊တည်း။

၁၂၄။ ဇိဂုစ္ဆိတဗျောဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိ- တဗျော။) ဇိဂုစ္ဆိတဗျောတိ၊ ကား။ ဂူထံ ဝိယ၊ မစင်ကို ကဲ့သို့။ ဇိဂုစ္ဆိတဗျော၊ စက်ဆုပ်ထိုက်၏။ အထခေါ နန္တိ၊ ကား။ အထခေါ၊ ထိုသို့ပင် မြွေက မကိုက်ပါသော်လည်း။ အဿ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏။ [နံ-၏ အဖွင့်။ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ- ကို ငဲ့သည်။] ကိတ္တိသဒ္ဓေါတိ၊ ကား။ ကထာသဒ္ဓေါ၊ ပြောဆိုအပ်သော အသံသည်။ (အဗ္ဗုဂ္ဂစ္ဆတိ-၌ စပ်။) ဝေမေဝန္တိ ဣတ္ထ၊ ၌။ ဂူထကူပေ၊ မစင်တိုင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗျော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) ဒုဿိလံ၊ ဒုဿိလ၏ အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။ ဂူထကူပေ၊ ၌။ ပတိတွာ၊ ကျ၍။ ဌိတော၊ တည် သော။ မမနိအဟိ၊ လင်းမြေကို။ (ဒဋ္ဌဗျော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) ဒုဿိလပုဂ္ဂလော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗျော) [“မမနိအဟိ”ကို ရှေးနိဿယ၌ “စပါး ကြီးမြေ”ဟု ပေး၏။ စပါးကြီးမြေသည် ကျင်ကြီးတိုင်းထဲ ကျနေဖို့ ခဲယဉ်း သည်။ အဘိဓာန် နိဿယ သစ်၌ “လင်းမြေ”ဟု ပေး၍ ရှေးနိဿယတို့၌ “ကျိုင်းကောင်”ဟု ပေး၏။] ဂူထကူပတော၊ မစင်တိုင်းမှ။ ဥဒ္ဓရိယမာနေန၊ ထုတ်ဆယ်အပ်သော။ တေန အဟိနာ၊ ထို လင်းမြေသည်။ ပုရိသဿ၊ ၏။ သရိရံ၊ ကိုယ်ကို။ အာရုဋ္ဌေနာပိ၊ တက်ပါသော်လည်း။ အဒဋ္ဌဘာဝေ၊ မကိုက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဒဋ္ဌဗျော) ဝိယ၊ ဒုဿိလံ၊ ကို။ သေဝမာန- ဿာပိ၊ မှီဝဲပါသော်လည်း။ တဿ၊ ထို ဒုဿိလ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကိရိယာယ၊

အမူအရာကို။ အကရုဏာဘာဝေါ။ ပြုခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) သရိရံ၊ ကို။ ဂူထေန၊ ဖြင့်။ မက္ခေတွာ၊ လိမ်းကျံ၍။ အဟိနော၊ လင်းမြေ၏။ ဂတကာလော၊ သွားရာ အခါကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) ဒုဿိလံ၊ကို။ သေဝမာနဿ၊ မှီဝဲသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပါပကိတ္တိသဒ္ဓဿ၊ မကောင်းသော ကျော်စောသံ၏။ အဗ္ဘုဂ္ဂမနကာလော၊ လွှမ်းမိုး၍ တက်ရာအခါကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၁၂၅။ တိန္ဒြကာလာတန္တိ၊ ကား။ တိန္ဒြကရက္ခအလာတံ၊ တည်ပင်သစ်သား၏ မီးစသည်။ (စိစိဋ္ဌာယတိ-စသည်၌ စပ်။) ဘိယျော သော မတ္တာယ စိစိဋ္ဌာယတိတိ (ထွေ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (ဂုဋ္ဌတ္ထံ၊ ကို။) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ အံ။ တံ၊ ထို တည်သား မီးစသည်။ ဈာယမာနံ၊ တောက်လသော်။ ပကတိယာပိ၊ ပင်ကိုယ်အားဖြင့်လည်း။ ပပဋိကာယော၊ မီးဖွားတို့ကို။ မုဉ္ဇန္တံ၊ လွတ်လျက်။ စိစိဋ္ဌာယတိ၊ စိစိဋ္ဌာယတု အသံပြု၏။ စိဋ္ဌိ-စိဋ္ဌာတိ၊ စိဋ္ဌိစိဋ္ဌဟူသော။ သဒ္ဓံ၊ ကို။ ကရေတိ၊ ၏။ ပန၊ ကား။ ဗဒ္ဓိတံ၊ ပုတ်ခတ်အပ်သည်။ (သမာနံ၊ သော်။) အဓိမတ္တံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်း အရှည်ရှိသောအသံကို။ ကရေတိ၊ ပြု၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဝေမေဝန္တိ၊ ကား။ ဝေမေဝံ၊ တူ။ ကောဓနေော၊ အမျက်ထွက်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္ထနေော၊ ၏။ ဓမ္မတာယပိ၊ သဘောအားဖြင့်လည်း။ ဥဒ္ဓတော၊ အထက် အထက်၌ လွင့်တက်သော စိတ်ရှိသည်။ စက္ကိကတော၊ ဒေါသသည် ကြမ်းတမ်းအောင် ပြုအပ်သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ စရတိ၊ လှည့်လည်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “ကျင့်၏” ဟု ပေး၏။] အပ္ပမတ္တကံ၊ နည်းသော အတိုင်း အရှည်ရှိသော။ ဝစနံ၊ ကို။ ဝုတ္တကာလေ ပန၊ သူတပါးတို့က ပြောဆိုအပ်ရာ အခါ၌ကား။ မာဒိသံ နာမ၊ ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ မည်သည်ကို။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝဒတိ၊ ပြောရသလော။ ဣတိ၊ သို့။ အတိရေကတရံ၊ သာ၍ လွန်စွာ။ ဥဒ္ဓတော စက္ကိကတော ဟုတွာ စရတိ။

ဂူထကူပေါတိ၊ ကား။ ဂူထပုဏ္ဏကူပေါ၊ မစင်ဖြင့် ပြည့်သောတုင်းတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဂူထရာသိယေဝ၊ မစင်အစုပင်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ထွေ၊ ဤ ဂူထကူပုမပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ၌။ ဩပမ္ပသံသန္နနံ၊ ဥပမာနကို ဥပမေယျနှင့် နှီးနှောခြင်းကို။ ပုရိမနယေနေဝ၊ ဖြင့်ပင်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ တသွာ ဝေဂ္ဂပေါပုဂ္ဂလော အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗောတိ၊ ကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကောဓနေော၊ သည်။ အတိသေဝိယမာနေောပိ၊ အလွန် မှီဝဲအပ်သော်၎င်း။ အတိဥပသကံမိယမာနေောပိ၊ အလွန်ဆည်းကပ်အပ်သော်၎င်း။ ကုဇ္ဈတိယေဝ၊ စိတ်ဆိုးတတ်သည်သာ။ ဣမိနာ၊ ဤ ဒေါသကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်။ ကိံ၊ ဣဘယ် အကျိုး ရှိအံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ပဋိက္ကမန္တောပိ၊

နောက်ဆုတ် ပြန်သော်လည်း။ ကုဇ္ဈတိယေဝ၊ သည်သာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပလာလဂ္ဂိ ဝိယ၊ ကောက်ရိုးမီးကို ကဲ့သို့။ အဇ္ဈပေက္ခိတဗ္ဗော၊ လျစ်လျူ ရှုထိုက်၏။ န သေဝိတဗ္ဗော၊ မမှီဝဲထိုက်။

ကို၊ အဘယ်အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟေတတိ၊ နည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပလာလဂ္ဂိ၊ ကောက်ရိုးမီးကို။ အတိပသကံမိတွာ၊ အလွန်နီးစွာ ချဉ်းကပ်၍။ တပုတိ၊ လှုံ၏။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ သရိရံ၊ သည်။ ဈာယတိ၊ လောင်၏။ ယော၊ သည်။ အတိပဋိက္ကမိတွာ၊ အလွန်နောက်ဆုတ်၍။ တပုတိ၊ ၏။ တဿ၊ ၏။ သိတံ၊ အချမ်းသည်။ န ဝုပသမ္ပတိ၊ မငြိမ်းပျောက်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ အနုပသကံ-မိတွာ၊ အလွန်နီးစွာ မချဉ်းကပ်ပဲ။ အပဋိက္ကမိတွာ၊ အလွန်ဝေးစွာ နောက် မဆုတ်ပဲ။ မဇ္ဈတ္တဘာဝေန၊ အလယ်၌ တည်သော သဘောရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ တပေန္တဿ၊ လှုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သိတံ၊ အချမ်းသည်။ ဝုပသမ္ပတိ၊ ငြိမ်း ပျောက်၏။ ကာယောပိ၊ ကိုယ်ကိုလည်း။ န ဥယျတိ၊ မီးမလောင်အပ်။ (မီးမလောင်နိုင်)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပလာလဂ္ဂိ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ ကောဓနေော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ မဇ္ဈတ္တဘာဝေန အဇ္ဈပေက္ခိတဗ္ဗော၊ န သေဝိတဗ္ဗော၊ န ဘဇိတဗ္ဗော၊ န ပယိရူပါသိတဗ္ဗော။

၁၂၆။ ကလျာဏမိတ္တောတိ၊ ကား။ သုစိမိတ္တော၊ စင်ကြယ်သော မိတ် ဆွေရှိသူတည်း။ ကလျာဏသဟာယောတိ၊ ကား။ သုစိသဟာယော၊ စင် ကြယ်သော သူငယ်ချင်း ရှိသူတည်း။ သဟာယောတိ၊ ကား။ သဟဂါမိ၊ အတူတကွ သွားလေ့ ရှိသူတည်း။ သဒ္ဓိံစရော၊ အတူတကွ လှည့်လည်တတ် သူတည်း။ ကလျာဏသမ္ပဝကောတိ၊ ကား။ ကလျာဏေသု၊ ကောင်းကုန် သော။ သုစိပုဂ္ဂလေသု၊ စင်ကြယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ သမ္ပဝကော၊ ကောင်း စွာ ကိုင်းရှိုင်းခြင်းရှိသူ တည်း။ တန္နိန္ဒ တပေါဏ တပုဗ္ဗာရမာနသော၊ ထို ကလျာဏမိတ္တ၌ ညွတ်သောစိတ်ရှိသူ၊ ထိုကလျာဏမိတ္တ၌ ကိုင်းသောစိတ်ရှိသူ၊ ထို ကလျာဏမိတ္တ၌ ရှိုင်းသောစိတ်ရှိသူတည်း။ ဣတိ အတ္တော၊ နက်။

၁၂၇။ သီလေသု ပရိပူရကာရိတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္တော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) သီလေသု ပရိပူရကာရိနောတိ၊ ကား။ ဧတေ အရိယသာဝကော၊ ဤ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် ဖြစ်သော အရိယာ သာဝကတို့ကို။ (ဝုစ္စန္တိ-၌ စပ်။) ဝါ၊ တို့သည်။ (အာပဇ္ဇန္တိ၊ ကရောန္တိ-တို့၌ စပ်။) မဂ္ဂ ပြဟ္မစရိယဿ၊ ၏။ အာဒိဘူတာနိ၊ အစ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) အာဒိ ပြဟ္မစရိယကာနိ၊ အာဒိပြဟ္မစရိယက မည် ကုန်သော။ ပါရာဇိကသင်္ခါတာနိ၊ ဟု ဆိုအပ် ကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ယာနိ တာနိ မဟာသီလသိက္ခာ ပဒါနိ၊ အကြင် ကြီးသော သီလ

ဟူသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်။ (သန္တိ။) တေသံ၊ ထို ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်တို့ကို။ အဝိတိက္ကမနတော၊ မလွန်ကျူးခြင်းကြောင့်၎င်း။ ယာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကနိ၊ အကြင် ပါရာဇိကလေးပါးမှ ကြွင်းကုန်သော သံဃာဒီသေသံ၊ ထုလွှစည်း စသော ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒက သိက္ခာပုဒ်တို့သို့။ အာပဇ္ဇန္တိ၊ သင့်ရောက်ကုန်၏။ တေတိ၊ ထို ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့မှ။ ဝုဠာနတော စ၊ ထခြင်းကြောင့်၎င်း။ သီလေသု၊ တို့၌။ ယံ၊ အကြင် ကိစ္စကို။ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ၏။ တံ၊ ထို ကိစ္စကို။ ပရိပူရံ၊ ထက်ဝန်း ကျင် ပြည့်စုံအောင်။ သမတ္တံ၊ လုံလောက်အောင်။ ကရောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သီလေသု ပရိပူရကာရိနောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပန၊ ကား။ သမာဓိ ပါရိပန္နကနံ၊ သမာဓိကို ထက်ဝန်းကျင် နှောင်ဖွဲ့ တတ်ကုန်သော။ ကာမရာဂ ဗျာပါဒါနံ၊ တို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ ပညာပါရိပန္နကဿ၊ ဝိပဿနာပညာကို ထက်ဝန်းကျင် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော။ သစ္စပဋိစ္စာဒကဿ၊ သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော။ မောဟဿ စ၊ ၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ အသမ္မဟတတ္တာ၊ ဈာန်၊ မဂ်တို့ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ် အပ်ကုန်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမာဓိ၊ ကို၎င်း။ ပညဉ္ဇူ၊ ဝိပဿနာ ပညာကို၎င်း။ ဘာဝေန္တာပိ၊ ဖြစ်စေပါကုန်သော်လည်း။ သမာဓိ ပညာသု၊ တို့၌။ ယံ၊ အကြင် ဖြည့်ကျင့်မှုကို။ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ၏။ တံ၊ ထို ဖြည့်ကျင့်မှုကို။ မတ္တသော၊ အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်။ ပမာဏေန၊ ပမာဏအားဖြင့်။ ပဒေ- သမတ္တမေဝ၊ အစိတ်အပိုင်းမျှကိုသာ။ ကရောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမာဓိသ္မိံ ပညာယ စ မတ္တသော ကာရိနောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဤ ကပ်၍သိကြောင်းဖြစ်သောနည်းဖြင့်။ ဣတရေသု၊ ဤနည်းမှ တပါးကုန်သော။ ဒိသု၊ ကုန်သော။ နယေသုပိ၊ နည်းတို၌လည်း။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

တတြ၊ ထို သီလေသု ပရိပူရကာရိ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ [ရှေးနိဿယဝယ် “တတြ၊ ထို သိခြင်း၌”ဟု ပေး၏။] အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ အပရောပိ၊ အခြားလည်းဖြစ်သော။ သုတ္တန္တနယော၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်၌ လာသောနည်း တည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣမ၊ ဤ သာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ သည်။ သီလေသု၊ တို့၌။ ပရိပူရကာရိ၊ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်အောင် ပြုလေ့ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သမာဓိသ္မိံ၊ ၌။ မတ္တသော၊ အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်။ (သင့်ရုံ တော်ရုံ အားဖြင့်။) ကာရိ၊ ပြုလေ့ရှိသည်။ (ဟောတိ။) ပညာယ၊ ၌။ မတ္တသော၊ အားဖြင့်။ ကာရိ၊ သည်။ (ဟောတိ။) သော၊ ထို ရဟန်းသည်။ ခုဒ္ဒါနု- ခုဒ္ဒကနိ၊ ကုန်သော။ ယာနိ တာနိ သိက္ခာပဒါနိ၊ တို့သည်။ (သန္တိ။) တာနိ၊ ထို သိက္ခာပုဒ်တို့သို့။ အာပဇ္ဇတိပိ၊ ရောက်လည်း ရောက်၏။ (တေတိ၊ တို့မှ။) ဝုဠာတိပိ၊ ထလည်း ထ၏။ တံ၊ ထိုသို့ သိက္ခာပုဒ်တို့သို့ရောက်ခြင်း၊ သိက္ခာပုဒ်

တို့မှ ထခြင်းသည်။ ကိဿဟေတု၊ နည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ ထို့။ ဟိ၊ အကြင်
 ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ သိက္ခာပုဒ်တို့သို့ရောက်ခြင်း၊ သိက္ခာပုဒ်တို့မှ ထခြင်း၌။
 (တေသံ၊ ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။) အဘဗ္ဗတာ၊ မထိုက်ကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကို။ န ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မမူအပ်။ (တတော၊ ထို့ကြောင့်တည်း။)

၈၊ အန္ဓယကား။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာနိ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်ကုန်
 သော။ ဗြဟ္မစရိယသာရပုဂ္ဂိုလ်၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယအား လျှောက်ပတ်ကုန်သော။
 ယာနိ တာနိ သိက္ခာပဒါနိ၊ အကြင် ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်တို့သည်။ (သန္တိ။)
 တတ္ထ၊ ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့၌။ ခုံဝသီလော၊ မ၊ မြဲသော သီလရှိသည်၎င်း။ ဌိတ
 သီလော၊ တည်သောသီလရှိသည်၎င်း။ ဝံဟာတိ၊ ၎င်း။ သိက္ခာပဒေသု၊
 တို့၌။ သမာဒါယ၊ ကောင်းစွာယူ၍။ (ဆောက်တည်၍။) သိက္ခာတိ၊ ကျင့်၏။
 သော (ပ) သမ္မောဓိပရာယဏော။ [ဤပုဒ်တို့ကို ပါဠိတော် ပုဒ်ရေနုပါတ်
 ၃၁၊ သတ္တက္ခတ္တပရမနိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးထားပြီး။]

ဣဓ ပန ဘိက္ခဝေ (ပ) ဒုက္ခဿန္တိ ကရေတိ။ [ဤပုဒ်တို့ကို ပါဠိတော်
 ပုဒ်ရေနုပါတ် ၃၄, သကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးထားပြီး။] ဣဓ ပန
 ဘိက္ခဝေ (ပ) တသ္မာ လောကော။ [ဤပုဒ်တို့ကို ပါဠိတော် ပုဒ်ရေနုပါတ်
 ၃၅, အနာဂါမိနိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးထားပြီး။] ဣဓ ပန ဘိက္ခဝေ (ပ)
 ဝိဟရတိတိ။ [ဤပုဒ်တို့ကို ပါဠိတော် ပုဒ်ရေနုပါတ် ၉၁, နိဗ္ဗာသပုဂ္ဂလ
 နိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးထားပြီး။] အယံ၊ ကား။ သုတ္တန္တနယော၊ တည်း။

၁၃၀။ သတ္တာရနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ပရိညံ
 ပညပေတိတိ။ ကား။ ပဟာနံ၊ ပယ်ကြောင်းတရားကို။ သမတိက္ကမံ၊
 လွန်မြောက်ကြောင်းတရားကို။ ပညပေတိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေ၏။ ဝါ၊
 ပညတ်၏။ တတြာတိ၊ ကား။ တီသု၊ သုံးယောက်ကုန်သော။ တေသု ဇနေသု၊
 ထိုဆရာဖြစ်သော လူတို့တွင်။ တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ၊ ကား။ တေန ပညာပနေန၊
 ထိုသို့ ပညတ်ခြင်းကြောင့်။ [ထိုသို့ ကာမတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိကြောင်း
 ပယ်ကြောင်းတရားတို့ကို ပညတ်ခြင်းကြောင့်။] သော သတ္တာ၊ ထိုဆရာကို။
 ရူပါဝစရသမာပတ္တိယာ၊ ကို။ လာဘိ၊ ရခြင်းရှိသူတည်း။ ဣတိ၊ သို့။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၎င်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဒုတိယဝါရေပိ၊ ၌လည်း။ ဧသေဝ
 နယော၊ တည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ သတ္တာ တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ၊ ကား။
 တိတ္ထိယေဟိ၊ ထို့နှင့်။ အသာဓာရဏေန၊ မဆက်ဆံသော။ တေန ပညာပနေန၊
 ထိုကာမ ရူပ ဝေဒနာတို့ကို ပယ်ကြောင်းတရားတို့ကို ပညတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။
 တတိယော၊ သုံးပါးမြောက် ဖြစ်သော။ အယံ သတ္တာ၊ ဤ ဆရာကို။
 သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ၊ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၎င်း။

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ တိတ္ထိယာ၊ တို့သည်။ ကာမာနံ၊ ကာမဂုဏ်
 တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရိညံ၊ ပိုင်းခြား၍ သိကြောင်းတရားကို။ ပညပေန္တာ၊
 ပညတ်ကြကုန်လသော်။ ရူပဘဝံ၊ ကို။ ဝက္ခန္တိ၊ ပြောဟောကြကုန်လတ္တံ့။
 ရူပါနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရိညံ၊ တို့ကို။ ပညပေန္တာ၊ ကုန်လသော်။ အရူပ-
 ဘဝံ၊ ကို။ ဝက္ခန္တိ၊ ကုန်လတ္တံ့။ ဝေဒနာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရိညံ၊ ကို။
 ပညပေန္တာ၊ ကုန်လသော်။ အသညဘဝံ၊ အသညသတ်ဘဝကို။ ဝက္ခန္တိ၊
 ကုန်လတ္တံ့။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဝါ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ။
 ပညပေန္တာ၊ ကုန်လသော်။ ဝေံ၊ သို့။ (ကာမပရိညာအတွက် ရူပဘဝ၊ ရူပ
 ပရိညာအတွက် အရူပဘဝ၊ ဝေဒနာပရိညာအတွက် အသညဘဝ ဟူ၍။)
 ပညပေယျံ၊ ကုန်ရာ၏။ စ၊ ထိုသို့ငင် ပညတ်ကြပါကုန်သော်လည်း။
 (တိတ္ထိယာ၊ တို့သည်။) သမ္မာ၊ စွာ။ ဝါ၊ စွာ။ ပညပေတု၊ ငှါ။ နော
 သက္ကောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်ကြကုန်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ပန၊ သည်ကား။ ကာမာနံ၊
 တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရိညံ၊ ကို။ ပဟာနံ၊ ကို။ အနာဂါမိမဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။
 ပညပေတိ၊ ၏။ ရူပဝေဒနာနံ၊ ရုပ်၊ ဝေဒနာတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရိညံ၊
 ကို။ ပဟာနံ၊ ကို။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ ပညပေတိ၊ ၏။ ဣမေ တယော
 သတ္တာရောတိ၊ ကား။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဣမေ ဇနာ၊ ဤ ဆရာဖြစ်သော
 လူတို့သည်။ ဗာဟိရကား၊ သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သူတို့တည်း။ ဧကော၊
 ဆရာတပါးကား။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣမသ္မိံ လောကေ၊
 ဌံ။ တယော၊ ကုန်သော။ သတ္တာရော နာမ၊ ဆရာတို့မည်သည်။ ဟောန္တိ၊
 ကုန်၏။

၁၃၁။ ဒုတိယေ၊ သော။ သတ္တာရနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ (အတ္ထော ဝေံ
 ဝေဒိတဗျော။) ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေတိ၊ ကား။ ဣမသ္မိံ ယေဝ အတ္တဘာဝေ၊
 ဤ ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောဌံ။ အတ္တာနံ သစ္စတော ဝေတတော ပညပေတိတိ၊
 ကား။ နိစ္စော၊ မြဲသော။ ဓုဝေ၊ ခိုင်ခံ့သော။ သဿတော၊ အခါခပ်သိမ်း
 ထင်ရှားရှိသော။ အတ္တာ နာမ၊ အတ္တမည်သော။ ဧကော၊ တခုသော အနက်
 ဖြစ်သည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဘူတတော၊ ဟုတ်မှန်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။
 ဝါ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ထိရတော၊ ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်
 အားဖြင့်။ ပညပေတိ၊ ၏။ အဘိသမ္မရာယဉ္ဇာတိ၊ ကား။ အပရသ္မိံ
 အတ္တဘာဝေ၊ ပစ္စုပ္ပန်မှ တပါးသော အတ္တဘောဌံ။ ဝေ မေဝ၊ အတူသာ။
 ပညပေတိ၊ ၏။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဒုတိယသတ္တာရနိဒ္ဒေသဌံ။ သေသံ၊ ကြွင်းသော
 ပုဒ်အပေါင်းကို။ ဝုတ္တနုယေနေဝ၊ ဖြင့်ပင်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၄။ စတုက္ကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၃၂။ စတုက္ကနိဒ္ဒေသေ၊ ဌိ။ (အတ္တော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အသပ္ပုရိ-
 သောတိ၊ ကား။ လာမကပုရိသော၊ ယုတ်ညံ့သော ယောက်ျားဖြစ်သော။
 (ပုဂ္ဂလော-ဌိ စပ်။) ပါဏံ၊ သတ္တဝါကို။ အတိပါတေတိ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေမှ
 လျှင်စွာ ကျစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပါဏာတိပါတိ၊ မည်၏။
 [“ပါဏာတိပါတော ယဿ အတ္တိတိ ပါဏာတိပါတိ”ဟု ပြု။] အဒိန္နံ၊
 ဥစ္စာရှင်သည် မပေးအပ်သော သူ့ဥစ္စာကို။ အာဒိယတိ၊ ယူတတ်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ အဒိန္နာဒိယိ၊ မည်၏။ ကာမေသု၊ ဝတ္ထု၊ အာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌။
 မိစ္ဆာ၊ ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့်။ စရတိ၊ ကျင့်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ကာမေသုမိစ္ဆာစာရိ၊ မည်၏။ မုသာ၊ ချွတ်ယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်သော
 စကားကို။ ဝဒတိ၊ ပြောဆိုတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မုသာဝါဒိ၊ မည်၏။
 သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒေ၊ ယစ်မှူးကြောင်း၊ မေ့လျော့ကြောင်း ဖြစ်သော
 သေရည်အရက်၌။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သုရာမေရယမဇ္ဇ-
 ပမာဒဋ္ဌာယိ၊ မည်၏။

၁၃၃။ ပါဏာတိပါတေ သမာဒါပေတိတိ၊ ကား။ ယထာ၊ အကြင်
 အခြင်းအရာအားဖြင့် ယူစေလေသော်။ (ပရော၊ တပါးသော စေခိုင်းအပ်သူ
 သည်။) ပါဏံ၊ ကို။ အတိပါတေတိ၊ ၏။ တထာ၊ ထိုသို့ လျှင်စွာ ကျစေ
 နိုင်လောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ နံ၊ ထို တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။
 တတ္ထ၊ ထိုပါဏာတိပါတ်ကံ၌။ ဂဟဏံ၊ ယူအပ်သည်မည်လောက်အောင်။
 ဂဏှာပေတိ၊ ယူစေတတ်၏။ [“ဂဟဏံ”သည် သမာဒါပေတိ-၌ “သံ”၏
 အဖွင့် “ဂဏှာပေတိ”ကား “အာဒါပေတိ”၏ အဖွင့်။ ယူခြင်းကိစ္စ အထ
 မြောက်အောင် ယူစေခြင်းကို “ဂဟဏံ၊ ဂဏှာပေတိ”ဟု ဆိုသည်။]
 သေသေသပိ၊ ကြွင်းသော ဝါကျတို့၌လည်း။ (“အဒိန္နာဒါနေ သမာဒါ-
 ပေတိ”စသော ဝါကျတို့၌လည်း။) ဧသေဝ နယော၊ တည်း။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊
 ကား။ ဝေရူပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ (ဝုစ္စတိ-၌ စပ်။) ယသ္မာ၊
 ကြောင့်။ သယံ၊ ကိုယ်တိုင်။ ကတေန၊ ပြုအပ်သော။ ဒုဿိလျေန စ၊
 ဒုဿိလ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ်နှင့်လည်း။ သမန္နာဂတော၊
 ပြည့်စုံ၏။ [အတ္တနာ စ ပါဏာတိပါတ်ကို ရည်ရွယ်သည်။] ယဉ္စ၊ ယင်း
 ဒုဿိလျအမှုကိုလည်း။ [ရွေးနိဿယ၌ “ပရဉ္စ”ဟု ရှိ၏။] သမာဒါပိတေန၊
 ဆောက်တည်စေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (စေခိုင်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။)
 ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ။ [“ပရဉ္စ ပါဏာတိပါတေ သမာဒါပေတိ”ကို ရည်ရွယ်
 သည်။] တတော၊ ထို ဒုဿိလျအမှု၌ (အာဏပကပုဂ္ဂိုလ်က စေခိုင်းအပ်သည်
 ဖြစ်၍ အာဏတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြုအပ်သော ထိုမကောင်းမှုမှ။) ဥပခုဿ။

ထက်ဝက်၏။ ဒါယာဒေါ၊ အမွေခံသည်။ (ဟောတိ။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အသပ္ပရိသေန အသပ္ပရိသတရောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ၊ သည်။) ဝုစ္စတိ၊ ၏။ သပ္ပရိသောတိ၊ ကား။ ဥတ္တမပုရိသော၊ မြတ်သော ယောက်ျား ဖြစ်သော။ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။)

၁၃၅။ သပ္ပရိသေန သပ္ပရိသတရောတိ၊ ကား။ အတ္တနာ၊ မိမိဟူသော စေခိုင်းအပ်သူ ကိုယ်တိုင်။ ကတေန၊ သော။ သုသီလျေန၊ သီလရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ကုသိုလ်စိတ်နှင့်။ သမန္နာဂတတ္တာ၊ ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ယည၊ ယင်း သုသီလျအမှုကိုလည်း။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပရဉ္စ” ဟု ရှိ၏။] သမာဒါပိတော၊ ဆောက်တည်စေအပ်သည်။ (စေခိုင်း အပ်သည်ဖြစ်၍။) ကရောတိ၊ ၏။ တတော၊ ထို ဒုဿီလျအမှုမှ။ (အာဏာပက ပုဂ္ဂိုလ်က စေခိုင်းအပ်သည်ဖြစ်၍ အာဏတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြုအပ်သော ထို ကောင်းမှုမှ)။ ဥပခုဿ၊ ၏။ ဒါယာဒတ္တာ စ၊ အမွေခံ၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ [ယဉ္စမှ စ၍ ဤ၌ ယူသည်။] ဥတ္တမပုရိသေန၊ မြတ်သောယောက်ျားထက်။ ဥတ္တမပုရိသတရော၊ သာ၍မြတ်သော ယောက်ျားသည်။ (ဟောတိ။) [ရွှေ၌ ယသ္မာ၊ တသ္မာကို ဤ၌ ချုံး၍ “သမန္နာဂတတ္တာ၊ ဒါယာဒတ္တာ” ဟု ဟိတ်ပုဒ် လုပ်သည်။]

၁၃၆-ဂ-၄၀။ ပါပေါတိ၊ ကား။ အကုသလကမ္မပထသင်္ခါတေန၊ အကုသလကမ္မပထဟု ဆိုအပ်သော။ ဒသဝိဓေန၊ ဆယ်ပါး အပြားရှိသော။ ပါပေန၊ မကောင်းမှုနှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သော။ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။) ကံလျာဏောတိ၊ ကား။ ကုသလကမ္မပထသင်္ခါတေန၊ ဟု ဆိုအပ်သော။ ဒသဝိဓေန၊ သော။ ကလျာဏဓမ္မေန၊ ကောင်းသော အကျင့်သတောနှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သော။ သဒ္ဒကော၊ စင်ကြယ်သော။ ဘဒြကော၊ ကောင်းသော။ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။) ဣ၊ ဤ။ ပါပ၊ ပါပတရ၊ ကလျာဏ၊ ကလျာဏတရ စတုက္ကတို့၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝုတ္တနယတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော အနက်ရှိသည်သာ။ ပါပဓမ္မာဒိသုပိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အဿ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပါပေါ၊ ယုတ်မာသော။ ဓမ္မော၊ အကျင့်သတော သည်။ (အတ္ထိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) ပါပဓမ္မော၊ မည်၏။ အဿ၊ ၏။ ကလျာဏော၊ ကောင်းသော။ ဓမ္မော၊ သည်။ (အတ္ထိ။) ဣတိ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) ကလျာဏဓမ္မော၊ မည်၏။ ဣ၊ ဤ။ ပါပဓမ္မ ကလျာဏဓမ္မ စတုက္ကတို့၌။ သေသံ၊ သည်။ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ သည်သာ။

၁၄၄။ သာဝဇ္ဇောဒီသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဇိ-
 တဗ္ဗော။) သာဝဇ္ဇောတိ၊ ကား။ သဒေါသော၊ အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော။
 (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။) သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေနာတိ၊ ကား။ သဒေါသေန၊
 သော။ ပါဏာတိပါတာဒိနာ၊ ပါဏာတိပါတ အစရှိသော။ ကာယကမ္မေန၊
 နှင့်။ (သမန္နာဂတော-၌ စပ်။) ဣတရေသုပိ၊ သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန-မှ
 တပါးသော သာဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန သာဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန ဟူသော
 ပုဒ်တို့ ၌လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ တည်း။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေဂ္ဂပေါ၊
 သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ (ဝုစ္စတိ-၌ စပ်။) တိဟိ၊ ကုန်သော။ ဒွါရေဟိ၊
 တို့ဖြင့်။ အာယုဟနကမ္မဿ၊ အားထုတ်အပ်သောကံ၏။ ဝါ၊ သံညံ။ သံဒေါ-
 သတ္တာ၊ အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂူတကုဏပါဒိဘရိတော၊
 မစင် အကောင်ပုပ် အစရှိသည်တို့နှင့် ပြည့်သော။ ပဒေသော ဝိယ၊ အရပ်ကို
 ကဲ့သို့။ သာဝဇ္ဇောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ (ပါဠိတော်၌ ဟောတော် မူအပ်၏။)

၁၄၅။ သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလန္တိ၊ ကား။ ယဿ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏။
 သာဝဇ္ဇမေဝ၊ အပြစ်နှင့်တကွ သာလျှင် ဖြစ်သော။ ကာယကမ္မံ၊ သည်။
 ဗဟု၊ များသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အနဝဇ္ဇံ၊ အပြစ် မရှိသော။ (ကာယကမ္မံ၊
 သည်။) အပွံ၊ နည်းသည်။ (ဟောတိ။) သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သာဝဇ္ဇေန
 ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော အပွံ အနဝဇ္ဇေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊
 ၏။ ဣတရေသုပိ၊ သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော- ဝါကျ
 ပုဒ်မှ တပါးသော သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော သာဝဇ္ဇေန
 ဗဟုလံ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟူသော ဝါကျတို့၌လည်း။ ဒေဝေ
 နယော၊ တည်း။ ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။
 ကော၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣတိ၊
 ဤကား အမေးတည်း။ ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ မဓမ္မတာယ ဝါ၊
 ရွာသူရွာသားတို့၏သဘောတံထွာ မဓမ္မတာကြောင့်သော်၎င်း။ ဝါ၊ အားဖြင့်
 သော်၎င်း။ နိဂမဓမ္မတာယ ဝါ၊ နိဂုံးသူ နိဂုံးသားတို့၏ သဘောတံထွာမဓမ္မတာ
 ကြောင့်သော်၎င်း။ ဝါ၊ အားဖြင့် သော်၎င်း။ ကဒါစိ၊ တခါတရံ၌။ ကံရဟစိ၊
 တရံတဆစ်၌။ ဥပေါသထံ၊ ကို။ သမာဒိယတိ၊ ကောင်းစွာ ဟူ၏။ ဝါ၊
 ဆောက်တည်၏။ သီလာနိ၊ တို့ကို။ ပူရေတိ၊ ပြည့်စေ၏။ [သော၊ သည်။
 ဝေဂ္ဂပေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဟု နိယမဝိသဇ္ဇေန ဝါကျ ထည့်ပါ။]
 [ယခုအခါ များစွာသော မြို့ရွာတို့၌ ထုံးစံအတိုင်း ဥပုသ်သီလ စောင့်ကြ
 သကဲ့သို့ တည်း။] အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ သော။ အယံ
 ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ဒွါရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အာယုဟနကမ္မဿ၊
 အားထုတ်အပ်သော ကဲ့သို့တွင်။ သာဝဇ္ဇေသေဝ၊ အပြစ်နှင့်တကွ သာလျှင်

ဖြစ်သော ကံ၏။ ဗဟုလတာယ၊ များသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနဝဇ္ဇဿ၊ အပြစ်မရှိသော ကံ၏။ အပ္ပတာယ၊ နည်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝဇ္ဇဗဟုလောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုဇ္ဇတိ၊ ။ ။

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ကေသိံ ပဒေသေ၊ တခုသော အရပ်၌။ ဒုဗ္ဗဏ္ဍာနိ၊ မကောင်းသောအဆင်းရှိကုန်သော။ ဒုဂ္ဂန္ဓာနိ၊ မကောင်းသော အနံ့ရှိကုန်သော။ ပုပ္ဖါနိ၊ ပန်းတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ရာသိကတာနိ၊ အစုအပုံပြုအပ်ကုန်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ တေသံ၊ ထို ဒုဗ္ဗဏ္ဍ၊ ဒုဂ္ဂန္ဓ ဖြစ်သော ပန်းတို့၏။ ဥပရိ၊ ၌။ တဟံ တဟံ၊ ထိုထို အစိတ်အပိုင်းအရပ်၌။ အတိမုတ္တက ဝဿိကပါဠလာနိ၊ စစ်ကြီးပန်း၊ မိုးစေ့ပန်း၊ အဖြူအနီ ရောသော အဆင်းရှိသော နှင်းဆီပန်းတို့သည်။ ပတိတာနိ၊ ကျကုန်သည်။ ဘဝေယျုယထာ၊ ဖြစ်ကုန်ရာသကဲ့သို့။ [ရှေးနိဿယ၌ “အတိမုတ္တကဝဿိကပါဠလာနိ၊ ဒန်းပွင့်၊ မိုးစေ့ပွင့် အထပ်တို့သည်”ဟု ပေး၏။ ပါဠလ သဒ္ဓါသည် “အထပ်” အနက်ကို မဟော။ ပဇ္ဇလံ သဒ္ဓါကသာ ဟောသည်။] ဝေဂ္ဂပေါ၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ဤဝဇ္ဇဗဟုလ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ။ ပန၊ ကား။ ကေသိံ ပဒေသေ၊ ။ အတိမုတ္တကဝဿိကပါဠလာနိ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို၊ ရာသိကတာနိ၊ ကုန်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ တေသံ၊ ထို စစ်ကြီးပန်း၊ မိုးစေ့ပန်း၊ အဖြူ၊ အနီ ရောသော အဆင်းရှိသော နှင်းဆီပန်းတို့၏။ ဥပရိ၊ ၌။ တဟံ တဟံ၊ ၌။ ဒုဗ္ဗဏ္ဍဒုဂ္ဂန္ဓာနိ၊ မကောင်းသော အဆင်းရှိကုန်၊ မကောင်းသော အနံ့ ရှိကုန်သော။ ဗဒရပုပ္ဖါနိ၊ ဆီးပန်း အစရှိသော ပန်းတို့သည်။ ပတိတာနိ၊ ကုန်သည်။ ဘဝေယျုယထာ၊ ဖြစ်ကုန်ရာသကဲ့သို့။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ ဤသို့ သဘော ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ တတိယော၊ သုံးယောက်မြောက် ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ။ ပန၊ ကား။ စတုတ္ထော၊ လေးယောက် မြောက် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ တိဟိပိ၊ သုံးပါးလုံးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွါရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အယူဟနကမ္မဿ၊ ။ ဝါ၊ သည်။ နိဒ္ဒေဝါသတ္တာ၊ အပြစ် မရှိ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စတုမရုရဘရိတသုဝဏ္ဏပါတိ ဝိယ၊ စတုမရ ဖြင့် ပြည့်သော ရွှေခွက်ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ။

တေသု၊ ထို လေးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ပဋ္ဌမော၊ ပဋ္ဌမ ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ အန္ဓဗာလပုထုဇ္ဇနော၊ ပညာမရှိကိ နန်းမိုက်သော ပုထုဇဉ်တည်း။ ဒုတိယော၊ ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အန္တရန္တရာ၊ အကြား အကြား၌။ ကုသလဿ၊ ကို။ ကာရကော၊ ပြုတတ်သော။ လောကိယပုထုဇ္ဇနော၊ လောကီပုထုဇဉ် တည်း။ တတိယော၊ တတိယ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သောတာပန္နော၊ သောတာပန် တည်း။ သကဒါဂါမိအနာဂါမိနောပိ၊ သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကိုလည်း။ ဧတေနော၊ ဤ တတိယပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်ပင်။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်းယူ အပ်

ကုန်၏။ စတုတ္ထော၊ စတုတ္ထ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိဏာသဝေါ၊ ရဟန္တာတည်း။
 တိ၊ မှန်။ သော၊ ထို ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။
 အနဝဇ္ဇောယေဝ၊ အပြစ် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သာတည်း။ အယံ ဤ တေသု
 ပဌမော စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းသည်။ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာနယော၊
 အင်္ဂုတ္တိရ်အဋ္ဌကထာ၌ လာသော နည်းတည်း။

၁၄၈။ ဥက္ခါဋ္ဌိတညူအာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ
 ဝေဒိတဗျော။) ဥက္ခါဋ္ဌိတညူတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ ဥက္ခါဋ္ဌိတံ နာမ၊
 ဥက္ခါဋ္ဌိတ မည်သည်။ ဉာဏုဂ္ဂါရုံနံ၊ ဉာဏ်ကို ဖွင့်လှစ်ခြင်းတည်း။ ဉာဏေ၊
 ဉာဏ်ကို။ ဥက္ခါဋ္ဌိတမတ္ထေယေဝ၊ ဖွင့်လှစ် အပ်ကာမျှ ဖြစ်သော် သာလျှင်။
 ဇာနာတိ၊ တရားကို သိ၏။ ဣတိ အိတ္ထော၊ နက်။ သဟ ဥဒါဟဋ္ဌဝေလာ-
 ယာတိ၊ ကား။ ဥဒါဟာရေး၊ မြက်ဆိုအပ်သော တရားသံကို။ ဥဒါဟဋ္ဌမတ္ထေ-
 ယေဝ၊ ထုတ်ဖော် ဖော်ပြအပ်ကာမျှ သော်သာ။ မ္ဗောဘိသမယောတိ၊ ကား။
 စတုသစ္စဓမ္မဿ၊ 'သစ္စာလေးပါး တရား၏။ ဉာဏေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။
 အဘိသမယော၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ပေါင်းဆုံခြင်းတည်း။
 အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာတိအာဒိနာ၊ သော။
 နယေန၊ ဖြင့်။ သံခိတ္တေန၊ အကျဉ်း အားဖြင့်။ မာတိကာယ၊ ကို။ ဌပိယမာ-
 နာယ၊ ထားအပ်သော်။ ဒေသနာနုသာရေန၊ ဒေသနာတော်သို့ အစဉ် လိုက်
 သဖြင့်။ ဉာဏံ၊ ကို။ ပေဓေသတွာ၊ စေလွှတ်၍။ အရဟတ္တံ၊ ကို။ ဂဏှိတံ၊
 ၄။ သမတ္ထော၊ စွမ်းနိုင်သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဥက္ခါဋ္ဌိတညူတိ၊
 ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

၁၄၉-၅၀-၅၁။ ဝိပဋ္ဌိတံ၊ ချဲ့ထွင်အပ်သော။ ဝိတ္တာရိတမေဝ၊ ချဲ့ထွင်
 အပ်သည်သာ ဖြစ်သော။ အတ္တံ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဇာနာတိ၊ ၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ဝိပဋ္ဌိတညူ၊ မည်၏။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ သံခိတ္တေန၊ အား

၁။ ဥက္ခါဋ္ဌိတညူ။ ။ [ဥ+သဋ္ဌ၊ စုရာဒိဏေ-ပစ္စည်း၊ ယု-ပစ္စည်းဖြင့် "ဥက္ခါဋ္ဌိနံ" ဟု
 ပြီးသကဲ့သို့ တ-ပစ္စည်းဖြင့်လည်း "ဥက္ခါဋ္ဌိတံ" ဟု ရှေးပါဠိ
 ရှိ၏။ ယခုစာအုပ်တို့၌ "ဥက္ခါဋ္ဌိတံ" ဟု ရှိသည်။ ဘူဝါဒိ ဂိုဏ်းလည်း ရှိသောကြောင့်
 သင့်ပါ၏။] တရားဟောတော်မူရာ အခါ၌ တရားတို့၏ ဉာဏ်အား ထင်လာခြင်း
 သည် ဉာဏ်ကို ဖွင့်ခြင်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် "ဥက္ခါဋ္ဌိတံ နာမ ဉာဏုဂ္ဂါရုံနံ" ဟု ဆို
 သည်။ ဥက္ခါတေ၊ ဉာဏ်ကို ဖွင့်လှစ်အပ်သော်။ ဇာနာတိ၊ သစ္စာလေးပါးကို သိနိုင်၏။
 ဣတိ ဥက္ခါဋ္ဌိတညူ။

၂။ ဝိပဋ္ဌိတညူ။ ။ "ဝိ + ပဋိ - ဝိတ္တာရေ" ဟူသော ဓာတ်နောင် တ-ပစ္စည်းဖြင့်
 "ဝိပဋ္ဌိတံ" ဟု ပြီး၏။ ဝိပဋ္ဌိတံ၊ အကျယ် ချဲ့အပ်သော အနက်
 အဓိပ္ပါယ်ကို။ (အကျယ်ချဲ့၍ ဟောတော်မူမှ)။ ဇာနာတိတိ ဝိပဋ္ဌိတညူ။

ဖြင့်။ မာတိကာံ ကိ။ ငှပေတွာ၊ ထား၍။ ဝိတ္တာရေန၊ အကျယ် အားဖြင့်။ အတ္ထေ၊ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဘာဇိယမာနေ၊ အကျယ် ဝေဖန်အပ်သော်။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏိတုံ၊ ငှါ။ သမတ္ထော၊ သော။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကိ။ ဝိပဉ္စိတညတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဓိ။ (ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။) ဥဒ္ဓေသာဒိဟိ၊ ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ နေတဗ္ဗော၊ ဆောင်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) နေယျော၊ မည်၏။ အနုပုဗ္ဗေဓ မ္မောဘိသယော ဟောတိတိ၊ ကား။ အနုက္ကမေန၊ ကျင့်ခြင်းဟူသော အစဉ် အားဖြင့်။ အရဟတ္တပုစ္ဆိ၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) အဿ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗျုဉ္ဇနပဒမေဝ၊ သဒ္ဓါ ဟူသော ပုဒ်သည် သာလျှင်။ ပရမံ၊ အလွန် အတိုင်းအရှည်သည်။ (အတ္ထိ။) ဣတိ၊ ဤသို့ သဒ္ဓါ ဟူသော ပုဒ်သာလျှင် အလွန်အတိုင်း အရှည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) ပဒပရမော၊ မည်၏။ န တာယ ဇာတိယာ မ္မောဘိသမယော ဟောတိတိ၊ ကား။ တေန အတ္တဘာဝေန၊ ထိုအတ္တဘောဖြင့်။ ဈာနံ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဝိပဿနံ ဝါ၊ ကို၎င်း။ မဂ္ဂံ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဖလံ ဝါ၊ ကို၎င်း။ နိဗ္ဗတ္တေတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

၁၅၂။ ယုတ္တပဋိဘာနာဒိသ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဉာဏမ္ပိ၊ ဉာဏ်ကို၎င်း။ ဉာဏဿ၊ အား။ ဥပဋ္ဌိတဝစနမ္ပိ၊ ရှေးရှုထင်လာသော စကားကို၎င်း။ ပဋိဘာနံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဓိ။ [ပဋိ-ဘာတိ၊ ရှေးရှုထင်တတ်၏။ ဣတိ ပဋိဘာနံ။] တံ၊ ထို ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်လာသော စကားကို။ ဣမ၊ ဤယုတ္တပဋိဘာနပုဒ်၌။ အဓိပ္ပေတံ၊ ဓိ။ အဿ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အတ္တယုတ္တံ၊ အကျိုးနှင့်လည်း ယှဉ်သော။ ကာရဏယုတ္တဉ္စ၊ အကြောင်းနှင့်လည်း ယှဉ်သော။ ပဋိဘာနံ၊ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာသော စကားသည်။ (အတ္ထိ။) ဣတိ၊ ဤသို့ အကျိုးအကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ် အား ထင်လာသော စကားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သော၊ သည်။)

၁။ နေယျော။ ။ ပါဠိတော်၌ လာသည့် အတိုင်း ပါဠိတော်ကို သင်ယူခြင်း၊ အဋ္ဌကထာကို မေးမြန်းခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ ကလျာဏမိတ္တ ဆရာတောင်းတို့ကို ဆည်းကပ်ခြင်း ဤသို့သော အစဉ် အားဖြင့် တရားထူးရအောင် ဆောင်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် နေယျ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ [နေတဗ္ဗော၊ ဥဒ္ဓေသ ပရိပုစ္ဆာ စသည်တို့ဖြင့် ဆောင်ထိုက်၏။ ဣတိ နေယျော။]

၂။ ပဒပရမော။ ။ ဝိဇ္ဇကတော်ကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ သင်ယူ ဟောပြောပို့ချ၊ နှုတ်တိုက်ရအောင် ဆောင်သော်လည်း ထိုဘဝ၌ ဈာန် မဂ်ဖိုလ် ရောက်အောင် အကြောင်းမစုံခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် “ပဒံ ဝေ၊ နာယု လေ့ကျက် ဆောင်ရွက်ပို့ချအပ်သောပုဒ်သည်သာ။ ပရမံ၊ အလွန် အတိုင်း အရှည်သည်။ ယဿ အတ္ထိတိ” ဟူသော ဝစနတ္တနှင့်အညီ “ပဒပရမံ” မည်၏။

ယုတ္တပုဋိတာနော၊ မည်၏။ ပုဋိတာနန္တရမေဝ၊ မေးအပ်သော ပြဿနာ၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင်။ သိသံ၊ လျှင်စွာ။ ဗျာကာတံ၊ ဖြေဆိုခြင်းငှါ။ အသ-
 မတ္တတာယ၊ မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဿ၊ နှါ။ နော မုတ္တံ၊ လွတ်လွတ်
 ကျွတ်ကျွတ် မဟုတ်သော။ ပဋိတာနံ၊ ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကား
 သည်။ (အတ္တိ။) ဣတိ၊ ဤသို့ လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ် မဟုတ်သော ဉာဏ်
 အား ထင်လာသော စကား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သော၊ သည်။)
 နော မုတ္တပုဋိတာနော၊ မည်၏။ [နော မုတ္တပုဋိတာနော။ မုတ္တ သဒ္ဓါသည်
 “လွတ်ကျွတ်” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ မေးသောအခါ။ “ဟို စဉ်းစား
 ဒီ စဉ်းစားအားဖြင့် စဉ်းစားနေသောကြောင့် လွတ်ကျွတ် ဖြစ်သော ပုဋိတာနိ
 စကားမရှိ။ ထိုသို့ မရှိသောကြောင့် ချက်ချင်း မဖြေသေးပဲ တွေးနေရသည်
 ကို “နော မုတ္တပုဋိတာန” ဟု ဆိုသည်။ (အဋ္ဌကထာကြီးတို့၏ နိဂုံး၌
 “ယုတ္တမုတ္တဝါဒိနာ” ဟူသော စကားသည် ဤ၌ လာသော တတိယ ပုဂ္ဂိုလ်
 အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။) ဤအလို “နော မုတ္တ” သည် တပုဒ်၊
 “ပုဋိတာန” သည် တပုဒ်တည်း။ ထိုနှစ်ပုဒ်ကို စပ်ထားသော သမာသ်ဟု မှတ်ပါ။]
 ဣမိနာ နယေန၊ ပုဋိတာနံ ဝုစ္စတိ ဉာဏ် စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဤ နည်း
 ဖြင့်။ သေသံ၊ ယုတ္တပုဋိတာန နော မုတ္တပုဋိတာန ပုဂ္ဂိုလ်မှ ကြွင်းသော မုတ္တပုဋိ-
 တာန၊ နော ယုတ္တပုဋိတာန စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ပန၊
 ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ၊ လေးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ပဌမော၊ ပဌမ ဖြစ်သော
 ယုတ္တပုဋိတာန နော မုတ္တပုဋိတာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကဉ္စိ၊ ကာလံ၊ စိုးစဉ်း အနည်း
 ငယ်သော ကာလမျှ။ ဝိမံသိတွာ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်၍။ ယုတ္တမေဝ၊ သင့်သော
 အဖြေကိုသာ။ ပေက္ခတိ၊ ရှုမြင်၏။ (ကော ဝိယ၊ အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့နည်း။)
 တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရော ဝိယ၊ ထေရ်ကဲ့သို့တည်း။ သော၊ ထို မထေရ်သည်။
 ပဉ္စ၊ ပြဿနာကို။ ပုဋ္ဌော၊ မေးအပ်သည်။ (သမာနော၊ သော်။) ပရိဂ္ဂဟေ-
 တ္တာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်း၍။ ယုတ္တပယုတ္တကာရဏမေဝ၊ သင့်လျော်သော
 အပြားအားဖြင့် သင့်လျော်သော အကြောင်းရှိသော အဖြေကိုသာ။ ကထေတိ
 ကိရ၊ ဖြေဆိုသတတ်။

ဒုတိယော၊ ဒုတိယဖြစ်သော မုတ္တပုဋိတာန နော ယုတ္တပုဋိတာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ပုဋ္ဌာနန္တရမေဝ၊ ပုဋ္ဌာ၏အခြားမဲ့၌သာလျှင်။ ယေန ဝါ တေန ဝါ၊
 ဟုတ်ဟုတ်ညားညားသော။ ဝစနေန၊ ဖြင့်။ ပဋိမာဟတိ၊ တားမြစ်၏။
 (“တော်ပြီ၊ တော်ပြီ၊ နားလည်ပြီ၊ ရှေ့ဆက်မေးနေဖို့ မလို” ဟု တားမြစ်၏။)
 စ၊ ဆက်။ ဝိမံသိတွာပိ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်၍လည်း။ ယုတ္တံ၊ သင့်သောအဖြေကို။
 န ပေက္ခတိ၊ မရှုမြင်။ (ကော ဝိယ၊ နည်း။) စတုနိကာယိကပဏ္ဍိတ-
 တိယထေရော ဝိယ၊ လေးပါးသော နိကာယ်ကိုဆောင်သော ပညာရှိသော
 တိယထေရ်ကဲ့သို့တည်း။ သော၊ ထို မထေရ်သည်။ ပဉ္စ၊ ကို။ ပုဋ္ဌော၊ သည်။

(သမာနေော၊ သော်။) ပဉ္စပရိယောသာနမ္ပိ၊ ပြဿနာ၏အဆုံးကိုလည်း။
 နာဂမေတိ၊ မစောင့်ဆိုင်း။ ယံ ဝါ တံ ဝါ၊ ဟုတ်ဟုတ်ညားညားသော
 အဖြေကိုသာ။ ကထေတိ ယေဝ၊ ဖြေဆိုသည်သာ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြေဆိုပါ
 သော်လည်း။ အဿ၊ ထိုမထေရ်၏။ ဝစနတ္ထံ၊ သဒ္ဓါ၏အနက်ကို။ ဝိမံ-
 သိယမာနံ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်အပ်သော်။ ကတ္တစ၊ တစုံတခုသောအရာ၌။ န
 လဂ္ဂတိ ကိရ၊ မကပ်ငြိုသတတ်။

တတိယော၊ တတိယဖြစ်သော ယုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်နှင့် ယုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ပုစ္ဆာသမကာလမေဝ၊ မေးရာကာလနှင့် ညီမျှသော ကာလ၌ပင်။ ယုတ္တံ၊ ကို။
 ပေက္ခတိ၊ ၏။ စ၊ ရှုမြင်ရုံသာမကသေး။ တခံဏညေဝ၊ ထိုခဏ၌သာလျှင်။
 နံ၊ ထိုပြဿနာကို။ ဗျာကရေတိ၊ ဖြေဆို၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “နံ” ဟု ရှိ၏။
 ထို့ကြောင့် “တခံဏညေဝ စ နံ” ဟု ပါဠိရှိပါစေ။] (ကော ဝိယ၊ နည်း။)
 တိပိဋကဓူဋ္ဌာဘယတ္ထေရော ဝိယ၊ ကဲ့သို့တည်း။ သော၊ ထိုမထေရ်သည်။
 ပဉ္စံ၊ ကို။ ပုဋ္ဌော၊ သည်။ (သမာနေော) သီသမေဝ၊ လျှင်စွာသာလျှင်။
 ကထေတိ ကိရ၊ သတတ်။ ယုတ္တပယုတ္တကာရဏော စ၊ သင့်လျော်၊ အပြား
 အားဖြင့် သင့်လျော်သော အကြောင်းရှိသည်လည်း။ ဟောတိ ကိရ၊ သတတ်။
 စတုတ္ထော၊ စတုတ္ထဖြစ်သော နေဝယုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် နှင့် ယုတ္တပုဂ္ဂိုလ်
 တစ်ယောက်သည်။ (ပဉ္စံ၊ ကို။) ပုဋ္ဌော၊ သည်။ သမာနေော၊ သော်။ ယုတ္တံ၊ သင့်လျော်
 သော အဖြေကို။ နေဝ ပေက္ခတိ၊ မရှုမြင်နိုင်။ ယေန ဝါ တေန ဝါ၊
 ဟုတ်ဟုတ်ညားညားသော စကားဖြင့်။ ပဋိဗာဟိတံ၊ တားမြစ်ခြင်းငှါ။ န
 သက္ကာတိ၊ မစွမ်းနိုင်။ တိဗ္ဗန္ဓကာရနိမုဂ္ဂေါ ဝိယ၊ ထက်မြက်သော အမိုက်
 မှောင်၌ နှစ်မြုပ်သူကဲ့သို့။ ဝါ၊ လွန်ကဲသော အမိုက်မှောင်၌ နှစ်မြုပ်သူကဲ့သို့။
 ဟောတိ၊ ၏။ (ကော ဝိယ၊ နည်း။) လာဠုဒါယိတ္ထေရော ဝိယ၊
 ကဲ့သို့တည်း။

၁၅၆။ မဗ္ဗကထိကေသု၊ မဗ္ဗကထိကပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော။) အပုဉ္စ တာသတိတိ၊ ကား။ သမ္ပတ္တပရိသာယ၊ ရောက်လာသော
 ပရိသတ်အား။ ထောကမေဝ၊ အနည်းငယ်သော တရားကိုသာ။ ကထေတိ၊
 ပြောဟော၏။ အသဟိတဉ္စာတိ၊ ကား။ [ပန အနက်မရှိ။] ကထေန္တော စ၊
 ပြောဟောသော်လည်း။ အတ္တယုတ္တံ၊ အကျိုးနှင့် ယှဉ်သော စကားကို။
 ကာရဏယုတ္တံ၊ အကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော စကားကို။ န ကထေတိ၊
 မပြောဟော။ ပရိသာ စဿ န ကုသလာ ဟောတိတိ၊ ကား။ အဿ၊ ထို
 မဗ္ဗကထိကပုဂ္ဂိုလ်၏။ သောတံ၊ တရားနာခြင်းငှါ။ နိသိန္နပရိသာ စ၊ ထိုင်နေ
 သော ပရိသတ်သည်လည်း။ ယုတ္တာ ယုတ္တံ၊ သင့်လျော်သည်၊ မသင့်လျော်သည်
 ကို၎င်း။ ကာရဏာ ကာရဏံ၊ အကြောင်းဟုတ်သည်၊ အကြောင်းမဟုတ်သည်

ကို၎င်း။ သိလိဋ္ဌာသိလိဋ္ဌံ၊ ပြေပြစ်ညက်ညောသည် မပြေပြစ် မညက်ညော
 သည်ကို၎င်း။ န ဇာနာတိ၊ မသိနိုင်။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ (န ကုသလာ
 ဟောတိ-၏ အနက်တည်း။) ဝေဇ္ဈပေတိ၊ ကား။ ဝေဇာတိကော၊ ဤသို့
 သဘောရှိသော။ အယံ ဗာလမေဃကထိကော၊ ဤ ညံ့ဖျင်းသော မေဃကထိက
 သည်။ ဝေဇာတိကာယ၊ သော။ ဗာလပရိသာယ၊ ညံ့ဖျင်းသော ပရိသတ်၌။
 မေဃကထိကောတွေဝ၊ ဟူ၍ပင်။ နာမံ၊ ကို။ လဘတိ၊ ၏။ (သူလည်း
 မေဃကထိက-ဟု အမည်ရနိုင်၏။) ဣမိနာ နယေန၊ သမ္ပတ္တပရိသာယ ထောက-
 မေဝ ကထေတိ-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဤနည်းအားဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊
 အလုံးစုံသော ဝါကျတို့၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ စ၊ ဆက်။
 ဣ၊ ဤ လေးယောက်သော မေဃကထိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ဒေ ယေဝ၊
 ကုန်သော။ ဇနာ၊ ဒုတိယ၊ စတုတ္ထဖြစ်သော မေဃကထိကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 သဘာဝမေဃကထိကာ၊ စစ်မှန်သော မေဃကထိကတို့တည်း။ ပန၊ ကား။
 ဣတရေ၊ ဒုတိယ၊ စတုတ္ထ မေဃကထိကမှ တပါးကုန်သော။ (ဒေ၊ ကုန်သော။
 ဇနာ၊ ပဌမ၊ တတိယ မေဃကထိကတို့သည်။) မေဃကထိကာနံ၊ တို့၏။ အန္တရေ၊
 အလယ်၌။ ပဝိဋ္ဌတ္တာ၊ ပါဝင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေ၊ ဤသို့
 မေဃကထိကတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။

၁၅၇။ ဝလာဟကူပမေသု၊ ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။)
 ဝလာဟကာတိ၊ ကား။ မေဃာ၊ မိုးတို့သည်။ (သန္တိ။) ဂဇ္ဇိတာတိ၊ ကား။
 ထနိတာ၊ ချွန်းရုံသာ ချွန်းသည်။ (ဟောတိ။) [တာ-၌ တု-ပစ္စည်း။]
 တတ္ထ၊ ထို ၄-မျိုးသော မိုးတို့တွင်။ [ရှေးနိဿယ၌ “တတ္ထ၊ ထိုလေးပါး
 သော တိမ်တိုက်တို့တွင်”ဟု ပေး၏။] ဂဇ္ဇိတွာ၊ ချွန်းရုံသာ ချွန်း၍။ နော
 ဝဿနဘာဝေါ နာမ၊ ရွာခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်မည်သည်။ ပါပကော၊
 မကောင်းသည်။ (ဟောတိ။) ဟိ၊ မှန်။ မနုဿာ၊ တို့သည်။ ယဒါ၊ ၌။
 ဒေဝေါ၊ မိုးသည်။ ဂဇ္ဇတိ၊ ချွန်း၏။ (တဒါ၊ ၌။) သုဝုဋ္ဌိကာ၊
 ကောင်းသော မိုးရွာခြင်းရှိသည်။ ဝါ၊ မိုးကောင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။
 ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍ ဗီဇာနိ၊ မျိုးစေတို့ကို။ နိဟရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။
 ဝပန္တိ၊ စိုက်ပျိုးကြကုန်၏။ အထ၊ စိုက်ပျိုးပြီးရာ ထိုအခါ၌။ ဒေဝေ၊ သည်။
 အဝဿန္တေ၊ မရွာလသော်။ ခေတ္တေ၊ လယ်၌။ ဗီဇာနိ၊ စိုက်ပျိုးအပ်သော
 မျိုးစေတို့သည်။ ခေတ္တေယေဝ၊ လယ်သံ၌သာ။ နဿန္တိ၊ ပျက်စီးကုန်၏။
 ဂေဟေ၊ ၌။ ဗီဇာနိ၊ ချန်ထားအပ်သော မျိုးစေတို့သည်။ ဂေဟေယေဝ၊
 ၌သာ။ နဿန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဒုဗ္ဗိက္ခံ၊ ထမင်း၏မရှိခြင်းသည်။
 ဝါ၊ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ [ဘိက္ခုာယ၊
 အတာဝေါ ဒုဗ္ဗိက္ခံ။]

နော ဂဇိတွာ၊ မချုန်းမု၍။ ဝါ၊ မချုန်းပဲ။ ဝဿနဘာဝေါပိ၊ ရွာခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်သည်လည်း။ ပါပကောဝ၊ မကောင်းသည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ မနုဿာ၊ ထိုသည်။ ဣမသ္မိံ ကာလေ၊ ဤ။ ဒုဗ္ဗုဒ္ဓိကာ၊ မိုးမရွာခြင်းသည်။ ဝါ၊ မိုးခေါင်သည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ နုလုံးသွင်း၍။ နိန္ဒုဋ္ဌာနေသုယေဝ၊ ချိုင့်ဝှမ်းရာ အရပ်တို့၌သာ။ ဝပံ၊ စိုက်ပျိုးခြင်းကို။ ကရောန္တိ၊ ကုန်၏။ အထ၊ ချိုင့်ဝှမ်းရာအရပ်ဝယ် စိုက်ပျိုးကြရာ ထိုအခါ၌။ ဒေဝေါ၊ သည်။ ဝဿိတွာ၊ ရွာ၍။ သဗ္ဗဗိဇာနိ၊ အလုံးစုံသော မျိုးစေ့ တို့ကို။ မဟာသမုဒ္ဒံ၊ သို့။ ပါပေတိ၊ ရောက်စေ၏။ ဒုဗ္ဗိက္ခမေဝ၊ သည်သာ။ ဝါ၊ သည်သာ။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ပန၊ ကား။ ဂဇိတွာ၊ ၍။ ဝဿနဘာဝေါ၊ သည်။ ဘဒ္ဒကော၊ ကောင်း၏။ ဟိ၊ မှန်။ တဒါ၊ ၌။ သုဘိက္ခံ၊ ထမင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်။ ဝါ၊ သာယာဝပြော အစာပေါသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ [ဘိက္ခာယ သမိဒ္ဓိ သုဘိက္ခံ။] နော ဂဇိတွာ၊ မချုန်းမု၍။ နော ဝဿန-ဘာဝေါ၊ သည်။ ကေန္တပါပကောဝ၊ စင်စစ် မကောင်းသည်သာ။

ဘာသိတာ ဟောတိ၊ နော ကတ္တာတိ၊ ကား။ ဣဒါနိ၊ ၌။ ဂန္တဓုရံ၊ ဂန္တဓုရကို။ ဝါ၊ ကျမ်းဂန်ကို သင်ယူပို့ချခြင်းဟူသော တာဝန်ကို။ ပူရေဿာမိ၊ ပြည့်စေအံ့။ ဝါသဓုရံ၊ ဝါသဓုရကို။ ဝါ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် စိတ်ကို ထုံမွမ်းခြင်းဟူသော တာဝန်ကို။ ပူရေဿာမိ၊ အံ့။ ဣတိ၊ သို့။ ကထေတိ-ယေဝ၊ ပြောဆိုသည်သာ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဂန္တဓုရံ ပူရေဿာမိ စသည်ဖြင့် ပြောဆိုပါသော်လည်း။ ဥဒ္ဓေသံ၊ ဆရာသည် ရွတ်ပြ အပ်သော ပါဠိကို။ န ဂဏှာတိ၊ မနာယူ။ ဝါ၊ မသင်ယူ။ [ဤကား “ဂန္တဓုရံ ပူရေဿာမိ” ဟု ဟိန်းသော ခြိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရွှေ့နောက် မညီပုံတည်း။] ကမ္မုဋ္ဌာနံ၊ န၊ ဘာဝေတိ၊ မပွားစေ။ [ဤကား “ဝါသဓုရံ ပူရေဿာမိ” ဟု ဟိန်းသော ခြိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရွှေ့နောက် မညီပုံတည်း။]

ကတ္တာ ဟောတိ၊ နော ဘာသိတာသိ၊ ကား။ ဂန္တဓုရံ၊ ကို။ ပူရေ-ဿာမိ၊ အံ့။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ ဝါသဓုရံ၊ ကို။ ပူရေဿာမိ၊ အံ့။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ န ဘာသတိ၊ မပြော။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မပြော

၁။ ဝါသဓုရံ။ “ဝါသိယတေတိ ဝါသော။ တနည်း-ဝါသိယတေ အနေနာတိ ဝါသော၊ ကုသိုလ်တရားကိုဖြင့် စိတ်ကို ထုံမွမ်းခြင်း။ တနည်း-ထုံမွမ်းကြောင်း ကမ္မုဋ္ဌာန်းအလုပ်။ ဓုရံ၊ အားထုတ်သူ၏ ပင်ပန်းကြောင်း တာဝန်၊ [ပုဒ်ပြီး အဋ္ဌသာလိနိ၊ စိတ္တုပ္ပုဒ်ဒေသအဖွင့် ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဝါသေ-ယေဝ ဓုရံ ဝါသဓုရံ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် စိတ်ကို ထုံမွမ်းခြင်း၊ ထုံမွမ်းကြောင်း ဖြစ်သော တာဝန်။ ဤနည်းအတိုင်း ကျမ်းစာ ပို့ချခြင်း၊ သင်ယူခြင်းဟူသော တာဝန် ကို “ဂန္တ ဓုရံ” ဟု ခေါ်သည်။

ပါသော်လည်း။ ကာလေ၊ လျှောက်ပတ်သောအခါသည်။ သမ္ပတ္တေ၊ ရောက်လသော်။ တမတ္ထံ၊ ထိုကိစ္စကို။ သမ္မာဒေတိ၊ ပြီးစေ၏။ ဣမိနာ နယေန၊ ဂန္ဓဇရုံ ဝါ ပူရေသာမိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဤ နည်းဖြင့်။ ဣတရေပိ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။ (ဟောပြောရုံသာ ဟောပြော၍ မပြုကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပြုကျင့်ရုံသာ မပြုကျင့်၍ မဟောပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ တပါးသော ဟောလည်းဟော ကျင့်လည်းကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ မဟောလည်း မဟော မကျင့်လည်း မကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။) ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သိထိုက် ပါကုန်သော်လည်း။ သဗ္ဗံ၊ သော။ တေ၊ ဤ ဝံလာဟကူပမ စတုက္ကကို။ ပစ္စယဒါယကေနေဝ၊ ပစ္စည်းလေးပါးကို လှူတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်သာ။ (ဘဂဝတာ၊ သည်။) ကထိတံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဧကော၊ အချို့သော ဒါယကာသည်။ အသုကဒိဝသေ နာမ၊ ဤ မည်သော နေ၌။ ဒါနံ၊ ကို။ ဒဿာမိ၊ လှူအံ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကြံ၍။ သံဃံ၊ ကို။ နိမန္တေတိ၊ ပင်ဖိတ်၏။ သမ္ပတ္တကာလေ၊ ရောက်လာရာ အခါ၌။ နော၊ ကရောတိ၊ လှူမှုကိုမပြု။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ဤ ပင်ဖိတ်ပြီး၍ မလှူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုညေန၊ ကောင်းမှုမှ။ ပရိဟာယတိ၊ ဆုတ်ယုတ်၏။ ဘိက္ခုသံဃောပိ၊ သည်လည်း။ လာတေန၊ လာဘ်မှ။ ပရိဟာယတိ၊ ၏။

အပရော၊ အခြားသော ဒါယကာသည်။ သံဃံ၊ ကို။ အနိမန္တေတွာ၊ မပင်ဖိတ်ပဲသာ။ သက္ကာရံ၊ ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပူဇော်မှုကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ စီစဉ်၍။ ဘိက္ခု၊ တို့ကို။ အာနေသာမိ၊ ပင့်ဆောင်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကြံ၍ သွားလသော်။ န လာဘတိ၊ ရဟန်းတို့ကို မရ။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ အညတ္တံ၊ အခြားသော အရပ်၌။ (အခြားသော အရပ်က။) နိမန္တိတာ၊ ပင်ဖိတ်အပ် ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အယမ္ပိ၊ ဤ သံဃာကို မပင်ဖိတ်ပဲ ပူဇော်မှုကို စီစဉ်ထားသော ဒါယကာသည်လည်း။ ပုညေန၊ မှ။ ပရိဟာယတိ၊ ၏။ သံဃောပိ၊ သည်လည်း။ တေန လာတေန၊ ထို ဒါယကာလှူမည့် လာဘ်မှ။ ပရိဟာယတိ၊ ၏။ အပရော၊ သည်။ ပဌမံ၊ စွာ။ သံဃံ၊ ကို။ နိမန္တေတွာ၊ ၍။ ပစ္စာ၊ နောက်၌။ သက္ကာရံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဒါနံ၊ ကို။ ဒေတိ၊ ၏။ အယံ၊ ဤ ရှေးဦးစွာ ပင်ဖိတ်၍ လှူသော ဒါယကာသည်။ ကိစ္စကာရိ၊ ပြုသင့်ပြုထိုက်သော ကိစ္စကို ပြုလေ့ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အပရော၊ သည်။ သံဃံ၊ ကို။ နေဝ နိမန္တေတိ၊ မပင်ဖိတ်။ ဒါနံ၊ ကို။ န ဒေတိ၊ မပေးလှူ။ အယံ၊ ဤ သံဃာ ကိုလည်း မပင်ဖိတ်၊ မလှူသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပါပပုဂ္ဂလောတိ၊ ယုတ်မာသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝေဒိတဗျာ၊ ၏။

၁၅၇။ မူသိကူပမေသု၊ ပုဒ်တို့၌။ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။)
 [အဘိဓာန်တို့၌ “မူသိကော တွာခ ဥန္နုရော” ဟု ပုလ္လိင် ရှိ၏။ ဤ၌ “စတ-
 သော မူသိကာ ကရောန္တိ” စသည်ဖြင့် ဣတ္ထိလိင် ရှိသည်။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသဟု
 မှတ်ပါ။] ဂါဓံ ကတ္တာ နော ဝသိတာတိ၊ ကား။ အတ္တနော၊ ၏။
 အာသယံ၊ လာ၍ နေရာ ဖြစ်သော။ ဗိလံ၊ ကူပံ၊ တွင်းကို။ ခဏတိ၊ တူး၏။
 တတ္ထ၊ ထိုတွင်း၌။ နော ဝသိတိ၊ မနေ။ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ၊ တစုံတခု သာလျှင်
 ဖြစ်သော။ ဌာနေ၊ အရပ်၌။ ဝသတိ၊ ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့ နေလသော်။
 ဗိဋ္ဌာရာဒိအမိတ္တဝသံ၊ ကြောင် အစရှိသော ရန်သူတို့၏ အလိုသို့။ ဂစ္ဆတိ၊
 ရောက်ရ၏။ ခတ္တာတိပိ၊ ခတ္တာ ဟူ၍လည်း။ ပါဋ္ဌော၊ ပါဠိတော် ပါဠိသည်။
 (အတ္ထိ။) [“ခတ္တာ၊ တူးတတ်သည်” ဟု ပေးပါ။] ဝသိတာ နော ဂါဓံ
 ကတ္တာတိ၊ ကား။ သယံ၊ ကိုယ်တိုင်။ [“အာသယံ” ဟု ရှေးနိဿယ၌
 ရှိ၏။] န ခဏတိ၊ တွင်းကို မတူး။ ပရေန၊ သူတပါးသည်။ ခတေ၊
 တူးအပ်ပြီးသော။ ဗိလေ၊ ၌။ ဝသတိ၊ ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ကိုယ်တိုင် မတူးပဲ
 သူတပါး တူးအပ်ပြီးသော တွင်း၌ နေလသော်။ ဇီဝိတံ၊ မိမိအသက်ကို။
 ရက္ခတိ၊ စောင့်ရှောက်၏။ တတိယာ၊ တတိယ ကြွက်သည်။ ဒွေပိ၊ တွင်း
 တူးမှု၊ တွင်းအောင်းမှု နှစ်ခုလုံးကိုလည်း။ ကရောန္တိ၊ ပြုသည်။ (ဟုတွာ)
 ဇီဝိတံ၊ ကို။ ရက္ခတိ၊ ၏။ စတုတ္ထာ၊ စတုတ္ထ ကြွက်သည်။ ဒွေပိ၊ ကိုလည်း။
 အကရောန္တိ၊ မပြုသည်။ (ဟုတွာ) အမိတ္တဝသံ၊ ကြောင် အစရှိသော ရန်သူ
 တို့၏ အလိုသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။

ပန၊ ဆက်။ ဣမာယ ဥပမာယ၊ ဖြင့်။ ဥပမိတေသု၊ နှိုင်းယှဉ်အပ် ကုန်
 သော။ ပုဂ္ဂလေသု၊ တို့တွင်။ ပဌမော၊ ပဌမ ပုဂ္ဂိုလ်သည် (ဟောပြောရုံသာ
 ဟောပြော၍ မပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်)။ သမူသိကာ၊ ထိုကြွက်သည်။ ဂါဓံ၊
 တွင်းကို။ ခဏတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ နဝဂံ၊ ကိုးပါးသောအင်္ဂါ ရှိသော။
 သတ္တုသာသနံ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော တရားတော်ကို။
 ဥဂ္ဂဏာတိ၊ သင်ယူ၏။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ သာ၊ ထိုကြွက်သည်။
 တတ္ထ၊ ထို တွင်း၌။ န ဝသတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ၊ သော။ ဌာနေ၊
 ၌။ ဝသန္တိ၊ သည်။ (ဟုတွာ) အမိတ္တဝသံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။
 တထာ၊ တူ။ အယမ္မိ၊ ဤ ပဌမ ပုဂ္ဂိုလ် သည်လည်း။ ပရိယတ္တိဝသေန၊
 အစွမ်းဖြင့်။ ဉာဏံ၊ ကို။ ပေသေတွာ၊ ၍။ စတုသစ္စမ္မံ၊ ကို။ န ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊
 ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်။ လောကာမိသဋ္ဌာနေသုယေဝ၊ လောကာမိသ အရပ်
 တို့၌သာ။ (ပစ္စည်းလေးပါးရနိုင်မည့် အရပ်တို့၌သာ။) စရန္တော၊ လှည့်လည်
 သည်။ (ဟုတွာ) မစ္စုမာရ ကိလေသမာရ ဒေဝပုတ္တမာရ သင်္ခါတာနံ၊ ဟု
 ဆိုအပ်ကုန်သော။ အမိတ္တာနံ၊ ရန်သူတို့၏။ ဝသံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။

ဒုတိယော၊ ဒုတိယ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သာ မူသိကာ၊ သည်။ ဂါမံ၊ ကို။
 န ခဏတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ နဝဂံ၊ သော။ သတ္တုသင်္သနံ၊ ကို။
 န ဥက္ကဏ္ဍာတိ၊ မသင်ယူ။ ပန၊ ထိုသို့ မသင်ယူသော်လည်း။ ပရေန၊ သူတပီး
 သည်။ ခတပိလေ၊ တူးအပ်ပြီးသော တွင်း၌။ ဝသန္တိ၊ သည်။ (ဟုတွာ)
 ဇီဝိတံ၊ ကို။ ရက္ခတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ ပရဿ၊ ၎င်း။ ကထံ၊ တရား
 စကားကို။ သုတွာ၊ ချွံ။ စတုသစ္စဓမ္မံ၊ ကို။ ပဋိဝိဇ္ဇိတွာ၊ ထိုးထွင်းသိချွံ။
 တိဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ မာရာနံ၊ တို့၏။ ဝသံ၊ အလိုကို။ အတိက္ကမတိ၊ ကျော်
 လွန်နိုင်၏။ ဣမိနာ နယေန၊ ဤ “ယထာ သာ မူသိကာ ဂါမံ ခဏတိ”
 စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအားဖြင့်။ တတိယ စတုတ္ထေသုပိ၊ တတိယ၊
 စတုတ္ထ ဖြစ်သော ဟောလည်းဟော ကျင့်လည်း ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ မဟော
 လည်း မဟော မကျင့်လည်း မကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း။ ဩပမ္မသံသန္နနံ၊
 ဥပမာန ကို ဥပမေယျနှင့် နှိုင်းနှောခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။

၁၅၉။ အဗ္ဗုပမေသု၊ တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အာမံ
 ပက္ကဝဏ္ဏိတိ၊ ကား။ အန္တော၊ အတွင်း၌။ အာမံ၊ စိမ်းသည်။ (ဟုတွာ)
 ဗဟိ၊ ပြင်ဘက်၌။ ပက္ကသဒိသံ၊ မှည့်သော အသီးနှင့် တူသည်။ (ဟောတိ။)
 ပက္ကံ အာမဏ္ဏိတိ၊ ကား။ အန္တော၊ ၌။ ပက္ကံ၊ မှည့်သည်။ (ဟုတွာ) ဗဟိ၊ ၌။
 အာမသဒိသံ၊ စိမ်းသောအသီးနှင့် တူသည်။ (ဟောတိ။) သေသဒ္ဓယေသုပိ၊
 အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏိ၊ ပက္ကံ အာမဝဏ္ဏိ ပုဒ်တို့မှ ကြွင်းသော အာမံ အာမဝဏ္ဏိ၊
 ပက္ကံ ပက္ကဝဏ္ဏိ နှစ်ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဒေသဝ နယော၊ တည်း။ တတ္ထ၊ ထို ဥပမာ
 စကားရပ်၌။ အဗ္ဗေ၊ သရက်သီး၌။ အပက္ကဘာဝေ၊ မမှည့် သည်၏ အဖြစ်
 သည်။ အာမတာ၊ စိမ်းသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ။
 ပုဂ္ဂလေပိ၊ ၌လည်း။ ပုထုဇ္ဇနဘာဝေ၊ သည်။ အာမတာ၊ တည်း။ အရိယာ-
 ဘာဝေ၊ သည်။ ပက္ကတာ၊ တည်း။ စ၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထို သရက်သီး
 ဥပမာ၌။ ပက္ကသဒိသတ္တာ၊ သရက်သီး မှည့်နှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 [ရှေး နိဿယ၌ “ပက္ကသဒိသတ္တာ”ဟု ရှိ၏။] ပက္ကဝဏ္ဏိတာ၊ မှည့်သော
 အဆင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ။) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။
 ပုဂ္ဂလေပိ၊ ၌လည်း။ အရိယာနံ၊ တို့၏။ အဘိက္ကမနာဒိသဒိသတ္တာ၊ ရှေးရှု
 သွားခြင်း အစရှိသည် အားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်သည်။ ပက္ကဝဏ္ဏိတာ၊ တည်း။
 ဣမိနာ နယေန၊ ဤ “ယထာ အဗ္ဗေ အပက္ကဘာဝေ၊ အာမတာ ဟောတိ”
 စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီး နည်းအားဖြင့်။ ဥပမိတပုဂ္ဂလေသု၊ နှိုင်းယှဉ် အပ်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ ဩပမ္မသံသန္နနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။

၁၆၀။ ကုမ္ဘူပမေသု၊ ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ကုမ္ဘောတိ၊
 ကား။ ဗဒ္ဓော၊ အိုးသည်။ (အတ္ထိ။) တုစ္စောတိ၊ ကား။

အန္တော၊ အတွင်း၌။ ရိတ္တော၊ အချဉ်းနီးသည်။ (တစုံတခုသော ပစ္စည်းဝတ္ထု မျှမရှိသည်)။ (ဟုတွာ) ပိတိတောတိ၊ ကား။ ပိတိတွာ၊ ပိတ်၍။ ဌပိတော၊ ထားအပ်သောအိုး၎င်း။ ပူရောတိ၊ ကား။ အန္တော၊ ၌။ ပုဏ္ဏော၊ ပြည့်သည်။ (ဟုတွာ) ဝိဝဇ္ဇောတိ၊ ကား။ ဝိဝရိတွာ၊ ဖွင့်၍။ ဌပိတော၊ ၎င်း။ ပန၊ ကား။ ဣ၊ ဤ။ ကုမ္ဘုပမစတုက္ကန္တံ။ ဥပမိတပုဂ္ဂလေသု၊ တို့တွင်။ အန္တော၊ ၌။ ဂုဏသာရဝိရဟိတော၊ သီလ စသော ဂုဏ်အနှစ်မှ ကင်းသော။ တုဏ္ဏော၊ အချဉ်းနီးသော။ ဗာဟိရသောဘနတယ၊ ပြင်ပ၌ အဘိက္ကမန ပဋိက္ကမန စသည်တို့၏ တင့်တယ် သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပိတိတော။ ပိတ်ဖုံးအပ်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ သေဝ နယော၊ တည်း။

၁၆၁။ ဥဒကရဟဒူပမေသု၊ ပုဒ်တို့၌။ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) တာဝ၊ ဂမ္ဘီရော ဥတ္တာနောတာသော စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော သော။) ဥဒကရဟဒေ၊ ရေအိုင်သည်။ ဇက္ကုမတ္တေပိ၊ ပုဆစ်ခွေးဝန်းလောက် မျှလည်းဖြစ်သော။ ဥဒကော၊ ရေသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လျက်။ ဥဒကဿ၊ ၏။ ပဏ္ဍရသသမ္ဘိန္ဒဝဏ္ဏတ္တာ ဝါ၊ သစ်ရွက်ရေနှင့် ရောသော အဆင်းရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်သော်၎င်း။ ဗဟလတ္တာ ဝါ၊ ပျစ်ချဲ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်သော်၎င်း။ အပညာယမာနတလော၊ မထင်ရှားသော အောက်အပြင်ရှိသည်။ (ဟုတွာ) ဥတ္တာနော ဂမ္ဘီရောတာသော နာမ၊ တိမ်လျက်နက်သော အယောင်ရှိသော ရေအိုင်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပန၊ ကား။ တိပေ၊ ရိသစတုပေ၊ ရိသေပိ၊ သုံးရပ် အတိုင်းအရှည်၊ လေးရပ် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ဝါ၊ သုံးသနက်သည်၊ လေးသနက်သည်လည်းဖြစ်သော။ ဥဒကော၊ သည်။ သတိ၊ လျက်။ ဥဒကဿ၊ ၏။ အစ္စတ္တာ၊ ကြည်လင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပညာယ-မာနတလော၊ ထင်ရှားသော အောက်အပြင်ရှိသည်။ (ဟုတွာ) ဂမ္ဘီရော ဥတ္တာနောတာသော နာမ၊ နက်လျက် တိမ်သော အယောင်ရှိသော ရေအိုင် မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ဥဘယကာရဏသဗ္ဗာဝတော၊ နှစ်ပါးစုံသော အကြောင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဣတရေ၊ ရှေ့ရေအိုင်နှစ်မျိုးမှ တပါးကုန် သော။ ဒွေ၊ နှစ်မျိုးသော ရေအိုင်တို့ကို။ (ဥတ္တာနဂမ္ဘီရောဘာသ၊ ဂမ္ဘီရ ဂမ္ဘီရောဘာသ ရေအိုင်တို့ကို။) ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကုန်၏။ ပုဂ္ဂလောပိ၊ သည်လည်း။ ကိလေသုဿဒတာဝတော၊ များသော ကိလေသာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ [“ဥတ္တာန”၏ အကြောင်း။] ဂုဏဂမ္ဘီရတယ၊ သီလစသော ဂုဏ်အားဖြင့် နက်သည်၏ အဖြစ်၏။ အဘာဝတော စ၊ မရှိခြင်းကြောင့် ၎င်း။ [“ဂမ္ဘီရ”၏ အကြောင်း။] ဂုဏဂမ္ဘီရနံ၊ သီလစသော ဂုဏ်အားဖြင့်

နက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ (အဘိက္ကမာဒိဟိ-၌ စပ်။) သဒိသေဟိ၊ ကုန်သော။ အဘိက္ကမာဒိဟိ၊ ရှေ့သို့ သွားခြင်း အစရှိသည်တို့နှင့်။ ယုတ္တော၊ ယှဉ်သည်။ (ဟုတွာ) ဥတ္တာနော ဂမ္ဘိရောဘာသော နာမ၊ တိမ်လျက် နက်သော အယောင်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်။ (ဟောတိ။) ဣမိနာ နယေန၊ ဤ ပုဂ္ဂလောပိ ကိလေသာသဒဘာဝတော - စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ သေသာပိ၊ ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။ (နက်လျက် တိမ်ယောင် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ တိမ်လျက် တိမ်ယောင်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ နက်လျက် နက်ယောင် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။) ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

၁၆၂။ ဗလိဗဒ္ဓူပမေသု၊ ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) တာဝ၊ ပရဂဝစဏ္ဍော နော သကဂဝစဏ္ဍော-စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော သော။) ယော ဗလိဗဒ္ဓေါ၊ အကြင်နွားလားသည်။ အတ္ထုနော၊ ၏။ ဂေါဂဏံ၊ နွားအပေါင်းကို။ ဘဇ္ဇေတိ၊ ထိခိုက်၏။ ဥဗ္ဗေဇေတိ၊ ထိတ်လန့် စေ၏။ ပရဂေါဂဏေ ပန၊ သူတပါး၏ နွားအပေါင်း၌ကား။ သောရတော၊ ကောင်းသော အမှု၌ မွေ့လျော်သည်။ သုခသီလော၊ ကောင်းသောအလေ့ ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အယံ၊ ဤ နွားလားသည်။ သကဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍော နာမ၊ မိမိ၏ နွားအပေါင်း၌ ကြမ်းသည်ဖြစ်၍ သူတပါး၏ နွားအပေါင်း၌ မကြမ်းသော နွားလားမည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပုဂ္ဂလောပိ၊ သည်လည်း။ အတ္ထုနော၊ ၏။ ပရိသံ၊ ကို။ ဘဇ္ဇေန္တော၊ ထိခိုက်လျက်။ ဝိဇ္ဇန္တော၊ ထိုးဆွဲလျက်။ ဗရုသေန၊ ကြမ်းတမ်းသောစကားဖြင့်။ သမုဒါ- စရန္တော၊ ပြောဆိုလျက်။ ပရပရိသာယ ပန၊ သူတပါး၏ ပရိသတ်၌ကား။ သောရစုံ၊ ကောင်းသောအမှု၌ မွေ့လျော်သူ၏အဖြစ်သို့။ နိဝါတဂုတ္တိတံ၊ နိမ့်ကျသော ဖြစ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ နှိမ်ချအပ်သော ဖြစ်ခြင်း ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇန္တော၊ ရောက်သည်။ (ဟုတွာ) သကဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍော နာမ၊ မိမိ၏ နွားအပေါင်းနှင့်တူသော မိမိပရိသတ်၌ ကြမ်း၍ သူတပါး၏ နွားအပေါင်းနှင့်တူသော သူတပါးပရိသတ်၌ မကြမ်းသောပုဂ္ဂိုလ် မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ ဣမိနာ နယေန၊ ဤ ဗလိဗဒ္ဓေါ တာဝ- စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ သေသာပိ၊ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို လည်း။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဗလိဗဒ္ဓူပမိ၌။ နိဇ္ဇေသဝါရေ၊ ၌။ ဥဗ္ဗေဇိတော ဟောတိတိ၊ ကား။ ဘဇ္ဇေတွာ၊ ထိခိုက်၍။ ဝိဇ္ဇိတွာ၊ ထိုးဆွဲ၍။ ဥဗ္ဗေဂပုတ္တံ၊ ထိတ်လန့်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ကို။ ဝါ၊ ရောက်အောင်။ ကရောတိ၊ ၏။ ဣစ္စေဝ၊ ဤသို့သာ။ အတ္ထော၊ သည်။ (ဟောတိ။)

၁၆၃။ အာသိဝိသုပမေသု၊ ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) တာဝ၊ စောရဝိသော နော အာဂတဝိသော-စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။

(နိဒ္ဒိဋ္ဌော) အာသိဝိသော၊ မြွေသည်။ [နောက်၌ “နော အာဂတဝိသော” ဟု လာလတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် “လျင်သော အဆိပ်ရှိသော မြွေ” ဟု အနက် မခပေးရ။ “မြွေ” ဟုသာ သာမည အနက်ပေးရသည်။] ယသ၊ အကြင်မြွေ၏။ ဝိသံ၊ အဆိပ်သည်။ အာသိ၊ လျင်စွာ။ အာဂစ္ဆတိ၊ လာ၏။ [“တက်လာ၏” ဟု မပေးရ။] သိသံ၊ လျင်စွာ။ ဖရတိ၊ ပျံ့နှံ့၏။ [တချို့မြွေက ဦးခေါင်း၌ ကိုက်၏။ ထိုအခါ အဆိပ်တက်စရာ မရှိ။ ထို့ကြောင့် “သိသံ ဖရတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] ပန၊ ကား။ သောရံ၊ ကြမ်းတမ်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ စိရကာလံ၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး။ န ပိဋ္ဌေတိ၊ မနိပ်စက်။ အယံ၊ ဤမြွေသည်။ အာဂတဝိသော နော သောရဝိသော၊ လာသော အဆိပ် ရှိသည်ဖြစ်၍ မကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသော မြွေသည်။ (ဟောတိ။) သေသ- ပဒေသပိ၊ ကြင်းသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဒေသေ နယော၊ တည်း။ ပန၊ ကား။ ပုဂ္ဂလဝိဘာဇနံ၊ ဥပမေယျပုဂ္ဂိုလ်ကို ခွဲခြား ဝေဖန်ကြောင်း စကားရပ်သည်။ ဥက္ကာနတ္ထမေဝ၊ သည်သာ။

၁၆၄-၁၆၆။ အနုနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ အဝဏ္ဏာရယသ ဝဏ္ဏိ ဘာသိတာ ဟောတီတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ အနုနုဝိစ္စာတိ၊ ကား။ အတုလယိတွာ၊ ပညာဖြင့် မနှိုင်းချိန်မှု၍။ အပရိဂုဏိတွာ၊ ပညာဖြင့် မသိမ်းဆည်းမှု၍။ အပရိယောဂါဟေတွာတိ၊ ကား။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ ဂုဏော ဂုဏ်တို့သို့။ အနောဂါဟေတွာ၊ မသက်ဝင်မှု၍။ (ဘာသိတာ ဟောတိ-၌ စပ်။) ဘူတံ တစ္ဆန္တိ၊ ကား။ ဝိဇ္ဇမာနတော၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဘူတံ၊ ဘူတဖြစ်သော။ ဝါ၊ ထင်ရှားသော။ [“ဘူ သတ္တာယ” ဟူသော ဓာတ်နက်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဝိဇ္ဇမာနတော” ဟု ဖွင့်သည်။] အဝိပရိတတော၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တစ္ဆံ၊ တစ္ဆဖြစ်သော။ ဝါ၊ မှန်ကန်သော။ (အဝဏ္ဏိ-၌ စပ်။) ကာလေနာတိ၊ ကား။ ယုတ္တပယုတ္တ- ကာလေန၊ သင့်လျော် အပြားအားဖြင့် သင့်လျော်သောအခါ၌။ [ဤသို့ ရှေးနိဿယ၌ ပါဠိရှိအတိုင်း အနက်ပေး၏။ “ယုတ္တပယုတ္တကာလေန” ဟု ရှိမှ ကောင်းမည် ထင်သည်။ “သင့်လျော် လျောက်ပတ်သော အခါ၌” ဟု ပေးပါ။]

တဏှ ကာလညူ ဟောတီတိ၊ ကား။ ကာလေနာတိ၊ ကာလေန အစ ရှိသည် ဟူ၍။ ယမိဒံ (ယံ+ဣဒံ)၊ အကြင်စကားကို။ (မယာ၊ သည်။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တဏှ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ယော ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကာလညူ၊ လျောက်ပတ်သော အချိန်အခါကို သိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣမသ္မိံ ကာလေ၊ ၌။ ပုစ္ဆိတေနာပိ၊ မေးအပ်ပါသော်လည်း။ မယာ၊ ငါသည်။ န ကထေတဗ္ဗာ၊ မဖြေဆိုထိုက်။ ဣမသ္မိံ ကာလေ၊ ၌။ ကထေတဗ္ဗာ၊ ထိုက်၏။

ဣတိ။ သို့။ တဿ ပဉ္စဿ၊ ထို ပြဿနာကို။ ဝေယျာကံရဏတ္ထာယ၊ ဖြေဆိုခြင်းငှါ။ ကာလံ၊ လျှောက်ပတ်သော အချိန်အခါကို။ ဇာနာတိ၊ ၎င်း။ [“ကာလံ ဇာနာတိ” စသည်ကား ကာလညူဖြစ်ပုံကို အကျယ်ပြသော စကားတည်း။] အယံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာလေန၊ သင့်လျော်လျှောက်ပတ်သော အခါ၌။ ဘဏတိ နာမ၊ ဖြေဆိုသည် မည်၏။ ဥပေက္ခကော၊ ဝိဟရတိတိ၊ ကား။ မဇ္ဈတ္တတူတယ၊ အလယ်အလတ်၌တည်သောသဘောဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဥပေက္ခာယ၊ ၌။ ဌိတော၊ သည်။ ဟုတူ၊ ၍။ ဝိဟရတိ၊ ၎င်း။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝါကျတို့၌။ သေသံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်တို့မှ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်။ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ သည်သာ။

၁၆၇။ ဥဋ္ဌာနဖလူပဇိဝိတိအာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထောဇေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥဋ္ဌာနဝိရိယေနေဝ၊ ထကြွကြောင်း လုံ့လဖြင့်သာ။ ဒိဝသံ၊ နေ့ကို။ ဝိတိနာမေတွာ၊ လွန်စေ၍။ တဿ၊ ထို ထကြွကြောင်း လုံ့လ၏။ နိဿန္တဖလမတ္ထိ၊ နိဿန္တအကျိုးမျှ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ အကျိုးဆက်မျှဖြစ်သော။ ကိဉ္စိဒေဝ၊ တစုံတခုကိုသာ။ လဘိတွာ၊ ၍။ ဇီဝိကံ၊ အသက်မွေးမှုကို။ ကပေတိ၊ ပြု၏။ ပန၊ ဆက်။ တံ ဥဋ္ဌာနံ၊ ထို ထကြွကြောင်း လုံ့လကို။ အာဂမ္မ၊ စွဲ၍။ ဝါ၊ အကြောင်းပြု၍။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော။ ပုညဖလံ၊ ကောင်းမှု၏အကျိုးကို။ န ပဋိလဘတိ၊ မရ။ [“ကောင်းမှု၏ အကျိုးရင်းသာ မရ၊ အကျိုးဆက်ကား ရသည်” ဟူလို။] တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥဋ္ဌဟတောတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝတော၊ သည်။) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ (ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) တတူပရိ ဒေဝါတိ၊ ကား။ တတော၊ ထို ဝသဝတ္တိနတ်ပြည်မှ။ ဥပရိ၊ ၌။ ဗြဟ္မကာယိကာဒယော၊ ပဌမဈာန် ဗြဟ္မာအပေါင်း အစရှိကုန်သော။ ဒေဝါ၊ ဗြဟ္မာတို့သည်။ (ပုညဖလူပဇိဝိနော-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထို ပဌမဈာန် ဗြဟ္မာ အစရှိသော ဗြဟ္မာတို့၏။ ဥဋ္ဌာနဝိရိယေန၊ ဖြင့်။ ကိစ္စံနာမ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပုညဖလမေဝ၊ ကောင်းမှု၏ အကျိုးကိုသာ။ ဥပဇိဝန္တိ၊ မှီ၍ အသက်ရှင်ကြကုန်၏။

၁။ တံ သန္ဓာယ (ပ) ဝုတ္တံ။ ။ ဤ ဥဋ္ဌာနဖလူပဇိဝိ ဟူသော စကားတော်သည် လူတိုင်း၊ အောက်နတ်တိုင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်။ ထကြွလုံ့လ ဝိရိယ ပြုမှု အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဖြစ်သော လူအချို့ကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော စကားတော်တည်း။ ထို့ကြောင့် “တံ သန္ဓာယ (ပ) ဝုတ္တံ”ဟု မိန့်သည်။ လူတို့၌လည်း ကမ္မဖလူပဇိဝိ ပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိပါ၏။ လုံ့လဝိရိယ ပြုရာ၌လည်း ကံ၏အကျိုးကို ခံစားရသူများလည်း ရှိပါသည်။

ပညဝတော စာတိ ဣဒါ၊ စ-ဟူသော ဤစကားကို။ ပညဝန္တေ၊ ဘုန်းကံ ရှိကုန်သော။ ခတ္တိယ ဗြာဟ္မဏာဒယော စေဝ၊ ခတ္တိယ၊ ဗြာဟ္မဏ အစရှိသော လူတို့ကို၎င်း။ ဘုမ္မဒေဝေ၊ ဘုမ္မဇိုင်းနတ်တို့ကို။ အာဒိကတွာ၊ အစပြု၍။ နိမ္မာနရတိပရိယောသာနေ၊ နိမ္မာနရတိနတ် အဆုံးရှိကုန်သော။ ဒေဝေ စ၊ နတ်တို့ကို၎င်း။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေ၊ ဤ ဘုန်းကံရှိသော ခတ္တိယ၊ ဗြာဟ္မဏ အစရှိသော လူ၊ ဘုမ္မဇိုင်းနတ်အစ နိမ္မာနရတိနတ် အဆုံးရှိသော နတ်တို့ သည်။ ဝါယာမဖလဉ္ဇေဝ၊ ထကြွလုံ့လ ဝိရိယ၏ အကျိုးကို၎င်း။ ပုည- ဖလဉ္ဇေ၊ ကောင်းမှု၏အကျိုးကို၎င်း။ အနုဘဝန္တိ၊ ခံစားရကုန်၏။ ပန၊ ကား။ နေရယိကာ၊ ငရဲသူ ငရဲသားတို့သည်။ ဥဋ္ဌာနေန၊ ဖြင့်။ အာဇီဝံ၊ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းကို။ ဥပ္ပါဒေတံ၊ ငှါ။ နေဝ သက္ကောန္တိ၊ ကုန်။ နေသံ၊ ထိုငရဲသူ၊ ငရဲသားတို့၏။ ပုညဖလေန၊ ဖြင့်။ ကောစိ၊ သော။ အာဇီဝေဝိပိ၊ သည် လည်း။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။

၁၆၈။ တမာဒီသု၊ တမ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္တော ဝေ ဝေဒိ- တဗ္ဗော။) နိစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတောတိ အာဒိကေန၊ ဤသို့ အစရှိသော။ တမေန၊ အမှောင်နှင့်။ ဝါ၊ အမှောင်နှင့်တူသော ခန္ဓာကိုယ်နှင့်။ ယုတ္တော၊ ယှဉ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တမော၊ မည်၏။ ကာယဗုဒ္ဓရိတာဒိဟိ၊ ကာယ- ဗုဒ္ဓရိုက် အစရှိသည် တို့ကြောင့်။ ပုန၊ တဖန်။ နိရယတမူပဂမနတော၊ ငရဲ တည်း ဟူသော အမှောင်ဘဝသို့ ကပ်ရောက်ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တမ- ပရာယဏော၊ မည်၏။

၁။ တမော။ ။ဒိဝါဒိ၊ ဘူဝါဒိ တမ-ဓာတ်သည် ခဒေ(ပင်ပန်းခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ မှောင်နေခြင်းသည် ပင်ပန်းခြင်း တမျိုးပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “အပ္ပကာသဘာဝေန၊ မလင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တမတိ၊ ပင်ပန်းရ၏။ ဣတိ တမော”ဟု စတုက္ကနိတ္တရ၊ ဒု-ပဏ်၊ မစလဝင်္ဂဋီကာ၌ ဆိုသည်။ အမျိုးညွှခြင်း အစရှိသည်အားဖြင့် အောက်တန်းကျသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအမှောင်၌ ရောက်နေ သကဲ့သို့ အလင်း မရ။ မထင်မရှားဖြစ်ရသောကြောင့် “တမ” မည်၏။ ထို တမ ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း “တမ”ဟု ခေါ်ရသည်။ ဥပမာ-အညှို့ဂုဏ်နှင့်ယှဉ်သော အဝတ်သည် ဂုဏူပစာရအားဖြင့် “နီလ”အမည်ရ၍ “နီလော ပဋေ”ဟု ဆိုရသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “တမေန+ ယုတ္တော”ဖြင့် ဂုဏူပစာရကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။

၂။ တမပရာယဏော။ ။ဤဘဝ၌ ကာယဗုဒ္ဓရိုက် စသော မကောင်းမှုတို့ကို အပြုများနေရကား သေသောအခါ အမှောင်ဘဝသို့ ရောက်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “တမော+ပရာယဏံ ယဿာတိ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညှို့ “တမပရာယဏ”ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ [ယဿ၊ ၏။ တမော၊ အမှောင်ဘဝဟူသော။

နေသာဒကုလေတိ၊ ကား။ မိဂလုဒ္ဓကားဒီနံ၊ သားမုဆိုး အစရှိသူတို့၏။
 ကုလေ၊ ဌ။ ဝေဏကုလေတိ၊ ကား။ ဝိလိဝကာရကုလေ၊ နှီးရွှေသမားတို့၏
 အမျိုးဌ။ ရုဏကာရကုလေတိ၊ ကား။ စမ္မကာရကုလေ၊ သားရေနယ်သမား
 တို့၏အမျိုးဌ။ ဝါ၊ ဖိနပ်ချုပ် သမားတို့၏ အမျိုးဌ။ ပုတ္တုသကုလေတိ၊ ကား။
 ပုပ္ဖုစ္ဆန္ဒကကုလေ၊ ပန်းမှိုက်တို့ကို စွန့်ပစ်ရသော ဘင်ကျိုးသမားတို့၏အမျိုးဌ။
 ကသိရဝုတ္တိကေတိ၊ ကား။ ဒုက္ခဝုတ္တိကေ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် အသက်မွေးခြင်း
 ရှိသော အမျိုးဌ။ (ပစ္စာဇာတော-ဌ စပ်။)

ပရာယဏံ၊ နောက်၌ ရောက်ထိုင်သော ဘဝသည်။ အတ္တိ ဣတိ တမပရာယဏော၊
 မည်၏။ တမမေဝ+ပရံ ပရတော(ဌ) အယနံ ဂတိ နိဋ္ဌာ တေဿာတိ တမပရာယ-
 ဏော။-အင်္ဂုတ္တရဋီကာ။]

၁။ နေသာဒကုလေ။ ။ ဘူဝါဒိ သဒ- ဓာတ်သည် ဟိံဃာ- အနက်ကိုလည်း
 တော၏။ နိသဒ္ဓန္တိ၊ သင်္ဃေ စသော ငါးစသော သား
 ကောင်တို့ကို ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်တတ်၏။ ဣတိ နိသဒါ၊ ဏ-ပစ္စည်း။ နိသဒါယေဝ
 နေသာဒါ၊ သားကောင်တို့ကို ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်တတ်သော မုဆိုး တံငါ။ နေသာဒါနံ
 ကုလံ နေသာဒကုလံ။ [မိဂမစ္ဆာဒီနံ နိသာဒနတော နေသာဒါ၊ မာဂဝိကမစ္ဆဗန္ဓာ-
 ဒယော။-အင်္ဂုတ္တရဋီကာ။]

၂။ ဝေဏကုလေ။ ။ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ မုဒ္ဓဇ ဏ-ဖြင့် “ဝေဏ”ဟု ရှိ၏။
 အဘိဓာန်၌ “ဝေန”ဟု ဒန္တဇ န-ဖြင့် ရှိ၏။ ဝေဏန္တိ၊
 ဝါးဖြင့် တောင်း-စသည်ကို ရက်လုပ်ရာ၌ စဉ်းစားကြံစည်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ
 ဝေဏာ (ဝေနာ)၊ ထိုဝေဏကိုပင် “ဝိလိဝေဟိ၊ နှီးတို့ဖြင့်၊ ကရောန္တိတိ”ဟူသော
 ဝစနတ္တနှင့်အညီ ဝါး ကြိမ် နှီးတို့ဖြင့် တောင်း-စသည် ဖြစ်အောင် ပြုတတ်သော
 ကြောင့် “ဝိလိဝကာရ”လည်း မည်၏။ ထိုနှီးတို့ကို ချောအောင် ရွှေတတ်သော
 ကြောင့် “နှီးရွှေသမား”ဟု အနက်ပေးကြသည်။ [ဝေဏုဝေတ္တာဒိဝိလိဝေဟိ ပေဋ
 (ပအုပ်) ဘာဇနာဒိကာရဏ ဝိလိဝကာရဏ။-အင်္ဂုတ္တရဋီကာ။]

၃။ ရုဏကာရကုလေ။ ။ ရုဏားပြုလုပ်ရာ၌ သားရေတို့ဖြင့် ဖွဲ့ချည်မှုကို ပြုရ
 သောကြောင့် ရုဏားလုပ်သမားတို့ကိုပင် “စမ္မကာရ”
 ဟု ခေါ်သည်။ [ရထေသု စမ္မေန နုဏဏရဏတော (ဖွဲ့ချည်မှုကို ပြုတတ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်) ရုဏကာရာ၊ စမ္မကာရာ။-အင်္ဂုတ္တရဋီကာ။] မဟာဇနကဇာတ်၊ ကာမ
 ဇာတ် အဋ္ဌကထာတို့၌ “ရုဏကာရောဝ စမ္မဿ၊ ပရိကန္တံ ဥပါဟနံ”စသည်ဖြင့်
 လာ၏။ ထိုအလို ဖိနပ်ချုပ်သမားကို “ရုဏကာရ”ဟု ခေါ်သည်။

၄။ ပုပ္ဖုစ္ဆန္ဒကုလေ။ ။ ပု-ဣတိ ကရိသဿ နာမ၊ တံ ကုသေန္တိ အပနေန္တိ၊ ထို
 ကျင်ကြီးကို ပယ်ရှားတတ်(စွန့်ပယ်တတ်)ကုန်၏။ ဣတိ
 ပုပ္ဖုတ္တုသား-အင်္ဂုတ္တရဋီကာ။ ရွှေက ကျင်ကြီးစွန့်ပြီးသော နန်းတော်သူတို့သည် ထို
 ကျင်ကြီးကို ပန်းဖြင့် ဖုံးထားကြသတတ်၊ ထို့ကြောင့် ထိုကျင်ကြီးကို စွန့်ပစ်ရသူတို့ကို
 “ပုပ္ဖုစ္ဆန္ဒက”ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

ဒုဗ္ဗဏ္ဍောတိ၊ ကား။ ပံသုပိသာစကော ဝိယ၊ မြေဘုတ်ဘိလူး ကဲ့သို့။
 (တစ္ဆေ၊ ပြိတ္တာကဲ့သို့။) ဈာမခါဏုဝဏ္ဍော၊ မီးလောင်သော သစ်ငှက်၏
 အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသည်။ (မဲကြုတ်ကြုတ်အဆင်းရှိသည်။) ဒုဒ္ဓုသိ-
 ကောတိ၊ ကား။ ဝိဇာတမာတုယာပံ၊ မွေးဖွားသော မိခင်သေလည်း။
 အမနာပဒဿနော၊ မနှစ်သက်အပ်သော ရှုမြင်ရခြင်း ရှိသည်။ [“မိခင်တို့”
 ဟူသည် အတော်အတန် အရုပ်ဆိုးသော သားသွီး ကိုပင် မြတ်မြတ် နိုးနိုး
 ရှုစားလေ့ရှိသည်။ “ထို သူ့ကိုကား မိခင်သော်မှ မြတ်မြတ်နိုးနိုး မရှုစားနိုင်”
 ဟုလို။] ဩကောဋိမကောတိ ၊ ကား။ လက္ခဏကော၊ ပုဂ္ဂသည်။
 ကာဏောတိ၊ ကား။ ကေက္ခိကာဏော ဝါ၊ တဘက်သော မျက်စိ အားဖြင့်
 ကန်းသည် သော်၎င်း။ ဥဘယက္ခိကာဏော ဝါ၊ နှစ်ဘက်သော မျက်စိတို့
 အားဖြင့် ကန်းသည် သော်၎င်း။ ကုဏိတိ၊ ကား။ ကေဟတ္ထကုဏိ ဝါ၊
 တဘက်သော လက်အားဖြင့် ကောက်သည်သော်၎င်း။ ဥဘယဟတ္ထကုဏိ ဝါ၊
 နှစ်ဘက်သော လက်တို့အားဖြင့် ကောက်သည်သော်၎င်း။ ခဉ္စောတိ၊ ကား။

၁။ ဩကောဋိမအော။ ။အဝ (ဩ)+ကောဋိ ယသာတိ ဩကောဋိမော၊
 အောက်အပိုင်းအခြားသာ ရှိသူ။ “အရပ်မမြင့်သော
 ကြောင့် အထက်အပိုင်းအခြားကားမရှိ”ဟုလို။ဩကောဋိမော ယေဝ(ကုစ္ဆတ-အနက်၌
 က-ပစ္စည်းသက်၍) ကုစ္ဆိတော ဩကောဋိမကော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် “လက္ခဏက”
 လည်း မည်၏။ လက္ခ ဝိယ (တုံးတိုကလေးကဲ့သို့) ခေတ်၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ
 လက္ခဏော။ [ဩကောဋိမကောတိ အာရောဟာသာဝေန၊ (အရပ်အမောင်း၏ မရှိ
 ခြင်းကြောင့်။) ဟေဋ္ဌမိတော (အောက်အဖုံသာ ရှိသူ။) လက္ခ ဝိယ သဒ္ဓိကာ ဝိယ
 ခေတ်ိ ပာတ္တတိတိ လက္ခဏကော။-အဂုံတ္ထရဋိက။]

၂။ ကာဏော။ ။ကဏာဘိ နိမိလတိ၊ မျက်စိကို မှိတ်ထားရ၏။ ဣတိ ကာဏော၊
 စုရာဒ် “ကဏ နိမိလနေ” ဟူသော ဓာတ်နှောင် ကာ-ပစ္စည်း။
 ထိုကာဏသည် တဘက်ကန်း၊ နှစ်ဘက်ကန်းဟု ၂-မျိုး ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ကေက္ခိ-
 ကာဏော ဝါ ဥဘယက္ခိကာဏော ဝါ”ဟု မိန့်သည်။

၃။ ဣဏိ။ ။တနာဒိ ဘူဝါဒိ ကုဏ-ဓာတ်သည် “အသံပြုခြင်း” အနက်ကို ဟော
 ၏။ ကုဏန-အသံ ပြုခြင်း။ ကုဏော၊ ခြင်း။ လက်ကောက် နေသည်
 အဘွက် ထိုအို အသုပံကို လုပ်ရာ၌ အသံပြုခြင်း။ ကုဏော ယဿ အတ္တိတိ ကုဏိ၊
 ထို လက်ကောက်ခြင်း သည်လည်း တဘက်ကောက်၊ နှစ်ဘက်ကောက် ရှုတတ်သော
 ကြောင့် “ကေဟတ္ထကုဏိ ဝါ”စသည်ဖြင့် ဆိုသည်။

၄။ ခဉ္စော။ ။ဘူဝါဒိ ခဉ္စိ-ဓာတ်သည် “ပဂုံလ-ဆုံခြင်း” အနက်ကို ဟော၏။
 ခဉ္စတိ-ခြေအားဖြင့် ဆုံတတ်၏။ ဝါ၊ ခွင်တတ်၏။ ဣတိ ခဉ္စော၊
 [အဘိဓာနပုဒ်ပိကာသုပိ ၌ ခဉ္စ ဂတိဝေကလ္လေ (အသွားရို့တဲ့သူ၏ အဖြစ်၌) ဟု
 ဆို၍ “ခဉ္စတိဘိခဉ္စော”ဟု ပြုသည်။] ထိုခဉ္စ သည်လည်း တဘက်ခွင် နှစ်ဘက်ခွင်
 ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ကေပါဒခဉ္စော ဝါ ဥဘယဒါဒခဉ္စော ဝါ”ဟု မိန့်သည်။

ကေပါဒခဉ္စော ဝါ၊ တဘံကံသော ခြေအားဖြင့် ခွင်သည် သော်၎င်း။ ဥဘယ-
 ပါဒခဉ္စော ဝါ၊ နှစ်ဘက်သော ခြေတို့ အားဖြင့် ခွင်သည် သော်၎င်း။
 ပက္ခဟတောတိ၊ ကား။ ဟတပက္ခော၊ သွေးလေ စသည် ဖျက်ဆီး အပ်သော
 အောက်ပိုင်း ကိုယ်အဖို့ ရှိသည်။ (ဟုတွာ) ပိဋ္ဌသပ္ပိ၊ ဘီးတပ်ထားအပ်
 သော အင်းပျဉ်ငယ်ဖြင့် သွားလေ့ရှိသည်။ (ဘီးတပ်ထားအပ်သော အင်းပျဉ်
 ငယ်ပေါ်၌ ထိုင်၍ လှေထိုးသကဲ့သို့ ထိုး၍ သွားရသည်။) (ဟောတိ-၌ စပ်။)
 ပဒိပေယျဿာတိ၊ ကား။ တေလကပလ္လာဒိနော၊ ဆီမီးခွက် အစရှိသော။
 ပဒိပကရဏဿ၊ ဆီမီး၏ အဆောက်အဦကို။ (လာတိ-၌ စပ်။)

ဧဝံ ပုဂ္ဂလော တမော ဟောတိ တမဗရာယဏောတိ ဣတ္ထံ၊ ။ ဧကော၊
 အချိုသော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဗဟိဒ္ဓေါ၊ အမိဝမ်း၏ ပြင်ပ၌။ အာလောကံ၊
 အရောင်အလင်းကို။ အဒိသ္မာ၊ မမြင်ရမှု၍။ မာတုကုစ္ဆိသ္မိညေဝ၊ မိခင်၏
 ဝမ်း၌သာ။ ကာလံ၊ သေခြင်းကို။ ကတွာ၊ ၍။ အပါယေသု၊ ထို၌။
 နိဗ္ဗတ္တေန္တော၊ ဖြစ်လသော်။ သကလေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော။ ကပေ၊
 ကမ္ဘာ၌။ သံသရတိ၊ ကျင်လည်ရ၏။ သောပိ၊ ထို အမိဝမ်းတွင်းက သေသော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ တမော တမ ပရာယဏောဝ၊ တမော တမ ပရာယဏာ
 ပုဂ္ဂိုလ် သည်သာ။ ဝါ၊ မှောင်သည်ဖြစ်၍ အမှောင်ဘဝဟူသော လည်း
 လျောင်းရာ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ။ (ဟောတိ။) ပန၊ ဆက်။ သော။
 ထို တမ တမပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကုဟကပုဂ္ဂလော၊ အံ့ဩဖွယ်ကို ဖြစ်စေ
 တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ပလ္လား ဝါကြားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ဖြစ်နိုင်စရာရှိ၏။) ဟိ၊ မှန်။ ကုဟကဿ၊ အံ့ဩဖွယ်
 ကို ဖြစ်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ ပလ္လား ဝါကြားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်
 ၏။ ဝေရူပါ၊ သော။ နိဗ္ဗတ္တိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊
 ရှေး အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။

စ၊ ဆက်။ ဣတ္ထံ၊ ဤ တမော တမပရာယဏ နိဇ္ဇေသ၌။ [ရှေးနိဿယ၌
 “ဣတ္ထံ၊ ဤ နိဇ္ဇေ ကုလေ စသော ပုဒ်တို့တွင်”ဟု စွဲ၏။] နိဇ္ဇေ ကုလေ ပစ္စာ-

၁။ ပက္ခဟတော။ ။ “ဟတပက္ခော”ဟု ဖွင့်၏။ ဝိသေသန ဖြစ်သော ဟတ-ပုဒ်
 နောက်က နေသည်ဟု သိစေ၏။ ဟတော ပက္ခော
 ယဿာတိ ဟတပက္ခော၊ လေ စသည်တို့ ဖျက်ဆီးအပ်သော အောက်ပိုင်းကိုယ် ရှိသူ။
 အောက်ပိုင်းသေနေသူ-ထို သူသည် ခရီးသွား လိုသောအခါ လှည်းဘီး တပ်ထား
 သော အင်းပျဉ်ပေါ်၌ ထိုင်၍ လှေထိုးသကဲ့သို့ ဒုတ်ဖြင့် ထိုး၍ သွားရသောကြောင့်
 “ပိဋ္ဌသပ္ပိ”လည်း မည်၏။ ပိဋ္ဌေန၊ ဘီးတပ်အပ်သော အင်းပျဉ်ဖြင့်။ သပ္ပေါ၊ သွားရ
 ခြင်းသည်။ ယဿ အတ္တိတိ ပိဋ္ဌသပ္ပိ၊ [အတိဓာန်၌ကား “ပက္ခဟတော”ဟု မရှိ။
 “ပက္ခော”ဟုသာ ရှိသည်။]

ဇာတော ဟောတိ စဏ္ဍာလကုလေ ဝါတိ အာဒိတိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ အာဂမနုဝိပတ္တိံ စေဝံ ၊ လာခဲရာ ရှေးကံ ဟူသော အကြောင်း၏ ဖောက်ပြန်ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်း ကို၎င်း။ ဝါ ၊ လာရာဌာန၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကို၎င်း။ ပုဗ္ဗုပ္ပန္နပစ္စယဝိပတ္တိံ စ'၊ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သော မိဘတို့၏ သုက်သွေးဟူသော အကြောင်း၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကို၎င်း။ (ဘဂဝတာ) ဒသိတာ၊ ပြီ။ ဒလိဒ္ဓေတိအာဒိတိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ပဝတ္တိပစ္စယဝိပတ္တိံ'၊ ပဝတ္တိ အခါ၌ ဖြစ်သော အာဟာရ စသော အကြောင်း၏ ဖောက်ပြန်ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ ဒသိတာ။) ကသိရုဝတ္တိကေတိအာဒိတိ၊ တို့ဖြင့်။ အာဇီဝပါယဝိပတ္တိံ'၊ အသက်မွေးခြင်း၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ ဒသိတာ။) ဒုဗ္ဗဏ္ဍောတိ

၁။ အာဂမနုဝိပတ္တိံ ။ “အာဂမနုဝိပတ္တိံ နာမ ကမ္မံ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဤ အလို နိစကုလ ၌ ဖြစ်ရခြင်းကို တိုက်ရိုက် ဟောတော် မူခြင်းဖြင့် ထိုကုလ-သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ကံ-၏ ချွတ်ယွင်းပျက်စီးခြင်းကို (ညံ့ဖျင်းသော ကံကို) ပြသည်-ဟု မှတ်ပါ။ ထိုသို့ ဝိပတ္တိံ ဖြစ်သောအခါ အစာအာဟာရ စသော အကြောင်းတရားတို့လည်း ညံ့ဖျင်း၏။ ထို့ကြောင့်-ဋီကာ၌ “ပဝတ္တေ၊ ပဝတ္တဿ ဝါ ပစ္စယာ ပဝတ္တပစ္စယာ၊ အာဟာရာဒယော” ဟု ဖွင့်သည်။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ဋီကာ၌ကား “အာဂမနု ဝိပတ္တိံတိ အာဂမနုဌာနဝသေန (ရောက်ရာဌာနနှင့် စပ်သဖြင့်) ဝိပတ္တိံ” ဟု ဖွင့်၏။ နိစကုလ ဖြစ်သော စဏ္ဍာလကုလ စသည်တို့သည် ရောက်ရာ ဌာနတည်း။ ထို အာဂမနုဌာန၏ ဝိပတ္တိံ (မကောင်းပုံ) ကို ပြသည်-ဟုလို။ “အာဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ အာဂမနံ၊ ရောက်ရာဌာနံ။ အာဂမနဿ ဝိပတ္တိံ အာဂမနုဝိပတ္တိံ။

၂။ ပုဗ္ဗုပ္ပန္နပစ္စယဝိပတ္တိံ ။ ဤ နိစ ကုလ ၌ ဖြစ် ရာ ဝယ် ရှေး ဦး စွာ သော အကြောင်းသည် စဏ္ဍာလ စသော မိဘတို့၏ သုက် သွေးတည်း။ ထို အကြောင်း၏ အမျိုးအားဖြင့် ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ညံ့ဖျင်းခြင်းကို “ပုဗ္ဗုပ္ပန္နပစ္စယဝိပတ္တိံ” ဟု ခေါ်သည်။

၃။ ပဝတ္တိ ပစ္စယဝိပတ္တိံ ။ ဒလိဒ္ဓေ-ပါဌ်ဖြင့် ထို တမ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပဝတ္တိ အခါ၌ ဝိပတ္တိံ ဖြစ်ပုံကို ပြ၏။ မှန်၏-တချို့သော စဏ္ဍာလ၊ ဝေဏ စသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် စည်းစိမ် ဥစ္စာကြွယ်ဝ၍ ဒလိဒ္ဓ အဖြစ် ဟူသော ဝိပတ္တိံ မဖြစ်ပဲ သမုတ္တိံ ဖြစ်နိုင်သေး၏။ [ဋီကာ၌ “ပဝတ္တပစ္စယဝိပတ္တိံ” ဟု ရှိ၏။]

၄။ အာဇီဝပါယဝိပတ္တိံ ။ ကသိရုဝတ္တိ (ကသိကအောက် ဆင်းဆင်းရဲရဲ အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းရခြင်း) ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် အသက် မွေးခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော အလုပ်အကိုင်၏ ဝိပတ္တိံ ဖြစ်ပုံကို ပြသည်။ မှန်၏- တချို့မှာ နိစကုလ ၌ ဖြစ်ရသော်လည်း အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း ဖြစ်သော အတတ် ပညာကို တတ်မြောက်သောကြောင့် ဆင်းဆင်းရဲရဲ အသက် မမွေးရပဲ ချမ်းသာစွာ အသက်မွေး နိုင်သည်။

အာဒိတိ၊ တို့ဖြင့်။ ရူပဝိပတ္တိ၊ ရုပ်အဆင်း၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ ဒဿိတာ။) ဗဟ္မာဗာဓောတိ အာဒိတိ၊ တို့ဖြင့်။ ဒုက္ခကာရဏသမာယောဂေါ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော အနာရောဂါ အစရှိသည်တို့နှင့် ပေါင်းဆုံမိခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ ဒဿိတာ။) န လာဘိတိ အာဒိတိ၊ တို့ဖြင့်။ သုခကာရဏ ဝိပတ္တိ စေတ၊ ကာယိကသုခ၊ စေတသိကသုခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အန္တုပိန အစရှိသည်တို့၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကို၎င်း။ ဥပဘောဂဝိပတ္တိ စ၊ အသုံးအဆောင် ဖြစ်သော မာလာ ဂန္ဓ အစရှိသည်တို့၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကို၎င်း။ (ဘဂဝတာ ဒဿိတာ။)

ကာယေန ဒုစ္စရိတန္တိ အာဒိတိ၊ တို့ဖြင့်။ တမပရာယဏဘာဝဿ၊ အမှောင်ဘဝ ဟူသော လည်းလျောင်းရာ ရှိသူ၏ အဖြစ်၏။ ကာရဏသမာယောဂေါ၊ အကြောင်းနှင့် ပေါင်းဆုံမိခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ ဒဿိတာ။) ကာယဿ ဘေဒါတိ အာဒိတိ၊ တို့ဖြင့်။ သမ္ပရာယိကတမူပဂမော၊ တမလွန် ဘဝ၌ ဖြစ်သော အမှောင်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ရခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ ဒဿိတာ။) သုက္ကပက္ခော၊ ကို။ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

[“ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟူသော စကားရပ်၌ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကို ပြလို၍ “အပိ စေတ္ထ” စသည်ကို မိန့်။] အပိစ၊ စိုးစဉ်း အနည်းငယ် ဆိုဖွယ် အထူးကား။ ဣ၊ ဤ ဇောတိဇောတိပရာယဏနိဒ္ဒေသ၌။ ဝါ၊ ဤ သုက္ကပက္ခ၌။ တိဝိခာယ၊ သုံးပါး အပြား ရှိသော။

၁။ ရူပဝိပတ္တိ။ ။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ထို တမ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုပ်အဆင်း ည့်ဖျင်းပုံတို့ဖြစ်၏။ မှန်၏-တချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည် အမျိုးညွှန် ဖြစ်ရသော် လည်း ရုပ်အဆင်း လှပတတ်သေး၏။ [ရူပဝိပတ္တိ နေရာဝယ် အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၌ “အတ္တဘာဝဝိပတ္တိ” ဟု ရှိ၏။ သဘောတူပင်တည်း။]

၂။ ဒုက္ခကာရဏသမာယောဂေါ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ဗဟ္မာဗာဓော ကာဏော ဝါ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုပါဠိတို့ဖြင့် ထို တမ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခတို့ ဖြစ်ဖို့ရန် အနာရောဂါ စသော အကြောင်းတို့နှင့် ဆုံဆည်းရခြင်းကို ပြသည်။

၃။ သုခ (ပေ) ဝိပတ္တိ။ ။ ပါဠိတော်၌ “န လာဘိ အန္တုပိန သုဿ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုအန္တုပိန စသည်တို့သည် သု၏ အကြောင်း ဖြစ်၍ ဝတ္ထု၊ ယာန စသည်တို့ကား ဥပဘောဂ (အသုံးအဆောင်) ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထို အန္တုပိန၊ ဝတ္ထု၊ ယာန စသည်တို့ကို မရခြင်းကို “သုခကာရဏဝိပတ္တိ၊ ဥပဘောဂဝိပတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။

(ခတ္တိယမဟာသာလ၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလ၊ ဂဟပတိမဟာသာလ အားဖြင့် သုံးပါး အပြား ရှိသော။) ကုလသမ္ပတ္တိယာ၊ အမျိုး၏ ပြည့်စုံခြင်း၌။ ပစ္စာ-
 ဇာတိ အာဒိကေန၊ စွဲ၍ ဖြစ်ခြင်း အစရှိသော။ ဇောတိနာ၊ အလင်းနှင့်။
 ယုတ္တတော၊ ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇောတိ၊ ဇောတိ မည်၏။ အာလော-
 ကဘူတော၊ အလင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပန၊ ကား။
 ကာယသုစရိတာဒိဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သဂ္ဂူပပတ္တိဇောတိဘာဝုပဂမနတော၊ နတ်
 ပြည်၌ ဖြစ်ရခြင်းဟူသော အလင်းရှိသူ၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ရသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဇောတိပရာယဏော၊ မည်၏။ ဝါ၊ လင်းသောဘဝ ဟူသော လည်း
 လျောင်းရာ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

ခတ္တိယမဟာသာလကုလေ ဝါတိအာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော
 ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) မဟာသာရာ၊ များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိကုန်သော။ ခတ္တိယာ၊
 မင်းတို့သည်။ မဟာသာရပုတ္တာ၊ များသောဥစ္စာနှစ် ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်
 ကုန်သော။ ခတ္တိယာ၊ တို့သည်။ ခတ္တိယမဟာသာလာတိ၊ တို့မည်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။
 ယေသံ ခတ္တိယာနံ၊ တို့၏။ ဟေဋ္ဌိမန္တေန၊ အောက်ဆုံး၌ ဖြစ်သော အပိုင်း
 အခြားအားဖြင့်။ ကောဋိသတံ၊ ကုဋေတရာသည်။ နိဓာနဂတံ၊ မြှုပ်ထား
 အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တယော၊ သုံးခုကုန်
 သော။ ဂဟပဏကုမ္မော၊ အသပြာ ကုမ္မတို့သည်။ [တကုမ္မလျှင် တဆယ်
 အမ္မဏရိ၍ တစ်အမ္မဏလျှင် ဆန်ဆယ်တစ်စိတ် ရှိသည်။] ဝဋ္ဌဉ္စနတ္ထာယ၊ နေ့စဉ်
 အမြဲသုံးစွဲဖို့ အကျိုးငှါ။ ဂေဟမဇ္ဈေ၊ အိမ်၏အလယ်၌။ ရာသိံ၊ အစုအပုံကို။
 ကတွာ၊ ၍။ ဌပိတော၊ ထားအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တေ၊ ထိုမင်း
 တို့သည်။ ခတ္တိယမဟာသာလာ နာမ၊ ခတ္တိယမဟာသာလာတို့ မည်၏။ ယေသံ
 ဗြာဟ္မဏာနံ၊ အကြင် ဗြာဟ္မဏတို့၏။ အသိတိကောဋိဓေနံ၊ ကုဋေ ရှစ်ဆယ်သော
 ဥစ္စာသည်။ နိဟိတံ၊ မြေ၌ မြှုပ်ထားအပ်သည်။ ဟောတိ။ ဒိယဇော၊ အခွဲ
 အားဖြင့် နှစ်ခုသော။ (တခုခုသော။) ကဟပဏကုမ္မော၊ သည်။
 ဝဋ္ဌဉ္စနတ္ထာယ ဂေဟမဇ္ဈေ ရာသိံ ကတွာ ဌပိတော ဟောတိ။ တေ၊
 ထို ဗြာဟ္မဏ တို့သည်။ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ နာမ၊ တို့ မည်၏။ ယေသံ
 ဂဟပတိနံ၊ အရှင် အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့၏။ စတ္တာလိသကောဋိဓေနံ၊ ကုဋေ လေး
 ဆယ်သော ဥစ္စာသည်။ နိဟိတံ ဟောတိ။ ကဟပဏကုမ္မော ဝဋ္ဌဉ္စနတ္ထာယ
 ဂေဟမဇ္ဈေ ရာသိံ ကတွာ ဌပိတော ဟောတိ။ တေ၊ တို့သည်။ ဂဟပတိ-
 မဟာသာလာ နာမ၊ တို့ မည်၏။ တေသံ၊ ထို ခတ္တိယ ဗြာဟ္မဏ ဂဟပတိ မဟာ
 သာလာတို့၏။ ကုလေ၊ ၌။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ဤ အဋ္ဌကထာ အဖွင့်
 အတိုင်း အဘိဓာန်၌ “ကောဋိနံ ဟေဋ္ဌိမန္တေန” စသည်ဖြင့် ဆိုထားသည်။
 (အဘိဓာန်-၃၃၇-ဂ-၉-ဂါထာ။) ။]

အစေတိ၊ ကား။ ဣဿဓေ၊ အစိုးရဒေသာ။ နိဓာနဂတနေယ၊ မြုပ်ထား အပ်သည့်အဖြစ်သို့ ရောက်သောဥစ္စာ၏။ မဟန္တတယ၊ များသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မဟဒ္ဒနေ၊ များသောဥစ္စာရှိသော။ သုဝဏ္ဏရဇတဘာဇနာဒိန္နံ၊ ရွှေခွက်၊ ငွေခွက် အစရှိကုန်သော။ ဥပဘောဂဘဏ္ဍာနံ၊ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော ဘဏ္ဍာတို့၏။ မဟန္တတယ၊ များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မဟာဘောဂေ၊ များသော အသုံးအဆောင် ရှိသော။ နိဓာနဂတဿ၊ မြုပ်ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော။ [ဓမ္မနိဿယ၌ “အနိဓာနဂတဿ၊ မြုပ်ထားသည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သော”ဟု ရှိ၏။] ဇာတရူပရဇတဿ၊ ရှေ့ငွေ၏။ ပဟူတတယ၊ များသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဟူတဇာတရူပရဇတေ၊ များသော ရှေ့ငွေရှိသော။ ဝိတ္တုပကရဏဿ၊ နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်း အဆောက်အဦဖြစ်သော။ တုဋ္ဌိကာရဏဿ၊ နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဆင်၊ မြင်း စသော ဝတ္ထုဘဏ္ဍာ၏။ ပဟူတတယ၊ ကြောင့်။ ပဟူတဝိတ္တုပကရဏေ၊ များသော နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဆင်၊မြင်းစသော ဝတ္ထုဘဏ္ဍာရှိသော။ ဂေါဓနာဒိနုဉ္စ၊ နွားတည်းဟူသော ဥစ္စာ အစရှိသည်တို့၏၎င်း။ သတ္တဝိဓေညာနုဉ္စ၊ ခုနစ်ပါးအပြားရှိသော စပါးမျိုးတို့၏၎င်း။ ပဟူတတယ၊ ကြောင့်။ ပဟူတဓနဓညေ၊ များသော ဥစ္စာ၊ စပါးရှိသော။ (ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ-တို့၌ စပ်။)

အဘိရူပေါတိ၊ ကား။ သုန္ဒရရူပေါ၊ ကောင်းသော အဆင်းရှိ၏။ ဒဿနိယောတိ၊ ကား။ အညံ၊ ကြည့်ရှုခြင်းကိစ္စမှ တပါးသော။ ကမ္မံ၊ အလုပ်ကို။ ပဟာယ၊ ရှိ။ ဒိဝသမ္ပိ၊ တနေပတ်လုံးလည်း။ ပဿိတဗ္ဗယုတ္တော၊ ကြည့်ရှုထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သည်။ (ဟောတိ။) ပါသာဒိကောတိ၊ ကား။ ဒဿနေနေဝ၊ မြင်ရခြင်းဖြင့်ပင်။ စိတ္တပသာဒါဝယော၊ စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဆောင်တတ်သည်။ (ဟောတိ။) ပရမာယာတိ၊ ကား။ ဥစ္စမာယ၊ လွန်မြတ်သော။ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယာတိ၊ ကား။ ပေါက္ခရ-ဝဏ္ဏတာယ၊ အဆင်း၏ ကောင်းသည်၏ အဖြစ်နှင့်။ (သမန္နာဂတော ဟောတိ-၌ စပ်။) သရီရံ၊ ကိုယ်ကို။ ပေါက္ခရံ၊ ပေါက္ခရဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ တဿ၊ ထို ကိုယ်၏။ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိယာ၊ အဆင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းနှင့်။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ သမန္နာဂတောတိ၊ ကား။ ဥပေတော၊ ပြည့်စုံ၏။ [“ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ”ပုဒ်၏ အဖွင့်ကို သီလက္ခန် ဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မဇာလ သုတ် အဗ္ဘန္တရနိဒါန်း၌၎င်း၊ ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂ ဝိနိတဝတ္ထုအဖွင့်၌၎င်း ပြထားပြီ။]

၁၆၉။ သြဏတောဏတာဒီသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာယ၊ မျက်မှောက်တဝ၌ဖြစ်သော။ (သမ္ပတ္တိယာ) ဝါ၊ ပြည့်စုံခြင်းမှ၎င်း။ သမ္ပရာယိကာယ၊ တမလွန်တဝ၌ ဖြစ်သော။ သမ္ပတ္တိယာ ဝါ၊ မှ၎င်း။ (ကာယသုစရိက် စသည့်မှ၎င်း။) ဝိရဟိတော၊ ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သြဏတော၊ သြဏတ-မည်၏။ နိစော၊ နိမ့်သည်။ လာမကော၊ ညံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ တဗ္ဗိပက္ခတော၊ ထိုသြဏတ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အဖို့အားဖြင့်။ ဥဏ္ဏတော၊ မြင့်သော။ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။) ဥစ္စော၊ မြင့်သော။ ဥဂ္ဂတော၊ အထက်သို့ ရောက်သော။ (ပုဂ္ဂလော တည်း။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဧတ္ထေ၊ ဤသြဏတောဏတ စတုက္က၌။ သေသံ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်မှ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို။ တမာဒီသု၊ တမ-အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ အပိ စ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား။ သြဏတောဏတောတိ၊ ကား။ ဣဒါနိ၊ ယခုတဝ၌။ နိစော၊ နိမ့်ကျသည်။ (ညံ့သည်။) (ဟုတုာ) အာယတိဓိ၊ နောက်တဝ၌လည်း။ နိစောဝ၊ နိမ့်ကျသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။ သြဏတုဏ္ဏတောတိ၊ ကား။ ဣဒါနိ၊ ချွံ။ နိစော၊ သည်။ (ဟုတုာ) အာယတိ၊ ချွံ။ ဥစ္စော၊ မြင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။ ဥဏ္ဏတောဏတောတိ၊ ကား။ ဣဒါနိ၊ ချွံ။ ဥစ္စော၊ မြင့်သည်။ (ဟုတုာ) အာယတိ၊ ချွံ။ နိစော၊ နိမ့်ကျသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။ ဥဏ္ဏတုဏ္ဏတောတိ၊ ကား။ ဣဒါနိ၊ ချွံ။ ဥစ္စော၊ သည်။ (ဟုတုာ) အာယတိဓိ၊ ချွံလည်း။ ဥစ္စောဝ၊ မြင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။

၁၇၀။ ရုက္ခူပမေသု၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ တာဝ၊ ဥပမေယုပုဂ္ဂိုလ်မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒဋ္ဌော၊ သော။) ရုက္ခော၊ ဥပမာနဖြစ်သော သစ်ပင်ကို။ (ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဖေဂ္ဂုသာရပရိဝါရောတိ၊ ကား။ ဝနဇေဋ္ဌကရုက္ခော၊ တော၌ အကြီးအကဲဖြစ်သော သစ်ပင်သည်။ ဝါ၊ တောစိုး သစ်ပင်သည်။ သယံ၊ ကိုယ်တိုင်။ ဖေဂ္ဂု၊ အကာသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ပန၊ ကား။ အဿ၊ ထိုတောစိုးသစ်ပင်၏။ ပရိဝါရရုက္ခော၊ အခြံအရံဖြစ်သော သစ်ပင်တို့သည်။ သာရာ၊ အနှစ်ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣမိနာ နယေန၊ ဖြင့်။ သေသာ၊ ဖေဂ္ဂု သာရပရိဝါရ-သစ်ပင်မှ ကြွင်းသော သာရ ဖေဂ္ဂုပရိဝါရ-စသော သစ်ပင်တို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကုန်၏။ ပန၊ ကား။ ပုဂ္ဂလေသု၊ ဥပမေယု ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ သီလသာရဝိရဟတော၊ သီလတည်းဟူသော အနှစ်မှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဖေဂ္ဂုတာ၊ အကာ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ သီလာ-စာရသမန္နာဂမေန၊ သီလအာစာရနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ သာရတုာ စ၊ အနှစ်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။

၁၇၁။ ရူပပုမာဏာဒီသု အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော။) (ယော၊ - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) သမ္ပတ္တိယုတ္တိ၊ ပြည့်စုံခြင်းနှင့်
 ယှဉ်သော။ ရူပံ၊ ရုပ်အဆင်းကို။ ပမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်ကို။ ဝါ၊ လိုရင်း
 ပမာဏကို။ ကရောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ရုပ်အဆင်းဟူသော လိုရင်းပမာဏ
 ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ယော၊ သည်။) ရူပပုမာဏော၊ မည်၏။
 [“ပမာဏံ ကရောတိ”သည် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်၊ ရူပံ ပမာဏံ ယထာတိ
 ရူပပုမာဏော-ဟု ဝစနတ္ထ-ပြု။] တတ္ထ၊ ထိုပြည့်စုံသော ရုပ်အဆင်း၌။
 ပသာဒံ၊ ကြည့်ညိုခြင်းကို။ ဇနတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ရူပပုသန္ဓော၊ မည်၏။ [ရူပေ ပသန္ဓော ရူပပုသန္ဓော”ဟု ပြု။] ကိတ္တိသဒ္ဓဘူတံ၊
 ချီးမွမ်းအပ်သော အသံဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဧဝံသံ၊ ကျော်စောသံကို။ ပမာဏံ၊
 ကို။ ဝါ၊ ကို။ ကရောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧဝံသပုမာဏော၊ မည်၏။
 ပန၊ ဆက်။ အာရောဟံ ဝါတိအာဒီသု၊ တို့၌။ အာရောဟန္တိ၊ ကား။ ဥစ္စတနံ၊
 မြင့်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ပဿိတွာ-၌ စပ်။) ပရိဏာဟန္တိ၊ ကား။ ကိသထူလ-
 တာဝါပဂတံ၊ ကြံ့လို့ ပိန်ချိုးသည်၏ အဖြစ်၊ ဝဖြိုးသည်၏ အဖြစ်မှ ကင်း
 သော။ ပရိက္ခေပသမ္ပတ္တိံ၊ ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက်၏ ပြည့်စုံပုံကို။ (ပဿိတွာ)
 သဏ္ဍာနန္တိ၊ ကား။ အဂံပစ္စင်္ဂါနံ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏။ ဒီသရသဝဇ္ဇာတဒီယုတ္တ-
 ဋ္ဌာနေသု၊ ရှည်သည်၏အဖြစ်၊ တိုသည်၏အဖြစ်၊ လုံးသည်၏အဖြစ် အစရှိသော
 အားဖြင့် သင့်လျော်သော အရပ်တို့၌။ တထာဘာဝံ၊ ထိုအခြင်းအရာ အား
 ဖြင့် ဖြစ်ပုံကို။ (ပဿိတွာ) ပါရိပုရိန္ဒိ၊ ကား။ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရာနံ၊ အကြင်
 အကြင် ဆိုအပ် ပြီးသော အပြား ရှိသော အာရောဟ အစ ရှိသည် တို့၏။
 အနုနတံ၊ မယုတ်လျော့ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ပဿိတွာ။) ဝါ၊ တနည်း။
 လက္ခဏပရိပုဏ္ဏဘာဝံ၊ အဆင်း အင်္ဂါလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကို။
 (ပဿိတွာ-၌ စပ်။)

ပရဝဏ္ဏနာယာတိ၊ ကား။ ပရေဟိ၊ သူ တပါးတို့သည်။ ပရမုခါ၊
 မျက်ကွယ်၌။ နိစ္ဆာရိတာယ၊ မြက်ဆို အပ်သော။ ဂုဏဝဏ္ဏနာယ၊ ဂုဏ်ကို

၁။ ဧဝံသပုမာဏော။ ။ ဧဝံသ သဒ္ဓါသည် မြည်ဟည်း ကျယ်ပြန့်လာသော
 အသံကို ဟော၏။ စကားပြောဆိုရာ၊ တရား ဟော
 ရာ၌ ဖြစ်သော အသံကို မဟော။ သို့ရာဝယ် တရားဟောရာ၌ အသံကောင်းကြိုက်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်လည်း အများအပြားပင် ရှိ၏။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း ဧဝံသပုမာဏံ ၌
 သွင်းသင့်မည် ထင်သည်။

၂။ ပါရိပုရိ။ ။ “အနုနတံ ပရိပုဏ္ဏဘာဝံ”ကို ကြည့်၍ “ပါရိပုရိ”၌လည်း
 ပရိပုရာနံ ဘာဝေါ ပါရိပုရိ-ဟု ဘာဝ အနက်၌ ဣ-ပစ္စည်း
 သက်၍ ဣတ္ထိ ဇောတက ဤ ပစ္စည်း ကြံပါ။

ချီးမွမ်းကြောင်း စကားအားဖြင့်၎င်း။ ပရထောမနာယာတိ၊ ကား။ ပရေဟိ၊ တို့သည်။ ထုတိဝသေန၊ ချီးမွမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဂါထာဒီဥပနိဗန္ဓနေန၊ ဘုန်းတော်သို့ ဂါထာ အစရှိသည်ကို ဖွဲ့ဆိုခြင်းဖြင့်။ ဝုတ္တာယ၊ ဆိုအပ်သော။ ထောမနာယ၊ ချီးမွမ်းကြောင်း စကားအားဖြင့်၎င်း။ ပရပသံသနာယာတိ၊ ကား။ ပရေဟိ၊ တို့သည်။ သမ္မုခါ၊ မျက်မှောက်၌။ ဝုတ္တာယ၊ ပြောဆိုအပ်သော။ ပသံသာယ၊ ချီးမွမ်းကြောင်းစကား အားဖြင့်၎င်း။ ပရဝဏ္ဏဟာရိကာ ယာတိ၊ ကား။ ပရမ္ပရထုတိဝသေန၊ အဆက်ဆက် ချီးမွမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပရေဟိ၊ တို့သည်။ ပဝတ္တိ တာယ၊ ဖြစ်စေအပ်သော။ ဝဏ္ဏဟရဏာယ၊ ဂုဏ်ကို ဆောင်ကြောင်း စကားအားဖြင့်၎င်း။ (ပသာဒံ ဇနေတိ-၌ စပ်။)

၁၇၂။ လူ့စိဝရန္တိ၊ ကား။ စိဝရဿ၊ ၏။ ဒုပ္ပဏ္ဍာဒိဘာဝေန၊ မကောင်းသော အဆင်း ရှိသည်၏ အဖြစ် အစ ရှိသည် တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ လူ့ခတ်၊ ခေါင်းပါးသည်၏ အဖြစ်ကို။ (ပသိတွာ-၌ စပ်။) ပတ္တလူခန္တိ၊ ကား။ ဘာဇနဿ၊ ခွက်၏။ ဝါ၊ သပိတ်၏။ ဝဏ္ဏသဏ္ဍာနဝတ္ထုဟိ၊ အဆင်းပုံသဏ္ဍာန်သံ မြေ စသော ဝတ္ထုတို့ဖြင့်။ [သံဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ရွှေငွေစသည်ဖြင့် ပြုအပ်သော ခွက်၊ သပိတ်တို့ကို ရည်ရွယ်၍ “ဝတ္ထု”ဟု ဆိုသည်။] လူ့ခတ်၊ ကို။ (ပသိတွာ) သေနာသနလူခန္တိ၊ ကား။ နာဠကာဒိသမ္ပတ္တိဝိရဟေန၊ ကချေသည်ရုပ် အစရှိသော သမ္ပတ္တိမှ ကင်းခြင်း အားဖြင့်။ (ပန်းချီ ပန်းပု ရုပ်စသော အခြယ်အလှယ်တို့မှ ကင်းခြင်းအားဖြင့်။) သေနာသနဿ၊ ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာ၏။ လူ့ခတ်၊ ကို။ (ပသိတွာ) ဝိဝိဇန္တိ၊ ကား။ အစေလကာဒိ-ဘာဝေန၊ အစေလက အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အနေကပ္ပကာရံ၊ တပါးမကများသောအပြားရှိသော၊ ဒုက္ကရကာရိကန္တိ၊ ကား။ သရီရတာပနံ၊ ကိုယ်ကို ပူပန်စေတတ်သော အကျင့်ကို။ (ပသိတွာ) အပရော၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းမှ တပါးသော။ နယော၊ ကို။ (ဝေံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဟိ၊ ချဲ့။ စတုသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု ပုဂ္ဂလေသု၊ တို့တွင်။ ရူပေ၊ ရုပ်အဆင်း၌။ ပမာဏံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ပသန္နော၊ ကြည်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရူပပမာဏော နာမ၊ မည်၏။ ရူပပုသန္နောတိ၊ ရူပပုသန္နော ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ တထေဝ၊ ထို ရူပပမာဏသဒ္ဓါ၏ သာလျှင်။ အတ္တဝစနံ၊ အနက်ကို ဟောသော သဒ္ဓါတည်း။ ဧောသေ၊ ကျော်စောသံ၌။ ပမာဏံ ဂဟေတွာ ပသန္နော၊ သည်။ ဧောသပုသန္နော နာမ၊ မည်၏။ စိဝရလူဝပတ္တလူခေသု၊ သင်္ကန်း၏ ခေါင်းပါးသည်၏အဖြစ်၊ သပိတ်၏ ခေါင်းပါးသည်၏ အဖြစ်တို့၌။ ပမာဏံ ဝေဟတွာ ပသန္နော လူ့ဝပုသန္နော နာမ။ ဓမ္မေ၊ သီလ သမာဓိ ပညာတရား၌။ ပမာဏံ ဂဟေတွာ ပသန္နော ဓမ္မပမာဏော နာမ။ ဣတရာနိ၊ ဧောသပမာဏ စသည်

တို့မှတပါးကုန်သော ဘောသပ္ပန္န အစရှိသော သဒ္ဓါတို့သည်။ တေသံယေဝ၊ ထိုဘောသပ္ပမာဏအစရှိသော ပုဒ်တို့၏သာ။ အတ္ထဝစနာနိ၊ အနက်ကို ဟောသော သဒ္ဓါတို့တည်း။

စ၊ ဆက်။ သဗ္ဗသတ္တေ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို။ တယော၊ သုံးခုကုန်သော။ ကောဋ္ဌာသေ၊ အဖို့အစုတို့ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဒေ၊ ကောဋ္ဌာသာ၊ နှစ်ဖို့ နှစ်စုတို့သည်။ ရူပပမာဏာ၊ ရူပပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ဧကော၊ တဖို့တစုသည်။ န ရူပပမာဏော၊ ရူပပမာဏပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်။ [လူသုံးယောက်တွင် နှစ်ယောက်သည် ရူပပမာဏ၊ ပရိသတ် သုံးရာတွင် နှစ်ရာသည် ရူပပမာဏ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိပါ။] (သဗ္ဗသတ္တေ၊ တို့ကို)။ ပဉ္စ ကောဋ္ဌာသေ၊ ငါးဖို့ ငါးစုတို့ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ စတ္တာရော၊ ကောဋ္ဌာသာ၊ တို့သည်။ ဘောသပ္ပမာဏာ၊ ဘောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ဧကော၊ သည်။ န ဘောသပ္ပမာဏော၊ မဟုတ်။ [လူ ငါးယောက်တွင် လေးယောက်က နာမည်ကြီးသူကို ကြည့်ညို၏။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ၌ နာမည်ကြီးအောင် ကြိုးစားကြရရှာသည်။] (သဗ္ဗသတ္တေ) ဒသ ကောဋ္ဌာသေ၊ တို့ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ နဝ-ကောဋ္ဌာသာ၊ တို့သည်။ လူခပမာဏာ၊ လူခပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ဧကော၊ သည်။ န လူခပမာဏော၊ လူခပမာဏ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်။ [ထို့ကြောင့် တချို့ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ခေါင်းပါးယောင် ဟန်ဆောင်၍ ကျင့်ကြရရှာသည်။] ပန၊ ဆက်။ (သဗ္ဗသတ္တေ) သတသဟဿံ၊ တသိန်းကို။ ကောဋ္ဌာသေ၊ တို့ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဧကော ကောဋ္ဌာသေဝ၊ သည်သာ။ ဓမ္မပမာဏော၊ ဓမ္မပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ (ကောဋ္ဌာသာ၊ တို့သည်။) န ဓမ္မပမာဏာ၊ ဓမ္မပမာဏ ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကုန်။ [လူတသိန်းလျှင် တယောက်သာ ဓမ္မပမာဏ ရှိ၏တဲ့။ ထို့ကြောင့် ရိုးရိုးဖြောင့်ဖြောင့်ဖြင့် ကောင်းကောင်းနေသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို အထင်မကြီးကြ၊ မကြည့်ညိုကြ။] ဝေ၊ ဤသို့ သဗ္ဗသတ္တေ စ တယော ကောဋ္ဌာသေ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ အယံ လောကသန္နိဝါသေ၊ ဤ ဩကာသလောက၌ စုဝေးတည်နေသော သတ္တဝါ အပေါင်းသည်။ စတုပ္ပမာဏော၊ ၄-မျိုးသော ပမာဏ ရှိ၏။

စတုပ္ပမာဏော၊ သော။ တေသ္မိံ လောကသန္နိဝါသေ၊ ၌။ ဗုဒ္ဓေသု၊ ထို၌။ အပ္ပသန္နာ၊ မကြည့်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မန္နာ၊ နည်းကုန်၏။ ပသန္နာဝ၊ ကြည့်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာ။ ဗဟုကာ၊ များကုန်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပပမာဏဿ၊ ရူပပမာဏ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်။ ဗုဒ္ဓရူပတော၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆင်းတော်တက်။ ဥတ္တရိ၊ အလွန်။ ပသာဒါဝဟံ၊ ကြည့်ညိုခြင်းကို ဆောင်နိုင်သော။ ရူပံ နာမ၊ ရုပ်အဆင်းမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဘောသပ္ပ-

မာဏဿ၊ ဘောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်အတွက်။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ တို့၏။ ကိတ္တိဘောသတော၊ ကျော်စောသံထက်။ ဥတ္တရိ၊ အလွန်။ ပသာဒါဝဟော၊ သော။ ဘောသော-နာမ၊ ကျော်စောသံ မည်သည်။ နတ္ထိ၊ တော့။ လူ့ပုမာဏဿ၊ အတွက်။ ကာသိကာနိ၊ ကာသိတိုင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝတ္ထာနိ၊ နူးညံ့သောအဝတ် တို့ကို၎င်း။ မဟာရဟာနိ၊ မြတ်သူတို့အား ထိုက်ကုန်သော။ ကဉ္စနတာဇနာနိ၊ ရှေ့ခွက်တို့ကို၎င်း။ တိဏ္ဏံ၊ ကုန်သော။ ဥတုနံ၊ ဥတုတို့အား။ အနုစ္စဝိကော၊ လျောက်ပတ်ကုန်သော။ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိယုတ္တေ၊ အလုံးစုံသော ပြည့်စုံခြင်းတို့ နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ပါသာဒဝရေ၊ မြတ်သော ပြာသာဒ်တို့ကို၎င်း။ ပဟာယ၊ ရှိ။ ပံသုကူလစိဝရ၊ သေလမယပတ္တ ရုက္ခမူလာဒိသေနာသနသေဝိနော၊ ပံသုကူ သက်နိုးကို မှီဝဲခတ်မှု၊ ကျောက်အတိုပြီးသော သပိတ်ကို မှီဝဲတော်မူ၊ ရုက္ခမူလ အစရှိသောကျောင်းကို မှီဝဲတော်မူလေ့ရှိသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ အလုံးစုံကို အကုန် အစင် သိမြင်တော်မူသော။ ဘဂဝတော၊ ငါတို့မြတ်စွာဘုရား၏။ လူ့တော၊ ခေါင်းပါးတော်မူပုံထက်။ ဥတ္တရိ၊ အလွန်။ ပသာဒါဝယံ၊ သော။ အညံ၊ အခြားသော။ လူခံ နာမ၊ ခေါင်းပါးသည်၏အဖြစ် မည်သည်။ နတ္ထိ၊ တော့။ ဓမ္မပုမာဏဿ၊ အတွက်။ သဒေဝကော၊ သော။ လောကေ၌။ အသာဓာရဏ-သီလာဒိဂုဏဿ၊ သူတပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံသော သီလအစရှိသော ဂုဏ်တော် ရှိတော်မူသော။ တတာဂတဿ၊ ၏။ သီလာဒိဂုဏတော၊ သီလအစရှိသော ဂုဏ်တော်တို့ထက်။ ဥတ္တရိ၊ အလွန်။ ပသာဒါဝဟော၊ သော။ အညော၊ သော။ သီလာဒိဂုဏော နာမ၊ မည်သည်။ နတ္ထိ၊ တော့။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသည်။ စတုပ္ပမာဏိကံ၊ လေးပါးသော ပမာဏ ရှိသော။ ဣမံ လောကသန္ဓိဝါသံ၊ ကိ။ မုဋ္ဌိနာ၊ လက်ဆုပ်ဖြင့်။ ဂဟေတွာ ဝိယ၊ ဆုပ်ကိုင်သကဲ့သို့။ ဌိတော၊ တည်တော်မူ၏။ ဣတိ၊ ဤကား စတုပ္ပ-မာဏာနိဒ္ဒေသ အပြီးတည်း။

၁၇၃။ အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့။ (အတ္ထော ဝေဝေဒိတဗ္ဗော။) သီလသမ္ပန္နောတိ၊ ကား။ သီလေန၊ နှင့်။ သမ္ပန္နော သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသည်။ (ဟောတိ။) သမာဓိသမ္ပန္နောတိအာဒိသုပိ။

၁။ ဣတိဘဂဝါ (ပေ) ဌိတော။ ။မြတ်စွာဘုရား၏ စတုပ္ပမာဏိက လောက-သန္ဓိဝါသ ကို ဆုပ်ကိုင်နိုင်တော် မူပုံကဲ့သို့ လူအများကို ဆုပ်ကိုင်နိုင်အောင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို အတုလိုက်၍ သာသနာပြုလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရုပ်အဆင်းအားဖြင့် အချောကြီးမဟုတ်စေကာမူ ရွက်ကြမ်းရေကျို အသင့်အတင့် ရှိစေသင့်၏။ ဂုဏ်သတင်းလည်း တရားသဖြင့် ပြန့်နှံ့စေရသည်။ ခမ်းခမ်းနားနား မဝတ်စားပဲ ခြိုးခြိုးခြံခြံ ကျင့်ကြံနေထိုင် စားသောက်နိုင်ရမည်။ သီလ သမာဓိ ပညာ တို့လည်း ပြည့်စုံသမျှ ပြည့်အောင် ဖြည့်ကြရမည်။ သို့မှသာ သာသနာပြုရာ၌ ထိုက်တန်သမျှ အထမြောက်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဧဝေဝ နယော၊ တည်း။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ သီလ အစရှိသည်တို့တွင်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဧတ္ထ၊ ဤ စတုက္ကံ ၌” ဟု စွဲ၏။] သီလံ၊ ကို။ လောကီယလောကုတ္တရံ၊ လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလကို။ (ဘဂဝတာ) ကထိတံ၊ ပြီ။ တထာ၊ တူ။ သမာဓိ ပညာ စ၊ တို့ကိုလည်း။ (လောကီယ လောကုတ္တရာ၊ တို့ကို။ ကထိတော၊ ကုန်ပြီ။) ဝိမုတ္တိ၊ ဝိမုတ္တိဟူသည်။ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိယေဝ၊ အရဟတ္တဖိုလ် ဟူသော ဝိမုတ္တိသာတည်း။ ဉာဏဒဿနံ၊ ဉာဏဒဿန ဟူသည်။ ဧကေနဝိသတိဝိဓံ၊ တခုဖြင့် ယုတ်လျော့သော နှစ်ဆယ်အပြားရှိသော။ (တဆယ့်ကိုးပါး အပြားရှိသော။) ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ၊ တည်း။ နော ပရန္တိအာဒိသု၊ ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ပရပုဂ္ဂလံ၊ တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ တယာပိ၊ သင်သည်လည်း။ သီလသမ္ပန္နေန၊ သီလနှင့် ပြည့်စုံသူသည်။ ဘဝိတံ၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတု၊ ရှိ။ သီလံ၊ ကို။ သမာဓိယတိ ယထာ၊ ကောင်းစွာယူသကဲ့သို့။ (ကိုယ်တိုင် ဆောက်တည်သကဲ့သို့။) ဝေ၊ တူ။ န သမာဒပေတိ၊ ကောင်းစွာမယူစေ။ (မဆောက်တည်စေ။) န ဂဏှာပေတိ၊ မယူစေ။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောဝါကျ တို့၌။ ဧဝေဝ နယော၊ တည်း။

ပန၊ ဆက်။ စတူသု၊ လေးယောက်ကုန်သော။ ဧတေသု၊ ဤပုဂ္ဂိုလ် တို့တွင်။ ပဌမော၊ ပဌမပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (မိမိ၏ အကျိုးငှါသာ ကျင့်၍ သူတပါး ၏ အကျိုးငှါ မကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဝက္ကလိတ္ထေရသဒိသော၊ အရှင် ဝက္ကလိထေရ်နှင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဒုတိယော၊ ဒုတိယ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (သူတပါး၏ အကျိုးငှါသာကျင့်၍ မိမိ၏အကျိုးငှါ မကျင့် သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဥပနန္ဒသကျပုတ္တသဒိသော၊ သာကီဝင်မင်းသား ဖြစ် သော အရှင်ဥပနန္ဒနှင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) တတိယော၊ တတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသား၏ အကျိုးငှါ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) သာရိပုတ္တ မောဂ္ဂလာနတ္ထေရသဒိသော၊ အရှင်သာရိပုတြာ ထေရ်၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်ထေရ် တို့နှင့်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ။) စတုတ္ထော၊ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားလုံး၏ အကျိုးကို မကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဒေဝဒတ္တသဒိသော၊ အရှင်ဒေဝဒတ်နှင့် တူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၁၇၄။ အတ္တန္တပါဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိ- တဗ္ဗော။) (ယော၊ သည်။) အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ တပတိ၊ လောင်မြိုက်တတ်၏။ ဝါ၊ ပူပန်စေတတ်၏။ ဒုက္ခာပေတိ၊ ဆင်းရဲစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) အတ္တန္တပေါ၊ မည်၏။ အတ္တနော၊ ၏။ ပရိတာပနာန- ယောဂံ၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူပန်စေကြောင်းအကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှု

ကို။ (အနုယုတ္တော-၌ ကံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်။) ဝါ၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူပန်စေ
 ကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန်အားထုတ်သည် မည်လောက်အောင်။ (အနု-
 ယုတ္တော-၌ ကြိယာဝိသေသန စပ်။) အတ္တပရိတာပနာနုယောဂံ၊ ကို။ (အနု-
 ယုတ္တော ဟောတိ-၌ စပ်။) [ဤမှနောက် အတ္တန္တပနိဒ္ဒေသ ဆုံးသည်တိုင်
 အောင် ပုဒ်တို့၏ နိဿယကို သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ မဟာသီဟနာဒသုတ်
 တပေါပတ္တမ ကထာအဖွင့်၌ ရေးခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ အနည်းငယ် ကွဲလွဲ
 သော ပုဒ်တို့ကိုသာ နိဿယ ရေးပါမည်။] အစေလကောတိ (ပေ) ဟတ္ထေန၊
 လက်ဖြင့်။ အပလေခတိ၊ ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ခြစ်တတ်၏။ ဝါ၊ သုတ်တတ်
 ၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (ဘဂဝါ၊ သည်။) ဒဿေတိ၊ ၏။ တေ၊
 ထို အတ္တန္တပ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဒဏှကံ၊ တုတ်ချောင်းငယ်ကို။ သတ္တောတိ၊
 သတ္တဝါဟူ၍။ ပညပေန္တိ ကိရ၊ ပညတ်ကြကုန်သတတ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။
 တေသံ၊ ထို အတ္တန္တပပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပဋိပဓံ၊ အကျင့်ကို။ ပူရေန္တော၊ ဖြည့်ကျင့်
 သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝေ၊ ဤသို့ ကျင်ကြီးကိုစွန့်ပြီးလျှင် လက်ဖြင့်သုတ်မှုကို။
 ကရေတိ၊ ၏။

ဘဒ္ဒန္တ၊ အရှင်ဘုရား။ (ပေ) န တိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော။ ဟိ၊ မှန်။ တေံ
 တဒုတယမ္ပိ၊ ထို လာခြင်း ရပ်ခြင်း နှစ်ပါးစုံကိုလည်း။ တိတ္ထိယာ၊ တို့သည်။
 (ပ) န ကရေန္တိ၊ ကုန်။ အဘိဟဋ္ဌန္တိ၊ ကား။ (ပေ) ဝေ၊ သို့။ အာရေစိတ-
 ဘိက္ခံ၊ လျှောက်အပ်သော ဆွမ်းကို။ (န သာဒိယတိ-၌ စပ်။) (ပေ)
 န သက္ကိတ္တိသုတိ၊ ကား။ သံကိတ္တေတွာ၊ စုပေါင်းကြွေးကြော်၍။ ကတ-
 ဘတ္တေသု၊ ပြုအပ်သော ဆွမ်းတို့ကို။ ဝါ၊ ဘုံလောင်းတို့ကို။ (ဒိယျမာနေသု၊
 ပေးလှူအပ်ကုန်လသော်။ န ဂဏှာတိ၊ မခံယူ။) (ပေ) မာနုဿကာ၊ ဝေယျာ
 ဝစ္စ ပြုသောလူတို့သည်။ ဘတ္တဂေဟံ၊ ဝေပိအိမ်သို့။ သစေ ပဝိသန္တိ၊ ကုန်အံ့။
 (ပေ) နိဝါရာဒိသု၊ နိဝါရ အစရှိသည်တို့၌။ တာဝ၊ ဒဒ္ဒုလ စသည်တို့မှ
 ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ သော။) နိဝါရာ နာမ၊ မည်သည်။ အရညေ၊ ၌။
 သယံ ဇာတာ၊ အလိုလိုဖြစ်သော။ ဝိဟိဇာတိ၊ ကောက်စပါးမျိုးတည်း။
 ဒဒ္ဒုလန္တိ၊ ကား။ စမ္မကာရေဟိ၊ သားရေနယ်သမားတို့သည်။ စမ္မံ၊ သားရေ
 ကို။ ဝိလိခိတွာ၊ ခြစ်၍။ ဆဒ္ဓိတကသဋ္ဌံ၊ စွန့်ပစ်အပ်သော အဖတ်တည်း။
 သိလေသောပိ၊ သစ်စေးကိုငင်း။ သေဝါလောပိ၊ မျော်ကိုငင်း။ ကဏိ-
 ကာရာဒိရက္ခနိယျာသောပိ၊ မဟာလှေကားပင် အစရှိသောသစ်ပင်တို့၏
 အစေးကိုငင်း။ ဟဋံ၊ ဟဋ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ကဏန္တိ၊ ကား။ ကုဏှကံ၊
 ဆန်ကဲ့တည်း။ အာစာမောတိ၊ ကား။ ဘတ္တဉ္စက္ခလိကာယ၊ ထမင်းအိုး၌။
 လဂ္ဂေါ၊ ကပ်ငြိသော။ ဈာမောဒနော၊ မီးလောင်အပ်သော ထမင်းချိုး
 (ဂျိုး)တည်း။ တံ၊ ထို ထမင်းချိုးကို။ ဆဒ္ဓိတဋ္ဌာနေ၊ စွန့်ပစ်အပ်သော

အရပ်၌။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ခါဒတိ၊ နိ။ ဩဒနကဋ္ဌိယန္တိပိ၊ ထမင်းဖြင့် ပြုအပ်သော ကစည်ရည် (ပအိုးရည် = ပုံးရည်) ဟူ၍လည်း။ (အာစရိယာ) ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ (ပေ)

အဇိနက္ခိပန္နိ၊ ကား။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဖာလိတံ၊ ခွဲအပ်သော။ တဒေဝ၊ ထိုသားရေကိုပင်။ ဝါ၊ ထိုသစ်နက်ရေကိုပင်။ သခုရကန္တိပိ၊ ခွါနှင့် တကွ ဖြစ်သော သစ်နက်ရေဟူ၍လည်း။ ဝါ၊ ခြေသည်းမြှာနှင့် တကွဖြစ်သော သစ်နက်ရေ ဟူ၍လည်း။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ (ပေ) ဘိက္ခဝေ၊ ထို့။ သေယျ- ထာပိ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ တန္တာဂုတနံ၊ ယက်ကန်းစင်၌ ချည်တို့ကို ဖြန့်ခင်း၍ ရက်အပ်ကုန်သော။ ဝတ္ထာနံ၊ အဝတ်တို့တွင်။ ယာနိ၊ ကာနိစိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော အဝတ်တို့သည်။ (သန္တိ။) တေသံ၊ ထို အဝတ်တို့တွင်။ ကေသကမ္မလော၊ လူ၏ဆံပင်ဖြင့် ရက်အပ်သောကမ္မလာကို။ ပဋိကိဋ္ဌော၊ အညံ့ဆုံးဟူ၍။ အက္ခယတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဝါဠကမ္မလန္တိ၊ ကား။ အဿဝါဠာဒီတိ၊ မြင်းမြီး အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ကတကမ္မလံ၊ ပြုအပ်သော ကမ္မလာကို။ (ဓာရေတိ-၌ စပ်။) ဥဗ္ဗဋ္ဌကောတိ၊ ကား။ ဥဗ္ဗံ၊ အထက်၌။ ဌိတကော၊ တည်သူသည်။ (မထိုင်ပဲ ရပ်နေသူသည်။) ဥက္ကုဋ္ဌိကပ္ပဓာနမနု- ယုတ္တောတိ၊ ကား။ ဥက္ကုဋ္ဌိကဝီရိယံ၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ကြောင်း ဝီရိယကို။ အနုယုတ္တော၊ အဖန်ဖန်အားထုတ်သည်။ (ဟောတိ။) ဂစ္ဆန္တောပိ၊ သွား သော်လည်း။ ဥက္ကုဋ္ဌိကောဝ၊ ဆောင့်ကြောင့်သာ။ ဟုတွာ၊ ရှိ။ ဥပ္ပ- တိတွာ ဥပ္ပတိတွာ၊ ခုန်၍ခုန်၍။ (ခုန်ဆွဲခုန်ဆွဲ)။ ဂစ္ဆတိ၊ နိ။ (ပေ) ဝိဟရတိ။

၁၇၅။ ပရံ၊ သူတပါးကို။ တပတိ၊ လောင်မြိုက်တတ်၏။ ဝါ၊ ပူလောင် စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပရန္တပေ၊ မည်၏။ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့၏။ ပရိတာပနာနုယောဂံ၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူပန်စေကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို။ ဝါ၊ အားထုတ်သည်မည်လောက်အောင်။ ပရပရိတာပနာ- နုယောဂံ၊ သူတပါးတို့ကို ထက်ဝန်းကျင် ပူပန်စေကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို။ ဝါ၊ အောင်။ (အနုယုတ္တော ဟောတိ-၌ စပ်။) ဩရဗ္ဗိကာဒိသု၊ တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော။) ဋေကော၊ သိုးတို့ကို။ ဥရဗ္ဗာ၊ ဥရဗ္ဗတို့ဟူ၍။ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဥရဗ္ဗေ၊ သိုးတို့ကို။ ဟနတိ၊ သတ် တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဩရဗ္ဗိကော၊ က မည်၏။ [ဤ အလို “ဟနတိ” အနက်၌ ဖိကပစ္စည်း သက်သည်ဟု မှတ်ပါ။ မောဂုလ္လာနိ၌လည်း ဤနည်း အတိုင်း ဆို၏။ ကစ္စည်းကျမ်း၌ကား “ဥရဗ္ဗိ ဟန္တာ ဇီဝတိ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ “ဟန္တာ ဇီဝတိ” အနက်၌ ဖိကပစ္စည်း သက်သက်ဟု ဆိုသည်။] သူကရိကာ ဒီသုပိ၊ အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ ဒေဝေ နယော၊ တည်း။ လုဒ္ဒေါတိ၊ ကား။ ဒါရုဏော၊ ကြမ်းတမ်းသည်။ ကက္ခဋော၊ ခက်ထန်သည်။ (ဟောတိ-၌

စပ်။) မစ္ဆာဘာတကောတိ၊ ကား။ မစ္ဆာပန္နော၊ ငါတို့ကို နောင်ဖွဲ့တတ်သော။
 ကေဝဇ္ဇော၊ တံငါသည်သည်။ (ဟောတိ။) ပန္နနာဂါရိကောတိ၊ ကား။
 ပန္နနာဂါရဂေါပကော၊ နောင်အိမ်ကို စောင့်ရှောက်တတ်သော ထောင်ကြပ်
 သည်။ (ဟောတိ။) [ဘဏ္ဍာဂါရေ နိယုတ္တော ဘဏ္ဍာဂါရိကောဟု-နိယုတ္တ-
 အနက်၌ ထိက-ပစ္စည်း သက်။] ကုရုရကမ္မန္တာတိ၊ ကား။ ဒါရုဏကမ္မန္တာ၊
 ကြမ်းတမ်းသော အလုပ်ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။)

၁၇၆။ မုဒ္ဒါဝသိတ္တောတိ၊ ကား။ ခတ္တိယာဘိသေကေန၊ ခတ္တိယ
 အဘိသိက်ဖြင့်။ ဝါ၊ ခတ္တိယ၏ ဦးထိပ်၌ သွန်းလောင်းကြောင်း ရေစင်
 ဖြင့်။ မုဒ္ဒနိ၊ ဦးထိပ်၌။ အဘိသိတ္တော၊ သွန်းလောင်းအပ်သော။ (ရာဇာ-၌
 စပ်။) ပုရတ္ထိမေန နဂရသာတိ၊ ကား။ နဂရတော၊ မှ။ ပုရတ္ထိမဒိသာယ၊
 အရှေ့အရပ်၌။ (သန္တာဂါရိ ကာရာပေတွာ၌ စပ်။) သန္တာဂါရန္တိ၊ ကား။
 ယညသာယ၊ ယင်တင်းကုပ်ကို။ (အလူမဏ္ဍပ်ကို)။ ခရာဇိနံ နိဝါသေတွာတိ၊
 ကား။ သရရံ၊ ခွါနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဝါ၊ ခြေသည်းမြှာနှင့် တကွဖြစ်သော။
 အဇိနစမ္ပံ၊ သစ်နက်ရေကို။ နိဝါသေတွာ၊ ဝတ်၍။ သပ္ပိတေလေနာတိ၊
 ကား။ သပ္ပိနာ စ၊ တောပတ်ဖြင့်၎င်း။ တေလေန စ၊ ဆီဖြင့်၎င်း။ (အဗ္ဘဉ္ဇိတွာ-
 ၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ သပ္ပိ၊ ကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ အဝသေသော၊ သော။
 ယော ကောစိ၊ အကြင် အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့သည့် အလုံးစုံသော။ သောဟော၊
 အဘိ အစေးကို။ တေလန္တိ၊ တေလဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။ ကဏ္ဍုဝမာနောတိ၊
 ကား။ နခါနံ၊ လက်သည်းထို့၏၊ ဝါ၊ ထိုကို။ ဆိန္ဒုတ္တာ၊ ဖြတ်အပ်ပြီးကုန်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကဏ္ဍုဝိတဗ္ဗကာလေ၊ အယားဖျောက်ထိုက်ရာ
 အခါ၌။ တေန၊ ထိုသားချိဖြင့်။ ကဏ္ဍုဝမာနော၊ အယားဖျောက်လျက်။
 (ပဝိသတိ-၌ စပ်။)

၊ အနန္တရဟိတာယာတိ၊ ကား။ အသန္တတာယ၊ ခင်းအပ်သော အခင်း မရှိ
 သော။ (ဘူမိယာ-၌ စပ်။) [အဘိဓေယျတ္ထ အဖွင့်တည်း။ “အန္တရေ ဟိတံ
 ဌပိတံ အန္တရဟိတံ၊ နတ္ထိ အန္တရဟိတံ ယသာတိ အနန္တရဟိတာ၊ ဘူမိ”ဟု
 ဝစနတ္ထ ပူ။ “မိမိနှင့် မြေ၏ အကြားဝယ် ခင်းအပ်သော အခင်းမရှိသော”
 ဟု သဒ္ဒတ္ထပေးပါ။] သဂ္ဂပဝစ္စာယာတိ၊ ကား။ သဒိပဝစ္စာယ၊ တူသော
 အဆင်းရှိသော နွားငယ်ရှိသော။ (ဂါဝိယာ-၌ စပ်။) ဂါဝိ၊ နွားမသည်။
 သေတာ၊ ဖြူသည်။ သစေ ဟောတိ၊ အံ။ (ဧဝံ သတိ) ဝစ္စောပိ၊ နွား
 ငယ်သည်လည်း။ သေတောဝ၊ ဖြူသည်သာ။ (ဟောတိ။) (ဂါဝိ၊ သည်။)
 ကဗရာ ဝါ၊ ပြောက်ကျားသော အဆင်း ရှိသည် သော်၎င်း။ ရတ္တာ ဝါ၊
 နိုသော အဆင်း ရှိသည် သော်၎င်း။ သစေ (ဟောတိ)၊ အံ။ (ဧဝံ သတိ)
 ဝစ္စောပိ၊ သည်လည်း။ တာဒိသောဝ၊ ထို မိခင် နွားမ၏ အဆင်း ကဲ့သို့

ရှုအပ်သော အဆင်းရှိသည်သာ။ ဣတိ ဝေံ၊ သို့။ သရူပဝစ္စာယ၊ တူသော ရုပ်အဆင်း ရှိသော နှားငယ် ရှိသော။ (ဂါဝိယာ-၌ စပ်။) သောဝေ မာဟာတိ၊ ကား။ သော ရာဇာ၊ သည်။ ဝေံ၊ သို့။ ဝဒေတိ၊ ပြော၏။ ဝစ္စတရာတိ၊ ကား။ တရုဏဝစ္စကဘာဝံ၊ နုသော နှားငယ်၏ အဖြစ်ကို။ အတိက္ကန္တာ၊ လွန်ကုန်သော။ ပလဝဝစ္စာ၊ အားရှိသော နှားငယ်တို့ကို။ (ဟညန္တ-၌ စပ်။) [“ဝစ္စံ တရုဏိ အတိက္ကမန္တိတိ ဝစ္စတရာ”ဟု ပြုပါ။ နုသော နှားငယ် အဖြစ်ကို လွန်ကုန်သော အားရှိသော နှားငယ်တို့။] ဝစ္စတရီသုပိ၊ နှားမတမ်းမတို၌လည်း။ ဒေသေ နယော၊ တည်း။ ဗရိဟိ-သတ္တာ ယာတိ၊ ကား။ ပရိက္ခေပကရုဏတ္ထာယ စေဝ၊ ယဇ်တင်းကုပ်၏ အကာအရံကို ပြုခြင်း အကျိုးငှါငင်း။ ယညဘူမိယံ၊ ယဇ်ပူဇော်ရာ မြေ၌။ အတ္တရုဏတ္ထာယ စ၊ ခင်းခြင်းအကျိုးငှါငင်း။ (လူယန္တ-၌ စပ်။)

၁၇၇။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေတိ၊ ကား။ ဣမသ္မိံ ယေဝ အတ္တတာဝေ၊ ဤ ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘောဉ်ပင်။ (ဝိဟရတိ-၌ စပ်။) နိစ္စာတေတိ(တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ တဏှာ၊ တဏှာကို။ ဓာတံ၊ ဓာတ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ အဿ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သာ၊ ထို တဏှာသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိစ္စာ-တော၊ မည်၏။ သဗ္ဗကိလေသာနံ၊ အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့၏။ နိဗ္ဗု-တတ္တာ၊ ငြိမ်းအေးပြီး ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိဗ္ဗုတော၊ ငြိမ်းအေး ပြီးသည်။ အန္တောတာပန ကိလေသာနံ၊ အတွင်း၌ လောင်မြိုက်တတ်သော ကိလေသာတို့၏။ ဝါ၊ အတွင်း၌ ပူလောင်စေတတ်သော ကိလေသာတို့၏။ အ ဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ သိတလော၊ အေးမြသည်။ (ဟုတော) ဇာတော၊ ဖြစ်သူတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သိတိဘူတော၊ မည်၏။ [အဘူတတဗ္ဗော-အနက်၌ စိ-ပစ္စည်း။ တနည်း စ-အနုဗန် ရှိသော ဤ-ပစ္စည်း။] ဈာနမဂ္ဂ-ဖလနိဗ္ဗာနသုခါနိ၊ ဈာန်ချမ်းသာ၊ မဂ်ချမ်းသာ၊ ဖိလ်ချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန် ချမ်း သာတို့ကို။ ပဋိသံဝေဒေတိ၊ ခံစားနိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သုပပဋိသံဝေဒိ၊ မည်၏။ ဗြဟ္မဘူတေန အတ္တနာတိ၊ ကား။ သေဋ္ဌဘူတေန၊ မြတ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အတ္တနာ၊ ဖြင့်။ (ဝိဟရတိ-၌ စပ်။) ပန၊ ဆက်။ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ၊ ဤ စတုတ္ထ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗုဒ္ဓုပ္ပုဒါတော၊ ဘုရားပွင့်တော်မူရာ အခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ ဒသေတု၊ ငှါ။ ဣဓ တထာဂတေတိအာဒိ၊ ဘဂဝါ အာဟ၊ ပြီ။ [ဤ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် ဘုရားလက်ထက်တော်အခါမှ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဘုရားပွင့်တော်မူရာ ကာလမှ စ၍ ပြတော်မူရသည်။]

[ဤမှနောက် ပုဒ်ရေနံပိတ် ၁၇၀-ဆုံးသည့် တိုင်အောင်သော ဝါကျ တို့တွင် တထာဂတ ပုဒ်၊ ပါဏာဇိပိတ် ပဟာယ စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သည် သီလက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာ ဗြဟ္မဇာနုသုတ် စူဠသီလ၌ငင်း၊ “တံ ဓမ္မံ

သုဏာတိ ဂဟပတိ ဝါ” စသော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်သည် ထိုအဋ္ဌကထာ သာမည-
 ဖလသုတ် ပဏိတံတရသာမညဖလဝဏ္ဏနာဉ်၎င်း၊ ကာယပရိဟာရိကေန စသော
 ပုဒ်တို့၏အဖွင့်သည် တို့သုတ် သန္တောသကထာဉ်၎င်း တိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့်
 ထို ဘာသာဋီကာဝယ် နိဿယ အဓိပ္ပါယ် အပြည့်အစုံ ပြထားပြီ။ ထို့ကြောင့်
 ထို၌ မပါသော “ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ပုဒ်ကိုသာ နိဿယ
 ရေးပါမည်။]

ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နောတိ၊ ကား။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့၏။ အဓိ-
 သီလသင်္ခါတာ၊ အဓိသီလဟု ဆိုအပ်သော။ ယာ သိက္ခာ၊ အကြင် သိက္ခာ
 သည်။ (အတ္ထိ။) တဉ္စ၊ ထို သိက္ခာသို့၎င်း။ (သမာပန္နော-၌ စပ်။) ယတ္ထ စ၊
 အကြင် သိက္ခာပုဒ် ၌လည်း။ ဧတေ၊ ဤရဟန်း တို့သည်။ သယ၊ တကွ။
 ဇီဝန္တိ၊ အသက်ရှင်ကြရကုန်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်ကြရကုန်၏။ ဧကဇီဝိကာ၊ သဘော
 တူသော အသက်မွေးခြင်း ရှိကုန်သည်။ သဘာဂဂုတ္တိနော၊ သဘော တူသော
 ဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ပညတ္တသိက္ခာ-
 ပဒသင်္ခါတံ၊ ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဟု ဆိုအပ်သော။ တံ သာဇီ-
 ဝဉ္စ၊ ထို သာဇီဝသို့၎င်း။ (သမာပန္နော-၌ စပ်။) တတ္ထ၊ ထို သိက္ခာ၊ သာဇီဝ၌။
 သိက္ခနဘာဝေန၊ ကျင့်ခြင်း ရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ သမာပန္နော၊ ကောင်းစွာ
 ရောက်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝ သမာပန္နော၊ မည်၏။
 သမာပန္နောတိ၊ ပုဒ်၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) သိက္ခံ၊ အဓိသီလသိက္ခာကို။
 ပရိပူရေန္တော၊ ဖြည့်ကျင့်သည်။ ဟုတော၊ ရှိ၎င်း။ သာဇီဝံ၊ ရဟန်းဟူသမျှတို့
 အတူတကွ အသက်မွေးရာ ဖြစ်ရာ ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်ကို။ အဝိတိက္က-
 မန္တော၊ မလွန်ကျူးသည်။ ဟုတော စ၊ ရှိ၎င်း။ တဒုဘယံ၊ ထို သိက္ခာ၊
 သာဇီဝ ၂-ပါးစုံသို့။ ဥပဂတော၊ ကပ်ရောက်သည်။ (ဟုတော၊ ရှိ။) (ပါဏာ-
 တိပါတံ ပဟာယ-စသည်၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။ [ဤ ပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို
 ကင်္ခါဘာသာဋီကာပဌမပါရာဇိက၌ ရေးခဲ့ပြီ။ ဖရသဝါစာ၏ အဓိပ္ပါယ်
 ကို တိကနိဒ္ဒေသ မဒုဘာဏီ-ပုဒ်အဖွင့်၌ ဖွင့်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌
 မဖွင့်တော့။]

၁၇၁။ သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာတိ၊ ပါဉ်၏။ အရိယေန၊ မြတ်သော။
 ဣမိနာ သီလက္ခန္ဓေန၊ ဤ သီလဂုဏ်နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သော။ သော
 သိက္ခာ၊ သည်။ စက္ခုဝိညာဏေန-ဖြင့်။ ရူပံ၊ ရူပပါရုံကို။ ပယိတော၊ ဤ။ (န မိတ္တဂ္ဂါဟီ
 ဟောတိ-စသည်၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ သေသပဒေသုပံ၊ ကြွင်းသော
 သောတေန သဒ္ဓိ သူတော စသောဝါကျတို့၌လည်း။ ယံ၊ အကြင် အဆုံး
 အဖြတ် စကားရပ်ကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထို အလုံးစုံကို။
 ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝတ္တမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။ [ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၌

ဆိုအပ်ပြီ။] အဗျာသေကသုခန္တိ၊ ကား။ ကိလေသေဟိ၊ တို့သည်။ အနဝသိတ္တ-
 သုခံ၊ မသွန်းလောင်းအပ်သော သုခကို။ ဝါ၊ မထည့်ခပ်အပ်သောသုခကို။
 (ပဋိသံဝေဒေတိ။) အဝိကိဏ္ဍ သုခံ၊ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောခြင်းမရှိသော
 သုခကို။ (တနည်း) အဝိကိဏ္ဍ သုခံ၊ ရူပါရုံ စသည်တို့၌ ပျံ့နှံ့ခြင်းမရှိသော
 သုခကို။ ဣတိပိ၊ သို့လည်း။ ဝတ္ထံ၊ ရှေး အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။
 ဣန္ဒြိယသံဝရသုခံ၊ ဣန္ဒြေ တို့ကို စောင့်စည်းကြောင်း သီလဟူသော သုခသည်။
 ဒိဋ္ဌာဒီသု၊ မြင်အပ်သော ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌။ ဒိဋ္ဌမတ္တာဒိဝသေန၊ မြင်အပ်
 ကာမျှ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္ထတာယ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
 အဝိကိဏ္ဍ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ကို ခံစားကြောင်းသုခနှင့် ရောပြွမ်းခြင်း မရှိ
 သည်။ ဝါ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌ ပြန့်ကြဲခြင်းမရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

၁၀၂-၆။ သော အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေတိ၊ ကား။ မနုစ္ဆဋ္ဌာနံ၊ မနိန္ဒြေ-
 ဟူသော ခြောက်ခုမြောက်ရှိကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနံ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏။
 ဝါ၊ တို့ကို။ သံဝရေန၊ စောင့်စည်းကြောင်း သီလနှင့်။ သမန္နာဂတော၊
 သော။ သော တိက္ခု၊ သည်။ အဘိက္ကန္တပဋိက္ကန္တာဒီသု၊ အစရှိကုန်သော။
 သတ္တသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု ဋ္ဌာနေသု၊ ဤ အရာတို့၌။ သတိသမ္ပဗည-
 ဝသေန၊ သတိသမ္ပဗည၏ အစွမ်းဖြင့်။ သမ္ပဗောဇနာရီ၊ ကောင်းစွာအပြား
 အားဖြင့် သိလျက် ပြုလေ့ရှိသည်။ ဝါ၊ ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်
 သော ဉာဏ်ကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထို အဘိက္ကန္တ
 ပဋိက္ကန္တေ အစရှိသောပါဠိ၌။ ယံ၊ အကြင် အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်သည်။
 ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ တံ၊ ထိုအဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို။
 ဈာနဝိဘင်္ဂေ၊ ၌။ (မယာ။) ဝုတ္တမေဝ၊ သည်သာ။ [ဤမှ နောက်ပုဒ်ရေ
 နံပါတ် (၁၀၂) ဆုံးသည့်တိုင်အောင် ဝါကျများသည် သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌ-
 ကထာ သာမညဗံလသုတ် နိဝရဏပဟာနကထာ ၌၎င်း၊ (၁၀၅)၌ ပါသော
 ဝါကျများသည် ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ဝေရဋ္ဌကဏ္ဍ အာသဝက္ခယက္ခဏ
 ကထာ၌၎င်း တိုက်ရိုက်ပါပြီးဖြစ်၍ ထို ဘာသာဋီကာတို့ဝယ် နိဿယ အဓိပ္ပာယ်
 အပြည့်အစုံရေးထားပြီ။]

သရာဂါဒီသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော။)
 အပ္ပဟိနောတိ၊ ကား။ ဝိက္ခမ္ဘနုပဟာနေန ဝါ၊ ဖြင့်သော်၎င်း။ (ဈာန်တည်း
 ဟူသော ဝိက္ခမ္ဘနုပဟာန် ဖြင့်သော်၎င်း။) တဒဂံပဟာနေန ဝါ၊ ဖြင့်သော်
 ၎င်း။ (ဝိပဿနာဉာဏ် တည်းဟူသော တဒဂံပဟာန်ဖြင့်သော်၎င်း။) [ဝိပဿနာ
 ဉာဏ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိက္ခမ္ဘနုပဟာန်၏ နောက်၌ထားသည်။] သမုစ္ဆေ-
 ဒပဟာနေန ဝါ၊ ဖြင့်သော်၎င်း။ (မဂ်တည်းဟူသော သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့်
 သော်၎င်း။) အပ္ပဟိနော၊ မပယ်အပ်သေး။

၁၈၇။ လာဘီ ဟောတိတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဂံတို့၌။ (အတ္ထော ဝေဒိတဗျော။) လာဘီတိ၊ ကား။ လာဘဝါ၊ ရခြင်းရှိသည်။ ပဋိလတိတွာ၊ ရ၍။ ဌိတော၊ တည်သည်။ (ဟောတိ၊ နည်း။) အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿာတိ၊ ကား။ နိယကဇ္ဈတ္တသင်္ခါတေ၊ နိယကဇ္ဈတ္တဟု ဆိုအပ်သော။ (မိမိ၌ ရှိ၍ ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တဟု ဆိုအပ်သော)။ အတ္တနော၊ ၎င်း။ စိတ္တော၊ ၌။ ဥပ္ပန္နဿ၊ သော။ စေတောသမထဿ၊ စိတ်၏ ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်းအေးကြောင်းဖြစ်သော သမာဓိကို။ (လာဘီ ဟောတိ။) အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယာတိ၊ ကား။ အဓိပညာသင်္ခါတာယ၊ လွန်ကဲသော ပညာဟု ဆိုအပ်သော။ ခန္ဓဓမ္မေသု၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၌။ အနိစ္စာဒိဝသေန၊ အနိစ္စ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္ထာယ၊ ဖြစ်သော။ ဝိပဿနာယ၊ ကို။ (လာဘီ န ဟောတိ။) ရူပသဟဂတာနန္တိ၊ ကား။ ရူပနိမိတ္တာရမ္မဏာနံ၊ ကသိုဏ်းရုပ်နိမိတ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သော။ ရူပါဝစရသမာပတ္တိနံ၊ တို့ကို။ (လာဘီ ဟောတိ။) အရူပသဟဂတာနန္တိ၊ ကား။ နရူပနိမိတ္တာရမ္မဏာနံ၊ ကသိုဏ်းရုပ်နိမိတ်ဟူသော အာရုံရှိသည် - မဟုတ်ကုန်သော။ အရူပသမာပတ္တိနံ၊ တို့ကို။ (လာဘီ ဟောတိ။) စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ပဌမော၊ ပဌမပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ၊ ရှစ်ပါးသော သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသော။ ပုထုဇ္ဇနော၊ ဟူ၍။ (ဝေဒိတဗျော။) ဒုတိယော၊ ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သုက္ကဝိပဿကအရိယသာဝကော၊ ဈာန်အစေးမကပ်သဖြင့် ခြောက်ကပ်သော အစေးရှိသော အရိယသာဝက ဟူ၍။ (ဝေဒိတဗျော။) တတိယော၊ တတိယပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ၊ သော။ အရိယသာဝကော၊ ဟူ၍။ (ဝေဒိတဗျော။) စတုတ္ထော၊ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်ကို။ လောကီယမဟာဇနော၊ လောကီလူအများ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗျော၊ ၎င်း။

၁၈၈။ အနုသောတဂါမိအာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဂံတို့၌။ (အတ္ထော ဝေဒိတဗျော။) အနုသောတဂါမိတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ (ဝေဒိတဗျော-၌ စပ်။) ဝဋ္ဋသောတံ၊ ဝဋ္ဋတည်းဟူသော အလျဉ်သို့။ အနုဂတော၊ အစဉ်လိုက်သော။ ဝဋ္ဋသောတေ၊ ၌။ နိမ္မဂ္ဂေါ၊ နစ်မြုပ်သော။ ပုထုဇ္ဇနော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၎င်း။ ပဋိသောတဂါမိတိ၊ ကား။ ပဋိသောတဂမနော၊ ဝဋ္ဋတည်းဟူသော အလျဉ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်နိဗ္ဗာန်သို့ သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ တေ၊ ဤ ပဋိသောတဂါမိဟူသော အမည်သည်။ အနုသောတံ၊ ဝဋ္ဋတည်းဟူသော အလျဉ်အားလျော်သော အောက် အကြေသို့။ အဂန္တာ၊ မလိုက်မူ၍။ ပဋိသောတံ၊ ဝဋ္ဋတည်းဟူသော အလျဉ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်နိဗ္ဗာန်သို့။ ဂစ္ဆန္တဿ၊ သွားသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။ ပါပဉ္စ ကမ္ပံ န ကရောတိတိ။

ကား။ ပညတ္တံ၊ ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်ကို။ ဝိတိက္ကမန္တော၊ ကျူးလွန်လျက်။ န ကရောတိ၊ မပြု။ သဟာပိ ဒုက္ခေန သဟာပိ ဒေါမနဿေနာတိ၊ ကား။ ကိလေသပရိယုဋ္ဌာနေ၊ ကိလေသာတို့၏ကြွခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဥပ္ပန္နေန၊ သော။ ဒုက္ခဒေါမနဿေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိမ္မိ၊ တကုလည်း။ (ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ။) ပရိပုဏ္ဏန္တိ၊ ကား။ တိဿန္တံ၊ ကုန်သော။ သိက္ခာနံ၊ တို့တွင်။ ကောယပိ၊ တပါးသော သိက္ခာဖြင့်လည်း။ အန္တနံ၊ မယုတ်လျော့အောင်။ (စရတိ။) ပရိသုဒ္ဓန္တိ၊ ကား။ နိရူပက္ကိလေသံ၊ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်သော ကိလေသာ မရှိအောင်။ (စရတိ။) ဗြဟ္မစရိယန္တိ၊ ကား။ သေဋ္ဌစရိယံ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို။ (စရတိ။) ဣမိနာ ဝါရေန၊ ဤ ဒုတိယ ဝါရဖြင့်။ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ကထိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ပရိယာရပက္ခမတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ တေ၊ ထိုသောတာပန် သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ရုဒန္တာ၊ ငိုကုန်လျက်။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ကို။ စရန္တိ ကိံ၊ ကျင့်ကြကုန်သလော၊ ဣတိ၊ ဤကား အမေး တည်း။ အာမ၊ အိမ်း။ ကိလေသရောဒနေန၊ ကိလေသာ တည်းဟူသော ငိုခြင်းဖြင့်။ ရုဒန္တာ၊ လျက်။ စရန္တိ နာမ၊ ကျင့်ကြကုန်သည် မည်၏။ သီလသမ္ပန္နော၊ ငါသော။ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခုပိ၊ ကိုလည်း။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤ ပရိသောတ ဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၌သာ။ သင်္ဂဟိတော၊ ပြီ။

ဌိတဇ္ဇောတိ၊ ကား။ ဌိတသဘာဝေါ၊ မြဲမြံခိုင်ခံ့ တည်တံ့သော သဘော ရှိသော။ (ပုဂ္ဂလော၊ သည်။) ဟိ၊ ချဲ့။ အနာဂါမိ၊ သည်။ ကမရာဂ- ပျာပါဒေဟိ၊ တို့သည်။ အကမ္မနိယစိတ္တဘာယ စ၊ မတုန်လှုပ်စေအပ်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တမာ လောက၊ ထိုဗြဟ္မာ့လောကမှ။ အနာဝတ္တိဓမ္မဘာယ စ၊ ပြန်လည်ခြင်း သဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ ဌိတသဘာဝေါ နာမ၊ တည်တံ့သော သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ တိဇ္ဇောတိ၊ ကား။ တဏှာသောတိ၊ တဏှာတည်းဟူသော အလျဉ်ကို။ ဥတ္တိဇ္ဇော၊ လွန်မြောက်ပြီးသော။ (ပုဂ္ဂလော) ပါရဂိုတောတိ၊ ကား။ နိဗ္ဗာနပါရံ၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကမ်းတဘက်သို့။ -ဂတော၊ ရောက်သော။ (ပုဂ္ဂလော) ဝလေ တိဋ္ဌတိတိ၊ ကား။ အရဟတ္တသမာပတ္တိဖလေ၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်း၌။ တိဋ္ဌတိ၊ ၏။ စေတောဝိမုတ္တိန္တိ၊ ကား။ ဖလသမာဓိံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကို။ [ပါဠိတော်၌ “စေတောဝိမုတ္တိံ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကို”ဟု ပေးပါ။] ပညာ- ဝိမုတ္တိန္တိ၊ ကား။ ဖလညဏိံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာကို။ [ပါဠိတော်၌ “ပညာ- ဝိမုတ္တိံ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော၊ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာကို”ဟု ပေးပါ။] အယံ ဝုဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ အယံ ခိုဏာသဝေါ၊ ကို။ တိဇ္ဇော၊ ပါရဂိုတော

ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဇါ။ ဟိ၊ မှန်။ သေ(သော)၊ ဤရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဗာဟိတပါပတာယ၊ မျောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ မကောင်းမှုတို့ကို မျောပြီးသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ဗြာဟ္မဏောနာမ၊ မည်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဗာဟိတပါပတာယ၊ အပပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်”ဟု ပေး၏။ “ဗဟိ ကတန္တိ ဗာဟိတ”ဟု ဝိဂ္ဂိုဟ်ပြု၍ ဖြစ်နိုင်ပါမည်လော။ ဤပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ “ဝေရဉ္စော ဗြာဟ္မဏော”ပုဒ်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

၁၈၉။ အပ္ပဿတောဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ-တဗ္ဗော။) အပ္ပကံ သုတံ ဟောတီတိ၊ ကား။ နဝင်္ဂေ၊ ၉-ပါးသော အင်္ဂါ ရှိသော။ သဏ္ဍုသာသနော၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော တရား တော်၌။ ဝါ၊ တွင်။ ကိဉ္စိဒေဝ၊ တစုံတခုသာလျှင်ဖြစ်သော။ ထောက်၊ အနည်းငယ်သော သတ္တုသာသနသည်။ ဝါ၊ ကို။ သုတံ၊ နာယုမ္မတ်သား ဆောင်ထားအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဇါ။ န အတ္တမညာယ န ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပန္နော ဟောတီတိ၊ ကား။ အဋ္ဌကထဉ္စ၊ ကို၎င်း။ [အတ္ထံ-၏ အဖွင့်။] ပါဠိဉ္စ၊ ပါဠိတော်ကို၎င်း။ [ဓမ္မံ-၏ အဖွင့်။] ဇာနိတွာ၊ ၍။ လောကုတ္တရဓမ္မဿ၊ အား။ အနုဂ္ဂပမ္မံ၊ လျော်သော တရားဟူသော။ ပဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ၊ မဂ်၏ ရှေးအဖွင့်ဖြစ်သော အကျင့်ကို။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣမိနာ နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝါရ တို့၌။ အတ္ထော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၉၀။ သမဏမစလောဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ-တဗ္ဗော။) သမဏမစလောတိ၊ ကား။ သမဏအစလော၊ လှုပ်ရှား မယိုင် မြဲနိုင်သော သမဏဖြစ်သော။ (ပုဂ္ဂလော ကတမော စ) မကာရော၊ မ-အက္ခ ရာသည်။ ပဒသန္တိကရော၊ ရှေ့နောက်ပုဒ်တို့၏ ဆက်စပ်မှုကိုပြုတတ်၏။ နိစ္စလ-သမဏော၊ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော သမဏ ဖြစ်သော။ ထိရသမဏော၊ ခိုင်မြဲ သော သမဏ ဖြစ်သော။ (ပုဂ္ဂလော ကတမော စ) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ အယံ သောတာပန္နော၊ ဤ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သာသနော၊ ၌။ မူလဇာတာယ၊ ဖြစ်သော အမြစ် အရင်း ရှိသော။ သဒ္ဓါယ၊ သဒ္ဓါဖြင့်။ ပတိဋ္ဌိတတ္ထာ၊ တည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမဏမစလောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဇါ။ ပန၊ ကား။ သကဒါဂါမိ၊ သည်။ ရဇ္ဇန၊ ကိလေသဿ၊ တပ်မက်သော ကိလေသာ ၏။ အတ္ထိတာယ၊ ရှိသေး သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမဏပဒုမောတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ၊ ပဒုမ္မာ ကြာနိပန်း ကဲ့သို့ နိမြန်းသော သဘော ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍။ ဝုတ္ထော၊ ဟောတော်

မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ဣ၊ ဤ စတုက္ကန္တံ။ ရတ္တဋ္ဌော၊ တပ်မက်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်သည်။ ပဒုမတ္တော နာမ၊ ပဒုမ၏ အနက် မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ရှေး အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။

အနာဂါမိ၊ သည်။ ကာမရာဂသင်္ခါတဿ၊ ကာမရာဂဟု ဆိုအပ်သော။ ကိလေသဿ၊ တပ်မက်တတ်သော ကိလေသာ၏။ နတ္ထိတာယ၊ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမဏပုဏ္ဏရီကောတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ၊ ပုဏ္ဏရိက်ကြွဖြူ အသွင် ကာမရာဂအနိမ္မံ ကင်းစင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ပြီး။ ဟိ၊ မှန်။ ဣ၊ ဤ စတုက္ကန္တံ။ ပုဏ္ဏရဋ္ဌော၊ ဖြူစင် သည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်သည်။ ပုဏ္ဏရီကဋ္ဌော နာမ၊ ပုဏ္ဏရီက၏ အနက် မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ရှေး အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ ဒီကာသဝေါ၊ စ၊ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ် ကိုလည်း။ ထဒ္ဒ- ဘာဝကရာနံ၊ ကြမ်းတမ်းသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော။ ကိလေသာနံ၊ တို့၏။ အ ဘာဝေန၊ ကြောင့်။ သမဏေသု၊ တို့တွင်။ သမဏသုခမာလော နာမာတိ၊ မည်၏ ဟူ၍။ ဝါ၊ သိမ်မွေ့သော သမဏ မည်၏ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ စ၊ ဆက်။ သေ (သော)၊ ဤ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ အပ္ပဒုက္ခဋ္ဌေနပိ၊ ဒုက္ခ မရှိသည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်ကြောင့် လည်း။ သမဏသုခမာလောယေဝ၊ သိမ်မွေ့ နူးညံ့သော သမဏ မည်သည် သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ စတုက္က နိပါတ် ဒု-ပဏ် မစလဝဂ် ပုတ္တသုတ်၌ သမဏမစလ စသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အကျယ် ပြထားသေး၏။]

စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၅။ ပဉ္စကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၉၁။ ဗဉ္စကော ဌံ။ တကြာတိ၊ ကံး။ အာရဘတိ စ ဝိပုဋ်သာရိ စ ဟောတိတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ဟေဋ္ဌော၊ ဌံ။ တေသု ဥဒ္ဓိဋ္ဌပုဂ္ဂလေသု၊ ထိုအကျဉ်း ပြအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ယှာယန္တိ၊ ကား။ ယော အယံ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (အာရဘတိ စ-စသည်၌ စပ်။) အာရဘတိတိ ဣ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (လဗ္ဘမာနေ၊ သော။) အာရဗ္ဘ- သဒ္ဓေါ၊ အာရဗ္ဘကြိယာကို ဟောသော သဒ္ဓါသည်။ ကမ္မကိရိယာ ဟိ သန- ဝိရိယဝိကောပနာပတ္တိဝိတိက္ကမေသု၊ ကံဟူသောအနက်၊ ပြုလုပ်အပ်သော ကိစ္စ ဟူသော အနက်၊ ညှဉ်းဆဲခြင်းဟူသောအနက်၊ အားထုတ်ခြင်း ဟူသောအနက်၊ ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသောအနက်၊ အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်းဟူသော အနက်တို့၌။ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ တထာ ဟိ၊ ထို စကားကို ချဲ့ဦးအံ့။ သေ (သော)၊ ဤ

အာရမ္မ ကြိယာကို ဟောသောသုဒ္ဓါသည်။ ယံကိဉ္စိ၊ အမုတ် မရှိ တစုံတခု သော။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ သမ္ဘောတိ၊ ခံစားရ၏။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ဒုက္ခ သည်။ အာရမ္မပစ္စယာ၊ မိမိ ကိုယ်တိုင် အားထုတ် အပ်သော အကုသိုလ်ကံ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ (သမ္ဘောတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ ဤ ပါဠိရပ်၌။ ကမ္မေ၊ ကံ ဟူသော အနက်၌။ အာဂတော၊ လာပြီ။ [ခုဒ္ဒကနိကာယ် သုတ္တန်ပါတ် မဟာဝဂ် ဒုယတာနုပဿနာသုတ်။] မဟာရမ္မာ၊ များစွာ အားထုတ်အပ်သော ကြိယာ ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ များစွာ အားထုတ် အပ်သော ကိစ္စရှိကုန်သော။ တေ မဟာယညာ၊ ထို ကြီးစွာသော ယဇ်တို့သည်။ မဟပ္ပ- လာ၊ များသောအကျိုးရှိကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ဤ ပါဠိရပ်၌။ ကိရိယာယံ၊ ပြုလုပ်အပ်သော ကိစ္စ ဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော။) [ပဉ္စကအင်္ဂုတ္တရ တတိယပဏ် တိကဏ္ဍကိဝဂ် အာရမ္မတိသုတ်။]

သမဏံ ဂေါတမံ ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ၊ ရည်စူး၍။ ပါဏံ၊ သတ္တဝါကို။ အာရဘန္တိ၊ သတ်ဖြတ်ကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤ ပါဠိရပ်၌။ ဟိ သနေ၊ ညှဉ်းဆဲခြင်းအနက်၌။ (အာဂတော။) [မဇ္ဈိမပဏ်၊ ဂဟပတိဝဂ် ဇီဝကသုတ်။] ပဗ္ဗဿာသနေ၊ မြတ်စွာ ဘုရား သာသနာတော်၌။ အာရဘတ၊ အစစွာ အားထုတ်ကြ ကုန်လော့။ နိက္ကမထ၊ ကောသဇ္ဇမှ ထွက်မြောက်ကြကုန်လော့။ ယုဉ္ဇထ၊ ပြီးစီးအောင် အားထုတ်ကြ ကုန်လော့။ [စ၍ အားထုတ် ပြီးနောက် ကောသဇ္ဇ ဖြစ်၍ ပျင်းရိနေတတ်၏။ ထိုကဲ့သို့ မပျင်းရိအောင် အားထုတ်ကြ-ဟူလို။] ဣတိ၊ ဤ ပါဠိရပ်၌။ ဝိရိယေ၊ အားထုတ်ခြင်း ဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော။) [သဂါထာဝဂ္ဂ ပြဟ္မသံယုတ် ဒုတိယဝဂ် အရုဏဝတီသုတ်။] ဗီဇဂါမဘူတ- ဂါမသမာရမ္မာ၊ ဗီဇဂါမ်၊ ဘူတဂါမ်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းမှ။ ပဋိဝိရတော၊ ရှောင်ကြဉ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ၌။ ဝိကောပနေ၊ ဖျက်ဆီးခြင်း ဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော။) [သီလက္ခန် ပြဟ္မဇာလသုတ် စူဠသီလ အခန်း။] အာရဘတိ စ၊ အာပတ်ကို လွန်ကျူးသော အားဖြင့် အား ထုတ်လည်း အားထုတ်၏။ ဝိပုဋိသာရီ စ၊ နှလုံး မသာမယာ ရှိခြင်းသည် လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ၌။ အယံ ပန၊ ဤ အာရမ္မကြိယာကို ဟော သော သဒ္ဓါသည်ကား။ အာပတ္တိဝီတိက္ကမေ၊ အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း ဟူသော အနက်၌။ အာဂတော၊ ပြီ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဤသို့ ဤ အရာ၌ အာရမ္မ သဒ္ဓါ၏ အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း အနက်၌ လာသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။) အာပတ္တိဝီတိက္ကမဝသေန၊ အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း၏ အစွမ်း ဖြင့်။ အာရဘတိ စေဝ၊ အာပတ်ကို လွန်ကျူးသော အားဖြင့် အားထုတ် လည်း အားထုတ်၏။ တပစ္စယာ၊ ထို အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဝိပုဋိသာရီ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ အယံ၊

ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ ဣတ္ထေ အာရဘတိ စ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ စ ဟောတိ ဟူသော ပါဠိ
၌။ အတ္ထော၊ တည်း။

[ရှေး အဋ္ဌကထာ စာအုပ်တို့၌ “စေတောဝိမုတ္တိန္တိ - စသည် ရှိသေး၏။]
စေတောဝိမုတ္တိန္တိ၊ ကား။ ဖလသမာဓိံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကို။ ပညာဝိမုတ္တိန္တိ၊
ကား။ ဖလညဏံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ကို။ (နပ္ပဇာနာတိံ) ယထာဘူတံ
နပ္ပဇာနာတိတိ၊ ကား။ အနုဓိဂတတ္တာ၊ မရအပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
ယထာသဘာဝတော၊ အကြင် အကြင် ဟုတ်မှန်သော သဘော အားဖြင့်။
န ဇာနာတိ၊ မသိ။ ယတ္ထဿာတိ၊ ကား။ ယသ္မိံ၊ အကြင် အရဟတ္တဖိုလ်တည်း
ဟူသော အရာ၌။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယံ ဌာနံ၊ အကြင် အရဟတ္တဖိုလ်
တည်းဟူသောအရာ၌။ ပတွာ၊ ချွံ။ ဇေတဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ [“ယသ္မိံ
အဿ” ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်နှင့် တူကုန်သော။
ပါပကော၊ မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို အပါယ်လေးရွာသို့ ရောက်စေတတ် ကုန်
သော။ အကုသလော၊ အကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မော၊ တို့သည်။ ‘အပရိ-
သေသော၊ အကြွင်းအကျန် မရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ။) နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။
ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော။) ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမ္ပ တပါးစောဒက-
ပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ကိံ၊ အဘယ်အရာသို့။ ပတွာ၊ ရောက်၍။ တေ၊ ထို အကုသိုလ်
တရားတို့သည်။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။
အရဟတ္တမဂ္ဂံ၊ သို့။ (ပတွာ၊ ချွံ။ တေ၊ တို့သည်။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။)
ပန၊ ကား။ ဖလပုတ္တဿ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (တေ၊
ထို အကုသိုလ်တရားတို့သည်။) နိရုဇ္ဈန္တိ၊ နာမ၊ ချုပ်ပြီးတို့ မည်သည်။ ဟောန္တိ၊
ကုန်၏။ ဧဝံ သန္တေပိ၊ ဤသို့ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော် အကုသိုလ်တို့
ချုပ်ပြီးသည် မည်ပါသော်လည်း။ ဣဓ၊ ဤ ပဉ္စကအရာ၌။ မဂ္ဂကိစ္စဝသေန၊
အရဟတ္တ မဂ်၏ ကိစ္စ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဖလမေဝ၊ အရဟတ္တဖိုလ် ကိုသာ။
(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိသ္မိံ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

အာရမ္မဇာတိ၊ ကား။ အာပတ္တိဝိတိက္ကမသမ္ဘဝါ၊ အာပတ်ကို လွန်ကျူး
ခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ကုန်သော။ (အာသဝါ) ဝိပုဋ္ဌိသာရဇာတိ၊
ကား။ ဝိပုဋ္ဌိသာရတော၊ နှလုံးမသာယာခြင်းကြောင့်။ ဇာတော၊ ဖြစ်ကုန်
သော။ (အာသဝါ) ပဝဇ္ဇန္တိတိ၊ ကား။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်။
ဥပ္ပဇ္ဇနေန၊ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ‘ဝဇ္ဇန္တိ၊ တိုးပွားကုန်၏။ သာဓုတိ၊ သာဓု
ဟူသည်။ အာယာစနသာဓု၊ တောင်းခြင်းအနက်ကို ဟောကော သာဓု
တည်း။ ဣဒံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။
အာယသ္မတော၊ အရှင်သည်။ ဝတ၊ စင်စစ်။ ယာဝ၊ အလွန်အကဲသာလျှင်။
အပရဒ္ဓဉ္စ၊ ချွတ်ယွင်းလည်း ချွတ်ယွင်းစေအပ်ပြီ။ ဧဝံ သန္တေပိ၊ ဤသို့ ချွတ်

ယွင်းစေပါသော်လည်း။ မယံ၊ တို့သည်။ အာယသန္တံ၊ အရှင်ဘုရားကို။
 ယာစာမ၊ တောင်းပန်ပါကုန်၏။ ဒေသေတဗ္ဗယုတ္တကဿ။ ဒေသနာ ပြော
 ထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော အာပတ်ကို။ ဒေသနာယ၊ ဒေသနာ ပြော
 ခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဝုဠာတဗ္ဗယုတ္တကဿ၊ ထထိုက်သည်၏အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သော
 အာပတ်ကို။ ဝုဠာပနေန၊ ထစေခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ [ဤအလို “ဝုဠာပနေန”
 ဟု ရှိပါစေ။] (တနည်း) ဝုဠာတဗ္ဗယုတ္တကဿ၊ ထထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ယှဉ်
 သော အာပတ်မှ။ ဝုဠာနေန၊ ထခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ အာဝိကာတဗ္ဗယုတ္တ-
 ကဿ၊ ထင်စွာပြုထိုက်သည်၏အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သောအာပတ်ကို။ အာဝိကိရိ-
 ယာယ၊ ထင်စွာပြုခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ (ဒေသနာပြောခွင့် မရသေး၍ ထင်စွာ
 ပြုခြင်းအားဖြင့်၎င်း။) အာရမ္မဇော၊ အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်းကြောင့်
 ဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝေ၊ အာသဝေတို့ကို။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ သုဒ္ဓန္တေ၊
 စင်ကြယ်သောအဖို့၌။ ဌိတဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန၊ တည်သည်၏ အဖြစ်ကို
 ဆင်ခြင်ခြင်းအားဖြင့်။ (မိမိမှာ အာပတ်မှစင်ကြယ်ပြီဟု ဆင်ခြင်ခြင်းအား
 ဖြင့်။) ဝိပုဋ္ဌိသာရဇော၊ နှလုံးမသာယာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝေ၊
 တို့ကို။ ပဋိဝိနောဒေတွာ၊ ပယ်ဖျောက်၍။ နိဟရိတွာ၊ ထုတ်ပယ်၍။ ဝိပဿနာ-
 စိတ္တဉ္စေ၊ ကို၎င်း။ ဝိပဿနာပညာ၊ ကို၎င်း။ ဘာဝေတု၊ မိမိသန္တာန်၌
 ဖြစ်စေပါလော့။ ဝါ၊ ထိုးပွားစေပါလော့။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ကို။
 (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

အမုနာ ပဉ္စမေန ပုဂ္ဂလေနာတိ၊ ကား။ ပဉ္စမေန၊ ပဉ္စမ ဖြစ်သော။
 တေန ခိဏာသဝပုဂ္ဂလေန၊ ဤ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်။ (ပါဠိတော်၌ လာ
 သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ငါးပါးမြောက်ဖြစ်သော “နာရဘတိ စ န ဝိပုဋ္ဌိ-
 သာရိ စ ဟောတိ” ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်။) သမသမော ဘဝိဿတိတိ၊ ကား။
 လောကုတ္တရဂုဏေဟိ၊ လောကုတ္တရဂုဏ်တို့ဖြင့်။ သမဘာဝေနေဝ၊ တူသည်၏
 အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်။ သမော၊ တူသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ဣတိ
 ဝေ၊ သို့။ ခိဏာသဝေန၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်။ ဝါ၊ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို
 ဥပမာပြသဖြင့်။ ဩဝဒိတဗ္ဗော၊ ဆိုးမထိုက်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ (ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော။) [သမေန သမော သမသမော-ဟု ပြု။ သမေန-၌ ဘာဝပုဇာန
 ကြံပါ။ တူမျှသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တူမျှသောပုဂ္ဂိုလ်။ ထပ်တူထပ်မျှ ဖြစ်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်။]

အာရဘတိ န ဝိပုဋ္ဌိသာရိ ဟောတိတိ၊ ကား။ အာပတ္တိံ၊ သို့။ အာပဇ္ဇတိ၊
 ရောက်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အာပတ်သို့ရောက်ပါသော်လည်း။ တံ၊ ထိုအာပတ်
 ကို။ ဒေသေတံ၊ ဒေသနာပြောခြင်းငှါ။ သဘာဝပုဂ္ဂလံ၊ သဘောတူသော
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပရိယေသတိ၊ ရှာမှီး၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့

သင့်သောအာပတ်ကို ဒေသနာပြောခြင်းငှါ သဘောတူသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှာနေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ၊ နှလုံးမသာယာခြင်း ရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ ပန ဝုဋ္ဌိတတ္တာ န ဝိပုဋ္ဌိသာရီ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ” ဟူသောဝါကျ မပါ။ နောက်ပြင်စာအုပ်တို့၌ ပါ၏။] ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ ဝုဋ္ဌိတတ္တာ၊ အာပတ်မှ ထပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ၊ သည်။ န ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

န အာရဘတိ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ ဟောတိတိ၊ ကား။ အာပတ္တိံ၊ သို့။ နာပဇ္ဇတိ၊ မရောက်။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အာပတ်သို့ မရောက်ပါသော်လည်း။ ဝိနယပညတ္တိယံ၊ ဝိနည်းပညတ်တော်၌။ အကောဝိဒတ္တာ၊ မကျွမ်းကျင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အနာပတ္တိယံ၊ အာပတ်မဟုတ်သည်၌။ အာပတ္တိံသညိ၊ အာပတ်ဟု ဖြစ်သော သညာရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ [ဤ ဝါကျ လည်း ရှေးစာအုပ်တို့၌ မပါ။] ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ သကိံ၊ တကြိမ်။ အာပတ္တိံ၊ သို့။ အာပဇ္ဇိတွာ၊ ၍။ တတော၊ ထို အာပတ်မှ။ ဝုဋ္ဌာယ၊ ထ၍။ ပစ္စာ၊ နောက်၌။ ကိဉ္ဇာပိ နာပဇ္ဇတိ၊ အကယ်၍ကား မရောက်ပါပေ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မရောက်ပါသော်လည်း။ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ၊ ကို။ ဝိနောဒေတံ၊ ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ။ န သက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

န အာရဘတိ န ဝိပုဋ္ဌိသာရီ ဟောတိတိ၊ ကား။ အာပတ္တိံ၊ သို့။ နေဝ အာပဇ္ဇတိ၊ မရောက်။ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမူတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ သေ (သေသော) ပုဂ္ဂလော၊ ဤ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတမော၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ဩဿဋ္ဌဝိရိယပုဂ္ဂလော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ခြင်း၌ စွန့်လွှတ်အပ်သော ဝိရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ [ကမ္မဋ္ဌာန်း အားမထုတ်။] ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထို စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မေ ငါ့အား။ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓကာလေ၊ ဤ ဘုရားလက်ထက်တော်အခါ၌။ ပရိနိဗ္ဗာနေန၊ ပရိနိဗ္ဗာန် စံခြင်းဖြင့်။ ကိံ၊ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ အနာဂတေ၊ နောင်အခါ၌။ မေတ္တေယျသမ္မာသမ္ပန္နကာလေ၊ မေတ္တေယျမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါ၌။ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ကြံ၍။ ဝိသုဒ္ဓသီလော၊ စင်ကြယ်သော သီလ ရှိသည်။ (သမာနော)ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ပဋိပတ္တိံ၊ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း အကျင့်ကို။ န ပူရေတိ၊ မဖြည့်ကျင့်။ သောပိ၊ ထို စင်ကြယ်သော သီလရှိလျက် မဂ် ဖိုလ်ရကြောင်း ဖြစ်သော အကျင့်ကို မကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း။

(ဩဝဒိတဗျော-၌ စပ်) [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “သော ဟိ” ဟု ရှိ၏။] အာယသ္မာ၊ အရှင်ဘုရားသည်။ ကံမတ္ထံ၊ ငှါ။ ပမတ္ထော၊ မေ့လျော့သည်။ (ဟုတွာ) ဝိဟရတိ၊ နေပါသနည်း။ ပုထုဇ္ဇနဿ နာမ၊ ပုထုဇဉ်၏ မည်သည်။ ဂတိ၊ ဂတိသည်။ အနိဗ္ဗဒ္ဓါ၊ မမြဲ။ ဟိ၊ မှန်။ အာယသ္မာ၊ သည်။ မေတ္ထေယျ-သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓဿ၊ ၏။ သမ္ပုဒဘာဝံ၊ မျက်မှောက်၏ အဖြစ်ကို။ လဘေယျပိ၊ ရသော်လည်း ရရာ၏။ န လဘေယျာပိ၊ မရသော်လည်း မရရာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အရဟတ္တတ္တယ၊ အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုးငှါ။ ဝိပဿနံ၊ ကို။ ဘာဝေဟိ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေပါလော့။ ဝါ၊ တိုးပွားစေပါလော့။ ဣတိ သို့။ ဩဝဒိတဗျော၊ ဆုံးမထိုက်သည်သာ။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝါရ တို့၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသော ပုဂံအပေါင်းကို။ ပုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

၁၉၂။ ဒတွာ အဝဇာနာတီတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဂံတို့၌။ (အတ္ထော ဝေံ ဝေဒိတဗျော။) ဧကော၊ တပါးသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ မဟာပုညော၊ ကြီးသော ကံရှိသည်။ (ဟုတွာ) စတုပစ္စယလာဘိ၊ လေးပါး သော ပစ္စည်းတို့ကို ရခြင်းရှိသည်။ [“မဟာပုညော”ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဟောတိ၊ ၏။ သော၊ ထို ရဟန်းသည်။ စိဝရာဒိနိ၊ သင်္ကန်း အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို။ လဘိတွာ၊ ရှိ။ အညံ၊ အခြားသော။ အပ္ပပုညံ၊ နည်းသော ကံရှိသော ရဟန်းကို။ အာပုစ္ဆတိ၊ သင်္ကန်း အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပန်ပြော၏။ (အလိုရှိလျှင် ယူဖို့ရန် လျှောက်ထား၏။) သောပိ၊ ထို အပ္ပပုညရဟန်းသည် လည်း။ တသ္မိံ၊ ထို မဟာပုညရဟန်းသည်။ ပုနုပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ အာပုစ္ဆန္တေပိ၊ သင်္ကန်း အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပန်ပြောသော်လည်း။ ဂဏှာတိ ယေဝ၊ ယူမြဲ ယူသည်သာ။ အထ၊ ထိုမှနောက်၌။ အဿ၊ ထို ထပ်ကာ ထပ်ကာ ယူသော ရဟန်းအား။ (ဥပ္ပါဒေတုကာမော-၌ စပ်။) ဝါ၊ ၏။ (မင်္ဂလာဝံ-၌ စပ်။) ဣတရော၊ အခြားသော မဟာပုညရဟန်းသည်။ ထောကံ၊ အနည်း ငယ်။ ကုပိတော၊ စိတ်ဆိုးသည်။ ဟုတွာ၊ ရှိ။ မင်္ဂလာဝံ၊ မျက်နှာ မသာယာသည်၏ အဖြစ်ကို။ (အပ္ပပုညရဟန်း၏ မျက်နှာမသာယာသည်၏ အဖြစ်ကို။) ဥပ္ပါဒေတုကာမော၊ ဖြစ်စေခြင်းငှါ အလိုရှိသည်။ (ဟုတွာ) ဝဒတိ၊ ပြော၏။ (ကံ၊ နည်း။) အယံ၊ ဤ ရဟန်းသည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ဓမ္မတယ၊ သဘောအားဖြင့်။ စိဝရာဒိနိ၊ ထိုကို။ န လဘတိ၊ မရ။ အမ္မေ၊ တပည့်တော်တို့ကို။ နိဿာယ၊ ရှိ။ (မို့ရမူ။) လဘတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ (ဝဒတိ၊ ၏။) ဝေံ၊ သို့။ (ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာဖြင့်။) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဒတွာ၊ ရှိ။ အဝဇာနာတိ နာမ၊ အောက်ချ၍ မှတ်ထင်သည် မည်၏။ ဝါ၊ အထင်သေးသည် မည်၏။

ပန၊ ကား။ ဧကော၊ တပါးသော ရဟန်းသည်။ ဧကေန၊ တပါးသော ရဟန်းနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဒွေ(ဝဿာနိ)၊ နှစ်နှစ်တို့ပတ်လုံးသော်၎င်း။ တိဏိဝဿာနိ၊ သုံးဝါတို့ပတ်လုံးသော်၎င်း။ [“ဒွေ တိဏိ” နေရာဝယ် “ဒွေတ္တိဏိ”ဟု သမာသိရုံလျှင် ကောင်း၏။] ဝသန္တော၊ နေလသော်။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ တံ ပုဂ္ဂလံ၊ ကိုး ဂရိုကတော၊ အလေးအမြတ်ပြု၍။ ပစ္စာ၊ ၌။ ကာလေ၊ အခါသည်။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ၊ သွားလသော် သွားလသော်။ ဝါ၊ လွန်လသော် လွန်လသော်။ စိတ္တိကာရံ၊ စိတ်မဟုတ်သော်လည်း စိတ်ကဲ့သို့ ပြုမှုကို။ ဝါ၊ အရိုအသေပြုမှုကို။ န ကရောတိ၊ မပြု။ အာသနာပိ၊ နေရာမှ လည်း။ န ဝုဋ္ဌာတိ၊ မထတော့။ ဥပဋ္ဌာနမ္ပိ၊ ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့လည်း။ န ဂစ္ဆတိ၊ မသွားတော့။ ဧဝံ ဤသို့။ (ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ သံဝါသေန၊ အတူတကွနေခြင်းကြောင့်။ အဝဇာနာတိ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မည်၏။ [ဤ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “အရောဝင်တော့ အရိုသေ တန်သည်” ဟု ဆိုကြသည်။]

အာဓေယျမုခေါတိ ၊ ကား။ အာဒိတော၊ အစ၌။ (ရှေးဦးစွာ။) ဓေယျမုခေါ၊ ထားထိုက်သော နှုတ်စကားကို ယူခြင်းရှိသည်။ ပဌမသ္မိံ ယေဝ၊ ပဌမပြောအပ်သော စကား၌သာ။ ဌပိတမုခေါ၊ ထားအပ်သော နှုတ်စကား ကို ယူခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အဓိမုစ္စိတာ ဟောတိတိ၊ ကား။ သဒ္ဓါတော၊ ယုံကြည်တတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ [“သဒ္ဓါ-ဓိမောက္ခော”ကဲ့သို့ အဓိ+မုစ ဓာတ်သည် ယုံကြည်ခြင်း အနက်ဟော။

၁။ အာဓေယျမုခေါ။ ။ “အာ+ဓေယျ” ၌ အာ-ကို “အာဒိတော”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအာဒိ ဟူသည်လည်း “ပဌမကြားအပ်သော စကား တည်း”ဟု၎င်း။ “တော-ပစ္စည်းလည်း သတ္တမိအနက်ဟော”ဟု၎င်း သိစေလို၍ “ပဌမဝစနသ္မိံ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဧဝ-ကား ရသင့်၍ ထည့်အပ်သော ပုဒ်တည်း။ ဓေယျ-၌ ဓာ-ဓာတ်သည် ဌပန အနက်ဟော၊ ဣ-ပစ္စည်းသည် တ-ပစ္စည်း၏ အနက် ဟောဟု သိစေလို၍ “ဌပိတ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဋီကာ၌ကား “ဌပေတွာ”ဟု ဖွင့်၏။

ပုခ အနက်။ ။ ဤအဖွင့်မျှဖြင့် မုခ၏အနက်သည် မထင်ရှားသေး။ နောက်၌ “ကထံ ဂဏှာတိ”ကို ထောက်၍ မုခ-ဖြင့် မုခ-မှ ထွက်သော စကားကို ယူခြင်းတိုင်အောင် ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ယူရသည်ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “အဝဇာရေတွာ အာဒိကထာယ ဧဝ ဌပိတ ဂဏှောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဟု အဖြောင့်ဖွင့်သည်။

၁၀နနတ္ထ။ ။ အာဒိတော+ဓေယျ-အစစွာ ကြားအပ်သော စကား၌+ထားအပ်၊ အာဓေယျ+မုခံ (နှုတ်ဖြင့် ပြောအပ်သော စကားကို ယူခြင်း) ယသာတိ အာဓေယျမုခေါ-အစစွာ ကြားအပ်သော စကား၌ ထားအပ်သော နှုတ်ထွက်စကားကို ယူခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။ [အင်္ဂုတ္တိရံ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ပဉ္စကနိပါတ်၊ တတိယ-ပဏ်၊ တိကဏ္ဍကိဝဂ်၊ အဝဇာနာတိသုတ်၌ တမျိုးဖွင့်ထားသေးသည်။]

တု-ပစ္စည်း၊ သဒ္ဓါတာ-ဉ္စလည်း သံ+ဓာ ဓာတ် တု-ပစ္စည်းပင်။ တကြ၊ ထိုအာဓေယျမှ အဓိပ္ပာယ်တစ် အဖြစ်၌။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း။ ဧကော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ သာရူပံယေဝ၊ ရဟန်းတို့၏ အကျင့်အား လျောက်ပတ် သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဘိက္ခု၊ ကို။ ဒေသော၊ ဤ ရဟန်းသည်။ အသာရူပေ၊ ရဟန်းတို့၏ အကျင့်အား မလျောက်ပတ်သော ရဟန်းတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ကထေတိ၊ ပြော၏။ (ပဌမ ပြော၏။) တံ၊ ထို ပဌမပုဂ္ဂိုလ် ပြောအပ်သော စကားကို။ သုတွာ၊ ကြား၍။ သေ(သော)၊ ဤ နားထောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နိဋ္ဌံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ [“အသာရူပပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ဆုံးဖြတ်သည်။] ပုန၊ တဖန်။ အညေန၊ အခြား သော။ သဘာဂေန၊ သဘောတူသော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ အယံ၊ ဤရဟန်း သည်။ သာရူပေ၊ ရဟန်းတို့၏ အကျင့်အား လျောက်ပတ်သော ရဟန်း တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တပိ၊ ပြောအပ်ပါသော်လည်း။ [နောက်၌ “ဝုတ္တောပိ” ဟု ရှိလတ္တံ့။] တဿ၊ ထို ဒုတိယပြောသော ရဟန်း၏။ ဝစနံ၊ ကို။ န ဂဏှာတိ၊ မယူတော။ (လက်မခံတော့။) အသုကေန နာမ၊ ဤ မည်သော ရဟန်းသည်။ အယံ၊ ဤ ရဟန်းသည်။ အသာရူပေ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အဗ္ဗာကံ၊ တပည့်တော်တို့အား။ ကထိတံ၊ ပြောအပ်ပါပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြော၍။ ပုရိမဘိက္ခုနောဝ၊ ရှေးဦးစွာ ပြောဆိုသော ရဟန်း၏သာ။ ဝစနံ၊ ကို။ ဂဏှာတိ၊ အတည်ယူ၏။

အပရော၊ တပါးသော ရဟန်းသည်လည်း။ တဿ၊ ထို အာဓေယျမှ ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဒုယိလံ၊ သီလမရှိသော ရဟန်းကို။ သီလဝါတိ၊ သီလရှိသော ရဟန်းဟူ၍။ ကထေတိ၊ ၎င်း။ တဿ၊ ထို ပဌမပြောသော ရဟန်း၏။ ဝစနံ၊ ကို။ သဒ္ဓဟိတွာ၊ ယုံကြည်၍။ ပုန၊ တဖန်။ အညေန၊ အခြားသော ဒုတိယ ရဟန်းသည်။ သေ(သော)ဘိက္ခု၊ သည်။ အသာရူပေ၊ တည်း။ အယံ၊ ဤ အသာရူပရဟန်းသည်။ တုဗ္ဗာကံ၊ အရှင်တရားတို့၏။ သန္တိကံ၊ သို့။ ဥပသကံမိတံ၊ ငှါ။ န ယုတ္တော၊ မသင့်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တော၊ ပြောအပ်သည်။ (သမာနော)ပိ၊ သော်လည်း။ တဿ၊ ထို ဒုတိယပြောသော ရဟန်း၏။ ဝစနံ၊ ကို။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူ၍။ (မယူပံ) ပုရိမသေဝ၊ ရှေးဦးစွာ ပြောသော ရဟန်း၏သာ။ ကထံ၊ ကို။ ဂဏှာတိ၊ အတည်ယူ၏။ အပရော၊ သည်။ ဝဏ္ဏမ္ပိ၊ ဂုဏ်ကိုလည်း။ ကထိတံ၊ ပြောဆိုအပ်သည်ကို။ ဂဏှာတိ၊ ၎င်း။ အဝဏ္ဏမ္ပိ၊ ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အဖြစ်ကိုလည်း။ ကထိတံ၊ ပြောဆိုအပ်သည် ကို။ ဂဏှာတိ ယေဝ၊ သည်သာ။ သယမ္ပိ၊ ဤရဟန်းသည်လည်း။ အာဓေယျ- မုခေါ ယေဝ၊ အာဓေယျမှပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်သာ။ ဝါ၊ ရှေးဦးစွာ ကြားအပ်

သော စကား၌ ထားထိုက်သော နှုတ်ဖြင့် ပြောအပ်သော စကားကို မှတ်ယူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်သာ။ အာဇာတဗ္ဗမုခေါ၊ ရှေးဦးစွာ ကြားအပ်သော စကား၌ ထားထိုက်သော နှုတ်ဖြင့်ပြောအပ်သော စကားကို မှတ်ယူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယံ ယံ၊ အကြင် အကြင် အကြောင်းအရာကို။ သုဏာတိ၊ ရှေးဦးစွာ ကြားရ၏။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို ရှေးဦးစွာ ကြားအပ်သော အကြောင်းအရာ၌။ ဌပိတမုခေါ၊ ထားအပ် သော နှုတ်ဖြင့် ပြောအပ်သော စကားကို မှတ်ယူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ အတ္တော၊ နက်။ [ယခုအခါ ခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဆရာတော်ဖြစ်သူတို့သည် ရှေးဦးစွာ ကြားအပ်သော စကားကို အမှန်ယူထား မိတတ်ကြသည်။]

လောလောတိ၊ ကား။ သဒ္ဓါဒီနံ၊ သဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏။ [အာဒိ-ဖြင့် တတ္ထိ၊ ပေမ၊ ပသာဒ-တို့ကို ယူ။] ဣတ္ထရကာလဋ္ဌိတိကတ္တာ၊ တိုလှသော ကာလမျှ တည်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အသဒ္ဓိယာဒိတိ၊ အသဒ္ဓိယ အစရှိသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်။ လုလိတဘာဝေန၊ ဒိပိစက်အပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ လောလော၊ လျှပ်ပေါ်လော်လည်သူမည်၏။ [လုလ- ဓာတ်သည် မဒ္ဓန-အနက်ဟောတည်း။ “လုလိယတေတိ လောလော” ဟု ပြု။ “လျှပ်ပေါ်လော်လည်” ဟူသော အနက်ကား ဝေါဟာရတ္ထတည်း။] ဣတ္ထရ- သဒ္ဓေါတိ၊ ကား။ ပရိတ္တသဒ္ဓေါ၊ နည်းသော် သဒ္ဓါရှိသည်။ အပရိပုဏ္ဏသဒ္ဓေါ၊ မပြည့်သော သဒ္ဓါရှိသည်။ (ဟောတိ။) သေသေသုပိ၊ ဣတ္ထရသဒ္ဓ-မှကြွင်းသော ဣတ္ထရတတ္ထိ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော၊ တည်း။ ပန၊ အထူးကား။ ဣ၊ ဤ ဣတ္ထရ၊ တတ္ထိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ဘဇနဝသေန၊ ဆည်းကပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သဒ္ဓါဝ၊ သဒ္ဓါသည်ငင်။ တတ္ထိ၊ ဆည်းကပ်ခြင်းတည်း။ ပေမံ၊ ပေမ ဟူသည်။ သဒ္ဓါပေမံ၊ သဒ္ဓါဖြင့် ချစ်ခြင်းသည်ငင်း။ ဂေဟသိတပေမမ္ပိ၊ အိမ်၌ရှိသော လူဝတ်ကြောင်တို့၏ ချစ်ခြင်းမျိုးသည်ငင်း။ ဝဲနုတိ၊ သင့်၏။ ပသာဒေါ၊ ပသာဒဟူသည်။ သဒ္ဓါပသာဒေါ၊ သဒ္ဓါဟူသော ကြည်ညိုခြင်းသာတည်း။

ဧဝံ ပုဂ္ဂလော လောလော ဟောတိတိ၊ ကား။ ဧဝံ၊ သို့။ ဣတ္ထရသဒ္ဓါဒိ- တာယ၊ နည်းငယ်တိုလှသော သဒ္ဓါရှိသူ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ လောလော နာမ၊ လျှပ်ပေါ်လော်လည်သူ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဟလိဒ္ဓိရာဂေါ ဝိယ၊ နန္ဒင်းဖြင့် ဆိုးအပ်သော အရောင်သည် ကဲ့သို့ငင်း။ ထုသရာသိမ္ပိ၊ ဖွဲ့အစဉ်။ ကောရိတခါဏကော ဝိယ၊ စိုက်ထားအပ် သော သစ်ငုတ်သည်ကဲ့သို့ငင်း။ အာပပိဋ္ဌိယံ၊ မြင်း၏ ကျောက်ကုန်း၌။ ဌပိတကုဗ္ဗဏှံ ဝိယ စ၊ ထားအပ်သော ဖရုံသီးကဲ့သို့ငင်း။ အဘိဓာန်၌

“ကုမ္ဘဏ္ဍာ တု’စ ဝလ္လိတော’ ဟု ပုလ္လိင်ရို၏။] အနိဗ္ဗဒ္ဓာနော၊ မမြဲသော တည်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတု၊ ရှိ။) မုဟုတ္တေန၊ တမုဟုတ်ဖြင့်။ (ချက်ချင်း။) ပသီဒတိ၊ ကြည်ညို၏။ မုဟုတ္တေန၊ ဖြင့်။ ကုပ္ပတိ၊ အကြည်ညိုပျက်၏။ [“ကုပ္ပတိ၊ အပျက်ထွက်၏”ဟု ရှေးနိဿယ ပေး၏။] မန္တော မောမူဟောတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၏။ အညာဏဘာဝေန၊ ဉာဏ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မန္တော၊ နံ့ညို၏။ အဝိသဒတာယ၊ မသန့်ရှင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အသိဉာဏ်၏ မသန့်ရှင်း မထက်မြက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) မောမူဟော၊ အလွန် တောဝေ သည်။ (ဟောတိ။) မဟာမူဠော၊ ကြီးစွာတောဝေသဟူသည်။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

၁၉၃။ ယောဓာဇီဝူပမေသု၊ ပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော’ဝေ ဝေဒိတဗော။) ယောဓာဇီဝေတိ၊ ကား။ ယုဒ္ဓုပဇိဝိနော၊ စစ်တိုက်ခြင်းဟူသော အသက် မွေး ဝမ်းကျောင်းရှိသူ တို့သည်။ ဝါ၊ စစ်တိုက်ခြင်းကို မှီ၍ အသက်မွေးသူ တို့သည်။ (ပဉ္စ) ရဇဂ္ဂန္တိ၊ ကား။ ဟတ္ထိအဿာဒိနံ၊ ဆင် မြင်း အစရှိသော စစ်တပ်တို့၏။ ဝါဒပ္ပဟာရသိန္နာယ၊ ခြေတို့ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့် ကွဲပျက် သော။ ဘူမိယာ၊ မြေမှ။ ဥဂ္ဂတံ၊ အထက်သို့ တက်သော။ ရဇက္ခန္ဓံ၊ မြူမှုန် အစုကို။ (ဖုံလုံးကြီးကို။) (ဒိသ္မာ သံသီဒတိ-၌ စပ်။) န သန္တမ္ပတိတံ၊ ကား။ သန္တမ္ပိတွာ၊ ကောင်းစွာ တောင့်၍။ ဌာတု၊ တည်ခြင်းငှါ။ န သက္ကောတိ၊ မစုမ်းနိုင်။ သဟတိ ရဇဂ္ဂန္တိ၊ ကား။ ရဇက္ခန္ဓံ၊ မြူမှုန်အစုကို။ ဒိသ္မာပိ၊ မြင်၍ လည်း။ အဓိဝါသေတိ၊ မိမိ၏ အထက်၌ ဝင်သက်တည်နေစေနိုင်၏။ ဝါ၊ ခံနိုင်၏။ ဒေဂ္ဂန္တိ၊ ကား။ ဟတ္ထိအဿာဒိပိဋ္ဌေသု ဝါ၊ ဆင် မြင်းအစရှိသည်တို့၏ ကျောက်ကုန်းတို့၌၎င်း။ ရထေသု ဝါ၊ ရထားတို့၌၎င်း။ ဥဿာပိတာနံ၊ အထက်၌ ထောင်းမတ်စေအပ်ကုန်သော။ ဝါ၊ စိုက်ထူအပ်ကုန်သော။ ဓဇာနံ၊ အလံတို့၏။ အဂ္ဂံ၊ အစုကို။ (ဒိသ္မာ သံသီဒတိ။) ဥဿာရထန္တိ၊ ကား။ ဟတ္ထိ- အဿရထာဒိနုဉ္ဇေဝ၊ ဆင် မြင်း ရထား အစရှိသည်တို့၏၎င်း။ ဗလကာယဿ စ၊ စစ်သည် ဗိုလ်ပါအပေါင်း၏၎င်း။ ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓံ၊ အထက်သို့ မြင့်သော အသံ၊ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်သို့ ကျယ်ပြန့်သော အသံကို။ (သုတွာ သံသီဒတိ။)

သမ္မဟာရေတိ၊ ကား။ သမာဂတေ၊ စစ်တပ်ချင်း ရင်ဆိုင်လသော်။ အပ္ပမတ္တကေပိ၊ အနည်းငယ်မျှလည်းဖြစ်သော။ (မပြောပလောက်သော။) ပဟာရေ၊ ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်။ (ထိုးခုတ်ခြင်းကြောင့်။) (ဟညတိ။) ဟညတိတိ၊ ကား။ ဝိဟညတိ၊ ပင်ပန်း၏။ ဝိဿာတံ၊ ပင်ပန်းခြင်းသို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်၏။ ပျာပဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ ဝိပတ္တိံ၊ စိတ်ပျက်ခြင်းသို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ပကတိဘာဝံ၊ ပင်ကိုယ်၏ အဖြစ်ကို။ ဇဟတိ၊ စွန့်၏။ သဟတိ သမ္မဟာရန္တိ၊ ကား။ ဒုတ္တယော၊ နှစ်ချက် သုံးချက်ကုန်သော။ ပဟာရေ၊

ထိုးခုတ်ခြင်းတို့သို့။ ပတ္တာမိ၊ ရောက်ပါသော်လည်း။ (အထိုးအခုတ် ခံရပါသော်လည်း။) သဟတိ၊ ခံနိုင်၏။ အဓိဝါသေတိ၊ ၎င်း။ တမေဝ သင်္ဂါမသိသန္တိ၊ ကား။ တမေဝ ဇယခန္ဓာဝါရဋ္ဌာနံ၊ ထိုစစ်အောင်မြင်ရာဖြစ်သော သစ်တပ်မြို့ အရပ်ကို။ အဇ္ဈာဝသတိတိ၊ ကား။ သတ္တာဟမတ္တံ၊ ခုနစ်ရက် အတိုင်းအရှည်ရှိသောကာလပတ်လုံး။ အဘိသဝိတွာ၊ လွမ်းမိုး၍။ အာဝသတိ၊ နေ၏။ ကိံကာရဏာ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ (အာဝသတိ၊ နည်း။) လဒ္ဓပ္ပဟာရာနံ၊ ရအပ်သောထိုးခုတ်ခြင်းရှိကုန်သော စစ်သားတို့အား။ (ဒဏ်ရာ ရလာသော စစ်သားတို့အား။) ပဟာရဇဂ္ဂနတ္ထဉ္ဇေဝ၊ ထိုးခုတ်အပ်သော ဒဏ်ရာကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း အကျိုးငှါငှင်း။ (ဆေးကုဖို့ရန်ငှင်း။) ကတကမ္မာနံ၊ ပြုအပ်ပြီးသော တိုက်ခိုက်မှုရှိကုန်သော စစ်သားတို့အား။ ဝိသေသံ၊ အလုပ်အထူးကို။ (တိုက်ရည် ခိုက်ရည်ကို။) ဥ တ္တာ၊ ၍။ ဌာနန္တရဒါနတ္ထဉ္ဇေ၊ ထူးကဲသောအရာကို ပေးခြင်းအကျိုးငှါငှင်း။ (ရာထူးတိုးမြှင့်ပေးဖို့ရန်ငှင်း။) ဣဿရိယသုခါနုဘဝနတ္ထဉ္ဇေ၊ အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ချမ်းသာကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှါငှင်း။ (အာဝသတိ၊ ၎င်း။)

၁၉၄။ ဣဒါနိ၊ ဤ။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သတ္တု၊ မြတ်စွာတုရား၏။ ယောဓာဇီဝေတိ၊ စစ်တိုက်ခြင်းဟူသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရှိသူတို့ ဖြင့်။ ဝါ၊ စစ်တိုက်ခြင်းကိုမရှိ၍ အသက်မွေးသူတို့ဖြင့်။ ကိစ္စံ၊ အလုပ်ကိစ္စ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိပါ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ယောဓာဇီဝေတို့ဖြင့် ကိစ္စမရှိပါသော် လည်း။ ဣမသ္မိံ သာသနေ၊ ဤ။ တထာရှုပေ၊ ထိုသို့ ယောဓာဇီဝေတို့နှင့်တူသော သဘောရှိကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလေ၊ တို့ကို။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ ဣဒံ ဩပမ္ပံ၊ ဤ ဥပမေယျစကားကို။ (ဘဂဝတာ) အာဘတံ၊ ဆောင်တော်မူ အပ်ပြီ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ ပုဂ္ဂလေ၊ ထိုဥပမေယျဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ် တို့ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေမေဝန္တိအာဒိံ၊ ဤသို့ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ တတ္ထ၊ ထိုဥပမေယျ စကားရပ်၌။ သံသိဒတိတိ၊ ကား။ မိစ္ဆာပိတက္ကသ္မိံ၊ မိစ္ဆာပိတက်၌။ (ကာမ ပိတက် စသည်၌။) ဝိသိဒတိ၊ အထူးသဖြင့် သက်ဝင် နစ်မြုပ်၏။ အနုပဝိသတိ၊ အစဉ်လိုက်သောအားဖြင့် ဝင်၏။ န သက္ကောတိ၊ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတန္တိ၊ ကား။ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ၊ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံး ခြင်းကို။ ဝါ၊ ကျင့်သုံးအပ်သော မြတ်သောအကျင့်ကို။ အနုပစ္စိန္တမာနံ၊ မပြတ်အောင်။ ဂေါပေတံ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ။ န သက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။

သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာတိ၊ ကား။ သိက္ခာယ၊ အဓိသီလသိက္ခာ၌။ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ၊ အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို။ ပကာသေတွာ၊ ထင်ရှားပြ၍။ (ဟိနာယာဝတ္ထတိ-၌ စပ်။) ကိမဿ ရဇပုသ္မိန္တိ၊ ကား။ တဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၎င်း။

ရေကန် နာမ၊ ပြုအစု၏ အဖြစ်မည်သည်။ ကိံ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ သို့။ (ဘဂဝါ) ဝေဒတိ၊ ၎င်း၏။ [“ရေကန်သို့”၌ သို့-ဝိဘတ်သည် ပဌမအနက်၌ သက်သည်ဟု သိစေလို၍ “ရေကန် နာမ”ဟု ဖွင့်သည်။] အဘိရူပတိ၊ ကား။ အဘိရူပဝတိ၊ လွန်ကဲသော အဆင်းရှိ၏။ ဒဿနိယာတိ၊ ကား။ ဒဿန-ယောဂါ၊ ကြည့်ရှုခြင်းကို ထိုက်၏။ ပါသာဒိကာတိ၊ ကား။ ဒဿနေနေဝ၊ မြင်ရခြင်းဖြင့်ပင်။ စိတ္တပုသာဒါဝဟာ၊ စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဆောင်နိုင်၏။ ပရမာယာတိ၊ ကား။ ဥတ္တမာယ၊ လွန်မြတ်သော။ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတယာတိ၊ ကား။ သရီရဝဏ္ဏေန စေဝ၊ ကိုယ်၏ အဆင်းနှင့်၎င်း။ အင်္ဂသဏ္ဍာနေန စ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်နှင့်၎င်း။ (သမန္နာဂတာ ဟောတိ။)

၁၉၆-၇-ဂ။ ဥပယာတိတိ၊ တား။ အဝဟသတိ၊ အောက်ချ၍ ရယ်၏။ ဝါ၊ တိုးတိုးရယ်၏။ ဝါ၊ ပြုံး၏။ ဥလ္လပတိတိ၊ ကား။ ကထေတိ၊ စကား ပြော၏။ ဥဗ္ဗတ္တတိတိ၊ ကား။ ပါဏိံ၊ လက်ခုပ်ကို။ ပဟရိတွာ၊ ပုတ်ခတ်၍။ (တနည်း) ပါဏိံ ပဟရိတွာ၊ လက်ခုပ်တီး၍။ မဟာဟသိတိ၊ ကျယ်စွာသော ရယ်ခြင်းကို။ ဟယတိ၊ ရယ်၏။ ဥပ္ပဏ္ဍတိတိ၊ ကား။ ဥပ္ပဏ္ဍနကံ၊ ပြောင်လျှင်ကြောင်းစကားကို။ ကထေတိ၊ ပြော၏။ အဘိနိသိဒတိတိ၊ ကား။ အဘိဘဝိတွာ၊ လွမ်းမိုး၍။ သန္တိကေ ဝါ၊ အနီး၌သော်၎င်း။ ကောသနေ ဝါ၊ တခုတည်းသော နေရာ၌သော်၎င်း။ နိသိဒတိ၊ ၎င်း၏။ ဒုတိယပဒေပိ၊ အဘိနိပဇ္ဇတိ-ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ တည်း။ အဇ္ဈောတ္ထရတိတိ၊ ကား။ အဝတ္ထရတိ၊ လွမ်းမိုး၏။ ဝိနိဝေဋ္ဌေတွာ ဝိနိမော-စေတွာတိ၊ ကား။ ဂဟိတဋ္ဌာနတော၊ ကိုင်အပ်ရာအရပ်မှ။ တဿ၊ မာတုဂါမ၏။ ဟတ္ထံ၊ လက်ကို။ ဝိနိဝေဋ္ဌေတွာ စေဝ၊ ဖြေ၍၎င်း။ မောစေတွာ စ၊ လွတ်စေ၍၎င်း။ (ယေန ကာမံ ပတ္တမတိ။) ဧတ္ထ၊ ဤ ယောဓာဇီဇူပမနိဒ္ဒေသ၌။ သေသံ၊ ဖွင့်အပ်ပြီးသော ပုဒ်မှ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်။ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ သည်သာ။

၁၉၇။ ပိဏ္ဍပါတိကေသု၊ ပိဏ္ဍပါတိကပဉ္စကတို့၌။ (အတ္တော ဝေ ဝေဒိ-တဗ္ဗော။) မန္တုတ္တာ မောမ္မဟတ္တာတိ၊ ကား။ သမာဒါနံ၊ ဓုတင်ဆောက်တည်နည်းကို။ နေဝ ဇာနာတိ၊ မသိ။ အာနိသံသံ၊ ဓုတင်၏ အကျိုးဆက်ကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ အတ္တနော၊ ၎င်း။ မန္တုတ္တာ၊ နဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ည့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မောမ္မဟတ္တာ၊ လွန်စွာ တွေဝေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အညာဏေနေဝ၊ မသိခြင်းကြောင့်သာ။ ပိဏ္ဍပါတိကော၊ ပိဏ္ဍပါတိကတို့ကို ဆောင်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ပပိဇ္ဈော ဣစ္ဆာပကတောတိ၊ ကား။ ပိဏ္ဍပါတိကဿ၊ ပိဏ္ဍပါတိကတို့ကို ဆောင်သည် ဖြစ်၍။ သတော၊ ဖြစ်သော။ မေ၊ အား။ အယံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။

ပိဏ္ဍပါတိကော၊ ပိဏ္ဍပါတိဓုတင် ဆောင်သူတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သိ၍။ စတုပစ္စယသက္ကာရံ၊ လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကောင်းစွာပြုမှုကို။ ဝါ၊ ကောင်းစွာ ပြုအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးကို။ ကရိယန္တိ၊ ပြုကြကုန်လတ္တံ့။ လဇ္ဇိ၊ မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိသူတည်း။ အပိစ္ဆော၊ နည်းသော အလိုရှိသူတည်း။ ဣတိအာဒိယံ၊ ဤသို့ အစရှိကုန်သော။ ဂုဏေဟိ စ၊ ဂုဏ်တို့ဖြင့်လည်း။ သမ္ဘာဝေဿန္တိ၊ ချီးမွမ်းကြကုန်လတ္တံ့။ ဣတိ ဝေံ သို့။ ပါပိကာယ၊ ယုတ်မာသော။ ဣစ္စာယ၊ အလို၌။ ဌတုာ၊ ၍။ တာယ ပါပိစ္ဆာယ၊ ထိုယုတ်မာသော အလိုသည်။ အဘိဘူတော၊ လွမ်းမိုးအပ်သည်။ ဟုတုာ၊ ၍။ ပိဏ္ဍပါတိကော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၍။ ဥမ္မာဒဝသေန၊ ရူးသွပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပိဏ္ဍာယ၊ ငှါ။ စရန္တော ပန၊ လှည့်လည်သူသည်ကား။ ဥမ္မာဒါ၊ ရူးသွပ်ခြင်းကြောင့်။ စိတ္တဝိက္ခေပါ၊ စိတ်၏ ပျံ့လွင့်ခြင်းကြောင့်။ ပိဏ္ဍပါတိကော နာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၍။

ဝဏ္ဏိတန္တိ၊ ကား။ ဣဒံ ပိဏ္ဍပါတိကံ နာမ၊ ဤ ပိဏ္ဍပါတိဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းအင်္ဂါ၊ သမာဒါနစေတနာ မည်သည်ကို။ ဗုဒ္ဓေဟိ စ၊ တို့သည်၎င်း။ ဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ စ၊ တို့သည်၎င်း။ ဝဏ္ဏိတံ ပသတ္တိ၊ ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ပိဏ္ဍပါတိကော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၍။ အပိစ္ဆတယေဝ နိဿာယာတ်အာဒိသု၊ အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ (အတ္တော ဝေံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဣတိ၊ ဤသို့ ပိဏ္ဍပါတိဓုတင်ကိုဆောင်ခြင်းဖြင့်။ အပိစ္ဆော၊ နည်းသော အလိုရှိသူသည်။ ဘဝိဿာမိ၊ အံ့။ မေ၊ ၍။ ဣဒံ ပိဏ္ဍပါတိကံ၊ သည်။ အပိစ္ဆတာယ၊ နည်းသော အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ။ သံဝတ္တိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဖြင့်။ သန္တုဋ္ဌော၊ တင်းတိမ်ရောင်ရဲလွယ်သူသည်။ ဘဝိဿာမိ၊ အံ့။ မေ၊ ၍။ ဣဒံ ပိဏ္ဍပါတိကံ၊ သည်။ သန္တုဋ္ဌိယာ၊ တင်းတိမ်ရောင်ရဲလွယ်ခြင်းငှါ။ သံဝတ္တိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဖြင့်။ ကိလေသေ၊ တို့ကို။ သလ္လိခိဿာမိ၊ နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်အံ့။ မေ၊ ၍။ ဣဒံ ပိဏ္ဍပါတိကံ၊ သည်။ ကိလေသသလ္လေခနတ္ထာယ၊ ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ သံဝတ္တိဿတိ၊ လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ပိဏ္ဍပါတိကော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၍။

ဣဒမတ္တိတန္တိ၊ ကား။ ကလျာဏာယ၊ သော။ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ၊ ဤ ပိဏ္ဍပါတိဓုတင်အကျင့်ဖြင့်။ အတ္တိဘာဝံ၊ အကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ တနည်း။ ဣဒံနာ ပိဏ္ဍပါတမတ္တေန၊ ဤ ပိဏ္ဍပါတိဆွမ်းမျှဖြင့်။ အတ္တိဘာဝံ၊ အလိုရှိသူ၏အဖြစ်ကို။ (နိဿာယ ပိဏ္ဍပါတိကော ဟောတိ။) ယံ ယံ၊ အကြင် အကြင် ဆွမ်းကို။ လဒ္ဓံ၊ ရအပ်ပြီ။ တေန တေနေဝ၊ ထိုထို ရအပ်သော ဆွမ်းဖြင့်သာ။ ယာပနဘာဝံ၊ မျှတခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ကို။ နိဿာယ၊ ၍။

(ပိဏ္ဍပါတိကော ဟောတိ။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အဂ္ဂေါတိ၊ ကား။ ဇေဋ္ဌကော၊ အကြီးအကဲတည်း။ သေသာနိ၊ အဂ္ဂေါပုဒ်မှကြွင်းသော သေဋ္ဌော၊ ဥတ္တမော- အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်။ တထေဝ၊ ထို အဂ္ဂေါ-ပုဒ်၏သာ။ ဝေဝစနာနိ၊ ဝေဝုတ် ပရိယာယ် စကားလှယ်ပုဒ်တို့တည်း။

ဂဝါ ခိရန္တိ၊ ကား။ ဂါဝိတော၊ နွားမမူ။ ခိရံ နာမ၊ နှိုရည်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဂါဝိယာ၊ နွားမနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ (ခိရံ နာမ၊ မည်သည်။) န(ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ ခိရမ္ပာ ဒဓိတိအာဒိသုပိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဝေဝေ နယော၊ တည်း။ ဝေဝေဝန္တိ၊ ကား။ ပဉ္စသု၊ ငါးမျိုးကုန်သော။ တေသု ဂေါရသေသု၊ ဤ နွားမမှဖြစ်သော အရသာတို့တွင်။ သပိမဏ္ဍော၊ ထောပတ်ကြည်သည်။ အဂ္ဂေါ၊ အသာဆုံးသည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေဝေဝံ၊ တူ။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု ပိဏ္ဍပါတိကေသု၊ ဤ ပိဏ္ဍပါတိ စုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ယာယံ(ယော အယံ)၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အပိစ္ဆတာဒိနိ၊ နည်းသော အလိုရှိသူ၏ အဖြစ် အစရှိသည်တို့ကို။ နိဿာယ၊ ၍။ ပိဏ္ဍပါတိကော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အယံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဂ္ဂေါ စ၊ ကြီးမြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ သေဋ္ဌော စ၊ ချီးမွမ်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ ပါမောက္ခော စ၊ ပခာနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ ဥတ္တမော စ၊ အထူးသဖြင့် မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ ပဝရာ စ၊ အပြားအားဖြင့် မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ (ဟောတိ။) ပန၊ ဆက်။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု ပိဏ္ဍပါတိကေသု၊ ဤ ပိဏ္ဍပါတိစုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ဒေဝ၊ နောက်နှစ်ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ဇနာ၊ ရဟန်းတို့သည်။ ပိဏ္ဍပါတိကာ၊ ပိဏ္ဍပါတိစုတင်ဆောင် အစစ်တို့တည်း။ တယော၊ ရွှေသုံးပါးတို့သည်။ န ပိဏ္ဍပါတိကာ၊ ပိဏ္ဍပါတိစုတင်ဆောင်အစစ်တို့ မဟုတ်ကုန်။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပိဏ္ဍပါတိ စုတင်ဆောင်အစစ် မဟုတ်ပါကုန်သော်လည်း။ နာမ မတ္တေန၊ ပိဏ္ဍပါတိက ဟူသော အမည်မျှဖြင့်။ ပိဏ္ဍပါတိကာ၊ ပိဏ္ဍပါတိကတို့ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ခလုပစ္စာတတ္ထိကာဒိသုပိ၊ ခလုပစ္စာတတ္ထိက အစရှိသောပုဒ်တို့၌လည်း။ ဝေဝေ နယော၊ တည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၆-ဆက္ကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၀၂။ ဆက္ကော၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော။) တကြာတိ၊ ကား။ ဆသု၊ ကုန်သော။ တေသု ပုဂ္ဂလေသု၊ ထိုဥဒ္ဒေသ၌ ပြအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် တို့တွင်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ၊ ကား။ သော ပုဂ္ဂလော၊ ကို။

အနာစရိယကေန၊ ဆရာမရှိသည်။ (ဟုတော့) အတ္တနာ၊ ကိုယ်တိုင်။ ဥပ္ပါဒိ-
 တေန၊ ဖြစ်စေအပ်သော။ တေန သဗ္ဗညုတညာဏေန၊ ထို သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်
 ကြောင့်။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ၊ သဗ္ဗညုဘုံရားရှင်ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗျော၊ ၎င်း။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ
 တေနာတိအာဒိသုပိ၊ ဤသို့ အစရှိသော ဝါကျတို့၌လည်း။ (အတ္တော ဧဝံ
 ဝေဒိတဗျော။) တေန ပစ္စေကသမ္မောဓိညဏေန၊ ထို ပစ္စေကသမ္မောဓိညာဏ်
 ကြောင့်။ သော ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဟူ၍။ (ဒဋ္ဌဗျော။)
 တေန သာဝကပါရမီညဏေန၊ ကြောင့်။ တေ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ကို။ သာရိပုတ္တ-
 မောဂ္ဂလ္လာနာ၊ အရှင်သာရိပုတြာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့ ဟူ၍။ (ဒဋ္ဌဗျော။)
 [ပါရုံ၊ တဘက်ကမ်းရောက် ပြီးမြောက်သောညာဏ်သို့။ မယတိ ဂစ္ဆတိ၊
 ရောက်တတ်၏။ ဣတိ ပါရမီ။ ဤသို့ ဝစနတ္ထပြု၍ အပြီးအဆုံးသို့ရောက်မှ
 ပါရမီဟု ခေါ်ရသည်။ အခြား ရဟန္တာတို့ကား သာဝကညာဏ်၏ အပြီး
 အဆုံးသို့ မရောက်ပဲ အရှင်သာရိပုတြာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့သာ အပြီး
 အဆုံးသို့ ရောက်တော်မူကြသည်။] ဒုက္ခဿ၊ ၎င်း။ တေန အန္တကရဏေန၊ ထို
 အဆုံးကို ပြုခြင်းကြောင့်။ တေ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ကို။ အဝသေသာ၊ အရှင်သာရိ-
 ပုတြာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ အရဟန္တာ၊ ရဟန္တာတို့
 ဟူ၍။ (ဒဋ္ဌဗျော။) ဣတ္ထတ္တံ၊ ဤသို့ပြီးသော လူ့အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ ဤကာမ
 ဘုံသို့။ တေန အနာဂမနေန၊ ထိုမလာခြင်းကြောင့်။ သော ပုဂ္ဂလော၊ ထို
 ဩရမ္မာဂိယ သံယောဇဉ်ကို ပယ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အနာဂါမိ၊ ဟူ၍။
 (ဒဋ္ဌဗျော။) ဣတ္ထတ္တံ၊ သို့။ ဝါ၊ သို့။ တေန အာဂမနေန၊ ထိုလာခြင်း
 ကြောင့်။ တေ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ကို။ (ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သိလဗ္ဗတပရာမာသ
 သံယောဇဉ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို
 နည်းပါးစေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။) သောတာပန္နသကဒါဂါမိနေန၊ သောတာပန်
 ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗျော၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၇-သတ္တကနိဒ္ဒေသ အဖဋ္ဌ

၂၀၃။ သတ္တကော ၌။ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) သကိံ နိမုဂ္ဂေါတိ၊
 ကား။ ဧဝံဝါရံ၊ တကြိမ်။ နိမုဂ္ဂေါ၊ နစ်မြုပ်သည်။ (သမာနေန၊ သော်။)
 နိမုဂ္ဂေါဝ၊ နစ်မြုပ်မြဲ နစ်မြုပ်သည်သာ။ (ဟောတိ၊ ၎င်း၌ စပ်။) ကေန္တ-
 ကာဠကေဟိတိ၊ ကား။ ကေန္တေနဝ၊ စင်စစ်အားဖြင့်သာ။ ကာဠကေဟိ၊
 မည်းမှောင် ကုန်သော။ နတ္ထိကဝါဒအဟေတုကဝါဒအကိရိယဝါဒသင်္ခါ-
 တေဟိ၊ နတ္ထိကဝါဒ၊ အဟေတုကဝါဒ၊ အကိရိယဝါဒ ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။
 နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဓမ္မဟိ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တရားတို့နှင့်။ (သမန္နာဂတော့

ဟောတိ။) ဧဝံ ပုဂ္ဂလောတိ၊ ကား။ ဣမိနာ ကာရဏေန၊ ဤ မည်းမွှောင်သော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကေဝါရံ၊ တကြိမ်။ နိမုဂ္ဂေါ၊ နစ်မြုပ်သည်။ (သမာနော) တထာ၊ ထို နစ်မြုပ်မြဲတိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ နိမုဂ္ဂေါ၊ သည်သာ။ ဟောတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ တေဿ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပုန၊ တဖန်။ ဘဝတော၊ တဝမှ။ ဝုဋ္ဌာနံ နာမ၊ ထခြင်းမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ (အာစရိယာ၊ တို့သည်။) ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ မက္ခလိဂေါသာလာဒယော ဝိယ၊ မက္ခလိဂေါသာလ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကဲ့သို့။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ နရကဂ္ဂိနံ ယေဝ၊ ငရဲမီးတို့၏သာလျှင်။ အာဟာရော၊ လောင်စာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သာဟု သဒ္ဓါ ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိ၊ ကား။ ကုသလဓမ္မေသု၊ တို့၌။ သဒ္ဓါ နာမ၊ ယုံကြည်ခြင်းမည်သည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ လဒ္ဓိကာ၊ လဒ် ရှိ၏။ (ရှေးနိယယ၌ ဤပုဒ်မပါ။) ဣတိ၊ သို့။ ဥမ္မုဇ္ဇတိ၊ ပေါ်၏။ သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တာဝတကေနေဝ၊ ထိုမျှလောက်ဖြင့်သာ။ (ကုသိုလ်တရား တို့၌ ယုံကြည်ခြင်းသည် ကောင်း၏ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်သာ။) ကုသလေန၊ ဖြင့်။ ဥမ္မုဇ္ဇတိ နာမ၊ ဖော်သည်မည်၏။ သာဓု ဟိရိတိအာဒိသုပိ၊ အစရှိသော ဝါကျတို့၌လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ တည်း။ ဟာယတိယေဝါတိ၊ ကား။ စင်္ဂါရေ၊ ကဝါသည်တို့၏ ဆပ်ပြာစစ်ကြောင်းအဝတ်၌။ အာသိတ္တဥဒကံ ဝိယ၊ လောင်းအပ်သော ရေကဲ့သို့။ ကေန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ ပရိဟာယ- တေဝ၊ ဆုတ်ယုတ်သည်သာ။ ဧဝံ ပုဂ္ဂလောတိ၊ ကား။ ဧဝံ၊ သို့။ သာဓု သဒ္ဓါတိ၊ ဟူ၍။ ဣမေသံ သဒ္ဓါဒိနံ၊ ဤ သဒ္ဓါအစရှိသော တရားတို့၏။ ဝသေန၊ အစမ်းဖြင့်။ ကေဝါရံ၊ တကြိမ်။ ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ၊ ဖော်၍။ တေသံ၊ ထို သဒ္ဓါ အစရှိသော တရားတို့၏။ ပရိဟာနိယာ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကြောင့်။ ပုန၊ တဖန်။ နိမုဇ္ဇတိယေဝ၊ ငုပ်မြဲငုပ်သည်သာ။ (ကေ ဝိယ၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့ကဲ့သို့နည်း။) ဒေဝဒတ္တာဒယော ဝိယ၊ အရှင်ဒေဝဒတ် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကဲ့သို့တည်း။

၁။ စင်္ဂါရေ ။ စင်္ဂါ-ဓာတ်၊ စင်္ဂါ-ဓာတ်သည် လှုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဆပ်ပြာစစ်ကြောင်း အဝတ်သည် စစ်သောအခါ (အနယ်များ လာလျှင်) လှုပ်၍ လှုပ်၍ ပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် “စင်္ဂါယတေ၊ လှုပ်စေအပ်၏။ ဣတိ စင်္ဂော။ ဆပ်ပြာစစ်အဝတ်သည် အမှန်အဖတ်တို့ကို မပါအောင် တားမြစ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဝါရေတိ၊ အမှန် အဖတ်တို့ကို တားမြစ်တတ်၏။ ဣတိ ဝါရော။ “စင်္ဂော စ+သော+ဝါရော စာတိ စင်္ဂါရေ”ဟု ကြံပါ။ [“စင်္ဂါရ”ဟု မူကွဲ ရှိ၏။]

ဟိ၊ မှန်။ စေတနာတော၊ အရှင်ဓေဝဒတ်သည်။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ သမာပတ္တိယော၊ သမာပတ်တို့ကိုကိုး။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ အဘိညာယော စ၊ လောကီအဘိညာဉ်တို့ကိုကိုး။ နိဗ္ဗုတ္တောတု၊ ဖြစ်စေပြီး၍လည်း။ ပုန၊ တဖန်။ ပုဗ္ဗ၊ တို့၏။ ပဋိကဏ္ဍကတယ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဆူးပြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ တေဟိ ဂုဏေဟိ၊ ထိုဂုဏ်တို့မှ။ (သမာပတ် ရှစ်ပါး၊ လောကီအဘိညာဉ် ငါးပါးတို့မှ။) ပရိဟိနော၊ ဆုတ်ယုတ်သည်။ (ဟုတော) ရဟိရုပ္ပါဒကမ္မံ၊ ဘုရားရှင်၏ ခြေမတော်၌ သွေးကို ဖြစ်စေတတ်သောကံကိုကိုး။ သံဆဘေဒကမ္မဉ္စ၊ ညီညွတ်သော သံသရာ၏ သင်းခွဲကြောင်းဖြစ်သောကံကိုကိုး။ ကတု၊ ၍။ ကာယဿ၊ ဥပါဒိန္ဒကံခန္ဓာကိုယ်၏။ ဘေဒါ၊ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ ဒုတိယစိတ္တဝါရေန၊ နှစ်ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော စိတ်အကြိမ် အားဖြင့်။ နိရယေ၊ အဝိစိငရဲ၌။ နိဗ္ဗုတ္တိ၊ ဖြစ်ရပြီ။ ကောကာလိကော၊ ကောကာလိကသည်။ ဧ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ အဂ္ဂသာဝကော၊ အဂ္ဂသာဝကတို့ကို။ ဥပဝေတု၊ စွပ်စွဲ၍။ ဝါ၊ စွပ်စွဲခြင်းကြောင့်။ ပဒုမနိရယေ၊ ပဒုမငရဲ၌။ နိဗ္ဗုတ္တော၊ ဖြစ်ရပြီ။

နေဝ ဟာယတိ နော ဝဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ အပ္ပဟောနကကာလေပိ၊ မစွမ်းနိုင်ရာ အခါ၌လည်း။ န ဟာယတိ၊ မဆုတ်ယုတ်။ ပဟောနကကာလေပိ၊ မစွမ်းနိုင်ရာအခါ၌လည်း။ န ဝဇ္ဇတိ၊ မတိုးတက်။ ပန၊ ဆက်။ တေ ဥဘယမ္မိ၊ ဤမဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ မတိုးတက်ခြင်း နှစ်ပါးစုံ ကိုလည်း။ အဂါရိကေနပိ၊ အိမ်၌နေသူ လူဝတ်ကြောင်ဖြင့်ကိုး။ အနဂါရိကေနပိ၊ အိမ်မရှိသော ရဟန်းဖြင့်ကိုး။ ဒီပေတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကေစ္စော၊ အချို့သော။ အဂါရိကော၊ အိမ်၌ နေသူ လူဝတ်ကြောင်သည်။ အပ္ပဟောနကကာလေ၊ ၌။ ပက္ခိကဘတ္တံ ဝါ၊ လဆန်းပက္ခိ၊ လဆုတ်ပက္ခိ ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းကို သော်ကိုး။ သလာကဘတ္တံ ဝါ၊ စာရေးတံ မဲချ၍ ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းကို သော်ကိုး။ ဝဿာဝါသိကံ ဝါ၊ မိုးလပတ်လုံး နေသော ရဟန်းတို့အား ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းကို သော်ကိုး။ (ဝါဆိုသင်္ကန်းကို သော်ကိုး။) ဥပနိဗ္ဗာပေတိ၊ ကပ်၍ စွဲမြဲစေ၏။ ဝါ၊ အမြဲလှူ၏။ သော၊ ထိုလူသည်။ ပစ္စာ၊ နောက်၌။ ပဟောနကကာလေပိ၊ ၌လည်း။ ပက္ခိကဘတ္တာဒိမတ္တမေဝ၊ ပက္ခိကဘတ် အစရှိသော အလှူမျှကိုသာ။ ပဝတ္တေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ [“ပို၍ မလှူ” ဟူလို။] အနဂါရိကောပိ၊ အိမ်မရှိသော ရဟန်းသည်လည်း။ အာဒိမ္မိ အစ၌။ (ရဟန်းဖြစ်စ၌။) ဥဒ္ဓေသံ ဝါ၊ ပါဠိကို သင်ယူခြင်းကိုကိုး။ ဝါ၊ သင်ယူအပ်သော ပါဠိကိုကိုး။ ဓုတင်္ဂံ ဝါ၊ ဓုတင်ကိုကိုး။ ဂဏှာတိ၊ ယူ၏။ ဝါ၊ ဆောက်တည်၏။ မေဓာပလဝီရိယသမ္ပတ္တိယာ၊ ပညာနှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ အားနှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ ပဟောနကကာလေပိ၊ ၌လည်း။

တတော၊ ထို့ထက်။ (ပါဠိကိုသင်ယူခြင်း၊ စုတင်ကို ဆောက်တည်ခြင်းထက်။) ဥတ္တရိံ၊ အလွန်။ န ကဗေတိ၊ မပြု။ ဧဝံ ပုဂ္ဂလောတိ၊ ကား။ ဧဝံ၊ သို့။ သဒ္ဓါဒိနိံ၊ သဒ္ဓါအစရှိသော တရားတို့၏။ ဣမာယ ဌိတိယာ၊ ဤ တည်တံ့ခြင်းကြောင့်။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ၊ ဖော်၍။ ဌိတော၊ တည်သည် မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ ဝိပဿတိ ဝိလောကေတီတိ၊ ကား။ သောတာပန္နော၊ သောတာပန် ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဥဋ္ဌဟိတွာ၊ ထ၍။ [ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ- ၏ အဖွင့်။] ဂမနမဂ္ဂံ၊ သွားကြောင်းလမ်းကိုသော်၎င်း။ ဂန္တဗ္ဗံ၊ သွားထိုက်သော။ ဒိသံ ဝါ၊ အရပ်ကိုသော်၎င်း။ ဩလောကေတိ နာမ၊ ကြည့်သည် မည်၏။ ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ ပတရတီတိ၊ ကား။ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂလော၊ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကိလေသတနုတာယ၊ ကိလေသာတို့၏ နည်းပါးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥဋ္ဌဟိတွာ၊ ၍။ ဂန္တဗ္ဗဒိသာာဘိမုခေါ၊ သွားထိုက်သော အရပ်သို့ ရှေးရှုသည်။ (ဟူတွာ)ပတရတိ နာမ၊ ကူးသွားသည် မည်၏။ ပတိဂါဓပုတ္တော ဟောတီတိ၊ ကား။ အနာဂါမိပုဂ္ဂလော၊ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥဋ္ဌာယ၊ ထ၍။ ဝိလောကေတွာ၊ အထူးထူး အပြားပြား ကြည့်၍။ ပတရိတွာ၊ ကူးသွား၍။ ဂန္တု၊ သွား၍။ ဧသိဉ္စာ၊ တခုသော အရပ်၌။ ပတိဋ္ဌာပုတ္တော နာမ၊ ထောက်တည်ရာသို့ ရောက်သည် မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တိဋ္ဌတိ၊ ရပ်နေတော့၏။ ပုန၊ တဖန်။ န အာဂစ္ဆတိ၊ မလာ။ [အနာဂါမိနှင့် လျော်အောင် “န ပုန အာဂစ္ဆတိ”ဟု ဆိုဟန်တူသည်။ တိဋ္ဌတိနှင့် လျော်အောင် “န ပုန ဂစ္ဆတိ”ဟု ရှိလျှင်လည်း ကောင်း၏။] တိဏ္ဍော ပါရဂံတော ထလေ တိဋ္ဌတီတိ၊ ကား။ သဗ္ဗကိလေသောသံ၊ အလုံးစုံသော ကိလေသာတည်းဟူသော ရေအလျဉ်ကို။ တရိတွာ၊ ကူးမြောက်၍။ ပရတီရံ၊ တဘက်ကမ်းသို့။ ဂန္တု၊ ရောက်၍။ နိဗ္ဗာနထလေ၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကုန်း၌။ ဌိတော နာမ၊ တည်သည် မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပန၊ ဆက်။ သတ္တ၊ ကုန်သော။ ဣမေ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ကို။ ဥဒကောပမေန၊ ရေတည်းဟူသော ဥပမာဖြင့်။ ဒီပိတာ၊ ပြအပ်ကုန်ပြီ။ ကိရ၊ ချဲ့။ သတ္တ၊ ကုန်သော။ ဧသံဝါဏိဇာ၊ ခြေဖြင့် သွားသော ကုန်သည်တို့သည်။ ဝါ၊ ခြေကုန်သည်တို့သည်။ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နာ၊ အခွန်ရှည်သော ခရီးကို သွားကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) အန္တရာမဂ္ဂေ၊ လမ်းခရီးအကြား၌။ ဧကံ၊ တခုသော။ ပုဏ္ဏနဒိံ၊ ရေဖြင့် ပြည့်သော မြစ်သို့။ ပါပုဏိံသု၊ ရောက်ကြကုန်ပြီ။ တေသု၊ ထို ခုနစ်ယောက်သော ခြေကုန်သည်တို့တွင်။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဩတိဏ္ဍော၊ ရေသို့သက်ဆင်းသော။ ဥဒကဘိရုကော၊ ရေမှ ကြောက်သော။ ဝါ၊ ရေကို ကြောက်တတ်သော။ ပုရိသော၊ သည်။ ဩတိဏ္ဍောနေ ယေဝ၊

ရေသို့ သက်ဆင်းရာ အရပ်၌ပင်။ နိမုဇ္ဇိတွာ၊ နှစ်မြှုပ်၍။ ပုန၊ တဖန်။ ဥဋ္ဌာတုံ၊ ထခြင်းငှါ။ (ဖော်ခြင်းငှါ။) နာသက္ခိ၊ မစွမ်းနိုင်။ အန္တောယေဝ၊ ရေ၏အတွင်း၌သာ။ မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခော၊ ငါးလိပ်တို့၏အစာသည်။ ဇာတော၊ ဖြစ်ပြီ။

ဒုတိယော၊ နှစ်ယောက်မြောက်ဖြစ်သော ယောက်ျားသည်။ ဩတိဏ္ဏဋ္ဌာနေ၊ ၌။ နိမုဇ္ဇိတွာ၊ နှစ်၍။ သက္ခိ၊ တကြိမ်။ ဥဋ္ဌယိတွာ၊ ထ၍။ (ဖော်၍။) ပုန၊ တဖန်။ နိမုဇ္ဇေ၊ နှစ်မြှုပ်သည်။ (ဟုတွာ) ဥဋ္ဌာတုံ၊ ငှါ။ နာသက္ခိ၊ မစွမ်းနိုင်။ အန္တောယေဝ၊ ၌သာ။ မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခော၊ သည်။ ဇာတော၊ ပြီ။

တတိယော၊ သုံးယောက်မြောက်ယောက်ျားသည်။ နိမုဇ္ဇိတွာ၊ ၍။ ဥဋ္ဌယိ၊ ထပြီ။ (ဖော်ပြီ။) သော၊ ထို ယောက်ျားသည်။ နဒိယာ၊ ၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဋ္ဌတွာ၊ ရပ်၍။ ဩရတော၊ ဤမှာဘက်ကမ်းသို့။ အာဂန္တု၊ လာခြင်းငှါ။ န (အသက္ခိ)၊ မစွမ်းနိုင်။ ပရတော၊ ဟိုမှာဘက်ကမ်းသို့။ ဂန္တု၊ သွားခြင်းငှါ။ န အသက္ခိ၊ နိုင်။ စတုတ္ထော၊ လေးယောက်မြောက် ယောက်ျားသည်။ ဥဋ္ဌာယ၊ ထ၍။ ဌိတော၊ ရပ်လျက်။ ဥတ္တရဏတိတ္ထံ၊ ကူး တက်ကြောင်း ဆိပ်ကမ်းကို။ ဩလောကေသိ၊ ကြည့်ပြီ။ ပဉ္စမော၊ ငါး ယောက်မြောက် ယောက်ျားသည်။ ဥတ္တရဏတိတ္ထံ၊ ကို။ ဩလောကေတွာ၊ ၍။ ပတရိ၊ ကူးတက်ပြီ။ ဆဋ္ဌော၊ ခြောက်ယောက်မြောက် ယောက်ျားသည်။ တရိတွာ၊ ကူးတက်၍။ ပါရိမတိရံ၊ ဟိုဘက်ကမ်း အနီးသို့။ ဂန္တု၊ သွား၍။ (ကမ်းမရောက်ခင် သွား၍။) ကပ္ပိပမာဏေ၊ ခါး အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဥဒကေ၊ ၌။ ဌိတော၊ ရပ်နေပြီ။ သတ္တမော၊ ခုနစ်မြောက်ယောက်ျားသည်။ ပါရိမတိရံ၊ သို့။ ဂန္တု၊ ၍။ ဂန္ဓစုဏ္ဏာဒိဟိ၊ နံသာမှုန့် အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ နုတွာ၊ ရေချိုး၍။ ဝရဝတ္ထာနိ၊ ကောင်းမြတ်သော အဝတ်တို့ကို။ နိဝါ- သေတွာ၊ ဝတ်၍။ သုရဘိဝိလေပနံ၊ ကောင်းသော အနံ့ရှိသော နံသာပျောင်း ကို။ ဝိလိမ္ပိတွာ၊ လိမ်းကျံ၍။ နိလုပ္ပလမာလာဒိနိ၊ ကြာညိုပန်း အစရှိသည် တို့ကို။ ပိဋ္ဌန္တိတွာ၊ ပန်ဆင်၍။ နာနာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတော၊ အမျိုးမျိုးသော တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သည်။ (ဟုတွာ) မဟာနဂရံ၊ မြတ်သော မြို့တော်သို့။ ပဝိသိတွာ၊ ဝင်၍။ ပါသာဒဝရံ၊ မြတ်သော ပြာသာဒ်ထက်သို့။ အာရုယျ၊ တက်၍။ ဥတ္တမဘောဇနံ၊ မှန်မြတ်သော ဘောဇဉ်ကို။ ဘုဉ္ဇိ၊ သုံးဆောင်ပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုဥပမာစကားရပ်၌။ သတ္ထ၊ ကုန်သော။ ဇဗ္ဗံဝါဏိဇာ၊ တို့ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ) ဝိယ၊ သိထိုက်ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ) သတ္ထ၊ ကုန်သော။ ဣမေ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ) နဒိ၊ မြစ်ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ) ဝိယ၊

သိထိုက်သကဲ့သို့။ (တထာ) ဝဋ်၊ သံသရာဝဋ်ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ပဌမဿ၊ သော။
 ဥဒကတိရုကဿ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ပုရိဿ၊ ဓါ။ ဩတိတ္ထဋ္ဌာနေ ယေဝ၊
 ဋ္ဌိသာ။ နိမုဇ္ဇနံ၊ နစ်မြုပ်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ)
 မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဿ၊ မိစ္ဆာ အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝဋ္ဌေ၊ ဋ္ဌံ။ နိမုဇ္ဇနံ၊ ကို။
 (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ၊ ရှိ။ နိမုဂ္ဂပုရိသော၊ နစ်မြုပ်သော ယောက်ျားကို။
 (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) သဒ္ဓါဒိနံ၊ သဒ္ဓါ အစရှိသော တရား
 တို့၏။ ဥပုတ္တိမတ္တကေန၊ ဖြစ်ခြင်းမျှဖြင့်။ ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ၊ ဖော်၍။ တေသံ၊
 ထို သဒ္ဓါ အစရှိသော တရားတို့၏။ ပရိဟာနိယာ၊ ဆတ်ယုတ်ခြင်း အားဖြင့်။
 နိမုဂ္ဂပုဂ္ဂလော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော) နဒိယာ၊ ဓါ။ မဇ္ဈေ၊ ဋ္ဌံ။ ဌိတော၊
 တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) သဒ္ဓါဒိနံ၊
 တို့၏။ ဌိတိယာ၊ တည်ခြင်း အားဖြင့်။ ဌိတပုဂ္ဂလော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။
 ဥတ္တရဏတိတ္ထံ၊ ကို။ ဩလောကေန္တော၊ ကြည့်သောယောက်ျားကို။ (ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) ဂန္ထဗ္ဗမဂ္ဂံ၊ သွားထိုက်သော လမ်းကို
 သော်၎င်း။ ဂန္ထဗ္ဗဒိသံ ဝါ၊ သွားထိုက်သော အရပ်ကိုသော်၎င်း။ ဩလော-
 ကေန္တော၊ သော။ သောတာပန္နော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။

ပတရိတပုရိသော၊ ကူးတက်သော ယောက်ျားကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊
 ကဲ့သို့။ (တထာ) ကိလေသတနုတာယ၊ အဖြစ်ဖြင့်။ ပတရေန္တော၊ ကူးတက်
 သော။ သကဒါဂါမိ၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ တရိတွာ၊ ကူးတက်၍။
 ကဋိမတ္ထေ၊ ခါး အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ (ခါးလောက်ရှိသော)။ ဥဒကော၊ ဋ္ဌံ။
 ဌိတပုရိသော၊ ရပ်နေသော ယောက်ျားကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။
 (တထာ) အနာဝတ္တိတဓမ္မတာယ၊ ပြန်လည်ခြင်း သဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဌိတော၊ သော။ အနာဂါမိ၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ နုတွာ၊
 ရှိ။ ပါရိမတိရံ၊ သို့။ ဥတ္တရိတွာ၊ ရှိ။ ထလေ၊ ကုန်း၌။ ဌိတပုရိသော၊ ကို။
 (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဩဗေ၊
 ကိလေသာရေအလျဉ်တို့ကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ လွန်မြောက်၍။ နိဗ္ဗာနထလေ၊
 နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကုန်း၌။ ဌိတော၊ သော။ ခိဏာသဝဗြာဟ္မဏော၊
 ရဟန္တာဖြစ်သော ဗြာဟ္မဏကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ ထလေ၊ ကုန်း၌။ ဌိတ-
 ပုရိသဿ၊ ဓါ။ နဂရံ၊ သို့။ ပဝိသိတွာ၊ ရှိ။ ပါသာဒဝရံ၊ သို့။ အာရုယျ၊ ရှိ။
 ဥတ္တမဘောဇနဘူဋ္ဌနံ၊ မွန်မြတ်သော ဘောဇဉ်ကို သုံးဆောင်ခြင်းကို။ (ဝေဒိ-
 တဗ္ဗံ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) ခိဏာသဝဿ၊ ဓါ။ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ၊ နိဗ္ဗာန်
 ဟူသော အာရုံရှိသော။ ဖလသမာပတ္တိံ၊ အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်ကို။
 အပေတုတွာ၊ ရောက်၍။ ဝါ၊ ဝင်စား၍။ ဝီတိနာမနံ၊ အချိန်ကို လွန်စေ
 ခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဓါ။ ဥတတောဘာဂဝိမုတ္တာဒယော၊ ဥတတောဘာဂ

ဝိမုတ္တ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (ကေကနိဒ္ဒေသ၌။) (မယာ၊ သည်။) ပကာသိတာယေဝ၊ ထင်ရှားပြီအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂၀၇။ အဋ္ဌကနဝကနိဒ္ဒေသပိ၊ အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသ, နဝကနိဒ္ဒေသ တို့ကို လည်း။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ (ကေကနိဒ္ဒေသ၌။) ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၀၉။ ဒသကနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္တော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဣဇာတိ၊ ကား။ ကာမာဝစရဉ္စာမိယံ၊ ကာမာဝစရဉ္စာ၌။ (နိဋ္ဌာ၊ ပြီးဆုံးခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ ကာမာဝစရဉ္စာမိယံ၊ ၌။ သတ္တကုတ္တုပရမာဒီနိ၊ သတ္တကုတ္တုပရမ သောတာပန် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ကာမာဝစရဉ္စာမိယညေဝ၊ ၌သာ။ နိဋ္ဌာ၊ ပြီးဆုံးခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကာမာဝစရတ္တဘာဝေနေဝ၊ ကာမာဝစရ အတ္တဘောဖြင့်သာလျှင်။ အရဟတ္တပုတ္တိ စ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်၎င်း။ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနပုတ္တိ စ၊ ဝိပါက် ကမ္မဇရုပ် အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ အတ္တော၊ နက်။ ဣဓ ဝိဟာယာတိ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ ကာမာဝစရေ၊ ကာမာဝစရဖြစ်သော။ ဣဓ အတ္တဘာဝေ၊ ဤ အတ္တဘော၌။ ဝါ၊ ကို။ ဝိဟာယ၊ စွန့်၍။ သုဒ္ဓါဝါသတ္တဘာဝေ၊ သုဒ္ဓါဝါသ အတ္တဘော၌။ ဒွိတာနံ၊ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ နိဋ္ဌာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ အတ္တော၊ နက်။ ဟိ၊ မှန်။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိအာဒယော၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ အစရှိသော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဣဓ၊ ဤ ကာမာဝစရ အတ္တဘော၌။ အနာဂါမိဖလံ ၊ သို့။ ပတွာ၊ ၍။ ဣတော၊ ဤ ကာမာဝစရ အတ္တဘောမှ။ စုတာ၊ စုတေကုန်သည်။ (သမာနာ) သုဒ္ဓါဝါသေသု၊ သုဒ္ဓါဝါသဘုံတို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွံ၊ ဖြစ်၍။ တေန အတ္တဘာဝေန၊ ထို အတ္တဘောဖြင့်။ အရဟတ္တဇ္ဇေဝ၊

၁။ အနာဂါမိဖလံ(ဖေ)သုဒ္ဓါဝါသေသု။ ။ ဤ နေရာ၌၎င်း၊ အခြားနေရာတို့၌၎င်း “ကာမဘုံဝယ် အနာဂါမ် ဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သုဒ္ဓါဝါသဘုံတို့၌ ဖြစ်ကြ၏”ဟုသာ ပြလေ့ရှိ၏။ [အနာဂါမိနော ပန သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။-အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ဝိထိမှတ်ပိုင်း။] အဓိပ္ပာယ်ရေး ဆရာတို့ကား ကာမဘုံ၌ အနာဂါမ်ဖြစ်ပြီးသော်လည်း သုဒ္ဓါဝါသဘုံ ဝယ် အမြဲဖြစ်ရမည်ဟု မဆိုလိုကြ။ အခြားသော ဘုံတို့မှာလည်း ဖြစ်နိုင်သည်”ဟု ဆိုကြသည်။

သို့၎င်း။ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု၌၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်သို့၎င်း။ ပါပုဏန္တိ၊ ရောက်ကြကုန်၏။ ထေန ထို့ကြောင့်။ ဣမေသံ ပဉ္စန္ဒ ဣဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ၊ ပြီ။

ဒသကနိဋ္ဌေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

နိဂမနကထာ အဖွင့်

စ၊ စာကိုယ်ပြီးဆုံး ကမ္မတ်ဖုံးဖို့ နိဂုံးကို ဆိုဦးအံ့။ တွောဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော “နိပုဏတ္ထံ ပကရဏံ”အစ ”ဣမေသံ ပဉ္စန္ဒ ဣဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌာ”တိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့်။ (နိဋ္ဌိတာ-၌ စပ်။) ဝေ၊ စင်စစ်။ လောကော၊ သတ္တလောက၊ သြကာသလောက၌။ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော၊ အတူမဲ့ငြား တပါးတည်းသောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော။ သတ္တာ၊ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ဆရာစင်စစ် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ တိဒသာလယေ၊ တာဝတိံ မည် နတ်တို့ပြည်၌။ နာတိသဇေပတော၊ အလွန် အမင်း မကျဉ်းလှသောနည်းအားဖြင့်။ ယံ ပုဂ္ဂလပညတ္တိံ၊ အကြင် ပုဂ္ဂလ ပညတ် ပါဠိတော်မြတ်ကို။ ဒေသေသိ၊ ကရုဏာလုံ့ဆော် ရွှေဉာဏ်တော်ဖြင့် ထုတ်ဖော်ကျူးသီ ဟောမိန့်တော်မူခဲ့လေပြီ။ တဿာ (ပုဂ္ဂလပညတ္တိယာ)၊ ထို ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော်မြတ်၏။ ဒီပဘာသာယ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား လူအများတို့၏ ဘာသာဖြင့်။ သင်္ခတံ၊ ပြုစီရင်အပ်သော။ အဋ္ဌကထဉ္စေဝ၊ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာကို၎င်း။ အာဂမဋ္ဌကထာယော စ၊ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာတို့ကို ၎င်း။ အသေသတော၊ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့်။ သြဂါဟေတွာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍။ ယဟိံ ယဟိံ၊ အကြင် အကြင် ပါဠိရပ်၌။ အသံကိဏ္ဏော၊ အခြားဂိုဏ်းတို့၏ အယူဝါဒနှင့် ရောနှောခြင်း မရှိသော။ ယော ယော အတ္ထော၊ အကြင် အကြင် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ သုဝိဘတ္ထော၊ ရှေးဆရာတို့ ကောင်းစွာ ဝေဖန်အပ်ပြီ။

တတော တတော၊ ထိုထို အဋ္ဌကထာမှ။ တံ၊ ထိုထို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (တံ-တပုဒ်ကျေ။) ဂဟေတွာ၊ ယူ၍၎င်း။ အတိဝိတ္တာရံ၊ အလွန်အမင်း ကျယ်ဝန်းသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍၎င်း။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ၌။ ယံ၊ အကြင် အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို။ (မယာ၊ သည်။) ဝုတ္တိ၊ ပြီ။ တံ၊ ထိုဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌လာသော အဆုံးအဖြတ်စကားရပ်ကို။ အနာဒါယ၊ မယူ မူ၍၎င်း။ (ဤကျမ်း၌ မယူမူ၍၎င်း။) နာတိသဇေပဝိတ္တာရနယေန၊ အလွန် အမင်း မကျဉ်းမကျယ်သောနည်းအားဖြင့်။ အယံ အဋ္ဌကထာ၊ ကို။ သင်္ခတံ၊ ကောင်းစွာ ပြုစီရင်အပ်ပြီ။ တံ တေံ၊ ထို အဋ္ဌကထာကို။ တန္တိယာ၊ ပါဠိ

အားဖြင့်။ သတ္တမတ္ထေဟိ၊ ၇-အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဘာဏဝါရေဟိ၊
 ဘာဏဝါရတို့ဖြင့်။ သဒ္ဓမ္မဿ၊ ဘုရားဟောဖော် တရားတော်၏။ စိရဋ္ဌိတတ္ထံ၊
 ကြာမြင့်စွာတည်ခြင်း အကျိုးငှါ။ သင်္ခရောန္တေန၊ ပြုစီရင်သော။ မယာ၊ သည်။
 ယံ ကုသလံ၊ အကြင် ဉာဏသမ္ပယုတ် တိတိတ်ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ်မြတ်ကို။ သမ္ပတ္တံ၊
 ကောင်းစွာ နောက်အပ် ရအပ်ပြီ။ တေန၊ ထို ဉာဏသမ္ပယုတ် တိတိတ်ဥက္ကဋ္ဌ
 ကုသိုလ်မြတ်ကြောင့်။ ပါဏယော၊ ကောင်းကျိုးလိုလား သတ္တဝါအများ
 တို့သည်။ သုခုမံ၊ သိမ်မွေ့နက်နဲသော။ သိဝံ၊ ဘေးခပ်သိမ်းတို့၏ အေးငြိမ်း
 ကြောင်းဖြစ်သော။ သဒ္ဓမ္မံ၊ သူတော် သူမြတ် ဟောဖော်အပ်သည့် ပုဂ္ဂလ
 ပညတ် အဋ္ဌကထာကို။ ဝိသုဒ္ဓေန၊ တဏှာ မာန စသည်လွတ်ကင်း အထူး
 သန့်ရှင်းသော။ ဓမ္မစက္ခုနာ၊ ဉာဏ်စက္ခုဖြင့်။ ဩလောကေန္တု၊ ကြည့်ရှုနိုင်ကြ
 ပါစေကုန်သတည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ အဋ္ဌကထာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

ဓာတုကထာ မူလဋီကာ နိဿယ

ဂန္ထာရမ္မ အဖွင့်

ဓာတုကထာပကရဏံ၊ ဓာတုကထာကျမ်းကို။ ဒေသေန္တော၊ ဟောတော် မူသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ယသ္မိံ သမယော ဌံ။ ဒေသေသိ၊ ဟောတော် မူပြီ။ တံ သမယံ၊ ဓာတုကထာကျမ်းကို ဟောတော်မူရာ ထိုအခါကို။ ဒဿေတုံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ အဋ္ဌာရသဟိတိအာဒိံ၊ အဋ္ဌာရသဟိ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝိဘင်္ဂါနန္တရံ၊ ဝိဘင်း ကျမ်း၏ အခြားမဲ့၌။ ဒေသိတဿ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ပကရဏဿ၊ ကျမ်း၏။ ဓာတုကထာဘာဝံ၊ ဓာတုကထာကျမ်း၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ (အဋ္ဌာရသဟိတိအာဒိံ သင်္ဂဟကာရော အာဟ။)

တတ္ထ၊ ထိုအဋ္ဌာရသဟိ အစရှိသော စကားရပ်၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိ- တဗ္ဗော။) ဗလဝိဓမန ဝိသယာတိက္ကမနဝသေန ၊ မာရ်နတ်၏ အစွမ်းသတ္တိကို ပယ်ဖျောက်နှိပ်နင်းခြင်း၊ မာရ်နတ်၏ နယ်ပယ်ဖြစ်သော ကာမမာတိကို လွန်မြောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဘဠိတ-၌ အဘိန္နဝိသေသန စပ်။) ဒေဝ- ပုတ္တမာရဿ၊ ဒေဝပုတ္တမာရ်၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ (ဘဠိတတ္ထာ-၌ စပ်။) အပ္ပဝတ္တိကရဏဝသေန၊ ကိုယ်တော်၏ သန္တာန်၌ နောက်ထပ် မဖြစ်အောင် ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ကိလေသာဘိသင်္ခါရမာရုနံ၊ ကိလေသမာရ်၊ အဘိ- သင်္ခါရမာရ် တို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ သမုဒယပဟာနပရိညာဝသေန၊ ခန္ဓမာရ်၊ မစ္စုမာရ်တို့၏ အကြောင်းသမုဒယကို ပယ်ခြင်း၊ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ခန္ဓမာရဿ၊ ခန္ဓမာရ်၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ မစ္စုမာရဿ စ၊ မစ္စုမာရ်၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဗောဓိမူလေ ဧဝ၊ ဗောဓိ ပင်၏အနီးအောက်၌ပင်။ ဘဠိတတ္ထာ၊ ဖျက်ဆီးတော်မူအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်

၁။ ဗလဝိဓမန (ဗေ) တဠိတတ္ထာ။ ဤအဖွင့်၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ဆောင် ပုဒ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ ဇိနဝစန- ယုတ္တံ ဟိ-သုတ်အဖွင့်၌ ပြထားပြီ။

ကြောင့်။ (မာရဘူနောတိ ထောမိတော-၌ စပ်။) ပရူပနိဿယရဟိတံ၊ သူတပါးတည်းဟူသော အမှီမှ ကင်းသည်လည်းဖြစ်သော။ နိရတိသယံ၊ အသာအလွန်လည်း မရှိသော။ တံ ဘူနံ၊ ထို ဖျက်ဆီးတော်မူခြင်းကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ ဘဂဝါ ဝေ၊ ကိုသာ။ မာရ-ဘူနောကိ၊ မာရဘူနေ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ထောမိတော၊ ချီးမွမ်းအပ်ပြီ။ [ဘဂဝါ ဝေ-၌ ဝေ-ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကတို့ကို ကနံ။]

ထတ္ထ၊ ထိုဂါထာစကားရပ်၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) (ယော ဘဂဝါ) မာရေ၊ ဒေဝပုတ္တ စသည်အပြား ငါးပါးသော မာရ်တို့ကို။ အဘဇ္ဈေသိ၊ ဖျက်ဆီးတော်မူပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော ဘဂဝါ) မာရဘူနေော၊ မာရဘူနေ မည်တော်မူ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ တေဿ၊ ဤ မြတ်စွာဘုရား၏။ မာရဘူနေံ၊ ဒေဝပုတ္တ စသည်အပြား ငါးပါးသော မာရ်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းသည်။ (အတ္ထိ။) ပရရာဇာဒိဘူနံ၊ တပါးသော ရန်သူမင်း အစရှိသည်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းသည်။ န၊ မရှိ။ (ဣတိ မာရဘူနေော၊ မည်တော်မူ၏။) [န ပရရာဇာဒိဘူနံ-သည် မာရဘူနေံ-ပုဒ်၏ အညတ္တာပေါဟာန နည်းအားဖြင့် ရအပ်သော အနက်တည်း။ အညတ္တာပေါဟာန၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သဒ္ဒတ္ထဘေဒစိန္တာဘာသာဋီကာ သဒ္ဓေါပလက္ခဏာဒိပိ-စသော (၁၀၂)ဂါထာ၌ ရှုပါ။]

ဆောပပုဒ်ကား။ ။ဘုန်းတော်ထိန်လျှမ်း၊ ကျွန်းထိပ်ပန်းကား၊ အစွမ်းနှိပ်နင်း၊ နယ်ပယ်တွင်းမှ၊ လွတ်ကင်းထွက်ငြား၊ မာရ်နတ်သားတည်း၊ ထပ်ပွါးအသစ်၊ မဖြစ်နိုင်စေ၊ ကိလေ-တိသင်၊ မာရ်နှစ်အင်လောင်း၊ အကြောင်းသမုဒယ၊ ပယ်ချပိုင်ပိုင်၊ သိနိုင်သမှု၊ ခန့်-မစွဲဟု၊ နှစ်မှမာရ်နှင်း၊ ပေါင်း ငါးအင်ကို၊ ပင်ဗောဓိမင်း၊ အောင်မြေတွင်း၌၊ မကြွင်း ကုန်စင်၊ အောင်ပွဲယင်သည်...မြတ်ရှင်ဇန ဘွဲ့တော်ဘုရား။

၁။ ပရူပ (ပေ) သယံ။ ။ပရူပနိဿယရဟိတံ-ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် သာဝကတို့၏ မာရဘူနေကို ကနံသည်။ သာဝကတို့၏ မာရဘူနေမှာ မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော တပါးသော မှီရာရှိသေး၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ မာရဘူနေကား တပါးသော မှီရာ မရှိတော့။ နိရတိသယံ-ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် သာဝကတို့နှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ မာရဘူနေကို ကနံသည်။ သာဝကတို့နှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ဖျက်ဆီးပုံ၌ မိမိတက်သာလွန်သော မာရဘူနေ ရှိသေး၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖျက်ဆီးပုံမှာ မိမိထက် သာလွန်သော မာရဘူနေ မရှိတော့။

(ယော ဘဂဝါ) မဟာဝိက္ကန္တော ၊ မကြောက်မရွံ့ နောက်မတွန့်ပဲ ရဲဝံ့ ဆက်ဆက် ကြီးစွာ တိုးတက်တော်မူ၏။ မဟာဝီရိယော ၊ ကြီးကျယ်များမြတ် ချီးမွမ်းအပ်သော ဝီရိယရှိတော်မူ၏။ ဣတိ ကြောင့်။ (သော ဘဂဝါ) မဟာဝီရော၊ မဟာဝီရ မည်တော်မူ၏။

ခန္ဓာဒယော၊ ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော။ အရဏန္ဓာ၊ အရဏ အဆုံးရှိကုန် သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ (ဤ ဓာတုကထာ၌ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့သည်။) သဘာဝဋ္ဌေန၊ သဘော၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဓာတုယော၊ ဓာတုတို့ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ (ခန္ဓာဒယော အရဏန္ဓာ ဓမ္မာ) အဘိဓမ္မကထာဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန၊ အဘိဓမ္မကထာ၏ တည်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသော

၁။ မဟာဝိက္ကန္တော။ ။မဟာဝီရောကို “မဟာဝိက္ကန္တော”ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ဝီရနှင့် ဝိက္ကန္တသည် ပရိယာယ်တည်း။ [ဣဒ္ဓါရီရာ တု ဝိက္ကန္တော။ အဘိဓာန်။ (၃၀၀)]ဝိက္ကန္တ-၌ ဝိ+ကဏ၊ တ-ပစ္စည်း၊ ဝိက္ကမာ၊ အထူးအားဖြင့် ရှေ့သို့ တိုးတက်တတ်၏။ (တယ်အေ မြ နောက်မဆုတ်တတ်။) ဣတိ ဝိက္ကန္တော။ ဤ ဝိပြုတ်နှင့် အညီ နောက်မဆုတ်ပဲ ရှေ့သို့သာ တိုးတက်ဝံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် ရဲရင့်သော ပုဂ္ဂိုလ် ပင်တည်း။ “မဟန္တော+ဝိက္ကန္တော မဟာဝိက္ကန္တော”ဟု တမ္မဓာရည်းပြ။

၂။ မဟာဝီရိယော။ ။ဝီရယ၊ ရဲရင့်သူ၏။ ဘာဝေ၊ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာတည်း။ ဝီရိယံ၊ ရာ။ “မဟန္တံ+ဝီရိယံ ယဿာတံ မဟာဝီရိယော” ဟု ဗဟုပ္ပိတိ-ပြု။ ဤဝိပြုတ်နှင့်အညီ ဝီရိယသည် ဝီရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တည်း။ ဝီရိယရုံမှ ဝီရ(ရဲရင့်သူ)ဖြစ်နိုင်၏။ ဝီရိယ မရှုလျှင် ပျော့ညံ့ညံ့ပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝီရ-ကို ဝီရိယ-ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် ဝီရသဒ္ဓါ၏ သဒ္ဓမ္မပတ္တနိမိတ ဖြစ်သော အကြောင်းကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ဝိက္ကန္တ ဝီရိယ အဖွင့် ၂-မျိုး လုံးပင် ဝီရ၏ မရိယာယ်အဖွင့်နှင့် အကြောင်းကို ဖွင့်ခြင်းဟု မှတ်ပါ။ [ဝီရိယဒ္ဓယ ပရိယာယဉ္စ ဟေတုဉ္စ ဒဿေတု မဟာဝိက္ကန္တောတံအာဒိမာယု။-မဂ္ဂ]။

ဆက်ဦးအဖွင့်။ ။ဤအဖွင့် ၂-မျိုးသည် တမျိုးနှင့်တမျိုး မတူသော်လည်း မဟာ- ဝီရောကို ၂-နည်း ဖွင့်ခြင်း မဟုတ်။ ဒုတိယအဖွင့်သည် ရဲရင့်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းကို ဖွင့်သောကြောင့် ပဌမအဖွင့်၏ အထောက်အကူသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စ-သဒ္ဓါ မပါပဲ “မဟာဝိက္ကန္တော မဟာဝီရိယော”ဟု တဆက်တည်း ဖွင့်သည်ဟု မှတ်ပါ။

မဟာဝီရိယ ဖြစ်ရခြင်းမှာလည်း (၁) ပရိပုဏ္ဏဝီရိယ ပါရမိတယ၊ ဝီရိယပါရမိ တော်က ပြည့်နေသည့်အတွက် ဝီရိယတွေ များပြားခြင်းကြောင့်၎င်း၊ (၂) စတုရဝ- သမန္တာဂတ ဝီရိယာဓိဋ္ဌာနေန၊ ဘုရားဖြစ်မည့်နေရာဝယ် တပလ္လင်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေတော် မူရာအခါ၌ (တ) အရုံး (ခ) အကြော (ဂ) အရေ ဤ ၃-ထွေသာ ကျန်ပစေ၊ (ဃ) အသားအသွေးတွေ ခြောက်သွားစေကာမူ ဤ တပလ္လင်မှ မထတော့အံ့-ဟု ဝီရိယမြဲမြဲ ဇွဲသန်သန် မိဋ္ဌာနိတောမူခြင်းကြောင့်၎င်း၊ (၃) အနုညသာဓာရဏ စတုဒ္ဓိမ သမ္ပပဓာနသမ္ပတ္တိယာ၊ အခြား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကထို့ထက် သာလွန်သော သမ္ပပဓာန်လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်းကြောင့်၎င်းတည်း။-အနုဂ္ဂိတ။

အနက်ကြောင့်။ (ဓာတုယော၊ တို့မည်၏။) ဣတိ၊ ကတွာ၊ ဤအနက်ကိုပြု၍။
တေသံ၊ ထိုခန္ဓာအစ အရဏ အဆုံးရှိသော သဘောတရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။
ကထနတော၊ ဟောတော်မူအပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဣမဿ ပကရဏဿ၊
ဤကျမ်း၏။ ဓာတုကထာတိ၊ ဓာတုကထာ ဟူသော။ အဓိဝစနံ၊ အမည်သည်။
(ဟောတိ။)

၈၊ ဆက်။ အညေသု၊ ဤကျမ်းမှ အခြားကုန်သော။ ပကရဏေသု၊
ဓမ္မသင်္ဂဏီ အစရှိသော ကျမ်းတို့၌။ တေ သဘာဝါ၊ ခန္ဓာ အစ အရဏ အဆုံး
ရှိသော ထိုသဘောတရားတို့ကို။ ယဒိပိ ကထိတာ၊ အကယ်၍ မူလဉ်း
ဟောတော်မူအပ်ပါလေကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အခြားကျမ်းတို့၌ ထိုသဘော
တရားတို့ကို ဟောတော်မူအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ ဣ၊ ဤ ကျမ်း၌။
(သာတိသယံ ကထနံ-၌ စပ်။) သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေသံ၊ ထို

၁။ ဓာတုကထာတိ အဓိဝစနံ။ ။ဓာတုသဒ္ဓါသည် သဘာဝအနက်ကို ဟော၏။
ထို့ကြောင့်“ဓာတ်သဘော”ဟု တွဲ၍ပြောလေ့
ရှိကြသည်။ “ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ ကုသလ၊ အကုသလ၊ အဗျာကတမှ စ၍
သရဏာဓမ္မာ အရဏာဓမ္မာ”ဟု လာသော တရားတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူ ဝါ
မဟုတ်ကြ။ ဓာတ်သဘောတို့မျှသာတည်း။ ဤကျမ်းသည် ထို ဓာတ်သဘော တရား
တို့ကို ဟောတော်မူရာဖြစ်သောကြောင့် “ဓာတုကထာ”ဟူသော အမည်ကို ရသည်။
[ကထိယန္တိ ဣ တောယာတိ ကထာ၊ ဓာတုနံ-ဓာတ်သဘောတို့ကို+ကထာ ဓာတု-
ကထာ။ (တနည်း) ကထနံ ကထာ(ဟောတော်မူခြင်း)။ ဓာတုနံ+ကထာ ဣတိ
ဓာတုကထာ၊ ဓာတ်သဘောတို့ကို ဟောခြင်းရှိရာကျမ်း။]

တနည်း။ ။ဓာတု၌ ဓာ-ဓာတ်သည် ဆောင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ခန္ဓာအစ
ရှိသော တရားတို့သည် မိမိတို့ကို အမှီပြု၍ အဘိဓမ္မကထာဖြစ်ရသောကြောင့် မိမိ
တို့ကို မှီသော အဘိဓမ္မကထာကို ဆောင်ထားရှာရောက်၏။ ထိုသို့ ဆောင်ထား
နိုင်လျှင် အဘိဓမ္မကထာ၏ တည်ရာလည်း ဖြစ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် “အဘိဓမ္မကထာ-
ဓိဋ္ဌာနေန ဝါ”ဟု တနည်းဖွင့်သည်။ ဤနည်း၌လည်း ဝိဂြိုဟ်မှာ ရှေ့အတိုင်းပင်တည်း။
“ဓာတုနံ၊ အဘိဓမ္မကထာကို ဆောင်ထားနိုင်သော ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့၏။
ဝါ၊ တို့ကို။ ကထာ၊ ဟောရာ ဟောကြောင်း ကျမ်းတည်း။ ဓာတုကထာ၊ ကျမ်း”ဟု
အနက်ပေးပါ။ [“ဓာတုနံ+ကထာ ဣ”ဟု အခြားနည်းလည်းပြု။]

၂။ ယဒိပိ (ပေ) ဝေန္တာဂဏံ။ ။ဓမ္မသင်္ဂဏီ စသော အခြား ကျမ်းတို့၌လည်း
သဘာဝဓမ္မ တို့ကို ဟောတော် မူအပ်သည်
မဟုတ်ပါလော။ သို့ပါလျက် အတယ်ကြောင့် ဤကျမ်းသည်သာ ဓာတုကထာအမည်
ရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ယဒိပိ”စသည်ကို မိန့်။ အခြား ကျမ်းတို့၌
ဤသဘာဝဓမ္မတို့ကို ဟောအပ်ပါကုန်သော်လည်း ဤကျမ်း၌ ၁၄-ပါးသော နယ
တို့တွင် တပါး တပါးသော နယ၌ ထို အလုံးစုံသော သဘာဝဓမ္မတို့ကို ဟောတော်မူ
အပ်သည့်အတွက် အလွန်အကဲနှင့်တကွ ဟောရာဖြစ်သောကြောင့် အတိသယနည်း
အားဖြင့် ဤကျမ်းသည်သာ ဓာတုကထာ အမည်ရနိုင်ပါသည် ဟူလိမ့်။

ခန္ဓာအစ အရုဏအဆုံးရှိသော သဘောတရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ (ကထိတတ္တာ ကထနံ-တို့၌ စပ်။) သင်္ဂဟသင်္ဂဟာဒိသု၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အစရှိကုန်သော။ [အာဒိ-ဖြင့် ဆင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ စသည်ကို ယူ။] စုဒ္ဓသသု၊ ၁၄-ပါး ကုန်သော။ နယေသု၊ နယတို့တွင်။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပါး တပါးသော နယ၌။ ကထိတတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သာတိသယံ၊ အလွန်အကဲနှင့်တကွဖြစ်သော။ ကထနံ၊ ဟောတော်မူခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ အလွန်အကဲနှင့်တကွ ဟောတော်မူခြင်းရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဣဒမေဝ၊ ဤကျမ်းသည်သာ။ ဝေနာမကံ၊ ဤသို့ ဓာတုကထာ အမည်ရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဟိ၊ မှန်၏။ အညတ္တ၊ ဤကျမ်းမှ အခြားသော ကျမ်းတို့၌။ ဧကေသကထနမေဝ၊ တစိတ်တဒေသကို ဟောတော်မူခြင်း ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ ခန္ဓာယတနဓာတုဟိ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ ခန္ဓာဒိနံ၊ ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော။ အရုဏန္တာနံ၊ အရုဏ အဆုံးရှိကုန်သော တရားတို့၏။ သင်္ဂဟသင်္ဂဟာဒယော၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အစရှိကုန်သော။

၁။ သာတိသယံ။ သဟ+အတိသယေန ယံ ဝတ္တတီတိ သာတိသယံ (ကထနံ)။ “အတိသယ”ဟူသည် ဆန်းကြယ်ခြင်း၊ လွန်ကဲခြင်းအားဖြင့် ၎င်း၊ မကြွင်းမကျန်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း ဒေသနာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အခြား ဒေသနာ တို့ထက် ထူးခြားခြင်းတည်း။ [သာတိသယန္တိ သင်္ဂဟေသံ၊ ဝိစိတ္တာတံရေကဝသေန အနဝသေသတော စ ဒေသနာယ ပဝတ္တတ္တာ။-အနုဒီကာ။]

၂။ ဧကေသ (ပေ) ကတံ။ ဤဝါကျ၌ လွယ်ကူအောင် ဧဠိဝါကျ ကြံ၍ နိဿယအနက်ပေးလိုက်သည်။ ဤအလို ဣတိကို ပရိသမာပန နိပါတ်ဟု ဇွတ်ပါ။ တနည်း-“ကသ္မာ ဧတ္ထ တေသံ သဗ္ဗေသံ သာတိ- သယံ ကထနံ ဟောတံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ”ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ “ဟိ ယသ္မာ (ပေ) ကတံ၊ ဣတိ တသ္မာ ဧတ္ထ (ပေ) သာတိသယံ ကထနံ ဟောတံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ” ဟု ရှေ့ဝါကျသို့ လှည့်၍ ဝိသဇ္ဇနဝါကျ ထည့်ပါ။ [နောက်၌လည်း ဤသို့ချည်း ၂-နည်း ပေးနိုင်သည်။]

၃။ ခန္ဓာယတန ဓာတုဟိ ဝါ။ ရှေးနည်း၌ ခန္ဓာ အစ အရုဏ အဆုံးရှိသော သဘောတရားတို့ကို၎င်း၊ အတိမေဓကထာ၏ တည်ရာဖြစ်သော ဓာတ်တရားတို့ကို၎င်း ယူရသောကြောင့် ဓမ္မသင်္ဂဟီ စသော အခြား ကျမ်းတို့နှင့် ရောနှောဆက်ဆံနေရကား ထိုသို့ မယူပဲ “ဓာတု”အရ အထင် ရှဦး အားဖြင့် ထင်ရှားပြီးဖြစ်သော ဓာတ်တရားတို့ကိုသာ ယူရသောနည်းကို ပြလို၍ “ခန္ဓာယတန ဓာတုဟိ ဝါ”ဟု တနည်းမိန့်သည်။ ဤနည်း၌ “စတုဟိ ခန္ဓေဟိ ခွိတယတနေတိ”စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ၊ အာယတနတို့ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသော် လည်း ဓာတ်တို့က မဟာဝိသယ ဖြစ်သောကြောင့် ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် “ဓာတု- ကထာ”ဟူသော အမည်ကို ဆိုရပုံသည်-ဟူလှ။

နယာ၊ နံယတို့ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ (ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယတနေဟိ ကတိဟိ စာတူဟိ သင်္ဂဟော စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့တွင်။ မဟာဝိသယာနံ၊ ကျယ်သော အရာရှိကုန်သော။ ဓာတုနံ၊ ဓာတ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဓာတူဟိ၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်။ ကထာ၊ ခန္ဓာ အစ အရဏ အဆုံးရှိသော တရားတို့ကို ဟောရာတည်း။ ဓာတုကထာ၊ ရာ။ ဣတိ ဝေ၊ ဤသို့။ အဿ၊ ထိုကျမ်း၏။ နာမံ၊ ဓာတုကထာ ဟူသော အမည်ကို။ (သင်္ဂဟိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။

ဒို့ဓာ၊ သင်္ခတ၊ အသင်္ခတ အားဖြင့် ၂-ပါးအပြား၎င်း။ (ဣတိ-၌ စပ်။) တိဓာ၊ ကာမဓာတ် ရူပဓာတ် အရူပဓာတ် အားဖြင့် ၃-ပါး အပြား၎င်း။ ဆဓာ၊ ပထဝီ စသော ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး၊ ဝိညာဏဓာတ်၊ အာကာသဓာတ် အားဖြင့် ၆-ပါး အပြား၎င်း။ အဠာရသဓာ၊ စက္ခုဓာတ် စသော တဆယ့် ရှစ်ပါး အပြား၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အနေကဓာ၊ တပါးမက များသော အပြားအားဖြင့်။ ဓာတုဘေဓံ၊ ဓာတ်အပြားကို။ ပကာသေသိ၊ ထင်ရှား ပြတော်မူပြီ။ [“ပကာသေတိ၊ ထင်ရှားပြတော်မူ၏” ဟု ဝတ္ထမာန်ဖြင့် ရှိလျှင် ကောင်းမည် ထင်သည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓာတုဘေဓပကာသနော၊ ဓာတုဘေဓပကာသန မည်တော်မူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ဣတိမပါလျှင် ကောင်းမည် ထင်သည်။]

တဿတ္တန္တိ၊ ကား။ ဖဿာ ဓာတုကထာယ၊ ထို ဓာတုကထာ၏။ အတ္ထံ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ (ဒီပယိသာမိ-၌ စပ်။) အကာရေ၊ အတ္ထံ ၌ အ-အက္ခရာ ကြောင့်။ အာကာရဿ၊ တဿာ-၌ အာ-အက္ခရာ၏။ လောပေါ၊ ကို။ ဒဠဗ္ဗော၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ယံ ဓာတုကထန္တိ ဧတ္ထ၊ ၌။ ပကရဏန္တိ၊ ပကရဏံ ဟူသော။ ဝစနသေသော၊ သဒ္ဓါကြွင်းသည်။ ဝါ၊ ကြွင်းကျန်သော သဒ္ဓါသည်။ (ဟောတိ။) (ကသ္မာ၊ နည်း။) သတ္တန္တံ ပကရဏာနံ၊ ၇-ပါး သော ကျမ်းတို့၏။ (ပဝတ္တတ္တာ-၌ စပ်။) ဝါ၊ တို့ကို။ ကမေန၊ အစဉ် အားဖြင့်။ ဝတ္ထနာယ၊ ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာ၏။ ပဝတ္တတ္တာ၊

၁။ မဟာဝိသယဖြစ်ပုံ။ ။ ဓာတ်တို့သည် ပုဒ်အရေအတွက်အားဖြင့် များသော ကြောင့် အထူးအပြားရှိတိုင်းသို့ လိုက်နိုင် ပါဝင် နိုင်၏။ ခန္ဓာ၊ အာယတနတို့က ပုဒ်အရေအတွက် နည်းသောကြောင့် အပြား ရှိသလောက် မလိုက်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ဓာတ်တို့ကိုသာ “မဟာဝိသယ” ဟု ဆိုရသည်။ [မဟန္တော ပဘေဒါနူဂတော ဝိသယော တောသန္တိ မဟာဝိသယာ (ဓာတုယော)။ အနုဒ္ဓိကာ။]

ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းတို့ကို ဖွင့်ရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် ဌာနအားလျော်စွာ ပကရဏံ ဟူသော ပါဠိကို ထည့်နိုင်သည် ဟူလို] ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဝါ၊ ဌာနအားလျော်စွာ ပကရဏံ ဟူသော ဝစနသေသကို ထည့်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) တေန၊ ထို ပကရဏသဒ္ဓါနှင့်။ ယောနေ၊ ယှဉ်စေခြင်းကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ တဿ ပကရဏဿ၊ ထိုကျမ်း၏။ အတ္တံ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ တဿတ္တံ၊ ထိုကျမ်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (ဒီပယိသာမိ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ သို့။ အကာရလောပေါ ဝါ၊ တဿ-၌ အ-အက္ခရာ၏ ကျေခြင်းကိုသော်လည်း (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)

တန္တိ၊ တံ-ဟူသည်ကား။ တံ ဒီပနံ၊ ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှား ပြကြောင်း စကားကို။ သုဏာယ၊ နာယုကြကုန်လော့။ ဝါ၊ တနည်း။ တံ အတ္တံ၊ ထို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ တံဒီပနဝစနသဝနေန၊ ထို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြကြောင်းစကားကို နာယုခြင်းအားဖြင့်။ ဥပစာရေထ၊ ဆောင်ရွက်မှတ်သား ကြကုန်လော့။ ဣတိ အတ္တော၊ ဤကား အနက်။ သမာဟိတာတိ၊ ကား။ နာနာကိစ္စေဟိ၊ အထူးထူးသော ကိစ္စတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကြောင့်။ အဝိက္ခိတ္တ- စိတ္တာ၊ အထူးထူး အပြားပြား ပစ်လွှင့်အပ်သော စိတ်မရှိကုန်သည်။ ဝါ၊ မပျံ့လွှင့်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ သုဏာယ။) ဝါ၊ တနည်း။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ စိတ္တော၊ စိတ်၌။ အာဟိတာ၊ သွင်းထားကုန်သည်။ (ဟုတွာ သုဏာယ။) ဣတိ အတ္တော။ [ဤအဖွင့်၏ အဓိပ္ပါယ်များကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဂန္ထာရမ္မဝဏ္ဏနာ၊ ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁-မာတိကာ အဖွင့်

၁-နယမာတိကာ အဖွင့်

၁။ ပန၊ ပရိယာရပက္ခမှ တပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ တေထာ ပကရဏသ၊ ဤ ဓာတုကထာကျမ်း၏။ ပုရိစ္ဆေဒေါ၊ အပိုင်းအခြားသည်။ ကော၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးစည်း။ သော၊ ထိုကျမ်း၏ အပိုင်းအခြားကို။ ဣဓ၊ ဤ ကျမ်း၏အစဉ်။ န ဝတ္ထဗ္ဗော၊ မဆိုထိုက်။ ဝါ၊ ဆိုဖွယ်လေ့။ အဋ္ဌသာလိနိယံ၊ ဤ။ ပကရဏပရိစ္ဆေဒေါ၊ ကျမ်း၏ အပိုင်း အခြားကို။ (မယာ) ဝုတ္တော ဝေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ (ဆိုခဲ့ပြီးသည်သာ)။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒသေန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စုဒ္ဓသဝိဓေန ဝိတတ္တန္တိ ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ တေဟိ၊ ဤ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့်။ ခန္ဓာဒိနံ၊ ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဒေသနာ၊ ဟောရာ ဟောကြောင်း ဒေသနာတော်ကို။ နိယတိ၊ ဆောင်ပြအပ်၏။ ပဝတ္တိယတိ၊ ဖြစ်စေအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ခန္ဓာဒိ ဒေသနာကို ဆောင်ပြ အပ်ကြောင်း၊ ဖြစ်စေအပ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (တေ၊ ထို သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော အပြားတို့ သည်။) နယာ၊ နယတို့ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ တေတိ၊ ပကာရေဟိ၊ ဤ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့်။ ခန္ဓာဒေယော ဝေ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကိုပင်။ နိယန္တိ၊ ဆောင်ပြအပ်ကုန်၏။ ဉာယန္တိ၊ သိအပ် ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကိုပင် ဆောင်ပြ အပ်ကြောင်း၊ သိအပ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (တေ၊ ထို သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစ

၁။ ခန္ဓာဒိနံ (ပေ) နယာ။ ။ [တေဟိတိ သင်္ဂဟာဒိပ္ပကာရေဟိ။ - အနု။]
 ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန (ပေ) သင်္ဂဟိတော (ပေ) စတုဟိ ခန္ဓေဟိ (ပေ) အသင်္ဂဟိတော၊ ဤသို့ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာ ဣန္ဒြေ စသည်တို့၏ ဒေသနာတော်ကို သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ အစရှိသော အပြား တို့ဖြင့် ဖြစ်စေရ၏။ ထို ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာ အစရှိသည်တို့ကို ဤ သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ စသော အပြားတို့ဖြင့် (ခန္ဓာပေါင်းမည်မျှဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ရေဖွဲ့ထံရ၏ စသည် ဖြင့်) သိရ၏။ ထိုသို့ ဒေသနာတော်ကို ဖြစ်စေအပ်ကြောင်း၊ ခန္ဓာ စသည်တို့ကို သိအပ် ကြောင်း အပြားတို့ကို “နယ”ဟု ခေါ်ရသည်။

ရှိသော အပြားတို့သည်။) နယာ၊ နယတို့ မည်၏။ နယာနံ၊^၁ ခန္ဓာဒိဒေသနာ ကို ဆောင်ပြု အပ်ကြောင်း၊ ဖြစ်စေ အပ်ကြောင်း ဖြစ်သော သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော အပြားတို့၏။ မာတိကာ၊ မာတိကာတည်း။ ဝါ၊ ခေါင်းစဉ်တည်း။ ဥဋ္ဌေသော၊ ဥဋ္ဌေသတည်း။ ဝါ၊ အကျဉ်း ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်သော စကားတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (နယမာတိကာ၊ နယမာတိကာ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ နယာ ဧဝ၊^၂ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို ဆောင်အပ် ကြောင်း သိအပ်ကြောင်း ဖြစ်သော သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော အပြားတို့သည်ပင်။ မာတိကာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ နယမာတိကာ၊ မည်၏။)

ဧတေသံ ပဒါနံ မူလဘူတတ္တာတိ (ပဒဿ)၊ ၏။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ- တဗ္ဗော။) မူလမာတိကာတိ၊ မူလမာတိကာဟူ၍။ ဝတ္ထုဗ္ဗာနံ၊ ဆိုထိုက်ကုန် သော။ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟာဒီနံ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အစရှိကုန်သော။ စုဋ္ဌသန္ဓံ၊ တဆယ့်လေးပါးကုန်သော။ ပဒါနံ၊ ပဒတို့၏။ (ဘူတတ္တာ ဝယ် တ္ထ-ပစုည်း ဌံ စပ်ရသော တ္ထ-သမ္ပန် တည်း။) ဝါ၊ တို့ကို။ (ဝိဘဇန-၌ စပ်။) ခန္ဓာဒိ- ဓမ္မဝိတဇနဿ၊ ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို အကျယ် ဝေဖန်ရာ ဝေဖန် ကြောင်း ဖြစ်သော။ ဣမဿ ပကရဏဿ၊ ဤ ဓာတုကထာကျမ်း၏။ (မူလ- ဘူတ နိဿယဘူတ-တို့၌စပ်။) မူလဘူတတ္တာ၊ မူလဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိဿယဘူတတ္တာ၊ မှီရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (“မူလမာတိကာတိ ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ”မု အဋ္ဌကထာပါဠိကို ထည့်၍စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။

၁။ နယာနံ မာတိကာ။ ။နယနှင့် မာတိကာကို သမာသ်တွဲရာဝယ် “နယာနံ မာတိကာ”ဟု ဆဋ္ဌိတပျူရိသ် တွဲရာ၌ “နယ” အရ နိဋ္ဌေသ၌ ပြုအပ်သော ရူပက္ခန္ဓော (ပေ) သင်္ဂဟိတော (ပေ) အသင်္ဂဟိတော- စသည့်၌ ပါသော သင်္ဂဟ, အသင်္ဂဟ စသော အကျယ် ၁၄-ပါး အပြားကို ယူ၍ “မာတိကာ”အရ သင်္ဂဟော, အသင်္ဂဟော စသော အကျဉ်း ဥဋ္ဌေသ ကို ယူပါ။ ဤသို့ ယူမှ နယာနံ နှင့် မာတိကာ-ပုဒ်တို့ အနက်အရ တွဲသော တပျူရိသ်သမာသ် ဖြစ်နိုင် သည်။ [ဤ ပဌမ သမာသ်တွဲပုံသည် နယာ ၏ ပဌမအနက်နှင့် လျော်၏။]

၂။ နယာ ဧဝ ဝါ မာတိကာ။ ။ဤ၌ ဧဝ ဖြင့် ဒေသနာကို တန့်။ “နယ” အရလည်း “သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော” စသော အကျဉ်းဥဋ္ဌေသဖြစ်သော တဆယ့်လေးပါးသော အပြားကို ယူပါ။ ဤသို့ယူမှ နယနှင့် မာတိကာတို့ အနက်အရ တူသော ကမ္မဓာရဲ့သမာသ် ဖြစ်နိုင်သည်။ [နယာ ဧဝ ဥဒ္ဓိသိယမာနာ - အကျဉ်း ပြုအပ်ဆဲ ဖြစ်ကုန်သော နယ တို့သည်ပင်၊ မာတိကာ နယမာတိကာ။ - အနူ။ ဤ ဒုတိယ သမာသ်တွဲပုံသည် နယာ ၏ ဒုတိယ အနက်နှင့် လျော်၏။]

၂-အဗ္ဗန္တရမာတိကာ အဖွင့်

၂။ ပဉ္စကုန္ဒာတိအာဒိတိ၊ ပဉ္စကုန္ဒာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ရူပကုန္ဒာဒိ-
 ပဒါနိ၊ ရူပကုန္ဒာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတာနိ၊ ပြုတော်မူ
 အပ်ကုန်ပြီ။ ပဉ္စကုန္ဒာဖြင့် ရူပကုန္ဒာ စသော ခန္ဓာငါးပါးကို ပြုတော်မူသည်။
 (ပေ) ဗာဝိသတိန္ဒြိယာနိဖြင့် စက္ခုန္ဒေ စသော ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးကို ပြုတော်
 မူသည်။ ဆိုလိုရင်းကား-“သင်္ချာ ရှိသည့်အတိုင်း အရေအတွက်ကို ပြုတော်
 မူအပ်ပြီ” ဟူလို။] စ၊ ဆက်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝစနေန၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ သဒ္ဓါဖြင့်။
 (ပါဠိတော်၌လာသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ-သဒ္ဓါဖြင့်) ဒွါဒသသု၊ ၁၂-ပါး
 ကုန်သော။ ယေသု အင်္ဂေသု၊ အကြင် အင်္ဂါတို့၌။ ပစ္စေကံ၊ အသီး အသီး။
 ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသဒ္ဓေါ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသဒ္ဓါသည်။ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ တဒတ္တာနိ၊
 ထို ၁၂-ပါးအင်္ဂါဟူသော အနက်ရှိကုန်သော။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ ပဒါနိ၊
 အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ဒဿိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 တထာဒဿိတာနံ၊ ထို ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုတော်မူအပ်
 ကုန်သော။ တေသံ(ခန္ဓာဒီနံ)၊ ထိုခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏ရင်း။ သရူပေ-
 နေဝ၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့်ပင်။ ဒဿိတာနံ၊ ပြုတော်မူအပ်ကုန်သော။
 ဖဿာဒီနံ၊ ဖဿ အစရှိကုန်သော။ ပဒါနံ စ၊ ပုဒ်တို့၏ရင်း။ [ဖဿော
 ဝေဒနာ သညာ စေတနာ စိတ္တံ အဓိမောက္ခော မနသိကာရောဟု သရုပ်ဖော်၍
 ပြုတော်မူအပ်ကုန်သော ၇-ပုဒ်တို့ကို ဆိုသည်။] ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။
 ပဉ္စ (ပေ) ပဒသတေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာဓေ)အာဟ။

တတ္ထ၊ ထို ပဉ္စဝိသာခိကေန ပဒသတေန ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားရပ်၌။
 ဣဓ၊ ဤ ဓာတုကထာ ပါဠိတော်၌။ ဝိတတ္တာနံ၊ ဝေဖန်တော်မူအပ်ပြီး

၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝစနေန (ပေ) ဒဿိတာနိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါ-
 ဒေါ”ဟူသောပါ၍ ပဉ္စကုန္ဒာ
 စသည်တို့ကို သင်္ချာမပါ။ သို့သော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသဒ္ဓါသည် အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ
 စသော အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတို့၌ ဖြစ်ရကား ထို အဝိဇ္ဇာ စသော အနက်ကို ဟောပြသည့်
 ၁၂-ပါးသော ပုဒ်တို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ-သဒ္ဓါဖြင့် ပြုတော်မူအပ်ပြီ-ဟု မှတ်ပါ။

၂။ တထာဒဿိတာနံ။ ။“ဖဿော ဝေဒနာ”စသည်တို့ကို သရုပ် မဖော်ပဲ
 “ပဉ္စကုန္ဒာ”စသည်ဖြင့် ဂဏန်းအကျဉ်းမျှကို ခွဲခြား
 ဝေဖန်သောအားဖြင့် ပြုအပ်သည်ကို “တထာဒဿိတာ”ဟု ဆိုသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ
 အရ၌လည်း “ဒွါဒသသု အင်္ဂေသု ဝတ္တတိ”ဟု ဂဏန်းအကျဉ်းကို ဋီကာဆရာ ပြခဲ့
 သည်။ [တထာ ဒဿိတာနန္တိ ဂဏနုဒ္ဓေသဝိဘာဂမဏ္ဍေန-သရုပ်ကို ထုတ်မပြပဲ ပဉ္စ-
 စသော ဂဏန်းအကျဉ်းမျှကို ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်းမျှဖြင့်၊ ဒဿိတာနံ-အနု။]

ကုန်သော။ ကမ္မုပပတ္တိကာမဘဝါဒီနိ^၁၊ ကမ္မဘဝ ဥပပတ္တိဘဝ ကာမဘဝ အစရှိသော ဘဝတို့၏။ ဘာဝနဘဝနဘာဝေန၊ ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်၊ ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဘဝေ၊ ဘဝ၌။ (အန္တောဂတော)ဝိယ၊ အတွင်းဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကဲ့သို့။ ဇရာမရဏဿ၊ ဇရာမရဏ၏။ ဝိသုံ၊ သီးခြား (ဇရာ တခြား မရဏ တခြား)။ အင်္ဂဘာဝေန၊ အင်္ဂါ၏အဖြစ်ဖြင့်။ (အနိဋ္ဌတ္တံ)ဝိယ၊ အလိုမရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကဲ့သို့။ (တထာ၊ ထိုအတူ။) သောကာဒီနိ^၂၊ သောက အစရှိသော ငါးပုဒ်တို့၏။ ဝိသုံ၊ သီးခြား။ (ဇရာ မရဏမု သီးခြား)။ အင်္ဂဘာဝေန၊ ဖြင့်။ အနိဋ္ဌတ္တာ(စ)၊ အလိုမရှိအပ်ကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တန္နိဒါနုဒုက္ခဘာဝေန စ၊ ထိုဇရာ မရဏ ဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသော ဒုက္ခတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဇရာ မရဏေ၊ ဇရာ မရဏ၌။ အန္တောဂတောယ၊ အတွင်းဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋိစ္စ- သမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏။ ဒွါဒေသပဒတော၊ ၁၂-ပါးသော ပုဒ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗျာ၊ ။

၁။ ကမ္မု (ဇေ)ဘဝေ ဝိယ။ ။ဘဝအရ “ကမ္မဘဝ ဥပပတ္တိဘဝ”ဟု ရှေးဦးစွာ ၂-မျိုးခွဲ၍၎င်း၊ ဥပပတ္တိဘဝ၏လည်း “ကာမဘဝ ရူပဘဝ”စသောအားဖြင့် ၉-မျိုးခွဲ၍၎င်း၊ ဤဓာတုကထာပါဠိတော်၌ အကျယ် ဝေဖန်တော်မူသည်။ [“နိဗ္ဗေသ”ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ။] ထိုတွင် ကမ္မဘဝသည် ဥပပတ္တိ စသော ဘဝတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်(ဖြစ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) “ဘဝတိ တေသ္မာတိ ဘဝေါ”ဟု၎င်း၊ ဥပပတ္တိ စသော အကျိုးတို့ကိုကား “ဘဝတိ၊ ကံကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ ဣတိ ဘဝေါ”ဟု၎င်း အနုဋီကာ၌ ဝစနတ္ထ ဖြူ၏။ ထိုတွင် ကမ္မဘဝ ဟူသော အကြောင်းဘဝကို ရည်ရွယ်၍ “ဘာဝန ဘာဝေန၊ ဖြစ်စေတတ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ဟု၎င်း၊ ဥပပတ္တိဘဝ၊ ကာမဘဝ စသော အကျိုးဘဝတို့ကို ရည်ရွယ်၍ “ဘဝနဘာဝေန၊ ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ဟု၎င်း” ဆိုသည်။ ဤ အလုံးစုံသော ဘဝတို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတွင် “ဘဝ”အရ၌ အတွင်း ဝင်ကြ၊ ပါဝင်ကြရသောကြောင့် “ဘဝ”တခုတည်းအဖြစ်ဖြင့်သာ ယူရသည်။

၂။ သောကာဒီနိ (ဇေ) ဇရာမရဏေ။ ။ဇရာနှင့် မရဏကို အင်္ဂါတပါးစီခွဲ၍ အင်္ဂါ ၂-ပါး ယူဖို့ရန် အလိုမရှိအပ် သကဲ့သို့ သောက စသည်တို့ကိုလည်း ဇရာ၊ မရဏမှခွဲ၍ သီးခြားအင်္ဂါအဖြစ်ကို အလို မရှိအပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ထိုဇရာ မရဏ အရင်းခံရှိသော ဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့်၎င်း သောက စသည်တို့ကို ဇရာ မရဏ၌ သွင်း၍ ယူရသည်။ ဤသို့ ဘဝအမျိုးမျိုးကို ဘဝ တခု၌ သွင်း၍ ယူရခြင်း၊ သောက စသည်တို့ကို ဇရာ မရဏ၌ သွင်း၍ ယူရခြင်းကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေါအရ အင်္ဂါ ၁၂-ပုဒ်သာ ရတော့သည်ဟု မှတ်ပါ။

၁။ ဆက်။ ဣတ္ထေ ဤ အပ္ပန္နရမာတိကာ၌။ [မဂု-၌ကား ဣတ္ထေတိ တေသ္မိံ ပဉ္စဝိသာရိကေန ပဒေသတေန-ဟု စွဲ၍ ကရောန္တော-ကိုလည်း အဋ္ဌကထာစရိယော-ဟု သရုပ်ဖော်လေသည်။] ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ ဘိန္နိတွာ၊ ခွဲ၍။ အဝိသဇ္ဇိတာနုဗ္ဗိ၊ ဖြေတော် မမူအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သတိပဋ္ဌာနာဒိနံ၊ သတိပဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့ကို။ ဘိန္နိတွာ၊ စတ္တာရော စသည်ဖြင့် ခွဲ၍။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းကို။ ကရောန္တော၊ ပြုတော်မူသောမြတ်စွာ ဘုရားသည်။ တေသံ၊ ထို သတိပဋ္ဌာန် အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ (ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗတံ-၌ ဖေ။) ဘိန္နိတွာပိ၊ ခွဲ၍လည်း။ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗတံ၊ ဖြေဆိုထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒေသေတိ၊ ပြုတော်မူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

နယမာတိကာဒိကာ ၂၊ နယမာတိကာ အစရှိကုန်သော။ လက္ခဏမာတိ- ကန္တာ၊ လက္ခဏမာတိကာ အဆုံးရှိကုန်သော။ မာတိကာ၊ မာတိကာ ၄-ရပ် တို့သည်။ ပကရဏန္တရာသာဓာရဏတာယ၊ ဓာတုကထာကျမ်းမှ တပါးသော ဓမ္မသင်္ဂဏီ စသော ကျမ်းတို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်း မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဓာတုကထာယ၊ ဓာတုကထာကျမ်း၏။ မာတိကာ နာမ၊ မာတိကာ မည်၏။ တဿာ၊ ထိုဓာတုကထာမာတိကာ၏။ အပ္ပန္နရေ၊ အတွင်း၌။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဝိတဇိတဗ္ဗာနံ၊ အကျယ် ဝေဖန်ထိုက်ကုန်သော ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဥဒ္ဓေသော၊ အကျဉ်းညွှန်ပြကြောင်း စကား

၁။ ဣတ္ထေ (ဝေ) ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။ပါဠိတော်၌ ဖြေဆိုတော်မူသောအခါ သတိ- ပဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့ကို ၄-ပါး စသည်ဖြင့် ခွဲ၍ ဖြေတော်မမူပဲ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္ပပ္ပဓာနံ-စသည်ဖြင့် သတိပဋ္ဌာန် တပေါင်းတည်း၊ သမ္ပပ္ပဓာန် တပေါင်းတည်း စသည်ဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။ ဤ အပ္ပန္နရမာတိကာ၌ကား စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ၊ စတ္တာရော သမ္ပပ္ပဓာနာ စသည်ဖြင့် ခွဲ၍ ယူတော်မူ၏။ ထိုသို့ ခွဲ၍ ယူတော်မူခြင်းကို ပြုတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုသတိပဋ္ဌာန် အစရှိသည် တို့ကို “ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဧကေန ခန္ဓေန” စသည်ဖြင့် ခွဲ၍လည်း ဖြေတော် မူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏ဟု သိပါ။

၂။ နယမာတိကာ (ဝေ) အာဒိမာတ။ ။ဤစကားသည် အယဉ္ဇိ စသော အဋ္ဌကထာ၏ ကျမ်းတက် စကား တည်း။ ထိုသို့ ကျမ်းတက်ဖြစ်သော်လည်း အဓိပ္ပါယ်မှာ ပေါ်လွင်၏။ ပါဠိတော်၌ နယမာတိကာ (ဝေ) လက္ခဏမာတိကာ ဟူသော ဤမာတိကာ ၄-ရပ်သည် ဓာတုကထာကျမ်းနှင့်သာ ဆိုင်သော မာတိကာများတည်း။ ထိုမာတိကာ ၄-ရပ်၏ အတွင်း၌ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒွါဒသာယတနာနိ” စသော မာတိကာလည်း ပါဝင်သော ကြောင့် ပဉ္စက္ခန္ဓာ စသော ဤမာတိကာကို “အပ္ပန္နရမာတိကာ”ဟု ခေါ်ရသည်။ [အပ္ပန္နရေ-ဓာတုကထာမာတိကာ ၄-ပါး၏အတွင်း၌+ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်သော (ပါဝင်သော)+မာတိကာ-တည်း။ အပ္ပန္နရမာတိကာ-ကား]

ရပ်သည်။ (“ပဉ္စကုန္ဒာ ဒွါဒသာယတနာနိ” အစရှိသော စကားရပ်သည်။) အဗ္ဗန္တရမာတိကာ နာမ၊ အဗ္ဗန္တရမာတိကာ မည်၏။ ဝါ၊ ဓာတုကထာ မာတိကာ ၄-ရပ်၏ အတွင်း၌ ဟောတော်မူအပ်သော မာတိကာမည်၏။ ဣတိ (ဣမံ အတ္ထံ)၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ပကာသေန္တော၊ ထင်ရှား ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အယဉ္ဇိတိအာဒိံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ တတ္ထ၊ ထို အယဉ္ဇိ အစရှိသော စကားရပ်၌။ ဧဝံ အဝတွာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ သဗ္ဗာပိ (ပေ) မာတိကာတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤမာတိကာကို။ ဓာတုကထာ-မာတိကတော၊ ဓာတုကထာမာတိကာ ၄-ရပ်မှ။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ အပ၌။ ဝုတ္တာ ယထာ၊ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ အဝတွာ၊ ဟောတော်မမူပဲ။ (ဝုတ္တာ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။

စ၊ ဆက်။ ဓာတုကထာယ အဗ္ဗန္တရေယေဝါတိ(တ္ထေ)၊ ၌။ (အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၌ စပ်။) ဓာတုကထာမာတိကာယ၊ ဓာတုကထာမာတိကာ ၄-ရပ်၏။ အဗ္ဗန္တရေယေဝ၊ အတွင်း၌သာ။ (ဌပိတတ္တာ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဟိ၊ မှန်။ တဒါဝေဏိကမာတိကာအဗ္ဗန္တရေ၊ ထို ဓာတုကထာ၏ သီးခြားဖြစ်သော မာတိကာ ၄-ရပ်၏ အတွင်း၌။ ဌပိတာ၊ ထားအပ်သော မာတိကာကို။ တဿာယေဝ၊ ထိုမာတိကာ ၄-ရပ်၏သာ။ အဗ္ဗန္တရေ၊ အတွင်း၌။ ဌပိတာတိ၊ ထားအပ်သော မာတိကာ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

၁။ ဧဝံ အဝတွာ။ ။ “သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဓာတုကထာယ မာတိကာ” ဟူသော စကားသည် ဓာတုကထာကျမ်း၌ လာသော မာတိကာ ဖြစ်သော်လည်း ဓာတုကထာမာတိကာ ၄-ရပ်၏ အပြင်ဘက်၌ ဟောတော်မူအပ်၏။ ပဉ္စကုန္ဒာ စသော မာတိကာကိုကား ထိုမာတိကာ ၄-ရပ်၏အပြင်ဘက်၌ ဟောတော် မမူအပ်။ ထိုသို့ ဟောတော်မမူအပ်သည်ကို “ဧဝံ အဝတွာ” ဟု ဆိုသည်။

၂။ ဓာတုကထာယ အဗ္ဗန္တရေယေဝ။ ။ ဓာတုကထာယ-ကို “ဓာတုကထာ-မာတိကာယ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ပါသော “ဓာတုကထာယ” ဖြင့် ဓာတုကထာ တကျမ်းလုံးကို မယူပဲ ကေဒေယျူပစာရအားဖြင့် ဓာတုကထာ မာတိကာ ၄-ပါးကိုသာ ယူပါ-ဟူလို။ တဒါဝေဏိက-စသော စကားသည် ရှေ့စကားကို ခိုင်မြဲစေသော ဒဋ္ဌိကရဏတည်း။ [ဤနည်း၌ “အတွင်း+အပြင်” ဟူသည် ဓာတုကထာ၌လာသော မာတိကာ ၄-ပါး၏ အတွင်းဟု၎င်း၊ အပြင်ဟု၎င်း မှတ်ပါ။]

အထဝါ^၁၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ဧဝံ အဝတူတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။
 (အတ္ထော-၌ စပ်။) သဗ္ဗာပိ (ပေ) မာတိကာတိ ဧတေန ဝစနေန၊ ဟူသော
 ဤစကားဖြင့်။ ဓာတုကထာတော၊ ဓာတုကထာကျမ်းမှ။ ဗယိဘူတာ၊ အပ
 ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ကုသလာဒိအရဏန္တာ၊ ကုသလာဓမ္မာ အစ အရဏာဓမ္မာ
 အဆုံးရှိသော။ မာတိကာ၊ မာတိကာကို။ ပကရဏန္တရဂတာ၊ တပါးသော
 ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌ဖြစ်သော မာတိကာဟူ၍။ ဝုတ္တာ ယထာ၊ မိန့်တော်မူအပ်
 သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ အဝတူ၊ မိန့်တော်မူပဲ။ (အပ္ပန္နရမာတိကာတိ
 ဝုစ္စတိ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။ စ၊ ဆက်။ ဓာတုကထာယ အပ္ပန္နရေယေ-
 ဝါတိ (တ္ထေ)၊ ။ ဣမဿ ပကရဏဿ၊ ဤဓာတုကထာကျမ်း၏။ အပ္ပန္နရေ
 ဝေ၊ အတွင်း၌သာ။ သရူပတော၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့် (ပဉ္စကုန္ဒာ
 စသော သရုပ်သကောင်အားဖြင့်)။ ဒဿေတွာ၊ ပြု၍။ ဌပိတတ္တာ၊ ထားတော်
 မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အပ္ပန္နရမာတိကာတိ ဝုစ္စတိ-၌ စပ်။) ဣတိ
 အတ္ထော။

သဗ္ဗဿ၊ အလုံးစုံသော။ အဘိဓမ္မဿ၊ အဘိဓမ္မာ၏ (အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း
 လုံး၏)။ မာတိကာယ၊ မာတိကာဖြင့် (ကုသလာဓမ္မာ အစရှိသော ဓမ္မသင်္ဂဏီ၌
 လာသော မာတိကာဖြင့်)။ အသင်္ဂဟိတတ္တာ၊ မသိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ပဉ္စကုန္ဒာ စသည်ကို မသိမ်းယူနိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊
 အတွက်။ ဝိကိဏ္ဍတာဝေန၊ အသီးအသီး ရောပြုမ်းနေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ပကိဏ္ဍကတာ၊ ပကိဏ္ဍက၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁။ အထ ဝါ။ ။ “သဗ္ဗာပိ (ပေ) ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဓာတုကထာယ”ဟူသော စကား
 သည်လည်း ဓာတုကထာကျမ်း၏ မာတိကာတမျိုးကို ပြောဆို
 သော စကားပင်တည်း။ (ဓာတုကထာကျမ်း၌လာသော မာတိကာပင်တည်း”ဟူလို။)
 ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗာပိ (ပေ) ဝုတ္တာ”ဟူသော စကားကို မချီးမွမ်းလိုသောကြောင့်
 အထ ဝါ စသည်ကို မိန့်သည်။ ဤနည်း၌ကား “သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဓာတုကထာယ
 မာတိကာ”ဟူသော စကားဖြင့် ဓာတုကထာကျမ်းမှ တပါးသော ဓမ္မသင်္ဂဏီဟူသော
 ကျမ်းတပါး၌ပါသော မာတိကာဟု မိန့်တော်မူ၏။ ဤသို့မိန့်တော်မူပဲ ဓာတုကထာ
 ကျမ်း၏ အတွင်း၌သာ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ပဉ္စကုန္ဒာ စသည်ကို “အပ္ပန္နရ
 မာတိကာ”ဟု ခေါ်ရသည်။ [ဤနည်း၌ ဓာတုကထာကျမ်း၏ အပြင်ပတိ “ဗာဟိရ”
 ဟု၎င်း၊ ဓာတုကထာကျမ်း၏ အတွင်းကို “အပ္ပန္နရ”ဟု၎င်း ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။
 [အပ္ပန္နရ-ဓာတုကထာကျမ်း၏ အတွင်း၌+ဝုတ္တာ+မာတိကာ အပ္ပန္နရမာတိကာ။]

၂။ ပကိဏ္ဍကမာတိကာ။ ။ “ကုသလာဓမ္မာ (ပေ) အရဏာဓမ္မာ”စသော
 ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်၌ လာသော မာတိကာသည်
 အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းလုံး၏ မာတိကာ ဖြစ်၏။ [ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် တိုင်အောင် ထို
 မာတိကာပုဒ်တို့ကို ဟောတော်မူပုံကို သတိပြုပါ။] ဤ ပဉ္စကုန္ဒာစသော မာတိကာ

ဥ-နယမုခမာတိကာ အဖွင့်

၃။ နယာနံ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အစရှိသော ၁၄-ပါးသော နယတို့၏။ ပဝတ္တိဒ္ဓါရဉာဏာ၊ ဒေသနာတော် တည်းဟူသော ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ဂဟာ (ပေ) သဟယောဂိဓမ္မာ ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ကြောင်း သဘောရှိကုန်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်၊ မယှဉ်လေ့ရှိကုန်၊ တကယှဉ်လေ့ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော ရှိကုန်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည်။ နယမုခါနိ၊ နယမုခတို့မည်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တေသံ၊ ထို နယမုခ အမည်ရသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် နာမက္ခန္ဓာတို့၏။ ဥဒ္ဓေသော၊ အကျဉ်းညွှန်ပြကြောင်း စကားရပ်သည်။ နယမုခမာတိကာ၊ မည်၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ (တနည်း) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ စုဒ္ဓသပိ ၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော ၁၄-ပါးသော နယတို့သည်

ပုဒ်တို့သည် ထိုအဘိဓမ္မာ ၇-ကျပ်းလုံးနှင့်ဆိုင်သော မာတိကာတွင် သရုပ်သကောင် အားဖြင့် မသိမ်းယူအပ်။ [“ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ” စသည်ဖြင့် ဆက်သွယ်၍ကား ယူထား ပါ၏-ဟူလျှ်း] ဤသို့ သရုပ်သကောင်အားဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဟမာတိကာ၌ မသိမ်းယူပဲ ပဉ္စက္ခန္ဓာကို ခန္ဓဝိဘင်း၌ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓာ (ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓာ” ဟု မာတိကာ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ဗ္ဗါဒသာယတနာနိကို အာယတနဝိဘင်း၌ “ဒွါဒသာ-ယတနာနိ စက္ခာယတနံ (ပေ) ဓမ္မာယတနံ” ဟု မာတိကာ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော် မူ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရောရောပြမ်းပြမ်း သိမ်းယူအပ်၍ အရပ်ရပ်၌ ပြန်နေသော ကြောင့် “ပကိဏ္ဍကမာတိကာ” ဟုလည်း ခေါ်နိုင်ပါသည်။ [ဝိကိဏ္ဍဘာဝေနာတိ ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒိသု ဝိသံ ဝိသံ ကိဏ္ဍဘာဝေန ဝိသဋ္ဌဘာဝေန။-အနု။]

၁။ သင်္ဂဟာ (ပေ) သဟယောဂိဓမ္မာ။ ။ဝိယုဇ္ဇနသီလာတိ ဝိယောဂိနော၊ သဟ + ယုဇ္ဇနသီလာတိ သဟ-ယောဂိနော၊ တနည်း- ဝိယောဂေါ ဧတေသံ အတ္တိတိ ဝိယောဂိနော၊ သဟ-ယောဂေါ ဧတေသံ အတ္တိတိ သဟယောဂိနော၊ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟဓမ္မာ စ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ကြောင်း သဘောရှိသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့လည်း။ ဝိယောဂိသဟယောဂိဓမ္မာ စ၊ မယှဉ်ခြင်း ရှိကုန်သည် အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၊ အတူတကွ ယှဉ်ခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့လည်း။ သင်္ဂဟာ (ပေ) သဟယောဂိဓမ္မာ၊ တို့။ [သင်္ဂဟနာ-သင်္ဂဟနဝသေန ဝိယုဇ္ဇနသီယုဇ္ဇနဝသေန စ ပဝတ္တနကသဘာဝါတိ အတ္ထော။-အနု။]

၂။ စုဒ္ဓသပိ ဟိ (ပေ) ဟောန္တိတိ။ ။“စုဒ္ဓသပိတိအာဒိနာ တမေဝတ္ထံ ပါကဋ-တရံ ကရေတိ” ဟု အနုဒ္ဓိကာ၌ တပ္ပါ-ကဋီကရဏအဖြစ်ဖြင့် ကျမ်းတတ်၏။ “ဟောန္တိတိ” ဟု ဣတိ သဒ္ဓါ ပါသောကြောင့် ဒဋ္ဌိဝါကျ၊ ဟေတုဝါကျလည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏။ ဟေတုဝါကျဆိုလျှင် “ကသ္မာ နယာနံ (ပေ) နယမုခမာတိကာ ဣတိ ပိညာယဟိ” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ “ဣတိ၊ ကြောင့်။

လည်း။ သင်္ဂဟာ သင်္ဂဟ သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂါနံ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂတို့၏။ ဝေဠိသကတဘဝသေန၊ ရောနှောကုန်သည်၏ အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္ထာ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ ယေဟိ (ခမ္မေဟိ) ၊ အကြင် ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်၊ နာမက္ခန္ဓာတို့ကြောင့်။ တေ၊ ထို ၁၄-ပါးသော နယတို့သည်။ စတ္တာရောပိ၊ အကျဉ်းအားဖြင့် လေးပါးတို့ သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ တေ ဓမ္မာ၊ ထို ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် နာမက္ခန္ဓာလေးပါးဟူသော တရားတို့သည်။ စုဒ္ဒသန္ဓမ္မိ၊ ၁၄-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ နယာနံ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အစရှိသော နယတို့၏။ မုခါနိ၊ ထွက်ရာအပေါက်ဝတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တတ္ထ ၂၊ ထို နယမုခမာတိကာ၌။ သင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒါဒိသု၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒ အစရှိသော ပဒတို့၌။ သစ္စာဒီဟိပိ ၊ သစ္စာ

နယာနံ (ပေ) နယမုခမာတိကာ ဣတိ ဝိညာယတိ”ဟု ဉာပကဟေတု ဝါကျ ဖြစ်အောင် ထည့်၍ စပ်ပါ။

ဝေဠိသကတဘဝသေန ။ “သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ၊ သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရောနှောရသည်ကို “ဝေဠိသကတဘဝသေန” ဟု ဆိုသည်။ မူလက “သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ”ဟု လေးပါးသာ ရှိသော်လည်း ထိုသို့ ရောနှောသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ၁၄-ပါးသော နယတို့ ဖြစ်ကြရသည်-ဟုလို။

၁။ ယေဟိ တေ စတ္တာရောပိ။ ။ အကြင် သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ ဖြစ်ကြောင်း ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သုံးပါး၊ သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တ ဖြစ်ကြောင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ ဤတရားလေးပါးတို့ကြောင့် ထို ၁၄-ပါးသော နယတို့သည် အကျဉ်းအားဖြင့် ၄-မျိုးတို့လည်း ဖြစ်နိုင်ကြ၏။ [ယေဟိတိ ယေဟိ ခန္ဓာဒီဟိ အရူပက္ခန္ဓေဟိ စ၊ တေ စတ္တာရောပိ တေ သင်္ဂဟာဒယော (ထို သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ စသော နယ ၁၄-ပါးတို့သည်)၊ စတ္တာရော။-အနူ။]

၂။ တတ္ထ (ပေ) ဝုတ္တော။ ။ ထို နယမုခမာတိကာ၌ အတယံကြောင့် “တိတိ သင်္ဂဟော၊ တိတိအသင်္ဂဟော”ဟု ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် ၃-ရပ်တို့ဖြင့်သာ သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟကို ဟောတော်မူအပ်ပါသည်။ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသည်တို့ဖြင့်လည်း ဟောတော်မူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် “တတ္ထ သင်္ဂဟိတေန” စသည်ကို မိန့်သည်။ [တတ္ထ-ကို “ထဿ ဝုတ္တံ”၌ ပဓာန-စပ်။ ဝုတ္တော-တို့၌ အပဓာန-စပ်။]

၃။ သစ္စာဒီဟိ ယဒိဋ္ဌိ ဝုတ္တော။ ။ သစ္စာဒီဟိ-၌ အာဒိ-ဖြင့် ဣန္ဒြေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသည်တို့ကို ယူပါ။ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒ် စသည်တို့ဖြင့်လည်း သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို အတယ်၍တား ဟောတော်မူအပ် ပါပေ၏။ သော ပန သင်္ဂဟကဘူတေဟိ ဝုတ္တော၊ သို့သော် ထို သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို

အစရှိသော တရားတို့ဖြင့်လည်း။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည့်အားလျော်စွာ။ သင်္ဂဟသင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို။ ယဒိပိ ဝုတ္တော၊ အကယ်၍လည်း ဟောတော်မူအပ်ပါပေပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ သော၊ ထိုသင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို။ သင်္ဂဟကဘူတေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော ကတ္တားဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ တေဟိ၊ ထိုသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့ဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သင်္ဂဟဘူတေဟိ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ကရိုဏ်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ (တေဟိ၊ ထိုသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့ဖြင့်။ န ဝုတ္တော)။ ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်။ သောပိ^၁၊ ထိုသင်္ဂဟအသင်္ဂဟကိုလည်း။ စက္ခာယတနေန (ပေ) အသင်္ဂဟိတာတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်။ (နိယမေတွာ ဝုတ္တော-၌ စပ)။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဝိသဇ္ဇိ-တဗ္ဗမ္ပေဒ္ဓါရေ၊ မေးသင့် မေးထိုက်သောတရား၊ ဖြေသင့် ဖြေထိုက်သောတရားတို့ကို ထုတ်ပြရာ ပါဠိရပ်၌။ (သာမညာဓာရ။) တတ္ထာပိ၊ ထိုပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနတို့၌လည်း။ (ဝိသေသာဓာရ။) ခန္ဓာဒီဟေဝ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူကြောင်း ကရိုဏ်းတို့ဖြင့်။ နိယမေတွာ၊ မှတ်သား၍။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာ^၂၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့

သိမ်းယူ ရေတွက်တတ်သော ကတ္တားတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်သာ ဟောတော်မူအပ်၏။ “သမုဒယသစ္စေန” စသည်ဖြင့် သစ္စာကို ကတ္တားပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည် ဟူလို၊ န သင်္ဂဟဘူတေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ကရိုဏ်းပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါ။ “ခန္ဓသင်္ဂဟေန အာယတနသင်္ဂဟေန ဓာတုသင်္ဂဟေန” တို့ကဲ့သို့ “သစ္စသင်္ဂဟေန” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပါ-ဟူလို။

၁။ သောပိ (ပေ) နိယမေတွာ ဝုတ္တော။ ။ ထိုသင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကိုလည်း “ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ” စသည်ဖြင့်

ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ဟူသော သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်းတရားတို့ဖြင့် အသေအချာ သတ်မှတ်၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသည်။ “အတယ်၌ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ပုစ္ဆိတဗ္ဗ (ပေ) တတ္ထာပိ” ဟု မိန့်သည်။ မေးထိုက် ဖြေထိုက်သော တရားတို့ကို ထုတ်ပြရာ ပါဠိရပ်ဝယ် ထိုပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနကားတို့၌လည်း ခန္ဓာ စသည်တို့ဖြင့်သာ အသေအချာ သတ်မှတ်၍ ဟောတော် မူအပ်ပါသည်” ဟူလို။ [တတ္ထာပိ-ကို “ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနေသုပိ” ဟု မခု ဖွင့်၏။]

၂။ တသ္မာ (ပေ) အသင်္ဂဟေဟိ ဝုတ္တိ။ ။ တသ္မာ၏ စွဲဖို့ရာ “သောပန (ပေ) ဝုတ္တော” ဟူသော ဝါကျ၊ “န သင်္ဂဟဘူတေဟိ ဝုတ္တော” ဟူသော ဝါကျ၊ “ခန္ဓာဒီဟေဝ သင်္ဂဟေဟိ နိယမေတွာ ဝုတ္တော” ဟူသော ဝါကျ၊ ဤ ၃-ဝါကျ၏ အနက်ကို ပြန်၍ စွဲရသည်။ ထိုအတိုင်း နိယယ၌ အနက်ပေးထားသည်။ အနုဋီကာ၌ကား ထိုဝါကျ ၃-ရပ်၏ အနက်ကို လိုရင်းချုံး၍ “တသ္မာတိ ယသ္မာ သစ္စာဒီနိ သင်္ဂဟတဘာဝေန ဝုတ္တာနိ၊ န သင်္ဂဟ-တာဝေန၊ ခန္ဓာဒီနိယေဝ သင်္ဂဟဘာဝေန ဝုတ္တာနိ၊ တသ္မာ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ပုစ္ဆိတဗ္ဗ (ပ) စတုဟိတိပွယောဂေါတိ ဝုတ္တိ” ဝါကျ၌လည်း ဤနည်းမိုး၍ သိပါ။]

သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ၏ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော ကတ္တားဖြစ်သော သစ္စာ အစရှိသောတရားတို့ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ကရိုဏ်းဖြစ်သော သစ္စာ အစရှိသော တရားတို့ဖြင့် ဟောတော်မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော သိမ်းယူကြောင်း ကရိုဏ်းတို့ဖြင့် မှတ်သား၍ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တိဟိ သင်္ဂဟော တိဟိ အသင်္ဂဟောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ပန၊ အပို့တပါးကား (သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ-၌ ဟောပုံမှတစ်ပါး သမ္ပယောဂ ဝိပွယောဂ-၌ ဟောပုံကား။) ပုစ္ဆိတဗ္ဗ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗ ဓမ္မုဒ္ဓါရေပိ ၊ မေးသင့် မေးထိုက်သော တရား၊ ဖြေသင့် ဖြေထိုက်သော တရားတို့ကို ထုတ်ပြရာ ပါဠိ ရပ်၌လည်း။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနေသု စ၊ ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇတို့၌လည်း။ ရူပက္ခန္ဓာဒီနု၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော။ အရဏန္တာနု၊ အရဏ အဆုံးရှိသော တရားတို့၏။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ သမ္ပယောဂ ဝိပွယောဂါ၊ သမ္ပယောဂ ဝိပွယောဂတို့သည်။ စတူဟေဝ၊ လေးပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့နှင့်တကွ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတူဟိ သမ္ပယောဂေါ၊ စတူဟိ ဝိပွယောဂေါတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

နန္ဒ စ ၊ စောဒနာပါဠိအံ၊ ဝိပွယောဂေါ၊ ဝိပွယောဂသည်။ ရူပနိဗ္ဗာ-
နေဟိပိ၊ ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့နှင့်တကွလည်း။ ဟောတိ (နန္ဒ)၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။
ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ စတူဟိ ဝိပွယောဂေါတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ နည်း။

၀။ ဓမ္မုဒ္ဓါရေပိ (ပေ) ဝိသဇ္ဇနေသု စ။ ။ ရှေ့၌ “ပုစ္ဆိတဗ္ဗ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗ ဓမ္မုဒ္ဓါရေ”
ဟု ရှိခဲ့၏။ ထိုတို့ ပြန်၍ သောအားဖြင့်
ပုစ္ဆိတဗ္ဗ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗပိ ဟု အပေက္ခာအနက်ဟော အပိ(ဝိ)သဇ္ဇါကို ဆို၏။ ရှေးနိဿယ၌
ဝိ-ကို သမ္ပိက္ကန ဟု ဆိုလေသည်။ ဝိသဇ္ဇနေသု စ-၌ စ-ကား ရှေ့စကားကို ပြန်၍
ဆည်းသော သမုစ္စည်းတည်း။ ထိုတွင် ပုစ္ဆိတဗ္ဗဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗ ဟူသည် စက္ခာယတန စသော
တရားတည်း။ ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇန ဟူသည်ကား ကတိဟိ ခုန္ဓေဟိ စသော ပုစ္ဆာစကား၊
ဧကေန ခန္ဓေန စသော ဝိသဇ္ဇန စကားတည်း။

၂။ နုနု စ (ပေ) ဝုတ္တန္တိ။ ။ နယမုခ ကို ပြတော်မူရာ၌ ဝိပွတောဂ အရာဝယ်
စတူဟိ ဝိပွယောဂေါ (နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့နှင့်
ဝိပွယောဂ ဖြစ်၏)” ဟုသာ ပြတော်မူ၏။ ထို ပြတော်မူပုံကို မနှစ်သက်သော စောဒက
၏ အလိုကို ပြလိုသောကြောင့် “နုနုစ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဝိပွယောဂသည်
(နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးသာ မက ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့နှင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်လော။)
သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် “စတူဟိ ဝိပွယောဂေါ” ဟုသာ ဟောတော် မူအပ်ပါ
သနည်း-ဟူလို။

ဣတိ၊ ဤကား စောဒနံတည်း။ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ ၊ ရူပနိဗ္ဗာန်တို့နှင့်တကွ။ ဘဝန္တဿပိ၊ ဖြစ်သော ဝိပုယုတ်၏လည်း။ စတူဟေဝ၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး တို့နှင့်တကွသာ။ ဘာဝတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ (စတူဟိ ဝိပုယောဂေါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။) (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ရူပေန (ဝါ)၊ ရုပ်နှင့်၎င်း။ နိဗ္ဗာနေန ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်၎င်း။ ဝိပုယုတ္တံ၊ ဝိပုယုတ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ နိဗ္ဗာနံ ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်သည်မူလည်း။ ရူပေန၊ ရုပ်နှင့်။ (ဝိပုယုတ္တံ န ဟောတိ။) ပန၊ အနွယ ကား။ စတူဟေဝ၊ လေးပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ နာမ်ခန္ဓာ တို့နှင့်။ (ဝိပုယုတ္တံ၊ သည်။) ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့် (ထိုသို့ နာမက္ခန္ဓာ လေး ပါးတို့နှင့်သာ ဝိပုယုတ်ဖြစ်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) (နိယမိတော-၌ စပ်။) စတူန္တံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏။ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ၊ ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့နှင့်။ ဝိပုယောဂေါ ပိ၊ မယှဉ်ခြင်းကိုလည်း။ ဝိပုယုဇ္ဇမာနေဟိ၊ မယှဉ်ကုန်သော။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ နိယမိတော၊ မှတ်သားအပ်ပြီ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) တေဟိ၊ ထို နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ဝိပုယောဂါဘာဝတော၊ ဝိပုယောဂ၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

စ၊ ဆက်။ သော အယံ ဝိပုယောဂေါ၊ ထို ဆိုအပ်ပြီးသော ဤ ဝိပုယောဂ သည်။ (န ဟောတိ၊ ဟောတိ-တို့၌ စပ်။) အနာရမ္မဏဿ၊ အနာရမ္မဏ ဖြစ်

၁။ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ (ပေ) ဘာဝတော။ ။ ရုပ် နိဗ္ဗာန်နှင့် တကွ ဖြစ်ရသော ဝိပုယောဂ ၏လည်း နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့နှင့်သာ ဖြစ်သောကြောင့် “စတူဟိ ဝိပုယောဂေါ” ဟု ရုပ် နိဗ္ဗာန် မပပဲ ဟောတော်မူပါသည်။-ဟူလို့။ “န ဟိ (ပေ) ဝိပုယောဂါဘာဝတော” တိုင်အောင် ကား ထို အဖြေ၏ အကျယ်စကားတည်း။ ပ ငြိရုံအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်သိသာပြီ။ ဆက်ဦး အံ့- ဆဋ္ဌနယ၌ “ရူပအချင်းချင်း၎င်း၊ ရုပ်နှင့်နိဗ္ဗာန်သည်၎င်း သမ္ပယုတ်လည်း မရှိ၊ ဝိပုယုတ်လည်းမရှိ” ဟု မိန့်လိုမိမည်။ [သမ္ပယုတ် မဖြစ်လျှင် ရှိပါစေတော့ အတယံ ကြောင့် ဝိပုယုတ်မဖြစ်သနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား- “သမ္ပယုတ်လေလား” ဟု ယုံမှားဖွယ် မရှိသောကြောင့် “ဝိပုယုတ်” ဟု အလူး ဟောတော်မူ။ ကသ္မာ၊ သမ္ပယုတ္တန္တိ အနာသင်္ကနိယသဘာဝတ္တာ။- အနူ။]

၂။ သော စာယံ ဝိပုယောဂေါ။ ။ ဝိပုယောဂ ဖြစ်နိုင်၊ မဖြစ်နိုင်သော တရား တို့ကို ပြုလို၍ “သော စာယံ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ထို စကားရပ်၌ “အနာရမ္မဏ” ဟူသည် အာရုံကို မယူနိုင်သော စက္ခာ- ယတန စသော ရုပ်သင်္ကေတ တရားတည်း။ အနာရမ္မဏ အနာရမ္မဏမိသကေဟိ၌ အနာရမ္မဏ ဟူသည်ကား စက္ခာယတန စသည်ကို ထောက်၍ ကံပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ဟော တော် မူအပ်သော သောတာယတန စသည်တည်း။ အနာရမ္မဏမိသက ဟူသည်မှာ ရုပ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အနာရမ္မဏနှင့် နာမ်တရားတို့ ရောနေသော ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်

သော စက္ကာယတန အစရှိသော တရား၏။ အနာရမ္မဏ အနာရမ္မဏမိဿကေဟိ၊ အနာရမ္မဏ ဖြစ်သော သောတာယတန အစရှိသောတရား၊ အနာရမ္မဏမိဿက ဖြစ်သော ဓမ္မာယတန အစရှိသော တရားတို့နှင့်တကွ။ (န ဟောတိ၊ မဖြစ်။) မိဿကဿ စ၊ အနာရမ္မဏမိဿက ဖြစ်သော ဓမ္မာယတန အစရှိသော တရား၏ လည်း။ (အနာရမ္မဏအနာရမ္မဏမိဿကေဟိ၊ တို့နှင့်တကွ။) န ဟောတိ၊ ပန၊ အန္တယကား။ အနာရမ္မဏဿ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရား ၏၎င်း။ မိဿကဿ စ၊ အနာရမ္မဏမိဿက ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရား၏၎င်း။ သာရမ္မဏေန၊ သာရမ္မဏ ဖြစ်သော နာမ် တရားနှင့်တကွ။ (ဟောတိ။) သာရမ္မဏဿ၊ သာရမ္မဏဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ စသောတရား၏။ သာရမ္မဏေန၊ သာရမ္မဏဖြစ်သော မဂ္ဂတံရားနှင့်တကွ၎င်း။ အနာရမ္မဏေန၊ အနာရမ္မဏ ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားနှင့်တကွ၎င်း။ မိဿကေန စ၊ အနာရမ္မဏမိဿက ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားနှင့် တကွ၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄-လက္ခဏမာတိကာ အဖွင့်

၄။ သင်္ဂဟောယေဝ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း စကားရပ်သည်ပင်။ သင်္ဂဟနယော၊ သင်္ဂဟနယ မည်၏။...သဘာဝေ၊ ဝိသဘာဝေ၊ တိ၊ တေဿ၊

စသည်တည်း။ မိဿကဿ၌ မိဿက တူသည်လည်း ဓမ္မာယတန စသည်ပင် တည်း။ ထို မိဿက ကို “အနာရမ္မဏ အနာရမ္မဏမိဿကေဟိ န ဟောတိ” ဟူသော ဧရုပ္ပဒိနှင့် ပြန်တွဲပါ။

၁။ အနာရမ္မဏဿ ပန (ပေ) ဟောတိ။ ။ ဤဝါကျသည် ဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်နိုင် ပုံကို ပြသော ဝါကျ တည်း။ အနာရမ္မဏ ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ စသည်သည်၎င်း၊ ရုပ်နာမ် ရောနေသော ဒုက္ခသစ္စာ စသည်သည်၎င်း၊ သာရမ္မဏ ဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သမုဒယသစ္စာ စသည်နှင့် ဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်၏။ သာရမ္မဏ သင်္ဂဟင် ဖြစ်သော နာမ်တရားကား သာရမ္မဏနှင့်၎င်း၊ အနာရမ္မဏနှင့်၎င်း၊ ရုပ်နာမ်ရောသော မိဿကနှင့်၎င်း ဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်နိုင်သည်။ [ဤအဓိပ္ပာယ်များလည်း ဆဋ္ဌနယ၌ တိုက်ရိုက်လာပါလိမ့်မည်။]

၂။ သင်္ဂဟော ယေဝ သင်္ဂဟနယော။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “သဘာဝလက္ခဏေဟိ သင်္ဂဟနယော” ဟု ဆို၏။ ထို သင်္ဂဟနယ တူသည် နယမာတိကာ၌လာသော “သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ” စသော တဆယုံလေးနယထဲက သင်္ဂဟ မဟုတ်။ “တိဟိ သင်္ဂဟော တိဟိ အသင်္ဂဟော” ဟု နယမုဒမာတိကာ၌ ဟောတော်မူအပ်သော သင်္ဂဟတည်း” ဟု သိစေလို၍ “သင်္ဂဟော ယေဝ” ဟု မိန့်သည်။ “တိဟိ သင်္ဂဟော” စသည်၌လာသော သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကိုပင် “သင်္ဂဟနယ” ဟု၎င်း၊ “အသင်္ဂဟနယ” ဟု၎င်း ခေါ်သည်ဟူလို။ [“သင်္ဂဟော ယေဝ + နယော သင်္ဂဟနယော” ဟု အဝဓာရဏကမ္မာရည်းဖြူ။]

သဘာဝေါဝိသဘာဝေါ ဟူသော ဤလက္ခဏမာတိကာပုဒ်၏။ တီဟိ သင်္ဂဟော တီဟိ အသင်္ဂဟောတိ ဧတေန၊ တီဟိ သင်္ဂဟော တီဟိ အသင်္ဂဟောဟူသော ဤ နယမုခမာတိကာပုဒ်နှင့်၎င်း။ စတူဟိ သမ္ပယောဂေါ စတူဟိ ဝိပ္ပယောဂေါတိ ဧတေနပိ၊ စတူဟိ သမ္ပယောဂေါ စတူဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဟူသော ဤ နယမုခ- မာတိကာပုဒ်နှင့်၎င်း။ ဝိသံ၊ သီးခြား။ ယောဇနာယျဉ်စေခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်၏။ [“သဘာဝေါပုဒ်ကို တီဟိ သင်္ဂဟော၊ စတူဟိ သမ္ပယောဂေါ ပုဒ်တို့ နှင့်တွဲ၍၎င်း၊ ဝိသဘာဝေါပုဒ်ကို တီဟိ အသင်္ဂဟော၊ စတူဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ပုဒ် တို့နှင့်တွဲ၍၎င်း တသီးတခြား ယှဉ်စေပါ” ဟူလို။] ဧတေနံ၊ ထိုသို့ တသီးတခြား ယောဇနာမူကိုပြုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (အယမတ္ထောဝိညာယတိ-၌စပ်။) (ယော) သင်္ဂဟော (စ)၊ အကြင် သင်္ဂဟကို၎င်း။ (ယော) အသင်္ဂဟော စ၊ အကြင် အသင်္ဂဟကို၎င်း။ (ဝုတ္တော၊ နယမုခမာတိကာ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) (တံ၊ ထို သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို။) သဘာဂေါ၊ သဘာဂဖြစ်သော။ ဘာဝေါ၊ မှတ်သားကြောင်း သဘောလက္ခဏာသည်၎င်း။ ဝိသဘာဂေါ၊ ဝိသဘာဂ ဖြစ်သော။ ဘာဝေါ၊ မှတ်သားကြောင်း သဘောလက္ခဏာသည်၎င်း။

မရုဋ္ဌိကာ။ ။မရ-၌ကား ဤသို့ အဓိပ္ပါယ်မယူပဲ “သင်္ဂဟနယ”အရ နယ- မာတိကာ၌လာသော “သင်္ဂဟ”ဟု၎င်း။ “အသင်္ဂဟနယ”အရ လည်း နယမာတိကာ၌လာသော “အသင်္ဂဟ”ဟု၎င်း ယူ၍ “အဋ္ဌကထာယံ ပန လက္ခဏမာတိကာယ (ကို) နယမာတိကာယ သဒ္ဓိံ ယောဇနံ ဝုတ္တံ” ဟု အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာတို့၏ ယောဇနာပုံချင်း မတူဟု ဆိုလေသည်။ သို့သော် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ ယောဇနာပုံချင်း တူသည်သာ။

၁။ ဧတေန သင်္ဂဟော (ပေ) ဝိညာယတိ။ ။ရှေ့ဝါကျ၌ ပြအပ်ခဲ့သောနည်း အတိုင်း ယောဇနာရခြင်းသည် အကြောင်း၊ ယခုပြအပ်လတ္တံ့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိရခြင်းသည် အကျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဧတေန (ပေ) ဝိညာယတိ” ဝါကျကို ဖလဝါကျဟု မှတ်ပါ။ ရှေးဆရာ တို့က လဗ္ဗုဇာဝါကျဟုလည်း ဆိုကြသည်။

၂။ သင်္ဂဟော (ပေ) ဘာဝေါ။ ။ဤ ဝါကျ အတိုင်း ဋီကာစာရို့ အတိုင်း အဓိပ္ပါယ် အသိခက်သောကြောင့် အနုဋီကာ ကျမ်းတက်ပုံကို မိုး၍ တချို့ပုဒ်တို့ကို တည်ကာ နိဿယအနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ ဝိသုယောဇနာ ကာတဗ္ဗာတိ ယော တီဟိ သင်္ဂဟော စတူဟိ စ သမ္ပယောဂေါ ဝုတ္တော၊ တံ သဘာဂေါ ဘာဝေါ ပယောဇတိ၊ ယော စ တီဟိ အသင်္ဂဟော စတူဟိ စ ဝိပ္ပယောဂေါ ဝုတ္တော၊ တံ ဝိသဘာဂေါ ဘာဝေါတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော သင်္ဂဟော (ပေ) ဝိညာယတိတိ အာတ။ အနု။ [လက္ခဏမာတိကာကို ပြရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် ဘာဝသဒ္ဓါ၏ အဘိဓာန် ၀၀၇-၌လာသောအနက်တို့တွင် လက္ခဏ- အနက်ကို ယူလိုက်ပါသည်။]

(ပယောဇေတိ၊ ယှဉ်စေ၏။) [ယထာက္ခမ-နည်းအားဖြင့် သင်္ဂဟကို သဘာဂနှင့်ယှဉ်စေ၏။ အသင်္ဂဟကို ဝိသဘာဂနှင့်ယှဉ်စေ၏။] တထာ၊ တူ။ (ယော) သမ္ပယောဂေါ စ၊ အကြင် သမ္ပယောဂကို၎င်း။ (ယော) ဝိပယောဂေါ စ၊ အကြင် ဝိပယောဂကို၎င်း။ (ဝုတ္တော၊ နယမုမေမာတိကာ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) တံ၊ ထို သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂကို။ ဝိသဘာဂေါ၊ ဝိသဘာဂဖြစ်သော။ ဘာဝေါ၊ မှတ်သားကြောင်း သဘောလက္ခဏာသည်။ (ပယောဇေတိ။) ဣတိ အယံ အတ္ထော ဝိညာယတိ။

ဝါ၊ တနည်း။ ယဿ၊ အကြင် ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရား၏။ သင်္ဂဟော စ၊ သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းသည်၎င်း။ အသင်္ဂဟော စ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ခြင်းသည်၎င်း။ (အတ္ထိ။) သော၊ ဓမ္မော၊ ထို သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ ရှိသော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားသည်။ သဘာဂေါ(စ)၊ တူသော အဖို့ ရှိသော တရားသည်၎င်း။ ဝိသဘာဂေါ စ၊ မတူသော အဖို့ရှိသော တရားသည်၎င်း။ (ဟောတိ။) တထာ၊ တူ။ ယဿ၊ အကြင် နာမက္ခန္ဓာ၏။ သမ္ပယောဂေါ(စ)၊ အညီအမျှ ကျေပွါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းသည်၎င်း။ ဝိပယောဂေါ စ၊ ကျေပွါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် မယှဉ်ခြင်းသည်၎င်း။ (အတ္ထိ။) သောပံ၊ ထို သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂရှိသော ရူပက္ခန္ဓာ တရားသည်လည်း။ သဘာဂေါ စ၊ ၎င်း။ ဝိသဘာဂေါ စ၊ ၎င်း။ (ဟောတိ။) ဣတိ (အယံ အတ္ထော ဝိညာယတိ။) တတ္ထ၊ ထို နှစ်ပါးသော ဝိကပ်တို့၌။ (ဝေဒိတဗျော-၌ စပ်။) ယေန(သမာနဘာဝေန)၊ အကြင် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဂစ္ဆန္တိ-၌ စပ်။) ရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ (ပေ)

၁။ ယဿ ဝါ(ပေ)ဝိသဘာဂေါ ဟောတိ။ ။ ပဌမနည်း၌ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟတို့ အရသိမ်းယူရေတွက်ခြင်း၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ခြင်း ကြိယာ ရ၏။ သမ္ပယောဂေါ ဝိပယောဂေါအရလည်း ယှဉ်ခြင်း မယှဉ်ခြင်း ကြိယာ ရ၏။ သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါအရလည်း သဘောတူခြင်း၊ သဘောမတူခြင်း ကြိယာ ရ၏။ ဤနည်း၌ကား ယဿ သော ဓမ္မောတို့ကို ထောက်၍ ထို ကြိယာရှိသော တရားကို ရသည်ဟု နည်းနှစ်ပါး အထူးကို သိပါ။

၂။ ဘတ္ထ နယန (ပေ) ဝေဒိတဗျော။ ။ ထို ပြုအပ်ပြီးသော နည်းတို့ဝယ် သင်္ဂဟ၌ သဘာဂဖြစ်ပုံ သမ္ပယောဂ၌ သဘာဂဖြစ်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ” စသည်ကို မိန့်သည်။ [တတ္ထာတိ ဗ္ဗိသု ဝိကပ္ပေသာ-မခ-] ရုပ်တရားအတွက် ရူပနချင်း သဘောတူမှုသည် ရူပက္ခန္ဓာဟူ၍ သိမ်းယူရေတွက်ခြင်း၌ သဘာဂအဖြစ်တည်း။ (ပေ) စိတ်အတွက်၊ အထူး သိခြင်းအားဖြင့် သဘောတူမှုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်ဟူ၍ သိမ်းယူ ရေတွက်ခြင်း၌ သဘာဂအဖြစ်တည်း။ ထို တရားများအတွက် ကျေပွါဒတာ စသော လက္ခဏာ ၄-ပါးသည် သမ္ပယောဂအဖြစ်၌ သဘာဂအဖြစ်တည်း။

မနောဝိညာဏဓာတုတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ဂဏနံ၊ ရေတွက်
ရခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ရူပနာဒိကော၊ ရူပန အစရှိသော။ သော
သမာနဘာဝေါ၊ ထို တူသည်၏ အဖြစ်ကို။ သင်္ဂဟေါ၊ သင်္ဂဟအရာ၌။
သဘာဂတာ၊ သဘာဂ၏ အဖြစ်ဟူ၍။ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။) ကျေပွါဒါဒိ-
ကော၊ ကျေပွါဒ အစရှိသည်ကို။ သမ္ပယောဂေါ၊ သမ္ပယောဂအရာ၌။
(သဘာဂတာ၊ ဟူ၍။) ဝေဒိတဗ္ဗော။ [“ကျေပွါဒတာဒိကော”ဟု ရှိမှ
သမ္ပယောဂလက္ခဏာဖြစ်သောကြောင့် ကောင်း၏။]

၅-ဗဟိရမာတိကာ အဖွင့်

၅။ ဧဝံ ဓာတုကထာယ မာတိကတော ဗဟိ ဌပိတတ္တာတိ၊ ဧဝံ (ပေ)
ဌပိတတ္တာ ဟူသော ပါဠိ၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဟီ ဓာတု-
ကထာယ မာတိကာတိ၊ ဟူ၍။ ဧတေန ဌပနာကာရေန ၊ ဤ ထားပုံ ထားဟန်
အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဗဟိ၊ ဓာတုကထာမာတိကာ၏ အပြင်ပ၌။ ပိဋိတော၊
နောက်ကျော၌။ ဌပိတတ္တာ၊ ထားတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
(ဗဟိရမာတိကာတိ ဝုစ္စတိ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) ဝါ။

မှတ်ချက်။ ။ သင်္ဂဟ၊ သမ္ပယောဂတို့အတွက် သဘာဂတာကိုသာပြု၍ အသင်္ဂဟ၊
ဝိပ္ပယောဂတို့အတွက် ဝိသဘာဂတာကို မပြုခြင်းသည် အတ္ထသိဇ္ဇိ
နည်း၊ ဗျတိရေကနည်းအားဖြင့် အနက်အဓိပ္ပါယ် သိလောက်သော
ကြောင့်တည်းဟု မှတ်ပါ။ ဤ၌ အတ္ထသိဇ္ဇိနည်းဟူသည် အဝုတ္တသိဇ္ဇိ
နည်းပင်တည်း။ [ရူပနာဒိဝိစုရော (ရူပနသဘော စသည်၏
ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော) အသမာနသဘာဝေါ (နမန
စသော၊ ဖုသန စသော သဘောသည်) အသင်္ဂဟေ ဝိသဘာဂတာ၊
နာနုပ္ပါဒတာဒိကော ဝိပ္ပယောဂေတိ အယမတ္ထော အတ္ထသိဇ္ဇေတိ
န ဝုတ္တော-အန။]

၁။ ဧတေန ဌပနာကာရေန။ ။ သရူပေန အဂ္ဂဟေတွာ (ကုသလာ ဓမ္မာ အကု-
သလာ ဓမ္မာ-စသည်ဖြင့် သရုပ်သကောင်ကို
မယူမှ၍) ယထာဝုတ္တေန (ဌပနာကာရေန-၌ စပ်။) ပကရဏန္တရမာတိကာယ
(ဓမ္မသင်္ဂဟီ ဟူသော ကျမ်းတမ်း၌ မာတိကာကို) ဣဓ မာတိကာဘာဝင်္ဂီတ္တနသင်္ခါ-
တေန (ဤ ဓာတုကထာကျမ်း၌ မာတိကာတမ်း၏ အဖြစ်ကို ပြောပြခြင်းဟု ဆိုအပ်
သော) ဌပနာကာရေန-အန။

၂။ ဗဟိ ဒိဋ္ဌိတော ဌပိတတ္တာ။ ။ ပကရဏန္တရမာတိကာယ အဝိဘာဂေန
ပစ္ဆိမော ဂဟဏံ ဗဟိ ဌပနံ-ဓမ္မသင်္ဂဟီ
ကျမ်းဟူသော ကျမ်းတမ်း၌လှသော မာတိကာကို အကျယ် မဝေဖန်ပဲ မာတိကာ
၄-ရပ်၏ နောက်ဆုံး၌ ယူခြင်းကို “ဗဟိဌပန”ဟု ဆိုသည်။-အန။

တနည်း။ ဇေတန ဌပနာကာရေန၊ ဖြင့်။ ကုသလာဒီနံ၊ ကုသလ အစရှိကုန်
 သော။ (ကုသလာ ဓမ္မာ-၌ ကုသလ အစရှိကုန်သော။) အရဏန္တာနံ၊ အရဏ-
 အဆုံးရှိကုန်သော မာတိကာပုဒ်တို့၏။ ဣဓံ၊ ဤ ဓာတုကထာကျမ်း၌။
 အဋ္ဌပေတွာ၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့် မထားမှု၌။ ဓာတုကထာယ၊ ဓာတု-
 ကထာကျမ်း၏။ မာတိကတော၊ မာတိကာ ၄-ရပ်မှ။ ဗဟိ၊ အပ၌။
 ပကရဏန္တရမာတိကာယ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဟူသော တပါးသော ကျမ်း၌လာသော
 မာတိကာ၏။ ဣမယ ပကရဏဿ၊ ဤ ဓာတုကထာကျမ်း၏။ မာတိကု-
 ဘာဝေန၊ မာတိကာ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဌပိတတ္တာ၊ ထားတော်မူအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ တထာ၊ ထို ဓာတုကထာကျမ်း၏ မာတိကာအဖြစ်ဖြင့်။
 ပကာသိတတ္တာ၊ ထင်ရှားပြုတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဗဟိရ-
 မာတိကာတိ ဝုစ္စတိ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော (ဒဋ္ဌဗော။)

သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော သဒ္ဓါတို့တွင်။ သင်္ဂဟော၊
 သင်္ဂဟသည်။ ဝါ၊ သိမ်းယူခြင်းသည်။ ဧဝံဓောဝ၊ ဧဝံဓသာတည်း။
 ဝါ၊ တပါးသာ အဖို့ရှိ၏။ (ဝေ-ဖြင့် ဒုဝိဓ-စသည်ကို ကန့်။) သော၊ ထို
 သင်္ဂဟကို။ ဝါ၊ သိမ်းယူခြင်းကို။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ စတုဗ္ဗိဓောတိ၊ စတုဗ္ဗိဓော
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။
 သင်္ဂဟောတိ ၂၊ သင်္ဂဟော ဟူ၍။ (ဝုတ္တတ္တာ-၌ စပ်။) အတ္ထံ၊ အနက်ကို။
 အဝတွာ၊ မဆိုမူ၍။ အနိဒ္ဓါရိတတ္ထဿ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သော အနက်
 မရှိသော။ သဒ္ဓဿေဝ၊ သင်္ဂဟသဒ္ဓါ၏သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (စတုဗ္ဗိဓောတိ သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တော။ ဣတိ၊
 ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ၊ မှန်။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိ အာဒိသု၊
 ကုန်သော။ သဒ္ဓေသု၊ သဒ္ဓါတို့တွင်။ တာဝ၊ အသင်္ဂဟသဒ္ဓါမှ ရှေးဦးစွာ။
 (နိဒ္ဓိဋ္ဌော) သင်္ဂဟသဒ္ဓေါ၊ သင်္ဂဟသဒ္ဓါသည်။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော

၁။ ဣဓံ အဋ္ဌပေတွာ။ ။ ဣဓံ အဋ္ဌပေတွာတိ ဣဓိဿာ ဓာတုကထာယ သရူပေန
 အဝတွာ။ တထာ ပကာသိတတ္တာတိ မာတိကာဘာဝေန
 ဇောတိတတ္တာ။ မာတိကာဘာဝေန ဌပိတတ္တာ-ကိုပင် “တထာ ပကာသိတတ္တာ” ဟု
 အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။]

၂။ သင်္ဂဟောတိ (ပေ) ဝုတ္တတ္တာ။ ။ ဤဝါကျ၌ အနိဒ္ဓါရိတတ္ထ-သဒ္ဓါ ဟူသည်
 အနက် မပေးရသော ‘သဒ္ဓပဒတ္ထကပုဒ်
 တည်း။ ထို့ကြောင့် အနိဒ္ဓိကာ၌ “ဂါဝိတိ အယံ အာဟဂါဝိ-ဟု သုက ပြော၏” ဟု
 “နွားမ” ဟု အနက်မပေးရသော ဂါဝိ ဟူသော သဒ္ဓပဒတ္ထကပုဒ်ကို ဥပမာပြု၍
 “ပဒတ္ထဝိပလ္လာသကာရိနု (ပုဒ်အနက်၏ပြောင်းလဲခြင်းကိုပြုလေ့ရှိသော) ဣတိသဒ္ဓေန
 (ကြောင့်) အတ္ထပဒတ္ထကော (သိမ်းယူခြင်း၊ မသိမ်းယူခြင်း အနက် ဟူသော ပုဒ်နက်
 ရှိသော) သင်္ဂဟသင်္ဂဟသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ‘သဒ္ဓပဒတ္ထကော ဇာယတိ’ ဟု ဖွင့်သည်။

သင်္ဂဟသဒ္ဓါ၏။ အတ္ထဝဿေန ၊ ဇာတိ စသော အနက်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဇော၊ ၄-ပါး ပြားအရုံ၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ သင်္ဂဟသဒ္ဓါ၏ ၄-ပါး ပြားအရုံပုံကို ဆိုရာ၌။ အတ္ထော၊ အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း။

ဝါ၊ တနည်း။ အနိဒ္ဓါရိတုဝိသေသော၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော အနက် အထူးမရှိသော။ ဝါ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော အနက်ထူး မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဟေတုမန္တဝိသေသန၊ ဝုတ္တော-၌ စပ်။) သာမညေန၊ သာမည အားဖြင့်။ ဂဟေတဗ္ဗတံ၊ ယူထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ပတ္တော၊ ရောက်သော။ အတ္ထောပိ၊ အနက်ကိုလည်း။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိ- အာဒိသ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ သင်္ဂဟောတိ၊ သင်္ဂဟောဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ ဒေါသော၊ စောဒနာ ဖွယ်အပြစ်သည်။ န၊ မရှိ။ ဟိ၊ မှန်။ ဝိသေသော၊ ဝိသေသကို။ နိဒ္ဓါရိတော၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သော်။ (ဇာတ်ကိုသိမ်းယူခြင်း၊ သဉ္ဇာတိ ကို သိမ်းယူခြင်း စသည်ဖြင့် တစုံတခုသော အနက်အထူးကို ထုတ်ဆောင်အပ်သော်။) တဿ၊ ထို သိမ်းယူအပ်သော အနက်၏။ ဧကဝိတော၊ တပါးသော အဖို့ ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်၏။ တတော၊ ထို အနက်အထူးကို ထုတ်ဆောင် အပ်ရာအခါမှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (တဿ ဧကဝိတော) န (သိယာ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ကောစိ ဒေါသော န ဟောတိ။) [ကဿထည့်၍ “န ကောစိ ဒေါသော ဣတိ ဝိညာယတိ”ဟု ပုစ္ဆာဝါကျနှင့်တကွ ဣတိ၊ ကြောင့်။ “ကောစိ ဒေါသော န ဟောတိ ဣတိ ဝိညာယတိ”ဟု ဝိသဇ္ဇန ဝါကျ ထည့်၍လည်း ပေးပါ။]

၁။ အတ္ထဝဿေန စတုဗ္ဗိဇော ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “သင်္ဂဟော စတုဗ္ဗိဇော” ဟူရာ၌ “သင်္ဂဟသဒ္ဓါဟူသော မိမိဟောနိုင် သော အနက်က ၄-ပါး ပြားသောကြောင့် မိမိ ဟူသော သင်္ဂဟသဒ္ဓါလည်း အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရုဏူပစာရအားဖြင့် ၄-ပါး ပြားသည်”ဟု မှတ်ပါ။

၂။ အတ္ထောဝိ ဝါ (ပေ) သင်္ဂဟောတိ ဝုတ္တော ။ ။ ဤ နည်း ၌ “သင်္ဂဟ သဒ္ဓါသည် ၄-ပါးပြား ၏”ဟု ဆိုလိုရင်းမဟုတ်။ “သိမ်းယူအပ်သော အနက်သည် ၄-ပါးပြား၏”ဟု ဆိုလို ရင်းတည်း။ ဤသို့ “သင်္ဂဟ သဒ္ဓါသည် ၄-ပါးပြား၏”ဟု ဆိုလိုရင်းမဟုတ်ပဲ ထုတ် ဆိုအပ်သော အနက်ကိုသာ ဇာတိ၊ သဉ္ဇာတိ စသည်ဖြင့် ၄-ပါးပြား၏ဟု ဆိုလိုသော ကြောင့် သာမညအားဖြင့် “သိမ်းယူ”ဟု ဆိုလိုက်လျှင် သိမ်းယူအပ်သော အနက် ၄-ပါးလုံးနှင့် သက်ဆိုင်ရကား “အဘယံကြောင့် ၄-ပါးပြားရသနည်း”ဟု စောဒနာ ဖွယ်အပြစ်မရှိပါ - ဟူလို။

ဇာတိသဒ္ဓဿ၊ ဇာတိသဒ္ဓါ၏။ သာပေက္ခသဒ္ဓတ္တာ၊ သမ္ဗန်ကို ဝဲခြင်း ရှိသော သဒ္ဓါ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇာတိယာ သင်္ဂဟောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော ဆိုအပ်သော် (အဋ္ဌကထာဝယ် ဆိုအပ်ရာ၌)။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဇာတိယာ၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ ဝိညာယတိ။ (ကသွာ အတ္တနော ဇာတိယာ သင်္ဂဟော ဟောတိ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) သမ္ဗန္ဓာရဟဿ၊ သမ္ဗန်ကိုထိုက်သော။ အညဿ၊ အတ္တ- နောမှတပါး အခြားပုဒ်၏။ ဝါ၊ ကို။ အဝုတ္တတ္တာ၊ တိုက်ရိုက် မဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အတ္တနော ဇာတိယာ သင်္ဂဟော ဟောတိ။ ဣတိ ဝိညာ- ယတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့် (ဇာတိယာ သင်္ဂဟော ဟု ဆိုစေကာမူ မိမိ၏ ဇာတိ ဟု သိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ ဇာတိသင်္ဂဟောတိ၊ ဇာတိသင်္ဂဟော ဟူသောပါးဖြင့်။ (ဤ အဋ္ဌကထာဝယ် ဆိုအပ်သော ဇာတိသင်္ဂဟော ဟူသော ပါးဖြင့်။ ဝုတ္တော ဟောတိ၌ စပ်။) ရူပကဏ္ဍော၊ ရူပကဏ္ဍ၌။ ဝုတ္တော၊ ဆို အပ်ပြီးသော။ သဇာတိသင်္ဂဟော၊ သဇာတိ သင်္ဂဟသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ သည်။ ဟောတိ။ (ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဣတိ ထည့်ပေးသည်။)

တ္ထော၊ ဤ ငါးပါးသော မာတိကာတို့တွင်။ (မဓု၊ ဌ်ကား။ “တ္ထော ဤ မာတုကထာကျမ်း၌”ဟု စွဲ၏။) နယမာတိကာယ၊ နယမာတိကာ၌။

၁။ ဇာတိသဒ္ဓဿ သာပေက္ခသဒ္ဓတ္တာ။ ။ ရူပကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ၌ “သဇာတိ- သင်္ဂဟ”ဟု ဆိုခဲ့၍ ဤ၌ “ဇာတိ- သင်္ဂဟ”ဟု ဆိုပြန်ရာ အဘယ်သို့ ထူးပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဇာတိ- သဒ္ဓဿ စသည်ကို မိန့်သည်။ “ဇာတိ-အမျိုးဇာတ်”ဟူရာ၌ “မည်သူ၏ အမျိုးဇာတ် နည်း”ဟု သမ္ဗန်ကို ဝဲနေ၏။ ဇာတိယာ သင်္ဂဟော ဟု ဆိုလျှင် “မိမိ၏+အမျိုးဇာတ်” ဟူသော အနက်သည် အထူးမပြောသော်လည်း သိနိုင်၏။ တာကြောင့်နည်း။ “၏”ဟု အနက်ပေးရသော အခြားသမ္ဗန်ကို တိုက်ရိုက်မဆိုအပ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ “ဇာတိသင်္ဂဟော” ဟူသော စကားဖြင့် အဋ္ဌသာလိနီ ရူပကဏ္ဍ၌ ပြအပ်သော “သာ ဇာတိသင်္ဂဟ”ကိုပင် ဆိုသည်-ဟု မှတ်ပါ။

၂။ ဧတ္ထ နယ (ဝေ) ဥဗ္ဗေသာ။ ။ [စုဋ္ဌသာနံ နယာနံ ပုဇ္ဈာဝိသဇ္ဇန- ဝိသေသံ ဒေသေတံ တ္ထောတိ အာပိ- မာဟ။ တ္ထောတိ ဣမသ္မိံ ပကရဏေ။ - မဓု။] သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောသည် ပဌမ နယ၏ အကျဉ်း ဥဗ္ဗေသာ၊ သမ္မဒယာဂေါ၊ ဝိပုယောဂေါ သည် ဆဋ္ဌနယ၏ အကျဉ်း ဥဗ္ဗေသတည်း။ ထို နယ နှစ်ပါးတို့၌ မည်သည့်တရားဟု တရားအထူးကို ထုတ်မပြပဲ တရားအားလုံးနှင့်ဆိုင်သော သာမည အားဖြင့် တရားအားလုံး၏ မေးနည်း၊ ဖြေနည်း ကို အကျဉ်း ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် “သင်္ဂဟော-အဘယ်မျှလောက်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ရခြင်းဖြစ်သနည်း”ဟု ပုဇ္ဈာကိုဝင်း၊ ဤမျှ သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ရခြင်းဖြစ်၏”ဟု ဝိသဇ္ဇန ကိုဝင်း ဓမ္မတို့ကို ထုတ်မပြပဲ အနက်ပေးရသည်။ အသင်္ဂဟော သမ္မယောဂေါ ဝိပုယောဂေါ ပုဒ်တို့၌လည်း နည်းတူ။

သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော သမ္ပယောဂေါ ဝိပုယောဂေါတိ၊ ဟူကုန်သော။
 ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤ နယ တို့သည် (တဆယ့်လေးပါးသော
 နယ တို့တွင် ဤ နယ နှစ်ပါးတို့သည်)။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗမ္မေဝိသေသံ၊ မေး
 သင် မေးထိုက်သော တရားအထူး၊ ဖြေသင့် ဖြေထိုက်သော တရားအထူးကို။
 အနိဒ္ဓါရေတွာ၊ မထုတ်ဆောင်မူ၍။ သာမညေန၊ သာမည အားဖြင့်။ ဓမ္မာနံ၊
 ဓမ္မတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပုစ္ဆနဝိသဇ္ဇန နယဥဒ္ဓေသာ၊ မေးကြောင်း ဖြေကြောင်း
 နည်းကို ပြသော အကျဉ်း ဥဒ္ဓေသတို့တည်း။ အဝသေသာ၊ ဤ နယ နှစ်ပါးမှ
 ကြွင်းကုန်သော နယ ၁၂-ပါး တို့သည်။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗမ္မေဝိသေသံ
 နိဒ္ဓါရေတွာ ဓမ္မာနံ ပုစ္ဆနဝိသဇ္ဇန နယဥဒ္ဓေသာ၊ တို့တည်း။ [ထို နယ ၂-ပါး
 မှ ကြွင်းသော ၁၂-ပါးသော နယတို့သည် “စက္ခာယတနေန ယေ ဓမ္မာ”
 စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆိတဗ္ဗ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗ တရား အထူးကို ထုတ်ပြ၍ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇန နယ
 ကို အကျဉ်းပြသော နယ တို့တည်း။]

ဟိံ၊ ချဲ့။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတန္တိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤ ဒုတိယနယ၌။
 သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗေ၊ ဟောတော်
 မူထိုက် ပါလျက်၊ ကေသာ၊ တပါးသော။ အသင်္ဂဟိတသဒ္ဓဿ၊
 အသင်္ဂဟိတ သဒ္ဓါ၏။ လောပေါ၊ ကျေခြင်းကို။ ဒုဋ္ဌဗ္ဗော၊ တေန၊
 ထို ကျေသော အသင်္ဂဟိတ သဒ္ဓါဖြင့်။ (ဥဒ္ဓိဋ္ဌော-၌ စပ်။) သင်္ဂဟိတ-
 ဝိသေသဝိသိဋ္ဌော၊ သိမ်းယူအပ်သော တရားအထူးသည် အထူးပြုအပ်သော။
 အသင်္ဂဟိတော၊ မသိမ်းယူမရေတွက်အပ်သော။ ယော ဓမ္မဝိသေသော၊ အကြင်
 တရား အထူးသည်။ (အတ္ထိ။) တန္တိသိတော၊ ထို တရားအထူးကို မှီသော။
 အသင်္ဂဟိတတာသင်္ခါတော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆို
 အပ်သော။ ပုစ္ဆနဝိသဇ္ဇန နယော၊ မေးကြောင်း ဖြေကြောင်း နည်းသည်။
 ဝါ၊ ကို။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌော၊ အကျဉ်းပြအပ်သည်။ ဟောတိ။

၁။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတန္တိ ဟိံ ။ ရှေ့စကား၏အကျယ်တည်း။ ထိုသင်္ဂဟိ-
 တေန အသင်္ဂဟိတံ ၌ အသင်္ဂဟိတံ တပုဒ် ကျေနေသည်ဟု
 မှတ်ပါ။ [အနု ဌိကား “ အာဝုတ္တိနည်း အားဖြင့် အသင်္ဂဟိတံ ကို ၂-ထပ် အနက်
 ပေးရမည်”ဟု တနည်းဖွင့်သေး၏။]

၂။ တေန (ပေ) ကရဏဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗိ။ ။ [လုတ္တပဒေန၊ ကျေနေသော အသင်္ဂ-
 ဟိတံ ပုဒ်ဖြင့်။ ကိံ ဓမ္မဝိသေသံ၊
 အဘယ်တရားအထူးကို။ ဒဿေတိ၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်။
 အာဟ တေနာတိအာဒိ။ တေနာတိ လုတ္တပဒေန။-မရ။] ဤအဖွင့်များနှင့်အညီ
 ဒုတိယနယ၌ “သင်္ဂဟိတေန + အသင်္ဂဟိတံ + အသင်္ဂဟိတံ”ဟု ၃-ပုဒ် ဖြစ်နေ၏။
 သင်္ဂဟိတေနနှင့် အသင်္ဂဟိတံလည်း အနက်အရ ဟူသော တုလျာဓိတရဏဝိသေသန၊
 ဝိသေသဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် တဖက်ပါအတိုင်း အနက်ကျယ် ပေးပါ။

၈။ ဆက်။ သင်္ဂဟိတေနာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ ဝီသေသနေ၊ တုလျာဓိ-
ကရဏဝိသေသန အနက်၌။ ကရဏဝစနံ၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်
ထိုက်၏။

တတိယာဒိသု၊ တတိယနယ အစရှိကုန်သော။ ဆဋ္ဌဝဇ္ဇေသု၊ ဆဋ္ဌနယသည်
ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ ဒသမာဝသာနေသု၊ ဒသမနယ အဆုံးရှိကုန်သော။
နယုဒ္ဓေသေသု၊ နယုဒ္ဓေသတို့၌။ သေ(သော)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီ
အရင်သည်။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။
ဟိ၊ မှန်။ ဟိ၊ ချဲ့။ တေသုပိ၊ ထိုဆဋ္ဌနယသည် ကြဉ်အပ်သော တတိယနယ
အစ ဒသမနယ အဆုံးရှိသော နယုဒ္ဓေသတို့၌လည်း။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်
ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဒွိဟိ ဒွိဟိ၊ နှစ်ပါး နှစ်ပါးကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ ပုဒ်တို့ဖြင့်။
ပုစ္ဆိတဗ္ဗ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗ ဓမ္မဝိသေသ နိဒ္ဒါရဏံ၊ မေးသင့် မေးထိုက်သော တရား
အထူး ဖြေသင့် ဖြေထိုက်သော တရားအထူးကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းကို။ ကတွာ၊
ပြုတော်မူ၍။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို နယုဒ္ဓေသတို့၌။ အန္တိမပဒေသဒိသေန၊
အဆုံး၌ဖြစ်သော ပုဒ်နှင့်တူသော။ တတိယပဒေန၊ တတိယပုဒ်ဖြင့်။ ပုစ္ဆန

အနက်ပေးပုံ။ “သင်္ဂဟိတေန၊ စက္ကာယတနအစရှိသောတရားသည် ခန္ဓာဖြင့်
သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သော။ (ဝီသေသန)၊ အသင်္ဂဟိတံ၊
အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော စက္ကာယတနကြည့်သော ရုပ်
သတ္တဝီသ အစရှိသော တရားကို။ အသင်္ဂဟိတံ၊ အတယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန
ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သနည်း။ (ပုစ္ဆာ)။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန
ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်။ ဤသို့ အနက်ပေးရသည်။

မှတ်ချက်။ “သင်္ဂဟိတဝိသေသဝိသိဋ္ဌော-ဝယ် “စက္ကာယတနေန ယေ ဓမ္မာ
ခန္ဓ သင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ”ကို ရည်ရွယ်၍ “သင်္ဂဟိတဝိသေသ”
ဟု၎င်း၊ “အာယတန သင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန
အသင်္ဂဟိတာ”ကို ရည်ရွယ်၍ “သင်္ဂဟိတဝိသေသဝိသိဋ္ဌော ယော
အသင်္ဂဟိတော ဓမ္မဝိသေသော”ဟု၎င်း၊ တန္တိသိတော အသင်္ဂဟိ-
တတာသင်္ခါတော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနနယော။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနကို ပြုရာ၌
ထိုအသင်္ဂဟိတဓမ္မကို ခြိ၍ ပြုရသောကြောင့် “တန္တိသိတော (ပေ)
နယော”ဟု၎င်း ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

၁။ သေ နယော (ပေ) ဆဋ္ဌဝဇ္ဇေသု။ “သေ နယောဖြင့် နောက်ပုဒ် တပုဒ်ကို
အကျေကြွ၍ ထို နောက်ပုဒ်ဖြင့် ပုစ္ဆာ
ဝိသဇ္ဇနနယဖြစ်ပုံကိုသာ ညွှန်ပြသည်။ [ဝိဘဏ်၏ အနက်ကိုကား နောက်၌ သီးခြား
ပြုလိမ့်မည်။] တေသုပိ ဟိစသော ဝါကျသည် နောက်ပုဒ် တပုဒ် အကျေကြွရပုံကို
ခိုင်မြဲစေသော ဝါကျတည်း။ (တနည်း) ဝိတ္ထာရဝါကျတည်း။ နောက်၌ ထုတိ-သဒ္ဓါ
ပါသောကြောင့် ဤပကဖေတုဝါကျဟုလည်း ကြံနိုင်ပါသည်။

ဝိသဇ္ဇန နယာ၊ မေးကြောင်း ဖြေကြောင်း နည်းတို့ကို။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ အကျဉ်း ပြအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တတ္ထံ ၊ ထို တတိယ စသော နယုဒ္ဓေသတို့တွင်။ စတုတ္ထ ပဉ္စမေသု၊ စတုတ္ထ နယုဒ္ဓေသ ပဉ္စမနယုဒ္ဓေသတို့၌။ ကတ္တု၊ အတ္ထေ၊ ကတ္တားအနက်၌။ ကရဏ- နိဒ္ဓေသော၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ကို ညွှန်ပြခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) သတ္တမာဒီသု ၊ သတ္တမနယုဒ္ဓေသ အစရှိကုန်သော။ စတုသု စ၊ ၄-ပါးသော နယုဒ္ဓေသတို့၌ လည်း။ သဟယောဂေ၊ သဟယောဂအနက်၌။ (ကရဏနိဒ္ဓေသော) ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒုတိယတတိယေသု ဝိယ ၊ ဒုတိယနယ တတိယနယတို့၌ကဲ့သို့။ သမာနာဓိ- ကရဏေ၊ တူသောတည်ရာ အနက်ရှိသော။ ဝိသေသနေ၊ ဝိသေသန အနက်၌။ (ကရဏနိဒ္ဓေသော) န (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)

၁။ တတ္ထ စတုတ္ထ ပဉ္စမေသု။ ။တတ္ထ-မှစ၍ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-တိုင်အောင် စကားရပ်သည် တတိယာဝိဘတ်၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသော စကား တည်း။ ထို့ကြောင့် “သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ”ဟူသော စတုတ္ထနယ၌ “သင်္ဂဟိတေန- သမုဒယသစ္စာက ခန္ဓအာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာ သည် ကြည့်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးသည်”ဟု ကတ္တားအနက်ပေးရပုံကို၎င်း၊ “အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ”ဟူသော ပဉ္စမနယဝယ် အသင်္ဂဟိတေန-၌လည်း ကတ္တားအနက်ပေးရပုံကို၎င်း တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

၂။ သတ္တမာဒီသု စ (ပေ) သဟယောဂေ။ ။သတ္တမ-စသော နယ ၄-ပါးတို့၌ “သမ္ပယုတ္တေန ဝိပယုတ္တံ”စသည် ဝယ် “သမ္ပယုတ္တေန”စသော တတိယန္တပုဒ်များကို တွေ့ရ၏။ ထိုပုဒ်တို့၌ တတိယာ ဝိဘတ်ကိုကား သဟ(သဟာဒိ)ယောဂအနက်၌ သက်စေ၍ “သမ္ပယုတ္တေန၊ ဝေဒနာ- က္ခန္ဓာ အစရှိသော ယှဉ်သောတရားနှင့်+ဝိပယုတ္တံ၊မယှဉ်သောတရားတည်း။ ဝိပယုတ္တံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မယှဉ်သနည်း၊ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မယှဉ်”ဟု ဝိပယုတ္တံ-တပုဒ် အကျေကြ၍ အနက်ပေးရသည်။ [ဤ၌ “သဟယောဂ”ဟု ဆိုထားသော်လည်း သမ္ပယုတ္တံ၊ ဝိပယုတ္တံတို့က သဟာဒိ ဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓါကျမ်းတို့ အလိုအားဖြင့် “သဟာဒိယောဂ”ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။]

၃။ န ဒုတိယ (ပေ) သမာနာဓိကရဏေ။ ။ဒုတိယ တတိယနယတို့၌ သင်္ဂဟိ- တေန အသင်္ဂဟိတေန-ပုဒ်တို့ဝယ် တတိယာကို ဝိသေသနအနက်ဟော ဟု ဆိုခဲ့ရာ၌ “တုလျာဓိကရဏဝိသေသန-ကို ဆိုသည်”ဟု သေချာအောင် “သမာနာဓိကရဏေ”ဟု ဆိုသည်။ ထို ၂-ပါးသော နယာ၌ တတိယာဝိဘတ်သည် တုလျာဓိကရဏဝိသေသန အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ “စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ သတ္တမ (ပေ) ဒသမနယတို့၌ တတိယာဝိဘတ်သည် ဝိသေသန အနက်ဟော မဟုတ်ပါ”ဟုလို့။

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသွာ၊ ခဲကြောင့်။ စတုတ္ထပဉ္စမေသု၊ ထို၌။ ကတ္ထု
 အတ္ထေ၊ ၌။ ကရဏနိဒ္ဒေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သတ္တမာဒီသု စတုသု စ သဟယောဂေ၊
 ကရဏနိဒ္ဒေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဒုတိယ တတိယာဒီသု ဝိယ သမာနာဓိကရဏော
 ဝိသေသနေ န ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ(ယသွာ) ၊ ကြောင့်။
 တတ္ထ၊ ထို ဒုတိယ တတိယနယထို၌။ သဘာဝန္တရေန၊ သဘာဝတမျိုးဖြင့်။
 သဘာဝန္တရဿ၊ သဘာဝတမျိုး၏။ ဝိသေသနံ၊ ဝိသေသနကို။ ကတံ၊
 ပြုအပ်ပြီ။ ဧတေသု ၊ ဤ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ သတ္တမ အစရှိသော နယထို၌။
 ဓမ္မန္တရေန၊ တရားတမျိုးဖြင့်။ ဓမ္မန္တရဿ၊ တရားတမျိုး၏။ (ဝိသေသနံ
 ကတံ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုတ္ထပဉ္စမေသု (ပေ) ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဒုတိယတတိယေသု
 ဝိယ (ပေ) န ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣတိ ဝိညာယတိ။

၁။ တတ္ထ ဟိ (ပေ) သဘာဝန္တရဿ။ ။ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်ကို ခိုင်မြဲ
 စေလို၍ (တနည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော
 စကားရပ်၏ ဉာဏဟိတ်ကို ပြလို၍ “တတ္ထ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဤဝါကျ၏
 နယ်ကား “ဓမ္မန္တရဿ” တိုင်အောင်တည်း။ ဣတိ-သဒ္ဓါပါသောကြောင့် ဉာဏဟိတ်
 ဝါကျတု တနည်းကြုံသည်။ [တတ္ထာဟိ ဒုတိယ တတိယနယေသု၊ သဘာဝန္တရေနာတိ
 သင်္ဂဟိတတာသင်္ဂဟိတတာသင်္ဂဟိတေန (သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်ကုန်သည် အဖြစ်၊
 မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သည် အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော) အညသဘာဝေန(ဥပး
 သော သဘောဖြင့်) သဘာဝန္တရဿာတိ အသင်္ဂဟိတတာသင်္ဂဟိတတာသင်္ဂဟိတဿ
 အညသဘာဝဿ။-မဓု၊ [ရှေ့ သင်္ဂဟိတတာနှင့် နောက် အသင်္ဂဟိတတာကို တတွဲ
 ရှေ့ အသင်္ဂဟိတတာနှင့် နောက် သင်္ဂဟိတတာကို တတွဲဟု မှတ်ပါ။]

ဒွါဦးအံ့။ ။ ဒုတိယနယ၌ “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ”ဟု ရှိ၏။ ဤ၌ သင်္ဂဟိ-
 တေနသည် အသင်္ဂဟိတံ၏ ဝိသေသနတည်း။ “သင်္ဂဟိတ”အရ
 သိမ်းယူရေတွက်ရသော တရားကို ရသော်လည်း သင်္ဂဟိတတရားဖြင့် အသင်္ဂဟိတ
 တရားကို အထူးပြုလိုရင်း မဟုတ်။ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော
 သင်္ဂဟိတတာဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အသင်္ဂဟိတတာ
 ကို အထူးပြုလိုရင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယနယအတွက် သင်္ဂဟိတတာဟူသော
 ဝိသေသနဖြင့် အသင်္ဂဟိတတာကို အထူးပြုသည်။ တတိယနယအတွက် “အသင်္ဂဟိ-
 တေန သင်္ဂဟိတ”ဟု ရှိသောကြောင့် အသင်္ဂဟိတတာဟူသော ဝိသေသနဖြင့် သင်္ဂဟိ-
 တတာကို အထူးပြုသည်-ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် “သဘာဝန္တရေန သဘာဝန္တရဿ
 ဝိသေသနံ ကတံ”ဟု ဋီကာမိန့်သည်။

၂။ ဧတေသု (ပေ) ဓမ္မန္တရဿ။ ။ [ဧတေသုတိ စတုတ္ထပဉ္စမာဒီသု။-မဓု။]
 စတုတ္ထ ပဉ္စမ စသော နယထို၌ကား “ယေ
 ဓမ္မာ တေ ဓမ္မာ” စသည်တို့၏ အရဖြစ်သော ဓမ္မတို့ကို မေးရ ပြေရသောကြောင့်
 “တေတိ ဓမ္မတိ”ဟူသော ဓမ္မန္တရဖြင့် “တေ ဓမ္မာ”ဟူသော ဓမ္မန္တရကို ဝိသေသန
 ပြုသည်။ ထို့ကြောင့် “ဧတေသု (ပေ) ဓမ္မန္တရဿ (ဝိသေသနံ ကတံ)”ဟု ဋီကာ
 မိန့်သည်။

ပနံ^၁၊ ကား။ ကောဒသမာဒိသု၊ ကောဒသမနယ အစရှိကုန်သော။ စတုသု၊ ၄-ပါးသော နယတို့၌။ အာဒိပဒေနေဝ၊ သင်္ဂဟိတေန-စသော အစပုဒ်ဖြင့်ပင်။ ဓမ္မဝိသေသနိစ္စါရဏံ၊ တရားအထူးကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းကို။ ကတု၊ ပြုတော်မူ၍။ ဣတရေဟိ၊ အစပုဒ်မှ တပါးသော သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပူယုတ္တ စသော ဒုတိယ၊ တတိယပုဒ်တို့ဖြင့်။ ပုစ္ဆာနိသဇ္ဇနနယာ၊ မေးကြောင်း ဖြေကြောင်းနည်းတို့ကို။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ အကျဉ်းပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ကောဒသမ အစရှိသော နယတို့၌။ ဝိသေသနေ ဧဝ^၂၊ တုလျာဓိ- ကရဏဝိသေသန အနက်၌ပင်။ [ရှေ့၌ ဝိသေသနေ-ဟု ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ဧဝ” ထည့်သည်။] ကရဏဝစနံ၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဟိ^၃၊ မှန်။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာနံ တို့၏။ နိဿယဘူတား မှီရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ (သမုဒယသစ္စာသည် ကြဉ်အပ်သော သင်္ခါ- ရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားတို့သည်။) ကရဏဘူတေန၊ ကရိုဏ်း

၁။ ကောဒသမာဒိသု (ဧပ) ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ။ ။ ကောဒသမနယ ၌ “ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပူယုတ္တံ” ဟု ၃-ပုဒ် ရှိ၏။ ထိုတွင် အစဖြစ်သော “သင်္ဂဟိတေန” ပုဒ်ဖြင့်ပင် သမုဒယသစ္စာစသော တရားသည် ခန္ဓာ အာယဘန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာကြဉ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားအထူးကို ထုတ်ပြတော်မူ၍ (ထုတ်ပြတော် မူပြီးမှ) “သမ္ပယုတ္တံ၊ ဝိပူယုတ္တံ” ဟူသော အခြားနှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့် မေးပုံ ဖြေပုံနည်းကို အကျဉ်းပြတော်မူသည်။ ဣဒသမ စသော နောက် ၃-နယတို့၌လည်း နည်းတူ။ [ဥဒ္ဓေသ-အခန်းဖြစ်သောကြောင့် “ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ” ဟု ဆိုသည်။]

၂။ ဝိသေသနေ ဧဝ (ဧပ) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။ [တ္ထောတိ ကောဒသမာဒိသု စတုသု။- အနု။] ထို ၄-နယတို့၌ “သင်္ဂဟိတေန” “သမ္ပယုတ္တေန” “အသင်္ဂဟိတေန” “ဝိပူယုတ္တေန” ဟု ကရိုဏ်းဝိဘတ် (နာဝိဘတ်) ၄-ဌာန၌ ပါ၏။ ထို နာဝိဘတ်သည် “ဒုတိယ၊ တတိယနယတို့ တုန်းကကဲ့သို့ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန အနက်ဟော” ဟု မှတ်ပါ။ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမနယတို့၌ကဲ့သို့ ကတ္တားဟောဟု၎င်း၊ သတ္တမနယ-စသည်တို့၌ကဲ့သို့ သဟယောဂဟု၎င်း မမှတ်ရ။ [ဝိသေသနေ ဧဝ ကရဏဝစနံ န စတုတ္ထပဉ္စမေသု ဝိယ ကတ္ထုအတ္ထေ၊ န သတ္တမာ- ဒိသု ဝိယ စ သဟယောဂေတိ အဓိပ္ပာယ်ော။-မရ။]

၃။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာနံ ဟိ။ ။ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ထင်ရှားပြသော ဝါကျ-ဟု အနုဋီကာ ဆို၏။ “ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနတို့၏ မှီရာတရားတို့” ဟူသည် “သမုဒယသစ္စေန ယေဓမ္မာ၊ တေဓမ္မာ” စသည်၌ပါသော ဓမ္မ တို့တည်း။ ထို ဓမ္မတို့သည် ကောဒသမ၊ တေရသမ နယတို့၌ “သမ္ပယုတ္တံ၊ ဝိပူယုတ္တံ အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဣဒသမ၊ စုဒ္ဓသမနယတို့၌ မိမိတို့၏ သင်္ဂဟိတ၊ အသင်္ဂဟိတ အဖြစ်ကို ၎င်း အထူးပြုကြသည်။ [သမ္ပယုတ္တဝိပူယုတ္တာဒိဘာဝံ-၌ အာဒိ-ဖြင့် သင်္ဂဟိတအသင်္ဂ-ဟိတဘာဝကို ယူပါ။]

ဖြစ်၍ဖြစ်သော (ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ အနက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော)။ သင်္ဂဟိတတာဒိ-
 ဝိသေသနေနံ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ် အစရှိသော
 ဝိသေသနပြင့်။ [ပရ တနေရာ၌ “ဝိသေသနေနံ” ဟု ပါဠိရှိ၏။] အတ္တနော၊
 မိမိဟူသော ဓမ္မ၏။ သမ္ပယုတ္တ ဝိပယုတ္တာဒိဘာဝံ၊ သမ္ပယုတ် ဝိပယုတ် အစ
 ရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝိသေသေန္တိ၊ အထူးပြုကုန်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။
 [တနည်း—“ကသ္မာ ဧတ္ထ ဝိသေသနေ ဝေ ကရဏဝစနံ ဒဠဗ္ဗံ။ ဣတိ
 ဝိညာယတိ” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ ဟိ ယသ္မာ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာနံ (ပေ)
 ဝိသေသေန္တိ။ ဣတိ တသ္မာ ဧတ္ထ (ပေ) ဒဠဗ္ဗံ။ ဣတိ ဝိညာယတိ” ဟုလည်း
 ပေးပါ။] ဝိကပ္ပတေတိ၊ ဝိကပ္ပတော ဟူသော ပုဒ်၏။ ။ ဝိဝိဓကပ္ပနတော၊
 အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ပြုစီရင်ခြင်းအားဖြင့်။ ဝိဘာဂတော၊ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ
 ဝေဖန်အပ်သော အပြားအားဖြင့်။ ဣတိ အတ္ထော။

သန္နိဋ္ဌာနဝသေနာတိ၊ ကား။ အဓိမောက္ခသမ္ပယောဂဝသေန၊ အဓိ-
 မောက္ခနှင့် အညီအမျှ ကေပုဂ္ဂါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်။ (ဝုတ္တာ-၌ စပ်။) သန္နိဋ္ဌာနဝသေန၊ ဆုံးဖြတ်တတ်သော
 အဓိမောက္ခနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။
 (စိတ္တုပ္ပါဒါ) စ၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့လည်း။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ စိတ္တုပ္ပါဒါ
 စ၊ တို့လည်း။ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒါ၊ ဆုံးဖြတ်ကြောင်း

၁။ သင်္ဂဟိတတာဒိ (ပေ) ဘူဇေန။ ။ သင်္ဂဟိတတာဒိ-၌ အာဒိ-ဖြင့် ဒွါဒ-
 သမနယအတွက် “သမ္ပယုတ္တာ” ကို
 ၎င်း၊ တေရသမနယအတွက် “အသင်္ဂဟိတတာ” ကို၎င်း၊ စုဒ္ဓသမနယအတွက် “ဝိပ-
 ယုတ္တာ” ကို၎င်း ယူပါ။ ကရဏဘူဇေနသည် ကရိုဏ်းဝိဘတ်(နာဝိတတ်)ဖြစ်သော
 ကြောင့် ဆိုအပ်သော စကားတည်း။ အနက်မှာ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန အနက်
 သာတည်း။ [သင်္ဂဟိတတာဒိဝိသေသေနာတိ ဇေတေန ဓမ္မသတ္တိယာ (သိမ်းယူရေတွက်
 အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ် စသော ဓမ္မသတ္တိဖြင့်) ဓမ္မာ ဝိသေသိတတိ ဒဿေတိ။-မဓု။]
 ဤအဖွင့်များအတိုင်း တုလျာဓိကရဏဝိသေသန အနက်ပေးပုံကို ပါဠိတော်နိဿယ
 အနက်ကျယ်၌ ကြည့်ပါ။

၂။ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “သန္နိဋ္ဌာနဝသေန (ပေ) ဝုတ္တာ” ဟု
 ရှိ၏။ ထို၌ သန္နိဋ္ဌာန၏ အနက်ကို “အဓိမောက္ခသမ္ပ-
 ယောဂ” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် “သန္နိဋ္ဌာန (ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘော) ဟူသည်
 အဓိမောက္ခစေတသိက်ပင်တည်းဟူ၎င်း၊ “သမ္ပယောဂ” ပုဒ် အကျေကြပ်ပါဟူ၎င်း သိစေ
 ၏။ [အဓိမောက္ခသမ္ပယောဂဝသေနာတိ ဧတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနဝသေနာတိ ဧတ္ထ ဥက္ခရပဒ-
 လောပံ (သမ္ပယောဂ ဟူသော နောက်ပုဒ်၏ ကျေခြင်းကို) ဒဿေတိ။-မဓု။]

၃။ သန္နိဋ္ဌာန (ပေ) စိတ္တုပ္ပါဒါ။ ။ ဤဋီကာအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “သန္နိဋ္ဌာနဝသေန
 နှင့် ဝုတ္တာ-ပုဒ်တို့ကို ဝိဘတ်မကျေသော
 အလုတ္တသမာသ်” ဟူ၎င်း၊ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တာနှင့် သဗ္ဗေပုဒ်တို့ကိုလည်း ခွန်သမာသ်

အဓိမောက္ခနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့။ တေသံ၊ ထိုသန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တ စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ သဗ္ဗ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သာဓာရဏဝသေန၊ တူသော ဆောင်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ဆက်ဆံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဝုတ္တာ-၌ စပ်။) ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤသန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တသဗ္ဗ-စိတ္တုပ္ပါဒ်သာဓာရဏတော-ဟူသော ပါဌ်၌။ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဟိံ၊ မုနံ။ အဓိမောက္ခော၊ ကို။ (ဝုတ္တာ-၌ စပ်။) သန္နိဋ္ဌာနဝသေန၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ စိတ္တုပ္ပါ-

ဟု၎င်း မှတ်ပါ။ [သန္နိဋ္ဌာန (ပေ) သာဓာရဏဇာတိ ဧတ္ထ အလုတ္တသမာသံ ခန္တုသမာသဉ္စ ဒဿေတံ သန္နိဋ္ဌာနဝသေနာတိအာပိ ဝုတ္တံ။-မဓု။] ထိုနောက် ထို ခန္တု သမာသံပုဒ်ကို စိတ္တုပ္ပါဒ်ပါပုဒ်နှင့် ကမ္မဓာရဲ့တွဲ၍ ခွန်၏နောက်၌ရှိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ပုဒ်ကို ရှေ့ခွန်ပုဒ်နှင့် ကမ္မဓာရဲ့တွဲပါ။ အနက်ပေးသောအခါ “ခွန်၏နောက်၌ ရှိသောပုဒ်၊ ယှဉ်လိုက်ပုဒ်တိုင်းသာ”ဟူသော နိယံနှင့်အညီ “သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တ စိတ္တုပ္ပါဒ်”ဟု၎င်း၊ “သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်”ဟု၎င်း တွဲ၍ အနက်ပေးရသည်။

အနက်အရကောက်။ ။ထိုတွင် သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့် အဓိ-မောက္ခနှင့်ယှဉ်သော ၇၀-ပါးသော စိတ်ကို၎င်း၊ ထိုနှင့် ယှဉ်ဘက် စောသိက်တို့ကို၎င်း ပြစ်။ [အဓိမောက္ခသည် ဧဗ္ဗပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ်ဟူသော ဤ ၁၁-ပါး၌ ဖယှဉ်ကြောင်းကို သင်္ဂြိုဟ်စေတသိက်ပိုင်း ထောက်၍ သိပါ။] ဤ အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ အနုဋီကာ၌ “သန္နိဋ္ဌာန ဝုတ္တကောန အဓိမောက္ခေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ အာရမ္မဏေ နိဉ္စယနားကာရေန ပဝတ္တိယာ သန္နိဋ္ဌာန-ဝသေန ဝုတ္တဓမ္မာ၊ ဟေ စ”ဟု မိန့်သည်။

သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့် ဖဿသတ္တကရာသိ၌ပါသော သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏဖြစ်ကြသော ဖဿ-စသော စေတသိက် ၅-ပါးနှင့် စိတ်ကို ပြစ်။ ဤသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသည် အဓိ-မောက္ခနှင့်ယှဉ်သော စိတ် စေတသိက်များနှင့်တကွ ထိုမူကြွင်းသော ဧဗ္ဗပဉ္စဝိညာဉ် ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ် စေတသိက်များပင်တည်းဟု သိခစ၏။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ “တေဟိ သမ္ပိ” (ထို အဓိမောက္ခသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့်တကွ) တဒဝသိဋ္ဌေ (ထို စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော) ဧဗ္ဗပဉ္စဝိညာဏ ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂတ ဓဓမ္မ စ သင်္ဂ-ဟေတွာ အာဟ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တာ စ သဗ္ဗ စ စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တ သဗ္ဗ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့-ဟု မိန့်သည်။

၃။ အဓိမောက္ခော ဟိ။ ။ဤဝါကျသည် ဆိုအပ်ပြီးသော စကားကို ဖွင့်ပြသော စကားတည်း။ [တမေဝတ္ထံ ဝိဝရိတံ အဓိမောက္ခော ဟိတိအာပိ ဝုတ္တံ။-မဓု။] ဤဝါကျဝယ် ဖဿသတ္တကရာသိ၌ပါသော (အဓိမောက္ခမှ တပါးသော) တရား ၆-ပါးကို “ဣတရေ”ဟု ဆို၏။ ထို တရားတို့သည် စိတ်တခု ယုတ် ကိုးဆယ် စေတသိက်အားလုံးဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် “သဗ္ဗသံ”ဟု ဆိုသည်။ ဤ သဗ္ဗသံသည် “သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်”ဟူသော မရူစကားနှင့်

ဒါနံ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သာဓာရဏဝသေန၊ တူသော ဆောင်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ဆက်ဆံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတရေ၊ အဓိမောက္ခမှ တပါးကုန်သော ဖဿ အစရှိသော တရားတို့ကို။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ (စိတ္တုပ္ပါဒါနံ သာဓာရဏဝသေန ဝုတ္တော။) ဣတံ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဤ ဝါကျ၌ ဣတံ-သဒ္ဓါပါသောကြောင့် ကသ္မာ-ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ ဟိ ယသ္မာ (ပေ) ဝုတ္တော။ ဣတံ တသ္မာ (ပေ) ဒဋ္ဌဗျော-ဟုလည်း ပေးပါ။]

တတ္ထံ ၊ ထိုသာဓာရဏ အသာဓာရဏတရားတို့တွင်။ သာဓာရဏာ၊ သဗ္ဗသာဓာရဏဖြစ်သော ဖဿ အစရှိသော တရားတို့သည်။ (ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ စိတ် မနသိကာရတို့သည်။) ပသဋ္ဌာ(စ)၊ ကျယ်ပြန့်လည်း ကျယ်ပြန့်ကုန်၏။ ပါကဋ္ဌာ စ၊ ထင်ရှားလည်း ထင်ရှားကုန်၏။ ဣတံ၊ ကြောင့်။ အာဒိတော၊ အစဉ်။ ဝါ၊ စောစောကပင်။ ပရိဂ္ဂဟေတဗျာ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အစရှိသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူထိုက်ကုန်၏။ [ဤ၌ အာဒိတောကို အစဉ်ဟု ပေးသော်လည်း မနသိကာရသည် အဆုံး၌ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “အာဒိတော၊ ရှေးဦးစွာ၊ စောစောစီးစီးအလျင်”ဟု အဓိပ္ပါယ် မှတ်ပါ။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုသဗ္ဗသာဓာရဏ တရားတို့ကို။ သင်္ဂဟာဒိပရိဂ္ဂဟတ္ထံ၊ သင်္ဂဟ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းအကျိုးငှါ။ ဥဒ္ဓေသော၊ အကျဉ်းညွှန်ပြခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ)ကတော၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။

သဘောတူပင်တည်း။ [ဤ သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ ဟူသည် “အဓိမောက္ခသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် များနှင့် ထိုမှ ကြွင်းသော ဒွိပဉ္စဝိညာဏ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်များပင်တည်း” ဟု သိပါ။]

၁။ တတ္ထံ (ပေ) ဥဒ္ဓေသော ကတော။ ။ သဗ္ဗသာဓာရဏဖြစ်သော ဖဿ-စသော တရားများနှင့် အဓိမောက္ခ ကိုသာ (ဤ အဗ္ဗန္တရမာတိကာအတွင်း၌) ဥဒ္ဓေသအဖြစ်ဖြင့်ပြု၍ အခြားတရားတို့ကို အတယ်ကြောင့် မပြပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တတ္ထံ (ပေ) ဥဒ္ဓေသော ကတော”ဟု မိန့်သည်။ သဗ္ဗသာဓာရဏဖြစ်သော ဖဿ-စသော တရားတို့သည် အားလုံးနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ပသဋ္ဌ ပြန့်ကျယ်လည်း (ပြန့်ကျယ်ကုန်၏)။ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ဝယ် ထင်ရှားလည်း ထင်ရှားကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ စသည်ဖြင့် ပြရာဝယ် ထို သဗ္ဗသာဓာရဏတရားတို့ကို (အစောဆုံး) သိမ်းယူထိုက်ကုန်၏။ ထိုသို့ သင်္ဂဟ စသည်တို့ဖြင့် သိမ်းယူခြင်းအကျိုးငှါ ဖဿ-စသော သဗ္ဗသာဓာရဏတရားတို့ကို ဥဒ္ဓေသ (မာတိကာ) ပြုတော်မူရသည်။

ပနိ၊ ကား။ အသာဓာရဏာပိ၊ အသာဓာရဏဖြစ်သော ဝိတက် အစ ရှိသော တရားတို့ကိုလည်း။ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာဝ၊ သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ အစ ရှိသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူထိုက်ကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသု၊ ထို အသာဓာရဏတရားတို့တွင်။ မဟာဝိသယေန၊ ကျယ်သော အရာရှိသော အဓိမောက္ခဖြင့်။ [“ယဉ်တက်စိတ် များသည်ကို မဟာဝိသယ”ဟု ဆိုသည်။] အညေသမ္ပိ၊ အခြားသော ဝိတက် အစရှိသော တရားတို့ကိုလည်း။ သင်္ဂဟာဒိ- ပရိဂ္ဂဟံ၊ သင်္ဂဟ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းကို။ ဒေယေတု၊ ငှါ။ အဓိမောက္ခော၊ ကို။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌော၊ ပြီ။ စ၊ ဆက်။ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန၊ ဝုတ္တာတိ၊ ဟူသောစကားကို။ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်။) သင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဟိန္ဒ အဖွင့် ဖြစ်သော အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ၌၎င်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်္ဂေ စ၊ ပဋိစ္စ- သမုပ္ပါဒ် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌၎င်း။ ဝစနံ၊ စကားကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပနိ၊ တနည်းကား။ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန၊ ဆုံးဖြတ်တတ်သော အဓိမောက္ခနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ယေ၊ အကြင် ဒေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်

၁။ အသာဓာရဏာပိ (ပေ) ဥဒ္ဓိဋ္ဌော။ ။သမ္ပသာဓာရဏ မဟုတ်ကြသော ဝိတက်၊ဝိဘာရ၊အဓိမောက္ခသော တရားတို့ကိုလည်း သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ စသည်ဖြင့် သိမ်းယူထိုက်ကြသည်သာ။ ထို စေတသိတ်တို့တွင် အဓိမောက္ခသည် စိတ်ယှဉ် အများဆုံးဖြစ်သောကြောင့် အရာ ကျယ်၏။ ထိုအရာကျယ်သော အဓိမောက္ခကို သိမ်းယူလိုက်လျှင် အရာကျဉ်းသော ဝိတက် စသည်တို့လည်း ပါဝင်ရကား ထိုအရာကျယ်သော အဓိမောက္ခဖြင့် ဝိတက် စသော အခြား တရားတို့ကို သိမ်းယူပုံကို ပြခြင်းငှါ အဓိမောက္ခကိုသာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ၌ ပြထားတော်မူသည်။

၂။ သန္နိဋ္ဌာန ဝသေန ဝုတ္တာတိ စ။ ။[ပြအပ်ပြီးသောစကားဝယ် စောဒနာဖွယ် ရှိ၍ “သန္နိဋ္ဌာန (ပေ) ဝုတ္တာတိ စ”ဟု မိန့်သည်။ စ-သဒ္ဓါသည် ဝါကျာရမ္ဘဇောတက။] အဓိမောက္ခကို “သန္နိဋ္ဌာန”ဟု အဋ္ဌကထာဆိုရာ၌ အဘယ်စကားကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်းဟု မေး။ အဖြေကား ဓမ္မသင်္ဂဟိန္ဒ အဖွင့်ဖြစ်သော အဋ္ဌသာလိနိ အဋ္ဌကထာ ဓမ္မဗုဒ္ဓေသကထာအဖွင့်၌ “အဓိမုစ္စနံ အဓိမောက္ခော သော သန္နိဋ္ဌာနလက္ခဏော”ဟု ဆိုခဲ့၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝိဘင်းပါဠိတော်ဝယ် အကုသလနိဒ္ဒေသ၌လည်း “တဏှာပစ္စယာ အဓိမောက္ခော (ဆုံးဖြတ်ခြင်း သန္နိဋ္ဌာန ဖြစ်၏။) အဓိမောက္ခပစ္စယာ ဘဝေါ”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့သော စကားတို့ကို ရည်ရွယ်၍ “သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တာ”ဟူသော စကားကို အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်ပါသည်-ဟုလို့။

၃။ သန္နိဋ္ဌာန (ပေ) အတ္ထေ သတိ။ ။ “သန္နိဋ္ဌာနဝသေန (ပေ)ဝုတ္တာ”ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားရပ်၌ အနက်တမျိုးကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “သန္နိဋ္ဌာန (ပေ) အတ္ထေ သတိ”ဟု မိန့်သည်။ ဤနည်း၌ကား

စိတ်သည် ကြဉ်အပ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သာဓာရဏတော၊ ဆက်ဆံ ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝုတ္တာ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထေ၊ ဤအနက်သည်။ သတိ၊ ဖြစ်လသော်။ (အယမဓိပ္ပါယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၌ စပ်။) ဝတ္ထဗ္ဗေသု၊ ဟောတော်မူထိုက်ကုန်သော (ဤ ဖဿ သတ္တက ရာသိ၌ ဟောတော်မူထိုက် ကုန်သော)။ သာဓာရဏာ သာဓာရဏေသု၊ အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ဆက်ဆံသောတရား၊ မဆက်ဆံသော တရားတို့တွင်။ (အသာဓာရဏေသု-၌ စပ်။) အသာဓာရဏေသု၊ အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော တရားတို့တွင်။ (အဓိမောက္ခော-၌ စပ်။) မဟာဝိသယော၊ ကျယ်သောအရာ ရှိသော။ ယော အဓိမောက္ခော၊ သည်။ (အတ္ထိ။) တဿ၊ ထိုအဓိမောက္ခေ ၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဝုတ္ထသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်သာဓာရဏ- တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ဆက်ဆံကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဖဿာဒယော၊ ဖဿ အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ သဗ္ဗသာဓာရဏာ၊ အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်၏။

ဝုတ္ထ-နှင့် သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်-ပုဒ်တို့ကို ကမ္မဓာရဲ့သမာသ်အဖြစ်ဖြင့် ပြသည်။ ပန-ကိုလည်း နည်းတမျိုး(အဖို့တပါး)ကို ပြသော ပက္ခန္ဓရနှင့် ဝိကပ္ပနတ္ထအနက်ကြပါ။ [ဝုတ္ထသဒ္ဓ- သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်သဒ္ဓါနံ ကမ္မဓာရယသမာသ် ဝိကပ္ပေတုံ သဒ္ဓိဋ္ဌာနဝသေနာတိအာဒိ ဝုတ္ထံ။ ပန-သဒ္ဓေါ ဝါသဒ္ဓတ္ထော။-မဇု]

သ ဗာ သိ တွဲ အရ ကောက်။ ။ သဒ္ဓိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တာ စ+တေ+သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ စေတိ သဒ္ဓိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္ထသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဤသမာသ်ဖြင့် အဓိမောက္ခနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော အဓိမောက္ခသဟဂုတ် စိတ်စေတသိက်တို့ကိုသာ ရ၏။ ထို့နောက် “သဒ္ဓိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္ထသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်နံ+သာဓာရဏာ” ဟု တပျရိသ်သမာသ်တွဲသောအခါ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ် တို့နှင့် ဆက်ဆံသော ဖဿသတ္တကရာသိ ၇-ပါးတွင် အဓိမောက္ခမှ တပါးသော ဖဿ စသော တရား၊ ထိုတရား၊ ထိုတရားတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို ရသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဖဿာဒယော သဒ္ဓိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္ထသဗ္ဗ စိတ္တုပ္ပါဒ်-သာဓာရဏတော ဝုတ္တာ” ဟု မိန့်သည်။

၁။ သာဓာရဏာ (၁၀) ဝုတ္ထော။ ။ ဤစကားသည် ဖဿ-စသော တရားတို့ကို ဟောတော်မူရာ၌ နှလုံးသွင်းတော် မူလိုကို ပြသော စကားတည်း။ ပါဠိရှိအတိုင်း အဓိပ္ပါယ်ထင်ရှားပြီး ထိုသို့ နှလုံးသွင်းတော်မူ ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလို၍ “အညဿ တာဒိသဿ အတာဝါ” ဟူသော ပါဠိကို မိန့်သည်။ သဗ္ဗသာဓာရဏတရားတို့ကို ဟောတော်မူမည်ဆိုလျှင် ဖဿ-စသော ၆-ပါးမှ တပါး ထိုနှင့်အလားတူ တရားမရှိတော့။ အသာဓာရဏတရားတို့ကို ဟောတော်မူ မည်ဆိုလျှင် အဓိမောက္ခမှတပါး ထိုကဲ့သို့ အရာကျယ်သော တရားမရှိတော့။ ထို့ကြောင့် ဖဿသတ္တကရာသိအဖြစ်ဖြင့် ထိုတရား ၇-ပါးတို့ကိုသာ ဟောတော်မူရသည် - ဟူလို။

ဣတိ(ကတုာ)၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ ဝါ၊ ဤသို့ နှလုံးပြုခြင်းကြောင့်။
 (ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ။) အဓိမောက္ခော စ၊ အဓိမောက္ခကိုလည်း။ ဝါ၊
 'သည်လည်း။ အသာဓာရဏေသု၊ ထို့တွင်။ မဟာဝိသယော၊ ကျယ်သော
 အရာရှိ၏။ ဣတိ ကတုာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။
 (ကသွာ)၊ နည်း။ အညဿ၊ အခြားသော (ဖဿ အစရှိသောတရား ၆-ပါး၊
 အဓိမောက္ခတို့မှ တပါးသော)။ တာဒိသဿ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော တရား၏။
 အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ အယံ အဓိပ္ပာယ်သော၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို။
 ဝတ္ထုဗ္ဗော။

ပန၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ သာဓာရဏတရားတို့တွင်။ (ဇီဝိတိန္ဒြိယံ-၌ စပ်။)
 [မခု-၌ “ဣတ္ထ ဥဒ္ဓေသေ” ဟု စွဲ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ဣတ္ထ၊ ဤ ဓာတုကထာ
 ဒေသနာတော်၌။ ဝါ၊ ဤ အပ္ပန္နိရမာတိကာ၌” ဟု စွဲ၏။ န ဝုတ္ထံ-၌ စပ်။]
 ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ကို။ (ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ၊ ၏။) ရူပမိဿကတ္တာ၊ ရူပနှင့် ရောနှော
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ဝုတ္ထံ၊ ဟောတော်မမူအပ်။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပန၊ ကား။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ၊ ကို။ (န ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-၌ ပဓာန-ငယ်။ ဝတ္ထုဗ္ဗာ
 န ဝတ္ထုဗ္ဗာ-တို့၌လည်း သာမညကံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်။) အသမာဓိသဘာဝါ။

၁။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ (ပေ) န၊ ဝုတ္ထံ။ ။ “သဗ္ဗသာဓာရဏတရားတို့ကို ဟောတော်မူ
 ရာ၌ သဗ္ဗစိက္ခသာဓာရဏဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြိ
 ကို၎င်း၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာကို၎င်း အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော် မမူအပ်ပါသနည်း ဟု
 မေးဖွယ်ရှိရကား ဇီဝိတိန္ဒြိယံကို ဟောတော်မမူခြင်း၏ အကြောင်းကို ရှေးဦးစွာ ပြလို့
 သောကြောင့် “ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ပနေတ္ထ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ရူပဇီဝိတ၊ နာမဇီဝိတ ဟု
 ၂-ပါးရှိသည့်အတွက် ရူပဇီဝိတနှင့် ရောနှောသောကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြိယံကို ဟောတော်
 မမူ-ဟူလို။

၂။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ပန၊ ။ ဖဿသတ္တကရာသိ၌ စိတ္တေကဂ္ဂတာကို သွင်း၍ ဟော
 တော် မမူရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့်
 “စိတ္တေကဂ္ဂတာ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဧကဂ္ဂတာသည် သမာဓိဗိုလ် အမည်
 ရထိုက်သောဧကဂ္ဂတာ၊ သမာဓိဗိုလ်အမည် မရထိုက်သော ဧကဂ္ဂတာ ဟု ၂-မျိုး ရှိ၏။
 ထိုတွင် အဘိဓမ္မာပါဠိတော်နှင့်အညီ ဆရာတော်ကြီး ပြင်ထားအပ်သော “အဝိရိ-
 ယေသု ဧကဂ္ဂတာ ဣန္ဒြိယပလဘာဝံ န ဝတ္ထံ၊ ဝိစိကံစွာစိတ္တေ ပန မဂ္ဂတာဝမ္ပိ” ဟု
 သင်္ဂြိုဟ်သမူစဉ်းပိုင်း မိဿကသင်္ဂဟ၌လာသည့် အတိုင်း ဝိရိယမယျဉ်ရာ ဖြစ်သော
 ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဓမ္မပဉ္စဝိညာဉ်၊ သမ္ပင်္ဂစ္ဆိန္ဒန်း၊ သန္တီရဏတို့နှင့် ဝိစိကံစွာသဟုတ်စိတ်
 ၍ ၁၇-ပါးတို့၌ ယျဉ်ခိုက်ဖြစ်သော ဧကဂ္ဂတာသည် သမာဓိဗိုလ်အမည် မရနိုင်။
 ထိုဧကဂ္ဂတာကို “အသမာဓိသဘာဝါ” ဟု ဆို၏။ ကျန်သမျှ စိတ် ၇၂-ပါးတို့၌
 ယျဉ်ခိုသော ဧကဂ္ဂတာသည် သမာဓိဗိုလ်အမည် ရနိုင်၏။ ထိုဧကဂ္ဂတာကို “သမာဓိသ-
 ဘာဝါ” ဟု ဆိုသည်။

သမာဓိဗိုလ် သဘောမရှိသော စိတ္တေကဂ္ဂတာကို။ သာမညသဒ္ဓေနေဝ၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဟူသော သာမညသဒ္ဓါသည်သာ။ (ဝတ္ထုဗျာ၊ ဟောထိုက်၏။ ဝါ၊ ဟောနိုင်၏။) သာမညဝိသေသသဒ္ဓေဟိ၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာ-ဟူသော သာမညသဒ္ဓါ၊ သမာဓိဗလံ-စသော ဝိသေသသဒ္ဓါတို့သည်။ ဝတ္ထုဗျာ၊ သော။ သမာဓိသဘာဝါ၊ သမာဓိဗိုလ် သဘောရှိသော။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ စ၊ ကိုက်ကား။ [နောက် ဝတ္ထုဗျာ-၌ လှမ်းစပ်။] ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဣတိ တသ္မာ ရှိ၍ ထည့်သည်။) ဝိသေသသဒ္ဓဝစနိယံ၊ သမာဓိဗလံ-စသော ဝိသေသသဒ္ဓါတမျိုး ထဲသာ ဟောထိုက်သော။ အညံ၊ သမာဓိဗိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်သော ဧကဂ္ဂတာမှ တပါးသော။ ဗျာပေတဗ္ဗိ(စ)၊ သာမညသဒ္ဓါသည် ပျံ့နှံ့စေထိုက်သော

အသမာဓိ (ပေ) သာမညသဒ္ဓေနေဝ။ ။ သမာဓိဗိုလ်သဘောမရှိသော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစသော ၁၇-ပါးတို့၌ ရှိသော ဧကဂ္ဂတာကို သာမညသဒ္ဓါသည်သာ ဟောနိုင်၏။ “ဝေ-ဖြင့်” ဝိသေသသဒ္ဓါသည် မဟောနိုင်”ဟု ကန့်ပ။ သာမည-သဒ္ဓါဟူသည် စိတ္တေကဂ္ဂတာသဒ္ဓါ (ဧကဂ္ဂတာသဒ္ဓါ)ပင်တည်း။ [နောက်၌ ဝတ္ထုဗျာ-ပုဒ်ကို ဤ၌လည်း ယူ၍ အနက်ပေးရသည်။ အသမာဓိသဘာဝါ ဗလတာဝံ အပတ္တာ သာမညသဒ္ဓေနေဝ ဝတ္ထုဗျာတိ ယောဇနာ။-အနု။]

၁။ သာမညဝိသေသသဒ္ဓေဟိ စ။ ။ သမာဓိသဘောရှိသော (သမာဓိဗိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်သော) ဧကဂ္ဂတာကို သာမည-သဒ္ဓါသည်လည်း ဟောနိုင်၊ ဝိသေသသဒ္ဓါသည်လည်း ဟောနိုင်၏။ ဝိသေသသဒ္ဓါဟူသည် “သမာဓိဗလံ၊ သမာဓိန္ဒြိယံ”စသော သဒ္ဓါမျိုးတည်း။ [သာမညဝိသေသသဒ္ဓေဟိ စာတိ သာမညဝိသေသသဒ္ဓေဟိ ဝတ္ထုဗျာ စ သမာဓိသဘာဝါ စိတ္တေကဂ္ဂတာ။-အနု။ ဤအနုဋီကာဖွင့်ပုံကို ထောက်၍ နိဿယ၌ အနက်ပေးထားပါသည်။] ဤပြုအပ်ပြီးသော စကား ၂-ရပ်ဖြင့် ဧကဂ္ဂတာ ၂-မျိုးပြားကြောင်းကို၎င်း၊ ထို ၂-မျိုးကို ဟောနိုင်သော သဒ္ဓါ ၂-မျိုးကို၎င်း သိပါ။

၂။ ဝိသေသသဒ္ဓဝစနိယံ အညံ (ပေ) နတ္ထိ။ ။ ပြုအပ်ပြီးသော သဒ္ဓါ ၂-မျိုးအပြင် အခြားသော ဝိသေသသဒ္ဓါတမျိုးသည် ဟောထိုက်သော (ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သမာဓိဗိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်သော ဧကဂ္ဂတာမှ တပါးသော) အခြားအနက်တမျိုး မရှိတော့။ [ဝိသေသသဒ္ဓဝစနိယံ အညန္တိ သမာဓိဗလာဒိဝိသေသသဒ္ဓေဟိ (ရှေ့၌ ပြုအပ်ပြီးသော သမာဓိဗလံ၊ သမာဓိန္ဒြိယံ-စသော ဝိသေသသဒ္ဓါတို့မှ) အညေန ဝိသေသသဒ္ဓေန ဝစနိယံ ပကာသနိယံ သမာဓိဗလာဒိတော (သမာဓိဗိုလ်၊ သမာဓိနေ အမည်ရသော ၇၂-ပါးသော စိတ်၌ယှဉ်သော ဧကဂ္ဂတာမှ) အညံ အတ္တဇာတန္တိ အတ္ထော။-မဓု။]

၃။ ဗျာပေတဗ္ဗိ နိဝေတ္တတဗ္ဗန္ဓ။ ။ “အညံ နတ္ထိ၊ အခြားအနက် (အခြားတရား) မရှိတော့”ဟူရာ၌ အဘယ်သို့သော တရားပါနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဗျာပေတဗ္ဗိ-စသည်ကို မိန့်။ ထိုတရားက သာမညဖြစ်နေသောကြောင့် သာမညဖြစ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာသဒ္ဓါသည် ပျံ့နှံ့စေထိုက်သော၊

အနက်သဘောသည်၎င်း။ နိဝဏ္ဏေတဗ္ဗဉ္စ၊ ဝိသေသသဒ္ဓါသည် နစ်စေထိုက်သော အနက်သဘောသည်၎င်း။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိ(တသ္မာ)၊ ထိုသို့ ဝိသေသသဒ္ဓဝစနိယဖြစ်သော ဗျာပေတဗ္ဗ၊ နိဝဏ္ဏေတဗ္ဗတရားတမျိုး၏ မရှိတော့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ မရှိတော့သည့်အတွက်။ (ဟိတံကူ။) အနည (ပေ) ဒီပနတော၊ အခြားအနက်ကို ပျံ့နှံ့စေတတ်သော သာမညသဒ္ဓါ၊ အခြားအနက်ကို နစ်စေတတ်သော ဝိသေသသဒ္ဓါ မဟုတ်သောသဒ္ဓါတမျိုးကို ပြနိုင်ခြင်းကြောင့်။ တဿေဝ ဓမ္မဿ၊ ထို သမာဓိဗိုလ်သဘောရှိသော တရားကိုပင်။ ဘေဒဗိပကေဟိ၊ အထူးကို ပြတတ်ကုန်သော သမာဓိ

သို့မဟုတ် ထိုတရားက အပိုလည်းဖြစ် ဝိသေသလည်းဖြစ်နေသောကြောင့် ဝိသေသသဒ္ဓါတမျိုးသည် တားမြစ်ထိုက်သော တရား (တားမြစ်ထိုက်သော အနက်)ဟူလို။

မေးခွန်း။ ဘာကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ဗျာပေတဗ္ဗ နိဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဖြစ်သော အခြားအနက် (အခြားတရား) မရှိပါသနည်း-ဟု မေး။ အဖြေကား- သမာဓိဗိုလ် သမာဓိနှံ့စသော သဘောရှိသော စိတ္တေကဂ္ဂတာ အားလုံးကို သမာဓိဗလံ စသော ဝိသေသသဒ္ဓါဖြင့် ယူအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ဗျာပေတဗ္ဗ၊ နိဝဏ္ဏေတဗ္ဗ အနက်တမျိုး မရှိတော့။ [သာမညသဒ္ဓေန ဗျာပေတဗ္ဗ ဝိသေသသဒ္ဓေန စ နိဝဏ္ဏေတဗ္ဗံ နတ္ထိ၊ (ကသ္မာ) သမာဓိသဘာဝါယ ဝေ စိတ္တေကဂ္ဂတာယ ဂဟိ-တတ္တာ။-အနု။]

၁။ ဣတိ အနည (ပေ) ဒီပနတော။ နတ္ထိတိ မှ ဣတိသဒ္ဓါကို ယူထားသည်။ ဣတိဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အနက်ကား “ဝိသေသသဒ္ဓဝစနိယံ အညံ (ပေ) နတ္ထိ”တည်း။ ဤ“ဣတိ တသ္မာ”သည် ဒီပနတောဟိတံ၏ အကူအညီဟိတံတည်း။ ထို ဝိသေသ-သဒ္ဓါသည် ဟောထိုက်သော အခြားသော ဗျာပေတဗ္ဗ၊ နိဝဏ္ဏေတဗ္ဗ အနက်၏ မရှိတော့ခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့် အညဗျာပကသာမည-သဒ္ဓါလည်း မဟုတ်သော၊ အညနိဝတ္တကဝိသေသ သဒ္ဓါလည်း မဟုတ်သော သဒ္ဓါတမျိုးကို ပြသည်-ဟူလို။ ဒီပန ၏ သမ္ပန်ကို သမာဓိသဘာဝါ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ပုဒ်ကို ခံပါ။ “ထို သမာဓိသဘာဝါ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ပုဒ်က သာမည ဝိသေသ သဒ္ဓါ မဟုတ်သော သဒ္ဓါတမျိုးကို ပြခြင်းကြောင့်”ဟူလို။ [န+အည ဗျာပကနိဝတ္တကော သာမညဝိသေသော အနည (ပေ) ဝိသေသော တဿ ဒီပနတော။-အနု။ ဤ ဒီပနတော ကို “ဝတ္တဗ္ဗာ၊ န ဝတ္တဗ္ဗာ”တို့နှို-စပ်။]

၂။ တဿေဝ ဓမ္မဿ ဘေဒဗိပကေဟိ။ “တဿေဝ ဓမ္မဿ”အရ ရှေ့ပြုအပ်ပြီးသော သမာဓိသဘာဝါ စိတ္တေကဂ္ဂတာပင် ဖြစ်သောကြောင့် “တဿေဝ”ဟု ဝေသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ ဘေဒဗိပကဋ္ဌိတေဒသဒ္ဓါသည် ဝိသေသသဒ္ဓါနှင့် အနက်တူ၏။ [တဿေဝ ဓမ္မဿာတိ တဿေဝ ဗလပွတ္တသမာဓိဓမ္မဿ၊ ဘေဒဗိပကေဟိတိ ဝိသေသဒီပကေဟိ သမာဓိဗိုလ်သဘောရှိသော ဝတ္တဗ္ဗာ။-အနု။]

ဗလံ စသော သဒ္ဓါတို့သည်။ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဟောထိုက်၏။ သုခါဒိသဘာဝါ၊ သုခ အစရှိသော သဘောရှိသော (သုခ၊ ဒုက္ခ၊ အဒုက္ခာမသုခ သဘော ရှိသော)။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာကို။ (သာမညဝိသေသသဒ္ဓေဟိ၊ ဝေဒနာ ဟူသော သာမညသဒ္ဓါ၊ သုခ အစရှိသော ဝိသေသသဒ္ဓါတို့သည်။) (ဝတ္တဗ္ဗာ) ဝိယ၊ ဟောနိုင်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဝုတ္တလက္ခဏဝိပရီတေဟိ၊ ဆိုအပ် ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော အနညဗျာပက၊ နိဝတ္တကဝိသေသဒီပန ဖြစ်သော သဒ္ဓါတို့မှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်ကုန်သော။ သာမညဝိသေသသဒ္ဓေဟေဝ၊ စိတ္တေ- ကဂ္ဂတာ ဟူသော သာမညသဒ္ဓါ၊ သမာဓိဗလံ-စသော ဝိသေသသဒ္ဓါတို့ သည်ပင်။ (န ဝတ္တဗ္ဗာ)၊ မဟောထိုက်။ ဝါ၊ မဟောနိုင်။

တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ စိတ္တေကဂ္ဂတာ၏ အသမာဓိသဘာဝ၊ သမာဓိသဘာဝ အားဖြင့် ၂-မျိုး ပြားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စိတ္တေ-

၁။ န သုခါဒိသဘာဝါ။ ။ ဤဝါကျသည် စိသဒိသုပမာနှင့် ဗျတိရေကအနက်ကို ပြသော ဝါကျတည်း။ သုခါဒိန္ဒ အာဒိဖြင့် ဒုက္ခ၊ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာကို ဟူပါ။ ထိုတွင် သုခ ဟူသော ဝေဒနာအထူးကို ဝေဒနာ ဟူသော သာမညသဒ္ဓါလည်း ဟောနိုင်၊ သုခ ဟူသော ဝိသေသသဒ္ဓါလည်း ဟောနိုင် သကဲ့သို့ ဗိုလ်အဖြစ်သို့ရောက်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာကို သာမညသဒ္ဓါ၊ ဝိသေသသဒ္ဓါ နှစ်မျိုးလုံးက မဟောနိုင်။ ဝိသေသသဒ္ဓါတမျိုးတည်းကသာ ဟောနိုင်သည်-ဟူလို့။

၂။ ဝုတ္တလက္ခဏဝိပရီတေဟိ။ ။ “ဝုတ္တလက္ခဏာ” ဟူသည် အနညဗျာပက နိဝတ္တကသာမညဝိသေသဒီပန-သဒ္ဓါတို့တည်း။ “ထို သဒ္ဓါတို့မှ ပြောင်းပြန် ဝိပရီတ” ဟူသည် အညဗျာပေတဗ္ဗ၊ နိဝတ္တေတဗ္ဗအနက်ကို ဟောကြသော စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဟူသော သာမညသဒ္ဓါ၊ “သမာဓိဗလံ” စသော ဝိသေသသဒ္ဓါတို့တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝုတ္တလက္ခဏဝိပရီတေဟိ သာမညဝိသေသသဒ္ဓေ- ဟေဝ” ဟု မိန့်သည်။ [ဝေ-သဒ္ဓါသည် ရှေ့၌ ပါပြီးသော “သာမညဝိသေသသဒ္ဓေဟိ” နှင့် တူကြောင်းကိုပြသော သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏတည်း။]

၃။ တသ္မာ။ ။ တသ္မာတိ ယသ္မာ အသမာဓိသဘာဝါ သမာဓိသဘာဝါတိ ဧဗ္ဗေဓာ သိန္နိတော ဂဟိတာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ။ တသ္မာ။-အနု။ ဤ အနုဒိတာ ဆရာသည် ရှေ့၌ ပြုအပ်ပြီးသော အနက်များကို လိုရင်းယူ၍ တသ္မာ၏ စွဲနက်ကို ဖွင့်ပြထားသည်။ မှန်၏-ရှေ့၌ “စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဝပ အသမာဓိသဘာဝါ၊ သာမည ဝိသေသသဒ္ဓေဟိ စ သမာဓိသဘာဝါ” ဟု သမာဓိကို ၂-မျိုးခွဲခြား၍ ယူခဲ့သည်။ “ဝိသေသသဒ္ဓဝစနိယံ (ပေ) ဒီပနတော” ဟူသော စကားတို့ကား သမာဓိသဘာဝ ဖြစ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာကို သာမညသဒ္ဓါ၊ ဝိသေသသဒ္ဓါ ၂-မျိုးလုံးက မဟောပဲ ဝိသေသသဒ္ဓါတမျိုးတည်းကဟောထိုက်ကြောင်းကိုပြသောစကားတို့တည်း။ ထို့ကြောင့် “တသေဝ ဓမ္မဿ ဘေဒဒီပကေဟိ ဝတ္တဗ္ဗာ” ဟု၎င်း၊ “န (ပေ) သာမညဝိသေသ သဒ္ဓေဟေဝ (ဝတ္တဗ္ဗာ)” ဟု၎င်း ကောက်ချက်ချ၍ ပြသည်။

ကဂ္ဂတာတိ^၀၊ ဟူသော အယံ သာမညသဒ္ဓေါ၊ သည်။ အသမာဓိသဘာဝေ သမာဓိသဘောမရှိသော ကေဂ္ဂတာတရား၌။ ဝိသေသသဒ္ဓါနိရပေက္ခော၊ ဝိသေသသဒ္ဓါကို ငဲ့ခြင်းမရှိသည်။ (ဟုတ္တာ) ပဝတ္တမာနေော၊ ဖြစ်လသော်။ သယမေဝ၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာသဒ္ဓါဟူသော မိမိသည်ပင်။ ဝိသေသသဒ္ဓါ၊ ဝိသေသသဒ္ဓါ၏ အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇိတွာ၊ ရောက်၍။ အသမာဓိသဘာဝမေဝ၊ သမာဓိသဘော မရှိသော ကေဂ္ဂတာသာမညကိုသာ။ ပကာသေယျ၊ ထင်ရှားပြီရာ၏။ ဣတရော စ^၂၊ သာမညသဒ္ဓါမှတစ်ပါးသော “သမာဓိဗလံ” စသော ဝိသေသသဒ္ဓါသည်လည်း။ သမာဓိသဘာဝမေဝ၊ သမာဓိဗိုလ် သဘောရှိသော စိတ္တေကဂ္ဂတာကိုသာ။ (ပကာသေယျ။) ဣတိ^၃၊ ဤသို့။ ဒွိဓော၊ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ဘိန္နော၊ ပြားသော။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ၊ သည်။ အသာဓာရဏာ စေဝ၊ အလုံးစုံသော စိတ်တို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်း မရှိသည်၎င်း။ အပ္ပဝိသယာစ၊ နည်းသော အရာရှိသည်၎င်း။ (ဟောတိ)ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဓ၊ ဤ အပ္ပန္နရမာတိကာ၌။ ဥဒ္ဓေသံ၊ အကျဉ်းညွှန်ပြခြင်းကို။ ဝါ၊ သရုပ်အရ ထုတ်ပြခြင်းကို။ န အရဟတိ၊ မထိုက်။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ န ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ)။

၁။ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ အယံ (ပေ) ပကာသေယျ။ ။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဟူသော ဤ သာမညသဒ္ဓါသည် သမာဓိသဘောမရှိသော ကေဂ္ဂတာ ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ သာမညသဒ္ဓါပင် ဖြစ်သော်လည်း ဝိသေသသဒ္ဓါတမျိုးကို မငဲ့ပဲ ဖြစ်သောကြောင့် သူသည်ပင် ဝိသေသသဒ္ဓါအဖြစ်သို့ ရောက်နေရကား သမာဓိသဘောမရှိသော ကေဂ္ဂတာကိုသာ ပြနိုင် ရ၏။ [စာအုပ်တို့၌ သာမညသဒ္ဓေါ “သမာဓိသဘာဝေ”ဟု ပါဌ်ပျက်၏။ “အသမာဓိသဘာဝေ”ဟု ရှေးနိဿယတို့၌ ပါဌ်မှန်ရှိသည်။]

၂။ ဣတရော သမာဓိသဘာဝမေဝ။ ။ “သမာဓိဗလံ”စသော ဝိသေသသဒ္ဓါသည် သမာဓိသဘောရှိသော ကေဂ္ဂတာကိုသာ ဟောရာ၏။ ရှေ့ဝါကျ၌ “အသမာဓိသဘာဝမေဝ”ဝယ် ဇဝ-ဖြင့် သမာဓိသဘာဝကို ကန့်သတ်သို့ ဤဝါကျ၌ ဇဝ-ဖြင့် အသမာဓိသဘာဝကို ကန့်သည်။

၃။ ဣတိ (ပေ) န အရဟတိ။ ။ တသ္မာဝါကျဖြင့် ပြအပ်သောအနက်၏ လက္ခဏ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “ဣတိ (ပေ) န အရဟတိ” ဟု မိန့်သည်။ စိတ္တေကဂ္ဂတာသည် သမာဓိသဘာဝ၊ အသမာဓိသဘာဝဟု ၂-မျိုး ပြားခြင်းကြောင့် တမျိုးတမျိုးသည် သဗ္ဗသာဓာရဏ မဖြစ်ပဲ (စိတ် တမျိုးစီနှင့်သာ ဆက်ဆံသော) အသာဓာရဏ ဖြစ်တော့၏။ ထို တမျိုးတမျိုး၏ ယှဉ်ရာစိတ်လည်း အဓိဓမာက္ခယောတ်မျှ မများတော့ပဲ အပ္ပဝိသယလည်း ဖြစ်ရတော့၏။ ထိုသို့ အသာဓာရဏလည်း ဖြစ်၊ အပ္ပဝိသယလည်း ဖြစ်သောကြောင့် သဗ္ဗသာဓာရဏ မဟာဝိသယ တရားတို့ကို ပြရာ ဤ အပ္ပန္နရမာတိကာဝယ် အကျဉ်းသရုပ်မျှ ထုတ်ပြခြင်းကို မထိုက်တော့။

ဝါ၊ တနည်း။ အဘိန္နာ၊ ၂-မျိုးမပြားသည်။ (သမာနာ)ပိ၊ ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း။ ဖဿဒီနိ၊ ဖဿအစရှိသော တရားတို့၏ (ဖဿ သတ္တကရာသိဉ္စိ
 ပါသော တရားတို့၏)။ (ပါကဋ္ဌတ္တံ) ဝိယ၊ ထင်ရှားကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကဲ့သို့။ ပါကဋ္ဌတ္တာဘာဝတော၊ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်
 ၎င်း။ အညဓမ္မနိဿယေန၊ အခြားတရားဟူသော မှီရာအားဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗတော
 စ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သာ၊ ထိုကေဂုတာသည်
 ၎င်း။ ဇီဝိတဉ္စ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေသည်၎င်း။ (ဥဒ္ဓေသံ) န အရဟတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 န ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ညွှန်ပြတော်မမူအပ်။ ဝါ၊ သရုပ်အရ ထုတ်ပြ
 တော် မမူအပ်။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

မာတိကာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁။ အဘိန္နာပိ ဝါ။ “ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ စိတ္တေကဂုတာတို့ကို ခွဲခြား၍ ယူသောကြောင့်
 သာ အသာဓာရဏ အပ္ပဝိသယ ဖြစ်ကြရသည်။ ဝေဒနာ
 သည် သုခ ဒုက္ခ အဒုက္ခမသုခဟု မခွဲသောအခါ သဗ္ဗသာဓာရဏ မဟာဝိသယ
 ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို ၂-ပါးလည်း မခွဲခြားလျှင် သဗ္ဗသာဓာရဏ မဟာဝိသယဖြစ်ရာသည်
 မဟုတ်လော”ဟု စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် “အဘိန္နာပိ ဝါ”စသည်ကို မိန့်။
 ထို တရား ၂-ပါးသည် မခွဲခြားသော်လည်း ဖဿ၊ ဝေဒနာ စသည်တို့ကဲ့သို့ မထင်ရှား
 သောကြောင့်၎င်း၊ အခြားတရားတို့ကိုမိ၍ ဟောရမည်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ မည်သည့်
 တရားကိုမျှ မမှီပဲ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ပဓာနဖြစ်ကြသော ဖဿဝေဒနာ စသော တရား
 တို့ကို ဟောရာဝယ် သူတပါးတို့ကိုမိ၍ ဟောထိုက်သော တရားတို့ကို မပြုထိုက်သော
 ကြောင့်၎င်း၊ စိတ္တေကဂုတာနှင့် ဇီဝိတိန္ဒြေကို အတ္တန္တရမာတိကာ၏ ဥဒ္ဓေသအတွင်း
 သွင်း၍ ဟောတော် မမူထိုက်ပါ-ဟုလို။

၂။ အညဓမ္မနိဿယဖြစ်ပုံ။ “စိတ္တဿ ဌိတိ (စိတ်၏တည်ကြောင်း ကေဂုတာ)
 စိတ္တေကဂုတာ အဝိသာဟဒ္ဓမာနသာ” တို့ကား
 စိတ်ကိုမိ၍ ဟောတော်မူရပုံတည်း။ “အရူပီနံ ဓမ္မာနံ အာယု (နာမ်တရားတို့၏
 အသက်ဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ)ဌိတိ (နာမ်တရားတို့၏တည်ကြောင်း ဇီဝိတိန္ဒြေ)ဤကား
 နာမ်တရားတို့ကိုမိ၍ ဇီဝိတိန္ဒြေကို ဟောတော်မူရပုံတည်း။ [န အရဟတိတိ ဣဓ
 ဥဒ္ဓေသံ န အရဟတိ၊ သမုခေနေဝ (မိမိ ပဓာနအားဖြင့်သာ) ဝတ္တဗ္ဗသု ဖဿာဒီသု
 (တို့ကို) ဥဒ္ဓိသိယမာနေသုတိ အတ္ထော။-အနု။]

မာတိကာအဖွင့် ပြီး၏။

၂-နိဗ္ဗေသအဖွင့်

၁- ပဌမနယ

သင်္ဂဟာသင်္ဂဟပဒ အဖွင့်

၁-ခန္ဓပဒ အဖွင့်

၆။ [အဋ္ဌကထာကို မဖွင့်သေးပဲ ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူပုံကို အတ္တနော မတိဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် ခန္ဓာ ယတန ဓာတုယော စသည်ကို မိန့်သည်။]
 ခန္ဓာယတနဓာတုယော၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ကို။ အဘိညေယျဓမ္မ-
 ဘာဝေနာ၊ ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်ကုန်သော တရားတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။
 (အဂဝတော) ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ သဘာဝတော၊ သဘော လက္ခဏာ
 အားဖြင့်။ အဘိညာတာနံ၊ ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ပြီး ကုန်သော။ တေသံ

၁။ အဘိညေယျ (ဝေ) ဝုတ္တာ။ ။ သိဖွယ် တရားတို့တွင် အဘိညေယျ၊ ပရိ-
 ညေယျ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ထိုတွင်
 အဘိညေယျ တရားတို့သည် အရင်းခံဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာအာယတန ဓာတ်တို့ကို
 အရင်းခံ ဖြစ်ကြသောကြောင့် အဘိညေယျ တရားများအဖြစ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ဟော
 တော်မူရသည်။ ဟောတော်မူပုံကို အနုဂိုကာ၌ “စတ္တာရော ခန္ဓာ ဟောန္တိ” စသည်
 ဖြင့်၎င်း၊ “ရူပက္ခန္ဓာအဘိညေယျော” စသည်ဖြင့်၎င်း ပြထား၏။ ထိုသို့ ဟောတော်
 မူပုံကို ပြထားသောကြောင့် “အဘိညေယျဓမ္မဘာဝေန” ကို “အဘိညေယျဓမ္မ
 အဖြစ်ဖြင့်” ဟု ကြိယာဝိသေသန ပေးရသည်။ “အဖြစ်ကြောင့်” ဟု ဟိတ်အနက်
 မပေးရ။

အဘိညေယျ၊ အဘိညာတ။ ။ “အဘိညေယျ-ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်+သိထိုက်”
 ဟူသည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သိခြင်း မဟုတ်။ တရား၏
 သိထိုက်သော (သိစရာဖြစ်သော) သဘောတည်း။ ထို့ကြောင့် အရဟတ၊ သက္က အနက်
 ကို ပြသော အာ-ပစ္စည်းဖြင့် “အဘိညေယျ” ဟု သုံးစွဲသည်။ “အဘိညာတ” ဟူသည်
 ကား ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော တရားတည်း။ ဤ၌ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်
 လည်း ပါ၏။ တရား၏ သိအပ်ပြီးဖြစ်ခြင်းလည်း ပါ၏။ ထို့ကြောင့် အတိတ် အနက်
 ဟော တ-ပစ္စည်းဖြင့် “အဘိညာတ” ဟု သုံးစွဲသည်။ [ကိစ္စပစ္စည်း တ-ပစ္စည်းဖြင့်
 သုံးစွဲရာ၌ ဤသို့ အထူးကို မှတ်ပါ။] “ထူးသောဉာဏ်” ဟူသည် သာမန် အသိထက်
 ပိုလာသော “ရူပံ အနိစ္စံ၊ ဒုက္ခံ၊ အနတ္တာ” စသည်ဖြင့် သိသော ဝိပဿနာဉာဏ်
 တည်း။ [အဘိညာယာတိ အနိစ္စာဒိဝသေန လက္ခဏတ္ထယံ အာရောပေတွာ အဘိ-
 ဇာနနတ္ထာယ၊-ကေဝုတ္တရ ကေဓမ္မဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ။]

ဓမ္မာနိ၊ ထို ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တရားတို့၏။ ပရိညေယျတာဒိဝိသေသဒဿ-
 နတ္ထံ၊ ပရိညေယျတို့၏ အဖြစ် အစရှိသော အထူးကို ပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှါ။
 သစ္စာနိ၊ သစ္စာတို့ကို၎င်း။ အဓိပတိယာဒိကိစ္စဝိသေသဒဿနတ္ထံ၊ အစိုးရတို့၏
 အဖြစ် အစရှိသော ကိစ္စအထူးကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ။ ဣန္ဒြိယာဒိနိ စ၊
 ဣန္ဒြေ အစရှိသည်တို့ကို၎င်း။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။

ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ (ထိုသို့ သဘော လက္ခဏာအားဖြင့် ထူးသော
 ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ပြီး ကုန်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တရားတို့၏ ပရိညေယျ-

၁။ တေသံ ပန (ပေ) ဝုတ္တာနိ။ ။ “သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေ စသည်တို့ကိုကား အဘယ်
 အကျိုးငှါ ဟောတော် မူအပ်ပါကုန်
 သနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တေသံ ပန သဘာဝတော အဘိညာတာနိ”
 စသည်ကို မိန့်။ ခန္ဓာ စသည်တို့ကို ရှေးဦးစွာ ဟောထားတော်မူခြင်းကြောင့် ထို ခန္ဓာ၊
 အာယတန၊ ဓာတ်တို့၏ သဘောလက္ခဏာကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် ဝိနောယျတို့ သိကြ
 လေပြီ။ ထိုသို့ သိအပ်ပြီးသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တရားတို့၏ ပရိညေယျတာ
 စသော အထူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ သစ္စာလေးပါးတို့ကို၎င်း၊ ထို ခန္ဓာ စသော တရား
 တို့၏ အာဓိပတေယျ စသော ကိစ္စအထူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ ဣန္ဒြေ စသော တရား
 တို့ကို၎င်း ဤ ပဌမနယ ဌံ ဟောပြတော်မူသည်။

ပရိညေယျတာဒိ။ ။ “ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သည်၏ အဖြစ်” ဟူသော သဘော
 သည် ဒုက္ခသစ္စာ၏ သဘောတည်း။ ရုပ်တရားတွေသည်
 “ဤ ပထဝီလည်း ဒုက္ခ၊ ဤ အာပေါလည်း ဒုက္ခ” စသော အားဖြင့် ပိုင်းခြား၍
 သိထိုက်သော သဘောရှိ၏။ အာဒိဖြင့် သမုဒယသစ္စာ၏ ပဟာတဗ္ဗဘာဝ (ပယ်ထိုက်
 သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော)၊ နိရောဓသစ္စာ၏ သဒ္ဓိက္ခာတဗ္ဗဘာဝ (မျက်မှောက်
 ပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော)၊ မဂ္ဂသစ္စာ၏ ဘာဝေတဗ္ဗဘာဝ (မိမိသန္တာန်
 ၌ ဖြစ်စေထိုက်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော သဘော) တို့ကို ယူပါ။

အဓိပတိယာဒိ။ ။ “အဓိပတိပစ္စယဘာဝဥပဋ္ဌာနပဒဟနာဒိနိ” ဟု အနုဋီကာ
 ဖွင့်၏။ ထို အဖွဲ့စုံနှင့် လျော်အောင် “အာဓိပတေယျာဒိ” ဟု
 ရှိမှ ကောင်းမည် ထင်သည်။ [အဓိပတိနော+ဘာဝေါ အာဓိပတေယျံ” ဟု ဘာဝ
 အနက်၌ ဣယျ-ပစ္စည်း။] အာဒိ ဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်၏ ဥပဋ္ဌာနကိစ္စ၊ သဗ္ဗုပာန်၏
 ပဒဟန ကိစ္စ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ စသည်တို့၏ ဣဗ္ဗနကိစ္စ စသည်ဖြင့် အန္တန္တရမာတိကာ
 နိဒ္ဒေသ၌ ပါသမျှ ကြွင်းပုဒ်များ၏ ကိစ္စကို၎င်း ယူပါ။

၂။ ဣတိ သစ္စာဒိဝိသေသော။ ။ ဝုတ္တာနိတိ မှ ဣတိ ကို ယူသည်။ ထို ဣတိဖြင့်
 “တေသံ ပန သဘာဝတော (ပေ) ဝုတ္တာနိ”
 တိုင်အောင် ညွှန်ပြသည်။ အနက်အတိုင်း အဓိပ္ပါယ် သိလောက်ပြီ။ “သစ္စာဒိဝိသေ-
 သော အဘိညေယျနိသိတော ဝုစ္စမာနော သုဝိညေယျော ဟောတိ ဝိယ” ဟု
 ဥပမာန ဝါကျထုတ်ပါ။ [သစ္စာတို့၏ အထူး ဟူသည် ဒုက္ခသစ္စာ၏ ပရိညေယျ အဖြစ်၊
 ဝိဋ္ဌန အဖြစ် စသည်တည်း။] ဆိုလိုရင်းကား-သစ္စာတို့ကို ဟောတော်မူရာ၌ “ဒုက္ခသစ္စာ

တာအစရှိသော အထူးကို ပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှါ သစ္စာတို့၏၎င်း၊ အဓိပတိ၏ အဖြစ် အစရှိသော ကိစ္စအထူးကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ ဣန္ဒြေ အစရှိသည်တို့၏၎င်း ဟောတော် မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သစ္စာဒိဝိသေသော၊ သစ္စာ အစရှိသည်တို့၏ အထူးသည်။ ဝါ၊ ကို။ (အဘိညေယျနိဿိတော၊ ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်သော ခန္ဓာအာယတန ဓာတ်တို့ကို မှီသည်။ (ဟုတော) ဝုစ္စမာနော၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ (ဟောတော်မူမှု။) သုဝိညေယျော၊ လွယ်ကူစွာ သိအပ် သိနိုင်သည်။ (ဟောတိ) ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ (တတာ၊ တူ။) သင်္ဂဟသင်္ဂဟဝိသေသော စ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟတို့၏ အထူးသည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ အဘိညေယျနိဿိတော၊ သည်။ (ဟုတော) ဝုစ္စမာနော၊ သော်။ သုဝိညေယျော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ (ထိုသို့ သစ္စာဒိဝိသေသ ကဲ့သို့ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ ဝိသေသ၏လည်း အဘိညေယျနိဿိတ ဖြစ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော် လွယ်ကူစွာ သိအပ် သိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တိဟိသင်္ဂဟော တိဟိအသင်္ဂဟောတိ၊ ဟူ၍။ နယမုခမာတိကာ၊ ကို။ ဌပိတာ၊ ထားတော် မူအပ်ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ (ပေ) သင်္ဂဟိတံ” စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို မှီ၍ ဟောတော် မူသောအခါ တရားနာသော နတ်ဗြဟ္မာတို့ သိလွယ် သကဲ့သို့ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို ဟောတော်မူရာ၌လည်း “ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟိအာယတနေဟိ ကတိဟိ စတူဟိ သင်္ဂဟိတံ။ (ပေ) အသင်္ဂဟိတံ” စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို အမှီပြု၍ ဟောတော်မူမှ သိလွယ်သည်” ဟူလို။

၁။ ဣတိ (ပေ) ဌပိတာ။ ။ “ဟောတိတိ” မှ ဣတိ ကို ယူထားသည်။ ထို ဣတိ ဖြင့် “သစ္စာဒိဝိသေသော ဝိယ (ပေ) ဟောတိ” ဟူသော ဥပမာန၊ ဥပမေယျ စကားတို့ကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ သစ္စာဒိဝိသေသ ကဲ့သို့ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အထူးကိုလည်း အဘိညေယျ ဖြစ်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို မှီ၍ ဟောမှ သိလွယ်သောကြောင့် တိဟိသင်္ဂဟော စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို မှီ၍ နယမုခမာတိကာကို ထားတော် မူခဲ့သည်။— ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ “ခန္ဓာယတနဓာတုယော အဘိညေယျဓမ္မဘာဝေန ဝုတ္တာ” မှ စ၍ “သုဝိညေယျော ဟောတိ” တိုင်အောင်သော စကားတို့သည် “တိဟိ သင်္ဂဟော တိဟိ အသင်္ဂဟော” ဟု “ဟောတော်မူရခြင်းသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နေသော အကြောင်းပြစကားရပ်များဖြစ်သည်” ဟု မှတ်ပါ။

ဝေဉ္ဇ ကတ္တာ၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်။ စတူဟိတိ၊ စတူဟိ အစရှိသည် ဟူ၍။ (စတူဟိ သမ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါ ဟူ၍။) ဝုတ္တာ၊ ဟောတော် မူအပ် ကုန်သော။ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂါ စ၊ သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂ တို့ကို လည်း။ အဘိညေယျနိဿယေန၊ ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ဟူသော မှီရာအားဖြင့်။ ခန္ဓာဒိဟေဝ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည် တို့ဖြင့်သာ။ ပုစ္ဆိတ္တာ၊ မေးတော်မူ၍။ ဝိသဇ္ဇိတာ၊ ဖြေတော် မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

[ယခုအခါ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန” စသည်ကို မိန့်သည်။] ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓန္ဓနာတိ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိဖြင့်။ (ဒဿေတိ-၌ စပံ။) ယေ မဗ္ဗ၊ အကြင် ရုပ်အဋ္ဌဝိသတရားတို့ကို။ ရူပက္ခန္ဓော-တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ ဧဝံ၊ ထို အဋ္ဌဝိသ တရား တို့၏။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ တို့တွင်။ ရူပက္ခန္ဓတာဝေန၊ ရူပက္ခန္ဓာ

၁။ ဝေဉ္ဇ ကတ္တာ။ ။ “ဝေဉ္ဇ ကတ္တာ” ဟူသော စကားလည်း “သမ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါ” ဟူသော နယမာတိကာ၏ ပုစ္ဆာ၊ ဝိသဇ္ဇန တို့အတွက် အကြောင်းတို့ကို ပြန်ညွှန်းသော စကားတည်း။ ဆိုအပ်ပြီး အကြောင်း တို့ကြောင့် (အဘိညေယျနိဿိတအဖြစ်ဖြင့် ဟောမှ သစ္စာဒိ ဝိသေသကို သိလွယ် သကဲ့ သို့ အဘိညေယျနိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် ဟောမှ သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂတို့ကိုလည်း သိလွယ်သောကြောင့်။) ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို အဓိပြု၍ “ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ သမ္ပယုတ္တော” စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနကို ဟောတော် မူသည်-ဟူလို။ အနုဒ္ဓိကာ ၌ကား ဆိုအပ်ပြီး အနက်တို့ကို လိုရင်းချုံး၍ “ဝေဉ္ဇ ကတ္တာတိ နယမုမမာတိကာယ အဘိညေယျနိဿယေန ဝုစ္စမာနတ္တာ ဝေ”ဟု ဖွင့်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ သဘောတူ မင်တည်း။

အမှာ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓသင်္ခါတေန ဝါ” ၏ နောက်၌ “ရူပက္ခန္ဓဝစန၊ ဝစနိယတာ- သင်္ခါ တေနဟု အနုဒ္ဓိကာရှိ၏။ ထို စကားသည် ရှေ့၌ ဖွင့်အပ်ပြီးသော ဘာဝ အနက်၊ ဝစန အနက်ကို ကောက်ချက် ချခြင်းမျှသာတည်း။ မှန်၏ - ရူပက္ခန္ဓ- ဝစနသည် ရှေ့၌ ပြအပ် ပြီးသော ရူပက္ခန္ဓ ဝစနပင်တည်း။ ဝစနိယလည်း ရှေ့၌ ပြအပ်ပြီးသော ဘာဝသဒ္ဓါ၏အရ ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓ-သဒ္ဓါ၏ ဟောနက်ပင်တည်း။ ရှေးနိဿယတချို့၌ သီးခြားအနက်တမျိုးဟု ယူဆ၍ “ဧကေန ခန္ဓေန” အတွက် တနည်း ပေးကြလေသည်။

၂။ ရူပက္ခန္ဓတာဝေန သဘာဝတ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓတာဝေန” ၌ “ရူပတာဝ+ခန္ဓ- တာဝ” ဟု ၂-မျိုးခွဲ။ တဝန္တိ ဗုဒ္ဓိ သဒ္ဓါ တေသ္မာတိ တာဝေါ” နှင့် အညီ “ရုပ်ဟု သိသောဉာဏ်နှင့် ရူပသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ မူလအကြောင်းသည် ဘာဝ၏အနက်တည်း။ ထို “အကြောင်း” ဟူသည် ရူပနသဘော တည်း။ ထို ရူပန သဘောကို “ရူပတာဝ”ဟု ခေါ်၏။ ခန္ဓဘာဝ၌ ဘာဝ ဟူသည် ရာသီ (အစု) အနက်တည်း။ ထို အစုအနက်သည် ခန္ဓ ဟု သိသောဉာဏ်နှင့် ခန္ဓသဒ္ဓါ၏

၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (ရူပက္ခန္ဓာဟု သိသောဉာဏ်၊ ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရူပုန အနက်၊ ရာသိ အနက် အားဖြင့်။) သဘာဝတာ၊ တူသော အဖို့ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ သဘော တူကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓတာဝသင်္ခါတေန၊ ရူပက္ခန္ဓာ၏ အဖြစ် ဟု ဆိုအပ်သော။ (ရူပက္ခန္ဓာဟု သိသောဉာဏ်၊ ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရူပုန အနက်၊ ရာသိ အနက်ဟု ဆိုအပ်သော။) (ဂဏနေန၊ ရေတွက် ကြောင်း အနက်ဖြင့်။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူခြင်းကို။ ဂဏနံ၊ ရေတွက်ခြင်းကို။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။) ဝါ၊ တနည်း။ ရူပက္ခန္ဓဝစန- သင်္ခါတေန၊ ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓါဟု ဆိုအပ်သော။ ဂဏနေန၊ ရေတွက်ကြောင်း သဒ္ဓါဖြင့်။ သင်္ဂဟံ၊ ကို။ ဂဏနံ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) ဒဿေတိ။ တေန၊

ဖြစ်ခဲ့ရာ မူလ အကြောင်းဖြစ်၏။ ရုပ် ၂၀-ပါးသည် ထို ရူပတာဝ၊ ခန္ဓတာဝ အနက် အားဖြင့် အချင်းချင်းသဘောတူကြခြင်းကို “သဘာဝတာ”ဟု ဆိုသည်။

၀။ ဣတိ ရူပက္ခန္ဓ (ပေ) ဂဏနံ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓ တာဝသင်္ခါ တေန၊ ဂဏနေန” ။ ။ ရူပက္ခန္ဓတာဝ၏ အရကို ရှေးအတိုင်း သိပါ။ သင်္ခါတေနဖြင့် “ရူပက္ခန္ဓတာဝ” ပုဒ်နှင့် ဂဏန ပုဒ်တို့ အရတူကြောင်းကို ပြ၏။ ထို့ကြောင့် “ဂဏနေန-ရေတွက်ခြင်း”ဟု ရေတွက်ခြင်း ကြိယာရအောင် အနက်မပေး ရ။ “ရေတွက်ကြောင်း”ဟု အနက်ပေးရသည်။ ထိုသို့ အနက်ပေးမှလည်း ရူပက္ခန္ဓ- တာဝနှင့် ဂဏနတို့ အရ တူမည်။ ဤအဖွင့်နှင့်အညီ “ဧကေန ခန္ဓေန” ။ ။ တာဝပုဗ္ဗောန ကြံ၍ ပါဠိတော်၌ “ဧကေန ခန္ဓေန၊ တပါးသော ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရူပုနအနက်၊ ရာသိအနက်ဖြင့်”ဟု ပေးရလိမ့်မည်။

၂။ ရူပက္ခန္ဓဝစနသင်္ခါတေန။ ။ ဤနည်း၌ကား “ဧကေန ခန္ဓေန” ။ ။ ခန္ဓအရ အနက်ကိုမယူရပဲ ခန္ဓသဒ္ဓါကိုယူရ၏။ ထိုကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဧကေန-သော၊ ခန္ဓေန-ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓါဖြင့်”ဟု အနက် ပေးရလိမ့်မည်။ ဤ အဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ “ရူပက္ခန္ဓတာဝသင်္ခါတေန ရူပက္ခန္ဓတာဝေန အတ္တမုခေ- နေဝ ဂဟဏေ။ သဒ္ဓဗ္ဗါရေန ပန ဂဟဏေ . ရူပက္ခန္ဓဝစနသင်္ခါတေန ဝါ”ဟု အနုဋီကာဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤသို့ “ဧကေန ခန္ဓေန” အတွက် ရူပက္ခန္ဓတာဝအနက်၊ ရူပက္ခန္ဓ- ဝစန အနက်ကို ဖွင့်ရခြင်းသည် “ရူပက္ခန္ဓာ” ဟူသော ကံပုဒ် အရနှင့် “ဧကေန ခန္ဓေန” ဟူသော ကရိုဏ်းပုဒ်အရတို့အချင်းချင်း မတူအောင်ဖွင့်ခြင်းဟု မှတ်ပါ။ [ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေနာတိ ကသ္မာ ဝတ္ထံ။ နန္တ ကမ္မကရဏေဟိ တိန္ဓေဟိ (အရတွဲကုန်သည်) တဝိတဗ္ဗိန္ဒြိ ကတွာတိ အာဟ- ရူပက္ခန္ဓာတိ အာဝါ-မဓ။] ရှေး နိဿယတို့တွင် ဂူကြီးဆရာတော်၏ မူလဋီကာနိဿယ၌ ရူပက္ခန္ဓ- တာဝ-ဂဏန ပုဒ်တို့အတွက် အနက် ပေးပုံ ကောင်း၏။ တချို့ နိဿယ၌ကား အဓိပ္ပာယ် မရနိုင်အောင် အနက်ပေးထားသည်။

ကြောင့်။ ယဉ် ကိဉ်တိအာဒိ၊ ယဉ် ကိဉ် အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ သညံ။ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ၊ ကိ။ သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဉ်းအံ့။ ရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ရူပက္ခန္ဓော ဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်။ သင်္ဂဟိတဗ္ဗဓမ္မော၊ သိမ်းယူရေတွက်ထိုက်သော တရားကို။ (ဘဂ-ဝတာ) ဒသိတော၊ အပ်ပြီ။ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ ဝစနံ၊ ဧကေန ခန္ဓေန ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ယေန သင်္ဂဟေန၊ အကြင် သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း အနက်ဖြင့်။ (ရူပဒုက္ခအနက်၊ ရာသိအနက်ဖြင့်။) (တနည်း) ယေန သင်္ဂဟေန၊ အကြင် သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်းသဒ္ဓါဖြင့် (ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓါဖြင့်)။ သင်္ဂဟတိ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်၏။ တဿ သင်္ဂဟဿ၊ ထိုသိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း အနက်ကို။ (တနည်း) တဿ သင်္ဂဟဿ၊ ထို သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း သဒ္ဓါကို။ ဒဿနံ၊ ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ ဟိ၊ အကျဉ်းချုပ်ကား။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ခန္ဓဂဏနေသု၊ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာတို့တွင်။ ဧကေန၊ တပါး သော။ ခန္ဓဂဏနေန၊ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်။ ဂဏိတော၊ ရေတွက် အပ်ပြီ။ ဣတိ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ ဣ၊ ဤ ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတော ဟူသောပါဠိ၌။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ စ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခန္ဓာဒိဝစနေဟိ၊ ခန္ဓ အစရှိသော သဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းကို။ ဝစ္စတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥပရိ၊ အထက်ဖြစ်သော ဒုတိယနယ စသည်၌။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (ဘဂဝါ) ဝက္ခတိ၊ ဟောတော်မူလတ္တံ့။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [ကသ္မာ ပဉ္စသု (ပေ) အတ္ထော၊ တည်း။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ယသ္မာ (ပေ) ဝက္ခတိ၊ ဣတိ တသ္မာ ပဉ္စသု (ပေ) အတ္ထော၊ တည်း။ ဣတိ ဝိညာယတိ-ဟုလည်း ပေးပါ။]

အသင်္ဂဟနယနိဒ္ဒေသေတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤပါဠိကို။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိ ဧတဿေဝ နယဿ၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော ဟူသော ဤ

၁။ ယသ္မာ စ (ပေ) ဝက္ခတိ။ ။ ခန္ဓာဒိဝစနေဟိသည် ရှေ့၌ ဆိုအပ်သော “ရူပက္ခန္ဓာစနသင်္ဂဟိတေန” ကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။ ခန္ဓာဒိ ၌ အာဒိ ဖြင့် အာယဘန၊ ဓာတုသဒ္ဓါတို့ကို ယူပါ။ ဤ၌ “ဧကေန ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတော” ဝယ် တခုသော ရူပက္ခန္ဓ သဒ္ဓါဖြင့် သိမ်းယူရေတွက် အပ်၏” ဟု ဆိုထား၏။ ဤ ဆိုထားအပ်သည့်အတိုင်း နောက် ဒုတိယ နယ စသည်၌ “ခန္ဓသင်္ဂဟေန (သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာသဒ္ဓါဖြင့်) သင်္ဂဟိတာ” စသော စကားတော်ကို ဘုရားရှင် ဟောတော်မူလိမ့်မည်။ ဆိုလိုရင်းကား-ဤ၌ “ခန္ဓေန” ကို “ခန္ဓဝစနေန” ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် နောက်၌ “ခန္ဓသင်္ဂဟေန” ဟူသော စကားတော်နှင့် သုတောတူပင် ဖြစ်ပါသည်-ဟုလျှို့။

ပဌမနယ၏ပင်။ ကေဒေသနယဘာဝေန၊ တစိတ်ဖြစ်သော နည်း၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ [ရှေးနိဿယ၌ “အဖြစ်ဖြင့်” ဟု ပေး၏။] (သင်္ဂဟကာရေန)
 ဝုတ္တိ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ နယန္တရတယ၊ ပဌမနယမှ တပါးသော နယတမျိုး၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ န (ဝုတ္တိ)၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊
 မှတ်ထိုက်၏။ ရူပက္ခန္ဓ (ပေ) ဒဿိတာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။
 (ဒဿေတိ-၌ စပ်။) ဝေဒနာက္ခန္ဓမူလကာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓမူလရှိသော ပါဠိရပ်
 တို့သည်။ (ဟောန္တိ-၌ စပ်။) ပုရိမေန၊ ရှေ့ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓပုဒ်နှင့်။
 ယောဇီယမာနေ၊ ယှဉ်စေအပ်သော်။ ဝိသေသော၊ အနက်အထူးသည်။
 နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပစ္စိမေဖောဝ၊ နောက်ဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓ
 အစရှိသော ပုဒ်တို့နှင့်သာ။ ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ တယော၊ ၃-ပါး
 ကုန်သော။ ဒုကာ၊ ဒုက်တို့သည်၎င်း။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ တိကာ၊
 တိက်တို့သည်၎င်း။ ဧကော၊ တပါးသော။ စတုက္ကော၊ စတုက္ကသည်၎င်း။
 (ဟောန္တိ။) သညာက္ခန္ဓမူလကာ၊ သညာက္ခန္ဓမူလရှိသော ပါဠိရပ်တို့သည်။
 ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဒုကာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဧကော၊ သော။ တိကော၊ သည်၎င်း။
 (ဟောန္တိ။) သင်္ခါရက္ခန္ဓမူလကော၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓ မူလရှိသော ပါဠိရပ်သည်။
 ဧကော၊ သော။ ဒုကော၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတေ၊ ဤ
 ဒုက၊ တိက၊ စတုက္ကတို့ကို။ လဗ္ဗန္တိ၊ ရအပ် ရနိုင်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤ
 အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

၁။ ဝေဒနာက္ခန္ဓမူလကာ။ ။ပါဠိတော်၌ ရူပက္ခန္ဓာကို မူတည်၍ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
 စသော ၄-ပါးကို မူလ သွင်းထားသော ဒုက
 စသည်သာ တိုက်ရိုက်လာ၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ကို မူတည်သော ဟိဒ္ဓိတော်များကို
 မပြတော့။ အကယ်၍ ငြိလျှင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို မူတည်သောအခါ ရှေ့က ရူပက္ခန္ဓာကို
 မူလ သွင်းဖွယ် မလို။ ဘာကြောင့်နည်း။ ရူပက္ခန္ဓာ မူတည်တုန်းက “ရူပက္ခန္ဓော စ
 ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ ဒြိဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတာ” စသောအဖြေနှင့် မထူးသော အဖြေ
 ကိုသာ ဖြေရမည် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ပုရိမေန ယောဇီယမာနေ
 ဝိသေသော နတ္ထိ” ဟုဆိုသည်။ “သင်္ခါရက္ခန္ဓမူလကော ဧကောဒုကော” တိုင်အောင်
 ပါဠိတော်စာအုပ်၌ မပါသော ဒုက၊ တိက၊ စတုက္ကတို့ကို ရွတ်ဆိုကြည့်ပါ။

၃။ ဝေဒနာက္ခန္ဓမူလကာပုဒ်ကို ယောဇီမာနေပုဒ်နှင့် မစပ်ရ။ ပစ္စိမေ-
 ဟေဝ ယောဇေတွာ တယော ဒုကာ ဒွေတိကာ ဧကော စတုက္ကော
 တို့၌ စပ်ပါ။ ယောဇီယမာနေ၏ လက္ခဏဝန္တကံကိုကား ဝေဒနာက္ခန္ဓေ” ဟု ထည့်ပါ။
 နောက်၌ “သညာက္ခန္ဓမူလကာ ပုရိမေဟိ (ရှေ့ ရူပက္ခန္ဓ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓပုဒ်တို့နှင့်) ယော-
 ဇီယမာနေ ဝိသေသော၊ နတ္ထိ တိ ပုဒ်တို့ကို ထည့်၍ ဧ ဒုကာ ဧကော တိကော”
 ဟု၎င်း၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓမူလကော ပုရိမေဟိ ယောဇီယမာနေ ဝိသေသော နတ္ထိတိ
 ဧကော ဒုကော” ဟု၎င်း ထည့်၍ အနက်ပေးနိုင်ပါသည်။ နိဿယ ၌ကား အကျဉ်းဖျ
 ပေးထားပါသည်။

ပနာ။ ထိုသို့ပင် ရအပ် ရနိုင်ပါကုန်သော်လည်း။ (သံခိတ္တံ-၌ စပ်။) တေသံ၊ ထိုဒုက တိက စတုက္ကတို့၏။ ဘေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စက-ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာနန္တရံ၊ ပဉ္စကဖြစ်သော ပုစ္ဆာ၊ ဝိသဇ္ဇနတို့၏ အခြားမဲ့၌။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်သော။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ၊ ပုစ္ဆာ၊ ဝိသဇ္ဇနကို။ (တဂဝတာ) သံခိတ္တံ၊ ချုံးတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝုတ္တ-နယေန၊ ရူပက္ခန္ဓမူလက၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ဉာတံ၊ သိခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပါဠိံ၊ ပါဠိတော်သို့။ န အာရောပိတံ၊ မတက်ရောက်စေအပ်။ ဝါ၊ မတင်အပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သစ္စပဒါဒိ အဖွင့်

၄၀။ ယသ္မာ စ ဒုကတိကေသုတိ(တ္ထေ)၊ ဤပါဠိ၌။ (စောဒနာသော-နောနယော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) [ကေက-၌လည်း ဝိသဇ္ဇနတူသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ မဂ္ဂတို့၏ ဒုက၊ တိကတို့၌သာ ဝိသဇ္ဇနတူသည်၏ အဖြစ်ကို အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ဆိုရပါသနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် ယဒိပိ-စသည်ကို မိန့်။] ဧကကေပိ၊ ကေက၌လည်း။ သဒိသံ၊ တူသော။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေသည်။ ယဒိပိ ဟောတိ၊ အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်ပါပေ၏။ ပနာ၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဧကကေ၊ ကေက၌။ သဒိသ-ဝိသဇ္ဇနာနံ၊ တူသော ဝိသဇ္ဇနရိုက်ကုန်သော။ စက္ခုန္ဒြိယ သောတိန္ဒြိယ သုခိန္ဒြိယာ-ဒိနံ၊ စက္ခုန္ဒြေ၊ သောတိန္ဒြေ၊ သုခိန္ဒြေ အစရှိသည်တို့၏။ (အာဒိ-ဖြင့် ဒုက္ခိန္ဒြေ-စသော ဣန္ဒြေအားလုံးကို ယူပါ။) ဒုကာဒိသု၊ ဒုက အစရှိသည်တို့၌။ အသဒိသဝိသဇ္ဇနံ၊ မတူသော ဝိသဇ္ဇနကို။ ဒိဋ္ဌံ၊ တွေ့မြင်အပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တ္ထေ၊ ဤ ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ၌။ စက္ခုသောတစက္ခုသုခိန္ဒြိယဒုကာနံ၊ စက္ခုသောတ ဒုကံ၊ စက္ခုသုခိန္ဒြိယဒုကံတို့၏။ ဝါ၊ အတွက်။ အညမညသဒိသဝိသဇ္ဇနံ၊ အချင်းချင်းတူသော ဝိသဇ္ဇနကို။ န ဒိဋ္ဌံ၊ မတွေ့ မမြင်အပ်။ ဒုကေဟိပိ၊

၁။ တေသံ ပန (ဝေ) သံခိတ္တံ။ ။ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓမူလက စသော ဒုက၊ တိက၊ စတုက္ကတို့ကို ရူပက္ခန္ဓမူလဘေဒ၏ နောက်၌ ပါဠိတော်ဝယ် ပြုထိုက်ပါသော်လည်း အားလုံးကို ချုံးလိုက်ပြီ။ (တနည်း) “သိလောက်ပြီဖြစ်၍ ပါဠိတော်၌ သံဂါယနာတင်စဉ်ကပင် မတင်ထားဘော့”ဟု မှတ်ပါ။

၂။ ဧကကေ ပန (ဝေ) ဝိသဇ္ဇနံ ဒိဋ္ဌံ။ ။ ကေက၌လည်း သမုဒယနှင့် မဂ္ဂသစ္စာတို့ အတွက် သဒိသဝိသဇ္ဇန ဖြစ်ပါ၏။ သို့သော် ဣန္ဒြိယပဒဝယ် စက္ခုန္ဒြေ၊ သောတိန္ဒြေ၊ သုခိန္ဒြေတို့အတွက် ကေက၌ ဝိသဇ္ဇန တူသော်လည်း ဒုက စသည်တို့သို့ ရောက်သောအခါ ဝိသဇ္ဇန မတူသည်ကို တွေ့ရ၏။ [ထိုပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။]

ဒုက်တို့နှင့်လည်း။ တိကဿ၊ တိက်ဏိ။ (အညမညသဒိသဝိသဇ္ဇနံ န ဒိဋ္ဌိ။) ပန၊ အန္တယကား။ ဣဓ၊ ဤသစ္စနိဒ္ဒေသ၌။ ဒုက္ခသမုဒယဒုက္ခမဂ္ဂဒုကာနံ၊ ဒုက္ခသမုဒယဒုက်၊ ဒုက္ခမဂ္ဂဒုက်တို့၏။ အညမည၊ အချင်းချင်း၎င်း။ တိကေန စ၊ တိက်နှင့်၎င်း။ သဒိသံ၊ တူသော။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေကို။ ဒိဋ္ဌိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုကတိကေသေဝ၊ ဒုကတိကတို့၌သာ။ သဒိသဝိသဇ္ဇနတံ၊ တူသော ဝိသဇ္ဇန ရှိကုန်သည်၏ အဖြေကို။ (ဝဒတိ-၌ စပ်။) သမုဒယာနန္တရံ၊ သမုဒယသစ္စာ၏ အခြားမဲ့၌။ မဂ္ဂသစ္စဿ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို။ ဝစနေ၊ ဟောတော်မူခြင်း၌။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေ) ဝဒတိ။

၆-ပဋိစွသမုပ္ပါဒ အဖွင့်

၆။ ပုစ္ဆံ အနာရဘိတွာ အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေန အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန၊ သည်း။) လိခိတဗေဗ္ဗိ၊ ရေးထိုက်ပါလျက်လည်း။ ပမာဒဝသေန၊ မေ့လျော့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ ဣဒံ၊ အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေန ဟူသော ဤ စကားကို။ န လိခိတံ၊ မရေးသားအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ဝါ? တနည်း။ သဂ္ဂပေကသေသံ၊ အဝိဇ္ဇာပုဒ်၏ သဂ္ဂပေကသေသံကို။ ကတွာ၊ ၍။ အဝိဇ္ဇာဝစနေန၊ အဝိဇ္ဇာသဒ္ဓါ တခုတည်းဖြင့်။ အဝိဇ္ဇာဝိသဇ္ဇနံ၊ အဝိဇ္ဇာဝိသဇ္ဇန ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁။ ဋီဇပန (ဝေ) ကာရဏံ ဝဒတိ။ ။ဤ သစ္စပဒ္ဓိကား သမုဒယနှင့် မဂ္ဂသစ္စာတို့အတွက် ဒုက္ခ၎င်း၊ တကဋ္ဌ၎င်း ဝိသဇ္ဇန တူ၏။ ဤသို့ ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသဝယ် စက္ခုသောတ သုခိန္တေ စသည်တို့အတွက် ဧကကဋ္ဌ ဝိသဇ္ဇန တူပါလျက် ဒုက္ခ တိက တို့သို့ ရောက်သောအခါ ဝိသဇ္ဇန မဟူပူကို တွေ့ရသောကြောင့် ဤ သစ္စပဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ၌ သမုဒယသစ္စာ၏ အခြားမဲ့၌ မဂ္ဂသစ္စာကို ဟောတော်မူရာဝယ် ဧကကဋ္ဌ ဝိသဇ္ဇန တူပူကို ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသထက်မထူးခြားသောကြောင့် အကြောင်းမပြုပဲ ဒုက္ခ တိက တို့၌ ဝိသဇ္ဇန တူပူကိုသာ ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသထက် ထူးခြားသောကြောင့် အကြောင်း ပြထားသည်။

၂။ ဣဒံ န လိခိတံ။ ။ယခု အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ “အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေန” ဟူသော ပါဠိသာရီ၏။ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ ဧကေန ခန္ဓေန”ဟူသောပါဠိကား မရှိ။ ထို့ကြောင့် ဋီကာလက်ထက်က စာရီပုံနှင့် ယခု စာရီပုံမတူ”ဟု မှတ်ပါ။

၃။ သဂ္ဂပေကသေသံ ဝါ။ ။အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၌ အဝိဇ္ဇာ ပုဒ်ကို “အဝိဇ္ဇာ စ အဝိဇ္ဇာ စ အဝိဇ္ဇာ”ဟု ဧကသေသံ လုပ်၍ “အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေန”စသည်ဖြင့်၎င်း၊ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ ဧကေန ခန္ဓေန” စသည်ဖြင့်၎င်း ပါဠိတော်၌ အဖြေ ၂-ရပ် ပြထားသည်ဟု မှတ်ပါ။

သဗ္ဗမ္မိ ဝိပါကဝိညာဏန္တိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ ဝိပါကဂ္ဂဟဏေန၊ ဝိပါက သဒ္ဓါဖြင့်။ ဝိသေသနံ၊ ဝိသေသနကို။ န ကာတဗ္ဗံ၊ မပြုထိုက်။ [ဝိပါက သဒ္ဓါမပါပဲ “သဗ္ဗမ္မိ ဝိညာဏံ” ဟု ဆိုထိုက်သည် ဟူလို။] ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိပါကဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဝိသေသနံ၊ ကို။ န ကာတဗ္ဗံ၊ နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ကုသလာဒိနမ္မိ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်လည်းဖြစ် ကုန်သော။ (အာဒိ ဖြင့် အကုသိုလ်၊ ကြိယာတို့ကို ယူပါ။) ဝိညာဏာနံ၊ ဝိညာဉ်တို့၏။ (သင်္ဂဟိတတာ-၌ စပ်။) ဓာတုကထာယံ၊ ဓာတုကထာပါဠိ တော်၌။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏာဒိပဒေဟိ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ အစ ရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ [အာဒိ ဖြင့် နာမရူပ ပုဒ်ကို ယူပါ။] သင်္ဂဟိတတာ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဒဿိတာ-၌ စပ်။) ဝိပ္ပယုတ္တေန- သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတပဒ နိဒ္ဒေသေ၊ ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတပဒ- နိဒ္ဒေသ၌။ (စုဒ္ဓသမနယနိဒ္ဒေသ၌။) ဝိပါကာ ဓမ္မာတိ၊ ဣမဿ၊ ဝိပါကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဤ ပုဒ်၏။ ဝိသဇ္ဇနာသဒိသေန၊ ဝိသဇ္ဇန နှင့်၊ မတူသော။ ဧတသံ၊ ထို ဝိညာဏ အစရှိသော -ပုဒ်တို့၏။ ဝိသဇ္ဇနေန၊ ဝိသဇ္ဇန ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။

၁။ သညိသာမကသေး။ ဣမ၊ ဤ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟပဒနိဒ္ဒေသ၌။ (ပဌမ နယနိဒ္ဒေသ၌။) နာမရူပဿ၊ နာမ်ရုပ်၏။ ဝါ၊ နာမ်ရုပ်က။ ဧကောဒသဟိ၊ ကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟဝစနေန၊ သိမ်းယူခြင်းကို ဆို

၁။ ဝိပ္ပယုတ္တေန (ဝေ) ဒဿိတာ။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတ- နိဒ္ဒေသ ဟူသည် စုဒ္ဓသမနယ နိဒ္ဒေသ တည်း။ ထို နယ၌ “သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏေန ယေဓမ္မာ” အရ ဖြေပုံနှင့် “ဝိပါကေဟိ ဓံဓမ္မဟိ ယေ ဓမ္မာ” အရ ဖြေပုံချင်း မတူပါ။ ထို မတူသော ဝိသဇ္ဇန ကို ထောက်၍ “ဝိပါကဓမ္မနှင့် ဝိညာဏပုဒ်တို့၏အရ မတူကြောင်း သိနိုင်ပါသည်” - ဟူလို။

၂။ ဣ (ဝေ) ဝိညာယဟိ။ ။ ရှေ့ဝါကျဝယ် ဝိညာဏာဒိပဒေဟိ-၌ အာဒိ ဖြင့် နာမရူပ ပဒ ကို ယူရသောကြောင့် နာမရူပ ပဒအတွက် (ဤ ပဌမ နယ၌) ဝိပါကဓမ္မနှင့် ဝိသဇ္ဇန မတူပုံကို ပြလိုရကား “ဣမ စ” စသည်ကို မိန့်သည်။ နာမရူပ ပဒ အရ၌ “ဧကောဒသဟာယတုဒနဟိ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္မဇ မဟုတ်သော သဒ္ဓါယတန ကိုပါ သိမ်းယူရေတွက် ထားကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ ဤ “ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ” အရ၌ ကမ္မဇ မဟုတ် သော သဒ္ဓါ ရုပ်ကိုပါ ယူထားပုံကိုထောက်၍ “နာမ” အရ ဖြစ်သော စေတသိက်နှင့် ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော ဝိညာဏလည်း ဝိပါကံ ဝိညာဏံသာမက ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ဝိညာဏံနှင့် ကြိယာ ဝိညာဏံလည်း ပါဝင် နိုင်ကြောင်း သိသာပါသည် - ဟူလို။ [အကမ္မဇာနမ္မိ သင်္ဂဟိတတာ ဝိညာယတိ သဒ္ဓါယတနဿ ပိ ဝိဟိတတ္တာ။ - အန။ မရ၌ “ကုသလ ဝိညာဏဒယော ဝါ သန္ဓာယ” ဟု တနည်းဖွင့်သေး၏။ အကမ္မဇ ဖြင့်၊ ကုသိုလ်စသည် ယူဖို့ရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိမည် မထင်ပါ။]

ကြောင်း စကားဖြင့်။ အကမ္မဇာနတ္တိ၊ ကမ္မဇရုပ် မဟုတ် ကုန်သော တရားတို့၏ လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ သင်္ဂဟိတတာ၊ ကို။ ဝိညာယတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိပါကဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဝိသေသနံ၊ ကို။ န ကာတဗ္ဗံ။

၇၁။ ဇာယမာန ပရိပစ္စမာန ဘိဇ္ဇမာနာနံ၊ ဖြစ်ဆဲ ရင့်ဆဲ ပျက်ဆဲ ဖြစ် ကုန်သော နိပ္ပန္နရုပ်တရားတို့၏။ ဇာယမာနာဒိဘာဝမတ္တတ္တာ၊ ဇာယမာန အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဟူသော အခိုက်အတန့်မျှတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇာတိ-ဇရာ မရဏာနိ၊ ဇာတိဇရာမရဏ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ္ထ အားဖြင့်။ ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဇိတွာ၊ အခိုက်အတန့် အဖြစ်မှ အသီးအခြား ခွဲထုတ်၍။ အနုပလဗ္ဗမာနာနိ၊ မရအပ် မရနိုင် ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ပရမတ္တာနံ၊ ပရမတ် ဖြစ်သော ရုပ်ဓာတ် တရားတို့၏။ သဘာဝမတ္တ ဘူတာနိ၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ရင့်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း ဟူသော သဘောမျှ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။) တာနိ၊ ထို ဇာတိ ဇရာ-မရဏ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ (ဂယန္တိ သဘာဝါနိ-တိဉ္စိ စပ်။) ရူပဿ၊ နိပ္ပန္နရုပ်၏။ နိပ္ပတ္တိပါကဘေဒဘူတာနိ၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ရင့်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း အခိုက်အတန့် ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊

၁။ ဇာယမာန (၉၀) မတ္တဘူတာနိ။ ။ဤ စကား တို့သည် အဘိဓမ္မတ္ထ-သင်္ဂဟ ရူပပရိစ္ဆေဒ ၌ လာသော “ဇာယမာနာဒိရူပါနံ၊ သဘာဝတ္တာ ဟိ ဧကဝလံ။ လက္ခဏာနိ န ဇာယန္တိ၊ ဧကဟိစိတိ ပကာသိတံ” ဟူသော ဂါထာနှင့် သဘောတူပင်တည်း။ ဇာတိ ဇရာ မရဏ တို့သည် ပထဝီဇာတ် စသည်တို့ကဲ့သို့ ပရမတ္ထ တရားတပါး၏ အဖြစ်ဖြင့် မရနိုင်ပဲ ပထဝီ စသော နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း အခိုက်အတန့်၊ ရင့်ခြင်းအခိုက်အတန့်၊ ပျက်ခြင်း အခိုက်အတန့် သဘောမျှသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ဇာယမာနာဒိ-၌ အာဒိ-ဖြင့် ရှေ့၌ပြုအပ်သော ပရိပစ္စမာန၊ ဘိဇ္ဇမာန တို့ကိုယူ၍ ထိုပုဒ်တို့ကို ဘာဝပုဒ်နှင့်တွဲသောအခါ “ဇာယမာနဘာဝ” စသည်ဖြစ်၏။ “ဇာယမာနဘာဝ-ဖြစ်ဆဲနိပ္ပန္န ရုပ်တို့၏ + ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည် ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်ခြင်းဟူသော ဇာတိပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ “ဇာယမာနာ-ဒိဘာဝမတ္တတ္တာတိ နိဗ္ဗတ္တနာဒိအဝတ္တာမတ္တဘာဝတော” ဟု ဖွင့်သည်။ [ထို ဇာတိ ဟူသော ဖြစ်ခြင်းသည် ရင့်ခြင်းသို့ မရောက် သောကြောင့် “အခိုက်အတန့်” ဟု ဆိုသည်။]

ပရမတ္တာနံ သဘာဝ မတ္တဘူတာနိ။ ။ဇာတိသည် ဖြစ်ခြင်း အခိုက်အတန့်မှ သီးခြား ခွဲထုတ်၍ ပရမတ္ထ အဖြစ်ဖြင့် မရနိုင်။ ဇရာ မရဏတို့လည်း နည်းတူ၊ ထိုသို့ သီးခြား ခွဲထုတ်၍ မရနိုင်သောကြောင့် နိပ္ပန္န ရုပ်ဟူသော ပရမတ္ထ တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်း သဘောမျှသာ ဖြစ်ကြသည်။ [ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဇိတွာတိ အဝတ္တာဘာဝတော ဝိနိဗ္ဗောဂံ ကတွာ ပရမတ္တတော အဝိဇ္ဇမာနာနိ (၉၀) ပရမတ္ထဓမ္မာနံ အဝတ္တာဘာဝမတ္တဘူတာနိ။-အနု။]

၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ရူပနဘာဝေန^၁၊ ရူပန ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဂယန္တိ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓဓမ္မသဘာဝါနိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ တရားနှင့် တူသော အဖို့ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။)

ပန^၂၊ ကား။ အရူပါနံ၊ နာမ် တရားတို့၏။ (ဇာတိ ဇရာ မရဏာနိ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။) နိဗ္ဗတ္တိအာဒိဘူတာနံ၊ ဖြစ်ခြင်း အစရှိသော အခိုက် အတန်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟုတော၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) ရူပကလာပ-ဇာတိအာဒိနိ^၃၊ ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ (ဂယန္တိ၊ သဘာဝါနိ-တို့၌ စပ်။) (ဧကန္တပရမတ္ထကိစ္စေဟိ၊ ဧကန် ပရမတ် တရားတို့၏ ကိစ္စတို့ဖြင့်။ အဂယုမာနာနိ) ဝိယ၊ မယူအပ် မယူနိုင်ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) သဟုပ္ပဇမာန (ပေ) ဘာဝတော၊ အတူတကွ ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးဟူသော နာမ်ကလာပ်၏ ဖြစ်ခြင်း အစ ရှိသော အခိုက်အတန် တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကေကဘူတာနိ၊ တပါးစီ တပါးစီ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သည်။ (ဇာတိ-တပါး ဇရာ တပါးမရဏ တပါး ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဟုတော) ဝေဒိယန သဉ္စာနန ဝိဇာနနေဟိ၊ ခံစားခြင်း၊ အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း၊ အထူး သိခြင်းဟူကုန်သော။ ဧကန္တပရမတ္ထကိစ္စေဟိ၊ ဧကန် ပရမတ်တရားတို့၏ ကိစ္စ

၁။ ရူပနဘာဝေန (ပေ) သဘာဝါနိ။ ။ထို ဇာတိ ဇရာ မရဏ တို့သည် ပရမတ္ထ အားဖြင့် မရနိုင်ပါသော် လည်း ရုပ် တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း-ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဌာန ဖြစ်သော ပရမတ္ထ ရုပ် တရားတို့၏ ရူပန သဘောကို ဌာနိ ဖြစ်သော ထို ဖြစ်ခြင်း ဇာတိ စသည် တို့၏ အပေါ်၌ တင်စား၍ ရူပန အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဇာတိ အစ ရှိသည်တို့သည် ရူပက္ခန္ဓာ နှင့် သဘောတူကြရသည်။ “ထိုသို့ သဘောတူသောကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာ ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ရသည်” - ဟူလို။

၂။ အရူပါနံ ပန။ ။ရုပ်၏ ဇာတိ ဇရာ မရဏတို့၏ ရူပက္ခန္ဓာနှင့် သဘောတူပုံကို ပြုပြီး၍ နာမ်၏ ဇာတိ စသည်တို့၏ သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့်သဘော တူပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “အရူပါနံ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။ [အရူပါနံ၏ နောက်၌ “ဇာတိ ဇရာ မရဏာနိ” ပုဒ်ကို ရှေ့မှ ယူ၍ အနက်ပေးရသည်။]

၃။ ရူပကလာပဇာတိအာဒိနိ ဝိယ။ ။ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုလျှင် ဇာတိတခု၊ ဇရာ ယခု၊ မရဏတခုသာ ရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူ တကွ ဖြစ်ကြသော စိတ်စေတသိက်အပေါင်းဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးလည်း နာမ် ကလာပ်ပင်ဖြစ်ရကား ထို နာမ်ကလာပ်၏ ။ဖြစ်ခြင်း၊ ရင့်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းတို့လည်း ဧကေကဘူတာနိ တခုစီတခုစီသာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ်စေတသိက်ဟူသော စိတ္တုပ္ပါယ် တခုလျှင် ဇာတိတခု၊ ဇရာ တခု၊ မရဏ တခုသာ (ဥပါဒိတခု၊ ဌိတခု၊ ဘဝတခုသာ) ရှိကြသည်-ဟူလိုသတတ်။ [ဧကေကဘူတာနိတိ ယထာ ဧကသိဗ္ဗိ ရူပကလာပေ ဇာတိ- အာဒိနိ ဧကေကာနိယေဝ ဟောန္တိ၊ ဧဝံ ဧကသိဗ္ဗိ အရူပကလာပေပီတိ ဝုတ္တံ-ဒီကာ ဓရာ ဆိုအပ်ပြီ။ - အနူ။]

တို့ဖြင့်။ အဂယုမာနာနိ၊ ကုန်သည်။ (ဟုတွာ) သင်္ခတတိသင်္ခါရဏေန၊ သင်္ခတတရားတို့၏-ပြုစီမံခြင်းကိစ္စဟူသော။ အနေကန္တ ပရမတ္ထကိစ္စေန၊ ကေန ပရမတ္ထမဟုတ်သော တရားတို့၏ကိစ္စဖြင့်။ ဂယုန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓ-ဓမ္မသဘာဂါနိ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတရားတို့နှင့်တူသော အဖို့ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။)

တထာ၊ ထိုမှ တပါး။ (ရူပက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့နှင့် သဘောတူပုံမှ တပါး ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်တို့နှင့် သဘောတူပုံကား။) ဒုဝိဇာနိပိ၊ ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်း၊ နာမ်၏ဖြစ်ခြင်း စသော အားဖြင့် ၂-ပါးစီ အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ် ကုန်သော။ တာနိ၊ ထို ဇာတိ ဇရာ မရဏ တို့သည်။ စက္ကာယတနာဒီဟိ၊ စက္ကာယတန အစရှိကုန်သော။ ကေန္တပရမတ္ထကိစ္စေဟိ၊ ကေန ပရမတ်တရား တို့၏ကိစ္စတို့ဖြင့်။ အဂယုမာနာနိ၊ ကုန်သည်။ (ဟုတွာ) နိဿတ္တဋ္ဌေန၊ သတ္တဝါ မဟုတ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ [“ဓမ္မာ နိဿတ္တနိဇ္ဈိဝ-သဘာဝါ”ဟူသည့်အတိုင်း ဓမ္မ၏ နိဿတ္တ အနက်ကို ပြသည်။] ဓမ္မာယတန-ဓမ္မဓာတုဓမ္မဟိ၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်ဟူသော တရားတို့နှင့်။ သဘာဂါနိ၊ တူသော အဖို့ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။) တေန၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ရူပက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်တို့နှင့် သဘောတူ ကုန်သည်၏ အဖြစ်

မိမိအယူ။ ။ ဤသို့ အနုဋီကာက “နာမ်ကလပ် (စိတ်စေတသိက်) တစု ဇာတိတဗု၊ ဇရာ တဗု၊ မရဏ တဗုသာ ရှိသည်”ဟု ဓုလဋီကာ စကားကို ကောက်ချက်ချသော်လည်း ဓုလဋီကာ ဆရာသည် ဓမ္မသင်္ဂဏီ စေတသိက် အဖွင့်ဟုန်းက “ဧကော သမာနော ဥပ္ပါဓေါ ဧတေသန္တိ ဧက္ကပ္ပါဒါ”ဟု ဖွင့်ခဲ့သော ကြောင့်၎င်း၊ ဤသို့လည်း “သဟပ္ပဇ္ဇမာနစတက္ခန္ဓ”ဟု ဆိုသောကြောင့်၎င်း “နာမ်စိတ် စေတသိက်အပေါင်း၏ ဇာတိ ဇရာ မရဏတို့သည် (“စိတ်မှားလည်း စိတ်၏ ဇာတိ၊ ဖဿ မှားလည်း ဖဿ၏ ဇာတိ စသည်ဖြင့်) အသီးသီးရှိကြ၏”ဟု ယူလိုပါသည်။ ဤသို့ကား ဇာတိချင်း ဇရာချင်း မရဏချင်း တူသောကြောင့် “ဧကောဘက္ခတာနိ” ဟု ဆိုထားသည်ဟု ယူလိုပါသည်။

၁။ သင်္ခတတိသင်္ခါရဏေန။ ။ “ဇာတိ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စာ သင်္ခတာ”စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် ပရိယာယ် အားဖြင့် ဇာတိကို “သင်္ခတ”ဟု ခေါ်နိုင်၏။ သင်္ခတ ဖြစ်လျှင် မိမိကို မိမိ ပြုစီရင်ခြင်း တူသော အဘိသင်္ခရဏ ကိစ္စလည်း ရှိရတော့၏။ ထိုသို့ အဘိသင်္ခရဏ ကိစ္စ ရှိသောကြောင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် သဘောတူရကား သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ရသည်။

၂။ တထာ ဒုဝိဇာနိပိ။ ။ ဇာတိ ဇရာ မရဏ တို့၏ ခန္ဓာ ၂-ပါးဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြုပြီး၍ အာယတန တပါး ဓာတ်တပါး ဖြင့်သာ သိမ်းယူ ရေတွက်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသော ကြောင့် “တထာ ဒုဝိဇာနိပိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ “ခန္ဓာ ၂-ပါး ပြားသော်လည်း အာယတန ဓာတ်အားဖြင့် တပါးစီသာ ရေတွက်ရသည်”ဟုလို။ ပါဠိရှိ အတိုင်းပင် အဓိပ္ပါယ်သိသာပြီ။

ကြောင့်။ တေဟိ ခန္ဓာဒီဟိ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ အစရှိသည် တို့ဖြင့်။ သင်္ကယန္တိ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဇာတိ ဒိဋ္ဌိဟိ ခန္ဓေဟိတိအာမိ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ။

ပဌမနယသင်္ကဟာသင်္ကဟပဒဝဏ္ဏနာ၊ ပဌမနယဖြစ်သော သင်္ကဟာသင်္ကဟ ပဒ၏ အဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီး။

ပဌမနယ အဖွင့် ပြီး၏။

၂-ဒုတိယ နယ

သင်္ကဟိတေန အသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

၁၇၁။ သင်္ကဟိတေနအသင်္ကဟိတပဒနိဇ္ဈေသေ၊ နှစ်။ ဥဇ္ဈေသေ၊ ဥဇ္ဈေသ နှစ်။ (ဥဇ္ဈေသတုန်းက။) အသင်္ကဟိတဘယ၊ အသင်္ကဟိတ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပုဗ္ဗိတဗ္ဗံ (စ)၊ မေးထိုက်သည်လည်းဖြစ်သော။ (နိဇ္ဈေသရောက်သောအခါ မေးထိုက်သည်လည်း ဖြစ်သော။) ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗု၊ ပြေထိုက်သည်လည်း ဖြစ်သော။ သင်္ကဟိတတာဝိသိဋ္ဌိ၊ သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သည်၏ အဖြစ်သည် အထူး ပြုအပ်သော။ အသင်္ကဟိတံ၊ အသင်္ကဟိတ ဖြစ်သော။ ယံ တံ ဓမ္မဇာတံ၊ အကြင် တရားအပေါင်းကို။ (ဘဂဝတာ) နိဇ္ဈါရိတံ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ်ပြီ။

၁။ ယံ တံ ဥဇ္ဈေသေ (ပေ) အာဟ။ ။ ဤဒုတိယနယဝယ် ဥဇ္ဈေသ၌ “သင်္ကဟိတေန အသင်္ကဟိတံ”ဟု ၂-ပုဒ်သာ ရှိ၏။ ထို ၂-ပုဒ်လည်း ဝိဘတ်မတူကြ။ နိဇ္ဈေသ၌ကား “ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ကဟိတာ၊ အာယတန (ပေ) ခာတုသင်္ဂဟေန အသင်္ကဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ (ပေ) အသင်္ကဟိတာ”ဟု သုံးပုဒ်ရှိ၏။ ထို ၃-ပုဒ်လည်း ဝိဘတ်တူကြ၏။ ထို့ကြောင့် “ဥဇ္ဈေသ၌ ပြုအပ်သော တရားမှ အခြားဖြစ်သော တရားတို့ကို နိဇ္ဈေသ၌ ပြုအပ်လေသလော”ဟု ယုံမှားဖွယ် ရှိသောကြောင့် ထိုယုံမှားဖွယ်ကို ပယ်ခြင်းငှါ “သင်္ကဟိတ အသင်္ကဟိတပဒ-နိဇ္ဈေသေ (ပေ) အာဟ”ဟု မိန့်သည်။ ဆိုလိုရင်းကား ဥဇ္ဈေသတရားနှင့် နိဇ္ဈေသတရားသည် တခြားစီ မဟုတ်ပါ။ “ဥဇ္ဈေသ၌ ထုတ်ပြုအပ်ခဲ့သော တရားတို့ကိုပင် “စက္ခာယဘခနန ယေ ဓမ္မာ”စသည်ဖြင့် အကျယ်ထုတ်ပြုပါသည်”ဟုလို။

မှတ်ချက် ။ ဋီကာဆရာသည် ဤနေရာ၌ အဋ္ဌကထာစကားကို ဖွင့်ပြနေသည် မဟုတ်။ ပါဠိတော်ကိုပင် ဖွင့်ပြနေသည်ဟု မှတ်ပါ။ နောက်၌လည်း သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ တည်ပါငြိ မပါပဲ ဖွင့်ပြအပ်သော စကားတို့ကို ပါဠိတော်၌ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် ဋီကာဆရာ ဖွင့်ပြနေသည်ဟုချည်း မှတ်ပါ။

တဒေဝံ၊ ထို တရားအပေါင်းကိုပင်။ တာဝ၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနမှ ရှေးဦးစွာ။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (အခြေခံ အဖြစ်ဖြင့် ပြတော် မူလိုသောကြောင့်။) စက္ကာယတနေန (ပေ) သင်္ဂဟိတာ အာယတန (ပေ) ဓာတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဝဝါ) အာဟ။

၂။ သဗ္ဗတ္ထံ၊ အလုံးစုံသော နယ၊ အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌။ [သဗ္ဗတ္ထာတိ သဗ္ဗေသု နယေသု ဝါရေသု စ။-အနု။ “ဤ ဒုတိယနယ ၌သာ မက စက္ကာယတနေန ယေဓမ္မာ စသော ဝါရ၌သာ မက အလုံးစုံသောနယ၊ အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌” ဟူလို။] ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟသာမညာနံ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ခြင်း သာမညတို့၏။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဝိသေသာပေက္ခတ္တာ၊ ဝိသေသကို ငဲ့ခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာနံ၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနတို့၏။ ဘေဒနိသိတတ္တာ စ၊ အထူး အပြားကို မှီကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။

အသင်္ဂဟိတဘာယ (ပေ) ဓမ္မဇာတ်။ ။ဥဒ္ဓေသ နယမာတိကာဝယ် “အသင်္ဂ-ဟိတံ: အဘယ်မျှသောခန္ဓာ (ပေ) မရေတွက်အပ်”ဟု အသင်္ဂဟိတအဖြစ်ဖြင့် ပုစ္ဆိတဗ္ဗ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗ ဓမ္မကို ပြခဲ့၏။ ထိုသို့ ပြအပ်သော အသင်္ဂဟိတဓမ္မလည်း “သင်္ဂဟိတေန”ဟု သင်္ဂဟိတ ဝိသေသနအဖြစ်သည် အထူးပြုအပ်သော ဓမ္မတည်း။ [“သင်္ဂဟိတေန”၌ နှာဝိတစ်ကို သမာနာဓိကရဏ ဝိသေသန အနက်ဟော ဟု ဖွင့်ခဲ့သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “သင်္ဂဟိတတာဝိသိဇ္ဇံ”ဟု ဆိုသည်။]

၃။ တဒေဝ တာဝ (ပေ) အာဟ။ ။တဒေဝ-၌ ဒေဝ-ဖြင့် “အခြား တရား မဟုတ်”ဟု တန်၍ “ဥဒ္ဓေသ၌ ပြအပ် ပြီးသော တရားကိုသာ ပြသည်”ဟု သိစေသည်။ ထိုဥဒ္ဓေသ၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော တရားကိုပင် ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇန မပြုမီ ရှေးဦးစွာ ပြလိုသော ကြောင့် “စက္ကာယတနေန ယေ ဓမ္မာ (ပေ) အသင်္ဂဟိတာတိ အာဟ”ဟု မိန့်သည် ဟူလို။ ဤပါဠိမှ နောက်၌ “တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ”စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနတို့ကို ပြလိုမည်။ ထို့ကြောင့် “စက္ကာယတနေန ယေ ဓမ္မာ (ပေ) အသင်္ဂဟိတာ”ဟူသော စကားသည် ပုစ္ဆာ ရှေ့သွားရှိသော အခြေခံစကားဟု မှတ်ပါ။

၂။ သဗ္ဗတ္ထ (ပေ) သုဒ္ဓါ။ ။ဤစကားဖြင့် အလုံးစုံသော နယဝါရတို့၌ စက္ကာ-ယတနေ ယေ ဓမ္မာ စသော အခြေခံစကားဟူသမျှဝယ် “ခန္ဓာ မည်မျှ စသည်ဖြင့်၎င်း၊ မည်သည့်ခန္ဓာ စသည်ဖြင့်၎င်း” အထူး မပြုပဲ “ခန္ဓ-သင်္ဂဟေန”စသည်ဖြင့် သာမညသာ ဟောတော်မူရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသည်။

ချဲ့ဦးဆုံး ။ “ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ”စသောအားဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ခြင်း သည် “မည်သည့်ခန္ဓာ၊ မည်သည့် အာယတန၊ မည်သည့်ဇာတ်” ဟု သတ်မှတ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် သာမညအားဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ထို သာမညဟူသမျှသည် ဝိသေသအနက်၌ သက်ဝင်တည်နေရိုး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိသေသအနက်ကို အမြင့်ခြီးရှိသောကြောင့်၎င်း။

သဝိသေသာဝ၊ အထူးနှင့်တကွဖြစ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ခန္ဓာဒိဂဏနာ၊ ခန္ဓာ စသည်ကို သိမ်းယူ ရေတွက် ခြင်းသည်။ သုဒ္ဓါ၊ ဝိသေသ၊ မမက် သက်သက် သာမညသည်။ (ဟောတိ။)

တတ္ထံ၊ ထို ဒုတိယ နယ်၌။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ ဝစနမတ္တေန၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ ဟူသော သဒ္ဓါမျှဖြင့်။ ဓမ္မဝိသေသဿ၊ တရား

ဘေဒနိသိတတ္တာ စ (ပေ) နာနံ။ ။ ပုစ္ဆာသည် “ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အသင်္ဂဟိတာ” စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ အထူးအပြား အာယတန ဓာတ် အထူးအပြားကို မှီ၍ မေးသော စကားဖြစ်၏။ ဝိသေဒနသည်လည်း “ဧကေနခန္ဓေန” စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် အထူးအပြားကိုမှီ၍ ဖြေသော စကား ဖြစ်၏။ ဤသို့ ပုစ္ဆာဝိသေဒန ဟူသမျှ၏ အထူးတေ့ကို မှီရသောကြောင့်၎င်း။

သဝိသေသာဝ (ပေ) သုဒ္ဓါ။ ။ “မည်သည့် ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်” ဟု မသတ်မှတ်ပဲ သာမညအားဖြင့် “ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ” စသည်ကို ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း ထို သာမညစကား သည် သဝိသေသာဝ (ရူပက္ခန္ဓာ စသော ဝိသေသ အတွင်း၎င်းလျက် ရှိသည်သာ။) ထိုသို့ ဝိသေသအတွင်း၎င်းလျက် ရှိသောကြောင့် “ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ” စသော ရေတွက်ခြင်းသည် အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော သာမညဂဏနာသာ ဖြစ်၏။ ဤဝါကျ၌ သုဒ္ဓါသဒ္ဓါသည် ဝိသေသနှင့် မရောမယှက် သက်သက်သန်သန်ဟူသော သာမညအနက် ကို ဟော၏။ [သုဒ္ဓါတိ ဧဝေလံ (မရောမယှက် သက်သက်သော) အနဝသေသာ (အကြွင်းအကျန် မရှိသော) သာမညဘူတာတံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။-အနု။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန အာယတနသင်္ဂဟေန ဓာတ်သင်္ဂဟေန တို့က သာမညဂဏနာဖြစ်သည့်အတွက် ခန္ဓာ အားလုံး အာယတနအားလုံး ဓာတ်အားလုံး ပါဝင်နိုင်သောကြောင့် “အနဝသေသာ” ဟု ဆိုသည်။]

၁။ တတ္ထ(ပေ)ဒသေတဗ္ဗာ သိယံ။ ။ သဗ္ဗတ္ထ စသော ဝေါကျဖြင့် အလုံးစုံ သော နယဝါရတို့၌ သိဖွယ်ကို ပြုပြီး၍ ဤ ဒုတိယနယ “စက္ခာယတနေန ယေ ဓမ္မာ” စသော ဝါရတို့၌ သိဖွယ်ကို ပြုလိုသော ကြောင့် တတ္ထ စသည်ကို မိန့်သည်။ [တတ္ထာတိ ယသာဓိတတေ (အရာအားလျော်စွာ ဖြစ်သော) ဒုတိယနယေး-အနု။ ဒုတိယနယကို ပြရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် တတ္ထဖြင့် အရာအားလျော်စွာ ဒုတိယနယကို စွဲပါ-ဟူလို။ ဤတတ္ထကို “ဒသေတဗ္ဗာ သိယံ” ၌၎င်း၊ “ဒသေတံ စက္ခာယတနေနာတိအာဒိမာဟ” ၌၎င်း စပ်ပါ။]

၂။ သင်္ဂဟိတေန (ပေ) နိဒ္ဓါရိတတ္တာ။ ။ “ဝစနမတ္တေန” ၌ မတ္တသဒ္ဓါသည် အဝဓာရဏအနက် ရှိ၏။ ထိုမတ္တ သဒ္ဓါဖြင့် “စက္ခာယတနေန” ကဲ့သို့သော ကတ္တားကို တားမြစ်၏။ ဥဒ္ဓေသတုနံက “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ” ဟု အကျဉ်းပြအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဤ နိဒ္ဓေသ၌လည်း “စက္ခာယတနေန” စသော ကတ္တားပုဒ်ကို မထည့်ပဲ “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ” ဟူသော သဒ္ဓါမျှဖြင့် ဓမ္မဝိသေသကို ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ ဖြစ်၏။ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ

အထူး၏။ ဝါ၊ ကို။ နိဒ္ဒါရိတတ္တာ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ်ပြီး၏ အံ့ဖြစ်ကြောင့်။ တီသို့၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါးကုန်သော။ 'သင်္ဂဟေသု၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း တရားတို့တွင်။ ဧကေန (၁)၊ တပါးသော တရားဖြင့်သော်၎င်း။ (ရုပ်ကတ္တားအတွက်ဆိုသည်။) ဒွိဟိ ဝါ၊ ၂-ပါးသော တရားတို့ဖြင့် သော်၎င်း။ (စိတ်ကတ္တား အတွက် ဆိုသည်။) ယေ၊ အကြင် တရားတို့ကို။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ကုန်သည်။ ဟုတု၊ ရှိ။ အညေဟိ၊ ဆိုအပ်ပြီးမှ တပါး ဖြစ်ကုန်သော ၂-ပါးသော တရား၊ ၁-ပါးသော တရားတို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်။ [အညေဟိတိ ဝုတ္တာဝသေသေဟိ ဒွိဟိ ဧကေန ဝါ။ - အနု။ ဧကေန သင်္ဂဟိတ-ဟု ဆိုလျှင် ဒွိဟိ အသင်္ဂဟိတ၊ ဒွိဟိ အသင်္ဂဟိတဟု ဆိုလျှင် ဧကေန အသင်္ဂဟိတ ဖြစ်ပုံကို သတိပြုပါ။] တေယေဝ ဓမ္မာ၊ ထို တရားတို့သည်ပင်။ ဝါ၊ ကိုပင်။ (ဒဿတဗ္ဗာ သိယံ-တို့၌ စပ်။) ခန္ဓသင်္ဂဟေန (၁) အသင်္ဂဟိတာတိ၊ ဟူ၍။ ဧတ္ထကေန ဝ၊ ဤမျှလောက်ဖြင့်သာ။ ဒဿတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်ကုန်သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

ဖြစ်ပုံကား ပရမတ္ထတရားတို့တွင် သင်္ဂဟိတ-ခန္ဓာဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ခန္ဓာအာယတနတို့ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သော+အသင်္ဂဟိတ-အာယတနဓာတ်တို့ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဓာတ်ဖြင့်သာဖြစ်စေ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သောတရား ဤသို့ တရားအထူးကို ထုတ်ဆောင်ပြီး ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်သောကြောင့်-

၁။ တီသု သင်္ဂဟေသု (၁) အသင်္ဂဟိတာ။ ။ ခန္ဓသင်္ဂဟ အာယတနသင်္ဂဟ ဓာတ်သင်္ဂဟ ၃-ပါးတို့တွင် အကြင် တရားတို့ကို ရုပ်က ကတ္တားဖြစ်လျှင် ၁-ပါး၊ စိတ်က ကတ္တားဖြစ်လျှင် ၂-ပါး တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ အခြားကုန်သော (ရုပ်က ကတ္တားဖြစ်လျှင် ၂-ပါး၊ နာမ်က ကတ္တားဖြစ်လျှင် ၁-ပါး)သော သင်္ဂဟတို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်။

၂။ တေ ယေဝ (၁) ဒဿတဗ္ဗာ။ ။ ထိုက်သလို သင်္ဂဟိတ- အသင်္ဂဟိတ ဖြစ်ပြီးသော ထို တရား တို့ကိုသာ 'ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ အာယတန ဓာတ်သင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ' ဟု ဤမျှ လောက်ဖြင့်သာ ဟောပြောတော်မူထိုက်ကုန်ရာ၏။ ဘာကြောင့်နည်း- ထိုမျှလောက်ဖြင့် ထုတ်ပြုလိုက်လျှင်ပင် သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ တရားတို့ကို ထင်ရှားပြောတော်မူအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [တာဝတာပိ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတဘာဝဿ ပကာသိ-တတ္တာ။ - အနု။ ဧတ္ထကေန ဝဉ္စ ဝေဖြင့် 'စက္ခုာယတနေန' ကဲ့သို့သော ကတ္တားပုဒ်ကို ထည့်ဖွယ် မလိုပါ-ဟု ကန့်သတ်။]

ပန^၁၊ ထိုသို့ပင် ဤမျှလောက်ဖြင့်သာ ပြုထိုက်ကုန်ရာပါသော်လည်း။ ဧဝံ-
 ဝိဓာနံ၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ တေသံ၊ ထို သင်္ဂဟံတ၊ အသင်္ဂဟံတ အဖြစ်
 ဖြင့် ဟောအပ်သော တရားတို့၏။ အသမ္ဘဝါ (စ)၊ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်
 ၎င်း။ နယမာတိကာယ^၂၊ နယမာတိကာ၏။ အပ္ပန္နရဗာဟိရမာတိကာ-
 ပေက္ခတ္တာ စ၊ အပ္ပန္နရမာတိကာ ဗာဟိရမာတိကာကို ငဲ့ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၎င်း။ ဥဒ္ဓေသေပိ^၃၊ ခွံလည်း။ (ဥဒ္ဓေသတုန်းကလည်း။) ရူပက္ခန္ဓာ-
 ဒီသု၊ အစရှိကုန်သော။ အရဏန္တာဒီသု၊ အရဏအဆုံးရှိသော တရားတို့တွင်။
 ယံ ယံ၊ အကြင် အကြင် တရားသည်။ သင်္ဂါဟကံ၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်၏။
 (သိမ်းယူ ရေတွက် တတ်သော ကတ္တား ဖြစ်၏)။ တံ တံ၊ ထိုထို တရားကို။
 အပေက္ခိတ္တာ၊ ရှုင့်တော်မူ၍။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂ-

၁။ တေသံ ပန ဧဝံ ဝိဓာနံ အသမ္ဘဝါ။ ။ “စက္ခာယတနေန သောတာ-
 ယတနေန” စသည်ဖြင့် ကတ္တား
 ပုဒ်ကို မထုတ်သော်လဲ ဟောတော်မူထိုက်သော သဘောရှိသော ထိုသင်္ဂဟိတေန
 အသင်္ဂဟိတအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားပြတော်မူထိုက်ကုန်သော တရားများ၏ မဖြစ်သင့် မဖြစ်
 နိုင်ခြင်းကို “တေသံ ပန ဧဝံ ဝိဓာနံ အသမ္ဘဝါ” ဟု ဆိုသည်။ ပန သည် “ဧတ္ထကေ-
 နေဝ ဒသေတဗ္ဗာ သိယံ” ဟူသော ရှေ့စကား၏ နှစ်သက်ဖွယ် မဟုတ်ပုံကို ပြသော
 အရုဗ္ဗတ္ထဇောတကနိပါတ်တည်း။ ဥဒ္ဓေသန္တံ ကတ္တားပုဒ်မပါပဲ “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂ-
 ဟိတံ” ဟု ရှိသောကြောင့် စောဒကအလိုအားဖြင့် နိဒ္ဓေသန္တံလည်း ကတ္တားပုဒ် မပါပဲ
 “ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ” ဟု ဤမျှ
 လောက်သာ ပြုထိုက်သော်လည်း ထိုသို့ ပြုထိုက်သော တရားများ မရှိသင့်ကြပါ။-
 ဟူလို။

၂။ နယမာတိကာယ (ပေ) ပေက္ခတ္တာ။ ။ နယမာတိကာ၏ တာဝန်သည်
 “သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ” စသည်ဖြင့်
 သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ စသော နည်းကို ပြရုံမျှသာ ဖြစ်၏။ အပ္ပန္နရမာတိကာ၌
 လာသော ခန္ဓာ စသည်၊ ဗာဟိရမာတိကာ၌လာသော ကုသလ စသည်တို့ကား
 ထိုသင်္ဂဟ စသော နယတို့၏ မှီရာ ဝိသယ ဖြစ်ကြ၏။ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ စသည်ကိုပြုသော
 အခါ ထိုခန္ဓာ စသော တရားတို့နှင့်ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် “နယမာတိကာယ
 အပ္ပန္နရဗာဟိရမာတိကာပေက္ခတ္တာ” ဟု ဆိုသည်။

၃။ ဥဒ္ဓေသေပိ (စပ) ဝိညာယတိ။ ။ [ဥဒ္ဓေသေပိ၌ ပိသဗ္ဗါဖြင့် နိဒ္ဓေသကို
 ပေါင်း။] နိဒ္ဓေသန္တံသာ “စက္ခာယတ-
 နေန” စသည်ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော ကတ္တားကို သိရသည် မဟုတ်သေး။
 “ဥဒ္ဓေသန္တံလည်း သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတဖြစ်သော မွေကို ထုတ်ပြရာဝယ် ခန္ဓာအစ
 အရဏ အဆုံးရှိသော အပ္ပန္နရဗာဟိရမာတိကာပုဒ်တို့တွင် သင်္ဂါဟက (သိမ်းယူ
 ရေတွက်တတ်သော) ကတ္တားပုဒ်ကို (စိတ်ဖြင့် ရှုင့်၍သာ) ထုတ်ပြတော်မူအပ်ပြီ” ဟု
 သိနိုင်ပါသည်-ဟူလို။

ဟိတကို။ နိဒ္ဒါရိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ သင်္ဂါယကေန၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော။ တေန တေန၊ ထိုထို
 တရားဖြင့်။ ယထာနိဒ္ဒါရိတံ၊ အကြင် အကြင် ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီးသော။
 ဓမ္မံ၊ တရားကို။ နိယမေတွာ၊ မှတ်သား၍။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ စက္ခာယတနေ-
 နာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ။

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ အထူးကား။ ယတ္ထ၊ အကြင် နယ၌။
 (ပဌမ နယနှင့် ဆဋ္ဌ နယ ကို ရည်ရွယ်သည်။) ပုစ္ဆိတဗ္ဗဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗဓမ္မ-

၁။ ဣတိ (ပေ) ဒဿေတုံ အာဟ။ ။ဝိညာယတိမှ ဣတိကိုယူ၍ ထိုကုတိ
 (တသွာ)ဟူသော ဟိတ်ကို အာဒိမာဟန္တံ
 စပ်ပါ။ ရှေ့၌ ပြုအပ်ပြီးသော “အသမ္ဘဝါ အပေက္ခတ္တာ”ဟူသော ဟိတ်တို့ကား
 ဝိညာယတိ၏ ဟိတ်တို့တည်း။ ဥဒ္ဓေသတုန်းကလည်း သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော
 သင်္ဂါယက ကတ္တာပုဒ်ကို၌ “သင်္ဂါယတေန အသင်္ဂါယတံ”စသော တရားတို့ကို
 ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီဟု သိနိုင်သောကြောင့် ထိုထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော တရားစုကို
 သင်္ဂါယက ကတ္တာဖြင့် မှတ်သား၍ ပြုတော်မူခြင်းငှါ “စက္ခာယတနေန” စသည်ဖြင့်
 ကတ္တာပုဒ် တိုက်ရိုက်ပါသော စကားကို မိန့်တော်မူရသည်-ဟူလို။

မှတ်ချက် ။ ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့် “တေ ယေဝ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန
 သင်္ဂဟိတာ၊ အာယတန (ပေ) ဓာတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ”
 ဟူသော စကားလောက်ဖြင့်သာ ပြုထိုက်ကုန်ရာ၏ဟူသော ဇောဒက
 ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဇောဒနာလိုသော စကားကို ဖြေပြီးဖြစ်တော့၏။ ‘ထို
 အဖြေ၏ လိုရင်းမှာ စက္ခာယတနေန ကဲ့သို့သော သင်္ဂါယက
 ကတ္တာပုဒ်မပါဘဲ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဥဒ္ဓေသတုန်းကလည်း
 ထိုသင်္ဂါယကကတ္တာပုဒ်ကို စိတ်တော်ဖြင့် ရှုင့်တော်မူသောကြောင့်
 ၎င်း စက္ခာယတနေနကဲ့သို့သော ကတ္တာပုဒ်ကို ထည့်ရပါသည်-
 ဟူလို။

အနုဋီကာ ။ “ရူပက္ခန္ဓာဒီသု အရဏန္တေသု”ဖြင့် အဗ္ဗန္တရမာတိကာနှင့်ဗဟိရ
 မာတိကာပုဒ်တို့ကို ပြု၏။ ထိုပုဒ်တို့တွင် “စက္ခာယတန စသော
 အကြင် အကြင်ပုဒ်သည် သင်္ဂါယက-သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော ကတ္တာပုဒ် ဖြစ်နိုင်
 ၏”ဟူရာ၌ “သင်္ဂါယကံ အသင်္ဂါယကဉ္စ”ဟု ဆိုထိုက်ကြောင်းကို အနုဋီကာဆို၏။
 တာကြောင့်နည်း-ထိုကတ္တာပုဒ်သည် “အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ”
 အတွက်လည်း ကတ္တာပုဒ်ဖြစ်ပြန်၏။ ထို အသင်္ဂဟိတာ၏ ကတ္တာပုဒ်ဖြစ်ခိုက်၌ ထိုပုဒ်ကို
 ‘အသင်္ဂါယက’ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

၂။ ယတ္ထ ဟိ (ပေ) ဥဒ္ဓိဒ္ဓာတိ။ ။ဤစကားသည် “နယမာတိကာယ အဗ္ဗန္တရ
 ဗဟိရမာတိကာ ပေက္ခတ္တာ” ဟူသော
 ဟိတ်၏ ဒဇ္ဇိကရဏတည်း။ [ဓမ္မံ “ဝိဝရန္တော-ဖွင့်ပြလိုသည်”ဟု ဝိတ္ထာရအဖြစ်ဖြင့်
 လည်း ကျမ်းတက်၏။] ဝိသေသအနက်လည်း တနည်းဖွင့်သေး၏။ “နယမာတိကာ

ဝိသေသနိဒ္ဒါရဏံ၊ မေးထိုက်သော တရားအထူး၊ ဖြေထိုက်သော တရားအထူးကို ထုတ်ဆောင်တော် မူခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တသ္မိ ပဌမနယေ (စ)။ ထို ပဌမနယ၌၎င်း။ (တသ္မိ) ဆဋ္ဌနယေ စ၊ ထို ဆဋ္ဌနယ၌၎င်း။ ပုစ္ဆိ-တဗ္ဗဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗဘာဝေန၊ မေးထိုက် ဖြေထိုက်သော တရားတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (ရူပက္ခန္ဓာဒယော အရဏန္တာ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ) ဣတရေသု စ၊ ပဌမနယ၊ ဆဋ္ဌနယ၊ တို့မှ တပါးကုန်သော ဒုတိယနယ အစ ရှိသည်တို့၌ကား။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဝိသဇ္ဇိ-တဗ္ဗ၊ မေးထိုက် ဖြေထိုက်သော။ ယံ၊ ယံ၊ အကြင် အကြင် တရားကို၊ နိဒ္ဒါရိတံ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ်ပြီ။ တဿ တဿ၊ ထိုထို တရားကို၊ နိယာမက-ဘာဝေန၊ မှတ်သား တတ်သော တရားတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ရူပက္ခန္ဓာဒယော၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစ ရှိကုန်သော။ အရဏန္တာ၊ အရဏအဆုံး ရှိကုန်သော တရားတို့ကို။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ ညွှန်ပြတော် မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

တတ္ထံ၊ ထို ဒုတိယနယ၌။ ဝါ၊ ထို စက္ခယတနေန ယေဓမ္မာ အစ ရှိသော ပါဠိတော် စကားရပ်၌။ စက္ခယတနေ န (ပေ) ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတုယာတိ-

ပုဒ်က အဗ္ဘန္တရဗာဟိရမာတိကာကို ငဲ့ရာ၌ ငဲ့ပုံချင်း မတူသောကြောင့် ဝိသေသန အနက်သာ သာ၍ကောင်းသည်။]

ယတ္ထ ယိ (ပေ) ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗဘာဝေန။ ။ ပဌမနယနှင့် ဆဋ္ဌနယ၌ “စက္ခယ-တနေန ယေဓမ္မာ (ပေ) တေဓမ္မာ” ကဲ့သို့ ထုတ်ဆောင်ပြအပ်သော တရားအထူး မရှိ။ ထိုသို့ နိဒ္ဒါရိတ တရားမရှိရာ နယတို့၌ အဗ္ဘန္တရဗာဟိရမာတိကာပုဒ်တို့ကို “ရူပက္ခန္ဓောကတိဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိ-ဇောတိ ဇကေန ခန္ဓေန” စသည်ဖြင့်၎င်း၊ ရူပက္ခန္ဓောကတိဟိ ခန္ဓေဟိ သမ္ပယုတ္တောတိ နတ္ထိ” စသည်ဖြင့်၎င်း - ပုစ္ဆိတဗ္ဗ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗ တရားအဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြတော်မူသည်။ [ဘာဝေနကို “ရူပက္ခန္ဓာဒယော အရဏန္တာ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ” တို့၌ စပ်ပါ။]

ဣတရေသု စ (ပေ) နိယာမကဘာဝေန။ ။ ပဌမ၊ ဆဋ္ဌ နယတို့မှ တပါး တခြား ဖြစ်သော ဒုတိယစသော နယတို့ကို “ဣတရေသု” ဟု ဆိုသည်။ ထိုနယတို့၌ကား ပုစ္ဆိတဗ္ဗ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗ တရားတို့ကို “ယေဓမ္မာ၊ တေဓမ္မာ” စသည်ဖြင့် ထုတ်ဆောင်တော်မူ၏။ ထိုသို့ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်သော တရားတို့ကို “စက္ခယတနသည် သိမ်းယူရေတွက်အပ်-မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်” စသည် မှတ်သားတတ်သော နိယာမက တရားတို့၏ အဖြစ်ဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာ အစ၊ အရဏ အဆုံးရှိသော တရားတို့ကို ညွှန်ပြတော်မူရသည်။

၁။ တတ္ထံ (ပေ) ကရဏတ္ထေ။ ။ တတ္ထံ ဖြင့် “ယထာဂိကတေ ဒုတိယနယေ” ဟု ရှေ့၌ အနုဋီကာ ဖွင့်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဒုတိယနယ ကိုပင် စွဲရသည်။ ထို ဒုတိယနယ ၌ “စက္ခယတနေန (ပေ) ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတုယာ” ၌ နာဝိဘတ်သည် ကတ္တာအနက်ဟောတည်း “ခန္ဓသင်္ဂဟေန” စသည်၌ နာဝိဘတ်ကား တရိုက်အနက်ဟောတည်း။

(ထွေ)၊ ဤပါဠိ၌။ ကတ္တုအထွေ၊ ကတ္တား အနက်၌။ ကရုဏာဒွေသော၊ ကရုဏာဒွေသော ဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗျော၊ ဇာ။ ခန္ဓာသင်္ဂဟေန အာယတန သင်္ဂဟေန ဓာတုသင်္ဂဟေနာတိ (ထွေ)၊ ဤပါဠိ၌။ ကရုဏာထွေ၊ ကရုဏာ အနက်၌။ (ကရုဏာဒွေသော ဒဋ္ဌဗျော။) စ၊ ဆက်။ ထွေ၊ ဤ ဓာတုကထာ ကျမ်း၌။ ယေန ယေန သင်္ဂဟကေန၊ အကြင် အကြင် သိမ်းယူရေတွက်တတ် သော စက္ခာယတနေန အစရှိသော တရားသည်။ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေသု၊ ခန္ဓ အစရှိသော သင်္ဂဟ တို့တွင်။ (ခန္ဓသင်္ဂဟ၊ အာယတန သင်္ဂဟ၊ ဓာတုသင်္ဂဟ တို့တွင်။) တေန တေန၊ ထိုထို သင်္ဂဟ ဖြင့်။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗ သင်္ဂဟေတဗ္ဗ၊ သိမ်းယူရေတွက်ထိုက်၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် ထိုက်သော။ အညံ၊ စက္ခာယတန စသည်မှ တပါးသော တရားသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ တဒေဝံ၊ ထိုထို စက္ခာ-ယတန အစရှိသော တရားကိုသာ။ သင်္ဂါဟကာ သင်္ဂါဟကဘာဝေန၊ သိမ်း ယူရေတွက်တတ်သောတရား၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သောတရား၏ အဖြစ် ဖြင့်။ ဥဒ္ဓဋ္ဌံ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ။

၁။ ဧတ္ထ စ (ပေ) အညံ အတ္ထိ။ ။ “ဧတ္ထာတိ ဣမသ္မိံ ပကရုဏေ” ဟု ဓာတု-ကထာ တကျမ်းလုံးကို အနုဋီကာ စွဲ၏။ “ဆို အပ်လတ္တံ သော စကားသည် ဒုတိယနယ၌သာမက ဓာတုကထာ တကျမ်းလုံးအတွက် ဖြစ်သည်” ဟုလို့။ “ယေန ယေန သင်္ဂါဟကေန” ဖြင့် စက္ခာယတနေန စသော သိမ်း ယူ ရေတွက်တတ်သော ကတ္တားပုဒ်ကို ပြ၏။ “ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေသု တေန တေန” ဖြင့် “ခန္ဓသင်္ဂဟေန အာယတန သင်္ဂဟေန ဓာတုသင်္ဂဟေန” ဟူသော ကရုဏာကို ပြ၏။ “သင်္ဂဟေတဗ္ဗ သင်္ဂဟေတဗ္ဗ အညံ အတ္ထိ” ဖြင့် စက္ခာယတန အစရှိသော ကတ္တား သည် သိမ်းယူ ရေတွက် ထိုက်သော ရုပ်သတ္တဝီသ စသော သင်္ဂဟေတဗ္ဗတရား၊ ထို ကတ္တားသည် မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်သော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးဟူသော အသင်္ဂဟေ-တဗ္ဗ တရားကို ပြ၏။ [“အညံ” အရ ကတ္တားပုဒ်မှ တပါးသော အခြား တရားကို ယူရသည်။]

၂။ တံ အဒေဝံ (ပေ) ဥဒ္ဓဋ္ဌံ။ ။ ရှေ့ ဝါကျ၌ “ယေန ယေန သင်္ဂါဟကေန” ကို “တံတဒေဝံ” ဖြင့် ပြန်စွဲရသည်။ ကတ္တား ဖြစ်သော မိမိမှ တပါးသော အခြားသော သင်္ဂဟေတဗ္ဗ အသင်္ဂဟေတဗ္ဗ ရှိသော ထိုထို သင်္ဂါဟက တရားကိုသာ သင်္ဂါဟက အသင်္ဂါဟက ကတ္တား အဖြစ်ဖြင့် ဤဓာတုကထာ ကျမ်း၌ ထုတ်ပြရသည်။ ဥပမာ-စက္ခာယတန ဟူသော ကတ္တားသည် မိမိမှ တပါး သော ရုပ်သတ္တဝီသ ဟူသော သင်္ဂဟေတဗ္ဗ တရားလည်းရှိ၏။ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး ဟူသော အသင်္ဂဟေတဗ္ဗ တရားလည်း ရှိ၏။ ထိုသို့ သင်္ဂဟေတဗ္ဗ အသင်္ဂဟေတဗ္ဗ တရား ၂-မျိုး ရှိသောကြောင့် စက္ခာယတနကို သင်္ဂါဟက အသင်္ဂါဟက တရားအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ပြ တော်မူသကဲ့သို့တည်း။

ပနာ၊ ဗျတိရိက်ကား။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗော၊ သိမ်းယူရေတွက်ထိုက်သော။ အညော၊ ရူပက္ခန္ဓာမှ တပါးသော။ ဓမ္မော၊ သည်။ နတ္ထိ။ တထာ၊ တူ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီဟိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစ ရှိသည် တို့သည်။ (ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟေတဗ္ဗော အညော ဓမ္မော နတ္ထိ။) စ^၁၊ သည့်သာမကသေး။ သော ဝေ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားသည်ပင်။ တဿ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားကို။ သင်္ဂါဟကော ဝါ၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သည်၎င်း။ အသင်္ဂါဟကော ဝါ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သည်၎င်း။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။

စ^၂၊ ဆက်။ ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတောဟိ၊ ဟူ၍။ ယံ(ဝစနံ)၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (ပဌမနယတုန်းက ဟောတော်မူခဲ့ပြီ။) တဉ္စ၊ ထို စကားတော် ကိုလည်း။ တဿေဝ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ ကိုပင်။ တေန၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတံ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ရူပက္ခန္ဓဘာဝေန၊ ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရူပန အနက် ဟူသော အနက်ဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ ရူပက္ခန္ဓဝစနေန၊ ရူပက္ခန္ဓ သဒ္ဓါဖြင့်။ ဂဟိတတံ (သင်္ဂဟိတတံ)၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ

၁။ ရူပက္ခန္ဓေန ပန။ ။ “တထာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီဟိ” တိုင်အောင် ရှေ့စကား၏ ဖြောင်းပြန် ဗျတိရေက ဝါကျတည်း။ “ရူပက္ခန္ဓေန” ဟု သင်္ဂါဟက ကတ္တာပုဒ် ပြုလုပ်သောအခါ အခြား သိမ်းယူစရာ ခန္ဓာအာယတနဓာတ် မရှိတော့။ “ဝေဒနာက္ခန္ဓာ” စသော အခြား နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးကို သင်္ဂါဟက ကတ္တာ ပြုလုပ်ရာ၌လည်း ဤနည်းပင်တည်း။

၂။ န စ သော ဝေ (ပေ) ဟောတိ။ ။ ထို ရူပက္ခန္ဓာသည်ပင် ထို ရူပက္ခန္ဓာ ကို သိမ်းယူတတ်သော၊ သို့မဟုတ် မသိမ်းယူတတ်သော ကတ္တာလည်း မဖြစ်နိုင်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်က ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ကို သိမ်းယူ-မသိမ်းယူတတ်သော ကတ္တာ မဖြစ်နိုင်ရာ၌လည်း နည်းတူ။

၃။ ယဉ္စ (စေ) ဝုတ္တံ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတော” ဟု ဟောတော်မူရာ၌ “ဧကေန ခန္ဓေန” အရဝယ် ရူပက္ခန္ဓာကို ရသောကြောင့် မိမိဟူသော ရူပက္ခန္ဓာ ဖြင့် မိမိဟူသော ရူပက္ခန္ဓာကို သိမ်းယူရာရောက်နေသည် မဟုတ်ပါလော-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “တဉ္စ န တဿေဝ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာကို သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်၍ ထို ပါဠိတော်ကို ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါ။ “ဧကေန ခန္ဓေန” အရ ရူပက္ခန္ဓာကို မယူရပဲ ရူပက္ခန္ဓာဘဝ (ရူပနအနက် ရာသီအနက်) ကို၎င်း၊ ရူပက္ခန္ဓာဝစန ကို၎င်း ယူရကြောင်းကို ရှေ့ “ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန” အဖွင့်တုန်းက ပြအပ်ခဲ့ပါပြီ။ “ဤ၌ ထပ်၍ ပြနေဖွယ်မလိုပါ” ဟုလို့။

(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ကိံ။ (မယာ) ပကာသိတော၊ ထင်ရှား ပြအပ်ပြီ (ပြခံပြီ)။

စ^၁၊ လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့။ သော ဝေ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရား ကိုပင်။ တေန၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားဖြင့်။ ယဒိ သင်္ခယေယု၊ အကယ်၍ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ငြားအံ့။ (ဝေ သတိ၊ ဤသို့ ထို တရားကိုပင် ထို တရား ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သည် ရှိသော်။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ သိယာ-၌ စဝံ။) သင်္ခယိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဈေသေ၊ သင်္ခယိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဈေသ ဌံ။ (ကောဒမမနယနိဇ္ဈေသဌံ။) ဝေဒနာက္ခန္ဓေန (ပေ) သမ္ပယုတ္တာတိ- အာဒိ၊ အစရှိသော စကားတော်သည်။ ဝါ၊ ကိံ။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူ ထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ န စ ဝုတ္တံ၊ ဟောကားဟောတော်မမူအပ်ပါ။ [“ဝေဒနာက္ခန္ဓေန၊ သည်း။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် ဝေဒနာ တရား တို့ကို” စသည်ဖြင့် အနက်လွယ်ပြီ။]

တသ္မာ^၂၊ ထိုသို့ ဟောတော် မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စိတ္တံ၊ စိတ် တမျိုးသည်။ စိတ္တေန၊ စိတ်တမျိုးနှင့်။ သမ္ပယုတ္တံ(စ)၊ သမ္ပယုတ်သည်၎င်း။ ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ ဝိပ္ပယုတ်သည်၎င်း။ န ဟောတိ ယထာ၊ မဖြစ်သကဲ့သို့။ [ဆဋ္ဌ နယ၌ “စိတ်အချင်းချင်း သမ္ပယုတ်မဖြစ်၊ ဝိပ္ပယုတ်မဖြစ်” ဟု ဆိုသောကြောင့် ထို စကားတော်ကို ဥပမာ ပြသည်။] ဝေ၊ တူ။ ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်း။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်။ သင်္ခယိတော (စ)၊ သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သည်၎င်း။ အသင်္ခယိတော စ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သည်၎င်း။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

၁။ ယဒိ စ (ပေ) သိယာ န စ ဝုတ္တံ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓောဝ ရူပက္ခန္ဓာ သင်္ခယိ- ဟကောတိ ဝုတ္တော ကော ဒေါ- သောတိ ကတွာ (“ရူပက္ခန္ဓာသည်ပင် ရူပက္ခန္ဓာကို သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်” ဟု ဆို အပ်သော် အဘယ်အပြစ်ရှိပါသနည်းဟု ပုစ္ဆာကို ပြုဖွယ်ရှိသောကြောင့်) အာဟာ- ယဒိစာတိအာဒိ။ “ယဒိနောကံမှ၊ နိပါတ်ပြု၊ လဒ္ဓဒေါသစွဲ” နှင့် အညီ ကျမ်းတက်သော မဇ္ဇိမိတတည်း။ ဆိုလိုရင်းကား ထို တရားဖြင့် ထို တရားကို သိမ်းယူရေတွက်နိုင်လျှင် ပါဠိတော် အထောက်အထားရှိရာ၏။ ထိုသို့ ပါဠိတော် အထောက်အထား မရှိသော ကြောင့်ပင် (ညာဘက် လက်ညှိုးဖြင့် ညာဘက် လက်ညှိုးထိပ်ကို မထိုးနိုင် သကဲ့သို့) ထို ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားဖြင့် ထို ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားကို မသိမ်းယူ မရေတွက် နိုင်ကြောင်း သိနိုင်ပါသည်-ဟူလို။

၂။ အသ္မာ (ပေ) ဝိသဘာဂေါ စာတိ။ ။ ယဒိစ-စသော ရှေ့ ဝါကျသည် လဒ္ဓဒေါသဝါကျတည်း။ ကေရုဇာ- ဝါကျလည်းဟုတ်၏။ တသ္မာ စသော ဤဝါကျကား ဖလဝါကျတည်း။ “န ဟိ (ပေ) ဝိသဘာဂေါ စာတိ” ကား ဧဋ္ဌိဝါကျ (တနည်း) ဥပမာတေဟု ဝါကျတည်း။ ရှေ့ ဝါကျကား ဥပမာတေဖလဝါကျတည်း။ အဓိပ္ပါယ်မှာ နိဿယအတိုင်း သိသာပြီ။

တထာ၊ တူ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ-
 ဒီဟိ၊ အစရှိသော တရား တို့ဖြင့်။ (သင်္ကဟိတာ စ အသင်္ကဟိတာ စ
 န ဟောန္တိ။) ဟိ၊ မှန်။ သော ဝေ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားသည်ပင်။
 တဿ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရား၏။ သဘာဂေါ (စ)၊ တူသော အဖို့
 ရှိသည်၎င်း။ ဝိသဘာဂေါ စ၊ မတူသော အဖို့ရှိသည်၎င်း။ န (ဟောတိ။)
 ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [“ကသ္မာ ရူပက္ခန္ဓော ရူပက္ခန္ဓေန (ပေ)
 န ဟောတိ။ တထာ (ပေ) န ဟောန္တိ။ ဣတိ ဝိညာယတံ။ ဟိ ယသ္မာ
 သော ဝေ (ပေ) န ဟောတိ။ ဣတိ တသ္မာ ရူပက္ခန္ဓော (ပေ)
 န ဟောန္တိ။ ဣတိ ဝိညာယတံ” ဟုလည်း ဉာပကဟေတု ဝါကျ အဖြစ်ဖြင့်
 အနက်ပေးပါ။]

ကေနေဝံ၊ ထိုကြောင့်ပင်။ (ထိုသို့ ရူပက္ခန္ဓာစသော တရား၏ပင်
 ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရား၏ သဘာဂ ဝိသဘာဂ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 ပင်။) ကေဒေသာ၊ အစိတ်တရားတို့သည်။ သမုဒါယဿ၊ အပေါင်းတရားကို။
 (သင်္ဂါဟကာ စ၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်ကုန်သည်၎င်း။ အသင်္ဂါဟကာ စ၊
 မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်ကုန်သည်၎င်း။ န ဟောန္တိ။) ဝိယ၊ မဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။

၁။ ကေနေဝ (ပေ) အသင်္ဂါဟကော စ။ ။န ကေဝလံ သမုဒါယော
 သမုဒါယဿ သင်္ဂါဟကော
 အသင်္ဂါဟကော စ န ဟောတိ၊ သက်သက် ရူပက္ခန္ဓာ စသော အပေါင်း တရားသည်
 သာ ထို ရူပက္ခန္ဓာ စသော အပေါင်းတရားကို သိမ်းယူတတ်သော တရားလည်း မဖြစ်
 နိုင်၊ မသိမ်းယူတတ်သော တရားလည်း မဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်သေး။ အထခေါ
 ကေဒေသာ သမုဒါယဿ၊ သမုဒါယော စ ကေဒေသာနဓိ န ဟောတိ၊ အဟုတ်
 ကား စက္ခာယတန စသော အစိတ်အပိုင်းက ရူပက္ခန္ဓာ စသော အပေါင်းတရား
 ကို၎င်း၊ ရူပက္ခန္ဓ စသော အပေါင်းတရားက စက္ခာယတန စသော အစိတ်အပိုင်းတရား
 ကို၎င်း သိမ်းယူတတ်သောတရားလည်း မဖြစ်နိုင်၊ မသိမ်းယူတတ်သော တရားလည်း
 မဖြစ်နိုင်သည်သာ။ ဣတိ ဒေသေတု တေနေဝါတိ အာဒိမာဟ။ တေနေဝါတိ
 သဘာဂဝိသဘာဂါတာဝတော ဝေ။-မဇ။

ဆက်ဦးအံ့။ ။တေနေဝဖြင့် “သော ဝေ တဿ သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါ စ”
 ဟူသော အကြောင်းကိုပင် ပြန်၍ညွှန်ပြသည်။ ဤသို့ အကြောင်း
 ချင်းတူသောကြောင့် “ကေနေဝ”ဟု ဝေ-သဒ္ဓါဖြင့်လည်း ဆိုသည်။ “ကေဒေသာ
 ဝိယ သမုဒါယဿ”ဖြင့် စက္ခာယတန စသော အစိတ်အပိုင်း တရားတို့က ရူပက္ခန္ဓာ
 စသော အပေါင်းတရားကို သိမ်းယူ မသိမ်းယူတတ်သော သင်္ဂါဟက၊ အသင်္ဂါဟက
 မဖြစ်နိုင်ပုံကို ပြ၏။ ထိုသို့ အစိတ်အပိုင်းတရားတို့က အပေါင်းတရားကို မသိမ်းနိုင် မယူ
 နိုင်ကြောင်းမှာ ထင်ရှားသောကြောင့် ဥပမာန အဖြစ်ဖြင့် ပြသည်။ ထိုသို့ ထင်ရှားပြီး
 ဖြစ်သောကြောင့်ပင် နောက်၌ ဥဒါဟရူဏ်လည်း ပြတော့မည် မဟုတ်။

(ဝေ၊ တူ။) သမုဒါယော၊ အပေါင်းတရားသည်။ ကေဒေသာနံ၊ အစိတ်တရားတို့ကို။ (သင်္ဂါဟကော စ၊ သည်၎င်း။ အသင်္ဂါဟကော စ၊ သည်၎င်း။) န(ဟောတိ။) ယထာ၊ ဥဒါဟရုဏ်ကား။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာဟူသော အပေါင်းတရားသည်။ စက္ခာယတနာဒီနံ၊ စက္ခာယတန အစရှိသော အစိတ်တရားတို့ကို၎င်း။ ဓမ္မာယတနံ၊ ဓမ္မာယတနဟူသော အပေါင်းတရားသည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီနံ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော အစိတ်တရားတို့ကို၎င်း။ အရဏာ၊ ငိုကြွေးကြောင်း ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာမရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အပေါင်း ဝိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်။ စတုန္နံ၊ လေးပါးကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ အစိတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကို၎င်း။ (သင်္ဂါဟကော စ အသင်္ဂါဟကော စ န ဟောန္တိ။)

ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဉ်းဖွဲ့။ သမုဒါယန္တောဂဓာနံ၊ အပေါင်း၏ အတွင်း၌ ပါဝင်ကုန်သော။ ကေဒေသာနံ၊ အစိတ်ဖြစ်သော တရားတို့၏။

၁။ သမုဒါယော ကေဒေသာနံ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေသာ အပေါင်း တရားသည် လည်း စက္ခာယတန ဝေသာ အစိတ်အပိုင်း တရားတို့ကို သိမ်းယူ မသိမ်းယူတတ်သော သင်္ဂါဟကလည်း မဖြစ်နိုင် အသင်္ဂါဟကလည်း မဖြစ်နိုင်၊ ဤမဖြစ်နိုင်ပုံကား မထင်ရှားသောကြောင့် ဥပမေယျ အဖြစ်ဖြင့် ထားသည်။ ထိုသို့ မထင်ရှားသောကြောင့်ပင် “ယထာ” စသည်ဖြင့် ဥဒါဟရုဏ်ကို ပြော၍ (၁) ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော အပေါင်းက စက္ခာယတန ဝေသာ အစိတ်ကို၎င်း၊ (၂) ဓမ္မာယတန ဟူသော အပေါင်းက (ရူပဒုဗ္ဗိဒ္ဓိဓမ္မာယတန ၂-မျိုးတွင်) ဝေဒနက္ခန္ဓာ ဝေသာ နာမ်ဓမ္မာယတန တစ်စကို၎င်း၊ (၃) အရဏာ ဓမ္မာ အရဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝိပါက်ကြံယူတတ်မှုပွားတို့နှင့် ရုပ်တရားဟူသော ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းက ခန္ဓာ ၄-ပါးဟူသော အစိတ်ကို၎င်း၊ သိမ်းယူ မသိမ်းယူတတ်သော သင်္ဂါဟကလည်း မဖြစ်နိုင်၊ အသင်္ဂါဟကလည်း မဖြစ်နိုင်၊ ဤသို့ ခန္ဓာ အာယတန ဝုံအောင်၎င်း၊ ဒုတ်ပုဒ်လည်း ပါအောင်၎င်း ၃-မျိုးပြထားသည်။

အမှာ။ ။ ငိုကာ စာမူ အခိုးမိုး၊ နိဿယ အခိုးမိုး၌ “သရဏာ ဓမ္မာ စတုန္နံ ခန္ဓာနံ” ဟုချည်း တွေ့ရ၏။ “သရဏာ ဓမ္မာ” အရ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး သာ ရသောကြောင့် စတုန္နံ ခန္ဓာနံ သည် သရဏဓမ္မ၏ အစိတ်အပိုင်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ “အရဏာ ဓမ္မာ” ဟု ရှိမှ ရုပ်ပါရသောကြောင့် စတုန္နံ ခန္ဓာနံ သည် အရဏာ ဓမ္မ၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်နိုင်ရကား “သမုဒါယော ကေဒေသာနံ” ၏ လှစ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “အရဏာ ဓမ္မာ” ဟု ဖြစ်လှပါသည်။

၂။ သမုဒါယန္တောဂဓာနံ ဟိ (ဝေ) သိယာ။ ။ ကသ္မာ သမုဒါယော (ရူပက္ခန္ဓာ ဝေသာ အပေါင်းသည်) ကေဒေသာနံ (စက္ခာယတန ဝေသာ အစိတ်တို့ကို သင်္ဂါဟကော

ယေန(ဝိဘာဂေန)၊ အကြင် ဝေဖန်အပ်သော အထူးကြောင့်။ တေ၊ ထို အစိတ်တရားတို့သည်။ သမုဒါယဿ(စ)၊ အပေါင်းတရား၏၎င်း။ သမုဒါ-
 ယော၊ အပေါင်းတရားသည်။ တေသံ စ၊ ထို အစိတ်တရားတို့၏၎င်း။
 သဘာဂေါ(စ)၊ တူသော အဖို့ရှိသည်၎င်း။ ဝိသဘာဂေါ စ၊ မတူသော အဖို့
 ရှိသည်၎င်း။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (သော) ဝိဘာဂေါ၊ ထို ဝေဖန်အပ်သော
 အထူးအပြားသည်။ န အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [“ကသွာ ဧက-
 ဒေသာ သမုဒါယဿ ဝိယ၊ ကိုကံသို့။ သမုဒါယော ဧကဒေသာနံ သင်္ဂါဟ-
 ကော အသင်္ဂါဟကော စ န ဟောတိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဟိ ယသ္မာ
 သမုဒါယန္တောဂဓာနံ (ပေ) န အတ္ထိ။ ဣတိ တသ္မာ ဧကဒေသာ သမုဒါ-
 ယဿ ဝိယ (ပေ) န ဟောတိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ” ဟု တနည်း အနက်
 ပေးပါ။]

အသင်္ဂါဟကော န ဟောတိ ဣတိ (ဤသို့ မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့်) အာဟ-
 သမုဒါယန္တောဂဓာနံ ဟိတိအာဒိ-မရကျမ်းတက်။ ဤအလို ကသွာစသော ဝါကျတည်၍
 တနည်း အနက်ပေးနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ တနည်း အနက်ပေးပုံကို ပြထား
 သည်။ နိဿယ၌ကား “သမုဒါယန္တောဂဓာနန္တိအာဒိနာ ဝုတ္တ မေဝတ္ထံ ပါတဋ္ဌတရံ
 ကဓောတိ” ဟူသော အနုဋီကာအတိုင်း တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျအနေအားဖြင့် အနက်
 ပေးပါသည်။

၁။ န ဝိဘာဂေါ အတ္ထိ ယေန။ ။ ယေန ဖြင့် ရှေ့ ဝါကျက ဝိဘာဂေါကို ခွဲရ
 သောကြောင့် “န ဝိဘာဂေါ အတ္ထိ” တို့၏
 ရှေးဦးစွာ ယေန ဝါကျကို အနက်ပေးရသည်။ တေ၊ တေသံ တို့ဖြင့် ရှေ့ ဝါကျ၌
 ပါသော ဧကဒေသာနံ ကို ညွှန်ပြသည်။ အကြင် ခွဲခြားဝေဖန်နိုင်သော အထူးကြောင့်
 စက္ကာယတန စသော ထို အစိတ်တရားတို့သည် ရူပက္ခန္ဓာ စသော အပေါင်းတရား၏
 သဘာဝလည်း ဖြစ်နိုင်။ ဝိသဘာဝလည်း ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိ၏။ ထိုသို့ ခွဲခြား ဝေဖန်နိုင်
 လောက်သော အထူးသည် အစိတ်တရားတို့မှာ မရှိပါ-ဟူလို။

၂။ “စက္ကာယတနသည် ရူပက္ခန္ဓာနှင့် သဘာဝဖြစ်၏” ဟု ဆိုလျှင်
 သောတာယတန-စသည်တို့က မိမိတို့နှင့် သဘာဝ-မဖြစ်ပါဟု ငြင်းစရာ
 ရှိ၏။ “စက္ကာယတနသည် ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ဝိသဘာဝ ဖြစ်၏” ဟု ဆိုပြန်လျှင်လည်း
 စက္ခုပသာဒက ခံနိုင်မည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် စက္ကာယတနဟူသော ဧကဒေသတရားမှာ
 ရူပက္ခန္ဓာနှင့် သဘာဝဖြစ်လောက်အောင်၎င်း၊ ဝိသဘာဝဖြစ်လောက်အောင်၎င်း အထူး
 မရှိပါ-ဟူလို။ အခြားသော ဧကဒေသတရားတို့၏ သမုဒါယတရားနှင့် သဘာဝ၊
 ဝိသဘာဝ မဖြစ်နိုင်ပုံလည်း အချို့ထွင်ကြည့်ပါ။ အချုပ်မှာ-ခွဲခြား ဝေဖန်အပ်သော
 အထူးမရှိခြင်းသည် အကြောင်း၊ သဘာဝ၊ ဝိသဘာဝ ဟု ခွဲခြား၍ မရခြင်းသည်
 အကျိုး၊ သဘာဝ၊ ဝိသဘာဝ ဟု ခွဲခြား၍ မရခြင်းသည် အကြောင်း၊ သင်္ဂါဟက၊
 အသင်္ဂါဟက မဖြစ်နိုင်ခြင်းသည် အကျိုးဟု မှတ်ပါ။

တကာ၊ ထိုမှတပါး။ သမုဒါယော၊ အပေါင်းဖြစ်သော တရားသည်။
 ဧကဒေသသဘာဂဝိသဘာဂါနံ၊ အစိတ်ဖြစ်သော တရားနှင့် သဘောတူကုန်၊
 သဘောမတူကုန်သော တရားတို့ကို။ သင်္ဂါဟကော(စ) အသင်္ဂါဟကော စ
 (န ဟောတိ။) ယထာ၊ ဥဒါဟရုဏ်ကား။ ဓမ္မာယတနံ၊ ဓမ္မာယတန
 ဟူသော အပေါင်းတရားသည်။ သုခုမရူပသဘာဂဿ၊ သုခုမရူပနှင့် သဘော
 တူသည်လည်းဖြစ်သော။ ဝေဒနာဒိဝိသဘာဂဿ စ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော
 စေတသိက်တို့နှင့် သဘောမတူသည်လည်းဖြစ်သော။ ရူပက္ခန္ဓေကဒေသဿ၊
 ရူပက္ခန္ဓာ၏ တစိတ်ဖြစ်သော ဩဋ္ဌာရိကရုပ်ကို။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ
 ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်။ (သင်္ဂါဟကံ စ အသင်္ဂါဟကဉ္စ န ဟောတိ။)

ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ရုပ်ဇီဝိတ၊ နှာမ်ဇီဝိတဟူသော အပေါင်းတရားသည်။ ရူပါရူပ-
 ဇီဝိတသဘာဂဝိသဘာဂဿ၊ ရုပ်ဇီဝိတ၊ နှာမ်ဇီဝိတနှင့် သဘာဂ ဝိသဘာဂလည်း

၁။ တကာ န သမုဒါယော-စသည်။ ။ “တကာ၊ ထို့အတူ”ဟု ပေးလျှင် “သင်္ဂါ-
 ဟက အသင်္ဂါဟက မဟုတ်ချင်း တူ
 သည်ကို ရည်ရွယ်သည်”ဟု မှတ်ပါ။ “တထာ၊ ထိုမှတပါး၊ ထို့ပြင်”ဟု ပေးလျှင်
 ပက္ခန္ဓရအနက်ဟု မှတ်ပါ။ “အပေါင်းတရားက သင်္ဂါဟက၊ အသင်္ဂါဟက မဖြစ်ရာ၌
 အခြားတမျိုးလည်း ရှိသေး၏”ဟုလျှောက်ကေဒေသသဘာဂ ဝိသဘာဂ မဖြစ်ပုံကို ယထာ-
 ဟူသော ဥဒါဟရုဏ်ဖြင့် သိပါ။

၂။ ယထာ(ပေ) ခန္ဓသင်္ဂဟေန ။ ဓမ္မာယတနသည် စေတသိက၊ သုခုမရူပ
 နိဗ္ဗာနဟူသော ကျေနသတ္တဝိတရားအပေါင်း
 ဖြစ်သော သမုဒါယတည်း။ သုခုမရူပ ဟူသော တရားတစိတ်နှင့် သဘောတူသော
 ကြောင့် သဘာဝဖြစ်၍ ဝေဒနာ စသော စေတသိက်တို့နှင့် သဘောမတူသောကြောင့်
 ဝိသဘာဂလည်းဖြစ်သော တရားကား ဩဋ္ဌာရိကရုပ် ဒွါဒေသတည်း။ ထို ဓမ္မာယတန
 ဟူသော သမုဒါယသည် ဧကဒေသ သဘာဂ ဝိသဘာဂဖြစ်သော ဩဋ္ဌာရိကရုပ်ကို
 ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူမှု၊ မသိမ်းယူမှု မဖြစ်နိုင်။ [“ခန္ဓသင်္ဂဟေန”ဟူသာ ဆိုသော
 လည်း အာယတန၊ ဓာတုသင်္ဂဟဖြင့်လည်း သင်္ဂါဟက၊ အသင်္ဂါဟက မဖြစ်ပုံကိုသိပါ။
 တာ့ကြောင့်နည်း ဓမ္မာယတနနှင့် စက္ခာယတန စသည်ဖြစ်၍ အာယတန၊ ဓာတ်
 ကွဲသောကြောင့်တည်း။]

၃။ ဇိဝိတိန္ဒြိယံ (ပေ) ခန္ဓသင်္ဂဟေန ။ ရုပ်ဇီဝိတသည်(မိမိမှ တပါးသော)
 အခြားရုပ်တစိတ်ဟူသော ရူပက္ခန္ဓာ
 နှင့် သဘာဝဖြစ်၍ (ဇီဝိတစေတသိက်မှ တပါးသော) အခြား သင်္ခါရက္ခန္ဓာတစိတ်နှင့်
 ကား ဝိသဘာဂဖြစ်၏။ နှာမ်ဇီဝိတလည်း (မိမိမှ တပါးသော) အခြား သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
 တစိတ်နှင့် သဘာဝဖြစ်၍ (ရုပ်ဇီဝိတမှ တပါးသော) အခြား ရူပက္ခန္ဓာ တစိတ်နှင့်
 ဝိသဘာဂ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ဧကဒေသသဘာဂ ဧကဒေသဝိသဘာဂ
 ဖြစ်သော ထို ရူပက္ခန္ဓာတစိတ်၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတစိတ်ကို သိမ်းယူ-မသိမ်းယူနိုင်သော
 သင်္ဂါဟက၊ အသင်္ဂါဟက မဖြစ်။ [နော-၌ ဝေ-ဖြင့် အာယတန၊ ဓာတုသင်္ဂဟကို
 တားမြစ်သည်”ဟု မဇု ဖွင့်၏။ မိမိကား အထူးတားမြစ်နေဖွယ် မလို၊ ရှေ့ဝါကျ၌

ဖြစ်သော။ ဇီဝိတဝဇ္ဇာ၊ ဇီဝိတသည် ကြဉ်အပ်သော။ ရူပက္ခန္ဓေကဒေသဿ၊ ရူပက္ခန္ဓာတစိတ်ကို၎င်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေကဒေသဿ စ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတစိတ်ကို၎င်း။ ခန္ဓသင်္ဂဟေနေဝ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်ပင်။ (သင်္ခါဟကော စ၊ သည်၎င်း။ အသင်္ခါဟကော စ၊ သည်၎င်း။ န ဟောတိ။) ဟိ၊ မှန်။ ကေဒေသသဘာဝံ၊ တစိတ်တဒေသတရားနှင့် သဘောတူသော တရားသည်။ သမုဒါယသဘာဝံ၊ အပေါင်းတရားနှင့် သဘောတူသော တရားသည်။ န (ဟောတိ။) ကေဒေသဝိသဘာဝမ္ပိ၊ တစိတ်တဒေသတရားနှင့် သဘောမတူသော တရားသည်လည်း။ သမုဒါယဝိသဘာဝံ၊ အပေါင်းတရားနှင့် သဘောမတူသောတရားသည်။ န (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [“ကသ္မာ သမုဒါယော ကေဒေသသဘာဝဝိသဘာဝါနံသင်္ခါဟကော စ အသင်္ခါဟကော စ န ဟောတိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဟိ ယသ္မာ (ပေ) ဣတိ တသ္မာ (ပေ) ဣတိ ဝိညာယတိ” ဟုလည်း တနည်း အနက်ပေးပါ။]

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ရူပက္ခန္ဓာ၏ ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်၊ မသိမ်းယူမရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်း၊ ထိုအတူ ဝေဒနာက္ခန္ဓာပါသော ခန္ဓသင်္ဂဟေနှင့် တူသောကြောင့် သဒ္ဓိဋ္ဌာနာဝဓာရဏစာညွှန် ဆိုသည်ဟု ကြံလိုပါသည်။]

၁။ န ဟိ (ပေ) ဝိသဘာဝန္တိ။ ဤဝါကျကိုလည်း ဒဠိ၊ ဟေတု ၂-နည်း ကြံ၍ အနက်ပေးနိုင်၏။ ကေဒေသသဘာဝသည် သမုဒါယ၏ သဘာဝ မဖြစ်နိုင်။ ကေဒေသဝိသဘာဝလည်း သမုဒါယ၏ ဝိသဘာဝ မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် သုခမရူပ ဟူသော တစိတ်နှင့် သဘာဝဖြစ်သော သြဋ္ဌာရိကရုပ်သည် ဓမ္မာယတနဟူသော အပေါင်း၏ သဘာဝ မဖြစ်။ ထိုသို့ သဘာဝ မဖြစ်သောကြောင့် သင်္ခါဟကလည်း မဖြစ်။ ဝေဒနာ စသော ကေဒေသနှင့် ဝိသဘာဝ ဖြစ်သော ထို သြဋ္ဌာရိကရုပ်သည် ဓမ္မာယတန ဟူသော အပေါင်းနှင့် ဝိသဘာဝမဖြစ်။ ထိုသို့ ဝိသဘာဝ မဖြစ်သောကြောင့် အသင်္ခါဟကလည်း မဖြစ်နိုင်။

၂။ တသ္မာ သင်္ခါဟိ (ပေ) အသင်္ခါဟကတ္ထေ။ “ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာကို သိမ်းယူခြင်း စသော ဧကော၊ ၃-ရုပ်တို့၌ သဘာဝ မဟုတ်သောကြောင့် သင်္ခါဟကအဖြစ် မရှိနိုင်သည်မှာ ရှိပါစေတော့။ အသင်္ခါဟက အဖြစ်ကား ရှိနိုင်သည်မဟုတ်ပါလော့။ အဘယ်ကြောင့် အသင်္ခါဟကအဖြစ်ကိုပင် ပယ်ရပါသနည်း” ဟု ဓာတုနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သတိပိ (ပေ) အသင်္ခါဟကတ္ထေ” စသည်ကို မိန့်သည်။ အသင်္ခါဟကအဖြစ် ရှိပါသော်လည်း အရင်းခံဖြစ်သော သင်္ခါဟက အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့် အသင်္ခါဟက အဖြစ်ကိုပင် ပယ်ရသည်-ဟုလို့။ [ဤဝါကျ၌ တသ္မာဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဖလဝါကျ ၃-ခုကို အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် သုံးသပ်၍ ယခု ပြုအပ်လတ္တံ့ အနက်များကို အကျိုး(ဖလ)ဝါကျ ဟု မှတ်ပါ။ (ဤတသ္မာကို ဧတေသံ နတ္ထိ-၌ စပ်ပါ။) တသ္မာတိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဟေတု ဓာဝေန-ပရာမသတိ။-အနု။]

အစရှိသော တရားတို့၏ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ဖြင့် သိမ်းယူ
 ရေတွက်အပ်ကုန်၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်း၊
 ဧကဒေသတို့၏ သမုဒါယကို သိမ်းယူရေတွက်တတ်၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်
 ကုန်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကဲ့သို့ ထို့အတူ သမုဒါယ၏ ဧကဒေသတို့ကို
 သိမ်းယူရေတွက်တတ်၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်း၊
 သမုဒါယ၏ဧကဒေသသဘာဝသဘာဝတို့ကို သိမ်းယူရေတွက်တတ် မသိမ်းယူ
 မရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။) အတ္တတော၊ မိမိဟူသော
 ရူပက္ခန္ဓာ စသည်မှ။ (အညဿ၊ အခြားသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော
 တရားကို၎င်း။) အတ္တနိ၊ မိမိ၌၊ အန္တောဂတော၊ အတွင်းဝင်သော
 စက္ကာယတန စသည်မှ။ (အညဿ၊ အခြားသော ဝေဒနာ အစရှိသော

ဆိုအပ်ပြီးအနက်များ။ (၁)ရူပက္ခန္ဓာရူပက္ခန္ဓေန(ပေ)တထာဝေဒနာက္ခန္ဓာ-
 ဝေယော ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိတိ၊(၂)တေနေဝ ဧကဒေသော
 ဝိယ သမုဒါယဿ၊ သမုဒါယော ဧကဒေသာနံ (ပေ) အသင်္ဂါဟကော စ၊ (၃) န
 သမုဒါယော ဧကဒေသ သဘာဝ ဝိသဘာဝါနံ (ပေ) အသင်္ဂါဟကော စ၊ ဤအနက်
 များတည်း။ အခြား စကားရပ်တို့မှာ ထိုအနက်တို့၏ ဥဒါဟရဏ်နှင့် အကြောင်းပြ
 စကားတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။

၁။ အတ္တတော (ပေ) အညဿ။ ။ဆိုအပ်ပြီးသော အနက် ၃-ရပ်ကိုပင် ရည်
 ရွယ်၍ “အတ္တတော အညဿ၊ အတ္တနိ
 အန္တောဂတော အညဿ၊ အတ္ထေကဒေသသဘာဝတော အညဿ အသင်္ဂါဟကတ္ထေ
 သတိဝိ”ဟု အနက် ၃-မျိုးကိုပင် ပြသည်။ [ဤ ပနေတံ (ထို အသင်္ဂါဟကတ္တ ၃-မျိုးကို)
 ရူပက္ခန္ဓော ရူပက္ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတော အသင်္ဂဟိတော စ န ဟောတိတိအာဒိနာ
 ဝုတ္တေ တယော ပကာရေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။-အနု။] ထိုတွင်-

အတ္တတော အညဿ။ ။“အတ္တ”အရ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်ကို ယူ၍ “အညဿ”
 အရ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ကို ယူပါ။ထိုသို့ ယူလျှင်
 ရူပက္ခန္ဓာ စသည်သည် မိမိမှ တပါးသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ကို မသိမ်းယူ မရေ
 တွက်နိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အသင်္ဂါဟကတ္တ ရှိရာ၏။ [အတ္တတော ရူပက္ခန္ဓာဒိတော
 အညဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိတဿ။-မရ။ စာအုပ်တို့၌ “ဝေဒနာဒိတဿ”ဟု ရှိ၏။]

၂။ အတ္တနိ အန္တောဂတော အညဿ။ ။“အတ္တနိ အန္တောဂတော”အရ မိမိ
 ဟူသောအပေါင်း ရူပက္ခန္ဓာ၌ အကျုံး
 ဝင်သော စက္ကာယတနစသော အစိတ်တရားကိုယူ၍ “အညဿ”အရ ဝေဒနာစသည်ကို
 ယူပါ။ ထိုသို့ ယူလျှင် စက္ကာယတန ဟူသော အန္တောဂတတရားသည် မိမိမှ တပါးသော
 ဝေဒနာ စသည်ကို မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်သော အသင်္ဂါဟကတ္တ ရှိ၏။ [အန္တော-
 ဂတော စက္ကာယတနာဒိတော အညဿ ဝေဒနာဒိတဿ။-မရ။]

တရားကို၎င်း။) အတ္တေကဒေသသဘာဂတော^၁၊ မိမိဟူသော သုခုမရုပ်နှင့် တစိတ်တဒေသသဘောတူသော ဩဠာရိကရုပ်မှ။ အညဿ စ၊ အခြားသော ဝိညာဉ်ကို၎င်း။ အသင်္ဂါဟကတ္တေ၊ မသိမ်းယူမရေတွက်နိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ သတိဝိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဧတေသံ၊ ထိုအတ္တ၊ အတ္တနိအန္တောဂဓ၊ အတ္တေကဒေသသဘာဂတရားတို့၏။ ယေန(သင်္ဂါဟကတ္တေန)၊ အကြင်သိမ်းယူ ရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ဂဟိတဿ၊ ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ပြီးသော တရားကို။ ဝါ၊ ခန္ဓာ အာယတနဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်

၁။ အတ္တေကဒေသသဘာဂတော အညဿ။ ။ “အတ္တေကဒေသသဘာဂတော” အရ မိမိဟူသော ရူပက္ခန္ဓာ၏ တစိတ်တဒေသဖြစ်သော သုခုမရုပ်နှင့် သဘောတူသော ဩဠာရိကရုပ်ကို ယူ၍ “အညဿ”အရ ဝိညာဉ်ကို ယူပါ။ ထိုသို့ ယူလျှင် အတ္တေကဒေသသဘာဂဖြစ်သော ဩဠာရိကရုပ်သည် ဝိညာဉ်ကို မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်သော အသင်္ဂါဟကတ္တ ရှိ၏။ [အတ္တေကဒေသသဘာဂတော ဩဠာရိကရူပတော အညဿ ဝိညာဉာဏဿ။-မဗု။]

ရှေးနိဿယ။ ။ ဂူကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “အတ္တတော၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဟု ဆိုအပ်သော မိမိမှလည်းကောင်း၊ အတ္တနိ၊ ဓမ္မာယတန အစ ရှိသော မိမိ၌။ အန္တောဂဓတော၊ အတွင်းဝင်သော တရားမှလည်းကောင်း။ အတ္တေကဒေသသဘာဂတော စ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ အစရှိသော မိမိအစိတ်နှင့် သဘောတူသော တရားမှလည်းကောင်း။ အညဿ၊ တပါးသော တရားကို။ အသင်္ဂါဟကတ္တေ၊ သည်။ သတိဝိ၊ သော်လည်း။ ဧတေသံ၊ ထိုထို မိမိဟု ဆိုအပ်သော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရား၊ မိမိ၌ အတွင်းဝင်သည် ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာယတန အစရှိသော တရား၊ မိမိ၏ အစိတ်နှင့် သဘောတူသည် ဟု ဆိုအပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ အစရှိသော တရား တို့၏။” ဤသို့ အနက်ပေးသည်။ [ထိုအနက်၌ ဓမ္မာယတနသည် အတ္တနိအန္တောဂဓ ဗဟုတ်ပါ။]

၂။ သင်္ဂါဟကတ္တ မေဝ ဧတေသံ နတ္ထိ။ ။ ဧတေသံကို “အတ္တာ၊ အတ္တနိ အန္တောဂဓော၊ အတ္တေကဒေသသဘာဂေါ စာတိ ဝုတ္တာနံ” ဟု အနုဋီကာ ဖွင့်၏။ အတ္တ-ဟု ဆိုအပ်သော ရူပက္ခန္ဓာမှာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ကို သိမ်းယူနိုင်သော သင်္ဂါဟကထာတို့ မရှိ။ ဘာကြောင့်နည်း- သဘာဂ မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။ အတ္တနိအန္တောဂဖြစ်သော စက္ခာယတနစသည် မှာလည်း ဝေဒနာ စသည်ကို သိမ်းယူနိုင်သော သင်္ဂါဟကထာတို့ မရှိ။ အတ္တေကဒေသ သဘာဂဖြစ်သော ဩဠာရိကရုပ်မှာလည်း ဝိညာဉ်ကို သိမ်းယူနိုင်သော သင်္ဂါဟကထာတို့ မရှိ။

ယေန သင်္ဂဟိတဿ အသင်္ဂါဟကဏာ။ ။ ယေန-ဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ ပါသော သင်္ဂါဟကတ္တကို စွဲရသည်။ [ယေနာတိ သင်္ဂါဟကတ္တေန။-အနု။] ထို့ကြောင့် ယေန ပါသော ဝါကျကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေး၍ “(ထံ) သင်္ဂါဟကတ္တ မေဝ နတ္ထိ” ဟု နှောင့်နှေး ပေးရသည်။ ဆိုလိုရင်း

အပ်ပြီးသော တရားကို။ အသင်္ဂါဟကာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန်သည်။ ဝါ၊ ဓာတ်ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန်သည်။ သိယုံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ (တံ)သင်္ဂါဟကတ္ထမေဝ၊ ထို သိမ်းယူ ရေတွက်နိုင်ကုန် သည်၏ အဖြစ်သည်ပင်။ နတ္ထိ။ ဣတိ(တသ္မာ)သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတောဝေ ၊ ဤသို့ သိမ်းယူ ရေတွက်နိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်ပင်။ ဝေရူပါနံ၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော တရားတို့ကို။ အဂ္ဂဟဏံ၊ မယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။

ပန၊ ဆက်။ ဓမ္မာယတနံ (ပေ) သင်္ဂဟိတန္တိ (စ) ၊ ဟူ၍၎င်း။ စက္ခာယတနဉ္စ (ပေ) သင်္ဂဟိတန္တိ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ ယံ (ဝစနံ) ၊ ကို။

ကား-ဤဇုတ်ယနယသည် “သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတနယ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ခန္ဓာ အာယတန ၂-ပါးဖြင့်ဖြစ်စေ ရှေးဦးစွာ ရေတွက်အပ်ပြီးသော တရား ကိုသာ နောက်ကလိုက်၍ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဓာတ်တမျိုးဖြင့်သာဖြစ်စေ အသင်္ဂါဟက ပြုရ၏။ “ပြုအပ်ခဲ့သော အတ္တ၊ အတ္တနိအန္တောဂဓ၊ အတ္ထေကဒေသ- သဘာဝဘာဝတရားတို့မှာ အသင်္ဂါဟကတ္ထ အဖြစ် ရှိသော်လည်း အညဖြစ်သော တရားကို သိမ်းယူရေတွက်နိုင်သော အရင်းခံ သင်္ဂါဟကတ္ထသတ္တိပင် မရှိပါ” ဟုလို။

၁။ ဣတိ (ပေ) ဝေရူပါနံ အဂ္ဂဟဏံ။ ၊ ဤ ဝါကျသည် ဆိုအပ် ပြီးသော အားလုံးကို နိဂုံးအုပ်သော ဝါကျ တည်း။ ဣတိနှင့် သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတောတို့သည် အနက်တူ၏။ ထို့ကြောင့် ပေါင်း ၍ ပေးသည်။ [“တသ္မာနောင် ဟိတ်နှင့်ဆောင် တူအောင် အနက်ကြံ”-ဟူသော နိယာမ်နှင့်အညီတည်း။] ဝေရူပါနံဖြင့် အတ္တ၊ အန္တောဂဓ၊ အတ္ထေကဒေသသဘာဝ အရ၌ ပြုအပ်သော ၃-ပါးကို ဆိုသည်။ [ဝေရူပါနန္တိ ရူပက္ခန္ဓာတိအာဒီနံ တိဝိပျေ- ကာရာနံ-မရ။] အသင်္ဂါဟကတ္ထ ရှိသော်လည်း သင်္ဂါဟကတ္ထ မရှိသောကြောင့်ပင် ဤတရားတို့ကို ဇုတ်ယနယ၌ မယူကြောင်းသိပါ- ဟုလို။

အပ္ပာ။ ။ “အတ္တနိအန္တောဂဓ”အရဝယ် ရူပက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်သော စက္ခာ- ယတနာဒိကို ဖွင့်ခဲ့၏။ ထို စက္ခာယတနာဒိကိုကား ဤ ဇုတ်ယနယ၌ လူထား၏။ ထို့ကြောင့် ထို စက္ခာယတနာဒိအရ ဝေဒနာ စသည်ကို သိမ်းယူရမည့် စက္ခာယတနာဒိကို ယူ၍ မိမိတို့မှ တပါးသော ရုပ် သတ္တဝီသကို စွဲရသော စက္ခာယတနာဒိကို မယူရ ဟု ကြံသင့်မည် ထင် သည်။ ရှေးနိဿယ၌ အနက်ပေးပုံ အတိုင်းလည်း အရကောက်၍ မလွယ်ပါ။ ကြံကြပါလေ။

၂။ ယံ ပန (စပ) ဝုတ္တံ။ ။ ရှေ့၌ “န ဧကဒေသာ ဝိယ သမုဒါယဿ၊ သမု- ဒါယော ဧကဒေသာနံ သင်္ဂါဟကော စ အသင်္ဂါဟ- ကော စ” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထို စကားကို အဘယ့်ကြောင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ “ဓမ္မာယတနံ စတူဟိ” ခန္ဓေဟိ စသော ပြုအပ်လတ္တံ့ ပါဠိတော်၌ ဧကဒေသကို သမုဒါယကုရင်း၊ သမုဒါယကို ဧကဒေသကုရင်း သိမ်းယူရေတွက်ပုံကို ပြုတော်မူသည် မဟုတ်ပါလော-ဟု

(ဘံဂဝတာ) ငုတ္တံ။ [ပဌမနယ အာယတနနိဗ္ဗေသ ဧကေက အဆုံး ဒွိက အစဉ်
 ဟောတော်မူခဲ့ပြီ။] တေန၊ ထို စကားဖြင့်။ ဧကေဒေသနံ၊ အစိတ် ဖြစ်
 သော ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏။ သမုဒါယသင်္ဂါဟကတ္ထံ၊ အပေါင်း ဖြစ်သော
 မ္ဗောယတနကို သိမ်းယူတတ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ သမုဒါယဿ၊
 အပေါင်းဖြစ်သော ခန္ဓာတပါး၏။ ဧကေဒေသ သင်္ဂါဟကတ္ထံ၊ အစိတ် ဖြစ်
 သော စက္ခာယတန သောတာယတန ကို သိမ်းယူ ရေတွက်တတ် သည်၏
 အဖြစ်ကို၎င်း။ န ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူသည် မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။
 စတုက္ခန္ဓဂဏနဘေဒေဟိ၊ ၄-ပါးသော ခန္ဓာ ဟူသော ရေတွက်ကြောင်း
 အပြားတို့ဖြင့်။ (စတုဟိ ခန္ဓေဟိ ဟူသော အပြားတို့ဖြင့်။) ဓမ္မာယတနဿ၊
 မ္ဗောယတန ၏။ ဂဏေတဗ္ဗာဂဏေတဗ္ဗဘာဝေန၊ ရေတွက်ထိုက် မရေတွက်
 ထိုက်သော တရားတို့၏။ ပဉ္စဓာ၊ ၄-ပါးအပြားဖြင့်။ ဘိန္ဒုတံ၊ ကွဲပြား
 သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ စက္ခာယတနာဒိနံ၊ စက္ခာယတန အစရှိသော တရား
 တို့၏။ ဧကက္ခန္ဓဂဏနေန၊ တပါးသော ခန္ဓာ ဟူသော ရေတွက်ကြောင်း
 စကားဖြင့်။ (ဧကေန ခန္ဓေန ဟူသော စကားဖြင့်။) ဂဏေတဗ္ဗဘာယ၊ ရေ
 တွက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်၏။ ဧဝဝိတေဉ္စ၊ တပါးသော အဖို့ရှိကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒဿေတိ။

စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ယံ ပန (ပေ) ဝုတ္တံ” ဟု မိန့်သည်။ [ပန-သည် ဖြတ်
 ပြီးစကားကို ပြန်ဆက်သော ဝါကျာရမ္မဇောတကတည်း။]

ဓမ္မာယတနံ (ပေ) ဝုတ္တံ။ ။ “ဓမ္မာယတနံ (ပေ) စတုဟိ ခန္ဓေဟိ” ကို
 ထောက်၍ “ဓမ္မာယတန အပေါင်းကို
 ရူပက္ခန္ဓာ စသော ခန္ဓာ ၄-ပါးအစိတ်က သိမ်းယူ ရေတွက်သည်ဟု” ၎င်း။ “စက္ခာ-
 ယတနဉ္စ သောတာယတနဉ္စ ဧကေန ခန္ဓေန” ကို ထောက်၍ “ထို အာယတန ၂-ပါး
 အစိတ်ကို ခန္ဓာ ၁-ပါးတည်းဟူသော ရူပက္ခန္ဓာ အပေါင်းက သိမ်းယူရေတွက်သည်”
 ဟု၎င်း စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က ယူလိုသည်။ ထိုသို့ ယူလိုသောကြောင့်ပင် န တေန ဧက-
 ဒေသနံ သမုဒါယသင်္ဂါဟကတ္ထံ၊ သမုဒါယဿ စ ဧကဒေသသင်္ဂါဟကတ္ထံ ဒဿေတိ”
 ဟု ထို အယူကို ပရိဟာရ်ဆရာ ပယ်သည်။

၁။ စတုက္ခန္ဓ (ပေ) ဒဿေတိ။ ။ “ထိုသို့ မပြလျှင် အဘယ်သို့ ပြပါသနည်း”
 ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “စတုက္ခန္ဓ-
 ဂဏနဘေဒေဟိ ပန” စသော အန္ဓယဝါကျကို မိန့်ရပြန်သည်။ ဓမ္မာယတန အတွက်
 ရေတွက်ကြောင်းတရားက ၄-ပါး၊ မရေတွက်ကြောင်းတရားက ၁-ပါး၊ ဤသို့ အား
 ဖြင့် ၅-မား ပြားကြောင်းကို “ဓမ္မာယတနံ. (ပေ) စတုဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတံ”
 ဟူသော စကားဖြင့် ပြ၏။ “စက္ခာယတန စသည်တို့အတွက် ခန္ဓာ ၁-ပါးဖြင့် ရေ
 တွက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၁-ပါးသာ ရှိကြောင်းကို “ဧကေန ခန္ဓေန” ဟူသော
 စကားဖြင့် ပြသည်။ [မဗုဒ္ဓိကာဉ္စိတား ဤသို့လည်း မရေတွက် ထိုက်သော ခန္ဓာက
 ၄-ပါးရှိသောကြောင့် “ပဉ္စဓာ ဘိန္ဒုတံ” ဟုပင် ဆိုထိုက်ကြောင်းကို ဆို၏။]

ဟိ၊ မုနိ။ (တနည်း) ဟိ၊ ပဌမ နယနှင့် ဒုတိယ နယ စသည်တို့၏ အထူးကား။ ပဌမ နယော၊ သည်။ သင်္ဂါဟတာသင်္ဂါဟကနိရပေက္ခာနံ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်တတ်သော ကတ္တား၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သော ကတ္တားကို ဝှဲခြင်း မရှိကုန်သော။ ဂဏေတဗ္ဗာဂဏေတဗ္ဗာနံ၊ ရေတွက်ထိုက်၊ မရေတွက်ထိုက်သောတရားတို့ကို။ တံဘံဂဏနေဟိ၊ ထိုထိုရေတွက်ကြောင်း ဖြစ်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ ဂဏန ဒဿနမတ္ထမေဝ၊ ရေတွက်ခြင်းကို ပြကြောင်းမျှသည်သာ။ (ဟောတိ။) (ကသ္မာ၊ နည်း။) ကမ္မကရဏသဗ္ဗာဝါ၊ ကံကရိုဏ်းမျှ၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [မတ္တ ဖြင့် ကတ္တားကို ကန့်သည်။] ပန၊ ကား။ ဒုတိယာဒယော၊ ဒုတိယ အစ ရှိသော နယ တို့သည်။ [အာဒိ ဖြင့် ပဉ္စမ နယ တိုင်အောင်ယူ။] သင်္ဂါဟကာသင်္ဂါဟကေဟိ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်တတ်သော ကတ္တား၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သော ကတ္တား တို့သည်။ သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတာနံ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော တရားတို့ကို။ အဂဏနာဒိ ဒဿနာနိ၊ မရေ

၁။ သင်္ဂါဟကာ (ပေ) ပဌမနယော။ ။ ပဌမ နယ နှင့် ဒုတိယ နယ စသည်တို့၏ အထူးကို ပြလိုသောကြောင့် “သင်္ဂါဟကာသင်္ဂါဟကနိရပေက္ခာနံ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ပဌမ နယသည် “စက္ခာယုတနေန” စသည်ကဲ့သို့ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော သင်္ဂါဟကကတ္တားကိုလည်း မငဲ့ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သော အသင်္ဂါဟကကတ္တားကိုလည်းမငဲ့ပဲ “ဇူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတော (ပေ) စတူဟိ ခန္ဓေဟိ အသင်္ဂဟိတော” စသည်၌ ရေတွက်ထိုက် မရေတွက်ထိုက်သော ဇူပက္ခန္ဓာ စသော တရားတို့ကို “ဧကေန” စသော ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာ “စတူဟိ” စသော မရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာတို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ခြင်းမျှကိုပြကြောင်း နယ ဖြစ်၏။ ဘာကြောင့်နည်း-ပါဠိတော်၌ ဇူပက္ခန္ဓော (တံ) ဧကေန ခန္ဓေန (ကရိုဏ်း)။ ဤ ၂-မျိုးမျှသာ ထင်ရှားရှိ၍ စက္ခာယုတနေကဲ့သို့ သော ကတ္တား မရှိသောကြောင့်တည်း။

၂။ ဒုတိယာဒယော ပန (ပေ) သန္တာဝါ။ ။ ဒုတိယနယ စသည်တို့၌ကား “စက္ခာယုတနေန” စသော သင်္ဂါဟကကတ္တား၊ အသင်္ဂါဟကကတ္တားလည်း ပါရှိ၏။ “ယေ မဗ္ဗာ တေ မဗ္ဗာ” ဟု သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ ကံလည်းပါရှိ၏။ “ဧကေန ခန္ဓေန” စသည်ဖြင့် ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာကိုပြသော ကရိုဏ်းလည်း ပါရှိ၏။ “စတူဟိ ခန္ဓေဟိ အသင်္ဂဟိတော” စသည်ဖြင့် မရေတွက်ကြောင်း ကရိုဏ်းလည်း ပါရှိ၏။ ဒုတိယ စသော နယ တို့သည် ဤသို့ သင်္ဂါဟက အသင်္ဂါဟက ကတ္တား၊ ကံ၊ ကရိုဏ်း စုံလင်စွာ ပြရာ ဖြစ်သော နယ တို့တည်း။ [ဒုတိယ နယဝယ် ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနတို့၌ “ကတိတိ အသင်္ဂဟိတော” စသည်ဖြင့် မရေတွက်ကြောင်း အသင်္ဂဟ ကို ပြသောကြောင့် “အဂဏနာဒိ ဒဿနာနိ” ဟု အဂဏနကို ခေါင်းတပ်ထားသည်။ အာဒိ ဖြင့် တတိယ နယ စတည်တို့၌ လာမည့် ဂဏန ကို ယူပါ။]

တွက်ကြောင်း အစ ရှိသည်တို့ကို ပြကြောင်း တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) (ကဿ) ကတ္တုကရဏကမ္မတ္တယသဗ္ဗာ ဝါ၊ ကတ္တာ၊ ကရိုဏ်း၊ ကံ ဟူသော ၃-ပါး အပေါင်း၏ ထင်ရှား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

တထာ၊ ထိုမှ တပါး။ ပဌမ နယေ ဌံ။ တထာ စာထာ၊ ထိုထို ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော အပြားအားဖြင့်။ ဂဏေတဗျာဂဏေတဗျဘာဝသင်္ခါတော၊ ရေ တွက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်၊ မရေတွက် ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော။ တံတံ ခန္ဓာဒီ ဘာဝါ ဘာဝေါ၊ ထိုထို ခန္ဓာ အစ ရှိသည်တို့၏ ရှိခြင်း မရှိခြင်း သည်။ သဘာဂဝိသဘာဂတာ၊ သဘာဂ ဝိသဘာဂ၏ အဖြစ်တည်း။ ဒုတိယာ- ဒီသု၊ ဒုတိယ အစရှိသော နယ တို့၌။ ယထာဒိဒ္ဓါရိတဓမ္မဒဿနေ၊ အကြင် အကြင် ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော တရားတို့ကို ပြရာ၌။ သင်္ဂါဟကသင်္ဂဟေ-

မေးဖွယ်။ “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ” စသော ဒုတိယ နယ စသည်တို့၌ “ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ”ဟု ရေတွက်မှု ဂဏန လည်း ပါရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ဘာကြောင့် “အဂဏနာဒိ”ဟု အဂဏနကို ခေါင်းတပ်၍ဆိုရပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-“ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာသည် ပဓာန စကားမဟုတ်။ (“ခန္ဓသင်္ဂဟဖြင့် သင်္ဂဟိတ ဖြစ်ကြသော ထိုတရားတို့သည်”)ဟု တေ ဓမ္မာ အသင်္ဂဟိတာကို အထူးပြုသော ဝိသေသန အပဓာန- သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “အဂဏနာဒိ”ဟု အဂဏနကို ခေါင်းတပ်၍ ဆိုရပါသည်။- အနုဋီကာ။

၁။ တထာ ပဌမ နယေ (ပေ) ဝိသဘာဂတာ။ ။ ငြအပ် ခဲ့သော သင်္ဂါဟကံ အသင်္ဂါဟက ကတ္တာ ပါ ခြင်း- မပါခြင်းသည် ပဌမနယ နှင့် ဒုတိယနယ တို့ အတွက် ထူးခြားချက်တည်း။ ထို ထူးခြားချက်မှ အခြား ထူးခြားချက်ကို ပြုပြန်လိုသောကြောင့် “တထာ ပဌမနယေ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ပဌမနယ၌ ထိုထို ရေတွက်ထိုက်-မရေတွက်ထိုက်သော တရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့၏ ရှိခြင်းသည် သဘာဂအဖြစ်၊ မရှိခြင်းသည် ဝိသဘာဂ အဖြစ်တည်း။

၂။ ဒုတိယာဒီသု (ဓပ) ဝိသဘာဂတာ။ ။ ယေ ဓမ္မာ၊ တေ ဓမ္မာဟု ထုတ် ဆောင်အပ် ပြီးသော တရားတို့ ကို ပြရာ၌ စက္ခာယာန စသော သင်္ဂါဟက တရားနှင့် ရုပ်သတ္တဝိသ စသော သင်္ဂဟေ- တဗ္ဗ တရားတို့၏ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် တူခြင်းသည် သဘာဂတာ ဖြစ်၍ မတူခြင်းသည် ဝိသဘာဂတာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ပဌမ နယ ၌ ရေတွက်ထိုက်သော ခန္ဓာ စသည်တို့၏ ရှိခြင်း-မရှိခြင်းကို သဘာဂ ဝိသဘာဂ အဖြစ်ဟု ဆို၍ ဒုတိယ နယ စသည်တို့၌ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော တရား၌ သင်္ဂါဟက၊ သင်္ဂဟေတဗ္ဗ ၂-မျိုးတို့၏ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်အားဖြင့် တူခြင်း-မတူခြင်းကို “သဘာဂတာ၊ ဝိသဘာဂတာ” ဟု ဆို၏။ ဤသို့ သဘာဂ ဝိသဘာဂ အဖြစ် မတူခြင်းကို ပဌမ နယ နှင့် ဒုတိယ စသော နယ တို့၏ အထူးတမျိုးဟု မှတ်ပါ။

တဗ္ဗာနံ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်တတ်သော ကတ္တာ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ထိုက်သော ကံတို့၏။ သမာနက္ခန္ဓာဒိဘာဝေါ၊ သမာနက္ခန္ဓ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်။ သဘာဂတာ၊ သဘာဂ၏ အဖြစ်တည်း။ တဒဘာဝေါ၊ ၈၊ ထို သမာနက္ခန္ဓ အစရှိသည်တို့၏ မရှိခြင်းသည်ကား။ ဝိသဘာဂတာ၊ ဝိသဘာဂ၏ အဖြစ် တည်း။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနေသု၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇန တို့၌။ တံတံ ခန္ဓာဒိဘာဝါ ဘာဝေါ ဝေ၊ ထိုထို ခန္ဓာအစရှိသည်၏ ရှိခြင်း-မရှိခြင်းသည်သာ။ (သဘာဂ ဝိသဘာဂ- တာ၊ သဘာဂ ဝိသဘာဂ၏ အဖြစ်တည်း။) ဣတိ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ် ပြီးကား။ ဧတေသံ၊ ဤ ပဌမနယ ဒုတိယ အစရှိသော နယ တို့၏။ ဝိသေ- သော၊ အထူးတည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပန၊ အဖို့တပါးကား။ သမုဒယံသစ္စ သုခိန္ဒြိယာဒိသဒိသာနိ၊ သမုဒယ- သစ္စာ၊ သုခိန္ဒြေ အစရှိသောပုဒ်တို့နှင့် တူသောပုဒ်တို့ကို။ တေဟိ၊ ထို သမုဒယ သစ္စာ သုခိန္ဒြေ အစရှိသောပုဒ်တို့နှင့် တူသောပုဒ်တို့သည်။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗမေဝံ၊

၁။ အယမေဓေတသံ ဝိသေသော။ ။ ဤစကားသည် “သင်္ဂါဟကာ သင်္ဂါဟက- နိရပေက္ခာနံ” စသည်ဖြင့် ပြအပ်သော ပဌမ နယ နှင့် ဒုတိယ နယစသည်တို့၏ အထူးကို နိဂုံးအပ်သော စကားတည်း။ ဤ နိဂုံး၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြအပ်ပြီးသော အဓိပ္ပါယ်အတိုင်း သိပါ။

၂။ သမုဒယ (ဝေ) သဒိသာနိ။ ။ “ပြအပ်ခဲ့သော အကြောင်းတို့ကြောင့် ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ မဗ္ဗာယတန၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ စသော ပုဒ် တို့ကို ဤ နယ၌ ထုတ်ဆောင်တော် မမူလျှင် ရှိပါစေတော့။ သမုဒယသစ္စာ သုခိန္ဒြိယ စသော ပုဒ်တို့ကို အဘယ့်ကြောင့် ထုတ်ဆောင်တော်မမူအပ်ပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “သမုဒယ” စသည်ကို မိန့်သည်။ “သမုဒယာဒိ၊ သုခိန္ဒြိယာဒိ”ဟု ၂-ပုဒ်ခွဲ။ သမုဒယာဒိ၌ အာဒိ ဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာကို၎င်း၊ သုခိန္ဒြိယာဒိ၌ အာဒိ ဖြင့် သော- မနသိန္ဒြေ စသည်ကို၎င်း ယူပါ။ သဒိသာနိ ဖြင့်ကား သဒ္ဓိန္ဒြေ စသော အလားတူပုဒ် များကို ယူစေလိုဟန်တူသည်။ [သမုဒယသစ္စာသုခိ ယာဒိတိ အာဒိသဇ္ဇေန မဂ္ဂသစ္စ- ဒုကိန္ဒြိယာဒိ သင်္ဂယုတိ”ဟု အနုဓိတရရှိသောကြောင့် “သုခိန္ဒြိယာဒိ”ဟု အာဒိသဒ္ဓါ ရှိပါစေ။]

၃။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗမေဝံအတ္ထိ။ ။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗမေဝံ-၌ ဝေ ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထံ ကို “န သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတဗ္ဗံ”ဟု မိန့်သည်။ ဆိုလို ရင်းကား “တဏှာလောဘ ဟူသော သမုဒယသစ္စာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ထိုက်သော သမုဒယသစ္စာကြဉ်သော သင်္ဂါရုက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး ရှိ၏။ ထို သမုဒယသစ္စာက ခန္ဓ သင်္ဂဟိတ ဖြစ်၍ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်သော တရားကား မရှိ။ ဤသို့ သမုဒယသစ္စာက သင်္ဂါဟ အဖြစ်သာရှိ၍ အသင်္ဂါဟက အဖြစ် မရှိနိုင် သောကြောင့် ဤ သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ ဖြစ်သော ဒုတိယ နယ ၌ သမုဒယသစ္စာကို ထုတ်ဆောင်တော်မမူအပ်ပါ”-ဟုလို။ သုခိန္ဒြိယ အတွက်လည်း ဝေဒနာက္ခန္ဓာသာ ထူး၏။ အားလုံး ရှေ့အတိုင်း စိစစ်ပါ။

သိမ်းယူရေတွက်ထိုက်သော တရားသည်သာ။ အတ္ထိ၊ ဧ။ သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူ
 ရေတွက်အပ်ပြီးသည်။ (ဟုတွာ) အသင်္ဂဟိတဗ္ဗံ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ထိုက်
 သောတရားသည်။ န (အတ္ထိ။) ဣတိ (တသ္မာ) အသင်္ဂဟကတ္တာဘာဝ-
 တော၊ ဤသို့ မသိမ်းယူ မရေတွက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။
 န ပုဗ္ဗဋ္ဌာနိ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မမူအပ်ကုန်။ ဒုက္ခသစ္စသဒိသာနိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ
 နှင့်တူသောပုဒ်တို့ကို။ ဝိသဘာဂသမုဒါယဘူတေဟိ၊ သဘောမတူသော တရား
 အပေါင်းဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ အနေကက္ခန္ဓေဟိ၊ တပါးမက များသော ခန္ဓာ
 ရှိကုန်သော။ တေဟိ၊ ထို ဒုက္ခသစ္စာနှင့်တူသော ပုဒ်တို့သည်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊
 ဖြင့်။ သင်္ဂဟေတဗ္ဗံ (၈)၊ သိမ်းယူ ရေတွက် ထိုက်သော တရားသည်၎င်း။
 ဣတရေဟိ၊ ခန္ဓသင်္ဂဟဗ္ဗံ တပါးသော အာယတနသင်္ဂဟ ဓာတုသင်္ဂဟတို့ဖြင့်။
 အသင်္ဂဟေတဗ္ဗံ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် ထိုက်သော တရားသည်၎င်း။ နတ္ထိ။
 ဣတိ (တသ္မာ) သင်္ဂဟကတ္တာသင်္ဂဟကတ္တာဘာဝတော၊ ဤသို့ သိမ်းယူ
 ရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိ
 ခြင်းကြောင့်။ (န.ပုဗ္ဗဋ္ဌာနိ။)

၁၀။ ဤသို့၊ သင်္ဂဟကတ္တာဘာဝတော၊ သိမ်းယူ ရေတွက်တတ်သည်၏
 အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ အသင်္ဂဟကတ္တာဘာဝတော၊ မသိမ်းယူ
 မရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဥဘယာဘာဝတော၊
 သိမ်းယူ ရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ် မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်
 ဟူသော ၂-ပါးစုံ၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ ယထာဝုတ္တသဒိသာနိ၊ အကြင်

၁။ ဒုက္ခသစ္စသဒိသာနိ။ ဒုက္ခသစ္စာ ဟူသည် ခန္ဓာ စသော အားဖြင့် သဘော
 မတူသော ရုပ် စိတ် စေတသိက်တွေ ပေါင်းစုနေသော
 တရားဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိသဘာဂသမုဒါယဘူတေဟိ အနေကက္ခန္ဓေဟိ”ဟု ဆို
 သည်။ မိမိတို့က ခန္ဓာ အားလုံး သိမ်းကျုံးပြီးဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓသင်္ဂဟဖြင့် ရေတွက်
 ဖို့ရန် အခြား သဘာဂ သတ်သတ် မကျန်တော့။ ဒုက္ခသစ္စာက အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်
 မရေတွက် နိုင်သော တရားလည်း မကျန်တော့။ ဤသို့ ဒုက္ခသစ္စာ၌ သင်္ဂဟက
 အသင်္ဂဟကသတ္တိ ၂-မျိုးလုံး မရှိသောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကိုလည်း ဤ ဒုစီယနယ၌
 ထုတ်ဆောင်တော်မမူအပ်။ “သဒိသာနိ”ဖြင့် အဗျာကတ စသည်ကိုယူ-ဟု အနဋီကာ
 မိန့်သည်။

၂။ ၁၀ (ပေ) ဝေဒိအဋ္ဌာနိ။ ဤ ဝါကျကား ဆိုအပ်ပြီးသော စကား
 အားလုံး၏ နိဂုံးတည်း။ ထို ဝါကျ၌ သင်္ဂဟ-
 ကတ္တာ ဘာဝတော ဖြင့် “သိယန္တိ သင်္ဂဟကတ္တာဘာဝတော”ကို ပြန်၍ အုပ်၏။
 အသင်္ဂဟကတ္တာဘာဝတော ဖြင့် “သမုဒယ သုခိန္တိယာဒိ (ပေ) အသင်္ဂဟကတ္တာ-
 ဘာဝတော”ကို ပြန်၍ အုပ်၏။ ဥဘယာဘာဝတော-ဖြင့် “ဒုက္ခသစ္စသဒိသာနိ (ပေ)
 သင်္ဂဟကတ္တာ ဘာဝတော”ကို ပြန်၍ အုပ်သည်။

အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သော ပုဒ်တို့ကို။ အနုဒ္ဓရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မမူပဲ။ သင်္ဂါဟကတ္တာသင်္ဂါဟကတ္တဘာဝ-
 တော၊ သိမ်းယူ ရေတွက် တတ်သည်၏ အဖြစ်၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် တတ်
 သည်၏ အဖြစ်၏ ရှိခြင်းကြောင့်။ စက္ခယတနာဒီနေဝ၊ စက္ခယတန အစ
 ရှိသော ပုဒ်တို့ကိုသာ။ ဥဒ္ဓဇ္ဇာနိ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊
 ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ သိထိုက်ကုန်၏။

တတ္ထ၊ ထို ဒုတိယ နယ ၌။ စက္ခယတနေန ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန
 သင်္ဂဟိတတိ (တ္ထေ)၊ ဤ ပါဠိ၌။ စက္ခယတန ဝဇ္ဇာ၊ စက္ခယတန သည်
 ကြည့်အပ်ကုန်သော။ ရူပဓမ္မာ၊ ရူပသတ္တဝီသ တရားတို့ကို။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။
 သင်္ဂဟိတော၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ကို။ (ခန္ဓ-
 သင်္ဂဟေန န သင်္ဂဟိတော ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဟိ၊ မှန်။ ဧကဒေသော၊
 စက္ခယတန ဟူသော တစ်တံသည်။ သမုဒါယသင်္ဂါဟကော၊ အပေါင်း ဖြစ်
 သော ရူပက္ခန္ဓာ ကို သိမ်းယူနိုင်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ဣတိ တေ၊
 ဤ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြအပ်ပြီ။ (ပြခဲ့ပြီ။) ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

[အဋ္ဌကထာမှ အလွတ် ဖြစ်သော အပုဒ်တို့ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌
 အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အဋ္ဌကထာယံ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။]
 ပန၊ ကား။ (မိမိအပုဒ်မှ တပါး အဋ္ဌကထာ အပုဒ်ကား။) အဋ္ဌကထာယံ၊
 ၌။ ခန္ဓပဒေနာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ခန္ဓပဒသင်္ဂဟေနာတိ၊ သိမ်းယူရေတွက်
 ကြောင်း ဖြစ်သော ခန္ဓာ အဖို့အစုဖြင့်။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)
 သင်္ဂါဟကေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက် တတ်သော ခန္ဓာ အဖို့အစုသည်။ ဣတိ
 (အတ္ထော)၊ ကို။ န (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) ပန၊ ထိုသို့ပင် သင်္ဂါဟကေန ဟု အနက်
 မမှတ်ထိုက်ပါ သော်လည်း။ ဧကနစိ သင်္ဂါဟကေနာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤပုဒ်
 ကို။ အာနေတွာ၊ ဆောင်၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။ တံ ပန ရူပက္ခန္ဓာဒီသု
 န ယုဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော ဝါကျ၏။ တံ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ ရူပက္ခန္ဓာဒီသု၊

၁။ ခန္ဓပဒသင်္ဂဟေန။ ။ ခန္ဓပဒေနကို “ခန္ဓပဒသင်္ဂဟေန” ဟု သင်္ဂဟပုဒ် ထည့်၍
 ဖွင့်ခြင်းသည် “ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတော” ၌ ခန္ဓသင်-
 ဟေနကို ကရိုဏ်းအနက်ပေးရသကဲ့သို့ ဤ ၌လည်း “ကရိုဏ်းအနက်” ဟု ထင်ရှား
 အောင် ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ခန္ဓပဒေနကို “သည်” ဟု ကတ္တားအနက်ပေးပါနှင့်-ဟူလို။
 ထို့ကြောင့် “န သင်္ဂါဟကေန” ဟု ကတ္တားအနက် ပေးရိုးဖြစ်သော “သင်္ဂါဟကေန”
 ကို တားမြစ်သည်။ “ခန္ဓပဒေန ပုဒ်က ကရိုဏ်းပုဒ်ဖြစ်လျှင် “ကတ္ထုသညာ ကြိယာ
 နာပ နတ္ထိ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ကတ္တားပုဒ် လိုနေ၏။ ထိုကတ္တားပုဒ်ကို
 အဘယ်မှ ရမည်နည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧကနစိ သင်္ဂါဟကေန၊ စက္ခာ-
 ယတန အစရှိသော ရေတွက်တတ်သော တစ်တခုသော တရားသည်” ဟု ကတ္တား
 ပုဒ်ကို ဆောင်ယူထည့်ဖို့ရန် ညွှန်ပြသည်။

ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော။ သင်္ဂါဟကေသု၊ သိမ်းယူ ရေတွက် တတ်သော တရားတို့၌။ န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ရူပက္ခန္ဓေန ဟိ(ပေ) သင်္ဂဟိတောတိ၊ ဟူသော။ ဧတေန နယေန၊ ဤ နည်းဖြင့်။ စက္ခာယတနေ၊ သည်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ကိုသာ။ သင်္ဂဟိတော၊ အပ်၏။ သော စ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ သည်လည်း။ [“ထို စက္ခာယတန သည် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော ရူပက္ခန္ဓာ သည်လည်း”ဟု စောဒကပက္ခိ မပေးရ။] အဇေကောဒသဟိ၊ အခွဲအားဖြင့် တဆယ့် တပါး ကုန်သော။ အာယတန ဓာတူဟိ၊ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတော နာမ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် အပ်သော ရူပက္ခန္ဓာ မည်သည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဝေ၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်။ စက္ခာယဘနာဒိနိပိ၊ စက္ခာယဘန အစရှိသော ပုဒ်တို့ကိုလည်း။ န ဂဟေတဗ္ဗာနိ၊ မယူထိုက်ကုန်။ (ဤ ဒုတိယ နယ၌ မယူထိုက်ကုန်။) ဣတိ၊ ဤ အပြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးအံ့။ နာပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ ဟိ၊ မှန်။

၀။ သင်္ဂါဟကေသု န ယုဇ္ဇတိ။ ။ “ထို ဝိသဇ္ဇနကို သင်္ဂါဟက ကတ္တား တို့၌ မသင့်”ဟု ဆိုသဖြင့် “သင်္ဂဟေတဗ္ဗ ကံတိန္ဒိ ကား သင့်ပါ၏”ဟု ခွင့်ပြုရာ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “ယေဓမ္မာ တေဓမ္မာ”ဟု ရူပက္ခန္ဓာ၌ ပါဝင်သော ရုပ် တရားတို့ကို သိမ်းယူ ရေတွက်ထိုက်သော ကံအဖြစ်ဖြင့် ယူရသည်။

၂။ ဧတေန နယေန အာပဇ္ဇတိတိ ဝေ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “ရူပက္ခန္ဓေန ဟိ ရူပက္ခန္ဓော သင်္ဂဟိတော၊ သော စ အဇေကောဒသဟိ (ပေ) အသင်္ဂဟိတော နာမ နတ္ထိ”ဟု ဆိုထား၏။ ဤ နည်း အတိုင်း ဆိုလျှင် “စက္ခာယတန သည် ရူပက္ခန္ဓာကိုသာ သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်၏။ ထို ရူပက္ခန္ဓာကိုလည်း အဇေကောဒသ အာယဘန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက် အပ်သော ရူပက္ခန္ဓာ မည်သည် မရှိ”ဟု ဆိုရာရောက်၏။ ဤသို့ ဆိုလျှင် စက္ခာယတန စသည်တို့ကိုလည်း ဓာတ်အာယတနတို့ဖြင့် မသိမ်းယူထိုက်သော တရား မကျန်သော ကြောင့် ဤ ဒုတိယနယ၌ မယူထိုက်ကုန် ဟူသော အပြစ်သည် ဖြစ်သည် မဟုတ်လော-ဟု စောဒနာသည်။

၃။ နာပဇ္ဇတိ န ဟိ (ပေ) နိဝါရုဏံ။ ။ “နာပဇ္ဇတိ”ဟု ပဋိသေဝိသဇ္ဇန ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုသို့ မဖြစ် ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် “န ဟိ ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဆိုလိုရင်းကား “ရူပက္ခန္ဓော”၌ ဝေ သဒ္ဓါသည် ရူပက္ခန္ဓာ မဟုတ်သော အခြားတရား သာမညကို တားမြစ်သော ဝေ မဟုတ်၊ ပဋိသေဝိ (ယှဉ်ဘက်) ဖြစ်သော “ရူပက္ခန္ဓေန”ဟူသော သင်္ဂါဟက ကတ္တားမှ တပါးသော အနက်ကို တားမြစ်သော သဒ္ဓါတည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ လာသော “သော စ” ဟူသော စကားလည်း “ရူပက္ခန္ဓေန” ဟူသော ကတ္တားကို မငဲ့သော စကားမဟုတ်။ “ရူပက္ခန္ဓေန” ဟူသောကတ္တားကို ငဲ့သောစကား တည်း။ “သော စ-ထို ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော ကတ္တားသည် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော ရူပက္ခန္ဓာ သည်လည်း”-ဟုလို။

(တနည်း) (ကသွာ နာပဇ္ဇတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ အညမတ္ထ-
 နိဝါရဏံ၊ ရူပက္ခန္ဓမှ တပါးသော တရားမျှကို တားမြစ်ခြင်းသည်။ ဝေ သဒ္ဓဿ၊
 ရူပက္ခန္ဓောဝ မှ ဝေ သဒ္ဓါ၏။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ န၊ မဟုတ်။ အထ
 ခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သင်္ဂါဟကတော၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သောတရားမှ။
 အညနိဝါရဏံ၊ အခြားသော တရားကို တားမြစ်ခြင်းသည်။ (ဝေ-သဒ္ဓဿ
 အတ္ထော၊ တည်း။) စ၊ ဆက်။ သော စာဒိ အာဒိ၊ သော စ အစ ရှိသော
 စကားရပ်သည်။ နိရပေက္ခဝစနံ၊ ဝဲခြင်းမရှိသော စကားသည်။ န၊ မဟုတ်။
 အထ ခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သင်္ဂါဟကာပေက္ခံ၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော
 တရားကို ဝဲခြင်းရှိသောစကားတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (နာပဇ္ဇတိ။)

ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ဝါ၊ အဘယ်ကြောင့်။ (ယထာဝုတ္တော၊ အကြင်
 အကြင် ဆိုအပ်၊ ပြီးသော။ ဒေါသော၊ အပြစ်သည်။ နာပဇ္ဇတိ၊ နည်း။)
 ဟိ၊ အဖြေကား။ ရူပက္ခန္ဓေန ဟိ ရူပက္ခန္ဓောဝ သင်္ဂဟိတောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော
 ဤ ဝါကျ၌။ [အယဉ္ဇေတ္ထ မှ ဟိ နှင့် ဧတ္ထ ကို ယူသည်။] စက္ခာယတနေန၊
 သည်။ စက္ခာယတနေတော၊ မှ။ အညမ္ပိ၊ အခြားလည်းဖြစ်သော။ ယံ (သင်္ဂ-
 ဟိတံ)၊ အကြင် ခန္ဓသင်္ဂဟ ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ပြီးသော ရုပ်သတ္တဝီသ
 တရားသည်။ ဝါ၊ ကို။ အာယတန ဓာတုသင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း
 အာယတနဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သည်။ ဟောတိ။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ “စက္ခာယတနေန ရူပက္ခန္ဓော သင်္ဂဟိတော သော စ”ဟု စော-
 ဒကတုတ်ပြုအပ်သောစကား၌ “သော စ-ထို စက္ခာယတနသည်
 သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော ရူပက္ခန္ဓာ သည်လည်း”ဟု သေချာစွာ အနက် ပေးသော
 အခါ “ထို ရူပက္ခန္ဓာ”အရ စက္ခာယတန တပါး တည်းသော ရူပက္ခန္ဓာ ဖြစ်နေ၏။
 ထို စက္ခာယတန ဟူသော ရူပက္ခန္ဓာ ၌ အဇေကာဓသ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်း
 ယူ မရေတွက်စရာ မကျန် မဟုတ်၊ ကျန်သေးသည်သာ။ ထို့ကြောင့် စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်
 တင်အပ်သော အပြစ်မရောက်ပါ-ဟုလို။

၀။ ကထံ။ ။ သော စ အစရှိသော စကားက သင်္ဂါဟက ကတ္တားကို ဝဲနေလျှင်
 “စက္ခာယတနေန ရူပက္ခန္ဓောဝ သင်္ဂဟိတော” ပါ၌၌ စက္ခာယတန
 သည် သင်္ဂါဟက ကတ္တား ဖြစ်ရကား “ရူပက္ခန္ဓောဝ”၌ ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသည် ကတ္တား
 ဖြစ်သော စက္ခာယတန တပါးသာ ဖြစ်သောကြောင့် အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်း
 ယူ မရေတွက်နိုင်သော ရုပ်သတ္တဝီသ ကျန်နေသေး၏။ ထို့ကြောင့် စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်က
 “အသင်္ဂဟိတ တရား မကျန်တော့”ဟု ဆိုလိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်၏ မဖြစ်နိုင်ပုံ
 ကို ပြခြင်းငှါ “ကထံ”စသော စကားကို မိန့်သည်။-အနုဋီကာကျမ်းတက်။ [နောက်၌
 ဣတိ အယံ အဓိပ္ပါယ်ော ယုတ္တော”ကို ထောက်၍ “ကထန္တိ ကထံ အဓိပ္ပါယ်ော”ဟု
 မရဖွင့်၏။ သို့သော် အနက်ပေးရိုးအတိုင်းဆိုလျှင် “နာပဇ္ဇတိ”ဟူသော ကြိယာကိုလှည့်၍
 အနက်ပေးမှ ရိုးရာ ကျမည်။ ထို့ကြောင့် မရ အဖွင့် မလိုက်ပဲ ရှေးနိဿယ အတိုင်း
 အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ နိဿယအတိုင်း သိသာပြီ။]

ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း၊ ခန္ဓာ ဖြင့်။ (တံ) သင်္ဂဟိတံ၊ ထို သိမ်းယူ ရေတွက်အပ် ပြီးသော ရုပ်သတ္တဝီသ တရားသည်။ အတ္ထိ ယထာ၊ ရှိသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ ရူပက္ခန္ဓတော၊ မှ။ အညံ၊ သော။ ယံ၊ အကြင် တရားသည်။ အာယတန ဓာတုသင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ သည်။ သိယာ၊ နိ။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ (တံ) သင်္ဂဟိတံ၊ သည်။ န အတ္ထိ။ ပန၊ အန္တယကား။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ကိုသာ။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ နိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ယထာဝုတ္တော ဒေါသော နာပဇ္ဇတိ။) (ဣတိ) အယံ အဓိပ္ပါယော၊ ဤသို့သော အဋ္ဌကထာ၏အလို သည်။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။

ပန၊ ပရိဟာရ ပက္ခမ္ပ တပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ သော ဧဝ ရူပက္ခန္ဓော၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာသည်ပင်။ (ဟောတု-၌ စပ်။) ဝါ၊ ကိုပင်။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ အာယတန ဓာတုသင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတော၊ သည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေတော့။ ဣတိ၊ သို့။ (ကဿစိ၊ တရုံတယောက် သော။ စောဒကဿ၊ စောဒက၏။) ဧတံ (ဂဟဏံ)၊ ဤသို့သော အယူသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တံ၊ ထို အယူကို။ နိဝါရေန္တော၊ တားမြစ် လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော စ (ပေ) နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာဓော) အာဟ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤသော စ (ပေ) နတ္ထိ ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားရပ်၌။ ရူပက္ခန္ဓနာတိ၊ ဟူသော ကတ္တားပုဒ်ကို။ အာနေတွာ၊ ဆောင်ယူ၍။ (ရှေ့ ဝါကျမှ ဆောင်ယူ၍) ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။

တတ္ထိ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓေန ဟိ ရူပက္ခန္ဓောဝ သင်္ဂဟိတော၊ သော စ (ပေ)

၁။ သိယာ ပနေတံ (ပေ) ဟောတူတိ။ ။ “န ဧဝံ ရူပက္ခန္ဓေန (ပေ) သိယာ” ဟူသော စကားရပ်ဝယ် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ ယုဇ္ဇယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “သိယာ ပနေတံ” စသော စကားကို ဖိန့်သည်။ မစဉ် “ဣတိ ဧတံ ဂဟဏံ သိယာတိ ယောဇနာ” ဟု ထည့်သည်။

၂။ ဧတ္ထ စ (ပေ) အာနေတွာ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ ။ “သော စ (ပေ) အသင်္ဂဟိတော နာမ နတ္ထိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ စကား၌ အသင်္ဂဟိတော၏ ကတ္တားကို ရှေ့ဝါကျမှ ရူပက္ခန္ဓေန ပုဒ်ကို ဆောင်ယူ၍ ဆိုသင့်သည်။ အဘယ် အကျိုးငှါနည်း- “အာယတန ဓာတု ဝိသေသနတ္ထံ - ရူပက္ခန္ဓာ သည် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော အာယတန ဓာတ်” ဟု အာယတန ဓာတ်တို့ကို ဝိသေသန ပြုခြင်းအကျိုးငှါတည်း-ဟု အနုဋီကာ ထည့်သည်။

၃။ တတ္ထ (ပေ) ဝုတ္တောတိ ယုဇ္ဇတိ။ ။ တတ္ထ ဖြင့် ရူပက္ခန္ဓေန ဟိ ရူပက္ခန္ဓောဝ သင်္ဂဟိတော သော စ (ပေ) အသင်္ဂဟိတော နာမ နတ္ထိ” ကို ခွဲသည်။ ထို ဟတ္ထ-ကို ဝုတ္တော-၌ စပ်ပါ။ “အသင်္ဂဟိတတာယ

နတ္ထိ ဟူသော အဋ္ဌကထာ စကားရပ်၌။ ရူပက္ခန္ဓော^၁၊ သည်။ (န ဟောတိ-၌ စပ်။) ရူပက္ခန္ဓာယ ဝါ၊ အပေါင်းဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာကို၎င်း။ တဒေကဒေ-
 သာနံ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ၏ အစိတ် ဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခာဒီနံ ဝါ၊ စက္ခာယတန
 အစရှိသောတရားတို့ကို၎င်း။ အာယတန ဓာတုသင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂါဟ-
 ကော (စ)၊ သည်၎င်း။ အသင်္ဂါဟကော စ၊ သည်၎င်း။ န ဟောဟိ။ ဣတိ
 ဣမိနာ ပရိယာယေန၊ ဤ ပရိယာယံဖြင့်။ အသင်္ဂါဟတတယ၊ အသင်္ဂါဟတ၏
 အဖြစ်၏။ အ ဘာဝေ၊ မရှိခြင်းကို။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြစ်လသော်။
 (ပရိယာယံအားဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားဖြစ်လျှင်။) (တံ ဝစနံ၊ ထို အသင်္ဂါ-
 ဟိတတ၏ အ ဘာဝကို ဆိုကြောင်း စကားသည်။ အသင်္ဂါဟတော နာမ
 နတ္ထိ ဟူသော ထို စကားသည်။) ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။

ရူပက္ခန္ဓေန^၂၊ သည်။ ရူပက္ခန္ဓာယ(ဝါ)၊ ၎င်း။ တဒေကဒေသာနံ ဝါ၊ တို့၏
 ၎င်း။ အဓေကဒေယဟိ၊ ကုန်သော။ အာယတန ဓာတုသင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။
 သင်္ဂါဟတတယ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အသင်္ဂါဟ-
 တတယ ၎င်း။ အ ဘာဝေ၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။) ဣတိ၊ ဤသို့ဖြစ်လသော်။ (တံ
 ဝစနံ၊ သည်။) န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။

အဘာဝေ” သည် အသင်္ဂါဟတော နာမ နတ္ထိ ကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။
 အဘယ်နည်း အားဖြင့် ဆိုအပ်ပါသနည်း” ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ဣမိနာ
 ပရိယာယေန” ဟု မိန့်သည်။ ဤ ပရိယာယံအားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီ”-ဟုလို့။

၁။ ရူပက္ခန္ဓော (ဝေ) န ဟောတီတိ။ ။ ဤစကားသည် ဣမိနာ ပရိယာယေန^၂
 ဣမိနာဖြင့် (အနီးကပ်၍) ညွှန်ပြအပ်
 သော စကားတည်း။ “ရူပက္ခန္ဓာ သည် အပေါင်း ရူပက္ခန္ဓာ ကို၎င်း၊ စက္ခာယတန
 စသော အစိတ်အစိတ်ကို၎င်း၊ သိမ်းယူ-မသိမ်းယူတတ်သော ကတ္တား မဖြစ်” ဟု ထိုက်
 ရိုက်ဆိုသဖြင့် “ရူပက္ခန္ဓာသည် အာယတန၊ ဓာတ် တို့ဖြင့် မသိမ်းယူအပ်သော တရား
 မရှိ” ဟုလည်း ဆိုရာရောက်၏။ ထိုကြောင့် “ဣမိနာ ပရိယာယေန ဝုတ္တော” ဟု ဆို
 သည်။ ဤသို့ အသင်္ဂါဟ အဖြစ်ကို ပရိယာယံ အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့်
 “ထို စကားသည် သင့်ပါ၏”-ဟုလို့။

၂။ န ရူပက္ခန္ဓေန (ဝေ) သင်္ဂါဟတတယ။ ။ ဤ ဝါကျသည် မသင့်သော
 နည်းကို ပြသော ဗျတိရေက
 ဝါကျတည်း။ ရှေ့ဝါကျမှ “အသင်္ဂါဟတတယ အဘာဝေ၊ ဝုတ္တောဟိ” ကို လိုက်
 စေ၍ န-သဒ္ဓါနှင့် ယုဇ္ဇတိကို “န ယုဇ္ဇတိ” ဟု တွဲပါ။ ပရိယာယံအားဖြင့် ဆိုအပ်သော
 စကား ဖြစ်သောကြောင့်သာ “သင့်၏” ဟု ရှေ့၌ ဆိုရသည်။ ရူပက္ခန္ဓာက ရူပက္ခန္ဓာ
 ကို၎င်း၊ တဒေကဒေသက္ခယ စသည်တို့ကို၎င်း အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မူချ သိမ်းယူ
 အပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် သိမ်းယူစရာ မကျန်သည့်အတွက် အသင်္ဂါဟ အဖြစ် မရှိခြင်း
 ကို ဆိုအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ ထို စကား မသင့်ပါ။ ဘာကြောင့်နည်း-ရူပက္ခန္ဓာက

ဟိံ၊ မုနိ။ သာ သင်္ဂဟိတတာ၊ ထို သင်္ဂဟိတ၏ အဖြစ်သည်။ န အတ္ထိ။
 (သာ သင်္ဂဟိတတာ၊ သည်။) ယဒိ သိယာ၊ အကယ်၍ရှိအံ့။ (ဝေ သတိ)
 သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တ ပဒနိဇ္ဈေသေ ဌ။ (စုဒ္ဓသမနယနိဇ္ဈေသဌ။)
 ရူပက္ခန္ဓောပိ၊ သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗော၊ ထုတ်ဆောင်တော်
 မူထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ကဿာ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တ-
 ပဒနိဇ္ဈေသေ ရူပက္ခန္ဓောပိ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗော သိယာ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။
 တေန၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာသည်။ တိဟိပိ၊ သုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊
 သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ၊ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ ရူပက္ခန္ဓော (ဝါ)၊

ရူပက္ခန္ဓာ ကို၎င်း၊ တဒေကဒေသစက္ခု စသည်တို့ကို၎င်း သိမ်းယူ-မသိမ်းယူ နိုင်သော
 သင်္ဂဟက သတ္တိ၊ အသင်္ဂဟက သတ္တိ ၂-မျိုးလုံး မရှိသောကြောင့်တည်း။ [သင်္ဂဟိ-
 တတာယာတိ နိပ္ပရိယာယေန (ပရိယာယ်မဟုတ် မုချ အားဖြင့်) သင်္ဂဟိတတာဝေန
 (သင်္ဂဟိတတာယအဖွင့်)အသင်္ဂဟိတတာယ အတာဝေါ ဝုတ္တောတိ န ယုတ္တတိ-အန။]

ပရိယာယေန။ ။ ဤ ဝါကျ၌ “နိပ္ပရိယာယေန” ဟု အနုဋီကာ ဖွင့်သော
 ကြောင့် ရှေ့ဝါကျ၌ “ဣမိနာ ပရိယာယေန” ဝယ် ပရိ-
 ယာယသဒ္ဓါသည် မုချအနက်၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော ပရိယာယ် အနက်ဟောဟု သိသာ
 ၏။ “ပရိယာယ်” ဟူသည်လည်း ရှေ့၌ အသင်္ဂဟိတတာ၏ မရှိခြင်းကို တိုက်ရိုက် ဆို
 သော စကားမရှိပဲ “သင်္ဂဟက အသင်္ဂဟက မဖြစ်” ဟူသော စကားကို ထောက်၍
 “အကြောင်း အသင်္ဂဟက ကတ္တား မရှိလျှင် အကျိုးအသင်္ဂဟိတ၏ အဖြစ် ဟူသော
 ကံလည်း မရှိ” ဟု ကာရဏပစာအားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် ထို စကားကို ပရိယာယ်
 စကားဟု ဆိုသည်။ မဂ္ဂံ ၌ ပရိယာယေန ကို “ကာရဏေန” ဟု ဖွင့်၏။ စဉ်းစားပါ။

၁။ န ဟိ သာ (ဝေ) အတ္ထိ။ ။ သာ သင်္ဂဟိတတာ၌ သာ-သဒ္ဓါ (တ-သဒ္ဓါ)
 ဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ ဝါသော သင်္ဂဟိတတာယကို
 ညွှန်းသည်။ ရူပက္ခန္ဓာသည် မိမိဟူသော ရူပက္ခန္ဓာ အပေါင်းကို၎င်း၊ မိမိ၏ အစိတ်ဖြစ်
 ဖြစ်သော စက္ခာယတန စသည်တို့ကို၎င်း အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်
 အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ထို သင်္ဂဟိတတာသည်ပင် မရှိ။ ဤသို့ အရင်းခံဖြစ်သော
 သင်္ဂဟိတတာသည်ပင် မရှိနိုင်သောကြောင့် သင်္ဂဟိတတာ ရှေ့သွားရှိမှ အာယတန
 ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက် အပ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော နောက်လိုက် အသင်္ဂဟိတတာ
 ဖြစ်နိုင်ရကား အရင်းခံ သင်္ဂဟိတတာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် နောက်လိုက် အသင်္ဂဟိတတာ
 ၏ မရှိခြင်းကို ဆိုအပ်သော စကားသည် မသင့်-ဟူလို။

၂။ ယဒိ သိယာ (ဝေ) သိယာ။ ။ “သင်္ဂဟိတတာ ရှိခဲ့လျှင် အတယ် အပြစ်
 ရောက်ရာ သနည်း” ဟု မေးဖွယ် ရှိသော
 ကြောင့် “ယဒိ သိယာ” စသည်ကို မိန့်။ အကယ်၍ သင်္ဂဟိတတာရှိခဲ့လျှင် သင်္ဂဟိတေန-
 သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တ ဖြစ်သော ကောဒသမ နယ နိဇ္ဈေသဌ ဤ ရူပက္ခန္ဓာကို ထုတ်ဆောင်
 တော်မူထိုက်ရာ၏။ အဘယ်ကြောင့် ထုတ်ဆောင်တော်မူထိုက်ရာ သနည်း” ဟု မေးဖွယ်
 ရှိသောကြောင့် “တေန ဟိ (ဝေ) ဝိပ္ပယုတ္တာတိ” ဟု မိန့်သည်။ အကယ်၍ ထုတ်
 ဆောင်တော်မူလျှင် ဤ ဆိုအပ် လတ္တံ့ အတိုင်း ထုတ်ဆောင်တော် မူရာ၏။

အပေါင်းဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ တဒေကဒေသော ဝါ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ၏ အစိတ်ဖြစ်သော စက္ကာယတန အစရှိသော တရားသည် ၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ် ကုန်သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ စ၊ ဆက်။ တေသံ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာတဒေကဒေသ တရားတို့၏။ ဝိပ္ပယုတ္တတာ၊ ဝိပ္ပယုတ်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္တိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟိ-တေန သံမယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသေ ရူပက္ခန္ဓောပိ ဥဒ္ဓရိတဗျော သိယာ။)

ဝေ (ပေ) အညာနိ စာတိ ဣတ္ထာပိ၊ ဤ ပါ၎်၎်လည်း။ စက္ကာယတနာ-ဒီဟိ၊ အစရှိသော တရားတို့သည်။ (သင်္ဂဟိတာနံ၊ ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန် သော တရားတို့၏။ အသင်္ဂဟိတတာယ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၏။) (ဘာဝေါ) ဝိယ၊ ရှိခြင်းကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဧတေဟိ၊ ဤ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့သည်၎င်း။ အညေဟိ စ၊ ရူပက္ခန္ဓာ မှ တပါးသော ဓမ္မာယတန အစ ရှိသော တရား တို့သည်၎င်း။ သင်္ဂဟိ-တာနံ၊ ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်ပြီးကုန်သော တရားတို့၏။ ဝါ၊ ခန္ဓာ-အာယတန တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်သော တရားတို့၏။ အသင်္ဂဟိတ-တာယ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်၏။

ထုတ်ဆောင်တော်မူစရာ ပါဠိ။ ။ [ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ (အကြင် အပေါင်း ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ တို့ကို၊ (တနည်း) စက္ကာယတန စသော အစိတ်တရားတို့ကို)၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ (ပေ) ဓာတု-သင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ (ထိုဂုဏ်တရားတို့သည်) ကတိဟိ (ပေ) သမ္ပယုတ္တာ-တိ နတ္ထိ။ ကတိဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ။ စတူဟိ ခန္ဓေဟိ (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တာ-နာမ်ခန္ဓာ ငှ-ပါး၊ မနာယတန၊ သတ္တဝိညာဏ ဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်၏။] သင်္ဂဟိတတာ ရှိလျှင် ဤသို့ ဝိပ္ပယုတ္တတာလည်း ရှိနိုင်သောကြောင့် ဧကာဒေသမနယ နိဒ္ဒေသ၌ ရူပက္ခန္ဓပဒကို ဟောတော်မူရာ၏။ ဟောကား ဟောတော်မမူပါ။ ထိုသို့ ဟောတော်မမူသောကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာက အပေါင်း ရူပက္ခန္ဓာကို၎င်း၊ အစိတ် စက္ကာယတန စသည်ကို၎င်း သင်္ဂဟိတ မပြုနိုင်ကြောင်း သိသာပါသည်-ဟူလို။

၁။ ဝေ (ပေ) ဣတ္ထာပိ။ ။ အပိ ဖြင့် ရှေ့၌ ပြအပ်ပြီးသော “သော စ အဓမ္မ-ကာဒေဟိ အာယတန ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတော နာမ နတ္ထိ” ကို ပေါင်းသည်။ ထို၌သာ အသင်္ဂဟိတတရား မရှိခြင်း မဟုတ်သေး၊ ဤ၌ လည်း အသင်္ဂဟိတတရား မရှိခြင်း-ဟူလို။ “စက္ကာယတနာဒီဟိ” ကား ဝိသဒိသုပမာ ဩည်း။ အနုဋီကာ၌ “ဝိသဒိသုပဒါဟရဏံ” ဟု ဆို၏။ သတောတူပင်။ စက္ကာယတန အစရှိသည်တို့သည် “ခန္ဓသင်္ဂဟဖြင့် သိမ်းယူအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို အာယတန ဓာတ်သင်္ဂဟ တို့ဖြင့် မသိမ်းယူအပ် ကုန်သည်၏ အဖြစ် ရှိသကဲ့သို့ ဤ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသော တရား၊ ဓမ္မာယတန စသော တရားတို့သည် ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ အပ်ပြီးသော တရားတို့ကို အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ရှိကြ-ဟူလို။ [အဋ္ဌကထာနှင့် တွဲကြည့်ပါ။]

ဝါ၊ ဓာတ်ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်၏။ အတ္တဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ တောနိ၊ ဤ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ အညာနိ စ၊ အခြားသော ဓမ္မာယုတန အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ ယထာ ဝါ တထာ ဝါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ တောနိ၊ ဤ စက္ခာယုတန အစရှိသော တရားတို့ကို။ (ယုဇ္ဇမာနဝိသဇ္ဇနာနိ၊ သင့်လျော်သော အဖြေ ရှိကုန်သည် ဖြစ်၍။ ဂဟိတာနိ ဝိယ၊ ယူအပ်ကုန် သကဲ့သို့။) (တထာ၊ တူ။) အယုဇ္ဇမာနဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ သင့်လျော်သော အဖြေ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အဖြေမှန် မရနိုင်ခြင်းကြောင့်။) ဝေရူပနိ၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ ပဒါနိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ သင်္ဂါဟကဘာဝေန၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော ကတ္တာပုဒ်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ န ဂဟိတာနိ၊ ဤ ဒုတိယ နယ၌ ယူတော် မမူအပ်ကုန်။ ဣတိ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

တတ္ထံ၊ ထို အဋ္ဌကထာ၌။ ရူပက္ခန္ဓေန ဟိ ရူပက္ခန္ဓောဝ သင်္ဂဟိတောတိ၊ ဟူသော။ ယံ (ဝစနံ) ကိ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တံ (ဝစနံ) ကိ။ တေနော၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာသည်ပင်။ တဿ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ၏။ သင်္ဂဟိတတ္တာသင်္ဂဟိတတ္တာဘာဝဒဿနေ၊ သင်္ဂဟိတ အဖြစ်၏မရှိခြင်း အသင်္ဂဟိတ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကို ပြကြောင်း စကားဖြင့်။ (မယှ) နိဝါရိတံ၊ တားမြစ်အပ်ပြီ။ (တားမြစ်ခဲ့ပြီ) စ၊ သည်သာမကသေး။ ဧတေ၊ ဤ ဒုတိယ နယ ဝါရ၌။ အဂ္ဂဟဏေ၊ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်ကို မယူခြင်း၌။ (ဟောတော် မမူခြင်း၌။) ယံ ကာရဏံ၊ အကြင် အသင်္ဂဟိတတာယ အဘဝတော ဟူသော အကြောင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ တည၊ ထို အသင်္ဂဟိတတာယ

၁။ စက္ခယံ ဝုတ္တံ (ဝေ) နိဝါရိတံ။ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သော စကားကို တားမြစ်လို၍ “တတ္ထံယံ ဝုတ္တံ” စသည်ကို မိန့်။ အဋ္ဌကထာဝယ် “ရူပက္ခန္ဓေန ဟိ ရူပက္ခန္ဓောဝ သင်္ဂဟိတော” ဟူသော စကားရှိ၏။ ထိုစကားကို “ရူပက္ခန္ဓော ရူပက္ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတော အသင်္ဂဟိတော ဝစ ဟောတိ” ဟု အောက်၌ (ရှေ့၌) ဆိုအပ်ပြီးသော စကားဖြင့် မိမိ (ဋီကာဆရာ) တားမြစ်အပ်ပြီးဖြစ်သည်။

၂။ ယဇ္ဇေတ္ထ (ဝေ) ယုဇ္ဇေယျ။ ရူပက္ခန္ဓာကို ဟောတော် မမူခြင်း၌ ပြအပ်သော “အသင်္ဂဟိတတာယ အဘာဝတော” ဟူသော အကြောင်းကို တားမြစ်လို၍ “ယဇ္ဇေတ္ထ (ဝေ) ယုဇ္ဇေယျ” ဟု မိန့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ “ယဇ္ဇေတ္ထ” ဟု ရှိသော်လည်း ရှေးနိဿယ၌ “ယဇ္ဇေတ္ထ” ဟု ရှိ၏။ ထိုရှေးနိဿယ အရိုက် သာ၍ ကောင်းသည်။ ဘာကြောင့်နည်း-ရှေ့ဝါကျ၌ တားမြစ်အပ်ပြီးသာ မကသေး၊ ဤ၌လည်း အချို့၌သာ သင့်၍ အချို့၌ မသင့်ဟု အချို့အတွက် တားမြစ်ရာ ရောက်သောကြောင့်တည်း။

အဘာဝတော ဟူသော အကြောင်းသည်လည်း။ (ယုဇ္ဇေယျ-၌ စပ်။) သတိပဿနာ သင်္ခယတော် အသင်္ခယတော်ဟု ဟူ၍။ ဝိညာယမာန်၊ သိအပ်သည်။ (ဟုတွာ၊ ရှိ၊ ဝါ၊ ကြောင့်။) သမုဒယသစ္စာဒီသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ ယုဇ္ဇေယျ၊ သင့်ရာ၏။ (ကသွာ၊ နည်း။) တေဟိ၊ ထို သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ သင်္ခယတော၊ ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သည်။ သတိ၊ ဖြစ်လသော်။ တဒသင်္ခယတော်ဘာဝတော၊ ထို ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ် ပြီးသော တရား၏ အသင်္ခယ အဖြစ်၏ မရှိခြင်း ကြောင့်တည်း။

ပန၊ ဆက်။ ရူပက္ခန္ဓာဒီဟိ၊ အစရှိသော တရားတို့သည်။ သင်္ခယတော၊ ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော တရားသည်ပင်။ နတ္ထိ၊ တဿ၊ ထို သင်္ခယ တရား၏။ ဝါ၊ ကိ။ အသင်္ခယတော၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ ကုတော ဘဝိဿတိ၊ အဘယ်မှာ ရှိတော့လတ္တံ့နည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထို ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရား တို့သည် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သော တရားသည်ပင် မရှိသည်၏ အဖြစ်၊

အဋ္ဌကထာ၌ ပြုအပ်သော ထို အကြောင်းသည် ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့ကို ဟောတော် မမူခြင်း၏ အကြောင်း မဖြစ်ထိုက်ပဲ သမုဒယ သစ္စာ စသည်တို့ကို ဟောတော်မမူခြင်း၏ အကြောင်းသာ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိ၏။ ဘာကြောင့်နည်း-“အသင်္ခယတောယ အဘာဝ-တော” ဟု ဆိုလျှင် “သတိပဿနာ” ဟူသော လက္ခဏာပုဒ်ကို ထုံးစံအတိုင်း (စာသွားအတိုင်း) သိအပ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သတိပဿနာ အသင်္ခယတောယ အဘာဝတောတိ ဝိညာယမာန်” ဟု ဆိုသည်။ ထို အကြောင်း သည် သမုဒယသစ္စာအစရှိသည်တို့၌ ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “သတိ တေဟိ သင်္ခယ-တော တဒသင်္ခယတော်ဘာဝတော” ဟု မိန့်သည်။

သမုဒယသစ္စာ၌ သင့်ပုံ။ ။ သမုဒယသစ္စေန (သည်) ယေဓမ္မာ (သမုဒယသစ္စာ ကြည့်အပ်သော သင်္ခယက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးတို့ကို) ခန္ဓ-သင်္ဂဟေန (သင်္ခယက္ခန္ဓာ ဟူသော သင်္ခယဖြင့်) သင်္ခယတော။ ဤသို့သာ ဖြစ်နိုင်၏။ အာယတနသင်္ဂဟေန (ဓမ္မာ ယတန သင်္ခယဖြင့်) အသင်္ခယတော၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန အသင်္ခယတော။ ဤသို့ကား မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် “သတိပဿနာ အသင်္ခယ-တောယ အဘာဝတော” ဟူသော အကြောင်းပြုသည် ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့၌ မသင့်ပဲ သမုဒယသစ္စာ စသည်တို့၌သာ သင့်သည်ဟု မှတ်ပါ။

၃။ ရူပက္ခန္ဓာဒီဟိ ပန (ပေ) ယုတ္တိ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့ကို မယူခြင်း၌ အဋ္ဌကထာ၏ “အသင်္ခယတောယ အဘာဝတော” ဟူသော အကြောင်းသည် မသင့်လျှင် “အဘယ် အကြောင်း သင့်ပါ သနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓာဒီဟိ ပန” စသည်ကို မိန့်။ ထိုဝါကျ၌ လိုရင်းကား “တသ္မာ သင်္ခယတော်ဘာဝေါ ဧဝေတ္ထ အဂ္ဂတဏှေ ကာရဏန္တိ ယုတ္တိ” တည်း။ ဤဝါကျ၌ နိဿယအတိုင်း အဓိပ္ပါယ်သိသာပြီ။

ထို သင်္ကဟိတ တရား၏ အသင်္ကဟိတ မဖြစ်ကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သင်္ဂါယကတ္တာဘာဝေါ ဝေ၊ သင်္ဂါယက၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းသည်သာ။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဒုတိယနယ ဝါရ၌။ အဂ္ဂဟဏေ၊ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်ကို မယူခြင်း၌။ (ဟောတော် မမူခြင်း၌။) ကာရဏံ၊ အကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက်သဘောသည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။

ရူပက္ခန္ဓာဒိနာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားသည်။ အတ္တဇော၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော မိမိ၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ အတ္တနိ၊ မိမိ၌။ အန္တောဂဏှေ၊ အတွင်းဝင်သော စက္ခာယတန အစရှိသော တရား၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ အတ္တေကဒေသသဘာဂဏှ စ၊ ရူပက္ခန္ဓာဟူသော မိမိ၏တစ်ဝတ်တဒေသဖြစ်သော သုခုမရုပ်နှင့် သဘော ဟူသော ဩဋ္ဌာရိကရုပ်၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ သင်္ကဟိတတ္တာဘာဝေန၊ သင်္ကဟိတ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ အသင်္ကဟိတတ္ထံ၊ အသင်္ကဟိတ အဖြစ်သည်။ ယဒိပိ နတ္ထိ၊ အကယ်၍မူလည်း မရှိပါပေ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း။ အညဿ၊ အတ္တ၊ အတ္တနိအန္တောဂဓ၊ အတ္တေကဒေသ သဘာဂမှ တပါးသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရား၏။ ဝါ၊ ကို။ (သင်္ကဟိတတ္တာဘာဝေန အသင်္ကဟိတတ္ထံ) အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခသစ္စာဒိသု၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့၌။ (ဥဘယာဘာဝေါ၊ သင်္ကဟိတ

၁။ သင်္ကဟိတတ္တာဘာဝေန (ပေ) ယုတ္တောတိ။ ။ သင်္ကဟိတတ္တ၏ မရှိခြင်း၊ အသင်္ကဟိတတ္တ၏ မရှိခြင်း ဟူသော ဥဘယာဘာဝသည် ရူပက္ခန္ဓာ စသည်ကို မယူခြင်း၌ အကြောင်း ဖြစ်ခြင်းငှါ မသင့်ပါလော-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သင်္ကဟိတတ္တာဘာဝေန” စသည်ကို မိန့်သည်။ သင်္ကဟိတတ္တာဘာဝေန၊ အသင်္ကဟိတတ္တကို “နတ္ထိ၊ အတ္ထိ” ဟူသော ကြံယာ ၂-ပုဒ်၌ စပ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ပဓာန အနေအားဖြင့် ရှေ့ဆုံး၌ ထားသည်။ ယဒိပိ ကို နတ္ထိ ၌သာ စပ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် အသင်္ကဟိတတ္တ၏ နောက်၌ ထားရသည်။ အနက် ပေးသော အခါ၌ကား “သဘာဂဏှ စ အညဿ ပန” တို့၏ နောက်မှ ပေးရလိမ့်မည်။ ရူပက္ခန္ဓာဒိနာ ဟူသော ကတ္တာ၏ စပ်ပုဒ်ကို “သင်္ကဟိတတ္တာဘာဝေန အသင်္ကဟိတတ္တံ ၌ ပြန်လှည့်၍ စပ်ပါ။ [အတ္တဇောရူပက္ခန္ဓာဒိကဿ အန္တောဂဏှေ စက္ခာယတနာဒိကဿ၊ သဘာဂဏှ၊ ဩဋ္ဌာရိကရူပဿ၊ အညဿာတိ ဝေဒနာဒိကဿ ဝိညာဏဿ စ။ - မဇူ]

၂။ န ဒုက္ခသစ္စာဒိသု ဝိယ (ပေ) ဥဘယာဘာဝေါ။ ။ ဒုက္ခသစ္စေန(သည်) ယေ ဓော (အကြင်) လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို စွဲရာ၌ ဓန္ဒသင်္ဂဟလည်း မရှိ။ အာယတန၊ ဓာတုသင်္ဂဟိတလည်း မကျန်။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ စသည်ကို မယူခြင်း၌ ဥဘယ အတာဝသည် အကြောင်း ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်ကို မယူခြင်း၌ ဥဘယ အတာဝသည် အကြောင်း မဖြစ်နိုင်။ ဝိသဒိသုပမာတည်း။ [ဥဘယာဘာဝေါ စ ၌ စ-သဒ္ဓါဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ပြုအပ်သော အသင်္ကဟိတဘာယ အတာဝတောကို ဆည်းသည်။]

အသက်တိတ ၂-ပါးစုံ၏ မရှိခြင်းသည်။ အဂ္ဂဟဏေ၊ မယူခြင်း၌။ (ဟော
 တော်မမူခြင်း၌။) ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ ဘဝိတုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ။
 ယုတ္တော ဝိယ၊ သင့်သကဲ့သို့။ (တတာ၊ တူ။) ဧတ္ထ၊ ဤ ဒုတိယ နယ
 ဝါရ၌။ ဥဘယာဘာဝေါ၊ သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ ၂-ပါးစုံ၏ မရှိခြင်း
 သည်လည်း။ အဂ္ဂဟဏေ၊ ၌။ ကာရဏံ၊ သည်။ ဘဝိတုံ၊ ငှါ။ န ယုတ္တော၊
 မသင့်။ ဣတိ၊ ဤသို့ ရူပက္ခန္ဓာစသည်ကို မယူခြင်း မှတ်အပ်၏။

စံ၊ ဆက်။ ဓမ္မာယတန ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိနံ၊ ဓမ္မာယတန ဇီဝိတိန္ဒြေ အစ
 ရှိသောတရားတို့၏။ ခန္ဓစတုက္ကဒုကာဒိသင်္ဂါဟကတ္တေ၊ ခန္ဓာ ၄-ပါးအပေါင်း၊
 ခန္ဓာ ၂-ပါး အပေါင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်နိုင် ကုန်သည်၏
 အဖြစ်သည်။ သတိ၊ သော်။ တေသံ သင်္ဂဟိတာနံ၊ ထို ခန္ဓစတုက္က၊ ခန္ဓ-
 ဒုကာ အစရှိသည်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ပြီးသော တရားတို့၏။ တေဟိ၊
 ဓမ္မာယတန ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိဟိ၊ ထို ဓမ္မာယတန၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ အစရှိသော တရား
 တို့သည်။ အာယတန ဓာတုသင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း အာယတန

၁။ ဓမ္မာယတနံ (ဝေ) အနေကန္တိကော။ ။ “အသင်္ဂဟိတတာယ အ တာဝ-
 တော” ဟု ရှေ့၌ အဋ္ဌကထာ
 ဆရာ ပြုအပ်ခဲ့သော အကြောင်းသည် “ဓမ္မာယတန စသည်တို့အတွက် သင့်ပါ၏
 လော” ဟု မေးဖွယ် ‘ရှိသောကြောင့် “ဓမ္မာယတန ဇီဝိတိန္ဒြိယာ ဒီနဉ္စ” စသည်ကို
 မိန့်သည်။ ဓမ္မာယတနကို ခန္ဓာ ၄-ပါးဖြင့်၎င်း၊ ဇီဝိတိန္ဒြေကို ခန္ဓာ ၂-ပါးဖြင့်၎င်း
 သိမ်းယူ ရေတွက်ရသောကြောင့် သင်္ဂါဟက သတ္တိ ရှိပါ၏။ သို့သော် ထို သင်္ဂဟိတ
 တရားတို့ကို ထို ဓမ္မာယတန ဇီဝိတိန္ဒြေ စသော တရားတို့က အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်
 မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကား မရှိမဟုတ် ရှိသည်သာ။ “ထို့ကြောင့်
 အသင်္ဂဟိတတာယ အ တာဝ” ဟူသော အကြောင်းသည် ဤ ဓမ္မာယတန စသည်တို့
 အတွက် မဖြစ်နိုင်ရကား အရပ်ရပ်၌ ပါဝင်နိုင်သော ဧကန္တိက အကြောင်း မဟုတ်။

ဇိဝိတိန္ဒြိယာဟိ၊ ဒုတံဒါ။ ။ အာဒိသဓ္ဓေန ပဌမေန (ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိဉ္စ ပါသော
 ပဌမ အာဒိ သဗ္ဗါဖြင့်။) ဓမ္မဓာတုသဋ္ဌာယတနာ-
 ဒီနံ သုခိန္ဒြိယာဒီနဉ္စ (တို့ကို၎င်း) ဒုတိယေန (ဒုကာဒိဉ္စ ပါသော ဒုတိယ အာဒိ သဗ္ဗါ
 ဖြင့်) ဧကက္ခန္ဓဿ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော သုခိန္ဒြိယံ ဟိ ဝေဒနာက္ခန္ဓဿေဝ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
 ဝ-ပါးကိုသာ) သင်္ဂဟကံ။ - အနူ၊ မရ၌ကား အာဒိ အတွက်တမျိုးဖွင့်၍ အနုဋီကာ
 အယူကို မနှစ်သက်ကြောင်း ပြထားသည်။

၂။ န တေသံ (ဝေ) အသင်္ဂဟိတတာ နတ္ထိ။ ။ န နှင့် နတ္ထိ ကို ပေါင်းလိုက်
 လျှင် “အသင်္ဂဟိတ အဖြစ်
 မရှိမဟုတ်၊ ရှိသည်သာ” ဟု အနက်ထွက်၏။ ထို့ကြောင့် “အသင်္ဂဟိတ အဖြစ်၏ မရှိ
 ခြင်း” ဟူသော အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အကြောင်းပြု စကားသည် ဧကန်မဟုတ်၊ အနေ
 ကန် ဖြစ်ကော့သည်-ဟူလို။ [တေသန္တိခန္ဓစတုက္ကခန္ဓဒုကာဒိနံ အသင်္ဂဟိတတာ န နတ္ထိ၊
 အတ္ထဝါတိ တဿာ (ထို အသင်္ဂဟိတတာ၏) အ တာဝေါ အနေကန္တိကော။ - အနူ။]

ဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတတာ၊ မသိမ်းယူမရေတွက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ န နတ္ထိ၊ မရှိမဟုတ် ရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အသင်္ဂဟိတတာယ၊ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဓာတ်ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၏။ အဘဝေါ၊ မရှိခြင်းသည်။ အနေကန္တိကော၊ အနေကန္တိက အကြောင်းတည်း။ (ဓမ္မာယတန အစရှိသော တရားတို့၌ မရနိုင်ပဲ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော အချို့ တရားတို့၌သာ ရနိုင်သောအကြောင်းတည်း။) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော အသင်္ဂဟိတတာယ၏ မရှိခြင်း ယုံသော အကြောင်း၏ အနေကန္တိက အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ပုဗ္ဗေ၊ ရှေ့၌။ (မယာ၊ သည်။) ဝုတ္တနယေနော၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာလျှင်။ အဂ္ဂဟိတာနံ၊ ဒုတိယနယ၌ မယူအပ်ကုန်သော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ အဂ္ဂဟဏေ၊ မယူခြင်း၌၎င်း။ ဂဟိတာနံ၊ ဒုတိယနယ၌ ယူအပ်ကုန်သော စင်္ကာယတန အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဂဟဏေ စ၊ ယူခြင်း၌၎င်း။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အနိဒ္ဒေသနံ ပုနဒေဝ သပ္ပဋိဗန္ဓိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပုဒ်အပေါင်း၌။ အနိဒ္ဒေသနန္တိ တေနေ၊ အနိဒ္ဒေသနံ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ (ဒဿိတာ-၌ စပ်။) သနိဒ္ဒေသန သပ္ပဋိဗန္ဓိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပုဒ်၌။ ၎ုတ္တေန၊ ဟောတော် မူအပ်ပြီးသော။ သပ္ပဋိဗသဇ္ဇေန၊ သပ္ပဋိဗသဇ္ဇာနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ (အနိဒ္ဒေသနံ၊

၁။ ဓာသ္မာ (ပေ) ကာရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော “အသင်္ဂဟိတတာယ အဘာဝ” ဟူသော အကြောင်းသည် မသင့်လျှင် ဓမ္မာယတန စသည်ကို မယူခြင်း၌ အကြောင်းကို အဘယ်သို့ သိထိုက်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တသ္မာ” စသော ဖလဝါကျကို မိန့်သည်။ ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းတို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော အကြောင်း၏ မသင့်ရကား ရှေး၌ မိမိဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်းသာ မယူအပ်သော တရားတို့ကို မယူခြင်း၊ ယူအပ်သော တရားတို့ကို ယူခြင်း၌ အကြောင်းကို သိထိုက်ပါသည်-ဟုလို။

ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနော။ “သမုဒယသစ္စသုခိန္ဒြိယာဒိသဒိသာနိ ပန” စသော ဝါကျ၌ သင်္ဂါဟက အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကို၎င်း၊ အသင်္ဂါဟက အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကို၎င်း၊ ပါ-ပါးရံ၏ မရှိခြင်းကို၎င်း ဤဒုတိယ နယဝယ် မဆောင်ယူခြင်း၏ အကြောင်းဟု ဆိုခဲ့၏။ ခန္ဓာအတွက် (တနည်း) ခန္ဓာအာယတန အတွက် သင်္ဂါဟက အဖြစ်၊ အာယတန ဓာတ်အတွက် (တနည်း) ဓာတ်အတွက် အသင်္ဂါဟက အဖြစ်၏ ရှိခြင်းကို ဤဒုတိယ နယဝယ် ဆောင်ယူခြင်း၏ အကြောင်းဟု ဆိုခဲ့၏။ ထို ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကို ဤဒုတိယ နယဝယ် ယူခြင်း၊ မယူခြင်း၏ အကြောင်းဟု သိထိုက်ပါသည်။ [ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနောတိ သမုဒယသစ္စသုခိန္ဒြိယာဒိသဒိသာနိ (ပေ) ဥဒ္ဓဋ္ဌာနိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိတိ ဝုတ္တနယေနာ - မခု။

အနိဒဿ ပုဒ်ကို။) ယောဇေတော၊ ယှဉ်စေ၍။ အနိဒဿနသပုဋိဿ၊ အနိဒဿနသပုဋိဿတရားတို့ကို။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ [ပုဒ်တို့ကို ပြနေရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် “အနိဒဿနသပုဋိဿံ ဒဿိတံ (အနိဒဿနသပုဋိဿပုဒ်ကို ပြအပ်ပြီ)” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည် ထင်သည်။ ဆိုလိုရင်းကား- ဂါထာ၌ “အနိဒဿနံ” ဟုသာ ရှိသော်လည်း ရှေ့၌ ပါသော သနိဒဿနသပုဋိဿံ ပုဒ်မှ သပုဋိဿံ ကို ယူ၍ “အနိဒဿန သပုဋိဿံ” ဟု ပုဒ်တမျိုးကို ပြသည်-ဟူလို။]

ပုနဒေဝါတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤ ပါဠိဖြင့်။ တတ္ထေဝ၊ ထို သနိဒဿနသပုဋိဿံ ပုဒ်၌ပင်။ အဝသိဋ္ဌံ၊ ကြွင်းကျန်ရစ်သော။ (သပုဋိဿံကို ယူလိုက်သော်အခါ ကြွင်းကျန်ရစ်သော။) သနိဒဿနပဒံ၊ သနိဒဿနပုဒ်ကို။ နိဝတ္ထိတွာ၊ ပြန်နစ်၍။ ဂဏှန္တော၊ ယူလျက်။ သနိဒဿနဂုဏပဒံ၊ သနိဒဿန ဟူသော ဒုဂ်ပုဒ်ကို။ (ဘဂဝါ) ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “သင်္ဂဟကာရော” ဟု ကတ္တား ထည့်၏။]

စက္ခာယတနေန စက္ခာယတန မေဝေကံ သင်္ဂဟိတန္တိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (မဆိုသင့်-ဟူလို။) [ဤ ဝါကျ၌ “စက္ခာယတနေန” ကို ရွှေဝါကျမှ ဝိကာဆရာ ယူထားသည်။] ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ စက္ခာယတနေန (ပေ) န သက္ကာ၊ နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ) ကြောင့်။ စက္ခာယတနေန၊ သည်။ စက္ခာယတနံ၊ ကို။ အာယတနသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတန္တိ စ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်၏ ဟူ၍၎င်း။ အသင်္ဂဟိတန္တိ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ န ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ မဆိုလိုက်။ ဣတိ အယံ နယော၊ ဤ နည်းကို။ (မယာ၊ သည်။) ဒဿိတော၊ ပြအပ်ပြီ။ [“န စ သော ဝေ တဿ သင်္ဂါဟကော ဝါ အသင်္ဂါဟကော ဝါ ဟောတိ” ဟု အောက်၌ ပြအပ်ခဲ့ပြီ။] ဣတိ (တသ္မာ)၊ ကြောင့်။ စက္ခာယတနေန (ပေ) န သက္ကာ။ ဝေ၊ တူ။

၁။ ပုနဒေဝါတိ ဧတေန (ပေ) ဒဿေတိ။ ။ ရှေ့၌ ဆိုအပ် ပြီးသော သနိဒဿနသပုဋိဿ ပုဒ်ကိုပင် “တတ္ထေဝ” ဟု တ-သဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်ပြသည်။ ထို ပုဒ်၌ပင် “ကြွင်းကျန်သော” ဟူရာ၌ သပုဋိဿ ပုဒ်ကိုသာ ယူခဲ့သောကြောင့် “ကြွင်းကျန်နေသော သနိဒဿနပုဒ်” ဟု ဆိုလိုသည်။ “နိဝတ္ထေတွာ ဂဏှန္တော” ၌ “နိဝတ္ထန” ဟူသည် နစ်စေခြင်း၊ တားမြစ်ခြင်း အနက်ဟောမဟုတ်။ တဖန် ပြန်နစ်၍ သုံးသပ်သော နိဝတ္ထနတည်း။ ထို့ကြောင့် ကာရိတ်ပစ္စည်းမပါဘဲ “နိဝတ္ထိတွာ” ဟု ပါဠိရှိပါစေ။

၂။ ဧဝံ သဒ္ဓတ္ထ (ပေ) ဧယာဇေတဗ္ဗာ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓေန ရူပက္ခန္ဓော ခန္ဓ-သင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတော” ကဲ့သို့ သိမ်းယူ ရေတွက် တတ်သော တရားကလည်း ရူပက္ခန္ဓာ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သော

သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောဝါရတို့၌။ တဿေဝ။ ထိုဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓာ စသော အပေါင်းကို ပင်လျှင်၎င်း။ သမုဒါယေကဒေသာနဉ္စ၊ ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓာ အစရှိသော အပေါင်း၏ တစိတ်တဒေသဖြစ်သော စက္ကာယတန စသည်တို့ကို၎င်း။ သင်္ဂါဟကသင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓာ စသော တရားသည် သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်၏။ ဣတိဝစနေသု၊ ဤသို့သောစကားတို့၌၎င်း။ (တဿေဝ၊ ကိုပင်လျှင်၎င်း။ သမုဒါယေကဒေသာနဉ္စ၊ တို့ကို၎င်း။) အသင်္ဂါဟက အသင်္ဂဟိတံ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သော ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓာ စသော တရားသည် မသိမ်းယူမရေတွက်အပ်။ ဣတိဝစနေသု စ၊ ဤသို့သော စကားတို့၌၎င်း။ တဒဝတ္ထဗ္ဗတာ၊ ထို စကား တို့၏ မဆိုထိုက် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

ဟိ၊ မုနံ။ အသင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော ဝေ၊ မသိမ်းယူမရေတွက်တတ် သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်သာ။ စက္ကာယတနာဒိနိ၊ စက္ကာယတန အစ ရှိသော တရားတို့ကို။ စက္ကာယတနာဒိဟိ၊ စက္ကာယတန အစ ရှိသော ကတ္တာတို့သည်။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ န ဝုစ္စန္တိ၊ ဟောတော် မမူအပ်ကုန်။ သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (စက္ကာယတနာဒိနိ၊ တို့ကို။ စက္ကာယတနာဒိဟိ၊ တို့သည်။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ ကုန်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ န ဝုစ္စန္တိ၊ ဟောတော် မမူအပ်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ [“စက္ကာယတ-” နေန ယေ ဓမ္မာ အာယတနသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ”ဟု ဟောတော်မမူအပ်။ ထိုသို့ ဟောတော်မမူခြင်းသည် သင်္ဂါဟက အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့် ဟော- တော် မမူခြင်း မဟုတ်၊ အသင်္ဂါဟက အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်သာ ဟော- တော် မမူခြင်း ဖြစ်သည်-ဟူလို။] ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဓုတိယ နယ အပ္ပုဋ် ပြီး၏။

တရားကလည်း ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓာ ဖြစ်နေသော စက္ကားရပ်ကို ရည်ရွယ်၍ “တဿေဝ သင်္ဂါ- ဟကသင်္ဂဟိတံ”ဟု ဆိုသည်။ “ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓေန စက္ကာယတနံ ဧကေန ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတံ” ကဲ့သို့ သိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သော တရားက အပေါင်း ဖြစ်၍ သိမ်းယူရေတွက်အပ် သော တရားက အစိတ် ဖြစ်နေသော စက္ကားရပ်ကို ရည်ရွယ်၍ “သမုဒါယေက- ဒေသာနဉ္စ သင်္ဂါဟကသင်္ဂဟိတံ”ဟု ဆိုသည်။ “ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓေန ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓော ကောဒသ- ဟာယတနေဟိ အသင်္ဂဟိတော” ကဲ့သို့ ကတ္တာ တလည်း ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓာ၊ ကံကလည်း ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓာ ဖြစ်နေသော စက္ကားရပ်ကို ရည်ရွယ်၍ “တဿေဝ အသင်္ဂါဟက အသင်- ဟိတံ”ဟု ဆိုသည်။ “ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓေန စက္ကာယတနံ ဧကေနာယတနေန အသင်္ဂဟိတံ” ကဲ့သို့ ဂ္ဂပုဂ္ဂန္ဓာ ဟူသော အသင်္ဂါဟက ကတ္တာက စက္ကာယတန တည်းဟူသော တစိတ်တဒေသ တရားတို့ကို မရေတွက်နိုင်ပုံကို ရည်ရွယ်၍ “သမုဒါယေကဒေသာ- နဉ္စ အသင်္ဂါဟကအသင်္ဂဟိတံ”ဟု ဆိုသည်။ ထို စကားမျိုးတို့၏ ဟောတော် မမူထိုက် ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို နေရာတိုင်း၌ ယှဉ်စေရမည်။ အသုံးပြုရမည်- ဟူလို။

၃။ တတိယနယ

အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၁၇၉။ အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒနိဗ္ဗေသေ^၁။ ဌ။ (ဂ္ဂပက္ခန္ဓာဒီနံ၊ ဂ္ဂပက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို။ အဂ္ဂဟဏံ၊ မယူခြင်းကို၎င်း။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီနံ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းကို၎င်း။ ဝေ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတပ္ပံ၊ သိထိုက်၏။) ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတေသု၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သော တရားတို့တွင်။ ဝေဒနာဒီနံ၊ ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော။ တိတ္ထံ၊ ၃-ပါးကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ စေတသိက်ခန္ဓာတို့၏၎င်း။ နိဗ္ဗာနဿ စ၊ နိဗ္ဗာန်၏၎င်း။ သုခုမဂ္ဂပေန၊ သုခုမရုပ်ဟူသော ဂ္ဂပက္ခန္ဓာတစိတ်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ အာယတနဓာတုသဘာဂတ္ထေ၊ အာယတန ဓာတ်အားဖြင့် သဘောတူကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ ရှိပါသော်လည်း။ သုခုမဂ္ဂပမေဝ၊ သုခုမရုပ်ချည်းသာ။ န ဂ္ဂပက္ခန္ဓော၊ ဂ္ဂပက္ခန္ဓာမဟုတ်။ [သြဠာရိကရုပ်လည်း ပါရသေးသည်ဟူလို] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန၊ အပေါင်းဖြစ်သော ဂ္ဂပက္ခန္ဓာနှင့်။ (သဟ၊ တကွ။ ဝေဒနာဒီနံ တိတ္ထံ ခန္ဓာနံ နိဗ္ဗာနဿ စ) အာယတန ဓာတုသဘာဂတ္ထံ၊ အာယတန ဓာတ်အားဖြင့် သဘောတူကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေန၊ ထို ဂ္ဂပက္ခန္ဓာသည်။ တာနိ၊ ထိုဝေဒနာ အစရှိသော စေတသိက်ခန္ဓာ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော တရားတို့ကို။ အာယတန ဓာတု-

၁။ အသင်္ဂဟိတေန (ဧပ) ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန။ ။ အဋ္ဌကထာ အဖွင့်ကို လိုက်၍ မဖွင့်မီ မိမိအလိုအတိုင်း ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒ နိဗ္ဗေသေ” ဟု မိန့်သည်။ ထို တတိယနယနိဗ္ဗေသဌံ ဂ္ဂပက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မမူခြင်း၏ အကြောင်းကို ရှေးဦးစွာပြလို၍ “ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဤ “ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန” မှ စ၍ “ဣဓာဓိပေတော” တိုင်အောင် ဂ္ဂပက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မမူခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသောစကားတည်း။

၂။ တသ္မာ (ဧပ) သင်္ဂဟိတာနိ။ ။ ရှေ့ပါကျွန်ုပ် “ဝေဒနာဒီနံ (ပေ) သတိပိ” ဟူသောစကားဖြင့် ဝေဒနာ စသော နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့၏ ဂ္ဂပက္ခန္ဓာ တစိတ်ဖြစ်သော သုခုမရုပ်နှင့် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်အားဖြင့် သဘောတူသည်၏အဖြစ်ကို ပြ၏။ “ထိုသို့ သဘောတူသော်လည်း” ဟု တစိတ်အားဖြင့် သဘောတူပုံကို မလိုအပ်ဟု ပယ်သည်။ “န သုခုမဂ္ဂပမေဝ (ပေ) နတ္ထိ” ဖြင့် ထိုဝေဒနာ စသည်တို့၏ ဂ္ဂပက္ခန္ဓာဟူသော အပေါင်းနှင့် သဘာဝမဖြစ်ပုံကို ပြသည်။ ထိုသို့ သဘာဝအဖြစ် မရှိသောကြောင့် အာယတနဓာတုသင်္ဂဟိတဖြင့် သင်္ဂဟိတအဖြစ် မရှိနိုင်ရကား အသင်္ဂဟိတ ရှေ့သွားရှိသော သင်္ဂဟိတ တတိယနယဌံ ဂ္ဂပက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မမူအပ်ပါ-ဟူလို။ [ယသ္မာ ဧဝေသသဘာဂတာ သမုဒါယသဘာဂတာ န ဟောတိ၊ တသ္မာ။- အနံ။]

သင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ န သင်္ဂဟိ-
 တာနိ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်။ ကေဝလံ၊ အသင်္ဂဟိတမဖက် သက်
 သက်။ (တေန၊ ထိုဂ္ဂပက္ခန္ဓာသည်။ တာနိ၊ ထိုဝေဒနာ အစရှိသော ၃-ပါး
 သော စေတသိက်ခန္ဓာ နိဗ္ဗာန်ဟူသော တရားတို့ကို။ အာယတနံ၊ ဓာတုသင်္ဂ-
 ဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။) သင်္ဂဟိတာနေဝံ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်သည်သာ။ (န
 ဟောန္တိ၊ မဟုတ်ကုန်သည်။ န၊ မဟုတ်သေး။ တေန၊ ထို ဂ္ဂပက္ခန္ဓာသည်။
 တာနိ၊ ထိုဝေဒနာ အစရှိသော ၃-ပါးသော စေတသိက်ခန္ဓာ နိဗ္ဗာန်တို့ကို။
 တေဟိ သင်္ဂဟေဟိ၊ ထို အာယတနသင်္ဂဟ၊ ဓာတုသင်္ဂဟ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိ-
 တာနိပိ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သည်လည်း။ န ဟောန္တေဝ၊ မဖြစ်ကုန်
 သည်သာ။ (ကတ္တာ၊ နည်း။) တဒေကဒေသေန၊ ထိုအပေါင်းဖြစ်သော ဂ္ဂပ-
 က္ခန္ဓဝင်္ဂါ တစိတ်ဖြစ်သော။ သုဓမ္မဂ္ဂပေန၊ သုဓမ္မဂရုပ်နှင့်။ (သဟ၊ တက္ခ။)
 အာယတနဓာတုသဘာဂတ္တာ၊ အာယတန ဓာတ်အားဖြင့် သဘောတို့ကုန်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သင်္ဂဟိတ၊ အသင်္ဂဟိတ
 ၂-မျိုးလုံး မရှိပါသော်လည်း။ ဣမ၊ ဤ တတိယနယနိဗ္ဗေသဝဂါရ၌။ သင်္ဂ-
 ဟိတာဘာဝေါ ဝေ၊ သင်္ဂဟိတ၏ မရှိခြင်းကိုသာ။ အဓိပ္ပေတော၊ အလိုရှိ)
 အပ်၏။

ပန၊ ကား။ ဝိညာဏက္ခန္ဓစက္ခာယတနာဒိဟိ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ စက္ခာယတန
 အစရှိသောတရားတို့သည်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ ခန္ဓာဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်

၁။ န ကေဝလံ (ပေ) သဘာဂတ္တာ။ ။ ရှေ့ဝါကျ၌ တစိတ်တဒေသ သဘော
 မတူလျှင် သင်္ဂဟိတ အဖြစ်ဖြင့် မရှိနိုင်
 ပုံကို ပြခဲ့၏။ ထိုသို့ “တစိတ်တဒေသသဘောမတူလျှင် သင်္ဂဟိတအဖြစ် မရှိနိုင်သကဲ့သို့
 တစိတ်တဒေသ သဘောတူနေလျှင်လည်း အသင်္ဂဟိတအဖြစ် မရှိနိုင်”ဟု ပြလိုသော်
 ကြောင့် “န ကေဝလံ (ပေ) သဘာဂတ္တာ”ဟု မိန့်သည်။ [ယထာ စံ ကေဒေသဝိသ-
 ဘာဂတယ န သင်္ဂဟိတော၊ စံ ကေဒေသသဘာဂတာယ အသင်္ဂဟိတတာပိ နတ္ထိ-
 တိ ဒေသေန္တော န ကေဝလန္တိအာဒိမာဟ။ သင်္ဂဟိတတာနေဝ န + န ဟောန္တိတိ
 ယောဇနာ။-အန။]

၂။ သင်္ဂဟိတာ (ပေ) အဓိပ္ပေတော။ ။ ရှေ့ဝါကျ၌ သင်္ဂဟိတအဖြစ် မရှိပုံ
 ကဲ့သို့ အသင်္ဂဟိတ အဖြစ် မရှိပုံ
 (၂-မျိုးစုံ)ကို ပြခဲ့ပါသော်လည်း “ဤ နယ-က သင်္ဂဟိတ တရားတို့ကို ပုံစွာဝိသဇန
 ပြုရာ နယ ဖြစ်သောကြောင့် သင်္ဂဟိတ မရှိခြင်းသာ(ဤ နယဝယ် ဟောတော်မူခြင်း
 ၌) လိုရင်းဖြစ်သည်”-ဟူလိ။

၃။ ဝိညာဏက္ခန္ဓ (ဝေ) န သင်္ဂဟိတာ။ ။ ဂ္ဂပက္ခန္ဓာကို မယူခြင်း၏အကြောင်း
 ကို ပြပြီး၍ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ နှင့်
 စက္ခာယတန စသော ရုပ်အာယတနတို့ကို မယူခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသော

အပ်ကုန်သော။ တေ၊ ထိုဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ သုခုမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် တို့သည်။ တေဟိ၊ ထိုဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ စက္ခာယတန အစရှိသော တရားတို့နှင့်။ ကထဉ္စိ၊ ခန္ဓာ အစရှိသော တစုံတခုသော အပြားအားဖြင့်။ န သမ္ပိဿာ၊ မရောနှောကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗတာ၊ အလုံးစုံသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်အပြားဖြင့်။ တေ၊ ထိုဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ သုခုမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် တို့ကို။ တေဟိ၊ ထိုဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ စက္ခာယတန အစရှိသော တရားတို့သည်။ န သင်္ဂဟိတာ၊ မသိမ်းယူမရေတွက်အပ်ကုန်။

၈။ သည်သာမတသေး။ ပဉ္စက္ခန္ဓသမုဒါယဘူတေဟိ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး အပေါင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒုက္ခသစ္စာဒီဟိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်းခန္ဓာဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည်။ (အာယတန ဓာတ်တုသင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သည်။ န ဟောတိ) ဝိယ၊ မဖြစ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) တေဟိ၊ ထို ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ အာယတနဓာတ်တုသင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ သည်။ န ဟောတိ။ [ဤစကားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ စသည်တို့ကို မယူရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသည်။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သင်္ဂါဟကတ္တာတာဝတော ဝေ၊ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်သည်

ကြောင့် “ဝိညာဏက္ခန္ဓစက္ခာယတနာဒီဟိ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် မသိမ်းယူမရေတွက်အပ်သော အသင်္ဂဟိတတရားတို့ဟူသည် ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့တည်း။ စက္ခာယတန စသည်တို့သည် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော အသင်္ဂဟိတ တရားတို့ဟူသည် ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓ၊ နိဗ္ဗာန် တို့တည်း။ တေဖြင့် ထိုတရားတို့ကို စွဲ၍ တေဟိဖြင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓ၊ စက္ခာယတန စသည်တို့ကို စွဲပါ။ “ကထဉ္စိ”ကို “ကေနပိ ပကာရေန” ဟု အနုဋီကာဖွင့်၏။ “ခန္ဓာအပြား၊ အာယတနအပြား၊ ဓာတ်အပြားတို့တွင် မည်သည့်အပြားအားဖြင့်မျှ န သမ္ပိဿာ-မရောနှောကြကုန်” ဟုလှို။ ထိုတရားတို့သည် ထိုတရားတို့နှင့် မည်သည့်အပြားအားဖြင့်မျှ မရောနှောကြသောကြောင့် သင်္ဂဟိတ အဖြစ် မရှိရထား ဤ နယ၌ မယူအပ်ကုန်။

၉။ န ဒုက္ခသစ္စာဒီဟိ၊ ၈။ ။ ဒုက္ခသစ္စာ စသည်တို့ကို မယူခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလို၍ “န ဒုက္ခသစ္စာဒီဟိ စ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ စသည်တို့သည် ခန္ဓဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို အာယတနဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်။ ရူပက္ခန္ဓာ၏ ခန္ဓဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို အာယတနဓာတ်တုသင်္ဂဟေဟိဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကြောင်းမှာ ထင်ရှားသောကြောင့် ပုပမ-အဖြစ်ဖြင့် ငြထားသည်။

၂။ တသ္မာ (၃-ပေ) အဋ္ဌတဏှံ ။ “ဝေရူပါနန္တိ ရူပက္ခန္ဓ ဝိညာဏက္ခန္ဓ စက္ခာယတနာဒိနံ” ဟု အနုဋီကာ၌ ရှိသော်လည်း ဒုက္ခသစ္စာ စသည်ကိုမူပါ ပြခဲ့သောကြောင့် “ဝေရူပါနန္တိ ရူပက္ခန္ဓဝိညာဏက္ခန္ဓာဒိ-

သိမ်းယူရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်သာလျှင်။ ဝေရူပါနံ၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော ရူပက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ စက္ကာယတန အစရှိသော တရား၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသောတရားတို့ကို။ အသင်္ဂါဟကဘာဝေန၊ ခန္ဓာဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဂ္ဂဟဏံ၊ မယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။

ပန၊ အဖို့တပါးကား။ သနိဗ္ဗာနပဉ္စက္ခန္ဓသမုဒါယဘူတာနံ၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် တကွ ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ အဗျာကတဓမ္မာဒိနံ၊ အဗျာကတဓမ္မ အစရှိသော တရားတို့၏။ အသင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတောဝ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်ပင်။ (အဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဟံ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသ္မာ သနိဗ္ဗာနပဉ္စက္ခန္ဓသမုဒါယဘူတာနံ၊ ကုန်သော။ အဗျာကတဓမ္မာဒိနံ၊ တို့၏။ အသင်္ဂါ-

ဒုက္ခသစ္စာဒိနံ”ဟု ရှိသော မရဋီကာအဖွင့်က ကောင်းသည်။ အနုဋီကာ၌ ပါဠိပျက် နေဟန်တူသည်။ [“သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော ဝေ” ၌ ဝေသဒ္ဓါဖြင့် အသင်္ဂါဟကတ္တာအဘာဝကို ကန့်။ ဒုက္ခသစ္စာစသည်တို့က နိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓာဖြင့် မရေတွက်အပ်သောကြောင့် အသင်္ဂါဟက အဖြစ်ကား မရှိမဟုတ်၊ ရှိပါသည်-ဟုလို။]

၁။ သနိဗ္ဗာနံ (ပေ) ဘာဝတော။ ။ အဗျာကတ စသောပုဒ်တို့ကို ဟောတော် မမူခြင်း၏အကြောင်းကို ပြလို၍ “သနိဗ္ဗာနံ (ပေ) ဘာဝတော”ဟု မိန့်သည်။ ဤ ဝါကျ၌ အဗျာကတဓမ္မ အရဝယ် နိဗ္ဗာန်လည်း ပါဝင်သောကြောင့် ခန္ဓာဖြင့် မသိမ်းယူအပ်သော အသင်္ဂါဟက တရား မကျန်တော့။ အသင်္ဂါဟက တရားမကျန်လျှင် အဗျာကတ တရားတို့မှာ အသင်္ဂါဟက (ကတ္တု) သတ္တိလည်း မရှိတော့။ ထို့ကြောင့် ဤဒုတိယနယ၌ အဗျာကတ စသော တရားတို့ကို ယူတော်မမူအပ်ကုန်။

ဘာဝတောဝ (စ) ။ ။ “အသင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတောဝ” နေရာ၌ မရဋီကာ၌ “အသင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော ဝေ” ဟု စ သဒ္ဓါဖြင့် ရှိသောမူကို ကြည့်၍ ထိုစသဒ္ဓါဖြင့် “သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော ဝေ”ဟု ထည့်ဖို့ရန် ဖွင့်၏။ [အသင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော ဝေ သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော ဝေ အဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ-မရူ] မိမိကား-အရင်းမူလအစ ဖြစ်သော ခန္ဓအသင်္ဂါဟကရှိမှ နောက်လိုက် အာယတနဓာတု သင်္ဂါဟက ရှိနိုင်၏။ ဤ အဗျာကတ တရားတို့၌ကား အရင်းမူလဖြစ်သော အသင်္ဂါဟက အဖြစ်သည်ပင် မရှိရကား နောက်လိုက် သင်္ဂါဟက အဖြစ် မရှိမှုကို အထူးဆိုဖွယ် မလိုသောကြောင့် သမ္ဘာဝနာဓောတက ဝေ ဖြင့် “အသင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတောဝ”ဟုသောပါဠိသာ မူလပါဠိဟု ထင်သည်။ ဥပမာ- သင်္ဂါဟက-အသင်္ဂါဟကပဉ္စ ဖြစ်သော ; ဒုတိယနယတုန်းက အရင်းမူလ သင်္ဂါဟက အဖြစ်ကို “ သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော ဝေ ဝေရူပါနံ အဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ ” ဟု ဆိုခဲ့စကဲ့သို့ တည်း။

ဟကတ္တံ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ နည်း။ ဤသို့ ပုစ္ဆာဝါကျ ထည့်ပါ။) ဟိ (ယသွာ)၊
 ကြောင့်။ ယဿ (ဓမ္မဇာတဿ)၊ အကြင် တရားသဘောကို။ တေ၊ ထိုအဗျာ-
 ကတဓမ္မ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ အသင်္ဂါဟကော၊
 မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန်သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ကဉ္စိ၊ တစုံတခု
 သော။ တံ(ဓမ္မဇာတံ)၊ ထိုတရားသဘောသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိတော့။ စ၊
 သည်သာမကသေး။ အတ္တာ၊ မိမိဟူသော အဗျာကတ အစရှိသော တရား
 သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဧကဒေသော၊ မိမိ၏ တစိတ်ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ
 စသောတရားသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ အတ္ထေကဒေသသဘာဂေါ စ၊ မိမိ၏
 တစိတ်နှင့် သဘောတူသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် စသော တရားသည်၎င်း။
 ဝါ၊ ကို၎င်း။ အတ္တနာ၊ မိမိဟူသောအဗျာကတစသောတရားသည်။ အသင်္ဂ-

၁။ န ဟိ (ဝေ) သိယံ။ ။ “အဗျာကတ စသောတရားတို့၌ အဟယံကြောင့်
 အသင်္ဂါဟက အဖြစ် မရှိပါသနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိ
 သောကြောင့် “န ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဤအလို ဟေတုဇောတက တည်း။
 ထို့ကြောင့် ဟေတုဇောတက ကြံ၍ နိဿယ၌ အနက်ပေးထားပါသည်။ ဒဋ္ဌိ ဇောတက
 လည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏။

၂။ န * (ဝေ) ဟောတီတိ။ ။ ဤဝါကျကား ရှေ့မူလဟေတုဝါကျကို ကူညီ
 သော မူလဟေတုဝါကျတည်း။ [အကြောင်းမစုံ၊
 လောင်းပြန်တုံ၊ မှတ်ကုန် ဟိတ်ကူတည်း။] “အသင်္ဂါဟကတ္တအဘာဝတော (မသိမ်း
 ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်)” ဟု ဆရာဆို၏။ “မိမိကို၎င်း၊ မိမိ၏ တစိတ်
 ကို၎င်း၊ မိမိဘစိတ်နှင့် သဘာဝဖြစ်သောတရားကို၎င်း၊ မိမိက မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်
 သည် မဟုတ်ပါလော” ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် “န * အတ္တာ” စသည်ကို
 မိန့်။ “မိမိသည်၎င်း၊ မိမိ၏ တစိတ်သည်၎င်း၊ မိမိ၏ တစိတ်နှင့် သဘာဝတရားသည်
 ၎င်း မိမိက မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်သောတရား မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် “အသင်္ဂါဟ-
 ကတ္တာဘာဝတော” ဟု ဆိုခဲ့သည်-ဟူလို။

အတ္တာ စသည်။ ။ [အတ္တာတိ အဗျာကတဓမ္မာဒိ သန္ဓာယာဟ၊ ဧကဒေသောတိ
 ရူပက္ခန္ဓာဒိ ၊ အတ္ထေကဒေသသဘာဂေါတိ နိဗ္ဗာန်။ တံ ဟိ ဓမ္မာ-
 ယတန ဓမ္မဓာတုပရိယာပန္နတာယ တဒေကဒေသ သဘာဂေါ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သည် အဗျာ-
 ကတဓမ္မ တို့၏ တစိတ်နှင့် သဘောတူ၏- အန။] ဤသို့ နိဗ္ဗာန်ကို အတ္ထေကဒေသ
 သဘာဝ အဖြစ်ဖြင့် ယူထားသည်ကို မရဋီကာ မနှစ်သက်။ နိဗ္ဗာန်သည် အဗျာကတ
 တရားတို့၏ ဧကဒေသသာဖြစ်၍ ဧကဒေသသဘာဝ မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် “ကုသလာ-
 ကုသလာဒိ” ဟု မရဋီကာ ယူသည်။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်သည် အဗျာကတ တစိတ်
 ဖြစ်သော ဝိပါက်၊ ကြိယာ တို့နှင့် နာမ်တရားချင်း သဘာဝ ဖြစ်၏။ စာအုပ်တို့၌
 “အတ္တနော ဧကဒေသော” ဟု ရှိ၏။ “အတ္တနော၊ ၏။ ဧကဒေသော စ၊ ၎င်း” ဟု
 လည်း အနက်ပေးကြ၏။ သို့သော် “မိမိသည် မိမိကို မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်” ဟု လာ
 ရာ၌ “အတ္တ၊ ဧကဒေသ၊ အတ္ထေကဒေသသဘာဝ” ဟု ၃-ဌာန ရှိရိုးဖြစ်သောကြောင့်
 “အတ္တာ” ဟု ရှိမှ ထုံးစံကျသည်။

ဟိတော၊ အပ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သနိဗ္ဗာနပုဂ္ဂန္ဓ-
သမုဒါယဘူတာနံ အဗျာကတဓမ္မာဒိနံ အသင်္ဂါဟကတ္တံ နတ္ထိ။ မရှိ။)

ပန၊ မယူခြင်း၏ အကြောင်းမှတစ်ပါး ယူခြင်း၏ အကြောင်းကား။
အတ္တနာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသော မိမိသည်။ အသင်္ဂါဟိတသင်္ဂါဟကတ္တာ၊ ခန္ဓာ
ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော တရားတို့ကို အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်
သိမ်းယူရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိနံ၊ ဝေဒ-
နာက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့ကို။ ဂဟဏံ၊ ဤ တတိယနယ၌ ယူခြင်းကို။
ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ (မိမိ၏အတ္တနောမတိတည်း။)

ပန၊ ကား။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ ယေ၊ ဓမ္မာယတနေန သင်္ဂဟိတာတိ၊
ဟူသော။ ယံ(ဝစနံ)ကို။ ဝတ္ထံ၊ ပြီ။ တံ(ဝစနံ)၊ ကို။ ဝတ္ထု၊ ငှါ၊ နသက္ကာ။
(ကသွာ တံ ဝတ္ထု န သက္ကာ၊ နည်း။) ဟိ၊ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။
ဓမ္မာယတနေန၊ သည်။ ကေနစိ၊ တစုံတခုသော။ သင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ
ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ သော။ ကောစိ၊
တစုံတခုသော။ ဓမ္မော၊ တရားသည်။ န အတ္ထိ။ (တသွာ တံ ဝတ္ထု န
သက္ကာ။)

၁။ အတ္တနာ (ပေ) ဂဟဏံ ကတံ။ ။ ဤစကားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်တို့ကို
ဤ နယ၌ ယူရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြ
သည်။ “မိမိဟူသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်သည် ခန္ဓာဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်
သော သညာ၊ သင်္ခါရ၊ သုခုမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်ရွယ်၍ “အတ္တနာ အသင်္ဂဟိတ”ဟု
ဆိုသည်။ ထို အသင်္ဂဟိတ တရားတို့ကို မိမိက ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်ဖြင့် သိမ်းယူ ရေ
တွက်နိုင်သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “အတ္တနာ အင်္ဂဟိတသင်္ဂါဟက”ဟု ဆိုသည်။ ဤသို့
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်တို့က အသင်္ဂဟိတသင်္ဂါဟက ဖြစ်သောကြောင့် အသင်္ဂဟိတနေ
သင်္ဂဟိတပဒ ဖြစ်သော ဤ တတိယနယ၌ ယူအပ်ပါသည်-ဟူလို။

၂။ ဓမ္မာယတနေန ဟိ (ပေ) အတ္ထိ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ယေ ဓမ္မာယတနေန
သင်္ဂဟိတာ၊ န တေ ရူပက္ခန္ဓေန သင်္ဂ-
ဟိတာ၊ နာမ”ဟု ဆိုထား၏။ ထိုတွင် “ရှေ့ အနိယမ စကားကို မဆိုအပ်ဟု ပယ်၍
ထိုသို့ပယ်ရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် “ဓမ္မာယတနေန ဟိ (ပေ) အတ္ထိ”
ဟု မိန့်သည်။ ထို့ကြောင့် “ကသွာ တံ ဝတ္ထု န သက္ကာ၊ ဟိ (ယသွာ) (ပေ) န အတ္ထိ၊
တသွာ တံ ဝတ္ထု န သက္ကာ”ဟု အနက်ပေးရသည်။ ဤအဓိပ္ပါယ်နှင့်အညီ “သင်္ဂဟိ-
တော အတ္ထိ”၏ နောက်၌ ပိုမိုရှိပါစေ။ ဆိုလိုရင်းကား— ဓမ္မာယတနသည် တစုံတခု
သော သင်္ဂဟဖြင့် မသိမ်းယူနိုင်သော တစုံတခုသောတရား မကျန်တော့သည်၏အဖြစ်
ကြောင့် “ယေ ဓမ္မာယတနေန သင်္ဂဟိတာ”ဟူသောစကားကို မဆိုသင့်-ဟူလို။ မှန်၏-
သင်္ဂဟိတ တရား ကျန်နေလျှင်သာ “ယေ ဓမ္မာယတနေန သင်္ဂဟိတာ”ဟု ဆိုရမည်။
ဤနေရာ၌ မကျန်သောကြောင့် “ယေ ဓမ္မာယတနေန သင်္ဂဟိတာ”ဟု မဆိုသင့်
တော့။

ဓမ္မာယတနဿ၊ ဇာ၊ (ဟိတ်ဇာသမ္ပန် ထည့်သည်။) ဝိသဘာဂက္ခန္ဓနိဗ္ဗာန-
 သမုဒါယတ္တာ၊ သဘောမတူသော ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့၏ အပေါင်း
 ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ ဖြင့်။ (ဓမ္မာယတနေန သင်္ဂဟိတော ကောစိ
 ဓမ္မော န အတ္ထိ။) သယမေဝ၊ မိမိဟူသော ဓမ္မာယတနကိုယ်တိုင်ပင်။ အတ္ထ-
 နော၊ မိမိဟူသော ဓမ္မာယတန ကို။ သင်္ဂါဟကံ၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သည်။
 န ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေဟိ စ၊ တို့ဖြင့်လည်း။
 (ဓမ္မာယတနေန သင်္ဂဟိတော ကောစိ ဓမ္မော န အတ္ထိ။ ကသ္မာ ဓမ္မာယတနေန
 သင်္ဂဟိတော ကောစိ ဓမ္မော န အတ္ထိ၊ နည်း။) သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော၊
 သိမ်းယူရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (ဓမ္မာယတနေန

၁။ ဝိသဘာဂက္ခန္ဓ (ပေ) ခန္ဓသင်္ဂဟေန။ ။ ရှေ့ဝါကျဝယ် “ကေနစိ သင်္ဂဟေန”
 အရ၌ “ခန္ဓသင်္ဂဟ, အာယတန-
 သင်္ဂဟ, ဓာတုသင်္ဂဟ” ၃-မျိုးလုံးပါဝင်၏။ ထိုတွင် ခန္ဓသင်္ဂဟေန၏ အကျယ်ကို ပြလို၍
 “ဝိသဘာဂက္ခန္ဓ (ပေ) ခန္ဓသင်္ဂဟေန” ဟု မိန့်သည်။ ဤ ၂-ပုဒ်မှ ၁-ဝါကျဖြစ်သော
 ကြောင့် သမုဒါယတ္တာ၏ နောက်၌ ပိုမရှိစေပဲ ခန္ဓသင်္ဂဟေန ၏ နောက်၌သာ ပိုမရှိ
 ပါစေ။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန ၏ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် ရှေ့ဝါကျမှယူ၍ စပ်ဖို့ရန် အနု
 ဋီကာ၌ “ဝိသဘာဂက္ခန္ဓ နိဗ္ဗာနသမုဒါယတ္တာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန (ဓမ္မာယတနေန န
 ကောစိ ဓမ္မော သင်္ဂဟိတော အတ္ထိ) တိ ယောဇနာ” ဟု အနက်ယောဇနာပုံ ဖွင့်ပြ
 သည်။ ဆိုလိုရင်းကား “ဓမ္မာယတန ဟူသည် သဘောမတူသော စေတသိက်ခန္ဓာ၊
 ရုပ်ခန္ဓာနှင့် နိဗ္ဗာန်တရားအပေါင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဓမ္မာယတနက ခန္ဓသင်္ဂဟဖြင့်
 မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော တစုံတခုသောတရား မရှိတော့” ဟူလို။

၂။ သယမေဝ (ပေ) ဓာတုသင်္ဂဟေဟိ စ။ ။ ဤစကားသည် “ကေနစိ သင်္ဂ-
 ဟေန” အရ အာယတနသင်္ဂဟ,
 ဓာတုသင်္ဂဟ မရှိပုံကို အကျယ်ပြသော စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် စ သဒ္ဓါဖြင့် ခန္ဓ-
 သင်္ဂဟေန ကို ဆည်း၍ ခန္ဓသင်္ဂဟေန တုန်းက လိုက်သကဲ့သို့ “ဓမ္မာယတနေန န
 ကောစိ ဓမ္မော သင်္ဂဟိတော အတ္ထိ” ကို လိုက်စေရသည်။ ဆိုလိုရင်းကို နိဿယအတိုင်း
 သိပါ။ [ဤဓာတုသင်္ဂဟေဟိ စ နောက်၌လည်း ပိုမရှိပါစေ။]

၃။ သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော။ ။ “ကသ္မာ ဓမ္မာယတနေန န ကောစိ ဓမ္မော
 သင်္ဂဟိတော အတ္ထိ” ဟု မူလဝါကျကို ပုစ္ဆာ
 ဝါကျ လုပ်၍ “သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော ဓမ္မာယတနေန န ကောစိ ဓမ္မော သင်္ဂ-
 ဟိတော အတ္ထိ” ဟု ဝိသဇ္ဇနဝါကျကို အပြည့်အစုံထည့်ပါ။ ဆိုလိုရင်းမှာ- “ဓမ္မာယတန
 ၌ မိမိအပြင် အခြားတရားတို့ကို ခန္ဓာ, အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်နိုင်
 သော သင်္ဂါဟကအဖြစ် မရှိသောကြောင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သင်္ဂဟိတ
 တရားလည်း တစုံတခုမျှ မရှိတော့” ဟူလို။

သင်္ဂဟိတော ကောစိ ဓမ္မော န အတ္ထိ။) ဣတိ။ သို့။ အယံ နယော၊ ကျိ။ ဒဿိ-
တော၊ ပြအပ်ပြီ။ (ဒုတိယနယတုန်းက ပြခဲ့ပြီ။) ဣတိ။ ကြောင့်။ တေဿ။
ဤဓမ္မာယတနေန သင်္ဂဟိတာ ဟူသောပါဌ်၏။ ဓမ္မာယတန ဂဏနေန၊ ရေတွက်
ကြောင်း၊ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မာယတနဖြင့်။ ဂဏိတာ၊ ရေတွက်အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ
အတ္ထော၊ ကျိ။ (ဒဗ္ဗဗော။)

ယာနိ (ပေ) ဂဟိတာနီတိ ဧတေန၊ ပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿေတိ-၌ စပ်။)
ဝိညာဏသမ္ပိဿိ၊ ဝိညာဏ်နှင့် ရောနှောသော။ ဓမ္မာယတနေကဒေသံ၊ ဓမ္မာ-
ယတန တစိတ်ကျိ။ ဒီပန္နောနိ၊ ပြတတ်ကုန်သော။ ဣဒ္ဓိပါဒါဒိပဒါနိ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ
အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ (ဝဇေတု-၌ စပ်။) ဩဠာရိကရူပသမ္ပိဿိ၊ ဩဠာ-
ရိကရုပ်နှင့် ရောနှောသော။ (ဓမ္မာယတနေကံဒေသံ၊ ကျိ။) ဒီပန္နောနိ၊ ကုန်
သော။ ရူပက္ခန္ဓာဒိပဒါနိ၊ ရူပက္ခန္ဓ အစရှိသောပုဒ်တို့ကို၎င်း။ သဗ္ဗေန၊ အလုံး
စုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံ အကုန်အစင်။ (တနည်း)၊
သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ ဓမ္မာယတနံ၊ ကျိ။ အဒီပန္နောနိ၊ မပြနိုင်ကုန်

၁။ ဣတိ အယံ နယော ခဿိတော။ ။ “အကြောင်း သင်္ဂါဟက အဖြစ် မရှိလျှင်
အကျိုးသင်္ဂဟိတ အဖြစ်လည်းမရှိ” ဟူ
သော ဤနည်းကို အောက်ဒုတိယနယ၌ “သင်္ဂါဟကတ္ထမေဝ ဧတေသံ နတ္ထိ၊ ယေန
(ယင်းသင်္ဂါဟက အဖြစ်၏ ရှိခြင်းကြောင့်) သင်္ဂဟိတဿ အသင်္ဂါဟကာ သိယုံတိ
သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော ဧဝ ဝေရူပပါနံ အဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု ပြအပ်ခဲ့ပြီ။
[ဂူဏိးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ကား “န စ သော ဧဝ တဿ သင်္ဂါဟကော အသင်္ဂါ-
ဟကော စ” စသည်ဖြင့် အောက်၌ပြအပ်ပြီ” ဟု အနက်ပေး၏။ ထိုအနက်၏ “သင်္ဂါ-
ဟကတ္တာဘာဝတော” ဟူသော ဤဟိတ်နှင့် သင့် မသင့်ကို စဉ်းစားပါ။ အခြား
နိဿယ တို့၌ကား ပျက်နေသောပုဒ်ကို မပြင်ပဲ အဓိပ္ပါယ်မရအောင် အနက်ပေးထား
သည်။

၂။ ဣတိ ဧတဿ (ပေ) အတ္ထော။ ။ “ဓမ္မာယတနေန” ပုဒ်ကို ကတ္တားအနက်
ပေးသောကြောင့် အဓိပ္ပါယ်မှန်မရပဲအပြစ်
ရနေလျှင် အဓိပ္ပါယ်အမှန်ရအောင် အဘယ်သို့ အနက်မှတ်ရပါမည်နည်း” ဟု မေး
ဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဣတိ ဧတဿ (ပေ) အတ္ထော” ဟု မိန့်သည်။ “ဓမ္မာယတနေန
သင်္ဂဟိတာ” ပုဒ်တို့အတွက် “ဓမ္မာယတနဂဏနေန ဂဏိတာ” ဟု အနက် ဆိုလျှင်
အဓိပ္ပါယ်မှန်လည်းရ၊ အပြစ်လည်း ကင်းနိုင်ပါသည်။ မှန်၏- “အကြင် စေတသိက်
သုခုမရုပ် နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို ဓမ္မာယတန ဟူသောအရေအတွက်ဖြင့် ရေတွက်အပ်
ကုန်၏။ ထိုတရားတို့ကို ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော အရေအတွက်ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်
ကုန်သည် မမည်” ဟု အနက်မှန်ရသည်။ [အဋ္ဌကထာယံ ပန ဓမ္မာယတနေန ကရဏ-
ဘူတေန၊ ရူပက္ခန္ဓေန ကရဏဘူတေနာတိ အတ္ထေ သတိ နတ္ထေဝ ဒေါသော၊
သင်္ဂဟိတာတိ ဧတ္ထ ဧကေနစိ သင်္ဂါဟကေနာတိ အာနေတွာ (ကတ္တားပုဒ်တို့ ဆောင်
ယူ၍) ယောဇေတဗ္ဗံ။-မဓု။]

သော။ ဝိညာဏက္ခန္ဓစက္ကာယတနာဒိပဒါနိ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓပုဒ် စက္ကာယတန အစရှိသောပုဒ်တို့ကို၎င်း။ သကလဓမ္မာယတနဒိပကာနိ၊ အလုံးစုံသော ဓမ္မာယယနကို ပြတ်တတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာယတနာဒိပဒါနိ စ၊ ဓမ္မာယတန အစ ရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ကြည့်၍။ အညာယတနေန၊ အခြားသော အာယတနနှင့်။ အသဗ္ဗိသံ၊ မရောနှောသော။ ဓမ္မာယတနေကဒေသံ၊ ကို။ ဒီပေန္တာနိ၊ ပြတ်တတ်ကုန်သော ပုဒ်တို့ကို။ ဂဟိတာနိ၊ ယူတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (သင်္ဂဟကာဓော) ဒဿေတိ၊ ပြစ်။

တတိယနယ အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ၊ တတိယနယ ဖြစ်သော အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်သည်။ နိဗ္ဗိတာ၊ ပြီးပြီ။

၄-စတုတ္ထနယ

သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၁၉၁။ [မိမိအလိုအားဖြင့် ပါဠိတော်ကို ရှေးဦးစွာ ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒနိဗ္ဗေသေ ယသ္မာ” စသည်ကို မိန့်။] သင်္ဂဟိတေန- သင်္ဂဟိတပဒနိဗ္ဗေသေ၊ ဌိ။ (ရူပက္ခန္ဓာဒိနံ၊ တို့ကို။ အဂ္ဂဟဏံ၊ ကို၎င်း။ သမု- ဒယသစ္စာဒိနံ၊ တို့ကို။ ဂဟဏံ၊ ကို၎င်း။ ဧဝံ၊ ဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုတိယ တတိယ နယာ၊ ဒုတိယနယ တတိယနယတို့ကို။ တိဏ္ဏံ၊ ၃၀ပါးကုန်သော။ သင်္ဂဟာနိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့၏။ သင်္ဂဟဏာသင်္ဂဟဏပ္ပဝတ္တိဝိသေသေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ခြင်း၏

၁။ ယထာ (ပေ) အသင်္ဂဟိတန္တိ။ [ပြုအပ်ပြီးသော ဒုတိယ၊ တတိယ နယ တို့သည် ထင်ရှားပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထို နယတို့ကို “ယထာ (ပေ) ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ”ဟု ဥပမာအနေအားဖြင့်ပြု၍ ထိုနှင့် မတူသော စတုတ္ထ ပဉ္စမ နယတို့ကို ဥပမေယျအနေအားဖြင့် “နေဝံ စတုတ္ထပဉ္စမာ”ဟု ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ယထာ စသော ဥပမာကို ဝိသဒိသုပမာ ဟု မှတ်ပါ။

၂။ သင်္ဂဟဏာသင်္ဂဟဏပ္ပဝတ္တိဝိသေသေန။ “သင်္ဂဟဏာပဝတ္တိဝိသေသေန အသင်္ဂဟဏာပဝတ္တိဝိသေသေန” ဟု ၂-ပုဒ်ခွဲပါ။ ဒုတိယနယ၌ “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ” ဝယ် သင်္ဂဟိတေန ကို “တုလျာဓိကရဏာဝိသေသေန”ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုသင်္ဂဟိတေန ကို ရည်ရွယ်၍ “သင်္ဂဟ- ဏာပဝတ္တိဝိသေသေန”ဟု ဆိုသည်။ တတိယနယ၌ “အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ” ဝယ် အသင်္ဂဟိတေနလည်း တုလျာဓိကရဏာဝိသေသေနပင်တည်း။ ထို အသင်္ဂဟိတေနကို ရည် ရွယ်၍ “အသင်္ဂဟဏာပဝတ္တိဝိသေသေန”ဟု ဆိုသည်။ [မဇ္ဈိက၌ တနည်း ဖွင့် ထား၏။]

ဖြစ်ပုံအထူး၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ခြင်း၏ ဖြစ်ပုံအထူးအားဖြင့်။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ (န္တိ စ)၊ ဟူ၍၎င်း။ အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတန္တိ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ယထာ။ ထုတ်ပြတော်မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ စတုတ္ထ ပဉ္စမာ၊ စတုတ္ထနယ၊ ပဉ္စမနယ တို့ကို။ န(ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ)၊ ထုတ်ပြတော်မူအပ်ကုန်သည် မဟုတ်၊ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝေ၊ စတုတ္ထ ပဉ္စမာ န ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သင်္ဂဟဏပွဝတ္တိယာ ဝေ၊ သိမ်းယူရေတွက်ခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းဖြင့်သာ။ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ၊ စတုတ္ထနယ ဖြစ်သော သင်္ဂဟိ- တေနသင်္ဂဟိတပဒ ကို။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ၊ ထုတ်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ အသင်္ဂဟဏပွဝတ္တိ- ယာ ဝေ စ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်သာလျှင်လည်း။ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ၊ ပဉ္စမနယဖြစ်သော အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိ- တပဒ ကို။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဝေ စတုတ္ထပဉ္စမာ န ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဤအတူ စတုတ္ထနယ ပဉ္စမနယ တို့၏ ထုတ်ပြ တော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ဧတေနယာ၊ ဤ-စတုတ္ထနယ ပဉ္စမနယတို့သည်။ အသင်္ဂဟဏပွဝတ္တိဝိသေသဝိရဟေ၊ သိမ်းယူရေတွက်ခြင်း၏ ဖြစ်ပုံအထူးမှ ကင်းကုန်သော။ သင်္ဂဟိတဓမ္မာ- သင်္ဂဟိတဓမ္မဝိသေသေ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော တရားအထူး မသိမ်းယူ

၁။ သင်္ဂဟဏပွဝတ္တိယာ ဝေ။ ။ နေဝံ စတုတ္ထပဉ္စမာ-ဟူသော စကားရပ်၏ ဩပကဟေတုအဖြစ်ကို ပြလို၍ “သင်္ဂဟဏပွ- ဝတ္တိယာ ဝေ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ “စတုတ္ထနယ၌ “သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် အသင်္ဂဟဏပွဝတ္တိဝိသေသ မပါ။ သင်္ဂဟဏပွဝတ္တိအားဖြင့်သာ ထုတ်ပြအပ်၏။ ဝေ-ဖြင့် အသင်္ဂဟဏပွဝတ္တိဝိသေသကို ကန့်။ ပဉ္စမနယ၌လည်း “အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် သင်္ဂဟဏပွဝတ္တိဝိသေသ မပါပဲ အသင်္ဂဟဏပွဝတ္တိအားဖြင့်သာ ထုတ်ပြအပ်၏။ ထို့ကြောင့် “အသင်္ဂဟဏပွဝတ္တိယာ ဝေ စ” ဟု ဆိုသည်။ ဝေ-ဖြင့် သင်္ဂဟဏပွဝတ္တိဝိသေသကို ကန့်။

၂။ တသ္မာ (ဝေ) ဒွေ နယာ။ ။ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတ စတုတ္ထနယသည် သင်္ဂဟိတဓမ္မ အထူးကိုမှီ၍ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ ပဉ္စမနယသည် အသင်္ဂဟိတဓမ္မ အထူးကို မှီ၍။ ထို့ကြောင့် “သင်္ဂဟိတာ- သင်္ဂဟိတဓမ္မဝိသေသေ နိဿိတာ” ဟု မိန့်သည်။ စတုတ္ထနယအတွက် “သင်္ဂဟိတဓမ္မ- ဝိသေသ” ဟု၎င်း၊ ပဉ္စမနယအတွက် “အသင်္ဂဟိတဓမ္မဝိသေသ” ဟု၎င်း ခွဲပါ။ ထို ဓမ္မ အထူးတို့၌ ဒုတိယနယ၊ တတိယနယတို့၌ကဲ့သို့ “သင်္ဂဟိတေန” ဟု၎င်း၊ “အသင်္ဂဟိ- တေန” ဟု၎င်း ဝိသေသန မပါသောကြောင့် “သင်္ဂဟဏပွဝတ္တိဝိသေသဝိရဟေ” ဟု ဆိုသည်။

မရေတွက်အပ်သောတရားအထူးတို့ကို။ နိဿိတာ၊ မှီကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ဧတ္ထ၊ ဤစတုတ္ထနယ၌။ ဧကေနစိ၊ တစုံတခုသော သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော
 တရားသည်။ သင်္ဂဟိတေန၊ သိမ်းယူအပ်သော။ ဓမ္မဝိသေသေန၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
 ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားအထူးသည်။ ပုန၊ တဖန်။ (ပြန်၍) သင်္ဂ-
 ဟိတော၊ သိမ်းယူအပ်လော။ ဓမ္မဝိသေသော၊ သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော
 တရားအထူးဖြစ်သော။ သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတော သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတ တရား
 သည်။ ဝါ၊ ကို။ သင်္ဂဟိတတယ၊ သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ပုစ္ဆိ-
 တဗ္ဗော စ၊ မေးထိုက်သည်၎င်း။ ဝိသန္တိတဗ္ဗော စ၊ ဖြေထိုက်သည်၎င်း။ (ဟောတိ၊
 ၏။) တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ ယထာနိဒ္ဒါရိတံ၊ အကြင် အကြင်ထုတ်ဆောင်
 တော်မူအပ်ပြီးသော။ တမေဝ၊ ထို သမုဒယသစ္စာ အစရှိသောတရားကိုပင်။
 ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်။ (ဟုတော) သမုဒယသစ္စေန ယေဓမ္မာ ခန္ဓ (ပေ)
 သင်္ဂဟိတာ၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ မ္ဗော ခန္ဓ (ပေ) သင်္ဂဟိတာတိ၊ ဟူ၍။
 (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ စတုတ္ထနယ၌။ ရူပက္ခန္ဓာဝိညာဏက္ခန္ဓာဓမ္မာယတန-
 ဒုက္ခသစ္စာဒီဒ္ဓိ ဝိယ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစ

မှတ်ချက်။ ။ ပဉ္စနယအတွက် “အသင်္ဂဟဏပုဂ္ဂိုလိသေသဝိရဟေ” ဟု ဆိုသင့်
 သော်လည်း “ဝဿကတော သုတိက္ခော ဒုဒ္ဓိက္ခော- မိုးတခု
 တည်းက သုတိက္ခကိုလည်းပြု၊ ဒုဒ္ဓိက္ခကိုလည်း ပြုနိုင်သကဲ့သို့၊
 အသင်္ဂဟဏလည်း သင်္ဂဟ၏ မရှိခြင်းသည် ပြုအပ်သောကြောင့်
 အသင်္ဂဟဏပုဂ္ဂိုလိသေသအတွက် သီးခြား မဆိုတော့ပဲ သင်္ဂဟဏ
 တခုတည်းဖြင့် အသင်္ဂဟဏကိုပါ ယူနိုင်ရကား။ “သင်္ဂဟဏပု-
 ဝတ္ထိဝိသေသဝိရဟေ” ဟု ဆိုသည်။-အနုဋီကာ။

၁။ ဣတိ ဧတ္ထ (ပေ) ဝိသန္တိတဗ္ဗော စ။ ။ “တသ္မာ” ဟု ဖလဝင်္ဂါကျကိုပြပြီး၍
 “ဣတိ (တသ္မာ)” ဟု ဖလ
 ဝင်္ဂါကျကို ဖြေပြန်သောကြောင့် ဤဒုတိယဖလဝင်္ဂါကျကို လစုဂုဏ်ဟု ဆိုရိုးပြုကြ၏။
 ဣတိ (တသ္မာ)-ကို ဒဿေန္တော-၌ စပ်ပါ။ ဧကေနစိ သမုဒယသစ္စာဒီဒ္ဓါ တိဟိဝိ
 သင်္ဂဟေဟိ သင်္ဂဟိတေန သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နေန ဓမ္မဝိသေသေန ပုန တထေဝ
 (ထို ၃-ပါးသော သင်္ဂဟတို့ဖြင့်ပင်) သင်္ဂဟိတော သော ဧဝ သမုဒယသစ္စာဒီဒ္ဓိကော
 ဓမ္မဝိသေသော သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတော။-အနု။ ဤအတိုင်း “သမုဒယသစ္စေန ယေ
 ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန (ပေ) သင်္ဂဟိတာ” ဟုသော ပါဠိတော်ကို ပုံစံလုပ်၍ အနက်
 အကျယ် ပေးကြည့်ပါ။ အဓိပ္ပာယ် ထင်ရှားပါလိမ့်မည်။

၂။ ဧတ္ထ (ပေ) န ဥဒ္ဓဿ။ ။ ဤစတုတ္ထနယ၌ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့ကို
 အဘယ်ကြောင့် ထုတ်ဆောင်တော် မမူအပ်
 ပါကုန်သနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧတ္ထ စ (ပေ) သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝ-
 သဗ္ဗာဝါ သင်္ဂါဟကာဘာဝေန န ဥဒ္ဓဿ” ဟု မှီနိသည်။ သင်္ဂါဟကတ္ထ၊ (ခန္ဓသင်္ဂဟ

ရှိသော တရားတို့ကဲ့သို့။ ယေ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ တိတိပိ၊ '၃-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ န သင်္ဂါဟကော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန်။ (တေ စ၊ ထိုတရား တို့ကို၎င်း။) [မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ပုံကို "ဣပက္ခန္ဓေန ယေဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ" စသည်ဖြင့် ပါဠိပုံစံလုပ်ကြည့်ပါ။ ထိုပါဠိမျိုး မရနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပါလိမ့်မည်။]

စက္ခာယတနာဒိနိ ဝိယ၊ စက္ခာယတန အစရှိသော တရားတို့ကဲ့သို့။ ယေ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ ဒ္ဓိဟိ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေဟိ၊ အာယတနသင်္ဂဟ၊ ဓာတုသင်္ဂဟတို့ဖြင့်။ အသင်္ဂါဟကော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် နိုင်ကုန်။ (တေ)စ၊ ထို တရားတို့ကို၎င်း။ [မရေတွက်နိုင်ပုံကို "စက္ခာယတနေန ယေဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ" စသည်ဖြင့် ပါဠိပုံစံလုပ်ကြည့်ပါ။]

ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓနိရောဓသစ္စဇိဝိတိန္ဒြိယာဒိနိ ဝိယ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော စေတသိက်ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ နိရောဓသစ္စာ၊ ဇိဝိတိန္ဒြေ အစရှိသော တရားတို့ကဲ့သို့ ၎င်း။ စက္ခုဝိညာဏဓာတာဒယော ဝိယ စ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော တရားတို့ကဲ့သို့၎င်း။ ယေ၊ တို့သည်။ ဧကေန၊ တပါးသော။ ခန္ဓသင်္ဂဟေနဝ၊ ခန္ဓသင်္ဂဟအားဖြင့်သာလျှင်၎င်း။ [ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဓာတုသင်္ဂဟေနဝ စ၊ ဓာတုသင်္ဂဟအားဖြင့်သာလျှင်၎င်း။ [စက္ခု-ဝိညာဏဓာတ် စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။] န သင်္ဂါဟကော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန်။ (တေ စ၊ ထိုတရားတို့သည်၎င်း။)

စသော ၃-ပါးလုံးတို့ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟ ဟူသော ၂-ပါးဖြင့် ဖြစ်စေ) သိမ်းယူ ရေတွက်နိုင်သည်၏ အဖြစ်၏+အဘာဝ-မရှိခြင်း၏ + သဗ္ဗာဝါ-ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် ထို တရားတို့ကို သင်္ဂဟိတန သင်္ဂဟိတနယဖြစ်သော ဤ စတုတ္ထနယ၌ ထုတ်ပြတော် မမူအပ်ကုန်။

မေးဖွယ်။ ■ "သင်္ဂါဟကတ္ထ+အဘာဝ-သိမ်းယူရေတွက်နိုင်သည်၏ အဖြစ်၏+ မရှိခြင်း" ဟူသည် အသင်္ဂါဟကတ္တနှင့် သဘောတူပင် မဟုတ်လော၊ အဘယ့်ကြောင့် "သင်္ဂါဟကတ္ထ+အဘာဝ" ဟု ဆိုရသနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိ၏။ အဖြေကား - "အသင်္ဂါဟကတ္တ" ဟု ဆိုလျှင် "ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် ၃-မျိုးလုံးဖြင့် မသိမ်းယူနိုင်ခြင်း" ဟု အဓိပ္ပာယ် ရ၏။ "သင်္ဂါဟကတ္ထ + အဘာဝ" ဟု ဆိုရာ၌ကား ၁-မျိုးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၂-မျိုးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၃-မျိုးလုံးဖြင့်ဖြစ်စေ သိမ်းယူ ခြင်း၏ မရှိခြင်းကို ရ၏။ ဤသို့ အသင်္ဂါဟကတ္တနှင့် အရ မတူ သောကြောင့် "သင်္ဂါဟကတ္ထ+အဘာဝ" ဟု ဆိုသည်။ [သင်္ဂါဟ-ကတ္တာဘာဝသဗ္ဗာဝါ သင်္ဂါဟကတာဝေန န ဥဒ္ဓဇာ၊ န အသင်္ဂါ-ဟကတ္တာ ဝေ။-အနု။

တေ ဓမ္မာ၊ ထို ဆိုအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို။ [ပြအပ်ပြီးသော “တေ ဓမ္မာ” ၃-မျိုးကို ပေါင်း၍ စွဲသည်။] သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝသဗ္ဗာဝါ၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ဂါဟကဘာဝေန၊ သိမ်းယူရေတွက်နိုင်သော တရားတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ န ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မမူအပ်ကုန်။

ပန၊ အန္ဓယကား။ ‘တိဟိပိ၊ ၃-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်။ ယေ၊ အကြင် တရားတို့သည်။ သင်္ဂါဟကာ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်နိုင်ကုန်၏။ တေ၊ ထို တရားတို့ကို။ သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝါဘာဝတော၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဣမ၊ ဤ စတုတ္ထနယ၌။ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တေဟိ၊ ထို ၃-ပါးသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတုသင်္ဂဟတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတပိ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သင်္ဂါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားတို့သည်လည်း။ (သင်္ဂါဟကာ ဟောန္တိ-၌ စပ်။) ယဿ၊ အကြင် မိမိကို သိမ်းယူတတ်သော သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားကို။ ပုန၊ တဖန်။ သင်္ဂဟော၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်

၁။ တိဟိပိ ပန (၆၀) ဥဒ္ဓဋ္ဌာ။ ။ အန္ဓယဝါကျတည်း။ သမုဒယသစ္စာ စသော အကြင် တရားတို့သည် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတုသင်္ဂဟ ၃-ပါးလုံးတို့ဖြင့်လည်း (သမုဒယသစ္စာ ကြည့်အပ်သော) သင်္ဂါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးတို့ကို သိမ်းယူရေတွက်နိုင်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့ကို ဤစတုတ္ထနယ၌ ထုတ်ပြတော် မူအပ်ကုန်၏။ ဘာကြောင့်နည်း - သင်္ဂါဟကတ္တာဘာဝါဘာဝကြောင့်တည်း။ သင်္ဂါဟ-ကတ္တ-သိမ်းယူရေတွက်နိုင်သည်၏ အဖြစ်၏+အဘာဝ-မရှိခြင်း၏+အဘာဝ-မရှိခြင်း။ “အဘာဝ+အဘာဝ”ဟု ပဋိသေခ ၂-ခု ရှိသောကြောင့်(သင်္ဂဟ ၃-မျိုးလုံးတို့ဖြင့် လည်း) ရေတွက်နိုင်ခြင်း၏ မရှိ မဟုတ်၊ ရှိခြင်းကြောင့်”ဟုဆိုလိုသည်။

၂။ တေဟိ သင်္ဂဟိတာပိ ဟိ။ ။ [တေဟိ တိဟိ သင်္ဂဟေဟိ သင်္ဂဟိတာ ဓမ္မာ။ -အနု။] သင်္ဂဟိတပိ-၌ အပိ-သည် ဂရဟာ-ဇောတက၊ (တနည်း) သင်္ဂါဟကသမုစ္စည်း။ “သမုဒယသစ္စေန ယေ ဓမ္မာ”အရ တုန်းက သင်္ဂဟိတဓမ္မ ဖြစ်ကုန်သော်လည်း “တေဟိ ဓမ္မေဟိ” ဝါကျသို့ ရောက်သော အခါ သင်္ဂါဟကဓမ္မ ဖြစ်ရပြန်သည် ဟူလို။ [ယဿာတိ ယဿ အတ္တနော သင်္ဂါဟ-ကဿ၊-အနု] ရှေ့ဝါကျ၌ အတ္တနော သင်္ဂါဟကဿ-ကို ယဿ-ဖြင့် ညွှန်ပြသည်။ သမုဒယသစ္စာသည် ရှေးဦးစွာ မိမိ ဟူသော သင်္ဂါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးကို သိမ်းယူသော သင်္ဂါဟက ဖြစ်၏။ ထို မိမိကို သိမ်းယူသော သမုဒယသစ္စာ၏ ခန္ဓာ-အာယတန-ဓာတု သင်္ဂဟိတသည် “ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ” စသည်ဖြင့် မေးထိုက်၊ ဖြေထိုက်သော အနက် ဖြစ်သည်။-ဟူလို။

သိမ်းယူခြင်းကို။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော စ၊ မေးလည်း မေးထိုက်၏။ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗော စ၊
 ဖြေလည်း ဖြေထိုက်၏။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော
 သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားကို။ (တဿ) သင်္ခါဟကဿ၊ ထို
 သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော သမုဒယသစ္စာ အစရှိသောတရားကို။ သင်္ခါဟကဿ၊
 ပြန်၍ သိမ်းယူနိုင်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပန၊ ကား။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဤ။ သကလေန ဟိ ခန္ဓပဒေနာတိ၊ ဟူသော
 ပုဒ်၏။ သကလဝါစကေန၊ အလုံးစုံကို ဟောသော။ ရူပက္ခန္ဓာဒိပဒေန၊
 ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်သည်။ (သင်္ခါဟိတံ နာမ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။
 (ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။) ပန၊ ဆက်။ ယံ အတ္တနော သင်္ခါဟကံ သင်္ခါ-
 ဣတ္တာ ပုန တေနော သင်္ခါဟံ ဂစ္ဆေယျာတိ၊ ယံ (ပေ) ဂစ္ဆေယျဟူသော။
 ယံ ဧဝံ၊ အကြင် စကားကို။ (သင်္ခါဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တံ၊ ထိုစကားကို။
 တေန ခန္ဓာဒိပဒေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။ အယောဇေတွာ၊ မယှဉ်စေမူ၍။
 (မယှဉ်စေလျှင်။) တံ အညံ သင်္ခါဟိတံ နာမ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။
 ဝတ္တံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ [တံ-သဒ္ဓါသည် အဋ္ဌကထာ၌
 တိုက်ရိုက်မပါ။ ရှေ့အနိယမကို ထောက်၍ ရအပ်သော နိယမသဒ္ဓါတည်း။]

၁။ အဋ္ဌကထာယံ ပန။ ။ မိမိအလိုအတိုင်း ဖွင့်ပြပြီး၍ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပြလို
 သောကြောင့် “အဋ္ဌကထာယံ ပန” စသည်ကို မိန့်။
 အဋ္ဌကထာ၌ သကလေန ခန္ဓာဒိပဒေန”ကို “သကလဝါစကေန ရူပက္ခန္ဓာဒိပဒေန” ဟု
 အနက်မှတ်ပါ။ ရူပက္ခန္ဓာ ဟု ဆိုလျှင် ရုပ်အားလုံးကို ဟောနိုင်သော ရူပက္ခန္ဓာပုဒ်
 ဖြစ်၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ဟု ဆိုလျှင် ဝေဒနာ (သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊
 ဥပေက္ခာ) အားလုံးကို ဟောနိုင်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာပုဒ်ဖြစ်၏။ “ဤသို့ ဆိုင်ရာအားလုံး
 ဟောနိုင်သော ပုဒ်ဖြစ်သည်” ဟူလို။

၂။ ယံ ပနောတံ ဝုတ္တံ (ပေ) ဝတ္တံ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ယံ အတ္တနော (ပေ)
 ဂစ္ဆေယျ” ဟု ရှိ၏။ ထို စကားဝယ်
 “တေန ခန္ဓာဒိပဒေန” ဟု ထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။ ထိုသို့ မထည့်ပဲ အနက်
 ယောဇနာလျှင် “တံ အညံ သင်္ခါဟိတံ နာမ နတ္ထိ” ဟူသော စကားကို ဆိုခြင်းငှါ
 မတတ်ကောင်း။ “မဆိုသင့်” ဟူလို။ “တေန ခန္ဓာဒိပဒေန” ပုဒ်ကိုလည်း “တေနော
 သင်္ခါဟံ ဂစ္ဆေယျ” ၌ ထည့်၍ ယောဇနာရမည်။ [တေနော သင်္ခါဟံ ဂစ္ဆေယျာတိ ဧတ္ထ
 တေန ခန္ဓာဒိပဒေနာတိ ဧဝံ ယောဇေတွာ၊ ဧဝံ ပန အယောဇေတွာ ယံ အတ္တနော
 သင်္ခါဟကံ သင်္ခါဟိတံ ပုန တေနော သင်္ခါဟံ ဂစ္ဆေယျ၊ တံ အညံ သင်္ခါဟိတံ နာမ
 နတ္ထိတိ ဧဝံ န သက္ကာ ဝတ္တံ။ - အနု။]

(ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ ဝေံ ဝတ္ထံ န သက္ကာ၊ နည်း။) ဟိံ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ယေန၊ အကြင် သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားသည်။ ယံ၊ အကြင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားကို။ သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ပြီ။ တေနော၊ ထို သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားသည်ပင်။ တဿ၊ ထို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားကို။ သင်္ဂဟော၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းကို။ န ပုစ္ဆိတော၊ မေးအပ် သည်လည်း မဟုတ်။ န ဝိသဇ္ဇိတော၊ ဖြေအပ်သည်လည်း မဟုတ်။ တဿေဝိ စ၊ ထို သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်ကိုသာလျှင်လည်း။ (သင်္ဂဟော၊ ကိ။) န (ပုစ္ဆိတော)၊ မဟုတ်။ (န ဝိသဇ္ဇိတော၊ မဟုတ်။) အထ ခေါ၊ အဟုတ်ကား။ တေန၊ ထို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားသည်။ သင်္ဂဟိတဿ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားကို။ (သင်္ဂဟော၊ ကိ။ ပုစ္ဆိတော၊ မေးလည်း မေးအပ်၏။ ဝိသဇ္ဇိတော၊ ဖြေလည်း ဖြေအပ် ၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ ဝေံ ဝတ္ထံ န သက္ကာ။)

ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာသည်၎င်း။ သဒ္ဓေါ စ၊ သဒ္ဓသည်၎င်း။ ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ သည်၎င်း။ အာယတနဉ္စ၊ သဒ္ဓါယတနသည်၎င်း။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ သုခုမရူပံ၊ သုခုမရူပံသည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။

၁။ န ဟိ (ပေ) ဝိသဇ္ဇိတော။ ။ ထိုသို့ မဆိုသင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလို၍ “န ဟိ (ပေ) ဝိသဇ္ဇိတော” ဟု မိန့်သည်။ [ကသ္မာတိ စေ န ဟိ ယေန သမုဒယသစ္စာဒိနာ ယံ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္တံ ဓမ္မဇာတံ (သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးကို) ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေဟိ သင်္ဂဟိတံ၊ တေနော သမုဒယသစ္စာဒိနာ တဿ တဒဝသိဋ္ဌဿ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မဿ (သင်္ဂဟော ပုစ္ဆိတော ဝိသဇ္ဇိတော-၌ စပ်။) န စ တဿော ဧဝေလဿ (တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေခေ (ပေ) သင်္ဂဟိတာ-ဟု သင်္ဂဟိတ အဖြစ်သည် အထူး မပြုအပ်ပဲ သက်သက်သော) သမုဒယသစ္စာဒိကဿ သင်္ဂဟော ပုစ္ဆိတော ဝိသဇ္ဇိတောဟိ ယောဇနာ။-အနူ။]

၂။ အထခေါ တေန သင်္ဂဟိတဿာတိ။ ။ မမေးမဖြေအပ်သော အနက်မှတစ်ပါး မေးဖြေအပ်သော အနက်ကို ပြလို၍ “အထခေါ” စသည်ကို မိန့်သည်။ [အထခေါ တေန သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မေန ဖဿာဒိနာ (ဖဿစသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးသည်။) သင်္ဂဟိတဿာတိ သင်္ဂဟိတောဝိသိဋ္ဌဿာ-တိအတ္ထာ။-အနူ။] ဆိုလိုရင်းကား- သမုဒယသစ္စာသက်သက်ကို “ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ” စသည်ဖြင့် မေးအပ်-ဖြေအပ်သည် မဟုတ်။ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန (ပေ) သင်္ဂဟိတာ” ဟု သင်္ဂဟိတအဖြစ်သည် အထူးပြုအပ်သော သမုဒယသစ္စာကို သိမ်းယူ ရေတွက်ပုံကိုသာ “တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ” စသည်ဖြင့် အမေး-အဖြေ ပြု အပ် ပါသည်-ဟူသို့၊ ဣတိ-ကား ကသ္မာ-အမေးကို ပြန်၍ဖြေသော နိဂုံးတည်း။

ပန၊ စင်စစ်ကား။ တံ၊ ထို သုခုမရုပ်သည်။ ခန္ဓာယတနာနံ၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဓမ္မာ-
 ယတနတို့၏။ ဧကဒေသောဝ၊ တစိတ်သာတည်း။ [သုခုမရုပ်သည် ခန္ဓာ
 သီးခြားမဟုတ်၊ ရူပက္ခန္ဓာ၏ တစိတ်သာ၊ အာယတနလည်း သီးခြားမဟုတ်၊
 ဓမ္မာယတနတစိတ်သာ ဖြစ်၏။] တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ သုခုမရုပ်၏
 ရူပက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတနတို့၏ တစိတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သုခုမရူပေကဒေသံ-
 ဝါတိ၊ ဟူ၍။ အဝတ္တာ၊ မဆိုမူ၍။ (ဧကဒေသ-သဒ္ဓါထည့်၍ မဆိုတော့ပဲ။)
 သုခုမရူပဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ စ၊ ဆက်။ သဗ္ဗတ္ထ၊
 အလုံးစုံသော ဝါကျတို့၌။ (ဝေဒနာကဒေသံ ဝါ-စသော ဝါကျတို့၌။)
 အညေန အသမ္ဘိသန္တိ၊ ဟူသော ပုဒ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

စ၊ ဆက်။ တဒေဝ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ ခန္ဓာဒိဝသေန သင်္ဂဟိတံ၊ တေ
 ဓမ္မေ သန္ဓာယာတိ၊ ဟူသော။ ယမ္ပိ တေ၊ အကြင် စကားကိုလည်း။ (သင်္ဂဟ-
 ကာရေန) ဝုတ္တံ။ တမ္ပိ၊ ထို စကားကိုလည်း။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာ
 အားဖြင့်။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (ကသ္မာ
 တမ္ပိ တထာ ဝတ္ထု န သက္ကာ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သင်္ဂဟိ-
 တေန၊ သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားသည် ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်
 သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာသည် ကြည့်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
 ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားသည်။ သင်္ဂဟိတဿ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော
 သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားကို။ (သင်္ဂဟော-၌ စပ်။) သင်္ဂဟိတေန၊
 သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားသည်။
 သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်းဖြစ်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကို။
 န ပုစ္ဆိတော၊ မေးအပ်သည် မဟုတ်။ န ဝိသဇ္ဇိတော စ၊ ဖြေအပ်သည်လည်း

၁။ တဒေဝ (ပေ) န သက္ကာ ဝတ္ထု။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ယံ ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓုဋ် ပဒံ
 တဒေဝ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတံ။
 တေ ဓမ္မေ သန္ဓာယ”ဟု ဆိုထား၏။ “ထိုစကားကိုလည်း ထိုအတိုင်း မဆိုသင့်” ဟု
 ပယ်သည်။ [“တမ္ပိ”၌ ပိ-ကား ရှေ့၌ “တံ န သက္ကာ ဝတ္ထု”ဟု ပယ်အပ်ပြီးသော
 စကားကို ပေါင်းသော သမ္ပိတ္တန တည်း။]

၂။ န ဟိ (ပေ) သင်္ဂဟောစ။ ။ထိုသို့ မဆိုသင့်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပြလို၍ “န
 ဟိ”စသည်ကို မိန့်သည်။ အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်
 သော “ယံ ပုစ္ဆာယ (ပေ) တေ ဓမ္မေ သန္ဓာယ”ဟူသော စကားဝယ် “သင်္ဂဟိတံ၊
 တေ ဓမ္မေ”ကို ကြည့်၍ သင်္ဂဟိတ အဖြစ်သည် အထူးပြုအပ်သော ထို ဓမ္မ တို့ကို
 အဋ္ဌကထာယူလိုသည်”ဟု ဋီကာဆရာ ကောက်ချက်ချသည်။ ထို့ကြောင့် “န ဟိ(ပေ)
 သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟော ပုစ္ဆိတော ဝိသဇ္ဇိတော စ”ဟု၎င်း၊ အထခေါ သင်္ဂဟောဝ(သင်္ဂ-
 ဟိတအဖြစ်ဖြင့် အထူးပြုမှုမဖက် သက်သက်သော သင်္ဂဟ ကိုသာ)”ဟု၎င်း မိန့်သည်။

မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သင်္ဂဟောဝ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကိုသာ။ ပုစ္ဆိတော စ၊ မေးလည်း မေးတော်မူအပ်ပြီ။ ဝိသမ္ဘိတော စ၊ ဖြေလည်း ဖြေတော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ (ထိုသို့ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတ တရား၏ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟကို မေးတော်မူအပ် ဖြေတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပဲ သင်္ဂဟကိုသာ မေးတော်မူအပ်၊ ဖြေတော်မူအပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) (ကမ္မိ တထာ ဝတ္ထု 'န သက္ကာ။)

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ထိုစကားကိုလည်း ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ဆိုခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဧကေန ခန္ဓေနာတိ တော၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဧကေန၊ တပါးသော။ ခန္ဓဂဏနေန၊ ရေတွက် ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတ။) ဣတိ အယမေဝ အတ္ထော၊ ဤအနက် ကိုသာ။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) (ဧကေန၊ သော။) သင်္ဂါဟကေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက် တတ်သော ကတ္တာသည်။ (သင်္ဂဟိတ။) ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ကို။ (န ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသ္မာ၊ ဧကေန သင်္ဂါဟကေနာတိ၊ ဟူ၍။ အတ္ထော၊ ကို။ န ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဧကော၊ သော။ ခန္ဓော၊ ခန္ဓာသည်။ (သင်္ဂါရက္ခန္ဓာ စသော ခန္ဓာတပါးသည်။) အတ္ထနော၊ မိမိ၏။ ဧကဒေသဿ၊ တစိတ်တဒေသကို။ သင်္ဂါဟကော၊ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဧကေန သင်္ဂါဟကေနာတိ အတ္ထော န ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) (ဣတိ၊ အပြီးတည်း။)

စတုတ္ထနယ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ၊ စတုတ္ထနယဖြစ်သော သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်သည်။ (နိဋ္ဌိတာ)၊ ပြီးပြီ။

၁။ တသ္မာ (ပေ) န သင်္ဂါဟကေန။ ။ [တသ္မာဖြင့် ဟိတိ၏ဖိုလ်ဖြစ်သော န သက္ကာ ဝတ္ထု] ကို စွဲရသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာသည် “တေ ဓမ္မေ သန္ဓာယ- ထိုတရားတို့ကိုရည်ရွယ်၍ ပြဿနာတိုင်း၌ “ဧကေန ခန္ဓေန” စသောစကားကို ဟောတော်မူအပ်ပြီ” ဟု ဆိုထား၏။ ထိုအလို “ဧကေန ခန္ဓေန” ၌ သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော ကတ္တာအနက်ကို ယူမှားဖယ်ရှားသောကြောင့် “ဧကေန ခန္ဓဂဏနေန-သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်းခန္ဓာဖြင့်” ဟု ကရိုဏ်းအနက်ကို ဖွင့်ပြ၍ “န သင်္ဂါဟကေန” ဟု သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော ကတ္တာအနက်ကို ဖျေဖို့ရန် တားမြစ် သည်။ သို့သော် အဋ္ဌကထာဆရာ ကိုယ်တိုင်ကား ဋီကာဆရာ ကောက်ချက်ချသလို ကတ္တာအနက်ကို ယူလိုမည် မထင်ပါ။

၅- ပဉ္စမနယ

အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၁၉၃။ [မိမိအလိုအားဖြင့် ပါဠိတော်ကို ရှေးဦးစွာ ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသေပ” စသည်ကို မိန့်။ ပိ-ဖြင့် သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသကို ပေါင်း။] အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသေပ-၌လည်း။ ဝုတ္တနယေနေဝံ၊ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ။ ယထာနိဇ္ဈါရိတဓမ္မဒယနံ၊ ပါဠိတော်၌ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို ပြခြင်းကို။ ဝေဒိတဗျံ၊ ၎င်း။ စ၊ ဆက်။ -ဇ္ဇေ၊ ဤ ပဉ္စမနယနိဒ္ဒေသ၌။ သုခုမရူပဝိညာဏသဟိတဓမ္မသမုဒါယာ၊ သုခုမရုပ်နှင့်တကွ ယူအပ်သော ဝိညာဏ်နှင့်တကွဖြစ်သော တရားအပေါင်းဖြစ်ကုန်သော။ ဒုက္ခသစ္စအနိဒ္ဒေသန-အပ္ပဋိသ အစေတသိကာနုပါဒါသဒိသာ၊ ဒုက္ခသစ္စာ တရား၊ အနိဒ္ဒေသန အပ္ပဋိသတရား၊ အစေတသိကတရား၊ အနုပါဒါတရားတို့နှင့်တူကုန်သော။ ယေတေ၊ အကြင် တရားတို့သည်။ (န ဟောန္တိ-၌ စပံ။) ဇကေန၊ တပါးသော။ (သင်္ဂဟေန ဝါ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်သော်၎င်း။) ဒီဟိ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ ဝါ၊ သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်သော်၎င်း။ ကေသဉ္စိ၊ အချို့သော နိဗ္ဗာန်၊ စက္ခာယတန

၁။ ဝုတ္တနယေနေဝ ယထာနိဇ္ဈါရိတ (ပေ) ဝေဒိတဗျံ ။ စတုတ္ထနယ တုန်းက “နော် စတုတ္ထပဉ္စမာ” ဟု ဆိုပြီးလျှင် စတုတ္ထနယအတွက် အကျယ်ပြထား၏။ ထို အကျယ်ပြပုံကို နည်းမှီ၍ “ယသ္မာ သင်္ဂဟပဝတ္တိဝိသေသဝိရဟိတော အသင်္ဂဟိတဓမ္မဝိသေသနိသိတော ပဉ္စမနယော၊ တသ္မာ ယော ဇ္ဇေ” စသည်ဖြင့် အနုဋီကာ၌ အကျယ်ပြထား၏။ “ယထာနိဇ္ဈါရိတ ဓမ္မ” ဟူသည် ပါဠိတော်၌ အကျယ် ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော ရူပက္ခန္ဓာ စသောတရားတည်း။ ထိုရူပက္ခန္ဓာ စသောတရားတို့ကိုသာ ပြတော်မူပုံကို စတုတ္ထနယ၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို မှီး၍ သိပါ-ဟူလို။

၂။ သသုခုမရူပဝိညာဏသဟိတ (ပေ) ဝါယာ။ ။ သသုခုမရူပကို ဝိညာဏ-၌ စပ်၊ သုခုမရုပ်နှင့်တကွ ယူအပ်သော ဝိညာဏ်-ဟူလို။ ထို ဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော တရားအပေါင်းတို့ကို “သသုခုမရူပဝိညာဏသဟိတ ဓမ္မသမုဒါယာ” ဟု ဆိုသည်။ “ဒုက္ခသစ္စ (ပေ) နုပါဒါသဒိသာ” တို့ကား ထိုတရားအပေါင်းကို သရုပ်ဖော်ပြသော စကားတည်း။ ဒုက္ခသစ္စာ၌ အခြားတရားများအပြင် “သုခုမရုပ် စိတ် ဝိညာဏ်တို့လည်း ပါ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာသည် သသုခုမရူပဝိညာဏသဟိတဓမ္မသမုဒါယ ဖြစ်၏။ အနိဒ္ဒေသန အပ္ပဋိသ ပုဒ်၊ အစေတသိကပုဒ်၊ အနုပါဒါပုဒ်တို့ကို ဤနည်းအတိုင်း အရကောက်ကို ကြည့်၍ စိတ်ပါ။

အစရှိသော တရားတို့ကို။ အသင်္ဂါဟကတ္တော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိပ၊ သော်လည်း။ တီဟိပ၊ ၃-ပါးသော သင်္ဂဟတို့ဖြင့်လည်း။ အသင်္ဂဟေတဗ္ဗဿ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ထိုက်သော တရား၏။ အဘာဝတော၊ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်။ ပရိပုဏ္ဏသင်္ဂဟ သင်္ဂါဟကာ၊ ပြည့်စုံသော သင်္ဂဟ ၃-ပါးတို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်သော တရားတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဟုတ်ကုန်။

အဗျာကတဓမ္မသဒ္ဓိသာ၊ အဗျာကတဓမ္မနှင့် တူကုန်သော။ (ယေ တေ၊ တို့သည်။) ကေနစိ သင်္ဂဟေန၊ ၃-ပါးသော သင်္ဂဟတို့တွင် အမှတ်မထား တပါးပါးသော သင်္ဂဟဖြင့်။ အသင်္ဂဟေတဗ္ဗဘာဝတော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ထိုက်သော တရား၏ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်။ အသင်္ဂါဟကာ ဧဝ၊ မသိမ်းယူနိုင်သော တရားတို့သည်ပင်။ န ဟောန္တိ၊ မဟုတ်ကုန်။ တေန၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့၏ ပရိပုဏ္ဏသင်္ဂဟဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန်သော တရား မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၊ အဗျာကတဓမ္မနှင့်

၁။ သတိပိ (ပေ) အသင်္ဂါဟကတ္တော ။ ဒုက္ခသစ္စာသည် နိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓာဖြင့် မသိမ်းယူနိုင်။ “ထို့ကြောင့် “ဧကေန အသင်္ဂါဟကတ္တော သတိပ” ဟု ဆိုသည်။ အနိဓဿန အပ္ပဋိယ ဖြစ်သော သုဒ္ဓမရုပ် စသည်သည် စက္ခာယတန စသည်တို့ကို အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူနိုင်။ ထို့ကြောင့် “ဒ္ဓိဘိဝါသင်ကေဟိ” ဟု ဆိုသည်။ အစေတသိကပုဒ်၊ အနုပါဒါပုဒ်တို့က မသိမ်းယူနိုင်ပုံကိုလည်း ချဲ့ကြည့်ပါ။ [ကေသဉ္စိဖြင့် ထိုနိဗ္ဗာန် စက္ခာယတန စသည် တို့ကို ပြသည်။]

၂။ တီဟိပိ (ပေ) န ဟောန္တိ ။ ထိုတရားတို့သည် တပါးသော သင်္ဂဟတို့ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ၂-ပါးသော သင်္ဂဟတို့ဖြင့် ဖြစ်စေ အသင်္ဂါဟက အဖြစ် ရှိသော်လည်း ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် ၃-ပါးလုံးတို့ဖြင့် မသိမ်းယူထိုက်သော တရားများ မဟုတ်ကြ။ ဒုက္ခသစ္စာ စသောတရားတို့သည် ခန္ဓာ၊ အာယတန ဓာတ် ၃-ပါးလုံး ပြည့်စုံသော သင်္ဂဟတို့ဖြင့် မသိမ်းယူနိုင်သောတရားများ မဟုတ်ကြ-ဟူလျှ်။ [ပရိပုဏ္ဏသင်္ဂဟေဟိ တီဟိပိ သင်္ဂဟေဟိ အသင်္ဂါဟကာ ပရိပုဏ္ဏသင်္ဂဟသင်္ဂါဟကာ။-အနူ။]

၃။ အဗျာကတဓမ္မ (ပေ) န ဟောန္တိ ။ အဗျာကတတရား၌ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် အားလုံး ပါဝင်သော ကြောင့် တစုံတခုသော သင်္ဂဟဖြင့် မသိမ်းယူဖို့ရာ တရားမရှိတော့။ ထို့ကြောင့် “ကေနစိ သင်္ဂဟေန အသင်္ဂါဟကာ ဧဝ န ဟောန္တိ-မည်သည့်သင်္ဂဟဖြင့်မဆို မသိမ်းယူနိုင်သော တရားမဟုတ်ကြ” ဟု မိန့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ “အသင်္ဂဟေတဗ္ဗဘာဝ-တော” ဟု ရှိသော်လည်း “အသင်္ဂဟေတဗ္ဗဘာဝတော (အသင်္ဂဟေတဗ္ဗ+အဘာဝ-တော) ဟု ရှိမှ မှန်သည်။ ရှေးနိဿယ၌လည်း “မရေတွက်အပ်ကောလုံးသောတရား၏+ မရှိခြင်းကြောင့်” ဟု အနက်မှန်ကို တွေ့ရသည်။]

တူသော တရားတို့၏ တစုံတခုသော သင်္ကဟဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန် သည်သာလျှင် ဖြစ်သောတရား မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တေ၊ ထို ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့နှင့် တူသော တရား၊ အဗျာကတဓမ္မတို့နှင့် တူသော တရားတို့ကို။ အသင်္ဂါဟကတာဝေန၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ဥဒ္ဓဇ္ဇာ။ ပန၊ အနွယကား။ ဣတရေ၊ ဒုက္ခသစ္စာ စသည်နှင့်တူသော တရား၊ အဗျာကတဓမ္မနှင့်တူသော တရားတို့မှ တပါး ကုန်သော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ တဗ္ဗိပရိယာယေန၊ ထိုဆိုင်အပ် ပြီးသော စကား၏ ပြောင်းပြန်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥဒ္ဓဇ္ဇာ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ကား။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဌ်။ တာဒိသေန ဟိ ပဒေန နိဗ္ဗာန် ခန္ဓ- သင်္ကဟေတ္ထိ န ဂစ္ဆေယျာတိ၊ ဟူသော။ ယံ၊ အကြင်စကားကို။ (သင်္ကဟ- ကာရေန) ဝုတ္တံ။ တံ၊ ထို စကားကို။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ (ကသ္မာ တံ ဒုက္ခသစ္စံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဝိညာ- ယတိ၊ နည်း။) ပန (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အနိဒ္ဓဿနအပ္ပဋိဗောသု၊ အနိ- ဒဿနအပ္ပဋိဗပုဒ်တို့၌။ အသင်္ဂါဟကေသု၊ အသင်္ဂါဟကတရားတို့၌။ နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ အန္ဓောဂဓံ၊ အတွင်းဝင်၏။ စ၊ သည်သာမကသေး။ တဒေဝ၊ ထို နိဗ္ဗာန်သည်ပင်။ တဿ၊ ကို နိဗ္ဗာန်ကို။ အသင်္ဂါဟကံ၊ မသိမ်းယူ မရေ တွက်နိုင်သော အသင်္ဂါဟက တရားသည်။ န၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (တံ ဒုက္ခသစ္စံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

သဒိသဝိသဇ္ဇနာနံ ဝသေန သမောဓာနေတူ ကတေဟိ သမ္ပိန္နိ၊ ဟူသော ပါဠိ၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) ဝေံ၊ ဤသို့ သဒိသဝိသဇ္ဇနတို့၏ အစွမ်းဖြင့်

၁။ ဣတရေ ပန တဗ္ဗိပရိယာယေန။ ။ ဣတရေတိ ရူပက္ခန္ဓာဒယော၊ တဗ္ဗိ ပရိ- ယာယေနာတိ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန၊ တိဟိသင်္ဂဟေဟိ အသင်္ဂဟိတဗ္ဗဿ အတ္ထိတာယ (တိဟိ သင်္ဂဟေဟိ အသင်္ဂဟေဟိတဗ္ဗ- ဿ အဘာဝတော ၏ ပြောင်းပြန်) ပရိပုဏ္ဏသင်္ဂဟာသင်္ဂါဟိတက္ကာတိ အတ္ထော (ပရိပုဏ္ဏာသင်္ဂဟာသင်္ဂါဟတာ န ဟောန္တိ ၏ ပြောင်းပြန်)။ -အန။

၂။ အသင်္ဂါဟကေသု။ ။ အနိဒ္ဓဿနအပ္ပဋိဗေယဟိ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ စိတ်၊ စေ- တသိက်၊ သုခုမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ဤသို့ အနက်ပေးရ ၏။ ထိုသို့အနက်ပေးရသောကြောင့် အသင်္ဂါဟကကတ္တားအရ၌ နိဗ္ဗာန်ပါဝင်ပြီး ဖြစ်ရ ကား “ယေ ဓမ္မာ (ပေ) အသင်္ဂဟိတာ” အရ၌ နိဗ္ဗာန်မပါဝင်တော့။ ထို့ကြောင့် “အသင်္ဂါဟကေသု နိဗ္ဗာန် အန္ဓောဂဓံ” ဟု ဆိုသည်။ ကတ္တား၌ ပါဝင်ပြီးသော ထို နိဗ္ဗာန်က ထို နိဗ္ဗာန်ကို ကံ အဖြစ်ဖြင့် ပြန်၍ရသည်။ မသိမ်းယူနိုင်။ ထို့ကြောင့် “န ဝ တဒေဝ တဿ အသင်္ဂါဟကံ” ဟု ဆိုသည်။

ပေါင်း၍။ ကတေဟိ၊ ပြုအပ်ကုန်သော။ ဒုတိယပဉ္စာဒီဟိ၊ ဒုတိယပြဿနာ အစရှိသည်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ပဌမပဉ္စနာမရူပပဉ္စာဒယော၊ ပဌမပြဿနာ နာမရူပပြဿနာ အစရှိကုန်သော။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော ပြဿနာတို့သည်။ စတုတ္ထိံသ၊ ၃၄-ပါးသည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ အတ္တော။

ယံ ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓန္တံ ပဒံ တဒေဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (ဝဒတိ-၌ စပ်။) ရူပက္ခန္ဓာဒိဝိသေသကပဒံ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော အထူးပြုတတ်သော ပုဒ်ကို။

၁။ ဒုတိယပဉ္စာဒီဟိ (ပေ) နာမရူပပဉ္စာဒယော။ ။သဒိသဒိသဇ္ဇနာရုံသော ပြဿနာတို့ကို ပေါင်း၍

ပြုအပ်သော ပြဿနာတို့တွင် ဒုတိယပြဿနာသည် အစဆုံးတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဒုတိယပဉ္စာဒီဟိ” ဟု ဆိုသည်။ အာဒိဖြင့်ပေါင်း၍ ပြုအပ်သော တတိယပဉ္စာ အစ ရှိသည်တို့ကို (ပါဠိတော်ကြည့်၍) ယူပါ။ “ပဌမပဉ္စနာမရူပပဉ္စာဒယော” ကား မပေါင်းပဲပြုအပ်သော ပြဿနာတို့တည်း။ ထိုတွင် “ပဌမပဉ္စ” ဟူသည် “ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ” စသော ပဌမဆုံးပြဿနာတည်း။ ထိုပြဿနာ၌ ပေါင်းစရာအဖြေတူမရှိ။ ဒုတိယပဉ္စာမှစ၍ ပေါင်းပြီးသောအခါ နာမရူပပြဿနာ စသည်၌ မပေါင်းပဲ ပြုအပ် သော ပြဿနာပေါ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် “နာမရူပ ပဉ္စာဒယော” ဟု ဆိုသည်။ အာဒိ ဖြင့် နောက်၌မပေါင်းပဲ ပြုအပ်သော ပြဿနာတို့ကို ယူပါ။

ဒုတိယဗျာကံ။ ။ပါဠိတော်ကို ကြည့်သောအခါ နာမရူပပြဿနာ၏ရှေ့၌ “သင်္ခါရ- ပစ္စယာဝိညာဏေန” ဟု မပေါင်းပဲပြုအပ်သော ပြဿနာတရပ်ကို တွေ့ ရသေး၏။ ထိုပြဿနာသည် ရှေးရှေးပေတုတို့၌ ကျနေဟန် တူ၏။ ထို့ကြောင့် “စတုတ္ထိံသ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ တွက်ပြထား၏။ သင်္ခါရ ပစ္စယာ ဝိညာဏေန ပြဿနာပါထည့်၍ ယခုပါဠိတော်စာအုပ်များ၌ ပဉ္စတ္ထိံသ တွေ့ရပါသည်။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။ ၁၉၃ မှ ၂၂၇-တိုင် အောင် ပြဿနာများကို တွေ့ရပါလိမ့်-ည်။]

အနု-ပဓုဒ္ဓိကာ။ ။အနုဒ္ဓိကာ၌ “ပေဒနာက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာတိအာဒယော နဝ ပဉ္စာ၊ ဓတ ပဌမပဉ္စေန သဒ္ဓိံ ဒသ” ဟု တွေ့ရ၏။ ရေ တွက်ကြည့်သောအခါ ပါဠိတော်၌ ထိုအတိုင်းမတွေ့ရပါ။ မဓုဒ္ဓိကာ၌လည်း “ပေဒ- နာက္ခန္ဓာဒိပဉ္စာနံ နဝါတာဝတော (၉-ပါး မရှိခြင်းကြောင့်)” ဟု ဆိုထား၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးပါဠိတော်ပေစာများနှင့် ယခုစာအုပ်တို့ဝယ် စာအနေချင်း မတူဟု သာ မှတ်ရတော့မည်။

၂။ ရူပက္ခန္ဓာဒိဝိသေသကပဒံ။ ။“ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ (ပေ) အသင်္ဂဟိ- တာ” ဟူသော ပုစ္ဆာတချပ်လုံးဝယ် ရူပက္ခန္ဓေန ပုဒ်သည် အသင်္ဂါဟက အဖြစ်ဖြင့် စတည်လျက် အတူပြုတတ်သော ပုဒ်တည်း။ နောက် ပြဿနာတို့၌လည်း အစဆုံး ကတ္တာပုဒ်ကို ဝိသေသကပုဒ်ဟု မှတ်ပါ။ [ရူပက္ခန္ဓာဒိ- ဝိသေသက-ဒန္တိ ရူပက္ခန္ဓာနာတိအာဒိနာ အသင်္ဂါဟကတ္ထေန ဝိသေသက ရူပက္ခန္ဓာဒိ- ပဒံ။-အနု။]

ဝဒတိ၊ ဆို၏။ (ပြ၏)။ နိဗ္ဗာရိတေ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးကုန်သော။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဓမ္မေ၊ မေးထိုက်သော တရားတို့ကို။ န ဝဒတိ၊ ဆိုသည်မဟုတ်။ (ကသွာ) ယံ ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓန္ဒံ ပဒံ တဒေဝါတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ နိဗ္ဗာရိတေ၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဓမ္မေ၊ တို့ကို။ န ဝဒတိ၊ ဆိုသည်မဟုတ်။ (ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထို နိဗ္ဗာရိတပုစ္ဆိတဗ္ဗတရားတို့ကို။ လက္ခဏတော၊ မှတ်သားအပ်သော သဘောလက္ခဏာအားဖြင့်။ ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ် ကုန်ပြီ။ ပဒေန၊ ပုဒ်အားဖြင့်။ သဂ္ဂပတော၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့်။ (သရုပ် သကောင် ထုတ်၍။) န ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ယံ ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓန္ဒံ ပဒံ တဒေဝါတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ နိဗ္ဗာရိတေ၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဓမ္မေ၊ တို့ကို။ န ဝဒတိ၊ ဆိုသည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။)

တတ္ထ၊ ထို ယံ ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓန္ဒံ ပဒံ တဒေဝါ ဟူသောပါဠိ၌။ တဒေဝါတိ (တ္ထေ)၊ တဒေဝါဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဝေသဒ္ဓေန၊ ဝေသဒ္ဓါဖြင့်။ (ဧသေတိ-၌ စပ်။) တံ၊ ထို တဒေဝါအရ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသောပုဒ်သည်။ ကဒါစိ၊ တရံ တခါ၌။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပုဒ်သည်။ န န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်မဟုတ်။ ဖြစ်နိုင်သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥဒ္ဓန္ဒသေဝံ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သော ရူပက္ခန္ဓေန အစရှိသောပုဒ်၏သာလျှင်။ အသင်္ဂဟိတေန- အသင်္ဂဟိတဘာဝေ၊ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတ အဖြစ်၌။ နိယံတတံ၊ မြသည်

၁။ န နိဗ္ဗာရိတေ (ပေ) သဂ္ဂပတောဟိ။ ။ “တေ ဓမ္မာ ကတိတိ ခန္ဓေတိ” စသည်ဖြင့် မေးထိုက်သော တရား တို့ကို “နိဗ္ဗာရိတ (ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော) ပုစ္ဆိတဗ္ဗဓမ္မ” ဟု ဆိုသည်။ “ယံ ပုစ္ဆာယ (ပေ) တဒေဝ” ဖြင့် ထို နိဗ္ဗာရိတဓမ္မကို ဆိုသည်မဟုတ်။ ဘာကြောင့်နည်း။ ထို နိဗ္ဗာရိတဓမ္မတို့ကို လက္ခဏာအားဖြင့်သာ ပြအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ရူပက္ခန္ဓေန စသည်ကဲ့သို့ ပုဒ်အားဖြင့် သရုပ်ဖော်၍ မပြအပ်သောကြောင့်တည်း။ [အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတ အဖြစ်အားဖြင့် သဘောလက္ခဏာချင်း တူသည်ကို “လက္ခဏတော ဒဿိတာ” ဟု ဆိုသည်။ နေတ္တိပါဠိတော်၌ ဤသို့ သဘောလက္ခဏာချင်းတူသော တရားတို့ကို တိုက် ရိုက် မပြသော်လည်း ယူရသော လက္ခဏာဟာရနည်းတမျိုး ရှိသည်။]

၂။ ဝေသဒ္ဓေန (ဝေ) ဒသေတိ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “တဒေဝ (ပေ) အသင်္ဂဟိတံ” ဟု ရှိ၏။ “ထို ထုတ်ဆောင်အပ်သော ပုဒ်ကို သာ အကြင်တရားတို့သည် ခန္ဓာစသည်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်” ဟု ဆိုသဖြင့် ထိုပုဒ်သည် ထုတ်ဆောင်အပ်သောပုဒ် ဖြစ်ရာအခိုက်၌ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတအဖြစ်၌ ဖြစ်၏။” ဟု ဝေသဒ္ဓါ၏ ဂဟေတဗ္ဗအနက် ကို၎င်း၊ “အခြားသော မထုတ်ဆောင်အပ်သောပုဒ် ဖြစ်ရာအခိုက်၌ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတ-အဖြစ်ဝယ် မမြဲ” ဟု ဝေသဒ္ဓါ၏ နိဝတ္တေ- တဗ္ဗအနက်ကို၎င်း ပြသည်။ [အညဿာတိ အနုဋ္ဌဋ္ဌဿ။ အနိယတတံ ဒေသေတိတိ တူဒိ အဝဓာရဏဗလဒဿနံ-အနု၊]

၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ အညဿ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သောပုဒ်မှ အခြားသော မထုတ်ဆောင်အပ်သော ပုဒ်၏။ (အသင်္ဂဟိတေန အသာဟိတဘာဝေ၊ ဌိ။) အနိယတတံ စ၊ မမြဲသည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒဿေတိ၊ ၏။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသ္မာ ပုဗ္ဗဒုဿေဝ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတဘာဝေ နိယတတံ၊ အညဿ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတဘာဝေ အနိယတတံ စ ဒဿေတိ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တဒေဝ ယေဟိ အသင်္ဂဟိတန္တိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ နိယမတောတိ၊ နိယမတော ဟူ၍။ ဝစနသေသော၊ သဒ္ဓါကြွင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ယောဇေတုံ ယှဉ်စေခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပုဗ္ဗဒုဿေဝ (ပေ) ဝေဒိတဗ္ဗံ။)

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ တဒေဝါတိ (တ္ထေ)၊ တဒေဝ-ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဝေသဒ္ဓေါ၊ ဝေ-သဒ္ဓါသည်။ [နောက်ဆုံး၌ရှိသော ဝေသဒ္ဓါကို အလျင်ပေးသည်။] ပုစ္ဆာယ၊ ပုစ္ဆာ၌။ ဝါ၊ ပုစ္ဆာအလို့ငှါ။ ပုဗ္ဗဒုဿေဝ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သည်သာ။ ဝေပကာရမေဝ၊ ဤသို့ ထုတ်ဆောင်အပ်သော အပြား

န တံ (ပေ) န ဟောတိတိ။ ။ ထိုထုတ်ဆောင်အပ်သော ပုဒ်သည် တရံတခါ သင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတ မဖြစ် မဟုတ် ဟု သင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတ အဖြစ်ကို ခွင့်ပြုသော အနုညာတတ္ထည်း။ ထိုအနုညာတအနက်၏ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ဂဟေတဗ္ဗတု၊ နိဝတ္ထေတဗ္ဗတုအနက်များကို ဝေသဒ္ဓါတပြုနိုင်သည်။

၃။ တဒေဝ (ပေ) ယောဇေတုန္တိ ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “တဒေဝ ယေဟိ(ပေ) အသင်္ဂဟိတံ” ဟု ရှိ၏။ ထိုဝါကျ၌ “တဒေဝ” ဟု ဝေ-သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုထားကြောင့် “နိယမတော ယေဟိ (ပေ) အသင်္ဂဟိတံ” ဟု နိယမတော ဟူသော ပါဠိသေသကိုထည့်၍ အဋ္ဌကထာ၌ အနက်ပေးနိုင်သည်။ [ဣတိ-သဒ္ဓါ ပါသောကြောင့် “ကသ္မာ” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ “ဟိ ယသ္မာ” ဟု အနက်ပေးရသည်။ ထို့ကြောင့် ကာရဏဝါကျဟု မှတ်ပါ။ ရှေ့၌ “န တံ ကဒါစိ (ပေ) န ဟောတိ” ဟု အကြောင်းပါပြီးသော်လည်း အကြောင်းမစုံသေး၍ ထပ်ပြရသည်ဟု မှတ်ပါ။]

၂။ အထဝါ။ ။ ရှေ့နည်း၌ ဝေ-သဒ္ဓါသည် မထုတ်ဆောင်အပ်သော အခြားအနက်၏ အနိယတအဖြစ်ကို တားမြစ်သောကြောင့် နိဝတ္တာပန အဝဇာရဏ အနက်ရှိ၏။ ဤနည်း၌ကား ဝေ-သဒ္ဓါသည် မထုတ်ဆောင်အပ်သော အခြားအနက်ကို မတားမြစ်ပဲ မိမိအနက်ကိုသာ မြဲစေသော သဒ္ဓိဋ္ဌာနာဝဇာရဏ အနက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ရှေ့နည်း၌ “အညဿ စ အနိယတတံ ဒဿေတိ” ဟု ဆို၍ ဤနည်း၌ “န အညဿ (ပေ) နိဝါရဏတ္ထော” ဟု ဆိုသည်။ ပုဗ္ဗဒုဿေဝကိုပင် “ဝေပကာရမေဝ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။

ရှိသည်သာ။ ဟုတွာ၊ ဤ။ ယေဟိ အသင်္ဂဟိတန္တိ၊ ဟူ၍။ (နိယမနတ္ထော-
 န္တိ စပိ။) တဿ၊ ထို ထုတ်ဆောင်အပ်သောပုဒ်၏။ ပုစ္ဆာယ၊ ဌ။ ဝါ၊ ငှါ။
 ဥဒ္ဓုဋ္ဌတာဝေန၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ [ဥဒ္ဓုဋ္ဌတာဝေ-
 နာတိ ကာရဏတ္ထေ ကရဏဝစနံ။-မဗု။ ရှေးနိဿယ၌ “အဖြစ်ဖြင့်”
 ဟု ပေး၏။] ဝေ၊ ဤသို့။ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတ ဘာဝနိယမနတ္ထော၊
 အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတ အဖြစ်ကို အမြဲသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း အနက်ရှိ၏။
 အညဿ၊ အခြားသော မထုတ်ဆောင်အပ်သောတရား၏။ အသင်္ဂဟိတေန-
 အသင်္ဂဟိတတာနိဝါရဏတ္ထော၊ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတ အဖြစ်ကို တား
 မြစ်ခြင်းအနက်ရှိသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဟိ၊ မှန်။
 ပုစ္ဆာယ၊ ဌ။ ဝါ၊ ငှါ။ ဥဒ္ဓုဋ္ဌံ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သောပုဒ်သည်။ အည-
 သဟိတံ၊ အခြားသောတရားနှင့် တကွဖြစ်သည်။ (ဟုတွာ စ၊ ဖြစ်၍၎င်း။)
 အသဟိတံ၊ အခြားသော တရားနှင့် တကွ မဖြစ်သည်။ (ဟုတွာ စ၊ ၎င်း။)
 အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတံ၊ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပုဒ်သည်။ ဟောတိ။
 ဟိ၊ မှန်။ ရူပက္ခန္ဓာဒီနိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ အညသဟိ-
 တာနိ၊ အခြားသောတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်၏။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာဒီနိ၊ ဝိညာ-
 ဏက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့သည်။ အသဟိတာနိ၊ အခြားသောတရားတို့နှင့်
 တကွ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၁။ ယေဟိ အသင်္ဂဟိတန္တိ။ ။ဤပုဒ်ကို နိယမနတ္ထော-၌ အာကာရအဖြစ်ဖြင့်
 စပ်ပါ။ ဥဒ္ဓုဋ္ဌတာဝေနကိုလည်း “ကြောင့်”ဟု
 ဟိတ် အနက်ပေးပါ။ [ယေဟိ အသင်္ဂဟိတန္တိ (ဟူသော ဝါကျသည်)နိယမနတ္ထောတိ
 ဧတဿ အာကာရဓဿနံ၊ ဥဒ္ဓုဋ္ဌတာဝေနာတိ ကာရဏတ္ထေ ကရဏဝစနံ။-မဗု။]
 ဆိုလိုရင်းကား ရူပက္ခန္ဓေနကဲ့သို့ ပုစ္ဆာအလို့ငှါ ထုတ်အပ်သောပုဒ်ဖြစ်၍ “ယေဟိ
 အသင်္ဂဟိတံ-ဝိညာဏက္ခန္ဓာ စသော အကြင်တရားတို့သည် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်
 သော တရားဟူ၍ မှတ်သားအပ်၏။ ထိုသို့ ပုစ္ဆာအလို့ငှါလည်း ထုတ်အပ်, အသင်္ဂဟိတ
 ဟုလည်း မှတ်သားအပ်သော ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားသည် ပုစ္ဆိတဗ္ဗ, ဝိသမ္ဘိတဗ္ဗ
 တရားဖြစ်၏”ဟုလို။

၂။ အညသဟိတံ အသဟိတဉ္စ။ ။“အညသဟိတံ-ဟူသည် ရူပက္ခန္ဓာ စသော
 ပုဒ်တို့တည်း။ အညအသဟိတံ - ဟူသည်
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာ စသော ပုဒ်တို့တည်း”ဟု နောက်၌ ပြသည်။ မှန်၏-တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ
 ခန္ဓေဟိ စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာထုတ်သောအခါ “တေ ဓမ္မာ”အရ၌ ပုစ္ဆာထုတ်အပ်သော
 ရူပက္ခန္ဓေန အပြင် နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ စေတသိက်ခန္ဓာ ၃-ပါးလည်း ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့်
 ရူပက္ခန္ဓာသည် အညသဟိတ ဖြစ်၏။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ပုစ္ဆာထုတ်ရာ၌ကား “တေ
 ဓမ္မာ”အရ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသာ ရ၏။ အခြားတရားများ မပါတော့။ ထို့ကြောင့်
 “ရူပက္ခန္ဓာဒီနိ ဟိ”စသော ဒဋ္ဌိဝါကျကို မိန့်သည်။

“အဝသေသာ သင်္ဂဟိတာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ အဝသေသာ၊ ကြွင်းသော စေတသိက်ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ အသင်္ဂဟိတ တရားတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဟုတ်ကုန်။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျံ၊ ဤ။ တေဟိပိ (ပေ) အသင်္ဂဟိတာတိ (ဧတ္ထ)၊ ဤပါဠိ၌။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ ဝါ၊ ငှါ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်သော ရုပ်တရားတို့ကို။ တိဟိပိ၊ သုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂါဟကာ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်နိုင်ကုန်သည်။ ဟုတ္တာ အသင်္ဂဟိတာ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်။ ဣတိ(အယ်)အဓိပ္ပါယော၊ ဤ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) (ကသ္မာ ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ တိဟိပိ သင်္ဂဟေဟိ အသင်္ဂါဟကာ ဟုတ္တာ အသင်္ဂဟိတာ၊ ဣတိ အဓိပ္ပါယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အနုဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ပုစ္ဆာအလိုငှါ မထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်သော။ ဝေဒနာဒယောပိ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့ကိုလည်း။ (တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေဓမ္မာ-အရ၌ ယူအပ်သော ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကိုလည်း။) အသင်္ဂဟိတာ ဝေ၊ အသင်္ဂဟိတ တရားတို့သာတည်း။ [ဝေ-ဖြင့် အသင်္ဂါဟက မဖြစ် ဟူလို။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပုစ္ဆာယ (ပေ) ဒဋ္ဌဗ္ဗော) စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပဉ္စမနယနိဒ္ဒေသ၌။ ပဌမေ၊ ပဌမဖြစ်သော။ နယော၊ နည်း၌။ ဝေဒနာဒယောပိ၊ တို့ကိုလည်း။ ဝိညာဏေန၊ ဝိညာဏ်သည်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်။ ဣတိ ဝတ္ထာ၊ ဒုတိယေ၊ ဒုတိယနည်း၌။ ရူပဓမ္မာဝ၊ ရုပ်တရားတို့ကိုသာ။ [ဝေ-ဖြင့် ဝေဒနာ စသည်ကို ကန့်။] (အသင်္ဂဟိတာ။) ဣတိ အယ်၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ ဝိသေသော၊ နည်းနှစ်ပါးတို့၏ အထူးတည်း။

၃။ အဝသေသာ (ပေ) ဝေဒိတဗျံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “အဝသေသာ သင်္ဂဟိတာ” ဟု ဆိုထားသော်လည်း အသင်္ဂဟိတ အဖြစ်မှ ပယ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မှ ကြွင်းသော စေတသိက်ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည် အသင်္ဂဟိတ မဟုတ်ကြ”ဟု အနက် မှတ်ရမည်ဟု ဖွင့်သည်။ လိုသို့ အနက်ကို မှတ်မှသာ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတ အဖြစ်၌ မပါဝင်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

၂။ တေဟိပိ (ပေ) အဓိပ္ပါယော။ ။ပုစ္ဆာအလိုငှါ ထုတ်အပ်သော တရား ဟူသည် ရူပက္ခန္ဓာတည်း။ ထိုသို့ ပုစ္ဆာ အလိုငှါ ထုတ်အပ်ပြီးသည့်နှင့်တပြိုင်နက် အသင်္ဂဟိတ ကံ ဖြစ်ရသည်မဟုတ်။ မိမိက “ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ”စသည်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ အသင်္ဂါဟက ကတ္တား ဖြစ်ပြီးမှ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ (ပေ) အသင်္ဂဟိတာ”ဟု ခံ ဖြစ်ရသည်-ဟူလို။

ဝေဒနာဒယော (ပေ) အသင်္ဂဟိတာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ ဩဋ္ဌာရိက-
 ရူပေဟိ၊ ဩဋ္ဌာရိကရုပ်တို့သည်၎င်း။ ဝိညာဏေန စ၊ ဝိညာဏ်သည်၎င်း။
 တိဟိပိ၊ ၃ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊
 ကုန်။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) (ကသ္မာ ဣတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊
 နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ရူပဝိညာဏေဟိ ဟူသောပါဠိ၌။
 ရူပေကဒေသော၊ ရုပ် ၂၀-ပါး၏ တစိတ်ဖြစ်သော ဩဋ္ဌာရိကရုပ်ကို။
 ရူပဂ္ဂဟဏေန၊ ရူပသဒ္ဓါဖြင့်။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဣတိ
 အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)

၁၉၆။ စတုတ္ထပဋ္ဌေ ဌိ။ စက္ခယတနံ ဝေဒနာဒိဟိ စတုဟိတိ ဧတ္ထ၊ ဌိ။
 စက္ခယတနန္တိ ဧတေန၊ ပါဠိဖြင့်။ ပုစ္ဆာယ၊ ဌိ။ ဝါ၊ ငှါ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌိ၊ သော။
 အသင်္ဂါဟကံ၊ အသင်္ဂါဟကကတ္တားကို။ ဒယေတိ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ပန၊ ဆက်။
 စက္ခယတနေ၊ စက္ခယတနသည်။ အသင်္ဂဟိတေန၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်
 အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်
 သော တရားတို့သည်။ ဒယ၊ ကုန်သော။ ဩဋ္ဌာရိကာယတနာနိ၊ ဩဋ္ဌာရိကာ-
 ယတနတို့တည်း။ န စက္ခယတနမေဝ၊ စက္ခယတနတပါးတည်းသာမဟုတ်။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁။ ဝေဒနာဒယော ဟိ ရူပဝိညာဏေဟေဝ။ ။ “ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ
 (ပေ)အသင်္ဂဟိတာ” ဟူသော
 ဒုတိယပြဿနာ၌ ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် ၃-ပါးလုံး မတူသော
 တရားတို့ ဟူသည် ဩဋ္ဌာရိကရုပ်နှင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့တည်း။ [သုခုမ ရင်ကား ဓမ္မာ-
 ယတန၊ ဓမ္မဓာတ်အားဖြင့်သာ တူသည်။] ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာဝယ် “ရူပဝိညာ-
 ဏေတိ” ဟု ဆိုသော်လည်း “ရူပ” အရ ဩဋ္ဌာရိကရုပ်ကိုသာ ယူမ။ အပေါင်းရူပ၏
 အမည်ကို အစိတ် ဩဋ္ဌာရိကရုပ်၌ ထင်စားထားသော ဧကဒေယူပစေရ စကား
 ဖြစ်သည်-ဟူလို။ ထို့ကြောင့် “ရူပေကဒေသော ဟိ ဧတ္ထ ရူပဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတောတိ”
 ဟု မိန့်သည်။

၂။ စက္ခယတနံ စတုဟိ ခန္ဓေဟိ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် စတုတ္ထပြဿနာ၌ “စက္ခာ-
 ယတနံ ဝေဒနာဒိဟိ စတုဟိ ခန္ဓေဟိ” ဟု
 ဆိုသောကြောင့် “စက္ခယတနံ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်”
 ဟု ထင်မှတ်ဖွယ် ရှိ၏။ အမှန်ကား- “စက္ခယတနံ ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ပုစ္ဆာအလိုငှါ
 ထုတ်ပြအပ်သော အသင်္ဂါဟက တရားကို ပြသည်” ဟု မှတ်ပါ။ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့
 မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော တရားဟူသည် စက္ခယတန တပါးတည်း မဟုတ်။
 ဩဋ္ဌာရိကရုပ် ၁၀-ပါးလုံးတည်း။

ရူပဉ္စမဗ္ဗာယတနန္တိအာဒိနာ၊ အစရှိသော ဂါထာဖြင့်။ (ဥဒ္ဓါနေတိ-၌ စပ်။) ယေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ (ဂါထာ၌ လာသော ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယ၊ ပုရိသိန္ဒြေ စသော အကြင်တရား တို့သည်။) တိဟိပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ သော။ တံ၊ ထိုတရားသည်။ ဝိညာဏမေဝ၊ ဝိညာဏ် တပါးတည်းသာ။ ဟောတိ။ အသင်္ဂဟိတေန၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော။ တေန၊ ထို ဝိညာဏ်သည်။ အသင်္ဂဟိတဉ္စ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော တရားသည် လည်း။ ဝိညာဏဝဇ္ဇံ၊ ဝိညာဏ်သည် ကြပ်အပ်သော။ သမ္ပံ၊ အလုံးစုံသော ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ နိဗ္ဗာန်တရားတည်း။ (ဂါထာ၌လာသော တရား များပင်တည်း။) [ဤ၌ ပိုမိုခတ်ပါ။] တေဝ ဓမ္မေ၊ ထိုတရားတို့ကိုပင်။ (ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဂါထာ၌လာသော တရား တို့ကိုပင်။) ဥဒ္ဓါနေတိ၊ အကျဉ်းချုပ်ပြု၏။ ဟိ၊ မှန်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ နှင့်တူသော ဝိသဇ္ဇနရှိသော တရားတို့ကို။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဥဒ္ဓါနေတွာ၊ အကျဉ်းချုပ်ပြု၍။ ဒဿတဗ္ဗာ၊ ပြထိုက်ကုန်၏။

တတ္ထ၊ ထို သဒိသဝိသဇ္ဇန တရားတို့တွင်။ ပဌမေန၊ ပဌမဖြစ်သော။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနေယ၊ တူသော ဝိသဇ္ဇနရှိသော တရားတို့ကို။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဥဒ္ဓါနေတွာ၊ ၍။ ဒဿတေယ၊ ပြအပ်ပြီးကုန် လသော်။ (ရူပဉ္စ မဗ္ဗာယတနံ ဓမ္မဓာတု စသည်ဖြင့် ပြအပ်ပြီးကုန်လသော်။) အညေ၊ ရူပက္ခန္ဓာနှင့် သဒိသဝိသဇ္ဇနတရားတို့မှ တပါးကုန်သော။ သဒိသ

၁။ ရူပဉ္စ မဗ္ဗာယတနန္တိအာဒိနာ။ ။ ဤပုဒ်ကို “တေ ဓမ္မေ ဥဒ္ဓါနေတိ” ၌ လှမ်းစပ်ပါ။ [ဥ+ရက္ခဏ အနက်တော ဒါ ဓာတ်၊ ယူ ပစ္စည်းဖြင့် ငွေတော်လာ၍ “ဥဒ္ဓါနံ၊ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ မပျောက်ပျက်အောင်စောင့်ရှောက်တတ်သော အကျဉ်းချုပ်စကား” ဟု အနက်ထွက်၏။ ထိုဥဒ္ဓါနံ တူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရဓာတ်၏ အနက်၌ ဣ-ပစ္စည်း သက်၍ “ဥဒ္ဓါနေတိ” ဟု နာမဓာတ် ဖြစ်၏။] ယေဟိ ဓမ္မေဟိ-ကို တေ ဓမ္မေ-ဖြင့် ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ ထို တရားတို့ ဟုသည်လည်း ရူပက္ခန္ဓာနှင့် အဖြေတူသော ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယ၊ ပုရိသိန္ဒြေ စသော ဂါထာ၌လာသော တရားများတည်း။ အချုပ် အားဖြင့် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း။ ထို တရားများသည် “ရူ-ဝေ-ဝိ-စ-သ-အ” ဟူသော ဆောင်ပုဒ်အရ ၆-ပါးတွင် ရှုအရ ၂၂-ပါး ပင်တည်း။

၂။ အညေ သဒိသဝိသဇ္ဇနာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာနှင့်တူသော အဖြေရှိသော တရားတို့မှ တပါး ကုန်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်နှင့် တူသော အဖြေရှိသော တရားတို့ကို “အညေ သဒိသဝိသဇ္ဇနာ” ဟု ဆိုသည်။ စာအုပ် တို့၌ “ဝိသဒိသဝိသဇ္ဇနာ” ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ ဝူကြီး ဆရာတော်၏ နိဿယ၌

ဝိသဇ္ဇနာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်နှင့် သဒိသဝိသဇ္ဇနဖြစ်သော တရားတို့သည်။ ဝါ၊ ထို့ကို၊ နယဒါနေနံ၊ နည်းပေးခြင်းအားဖြင့်။ ဒဿိတာ၊ ပြုအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ တေန၊ ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတနန္တိ (ပေ) အညေနာကာရေန သဒိပိတာ ဒဿိတာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေ)အာဟ။

တတ္ထ၊ ထိုဂါထာ၌။ ဓမ္မာ ဒဝါတိ၊ ကား။ အသညေကဝေါကာရတဝါ၊ အသည်ဘဝ၊ ကေဝေါကာရတဝိတို့၎င်း။ ဓမ္မေတိ၊ ဓမ္မေ ဟူသော ပုဒ်ကို။ ဗာဟိရူပါဒါဓမ္မေ ဝေ၊ ဗာဟိရဓမ္မေ ဥပါဒါဓမ္မေတို့ကိုသာ။ သန္ဓာယ(သင်္ဂဟိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။ ယေန အသင်္ဂါဟကေန၊ အကြင် ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သော တရားသည်။ အသင်္ဂဟိတေန၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားသည်။ အသင်္ဂဟိတံ၊

“သဒိသဝိသဇ္ဇနာ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိသည်။ ထိုတရားတို့အတွက် သီးခြား ဥဗ္ဗုန်းဂါထာ မပြုတော့ပဲ “ဤနည်းအားဖြင့် ပြလေတော့”ဟု နယဒါန အားဖြင့် ပြထားသည်-ဟူလို။

၀။ နယဒါနေန ဒဿိတာ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာနှင့် သဒိသဝိသဇ္ဇနာတို့ကို ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် ပြသကဲ့သို့ ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့် သဒိသဝိသဇ္ဇနဖြစ်သော ပုဒ်များကို၎င်း၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ စက္ကာယတန၊ သဋ္ဌာယတန၊ အရူပဘဝနှင့် သဒိသဝိသဇ္ဇနဖြစ်သော ပုဒ်များကို၎င်း ဤနည်းအတိုင်း ပြကြပါလေ-ဟူလို။ မိမိကား ဤနယဒါနအတိုင်း “ဓမ္မအသိတိ ဆောင်ပုဒ်(ဝေ)မှာ၊ နည်းတတ်ယေ ဝေ အရနှင့်” စသော ဆောင်ပုဒ်အကျယ်ဖြင့် ဝိထိနှင့်သုံးချက်စုဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

၂။ ယေန (ပေ) ဝိသယော ဝုဇ္ဇတ္တာ။ ။ ဂါထာ၌ ဝိသယော အရကို ပြလို၍ “ယေန” စသည်ကို မိန့်သည်။ ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ စသော ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ ။ ပဌမ အသင်္ဂါဟက တရားဟူသည် ရူပက္ခန္ဓေန ကဲ့သို့သော တရားတည်း။ အသင်္ဂဟိတေန တရားဟူသည် ထိုရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားသည် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ စသော တရားတည်း။ ထိုဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော အသင်္ဂဟိတ တရားဟူသည် မူလက အသင်္ဂါဟက ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ နိဗ္ဗာန် စသော တရားတည်း။ ထိုရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားသည် ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇန ဖြစ်၏။ သော ရူပက္ခန္ဓာဒိကောဖြင့် ယေန အသင်္ဂါဟကေကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ တဿဖြင့် အသင်္ဂဟိတေနကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ ထိုရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားသည် အသင်္ဂဟိတ ဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ စသည်တို့၏ ဋီရာလည်း ဖြစ်၏။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇန တို့၏ ဋီရာလည်း ဖြစ်၏။ နိဿယနှင့် ဝိသယသည် သဒ္ဓါကဲ့သော်လည်း အနက် တူ၏။ ထို့ကြောင့် နိဿယတာဝတောကို ဝိသယော၏ သဒ္ဓပဝတ္တိနိမိတ် အနက်ပြဘု မှတ်ပါ။ [ဝိသေသေန သေန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိသယော။ ထို အသင်္ဂဟိတ တို့၏၎င်း၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနတို့၏၎င်း အထူးထူးအားဖြင့် ဖြစ်ရာ။]

မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ နိဗ္ဗာန် အစ ရှိသော။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗိ(စ)၊ မေးထိုက်သော တရားကို၎င်း။ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗု၊ ဖြေထိုက် သော တရားကို၎င်း။ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်၏။ ရူပက္ခန္ဓာ- ဒိကော၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော။ သော(အသင်္ဂါဟကော)၊ ထိုမသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သော တရားကို။ တဿ(အသင်္ဂဟိတဿ)၊ ထိုမသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရား၏၎င်း။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇ- နာနံ စ၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနတို့၏၎င်း။ နိဿယဘာဝတော၊ မှီရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသယောတိ၊ ဝိသယ ဟူ၍။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ)ဝုတ္တော။ ပန၊ ကား။ (ဝိသယ-အမည်ရပုံမှတစ်ပါး နယ-အမည်ရပုံကား။) ယထာဒဿိတဿ၊ ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနံ စသည်ဖြင့် ပြအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော။ ဥဒ္ဓါနဿ၊ ဥဒ္ဓါနံး ဂါထာ၏။ နယဒါနမတ္တတ္တာ၊ နည်းပေးကြောင်းမျှ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နယောတိ၊ နယော ဟူ၍။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ)ဝုတ္တံ။ ဒေဝီသနယော စာတိပံ၊ ဟူ၍လည်း။ ပါဠော၊ ပါဠိတော် ပါဠိရှိ၏။ ဒေဝီသပဒိကော၊ ၂၂-ပုဒ် ရှိသော။ သေ နယော စ၊ ဤနည်းကိုလည်း။ (“သုဗုဒ္ဓေါ၊ လွယ်ကူစွာ သိအပ်၏”၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗျော။)

ပဉ္စမနယ အဖွင့် ပြီး၏။

၆-ဆဋ္ဌနယ

သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒ အဖွင့်

၂၂၀။ သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂပဒေ^၁၊ ၌။ ယံ လဗ္ဘတိ (ပေ) ပုစ္ဆာယ ဂဟိတန္တိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ရူပက္ခန္ဓာဒိနိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိကုန် သော။ ပဒါနိ၊ ပုဒ်တို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ် သည် မဟုတ်။ အထခေါ၊ အထက်ကား။ သမ္ပယောဂပဒံ(စ)၊ သမ္ပယောဂ

၁။ သမ္ပယောဂ (ပေ) ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “တတ္ထ ယံ လဗ္ဘတိ” စသည်ဖြင့် ရှိ၏။ ထို၌ တတ္ထ ကိုပင် ဤ၌ “သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒေ”ဟု အနက်ဖွင့်ထားသည်။ [သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂ ပဒေတိ တေ တတ္ထ-သဋ္ဌဿ အတ္ထဝိဝရဏံ၊ အတ္ထဝသေန စာယံ ပဒုဒ္ဓါရော။ - မဇူ] “ယံ န လဗ္ဘတိ”၌ ယံ-၏ စွဲနက်ကို ရူပက္ခန္ဓာ-စသောပုဒ်ကို ယူမည်စိုး၍ “န ရူပက္ခန္ဓာ- ဒိနိ ပဒါနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ”ဟု ဆို၍ “သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒ-ကိုစွဲပါ”ဟု သိစေလို သောကြောင့် “အထခေါ” စသည်ကို မိန့်သည်။ မှန်၏-ဤနယသည် သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂပဒနယတည်း။ ထို့ကြောင့် သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒ-ကိုစွဲမှ အရာဌာနနှင့် လိုက်လျောသည်။

ပုဒ်ကို၎င်း။ ဝိပုယောဂပဒေ။ ဝိပုယောဂပုဒ်ကို၎င်း။ သန္တာယံ။ ဤ။ (သင်္ဂဟ-
 ကာရေန)ဝုတ္တံ။ ဣတိ။ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဤ။ ဟိ။ မုနံ။ (တနည်း) ဟိ။ ချဲ့။
 ရူပက္ခန္ဓာဒီသု။ တို့တွင်။ ယံ ဓမ္မာယတနာဒိပဒံ။ အကြင်ဓမ္မာယတန အစရှိသော
 ပုဒ်ကို။ န လဗ္ဗတိ။ မရအပ်။ တံ။ ထို ဓမ္မာယတန အစရှိသော ပုဒ်ကို။
 ပုစ္ဆာယပိ။ ပုစ္ဆာ၌သော်မူလည်း။ န ဂဟိတံ။ ယူတော်မမူအပ်။ ပန။ ကား။
 သမ္ပယောဂပဒံ။ သမ္ပယောဂပုဒ်ကို။ ရူပက္ခန္ဓာဒီသု။ တို့၌။ အလဗ္ဗမာနမ္ပိ။
 မရအပ်ပါသော်လည်း။ ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ (ပေ) သမ္ပယူဒိတ္တံတိ။ ဟူ၍။
 ဝေ။ သို့။ ပုစ္ဆာယ။ ၌။ ဂဟိတံ။ ပြီ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီသု။ တို့၌။ လဗ္ဗမာနံ။
 ရအပ်သော။ (သမ္ပယောဂပဒံ။ ကို။ ပုစ္ဆာယ။ ၌။ ဂဟိတံ။ ပြီ။) ပန။ ကား။
 ဝိပုယောဂပဒံ။ ကို။ သဗ္ဗတ္ထံ။ အလုံးစုံသော ရူပက္ခန္ဓ စသော ပုဒ်တို့၌။
 လဗ္ဗမာနမေဝ။ ရအပ်သည်သာလျှင်။ (ဟုတ်၍ ပုစ္ဆာယ ဂဟိတံ။) ဣတိ။
 ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ရူပဓမ္မာနံ ပန (ပေ) သမ္ပယောဂေါ နာမ နတ္ထိတိ။ ဟူ၍။ (နိဝါရေန္တေန-၌
 စပ်။) ကေပ္ပါဒါဒိသဘာဂတာယ။ ကေပ္ပါဒ အစရှိသော သဘာဂ၏အဖြစ်၏။

၁။ ရူပက္ခန္ဓာဒီသု ဟိ။ ။ ဤမှစ၍လဗ္ဗမာနမေဝါတိ တိုင်အောင်သော စကားကို
 “ဧဝံ-ဝုတ္တတ္ထံဝိရုဏံ(အကျယ်ဖွင့်ကြောင်းစကား)” ဟု
 မရဋီကာ ဆိုသည်။ ထိုတွင် “ရူပက္ခန္ဓာဒီသု ယံ ဓမ္မာယတနာဒိပဒံ (ပေ) ပုစ္ဆာယပိ
 န ဂဟိတံ” သည် “န ရူပက္ခန္ဓာဒီနိ ပဒါနိ သန္တာယ ဝုတ္တံ” ၏ အကျယ်တည်း။
 ရူပက္ခန္ဓာ-စသော ပုဒ်တို့ကိုရည်ရွယ်၍ မဆိုအပ်ကြောင်းမှာ “ရူပက္ခန္ဓာဒီနိတွင် ပါဝင်
 သော ဓမ္မာယတန-စသည်ကို ဤနယန္တံ မယူအပ်ပုံကို ထောက်၍ ထင်ရှားပါ
 သည်” ဟုလို့။ ဓမ္မာယတနာဒိ-၌ အာဒိဖြင့် ဥဗ္ဗါန်းဂါထာ၌လာသော ဓမ္မဓာတ်၊
 ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဇီဝိတ-စသည်တို့ကို ယူပါ။ ပုစ္ဆာယပိ-၌ အပိ-သည် သမ္မာဝနာဇောတက၊
 “ပုစ္ဆာ၌သော်မှ မယူအပ်တုံသေး၏။ ဝိသဇ္ဇန၌ မယူအပ်ပုံမှာ ဆိုဖွယ်မလိုပါ” ဟုလို့။
 “သမ္ပယောဂပဒံ ပန လဗ္ဗမာနမေဝ” ဟူသော ဤစကားသည်၊ “အထခေါ သမ္ပ-
 ယောဂပဒံ ဝိပုယောဂပဒံ” ၏ အကျယ်တည်း။ နိဿယအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ထင်ရှားပြီ။

၂။ ရူပဓမ္မာနံ ပန (ပေ) ဒဋ္ဌဓမ္မော။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ရူပဓမ္မာနံ ပန (ပေ)
 သမ္ပယောဂေါ နာမ နတ္ထိ” ဟူသော
 စကားဝယ် အကြောင်းမပါသောကြောင့် “ကေပ္ပါဒါဒိသဘာဂတာယ အဘာဝ-
 တော” ဟု အကြောင်းကို ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထို့ပြင်အဋ္ဌကထာ၌ “သမ္ပယောဂေါ
 နာမ နတ္ထိ” ဟူသော စကားသည် သမ္ပယုတ် အဖြစ်ကို၊ ဟိုက်ရိုက် တားမြစ်သော
 စကား ဖြစ်သော်လည်း ထိုဘုရားတို့၏ဝိပုယုတ်အဖြစ်ကိုလည်း အဝုတ္တသိဗ္ဗိနည်းအား
 ဖြင့် (အဋ္ဌကထာဆရာသည်) တားမြစ်အပ်ပြီး ဖြစ်တော့၏။ ဘုကြောင့်နည်း။ “ဝဿ-
 ကဒတာ သုဘိက္ခော ဒုဗ္ဗိက္ခော” ကဲ့သို့ ထို ကေပ္ပါဒါဒိတာသည်ပင် ရုပ်နှင့် နိဗ္ဗာန်
 စသည်တို့၏ ဝိသဘာဂအဖြစ်ကို ပြနိုင်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သာ ဝေ
 ကေပ္ပါဒါဒိတာ (ပေ) တဒဘာဝတော” ဟု မိန့်သည်။

အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ သမ္ပယောဂံ၊ သမ္ပယုတ်ကို။ နိဝါရေန္တေန၊ တားမြစ်သော။ (သင်္ဂဟကာရေန၊ သည်။) (နိဝါရိတော ဝေ-၌ စပ်။) သာ ဝေ ကေပ္ပုဒါဒိတာ၊ ထိုကေပ္ပုဒါဒ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်ပင်။ တေသံ၊ ဤရုပ်နှင့် နိဗ္ဗာန် အစရှိသော တရားတို့၏။ ဝိသဘာဂတာ၊ သဘော မတူကုန်သည်၏ အဖြစ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘဒဘာဝတော၊ ထိုကေပ္ပုဒါဒ အစရှိသော သဘာဝအဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါပိ၊ ဝိပ္ပယုတ် သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ နိဝါရိတောဝ၊ တားမြစ်အပ်ပြီးသည်သာ။ ဟေတိ၊ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဟိ၊ မှန်။ စတုသု၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၌။ ဝိဇ္ဇမာနာ၊ ထင်ရှားရှိသော။ ကေပ္ပုဒါဒိတာ၊ ကေပ္ပုဒါဒ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်။ တေသံ၊ ထိုနာမ်ခန္ဓာတို့၏။ အညမံညံ၊ အချင်းချင်း။ သဘာဂတာ၊ သဘာဝ-၏အဖြစ်သည်။ ဟေတိ၊ ၏။ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ၊ တို့နှင့်။ တေသံ၊ ထို နာမ် ခန္ဓာတို့၏၎င်း။ တေဟိ၊ ထိုနာမ်ခန္ဓာတို့နှင့်။ ရူပနိဗ္ဗာနာနံ၊ တို့၏၎င်း။ ဝိသ-ဘာဂတာ စ၊ ဝိသဘာဝ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ (ဟေတိ။) စ၊ ဆက်။ ယာ(ကေပ္ပုဒါဒိတာ)၊ အကြင်ကေပ္ပုဒါဒ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်။ ရူပေ-ကဒေသေန၊ ရုပ်တစ်စိတ်နှင့်။ ရူပေကဒေသနိဗ္ဗာနာနံ၊ ရုပ်တစ်စိတ်၊ နိဗ္ဗာန် တို့၏၎င်း။ နိဗ္ဗာနေန၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်။ ရူပဿ စ၊ ရုပ်၏၎င်း။ ဝိသဘာဂတာ၊ ဝိသဘာဝ၏အဖြစ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ရူပေကဒေသဿ၊ ရုပ်တစ်စိတ်၏ ၎င်း။ နိဗ္ဗာနဿ ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်၏၎င်း။ သာ ကေပ္ပုဒါဒိတာ၊ ထို ကေပ္ပုဒါဒ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်။ န အတ္ထိ၊ တေနေဝ။ ထို့ကြောင့်ပင်။ စတုဟိ ဝိပ္ပယောဂေါတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သတ္တသု ဝိညာဏဓာတုသု ကောယပိ အဝိပ္ပယုတ္တေတိ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ (အဝိပ္ပုယော-၌ စပ်။) ရူပဘဝေါ၊ ရူပဘဝသည်။ တိဟိ၊ ၃-ပါးကုန် သော။ ဝိညာဏဓာတုဟိ၊ ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်။ (ဝိပ္ပယုတ္တေ၊ မယှဉ်ကုန် သော။ အနာရမ္မဏဗိဇ္ဇာယကေ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သောရုပ်နှင့် ရောကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ ဒီပေတိ ယထာ၊ ပြနိုင်သကဲ့သို့၎င်း။) နေဝဝိပါက-

၁။ ယထာ ရူပဘဝေါ (ပေ) ဒီပေန္တိ။ ။ ရူပဘဝသည် (အရကောက်ကိုကြည့် ပါး) သာနုဇိပ္ပာ၊ ကာယ-ဟူသော ဝိညာဏဓာတ် ၃-ပါးနှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၏။ နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မ တရားတို့သည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စသော ၅-ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်၏။ အဝိတက္က အဝိစာရတရားတို့သည် ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးတွင် ပါဝင်သော မနော ဓာတ် ၁-ပါးနှင့်သာ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် အနာရမ္မဏ မိဿက ဖြစ် သော ရုပ်နှင့်ဖြစ်စေ၊ ရုပ်နိဗ္ဗာန်နှင့် ဖြစ်စေ ရောသောတရားတို့ကို ပြကုန်သကဲ့သို့။

နဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၊ နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မတရားတို့သည်။ ပဉ္စဟိ၊ ငါးပါး ကုန်သော။ (ဝိညာဏဓာတုဟိ၊ တို့နှင့်။ ဝိပုယုတ္တေ၊ ကုန်သော။ အနာရမ္မဏမိဿကေ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ်နိဗ္ဗာန်နှင့် ရောကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ ဒီပေန္တိ ယထာ၊ ၎င်း။) အဝိတက္ကအဝိစာရာ၊ အဝိတက္ကအဝိစာရတရားတို့သည်။ ကောယ၊ တပါးသော်။ (ဝိညာဏဓာတုယံ၊ ဝိညာဏဓာတ်နှင့်။ ဝိပုယုတ္တေ၊ ကုန်သော။ အနာရမ္မဏမိဿကေ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ ဒီပေန္တိ ယထာ၊ ၎င်း။)

ဝေံ၊ တူ။ အဒီပေတွာ၊ မပြုမူ၍။ ကောယဝိ၊ တပါးသောဝိညာဏဓာတ်နှင့်သော်မူလည်း။ ဝိပုယုတ္တေ အဟောန္တေ၊ ဝိပုယုတ်မဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တဟိပိ၊ ၇-ပါးလုံးသော ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်လည်း။ သမ္ပယုတ္တေ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့ကို။ (ဒီပေန္တိ။) ဝါ။ တနည်း။ သတ္တပိ၊ ၇-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တာ၊ ထိုထို ဝိညာဏဓာတ်တို့ကို။ ဒီပေန္တိ၊ ပြုနိုင်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ အဝိပုယုတ္တေတိ၊ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပါး၌။ ယေ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ ဝိပုယုတ္တာ၊ ဝိညာဏဓာတ်နှင့် ဝိပုယုတ်တို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဝေ ဓမ္မေ၊ ထိုတရားတို့ကို။ (ဒီပေန္တိ။) ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ သမ္ပယုတ္တေ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ (ဝေ ဓမ္မေ တို့ကို။ ဒီပေန္တိ။) ဣတိ (ဝုတ္တံ၊ သည်။) န (ဟောတိ။) တေန၊ ထိုသို့ ဝိပုယုတ်ကို ပယ်ခြင်းကြောင့်။ ယာနိ ဓမ္မာယတနာဒိပဒါနိ၊ အကြင်ဓမ္မာယတန အစရှိသည်တို့သည်။ တာဟိ၊ ထို ၇-ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တေ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့ကို။

၁။ ဝေံ အဒီပေတွာ (ဝေ) ဒီပေန္တိ။ ။ ဤသို့ မပြုပဲ ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးတွင် ၁-ပါးနှင့်သော်မှ ဝိပုယုတ်မဖြစ်ကုန်သောကြောင့် ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးလုံးတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရားတို့ကို ပြုကုန်၏။ တနည်းပြောရလျှင် ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးလုံးတို့ကို ပြုနိုင်ကုန်၏-ဟု ဆိုလိုသည်။ [အဋ္ဌကထာ၌ ကောယပိ အဝိယုတ္တေ ကိုပင် “ဝိပုယုတ္တေ အဟောန္တေ” ဟု ဆိုသည်။]

၂။ တေန ယာနိ (ဝေ) ဓမ္မာယတနာဒိပဒါနိ။ ။ တေနာတိ ဝိပုယုတ္တတာပဋိက္ခေပေန (အဝိပုယုတ္တေ ဟု ဝိပုယုတ်အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်းကြောင့်)-အနု၊ ဤပုဒ်ကို “ဝုတ္တံ ဟောတိ”၌ စပ်ပါ။ ဓမ္မာယတန စသောဘုရားတို့၌ (ဝေဒနာစသော စေတသိက်များ ပါဝင်သောကြောင့်) ထိုဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့ကို ပြုကုန်၏။

ဒီပေန္တိ၊ ပြုနိုင်ကုန်၏။ ယာနိ အစေတသိကာနိ ပဒါနိ။ အကြင် အစေတသိကာ အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်။ (တာဟိ၊ တို့နှင့်။) သမ္ပယုတ္တဝိပုယုတ္တဘာဝေဟိ၊ သမ္ပယုတ် ဝိပုယုတ်အဖြစ်တို့ဖြင့်။ နဝတ္တဗ္ဗံ၊ မဆိုထိုက်သော တရားကို။ ဒီပေန္တိ။ ယာနိ ဒုက္ခသစ္စာနိ ပဒါနိစ'၊ တို့သည်လည်း။ (တာဟိ၊ တို့နှင့်။) သမ္ပယုတ္တ နဝတ္တဗ္ဗာနိ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရား၊ နဝတ္တဗ္ဗဖြစ်သော တရားတို့ကို။ ဒီပေန္တိ။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ အနာရမ္မဏမိဿကမ္မေ-ဒီပကာနံ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ် နိဗ္ဗာန်နှင့်ရောသောတရားတို့ကို ပြုနိုင်ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုဓမ္မာယတန အစရှိကုန်၊ အစေတသိက အစရှိကုန်၊ ဒုက္ခသစ္စ အစရှိကုန်သော ပုဒ်တို့ကို။ အဂ္ဂဟဏံ၊ မယူခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟေတိ၊ (ကသ္မာ သဗ္ဗေသံ အနာရမ္မဏမိဿကမ္မဒီပကာနံ တေသံ အဂ္ဂဟဏံ ဝုတ္တံ ဟေတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ? (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အနာရမ္မဏမိဿက သဗ္ဗဝိညာဏဓာတုတံသမ္ပယုတ္တတ ဒုဘယသမုဒါယာနံ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ် နိဗ္ဗာန်တို့နှင့်

၁။ ယာနိ ဝ (ပေ) အစေတသိကာဒီပဒါနိ။ ။အစေတသိက တရားတို့ တို့ ဖြစ်ရကား စိတ်အချင်းချင်း သမ္ပယုတ်၊ ဝိပုယုတ် ဟု မဆိုနိုင်သောကြောင့်) ထို ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးတို့နှင့် သမ္ပယုတ်၊ ဝိပုယုတ်အဖြစ်တို့ဖြင့် မဆိုထိုက်သော န ဝတ္တဗ္ဗတရားကို ပြုကုန်၏။

၂။ ယာနိ ဝ (ပေ) ဒုက္ခသစ္စာဒီပဒါနိ။ ။ဒုက္ခသစ္စာအစရှိသော တရားတို့ သည်(လောကီ၊စိတ်၊စေတသိက်၊ ရုပ်တို့ဖြစ်ရကား) ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝေဒနာစသည် တို့သည်၎င်း၊ သမ္ပယုတ်၊ ဝိပုယုတ်ဟု မဆိုထိုက်သော ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးတို့သည် ၎င်း ပါဝင်ကုန်၏။ [“သမ္ပယုတ္တာ စ ဝေဒနာဒယော၊ န ဝတ္တဗ္ဗာနိ သတ္တဝိညာဏာနံ” ဟူသော မဇ္ဈိကာကိုမှီသည်။ အနုဋီကာ၌ကား- “သမ္ပယုတ္တဘာဝေန န ဝတ္တဗ္ဗာနိ၊ တိန္ဒသန္တာနိကာနိ နာနာက္ခဏိကာနိ စ အရူပါနိဝိ ဓမ္မဇာတာနိ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထို အဖွင့်ကို မဇ္ဈိကာ မနှစ်သက်။]

၃။ န ဟိ (ပေ) အတ္ထိတိ။ ။ရှေ့ ဝါကျတို့၏ အကြောင်းပြု ဩပကဟေတု ဝါကျတည်း။ ထိုတွင် ဓမ္မာယတန စသော တရားတို့သည် (စေတသိက် ရုပ်များ ဖြစ်ရကား) အနာရမ္မဏမိဿကလည်း ဟုတ်၏။ သဗ္ဗဝိညာဏဓာတု သမ္ပယုတ္တလည်း ဟုတ်၏။ အစေတသိက စသော တရားတို့သည် (စိတ်နှင့် ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့ဖြစ်ရကား) အနာရမ္မဏမိဿကလည်း ဟုတ်၏။ သဗ္ဗဝိညာဏ ဓာတုတရားများလည်းဟုတ်၏။ [သဗ္ဗဝိညာဏဓာတုတံသမ္ပယုတ္တ ဟုကား မဆိုနိုင်။] ဒုက္ခသစ္စာစသောတရားတို့ကား ထိုအနာရမ္မဏမိဿက ဖြစ်သော သဗ္ဗဝိညာဏဓာတု နှင့် တံသမ္ပယုတ္တ ၂-မျိုးစုံ ပေါင်းထားအပ်သော တရားများဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့မှာ သမ္ပယောဂ၊ ဝိပုယောဂ ၂-မျိုးလုံး မရှိနိုင်ကြ။

ရောသော အလုံးစုံသော ဝိညာဏဓာတ်၊ ထိုဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် သမ္ပယုတ်
 ဖြစ်သောတရား၊ ဝိညာဏဓာတ်၊ ထိုဝိညာဏဓာတ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော
 တရား ၂-ပါးအပေါင်းတို့၏။ ခန္ဓာယတနဓာတ်တို့၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊
 ဓာတ်တို့တွင်။ ကေနစိ၊ တစုံတခုသောတရားနှင့်။ သမ္ပယောဂေါ (ဂါ)။
 သမ္ပယုတ်သည်၎င်း။ ဝိပ္ပယောဂေါ ဝါ၊ ဝိပ္ပယုတ်သည်၎င်း။ န အတ္ထိ၊
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သဗ္ဗေသံ အနာရမ္မဏမိဿကဓမ္မဒိပကာနံ တေသံ အဂ္ဂ-
 ဟဏံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

(အနာရမ္မဏမိဿာနံ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ် နိဗ္ဗာန်တို့နှင့် ရောကုန်
 သော။ ဓမ္မာနံ၊ သဗ္ဗဝိညာဏဓာတ်၊ တံသမ္ပယုတ္တတရားတို့၏။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊
 ဝိပ္ပယုတ်သည်။ ယဒိ (န အတ္ထိ)၊ အကယ်၍ မရှိအံ့။ ဝေ (သတိ)၊ ဤသို့
 မရှိလသော်။ ဝိပ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသော ဌိ။ (ဒသမနယနိဒ္ဒေသဌိ။)
 ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေဓမ္မာ
 ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ နဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မမူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။
 (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အကုသလာ-
 ဗျာကတော၊ အကုသိုလ် အဗျာကတတို့သည်။ အနာရမ္မဏမိဿောဘယဓမ္မာ၊
 အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့နှင့် ရောနှောကုန်သော သဗ္ဗဝိညာဏဓာတ်၊
 တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မ ၂-ပါး ဖြစ်သော တရားတို့တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 (န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မမူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား
 စောဒနာတည်း။) [စာအုပ်တို့၌ “အာရမ္မဏမိဿောဘယဓမ္မာ” ဟု ရှိသော်
 လည်း ဂူကြီးနိဿယအတိုင်း “အနာရမ္မဏမိဿောဘယဓမ္မာ” ဟု ရှိမှ မှန်သည်။
 ဘာကြောင့်နည်း - အကုသိုလ် အဗျာကတတရားတို့သည် အနာရမ္မဏ ဖြစ်
 သော ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့နှင့် ရောသောကြောင့်၎င်း၊ သဗ္ဗဝိညာဏဓာတ်နှင့်

၀။ ယဒိ ဝေ (ဝေ) ဓမ္မာတိ။ [ယဒိ အနာရမ္မဏမိဿာနံ၊ ဓမ္မာနံ ဝိပ္ပ-
 ယောဂေါနတ္ထိ။- အနု။] ရှေ့၌ “အနာရ-
 မ္မဏမိဿ ကဖြစ်၍ သဗ္ဗဝိညာဏဓာတ်နှင့် တံသမ္ပယုတ္တ ၂-ပါး အပေါင်း ဖြစ်သော
 ဓုက္ခသစ္စာ စသော တရားတို့ကို သမ္ပယုတ်၊ ဝိပ္ပယုတ်အဖြစ်မရှိသောကြောင့် မယူအပ်”
 ဟု ဆိုခဲ့၏။ ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒ (ဒသမနယ)၌ “ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ
 (အကြင်အကုသိုလ် အဗျာကတ တရားတို့သည်) ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ
 ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ” ဟု ဟောတော်မူထား၏။ ထို၌ အကုသိုလ်နှင့် အဗျာကတတို့သည်
 အနာရမ္မဏမိဿကဖြစ်၍ သဗ္ဗဝိညာဏဓာတ်နှင့် တံသမ္ပယုတ္တ စေတသိက်ဟူသော
 ဥဘယဓမ္မ အပေါင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “အနာရမ္မဏ မိဿကတဓုတယသမုဒါယာနံ
 ဝိပ္ပယောဂေါနတ္ထိ” ဟူသော စကားအလိုအားဖြင့် ထိုအကုသိုလ်၊ အဗျာကတတို့သည်
 ကုသိုလ်နှင့် ဝိပ္ပယောဂအဖြစ် မရှိရကား “ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ” စသော ပျဉ်းတော်
 ကို မဟောထိုက်ရာဓရာက်နေသည် မဟုတ်ပါလော- ဟု စောဒနာသည်။

တံသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မ ၂-ပါးစုံ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်းတည်း။ (န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်။ (ဝတ္ထဗ္ဗံ ဝေ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်သာ။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ ဝတ္ထဗ္ဗံ ဝေ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်သာ ဖြစ်သနည်း။) ယထာဝုတ္တသမုဒါယာနံ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အနာရမ္မဏမိဿက သဗ္ဗဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မ တရားအပေါင်းတို့၏။ ခန္ဓာဒီဟေဝ၊ ခန္ဓာအစရှိသည်တို့နှင့်သာ။ (ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့နှင့်သာ။) သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂါဘာဝစနတော၊ သမ္ပယောဂ၏ မဖြစ်ခြင်း၊ ဝိပ္ပယောဂ၏ မဖြစ်ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ မဟောထိုက်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ ဝတ္ထဗ္ဗံ ဝေ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်သာ။)

ဟိ၊ ချဲ့။ ခန္ဓာဒယော၊ ခန္ဓာအစရှိသောတရားတို့သည်။ (ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့သည်။) တဒေကဒေသာ စ၊ ထို အနာရမ္မဏမိဿက သဗ္ဗဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တတရားတို့၏ တစိတ်တပိုင်းတို့သည်၎င်း။ တဒေကဒေသညသမုဒါယာ စ၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အပေါင်း၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်၍ တပါးသော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော အစိတ်တို့၏ အပေါင်းတို့သည်၎င်း။

၁။ န ယထာဝုတ္တ (ဝေ) ဘာဝစနတော။ “န” ဟု ပဋိသေခ ဝိသဇ္ဇနကို ပြုပြီး၍ “ယထာဝုတ္တ သမုဒါယာနံ (ဝေ) ဘာဝစနတော” ဟု အကြောင်းပြသည်။ “ယထာဝုတ္တ သမုဒါယာ” ဟူသည် ရှေ့၌ ပြုအပ်ခဲ့သော အနာရမ္မဏမိဿက ဖြစ်၍ သဗ္ဗဝိညာဏဓာတုနှင့် တံသမ္ပယုတ္တဟူသော တရားအပေါင်းတည်း။ “ထို တရားအပေါင်းတို့၏ သမ္ပယောဂလည်း မရှိ၊ ဝိပ္ပယောဂလည်း မရှိ” ဟူသည် ထိုတရားတို့အချင်းချင်း မရှိရုံမျှမဟုတ်။ “ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူသောကြောင့် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့တွင် တစုံတခုနှင့်မျှ ဝိပ္ပယုတ် မရှိခြင်းတည်း။ ဤ “ကုသလေဟိ ခမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ” ၌ ဝိပ္ပယုတ်ကား ထို တရားတို့အချင်းချင်း တဘက်နှင့်တဘက် ဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ဤသို့ ရှေ့၌ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယောဂကို ဆိုလို၍ ဤ၌ ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ် အဗျာကတချင်း ဝိပ္ပယုတ်ကို ဆိုလိုသောကြောင့် ထို၌ မယူသော်လည်း ဤ၌ ဟောထိုက်ပါသည်-ဟူလို။

၂။ ခန္ဓာ ဒယော ဟိ (ဝေ) ဝိပ္ပယုတ္တတာ ဝုတ္တာ။ ။ ဝိတ္တာရ ဝါကျတည်း။ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့သည် တဒေကဒေသာ (ထို အနာရမ္မဏမိဿ စသော တရားအပေါင်း၏ အစိတ်အပိုင်းသာ ဖြစ်ကုန်၏။) တဒေကဒေသညသမုဒါယာ (ထို ဆိုအပ်ပြီးသော တရားအပေါင်း၏ တစိတ်တပိုင်းဖြစ်ကြ၍ အခြား အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ကြသော ရူပက္ခန္ဓာ စသော တရားအစိတ်တို့၏ အပေါင်းဖြစ်ကြ၏။ [ခန္ဓာဟုဆိုလျှင် ရူပက္ခန္ဓာစသော ခန္ဓာအစိတ်တို့၏ အပေါင်းဖြစ်ကြသည်- ဟူလို။]

(ဟောဋီ။) စ^၁၊ ဆက်။ သမုဒါယေကဒေသာနံ၊ အပေါင်းလည်းဖြစ်၊ အစိတ်လည်းဖြစ်သော ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏။ ဝိဘာဂါဘာဝတော၊ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားမရှိခြင်းကြောင့်။ သဘာဂဝိသဘာဂတာ၊ သဘာဂ၏ အဖြစ်၊ ဝိသဘာဂ၏အဖြစ်သည်။ န အတ္ထိ။ တေန၊ ထိုသို့ခွဲခြားဝေဖန်အပ်သောအထူးမရှိသည့်အတွက် သဘာဂ ဝိသဘာဂအဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ တေသံ၊ ထို အနာရမ္မဏ မိဿက သဗ္ဗဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တတရားတို့၏။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ ခန္ဓာအစရှိသည်တို့နှင့်။ သမ္ပယောဂဝိပယောဂါဘာဝေါ၊ သမ္ပယောဂ၏ မဖြစ်ခြင်း၊ ဝိပယောဂ၏ မဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ထင်ရှား၏။

ပန^၂၊ ကား။ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကို။ အကုသလာ ဗျာကတေဟိ၊ အကုသိုလ်အဗျာကတတို့မှ။ ဝိဘတ္တာ၊ ခွဲခြား ဝေဖန် အပ်ကုန်ပြီ။ တေ စ၊ ထို အကုသိုလ် အဗျာကတ တရားတို့ကိုလည်း။ ကုသလေဟိ၊ ကုသိုလ်တို့မှ။ (ဝိဘတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။) တေသံ၊ ထို ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတ တရားတို့၏။ သမုဒါယေကဒေသာဘာဝေါ၊ အပေါင်းတို့၏ အစိတ်၏အဖြစ်သည်၎င်း။ တဒေကဒေသညသမုဒါယဘာဝေါ ဝါ၊ ထို အပေါင်းတို့၏ အစိတ် ဖြစ်၍ အခြားသော အစိတ်တရားတို့၏အပေါင်း၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ န (ဟောတိ)။

၁။ သမုဒါယေကဒေသာနန္ဓ (ပေ) ဟောတိ။ ။ [ခွဲခြား ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို “ဝိဘာဂ”

ဟု ခေါ်၏။] ရူပက္ခန္ဓာ စသော အစိတ်တို့၏ အပေါင်း သမုဒါယ ဖြစ်သော ခန္ဓာ၊ အနာရမ္မဏမိဿက စသော တရားအပေါင်း၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ခန္ဓာတို့သည် (ဝိဘာဂါဘာဝ) အချင်းချင်း ခွဲခြားအပ်သော အထူး မရှိကြ။ ထိုသို့ အထူးမရှိခြင်းကြောင့် န သဘာဂဝိသဘာဂတာ အတ္ထိ (သဘာဂအဖြစ် ဝိသဘာဂအဖြစ် မရှိ။) တေန (အဝိဘာဂသဗ္ဗာဝတော သဘာဂဝိသဘာဂတ္တာဘာဝေန) ထိုသို့ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်သော အထူးမရှိခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည့်အတွက် သဘာဂဝိသဘာဂအဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့် ထို အနာရမ္မဏမိဿက စသော တရားတို့၏ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့် သမ္ပယုတ်၊ ဝိပယုတ် မဖြစ်နိုင်ခြင်းမှာ ထင်ရှားပါသည်။

၂။ ကုသလာ ပန။ ။ အနာရမ္မဏမိဿက ဖြစ်သော သဗ္ဗဝိညာဏဓာတ်၊ ထံ-သမ္ပယုတ္တတရားအပေါင်းတို့၏ ခန္ဓာ-စသည်တို့နှင့် သမ္ပယောဂ၊ ဝိပယောဂ မဖြစ်ပုံကို အကျယ်ပြုပြီး၍ ကုသိုလ်တရားတို့နှင့် အကုသိုလ်အဗျာကတ တရားတို့၏ ဝိပယုတ်ရှိနိုင်ပုံကို အကျယ်ပြုလိုသောကြောင့် “ကုသလာ ပန (ပေ) ဝိပယောဂေါ န န ဟောတိ ဝိသဘာဂတာဘဒ္ဓာဝတော” ဟု မိန့်သည်။ [တေ စ ကုသလာဗျာကတာ၊ တေသံ ကုသလာကုသလာဗျာကတာနံ၊ တသ္မာတိ သသ္မာ ဝိဘတ္တသဘာဂါနံ၊ န-တေသံ သမုဒါယေကဒေသာဒိဘာဝေါ၊ တသ္မာ (ပေ) အညမည-ဝိပယုတ္တတာ ဝုတ္တာ “ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ ဝိပယုတ္တာ” တိအာဒိနာ။ သဗ္ဗေသုတိ ဒုတိယာဒိသဗ္ဗပဋေသု။-အနု။]

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခန္ဓာဒိနိ၊ ခန္ဓာအစသည်တို့ကို။ အနာမသိတာ၊ မသုံးသပ်
 မှု၍။ ဝိပ္ပယုတ္တတာမတ္တေန၊ ဝိပ္ပယုတ်တို့၏ အဖြစ်မျှဖြင့်။ ယထာနိဒ္ဓါရိတဓမ္မ-
 ဒဿနေ၊ အကြင် အကြင် ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော တရားတို့ကို ပြရာ၌။
 ကုသလေဟိ၊ ကုသိုလ်တို့နှင့်။ ဣတရေသံ၊ အခြားသော အကုသိုလ် အဗျာ
 ကတတို့၏၎င်း။ ဣတရေဟိ၊ အခြားသော အကုသိုလ် အဗျာကတ တရားတို့
 နှင့်။ ကုသလာနံ စ၊ ကုသိုလ်တို့၏၎င်း။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ဝိပ္ပယုတ်သည်။ န
 န ဟောတိ၊ မဖြစ်မဟုတ်၊ ဖြစ်သည်သာ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဝိသဘာဂတာ-
 သဗ္ဗာဝတော၊ သဘောမတူသည်၏အဖြစ်၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထို ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တရား
 တို့၏။ အညမညဝိပ္ပယုတ္တတာ၊ အညမညဝိပ္ပယုတ်၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟော
 တော်မူအပ်ပြီ။ (“ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်
 မူအပ်ပြီ။) သဗ္ဗေသု၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဝေရူပေသု၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်
 သော ဒုတိယပြဿနာ အစရှိသည်တို့၌။ ဝေ (သော)၊ သည်။ နယော၊
 တည်း။

ပန၊ ကား။ ဥဒ္ဓါနေ၊ ဥဒ္ဓါန်းဂါတာ၌။ အဋ္ဌာရသ တတော ပရေတိ ဣဒံ၊
 ဟူသော ဤစကားကို။ သောဋ္ဌသာတိ၊ သောဋ္ဌသဟူ၍။ (သောဋ္ဌသ
 တတော ပရေ ဟူ၍။) ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။ တေဝိသန္တိ ဣဒ္ဓု၊ တေဝိသံ ဟူ
 သော ဤစကားကိုလည်း။ ဧဝိသန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဝတ္တဗ္ဗံ)။

စ၊ ဆက်။ သဗ္ဗတ္ထံ၊ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ (ငဟိတာ-၌ စပ်။)
 ကာလသန္တာနတေဒရဟိတာရဟိတဗဟုဓမ္မသမောဓာနာနံ၊ ကာလ အားဖြင့်

၁။ သောဋ္ဌသာတိ တေဝိသန္တိ။ ။ ဆတ္တိံ သာယ ပိဋိဒုကာသု ဝိသတိဒုကပဒါနိ
 ဣမသ္မိံ နယေ လဗ္ဘန္တိ။ အဝသိဋ္ဌာနိ သောဋ္ဌ-
 သေဝါတိ အာဟ “သောဋ္ဌသာတိ ဝတ္တဗ္ဗ”န္တိ။ တတော ဧဝ (ထိုသို့ ဝိသတိဒုကပဒါနိ
 ဤနယ၌ ရအပ်သည့်အတွက် အဝသိဋ္ဌသောဋ္ဌသပဒတို့၏ မရအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်ပင်) တေဝိသံ ပဒသတန္တိ ဣတ္ထ တေဝိသန္တိ ဣဒ္ဓု ဧဝိသန္တိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ယော-
 ဇနာ။-အနံ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဆဋ္ဌနယ၌ အဋ္ဌကထာအလို “၂၃-ပုဒ် အလွန်ရှိသော ပုဒ်ပေါင်း
 တရာကို မရအပ်”ဟု ဆိုသောကြောင့် (ဒေဝရာ) ၂၄၈-ပုဒ်သာ
 ရအပ်တော့သည်။ ဋီကာအလို၊ ၁၂၁-ပုဒ်သာ မရသောကြောင့်
 (နိမက္ခာ) ၂၅၀-သာ ရတော့၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့သည်
 အဋ္ဌကထာအလို၊ ဋီကာအလို ခွဲ၍ ၂-နည်း ပြကြသည်။

၂။ သဗ္ဗတ္ထ (ပေ) ဂဟိတာ။ ။ အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌ ယူအပ်သော
 ပုဒ်တို့ကို ပြလိုသောကြောင့် “သဗ္ဗတ္ထ (ပေ)
 ဂဟိတာ”ဟု မိန့်သည်။ ကာလသန္တာနတေဒ (ပေ) ဗဟုဓမ္မသမောဓာနာနံသည်

ကဲ့ပြားခြင်း၊ သန္တာန်အားဖြင့် ကဲ့ပြားခြင်းမှ ကင်းကုန်- မကင်းကုန်သော များစွာသော တရားတို့၏ အပေါင်းဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာယ- တန ဓမ္မဓာတုနံ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့၏။ ကေဒေသော တစိတ်တပိုင်းဖြစ်ကုန်သော။ သမုဒယသစ္စဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ သမုဒယ သစ္စာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော တရားတို့ကို၎င်း။ ကေဒေသ- သမ္ဘိဿာ၊ တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်- အစရှိသည်တို့နှင့် ရောကုန် သော။ အနာရမ္မဏေဟိ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့နှင့်။ အသမ္ဘိဿာ၊ မရောနှောကုန်သော။ ဣဒ္ဓိပါဒ်ဒယော စ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် အစရှိသော တရား တို့ကို၎င်း။ [အာဒိ-ဖြင့် ဈာန၊ အပ္ပမညာ စသည်တို့ကို ယူပါ။] သာရမ္မ- ဏေဟိ၊ သာရမ္မဏဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်တို့နှင့်။ အသမ္ဘိဿာ၊ ကုန်သော။ ရူပက္ခန္ဓာဒယော စ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို၎င်း။ သမ္ပယောဂိဝိပ္ပယော- ဂိဘာဝေန၊ သမ္ပယုတ် ရှိကုန်၊ ဝိပ္ပယုတ် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မ (ပေ) ဓာတုနံ၏ ဝိသေသနတည်း။ ထိုတွင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် စေတသိက် ၅၀-ဟူသော ဗဟုဓမ္မသမောဓာနတည်း။ အကုသိုလ်စေတသိက်များနှင့် သောဘနစေတသိက်တို့သည် တပြိုင်နက်သော ကာလ၌ အတူမဖြစ်နိုင်သော ကာလ ဘေဒတရားတို့တည်း။ အကုသိုလ်တွင်လည်း လောဘနှင့် ဒေါသ၊ ဣဿာနှင့် ဗစ္စရိယ စသည်တို့ တပြိုင်နက် မဖြစ်နိုင်ကြ။ သောဘနတွင်လည်း ဝိရတိအပ္ပမညာတို့ တပြိုင် နက် မဖြစ်နိုင်ကြ။ ဝိရတိအချင်းချင်း၊ အပ္ပမညာအချင်းချင်းလည်း တပြိုင်နက် မဖြစ် နိုင်ကြ။ ထို့ကြောင့် ကာလကွဲပြားခြင်းမှ မကင်းသော ကာလဘေဒ အရဟိတ တရား များ ဖြစ်ကြ၏။ အတူဖြစ်နိုင်သော စေတသိက်တို့ကား ကာလဘေဒရဟိတ တရားများ ဖြစ်ကြသည်။ သန္တာန်အားဖြင့်လည်း ရံခါကွဲနိုင်၊ ရံခါမကွဲပဲ ဖြစ်နိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် သန္တာနဘေဒရဟိတ၊ အရဟိတ ၂-မျိုး ရနိုင်၏။ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့အတွက် လည်း ဤနည်းမျှ၍ စိစစ်ပါ။ သမုဒယသစ္စာ (လောတ)သည် ထိုခန္ဓာ၊ ထိုအာယတန ဓာတ်တို့၏ တစိတ်ဖြစ်၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်း ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့၏ တစိတ် တပိုင်းပင်တည်း။

၁။ ကေဒေသသမ္ဘိဿာ ဝ (ပေ) အသမ္ဘိဿာ ။ ဣဒ္ဓိပါဒ်တို့သည် မိမိ၏ တစိတ် တပိုင်း ဖြစ်သော စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ် (ဝိညာဏက္ခန္ဓာ)စသော တစိတ်တပိုင်းနှင့် ရောနှောနေသောကြောင့် ခန္ဓာတပါးနှင့် ရောနှောသော ကေဒေသသမ္ဘိဿဖြစ်၍ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အနာရမ္မဏတရားတို့နှင့် မရောနှောသော အနာရမ္မဏ အသမ္ဘိဿလည်း ဖြစ်ကြသည်။ [ကေဒေသသမ္ဘိဿာတိ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်ါဒိနာ အတ္တနော ကေဒေသေနဝ ခန္ဓန္တရာဒီတိ သမ္ဘိဿာ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်ါဒယော အနာရမ္မဏေဟိ ရူပနိဗ္ဗာနောဟိ စ အသမ္ဘိဿာ။-အနု။] ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့ကား အနာရမ္မဏအသမ္ဘိဿာ ၁-မျိုးသာတည်း။

၂။ သမ္ပယောဂိဝိပ္ပယောဂိဘာဝေန ။ ဤပုဒ်ကို ဂဟိတာ-၌ စမ်း သမုဒယ သစ္စာ စသော တရားတို့သည် သမ္ပ- ယောဂ တရားလည်း ရှိ၏။ ဝိပ္ပယောဂ တရားလည်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဤနယ၌

သမာနကာလသန္တာနေဟိ^၁၊ တူသော ကာလ၊ တူသော သန္တာန် ရှိကုန်
 သော။ ဧကဒေသန္တရေဟိ၊ အထူးဖြစ်သော အစိတ်အပိုင်း တရားတို့မှ။
 ဝိဘတ္တာဝေ၊ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီးသော သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရား
 တို့ကိုသာ။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီ။ (ဤ နယ၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။)
 ဣတိ^၂၊ ကြောင့်။ ဧကဟိစိ၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်းငှါထိုက်သည့် အချို့ကုန်
 သော။ ဧကဒေသန္တရေဟိ၊ ဝိဘတ္တဟိ၊ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီးကုန်သော။
 တေဟိ၊ ထိုသမုဒယသစ္စာ အစရှိသောတရားတို့နှင့်။ တေ၊ ထိုသညာကုန္တာ
 အစရှိသော တရားတို့သည်။ ယတာယောဂံ၊ ယှဉ်ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။
 သမ္ပယောဂဉ္စ၊ သမ္ပယုတ်ကို၎င်း။ ဝိပယောဂဉ္စ၊ ဝိပယုတ်ကို၎င်း။ လဘန္တိ။

ယူအပ်ကုန်၏။ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့သည် ဝိပယောဂ တဘက်၌သာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်
 လည်း ယူအပ်ကုန်၏။ [သမုဒယသစ္စာဒယော သမ္ပယောဂိဝိပယောဂိဘာဝေန၊
 ရူပက္ခန္ဓာဒယော ဝိပယောဂိဘာဝေန ဂဟိတာတိ ယောဇနာ။-အနု။]

၁။ သမာနကာလ (ပေ) ဝိဘတ္တာ ဝေ။ ။ဤပုဒ်တို့သည် (နောက်၌ နေသော်
 လည်း) သမုဒယသစ္စာဝေဒနာကုန္တာ-
 ဒယော စသော ပုဒ်တို့၏ ဝိသေသနတို့တည်း။ ထိုသမုဒယသစ္စာ စသည်ကို ယူရာ၌
 ထိုတရားတို့သည် တူသော ကာလ တူသော သန္တာန်၌ ဖြစ်ကြသော ဧကဒေသန္တရ
 တရားတို့မှ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီးသော တရားများ ဖြစ်ကြရမည်။ ဥပမာ-သမုဒယ
 သစ္စာသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော သတိပဋ္ဌာနံ၊ သမ္ပပ္ပဓာန် စသည်
 တို့မှ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီး ဖြစ်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဝေဒနာကုန္တာသည် သညာကုန္တာ အစ
 ရှိသည်တို့မှ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီး ဖြစ်သကဲ့သို့၎င်းတည်း။ ကာလ၊ သန္တာန် မတူလျှင်
 သမ္ပယုတ်၊ ဝိပယုတ် လျဉ်းပါးဖွယ်ပင် မရှိ။ ထို့ကြောင့် “သမာနကာလသန္တာနေဟိ”
 ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီးသော သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်တို့ကို
 သမ္ပဒယာဂီ၊ ဝိပယောဂီ၏ အဖြစ်ကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို ဝိပယောဂီတို့၏
 အဖြစ်ကြောင့် ဤနယ၌ ယူအပ်ကုန်သည် ဟူလိမ့်။ [သင်္ခါရက္ခန္ဓာဒီနံ ဧကဒေသန္တရေဟိ
 သင်္ခါရက္ခန္ဓာဒီနံ ဧကဒေသဝိသေသဘူတေဟိ (ဝိသေသသည် အန္တရ၏ အဖွင့်၊)
 သတိပဋ္ဌာနသမ္ပပ္ပဓာနသညာနာဒီဟိ ဝိဘတ္တာ ဝေ သမုဒယသစ္စာဒယော။-အနု။]

၂။ ဣတိ ဧတေ တေ (ပေ) လဘန္တိ။ ။ [တေဟိ သမုဒယသစ္စာဒီဟိ၊ တေ
 သညာကုန္တာဒယော၊ ဧကဟိစိ သဟု-
 ပ္ပဗ္ဗမာနာရဟေဟိ ဧကဒေသန္တရေဟိ ဝိဘတ္တဟိ။-အနု။] ထို သညာကုန္တာ စသော
 တရားတို့သည် အတူတကွ ဖြစ်ထိုက်သော သမုဒယသစ္စာတည်းဟူသော ဧကဒေသန္တရ
 တရားတို့မှ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ကုန်ပြီးသော တရားများ ဖြစ်ကြရမည်။ ဤသို့ဖြစ်မှလည်း
 သမ္ပယောဂ၊ ဝိပယောဂအဖြစ်ကို ရနိုင်သည်။ ဤသို့ မခွဲခြားလျှင် သညာကုန္တာသည်ပင်
 သမုဒယသစ္စာလည်း ဖြစ်၊ မဂ္ဂသစ္စာလည်း ဖြစ်နေရကား ၁-ပါးအတွက် သမ္ပယုတ်
 ဆိုလျှင် အခြား ၁-ပါးက ဝိပယုတ် ဖြစ်နေလိမ့်မည်။ ထို သမုဒယနှင့် မဂ္ဂတို့ သမ္ပယုတ်
 လည်း မဖြစ်၊ ဝိပယုတ်လည်း မဖြစ်ကြ။ [န ဟိ သင်္ခါရက္ခန္ဓာဒီပရိယာပန္နတ္ထေပိ
 သမုဒယသစ္စာဒယော မဂ္ဂသစ္စာဒီဟိ သမ္ပယောဂံ လဘန္တိ။-အနု။]

(ကညွှာ) ကေဟိစိ ကေဒေသန္တရေဟိ ဝိဘတ္တေဟိ တေဟိ တေ ယထာ-
 ယေဘိဂံ၊ သမ္ပယောဂဉ္စ ဝိပ္ပယောဂဉ္စ လံဘန္တိ။ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊
 ကြောင့်။ တေသံ၊ ထို ဝေဒနာကုန္တာ၊ သညာကုန္တာ အစရှိသည်တို့၏။
 ကေပ္ပုဒါဒိတာ၊ ကေပ္ပုဒ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဟူသော။ သဘာဂတာ စ၊
 သဘာဂတို့၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ဝိသဘာဂတာ စ၊ ဝိသဘာဂတို့၏ အဖြစ်
 သည်၎င်း။ ဇာတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣဟိ၊ ကြောင့်။ (ကေဟိစိ ကေဒေသန္တရေဟိ
 ဝိဘတ္တေဟိ- တေဟိ တေ ယထာယောဂံ သမ္ပယောဂဉ္စ ဝိပ္ပယောဂဉ္စ
 လံဘန္တိ။) ၂ တေန၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော် အကြောင်းအတွက်
 သမ္ပယောဂ၊ ဝိပ္ပယောဂကို ရနိုင်ခြင်းကြောင့်။) တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို ပါဠိ
 ရပ်၌။ ဇေနေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန ကောယ ဓာတုယာ ကေဟိစိ
 သမ္ပယုတ္တန္တိ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဧကေနာယတနေန ကောယ ဓာတုယာ
 ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ္တန္တိ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ (ဘဂတာ) ဝတ္ထိ။

ပန၊ ဆက်။ ဘိန္နကာလသမုဒါယာ ဧဝ၊ ပြားသော ဖြစ်ရာကာလ
 ရှိသော အစိတ်အစိတ်တို့၏ အပေါင်းသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာ-

၁။ အတ္ထိ ဟိ စောသံ (ပေ) ဝိသဘာဂတာ စာဟိ။ [တေသန္တိ ဝေဒနာကုန္တာ-
 သညာကုန္တာဒိန္နံ၊ ကေပ္ပုဒါ
 (ပေ) ဝိသဘာဂတာ စာဟိ၊ ကေပ္ပုဒါဒိတာသင်္ခါတာ ယထာရဟံ သဘာဂတာ
 ဝိသဘာဂတာ စ-အနု။] ဤဝါကျကို ကာရဏဝါကျလုပ်၍ ရှေ့ပြန်လှည့်သောအခါ
 အဓိပ္ပာယ် နားလည်နိုင်ပါသည်။

၂။ တေန (ပေ) ဝတ္ထိ။ [ဤဝါကျထား လဒ္ဓုဇာတ်ဝါကျတည်း။ ဆိုအပ်ပြီးသော
 အကြောင်းများအတွက် ဤနယ၌ ယူအပ်သော တရား
 တို့၏ သမ္ပယုတ်၊ ဝိပ္ပယုတ်ကို ရခြင်းကြောင့် ထိုထို ပါဠိရပ်၌ ဧကေန ခန္ဓေန (ပေ)
 ကေဟိစိ သမ္ပယုတ္တိ-ဟူ၍၎င်း၊ ဝိပ္ပယုတ္တိ-ဟူ၍၎င်း ဟောတော်မူအပ်ပါသည်-ဟူလို။
 [တေနာတိ ယထာဝုတ္တကာရဏေန သမ္ပယောဂဿ ဝိပ္ပယောဂဿ စ လံဘနတော။
 -အနု။]

၃။ ဘိန္နကာလံ (ပေ) ဧကေန ဝတ္ထိ။ [သမာနကာလသန္တာန- ရှိကြသော
 ကေဒေသ-အထူးတို့မှ ခွဲခြားအပ်
 ပြီးကုန်သော သမုဒယသစ္စာ စသော တရားတို့ကို သမ္ပယောဂိ၊ ဝိပ္ပယောဂိ အဖြစ်ဖြင့်
 ယူအပ်ကုန်သည် ဖြစ်အံ့။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် သုခိန္ဒြေစသည်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စသည်
 တို့ကိုလည်း “သုခိန္ဒြေ ဧကေန ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ္တိ” ဟူ၎င်း၊ “စက္ခုဝိညာဏဓာတ်
 ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ္တိ” ဟူ၎င်း ဟောတော်မူထိုက်
 သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်
 ရှိသောကြောင့် “ဘိန္နကာလသမုဒါယာ ဧဝ” စသည်ကို မိန့်သည်။ [ဘိန္နကာလာနံ
 သမုဒါယိနံ (အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့်) တွဲပြားသော ကာလရှိကြသော
 အစိတ်အစိတ်တရားတို့၏+သမုဒါယာ ဘိန္နကာလသမုဒါယာ။-အနု။]

သညာဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့သည်။
 ဝတ္တမာနာစ၊ ဖြစ်ဆဲတို့သည်။ (သမာနာ၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။) ကေက-
 ဓမ္မာ ဝေ၊ တပါးစီ တပါးစီသော တရားတို့သာတည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။
 (ထိုသို့ ဘိန္ဒုကာလသမုဒါယဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်လျှင် တပါးစီတို့၏အဖြစ်ကြောင့်။
 ဝါ၊ တပါးစီဖြစ်သည်အတွက်။) တေသံ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့၏။ သမာနကာလဿ၊ တူသောကာလရှိသော။ ဝိဘာဇိတဗ္ဗဿ၊
 ခွဲခြား ဝေဖန်ထိုက်သော တရား၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။
 သုခိန္ဒိယာဒိနိ၊ သုခိန္ဒြေ အစရှိသည်တို့သည်။ (ဝေဒနိန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည်။)

ဆက်ဦးအံ့။ ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် အတိတ်ဝေဒနာ၊ အနာဂတ်ဝေဒနာ၊ ပစ္စုပ္ပန်
 ဝေဒနာ ဟူသော အစိတ်တို့၏ အပေါင်းဖြစ်၏။ သညာက္ခန္ဓာ၊
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့လည်း နည်းတူ။ ထို အပေါင်းခန္ဓာတို့သည် တယောက်သော သန္တာန်
 ဝယ် ပစ္စုပ္ပန်လည်း ဖြစ်မှု ဝေဒနာတပါး၊ သညာလည်း တပါး၊ ဝိညာဏ်လည်း
 တပါးသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဘိန္ဒုကာလသမုဒါယာ ဝေ (ဝေ) ကေကဓမ္မာဝံ”
 ဟု ဆိုသည်။ [ဝတ္တမာနာ စ-၌ စ-ကိုလည်း မစု၌ ဝေ-အနက် ဖွင့်၏။]

၁။ အည္ဗာ တေသံ (ပေ) မနာယတနဿ စ။ ။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ဘိန္ဒုကာလ-
 သမုဒါယ ဖြစ်သော ဝေဒ-
 နာက္ခန္ဓာ-စသော တရားတို့၏ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်လျှင် တပါးစီသာ ဖြစ်ကြသောကြောင့်။ ထို
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့၌ သမာနကာလဖြစ်သော ဝေဖန်
 ထိုက်သော တရားမရှိ။ ထို့ကြောင့် သုခိန္ဒြေ-စသည်တို့က ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို၎င်း၊ စက္ခု
 ဝိညာဏ်ဓာတ် စသည်တို့က ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ မနာယတနကို၎င်း ခွဲခြားဝေဖန်မှုကို
 မပြုနိုင်ကြ။ တေန၊ ထိုသို့ ခွဲခြားဝေဖန်မှုကို မပြုနိုင်ခြင်းကြောင့်။ “သုခိန္ဒိယံ (ပေ)
 စက္ခုဝိညာဏဓာတု (ပေ) ဝိပယုတ္တာ” ဤသို့ စသော စကားတော်ကို ဟောတော်
 မမူအပ်ပါ။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ ပါဠိတော်၌ “သုခိန္ဒိယံ တီဟိ ခန္ဓေဟိ (သညာ၊ သင်္ခါရ၊
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့နှင့်) ကေနာယတနေန ကောယဓာတု-
 ယာ သမ္ပယုတ္တံ၊ ကတိဟိ ဝိပယုတ္တံ၊ ကေနေ ခန္ဓေန (ရူပက္ခန္ဓာနှင့်) ဒသဟာယတနေဟိ
 သောဠသဟိ ဓာတုဟိ ဝိပယုတ္တံ၊ ဤသို့ ဟောတော်မူပြီးနောက် ကေဟိစိ ထုတ်သော
 အခါ “ကေနေ ခန္ဓေန၊ တပါးသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာအချို့နှင့်”ဟု မပါတော့ပဲ
 “ကေနေယတနေန ကောယဓာတုယာ ကေဟိစိ ဝိပယုတ္တံ”ဟုသာ ဟောတော်မူသည်။
 အကယ်၍ သုခိန္ဒြေက ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ဗုက္ခိန္ဒြေ၊ သောမနဿိန္ဒြေ၊ ဒေါမနဿိန္ဒြေ၊
 ဥပေက္ခိန္ဒြေဟု ခွဲခြားနိုင်လျှင် “ကေနေ ခန္ဓေန (ပေ) ကေဟိစိ ဝိပယုတ္တံ”ဟု ခန္ဓာ
 ထည့်၍ ဟောတော်မူရလိမ့်မည်။ ယခုသော် ခန္ဓာမထည့်ပဲ ဟောတော်မူသောကြောင့်
 သုခိန္ဒြေ စသည်တို့က ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို မခွဲခြားနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်-ဟုလို။
 စက္ခုဝိညာဏဓာတ်က ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ မနာယတနကို မခွဲခြားနိုင်ပုံကိုလည်း ဤနည်း
 မှီးပါ။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၏။ ဝိဘာဂံ၊ ဝေဖန်အပ်သော ၊ အလုံး
 အပြားကို။ န ကရေန္တိ၊ မပြုနိုင်ကုန်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတာဓယော စ၊
 စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အစရှိသော ဝိညာဏဓာတ်တို့သည်လည်း။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏၎င်း။ မနာယတနဿ စ၊ မနာယတန၏၎င်း။ (ဝိဘာဂံ န
 ကရေန္တိ။) တေန၊ ကြောင့်။ (သုခိန္ဒြေ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စသည်တို့ကို
 ခွဲခြားဝေဖန်မှုကို မပြုနိုင်ခြင်းကြောင့်။) သုခိန္ဒြေယံ ကေန ခန္ဓေန၊ ကေဟိစိ
 ဝိပ္ပယုတ္တန္တိ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု ကေန ခန္ဓေန၊
 ကေနာယတနေန ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ စ၊ ဟူသည်လည်း ဖြစ်သော။
 ဝေမာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော စကားကို။ န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော် မမူအပ်။

ပန၊ ဆက်။ ခန္ဓာယတနဝိဘာဂရဟိတံ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ အလုံး
 အပြားမှ ကင်းသည်။ (သမာန)မ္ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာ-
 ဏက္ခန္ဓာကို။ ဓာတုဝိဘာဂေန၊ ဓာတ် ၇-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ဝိဘတ္တမေဝ၊
 ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီးကိုသာ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု
 (ပေ) မနောဝိညာဏဓာတု သောဠသဟိ ဓာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ ဟူ၍။
 (သင်္ဂတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။ (ဓာတုဝိဘာဂေန၊ ဓာတ်ဟူသော အလုံး အပြား
 အားဖြင့်။ ဝိဘတ္တဿ၊ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီးသော။ ဝိညာဏဿ၊ ဝိညာဉ်၏။
 ယထာယောဂံ၊ ယှဉ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ဝိပ္ပယုတ်ကို။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေမေဝံ၊ ဤအတူသာလျှင်။ ဣန္ဒြိယဝိဘာဂေန၊
 သုခိန္ဒြေ အစရှိသော အပြားအားဖြင့်။ ဝိဘတ္တာနံ၊ ဝေဖန်အပ်ပြီးကုန်သော။
 သုခိန္ဒြိယာဒိနံ၊ သုခိန္ဒြေ အစရှိသော တရားတို့၏။ သုခိန္ဒြိယေနယေ၊ ဓမ္မာ
 ဝိပ္ပယုတ္တာတိအာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ယထာယောဂံ၊ စွာ။ ဝိပ္ပ-
 ယောဂေါ၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဝိဘတ္တဿ၊ သုခိန္ဒြေ စသည်ဖြင့် မခွဲခြား
 မဝေဖန်အပ်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ ၏။ (ဝိပ္ပယောဂေါ) န (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)
 ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁။ ခန္ဓာယတန(ပေ)ဝိရဟိတမ္ပိ။ ။ သို့ဖြစ်လျှင် တပြိုင်နက်သောခဏ၌ ခွဲခြား၍
 မရအပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို အဘယ့်
 ကြောင့် “စက္ခုဝိညာဏဓာတု (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တာ”ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်းဟု
 မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ခန္ဓာယတန (ပေ) ဝိရဟိတမ္ပိ ဝိညာဏံ” စသည်ကို မိန့်သည်။
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ဓာတ် ၇-ပါး အပြားအားဖြင့် ခွဲခြားဝေဖန်အပ်ပြီး ဖြစ်၏။
 ထို့ကြောင့် “စက္ခုဝိညာဏဓာတု (ပေ) သောဠသဟိ ဓာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ”ဟု
 ဟောတော်မူအပ်သည်-ဟူလို။

၂။ ဝေမေဝံ။ ။ “ဝေမေဝန္တိ ယထာ ဓာတုဝိဘာဂေန ဝိဘတ္တဿ ဝိညာဏဿ
 ဝေမေဝံ”ဟု ဥပမာဝါကျထည့်၍ အနုဖွင့်သည့်အတိုင်း အနက်
 ပေးရသည်။ အဓိပ္ပါယ်ကို နိဿယအတိုင်း သိပါ။

၂၃၅။ တံ သမ္ပယောဂိဘာဝံ၊ ထိုသမုဒယသစ္စာနှင့် သမ္ပယုတ်ရှိသော တရားတို့၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ချုံ။ သမုဒယသစ္စံ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သမ္ပယုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ ယထာ၊ ၊ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ တံ ဝိပ္ပယောဂိဘာဝံ၊ ထိုသမုဒယသစ္စာနှင့် ဝိပ္ပယုတ်ရှိသော တရားတို့၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ချုံ။ တီဟိ ခန္ဓေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော် မမူအပ်ပါသနည်း။ ဣတိ ဝေ၊ ဤသို့ မေးအံ့။ အဝိဘာဂေဟိ၊ သမုဒယ သစ္စာမှ ခွဲခြား ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြား မရှိကုန်သော။ တေဟိ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂဝစနယ၊ မယှဉ်ခြင်းကို ဆိုကြောင်းဖြစ်သော ဝိပ္ပယုတ္တသဒ္ဓါ၏။ အယုတ္တတ္တာ၊ မသင့် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (တံ သမ္ပယောဂိဘာဝံ သန္ဓာယ သမုဒယသစ္စံ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သမ္ပယုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ယထာ၊ ဝေ တံ ဝိပ္ပယောဂိဘာဝံ သန္ဓာယ တီဟိ ခန္ဓေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တန္တိ န ဝုတ္တံ။) (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့။ ဝိဘာဂေ၊ ခွဲခြား ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားသည်။ သတိ၊ ရှိလသော်။ သမုဒယသစ္စံ၊

၁။ ယထာ (ဝေ) န ဝုတ္တန္တိ ဝေ။ ။ သမုဒယသစ္စာနှင့်တူသော ကာလ၊ တူသော သန္တာန်ရှိကြသော တခုသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ အတူဖြစ်ကြသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့ကို ရည်ရွယ်၍ “သမုဒယသစ္စံ တီဟိ ခန္ဓေဟိ (ဝေ) သမ္ပယုတ္တံ” ဟု ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ် သကဲ့သို့ ထို့အတူ သမုဒယသစ္စာနှင့် ကွဲပြားသော ကာလ သန္တာန်ရှိကြသော ထိုခန္ဓာ ၃-ပါးကို ရည်ရွယ်၍ ကေဟိစိ-ထုတ်ရာ၌ “သမုဒယသစ္စံ တီဟိ ခန္ဓေဟိ (ဝေ) ဝိပ္ပယုတ္တံ” ဟု ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် ဟောတော် မမူအပ်ပါသနည်းဟု စောဒနာသည်။

၂။ အဝိဘာဂေဟိ (ဝေ) အယုတ္တတ္တာ။ ။ “ဝေဒနာက္ခန္ဓာ” ဟု ဆိုရာ၌ သမုဒယသစ္စာ နှင့် ကာလ၊ သန္တာန် စသောအားဖြင့် ခွဲခြားဝေဖန်အပ်သော အထူး မရှိသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ၁-ပါးသာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခွဲခြားဝေဖန်အပ်သော အထူး မရှိသော ထိုခန္ဓာ ၃-ပါးတို့နှင့် (မယှဉ်ခြင်းကို ဆိုကြောင်းဖြစ်သော ဝိပ္ပယုတ္တသဒ္ဓါ၏ မသင့်ခြင်းကြောင့်) ထို သမ္ပယောဂိဘာဝကို ရည်ရွယ်၍ “သမုဒယသစ္စံ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သမ္ပယုတ္တံ” ဟု ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူ ထို ဝိပ္ပယောဂိဘာဝကို ရည်ရွယ်၍ “တီဟိ ခန္ဓေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တံ” ဟု ဟောတော်မမူအပ်ပါ။

၃။ ဝိဘာဂေ ဟိ သတိ (ဝေ) ဝတ္တံ။ ။ အနုဋီကာ၌ ဤဝါကျကို “ပါကဋ- တရံ ကရောတိ - တပ္ပါကဋီကရဏ ဝါကျ” ဟု ဆို၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို သုခိန္ဒြေ၊ ဒုက္ခိန္ဒြေ-စသော ဝေဒနိန္ဒြေ ၅-ပါးဖြင့် ခွဲခြားအပ်လျှင် သမုဒယသစ္စာဟူသော လောဘသည် သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ ဟူသော

သမုဒယသစ္စာသည်။ သုခ ဒုက္ခ ဒေါမနသိန္နိယေဟိ၊ သုခိန္ဒြေ၊ ဒုက္ခိန္ဒြေ၊
 ဒေါမနသိန္နိယေတို့နှင့်၎င်း။ မနောဝိညာဏဓာတုတော၊ မနောဝိညာဏဓာတ်မှ။
 အညဝိညာဏဓာတ်ဟိ၊ တပါးသော အဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်၎င်း။ ဝိပ္ပယုတ္တံ၊
 မယှဉ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ (ကသ္မာ ဣတိ ဝတ္ထု၊
 ယုတ္တံ၊ နည်း။) ဝိဘာဂနေဝံ၊ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်သော အထူးဖြင့်ပင်။
 ဝိသဘာဂတာယ၊ သဘောမတူသည်၏ အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊
 သိမ်းယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဣတိ ဝတ္ထု၊ ယုတ္တံ။) ပန၊ ပျတိရိုက်
 ကား။ ဝိဘာဂရဟိတေဟိ၊ ခွဲခြား ဝေဖန်အပ်သော အထူးမှ ကင်းကုန်သော။
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိဟိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့်။ (သမုဒယသစ္စာ၊ သည်။
 ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ မယှဉ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။) န ယုတ္တံ၊ မသင့်။ (ကသ္မာ၊
 နည်း။) ဝိဇ္ဇမာနေဟိ၊ ဇာတ်အားဖြင့် တူသည်ဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိကုန်သော။
 တေဟိ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့်။ ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ဇာတ်အားဖြင့်
 တူသည်ဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိသော။ သမုဒယသစ္စာ၊ ၏။ ဝိသဘာဂတာဝါ-
 ဘာဝတော၊ ဝိသဘာဂ၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

ဣန္ဒြေ ၃-ပါးနှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဟု ဆိုသင့်၏။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးဖြင့်
 ခွဲခြားအပ်လျှင် မနောဝိညာဏဓာတ်မှတပါး အခြား ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဟု
 ဆိုသင့်၏။ ဘာကြောင့်နည်း။

၁။ ဝိဘာဂနေဝံ (ဝေ) သင်္ဂဟိတတ္တာ။ ။ ဝေဒနိန္ဒြေ ၅-ပါး၊ ဓာတ် ၇-ပါး
 ဟု ခွဲခြားလိုက်လျှင်ပင် ထိုဝေဒနိန္ဒြေ
 အချင်းချင်း ထို ဓာတ်အချင်းချင်း သဘောမတူခြင်း ဟူသော ဝိသဘာဂ အဖြစ်ကို
 သိမ်းယူအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ [ဝိသဘာဂ ဖြစ်လျှင် “သဘာဂေါ
 ဝိသဘာဂေါ” ဟူသော လက္ခဏမာတိကာနှင့်အညီ ဝိပ္ပယုတ်စည်း ဖြစ်နိုင်သော
 ကြောင့်တည်း။-ဟူလို။]

၂။ ဝိဘာဂရဟိတေဟိ ပန (ဝေ) ဘာဝတော။ ။ ခွဲခြား ဝေဖန် အပ်သော
 အထူး မရှိသော ထိုဝေဒ-
 နာက္ခန္ဓာ စသည်တို့နှင့်ကား သမုဒယသစ္စာကို ဝိပ္ပယုတ်ဟု ဆိုခြင်းငှါ၊ မသင့်၊
 ဘာကြောင့်နည်း-ထင်ရှားရှိကြသော ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်တို့နှင့် ထင်ရှားရှိသော
 သမုဒယသစ္စာ၏ ဝိသဘာဂအဖြစ်၏ မရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ [ဝိသဘာဂ မဖြစ်လျှင်
 ဝိပ္ပယုတ်လည်း မဖြစ်။-ဟူလို။] တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနဿ သမာနဿ သမာနဇာတိကဿာတိ
 အဓိပ္ပါယ်သော-အနူ။ ဝိဇ္ဇမာန ဟူသည် ထင်ရှားရှိရုံမျှ မဟုတ် ကုသိုလ် အကုသိုလ်
 အဗျာကတဇာတ်အားဖြင့် တူသည်ဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိသော “အရှိ”တည်း-ဟူလို။

ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့။ အနုပုန္ဒာ ဓမ္မာ၊ ဥပုန္ဒ မဟုတ်သော တရားတို့သည်။ (အာမဋ္ဌကာလဘေဒါ၊ အနာဂတ်ဟု သုံးသပ်အပ်သော ကာလ အထူးအပြားရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ) ဝိယ၊ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ယံ(ဓမ္မဇာတံ)၊ အကြင် တရားသဘောသည်။ အာမဋ္ဌကာလဘေဒံ၊ သုံးသပ် အပ်သော ကာလ အထူးအပြားရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ၊ ဤ နယ၌ ထုတ်ဆောင်ထိုက်သော။ သင်္ခတံ၊ သင်္ခတလည်း ဖြစ်၏။ တံ(ဓမ္မဇာတံ)၊ ကို။ ပစ္စုပ္ပန္နတာဝံ၊ ပစ္စုပ္ပန်၏ အဖြစ်ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ သမ္ပယောဂိ- ဝိပုယောဂိဘာဝေန၊ သမ္ပယုတ်ရှိသော တရား၊ ဝိပုယုတ်ရှိသော တရား၏ အဖြစ် ဖြင့်။ ဥဒ္ဓရိယတိ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်၏။ တဉ္စ၊ ထို ထုတ်ဆောင်ခြင်းကိုလည်း။ ဝိဘာဂရဟိတေဟိ၊ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားမှ ကင်းကုန်သော။ သင်္ခတေဟိ၊ သင်္ခတ ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာဒိဟိ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်။

၁။ ယံ ဟိ အနုပုန္ဒာ ဓမ္မာ ဝိယ (ဧပ) ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ။ ။ [“ဝိဘာဂရဟိတေဟိ’ပန’၊ စသော ရှေ့စကားကို ထင်ရှားအောင်ပြသော တပွါကဋိကရဏတည်း။ “တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဂေတံ”-မဓု။] အနုပုန္ဒာ ဓမ္မာ ဝိယာတိ ထုဒံ ဝိသဒိသုဒါတရဏံ (ဥပမေယျစကားနှင့် မတူသော ဥဒါဟရဏံ ဥပမာနစကားတည်း။) ယထာ အနုပုန္ဒာ ဓမ္မာတိ အနာဂတကာလံ ဝုစ္စတိတိ အာမဋ္ဌကာလဘေဒံ (အနာဂတ်ဟု သုံးသပ်အပ်သော ကာလအထူးရှိ သကဲ့သို့။) ဧဝံ ယံ အာမဋ္ဌကာလဘေဒံ န ဟောတိတိ အထော။-အနု။ ဆိုလိုရင်း ကား-“အနုပုန္ဒာ ဓမ္မာ”၌ အနာဂတ်ကာလဟူသော သုံးသပ်အပ်သော ကာလရှိ သကဲ့သို့ ထိုအတူ အကြင်တရားသည် သုံးသပ်အပ်သော ကာလ အထူးမရှိ။ ဤနယ၌ ထုတ်ဆောင်ထိုက် ဟောပြုထိုက်သော သင်္ခတ တရားလည်း ဖြစ်၏။ သင်္ခတ တရား ဖြစ်သောကြောင့် (အသင်္ခတနိဗ္ဗာန် ပညတ်ကဲ့သို့) မှီစရာကာလ မရှိ မဟုတ်၊ မှီစရာ ကာလ ရှိရသည်-ဟုလို။

၂။ တံ ပစ္စုပ္ပန္နတာဝံ (ဧပ) ဥဒ္ဓရိယတိ။ ။ သမာနကာလအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှား ရှိသော တရား ၁-ပါး၏သာလျှင် ထင်ရှားရှိသော အခြားတရားနှင့် သမ္ပယောဂ ဖြစ်နိုင်၏။ သမ္ပယောဂ ဖြစ်ထိုက်သော တရားသည်သာ ဝိပုယောဂလည်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ထင်ရှားရှိသော တရားအချင်းချင်းသာ သမ္ပယောဂ၊ ဝိပုယောဂ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “ပစ္စုပ္ပန္နတာဝံ နိဿာယ (ထင်ရှား ရှိသော ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်ကို မှီ၍) သမ္ပယုတ်ရှိသောတရား၊ ဝိပုယုတ်ရှိသော တရား အဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ပြရသည်။

၃။ တဉ္စ (ဧပ) နိဿိတဗ္ဗတ္တာ။ ။ ဘဉ္စာတိ ဥဒ္ဓရဏံ၊ ဝိဘာဂရဟိတေဟိ ခန္ဓာဒိဟိ သင်္ခတေဟိ ပစ္စုပ္ပန္နတာဝံယေဝ နိဿာယ ဓတာတိဟိ သမ္ပန္နော (ကသ္မာတိ စေ။) အနာမဋ္ဌကာလဝိသေသေ သတိတိ အထော။ - မဓု။ [အတ္ထိတာယ ဝေ-ဖြင့် သဟဇာတ နိဿယ အတ္ထိ-ကဲ့သို့ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။]

ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမေဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်၏ အဖြစ်ကိုသာ။ နိဿယ၊ မှီ၍။ (ဟောတိ။) (ကသ္မာ။) အနာမဇဉ္ဇကာလဘေဒေ၊ မသုံးသပ်အပ်သော ကာလ အထူးအပြားသည်။ သတိ၊ သော်။ အတ္တိတာယ ဝေ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်၏သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။ နိဿိတဗ္ဗတ္တာ၊ မှီထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဟိ။ မှန်။ အဝိဇ္ဇမာနဿ၊ (တူသော ဇာတ်ရှိသည်ဖြစ်၍) ထင်ရှား မရှိသော တရား၏။ အဝိဇ္ဇမာနေန၊ ထင်ရှား မရှိသော တရားနှင့်၎င်း။ အဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ထင်ရှား မရှိသော တရား၏။ ဝိဇ္ဇမာနေန စ၊ ထင်ရှားရှိသော တရားနှင့်၎င်း။ ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ထင်ရှားရှိသော တရား၏။ အဝိဇ္ဇမာနေန စ၊ ထင်ရှားမရှိသော တရားနှင့်၎င်း။ သမ္ပယောဂေါ၊ သမ္ပယုတ်သည်။ နတ္ထိ၊ ပန၊ ကား။ အဝိဇ္ဇမာနတာဒိပကေ၊ ထင်ရှား မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်သော။ ဘေဒေ၊ အထူးအပြားကို။ ဂဟိတေ၊ ယူအပ်ပြီးသော်။ (ဟောတော် မူအပ်ပြီးသော်။) တေနေဝ၊ ထို ရူပန အစရှိသော အပြားအားဖြင့်သာလျှင်။ ဝိသဘာဂတာပိ၊ ဝိသဘာဂ၏ အဖြစ်ကိုလည်း။ ဂဟိတာ ဝေ၊ ယူအပ်တော့သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိပွယောဂေါ၊ ဝိပွယုတ်သည်။ ဟောတိ။

၁။ အဝိဇ္ဇမာနဿ ဟိ (ပေ) နတ္ထိ။ ။ “သမ္ပယောဂိဝိပွယောဂိဘာဝေန ဥဒ္ဓရိယတိ” နှင့် စပ်၍ သမ္ပယောဂိ တရား၊ ဝိပွယောဂိတရားတို့ကို ပြလိုသောကြောင့် “အဝိဇ္ဇမာနဿ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ [တူသော ဇာတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိသော တရားကို “ဝိဇ္ဇမာန” တု ရှေ့၌ အနုဒ္ဓါကာ ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ထိုဝိဇ္ဇမာန မဟုတ်သော တရားကို “အဝိဇ္ဇမာန” တု မှတ်ပါ။] “အဝိဇ္ဇမာန တရား၏ အဝိဇ္ဇမာန တရားနှင့်၎င်း၊ အဝိဇ္ဇမာန တရား၏ ဝိဇ္ဇမာန တရားနှင့်၎င်း၊ ဝိဇ္ဇမာနတရား၏ အဝိဇ္ဇမာန တရားနှင့်၎င်း သမ္ပယောဂမရှိ” တု ဆိုသောကြောင့် ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် “ဝိဇ္ဇမာန တရား၏ ဝိဇ္ဇမာန တရားနှင့် သမ္ပယောဂ ရှိ၏” တု ဆိုရာ ရောက်သည်။ [တေန ပါရိသေသတော ဝိဇ္ဇမာနဿ စ ဝိဇ္ဇမာနေန သမ္ပယောဂေါ ဒုဿိတော။-အန။]

၂။ ဝိပွဓယာဂေါ ပန (ပေ) ဟောတိ။ ။ [ဝိပွယောဂေါ-ကို ဟောတိ-၌ စပ်။] “အဝိဇ္ဇမာနအဖြစ်ကို ပြတတ်သော အထူးအပြားကို ယူအပ်ပြီးသော်” တုရာ၌ “ပါဠိတော်ဝယ် ဘုရားရှင်သည် ယူတော် မူအပ်ပြီးသော်” တု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် “အရူပဘဝေါ (အရူပ ဝိပါက် စိတ် စေတသိက်သည်) ဧကေန ခန္ဓေန ဒသဟာယတနေဟိ သောဠသဟိ ဓာတုတိ ဝိပွယုတ္တောတိအာဒိနာ ဂဟိတေ” တု ဋီကာ၌ ယူပုံကို ပြထားသည်။ ဤပါဠိတော်ဝယ် ဧကေန ခန္ဓေန စသည်ဖြင့် ရူပနလက္ခဏာရှိသော ရူပက္ခန္ဓာ စသည်ကို ပြ၏။ ထိုသို့ ပြသဖြင့် ထို ရူပက္ခန္ဓာနှင့် အရူပဘဝ၏ အချင်းချင်း ဝိသဘာဂအဖြစ်ကိုလည်း ယူအပ်ပြီးဖြစ်ကြောင်း ပြ၏။ ထို့ကြောင့် အရူပဘဝနှင့် ရူပက္ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့၏ ဝိပွယောဂေါ ဟောတိ - ဝိပွယုတ်အဖြစ်သည် ထင်ရှား၏။

ပန၊ ကား။ ဘေဒေ၊ အဝိဇ္ဇမာန၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်သော အထူး အပြားကို။ အဂ္ဂဟိတေ၊ မယူအပ်သော်။ တေန တေန ဂဟဏေန၊ ထိုထို ယူကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိတော်စကားရပ်ဖြင့်။ ဝိသဘာဂတာယ၊ ဝိသဘာဂ၏ အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။ အဂ္ဂဟိတတ္တာ၊ မယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဘာဂတ္ထေ၊ သဘာဂ၏ အဖြစ်သည်။ ယတိ၊ ဖြစ်လသော်။ ဝိဇ္ဇမာနတာယ ဝေ၊ ဝိဇ္ဇမာန၏ အဖြစ်ဖြင့်ပင်။ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့၏။ သဘာဂဿ၊ သဘာဂကို။ ပရိစ္ဆိန္နနတော၊ ပိုင်းဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဝိဇ္ဇမာနတာ၊ ထင်ရှား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတံ၊ ကြောင့်။ ဧကုပ္ပါဒါဒိဘာဝသင်္ခတာ၊ ဧကုပ္ပါဒ အစရှိသည့်တို့၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော။ သဘာဂတာပိ၊ သဘာဂ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ဂဟိတာ ဝေ၊ ယူအပ်တော့သည်သာ။ စ၊ ဆက်။ တဿ၊ ထို သဘာဂ၏ အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။ ဂဟိတတ္တာ၊ ယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ သမ္ပယုတ် ကိုသာ။ လဗ္ဘတိ။ ဝိပွယောဂေါ၊ ဝိပွယုတ်ကို။ န (လဗ္ဘတိ)။ တသ္မာ၊

၁။ ဘေဒေ ပန အဂ္ဂဟိတေ (ဝေ) ဒဿိတာ။ ။ ရှေ့၌ ပြအပ်ခဲ့သော အဝိဇ္ဇမာနတာဒိပက

ဖြစ်သော ဘေဒေကို မယူအပ်လျှင် ပါဠိတော်၌ သဘာဂ အဖြစ်ကို ပြသော ထိုထိုပါဠိ ရပ်ရှိ၏။ ထို ပါဠိများကား “ဝေဒနာက္ခန္ဓော တိဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကေနာယတနေန သတ္တဟိ ဓာကူဟိ သမ္ပယုတ္တော” စသော ပါဠိတော်များတည်း။ ထိုပါဠိတော်များက ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်နှင့် သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ စသော ၃-ပါးတို့၏ သဘာဂ အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုပါဠိတော်များဖြင့် နာမ်ခန္ဓာအချင်းချင်းတို့ ဝိသဘာဂ အဖြစ်ကို မယူအပ်သော် သဘာဂအဖြစ်သာလျှင် ထင်ရှားတော့၏။ ထိုသဘာဂအဖြစ် ကိုလည်း (ဝိဇ္ဇမာနတာယ ဝေ ပရိစ္ဆိန္နနတော) ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့် ကြွင်းသော နာမက္ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့၏ သမာနကာလအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်သာ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ဝိဇ္ဇမာနအဖြစ်ကို ပြအပ်ပြီး ဖြစ်တော့သည်။

၂။ ဣတိ ဧကုပ္ပါဒ (ဝေ) ဂဟိတာ ဝေ။ ။ ရှေ့၌ “ဘေဒေ ပန အဂ္ဂဟိတေ ဝိသဘာဂတာယ အဂ္ဂဟိတတ္တာ”

ဟူသော ဟိတ်ကို သဘာဂတာပိ ဂဟိတာ ဝေ ဟောတီး၍လည်း စပ်ပါ။ အဝိဇ္ဇမာန အဖြစ်ကို ပြသော ဘေဒေကို မယူအပ်လျှင် ဝိသဘာဂတာကို မယူအပ်သောကြောင့် ဧကုပ္ပါဒိဘာဝဟု ဆိုအပ်သော သဘာဂတာကိုလည်း ယူအပ်ပြီးသာလျှင် ဖြစ်တော့ သည်-ဟူလို။ [သဘာဂတာပိ-၌ အပိဖြင့် ဝိဇ္ဇမာနတာ ဒဿိတာကို ပေါင်းသည်။ ဘေဒေ ကို မယူအပ်လျှင် ဝိသဘာဂတာကို မယူအပ်သောကြောင့် ဝိဇ္ဇမာနတာကို ပြအပ်ရုံ သာမက သဘာဂအဖြစ်ကိုလည်း ယူအပ်ပြီးဖြစ်တော့သည်သာ-ဟူလို။]

၃။ တသ္မာ (ဝေ) န ဝိပွယုတ္တေနာတိ။ ။ လဗ္ဇဂုဏ်ပါကျတည်း။ [တသ္မာတိ ဝိသဘာဂတာယ အလဗ္ဘမာနတ္တာ သဘာဂတာယ စ လဗ္ဘမာနတ္တာ။-အန။] ရှေ့၌ ဆိုအပ်ပြီးသော “သမ္ပယောဂေါ

ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ သမ္ပယုတ်၏ ရအပ်သည်၏အဖြစ်၊ ဝိပုယုတ်၏ မရအပ်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သဘာဝ၏ ရအပ်သည်၏ အဖြစ်၊ ဝိသဘာဝ၏
 မရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမုဒယသစ္စံကို။ ဝေဒနာကုန္ဒာဒီတိ၊ ထို့နှင့်။
 သမ္ပယုတ္တေန၊ သမ္ပယုတ်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဝိပုယုတ္တေန၊ ဝိပုယုတ်၏
 အဖြစ်ဖြင့်။ န (ရတ္တံ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ မဂ္ဂသစ္စာဒီသုပိ၊ မဂ္ဂသစ္စာ
 အစရှိသည်တို့၌လည်း။ သေ နယော၊ တည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၂၆၂။ ဒုတိယဇ္ဈာနဝိစာရ၌ ဌပေတော သေသာ အဝိတက္ကဝိစာရ-
 မတ္တာတိ၊ ဟူသော။ အဋ္ဌကထာဝစနံ၊ အဋ္ဌကထာစကားသည်။ (ဒဿေ-
 တိ-၌ စပ်။) ယေ၊ အကြင် ဒုတိယဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်။ ပဓာနာ၊ အဝိ-
 တက္ကဝိစာရမတ္တဓမ္မာပုဒ်အရ၌ ပဓာန ဖြစ်ကုန်၏။ ဝိတက္ကော၊ ပဌမပုဒ်အရ၌
 ကြည့်အပ်သော ဝိတက်သည်။ ကောဋ္ဌာသန္တရစိတ္တုပ္ပါဒေသု၊ ပဌမကောဋ္ဌာသ-
 မ္ပတပါးသော ဒုတိယကောဋ္ဌာသစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ (အလိနာ) ဝိယ၊ မတိမ်မြုပ်
 ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) (ကောဋ္ဌာသန္တရစိတ္တုပ္ပါဒေသု၊ တပါး
 သော ကောဋ္ဌာသ၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌။) အလိနာ၊ မတိမ်မြုပ်ကုန်။

လဗ္ဗတိ, န ဝိပုယောဂေါ” ကိုပင် သမ္ပယုတ် ရအပ်လျှင် သဘာဝတာကိုလည်း ရ
 အပ်၏။ ဝိပုယုတ် မရလျှင် ဝိသဘာဝတာကိုလည်း မရအပ်” ဟု ကောက်ချက်ချ၍
 တသွာအစွဲကို အနုဋီကာပြသည်။

၁။ အဋ္ဌကထာဝစနံ (ပေ) ဒဿေတိ။ ။ဒုတိယဇ္ဈာနဝိစာရံ ဟိ စသော ဣဋ္ဌ
 ကထာ စကားသည် “ယေ ပဓာနာ၊
 ဝိစာရသည် ကြည့်အပ်သော အကြင် ဒုတိယဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်။ (ဒုတိယဈာန်စိတ်
 ၁၁, စေတသိက် အဋ္ဌတ္တိံ သတိတွင် ဒုတိယဈာန်စိတ်ဖြစ်၍ နဂိုက ကြည့်အပ်ပြီးသော
 ဝိတက်နှင့် ဝိစာရတို့ကြည့်၍ ၃၆-တို့သည်။) ဤ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တ ဟူသော
 ဒုတိယရာသိ အရ၌ ပဓာနဖြစ်ကုန်၏။ တေ ဝေ ဣဓ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာတိ
 အဓိပ္ပေတာ၊ ထိုတရားတို့ကို ဤ ဒုတိယ ရာသိအရ၌ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တဟု အလို
 ရှိအပ်ကုန်၏။ ဣတိ ဒဿေတိ။

အနုဋီကာ။ ။ဝိတက္ကော ဝိယာတိ သဝိတက္ကသဝိစာရေသု စိတ္တုပ္ပါဒေသု ဝိ-
 တက္ကော ဝိယ။ သော ဟိ ဝိတက္ကရတိတက္ကော (ထို ဝိတက်မှာ ယှဉ်
 ဘက် ဝိတက်မှ ကင်းခြင်းကြောင့်) အဝိတက္ကော ဝိစာရမတ္တော၊ စ၊ တေနာဟ
 ကောဋ္ဌာသန္တရစိတ္တုပ္ပါဒေသု အလိနာတိ (ပဌမ ကောဋ္ဌာသ၌ မယုပ တိမ်မြုပ် ငုပ်
 နေသော်လည်း ဒုတိယကောဋ္ဌာသ၌ မတိမ်မြုပ်။ (တေနာဟ ကောဋ္ဌာသန္တရစိတ္တုပ္ပါ-
 ဒေသု အလိနာတိ။ တတော ဝေ သော အပ္ပဓာနော (ဝိတက်သည် ဒုတိယကော-
 ဋ္ဌာသ၌ မတိမ်မြုပ်သော်လည်း ပဓာနမဟုတ်။) ဒုတိယဇ္ဈာနဓမ္မာ ဝေ ဣတ္ထ ပဓာ-
 နာတိ အာဟ ယေ ပဓာနာတိ။ ဤ အနုဋီကာအဖွင့်အရ “အဋ္ဌကထာဆရာသည်
 ဤ ဒုတိယကောဋ္ဌာသ၌ ပဓာနမဟုတ်သော ဝိတက်ကို မယူလို” ဟု ပြ၏။

တေ ဇေ၊ ထိုပဓာနဖြစ်သော ဒုတိယဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကိုသာ။ (ဇေဖြင့် ဝိတက်ကို ကန့်သတ်။) ဣဓ၊ ဤဆဋ္ဌနယနိဒ္ဒေသ၌။ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)အဓိပ္ပေတာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေတိ။

ဟိ၊ မုနိ။ တေနေဝ၊ ထိုသို့ ဝိတက်ကို မယူခြင်းကြောင့်ပင်။ အနန္တရ-
နယေ၊ အခြားမဲ့ဖြစ်သော သတ္တမနယ၌။ သမုဒယသစ္စာန၊ သမုဒယသစ္စာ
နှင့်။ သမာနဂတိကာ၊ တူသောဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်၏။ သဝိတက္က သဝိစာရေဟိ၊
သဝိတက္ကသဝိစာရတို့နှင့်။ န (သမာနဂတိကာ)၊ တူသောဖြစ်ခြင်း မရှိကုန်။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထို အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ တရားတို့ကို။ န ဂဟိတာ၊
မယူအပ်ကုန်။ (အနန္တရနယ-၌ မယူအပ်ကုန် ဟူလို။) စ၊ သည်သာမက
သေး။ ဒသမောသာနနယေသု၊ ဒသမနယ၊ အဆုံးဖြစ်သော စုဒ္ဓသမနယတို့၌။
တေဟိ၊ ထို အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တ တရားတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တေဟိ၊ ဝိပ္ပယုတ်တို့
နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာနိ၊ ဝိပ္ပယုတ်တို့၏၎င်း။ (ဒသမနယအတွက်။) တေဟိ၊ အဝိ-

၁။ ဟေနေဝ(ဗေ)န ဂဟိတာ။ ။ဟေနေဝါတိ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ္တုပ္ပါ-
ဒေသု ဝိတက္ကဿ (ပဌမကောဋ္ဌာသတုန်းက
ကြည့်အပ်ခဲ့သော ဝိတက်စေတသိက်၏) အဝိတက္ကဝိစာရပုံတ္တဂဟဏေန ဣဓ အနုဟိ-
တတ္တာ၊ ဝိတက္ကတိကေ ဒုတိယရာသိယာ ဇေ အဓိပ္ပေတတ္တာ။-အနု။ ဤ အဖွင့်ဖြင့်
တေနေဝ၌ ဟေနေဝအစွဲကို ပြ၏။ ဤဟေနေဝကို သမာနဂတိကာ၌၎င်း၊ နဂဟိ-
တာ၌၎င်း စပ်ပါ။

၂။ အနန္တရနယေ (ဗေ) သဝိစာရေဟိ။ ။အနန္တရနယ- ဟူသည် အခြားမဲ့
ဖြစ်သော သတ္တမနယတည်း။ ထို
နယ ၌ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ တရားတို့သည် သမုဒယသစ္စာနှင့် သမာနဂတိက (တူ
သော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်၏။) “သမုဒယသစ္စာကို ထိုနယ၌ မယူအပ်သကဲ့သို့ ဤ အဝိ-
တက္ကဝိစာရမတ္တတရားတို့ကိုလည်း မယူအပ်ကုန်” ဟူလို။ သဝိတက္ကသဝိစာရ ဖြစ်
သော ပဌမရာသိ တရားတို့နှင့် ဤအဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ တရားတို့သည် တူသောဖြစ်
ခြင်း မရှိကြ။ ထို့ကြောင့် သဝိတက္ကသဝိစာရတရားတို့ကို အခြားမဲ့နယ၌ ယူအပ်
ကုန်သကဲ့သို့ ဤ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ တရားတို့ကို မယူအပ်ကုန်-ဟူလို။

၃။ ဒသမောသာနနယေသု (ဗေ) ဝုတ္တော။ ။ဤစကားဖြင့်သမုဒယသစ္စာနှင့်
အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တဓမ္မ တို့၏
သမာနဂတိကဖြစ်ပုံကို ပြ၏။ ဒသမနယ၌ သမုဒယသစ္စာကို ဟောတော်မူသကဲ့သို့
အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တဓမ္မ တို့ကိုလည်း “ဧကေန ခန္ဓေန ဒသဟာယတနေဟိ သော-
ဋ္ဌသဟိ ဓာဘူဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ”ဟု ဟောတော်မူ၏။ စုဒ္ဓသမနယ၌လည်း ထို ၂-ပုဒ်တို့
ကို “အဋ္ဌာရသဟိ ဓာဘူဟိ သင်္ဂဟိတော” ဟု အသွားတူ ဟောတော်မူ၏။ သဝိ-
တက္ကသဝိစာရ တရားတို့နှင့်ကား ထိုကဲ့သို့ အသွားတူ ဟောတော်မမူ။ [ပါဠိတော်ကို
ကြည့်ပါ။]

တက္ကမတ္တံ၊ ဝိစာရမတ္တတရားတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာနံ၊ တို့၏၎င်း။ (စုဒ္ဒသမနယ အတွက်။) သောဠသဟိ ဓာတုဟိ၊ တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါ (၈)၊ ကို၎င်း။ (ဒသမနယ၌ဟောပုံ။) အဋ္ဌာရသသင်္ဂဟိတော ၈၊ ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်ပုံကို၎င်း။ (စုဒ္ဒသမနယ၌ ဟောတော်မူပုံ။) ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန၊ ဆက်။ ဝိတက္ကသဟိတေသု၊ ဝိတက်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ တေသု၊ ထိုအဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတရားတို့ကို။ ဂဟိတေသုပိ၊ ယူအပ်ကုန်သော်လည်း။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထိုဝိတက်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ တရားတို့သည်။ ဝိစာရေန၊ ဝိစာရနှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ဧကေန ခန္ဓေန ကေဟိစိ သမ္ပယုတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဟောတော်မူခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်းကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သော သမုဒါယော၊ ထိုဝိတက်နှင့်တကွ ဖြစ်သော အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တစိတ္တုပ္ပါဒ်အပေါင်းသည်။ ဝိစာရံ၊ ဝိစာရကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ကြည့်၍။ အညေန၊ အခြားသော။ ဧကနစိ၊ တစုံတခုသောတရားနှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ သမ္ပယုတ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။

၁။ ဝိတက္ကသဟိတေသု (ပေ) သက္ကာ ဝတ္ထု။ ။ “ဝိတက် မပါသောကြောင့် ဤဆဋ္ဌနယ၌ ‘ဧကေန ခန္ဓေန ကေဟိစိ သမ္ပယုတ္တာ’ ဟု ဟောတော်မူရသည် မဟုတ်သေး။ ဝိတက်မပါပြန်လျှင်လည်း ဤကဲ့သို့ပင် ‘ဟောတော်မူခြင်းငှါ တတ်ကောင်း၏’ ဟု ပြုလိုသောကြောင့် ‘ဝိတက္ကသဟိတေသုပိ’ စသည်ကို မိန့်သည်။ [ဝိတက္ကသဟိတေသုတံ သဟ ဝိတက္ကေသု။ တေသုတိ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တေသု။ သဟ ဝိတက္ကေန ဒုတိယဇ္ဇာန-ဓမ္မေသု ‘အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ’ တိ ဂဟိတေသု ဝုတ္တေသုတိ အတ္ထော။-အနု။] ဤစကားဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ‘အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ’ အရဝယ် ဝိတက် မပါသည်ကို မနှစ်သက်ကြောင်း ပြသည်။

၂။ သော ဟိ သမုဒါယော (ပေ) န ဟောတိ။ ။ ဝိတက်နှင့်တကွ ထိုအဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတရားအပေါင်းသည် ဝိစာရမုတုပါးသော အခြားတရားနှင့် သမ္ပယုတ်မဖြစ်။ “သို့ဖြစ်လျှင် ထို ဝိဘက်သည်ကား အခြားသော ပဌမရာသိ၌ ပါသောတရားတို့နှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်နေသည် မဟုတ်လော” ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် “န ဟိ (ပေ) သမုဒါယာသ ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်။ ဝိတက်တပါးတည်း၏ ဝိစာရမု တပါးသော အခြားတရားနှင့် သမ္ပယောဂဖြစ်ခြင်းသည် အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတရား အပေါင်း၏ သမ္ပယောဂမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတွင် ပါဝင်ခိုက်ဖြစ်သော ဝိတက်သည် ယူချည်းခွဲထွက်၍ အခြားတရားနှင့် သမ္ပယောဂ မဖြစ်နိုင်ပါ- ဟုလျှို့ ထိုသို့မဖြစ်နိုင်ပုံကို ဥပမာပြုလို၍ “ယထာ နာနာစိတ္တုပ္ပါဒေသု” စသည်ကို မိန့်သည်။

ဟိ၊ မှန်။ တဒေကဒေသဿ၊ ထို အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတရားအပေါင်း၏ တစိတ် ဖြစ်သော။ ဝိတက္ကဿ၊ ဝိတက်၏။ ဝိစာရတော၊ ဝိစာရမှ။ အညေန၊ အခြား သော ပဌမာရာသီစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ သည်။ သမုဒါယဿ၊ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတရားအပေါင်း၏။ (သမ္ပယောဂေါ၊ သမ္ပယုတ်သည်။) န ဟောတိ၊ မပြစ်နိုင်။ နာနာစိတ္တုပ္ပါဒေသု၊ အမျိုးမျိုးသော စိတ္တုပ္ပါဒ် တို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ဣဒ္ဓိပါဒါနံ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါး တို့၏။ သမုဒါယဿ၊ အပေါင်းဖြစ်သော။ ဣဒ္ဓိပါဒဿ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါး၏။ ဧကဒေ သာနံ၊ တစိတ်ဖြစ်ကုန်သော ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ်အစရှိသည်တို့၏။ တီဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ ထို့နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ သည်။ သမုဒါယဿ၊ အပေါင်းဖြစ်သော ဣဒ္ဓိပါဒ်၏။ (သမ္ပယောဂေါ၊ သည်။) န ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤ အရာ၌လည်း။ (အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ တစိတ်ဖြစ် သော ဝိတက်၏ သမ္ပယုတ်သည် ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ် အပေါင်း၏ သမ္ပယုတ် မဖြစ် ရာ၌လည်း။) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပနံ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြုဦးအံ့။ တေသု၊ ထို ၄-ပါးသော ဣဒ္ဓိပါဒ်တို့တွင်။ ဧကောပိ၊ တပါးသော ဣဒ္ဓိပါဒ်သည်လည်း။ ဝေဒနာသညာ က္ခန္ဓေဟိ၊ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာတို့နှင့်၎င်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေကဒေသေန စ၊

အနုဋီကာ။ ။ယထာတိအာဒိနာ တမေဝတ္ထံ ဣဒ္ဓိပါဒနိဒဿနေန ဝိတာဝေ-
တိ၊ တဿက္ကော- ယထာ ဣဒ္ဓိပါဒသမုဒါယဿ ဧကဒေသ-
ဘူတာနံ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒါဒိနံ တီဟိခန္ဓေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဝုတ္တော၊ တံသမုဒါယဿ(ထို
ဣဒ္ဓိပါဒ် အပေါင်း၏အတွက်) န ဟောတိ၊ ဧဝံ ဣဓာပိ ဝိတက္ကဿ အညေဟိ သမ္ပ-
ယောဂေါ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တဿ သမုဒါယဿ (သမ္ပယောဂေါ) န ဟောတိတိ။

၁။ ယထာ ပန(ပေ)သမ္ပယုတ္တတာ ဝုတ္တာ။ ။ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို ဥပမာ
ဆောင်၍ ထင်ရှားအောင် ဖြေခြင်း
၄။ “ယထာ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။ ရှေ့စကား၌ “သမုဒါယဿ ဣဒ္ဓိပါဒဿ
ဧကဒေသာနံ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သမ္ပယောဂေါ သမုဒါယဿ န ဟောတိ” ဟု ဆိုခဲ့
၏။ ဤသို့ အစိတ် ဣဒ္ဓိပါဒ်တို့၏ ၃-ပါးသော ခန္ဓာတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းသည် ဣဒ္ဓိပါဒ်
အပေါင်း၏ ယှဉ်ခြင်းမဖြစ်နိုင်လျှင် ပါဠိတော်၌ “ဣဒ္ဓိပါဒေါ (အပေါင်း ဣဒ္ဓိပါဒ်
သည်) ဒ္ဓိဟိ ခန္ဓေဟိ သမ္ပယုတ္တော၊ ဧကေန ခန္ဓေန (ပေ) သမ္ပယုတ္တော” ဟု ၃-
ပါးသော ခန္ဓာတို့နှင့် ယှဉ်ပုံကို ဟောတော်မူထား၏။ “ထိုသို့ ဟောတော်မူသင့်”
ဟု ဆိုရာရောက်နေသည် မဟုတ်ပါလော-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား—ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးတို့တွင် မည်သည့် ဣဒ္ဓိပါဒ် မဆို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊
သညာက္ခန္ဓာ ၂-ပါးနှင့်၎င်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစိတ်နှင့်၎င်း မယှဉ်
သော ဣဒ္ဓိပါဒ်မည်သည် မရှိ။ ထို့ကြောင့် ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးအပေါင်းအတွက်လည်း
ထိုခန္ဓာ ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်ခြင်းကို ဟောတော်မူအပ်သည်မှာ သင့်ပါ၏။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာတစ်စိတ်နှင့်၎င်း။ အ သမ္ပယုတ္တော နာမ၊ အသမ္ပယုတ်မဖြစ်သော
 ဣဒ္ဓိပါဒ်မည်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမုဒါယဿ၊ အပေါင်းဖြစ်သော
 ဣဒ္ဓိပါဒ်၏။ တေဟိ၊ ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစ်စိတ်တို့နှင့်။
 သမ္ပယုတ္တော၊ သမ္ပယုတ်၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္ထာ ယတာ၊ သို့။ ဝေ၊
 တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တအရာ၌လည်း။ ဝိစာရေန၊ ဝိစာရနှင့်။
 အသမ္ပယုတ္တဿ၊ သမ္ပယုတ်မဖြစ်သော။ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တဿ၊ အဝိတက္က-
 ဝိစာရမတ္တ ဖြစ်သော။ ကဿစိ၊ တစုံတခုသော အစိတ်တရား၏။ အဘာဝ-
 တော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ သမုဒါယဿ၊ အပေါင်းဖြစ်သော အဝိတက္ကဝိစာရ
 မတ္တ၏။ တေန၊ ထို ဝိစာရနှင့်။ သမ္ပယုတ္တတာ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္ထု၊
 ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းသည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (သက္ကာ ဝေ၊ တတ်
 ကောင်းသည်သာ။)

ဟိ၊ မှန်။ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာနံ၊ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတို့၏။ ဒဿနေန-
 ပဟာတဗ္ဗဟေတုကဒီနံ၊ ဝိယ၊ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ ဟေတုက အစရှိသော
 တရားတို့၏ ကဲ့သို့။ သမ္ပယုတ္တတာ၊ သမ္ပယုတ်တို့၏ အဖြစ်ကို။ န ဝတ္ထုဗ္ဗာ၊
 မဟောထိုက်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်ကုန်။ (ဝတ္ထုဗ္ဗာ ဝေ။ ဟောတော်မူ

မှတ်ချက်။ ။ ရှေ့၌ “သမုဒါယဿ ဣဒ္ဓိပါဒဿ ဧကဒေသာနံ တိတိ ခန္ဓေဟိ
 သမ္ပယောဂေါ” သည် စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်အတွက် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခ-
 န္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစ်စိတ်အားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်၏။ အခြား ဣဒ္ဓိ
 ပါဒ်များအတွက် ဝေဒနာ သညာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ၃-ပါး ဖြစ်
 ၏။ ထိုတွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်၏ သမ္ပယောဂမဖြစ်။
 ဤသို့ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးလုံး အတွက် မရနိုင်
 သောကြောင့် “ဧကဒေသာနံ တိတိ ခန္ဓေဟိ သမ္ပယောဂေါ
 သမုဒါယဿ န ဟောစိ” ဟု ရှေ့၌ဆိုခဲ့သည်ဟု မှတ်ပါ။

၁။ ဝေဒိဓာဝိ(ပေ)ဝတ္ထု။ ။ ထို ဣဒ္ဓိပါဒ်၌ ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ဤ အဝိတက္က-
 ဝိစာရမတ္တဓမ္မ၌လည်း ဝိစာရနှင့် မယှဉ်သော အဝိ-
 တက္ကဝိစာရမတ္တ ဖြစ်သော အစိတ် တစုံတခု၏ မရှိခြင်းကြောင့် အပေါင်း ဖြစ်သော
 အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ တရား၏ ထို ဝိစာရနှင့် သမ္ပယုတ်အဖြစ်ကို ဟောတော် မမူသင့်
 မဟုတ်။ ဟောတော်မူသင့်သည်သာ။

၂။ န မိ(ပေ)န ဝတ္ထုဗ္ဗာ။ ။ “ဝေဒိဓာဝိ (ပေ) န န သက္ကာ ဝတ္ထု” ဟူသော
 စကားကို ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုက စသော
 တရားတို့ကို ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ပြု၍ ထင်ရှားစေလိုသောကြောင့် “န တိ (ပေ) န
 ဝတ္ထုဗ္ဗာ” ဟု မိန့်သည်။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာဒိ-ဥပမာသည် ဝိသဒိသုပမာတည်း။
 ထို့ကြောင့် နောက်၌ “န ပနေဝံ” ဟု ဆိုလိုမိမည်။

ထိုက်သည်သာ။) ဟိံ၊ ချဲ့။ [ရွှေ၌ ဥပမာပါပြီး ဖြစ်၍ ထို ဥပမာကို ချဲ့သည်။] ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကော၊ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုက တရားတို့တွင်။ ကေစိ၊ အချို့သော တရားတို့သည်။ (မောဟကြဉ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဟုခေါ်သည်။) သင်္ခါရက္ခန္ဓကဒေသေန၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ အစိတ်ဖြစ်သော။ မောဟေန၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်မောဟနှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ ယထာ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ ကေစိ၊ ထိုသည်။ (ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်မှ တပေါင်းသော လောဘမူ ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်တရားတို့သည်။) (မောဟေန၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်မောဟနှင့်။) အသမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်၊ လူတိ၊ ကြောင့်။ သမုဒါယော၊ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ ဟေတုက တရားအပေါင်းသည်။ တေန၊ ထိုမောဟနှင့်။ န သမ္ပယုတ္တော၊ သမ္ပယုတ်မဖြစ်။ ယေန (ဟေတုနာ)၊ အကြင်ဟိတ်နှင့်။ သော သမုဒါယော၊ ထို ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုက တရားအပေါင်းသည်။ သမ္ပယုတ္တော၊ သမ္ပယုတ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရ၏။ အညော၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်မောဟမူ တပေါင်းသော၊ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ ဓမ္မောပိ၊ ဟိတ်ဖြစ်သော တရားသည်လည်း။ န အတ္ထိ၊ လူတိ၊ ကြောင့်။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကော ဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တိ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုက သဟေတုကောဒယောပိ၊ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗဟေတုကတရား၊ သဟေတုကတရား အစရှိသည်တို့သည်လည်း။ ဝေံ၊ ဤအတူတည်း။

၁။ ယထာ ဟိံ (ဇေ) သမ္ပယုတ္တော။ ။ ဆိုအပ်ပြီးသော ဥပမာကိုပင် အကျယ် ငြိသော စကားတည်း။ “ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုက” ဟူသည် ဗိဠိဂဟသမ္ပယုတ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အပေါ်ယဂမနိယ ဖြစ်သော ဗိဠိဝိပ္ပယုတ်၊ ဒေါမနဿသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် တို့တည်း။ “ယှဉ်တက်ဟိတ်ရှိသော တရားများ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၌ ယှဉ်သော မောဟကို ကြည့်ရသည်။

ထို့ကြောင့် ထိုမောဟနှင့်ကား ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် (မောဟကြဉ် အပ်သော) စိတ္တုပ္ပါဒ် အချို့သာ ယှဉ်၏။ ဗိဠိသမ္ပယုတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ် အချို့ကား မယှဉ်ကြ။ ထို့ကြောင့် “ကေစိ သမ္ပယုတ္တာ၊ ကေစိ ဒဿမ္ပယုတ္တာ” ဟု ဆိုသည်။ ဤသို့ အချို့သာ ယှဉ်၍ အချို့က မယှဉ်သောကြောင့်ပင် အပေါင်းဖြစ်သော ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုက တရားသည် ထိုမောဟနှင့်မယှဉ်။

၂။ နာပိ (ဇေ) ဝုတ္တိ။ ။ ထို ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုက စိတ္တုပ္ပါဒ် အပေါင်းသည် မိမိတို့အားလုံး ယှဉ်နိုင်သော (မောဟမူတပေါင်းသော) အခြားသောဟိတ်လည်း မရှိ။ ထို့ကြောင့် “ဒဿနေန (ဇေ) နတ္ထိ” ဟု ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူရသည်။ [အညော ကောစိ ဓမ္မော ဟေတုဘာဝေါ နာပိ အတ္ထိ၊ ယေန ဟေတုနာ (ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတု ဝယ် အကြင် ဟိတ်ကြောင့်) သော ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကောတိ ဝုတ္တော သမုဒါယောပူ-အနူ။]

ပနံ၊ ကား။ (အသန္နေနပဟာတပ္ပဟေတုကထမုဒါယသိ။ ဇ။ သမ္ပယုတ္တ-
 တာ၊ ကိ။ န ဝတ္ထဗ္ဗာ ယထာ၊ ကဲ့သို့။) ဝေ၊ တူ။ (အနုဋီကာတည့်သည်။)
 ယေန (ဓမ္မေန)၊ နင့်၊ (ဝိစာရနင့်။) အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တသမုဒါယော၊
 အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတရားအပေါင်းသည်။ သမ္ပယုန္တော၊ သည်။ သိယာ၊ ဇ။
 တံ(ဓမ္မဇာတံ)၊ သည်။ (ဝိစာရတရားသည်။) နတ္ထိ၊ မရှိသည်ကား။ န၊
 မဟုတ်။ (အတ္ထိ ဝေ။) (ကသ္မာ၊ နည်း။) အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တေသု၊ တို့တွင်။
 ကထာစိ၊ သော။ ဝိစာရေန၊ နင့်။ အသမ္ပယုတ္တဿ၊ သမ္ပယုတ် မဖြစ်သော
 တရား၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထို
 အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတရားတို့ကို။ သမ္ပယုတ္တာတိ၊ သမ္ပယုတ်တို့ဟူ၍။ န ဝတ္ထဗ္ဗာ၊
 မဟောထိုက်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ဝတ္ထဗ္ဗာ ဝေ။)

၈၂၊ ဆက်။ သဗ္ဗတ္ထုပအလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌။ ဧကမေပေပိ၊ တခုသော
 တရား၌လည်း။ ကေဟိစိတိ၊ ကေဟိစိဟူ၍။ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော၊ ကိ။
 အနိယမိတတ္တာ၊ မသတ်မှတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကတော၊ ပြုတော်မူ
 အပ်ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဆဋ္ဌနယသမ္ပယောဂဝိပွယောဂပဒဝတ္ထနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။
 ဆဋ္ဌနယအဖွင့် ပြီး၏။

၇-သတ္တမနယ

သမ္ပယုတ္တေနဝိပွယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၀၆။ မြိမိအလိုအားဖြင့် ပါဠိတော်ကို ရှေးဦးစွာ ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့်
 “သမ္ပယုတ္တေန ဝိပွယုတ္တပဒ နိဒ္ဒေသေ” စသည်ကို မိန့်။ သမ္ပယုတ္တေန

၁။ န ပနောဝံ (ပေ) အဘာဝါ။ ဝေံ ယေန၊ ဓမ္မေန အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တသမု-
 ဒါယော သမ္ပယုတ္တော၊ သိယာ တံ န နတ္ထိ။
 -အနု။ နိဿယအတိုင်း အဓိပ္ပါယ်ထင်ရှားပြီး၊ တသ္မာ တေ “သမ္ပယုတ္တာ” တံ န
 န ဝတ္ထဗ္ဗာတိ ကား လဒ္ဓဂုဏ်လည်းဟုတ်၏။ နိဂုံးလည်း ဟုတ်သည်။

၂။ သဗ္ဗတ္ထ ဝ (ပေ) ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ ရှေ့၌ပြုအပ်ခဲ့သော ပြဿနာ
 တို့၌ ဝိစာရ စသောတရား
 သည် ၁-ပါးတည်းဖြစ်၏။ ထိုတပါးတည်းကိုပင် “ကေဟိစိ” ဟု ဗဟုဝစဖြင့်ညွှန်ပြ
 ခြင်းမှာ သင်္ချာကို မည်၍ မည်မျှဟု မသတ်မှတ်အပ်သောကြောင့်တည်း။ ဥပမာ-
 နိဗ္ဗာန်တရား တပါးတည်းကိုပင် “အပစ္စယာ ဓမ္မော၊ အသင်္ခတာ ဓမ္မော” ဟု ဗဟုဝစ
 ဖြင့် သုံးစွဲရာ၌ အနိယမိတဗဟုဝစ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ [“မည်မျှလောက်သော တရား”
 ဟု သင်္ချာကို မသတ်မှတ်အပ်သည်ကို “သင်္ချာယ အနိယမိတတ္တာ” ဟု ဆိုသည်။
 အပစ္စယ အသင်္ခတ ဓမ္မ တို့၌ ဒေသနာသောတ ဗဟုဝစဟုလည်း ဆို၏။]

ဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဓ္ဓေသေ၊ ဌံ။ ရူပက္ခန္ဓာဒယော၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရား
 တို့ကို၊ [အာဒိ-ဖြင့် စက္ခာယတန အစရှိသော ရုပ်တရားကိုရသော တရား
 တို့ကို ယူ။] တေဟိ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ-
 ဘာဝတော၊ သမ္ပယုတ်၏ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ န ဂဟိတာ၊ ယူတော်မမူ
 အပ်ကုန်။ သမုဒယသစ္စာဒီနိံ၊ သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ တေဟိ၊
 ထို သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တေ(စ)၊ သမ္ပယုတ်
 ဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ ကြည့်အပ်သော လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် စသော
 တရားသည်၎င်း။ သမ္ပယုတ္တေဟိ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ ကြည့်အပ်
 သော လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် စသော တရားတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တေ စ၊
 ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်၊ လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်မှ တပါးဘော
 အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တရားသည်၎င်း။ သတိပိ၊ ရှိပါသော်လည်း။
 သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တာနံ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားနှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော
 တရားတို့၏။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂါဘာဝတော၊
 ဝိပ္ပယုတ်၏ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ (န ဂဟိတာနိ။)

ဟိ၊ ချွဲ။ သမုဒယသစ္စေန၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တေဟိ၊ ကုန်သော။ လောဘ-
 သဟဂတစိတ္တုပ္ပါဒေဟိ၊ လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာနံ၊

၁။ သမုဒယသစ္စာဒီနိ (ပေ) ဘာဝတော။ ။ သမုဒယသစ္စာဒီနိ ကို “န ဂဟိ-
 တာနိ” ဟူသော ထည့်ပါဠိ
 စပ်။ သတိပိ ကို သမ္ပယုတ္တေ၊ ဝိပ္ပယုတ္တေ နှင့်တွဲ။ တေဟိ သမ္ပယုတ္တေ ဖြင့် သမုဒယ
 သစ္စာ (လောဘ) စသည်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာမှတပါးသော လော
 ဘ သဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဂသည်ကို ပြ၏။ သမ္ပယုတ္တေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တေ ဖြင့် ထို သမုဒယ
 သစ္စာမှ တပါးသော လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် စသည်တို့နှင့် မယှဉ်ကြသော
 ကုသိုလ် (လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်မှ တပါးသော) အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ
 တရားတို့ကို ပြ၏။ ထိုကုသိုလ် စသောတရားတို့မှာ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဇာတ်အားလုံး
 ပါဝင်နေသောကြောင့် ဝိပ္ပယုတ်တရား မရှိတော့ရကား ထို သမုဒယသစ္စာ စသော
 တရားတို့ကို ဤသမ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တနယဉ္စ ယူတော်မမူအပ်ကုန်။

၂။ န ဟိ (ပေ) ဝိပ္ပယောဂေါ အတ္ထိ။ ။ “ဘာဝတော” ဟူသော ဟိတ်၏
 ဝိတ္ထာရတည်း။ ထိုဝိတ္ထာရ ဟူသည်
 လည်း “သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တာနံ ခန္ဓာဒီဟိ ဝိပ္ပယောဂါဘာဝတော” ဟူသော
 ဟိတ်၏ အကျယ်တည်း။ ထိုတွင် သမုဒယသစ္စေန သမ္ပယုတ္တေဟိ လောဘသဟဂတ-
 စိတ္တုပ္ပါဒေဟိ သည် သမ္ပယုတ္တေန၏ အကျယ်တည်း။ ဝိပ္ပယုတ္တာနံ တတော အည-
 ဓမ္မာနံ သည် ဝိပ္ပယုတ္တာနံ ၏ အကျယ်တည်း။ “အညဓမ္မ” အရ ကုသိုလ်၊ (လောဘ
 သဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်မှ တပါးသော) အကုသိုလ်နှင့် အဗျာကတ တရားတို့တည်း။
 “န ခန္ဓာဒီသု ငကနစိ ဝိပ္ပယောဂေါ အတ္ထိ” သည် “ခန္ဓာဒီဟိ ဝိပ္ပယောဂါဘာဝ-
 တော” ၏ အကျယ်တည်း။

ကုန်သော။ တတော၊ ထိုလောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့မှ။ အညဉ္ဇမ္ဗာနံ၊ အခြားသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တရားတို့၏။ ခန္ဓာဒီသု၊ တို့တွင်။ ကေနစိ၊ တစုံတခုသော တရားနှင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ မယှဉ်ခြင်းသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။

၁။ စောဒနာပံဦးအံ။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ စောဒနာမည်နည်း။) တေ ဝေ စိတ္တုပ္ပါဒါ၊ ထိုလောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်ပင်။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်၎င်း။ အခုဒုတိယာနိ၊ အခုဒုတိယာဖြင့် ၂-ခုမြောက် ဖြစ်ကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ အခုဒုတိယာ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော စ၊ တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေဟိ၊ ထိုလောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ဝိပ္ပယောဂကို။ ဝတ္ထဗ္ဗော နနု၊ ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤသို့ စောဒနာပါ၏။ (တေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ) နှု(ဝတ္ထဗ္ဗော)။ (ကသွာ၊ နည်း။) တဒညဉ္ဇမ္ဗာနံ(ပိ)၊ ထိုလောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်မှ တပါးကုန်သော တရားတို့၏လည်း။ ခန္ဓာဒီဘာဝတော၊ စတုက္ခန္ဓာ အစရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ တေ ဝေ ဓမ္မာ၊ ထိုလောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် တရားတို့သည်သာ။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ န၊ မဟုတ်ကုန်သေး။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ တေ စ၊ ထိုလောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တရားတို့သည်၎င်း။ တတော၊ ထိုလောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တရားတို့မှ။ အညေ စ၊ အခြားသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တရားတို့သည်၎င်း။ (စတ္တာရော၊ ကုန်သော။) ခန္ဓာ၊ တို့တည်း။ တထာ၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း။ [တထာ-ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်တို့ကို ဆောင်ယူသည်။] (တေ

၁။ နနု စ (ပေ)ဝတ္ထဗ္ဗော တိ။ ။ “သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တာနံ ခန္ဓာဒီဟိ ဝိပ္ပယောဂါဘာဝတော” ဟူသောအကျဉ်းစကား ထိုစကား၏ အကျယ်ဖြစ်သော် “န ဟိ (ပေ) အတ္ထိ” ဟူသောစကားနှင့်ပေါ်၍ စောဒနာဖွယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “နနု စ (ပေ) ဝတ္ထဗ္ဗောတိ” ဟု မိန့်သည်။ ထို၌ “စတ္တာရော ခန္ဓာ” ဟူသည် လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ဟူသော နာမက္ခန္ဓာတို့ တည်း။ ထိုတရားတို့သည် မနာယတနနှင့် ဓမ္မာယတန တဝက်သာ ဖြစ်၏။ (ရုပ်နိဗ္ဗာန် တို့ မပါ။) ထို့ကြောင့် “အခုဒုတိယ အာယတန၊ ဓာတ်” ဟု ဆိုသည်။

၂။ န ဝတ္ထဗ္ဗောနံ (ပေ) ဘာဝတော။ ။ ထို စောဒနာ၏ အကျဉ်းအဖြေ တည်း။ တဒညဉ္ဇမ္ဗာနံ ၌ ပိ သဒ္ဓါ အကျေကြပ်ပါဟု အနုဋီကာဖွင့်၏။ ထိုလောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သာ စတုက္ခန္ဓာ အခုဒုတိယ အာယတနဓာတ်များ မဟုတ်သေး။ ထို စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ အညဉ္ဇမ္ဗာ ဖြစ်ကြသော ကုသိုလ်၊ လောဘသဟဂုတ်မှ တပါးသော အကုသိုလ်၊ အဗျာကတစိတ္တုပ္ပါဒ် (ရုပ်နိဗ္ဗာန်မပါ) တို့လည်း စတုက္ခန္ဓာ အခုဒုတိယ အာယတနဓာတ်များ ဖြစ်ကြသည်ဟူလို။ [န ဟိ (ပေ) ဓာတုယောပိ ကား ထိုအကျဉ်း၏ အကျယ်အဖြေတည်း။]

ဝေ ဓမ္မာ၊ ထို လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်သာ။ အစုဒ္ဓတိယာယတန-
 ဓာတုယော၊ အခွဲအားဖြင့် ၂-ခုမြောက်ဖြစ်သော အာယတန၊ ဓာတ်တို့သည်။
 န၊ မဟုတ်ကုန်သေး။ အကခေါ၊ အဟုတ်ကား။ တေ စ၊ ထို လောဘသဟဂုတ်
 စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၎င်း။ တတော၊ ထို လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့မှ။
 အညေ စ၊ အခြားသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တရားတို့သည်၎င်း။)
 အစုဒ္ဓတိယာယတနဓာတုယောပိ၊ အခွဲအားဖြင့် ၂-ခုမြောက် ဖြစ်သော
 အာယတန ဓာတ်တို့သည်လည်း။ (ဟောန္တိ။) [အပိ-ဖြင့် ခန္ဓာကို ပေါင်း။]

၈၊ သည့်သာမကသေး။ တဒညသမုဒါယေဟိ၊ ထို လောဘသဟဂုတ်
 စိတ္တုပ္ပါဒ်မှ တပါးကုန်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တရား
 အပေါင်းတို့နှင့်။ အညေ၊ အခြားကုန်သော လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့
 သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ဝိပ္ပယုတ်တို့သည်။ န ဟောန္တိ။ (ကသွာ။) သမုဒါယေန၊
 လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် အပေါင်း၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ

၁။ န ဝ (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တာ ဟောန္တိ။ ။လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အပေါင်း

နှင့် တဒညဖြစ်သော ကုသိုလ်၊ အကု
 သိုလ် အဗျာကတ စိတ္တုပ္ပါဒ် အပေါင်းတို့သည် သမ္ပယုတ် မဖြစ်ကြသောကြောင့်
 ဝိပ္ပယုတ်အဖြစ်သည် အလိုလိုပြီးနေပြီ မဟုတ်ပါလော-ဟု ဓောဒနာဖွယ် ရှိသော
 ကြောင့် “န ဝ (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တာ ဟောန္တိ” ဟု မိန့်သည်။ ထိုစကားရပ်၌ “တဒည-
 သမုဒါယ” ဟူသည် လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်မှ တပါးသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊
 အဗျာကတ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တည်း။ “အညေ” ကား လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း။
 ထိုတရား ၂-ဖွဲ့တို့သည် ဝိပ္ပယုတ်လည်း မဖြစ်ကြ။

၂။ သမုဒါယေန (ပေ) ဝိပ္ပယောဂါဘာဝတော။ ။“အထွယ်ကြောင့် ထို

တရား ၂-ဖွဲ့ တို့သည်
 ဝိပ္ပယုတ် မဖြစ်ကြသနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သမုဒါယေန (ပေ) ဝိပ္ပ-
 ယောဂါဘာဝတော” ဟု မိန့်သည်။ စာအုပ်တို့၌ “သမုဒါယေနဒေသာနံ” ဟု တွေ
 ရ၏။ အရှေ့ကား၌ “သမုဒါယေန” ဟု ရှိ၏။ ထိုသို့ရှိမှလည်း ဝိပ္ပယောဂ ပုင်၏
 သဟာဒိယောဂ ဖြစ်သောကြောင့် သဗ္ဗါသွားမှန်သည်။ အဓိပ္ပါယ်ကလည်း “လော-
 ဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် အပေါင်းနှင့် လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တွင် ပါဝင်သော
 အစိတ်တရားသည် ဝိပ္ပယုတ်မဖြစ်” ဟု အဓိပ္ပါယ် အမှန်လည်း ထွက်၏။ ထို့ကြောင့်
 “သမုဒါယေန” ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

၃။ ဧဒေသညသမုဒါယာနံ ၃။ ။ ဤစကားဖြင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာ
 ကတစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကိုပြစ်၏။ ထိုတရားတို့သည်
 ကုသိုလ်ချည်းသက်သက် အစိတ်ကေဒေသ ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တို့လည်း
 အစိတ်ကေဒေသတို့ပင်တည်း။ ထို ၃-ပါးအပေါင်းသည် လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်
 မှ တပါးသော အညသမုဒါယတည်း။ ထို့ ကေဒေသဖြစ်၍ အညသမုဒါယ ဖြစ်ကြ
 သော ၂-ရားအပေါင်းတို့၏ သမုဒါယဖြစ်သော ထိုအပေါင်းနှင့် ဝိပ္ပယုတ်မဖြစ်။

စိတ္တုပ္ပါဒ်အပေါင်းနှင့်။ ကေဒေသာနံ၊ တစိတ်ဖြစ်ကုန်သော လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏၎င်း။ ကေဒေသညသမုဒါယာနဉ္စ၊ တစိတ်ဖြစ်၍ တပါးသော အပေါင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တရားတို့၏၎င်း။ ဝိပ္ပယောဂါဘာဝတော၊ ဝိပ္ပယုတ်၏မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ သေ^၃(သေ)၊ သမုဒယသစ္စာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ဤအစီအရင်သည်။ မဂ္ဂသစ္စသုခိန္ဒိယာဒိသု၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ သုခိန္ဒေ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တေသုပ္ပါ၊ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တတရားတို့၌လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ နိရဝသေသေသု၊ ဝိတက် ဟူသော အကြွင်း မရှိကုန်သော တရား တို့ကို။ အဓိပ္ပေတေသု၊ အလိုရှိအပ်ကုန်လသော်။ တေသံ၊ ထိုအဝိတက္က- ဝိစာရမတ္တတရားတို့ကို။ (အဂ္ဂတဏှေ-၌ စပ်။) ဝါ၊ တို့၏။ (တ္တာ-၌ စပ်။)

ဆိုလိုရင်းကား- “လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော သမုဒါယ အပေါင်းနှင့် လောဘသဟဂုတ် အစိတ်အစိတ်သည်၎င်း၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အဗျာကတ ပေါင်း ထားအပ်သော သမုဒါယနှင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ အစိတ်အစိတ်သည် ၎င်း ဝိပ္ပယုတ်မဖြစ်” ဟု ဆိုလိုသည်။ [တဿတ္ထော- သမုဒါယေန လောဘသဟ- ပတ တဒညဓမ္မရာသိနာ ကေဒေသာနံ လောဘသဟဂတဓမ္မာနံ ဝိပ္ပယောဂါဘာ- ဝတော။ တထာ ယေ ကေဒေသာ ဟုတ္တာ အညေသံ အဝယဝါနံ သမုဒါယာဂ္ဂတာ၊ တေသဉ္စ သမုဒါယေန ဝိပ္ပယောဂါဘာဝတောတံ။-အနု]

၁။ သေ နယော (စပ) ဒိသု။ ။ သေ နယောတိ ယွာယံ သမုဒယသစ္စေ ဝုတ္တော ဝိမိ၊ ဒေဝေဝ မဂ္ဂသစ္စသုခိန္ဒိယာဒိသု။ (တဒ ကြောင့်နည်း။) အဂ္ဂပက္ခန္ဓေကဒေသတ္တာ တေသံ- ထို မဂ္ဂသစ္စာ သုခိန္ဒေ စသည်တို့က သမုဒယသစ္စာကဲ့သို့ အဂ္ဂပက္ခန္ဓာ၏ တစိတ်ဖြစ်ကြသောကြောင့်တည်း။ ဣတိ ဒေသေ- တိ။-အနု။

၂။ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တေသုပ္ပါ (ပေ) န ဒိသတိ။ ။ ပါဠိတော်၌ သဝိတက္က- သဝိစာရတရားတို့ကို ယူ တော်မူ၍ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ တရားတို့ကို ယူတော်မမူ။ ထိုသို့ ယူတော်မမူခြင်း၌ မူလနိကာဆရာသည် “ကာရဏံ န ဒိသတိ-အကြောင်း မမြင် အကြောင်းရှာ၍ မရ” ဟု ဆိုသည်။ (ဘဒုကြောင့်နည်း။) “အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တအရ ၌ ဝိတက်ကိုပါ အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် ယူလိုက်လျှင် သဝိတက္ကသဝိစာရ တရား၌ သမ္ပယုတ် ဖြစ် သော ဝိတက်ဝိစာရ ကျန်သကဲ့သို့ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တတရား၌လည်း သမ္ပယုတ်ဖြစ် သော ဝိစာရကျန်နေရကား ပါဠိအသွား တူနိုင်သောကြောင့်တည်း-ဟု အကြောင်း ပြသည်။ မိမိကား ဆဋ္ဌနယတုန်းကကဲ့သို့ ဝိတက်က ပစာနမဟုတ်သည့်အတွက် အဝိ- တက္က ဝိစာရမတ္တ အရ၌ အဋ္ဌတထာမယူခဲ့ရကား ဤ၌လည်း ထို ဝိတက်ကို မယူလို သောကြောင့် သဝိတက္ကသဝိစာရနှင့် စာသွားမတူဟု ထင်သည်။

သဝိတက္ကသဝိစာရသမာနဂတိကတ္တာ၊ သဝိတက္က သဝိစာရ တရားတို့နှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဂ္ဂဟဏေ၊ မယုံခြင်း၌။ ထာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ (မယာ၊ မှုလဒ္ဓိကာဆရာ ငါသည်။) န ဒိဿတိ၊ မတွေ့ မမြင်အပ်။

မိမိအလိုအတိုင်း ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြုပြီး၍ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပြုလိုသော ကြောင့် “အဋ္ဌကထာယံ ပံန” စသည်ကို မိန့်။ ပန၊ အဖို့တပါးကား။ အဋ္ဌကထာယံ၊ အဋ္ဌကထာ၌။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၀ပံ။) ဝေရူပပါနီတိ၊ ကား။ ရူပက္ခန္ဓေ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၌။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ န ယုတ္တတိ ယထာ၊ မသင့်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ အညေသပိ၊ ရူပက္ခန္ဓာမှ အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ယေသု၊ အကြင်ပုဒ် တို့၌။ (ဝိသဇ္ဇနံ) န ယုတ္တတိ။ တာနိ၊ ထိုပုဒ်တို့ကို။ ဝိသဇ္ဇနဿ၊ ၎င်း။ အယောဂေန၊ မသင့်ခြင်းကြောင့်။ (မသင့်ခြင်းတူသောကြောင့်။) ဝေရူပပါနီတိ၊ ဟူ၍ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာနိ။ သမ္ပယုတ္တာဘာဝေန။ သမ္ပယုတ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (သမ္ပယုတ် မရှိခြင်းတူသောကြောင့်။) (ဝေရူပပါနီတိ သင်္ဂဟကာရေန) န (ဝုတ္တာနိ)၊ ဆိုအပ်ကုန်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယာနိ ပန၊ (ပေ) ဒီပေန္တိတိ ဧတေန၊ ဟူသောဤပါဠိဖြင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိ-ပဒါနိ၊ ဝေဒနက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။ ဝိညာဏဉ္စ အညေန အသမ္ပိဿန္တိ (ဧတေန)၊ ပါဠိဖြင့်။ ဝိညာဏက္ခန္ဓမနာယ-တနာဒိ ပဒါနိ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓ၊ မနာယတန အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရော ဒဿေတိ။)

တတ္ထ၊ ထို ဝိညာဏဉ္စ အညေန အသမ္ပိဿံ ဟူသော ပါဠိ၌။ အညေန အသမ္ပိဿန္တိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ အသမ္ပယုတ္တေန၊ သမ္ပယုတ် မဖြစ် သော။ (အညေန၊ အခြားသောပုဒ်နှင့်။) အသမ္ပိဿံ၊ သော။ (ဝိညာဏဉ္စ၊ ကိုလည်း။ ဒီပေန္တိ။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသွာ အညေန အသမ္ပိဿန္တိ ပဒဿ၊ ၎င်း။ အသမ္ပယုတ္တေန အသမ္ပိဿန္တိ၊ ဟူသော။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ) ကြောင့်။ သမ္ပယုတ္တေဟိ၊ သမ္ပယုတ် ဖြစ်သော ပုဒ်တို့နှင့်။ သမ္ပိဿဝိညာဏဒိပကာနိ၊ ရောနှောသော

၁။ န သမ္ပယုတ္တာဘာဝေန။ အဋ္ဌကထာ၌ “အညာနိ ဝေရူပပါနီ ပဒါနိ (ဤ ရူပက္ခန္ဓာကဲ့သို့ သဘောရှိကုန်သော ပုဒ်တို့ကို) န ဂတိတာနိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာကဲ့သို့ သမ္ပယုတ်တရား မရှိသောပုဒ် တို့ကို မယူအပ်ကုန်- ဟု ထင်မှားဖွယ် ရှိရကား “န သမ္ပယုတ္တာဘာဝေန” ဟု မိန့် သည်။ “ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝိပယုတ်အတွက် ဝိသဇ္ဇန မဖြစ်သင့်သကဲ့သို့ ဝိသဇ္ဇန မရသင့် ချင်း တူသည်ကို “ဝေရူပပါနီ” ဟု ဆိုသည်- ဟူလို့။

ဝိညာဏ်ကို ပြုကာတ်ကုန်သော။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒါနိ ပိ။ အဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့ကိုလည်း။ ဣမ၊ ဤ သတ္တမနယ၌။ ဂဟိတာနိ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အညေန အသမ္ပိဿန္တိ ပဒဿ အသမ္ပယုတ္တေန အသမ္ပိဿန္တိ အတ္တော ဝိညာယတိ။)

၈၂။ ဆက်။ ဇေတန၊ လက္ခဏေန၊ ဤ မှတ်သားအပ်သော သဘောကြောင့်။ ဝေရူပါနေဝ၊ ဤသို့ သဘောရှိသော ပုဒ်တို့ကိုသာ။ ဟိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေတိ၊ နိ။ ဝေရူပါနိ၊ ကုန်သောပုဒ်တို့ကို။ ဂဟိတာနေဝ၊ ယူအပ်ကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ န(ဒဿေတိ)။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) သမုဒယ သစ္စာဒိ ဣဒ္ဓိပါဒါနိ ပဒါနိ၊ သမုဒယအစရှိသောပုဒ်၊ ဣဒ္ဓိပါဒအစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ အသင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ဤနယ၌ မသိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အထ ဖဿသတ္တကံ စိတ္တံ သဟ ယုတ္တပဒေဟိ သတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ပုရာဏပါဌော၊ ရှေးပါဌ်သည်။ (အတ္ထိ။) အယံ ပန၊ ဤရှေးပါဌ်သည်ကား။

၁။ အဒုက္ခမသုခါယ (ပေ) ဝိညာဏဒီပကာနိ။ ။ အဘယ်ကြောင့် “အညေန အသမ္ပိဿ” ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်၌ “အသမ္ပယုတ္တေန အသမ္ပိဿ” ဟု အနက်မှတ်ရပါသနည်း- ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “အဒုက္ခမသုခါယ (ပေ) ဒီပကာနိ တူစ ဂဟိတာနိ” ဟု မိန့်သည်။ “အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ” အရ၌ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ငါးဆယ့်ငါးဟူသော ဝိညာဉ်၌ ယှဉ်သော စေတသိက်များနှင့် ရောနေ၏။ ထိုပုဒ်ကိုလည်း ယူတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် “အညေန အသမ္ပိဿ” အတွက် “သမ္ပယုတ်မဟုတ်သော ရုပ် စသောတရားနှင့်မရော” ဟု အနက်မှတ်ရသည်။

၂။ ဇေတန စ (ပေ) ဂဟိတာနေဝ။ ။ “အသမ္ပယုတ္တေန အသမ္ပိဿ” ဟူသော လက္ခဏာသည် အသမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် မရောသော ဝိညာဉ်ကိုရသော ပုဒ်များအတွက် မှတ်သားအပ်သော သဘော လက္ခဏာ ဖြစ်၏။ ဤလက္ခဏာကို ကြည့်၍ အသမ္ပယုတ်နှင့် မရောသော ဝိညာဉ်ကိုရသော ပုဒ်တို့ကိုသာ ယူရမည်ဟုပြု၏။ အသမ္ပယုတ်တရားနှင့် မရောသော ဝိညာဉ်ဟူသမျှကို ယူရမည်ဟူသော အနက်ကိုကား မပြုပါ။ ဘာကြောင့်နည်း။ သမုဒယ သစ္စာ စသောတရားတို့သည် အသမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် မရောသော (သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့်သာ ရောသော) ဝိညာဉ်ကိုရပါလျက် ဤနယ၌ ဝိသဇ္ဇန မသင့်သည့်အတွက် ယူတော်မမူသောကြောင့်တည်း။

၃။ အယံ ပန ဦဇော (ပေ) ကဇတာ။ ။ ထိုရှေ့ပါဌ်၌ တိက် ၃-ပုဒ်လျော့နေ၏။ ထို့ကြောင့် “တိကေ တယော” ဟု ထည့်၍ ပါဌ်အသစ်ကို ရှေးဆရာတို့ ပြုကြသည်။ ထို ၃-ပုဒ်ဟူသည် ဝေဒနာတိုက်ပိတိတိ.က်တို့၌ နောက်ဆုံးပုဒ်နှင့် ဝိတက်တိုက်၌ ပဌမပုဒ်တည်း။

ဦးနော၊ ယုတ်လျော့နေ၏။ ဣတိ ကတု၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ အထ ဖဿ-
သတ္တကံ တိကေ တယော သတ္တ မဟန္တရေ စာတိ၊ ဟူသော။ ပါဠိ၊
ပါဠိကို။ (အာစရိယေဟိ၊ ရှေးဆရာတို့သည်။) ကံတော၊ ပြုအပ်ပြီ။

၃၀၉။ ပုစ္ဆာယ(ပေ)ဝသေနာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ပုစ္ဆာယ၊
ပုစ္ဆာအလိုငှါ။ ဥဒ္ဓုပဒေနံ၊ ယုတ်အပ်သော ပုဒ်သည် ပြုအပ်သောအနက်နှင့်။
သမ္ပယုတ္တေဟိ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရားတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်
သော တရားတို့သည်။ တေန၊ ထို ဥဒ္ဓုပဒနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊
ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ ကတု၊ ဤသို့ နှလုံး
သွင်း၍။ (သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တံ။)

ပါဠိဥဒ္ဓါနဂါထာယံ၊ ပါဠိတော်ဝယ် တိုက်ရိုက်လာသော ဥဒ္ဓါန်းဂါ
ထာ၌။ ဓမ္မ စ မနေန ယုတ္တာ၊ ဝိတက္ကဝိစာရဏာတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။
မနောဓာတုယာ၊ မနောဓာတ်နှင့်။ ဧကန္တသမ္ပယုတ္တာ၊ ဧကန်သမ္ပယုတ် ဖြစ်
ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဝိတက္ကဝိစာရ၊ ဝိတက် ဝိစာရတို့၎င်း။
ဣတိ၊ သို့။ သဝိတက္ကပဒံ၊ သဝိတက္ကပုဒ်ကို၎င်း။ သဝိစာရပဒဉ္စ၊ သဝိစာရ
ပုဒ်ကို၎င်း။ ဒသေတိ၊ ပြင်တော်မူ၏။

သတ္တမနယသမ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ၊ သတ္တမနယ ဖြစ်သော သမ္ပ-
ယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒအဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

သတ္တမနယအဖွင့် ပြီး၏။

၁။ ဥဒ္ဓုပဒေန သမ္ပယုတ္တေဟိ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ဥဒ္ဓုပဒေနဝ သဒ္ဓိံ ဝိပ္ပယု-
တ္တာနံ” ဟု ဆိုထား၏။ ထိုစကားအရ “သဒ္ဓါ
ဖြစ်သော ဥဒ္ဓု ပုဒ်နှင့် တက္က ဝိပ္ပယုတ်တရား” ဟု အနက်မဖြစ်နိုင်။ “ပုဒ်သည် ဟော
အပ်သော သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်တရား” ဟုသာ အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်နိုင်
၏။ ထို့ကြောင့် ဥဒ္ဓုပဒ ဖြင့် ထိုဥဒ္ဓုပဒ သည် ဟောအပ်သော အနက် တိုင်အောင်
အတေဒေါပါစာရအားဖြင့် ယူပါ- ဟု အနုဋီကာဆိုသည်။ [သဒ္ဓါနှင့်အနက်ကိုမခွဲခြား
ဝဲ ဆိုအပ်သောစကားကို “အတေဒေါပါစာရ” ဟု ခေါ်သည်။ အကျိုးသဒ္ဓါဖြင့်
အကြောင်းအနက်ကို ယူရသော ဖလူပစာရ လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။]

၂။ ပါဠိဥဒ္ဓါနဂါထာယံ။ ။ ဤစကားသည် ပါဠိတော်၌ လာသော ဥဒ္ဓါန်း
ဂါထာကိုပြသောစကားတည်း။ ထိုဂါထာ၌ “မနေန”
အရ မနောဓာတ်ကိုယူ၍ ထိုမနောဓာတ်နှင့် ယှဉ်သော သဝိတက္ကပုဒ်၊ သဝိစာရပုဒ်
၂-ပါးကို “ဓမ္မ စ မနေန ယုတ္တာ” ဟုဆိုသည်။ [မနေန ယုတ္တာတိ ဧတ္ထ မနေန မတ္တတ္တာ
(သိကာမတ္တ သိရုံဗျု၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ နော ဓာတု (ကို) မနောတိ ဝုတ္တာတိ
အာဟ မနောဓာတုယာ ဧကန္တသမ္ပယုတ္တာတိ။-အနံ။]

ဂ-အဋ္ဌမနယ

ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒ အဖဉ်

၃၁၇။ ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒနိဗ္ဗေသေ၊ ဤ။ ရူပက္ခန္ဓာဒီဟိံ၊ တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တေန၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားနှင့်။ သမ္ပယုတ္တမေဝ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ယထာနိဗ္ဗါရိတံ၊ အကြင်အကြင် ပါဠိတော်၌ထုတ်ဆောင်အပ်သော တရားသည်။ (ယေ ဓမ္မာ၊ တေ ဓမ္မာ-ဟု ထုတ်ဆောင်အပ်သော တရားသည်။) နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားနှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော ပါဠိတော်၌ ထုတ်ဆောင်အပ်သော တရား၏ မရှိခြင်းကြောင့်။) ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ အဝတ္ထာ၊ ဟောတော်မူပုံ။ ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ ဓမ္မေဟိ (ပေ) သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ။ တေန၊ ထို ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ အစရှိသော စကားတော်ဖြင့်။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာန၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏။ ဧကနစ်၊ သော။ ခန္ဓာဒီနာ၊ နှင့်။ သမ္ပယောဂါဘာဝတော၊ ယှဉ်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ယထာနိဗ္ဗါရိတံ၊ သော။ ဝိပ္ပယုတ္တေန၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားနှင့်။ သမ္ပယုတ္တမေဝ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားသည်

၁။ ရူပက္ခန္ဓာဒီဟိ (ပေ) နတ္ထိ။ ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒ ဝါရဖြစ်သောကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ” ဟု ဟောတော်မူပြီးနောက် “တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ-သမ္ပယုတ္တာ” ဟု ဟောတော်မူသင့်၏။ ထိုသို့ဟောတော်မူပုံ အဘယ့်ကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓေန (ပေ) သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိ” ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း- ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓာဒီဟိ (ပေ) နတ္ထိ” ဟု အကြောင်းပြသည်။ ဤနယ၌ ထုတ်ပြတော်မူအပ်သော တရားတိုင်းမှာ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၍ ထို ဝိပ္ပယုတ်တရားနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားသည် မရှိ။ (ထိုသို့မရှိပုံကို အရတောက်၍ကြည့်ပါ။) ထို့ကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ” ဟု ဟောတော်မူပြီးနောက် သမ္ပယုတ်တရား မရှိသောကြောင့် “တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တာ” ဟု ဟောတော်မူပုံ “ရူပက္ခန္ဓေန (ပေ) သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိ” ဟု ဟောတော်မူပါသည်- ဟုလျှ်

၂။ တေန (ပေ) ဒဿတိ။ ထို “ရူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ (ပေ) နတ္ထိ” စသော စကားတော်ဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့မှာ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့တွင် တစ်တခုနှင့် ယှဉ်ခြင်း မရှိရကား ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တ ဖြစ်သော တရားပင် မရှိတုံသေး၏။ ထိုမရှိသော တရား၏ ခန္ဓာ စသည်တို့နှင့် မယှဉ်ပုံမှာ ဆိုဖွယ်ရာပင် မရှိတော့ပါ- ဟု ပြသည်။

ပင်။ နတ္ထိ၊ မရှိတုံသေး၏။ တဿ၊ ထို ဝိပုယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တတရား၏။ ပုန၊ တဖန်။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တတာ၊ သမ္ပယုတ်၏ အဖြစ်သည်။ ကုတော (အတ္ထိ) ၊ အဘယ်မှာ ရှိနိုင်ပါတော့အံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒဿေတိ။

အဋ္ဌမနယ ဝိပုယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်း နိဋ္ဌိတာ။

အဋ္ဌမနယ အဖွင့် ပြီး၏။

၉-နဝမနယ

သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၁၉။ သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာယံ၊ သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒ၏ အဖွင့် ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ၌၊ ယံ ခန္ဓာဒီဝသေနာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ပုဒ်ကို။ သမာသပဒံ၊ သမာသပုဒ်ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယဿ ခန္ဓာဒီနော၊ အကြင် ခန္ဓာအစရှိသော တရား၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ (သမ္ပယုတ္တံ၊ ၏။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ စ၊ ဆက်။ တဿေဝါတိ၊ တဿေဝဟူသောပုဒ်၏။ တဿေဝ ခန္ဓာဒီနော၊ ထို ခန္ဓာ အစရှိသော တရား၏ပင်။ ဣတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ပုတ္တံ ဟေတိ။ (ကို ပုတ္တံ ဟေတိ။) ယံ (ဓမ္မဇာတံ) ကို။ ဣ၊ ဤနဝမနယနိဋ္ဌေသ၌။ သမ္ပယုတ္တံ၊ အညီအမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်သော တရားဟူ၍။ စုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တံ (ဓမ္မဇာတံ)၊ သည်။ ရူပက္ခန္ဓာဒီသု၊ ကုန်သော။ အရဏန္တေသု၊ အရဏ အဆုံးရှိကုန်သော အဗ္ဘန္တရမာတိက၊ ဗာဟိရ မာတိကာပုဒ်တို့တွင်။ ဝဟန ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီနော၊ အကြင်ဝေဒနက္ခန္ဓာ အစရှိသောပုဒ်နှင့်၊ [အာဒိဖြင့် သညာက္ခန္ဓ စသည်တို့ ယူ။] သမ္ပယုတ္တံ၊ ဘညီအမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်၏။ ပုန၊ တဖန်။ တဿေဝ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီနော၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသောပုဒ်၏ပင်။ ခန္ဓာဒီဟိ တို့နှင့်။ [အာဒိဖြင့် အာယတန ဇာတ်ကို ယူ။] သမ္ပယုတ္တံ၊ အညီအမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကို။ ပုစ္ဆိတွာ၊ ၍။ ဝိသဇနံ၊ ကို။ ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း)၊ (ကသွာ ပုန တဿေဝ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီနော ခန္ဓာဒီဟိ သမ္ပယောဂံ ပုစ္ဆိတွာ ဝိသဇနံ ကတံ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တံ(ဓမ္မဇာတံ)၊ ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားကို။ အတ္ထနာ၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တေန၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားနှင့်။ သမ္ပယုတ္တတ္တာ၊ သမ္ပယုတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ နိဒ္ဒံရိတံ၊ ထုတ်ဆောင် တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတံ၊ ကြောင့်။ (ပုန တဿေဝ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီနော ခန္ဓာဒီဟိ သမ္ပယောဂံ ပုစ္ဆိတွာ ဝိသဇနံ ကတံ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

ရူပေန ဝါတိ ဧတေန၊ ပါဠိဖြင့်။ နိရောဓေစွ အပစ္စယ အသိန္တိတေဟိပိ၊
 နိရောဓေစွာ၊ အပစ္စယ၊ အသိန္တိတ တရားတို့နှင့်လည်း။ အယောဂေါ၊ မယှဉ်
 ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
 [“နိဗ္ဗာန်က သုခမရူပံနှင့် သဘောတူသောကြောင့် ရူပေန ဝါ-အရ၌ နိဗ္ဗာန်
 လည်း ပါသည်” ဟူလို။] တထာ၊ ထို ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း။ [ဤ တထာ-ဖြင့်
 အယောဂေါဝုတ္တော ဟောတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ကို ဥပသံတရပြုသည်။] ရူပမိဿ-
 ကေဟိ ဝါတိ ဧတေန၊ ပါဠိဖြင့်။ အနုပါဒိန္ဒူအနုပါဒါနိယာဒိဟိ၊ အနုပါဒိန္ဒူ-
 အနုပါဒါနိယ- အစရှိကုန်သော။ နိဗ္ဗာနမိဿကေဟိပိ၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်ရောသော
 တရားတို့နှင့်လည်း။ (အယောဂေါ ဝုတ္တော ဟောတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) ဟိ၊ မှန်။
 နိဗ္ဗာနံ ပနသုခမရူပဂတိကမေဝါတိ၊ ဟူ၍။ ဝက္ခတိ၊ ဒသမနယ၌ ဆိုလတ္တံ့။

သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) ဝတ္ထ-
 မာနာနမေဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော နာမ်ခန္ဓာတို့၏သာလျှင်။ သမ္ပယောဂေါ၊
 အညီအမျှ ကေပုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကို။ လဗ္ဗသိ၊
 ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝတ္ထမာနေသု၊ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ကုန်သော နာမ်ခန္ဓာ တရား
 တို့တွင်။ ကေမ္မိ၊ တပါးလည်းဖြစ်သော။ ဓမ္မိ၊ တရားကို။ အနုပနေတွာ၊
 မဖယ်မရှို့။ အဝိကလစဟုက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိ၊ မချို့တွဲသော ၄-ပါးသော၊
 နာမ်ခန္ဓာတို့ကို သိမ်းယူနိုင်ကုန်သော။ အရူပဘဝါဒိဟိ၊ အရူပဘဝ အစရှိ
 ကုန်သော။ (ပဒေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ တံ၊ ထို အဖြေသည်။ နှံ
 ယုဇ္ဇတိ။) ဣတိ အတ္ထော။

ပန၊ အကျဉ်းချုပ်ကား။ ဣ၊ ဤ နဝမနယနိဒ္ဒေသ၌။ အိယံ၊ ဤဆိုအပ်
 လတ္တံ့ ကား။ သင်္ခေပေါ၊ အကျဉ်းချုပ်တည်း။ ရူပက္ခန္ဓာဒယော၊ အစရှိကုန်
 သော။ ယေ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ သမ္ပယောဂံ၊ အညီအမျှ ကေပုပ္ပါဒတာ
 အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကို။ န လဘန္တိ။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။
 တေ၊ ထို သမ္ပယုတ် မရသော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ န ဂဟိတာ၊
 ယူတော်မမူအပ်ကုန်။ စ၊ ကား။ ဣတရေ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသည်မှ တပါး
 ကုန်သော်။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစ
 ရှိသော တရားတို့ကို။ ဂဟိတာ။ ဣတိ၊ ဤကား အကျဉ်းချုပ်တည်း။ (ဣတိ၊
 အပြီးတည်း။)

နဝမနယ သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ၊ နဝမနယဖြစ်သော သမ္ပ-
 ယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀-ဒသမနယ

ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၅၃။ ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဋ္ဌေသေ၊ ဌံ။ အဂ္ဂဟိတေသု၊ ယူတော် မမူအပ်ကုန်သော တရားတို့တွင်။ (ဟောတော် မမူအပ်ကုန်သော တရား တို့တွင်။) ဓမ္မာယတနာဒိဓမ္မာ၊ ဓမ္မာယတန အစရှိသော တရားတို့ကို။ (န ဂဟိတာ-၌ စပ်။) အနာရမ္မဏမိဿကသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒဂတဓမ္မဘာဝတော၊ အာရုံ မရှိသော ရုပ်နိဗ္ဗာန်နှင့်ရောသော အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ဖြစ်သော တရားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေဟိ၊ ထို ဓမ္မာယတန အစရှိသော တရား တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တဿ၊ မယှဉ်သော တရား၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ န ဂဟိတာ၊ ယူတော် မမူအပ်ကုန်။ (ဟောတော်မမူအပ်ကုန်။) ဒုက္ခသစ္စ- စတုမဟာဘဝအဗျာကတာဒိဓမ္မာ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဘဝကြီး ၄-ပါး၊ အဗျာကတ အစရှိသော တရားတို့ကို။ တေဟိ၊ ထို ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တေဟိ၊ တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာနံ၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသည် တို့၏။ ခန္ဓာဒီဟိ၊ တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂါဘာဝတော၊ ဝိပ္ပယောဂ၏ မရှိခြင်း ကြောင့်။ (န ဂဟိတာ။) ဣတိ အယံ ဝိသေသော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [အရများသောကြောင့် ကာမဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝ၊ သညိဘဝ၊ ပဉ္စဒေဝါကာရဘဝ ၄-ပါးကို ဘဝကြီး ၄-ပါး”ဟု ခေါ်သည်။ ရှေ့၌လည်း ပါခဲ့ပြီ။]

ဒသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ၊ ဒသမနယဖြစ်သော ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

ဒသမနယ အဖွင့် ပြီး၏။

၁၁-ကောဒသမနယ

သင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၄၀၉။ ကောဒသမနယဝဏ္ဏနာယံ၊ ကောဒသမနယ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ၌။ တေ စ သေသေဟိ၊ တိဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကေန မနာယတနေန

၁။ ဝိပ္ပယောဂါဘာဝတော။ ။ဝိပ္ပယောဂါသမ္ဘဝတော- မယှဉ်သော တရား တို့၏ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။ န ဟိ ယေ ဒုက္ခ သစ္စာဒီဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ တေဟိ (ထို ဒုက္ခသစ္စာနှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့နှင့်) ဝိပ္ပယုတ္တာနံ တေသံယေဝ ဒုက္ခသစ္စာဒီနံ ခန္ဓာဒီသု ဧကေနစိ ဝိပ္ပယောဂေါ သမ္ဘဝတိ။ -အန။ [အရကောက်၍ကြည့်ပါ။ ဒုက္ခသစ္စာ စသည်နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရား မရှိ ပုံကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။]

သတ္တဟိ ဝိညာဏဓာတူဟိတိ၊ ဟူကုန်သော။ ဧတေသံ ပဒါနံ၊ ဤပုဒ်တို့၏။ သမ္ပယုတ္တာ နာမာတံ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပုဒ်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ သမ္ပန္နော၊ စပ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) ပန၊ ကား။ ဧကယိစိတိ ဧတဿ၊ ကေယိစိ-ဟူသော ဤပုဒ်၏။ အတ္တံ၊ အနက်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ(ပေ) တက္ခန္ဓိ ဧတေန၊ ပါဌ်ဖြင့်။ (ဝိသေသေတွာ-၌ စပ်။) တေ စာတိ၊ တေ စ-ဟူ၍။ ဝုဠေ၊ ဆိုအပ်ကုန်သော်။ သမုဒယသစ္စေန၊ သည်။ ခန္ဓာဒီသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အစရှိသည်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတဓမ္မေ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော တရားတို့ကို။ ဝိသေသေတွာ၊ အထူးပြုပြီး၍။ ဝိသေသိ-တာနံ၊ အထူး ပြုအပ်ကုန်သော။ တေသံ ဝေ၊ ထိုသမုဒယသစ္စာသည် ကြဉ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးတို့၏ပင်။ အတ္တဝဇ္ဇေဟိ၊ မိမိတို့သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ (မိမိ ဟူသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။) သေသေဟိ၊ ကြင်းကုန်သော။ (တဏှာယ ဝေဒနာ-သညာက္ခန္ဓေဟိ-တို့၌ စပ်။) သင်္ခါရက္ခန္ဓေ၊ ။ တဏှာယ၊ တဏှာနှင့်၎င်း။ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတူသု၊ တို့၌။ တဏှာယ စ၊ နှင့်၎င်း။ သမ္ပယောဂါရပေဟိ၊

၁။ ဧကယိစိတိ(ပေ) ဒဿေတုံ။ ။ဤဒဿေတုံကို ‘သမ္ပယုတ္တတံ သန္ဓာယာဟ’ ဝယ် အာဟ-၌ စပ်ပါ။ အဋ္ဌကထာဖော် “သင်္ခါရက္ခန္ဓေ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတူသု စ ဌပေတွာ တဏှံ” မှ စ၍ “ဧကယိစိ သမ္ပယုတ္တာ နာမ” တိုင်အောင်သော စကားစုသည် ဧကယိစိ၏ အနက်အရကောက်ကို ဖွင့်ပြခြင်းငှါ ဆိုအပ်သောစကားများ ဖြစ်သည်-ဟူလို။

၂။ ဧတေန (ပေ) ဝိသေသေတွာ။ ။ “ဝိသေသေတွာ” ဟု ဆိုသော်လည်း “တေ စ” ကို တိုက်ရိုက် အထူးပြုသော ဝိသေသန မဟုတ်။ “တေ စ” အရ တဏှာသည်ကြဉ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးကို ယူရကြောင်း ထင်ရှားအောင်ပြသော စကားဖြစ်၍ “သင်္ခါရက္ခန္ဓေ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတူသု စ ဌပေတွာ တက္ခန္ဓိ ဧတေန ဝိသေသေတွာ” ဟု ဆိုသည်။

၃။ ဧတေသံ ဝေ ဝိသေသိတာနံ။ ။ ဤပုဒ်ကို “သမ္ပယုတ္တတာ” ဟူသော အဋ္ဌကထာဟိတံပါဌ်-၌ စပ်ပါ။ (ဟိတံ၏သမ္ပန်ကို ထည့်ဖွင့်သည်။) “အတ္တဝဇ္ဇေဟိ သေသေဟိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “သေသ” အရ ခံရိုးခံစဉ် ဌပေတွာ၏ ကံဖြစ်သော တဏှာကို မခံပဲ မိမိဟူသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးကို ခံပါ-ဟု သိစေ၏။ [အဓည သေသာ၊ ပုဒ်နှစ်ဖြာ၏၊ ရှေ့မှာယေဟိ၊ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ဌပေတွာ ထုတ်မှု၊ ထိုပုဒ်၏ကံ၊ တုဆံမုဿ၊ အဓည သေသာ၊ ပုဒ်နှစ်ဖြာ၏၊ အပါဒါနံဖြစ်မြဲ” ဟု ဆိုရိုးရှိသော်လည်း ဤ၌ ထိုအတိုင်း အပါဒါနံမခံရဟု မှတ်ပါ။]

၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ (ပေ) သန္ဓာယာဟ။ ။ သေသံတရားတို့တွင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ တဏှာ တပါးသာ ကျန်တော့၏။ ထို့ကြောင့် “သင်္ခါရက္ခန္ဓေ တဏှာယ (သမ္ပယုတ္တတံ)” ဟု မိန့်သည်။ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့၌တား တဏှာလည်း ကျန်၏။ ဝေဒနာ သညာတို့လည်း ကျန်၏။ ထို

သမ္မယုတ်ဖြစ်ခြင်းကို ထိုက်ကုန်သော။ ဝေဒနာသညာကုန္တေဟိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာတို့နှင့်၎င်း။ သမ္မယုတ္တတံ၊ သမ္မယုတ်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ သေသေဟိ (ပေ) နာမာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရာ) အာဟ။

ကောဒသမနယသင်္ဂဟိတေနသမ္မယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒပဏ္ဏနာ၊ ကောဒသမနယဖြစ်သော သင်္ဂဟိတေနသမ္မယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

ကောဒသမ နယ ပြီး၏။

၁၂-ဒွါဒသမနယ

သမ္မယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၄၁၇။ ဒွါဒသမနယေ စ၊ ဣလည်း။ နဝမနယေ ဝိယ၊ နဝမနယ၌ကဲ့သို့။ သမ္မယောဂါရဟာဝ၊ သမ္မယုတ်ဖြစ်ထိုက်သော တရားတို့ကိုသာ။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေယေဝ ဥဒ္ဓဇ္ဇာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရာ) အာဟ။

ဒွါဒသမ နယသမ္မယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒပဏ္ဏနာ၊ ဒွါဒသမနယဖြစ်သော သမ္မယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

ဒွါဒသမနယ အဖွင့် ပြီး၏။

ကြောင့် “ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတုသု စ (ပေ) သမ္မယောဂါရဟေဟိ” ဟု ဆိုသည်။ သမ္မယောဂါရဟေဟိ ဖြင့် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့တွင် သမ္မယုတ် မဖြစ်ထိုက်သော ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို မယုထိုက်ဟု ပြသည်။ [အာယတန၊ ဓာတ်၌သာ ကျန်သောကြောင့် “ကေဟိစိ” အရ နန္ဒာထုတ်သောအခါ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တပါးသာ ရတော့၏။ ထို့ကြောင့် ပါဠိဇာတ်၌ “ဧကေန ခန္ဓေန (ပေ) ကေဟိစိ” ဟု ဟောတော်မူသည်။ “သန္ဓာယ အာဟ” ဖြင့် ဤပြအပ်ခဲ့သော အဓိပ္ပါယ်များသည် တိုက်ရိုက်ယူ၍ မရနိုင်။ သန္ဓာယဘာသိတဖြစ်၍ တရားအလိုတော်ကို မှန်းမြော်၍ ယူရသော အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်သည်-ဟု ပြသည်။

၁၃-တေရသမနယ

အသင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပုယုတ္တပဒ အဖွင့်

၄၄၈။ တေရသမနယဝဏ္ဏနာယံ၊ တေရသမနယ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ၌။ ယေဟိံ၊ အကြင်ရူပက္ခန္ဓာဓမ္မာယတန-အစရှိသောတရားတို့သည်။ တိဟိပိ၊ သုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဘင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတံ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော တရားဟူသည်။ ဝိညာဏမေဝ၊ ဝိညာဉ်တပါးတည်းသည်သာ။ ဟောတိ။ ပါဠိဖွယ်၊ ပါဠိတော်၌။ ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနန္တိအာဒိဥဒ္ဓါနဂါယာယ၊ အစရှိသော ဥဒ္ဓါနိး ဂါယာဖြင့်။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်ကုန်သော။ ဗာဝိသ၊ ၂၂-ပါးသော။ တေဓမ္မာ၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတန အစရှိသောတရားတို့ကို။ ရူပက္ခန္ဓေန သဒိသပဉ္စာ ဓမ္မာတိ၊ တို့ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ [ဤ ၂၂-ပါးတွင် ရူပက္ခန္ဓာ ပါဝင်သည်ကို သတိပြုပါ။]

ပန၊ ကား။ အရူပဘဝေန ဝိယ၊ အရူပဘဝသည်ကဲ့သို့။ ယေဟိ၊ အကြင် တရားတို့သည်။ (အရူပဘဝနှင့်တကွ ဖြစ်သော နေဝသညာ နာသညာယတန-ဘဝ၊ စတုဝေဂါက-ရဘဝ စသောတရားတို့သည်။) တိဟိပိ၊ ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သောတရားတို့ဟူသည်။ ဩဋ္ဌာရိ-ကာယတနာနေဝ၊ ဩဋ္ဌာရိကာယတနတို့သည်သး။ ဟောန္တိ၊ ဝုတ္တာဝသေ-သာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတန အစရှိသည်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ဣမ၊ ဤတေရသမနယနိဗ္ဗေသ၌။ ဥဒ္ဓဇာ၊ ကုန်သော။ တေ၊ ထို စတုဝေဂါက-ရဘဝ အစရှိသောတရားတို့ကို။ အရူပဘဝေန သဒိ-သာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။

သေသာတိ၊ ကား။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ ပဉ္စမနယေ၊ ၌။ အာ-ဂတာ၊ လာကုန်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ အသင်္ဂဟကတ္တေ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ (ဝိညာဏက္ခန္ဓာ စသည်ကို မသိမ်း

၁။ ယေဟိ (ပေ) တေ။ ။ “အရူပဘဝေန ဝိယ”ဟု ဥဒါဟရုဏ်ပြုထားသော ကြောင့် ယေဟိ-အရ၊ တေ-အရတို့၌ အရူပဘဝ ကို မယူရဟု ထင်ဖွယ်ရှိ၏။ သို့သော် ရူပက္ခန္ဓေန သဒိသပဉ္စာ ဓမ္မာတိ ဝုတ္တာ တုန်းက ဗာဝိသဓမ္မအရတွင် ရူပက္ခန္ဓာကို သွင်းယူရသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း “ယေဟိ” အရ “တေ”အရတို့၌ အရူပဘဝကိုပါ သွင်းယူရသည်။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ “ပုန ယေဟိတံ အရူပဘဝါဒီတိ” ဟု ဖွင့်သည်။

ယု မရေတွက်တတ်ပါကုန်သော်လည်း။) ဣဓ၊ ဤ တေရသမနယနိဒ္ဒေသန္တိ။
ဝိသဇ္ဇနံ၊ သို့။ န ရူဟန္တိ၊ မတက်ရောက်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ န ဥဒ္ဓဇ္ဈာ။

ပန၊ ဆက်။ ယေ ဒုက္ခသစ္စာဒိဓမ္မာ၊ အကြင် ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသောတရား
တို့သည်။ အသင်္ဂါဟကာ ဝေ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သော တရားတို့
သည်ပင်။ န ဟောန္တိ၊ မဟုတ်ကုန်။ (ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ
စုရာ မကျန်ကုန်။) ၊ တသု၊ ထိုဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့၌။ ဝတ္ထုဗ္ဗ-
မေဃ၊ ဝိသဇ္ဇနသို့ မရောက်ဟု ဆိုဖွယ်သည်ပင်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ပန၊ ဆက်။
ယထာ (ယေန ကာရဏေန)၊ အကြင် အကြောင်းကြောင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ-
ဒယော၊ အစရှိသော တရားတို့သည်။ (ဝိသဇ္ဇနံ၊ သို့။) န ရူဟန္တိ၊ တံ၊ ထို
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ ဝိသဇ္ဇနသို့ မတက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို။
ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိတိအာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေ)
အာဟ။ တတ္ထ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တေသဉ္စ
သမ္ပယောဂေါ န-မ နတ္ထိတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏၊ ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရား
နာမ်တရား တို့၏။ (ဩဠု-ရိကရုပ်၊ ဝိညာဉ်ဟူသော နာမ် တရားတို့၏။)
အသမ္ပယောဂေဟိ၊ သမ္ပယုတ်မဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့နှင့်။ ဝေ၊ မိဿတာယ၊
ရောနှောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ သမ္ပယုတ်သည်။ နတ္ထိ၊
ဣတိ အတ္ထော။ [“ အသမ္ပယောဂေဟိ ဝေ၊ မိဿတာယ ” ဟု အကြောင်း
ထည့်၍ ဖွင့်သည်။]

ပန၊ ဆက်။ တေ၊ ထို ဒုက္ခသစ္စာဒိဓမ္မာ၌ အာဒိ-သဒ္ဓါဖြင့် ယူအပ်ကုန်
သော အဝိတက္က အဝိစာရ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ကဒါ၊ တရံတခါ၌။
အသမ္ပဝိညာဏဓာတု သမ္ပယုတ္တာ၊ အလုံးစုံသော ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် သမ္ပ-
ယုတ် မဖြစ်ကုန်သော။ အရူပဓမ္မာ (စ)၊ နာမ်တရားတို့သည်၎င်း။ ရူပဓမ္မာ
စ၊ ရုပ်တရားတို့သည်၎င်း။ ယဒိ သိယံ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ (ဝေ သတိ)
တေသံ၊ ထိုတရားတို့၏။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ဝိပ္ပယုတ်သည်။ န နတ္ထိ၊ မရှိမဟုတ်၊

၁။ ယဒိ ဖန (ဝေ) သိယံ။ [တေတိ ဒုက္ခသစ္စာဒိတိ အာဒိသဒ္ဓေန ဝတ္ထု-
ဓမ္မာ- ရှေ့၌ “ဒုက္ခသစ္စာဒိဓမ္မာ” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထို
ဒုက္ခသစ္စာဒိဋ္ဌိ အာဒိဖြင့် ဆိုအပ်သောတရားစုကို “တေ” အရ ယူပါ။- အနု၊] အသမ္ပ-
ဝိညာဏဓာတု သမ္ပယုတ္တာကို “အဝိတက္က အဝိစာရဓမ္မာ” ဟု အနုဋီကာ၌ ပုံစံပြ၏။
အဝိတက္ကအဝိစာရတရားတို့၌ စိတ်တရားထဲက ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် မနောဝိညာဉ်သာ
ပါဝင်၏။ မနောဓာတ် ၃-ပါး မပါဝင်။ ထို့ကြောင့် “အသမ္ပဝိညာဏဓာ-
တု သမ္ပယုတ္တာအရူပဓမ္မာ” ဟု ဆိုသည်။ ရူပဓမ္မ- အရိန္ဒကား ရုပ်အားလုံးပင်တည်း။

၂။ န တေသံ (ဝေ) န ဝုတ္ထိ။ ။ ထိုအဝိတက္ကအဝိစာရ တရားတို့မှာ မနော
ဓာတ်နှင့် မယှဉ်သောကြောင့် ဝိပ္ပယုတ် မရှိ
မဟုတ်၊ ရှိသည်သာ။ ထို့ကြောင့် ‘အဋ္ဌကထာ၌ “သမ္ပယောဂေါ နာမ နတ္ထိ” ဟု
ဆိုသကဲ့သို့ “ဝိပ္ပယောဂေါ စ နတ္ထိ” ဟု မဆိုအပ်။

ရှိသည်သာ။ ထုတိ၊ ကြောင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါ စ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ-
 ကာရေန) န ဝုတ္တံ၊ မဆိုအပ်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဝိ၊ သည်။ အသင်္ဂဟိတာနံ၊
 မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သော တရားတို့၏။ ဝိပ္ပယောဂဿ၊ ဝိပ္ပယုတ်၏။
 အတ္ထိတာယ၊ ရှိသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိပ္ပယောဂေါ စ နတ္ထိတိ၊
 ဟူ၍။ သင်္ဂဟကာရေန။ န ဝုတ္တံ၊ မဆိုအပ်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်။ ထုတိ၊
 သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဥဘယာဘာဝတော၊ သမ္ပယုတ် ဝိပ္ပယုတ်
 ၂-ပါးစုံ၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ တို့သည်။ ဣဓ၊ ဤ
 တေရသမနယဉ္စံ။ (ဝိသဇ္ဇနံ၊ သို့။) န ရူဟန္တိ၊ မတက်ရောက်ကုန်။ ထုတိ၊
 ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [“ကသွာ (ပေ) ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျ ထည့်၍
 “ဟိ ယသွာ” စသည်ဖြင့်လည်း တနည်းပေးပါ။]

ပန၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိ အစရှိသော အဋ္ဌကထာ
 စကားရပ်၌။ ဝေံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သည့် အတိုင်း။ (မတိ) အဋ္ဌကထာ
 ဆရာ၏ အလိုသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ဖြစ်ရာသနည်း။)
 ဟိ၊ ချဲ့။ [အဋ္ဌကထာ၌ “ဟိ၊ ချဲ့ဦးအံ့” ဟု ပေးခဲ့သည်။] ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဝိ၊

၁။ န ဝေဒနာက္ခန္ဓေန (ပေ) န ရူဟန္တိ။ ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် မသိမ်းယူ
 အပ်သော တရားတို့မှာ ထိုကဲ့သို့
 သော ဝိပ္ပယုတ်မျိုး ရှိသေးပါသလော-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “န ဝေဒနာက္ခ-
 န္ဓေန” စသည်မိန့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော တရားတို့မှာ
 သြဋ္ဌာရိကရုပ်နှင့် စိတ်ဝိညာဉ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ဝိပ္ပယုတ်မရှိ။ ထို့ကြောင့်
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာအတွက်မှာ ဝိပ္ပယောဂ ရှိသေးသည့်အတွက် “ဝိပ္ပယောဂေါ စ နတ္ထိ”
 ဟု မဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ ဝိပ္ပယုတ်ကား ရှိပင်ရှိပေါ့-ဟုလည်း ဤသို့ သမ္ပယုတ် ဝိပ္ပ-
 ယုတ် နှစ်ပါးစုံပင် မရှိသောကြောင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်တို့သည် ဤနယဉ္စံ ဝိသဇ္ဇန
 သို့ မရောက်ကြပါ။

၂။ ဝေံ ပနေတ္ထ သိယာ။ ။ “ဥဘယာဘာဝတော ဟိ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော
 ဣဓ န ရူဟန္တိ” ဟူသော ဋီကာဆရာ၏ စကား
 သည် “သမ္ပယောဂေါ နာမ နတ္ထိ” ဟူသော မိန့်သော အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုအတိုင်း
 ဟုတ်နိုင်ပါ၏လော-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝေံ ပနေတ္ထ သိယာ” စသည်ကို မိန့်
 သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိ စသော အဋ္ဌကထာ စကား၌ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့အတိုင်း
 အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလို (အယူ) ဖြစ်စရာရှိပါသည်-ဟုလည်း။

၃။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိ (ပေ) နတ္ထိတိ။ ။ ဤစကားသည် “ဝေံ ပနေတ္ထ
 သိယာ” ၏ အကျယ်စကား
 တည်း။ ဤနယသည် အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဗ္ဗေသံတည်း။ ထို့ကြောင့်
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ခန္ဓာစသည်ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော တရားကို ရှေးဦး
 စွာ ရှာရ၏။ ထိုတရားတို့ကား အနာရမ္မဏဖြစ်သော သြဋ္ဌာရိက ရုပ်နှင့် ရောသော
 ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးတည်း။ အဋ္ဌကထာ၌ ပြုအပ်သော ရူပါဂ္ဂပဗ္ဗေအသင်္ဂဟိတနနှင့်

သည်။ ခန္ဓာဒီဝသေန၊ ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သော တရားတို့သည်။ အနာရမ္မဏမိဿကာ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ်နှင့် ရောနှောကုန်သော။ သတ္တဝိညာဏဓာတုဓမ္မာ၊ ၇-ပါးသော ဝိညာဏဓာတ် တရားတို့သည်။ ဟောန္တိ။ [ဩဋ္ဌာရိကရုပ်နှင့် သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့ကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ခန္ဓာအစရှိသည်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်။] တေသဉ္စ၊ ထိုအနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ်နှင့်ရောသော တရား၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်တရားတို့၏လည်း။ သမ္ပယောဂေါ (၈) သည် သည်၎င်း။ ဝိပ္ပယောဂေါ ၈၊ သည်၎င်း။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ သို့။ (မတိ၊ သည်။) သိယာ၊ ၎င်း။

ဟိ၊ မှန်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီ ဝိညာဏက္ခန္ဓာဒီ စက္ခယတနာဒီဟိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရား၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရား၊ စက္ခယတန အစရှိသော တရားတို့သည်။ တိဟိပိ၊ ကုန်သော။ သင်္ဂဟေဟိ၊ သိမ်းယူရေ တွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာနံ၊ ကုန်သော။ အနာရမ္မဏသဟိတာနံ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။

သဘောတူပင် ဖြစ်သည်။ ထိုတရားတို့မှာ ရုပ်နှင့်ရောနေသောကြောင့် သမ္ပယုတ်လည်း မရှိကြ။ ဝိပ္ပယုတ်လည်းမရှိကြ။ အဋ္ဌကထာဆရာက “သမ္ပယောဂေါ နာမ နတ္ထိ” ဟုဆိုသော်လည်း “သမ္ပယုတ်မရှိလျှင် ဝိပ္ပယုတ်လည်း မရှိ” ဟု ဆိုပြီးဖြစ်တော့သည်။ ဤသို့ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလို ဖြစ်ရေရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ဥတယာဘာဝတော ဟိ” စသော မိမိစကားသည် “ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိ” စသော အဋ္ဌကထာဆရာ၏ စကားနှင့် သဘောတူပါသည်-ဟုလို။

အမှာ။ ။မရုဋီကာ၌ “ဝေ ပနေတ္ထ” ငယ် ပန ကို ဝါ-သဒ္ဓါ၏ အနက်ဟောဟု ဆို၏။ ဂူကြီးဆရာတော်၏ နိဿယဋီကာ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိ စသော ဝါကျကို ဂူကာဆရာက ပါဠိတမျိုးရှိလျှင် ကောင်းမည်ဟု ပါဠိတမျိုးကို ပြသောစကားဟုလည်း ပဌမဆို၍ နောက်တနည်းပြလေသည်။ မိမိကား “ဥတယာဘာဝတော ဟိ” ဟူသော မိမိစကားနှင့် “ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိ” စသော အဋ္ဌကထာ စကားကို အဓိပ္ပာယ်တူအောင် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကို ပြသောစကားဟု ထင်ပါသည်။

၀။ အနာရမ္မဏသဟိတာနံ ဟိ။ ။ “အရူပဏေ ကာရဏံ” တိုင်အောင် ရှေ့ဝါကျ၏ ဒဋ္ဌိကရဏတည်း။ (၀) အနာရမ္မဏသဟိတာနံ သဗ္ဗဝိညာဏဓာတုနံ။ (၂) သဗ္ဗဝိညာဏဓာတုသမ္ပယုတ္တာနံ။ (၃) တဇဘယဓမ္မာနဉ္စ ဟု ကွဲပြားသော ဝိသေသျှ ၃-မျိုးအလိုက် (၀) ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီဟိ အသင်္ဂဟိတာနံ။ (၂) ဝိညာဏက္ခန္ဓာဒီဟိ အသင်္ဂဟိတာနံ။ (၃) စက္ခယတနာဒီဟိ အသင်္ဂဟိတာနံ” ဟု အစဉ်အတိုင်း ဝိသေသန ၃-မျိုးပြား၏။ ဤ တရားတို့၏ သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂ ၂-မျိုးလုံး ရှေ့ခြင်းသည် ဤနယဝယ် ဝိသဇ္ဇန သို့ မဟက်ရောက်ခြင်း၌ အကြောင်းဖြစ်သည်။

သဗ္ဗဝိညာဏဓာတုန၊ အလုံးစုံသော ဝိညာဏဓာတ်တို့၏၎င်း၊ သံဗ္ဗဝိညာဏ-
 ဓာတုသမ္ပယုတ္တာန၊ အလုံးစုံသော ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်သော
 စေတသိက်တို့၏၎င်း။ တဒုတယဓမ္မာနဉ္စ၊ ထို ၂-ပါးစုံသော တရားတို့၏၎င်း။
 သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂါဘာဝေါ၊ သမ္ပယုတ်ဝိပ္ပယုတ်၏ မရှိခြင်းသည်။ အ-
 ရှယဏေ၊ ဝိသဇ္ဇနသို့ မတက်ရောက်ခြင်း၌။ (ဤ နယဝယ် မယူခြင်း၌။)
 ကာရဏံ၊ အကြောင်းတည်း။

[ဝိပ္ပယောဂါဘာဝေါနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်ကောင်းသော ဝိပ္ပယုတ်
 အပြား ၄-ပါးကို ပြလိုသောကြောင့် “ဇာတိဝိပ္ပယောဂေါ” စသည်ကို
 မိန့်သည်။] ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ဝိပ္ပယုတ်သည်။ ဇာတိဝိပ္ပယောဂ (ပေ) ယောဂ-
 တော၊ ဇာတိဝိပ္ပယုတ်၊ ဘူမိဝိပ္ပယုတ်၊ ကာလဝိပ္ပယုတ်၊ သန္တာနဝိပ္ပယုတ်
 အားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓော၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထို ၄-ပါးတို့တွင်။ ဇာတိဝိပ္ပယောဂေါ၊
 သည်။ ကုသလာဓမ္မာ အကုသလာဓမ္မာတိအာဒိ၊ အစရှိသည်တည်း။ [ကုသိုလ်
 ဇာတ်နှင့် အကုသိုလ်ဇာတ်သည် ဇာတ်အားဖြင့် မတူသောကြောင့် ဇာတိ-
 ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၏။] ဘူမိဝိပ္ပယောဂေါ၊ သည်။ ကာမာဝစရာဂ္ဂပါဝစရာတိအာဒိ၊
 အစရှိသည်တည်း။ [ကာမဘုံ၌ဖြစ်သောတရားနှင့် ရူပဘုံ၌ဖြစ်သောတရားသည်
 ဘုံအားဖြင့် မတူသောကြောင့် ဘူမိဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၏။] ကာလဝိပ္ပယောဂေါ၊
 သည်။ အတိတာဓမ္မာ အနာဂတတာဓမ္မာတိအာဒိ၊ တည်း။ [အတိတ်တရားနှင့်
 အနာဂတ် တရားသည် ကာလချင်း မတူသောကြောင့် ကာလဝိပ္ပယုတ်
 ဖြစ်သည်။] သန္တာနဝိပ္ပယောဂေါ၊ သည်။ အဇ္ဈတ္တာဓမ္မာ ဗဟိဒ္ဓါဓမ္မာတိအာဒိ၊
 တည်း။ [မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သောတရားနှင့် အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော တရားသည်
 သန္တာန်ချင်း မတူသောကြောင့် သန္တာနဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သည်။] ဝေါ၊ သို့။
 ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ကို။ စတုဓော၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗျော။

တေရူသမနယအသင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

တေရူသမနယ အဖွင့် ပြီး၏။

ဆနုဋီကာ။ ။ အနုဋီကာ၌ “အနာရမ္ပဏ သဟိတ သဗ္ဗဝိညာဏ” စသော ၃-မျိုး
 အတွက် (၁) အစေတသိက ပဒ၊ (၂) စေတသိကပဒ၊ (၃)
 လောကီယပဒ စသော ပဒ ၃-မျိုးတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ထုတ်ပြထား၏။ [အနာရ-
 မ္ပဏသဟိတသဗ္ဗဝိညာဏ တံဓာတုသမ္ပယုတ္တ တဒုတယဓမ္မာ အစေတသိက စေ-
 တသိက လောကီယပဒါနံ ဝသေန ဝေဒိတဗျာ။- အနု။] သို့သော် အစေတသိကပဒ
 အရ၌ ရုပ်အားလုံးပါဝင်နေ၏။ ထိုတွင် သို့ခုမရုပ်တို့ကား ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဓမ္မာ
 ယတန၊ ဓမ္မဓာတ်အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော တရားများ ဖြစ်သောကြောင့်
 စဉ်းစားသင့်၏။ ဩဋ္ဌာရိကရုပ်ကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ဆိုလေသလော-ဟု တွေးမိပါသည်။

၁၄-စုဒ္ဓသမနယ

ဝိပုယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတပဒ အဖွဲ့

၄၅၆။ စုဒ္ဓသမနယော ဌိ။ ဓမ္မာယတနာဒိန္ဒါ၊ အစရှိသောပုဂံတို့၏။ အနာရမ္မဏမိဿကသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒဂတဓမ္မတာဝတော၊ အနာရမ္မဏ ဖြစ်သော ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့နှင့်ရောသော အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ဖြစ်သော တရားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပုယောဂဿ၊ ဝိပုယုတ်၏။ အရဟဏံ၊ ဝိသဇ္ဇနသို့ မတက် ရောက်ခြင်းကို။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဓမ္မာယတန အစရှိသော တရားတို့တွင်။ ဇာတိအာဒိတ္တယဿ၊ ဇာတိ အစရှိသောတရား ၃-ပါး အပေါင်း၏။ (ဇာတိ ဇရာ မရဏ၏။) ဓမ္မသဘာဝမတ္တတ္တာ၊ ပရမတ္ထဓမ္မတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်း သဘောမျှ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကထဉ္စိ၊ တစုံတခု သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သမ္ပယောဂေါ(စ)၊ သည်၎င်း။ ဝိပုယောဂေါ စ၊ သည်၎င်း။ န ရူပာတိ၊ ဝိသဇ္ဇနသို့ မတက်ရောက်။ အတ္တတ္တဗဟိဒ္ဓဓမ္မာနံ၊ အတ္တတ္တတရား ဗဟိဒ္ဓတရားတို့၏။ သဗ္ဗဓမ္မသမောဓာနတ္တာ၊ အလုံးစုံသောတရား တို့၏ အပေါင်းတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ကထဉ္စိ သမ္ပယောဂေါ ဝိပုယောဂေါ န ရူပာတိ။) အနိဒဿနအပ္ပုဂ္ဂိသာဒိန္ဒါ၊ အနိဒဿန အပ္ပုဂ္ဂိသ အစရှိသော တရား တို့၏။ အနာရမ္မဏမိဿကသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒတ္တာ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော ရုပ်နိဗ္ဗာန် တို့နှင့်ရောသော အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ကထဉ္စိ သမ္ပယောဂေါ ဝိပုယောဂေါ န ရူပာတိ။) [ရှေ့၌ စေတသိက်သာပါ၍ စိတ် မပါသောကြောင့် “သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒဂတဓမ္မ” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ဤ၌ စိတ် စေတသိက် ၂-ပါးလုံး ပါသောကြောင့် “သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒတ္တာ” ဟု ဆိုသည်။] ဒုက္ခသစ္စာဒိဓမ္မာဝ၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့ကိုသာ။ ဣဓ၊ ဤစုဒ္ဓသမနယ၌။ ဧတဟိ၊ ထိုဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့နှင့်။ ဝိပုယုတ္တာနံ၊ ဝိပုယုတ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏။ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟသတ္တာဝါ၊ သင်္ဂဟအသင်္ဂဟတို့၏ ထင်ရှားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အဂဝတာ)ဂဟိတာ၊ ယူတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပါဠိဥဒ္ဓါနဂါထာယံ၊ ပါဠိတော်၏ ဥဒ္ဓါန်းဂါထာ၌။ [အဋ္ဌကထာ၏ ဥဒ္ဓါန်းဂါထာကို ရှောင်လို၍ “ပါဠိ” ဟု ဝိသေသနပြုသည်။] သမုစ္ဆေဒေ

၁။ သမုစ္ဆေဒေ (ဓေ) အတ္ထော။ ။ သမုစ္စိဇ္ဇတိ ဇေတနာတိ သမုဒစ္ဆဒေါ၊ သင်္ဂဟာဒိဝိစာရ ပရိနိဋ္ဌာနဘူတော စုဒ္ဓသမနယော၊ ဇေတနာဟ “ပရိယောသာနေ နယေ” တိ။-အနု။ ဇေတန၊ ဤအဆုံး ဖြစ်သော နယဖြင့်။ သင်္ဂဟာဒိဝိစာရော၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အစရှိသည်တို့ကို စိစစ်ခြင်းသည်။ သမုစ္စိဇ္ဇတိ၊ ပြတ်စဲ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အစရှိသော စိစစ်ခြင်း၏ ပြတ်စဲကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထို အဆုံးဖြစ်သော စုဒ္ဓသမနယသည်။ သမုစ္ဆေဒေါ၊ သမုစ္ဆေဒ မည်၏။ ထို့ကြောင့် “သမုစ္ဆေဒ” ကို “ပရိယောသာနေ နယေ” ဟု ဖွင့်သည်။

န လဗ္ဘန္တိတိ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ ပရိယောသာနေ၊ အဆုံးဖြစ်သော။ နယေ၊ စုဒ္ဓသမနယန္တိ။ န လဗ္ဘန္တိ။ ဣတိ အတ္ထော။ မောဃပုစ္ဆကေန စာတိ၊ ကား။ အလဗ္ဘမာနာ စ (အနုပလဗ္ဘမာနာ စ)၊ မရထိုက်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထိုဓမ္မာယတန အစရှိသော တရားတို့ကို။ မောဃပုစ္ဆကေန၊ အဖြေမှ ကင်းဆိတ်သော ပုစ္ဆာ ဟူသော။ ဟေတုနာ၊ အကြောင်းကြောင့်။ န လဗ္ဘန္တိ၊ 'တေသံ' ထိုဓမ္မာယတန အစရှိသော တရားတို့၏။ ပုစ္ဆာယ၊ ၎င်း။ မောဃတ္တာ၊ အဖြေမှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (န လဗ္ဘန္တိ။) ဣတိ ပုစ္ဆံ 'ဟေတိ'၊ [မောဃပုစ္ဆကေန ဟေတုနာ-ကိုပင် "တေသံ ပုစ္ဆာယ မောဃတ္တာ" ဟု အဖြောင့် ဖွင့်သည်။] အထဝါ၊ ထိုပြင် တနည်းကား။ မောဃပုစ္ဆကော၊ မေဗ္ဗပုစ္ဆကနယ ဟူသည်။ အဋ္ဌမော နယော၊ အဋ္ဌမနယတည်း။ တေန စ၊ ထို အဋ္ဌမနယနှင့်လည်း။ သဟ၊ တကွ။ ဩသာနနယေ၊ အဆုံး ဖြစ်သော စုဒ္ဓသမနယန္တိ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ ဓမ္မာယတန အစရှိသော တရား တို့ကို။ ဝိပယောဂဿပိ၊ ၎င်းလည်း။ အဘဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗထာပိ၊ အလုံးစုံသော သဗ္ဗယောဂဝိပယောဂ အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း။ န လဗ္ဘန္တိ။ ဣတိ အတ္ထော။

စုဒ္ဓသမနယဝိပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတပဒဏ္ဍေန၊ စုဒ္ဓသမနယ ဖြစ် သော ဝိပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတပဒအဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

ဓာတုကထာပကရဏမူလဋီကာ၊ ဓာတုကထာကျမ်း၏ မူလဋီကာသည်။ သမတ္တာ၊ ပြီးပြီ။

စုဒ္ဓသမနယ အဖွင့် ပြီး၏။
ဓာတုကထာမူလဋီကာ အဖွင့် ပြီး၏။

၁။ အထဝါ မောဃပုစ္ဆကော။ ။ ဝိသဇ္ဇေတမ္ပဓမ္မေ ဝိဝိတ္တာ၊ ဖြေဆိုထိုက်သော တရားမှ ကင်းဆိတ်သော။ ပုစ္ဆာ၊ ပုစ္ဆာ သည်။ မောဃပုစ္ဆာ၊ မောဃပုစ္ဆာမည်၏။ ဤနည်းအလို "မောဃပုစ္ဆကေန ဟေတုနာ" ။ ဤ တ အနက် မရှိ။ "မောဃပုစ္ဆကော" ။ ဤကား "မောဃပုစ္ဆာ ဧတေသာ အဋ္ဌမနယဿာတိ မောဃပုစ္ဆကော" ဟု ဗဟုဗျဟိသမာသ်စေန ဝုဋ္ဌုပြု၍ သမာသန္တိ က-ပစ္စည်းဟု မှတ်ပါ။ မောဃ သဗ္ဗါသည် အဖြေမှ ကင်းဆိတ်ခြင်း အနက်ဟော တည်း။ ထိုကင်းဆိတ်ခြင်း အနက်ကိုပင် အဋ္ဌမနယ တုန်းက တိန် အနက် ဟောဟု ဆိုခဲ့သည်။

မောဃပုစ္ဆကေန။ ။ ပုစ္ဆနည်းအလို "သမုစ္ဆေဓေ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ အစရှိ သည်တို့၏ ပြတ်စဲကြောင်းဖြစ်သော စုဒ္ဓသမနယန္တိ။ မောဃပုစ္ဆကေန စ၊ အဖြေမှကင်းဆိတ်သော ပုစ္ဆာဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ နလဗ္ဘန္တိ" ဟု ပေးပါ။ ဒုတိယနည်းအလို "မောဃပုစ္ဆကေန-အဖြေမှကင်းဆိတ်သော ပုစ္ဆာရှိသော အဋ္ဌမနယနှင့်။ သဟစ၊ တကွလည်း။ သမုစ္ဆေဓေ၊ "နလဗ္ဘန္တိ" ဟု ပေးပါ။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ မူလဒီကာ နိဿယ

၁-မာတိကာ အဖွင့်

၁။ ဓမ္မသင်္ဂဟေ၊ ဓမ္မသင်္ဂဟီဝါဠိတော်၌။ တိကဗုဒ္ဓကဝသေန၊ တိကဗုဒ္ဓက
 တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာနံ၊ သိမ်းယူအပ်ပြီး
 ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အစရှိသော တရားတို့၏။ (ဝိဘာဝ-
 ၌ စပ်။) ဝိဘာဝေ၊ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌။ ခန္ဓာဒိဝိဘာဝံ၊ ခန္ဓာ အစရှိသော
 ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို။ ဒဿေတု၊ ပြတော်မူပြီး၍။ တထာ-
 သင်္ဂဟိတဝိဘတ္တာနံ၊ ထို ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သိမ်းယူအပ်
 ဝေဖန်အပ်ပြီးသော တရားတို့၏။ (ပဘေဒိ-၌ စပ်။) ဓာတုကထာယ၊ ဓာတု
 ကထာပါဠိတော်၌။ ဝါ၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟာဒိဝိဘေဒံ၊ သင်္ဂဟအသင်္ဂဟ
 အစရှိသော အထူးအပြားကို။ ဝတု၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ ယာယ ပညတ္တိယာ၊
 အကြင် ခန္ဓ အစရှိသော ပညတ်ဖြင့်။ ဇေသံ၊ ထိုကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အစ

၁။ ဓမ္မသင်္ဂဟေ (ပေ) ဒဿေတုံ။ ။ ဤစကားသည် ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော်
 အတွက် အနုသန္ဓေစကားတည်း။ အနုသန္ဓေ
 တက်ယင်းပင် ဓမ္မသင်္ဂဟီ စသော ဤကျမ်း ၄-ရပ်၏ ဟောတော်မူပုံ အစဉ်ဟူ
 သော ဒေသနာက္ခမကိုလည်း ပြ၏။ မှန်၏- နာမည်တပ်၍ ပညတ်ရခြင်းဟူသည်
 ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ပထဝီ၊ အာပေါ စသော ပရမတ္ထသဘာဝတို့နှင့် ကင်း၍ မဖြစ်။
 ထိုသဘာဝဓမ္မတို့ကို တိုက်ရိုက်အားဖြင့်၎င်း။ ထို သဘာဝဓမ္မတို့၏ အပေါင်းသမူဟ၊
 အစဉ်သန္တာန်၊ အခိုက်အတန့်တို့ကို စွဲ၍၎င်း၊ နာမည်ပညတ် ဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့်
 ရှေးဦးစွာ တိက၊ ဗုဒ္ဓက တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ဖဿ၊ ပထဝီ စသောသဘာဝတို့
 ကို ဓမ္မသင်္ဂဟီ-ပါဠိတော်၌ ပြတော်မူသည်။ ထို့နောက် ထို တရားတို့ကို ခန္ဓာ
 အာယာဒန စသည်တို့ဖြင့် ခွဲခြမ်းဝေဖန်မှုကို ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ပြတော်မူ၏။ ထို
 သိမ်းယူအပ် ဝေဖန်အပ်ပြီးသော တရားတို့၏ သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ၊ သမ္ပယောဂ၊ ဝိပု
 ယောဂ အပြားတို့ကို ဓာတုကထာ ပါဠိတော်၌ ပြတော်မူ၏။ ပြသင့်ရာ အဖုံဖုံကို
 စုံအောင် ပြအောင်မူပြီးမှ ဤပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော်၌ နာမည်တပ်၍ ပညတ်တော်
 မူသည်။

ရှိသော တရားတို့ကို။ (ပညာပန်-၈၆။) သဘာဝတော်(၈)။ ဖဿ ပထဝီ အစရှိသော ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်၎င်း။ ဥပါဒါယ စ၊ ခန္ဓာတို့ကို စွဲမှီ၍ ၎င်း။ ပညာပန်၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်။ ဝါ၊ ဝေနေယျတို့ သန္တာန်၌ ထားခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တံ(ပညတ္တိ)။ ထို ခန္ဓအစရှိသော ပညတ်ကို။ ပဘေဒတော၊ ခန္ဓာ အစရှိသော အပြားအားဖြင့်။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ ဆ ပညတ္တိယောတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်ဒေသနာတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဂ္ဂါ၊ ပြီး။

[ယာယ ပညတ္တိယာ သဘာဝတော၊ ဥပါဒါယ စ ပညာပန်နိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္တံ ဝိဝရန္တော “တတ္ထ ယေ ဓမ္မေ”တိအာဒိမာယ။-အနူ။] တတ္ထ၊ ထို သဘာဝတော ဥပါဒါယ စ ပညာပန် ဟောတိ-ဟူသော စကားရပ်၌။ [ရှေ့နိဿယ၌ “ထို ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌” ဟု စွဲလေ၏။] “(ဝိတ္တာရေ ဝေ ဝေဒိတဗျော။) ပုဗ္ဗာပရိယဘာဝေန၊ ရှေ့၌ဖြစ်သောခန္ဓာ၊ နောက်၌ဖြစ်သော ခန္ဓာ စသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (ရှေ့နောက်၏ အဖြစ်ဖြင့်။) ပဝတ္တမာနေ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ယေ ဓမ္မေ၊ အကြင် ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို။ (ဥပါဒါယ၊ နာမည်တပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်က ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။) အသဘာဝသမူဟဝသေန၊ သဘာဝမဟုတ်သော ပညတ် သမူဟပညတ်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ (ပညတ္တာ၊ ပညတ်အပ်သော။) ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ ဣတ္ထိ၊ မိန်းမ။ ပရိသော၊ ယောက်ျား။ ဒေဝေါ၊ နတ်။ မနုဿော၊ လူ။ ဣတိအာဒိ ဘာ၊ ဤသို့ အစရှိသော ပညတ်သည်။ ပုဂ္ဂလ-ပညတ္တိ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်သည်။ ဟောတိ။

၁။ သဘာဝတော ဥပါဒါယ စ။ သဘာဝတောတိ “ဖဿော ဝေဒနာ”-တိ အာဒိသဘာဝိတော။ ဥပါဒါယာတိ “ပုဂ္ဂလော သတ္တော ပေါသော” တိ အာဒိနာ ခန္ဓေ ဥပါဒါယ ပညာပန်-အနူ။ “ဖဿော” ဟူသော ပညတ်သည် ကွေ့ထိခြင်း သဘောအားဖြင့် နာမည်တပ်ရသောကြောင့် သဘာဝပညတ်တည်း။ ဝေဒနာ စသော ပရမတ္ထ သဘောတရား ဟု သမုတ္တိ၌ သဘာဝပညတ်ချည်းတည်း။ “ပုဂ္ဂလော” စသော ပညတ်ကား ရုပ်နိဗ္ဗိန် ခန္ဓာအပေါင်းကို စွဲ၍ နာမည်တပ်ရသောကြောင့် ဥပါဒါယ ပညတ်တည်း။ ဥပ-ခန္ဓာ စသည်တို့ကို ကပ်၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ အာဒါယ- ယူအပ်သော ပညတ်။

၂။ အသဘာဝသမူဟဝသေန။ “ပုဗ္ဗာပရိယဘာဝေန ပဝတ္တမာနေ ဥပါဒါယ ဖြင့် သန္တာနပညတ်ကို ပြ၏။ [အစဉ် သန္တာန်အားဖြင့် ဖြစ်သောတရားတို့ကို စွဲ၍ ပညတ်အပ်သော နာမည်ကို “သန္တာန ပညတ်” ဟုခေါ်၏။] “အသဘာဝသမူဟဝသေန” ဖြင့် ထို သန္တာန ပညတ်မှကြွင်းသော သမူဟပညတ် အဝတ္ထာဝိသေသပညတ်တို့ကို ပြ၏။ ထိုတွင် ဖြစ်ခြင်း အခိုက် အတန်ကိုစွဲ၍ ဇာတိ ဟု ပညတ်အပ်သော ပညတ်သည်၎င်း၊ ရင့်ခြင်း အခိုက်အတန်

တေသံ၊ ထို ဣန္ဒြိယဗဒ္ဒဖြစ်သော ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို၎င်း။ (ပညာပနာ-
 ဌ် စပ်။) အညေညေ၊ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဒဖြစ်သော ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့မှ တပါး
 ကုန်သော။ ဗာဟိရရူပနိဗ္ဗာနာနံ၊ ခန္ဓာကိုယ်မှ အပ၌ဖြစ်သော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဒ
 ဖြစ်သော ရုပ်တရား၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို၎င်း။ သဘာဝသမူဟသဘာဝ-
 ဘေဒဝသေန၊ သဘာဝနှင့်တကွဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော အပေါင်း
 သာမည၊ သဘာဝနှင့်တကွဖြစ်သော စက္ခာယတန အစရှိသော အပေါင်း
 အထူး၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ပညာပနာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်၊ စက္ခာယတန စသည်
 အားဖြင့် သိစေခြင်းသည်။ ဝါ၊ ပညတ်ခြင်းသည်။ သဘာဝပညတ္တိ၊ သဘာဝ
 ပညတ်မည်၏။ ဣတိ၊ ဤ သဘာဝပညတ္တိဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ခန္ဓပညတ္တိ-
 အာဒိကာ၊ သော။ ပညဝိဓာ၊ ငါးပါးအပြားရှိသော ပညတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
 တာယ၊ ထို ခန္ဓပညတ် စသော ငါးပါးသော ပညတ်ဖြင့်။ ဓမ္မသင်္ဂဟဒီသု၊
 ဓမ္မသင်္ဂဟိ အစရှိသော ပါဠိတော်တို့၌။ ဝိဘတ္တာ၊ ဝေဖန်အပ်သော။ သဗ္ဗာပိ၊
 အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ သဘာဝပညတ္တိ၊ ဖဿ ဝေဒနာ အစရှိသော သဘာဝ
 ပညတ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်းယူအပ်သည်။ ဟောတိ။

ပန၊ ကား။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ ပုဂ္ဂလ ဟူသော ပညတ်ဟူသည်။ အသဘာဝ-
 ပညတ္တိ၊ ပရမတ္ထသဘာဝ မဟုတ်သော ပညတ်တည်း။ စ၊ ဆက်။ သမယ-
 ဝိမုတ္တာဒိပ္ပဘေဒါယ၊ သမယဝိမုတ္တ အစရှိသော အပြားရှိသော။ (ပါဠိတော်၌
 လာသော သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ အသမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသော အပြား
 ရှိသော။) တာယ၊ ထို အသဘာဝပညတ္တိ ဟူသော ပုဂ္ဂလပညတ်၏။
 (ပဝတ္တိတော-၌ စပ်။) သတ္တသန္တာနဂတေ၊ သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌
 ဖြစ်ကုန်သော။ ပရိညေယျာဒိသဘာဝဓမ္မေ၊ ပရိညေယျအစရှိသော သဘာဝ
 ဓမ္မတို့ကို။ [အာဒိ-ဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်နိုင်ကုန်သော ပဟာတဗ္ဗ

ကိုစွဲ၍ ဇရာ ဟု ပညတ်အပ်သော ပညတ်သည်၎င်း၊ ပျက်ခြင်း အခိုက်အတန့်ကိုစွဲ၍
 မရဏ ဟု ပညတ်အပ်သော ပညတ်သည်၎င်း အဝတ္ထာဝိသေသ ပညတ်မည်၏။ ငယ်
 ရွယ်သော အခိုက်အတန့်ကိုစွဲ၍ ဒဟရ=လူငယ်၊ ဇိတ္တု=လူအို စသော ပညတ်များ
 လည်း အဝတ္ထာဝိသေသ ပညတ်ပင်တည်း။ ထို အဝတ္ထာဝိသေသပညတ်ကို အသ-
 ဘာဝပုဒ်ဖြင့် ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာအပေါင်း ဖြစ်သော ပုဂ္ဂလပညတ္တိ စသောပညတ်
 သည် သမူဟပညတ်တည်း။ [တိသော ဟိ ပညတ္တိယော သန္တာနပညတ္တိ သမူဟ-
 ပညတ္တိ အဝတ္ထာဝိသေသ ပညတ္တိတံး (ပေ) တေသု (ပေ) အသဘာဝသမူဟဝ-
 သေနာတိ အသဘာဝဂုဟဏံ-(အသဘာဝသဇ္ဇါသည်) ပဗန္ဓသမူဟဝိနိပုတ္တ ပညတ္တိ-
 သန္ဓဿနတ္ထံ- (ပဗန္ဓ ပညတ် သမူဟပညတ်မှ အလွတ်ဖြစ်သော အဝတ္ထာ ဝိသေသ
 ပညတ်ကို ပြုရခြင်းအကျိုးရှိ၏။) ဣတိ တေန အဝတ္ထာဝိသေသ ပညတ္တိယာ ပရိဂ္ဂ-
 ဇော ဝုဇ္ဈောတိ ဝေဒိတဗ္ဗေဒု-အနု။]

သမုဒယသစ္စာ၊ ဘာဝေတဗ္ဗ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို ယူ၍ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၏။ ဝါ၊ စွဲ၍။ ပဝတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ပဓာနာယ၊ ပဓာန ဖြစ်သော။ (တာယ၊ ထိုပုဂ္ဂလပညတ်ဖြင့်။) (သင်္ဂဟိတာ-၌ စပ်။) ဝိဟာရော၊ ကျောင်းဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ဝိဟာရပညတ်။ မဇ္ဈော၊ ညောင်စောင်း ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော မဇ္ဈပညတ်။ ဣတိအာဒိကာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံသော။ အသဘာဝပညတ္တိ စ၊ အသဘာဝပညတ်သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်းယူအပ်သည်။ ဟောတိ။

စ၊ ဆက်။ တောဝတော၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆ ပညတ္တိယော- ဟူသော အစဉ်ဖြင့်။ (ဒဿိတာ-၌ စပ်။) ပညတ္တိ နာမ၊ ပညတ်မည်သည်။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၎င်း။ ဝါ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အနက်ကို စွဲ၍ ပညတ်အပ်သေ ပညတ်၎င်း။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ စ၊ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်၎င်း။ ဝါ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော အနက်ကိုစွဲ၍ ပညတ် အပ်သော ပညတ်၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။ ဒုဝိဓာ၊ ၏။) ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသွာ၊ ကြောင့်။) (ပညတ္တိ နာမ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ စ ဣတိ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တာ ဝေ၊ ထို ၂-ပါးသော ပညတ်တို့သည်ပင်။ ဝေါမိဿာ၊ ရောနှောကုန် သည်။ (ဟုတွာ) ဣတရာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ၂-ပါးမှ တပါးကုန်သော။ စတဿော၊ ၄-ပါးကုန်သော ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ် တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပညတ္တိ နာမ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ စ ဣတိ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။) (ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။) တသွာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ပညတ်မည်သည် အကျဉ်းအားဖြင့် ၂-ပါး၊ အကျယ်အားဖြင့် ၄-ပါး ဤသို့ ၆-ပါး ပြားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တာသံ၊ ထို ခန္ဓပညတ် အစရှိသော ပညတ်တို့ကို။ ဒဿနေန၊ ပြတော်မူခြင်း အားဖြင့်။ ဣမသ္မိံ ပကရဏော ဤ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌။ သဗ္ဗာ၊ ကုန်သော။ ပညတ္တိယော၊ ပညတ်တို့ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။

ပန၊ ဆက်။ ခန္ဓာဒိပညတ္တိသု၊ ခန္ဓပညတ် အစရှိကုန်သော။ ဆသု၊ ၆-ပါးသော ပညတ်တို့တွင်။ အညတ္တ၊ အခြားသော ဓမ္မသင်္ဂဟိ အစရှိသော ကျမ်း၌။ အဒဿိတပုဘေဒံ၊ မပြအပ်သော အထူးအပြားရှိသော။ (အထူး အပြားကို မပြခဲ့ရသော။) ဣဓေဝ၊ ဤကျမ်း၌သာ။ ဒဿိတပုဘေဒံ စ၊ ပြအပ်သော အထူးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ သမယ- ဝိမုတ္တ စသော ပုဂ္ဂလပညတ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။

ဣမဿ ပကရဏဿ၊ ဝု-ကျမ်းမြောက်ဖြစ်သော ဤကျမ်း၏။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ နာမံ၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိဟူသော နာမည်ကို။ (သင်္ဂီတကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယေ ဓမ္မေ ဣဓ ပညပေတုကာမောတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသောပါဠိ၌။ ပညတ္တိယာ၊ နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ တည်ရာအနက်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဒဿေတုကာမော၊ ပြုခြင်းငှါ အလိုရှိသည်။ (ဟုတ္တာ) (“ပညတ္တိပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ စပ်။) ဣတိ (အယ်)။ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသွာ)၊ ကြောင့်။ (ယေ ဓမ္မေ ဣဓ ပညပေတုကာမောတိ ဧတ္ထ (ပေ) အဓိပ္ပာယ်ယော၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဧတသ္မိံ ပကရဏေ၊ ဤကျမ်း၌။ ပညာယနံ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းကို။ န ကရောတိ၊ ပြုတော်မူသည် မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဝတ္ထုဟိ၊ နွှောအစရှိသော ဝတ္ထုတို့ဖြင့်။ ပညတ္တိယော၊ ပညတ်တို့ကို။ ဝါ၊ နာမည်တို့ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြုတော်မူ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ယေ ဓမ္မေ ဣဓ ပညပေတုကာမောတိ ဧတ္ထ (ပေ) အဓိပ္ပာယ်ယော ဣတိ ဝိညာယတိ။)

ခန္ဓာတိ ပညာပနာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤပါဠိကို။ [ဝုတ္တံ-၌ စပ်။] ခန္ဓာတိ၊ ခန္ဓာဟူ၍။ ဂ္ဂပံ၊ ရုပ်။ ပထဝီ၊ ပထဝီ။ ဣတိအာဒိကာ၊ ဤသို့ အစ

၁။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ နာမံ။ ။ ခန္ဓပညတ် အစရှိသော ၆-ပါးသော ပညတ်တို့ဖြင့် အလုံးစုံသော ပညတ်တို့ကို ပြတော်မူအပ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ခန္ဓပညတ် စသောအားဖြင့် နာမည်ကို မဆိုအပ်ပဲ “ပုဂ္ဂလပညတ္တိ” ဟူသောနာမည်ကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ခန္ဓာဒိ ပညတ္တိသု ပန (ပေ) ပုဂ္ဂလပတ်တိတိ နာမံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်သည်။ ပုဂ္ဂလပညတ်ကို ဓမ္မသင်္ဂဟံ စသော အခြားကျမ်းတို့၌ အပြားအားဖြင့် မပြုအပ်ပဲ ဤကျမ်း၌ သမယဝိမုတ္တ၊ အသမယဝိမုတ္တ စသောအားဖြင့် ပုဂ္ဂလပညတ်အပြားကို ပြအော်မူသောကြောင့် များပြားသော ပုဂ္ဂလပညတ်ကိုစွဲ၍ တဗ္ဗာဟုလွန်နည်း အားဖြင့် ပုဂ္ဂလပညတ်ဟူသော နာမည်ကို ဆိုအပ်ပါသည်- ဟူလို။

၂။ ယေ ဓမ္မေ (ပေ) အဓိပ္ပာယ်ယော။ ။ ဤ ယေ ဓမ္မေ ဣဓ ပညပေတုကာမော ပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို တိုက်ရိုက် ယူရလျှင် “ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို ပညတ်တော်မူလို၍ ပညတ္တိပရိစ္ဆေဒကို ပြု၏ဟု အဓိပ္ပာယ်ရနေ၏။ စင်စစ်အားဖြင့်ကား ဤကျမ်းရောက်မှ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို ပညတ်တော်မူသည် မဟုတ်ပါ။ ဓမ္မသင်္ဂဟံ ဝိဘင်းတုန်းကပင် ပညတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယေ ဓမ္မေ ဣဓ ပညပေတုကာမော ဟူသောပါဠိ၌ “ပညပေတုကာမော” အတွက် “ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို ပညတ်ခြင်း၏ တည်ရာဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့် ပြလိုသည်ဖြစ်၍” ဟု အဓိပ္ပာယ်မှတ်ပါ-ဟူလို။

ရှိသော။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ (ပညာပနာ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော ပညတ်သည်။) သာမညပ္ပဘေဒပညာပနာ နာမံ၊ သာမည အနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော ပညတ်၊ အထူး အပြား အနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော ပညတ် မည်သည်။ ဟောတိ။ [ရူပံသညံ သာမညပညာပန၊ ပထဝီသည် ရုပ်အထူးကို ပြသော ဝိသေသ-ပညာပနတည်း။] တံ၊ ထို သာမညပညာပန ဝိသေသပညာပနကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ပန၊ ဆက်။ ပညာပနာတိ ဇ္ဇတဿ၊ ဟူသော ဤပုဒ်၏။ ဒဿနာ၊ ပြခြင်း။ -ဌပနာ၊ ထားခြင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဇေ ၂-ပါးကိုနိသော။ ဇေတ အတ္ထာ၊ ဤအနက်တို့ သည်။ (ဟောန္တိ။) တေသံ၊ ထို ဒဿန၊ ဌပန-ဟူကုန်သော အနက်ပြုပုဒ် တို့၏။ ပကာသနာ၊ ထင်ရှားပြခြင်း။ နိက္ခိပနာ၊ ချထားခြင်း။ ဣတိ၊ သို့။ (ဇေ ဇေတ အတ္ထာ ဟောန္တိ)။

တတ္ထ၊ ထို ပညာပနာ၏ အနက်ပြုဖြစ်သော ဒဿနာ ဌပနာ ပကာသနာ နိက္ခိပနာတို့တွင်။ (နိက္ခိပနာ-၌ စပ်။) ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာ။ (ပေ) အညာတာဝိန္ဒိယံ၊ အညာတာဝိန္ဒေ။ သမယဝိမုတ္တော၊ သမယဝိမုတ္တပဂ္ဂိုလ်။

၁။ ပညာပနာ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “တတ္ထ ခန္ဓာနံ ခန္ဓာတံ ပညာပနာ” ဟု ရှိရာဝယ် ပညာပနာကို ဒဿနာဟူ၍၎င်း၊ ဌပနာဟူ၍၎င်း ၂-နက်ဖွင့်၏။ ထိုဒဿနာ၊ ဌပနာ ၂-မျိုးတွင်လည်း ဒဿနာကို ပကာသနာဟူ၍၎င်း၊ ဌပနာကို နိက္ခိပနာဟူ၍၎င်း ၂-မျိုးဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်အတိုင်း ဤ၌ပြခြင်းတည်း။ ပပုဗ္ဗ ဉာဓာတ် ကာပေ ပစ္စည်း ယု ပစ္စည်းဟုကြံလျှင် အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်ဟု သဒ္ဓတ္တဖြစ်၏။ ထိုအပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းဟူသည် သိအောင်ပြခြင်း ထင်ရှားပြခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ပညာပနာကို ဒဿနာဟု၎င်း၊ ဒဿနာကို ပကာ သနာဟု၎င်း အနက်ဖွင့်နိုင်သည်။ “ပ ပုဗ္ဗ ဉပ ဓာတ်” ဟု ကြံလျှင် ချထားခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ စုရာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်သောကြောင့် ဉာ ဟုလည်း ရှိနိုင်၏။ ထို ဉပ ဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော ပညာပနာကို ရည်ချယ်၍ “ဌပနာ” ဟု၎င်း၊ ထိုဌပနာကိုပင် ဝေနေယျက္ခယန္တာန်၌ ချထားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “နိက္ခိပနာ” ဟု၎င်း အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်သည်။

၂။ အတ္ထ (ပေ) နိက္ခိပနာ။ ။ [တတ္ထာတံ ပညာပနာယ အတ္ထဒဿနဘူတေယု ဒဿနာဒိသု။ - အနု] ရပုနလက္ခဏာရှိသော တရားဟူသမျှကို ရူပက္ခန္ဓာ အဖို့အစဉ် ပါဝင်အောင်ပြုခြင်းသည် တရားနာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကို “ဤတရားကား ရူပက္ခန္ဓာပါတကား” ဟု သိစေနိုင်၏။ ထိုသို့သိစေနိုင်ခြင်းသည် ပင် ဝေနေယျက္ခယန္တာန်၌ ချထားခြင်းတည်း။ [ဗောဓနဉ္စိ ဗောဓနေယျက္ခယန္တာနေ ဗောဓဓေဓဗ္ဗဿ အတ္ထဿ ဌပနန္တိ ကတ္တာ “နိက္ခိပနာ” တိ ဝုတ္တံ။ - အနု] ညောင် စောင်းစသည်ကို ခင်းရာ၌ ခင်းရာဌာနနှင့် ညောင်စောင်းကို စပ်အောင်ပြုခြင်းကို နိက္ခိပန ဟု သုံးစွဲသော နိက္ခိပနမျိုး မဟုတ်ပါ- ဟူလို။

ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ ဣဒံ၊ ဤ ရူပနု၊ ဝေဒိယန အစရှိသော အနက်သည်။ ဝေ နာမကံ၊ ဤသို့ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ဟူသော အမည်ရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဤ အရဟတ္တဖိုလ် ဟူသော အနက်သည်။ ဝေ နာမကံ၊ ဤသို့ အညာတာဝိန္ဒေ စသော အမည်ရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ တံ တံ ကောဋ္ဌာသိကကရဏံ၊ ထိုထို အဖို့အစဉ် ပါဝင်သည်ကို ပြုခြင်း ဟူသော။ (ရူပနုလက္ခဏာရှိသော တရား စသည်ကို ရူပက္ခန္ဓာ အဖို့အစဉ် ပါဝင်အောင် ပြုခြင်း အစရှိသော။) ဗောဓနမေဝ၊ ဗောဓနေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သိစေခြင်း သည်ပင်။ နိက္ခိပနာ၊ ဝေနေယျတို့သန္တာန်၌ ချထားခြင်း မည်၏။ ပညပေ- တဗ္ဗာနံ၊ ခင်းထားထိုက်ကုန်သော။ မဇ္ဇာဒိနံ၊ ညောင်စောင်း အစရှိသည် တို့ကို။ (ဌာနသမ္ပန္နကရဏံ၊ ခင်းထားရာဌာနနှင့် စပ်သည်ကို ပြုခြင်းသည်။ နိက္ခိပနာ၊ နိက္ခိပနာ မည်သည်။ ဟောဟိ ဝိယ၊ သို့။ တထာ၊ တူ။) ဌာနသမ္ပန္နကရဏံ၊ သည်။ နိက္ခိပနာ၊ ချထားခြင်းမည်သည်။ န၊ မဟုတ်။

ပနံ၊ ဆက်။ နာမပညတ္တိ ဟိ ဒဿေတိ စ ဌပေတိ စာတိ၊ ဟူ၍။ [အဋ္ဌကထာ၌ ဒဿေတိပိ ဌပေတိပိ-ဟု ရှိ၏။] ယော အယ် ကတ္ထုနိဇ္ဈေသော၊ အကြင် ကတ္တားအနက်ကို ညွှန်ပြခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကားရေန) ကတော၊

၁။ ယော ပနာယံ (ပေ) ကတော။ ။အဋ္ဌကထာဝယ် ပညတ္တိ ပုဒ်ကို ပညာပနာ၊ ဒဿနာ ဟု ၎င်း၊ ဌပနာဟု၎င်း၊ ဘာဝသာဓန၊ သို့မဟုတ် ကရဏ သာဓနဖြင့် ဖွင့်ပြ၏။ ထိုသို့ ဖွင့်ပြ ပြီးနောက် “နာမပညတ္တိ ဟိ တေ တေ ဓမ္မေ ဒဿေတိပိ” ဟု၎င်း၊ “တေန တေန ကောဋ္ဌာသေန ဌပေတိပိ” ဟု၎င်း၊ ဟေတုကတ္ထုသာဓန၊ သို့မဟုတ် သုဒ္ဓကတ္ထုသာဓန ဖြင့် ဖွင့်ပြပြန်၏။ ထိုသို့ဖွင့်ပြခြင်းကြောင့် ပညတ္တိပုဒ်ကို ဘာဝသာဓန၊ ကရဏ သာဓနမှတပါး ဟေတုကတ္ထုသာဓန၊ သို့မဟုတ် သုဒ္ဓကတ္ထုသာဓန တနည်း ပြုရ မည်လော ဟုတွေးတောယုံမှားဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ယော ပနာယံ (ပေ) ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု မိန့်သည်။

ဆိုလိုရင်းကား ပညတ္တိအတွက် ဘာဝသာဓန၊ ကရဏသာဓနမှ တပါး ကတ္ထု သာဓနကို ပြခြင်းမဟုတ်။ ထိုဒဿနကြိယာ၊ ဌပနကြိယာတို့၏ အကြောင်း အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်၍ ကတ္ထုနိဇ္ဈေသကို ပြအပ်သည်-ဟုလို။ မှန်၏- အကြောင်းကိုပြရာ၌ ကတ္ထု သာဓနဖြင့် ပြလေ့ရှိကြသည်။ ဥဒါဟရဏ်ကား- ထိက္ခာ ဝါသေတိ စသည်တည်း။ ဤ ဥဒါဟရဏ်၌ ထမင်းသည် နေရခြင်း၏ အကြောင်းသာဖြစ်၏။ ထမင်းမှာနေစေ တတ်သော သတ္တိမရှိ။ သို့သော် ထမင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် နေရသည့်အတွက် “ထမင်းက နေစေသည်” ဟုဟေတုကတ္တားအနက်ကို ပြသကဲ့သို့၎င်း၊ အရိယာဖြစ်ခြင်း ၏ အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် သစ္စာတို့ကို အရိယဘာဝကရာနိ သစ္စာနိ-အရိ ယာအဖြစ်ပြုတတ်ကုန်သော သစ္စာတို့ ဟု “ပြကတ်” ဟူသော ကတ္တားအနက်ဖြင့် ဖွင့်ပြသကဲ့သို့ ၎င်းတည်း။

ပြုအပ်ပြီ။ သော၊ ထိုကတ္တားအနက်ကို ညွှန်ပြခြင်းကို။ ဘာဝဘူတာယ၊
 ဘော အနက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ (နာမပညတ္တိယာ၊ နာမညပညတ်ဖြင့်။) ဝါ၊
 တနည်း။ ကရုဏဘူတာယ၊ ကရိုဏ်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ နာမပညတ္တိယာ၊ ဖြင့်။
 (ဒိဋ္ဌတာယ ဌပိတတာယ-တို့၌ စပ်။) တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ၊ ထိုထို ဓန္ဓာ
 အစရှိသော တရားတို့၏။ ဒိဋ္ဌတာယ စ၊ ပြုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 ၎င်း။ [ဒဿနာ-ကို ကြည့်၍ ပြုအပ်ဟု အနက်ပေးသည်။] ဌပိတတာယ စ၊
 တားအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တံ နိမိတ္တတံ၊ ထို ဒဿနကြိယာ
 ဌပနကြိယာ၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ကတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊
 သို့။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။

ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ ဝစနေန၊ စကားဖြင့်။ ပါဠိယံ၊
 ပါဠိတော်၌။ (ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိအာဒိနံ၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ် အစရှိကုန်သော။
 ဆန္ဒံ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ပညတ္တိနံ၊ ပညတ်တို့၏။) အနာဂတတံ၊ မလာ
 ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ (မပါကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။) သန္ဓာယ၊ ၍။ ပါဠိမုတ္တ-
 ကေနာတိအာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။ ကုသလာကုသလဿေဝါတိ၊
 ကား။ ကုသလာကုသလဿ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၏။ (ဝိဇ္ဇမာနတ္ထံ)ဝိယ၊
 ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကဲ့သို့။ ဝိဇ္ဇမာနဿာတိ တေဿ၊ ဟူသော သဒ္ဓါ၏။
 သတောတိ၊ သတော ဟူသော။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ တဿ၊ ထို သတော-
 ဟူသော သဒ္ဓါ၏။ သမ္ပူတဿာတိ၊ သမ္ပူတဿ ဟူသော။ အတ္ထော၊
 အနက်တည်း။ [ဤအလို ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ဝိဇ္ဇမာနဖြစ်သော။ သတော၊ ထင်ရှား
 ရှိသော။ သမ္ပူတဿ၊ ထင်ရှားဖြစ်သော၊ ဤသို့ အဋ္ဌကထာ၌-ဟု အနက်
 ပေးရလိမ့်မည်။ 'ဆရာတို့ကား ဤသို့ အနက်ပေးလေ့ မရှိကြပါ။] ဝါ၊
 တနည်း။ ဝိဇ္ဇမာနဿ သတောတိ (တေဿ)၊ ဟူသော ဤပါဠိ၏။ ဝိဇ္ဇမာန-
 ဘူတဿ၊ ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ အတ္ထော၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။
 [ဤအလို “ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်၍။ သတော၊ ဖြစ်သော-ဟု
 ပေးရမည်။ ဆရာတို့လည်း ဤအနက်ကိုသာ ပေးလေ့ရှိကြပါသည်။] တမေ-

၁။ အာဝ(ပေ)နာမပညတ္တိလာ။ ။ “ဘာဝဘူတာယ နာမပညတ္တိယာ”ဖြင့်
 “ပညာပနံ ပညတ္တိ”ဟု ဘာဝသားနေကို
 သိစေ၏။ “ကရုဏဘူတာယ ဝါ နာမပညတ္တိယာ”ဖြင့် ပညာပတိ တောယာတိ
 ပညတ္တိဟု ကရုဏ ဘာဝနေကို သိစေ၏။ ထိုဘာဝသားနေ၊ ကရုဏာသာနေမှ တပါး
 ပညတ်တိုယ်တိုင် သိစေတတ်သော သုဒ္ဓ ကတ္တုသာနေသတ္တိ၊ ဟေတုကတ္တုသာနေသတ္တိ
 ကား မရှိသောကြောင့် “ပညာပတိတိ ပညတ္တိ”ဟု ကတ္တုသာနေ မပြုရဟုမှတ်ဝါ။
 ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “တေတေဓမ္မေ ဒဿေတိဝိ” စသော ကတ္တားအနက်သည်
 ပညတ္တိပုဒ်ကို ကတ္တုသာနေဖြင့်ဓေလိသောကြောင့် ပြသည်မဟုတ်။ ဒဿနကြိယာ၊
 ဌပနကြိယာ၏ အကြောင်းကိုသာ ဖွင့်ပြခြင်းဖြစ်သည်- ဟူလို။

ဝတ္ထံ၊ ထို အနက်ကိုပင်။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္ပူ-
တဿာတံ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။ တေန၊ ထို ဝိဇ္ဇမာနဿ သဘော
သမ္ပူတဿ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ အဝိဇ္ဇမာနဘာဝံ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ စသည်တို့၏
ထင်ရှား မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ပဋိက္ခိပံတံ၊ ပယ်၏။

တထာ အဝိဇ္ဇမာနဿာတံ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။)
အကုသလာဒိသဘာဝတော၊ အကုသိုလ်၊ အစရှိသည်တို့၏ သဘောမှ။
ဝိနိဝတ္တသဘာဝါနိ၊ ဆုတ်နစ်သော သဘောရှိကုန်သော။ ကုသလာဒိနံ၊
ကုသိုလ်အစရှိသော သဘောတို့သည်။ (ဝိဇ္ဇန္တိ ယထာ၊ ထင်ရှားရှိကုန်
သကဲ့သို့၎င်း။ ဝေဒနာဒိသဘာဝတော၊ ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၏ သဘောမှ။
(ဝိနိဝတ္တသဘာဝါ၊ ဆုတ်နစ်သော သဘောရှိကုန်သော။) ဖဿာဒယော စ၊
ဖဿ အစရှိသော တရားတို့သည်လည်း။ ဝိဇ္ဇန္တိ (ယထာ)၊ သို့၎င်း။ [ဥပမာန
ဝါကျကို ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထိုဥပမာလည်း ဝိသဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တည်း။
“ဆုတ်နစ်”ဟူသည်လည်း မရောနှောအောင် တသီးတခြား ခွဲခြားထားခြင်း
တည်း။] တထာ၊ ထိုအတူ။ ဝါ၊ ထို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္တ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။
အဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ထင်ရှားမရှိသော။ ယေ ဓမ္မေ၊ အကြင် ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်
နာမ်တရားတို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ဣတ္ထိ(တိ)၊ မိန်းမဟူ၍
၎င်း။ ပုရိသောသိ၊ ယောက်ျားဟူ၍၎င်း။ ဥပလဒ္ဓိ၊ စိတ်၌ရခြင်းသည်။ ဝါ၊
စွဲယူခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တေ၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ် နာမ် တရား
တို့ကို။ အပနေတွာ၊ ဖယ်ရှား၍။ ဝါ၊ ဖယ်လိုက်လျှင်။ တေဟိ၊ ထိုခန္ဓာ
၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့မှ။ ဝိနိဝတ္တဿ၊ ဆုတ်နစ်သော။ (အသီးအခြား
ခွဲထားအပ်သော)။ ဣတ္ထိအာဒိသဘာဝဿ၊ ဣတ္ထိ အစရှိသော သဘာဝဓမ္မ
၏။ အဘာဝတော၊ ပရမတ္တအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိခြင်းကြောင့်။ အသမ္ပူတဿ၊
ထင်ရှားမရှိသော။ ဝါ၊ ထင်ရှား မဖြစ်သော။ (ဣတ္ထိပုရိသဒိကဿ-၌ စပ်။)
ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ တေဿ၊ ဤ အဝိဇ္ဇမာနဿဟူသောပုဒ်၏။ တေနာ-
ကာရေန၊ ထို ရုပ်ဝေဒနာအစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အဝိဇ္ဇမာနဿ၊
ထင်ရှားမရှိသော။ အညေနံ၊ ထို ရုပ်၊ ဝေဒနာ အစရှိသော အခြင်းအရာမှ

၁။ အညေန (ပေ) ဝိဇ္ဇမာနဿ။ ။ [အညေနာကာရေနာတံ တတော
ရူပဝေဒနာဒိတော အညေန တဗ္ဗိနိ-
မုတ္တေန ပညာပေတဗ္ဗပညာပနာကာရေန ဝိဇ္ဇမာနဿ။-အနု] ဤ၌ ပညာပေတဗ္ဗ-
ဟူသည် မိန်းမဟူ၍ ပညတ်ထိုက်သော ခန္ဓာ ငါးပါးအပေါင်းဟူသော သမူဟပညတ်
တည်း။ ထို ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကို ပါဠိလို “ဣတ္ထိ”ဟူ၍၎င်း၊ မြန်မာလို“မိန်းမ”
ဟူ၍၎င်း၊ နာမညတပ်၍ ပညတ်ခြင်းကို ပညာပနာကာရဟု ဆိုသည်။ ပုရိသစသော
သက်ရှိ သတ္တဝါတို့၌၎င်း၊ သစ်ပင် တောတောင် စသော သက်မဲ့ အရာဝတ္ထုတို့၌

တပါးသော။ အာကာရေန၊ ပညတ်ထိုက်သောအနက်ကို ပညတ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ထင်ရှားရှိသော။ (ဣတ္ထိပုရိသဒိကဿ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ သို့။ ယံ၊ အတ္ထံ၊ အကြင် အနက်ကို။ ဧကေစိ၊ အချို့သော ဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ဧကစိဆရာတို့ ဖွင့်ဆို အပ်သောအနက်၌။ ယံ၊ အကြင် အဆုံးအဖြတ်စကားကို။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဆိုသင့် ဆိုထိုက်၏။ တံ၊ ထို အဆုံးအဖြတ်စကားကို။ ပညတ္တိဒကေ၊ ပညတ္တိဒကံ၌။ (အဋ္ဌသာလိနိ သတ္တန္တိက ပညတ္တိဒကံအဖွင့်-သေဝတ္တိကတာ၌။) (မဟာ) ဝုတ္တမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။

သဘာဝေ၊ ပရမတ္ထသဘောသည်။ အဝိဇ္ဇမာနေပိ၊ ထင်ရှားမရှိပါသော် လည်း။ လောကနိရုတ္တံ၊ လောက၌ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုအပ်သောနာမည်သို့။ အနုဂန္ဓာ၊ အစဉ်လိုက်၍။ အနဘိနိဝေသေန၊ မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံး သွင်းခြင်းမရှိသော။ (ဣတ္ထိ-ဆိုတာ တကယ်ထင်ရှားရှိသည်ဟူ၍ မှားမှား ယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်း မရှိသော။) ဣတ္ထိ(တိ)၊ မိန်းမ ဟူ၍၎င်း။ ပုရိသောတိ၊ ယောကျ်ား ဟူ၍၎င်း။ ဂဟဏသဗ္ဗာဝါ၊ မှတ်ယူခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ လောကနိရုတ္တိမတ္တသိဒ္ဓဿာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။

ပန၊ ကား။ သဘာဝိနိဝေသေန၊ မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ စိတ်ဖြင့်။ ဂယုမာနံ၊ ယူအပ်သော။ (သာသနာပ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ယူအပ်သော။) ပဉ္စမသစ္စာဒိကံ၊ ငါးခုမြောက်သစ္စာ အစရှိသော အနက်ကို။ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်။) ဝါ၊ သည်။ (သိဒ္ဓံ-၌ စပ်။) သဘာဝတော၊ ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့်။ န(သိဒ္ဓံ)၊ ပြီးစီးသည်မဟုတ်။ ဇာဏေတေနအပိ၊ လောကအမှတ် သင်္ကေတပညတ်အားဖြင့်လည်း။ န သိဒ္ဓံ၊ ပြီးစီးသည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗာကာရေနပိ အနုပလဘနေယုန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ- ကာရေန)ဝုတ္တံ။ [သဘာဝတော-ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌လာသော သုစိကဋ္ဌ- ပရမတ္ထဝေဒန-ကို ပြသည်။ သင်္ကေတေန သိဒ္ဓံ-ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌လာသော လောကနိရုတ္တိမတ္တသိဒ္ဓဿ-ကို ပြသည်။] - တာသု ဣမသ္မိံ (ပေ)လဗ္ဗန္တိတိ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ဣမသ္မိံပကရဏေ၊ ဤ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌။ သရူပတော၊ သရုပ်အားဖြင့်။ တိဿန္တံ၊ ၃-ပါးကုန်သော ဝိဇ္ဇမာနပညတ် အဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ်တို့၏။ အာဂတတံ၊ လာကုန် သည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ။

၎င်း၊ ဤသို့ပညာပေတဗ္ဗ၊ ပညာပနာကာရကို ခွဲပါ။ ဆိုလိုရင်းကား လောကသင်္ကေတ အမှတ်အသားအနေအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်ကို “ဝိဇ္ဇမာန”ဟု ဧကစိဆရာတို့က ဆိုလိုသည်။

ပန်း ကား။ ယထာဝရတ္ထဿ၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ အစ
 ရှိသည်ဖြင့် အကြင်အကြင်ဆို့အပ်ပြီးသော ၆-ပါးအပြားရှိသော။ အဋ္ဌကထာ-
 နယဿ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ လာသောနည်းအား။ အဝိရောနေ၊ မဆန့်ကျင်
 သောအားဖြင့်။ အာစရိယဝါဒါ၊ ဆရာတို့၏ဝါဒဖြစ်သော ဥပါဒါပညတ်-
 စသော ပညတ်တို့ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏။ အခြားနေရာ၌
 အဋ္ဌကထာကိုလည်း “အာစရိယဝါဒ” ဟု ခေါ်၏။ ဤနေရာ၌ကား
 အတ္တနောမတိ-ကိုသာ “အာစရိယဝါဒ” ဟု ယူပါ။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။
 (ထိုသို့ဆို့အပ်ပြီးသော အဋ္ဌကထာနည်းလာ ပညတ် ၆-ပါးနှင့် မဆန့်ကျင်
 အောင် အာစရိယဝါဒဖြစ်သော ဥပါဒါပညတ် အစရှိသည်တို့၏ ယှဉ်စေ
 ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ပညပေတဗ္ဗဋ္ဌေန စေသာ ပညတ္တိတိ တေဿ၊
 ဟူသော ဤပါဠိ၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) သဘာဝတော၊ ပရမတ္ထသဘော
 အားဖြင့်။ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ၊ ထင်ရှားမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ထင်ရှား
 မရှိသည်အတွက်။ ပညပေတဗ္ဗမတ္တဋ္ဌေန၊ ပညတ်ထိုက်သည်၏အဖြစ်မျှဖြစ်သော
 အနက်ကြောင့်။ ပညတ္တိ၊ အတ္တပညတ်သည်။ (ဟောဟိ) ဣတိအတ္ထော၊ ကို။
 (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)

ဟိ၊ ချဲ့။ [ရှေးနိဿယ၌ တပ္ပါကဋီကရဏ မာနက်စွဲ၏။] ပညပေတဗ္ဗမ္ပိ၊
 ပညတ်ထိုက်သော အနက်သဘောသည်လည်း။ (န လာတိ၊ လာတိ-တို့၌
 စပ်။) သသဘာဝံ ၊ ခံစားခြင်း စသော သဘောနှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာ-
 စသော အနက်သည်။ တဇ္ဇပရမတ္တနာမလာဘတော၊ ထို ခံစားခြင်းစသော
 သဘောအားလျော်စွာဖြစ်သော မာဖာန်မပြန် မှန်သေး အနတ္တနာမည်ကို

၁။ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ (ပေ) ပညတ္တိ။ ။ ဤပါဠိဖြင့် “အဝိဇ္ဇမာနာ- ပရမတ္ထ
 အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော ပညတ္တိ-
 ပညတ်အပ်သောအနက်တည်း။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ- နက်” ဤသို့သော ဝစနတ္တကို
 ပြု၏။ မှန်၏- “အဝိဇ္ဇမာနဿ ပညတ္တိ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” ဟု ဆဋ္ဌိ တပျူရိသံသမာသ
 ပြုလျှင် ထင်ရှားမရှိသော အနက်ကို သိဝေတတ်သော မည်ပညတ်ရ၏။ “အဝိ-
 ဇ္ဇမာနာ ပညတ္တိ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” ဟု ကမ္မစာရိပြုလျှင် ဥပါဒါပညတ်စသော
 ထင်ရှားမရှိသော အတ္တပညတ်ရသည်။

၂။ သသဘာဝံ (ပေ) လာဘတော။ ။ သသဘာဝဋ္ဌိ ဝေဒနာဒိကံ၊ တဇ္ဇပရ-
 မတ္တနာမလာဘတောတိ တဇ္ဇဿ တဒန-
 ရူပဿ ပရမတ္ထဿ အနတ္တဿ နာမဿ လာဘတော (ပေ) ဧတေန ပိသေသ-
 နိဝတ္တိ အတ္ထော မတ္တ-သဇ္ဈော၊ ပညပေတဗ္ဗ အနက်မှတပါး အခြား ထူးခြားသော
 အနက်မရှိဟု မတ္တ-သဇ္ဈါက ပြသည်။-အနူ။

ရခြင်းကြောင့်။ ပရတော^၁၊ တပါးသောတရားမှ။ လဘိတဗ္ဗံ၊ ရထိုက်သော။ ပညတ္တိနာမံ၊ ဝေဒနာ စသော ပညတ်နာမည်ကို။ န လဘတိ၊ မရ။ [“မိမိ အနက်အတိုင်း ရသည်” ဟူလို။] ပန၊ ကား။ နိဿတာဝံ၊ ပရမတ္ထသဘာဝ မဟုတ်သော နာမည်သည်။ သဘာဝါဘာဝတော၊ ပရမတ္ထသဘော၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ အတ္တနော၊ ၏။ သဘာဝေန၊ သဘောအားဖြင့်။ နာမံ၊ အမည်ကို။ န လဘတိ၊ ရသည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သတ္တောတိအာဒိကေန၊ သတ္တော-အစရှိသော။ နာမေန၊ နာမည်အားဖြင့်။ ပညပိတဗ္ဗမတ္တဋ္ဌေန၊ ပညတ်ထိုက်သည်၏အဖြစ်မျှဖြစ်သော အနက်ဖြင့်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ပညတ္တိတိ၊ ပညတ်ဟူ၍။ နာမံ၊ အမည်ကို။ လဘတိ၊ ရ၏။ စ၊ ဆက်။ သတ္တာဒယော၊ သတ္တ အစရှိသော အနက်တို့သည်။ နိဿတာဝါ၊ ပရမတ္ထသဘော မဟုတ်ကြကုန်။ ဟိ၊ မှန်။ သသဘာဝေ၊ ပရမတ္ထသဘောနှင့်တကွဖြစ်သော ရုပ် ဝေဒနာ အစရှိသောအနက်၏။ ရူပါဒိဟိ၊ ရုပ် အစရှိသည်တို့မှ။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဧကတ္တေန (ဝါ)၊ တခုတည်း၏အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ အညတ္တေန ဝါ၊ တပါးတခြား၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ အနုပလဗ္ဘသဘာဝတာ၊ မရထိုက်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ န အတ္တိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ကသွာ ပညပေတဗ္ဗဋ္ဌေန ပညတ္တိတိ အတ္တော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗျော၊ နည်း။ ဟိ (ဃသွာ) ပညပေတဗ္ဗမ္ပိ(ပေ)န အတ္တိ၊ ဣတိ (တသွာ) ပညပေတဗ္ဗဋ္ဌေန ပညတ္တိတိ အတ္တော ဒဋ္ဌဗျော။ ဤသို့လည်း အနက်ပေးပါ။]

ကိရိဋ္ဌံ၊ ကိရိဋ္ဌဟူသည်။ မကုဋ္ဌ၊ မကိုင်တည်း။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ တံ၊ ထိုမကိုင်သည်။ အတ္တိ၊ ဣတိ၊ ထိုသို့မကိုင်၍ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သော၊

၁။ ပရတော ဗဘိတဗ္ဗံ။ “ဝေဒနာ” စသော အမည်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အမည် ဖြစ်သောကြောင့် မိမိ သဘောအတိုင်း ရအပ်သောအမည် ဖြစ်ရကား တပါးသော တရားမှ ရအပ်သော နာမည် မဟုတ်။ “သတ္တ” စသော အမည်ကား ရုပ် ဝေဒနာ စသည်ကို ပေါင်း၍ (ထို အပေါင်းကို အစွဲပြု၍) ရအပ်သော အမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ပရတော လဘိတဗ္ဗ- တပါးသော တရားအပေါင်းမှ ရထိုက်သောအမည်ဖြစ်သည်” ဟူလို။

၂။ ဧကတ္တေန အညတ္တေန။ ပရမတ္ထ သဘာဝနာမည် ဟူသမျှ၌ ပရမတ္ထ သဘောနှင့် အတ္တပညတ်သည် တခုတည်းဟု လည်း မဆိုနိုင်၊ ပညတ်တခြား သဘောတခြား ဟုလည်း မဆိုနိုင်။ ဥပမာ- ရူပန သဘောနှင့် ရူပသည် တခုတည်းလည်း မဖြစ်နိုင်၊ တခြားစီလည်း မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ တည်း။ ထို့ကြောင့် “ရူပါဒိဟိ ဧကတ္တေန အညတ္တေန ဝါ အနုပလဗ္ဘသဘာဝတာ န အတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။

သည်။) ကိရိဋ္ဌိ၊ မည်၏။ စာ၊ ဆက်။ ကေသိံအာစရိယဝါဒေ၊ ဤ အာ-
 စရိယဝါဒ၌။ (အဋ္ဌကထာမုတ္တကေန ပန အာစရိယနယေန အပရာပိ ဆ
 ပညတ္တိယော စသည်ဖြင့်ဆိုအပ်သော အာစရိယ ဝါဒ၌။) အနုနေနမယုတ်
 လျော့သော။ လက္ခဏေန၊ လက္ခဏာသည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ သဗ္ဗသမောရောဓော၊ အလုံးစုံသော ဝိဇ္ဇမာနပညတ်စသော ပညတ်
 တို့၏ အတွင်းသို့ သွင်းခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုထိုက်။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဒုတိယံ၊ ဒုတိယ
 မြောက်သောဝတ္ထု။ တတိယံ၊ သုံးခုမြောက်သောဝတ္ထု။ ဣတိ ဝေ ပကာရာ၊
 ဤသို့ အတူရှိသော။ ဥပနိဓာပညတ္တိ၊ ဥပနိဓာပညတ်သည်၎င်း။ ဥပနိက္ခိတ္တက-
 ပညတ္တိ စ၊ ဒွေ တိဏိ စတ္တာရိ အတူရှိသော ဥပနိက္ခိတ္တကပညတ်သည်၎င်း။
 သင်္ခါတဗ္ဗပွဓာနတ္တာ၊ ရေတွက်ထိုက်သော အနက်ဟူသော ပဒေနရှိကုန်သည်
 ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဆပိ၊ ၆-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပညတ္တိယော၊ ဝိဇ္ဇ-
 မာနစသော ပညတ်တို့သို့။ ဘဇတိ၊ ကပ်ဝင်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထု၊ ၄၊ ယုတ္တိ၊
 သင့်၏။ ဣတရာ စ၊ ဥပနိဓာပညတ်၊ ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ်မှ တပါးသောပညတ်
 တို့သည်ကား။ (ဥပါဒါပညတ်၊ သမောဓာနပညတ်၊ တဇ္ဇာပညတ်၊ သန္တတိ

၁။ ဝေသိံ ဝ (၆၀) ကာတဗ္ဗော။ ။ အာစရိယနယအားဖြင့်ပြအပ်သော ဥပါ-
 ဒါ ပညတ် စသော ၆-ပါးသောပညတ်
 တို့၏ အဋ္ဌကထာနည်းအားဖြင့် ပြအပ်သော ဝိဇ္ဇမာန စသော ၆-ပါးသောပညတ်
 တို့၌ အတွင်းဝင်ပုံကို မိမိအလိုအားဖြင့် ပြလိုသော ဋီကာဆရာသည် “ကေသိံ” စ
 အာစရိယဝါဒေ” စသည်ကို မိန့်သည်။ အနုနေန လက္ခဏေန ၌ “မယုတ်လျော့သော
 လက္ခဏာ” ဟူသည့် ဝိဇ္ဇမာနပညတ် စသည်တို့အတွက် မယုတ်လျော့သော လက္ခ-
 ဏာတည်း။ ထို့ကြောင့် ဥပါဒါ စသော ပညတ်တို့၏ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား
 ရှိခြင်းသည် ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၏ လက္ခဏာတည်း။ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိခြင်း
 သည် အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်၏ လက္ခဏာတည်း။ ထင်ရှား ရှိ-မရှိ ၂-ပါးစုံ ရောနေ
 ခြင်းသည် ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန စသော ပညတ်တို့၏ လက္ခဏာတည်း။

၂။ သင်္ခါတဗ္ဗပွဓာနတ္တာ (၆၀) ဣတိ။ ။ “ဒုတိယံ- ၂-ခုမြောက်” ဟူရာ၌
 ရေတွက်အပ်သော ၂-ခုမြောက်
 ဝတ္ထုသည် ပဓာနဖြစ်၏။ ထိုဝတ္ထုသည် “၂-ခုမြောက် ဝေဒနာ” ဖြစ်လျှင် ထို
 ဒုတိယသည် ဝိဇ္ဇမာနပညတ်သို့ ဝင်၏။ ၂-ခုမြောက် ဝတ္ထုက ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ ဖြစ်လျှင်
 အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်သို့ ဝင်၏။ ၂-ခုမြောက် ဝတ္ထုက တေဝိဇ္ဇ ဖြစ်လျှင် ဝိဇ္ဇမာနေန
 အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်သို့ သက်ဝင်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိပါ။

၃။ ဣတရာ စ။ ။ “ဣတရာ” အရ ဥပါဒါ၊ သမောဓာန၊ တဇ္ဇာ၊ သန္တတိ၊ ပညတ်
 တို့ကို၎င်း၊ ဒုတိယံ တတိယံ၊ ဒွေ တိဏိ စသော ဥပနိဓာ
 ပညတ်၊ ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ်တို့မှ ကြွင်းသော ဥပနိဓာပညတ်၊ ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ်
 တို့ကို၎င်း ယူရသည်။ [ဣတရာတိ ဥပါဒါ သမောဓာန တဇ္ဇာ သန္တတိပညတ္တိယော
 ဝတ္တာဝသေသာ ဥပနိဓာပညတ္တိ ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ္တိယော စ။-အနု။]

ပညတ်၊ ဒုတိယ-တတိယစသည်မှ ကြွင်းသော ဥပနိဓာပညတ်၊ ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ်တို့သည်ကား။) ယထာယောဂံ ၊ ယုဉ်ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ တံ တံ ပညတ္တိံ ၊ ထိုထို ဝိဇ္ဇမာနစသော ပညတ်သို့။ (ဘဇတိ။) ဣတိ သို့။ (ဝတ္ထု ယုတ္တံ။) [ဤကား ဋီကာဆရာ၏ ဝါဒတည်း။]

ပန၂၊ မိမိဝါဒမှတစ်ပါး အဋ္ဌကထာဝါဒကား။ ဒုတိယံ၊ ၂-ခုမြောက်။ တတိယံ၊ ၃-ခုမြောက်။ ဒွေ၊ ၂-ခုတို့။ တီဏိ၊ ၃-ခုတို့။ ဣတိအာဒိ။ ဤသို့ အတူရှိသော။ သင်္ခါနာမ၊ အရေအတွက်မည်သော။ ကာစိ၊ တစုံတခုသည်။ နတ္ထိ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တာသံ ဥပါဒါသန္တတိ- ပညတ္တိနံ၊ ထို ဥပါဒါပညတ်၊ သန္တတိပညတ်တို့၏။ အဝိဇ္ဇာမာနပညတ္တိဘာဝံ၊ အဝိဇ္ဇာမာနပညတ်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ (မညမာနော-၌ စပ်။) ဣတရာသံ၊ ဆို အပ်ပြီးသော ဒုတိယ၊ တတိယ၊ ဒွေတိဏိ အစရှိသည်တို့မှ တပါးကုန်သော။ ယထာနိဒဿိတာနံ၊ အကြင်အကြင် တဒညာပေက္ခူပနိဓာ၊ ဟတ္ထဂတူပနိဓာ စသည်ဖြင့် ထုတ်၍ပြအပ်ကုန်သော။ ဥပနိဓာပညတ္တိနံ၊ ဥပနိဓာပညတ်တို့၏။ အဝိဇ္ဇာမာနေန အဝိဇ္ဇာမာနပညတ္တိဘာဝံ စ၊ ပညတ်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ မညမာ- နော၊ မှတ်တင်သည်။ (ဟုတော) သေသာ (ပေ) ဘဇန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ ကာရော) အာဟ။

၁။ ယထာယောဂံ တံတံပညတ္တိံ ။ သတ္တရထာဒိဘေဒါ ဥပါဒါပညတ္တိ၊ ဒီသ- ရဿာဒိဘေဒါ ဥပနိဓာပညတ္တိ စ အဝိဇ္ဇာ- မာန ပညတ္တိံ (ဘဇတိ)။ ဟတ္ထဂတာဒိ ဝိသိဋ္ဌာ ဥပနိဓာပညတ္တိ၊ သမောဓာနပညတ္တိ စ အဝိဇ္ဇာမာနေန အဝိဇ္ဇာမာန ပညတ္တိံ (ဘဇတိ)။ တဒေဝ “ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဗြဟ္မ- သရော ” တိ အာဒိကာ ဝိဇ္ဇမာနဂစ္ဆာ ဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇာမာန ပညတ္တိံ ဘဇန္တိတိ အာဟ ယထာယောဂံ တံတံပညတ္တိန္တိ-အနု။

၂။ ဒုတိယံ (ပေ) နတ္ထိတိ ။ ဤမှစ၍ ဝိဇ္ဇမာနောတိ တိုင်အောင် စကားရပ် သည် အဋ္ဌကထာ၏ အလိုကို ဖွင့်ပြသော စကား တည်း။ ဒုတိယံ အရ အရေအတွက် သင်္ခါ (သင်္ချာ) ကို ပမာနရသောကြောင့် ထို အရေအတွက် သင်္ချာက တစုံတရာ အထည်ဝတ္ထု မဟုတ် ရကား “ သင်္ခါ နာမ ကာစိ နတ္ထိ ” ဟု ဆိုသည်။

၃။ တာသံ ဥပါဒါ သန္တတိ ပညတ္တိနံ ။ တာသံ ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော ဒုတိယံ၊ တတိယံ ဟူသော ပညတ်သည် ဥပနိ- ဓာ ပညတ်တည်း။ ဒွေ၊ တီဏိ ဟူသော ပညတ်သည် ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ်တည်း။ သို့သော် ထို ပညတ် ၂-မျိုးသည် တစ်ကိုစုံ၍ နှစ်ဟုဖြစ်နိုင်သော ကြောင့်၎င်း၊ တစ် နှင့် နှစ်သည် အစဉ်သန္တာန် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ဥပါဒါ ပညတ်လည်း ဖြစ်နိုင်၊ သန္တတိပညတ်လည်း ဖြစ်နိုင်ပြန်၏။ ထို့ကြောင့် “ တာသံ ဥပါဒါသန္တတိပညတ္တိနံ ” ဟု ဆိုသည်။

ဒုတိယံ၊ နှစ်ခုမြောက်။ ဝါ၊ နှစ်ခုမြောက်သော ဝတ္ထု။ တတိယံ၊ သုံးခုမြောက်။ ဝါ၊ သုံးခုမြောက်သောဝတ္ထု။ ဒွေ၊ နှစ်ခုတို့။ တိတိ၊ သုံးခုတို့။ ဣတိအာဒိနံ၊ ဤသို့ အတူရှိကုန်သော။ ဥပနိဓာဥပနိက္ခိတ္တကပညတ္တိနံ၊ တို့၏။ အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိတာဝမေဝ၊ ပညတ်၏ အဖြစ်ကိုသာ။ (သင်္ဂဟကာရော) မည်တိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်း။ ယံ ပဌမာဒိကံ၊ အကြင် ပဌမအစရှိသောအနက်ကို။ အပေက္ခိတွာ၊ ရှင်၍၎င်း။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍၎င်း။ [ဤစကားဖြင့် ဒုတိယ တတိယ စသော ဥပနိဓာပညတ်ကို ပြသည်။] ယဿ ကောဒိကဿ၊ အကြင် တခု အစရှိသော အနက်၏။ ဥပနိက္ခိပိတွာ၊ အနီး၌ ထား၍၎င်း။ ဝါ၊ ဂပ်ထား၍၎င်း။ [ဤစကားဖြင့် ဒွေ တိတိ စသော ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ်ကိုပြသည်။] ပညာပိယတိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်၏။ ဝါ၊ ပညတ်အပ်၏။ တဉ္စ သင်္ခါနံ၊ ထိုပဌမအစရှိသော၊ ဧကအစရှိသော

မရန္တိကာ။ ။ မရဋ္ဌ်ကား “တာသန္တိ ဥပနိဓာဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ္တိနံ ဥပါဒါ-သန္တတိပညတ္တိတာဝံ မညမာနောတိ ယောဇနာ” ဟု တွေ့ရ၏။ ကောင်းမည်ထင်။ ပါဠိပျက်ဟန် တူသည်။ “တာသံ ဥပါဒါသန္တတိပညတ္တိနံ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိတာဝံ မညမာနောတိ ယောဇနာ” ဟု မူလပါဠိ ရှိဟန် တူသည်။ တေန ဝ အယံ ပဌမအာစရိယဝါဒေါ အဂ္ဂကထာဝါဒေါ ဝိယ န ဝိသုံ လက္ခဏော (ဝိဇ္ဇမာန စသော အဋ္ဌကထာဝါဒသည် အသီးအသီး ကိုယ်စီကိုယ်င လက္ခဏာရှိ သကဲ့သို့ ဤ ပဌမ အာစရိယဝါဒသည် အသီးအသီး လက္ခဏာမရှိ။) အထခေါ အညမညမ္ပိ သဒိသလက္ခဏာ (စင်စစ်ကား ဥပနိဓာ ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ်တို့သည် ဥပါဒါပညတ် သန္တတိပညတ်နှင့် တူသော လက္ခဏာ ရှိကုန်သကဲ့သို့ အချင်းချင်း လည်း တူသော လက္ခဏာရှိကြ၏။) ဣတိ ဒသေတိ။ တေန စ-စသော မရ အဖွင့် အတိုင်း ဥပနိဓာပညတ်၊ ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ် တို့ကိုပင် “တာသံ ဥပါဒါသန္တတိ-ပညတ္တိနံ” ဟု ဆိုထားပုံကို သိပါ။

၁။ တဉ္စ သင်္ခါနံ။ ။ သင်္ခါနံ သဒ္ဓါသည် သင်္ခါ သဒ္ဓါကဲ့သို့ ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာကို ဟော၏။ သို့သော် တဉ္စ-၌ စ သဒ္ဓါဖြင့် ရေတွက်အပ်သော သင်္ချေယျကိုလည်း ယူပါ။ ဤသို့ ပဌမ၊ ဧက စသည်တို့ဖြင့် သင်္ချေယျ တိုင်အောင် ယူအပ်သောကြောင့် တာသံ ဥပါဒါ သန္တတိပညတ္တိနံ တုန်းကကဲ့သို့ သင်္ချာသက်သက်သာမက သင်္ချေယျဖြစ်သော အနက် ခြင်္စကိုလည်း ယူရသည်။ ထိုသို့ ယူရသောကြောင့် ဤပညတ်တို့ကို ဥပနိဓာပညတ်၊ ဥပနိက္ခိတ္တကပညတ် ဟု နာမည် တပ်ရသည်။ [တဉ္စ သင်္ခါနန္တိ ယံ ပဌမံ ဧကန္တိအာဒိကံ သင်္ခါနံ၊ တဉ္စ သင်္ခါမုနေ ဂဟေတဗ္ဗရူပံ၊ စ သဇ္ဇေန သင်္ချေယျံ သင်္ဂဏာတိ။ တဒ္ဓိ တိ ပညာပေတဗ္ဗံ ပညတ္တိ။ မုန့်၏-ထို အသင်္ချေယျသည်လည်း ပညတ်ထိုက်သော အရာဝတ္ထုဖြစ်၍ ပညတ္တိ မည်၏။-အနု။] ဤသို့ ပဌမ စသည် ဧက စသည်တို့က သင်္ချေယျ အနက် ပါရသော ကြောင့် ဥပနိဓာပညတ်၊ ဥပနိက္ခိတ္တက ပညတ်ဟု နာမည်တပ်ရသည်။ ရှေ့၌ အရေအတွက် သင်္ချာသာ ရသောကြောင့် ဥပါဒါပညတ်၊ သန္တတိပညတ် ဟု နာမည် တပ်ခဲ့သည်။

သင်္ချာသည်လည်း။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသည်။ နတ္ထိ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား
 မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [တဉ္စ-၌ စဖြင့် သင်္ချေယျ ကို ယူပါ။] တထာ၊
 တူ။ သန္တတိပညတ္တိယာ စ၊ ဇာလည်း။ (အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ-
 ဘာဝမေဝ သင်္ဂဟကာရော မညတိ။) [တထာတိ ဣမိနာ အဝိဇ္ဇမာနေန-
 အဝိဇ္ဇမာနဘာဝန္တိ တေ အာကဗုတိ။-အနု။] ဟိ၊ မှန်။ အသိတိ၊ ဂဝ-သည်
 ၎င်း။ (ဤကား သင်္ချာနပမာနတည်း။) အာသိတိကော စ၊ အသက် ဂဝ-ရှိ
 သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ (ဤကား သင်္ချေယျပမာနတည်း။) ဝိဇ္ဇမာနော၊ ပရ-
 မတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်
 အပ်၏။ [ကသ္မာ တထာ သန္တတိပညတ္တိယာ စ အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန
 ပညတ္တဘာဝမေဝ သင်္ဂဟကာရော မညတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဟိ ယသ္မာ
 အသိတိအာသိတိကော စ ဝိဇ္ဇမာနော န ဟောတိ၊ ဣတိ တသ္မာ တထာ
 (ပေ) မညတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဤသို့လည်း အနက်ပေးပါ။]

ဧကစ္စာ ဘူမိပညတ္တိတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ကာမာဝစရာဒိ ပညတ္တိံ၊
 ကာမာဝစရ အစရှိသောပညတ်ကို။ [အာဒိ-ဖြင့် ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရကို
 ယူ၍ သန္တာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဟိ၊ မှန်။ ကာမာ-
 ဝစရာဒိ၊ ကာမာဝစရ အစရှိသော တရားတို့သည်။ သဘာဝဓမ္မာ၊ ပရမတ္ထ
 သဘောတရားတို့တည်း။ [ထို့ကြောင့် ဝိဇ္ဇမာနပညတ်ခေါ်သည်။] ဣတိ
 (အယ်)၊ ကာ။ အဓိပ္ပာယ်သော၊ အဋ္ဌကထာဆရာအလိုတည်း။ [ထိုအဋ္ဌကထာ
 ဆရာ၏အလိုကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ကာမောတိ ပန စသည်ကို မိန့်] ပန၊
 ထိုသို့အလိုရှိပါသော်လည်း။ ကာမောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ဩကာသေ၊
 ကာမာဝစရ ဝခ-ဘုံဟူသော အရပ်ကို။ ဂဟိတေ၊ ယူအပ်သော်။ သော၊
 ကာမာဝစရာ အစရှိသော အချို့သောဘူမိပညတ်သည်။ အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာ-
 န ပညတ္တိံ၊ သည်။ ဘဝိတုံ၊ ၄။ အရဟတိ၊ ဇာ။ (ကာမောတိ၊ ပါဌ်ဖြင့်။)
 ကမ္မနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓေသု၊ ကံကြောင့် ဖြစ်သော ခန္ဓာဟူသော ကာမဝိပါင်
 နာမက္ခန္ဓာ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့ကို။ ဂဟိတေသု၊ ကုန်လသော်။ (သော၊ ဤကာမာဝစရာ
 ဟူသော ဘူမိပညတ်သည်။) ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိံ၊ သည်။ (ဘဝိတုံ
 အရဟတိ။) [ဤအဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ပြထားပြီ။]

၁။ ဇာဒိဗ္ဗတ္တ (ပေ) ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိံ။ ။ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာ ဟူသည် ကာမာဝစရ
 ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်
 သော ကာမဝိပါင် စိတ် စေတသိက်နှင့် ကမ္မဇရုပ်များတည်း။ ဇာတုကထာ၌ လာ
 သော တဝကြီး ၉-ပါးတွင် ကာမဘဝကို ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “ကာမဘဝ”
 ဟု ဆိုလိုလျက် ဘဝ ဟူသော နောက်ပုဒ် ကျေသည်ဟု ကြပါ။ [ကမ္မနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓေ-
 သူတိ ဣမိနာ ဥတ္တရပဒုလောပေန ကာမဘဝ “ကာမော” တိ ဝဒတိ။-အနု။]

ပန၊ ကား။ ဝစနသင်္ခါတာယ၊ စကားသံဟဆိုအပ်သော။ (ကိရိယာယ၊ ဝစိကံဟူသော အမူအရာကြောင့်။) (ပညတ္တိ-၌ စပ်။ ရှေးနိဿယ၌ “ဖြင့်” ဟု ပေး၏။) ဝါ၊ တနည်း။ ဝစနသမုဋ္ဌာပက စေတနာသင်္ခါတာယ၊ စကား သံကို ဖြစ်စေတတ်သော စေတနာဟု ဆိုအပ်သော။ ကိရိယာယ၊ မနောကံ ဟူသော အမူအရာကြောင့်။ ဘာဏကောတိ၊ ခန္ဓက-စသည်ကို ရွတ်ဆိုတတ် သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ကို။ ပညတ္တိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိပက္ခံ၊ သို့။ ဘဇတိ ယထာ၊ ကပ်ဝင် သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ကံသော ထူလောတိ၊ ဟူ၍။ [ကံသော၊ ကြုံလိုသူ။ ထူလော၊ ဝဖြိုးသူ။ ပညာပနာ-၌စပ်။] ရူပါယတန သင်္ခါတေန၊ ရူပါ- ယတနဟု ဆိုအပ်သော။ သဏ္ဌာနေန၊ အဆင်းသဏ္ဌာန်ဖြင့်။ ပုဂ္ဂလာဒီနံ၊ တို့ကို။ ပညာပနာ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည်ပညတ်သည်။ ဝိဇ္ဇမာ- နေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိ၊ သည်။ ဘဝိတုံ အရဟတိ။ ဝါ၊ တနည်း။ ရူပါယတနေ၊ ရူပါယတနကို။ ဝါ၊ အဆင်းကို။ သဏ္ဌာနန္တိ၊ ပုံသဏ္ဌာန်ဟူ၍။ အဂ္ဂဟိတေ၊ မယူအပ်သော်။ အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ သည်။ (ဘဝိတုံ အရဟတိ။)

၁။ ဘာဏကော။ ။ဘဏတိ-ရွတ်အံတတ်၏။ ဣတိ ဘာဏကော၊ ရွတ်ဆိုခြင်း (သစ္စရုပ်အစဉ်)ဟူသော အမူအရာ ကြိယာကိုစွဲ၍(တနည်း) ရွတ်ဆိုခြင်း စကားသံကို ဖြစ်စေတတ်သော စေတနာ ဟူသော အမူအရာ ကြိယာကို စွဲ၍ ဘာဏကပုဂ္ဂိုလ် ဟု ခေါ်ဆိုရာ၌ အမူအရာ ကြိယာကိုစွဲသောကြောင့် ကိစ္စပညတ္တိ မည်၏။ ထို ကိစ္စ ပညတ္တိသည် အဋ္ဌကထာ၌ လာသော ပညတ် ၆-ပါးတွင် ဝိဇ္ဇမာ- နေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်ဟု ဆိုသည်။

၂။ ယထာ ပန (ပေ) ဘဝိတုံ အရဟတိ။ ။ထို အဋ္ဌကထာအဆိုကို ငိုကာဆရာ လည်း သဘောတူ သောကြောင့် “ယထာ ပန (ပေ) ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိပက္ခံ ဘဇတိ” ဟု ဥပမာ အဖြစ် ဖြင့် ပြုပြီးလျှင် “သေသာ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိယော နာမ” ဝယ် “ကံသော ထူလော” စသော သဏ္ဌာန ပညတ်ကို သွင်းထားသည်ကို သဘောမတူ သောကြောင့် “ဧဝံ ကံသော ထူလော တိ (ပေ) ပညာပနာ ဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ ဘဝိတုံ အရ- ဟတိ” ဟု မိန့်သည်။ [ဤနည်း၌ ပုံသဏ္ဌာန် ဟူသည် ပရမတ္ထ ဖြစ်သော ရူပါရုံ အပေါင်းပင်တည်းဟု ယူသည်။ ရူပါရုံနှင့် ပုံသဏ္ဌာန်ကို တခုတည်း ယူသောကြောင့် အတေဒေါပစာရ ဟု လည်းကြသည်။]

၃။ သဏ္ဌာနန္တိ ဝါ (ပေ) အဂ္ဂဟိတေ။ ။မဟာဝိဟာရဝါသီ ဝိုဏ်းမှ တပါး သော ဝိုဏ်းဆရာတို့ကား “ပုံသဏ္ဌာန် ဟူသည် ရူပါရုံမျှသာမဟုတ်” ရုပ်ဓာလုပ်တို့၏ ထိုထိုပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် စုဝေးတည် နေသော ရုပ်ပုံတည်း။ ထို့ကြောင့် “ထိုရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်လည်း ထင်ရှားမရှိ၊ ကံသပုဂ္ဂိုလ် ထူလပုဂ္ဂိုလ်လည်း ထင်ရှား မရှိရကား ကံသ-ထူလ-ပရိမဏ္ဍလ စသော သဏ္ဌာန ပညတ်သည် အဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာန ပညတ်သာ ဖြစ်ထိုက်၏” ဟု ယူကြသည်။

[အဋ္ဌကထာ၌လာသော ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၏ အဋ္ဌကထာမုတ္တက၌လာသော ကိစ္စပညတ်၊ ပစ္စတ္တပညတ်တို့၌ သွင်းပုံကို ပြုလို၍ ရှုပ် ဖသောတိအာဒိကာ ပန-
စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ ရှုပ်၊ ရှုပ်။ ဖသော၊ ဖဿ။ ဣတိအာဒိကာ၊
ဤသို့အတူရှိသော။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ကို။ ရူပဒ္ဓာဒိကိစ္စဝသေန၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း
အစရှိသောကိစ္စ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ နှင့်စပ်သဖြင့်။ ကိစ္စပညတ္တိယံ၊ ကိစ္စ
ပညတ်၌၎င်း။ ပစ္စတ္တဓမ္မနာမဝသေန၊ အသီးအသီးသော ရှုပ်၊ ဖဿ စသော
ဓမ္မတို့၏ နာမည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ပစ္စတ္တပညတ္တိယံ ဝါ၊
၌၎င်း။ အဝရောစေတဗ္ဗာ၊ သက်ဝင်စေထိုက်၏။

စ၊ ဆက်။ ဝိဇ္ဇမာနာဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိသု၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာန
ပညတ်တို့ကို။ ဝုတ္တာသု၊ ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော်။ တာသံ၊ ထို ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊
အဝိဇ္ဇမာနပညတ်တို့၏။ ဝေါမိဿတာဝသေန၊ ရောနှောကုန်သည်၏ အဖြစ်၏
အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ဣတရာပိ၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာန
ပညတ်တို့မှ တပါးသော ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ်အစရှိသော ပညတ်
၄-ပါးတို့ကိုလည်း။ ဝုတ္တာယေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
အယမ္ပိ အာစရိယဝါဒေါ၊ ဤ အာစရိယဝါဒကိုလည်း။ (အဋ္ဌကထာ-
မုတ္တကေန အာစရိယနယေနေဝ အပရာပိ ဆ ပညတ္တိယော-စသော ဒုတိယ
အာစရိယဝါဒကိုလည်း။) သဗ္ဗသင်္ဂါဟကောတိ၊ အလုံးစုံသော ဝိဇ္ဇမာန
ပညတ် စသော ပညတ် ၆-ပါးတို့ကို သိမ်းယူနိုင်၏ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၂။ ယာဝတာ^၀ ပဉ္စက္ခန္ဓာတိအာဒိကဿ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်၏။
အတ္တံ၊ ကို။ ဒဿေန္ဇော၊ ပြုလိုတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ယတ္တကေန
ပညာပနေနာတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေ)အာယ။

၁။ ယာဝတာ ပဉ္စက္ခန္ဓာတိ။ ။ဤပါဠိသည် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိမဟုတ်။ ပါဠိ
တော်၌ လာသော “ယာဝတာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ”
ပါဠိကို “ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိ” နှင့် တွဲ၍ အနက်ယောဇနာပုံကိုပြသော ပါဠိတည်း။
ထို့ကြောင့် “ယာဝတာ၊ ဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဣတိ၊ သို့။
တ္ထောဝတာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသော အကျဉ်းအားဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊
တို့ကို။ ခန္ဓပညတ္တိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။” ဟု ပေးရသည်။ ယာဝတာ ရူပက္ခန္ဓော
စသည်၌လည်း နိဿယအတိုင်း အနက်ပေးရပုံကို သိပါ။

အနုဒီကာ။ ။ကိတ္တာဝတာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိတိ ပုစ္ဆာယ သင်္ခေပတော ဝိသဇန
ဝသေန ယာဝတာ ပဉ္စက္ခန္ဓာတိ ဝုတ္တန္တိ၊ တတ္ထာပိ ခန္ဓာနံ ခန္ဓ-
ပညတ္တိတိ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ အာဟ ယာဝတာ (ပေ) ပညတ္တိတိ။ ယာဝ-
တာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ တတ္ထောဝတာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိ။ ယာဝတာ ရူပက္ခန္ဓော (ပေ)ဝိညာ-
ဏက္ခန္ဓော၊ တတ္ထောဝတာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိတိ ဝေမေတ္ထ ပါဠိယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ၊
ဝေဠိ သင်္ခေပတော ပဘောဒတော စ ခန္ဓပညတ္တိ ဝိသဇိတာ ဟောတိ။

တတ္ထ၊ ထို ယတ္ထကေန ပညာပနေန-အစရှိသောစကားရပ်၌။ ယာဝတာ၊ အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနေဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ ဤသို့။ (တ္ထောဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော အကျဉ်းအားဖြင့်။) ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိံ ဟောတိ။ ယာဝတာ၊ အကြင်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနေဖြင့်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ နွှာ၎င်း။ (ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (တ္ထောဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော အပြားအားဖြင့်။) ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ခန္ဓပညတ္တိံ၊ ခန္ဓာဟူ၍ ပညတ်ခြင်း သည်။ (ဟောတိ။) တ္ထောဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အကျဉ်းအပြား ၂-မျိုးအားဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ခန္ဓပညတ္တိံ၊ ခန္ဓာဟူ၍ ပညတ်ခြင်း သည်။ (ဟောတိ။) [တ္ထောဝတာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိံ-ကား နိဂုံး။] ဧဝံ၊ သို့။ ပါဠိယောဇနံ၊ ပါဠိတော်ကို ယောဇနာခြင်းကို။ ဝါ၊ ပါဠိတော်၏ အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ကတွာ၊ ၍။ သင်္ခေပပုဗ္ဗေဒဝသေန၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာဟူသော အကျဉ်း၊ ရူပက္ခန္ဓော(ပေ)ဝိညာဏက္ခန္ဓော-ဟူသော အပြားတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ အယံ အတ္ထော၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္ထော။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဟိ၊ မှန်။ ယာဝတာ ပဉ္စက္ခန္ဓာတိ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိံ။ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ ဣမဿ၊ ဤပါဠိတော်ပါ၌။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ (ဒဿိတော-၌ စပ်။) ယတ္ထကေန(ပေ)ပဉ္စက္ခန္ဓာတိ ဝါတိ၊ ဟူသော။ ဧတေန၊ ဤပါ၌ဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဒဿိတော။ ပန၊ ကား။ ယာဝတာ ရူပက္ခန္ဓောတိအာဒိကဿ၊ ပါ၌။ (အတ္ထော၊ ကို။) ပဘောဒတော ရူပက္ခန္ဓောတိအာဒိကေန၊ သော။ (ဧတေန၊ ဤအပြားအားဖြင့်။ သင်္ဂဟ- ကာရေန ဒဿိတော။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တတ္ထံ၊ ထိုဝိသဇ္ဇနပါ၌။ (ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။) ရူပက္ခန္ဓော (ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ဧတံ၊ ဤစကားသည်။ (တနည်း) တတ္ထံ၊ ထို အဋ္ဌကထာ၌။ (ဗုတ္တံ၊ သော။) ရူပက္ခန္ဓော (ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ဧတံ၊ သည်။ ပဘောဒနိဒဿနမတ္တံ၊ ခန္ဓာတို့၏ အပြားကို ညွှန်ပြကြောင်း စကားမျှတည်း။ [အနုဋီကာ၌ကား “တတ္ထံ၊ ထို ဝိသဇ္ဇနပါ၌၏ အနက်ကိုဆိုကြောင်းစကား၌” ဟု၎င်း၊ “ထို ဝိသဇ္ဇနပါ၌၏အနက်၌ဟု၎င်း” နှစ်နည်းစွဲသည်။] တေန၊ ထို

၁။ တတ္ထ (ပေ) ဗတ္ထမေတံ။ ။တတ္ထာတိ ဝိသဇ္ဇနပါ၌ ပဝတ္တံ တေန္တိ သမ္မန္ဓော၊ တတ္ထာတိ ဝါ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တန္တိ သမ္မန္ဓော။ နိဒဿန မတ္တန္တိ ဥပလက္ခဏမတ္တံ၊ နိဒဿန သံဓဇ္ဈါ ဟေတ္ထ ဥပမာနောဒါဟရဏ (ဥပမာန အနက်၊ ဥဒါဟရဏ အနက်) ပကာသနဥပလက္ခဏေသု (ထင်ရှားညွှန်ပြ ခြင်း၊ တစုံတခုကိုမှတ်၍ ပြခြင်းတို့၌) ပဝတ္တတိ။-မဗ။

၂။ တေန (ပေ) သင်္ဂဟိတော။ ။ပါဠိတော်၌ “ရူပက္ခန္ဓော (ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓော” ဟု ခန္ဓာ ၅-ပါး အပြားကို ပြခြင်း

ပဘေဒနိဒဿနဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓော (ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဟူသော စကား
 ရပ်ဖြင့်။ အဝုတ္တော၊ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် ဟောတော် မမူအပ်သည်။
 (သမာနော)ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော။ သဗ္ဗော၊
 ခန္ဓာတို့၏ အလုံးစုံသော အပြားသည်။ ဝါ၊ ကို။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူ
 အပ်သည်။ ယောတိ၊ ခါ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တကြာပိ ရူပက္ခန္ဓော ကာမာ-
 ဝစရေတိအာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ပုတ္တံ။

ဝါ၊ ထံနည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ ခန္ဓပညတ်ကို ပြဆိုရာ၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်
 လတ္တံ့ကား။ ပါဠိယာ၊ ပါဠိတော်၏။ အတ္ထယောဇနာ၊ အနက်ကိုယှဉ်စေခြင်း
 တည်း။ ယာဝတာတိ ဣဒံ၊ ယာဝတာ-ဟူသော ဤပုဒ်ကို။ သဗ္ဗဟိ၊
 ကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပုဒ်၊ ရူပက္ခန္ဓာ စသော 'ပုဒ်တို့နှင့်။ ယော-
 ဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ ယတ္တကော၊ အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ပဉ္စ၊
 ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ (သန္တံ။) [ယာဝတာ-ပုဒ်က နိပါတ်ဖြစ်သော
 ကြောင့် ယတ္တကော-ဟု ပဌမန္တဖြင့် ဖွင့်နိုင်သည်။] တတ္တကော၊ ထိုမျှ အတိုင်း
 အရှည်ရှိသော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ခန္ဓပညတ္တိ၊ တည်း။ ယတ္တကော၊ သော။
 (ပဘေဒေါ-၌ စပ်။) ပဉ္စန္ဒံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ (ပဘေဒေါ၊
 အပြားသည်၎င်း။) တပုဘေဒါနံ၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါး ပြားကုန်သော။
 ရူပက္ခန္ဓာဒီနံ၊ တို့၏။ ပဘေဒေါ၊ ကာမာဝစရ အစရှိသော အပြားသည်၎င်း။
 (အတ္တံ။) တတ္တကော၊ ထိုမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အပြားသည်။ ခန္ဓာနံ၊
 တို့၏။ ခန္ဓပညတ္တိယာ၊ ခါ။ ပဘေဒေါ၊ အပြားတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ (ပါဠိယာ၊
 ခါ။ အတ္ထယောဇနာ၊ တည်း။) (ဣတိ၊ ဤပါဠိဖြင့်။ ဒဿေတိ-၏ ကရိုက်း

သည် နိဒဿန နည်းမျှသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓာသည် ကာမာဝစရတရား
 ဖြစ်၏။ ကြွင်း နာမ် ခန္ဓာတို့သည် တုံ ၄-ပါး၌ဖြစ်သော စတု ဘူမိကတရားများ ဖြစ်
 ၏။”ဟု တိုက်ရိုက်မပြုအပ်သော ကာမာဝစရစသောအပြားကို သိမ်းယူထိုက်သည်ဟု
 ဆိုသည်။

၁။ အယံ ဝါ ဧတ္ထ (ပေ) ယောဇနာ။ ။ အဋ္ဌကထာ နည်းအားဖြင့် ပါဠိတော်
 ၏ အတ္ထယောဇနာကို ပြပြီး၍ ယခု
 အခါ၌ အတ္တနောမတိ အားဖြင့် အခြားတနည်းကို ခြုံလိုသောကြောင့် “အယံ ဝါ
 ဧတ္ထ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဤနည်းဝယ် ပါဠိတော်၌ လာသော ယာဝတာ ပုဒ်ကို
 ပဉ္စက္ခန္ဓာပုဒ်၊ ရူပက္ခန္ဓော စသော ပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်စေခို၏။

ထို့ကြောင့် “ယာဝတာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ တာဝတာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိ” ဟု၎င်း။
 “ယာဝတာ၊ အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်၎င်း။ (ပေ) ဝိညာ-
 ဏက္ခန္ဓော၊ သည်၎င်း။ ဟောတိ၊ အပြားအားဖြင့် ဖြစ်၏။ တာဝတာ၊ ခန္ဓာ-
 ပညတ္တိ။ ဤသို့ အနက်ပေးသောအခါ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့အတွက် ဝိတင်းပါဠိတော်
 ၌လာသော အပြားတို့ကို ယူနိုင်သည်။

ထည့်၍ ဣတိ-တလုံး အကျေကြည်သည်။) ပကရဏန္တရေ၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိကျမ်းမှ တပါးသော ခန္ဓဝိဘင်းကျမ်း၌။ (ခန္ဓာတို့ကို အများအပြား ဟောရာ ခန္ဓဝိဘင်းကျမ်း၌။) ဝုတ္တေန၊ ပြဆိုအပ်သော။ ဝတ္ထုဘေဒေန၊ တည်ရာဝတ္ထုတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ခန္ဓပညတ္တိယာ၊ ၎င်း။ ပဘေဒံ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) ဒဿေတိ၊ ၎င်း။ ယာဝတာ အာယတနာနန္တိအာဒိသုပိ၊ ပုဒ်တို့၌လည်း။ သေ နယော၊ တည်း။

၇။ ကေဒေသေနဝါတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ ဥဒ္ဓေသမတ္တေနော၊ ဥဒ္ဓေသ မျှဖြင့်သာလျှင်။ (ကထေသိ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။ [စာအုပ်တို့၌ “မာတိကာဝတ္ထုနာ နိဋ္ဌိတာ” ဟု ရှိသော်လည်း မာတိကာကို မဖွင့်ရသေးပါ။]

၁။ ဥဒ္ဓေသမတ္တေနော။ ။ ဆ ပညတ္တိယော (ပေ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ ဣမံ အပေ-
ကိတ္တာ ကိတ္တာဝတာ (ပေ) တ္တောဝတာ ဣန္ဒြိ-
ယာနံ ဣန္ဒြိယပညတ္တိတိ အယံပါဠိပဒေသော နိဋ္ဌေသောပိ သမာနော (“ဆ ပည-
တ္တိယော (ပေ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိ” ဟူသော ဤဥဒ္ဓေသကို ထောက်၍ ကိတ္တာဝတာ
(ပေ) တ္တောဝတာ ဣန္ဒြိယာနံ ဣန္ဒြိယ ပညတ္တိ” ဟူသော ဤပါဠိရပ်သည် နိဋ္ဌေသ
ဖြစ်ပါသော်လည်း) ပကရဏန္တရေ ဝတ္ထုဘေဒေန ဝုတ္တံ ခန္ဓာဒိပညတ္တိပုဘေဒံ
ဥပါဒါယ ဥဒ္ဓေသောယေဝ ဟေတိ (ဝိဘင်းကျမ်းဟူသော ကျမ်းတပါး၌ ဝတ္ထု
အပြားအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ခန္ဓာဒိပညတ္တိ အပြားကို ထောက်စာလျှင်
ဥဒ္ဓေသ အကျဉ်းပင် ဖြစ်သေး၏။) ဣတိ အာဟ ဥဒ္ဓေသမတ္တေနောဝါတိ အတ္ထောတိ။
ဤ၌လာသော “ဥဒ္ဓေသမတ္တေနော” ဟူသောစကားသည် အဋ္ဌကထာ၌လာသော
ကေဒေသေနော ၂-ပုဒ်တွင် ရှေ့ ကေဒေသေနော ကထေသိ ၎င်း အဖွင့်ဟု မှတ်ပါ။

၂-နိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁-ကေကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁။ ၊ ဈာန်အင်္ဂါနေဝ၊ ဈာန်အင်္ဂါတို့ချဉ်းသာ။ [ဝေ-ဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါနှင့် ယှဉ်သော သမ္မယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို ကန့်။] ဝိမောက္ခော၊ ဝိမောက္ခတည်း။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့သော အလိုဖြင့်။ ဝိမောက္ခသဟဇာတေန နာမကာယေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [ဝိမောက္ခ-အရ ဈာန်အင်္ဂါကို ယူမူ ဝိမောက္ခသဟဇာတေန-အရ ဈာန်အင်္ဂါမှကြွင်းသော တကွ ဖြစ်သက် စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကို ယူနိုင်သည်။ အကယ်၍ ဝိမောက္ခ အရ ဈာန်အင်္ဂါနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ် စေတသိက်အားလုံးကို ယူလိုက်လျှင် “ဝိမောက္ခသဟဇာတ-ဟု ဆိုသပ်သော နာမကာယ မကျန်တော့” ဟူလို။]

ယေန ဟိ သဒ္ဓိန္ဒြိအာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ပဌမံ၊ ပဌမဖြစ်သော။ သမဂီဘာဝတ္ထံ၊ ပြည့်စုံခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝိဝရတိ၊ ဖွင့်၏။ [ပဌမနည်း အရ “ပဋိလသိက္ခာ ဝိဟရတိ” ကိုပင် သမဂီဘာဝ-ဟု ဆိုသည်။ ပြည့်စုံခြင်း ဟူသည် ရခြင်းပင်တည်း။] ဖဿေနပိ ဖဋ္ဌာယေဝ နာမာတိ ဇေတေန၊ ဤ ပါဠိဖြင့်။ အပိ စေသတိအာဒိနာ၊ အစရှိသောပါဠိဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော။ ဒုတိယံ၊ ဒုတိယဖြစ်သော။ သမ္မဿေန၊ သမ္မဿဖြင့်။ ဖုသနတ္ထံ၊ တွေ့ထိခြင်း အနက်ကို။ (ဝိဝရတိ။) ဣတရေဟိ၊ ဥပစာရမ္ပိ အပ္ပနာယ ပဋိလာဘကာရဏ-မေဝ-ဟူသော ပါဠိ၊ တထာ ပုရိမာ အပ္ပနာ အပရအပ္ပနာယ-ဟူသော ပါဠိ တို့ဖြင့်။ ဣတရေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ တပါးကုန်သော ဥပစာရေန အပ္ပနံ ဖုသတိယေဝ နာမ ဟူသော ပါဠိ၊ ပုရိမာယ အပ္ပနာယ အပရ အပ္ပနံ ဖုသတိယေဝ နာမ ဟူကုန်သော။ ကာရဏတ္ထေ၊ အကြောင်းဖြစ်သောအနက်

အနုဋီကာ။ ။ ဈာန်ဟူသည် “ပစ္စနိကဓမ္မေ ဈာပေတိ” ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်မှ “ဈာန်” အမည် ရနိုင်၏။ ထိုပစ္စနိကဓမ္မတို့မှ ကောင်းစွာ လွတ်မြောက်မှလည်း “ဝိမောက္ခ” အမည်ရ နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် မုချအားဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါတို့ချဉ်းသာ ဝိမောက္ခအမည်ရသည်ဟု အဋ္ဌကထာဆရာက အလိုရှိသည်။ ဤသို့ ဈာန်အင်္ဂါတို့ကိုသာ ဈာန်ဟု၎င်း၊ သမာ ပဝဟု၎င်း၊ ဝိမောက္ခဟု၎င်း ဆိုလိုသောကြောင့် ဈာန်အင်္ဂါမှ တပါးသော စိတ် စေတသိက် သမ္မယုတ်တရားတို့ကို အဋ္ဌကထာဆရာက “သဟဇာတ နာမကာယ” ဟု ယူ ထားသည်။ ဋီကာဆရာကား သမ္မယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော ဈာန်အင်္ဂါများကိုပင် ဝိမောက္ခဟု အမည်ပေးလိုသည်။ အနုဋီကာ ကြည့်ပါ။

တို့ကို။ (ဝိဝရတိ။) ဟိ၊ မုနံ။ သမဂီဘာဝဗုဒ္ဓနကာရဏဘာဝါ၊ ပြည့်စုံခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်၊ တွေ့ထိခြင်း အကြောင်း၏ အဖြစ်တို့ကို။ ဗုဒ္ဓနာတိ၊ ဗုဒ္ဓန တို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဤအဓိပ္ပာယ် များကို အဋ္ဌကထာ နိဿယ၌ ပြထားပြီ။]

ပုနပိ၊ တဖန်လည်း။ ပဌမတ္ထမေဝ၊ ပဌမအနက်ကိုသာ။ (သမဂီဘာဝ ပဋိလာဘ ဟူသော ပဌမအနက်ကိုသာ။) [ဝေ-ဖြင့် ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ အနက်များကို ကန့်သည့်။] ဒုဗ္ဗိညေယျတ္တာ၊ ခဲယဉ်းစွာ သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အသိခက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိဝရန္တော၊ ဖွင့်ပြ လိုသည်။ (ဟုတ္တာ၊ ရှိ။) တကြဿာတိအာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဌပေတွာ (ပေ) ဓမ္မာတိ ဣတ္ထ၊ ဤပါငြိ၌။ ဝေဒနာသောမနသိန္ဒြိယာနိ၊ ဝေဒနာ သောမနသိန္ဒြေတို့ကို။ သင်္ဂဟိတာနိ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်ပြီ။ (သေသာ အတိရေကပဏ္ဏာသ ဓမ္မာ-အရ၌ သိမ်းယူအပ်ကုန်ပြီ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဟောန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ဧဝံ သတိံ၊ ဤသို့ဖြစ်လသော်။ (ကနည်း-ဧဝံ၊ ဤသို့ ဝေဒနာ သောမနသိန္ဒြေတို့ကို သိမ်းယူခြင်းသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လသော်။) ဝေဒနာ-သောမနသိန္ဒြိယေတိ၊ တို့ဖြင့်။ (စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍဝယ် ဖဿပဉ္စက-၌လာသော ဝေဒနာ၊ ဣန္ဒြိယဋ္ဌက-၌လာသော သောမနသိန္ဒြေတို့ဖြင့်။) သုခဿ၊ သုခ၏။ ဝါ၊ ကို။ (ဈာန်အင်္ဂါ၌ပါသော သုခ၏။ ဝါ၊ ကို။) ဖုသိတဗ္ဗတ္တာ၊ တွေ့ထိထိုက် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တိတ္ထံ၊ ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုဝေဒနာ သောမ-နသိန္ဒြေ သုခတို့၏။ အနညတ္တာ စ၊ တမျိုးတခြား မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၎င်း။ (တရားကိုယ်အားဖြင့် တပါးတည်း ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း။) တေနေဝ၊ ထိုတရားဖြင့်ပင်။ ဟဿ၊ ထိုတရားကို။ ဗုဒ္ဓနာ၊ တွေ့ထိခြင်းသည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ (တေနေဝ တဿ ဗုဒ္ဓနာ) နာပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ နာပဇ္ဇတိ၊ နည်း။ ဝေဒယိ-

၁။ ဧဝံ သတိံ (ပေ) အာပဇ္ဇတိ။ ။ “ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိတရတိ” ၌ “ကာယေန” အရဝယ် ဝေဒနာ သောမနသိန္ဒြေ တို့ ပါဝင်၍ “ဝိမောက္ခ” အရဝယ် ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါး၌ သုခ ပါ ဝင်၏။ ထိုတွင် ဝေဒနာ သောမနသိန္ဒြေတို့သည် ဗုဒ္ဓနက တရားဖြစ်၍ ဝေဒနာသည် ဖုသိတဗ္ဗတရား ဖြစ်နေရကား ထိုဝေဒနာဖြင့် ထိုဝေဒနာကို တွေ့ထိရာရောက်နေသည် မဟုတ်ပါလော-ဟု စောဒနာသည်။

၂။ နာပဇ္ဇတိ (ပေ) ဝုတ္တာ။ ။ ဝေဒနာကိုရည်ရွယ်၍ “ဝေဒယိတဋ္ဌ” ဟု၎င်း၊ သောမနသိန္ဒြေကို ရည်ရွယ်၍ “အာပေတိ-ယဋ္ဌ” ဟု၎င်း ဆိုသည်။ ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးဟူသော ဝိမောက္ခ၌ ပါသော သုခသည်

တာဓိပတိယဋ္ဌေဟိ၊ ခံစားခြင်းအနက်သဘော၊ အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောတို့ကြောင့်။ ဥပနိဇ္ဈာယနတာဝပဋိလာဘဿ၊ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ရခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ပုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ (နာပဇ္ဇတိ) ဣတိ၊ အဖြေတည်း။

အထဝါ၊ ကား။ ဌပေတွာ တာနိ အင်္ဂါနီတိ၊ ဟူ၍။ အင်္ဂါနံ၊ ဈာန်အင်္ဂါ တို့၏။ ဗဟုတွာ၊ များကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဗဟုဝစနံ၊ ဗဟုဝုဗ်သဒ္ဓါကို။ (သင်္ဂဟကားရေန ကတံ) ပန၊ ဆက်။ တေသု၊ ထို ဈာန်အင်္ဂါတို့တွင်။ ဝိတက္ကံ ဌပေတွာတိအာဒိနာ၊ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ ပစ္စေကမ္ပိ၊ အသီးအသီး တပါးစီကိုလည်း။ ယောဇနာ၊ အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြိုထိုက်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသို့ ယှဉ်စေရာ၌။ သုခံ ဌပေတွာတိ၊ ဟူသော။ ဣမိဿာ ယောဇနာယ၊ ဤ ယောဇနာနည်း၌။ သေသာ၊ သုဓမ္မကြွင်းသော အတိရေကပဏ္ဏာသ တရားတို့သည်။ တယော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတရာသု၊ သုခံ ဌပေတွာ ဟူသော ယောဇနာမှ တပါးသော ဝိတက္ကံ ဌပေတွာ အစရှိသော ယောဇနာနည်းတို့၌။ (သေသာ) စတ္တာရော။ (ခန္ဓာ ဟောန္တိ) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ စ၊ ဆက်။ သဗ္ဗယောဇနာသု၊ အလုံးစုံသော ယောဇနာတို့၌။ (ဝိတက္ကံ ဌပေတွာ-စသော ယောဇနာ ၅-မျိုးတို့၌) တယော၊ ၃-ပါးသော ခန္ဓာတို့ကို။ အန္ဓော ကတွာ၊

ထို ဝေဒယိတ အနက်သဘော၊ အဓိပတိ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော ရှိသော ကြောင့် အာရုံ၌ စူးစူးစိုက်စိုက်ရှုခြင်း ဟူသော ဥပနိဇ္ဈာန သတ္တိကို ရ၏။ “ကာယေန ဖုဿိတွာ” ၌ ကာယေနတွင်ပါသော ဝေဒနာ၊ သောမနသိန္ဒြေတို့ကြောင့် ထိုဝေဒနာ ၏ ဥပနိဇ္ဈာယနသတ္တိ ရခြင်းကို “ကာယေန ဖုဿိတွာ” ဖြင့် ဟောထော်မူလိုရင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ထို ဝေဒနာ၊ သောမနသိန္ဒြေတို့ဖြင့် ထိုသုခကို တွေ့ထိရာ မရောက်ပါ” ဟူလို။

၁။ အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌ကား “ဌပေတွာ တာနိ အင်္ဂါနိ” ဟု ဗဟုဝုဗ် ဆိုခြင်း သည် အင်္ဂါတို့က ၅-ပါးစသည်ဖြစ်၍ များသောကြောင့် ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။ ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ယှဉ်စေသောအခါ “ဌပေတွာ တာနိ အင်္ဂါနိ” နေရာဝယ် “ဌပေတွာ ဝိတက္ကံ” “ဌပေတွာ ဝိစာရံ” “ဌပေတွာ ဝိတိ” “ဌပေတွာ သုခံ” “ဌပေတွာ ဧကဂ္ဂတံ” ဟု အသီးအသီးယှဉ်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုတွင် “ဌပေတွာ သုခံ ဟု ယှဉ်စေရာ အလှည့်၌ “သေသာ တယော ခန္ဓာ ဟောန္တိ” ဟု ရှိစေရပါသည်။

၂။ “အယော ခန္ဓာ” ဟု မရဆိုရုံ။ ။ သို့ဖြစ်လျှင် အငွေ့ကထာ၌ “သေသာ တယော၊ စတ္တာရော စ ခန္ဓာ ဟောန္တိ” ဟု ဆိုထိုက်သည် မူဟုတ်ပါလော့၊ အဘယ့်ကြောင့် “စတ္တာရော ခန္ဓာ ဟောန္တိ” ဟု

စတ္တာရောဇိအတွင်း၌ပြု၍။ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဟောန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ-
ကာရေန) ဝုတ္တံ။

၂။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အသမယဝိမောက္ခေန၊ အသမယ
ဝိမောက္ခဖြင့်။ (ကြံဆဖွယ်အခါ မရှိသည့်ဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌာသဝစသည်တို့မှ လွတ်သော
အောက်မင် ၃-ပါးဖြင့်။) ဧကစ္စေဟိ၊ အချို့ကုန်သော။ အာသဝေဟိ၊
ဒိဋ္ဌာသဝ အစရှိသော အာသဝေါတို့မှ။ ဝိမုတ္တာ၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့်
လွတ်ပြီ။ အသမယဝိမောက္ခပုနိဿယလာဘေန၊ အသမယဝိမောက္ခ၏
အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းကို ရခြင်းကြောင့်။ (အောက်မင်
အောက်ဖိုလ်ကို ရမှီရာ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းကို ရခြင်းကြောင့်။)
သာတိသယေန၊ အလွန်အကဲနှင့် တကွဖြစ်သော။ သမယဝိမောက္ခေန၊
သမယဝိမောက္ခဖြင့်။ ဝါ၊ သင့်လျော်သောအခါ၌ ဆန့်ကျင်တက်တရားတို့မှ
လွတ်သော လောကီ ဈာန်သမာပတ်ဖြင့်။ (ဧကစ္စေဟိ၊ ကုန်သော။
အာသဝေဟိ၊ ထာမာသဝ စသည်တို့မှ။ ဝိမုတ္တာ၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့်

သာ အဋ္ဌကထာ၌ ပေါင်း၍ဆိုရပါသည်။ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တယော
အန္ဓော ကတ္တာ” ဟု မိန့်သည်။ “စတ္တာရော” ဟု ဆိုလိုက်လျှင် “တယော” သည်
အတွင်းဝင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် “တယော ခန္ဓာ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ သီးခြားမဆို
တော့ပဲ “စတ္တာရော ခန္ဓာ” ဟု ဆိုထားသည်-ဟူလို။

၃။ အသမယဝိမောက္ခေန။ ။ ဤနေရာ၌ ဝိမောက္ခ-သဒ္ဓါသည် လောကီဈာန်
သမာပတ်ဟူသော အနက်ကို မဟော။ ဒိဋ္ဌာသဝ
စသည်တို့မှ လွတ်သော လောကုတ္တရာမဂ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ထိုလောကီမဂ်
ကို ဝင်စားသောအခါ အချိန်အခါကို ကြံဆရသကဲ့သို့ ထို လောကုတ္တရာ မဂ်သည်
ကြံဆထိုက်သော အခါ မရှိခြင်း (အခါကို ကြံဆဖွယ်မလိုခြင်း) ကြောင့် “အသမ-
ယဝိမောက္ခဟု အမည်ရသည်။ “ဧကစ္စ အာသဝါ ပရိတို့ဏာ” ဟုဟောတော်မူသော
ကြောင့် အာသဝအားလုံးကို ကုန်ဆုံးစေနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်နှင့်လည်း မဆိုင်။
ထို့ကြောင့် အသမယ ဝိမောက္ခအရ အောက်မင် ၃-ပါးကိုသာ ယူရသည်။ အနုဒ္ဓိကာ
ကြည့်ပါ။

၂။ အသမယဝိမောက္ခပုနိဿယလာဘေန။ ။ “အသမယဝိမောက္ခ” အရ ဆို
အပ်ပြီးသော အောက်မင်များ
ကို ထူပါ။ အချို့လောကီဈာန် သမာပတ်သည် ထိုလောကုတ္တရာမဂ်ကို ရခြင်း၏ အား
ကြီးသော မှီရာအကြောင်း ဖြစ်၏။ ဥပမာ-ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားပြီး၍ ဝိပဿနာရှု
သောအခါ မဂ်ကိုရလျှင် ထိုပဌမဈာန်သည် အသမယ ဝိမောက္ခ၏ ဥပနိဿယဖြစ်၏။
ထိုကဲ့သို့သော ဥပနိဿယကို ရခြင်းကို “အသမယဝိမောက္ခပုနိဿယလာဘေန” ဟု
ဆိုသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဥပနိဿယကို ရခြင်းကြောင့် သမယ ဝိမောက္ခဖြစ်သော လောကီ
ဈာန်သည် သာတိသယ (သတ္တိအထူး) နှင့် တကွဖြစ်၏။

လွတ်ပြီ။) သော ဝေ ဝိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ။ သမယဝိမုတ္တာ၊ သမယဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

ဟိ၊ မုနံ။ (တနည်း) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တေန၊ ထို သာတိသယ သမယဝိမောက္ခဖြင့်။ ဝိမုတ္တာ၊ ကိလေသာ အာသဝေါတို့မှ လွတ်သော။ ဈာနလာဘိ၊ လောကီဈာန်သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသော။ သေက္ခော၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ကို ရပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။) (ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍၎င်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း။) ရူပါရူပဘဝတော၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝမှ။ (လောကီဈာန်ကြောင့် ရအပ် သော ရူပဘဝ အရူပဘဝမှ။) အပုနရာဝဋ္ဋကော၊ တဖန်ပြန်၍ မလည် တော့သည်။ (ဟုတွာ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ၎င်း။) ကာမရာဂါဒိဟိ၊ ကာမရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့မှ။ တထာဝိမုတ္တာဝ ဝိ၊ ထို လွတ်မြဲတိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် လွတ်တော့သည်သာ။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမယဝိမုတ္တပညတ္တိ၊ သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော နာမည်ပညတ်ကို။ လဒ္ဓါ၊ ရခြင်းငှါ။ အရဟတိ၊ ထိုက်၏။

ပန၊ ကား။ ပုထုဇ္ဇနော၊ ပုထုဇဉ်ဖြစ်သော။ ဈာနလာဘိ၊ သည်။ ပုနရာဝဋ္ဋကမဓော၊ ကာမဘုံသို့ တဖန် ပြန်လည်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) ပန၊ တဖန်။ ကာမရာဂါဒိ-

၁။ သော ဝေ သမယဝိမုတ္တာ။ ။မဂ်မရမိ ရှေ့အဖို့၌ ဈာန်သမာပတ်တည်း ဟူသော သမယ ဝိမောက္ခ ရှိသည် ဖြစ်၍ အချို့သောအာသဝေါတို့မှ လွတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို “သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်”ဟုခေါ်သည်။ “သမယဝိမောက္ခဝိမုတ္တ ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိမောက္ခ ဟူသော ပုဒ်ကို ချေထားသည်” ဟုလျှံ။ [“သမယော (သမယဝိမုတ္တာ) ဟုတွာ ဝိမုတ္တာ သမယဝိမုတ္တာ” ဟု ပြုပါ။

၂။ အပုနရာဝဋ္ဋကော။ ။အာဝဋ္ဋတိ-ကာမဘုံသို့ ပြန်လည်တတ်၏။ ဣတိ အာဝဋ္ဋကော။ ပုန အာဝဋ္ဋကော ပုနရာဝဋ္ဋကော။ န ပုန ရာဝဋ္ဋကော အပုနရာဝဋ္ဋကော၊ ပြဗ္ဗာဒ်ဖြည့်သို့ ရောက်ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို ကာမဘုံသို့ ပြန်လည်ခြင်း မရှိသောကြောင့် “အပုနရာဝဋ္ဋက”ဟု ဆိုသည်။ “ပြဗ္ဗာလောကဂတာ ဟေဋ္ဌာ၊ အရိယာ နောပပဇ္ဇရေ”နှင့် သဘောတူပင်တည်း။

၃။ တထာ ဝိမုတ္တာဝ။ ။ထိုသို့ ကာမဘုံသို့ ပြန်မလာဘူသည် ကာမဘုံတုန်းက ဈာန်ကိုရသောအခါ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီး သော ကာမဗ္ဗန္တ ဗျာပါဒ စသော နိဝရဏ်တို့သည် အထက်မဂ်ကို ရသောအခါ လွတ်မြဲလွတ်ရသောကြောင့် “တထာ-ထိုကာမဘုံတုန်းက လွတ်ခဲ့သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဝိမုတ္တာ-အချို့ထိုလေသာတို့မှ လွတ်သူတည်း။

သမုဒါစာရတာဝတော၊ ကာမဃဂ္ဂအစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ကောင်းစွာ
 ဖြစ်ခြင်း၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။ [သမုဒါစာရတာဝတောတိ သမုဒါစာရဿ
 သမ္ဘဝတော။— အနု။] ဝိမုတ္တော နာမ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သူမည်သည်။
 န ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သယေဝိမုတ္တပညတ္တိံ၊ သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်
 ဟူသော နာမည်ပညတ်ကို။ လဒ္ဓံ၊ နာဟရတိ၊ မထိုက်။ တေန၊ ကြောင့်။
 သော၊ ထို ဈာနလာဘီ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သမယဝိမုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။
 (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တော။

ပန၊ ကား။ အရဟတော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယတော၊ အကြင်
 အာသဝေတို့မှ။ ဝိမုစ္စေယျံ၊ လွတ်ရာ၏။ အပရိက္ခိဏာ၊ မကုန်သေးကုန်သော။
 (တေ) အာသဝါ၊ တို့သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့ကုန်။ ဟိ၊ မှန်။ တဿ၊
 ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ၊ ရှစ်ပါးသော ဈာန်သမာပတ်ဟူသော
 ဝိမောက္ခတို့သည်။ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရမတ္တာ၊ မျက်မှောက်တဝ၌ ချမ်းသာစွာ
 နေရကြောင်းမျှတို့သည်။ (ဟောန္တိ။) [အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာတိ-ဟု ဣတိ-
 ပါသည်ကား မကောင်း။ “ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏”ဟု အနက်ပေးပါ။]
 တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ အပရိက္ခိဏအာသဝ မရှိကုန်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တဿ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။
 ဝိမောက္ခာ၊ တို့သည်။ သမယဝိမုတ္တပညတ္တိတာဝဿ၊ သမယဝိမုတ္တဟူသော
 နာမည်ပညတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၏၎င်း။ အသမယဝိမုတ္တပညတ္တိတာဝဿ
 ဝါ၊ အသမယဝိမုတ္တဟူသော နာမည်ပညတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၏၎င်း။
 ဇာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ န၊ မဟုတ်။ တဒကရဏဘာဝမေဝ၊ ထို
 ရှစ်ပါးသောဝိမောက္ခတို့၏ သမယဝိမုတ္တပညတ္တိအဖြစ်၊ အသမယဝိမုတ္တပညတ္တိ
 အဖြစ်၏ အကြောင်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကိုပင်။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ န ဟေဝ
 ခေါ(ပေ)ဝိဟရတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ သုက္ခဝိပဿကဿေဝ၊
 သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်၏သာ။ [ဇေဖြင့် ဝိမောက္ခလာဘီပုဂ္ဂိုလ်ကို ကန့်။]
 အသမယဝိမုတ္တဘာဝံ၊ အသမယဝိမုတ္တ၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ န(ဝုတ္တံ)၊
 ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်။ ဣတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဟိ၊ မှန်။ သဗ္ဗောပိ၊ လည်း
 ဖြစ်သော။ အရဟာ၊ သည်။ အသမယဝိမုတ္တော၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့

၁။ သဗ္ဗောပိ ဟိ အရဟာ။ ။သဗ္ဗောတိ၊ ကား။ သုက္ခဝိပဿကောပိ၊ သုက္ခ-
 ဝိပဿက ရဟန္တာ ၎င်း။ သမထယာနိကောပိ၊
 ဈာန်သမာပတ်မရပဲ ဝိပဿနာအားထုတ်ရာဝယ် သမထယာဉ်ရှိသော ရဟန္တာ၎င်း။
 အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘီပိ၊ အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘီရဟန္တာ၎င်းတည်း။ သဗ္ဗောကို သရုပ်ဖော်
 သည်။- အနု။

မုတိအပ်၏။ ဗာဟိရာနန္ဒိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ လောကုတ္တရတော၊ မှ။ ဗဟိဘူတာနံ၊ အပဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ လောကီယာနံ၊ ကုန်သော။ (အဋ္ဌန္တံ သမာပတ္တိနံ-၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

၃။ အရူပသဒ္ဓေါ၊ အရူပသဒ္ဓါသည်။ 'အရူပက္ခန္ဓနိဗ္ဗာနမတ္တဝါစကော၊ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်တရားဟူသော အနက်မျှကိုသာ ဟောတတ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ (ဣမဿ အတ္ထဿ)၊ ကို။ ဒဿနတ္တံ၊ ၄။ ရူပတော အညန္တိအာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ စိတ္တမဇ္ဈသန္တိ၊ ကား။ သမာဓိ၊ ဈာန်နှင့်ယှဉ်သောသမာဓိကို။ (လဘန္ဓော-၌ စပ်)။ ဟိ၊ မှန်။ အဘိညာဒိနံ၊ အဘိညာဏ်အစရှိကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ အထက်တရားတို့၏။ ပါဒကတာဝေန၊ အခြေခံ၏အဖြစ်ကြောင့်။ သမာဓိ၊ ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိသည်။ မဇ္ဈိသာသဒိသော၊ ပူတာတံတင်းနှင့် အလားတူသည်။ (သေတ္တာနှင့်တူသည်။) ဟောတိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကွဲတူတော် ကိလေသစောရေဟိ အမှတ်တဗ္ဗံ (မခိုးမဝှက် မလုယက်နိုင်သော) ဈာနမေဝ (ဈာန်သာလျှင် ဖြစ်သော) စိတ္တမဇ္ဈသံ၊ ကို။ (လဘန္ဓော-၌ စပ်)။ အနု၊ အဗ္ဗါနံ ဖရိတန္တိ၊ ကား။ ဒီစကလံ၊ ရှည်စွာသောကာလကို။ ဗျာပေတု၊ ပြန့်နှံ့စေခြင်းငှါ။ ပဝတ္တေတု၊ ဖြစ်စေခြင်းငှါ။ (န သက္ကောတိ-၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

သမ္ပုဇ္ဈတဗ္ဗံ၊ တံမြက်လှည်းထိုက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ စိန္တေတူ၊ ကြပြီး၍။ တတ္ထ၊ ထိုတံမြက်လှည်းမှု၌။ အာဒရဿ၊ ရှိသေလေးစားခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ အကတတ္ထ၊ မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝတ္တဘေဒေါ၊ ဝတ်ပျက်ခြင်း။

၁။ ဣန္ဒြေကုတ္တရတော ဗဟိဘူတာနံ။ ဗာဟိရာနံ ကို "ဗဟိဘူတာနံ" ဟု ဖွင့်သည်။ "ဗဟိ (အပ) ဟု ဆိုလျှင် အတွင်းကို ဝဲခြင်းရှိ၏။ ထို အတွင်းဟူသည်ကိုလည်း ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအတိုင်း ယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဝဒန္တဖြစ်သော အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုအတိုင်း "လောကုတ္တရတော" ဟု အပါဒါနံကို ထည့်နိုင်သည်။ ဗဟိ၊ ဗဟိဟူသည်။ အဋ္ဌန္တရဟာဝါပေက္ခာ၊ အတွင်း၏အဖြစ်ကို ဝဲခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍။ သိဒ္ဓါ၊ ပြီး၏။ ဝတ္ထုအဓိပ္ပါယ်ဝသေန၊ ဆိုလိုသော ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုနှင့် စပ်သဖြင့်။ ဂဟေတဗ္ဗရူပ၊ စ၊ ယူထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောလည်း ရှိ၏။ ဣဟိ အာဟ "ဗာဟိရာနန္ဒိ လောကုတ္တရတော ဗဟိဘူတာနံ" နှို။- အနု။

၂။ ဝတ္တဘေဒေါ။ တံမြက်လှည်းမှ ကျင့်ဝတ်၏ပျက်ခြင်းကို "ဝတ္တဘေဒ" ဟု ဆိုသည်။ ထို ဝတ္တဘေဒသည် ဘုရားရှင်က "တံမြက်မလှည်းပဲ သမာပတ်မဝင်စားရ" ဟု ပညတ်တော်မမူသောကြောင့် စုက္ကဋ်အပတ်ကား မသင့်ပါ။ သို့သော် သမာပတ်မှာမူ ဝင်စား၍ မရလောက်အောင် ပျက်သွားပါ သေးသည်။

သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ ဝေဒိတဗျော။ ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝတ္ထဘေဒ-
 မတ္တေန၊ ဝတ်ပျက်ခြင်းမျှကြောင့်။ နဋ္ဌာ၊ ပျောက်ပျက်သော။ သမာပတ္တိ၊
 သည်။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီဟိ၊ ကာမစ္ဆန္ဒ အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ နဋ္ဌာ ဝိယ၊
 ပျောက်ပျက်သော သမာပတ်သည်ကဲ့သို့။ ကိစ္ဆေန၊ ငြိမ်ငြိမ်သဖြင့်။ ပစ္စာဟရိ-
 တဗျာ၊ တဖန်ပြန်၍ ဆောင်ယူထိုက်သည်။ န ဟောတိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။)
 (ဝတ္ထဘေဒမတ္တဿ၊ ဝတ်ပျက်ခြင်းမျှ၏။) မန္တပရိပန္နကတ္တာ၊ နဲ့သော
 ဘေးရန်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (တနည်း) မန္တပရိပန္နကတ္တာ၊ နဲ့သော
 ထက်ဝန်းကျင် နှောင့်ဖွဲ့တတ်သော ဘေးရန်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊
 ကြောင့်။ ဝတ္ထသမိတကရဏမတ္တေနော၊ ဝတ်ကို ညီမျှအောင် ပြုခြင်းမျှဖြင့်
 သာလျှင်။ ပစ္စာဟရိတဗ္ဗတ္တာ၊ တဖန်ပြန်၍ ဆောင်ယူနိုင်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ အပေုန္နောဝ နိသီဒိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာဓော) အာဟ။

၄။ အတ္တနော(ပေ)ကပ္ပတိတိ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၏။ ဝါ၊ ဤ။ (အဓိပ္ပါ-
 ယော-၌ စပ်။) ပရိဟိနော နာမ၊ သမာပတ်၏ ယုတ်လျော့သူ မည်သည်။
 န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ [န ကပ္ပတိ၏ အဖွင့်။] (ကသ္မာ၊ နည်း။) တသ္မိံ တသ္မိံ၊
 ထိုထိုအာရုံ၌။ ဗျာသဂေ၊ ငြိတပ်ခြင်းကို။ ပဋိသံဟဋမတ္တေ၊ ရုပ်သိမ်းအပ်ကာမျှ
 ဖြစ်လသော်။ သမာပဇ္ဇိတံ၊ သမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းငှါ။ သမတ္တတာယ၊
 စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယော၊
 အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။

၁။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဗျာသဂေ။ ။ ဗျာသင်္ဂပုဒ်သည် ဝိ+အာ+သန္ဓေဓာတ်ဖြင့် ပြီး၏။
 ထိုထိုအာရုံ၌ “ငြိတပ်ခြင်း” အနက်ကို ဟော၏။
 ထို့ကြောင့် ဗျာသင်္ဂပါဌ်သာကောင်း၏။ “ဗျာဘင်္ဂ” ဟုရှိသော မူကွဲကား မကောင်းပါ။
 [စက္ခုပိညေယျာဒီယ (ပေ) တတ္ထ တတ္ထေဝ (ထိုထိုအာရုံ၌ပင်) လဂ္ဂနတာယ
 (ငြိတပ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဗျာသတ္တမာနသံ ဝါ။ ဓမ္မပဒဋ္ဌ၊ မဂ္ဂဝဂ္ဂ၊
 ကိသာဂေါတမိဝတ္ထု။]

မှတ်ချက်။ ။ ရှေး ဂူကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ တသ္မိံ တသ္မိံ ဗျာသဂေ-ထိုထို
 အထူးထူးအပြားပြား ငြိစွန်းခြင်းသည်၊ ပဋိသံဟဋမတ္တေ-တဖန်
 သိမ်းရုံးအပ်ကာမျှသည်၊ သတိ-ဖြစ်သော်၊ ဤသို့ အနက်ပေး၏။
 ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ “တတ္ထ တတ္ထေဝလဂ္ဂနတာယ”ဟု ဖွင့်သော
 ကြောင့် တသ္မိံ တသ္မိံ နှင့် ဗျာသဂေသည် အနက်တူ မဟုတ်နိုင်ပါ။
 ထို့ကြောင့် “တသ္မိံ တသ္မိံ-ထိုထိုအာရုံ၌”ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။

ပနာ၊ ဆက်။ [သုတ္တေ ပန-မှ ပန-ကိုယူသည်။] ကိဿ ပန ဘန္တေ (ပေ) အန္တရာယာယ ဝဒါမိတိ၊ ဟူသော။ သုတ္တေ၊ ပါဠိတော်၌။ သမယေန သမယံ၊ သင့်လျော်ရာ သင့်လျော်ရာအခါ၌။ အာပဇ္ဇနေန၊ သမာပတ်သို့ ရောက်ခြင်းအားဖြင့်။ ပရိဟရိတဗ္ဗာနံ၊ သွားလေရာရာ ဆောင်ယူအပ် ဆောင်ယူနိုင်ကုန်သော။ သမာပတ္တိသုခဝိဟာရာနံ၊ ချမ်းသာစွာ နေရကြောင်းဖြစ်သော သမာပတ်တို့၏။ တသ္မိံ တသ္မိံ၊ ထိုထိုအာရုံ၌။ ဗျာသင်္ဂကာလေ၊ အတူးသဖြင့် ငြိကပ်ရာအခါ၌။ အနိပ္ပတ္တိတော၊ မပြီးစီးနိုင်ခြင်းကြောင့်။ (ဝင်စားခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) လာဘသက္ကာရ သိလောကော၊ ရအပ်သော သာမညလာဘိ၊ ကောင်းစွာပြုအပ်သော ဝိသေသလာဘိ၊ ကျော်စောခြင်းကို။ အန္တရာယောတိ၊ အန္တရာယ်ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့သော အလိုတော်ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုတေသ၌ သမာဓိပါရိဗန္ဓကာ အစရှိသော အဋ္ဌကထာ စကားရပ်၏။ တေန၊ ထို ကိဿ ပန ဘန္တေ အစရှိသော ပါဠိတော် စကားရပ်နှင့်။ အဝိရောဓော၊ မဆန့်ကျင်ခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

[ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ ကိဿ၊ ကြောင့်။ ဝိဏာသဝဿ၊ ရဟန္တာဖြစ်သော။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်း၏အတွက်။ လာဘသက္ကာရသိလောကော၊ သည်။ အန္တရာယာယ၊ အန္တရာယ်ပြုခြင်းငှါ။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်ပါသနည်း။) ဣတိ၊ ဤသို့လျှောက်ပြီ။ အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ အဿ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ အကပ္ပ၊ မပျက်စီးနိုင်သော။ ယာ သာ စေတောဝိမုတ္တိ၊ အကြင် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်သည်။ (အတ္တိ) အဟံ၊ သည်။ တဿာ (စေတောဝိမုတ္တိယာ)၊ ထို အကပ္ပဖြစ်သော စေတောဝိမုတ္တိ၏။ လာဘ သက္ကာရသိလောကံ၊ ကို။ အန္တရာယာယ၊ ငှါ။ န ဝဒါမိ၊ ဟောတော်မူသည်မဟုတ်။ စ ခေါ၊ အန္တယကား။ အာနန္ဒ၊ နှာ။ အပ္ပမတ္တဿ၊ မမေ့မလျော့သော။

၁။ ကိဿ ပန (ပေ) သုတ္တေ။ ။ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် လာဘသက္ကာရ ဘိက္ခုသုတ် ပါဠိတော်တည်း။ ထို၌ အရှင်အာနန္ဒာက မလျှောက်မီ “ယောပိ သော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အရဟံ ဝိဏာသဝေ၊ တဿာပါဟံ လာဘသက္ကာရသိလောကံ အန္တရာယာယ ဝဒါမိ” ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မူ၏။ ထို စကားတော်အရ “ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုပင် လာဘသက္ကာရ သိလောကသည် အန္တရာယ်ပြုနိုင်၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူဆဖွယ်ရှိ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် “တေသ၌ သမာဓိပါရိဗန္ဓကာ ဝိပဿနာပါရိဗန္ဓကာ” စသော အဋ္ဌကထာ စကား၏ ဆောင်ပြုအပ်သော သုတ္တန်စကားနှင့် ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ထိုသို့ မဆန့်ကျင်အောင် “ကိဿ ပန” စသော သုတ္တန်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြသည်။ [အဿာတိ တေသ၌တိ အာဓိနာ ဝုတ္တဿ ဣမဿ အဋ္ဌကထာ ဝစနဿ။ တေန-တိ ယထာ-တတေန သုတ္တေန- အနံ]

အတပိနော၊ ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော သမ္ပတ္တဇာန် ဝီရိယ ရှိသော။ ပဟိတတ္ထဿ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်ပြီးသော စိတ်ရှိသည့်ဖြစ်၍။ ဝိဟရတော၊ နေသော။ အဿ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယေ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာ၊ အကြင်မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေကြောင်းဖြစ်သော ဈာန်သမာပတ် တို့ကို။ အဓိဂတော၊ ရအပ်ကုန်ပြီ။ အဟံ၊ သည်။ တေသံ (ဒိဋ္ဌ ဓမ္မ သုခဝိဟာရာနံ)၊ တို့၏။ အဿ၊ ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ လာဘသက္ကာရသိလောကံ၊ ကို။ အန္တရာယာယ၊ ၄၂။ ဝဒါမိ၊ ဟောတော်မူ၏။]

ဓမ္မာနံ (ပေ) ပီတိ ဣတ္ထ၊ ဓမ္မာနံ (ပေ) အပရိဟာနမ္ပိ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဓမ္မေဟိတိ၊ ဓမ္မေဟိ-ဟူ၍။ ဝတ္တမ္ပံ၊ ဆိုထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣဓ၊ ပရိဟာန ဓမ္မ၊ အပရိဟာနဓမ္မဟူသော ဤပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌။ တာဟိ သမာပတ္တိဟိ၊ ထိုသမာပတ်တို့မှ။ ပရိဟာယေယျ၊ ယုတ်လျော့ရာ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မေဟိ၊ သမာပတ္တိတရားတို့မှ။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ။ ။ ။ ပရိဟာနမ္ပိ၊ ယုတ်လျော့ခြင်း ကို၎င်း။ အပရိဟာနမ္ပိ၊ မယုတ်လျော့ခြင်းကို၎င်း။ ဝတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထို ကုပ္ပဓမ္မ၊ အကုပ္ပဓမ္မ ပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်း၌။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ။ ။ ပမာဒံ၊ ကို။ အာဂမ္မ၊ ၍။ တာ သမာပတ္တိယော၊ ထိုသည်။ ကုပ္ပေယျံ၊ ပျက်ကုန်ရာ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မာနံ၊ သမာပတ်တရားတို့၏။ ကုပ္ပနံ၊

၁။ ဣ ဟိ (ပေ) တတ္ထ။ ။ ဤစကားသည် “ဓမ္မေဟိတိ ဝတ္တမ္ပံ”ဟူသော မိမိ စကား၏ အကျယ်တည်း။ ယေန အဓိပ္ပာယ်ယေန ဓမ္မေဟိတိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဝတ္တံ၊ တံ ဝိဝရန္တော (ဖွင့်ပြလိုသော ဋီကာဆရာသည်) ဣဓာတိ- အာဒိမာဟ၊ တတ္ထ ဣဓာတိ ပရိဟာနဓမ္မော အပရိဟာနဓမ္မောတိ ဧ-သို့ ပဒေယေ။ (ဌာနက ပရိဟာနဓမ္မ၊ အပရိဟာနဓမ္မနိဒ္ဒေသ ဖြစ်သောကြောင့် အနီးဟော “ဣဓ” ဖြင့် ဤနိဒ္ဒေသ၌ပါသော ၂-ပုဒ်ကို စွဲရသည်။) တတ္ထာတိ ကုပ္ပဓမ္မော အကုပ္ပဓမ္မောတိ ပဒေယေ (ကုပ္ပဓမ္မ၊ အကုပ္ပဓမ္မက လွန်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အဝေးဟော “တတ္ထ”ဖြင့် ထိုအဝေး ၂-ပုဒ်ကို စွဲရသည်။-)အနံ။

၂။ ပုဂ္ဂလဿ (ပေ) ဝတ္တဗ္ဗန္တံ။ ။ ထိုသို့ ဆိုသင့်လျှင် အဋ္ဌကထာ၌ “ဓမ္မာနံ ပရိဟာနမ္ပိ”၌ ဓမ္မာနံ ဟူသော စကားကို မှားသည်ဟူ၍ မှတ်ရမည်လော ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ပုဂ္ဂလဿ ပန”စသည် ထို မိန့်သည်။ “ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည် သမာပတ်တရားတို့၏ ပျက်စီးခြင်းပင် တည်း”။ ဤသို့ အနက်အဓိပ္ပာယ်လှလျှင် ရှေးနိဒ္ဒေသနှင့် ဤနိဒ္ဒေသ၏ သဒ္ဓါဗျသာ ထူးသော၊ သို့မဟုတ် သဒ္ဓါ၏ အနက်မျှသာ ထူးသော ပရိယာယ်ဒေသနာ အထူး ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ထိုသို့ ထင်ရှားအောင် အဋ္ဌကထာ၌ ရှေးနိဒ္ဒေသဝယ် “သမာပတ္တိနံ ကုပ္ပနံ”ဟု သမ္ပုဒ်-သမ္ပုဒ် စပ်၍၎င်း၊ ဤနိဒ္ဒေသဝယ် “ဓမ္မာနံ ပရိဟာနံ” ဟု သမ္ပုဒ်-သမ္ပုဒ် စပ်၍၎င်း အသွားတူ ဖွင့်ထားသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ရှေးနိဒ္ဒေသဝယ် “ပုဂ္ဂလဿ ပန ပရိဟာနံ ဓမ္မာနမေဝ ဝိနာသော”ဟု ရှိ၏။ ထို စာရှိက ကောင်း သောကြောင့် ထိုအတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးပါသည်။]

ကို၎င်း။ အက္ခယုနဉ္စ၊ ကို၎င်း။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ပရိဟာနံ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းဟူသည်။ ဓမ္မာနမေဝ၊ သမာပတ်တရားထို့၏ပင်။ ဝိနာသော၊ ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝစနနာနတ္ထ မထွေ့န၊ သဒ္ဓါ၏ ထူးသည်၏ အဖြစ်မျှဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝစနတ္ထနာနတ္ထ မထွေ့န၊ သဒ္ဓါ အနက် ထူးသည်၏ အဖြစ်မျှဖြင့်။ ပရိယာယန္တရတာ၊ ပရိယာယ်တမျိုး၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဗ္ဗဗ္ဗာ။

၇-ဂ။ စေတနာ၊ စေတနာဟူသည်။ သမာပတ္တိစေတနာ၊ သမာပတ်ကို ဖြစ်စေကြောင်း သမာပတ်ကို ဝင်စားကြောင်း စေတနာတည်း။ တဒါယူဟနာ၊ ထို သမာပတ်ကို အားထုတ်ခံကြောင်း စေတနာတည်း။ အနုရက္ခဏာ၊ အနုရက္ခဏာဟူသည်။ သမာပတ္တိဥပကာရာနုပကာရပရိဂ္ဂါဟိကပညာသဟိတာ၊ သမာပတ်အားလျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်လျော်သော ကျေးဇူး မပြုတတ်သောတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော ပညာနှင့်တကွဖြစ်သော။ သတိ၊ သတိတည်း။ တာဟိ၊ ထို စေတနာ အနုရက္ခဏာတို့ဖြင့်။ စေတိယမာနအနု-

၁။ သမာပတ္တိစေတနာ။ ။ အကြင်စေတနာဖြင့် ရွှေ့အဖို့က သမာပတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ပရိကံဉ္စပစာ၊ အနုလံ စေတနာမျိုးတည်း။ အကြင်စေတနာဖြင့် သမာပတ်ကို ဝင်စား၏။ ထိုစေတနာ ၂-မျိုးကို သမာပတ္တိစေတနာဟု ခေါ်သည်။ ထိုသမာပတ္တိစေတနာကိုပင် “တဒါယူဟနာ”ဟု ထပ်၍ဖွင့်သည်။ တဒါယူဟနာ-နောက်၌ “စ” ပါသည်ကား ပါဠိပျက်။ [သမာပတ္တိစေတနာ ဟိ ယာယ စေတနာယ သမာပတ္တိ နိဗ္ဗတ္တေတိ သမာပဇ္ဇတိ စ၊ တေနာဟ တဒါယူဟနာတိ။-အနု။] ဤ၌ နိဗ္ဗတ္တေတိ-ဖြင့် သမာပတ်မရောက်မီ ရွှေ့က စေတနာကို ပြ၏။ သမာပဇ္ဇတိ-ဖြင့် သမာပတ်အတွင်း၌ စေတနာကို ပြသည်။

၂။ သမာပတ္တိ (ပေ) ပညာသဟိတာ။ ။ သမာပတ္တိအားလျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ် - မပြုတတ်သော တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော တရားဟူသည် ပညာတည်း။ ထို့ကြောင့် ပညာ၏ ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် “သမာပတ္တိဥပကာရာနုပကာရပရိဂ္ဂါဟိကပညာသဟိတာ”ဟု ပညာပုဒ်နှင့် တသမတ်တည်း ရှိပါစေ။ ထိုသို့ မရှိလျှင် ပရိဂ္ဂါဟိကာ-ကို သတိ၌ စပ်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် အဓိပ္ပာယ် ပျက်လိမ့်မည်။ ရှေးနိဿယ၌လည်း “ပရိဂ္ဂါဟိကပညာ” ဟု ပညာ၏ ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် ရှိသည်။

၃။ တာဟိ (ပေ) တဗ္ဗာ။ ။ “သမာပတ္တိနံ တဗ္ဗာ”အရ စေတနာအပ်သော သမာပတ်တို့အား ထိုက်သောအရာဟူသည် ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်သေး။ ဝင်စားဖို့ရန် စေတနာတတ်၊ ဝင်စားခိုက်၌ စေတနာတတ်သော စေတနာတည်း။ စောင့်ရှောက်အပ်သော သမာပတ်တို့အား ထိုက်သော တရားဟူသည် စောင့်ရှောက်တတ်သော သမာပတ္တိဥပကာရာနုပကာရပရိဂ္ဂါဟိကပညာနှင့် တကွဖြစ်သော သတိတည်း။ ထို့ကြောင့် စေတနာတဗ္ဗာ၊ အနုလက္ခဏာတဗ္ဗာဟု ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ထားသည်။ အကယ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်စေလိုလျှင် ပါဠိတော်နှင့်အညီ “စေတ-

ရက္ခိယမာနသမာပတ္တိနံ၊ စေတောဏ်အပ်သော သမာပတ်၊ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်အပ်သော သမာပတ်တို့အား။ ဘဗ္ဗာ၊ ထိုက်သော စေတနာ အနုရက္ခကာသည်။ စေတနာဘဗ္ဗာ၊ စေတနာဘဗ္ဗာမည်သည်၎င်း။ အနုရက္ခကာဘဗ္ဗာ၊ အနုရက္ခကာဘဗ္ဗာမည်သည်၎င်း။ (ဟောတိ။)

၁၀။ ပုထုဇ္ဇနဂေါတ္တန္တိ၊ ကား။ ပုထုဇ္ဇနသိက္ခံ၊ ပုထုဇဉ်တို့၏သိက္ခာကို။ (အတိက္ကမိတွာ-၌ စပ်။) ပုထုဇ္ဇနဂတာ၊ ပုထုဇဉ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ တိဿော၊ ကုန်သော။ သိက္ခာ၊ တို့ကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ ၍။ ဣတိ အတ္ထော။ ဟိ၊ မှန်။ တာ၊ ထို ၃-ပါးသော သိက္ခာတို့ကို။ သံယောဇနတ္ထယာနုပစ္စေဒေန၊ သံယောဇဉ် ၃-ပါးအပေါင်းကို မဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ (ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇဉ်သုံးပါးကို မဖြတ်နိုင်သေးခြင်းကြောင့်။) [သဟာဝဿ ဒဿနသမ္ပဒါယ၊ တယဿ ဓမ္မာ ဇဟိတာ ဘဝန္တိ။ သက္ကာယ-ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆိတဉ္စ၊ သီလဗ္ဗတံ ဝါ ပိ-ရတနသုတ်။] ပုထုဇ္ဇနသိက္ခာတိ၊ ပုထုဇဉ်တို့၏ သိက္ခာဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [“ကသ္မာ ပုထုဇ္ဇနဂတာ ။ပေ။ အတ္ထော၊ ကိ။ ဒဗ္ဗဗ္ဗော၊ နည်း။ ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တာ၊ တို့ကို ။ပေ။ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဗ္ဗဗ္ဗော”ဟု ဤသို့လည်း အနက်ပေးပါ။]

၁၁။ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌော စ၊ အရဟတ္တမဂ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ဝဇ္ဇာယတော၊ ဝဋ်ဘေးမှ။ ပညဗ္ဗေဂေန၊ ထိတ်လန့်ကြောင်း ပညာဖြင့်။ ဥဒ္ဓမ္မန္တော၊ ထိတ်လန့်သည်။ (ဟုတွာ) ဥဒ္ဓမ္မာဂိယသံယောဇနေဟိ၊ ဥဒ္ဓမ္မာဂိယသံယောဇဉ်တို့မှ။ ဥပရတော၊ ရှောင်ကြဉ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘယူပရတော နာမ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သတ္တ သေက္ခာ ဘယူပရတောတိ၊ ဟူ၍။ (တဂဝါ) အာဟ။

နာဘဗ္ဗော၊ အနုလက္ခကာဘဗ္ဗော”ဟု ဧကဝုဇ်ထားရလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် “ဘဗ္ဗာ၊ ထိုက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ စေတနာဘဗ္ဗာ၊ စေတနာဘဗ္ဗာ မည်ကုန်သည်၎င်း။ အနုလက္ခကာဘဗ္ဗာ၊ အနုလက္ခကာဘဗ္ဗာ မည်ကုန်သည်၎င်း။ ဟောန္တိ”ဟု ရှေးနိဿယ ပေးသည်ကို စဉ်းစားပါ။

၁။ ပုထုဇ္ဇနသိက္ခံ (၁၀) အတ္ထော။ ။ဂေါတ္တံ-၌ ဂေါသဒ္ဓါပပဒ တာ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း။ ဂံ၊ အသိဉာဏ်နှင့် သဒ္ဓါကို။ တာယတိ၊ စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ဣတိ ဂေါတ္တံ၊ ပုထုဇဉ်သန္တာန်၌ရှိသော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာ ၃-ပါးသည် “ဤသူကား ပုထုဇဉ်သာ ဖြစ်သေး၏”ဟု ပရစိတ္တဝိဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်ကို၎င်း၊ ပုထုဇ္ဇနသဒ္ဓါကို၎င်း စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသိက္ခာ ၃-ပါးသည် ဂေါတ္တံ မည်၏။ ထို့ကြောင့် “ပုထုဇ္ဇနဂေါတ္တန္တိ ပုထုဇ္ဇနသိက္ခံ”ဟု ဖွင့်သည်။ “တိဿော သိက္ခာ အတိက္ကန္တာ”၌ အတိက္ကန္တာ-၏ စပ်ပုဒ် မရှိ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ပုထုဇ္ဇန ဂေါတ္တံ (ပေ) အတိက္ကမိတွာ”ဟု ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “အတိက္ကမိတွာတိ အတ္ထော”ဟု ဖြစ်ပါ။

၁၂။ ဘဝင်္ဂပညာဝိရဟိတာ၊ ဘဝင်္ဂပညာမှ ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။
 ဝိပါကာဝရဏေန သမန္နာဂတာတိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ဂဟိတာ၊
 ယူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ၊ တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ
 ရှိကုန်သော။ ဧဝံ၊ အချို့သော မန္တပညာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဒုပ္ပညာတိ ဣမိနာ၊
 ဒုပ္ပညာဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ဂယန္တိ၊ ယူအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်
 အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒသေန္တော၊ သည်။ (ဟုတွာ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ကြောင့်။) အပ္ပဋိ-
 လဒ္ဓမဂ္ဂဖလူပနိဿယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာဓော)အာဟ။ ဟိ၊ အကြောင်း
 ကား။ ပညာယ၊ ဘဝင်္ဂပညာနှင့်။ ဝိနာ၊ ရှိ။ တဒုပနိဿယော၊ ထိုမဂ်ဖိုလ်
 ဟူသောအားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိနိုင်။ ဣတိ၊ ဤသို့
 မှတ်အပ်၏။ [ကသ္မာ-ဟု ပုစ္ဆာထည့်၍ ဟိ ယသ္မာ စသည်ဖြင့်လည်း ပေးပါ။]

၁။ ဘဝင်္ဂပညာ (ပေ) ဂဟိတာ။ ။ “ဘဝင်္ဂပညာ” ဟူသည် ဘဝင်္ဂစိတ်၌ယှဉ်သော
 ပညာတည်း။ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေခဲထူ၍သာ
 ဘဝင်္ဂပညာ ရှိနိုင်၏။ ပဋိသန္ဓေနေတုန်းက အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၊ ဗွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေခဲထူ
 တို့မှာ ဘဝင်္ဂပညာ မရှိနိုင်။ ထို့ကြောင့် ထိုဘဝင်္ဂပညာမှ ကင်းသူတို့ကို “ဝိပါကာဝရ-
 ဏေန သမန္နာဂတာ” ပုဒ်ဖြင့် ယူအပ်ပြီ။ [အာဝရဏ၊ မဂ်ဖိုလ်ကို တားမြစ်ဓာတ်သော။
 ဝိပါက၊ အဟိတ်၊ ဗွိဟိတ် ဝိပါတ်ပဋိသန္ဓေ။]

၂။ ဧဝံ။ ။ ဧဝံတိ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိကေ မန္တဗုဒ္ဓိကေ သန္နာယာဟ၊ ဧန
 ဝုတ္တံ “ဒုပ္ပညာတိ ဣမိနာ ဂယန္တိတိ”။ ဒုပ္ပလာ ပညာ ယေသံ တေ
 ဒုပ္ပညာတိ။-အနု။ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ပဋိသန္ဓေပညာ ဘဝင်္ဂပညာရှိပါသော်လည်း
 မဂ်ဖိုလ်ကို ခုလောက်အောင် ဥပနိဿယ မရှိသောကြောင့် ဒုပ္ပညာ ဟု ခေါ်နိုင်၏။
 ဤအလို ဒု-သည် ဒုပ္ပလ-အနက်တော။ “ဒုပ္ပညာ၊ ပညာ မရှိကုန်” ဟု မပေးပဲ
 “အားနည်းသော ပညာရှိကုန်၏” ဟု အနက်ပေးပါ။

၃။ ဣတိ ဒသေန္တော (ပေ) အတ္ထိ။ ။ ဤဋီကာကျမ်းတက်ပုံကို၎င်း၊ “ပညာယ
 ဟိ ဝိနာ” စသော အကြောင်းပြပုံကို၎င်း
 ထောက်လျှင် “အပ္ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂဖလူပနိဿယာ” သည် အဘဗ္ဗာ-၏ အဖွင့် မပြစ်နိုင်ပဲ
 ဒုပ္ပညာ၏ တနည်း အဖွင့်သာ ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “အပ္ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂဖလူပနိဿယာ”
 ထို “ဒုပ္ပညာ” ၏ တနည်းအဖွင့်ဟု ယူ၍ ဝါ-သဒ္ဓါ အကျေကြဖို့ရန် မဇုဋီကာ ညွှန်ပြ
 သည်။ အဘဗ္ဗာအတွက်ကား သီးခြားဖွင့်စရာ မလို။ ဘာကြောင့်နည်း-ကမ္မာဝရဏေန
 သမန္နာဂတာမှစ၍ ဒုပ္ပညာတိုင်အောင်သော စကားတို့သည် အဘဗ္ဗာ-၏ သရုပ်ပြ
 ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဋီကာများ။ ။ ဧဝံတိ တိဟေတုက ပဋိသန္ဓေကေ မန္တဗုဒ္ဓိကေ သန္နာယာဟ၊
 ဧန ဝုတ္တံ ဒုပ္ပညာတိ ဣမိနာ ဂယန္တိတိ။-အနု။ မဇု-၌လည်း
 အသပေတ္ထိ အဓိပ္ပာယ်ော ဘဝင်္ဂပညာဝိရဟိတာတိ ဣမသ္မိ အတ္ထေ ဒု-သဒ္ဓေါ ပဋိ-
 သေဝေါစကော (ပညာမရှိသူ) အပ္ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂဖလူပနိဿယာတိ ဣမသ္မိ အတ္ထေ
 ဒု-သဒ္ဓေါ ဒုပ္ပလဝါစကောတိ (အားနည်းသော ပညာရှိသူ)။ အဋ္ဌကထာယံ ပန

၁၄။ ယတ္ထံ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ (နိယတဓမ္မကို မရသေးသော အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌) နိယတာနိယတဝေါမိဿ၊ နိယတဓမ္မ၊ အနိယတဓမ္မ တို့နှင့် ရောသော။ ပဝတ္ထိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ တတ္ထေဝ၊ ထိုနိယတာ- နိယတဝေါမိဿ ဖြစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌သာ။ နိယတဓမ္မာ၊ နိယတဓမ္မ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥတ္တရကုရုသု၊ ဥတ္တရကုရု ကျန်းဝယ် နေသူတို့၌။ တဒဘာဝါ၊ ထိုနိယတာနိယတဝေါမိဿ ဖြစ်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ နိယတော နာမ၊ နိယတ မည်သည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ သည်။ (ဟုတွာ) ယာ ပန ဥတ္တကုရုကာ- နန္တိအာဒိံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၁၆။ တေရသသု၊ ၁၃-ပါးကုန်သော။ သိသေသု၊ သိသတို့တွင်။ ပလိဗောဓသိသာဒိနိ၊ ပလိဗောဓသိသ အစရှိသည်တို့ကို၎င်း။ [အာဒိ-ဖြင့် ဝိနိဗန္ဓနသိသ၊ ပရာမာသသိသ၊ ဝိက္ခေပသိသ၊ သင်္ဂဟေသသိသ ဟူသော ပယ်ထိုက်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူပါ။] ပဝတ္ထသိသဉ္စ၊ ပဝတ္ထသိသကို ၎င်း။ ပရိယာဒိယိတဗ္ဗာနိ၊ ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင် ယူထိုက်ကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်စေထိုက်ကုန်၏။ အဓိမောက္ခသိသာဒိနိ၊ အဓိမောက္ခသိသ အစရှိသည် တို့သည်။ [အာဒိ-ဖြင့် ပဂ္ဂဟသိသ၊ ဥပဋ္ဌာနသိသ၊ အဝိက္ခေပသိသ၊ ဒဿနသိသ ဟူသော ပယ်တတ်သော ကုသိုလ်သိသတို့ကို ယူပါ။] ပရိယာဒကာနိ၊ ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင် ယူတတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်စေတတ်ကုန်၏။ ပရိယာဒကဖလံ၊ ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင် ယူတတ်သော မဂ်၏ အကျိုး

အပွင့်လက္ခမဂ္ဂဖလုပနိဿယာဝါတိ ဝတ္ထဓမ္မ ဝါသဒ္ဓလောပေါ ဒဗ္ဗဗ္ဗော၊ ဗဟုသု ပန ပေါတ္ထကေတု အတဗ္ဗာတိ အပွင့်လက္ခမဂ္ဂဖလုပနိဿယာတိ ပါဠော အတ္ထိ၊ သော ဣမိနာ ဋီကာဝစနေန ဝိရုဇ္ဈတိ (ဤ အနုဋီကာစကားနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်၏)။ သဘာဝ- ဝိရောဓော စ ဟောတိ (သဘောအားဖြင့်လည်း ဆန့်ကျင်၏)။ ကထံ၊ ကမ္မာဝရဏေန သမန္နာဂတတော ယာဝ ခုပ္ပညာ၊ ဣမေ အတဗ္ဗသရူပါ၊ န တေတိ ဝိသု အတဗ္ဗာတိ- မရ။

၁။ ယတ္ထ(ပေ)ဟောန္တိ။ ။ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်၌ နိယတတရားကို မရမိက နိယတ အနိယတ ရောသောဖြစ်ခြင်း ရှိနေ၏။ တစုံတခုသော အကြောင်းထူးကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် နိယတ တရားအထူးကို ရ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ “နိယတ”ဟု ခေါ်ရသည်။ ဥတ္တရကုရုကျန်းဝယ် နေသူတို့မှာ ထိုကဲ့သို့ နိယတ အနိယတဝေါမိဿပဝတ္ထိ မရှိကြ။ (“ငါးပါးသီလအတွက်ကြောင့် နိယတ တမျိုးသာ ရှိကြသည်”ဟုလို့) ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့ကို “နိယတ”ဟု အထူးပြုဖွယ် မလို။ [အနိယတဓမ္မသမန္နာဂတဿေဝ ပစ္စယဝိသေသေန နိယတဓမ္မပဋိလောဘောတိ အာဟ ယတ္ထ(ပေ)ဟောန္တိတိ။ တဒ္ဓဘာဝါတိ နိယတာနိယတဋ္ဌာငြိဿာယ ပဝတ္ထိယာ အဘာဝါ။ -အနု။]

ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သည်။ ဂေါစရသီသံ၊ ဂေါစရသီသတည်း။ ဝါ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ကျက်စားရာဖြစ်၍ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော ပဓာနတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကလွှာ ပရိယာဒကဖလံ၊ သည်။ ဂေါစရသီသံ၊ တည်း။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုအရဟတ္တဖိုလ်သည်။ ဝိသယဇ္ဈတ္တဖလဝိမောက္ခော၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အရာတော်လည်းဖြစ် အဇ္ဈတ္တလည်းဖြစ်သော ဖလဝိမောက္ခတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပရိယာဒကဖလံ၊ သည်။ ဂေါစရသီသံ၊ တည်း။ ဣတိ ဝိညာယတိ။) [“ဝိသယဇ္ဈတ္တ” အရ အရဟတ္တဖလသမာပတ်ကို ယူရပုံကို ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဇ္ဈတ္တတိက် အဖွင့်၌ ကြည့်ပါ။]

ပရိယာဒကဿ၊ ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင် ယူတတ်သော။ မဂ္ဂဿ၊ မင်္ဂါ၎င်း။ ဖလဿ စ၊ ဖိုလ်၏၎င်း။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံဖြစ်သော။ သင်္ခါရသီသံ၊ သင်္ခါရသီသ ဟူသည်။ သင်္ခါရဝိဝေကဘူတော၊ သင်္ခါရထို့၏ ကင်းဆိတ်ရာ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ နိရောဓော၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပရိယာဒိယိတဗ္ဗာနံ၊ ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင် ယူထိုက်ကုန်သော ပလိဗောဓသီသ အစရှိသော တရားထို့၏၎င်း။ ပရိယာဒကဖလာရမ္မဏာနိ၊ ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင် ယူတတ်သော အဓိမောက္ခ စသည်၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ အာရုံ၊ ဖြစ်ကုန်သော တရားထို့၏၎င်း။ သယ ဝိယ၊ တကမဟုတ်သော်လည်း တကွကဲ့သို့။ သံသိဒ္ဓိဒဿနေန၊ ပြီးစီးခြင်းကို ပြုခြင်းအားဖြင့်။ သမသီသိဘာဝံ၊ သမသီသိရဟန္တာ၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမင်္ဂါ ပါဠိတော်၌။ တေရသ၊ ကုန်သော။ သီသာနိ၊ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော သီသထို့ကို။ (ဓမ္မသေနာပတိနာ) ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။

ပန၊ ကား။ (ရွေးနိဿယ၌ကား “အထူးကား”ဟု စွဲ၏။) ဣဓ၊ ဤပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်၌။ (ဝစနတော-၌ စပ်။) (တနည်း) ဣဓ၊ ဤပုဂ္ဂလပညတ်အဋ္ဌကထာ၌။ (ကရောန္တော အာဒိမာဟ-၌ စပ်။) အပုပ္ဖံ (ပေ)

၁။ ပရိယာဒက(ပေ) ရမ္မဏာနံ ။ ရှေ့၌ အဓိမောက္ခသီသာဒီနိ “ပရိယာဒကာနိ”ဟု ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း “ပရိယာဒက”အရ အဓိမောက္ခစသော ၅-ပါးကို ယူခဲ့၏။ ဖလအရ ဂေါစရသီသကို၎င်း၊ အာရမ္မဏအရ သင်္ခါရသီသဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၎င်း ယူပါ။

၂။ သဏ္ဍိ ဝိယ(ပေ) သမသီသိ ဘာဝံ ။ ပရိယာဒိတဗ္ဗဖြစ်သော တဏှာ စသော အကုသိုလ်သီသ၊ ပဝတ္တသီသ၊ ပရိယာဒကဖြစ်သော အဓိမောက္ခ စသော ကုသိုလ်သီသတို့၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံချိန်၌ တပြိုင်နက် ပြီးစီးပုံကို ပြုတော်မူသို့သောကြောင့် တေရသသီသကို အရှင်သာရိပုတြာ ဟောတော်မူသည်။

ဇီဝိတပရိယာဒါနဉာတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ တေသု၊ ထို ၁၃-ပါးသော သီသတ္တိတိုင်။ ကိလေသပဝတ္ထသီသာနမေဝ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော ကိလေသသီသ၊ ဇီဝိတိန္ဒြဟူသော ပဝတ္ထသီသတို့၏သာ။ ဝါ၊ တို့နှင့်သာ။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ယောဇနံ၊ အဓိပ္ပာယ်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ကရောန္တော၊ သည်။ (ဟုတွာ) တတ္ထ ကိလေသသီသန္တိ-အာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

တတ္ထ၊ ထို တတ္ထ ကိလေသသီသံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ပဝတ္ထသီသမ္ပိ၊ ဇီဝိတိန္ဒြဟူသော ပဝတ္ထသီသကိုလည်း။ ဝဇ္ဇတော၊ ဝဋ်ခန္ဓာမှ။ ဝုဒ္ဓဟန္တော၊ ထသော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်။ စုတိတော၊ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိမှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက် ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌။ အပ္ပဝတ္ထိကရဏာဝသေန၊ မဖြစ်ခြင်းကိုပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ပဝတ္ထသီသကို မဖြစ်အောင်ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။) ယဒိပိ ပရိယာဒိယတိ၊ အကယ်၍မူလည်း ကုန်စေနိုင်ပါပေ၏။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ (အရဟတ္တမဂ်က ပဝတ္ထသီသကို ကုန်စေနိုင်ပါသော်လည်း။) ယာဝ၊ အကြင်မျှ လောက်။ စုတိ၊ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိသည်။ (အတ္ထိ။) တာဝ၊ ထိုပရိနိဗ္ဗာနစုတိ တိုင်အောင်။ ပဝတ္ထိသဗ္ဗာဝတော၊ ဖြစ်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်။ (ဇီဝိတိန္ဒြဟူသော ပဝတ္ထသီသ၏ အရဟတ္တမဂ်ဖြစ်သည်မှနောက်၌ ဖြစ်ခြင်း၏ အထင်အရှား ရှိသေးသောကြောင့်။) ပဝတ္ထသီသံ (ပေ) ပရိယာဒိယတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အ-ဟ။

ပန၊ ထိုသို့ပင် အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုပါသော်လည်း။ ကိလေသပရိယာ-ဒါနေန၊ ကိလေသာကို ကုန်ခန်းစေတတ်သော အရဟတ္တမဂ်သည်။ (နိပ္ပါဒေ-တဗျာ-၌ စပ်။) အတ္တနော၊ မိမိဟူသော အရဟတ္တမဂ်၏။ အနန္တရံ ဝိယ၊ အခြားမဲ့၌ကဲ့သို့။ [ဖိုလ်စိတ် ခြားနေသေးသည့်အတွက် အနန္တရအစစ် မဟုတ် သောကြောင့် အနန္တရံ ဝိယ ဟု ဝိယ-သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။] နိပ္ပါဒေတဗျာ၊ ဖြစ်စေထိုက်ကုန်သော။ ပစ္စဝေက္ခဏာဝါရာ စ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇောဝါရတို့ သည်လည်း။ ကိလေသပရိယာဒါနသေဝံ၊ ကိလေသာတို့ကို ကုန်စေတတ် သော အရဟတ္တမဂ်၏သာလျှင်။ ဝါရာ၊ ဝါရတို့တည်း။ ဣဘံ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗတံ၊ ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။ အရဟန္တိ၊ ထိုက်ကုန်၏။

၁။ ကိလေသ (ပေ) အရဟန္တိ။ ကိလေသာတို့ကို ကုန်စေတတ်သောတရား ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်တည်း။ ထို အရဟတ္တ မဂ်သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့ကို ဖြစ်စေရာ၌ ဖိုလ်စိတ် ခြားနေသော်လည်း မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ကဲ့သို့ ဖြစ်စေသောကြောင့် “ပစ္စဝေက္ခဏာဝါရတို့ကို ကိလေသပရိယာဒါန ဝါရနှင့် တခုတည်းသာ ယူထိုက်သည်” ဟုလို။

ဟိ၊ မုနံ၊ ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတီတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊
 ကြောင့်။ ပစ္စဝေက္ခဏပရိသမာပနေန၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့၏ ပြီးဆုံးခြင်း
 အားဖြင့်။ ကိလေသပရိယာဒါနံ၊ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခန်းခြင်းသည်။ ဝါ၊
 ကို။ သမာပိတံ နာမ၊ ပြီးစေအပ်သည်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (“ဣတိ
 ‘ဝိညာယတိ” ဟု ဝစနတော-၏ စပ်ပုဒ်ကို ထည့်ပါ။) ပန၊ ဆက်။ တံ
 ပရိသမာပနံ၊ ထို့ ပြီးဆုံးခြင်းသည်။ စုတိစိတ္တေန၊ စုတိစိတ်အားဖြင့်။ ယဒိ
 ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ) တေနေဝ၊ ထို စုတိစိတ်ဖြင့်ပင်။
 ဇီဝိတပရိသမာပနဉ္စ၊ ဇီဝိတ၏ ပြီးဆုံးခြင်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ သို့။
 ဣမာယ ဝါရစုတိသမတာယ၊ ဤ ကိလေသပရိယာဒါနဝါရ၊ ဇီဝိတပရိယာ
 ဒါနဝါရတို့၏ စုတိအားဖြင့် ညီမျှကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကိလေသ-
 ပရိယာဒါနဇီဝိတပရိယာဒါနာနံ၊ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခန်းခြင်း၊ ဇီဝိတတို့၏

၁။ ဝိမုတ္တသ္မိံ(ဝေ)သမာပိတံ နာမ။ ။ ထိုသို့ ယူဆိက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို
 ပြလို၍ “ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ
 ဟောတိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ အရဟတ္တမဂ်ရပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောပြီးဆုံးမှ
 ကိလေသပရိယာဒါနကိစ္စ ပြီးဆုံးကြောင်းကို “ဝိမုတ္တသ္မိံ (ဝေ) ဟောတိ” ဟူသော
 သာဓကကိုထောက်၍ သိနိုင်ပါသည်။ မုနံ၏—ထိုပါဠိတော်သည် ပစ္စဝေက္ခဏာ
 ဝိထိကျပုံကိုပြသော ပါဠိတော်တည်း။

၂။ ယဒိ စုတိစိတ္တေန။ ။ ကိလေသာတို့ကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကုန်ခစပြီးသောအခါ
 ပစ္စဝေက္ခဏာ ၄-ဝိထိ ကျရသေး၏။ ထို နောက်ဆုံး
 ပစ္စဝေက္ခဏာဇောလည်း ဆုံးရှော့ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိကိစ္စတပ်သောဘဝင်လည်း ကျရှော့၊
 ထို့ကြောင့် ကိလေသာတို့ကို ကုန်ခစသော အရဟတ္တမဂ်၏ကိစ္စ ပြီးဆုံးခြင်းသည်
 စုတိအားဖြင့်ဖြစ်၏” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ဆိုရာ၌ စုတိစိတ်သည် ကိလေသပရိယာဒါနတွင်
 မပါဝင်ပဲ နောက်အပိုင်းအခြားသာ ဖြစ်သောကြောင့် “ယဒိ” ဟု ပရိကပ္ပဇောတက
 နိပါတ် ထည့်ထားဟန်တူသည်။

မစုတိကာ။ ။ မစုတိကာ ယဒိကို “ယေန” ဟု ဖွင့်၍ စုတိစိတ္တေနကိုလည်း ကတ္တား
 အနက်ဟောဟု ယူပြီးလျှင် “ပရိစ္ဆိန္ဒံ ဟောတီတိ အတ္ထော” ဟု ဖွင့်၏။
 ပရိစ္ဆိန္ဒံပုဒ်သည် မစုတိကာလက်ထက်၌ “ရိလေသလား” ဟု တွေးမိ၏။ ရှိလျှင်လည်း
 အပ္ပေါယ် ရနိုင်ပါသည်။ [ယဒိ စုတိစိတ္တေနာတိ ယေန စုတိစိတ္တေန ပရိစ္ဆေဒကေန
 ကတ္တုဘူတေန ပရိစ္ဆိန္ဒံ ဟောတီတိ အတ္ထော။]

၃။ ဝါရစုတိသမတာယ။ ။ ဝါရီတဗ္ဗာ ပရိစ္ဆိန္ဒိဘမ္မာတိ ဝါရာ ပိုင်းခြားထိုက်
 သော အလှည့်အကြိမ်တို့၊ ကိလေသပရိယာဒါနံ၊
 ဇီဝိတပရိယာဒါနဝါရတို့တည်း။ စုတိယာ-အားဖြင့်၊ သမာ+စုတိသမာ၊ ဝါရာနံ+
 စုတိသမာ ဝါရစုတိသမာ။ [မစုတိကား “စုတိယာ+ကြောင့်၊ သမာ စုတိသမာ”
 ဟု၎င်း၊ ဝါရာ စ-ထို ၂-မျိုးသောဝါရတို့လည်း၊ စုတိသမာ စ-စုတိကြောင့် ညီမျှ
 သည့်တို့လည်း၊ ဝါရစုတိသမာ-တို့” ဟု ကမ္မဝါကို တွဲလေသည်။]

ကုန်ခန်းခြင်းတို့၏။ အပဗ္ဗာစရိမတာ၊ မရှေးမနှောင်းကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝါရသမတာယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ။

ဘဝင်္ဂံ ဩတရိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယတီတိ ဣတ္ထ၊ ဤပါဠိ၌။ ပရိနိဗ္ဗာနစိတ္တမေဝ၊ ပရိနိဗ္ဗာနစိတ္တစိတ်ကိုပင်။ ဘဝင်္ဂေါတရဏဘာဝေန၊ ဘဝင်သို့ သက်ရောက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။

၁၇။ မဟာပယောဂေါတိ၊ ကား။ မဟာကိရိယော၊ ဓာတ် ၄-ပါးတို့၏ ပေါင်းစပ်ခြင်းဟူသော ကြီးစွာသော အမူအရာကြိယာတည်း။ ဝိပတ္တိကရ-မဟာမေဃဋ္ဌာနာကာရဝိနာသော၊ ကမ္မာ၏ ပျက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ကြီးစွာသော မိုး၏ ထကြွခြင်း အခြင်းအရာ ဟူသော ပျက်ခြင်းတည်း။ တိဋ္ဌေယျာတိ(ပဒဿ)၊ ၎င်း။ ဝိနာသော၊ ပျက်ခြင်းသည်။ နပ္ပဝတ္ထေယျ၊ မဖြစ်ရာ။ ဣတိ အတ္ထော။ [တိဋ္ဌေယျာတိ န ဥဂ္ဂစ္ဆေယျ (ရှေ့သို့တိုး၍ မသွားရာ။) ဌာနံ ဟိ ဂတိနိဝတ္တိ၊ တေန ဝုတ္တံ နပ္ပဝတ္ထေယျာတိ။-အနု၊ စာအုပ်တို့၌ “န ဥပဂစ္ဆေယျ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။]

၁၈။ အရဏီယတ္တာတိ၊ ကား။ ပယိရူပါသိတဗ္ဗတ္တာ၊ ဆည်းကပ်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အရိယာ-၌ စပ်။) [ပယိရူပါသနာယ ဗဟူ-ပကာရတ္တာ ပယိရူပါသိတဗ္ဗတ္တာ၊ “ဆည်းကပ်ခြင်းအားဖြင့် ကျေးဇူးများသည့်အတွက် ဆည်းကပ်ထိုက်သည်။”-အနု။]

၂၀။ ယာယ၊ အကြင် အာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူသော အဂ္ဂဝိဇ္ဇာကြောင့်။ ကတကိစ္စတာ၊ ပြုအပ်ပြီးသော ကိစ္စရှိသူ၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တာယ အဂ္ဂဝိဇ္ဇာယ၊ ထိုအာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူသော အဂ္ဂဝိဇ္ဇာကို။ အဓိကတာယ၊ ရအပ်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ ရအပ်မှု။ အ တေဝိဇ္ဇတာဘာဝေါ ၊ တေဝိဇ္ဇတာ

၁။ အတေဝိဇ္ဇတာဘာဝေါ။ ။စာအုပ်တို့၌ အ-သဒ္ဓါ မပါသော်လည်း ရှေးနိဿယ၌ ပါ၏။ “အတေဝိဇ္ဇတာ+အဘာဝေါ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်။ “တေဝိဇ္ဇတာ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်း”၊ ထိုသို့ ပဋိသေဓ ၂-ချက်ဖြင့် ပါဠိရှိခြင်းသည် “တေဝိဇ္ဇာဘာဝေါ”ဟု ပဋိသေဓ လုံးလုံးမပါခြင်းနှင့် ထပ်တူဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “တေဝိဇ္ဇတာဘာဝေါ”ပါဠိလည်း အဖြစ်မတင်သာပါ။ ဆိုလိုရင်းကား အရတတ္တမဂ်ဟူသော အဂ္ဂဝိဇ္ဇာကိုရလျှင် တေဝိဇ္ဇတာမဟုတ်ဟု မဆိုနိုင်တော့။ တေဝိဇ္ဇတာ အစစ်အမှန်ပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် ထို တေဝိဇ္ဇတာသည် အရတတ္တမဂ်၏ရှေ့က ဖြစ်ပေါ်လာသော ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ၂-ပါးကြောင့် ပြီးစီး၏။ ထို့ကြောင့် “သာစ အာဝမနဝသေန သိဗ္ဗါ သာတိသယာ တေဝိဇ္ဇတာ”ဟု ဆိုသည်။ ဤစကားကို ကောက်ချက်ချလျှင် တေဝိဇ္ဇာ-အမည်ရခြင်း၌ ရှေ့လောကီဝိဇ္ဇာ ၂-ပါးက ပစာနဖြစ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် “အာဝမနိယမေဝ ဓုရံ”ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုသည်။

မဟုတ်သည်၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းသည်။ နိပုရိယာယတာ၊ ပရိယာယ်မဟုတ်
 မုချ၏အဖြစ်တည်း။ သာ စ၊ ထို နိပုရိယာယတာသည်လည်း။ အာဂမနဝသေန၊
 လာကြောင်းဖြစ်သော ပုဗ္ဗေနဝါသညဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ဟူသော ဝိဇ္ဇာ
 ၂-ပါး၏ အစွမ်းကြောင့်။ သိဒ္ဓါ၊ ပြီးသော။ သာတိသယာ၊ အလွန်အကဲနှင့်
 တကွဖြစ်သော။ တေဝိဇ္ဇတာ၊ တေဝိဇ္ဇ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ အာဂမနီယမေဝ ဓရန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၂၂။ တတ္ထ စာတိ၊ ဟူသောပုဒ်သည်။ နိမိတ္တတ္ထေ၊ နိမိတ်၏ အနက်၌။
 ဘမ္မံ၊ သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသောပုဒ်တည်း။ [ဤအလို “တတ္ထ စ၊ ထို ထိုးထွင်း၍
 သိတတ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်လည်း။” ဟု ပေးပါ။] ဝါ၊ အဋ္ဌကထာ
 နည်းမှ တနည်းကား။ သဗ္ဗညုတညာဏပုတ္တိယာ၊ သဗ္ဗညုဘဏ္ဍာသို့ ရောက်
 ခြင်း၏။ အာဓာရတာဝေ၊ တည်ရာ၏အဖြစ်၌။ (ဘမ္မံ၊ တည်း။) ဟိ၊ မှန်။
 တတ္ထေဝ၊ ထို သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ဟူသော အရာ၌ပင်။
 သဗ္ဗညုတံ၊ သဗ္ဗညု၏ အဖြစ်သို့။ ပတ္တော နာမ၊ ရောက်သည်မည်သည်။
 ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ (တနည်း-ကသွာ၊ ကြောင့်။
 သဗ္ဗညုတညာဏပုတ္တိယာ၊ ၏။ အာဓာရတာဝေ၊ သော။ အတ္တော ဝိညာယတိ။
 ဟိ ယသွာ၊ ကြောင့်။ တတ္ထေဝ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော နာမ ဟောတိ။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ သဗ္ဗညုတညာဏပုတ္တိယာ အာဓာရတာဝေ အတ္တော ဝိညာယတိ၊
 ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။)

၂၃။ စ၊ ဇာတ်။ အနန္တဏှုတေသု ဓမ္မေသုတိ (ပဒဿ)၊ ၏။ အနန္တဏှု-
 တေသု၊ သူတပါး၏အထံ၌ မကြားအပ်ကုန်သော။ သစ္စေသု၊ သစ္စာ ၄-ပါး
 တရားတို့၌။ (အဘိသမ္ဗုဇ္ဇတိ။) ဣတိ အတ္တော။

၂၄။ (ဘဂဝတာ) ရူပိ ရူပါနိ ပဿတိတိအာဒိကော၊ အစရှိကုန်သော။
 နိရောဓ သမာပတ္တိအန္တေ၊ နိရောဓသမာပတ်အဆုံးရှိကုန်သော။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါး
 ကုန်သော။ ဝိမောက္ခေ၊ ဝိမောက္ခတို့ကို။ ဝတှာ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။
 ယတော ခေါ် အာနန္ဒ (ပေ)ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ မဟာနိဒါန-
 သုတ္တေ၊ မဟာနိဒါနသုတ်၌။ ယဒိပိ ဝုတ္တံ၊ အကယ်၍ကား ဟောတော်မူအပ်
 ပါပေ၏။ ပန၊ သော်လည်း။ တံ၊ ထို နိရောဓသမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ၏ အဖြစ်ကို ဟောတော်မူကြောင်း စကား
 တော်ကို။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ သေဋ္ဌဝသေန၊ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သော

ဝ။ ဥဘတော (ပေ) သေဋ္ဌဝသေန။ ။ သုတ်မဟာဝဂ္ဂ မဟာနိဒါနသုတ်ပါဠိ
 တော်၌ ရူပိ ရူပါနိ ပဿတိ၊ အဘိ
 ပုဂ္ဂမော ဝိမောက္ခော၊ (ပေ) သစ်သော နေဝသညာ နာသညာ ယတနံ သမတိက္ကမ္မ

ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဓံ၊ ဤပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာ၌။ (အာဟ-၌ စပ်။)
 ကိဋ္ဌာဂိရိသုတ္တဝသေန၊ ကိဋ္ဌာဂိရိ သုတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ နှင့်စပ်သဖြင့်။
 သဗ္ဗဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တ သင်္ဂဟတ္ထံ၊ အလုံးစုံသော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို သိမ်းယူခြင်းအကျိုးငှါ။ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော (ပေ) ဝိဟရတီတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ကိဋ္ဌာဂိရိသုတ္တော ဌံ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဓံ၊
 ဤသာသနာတော်၌။ ဧကစော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ (ဝိဟရတီ-၌ စပ်။)
 သန္တာ၊ ငြိမ်သက်ကုန်သော။ ဝိမောက္ခာ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့မှ လွတ်ကုန်သော။
 ရူပေ ရုပ်တို့ကို။ အတိက္ကမ္ပ၊ လွန်၍။ ယေ ဝေ အရူပါ၊ အကြင် အရူပ
 သမာပတ်တို့သည်။ (သန္တံ။) တေ၊ ထိုအရူပသမာပတ်တို့ကို။ ကာယေန၊
 သဟဇာတနာမကာယဖြင့်။ ဖုသိတွာ၊ တွေ့ထိ၍။ ဝိဟရတိ၊ ၏။ ပညာယ၊
 ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာဖြင့်။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဒိသ္မာ၊ သင်္ခါရအပေါင်း
 သစ္စာ ၄-ပါး တရားတို့ကိုမြင်ခြင်းကြောင့်။ အာသဝါ၊ တို့သည်။ ပရိက္ခိကာ၊
 ကုန်ပြီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အယံ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဥဘတော-
 ဘာဂဝိမုတ္တော၊ မည်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဣတိ၊ သို့။ အရူပ-
 သမာပတ္တိဝသေန၊ အရူပသမာပတ် ၄-ပါး၏အစွမ်းဖြင့်။ စတ္တာရော၊ ၄-ပါးကုန်
 သော။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝုတ္တာ၊

သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ အယံ အဋ္ဌမော ဝိမောက္ခော”ဟု
 ဟောတော်မူပြီးနောက် “အာသဝါနဉ္စ ခယာ” စသည်ဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ကို ဟော
 တော်မူ၏။ ဤသို့ အဋ္ဌဝိမောက္ခအားဖြင့် ရူပကာယမှတစ်ဆင့်၊ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေ
 သာဟူသော နာမကာယမှတစ်ဆင့်၊ ၂-မျိုးစုံမှ ၂-ကြိမ်လွတ်သော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုစကားတော်၌ နိရောဓသမာပတ်ကိုရပြီးမှ အရဟတ္တ
 မဂ်ရသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တအဖြစ်ကို ဟောတော်မူခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး
 ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြတော်မူသော အားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

၁။ ဣဓံ (ပေ) အာဟ။ ။ ဤပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာ၌ကား မဇ္ဈိမပဏ္ဍိတ
 ကိဋ္ဌာဂိရိသုတ်တော်အတိုင်း အရူပသမာပတ်တပိုး
 ကို ရလျှင်ပင် (ဝိမောက္ခရှစ်ပါးကို နိရောဓသမာပတ်အထိ မရစေကာမူ) ရူပကာယမှ
 လွတ်၍ အရဟတ္တ မဂ်ရသော အခါ ကိလေသစနာမကာယမှ လွတ်သောကြောင့်
 ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ အမည်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဤပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာ၌ အောက်
 ဆုံး အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ရ၍ ကိလေသာမှ လွတ်လျှင်ပင် ဥဘတောဘာဂ
 ဝိမုတ္တအမည် ရနိုင်ပြီဟု ပြသည်။

ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ စ^၁၊ ဆက်။ ဝုတ္တလက္ခဏောပပတ္တိတော၊ ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တသေဋ္ဌော၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (ဝုတ္တော၊ ပြီ။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ကာယသက္ခိယံ၊ ကာယသက္ခိယုဂ္ဂိုလ်၌လည်း။ (နောက်၌ လာမည့် ကာယသက္ခိယုဂ္ဂိုလ်၌လည်း။) သေဝ နယော၊ တည်း။

ပညာယ စသ (ပေ) ဟောန္တိတိ၊ ကား။ အာသဝါ၊ တို့သည်။ ပညာယ၊ ပညာဖြင့်။ န ပဿန္တိ၊ မြင်တတ်ကုန်သည် မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဒဿနကာရဏာ၊ မြင်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ ပရိက္ခိကာ၊ ကုန်ပြီးကုန်သောအာသဝေါတို့ကို။ ဒိသ္မာ ပရိက္ခိကာတံ၊ ဒိသ္မာ ပရိက္ခိကာဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ဒဿနာယတ္တပရိက္ခယတ္တာ၊ ပညာဖြင့်မြင်ခြင်း၌ စပ်သောကုန်ခြင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒဿနံ၊ ပညာဖြင့် မြင်ခြင်းသည်။ ပရိမကိရိယာ၊ ရှေ့၌ ဖြစ်သော ကြိယာသည်။ (ပုဗ္ဗကာလ ကြိယာသည်။) ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဒိသ္မာ-ကို “မြင်၍” ဟု မပေးပဲ “မြင်ခြင်းကြောင့်” ဟု ဟိတ်အနက်ပေးပါ-ဟု ဆိုလိုသည်။]

၁။ ဥဘတော (ပေ) သေဋ္ဌော စ။ ။ “ဗ္ဗိဟိ ဘာဂေဟိ ဓွေဝါရေ ဝိမုတ္တာ” သည် ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ၏ လက္ခဏာတည်း။ ထိုလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် အရူပသမာပတ်တံပါးဖြင့် ရူပကာယမူလုတ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်ရသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်လည်းဖြစ်နိုင်၏။

၃။ ဝုတ္တလက္ခဏောပပတ္တိတော (ကော)။ ။ ဝုတ္တလက္ခဏောပပတ္တိတော၏ နေရာ၌ ဝုတ္တလက္ခဏောပပတ္တိတော-ဟုလည်း အနုဋီကာ၌ တွေ့ရ၏။ သို့သော် “ဗ္ဗိဟိ ဘာဂေဟိ ဓွေဝါရေ ဝိမုတ္တာတိ ဧဝံ ဝုတ္တလက္ခဏေန ဥပပတ္တိတော” ဟူသော အဖွင့်ကို ထောက်လျှင် “ဝုတ္တလက္ခဏောပပတ္တိတော” ဟု ဒန္တဇ “တော” ဖြင့်သာ ပါဌ်မှန်ဖြစ်ထိုက်၏။ ယုတ္တိတော-ကား ဥပပတ္တိတော၏အဖွင့် “သမန္နာဂတော” နေရာ၌လည်း “သမန္နာဂတတော” ဟု ရှိသင့်မည် ထင်သည်။ [ဝုတ္တလက္ခဏောပပတ္တိတောတိ ဗ္ဗိဟိ ဘာဂေဟိ ဓွေဝါရေ ဝိမုတ္တာတိ ဧဝံ ဝုတ္တလက္ခဏေန ဥပပတ္တိတော ယုတ္တိတော သမန္နာဂတတော။ - အနု။]

၂။ န အာသဝါ (ပေ) ပရိက္ခိကာ။ ။ ပါဠိတော်ရှိတိုင်းအဓိပ္ပါယ်ယူလျှင် အာသဝါ ဟူသော ကတ္တားသည် ဒိသ္မာ၏ ကတ္တားလည်း ဖြစ်စရာရှိသောကြောင့် “အာသဝေါတရားတို့က မြင်၍ ကုန်သည်” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ဒိသ္မာ၌ တွာ-ပစ္စည်းကို ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသန အနက်မပေးပဲ ဟိတ်အနက်ပေးပါဟု ဆိုလိုသည်။

၃။ ဒဿနာယတ္တ (ပေ) ပရိမကိရိယာ။ ။ “ပညာဖြင့် မြင်ခြင်းကြောင့် (တနည်း) မြင်တတ်သော ဝိပဿနာပညာ၊ မဝိပညာကြောင့် အာသဝေါတရားများ ကုန်ကြရသည်” ဟုလို့ သဒ္ဓါ

နာမနိဿိတကော သောတိ၊ ကား။ သော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ ဤဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရူပတော၊ ရုပ်မှ။ မုစ္စိတော၊ လွတ်ပြီး၍။ (အရူပသမာပတ်ကို ရတုန်းက ရုပ်မှလွတ်ပြီး၍။) နာမံ၊ နာမ်ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ဌိတော၊ တည်သည်။ (ဟုတော) ပုန၊ တဖန်။ တတော၊ ထို ကိလေသာဟူသော နာမ်မှ။ မုစ္စနတော၊ လွတ်ခြင်းကြောင့်။ နာမနိဿိတကော၊ နာမ်ကိုမှီတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတော၊ ဆိုပြီး၍။ တဿ၊ ထိုကားယဒ္ဓယမှလွတ်ခြင်းကြောင့် ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ၏အဖြစ်ကို။ [တဿာတိ ကာဒ္ဓယဝိမုတ္တိယာ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တဘာဝဿ။-အနံ။] သာဓကံ၊ ပြီးစေတတ်သော။ သုတ္တံ စ၊ သုတ်ကိုလည်း။ ဝတော၊ ဆိုပြီး၍။ ကာယဒ္ဓယတော၊ (ပေ) ဝိမုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ (ဒုတိယထွေရာ) အာဟ၊ ဆိုပြီး။ ဣတိ အတ္ထော။ ဟိ၊ မှန်။ သုတ္တော၊ အစွဲ ယထာ အစရှိသော ပါဠိတော်၌။ အာကိဉ္ဇညာယတနလာဘိနော၊ အာကိဉ္ဇညာယတနဇာန်ကို ရခြင်းရှိသော။ ဥပသီဝ ဗြာဟ္မဏဿ၊ ဥပသီဝပုဏ္ဏားအား။ ဘဂဝတော၊ သည်။ (အက္ခာတော-၌ စပ်။) နာမကာယာ၊ မှ။ ဝိမုတ္တော၊ ပြီး။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မုနိ၊ ရဟန္တာကို။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ အက္ခာတော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပဌမထွေရဝါဒေ၊ ။ ခုတိ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဘာဂေဟိ၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံ၊ သမုစ္ဆေဒပဟာနံတို့ဖြင့်။ ဝိမုတ္တော၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီ။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။) ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ မည်၏။ ဒုတိယထွေရဝါဒေ၊ ။ ဥဘတော၊ နှစ်ပါးစုံသော။ ဘာဂတော၊ ရူပကာယ၊ နာမကာယ အဋ္ဌိမှ။ ဝိမုတ္တော၊ ပြီး။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ မည်၏။ ဣတိ၊

ကျမ်းတို့၌ တွာ-ပစ္စည်းအနက် ၅-ချက်တို့တွင် ပုဗ္ဗကာလ ကြိယာ ဝိသေသန အနက် မပေးပဲ ဟိတ်အနက်ပေးပါဟု ဆိုလိုသည်။ သို့သော်ကြိယာအနေအားဖြင့် ဒိသ္မာပုဒ်က ရှေ့ကျသောကြောင့် ပုဗ္ဗကာလကြိယာ-ဟုကား ခေါ်နိုင်ပါသေး၏။ တာကြောင့်နည်း။ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းသည် မြင်ခြင်းနှင့် ဝပ်၍ နေသောကြောင့်တည်း။ [ဒဿနကာရဏာတိ ဣမိနာ ဒိသ္မာတိ ဧတ္ထ တွာ-သဒ္ဓေါ ဟေတုအတ္ထောတိ ဒေသေတိ၊ ယထာ သိဟံ ဒိသ္မာ ဘယံ ဟောတိတိအာဒိသု။-အနံ။]

၁။ သုတ္တေ ဟိ(ပေ) အက္ခာတော။ ။ သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်၌ ဥပသီဝဗြာဟ္မဏဿ သည် အာကိဉ္ဇညာယတနဇာန်ကို ရပြီး ဖြစ်၏။ ထိုဥပသီဝအား အရူပဘုံသို့ သေက္ခအဖြစ်ဖြင့် ရောက်ပြီး၍ ရဟန္တာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရူပကာယမှ ရှေးဦးစွာ လွတ်ပြီ။ ထို့နောက် ရဟန္တာဖြစ်သောအခါ ကိလေသာဟူသော နာမကာယမှ လွတ်၏။ ထိုကဲ့သို့သော ရဟန္တာကို “ဥဘတော-ဘာဂဝိမုတ္တ”ဟု ဟောတော်မူသည်။ [အရူပလောကေ ဟိ ဌိတာရဟန္တဝသေနာယမတ္ထော ဝုတ္တော။ တေနာဟ သုတ္တေဟိတိအာဒိ။-အနံ။]

ဤသို့မှတ်အပ်၏။ တတိယတ္ထေရဝါဒေ ဌ။ ဒွိတိ၊ ကုန်သော။ ဘာဂေဟိ၊
 ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခ၊ သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခ တို့ဖြင့်။ ဒွေဝါရေ၊ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင်။
 ဝိမုတ္တော၊ ကိလေသာတို့မှလွတ်ပြီ။ ဣတိအယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတေသံ၊
 ထို ခု-ပါးသော ဝါဒတို့၏။ ဝိသေသော၊ တည်း။ တတ္ထ၊ ထိုဝါဒတို့၌။
 ကိလေသေဟိ၊ တို့မှ။ ဝိမုတ္တော၊ ပြီ။ [ပဌမတ္ထေရ၊ တတိယတ္ထေရ ဝါဒ
 အတွက်။] ဝါ၊ တနည်း။ ကိလေသ ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒနေဟိ၊ ကိလေသာ
 တို့ကို ပယ်ခွါခြင်း၊ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းတို့ဖြင့်။ ကာယဒူယတော၊ ရူပကာယ၊
 နာမကာယ နှစ်ပါးအပေါင်းမှ။ ဝိမုတ္တော၊ ပြီ။ [ဒုတိယတ္ထေရဝါဒအတွက်။]
 ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗျော၊ ၏။

အရူပဝစရံ (ပေ) ဝိမုတ္တန္တိ၊ ကား။ နိဇရဏသင်္ခါတနာမကာယတော၊
 နိဇရဏဟု ဆိုအပ်သော နာမ်အပေါင်းမှ။ ဝိမုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤ အနက်
 အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထိုအရူပဝစရ
 ဈာန်သည်။ နိဇရဏဒုရိဘာဝေန၊ နိဇရဏတို့မှ ဝေးသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။
 (ဝိမုတ္တ-၌ စပ်။) နာမကာယတော၊ နာမ်အပေါင်းမှ ၎င်း။ ရူပတဏှာ-
 ဝိက္ခမ္ဘနေန၊ ရူပတဏှာကို ပယ်ခွါခြင်းအားဖြင့်။ ရူပကာယတော စ၊ ရုပ်
 အပေါင်းမှ၎င်း။ ဝိမုတ္တတ္ထာ၊ လွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကဒေသေန ၊
 တစိတ်တဒေသအားဖြင့်။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တံ နာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ၊ အရဟတ္တမဂ်၏။ ပါဒကဘူတံ၊ အခြေခံဖြစ်၍
 ဖြစ်သည်။ (သမာနံ၊ ဖြစ်လသော်။ ဝါ၊ ဖြစ်သော အရူပဈာန်သည်။) ဥဘ-
 တောဘာဂဝိမုတ္တနာမလာဘဿ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ အမည်ကို ရခြင်း၏။
 ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ ဘဝိတံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ ဣတိ
 (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

၂၅။ ဧ-တသု ဟိ ဧကောပိ အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘီ န ဟောတိတိ၊ ကား။
 ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တဘာဝဿ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
 နာမည်၏။ ကာရဏဘူတံ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ရူပကာယတော၊
 ရူပကာယမှ။ ဝိမုတ္တံ၊ လွတ်သော။ ဧကမ္ပိ၊ တပါးလည်းဖြစ်သော။ ဝိမောက္ခံ၊
 အရူပဝစရဈာန်ဟူသော ဝိမောက္ခကို။ အနဓိဂတော၊ မရ။ ဣတိ (အယံ)၊

၀၁ ဧကဒေသေန (ပေ) ဝိမုတ္တံ နာမ။ ။ အရူပဝစရဈာန်သည် ရူပကာယ၊
 နာမ ကာယမှ လွတ်ပါသော်လည်း
 သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိဖြင့် လွတ်သည်မဟုတ်။ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိဖြင့်သာ လွတ်သေး၏။ ထို့ကြောင့်
 “ဧကဒေသဝိမုတ္တံ”ဟု ဆိုသည်။ [ဧကဒေသေန ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တံ နာမ ဟော-
 တံ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိယာ အဘာဝါ။- အနု။]

ကား။ အဓိပ္ပါယ်။ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ ဟိ။ မှန်။ အရူပါ-
 ဝစရေသု၊ အရူပါဝစရ ဈာန်တို့တွင်။ ဧက မှိ၊ တပါးသော ဈာန်ကိုလည်း။
 အဓိဂတော၊ ရသောပုဂ္ဂိုလ်ကိုး (ဝုစ္စတိ-၌စပ်။) ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တဘာဝ-
 ကးရဏပဋိလာတတေ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ အဖြစ်၏အကြောင်းကို ရခြင်း
 ကြောင့်။ အဋ္ဌဝိမောက္ခေကဒေသေန၊ ရှစ်ပါးသော ဝိမောက္ခ၏ တစ်စိတ်ဖြစ်
 သော။ တံနာမဒါနေ၊ ထို ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တအမည်ကို ပေးခြင်း၌။ သမ-
 ထွေနေ၊ စွမ်းနိုင်သော။ တေန၊ ထို အရူပါဝစရဈာန်တပါးကြောင့်။ အဋ္ဌ-
 ဝိမောက္ခလားဘိတေ၊ အဋ္ဌဝိမောက္ခလားဘိ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍သာ။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။
 ဝါ၊ ဆိုနိုင်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ အရူပါဝစရဈာန်နေသု ပနာတိ အာဒိ၊
 အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ၊ ကို။ သင်္ဂဟကာရော၊
 သည်။) အာဟ၊ ပြီ။

၂၆။ ဖုဋ္ဌန္တံ^၂ သတ္တိကရာတိတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဖုဋ္ဌာနံ၊
 တွေ့ထိအပ် ရအပ်သော အရူပဈာန်တို့၏။ အန္တော၊ အဆုံးတည်း။ ဝါ၊ အဆုံးနှင့်
 တူသောနောက်ကာလတည်း။ ဖုဋ္ဌန္တော၊ တွေ့ထိအပ်ရအပ်သော အရူပါဝစရ
 ဈာန်တို့၏အဆုံး။ ဝါ၊ ကာလ။ ဖုဋ္ဌာနံ၊ တွေ့ထိအပ်ရအပ်ကုန်သော။ အရူပါ-
 ဝစရဈာနာနံ၊ တို့၏။ အနန္တရော၊ အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ ကလော၊ ကာလ
 တည်း။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယ်။ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။

၁။ အရူပါဝစရေသု ဟိ (ပေ) ဝုစ္စတိ။ ။ အရူပါဝစရ ဈာန်တပါးကို ရလျှင်
 ရူပကာယမုလုတ်၏။ ရဟန္တာဖြစ်သော
 အခါ ကိုလေသာနာမကာယမုလည်း လွတ်၏။ ထို့ကြောင့် အရူပါဝစရ ဈာန်တပါး
 ကို ရလျှင်ပင် ရဟန္တာဖြစ်သောအခါ “ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ” အမည်ကို ရနိုင်ရ
 ကားထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုအဋ္ဌဝိမောက္ခလားဘိပုဂ္ဂိုလ်ဟု မဆိုထိုက်သည်ဟုတ်ပါလော အတ.ယံ
 ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “အဋ္ဌဝိမောက္ခလားဘိ”ဟု ဆိုရပါသည်။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ
 သောကြောင့် “အရူပါဝစရေသု ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ “အပေါင်း၏ အဋ္ဌ-
 သမာပတ္တိလာဘိအမည်ကိုအဓိတ်ဖြစ်သောအရူပါဝစရဈာန်သမာပတ်တပါးကိုရသော
 ပုဂ္ဂိုလ်၌ တင်စားသော ဧကဒေယျူပစာရအားဖြင့် “အဋ္ဌဝိမောက္ခလားဘိ”ဟု ခေါ်
 နိုင်ပါသည်”ဟူလို့၊ [သမုဒါယေ ပဝတ္ထော ဝေါဟာရော အဝေဝေပိ ဒိဿတိတိ
 ဒသေန္တော အာမာ အဋ္ဌဝိမောက္ခေကဒေသေန (ပေ) ဝုစ္စတိတိ။- အန။]

၂။ ဖုဋ္ဌန္တံ ။ “ဖုဋ္ဌာနံ အန္တော”ဟု တပျံရိသမာသံဖွင့်ပြီး၍ “ဖုဋ္ဌ”အရ တွေ့
 ထိအပ် ရအပ်ပြီးသော အရူပါဝစရဈာန်တို့ကို၎င်း “အန္တ”အရ
 (ထိုဈာန်တို့၏ အဆုံးတင်ခေကို မယူပဲ) အဆုံးဖြစ်သော အခြားမဲ့ ကာလကို၎င်း
 ယူစေလိုသောကြောင့် (အတ္ထော-ဟု သဒ္ဓတ္ထယုဖိုရန် မဖွင့်ပဲ) “ဖုဋ္ဌာနံ (ပေ) အဓိပ္ပါ-
 ယော”ဟု ဖွင့်သည်။ [အန္တောတိ အန္တသဒိသော ဖာသနာယ ပရကာလော (ပေ)
 ကာလဝိသယော စာယံ အန္တသဇ္ဇေါ၊ န ပန ကာလတ္ထော။- အန။] အချို့ စာအုပ်၌
 “ဖုဋ္ဌာနံ အနန္တံ”ဟု ရှိသည်ကား အနုဋီကာအဖွင့်နှင့် မညီပါ။

၈။ ဆက်။ ဣတ္ထေ၊ ဖုဋ္ဌန္တံ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ အစူန္တသံယောဂေ^၁၊ အစူန္တသံယောဂအနက်၌။ ဥပယောဂဝစနံ၊ ဒုတိယာဝိဘတ်ကို။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ဇာ။ ဖုဋ္ဌာနန္တရကာလမေဝ၊ တွေ့ထိအပ် ရအပ်သော အရူပါဝစရဈာန်တို့၏ အခြားမဲ့ကာလပတ်လုံးပင်။ သစ္စိကာတဗ္ဗောပါယေန၊ မျက်မှောက်ပြုထိုက်သည်အဖြစ်နှင့် သင့်လျော်သောအကြောင်းအားဖြင့်။ သစ္စိကဇောတိ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို၊ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။

ဝါ၊ တနည်း။ ကေမန္တံ နိသိဒ္ဓိတိအာဒီယု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ (ကေမန္တံတိ ပဒံ၊ ကေမန္တံဟူသောပုဒ်သည်။ ဘာဝနပုံသကံ၊ ဘာဝနပုံသကပုဒ်သည်။ ဝါ၊ ကြိယာ၌ စပ်ထိုက်သော နပုလိင်ရှိသော ပုဒ်သည်။ ဟောတိ) ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ (ဝေ၊ တူ။) တေ၊ ဤဖုဋ္ဌန္တံဟူသော ပုဒ်သည်။ ဘာဝနပုံသကံသည်။ ဝါ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဟိ၊ ချ။ (တနည်း) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ [နောက်၌ တသွာ ရှိသည်။] ယော၊ အကြင် အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အရူပဇ္ဈာနေန၊ ဖြင့်။ ရူပကာယတော၊ မှုဂင်း။ နာမကာယေကဒေသတော စ၊ နီဝရဏဟူသော နာမကဒယ ဝဇိတ်မှုဂင်း။ [သမုစ္စေဒအားဖြင့်မလွတ်သေးသောကြောင့် “နာမကာယေကဒေသတော” ဟုဆိုသည်။] ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခအားဖြင့်။ ဝိမုတ္တော၊ ပြီ။ တေန၊ ထို အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နိရောသေခံါတော၊

၁။ အစူန္တသံယောဂေ ဝေတ္ထ။ ဤ ကာယသက္ခီပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌမှ စ၍ “အရဟတ္တ မဂ္ဂဋ္ဌတိုင်အောင် ၆-ပါးရှိသောကြောင့် အရူပါဝစရဈာန်၏ အခြားမဲ့ကာလပတ်လုံး အကြောင်းအား လျော်စွာအထက်မဂ်ဖိုလ်များကို မျက်မှောက်ပြုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဖုဋ္ဌန္တံ ဒုတိယာဝိဘတ်ကို အစူန္တသံယောဂတ္ထုဟု ဆိုသည်။ ဖုဋ္ဌာနန္တရကာလမေဝ-၌လည်း ထိုအခြားမဲ့ကာလ တခဏချင်းသာလျှင်” ဟု ဆိုလိုသည်မဟုတ်။ “အခြားမဲ့ကာလပတ်လုံးဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့မျက်မှောက်ပြုရာ၌ အကြောင်းအားလျော်စွာ ပြုရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “သစ္စိကာတဗ္ဗော ပါယေန” ဟုလည်း ဝိသေသနပြုသည်။ ဟောဒီကာ၌ “သစ္စိကဇောတိပါယေန” ဟု ရှိ၏။

၂။ ဘာဝနပုံသကံ ဝါ ဇေ။ ။ “ကေမန္တံ”၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ကို “သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ” ဟု ကြိယာဝိသေသန အနက်ပေးရသကဲ့သို့ ဤ ဖုဋ္ဌန္တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ကိုလည်း ကြိယာဝိသေသန အနက်ပေးရသောကြောင့် “ဘာဝ-ကြိယာ၌ စပ်ထိုက်သော+နပုံ-ဘ-နပုလိင်ရှိသော သစ္စိ (ကြိယာဝိသေသန) ဟု တနည်းမှတ်ပါ။ ဖုဋ္ဌန္တံ-တွေ့ထိအပ်ရအပ်ပြီးသော အရူပါဝစရဈာန်တို့၏ ဆုံးရာ ကာလ၌ မျက်မှောက်ပြုသည် မည်လောက်အောင်” ဟု အနက်ပေး၍ “သစ္စိကဇောတိ” ကြိယာ၌ စပ်ပါ။

နိရောဓဟု ဆိုအပ်သော။ ဝိမောက္ခော၊ ဝိမောက္ခသည်။ ဝါ၊ ကို။ အာလော-
 စိတော (ဝိယ)၊ ရှေးရှုမြင်အပ်သကဲ့သို့။ ပကာသိတော ဝိယ၊ ထင်စွာ ပြု
 အပ်သကဲ့သို့။ ဟောတိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ကာယေန၊
 မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော နာမကာယဖြင့်။ (နိရောဓသေခါတော ဝိမော-
 က္ခော) န သတ္တိကတော၊ မျက်မှောက်မပြုအပ်သေး။ [ပကာသိတော ဝိယကို
 အဓိပ္ပါယ်ထင်ရှားအောင် ပြသည်။ “ ထင်ရှား သကဲ့သို့တော့ ဖြစ်ပါပြီ၊ သို့
 သော် တကယ်တော့ မျက်မှောက်မပြုအပ်သေးပါ” ဟူလို။] ပန၊ အန္ဓယကား။
 နိရောဓံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ အာရမ္မဏံ ကတ္တာ၊ အာရုံပြု၍။ ကေစေသု၊ အချို့ကုန်
 သော။ အာသဝေသု၊ အာသဝေတို့ကို။ [အရဟတ္တဖိုလ် မရသေးသော
 ကြောင့် “ကေစေသု အာသဝေသု” ဟု ဆိုသည်။] ခေပိတေသု၊ ကုန်စေအပ်
 ပြီးကုန်လသော်။ တေန၊ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သော၊ ထို နိရောဓသည်။
 ဝါ၊ ကို။ သတ္တိကတော၊ မျက်မှောက် ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ။ တသ္မာ၊
 ကြောင့်။ သော၊ ထို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (ဝုစ္စတိ-ဗ္ဗိ စပ်) သတ္တိကာတဗ္ဗံ၊
 မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော။ ယထာအာလောစိတံ၊ အကြင်ရှေးရှုမြင်အပ်သကဲ့
 သို့ ဖြစ်ပြီးသော။ နိရောဓံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ နာမကာယေန၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်
 ဟူသော နာမကာယဖြင့်။ သတ္တိကရောတိ၊ မျက်မှောက် ပြုနိုင်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ကာယသက္ခိတံ၊ ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ တု၊
 ဗျတိရိက်ကား။ ဝိမုတ္တောတိ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ န (ဝုစ္စတိ)
 မဆိုအပ်သေး။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ကေစွာနံ၊ ကုန်သေး။ အာသဝါနံ၊
 တို့၏။ အပရိက္ခိဏတ္တာ၊ မကုန်သေးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

၂၇။ ဒိဋ္ဌတ္တာ ပတ္တောတိ တေေန ၂၊ ဟူသောကြံပါဌ်ဖြင့်။ စတုသစ္စဒေသန-

၁။ အလောစိတော ပကာသိတော ဝိယ။ ။ အလောစိတောသည် သတ္တိ-
 ကရောတိ၏ အနက် ဖွင့်၊
 “အာပုဗ္ဗ လုစ-ဓာတ်=ရှေးရှု မြင်အပ်” ဟု သဗ္ဗတ္ထ ဖြစ်၏။ ရှေးရှု မြင်အပ်သော
 အရာဝတ္ထုသည် ထင်ရှားသောကြောင့် “ပကာသိတော” ဟု ဖွင့်သည်။ နိဗ္ဗာန်ကို
 တကယ် မမြင်ရသောကြောင့် “ဝိယ” ဟု ထည့်သည်။ ဉာဏ်က ထက်လွန်း
 သောကြောင့် အရူပါဝစရဈာန်ကို ရပြီးသောအခါ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ရသကဲ့သို့
 ထင်ရှားပြီး ဖြစ်နေသည်။- ဟူလို။ ထို့ကြောင့် နေ့ကိစ္စ “ နိရောဓံ ယထာ အာ-
 လောစိတံ” ဟု ဆိုသည်။

၂။ ဒိဋ္ဌိဗ္ဗတ္တာ။ ။ “ဒိဋ္ဌတ္တာ” မှကိုကြည့်၍ “ဒိဋ္ဌိယာ - သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်
 တတ်သော သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် + ပတ္တော- နိရောဓသို့
 ရောက်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တော-ပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ကြံပါ။ ရောက်ပြီးဟုဆိုသောကြောင့်
 ရောက်ဆဲဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ကို မရ။ သောတာပတ္တိဖိုလ်မှစ၍ အရဟတ္တမဂ်
 တိုင်အောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရသည်။

သင်္ခါတယ၊ လေးပါးသောသစ္စာတို့ကို မြင်တတ်သောတရားဟုဆိုအပ်သော။
 ဒိဋ္ဌိယာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်။ နိရောဓော၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ပတ္တတံ၊ ရောက်
 ပြီးပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်ကို။ ဒီပတိ၊ ပြစ်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒိဋ္ဌိန္တံ ပတ္တောတံ၊
 ဟူ၍လည်း။ ပါဠော၊ အဋ္ဌကထာပါဠိသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိသေး၏။) ဒဿန-
 သင်္ခါတယံ၊ လေးပါးသော သစ္စာတို့ကို မြင်တတ်သောတရားဟုဆိုအပ်သော။
 သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏယ၊ ။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့ ကာလပတ်လုံး။ ဝါ၊
 အခြားမဲ့ကာလ၌ ရောက်သည် မည်လောက်အောင်။ ပတ္တော၊ နိရောဓသို့
 ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။
 ဟောတံ၊ ဟိ၊ မှန်။ ပဌမဖလတော၊ ပဌမ ဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖိုလ်မှ။
 ပဌာယ၊ ၍။ ယာဝ အဂ္ဂမဂ္ဂါ၊ အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင်။ (ပုဂ္ဂလော၊ သည်။)
 ဒိဋ္ဌိပုတ္တော၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၂၀။ ဣမံ ပန နယံ “နော” တိ ပဋိက္ခိပိတုဒတိ တ္ထေ၊ ဟူသောဤပါဠိ၌။
 ဒိဋ္ဌိပုတ္တသဒ္ဓါဝိမုတ္တတာဝပုတ္တာန၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တ၏အဖြစ် သဒ္ဓါဝိမုတ္တ၏ အဖြစ်သို့
 ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပညာနာနတ္တံ၊ ပညာအားဖြင့် ထူးကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တံ၊ (အပိ စ-ဟု ဝက်သောဆရာတို့) ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ ဗျတိ-
 ရိက်ကား။ ယေန ဝိသေသေန၊ အကြင် အကြောင်းအထူးကြောင့်။ ဘော
 ဝိသေသော၊ ထိုပညာအထူးကို။ (ဒိဋ္ဌိပုတ္တသဒ္ဓါဝိမုတ္တောဟိ၊ တိုသည်။) ပတ္တော၊
 ရောက်အပ်ပြီးသော။ (ဝိသေသော၊ ပညာအထူးသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော
 ထိုအကြောင်းထူးကို။) န ဝုတ္တော၊ မဆိုအပ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣမံ ဒေါသံ၊
 ဤအကြောင်းမပြနိုင်ခြင်းဟူသောအပြစ်ကို။ ဒိသွာ၊ ၍။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ပယ်
 မြစ်ခြင်းကို။ (အာစရိယေဟိ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်။) ကတော၊
 ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ။ စ၊ ဆက်။ အာဂမဋ္ဌကထာသုတိ
 ဝစနေန၊ ဟူသောစကားဖြင့်။ အာဂမနီယနာနတ္ထသန္နိဋ္ဌာနမေဝ၊ အာဂမနီယ
 နာနတ္ထကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုပင်။ ထိရံ၊ ခိုင်မြဲအောင်။ ကရေတိ၊ ။ ဣတိ၊
 သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ။

၁။ ဒိဋ္ဌန္တံ ပတ္တော။ “ဒိဋ္ဌန္တံ ပတ္တော” ဟူသော မူကွဲ၌ အန္တ-၏ အနက်ကို
 ဖုဋ္ဌန္တံ-တုန်းကကဲ့သို့ ကြံ၍ ဒိဋ္ဌန္တံ၊ သစ္စာလေးပါးကို သိ
 မြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏ အဆုံးဖြစ်သော အခြားမဲ့ ကာလပတ်လုံး။
 ဝါ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏ အဆုံးဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ ရောက်သည် မည်
 လောက်အောင်။ ပတ္တော၊ နိရောဓသို့ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တော၊ ပုဂ္ဂိုလ်။
 ဤနည်း၌ “ဒိဋ္ဌအန္တပတ္တော” ဟုဆိုလိုလျက် အန္တ-ကို အကျေကြပ်ပါ။

သဒ္ဓဟန္တော ဝိမုတ္တောတိ ဧတေန၊ ဟူသောဤပါဠိဖြင့်။ သဗ္ဗထာ၊ အလုံးစုံသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ အလုံးစုံ အကုန်အစင်။) အဝိမုတ္တဿပိ၊ မလွတ်သေးပါသော်လည်း။ သဒ္ဓါမတ္တေန၊ သဒ္ဓါမျှဖြင့်။ ဝိမုတ္တဘာဝံ၊ လွတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တောတိ^၂ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ သဒ္ဓါယ၊ သဒ္ဓါဖြင့်။ အဓိမုတ္တော၊ စွဲစွဲမြဲမြဲသက်ဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ အနက်။

၂၉။ ပညံ ဝါဟေတီတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ ပညံ၊ ကို။ သာတိသယံ၊ အလွန်အကဲနှင့်တကွ။ ပဝတ္ထေတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ပညာ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဟတိဟိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ နိဗ္ဗာနာဘိမုခံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှု။ ဂမေတိ၊ ရောက်စေတတ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [ဝဟတိ-ကို ဂမေတိ-ဟု ဖွင့်သည်။]

၃၁။ ဧဝံ မဂ္ဂက္ခဏေပီတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသောဤပါဠိ၌။ အယံ အပိသဒ္ဓေါ၊ ကို။ ကသ္မာ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သနည်း။ [စောဒကပုဂ္ဂိုလ်သည် မဂ်ခဏ၌သာ သောတာပန္နဟူသော အမည်ကို အလိုရှိသောကြောင့် ပိ-ဖြင့် ဖလက္ခဏ-ကို ပေါင်းသည်ကို မကျေနပ်သည့်အတွက် စောဒနာသည်။] အရိယေန၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော။ ဝါ၊ စင်ကြယ်သော။ အဋ္ဌဂိ-ကေန၊ ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေန၊ နှင့်။ သမန္နာဂတော။ ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မဂ္ဂက္ခဏေ ဝေ၊ မဂ်ခဏ၌သာ။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ ကြောင့်။ တဒါ ဝေ၊ ထိုမဂ်ခဏ၌သာ။ [“အပိ-ဖြင့် ဆည်းစရာ မလိုပါ” ဟူလို။] သောတာပန္နော နာမ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သဘောသည်။

၁။ သဗ္ဗထာ အဝိမုတ္တဿပိ။ ။ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ဝိယ ပညာဝိမုတ္တော ဝိယ ဝါ သဗ္ဗထာ အဝိမုတ္တဿပိ (ဥဘတော ဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ (တနည်း) ပညာဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ အလုံးစုံအကုန်အစင် မလွတ်သေးပါသော်လည်း) သာဝသေသဝိမုတ္တိပုဗ္ဗိ (အကြွင်းအကျန်နှင့်တကွ လွတ်ခြင်း၌သော်မှလည်း) ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ ဝိယ ပညာယ ဝိသတိသယာယ အဘာဝတော (အလွန်အကဲနှင့်တကွဖြစ်သော ပညာ၏ မရှိခြင်းကြောင့်) သဒ္ဓါမတ္တေန ဝိမုတ္တဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၂။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တောတိ။ ။သဒ္ဓါယ အဓိမုတ္တောတိ ဣဒံ အာဂမနဝသေန သဒ္ဓါယ အဓိကဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ မဂ္ဂါဓိဂမတော ပနဿ ပစ္စက္ခမေဝ ဣ-အဿနံ-အန။ [သဒ္ဓါဝိမုတ္တောကို “သဒ္ဓါယ အဓိမုတ္တော” ဟုဖွင့်ရာ၌ မဂ်ရဗိ အာဂမနပဋိပဒါအခိုက်တုန်းက သဒ္ဓါ၏ လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်၍ “သဒ္ဓါယ အဓိမုတ္တော” ဟူသော စကားကို ဆိုအပ်၏။ မဂ်ရဗိ-ရာ ကာလမှစ၍ကား တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ဣဏ်အခြင် ဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓါလွန်ကဲဖွယ် မရှိတော့ပါ-ဟူလို။]

အာပန္နံ နန္ဒ၊ ရောက်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကား၊ စောဒနာတည်း။ (ဣတိ၊ ဤအနက်သဘောသည်။) နာပန္နံ၊ မသင့်ရောက်။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣတိ၊ ဤအနက်သဘောသည်။ (နာပန္နံ၊ မသင့်ရောက်သနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂေန၊ သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဒိသဿ၊ တူးသော။ အဋ္ဌဂီ-ကဿ ဝါ၊ ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသည်မှလည်း ဖြစ်သော။ သတ္တဂီကဿ ဝါ၊ ၇-ပါးသော အင်္ဂါရှိသည်မှလည်း ဖြစ်သော။ ဖလဿ၊ အား။ သောတောတိ နာမံ၊ ဟူသောအမည်ကို။ ဒိန္နံ၊ ပေးအပ်ပြီ။ ဝါ၊ ပေးလိုက်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေနပိ၊ ထိုဖိုလ်နှင့်လည်း။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သောတာ-ပန္နဘာဝတော၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် မည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဣတိ၊ ဤအနက်သဘောသည်။ နာပန္နံ၊ မရောက်။) [ရှေးနိဿယ၌ “သောတာပန္နဘာဝတော” နေရာဝယ် “သောတာပန္နဘာဝေါ” ဟု ရှိစေလို၏။ သို့သော် “ကသ္မာ” ဝါကျကို ပြန်၍ ဖြေသောကြောင့် “ဘာဝတော” ဟု ရှိမှ ကောင်းပါသည်။]

ဝါ၊ တနည်း။ ပဝတ္တေတုံ၊ ပြန်လည်စေခြင်းငှါ။ အပရိဟိနေန၊ မယုတ်လျော့သော။ သောတေနံ၊ မုချအားဖြင့် သောတမည်သော။ မဂ္ဂေန၊ နှင့်။ ဖလဋ္ဌောပိ၊ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ သမန္နာဂတော ဝေ နာမ၊ ပြည့်စုံသူမည်နိုင်သည်သာ။ စံ၊ ထိုသို့ပင် ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း သောတမည်သော မဂ်နှင့် ပြည့်စုံသူ မည်နိုင်သည်သာ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ တေန၊ ထိုဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဌမမဂ္ဂက္ခဏေ ဝိယ၊ ၌ကဲ့သို့။ သောတော၊ သောတသည်။ ဝါ၊ သို့။ သမာပဇ္ဇိယမာနော၊ ရောက်အပ်ဆဲသည်။ ဝါ၊ ပြည့်စုံဆဲသည်။ န၊ မဟုတ်။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ သောတသို့ ရောက်အပ်ဆဲ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ သောတသို့ ရောက်အပ်ဆဲ မဟုတ်လျှင်အတွက်။

၁။ သောတေန (ဝေ) သမန္နာဂတော ဝေ နာမ။ ။ မဂ်ကို ရပြီးသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိမဂ် ယုတ်လျော့၍ မသွားတော့။ ထို့ကြောင့် “အပရိဟိနေန” ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ ထိုသို့ ယုတ်လျော့၍ မသွားသောကြောင့် ဖလဋ္ဌအခိုက်အတန့် ရောက်ခေတ်လည်း မဂ်တည်းဟူသော သောတနှင့် ပြည့်စုံသူ မည်သည်သာ။ [သမန္နာဂတော ဝေ နာမ လောကုတ္တရဓမ္မာနံ အကုပ္ပသဘာဝတ္တာ။-အနူ။]

၂။ နံ ဝ (ဝေ) ယုတ္တော။ ။ သောတာပန္န-၌ အာပန္န-ဝယ် အာပုဗ္ဗ ပဒ-ဓာတ် အတိတ်ဟော တ-ပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် သောတာပန္န ဟူသော အမည်သည် မဂ်ခဏ၌ သောတနှင့် ပြည့်စုံဆဲပုဂ္ဂိုလ်၏ အမည်ထက် ဖိုလ်ခဏမှ၍ ပြည့်စုံပြီးပုဂ္ဂိုလ်၏ အမည်က သာ၍ သင့်သည်” ဟုလို့။ ဤစကားအရ သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်မှစ၍ အထက် မဂ္ဂဋ္ဌ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း သောတာပန္နအမည်နှင့် ဆိုင်၍နေ၏။

(ဟိတ်က) သမာပန္နသောတတ္တာ၊ ရောက်အပ်ပြီးသော သောတရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သောတသို့ ရောက်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဌမဖလ-
တော၊ ပဌမဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖိုလ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ၊၍။ သောတာပန္နောတိ၊
သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ၊ ယုတ္တော၊ သင့်၏။

ဟိ၊ သာဓကကား။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (ကိံ)၊
ယေ ကေစိ ဘိက္ခဝေ (ပေ) နိဋ္ဌာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။
ယေ ကေစိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ညွှန် အလုံးစုံသော အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
မယိ၊ ငါဘုရား၌။ အဝေစ္စ၊ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍။ ပသန္နာ၊ ကြည်ညိုကြ
ကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သောတာပန္နာ၊
သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ချည်းတည်း။ တေသံ သောတာပန္နာနံ၊ ထိုသောတာပန်
ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ပဉ္စန္ဒံ၊ ငါးပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (သတ္တကုတ္တုပရမ၊ ကော-
လံဟလ၊ ကေဗီဇိ၊ သကဒါဂါမိ၊ ယော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အရဟာ-ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော
ငါးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။) ဣဓ၊ ဤကာမဘုံ၌။ နိဋ္ဌာ၊ ပြီးစီးခြင်းသည်။
(ဟောတိ။) ပဉ္စန္ဒံ၊ ငါးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ၊
ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိ၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ၊ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဥဒ္ဓိသောတ
အကနိဋ္ဌဂါမိဟူသော ငါးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။) ဣဓ၊ ဤကာမဘုံကို။
ဝိဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ နိဋ္ဌာ၊ သည်။ (ဧဟာတိ။) [အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ဒုတိယပဏ်၊
ယမကဝဂ်၊ အဝေစ္စပသန္နသုတ်။] တတ္ထ၊ ထိုသောတာပန်အမည်ရသောပုဂ္ဂိုလ်
တို့တွင်။ ဒုတိယဖလဉ္စာဒိနံ၊ ဒုတိယဖလဉ္စ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (သကဒါ
ဂါမိ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။) ဝိသံ၊ သီးခြား။ နာမံ၊ သကဒါဂါမိစသော
အမည်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဤသို့ လဒ္ဓနာပဝိသေသ
နာမည်အထူးကို ရကြသောကြောင့်။) ပဌမဖလဋ္ဌောဝ၊ သည်သာ။ ဝါ၊
ကိုသာ။ ဣတရေဟိ၊ ဒုတိယဖလဉ္စ အစရှိသော အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ။ ဝိသေသိ-
ယမာနော၊ ထူးခြားအောင် ပြုအပ်သည်။ (နာမည်ကွဲအောင်ပြုအပ်သည်။
ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) သောတာပန္နောတိ၊ သောတာပန်ဟူ၍။
ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ယုတ္တော၊ ၍။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော ဝေ၊ ထိုသောတာပတ္တိ
ဖလဉ္စပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ ဣဓ၊ ဤ သတ္တကုတ္တုပရမနိဇ္ဇေသ၌။ အဓိပေတော၊ အပ်၏။

ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေန ဗုဒ္ဓတီတိ ဇေတန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂဿ၊
ရအပ်ပြီးသော မဂ်၏။ စတုသစ္စပစ္စဝေက္ခဏာဒိနံ၊ လေးပါးသော သစ္စာကို

၁။ ၁၀၂ သစ္စပစ္စဝေက္ခဏာဒိနံ ။ သောတာပတ္တိ မဂ် ဖိုလ်ကို ရပြီးသောအခါ
ပဟိန ကိလေသာ စသည်ကို ဆင်ခြင်သော
ပစ္စဝေက္ခဏာ ငါးပိထိဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဆင်ခြင်ရာ၌ ပဟိနကိလေသာ၊ အဝသေသ
က္ခိလေသာတို့တွင် တဏှာသည် သမုဒ္ဓယသစ္စာ၊ ကျန်ကိလေသာတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ

ဆင်ခြင်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏။ ဥပနိဿယဘာဝံ၊ အားကြီးသော မှီရာ၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ။ [အထက်မဂ်ရရှိရန် သစ္စာလေးပါးကို ဆင်ခြင်ရာ၌ သောတာပတ္တိမဂ်က ဥပနိဿယဖြစ်သည် ဟူလို၊ ဤစကားအရ “ပရာယဏ-အလွန်ရောက်အပ်” ဟူရာ၌ စတုသစ္စပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် စသည်တို့ဖြင့် ရောက်ခြင်းဟု မှတ်ပါ။] ဟိ၊ မှန်။ တေဿ၊ ဤသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သမ္မောဓိ၊ သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း သောတာပတ္တိမဂ် ဟူသော။ ပရံ အယနံ၊ အလွန်ရောက်အပ်သော တရားသည်။ နိဿယော၊ မှီရာတရားသည်။ (အတ္ထိံ) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) သမ္မောဓိပရာယဏောတိ၊ မည်၏။ ဒုတိယေန၊ ၂-ခုမြောက်ဖြစ်သော။ အတ္တေန၊ အနက်အားဖြင့်။ တေဿ၊ ဤသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သမ္မောဓိ၊ သိအပ်လတ္တံ့သော အထက်မဂ် သုံးပါးဟူသော။ ပရံ၊ အလွန်။ အယနံ ဂတိ၊ ရောက်အပ်သော တရားသည်။ (အတ္ထိံ) ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမ္မောဓိပရာယဏော၊ မည်၏။

၃၂။ ကေဝလေန၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်နှင့်မဖက် သက်သက်သော။ ကုလသဇ္ဇေန၊ ကုလသဒ္ဓါဖြင့်။ မဟာကုလမေဝ၊ အမျိုးကြီး အဆွေကြီးကိုသာ။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မဟာဘောဂကုလေသုယေဝ နိဗ္ဗတ္တတိတိ အတ္ထောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော၊ သည်။) အာဟ၊ ပြီ။

၃၃။ ခန္ဓဗိဇ် နာမ၊ ခန္ဓဗိဇ်မည်သည်။ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်တည်း။ ဣဟဋ္ဌကနိဇ္ဈာနိကဝသေနေဝ ဣမသ္မိံ ဌာနန ကထိတာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ (အဓိပ္ပါယ်-၌ စပ်။) သဇ္ဈာနကော၊ ဈာန်နှင့်တကွဖြစ်သော သောတာပန်သည်။ အဇ္ဈတ္တသံယောဇနသမုစ္ဆေဒေ၊ အဇ္ဈတ္တသံယောဇနကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်းကို။ အကတေပိ၊ မပြုအပ်သေးပါသော်လည်း။

တည်း။ မဂ်သည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာတည်း။ ဤသို့ သစ္စာ ၄-ပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ရာ၌ ရအပ်ပြီးသော သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပကတူပ-နိဿယသတ္တိဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အား ကျေးဇူးပြု၏။ ဤသို့ ကျေးဇူးပြုခြင်းကို အယနံ နိဿယော(မှီရာ)ဟု ဆိုသည်။

အနုဋီကာ။ ။ ပထိနာဝသိဝ္ဋကိ ဝေသပစ္စဝေက္ခဏာယ သမုဒယသစ္စံ ဝိယံ ဒုက္ခသစ္စမ္ပိ ပစ္စဝေက္ခိတံ တောတိ သစ္စဗ္ဗယပရိယာပန္နတ္တာ ကိလေသာနန္တိ အာဟ။ စတုသစ္စပစ္စဝေက္ခဏာဓိနန္တိ။ အာဒိ-သဇ္ဇေန ဖလပစ္စဝေက္ခဏ (သစ္စာ ၄-ပါးမှ လွတ်သော ဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်မှု) ဥပရိမဂ္ဂဖလဓမ္မေ စ (အထက် မဂ်ဖိုလ်တို့၏ ဥပနိဿယဖြစ်မှုတို့ကို ၎င်း) သင်္ဂဟာတိ။

အနာဂါမိသဘာဝေါ^၁၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တူသော အမျိုးရှိသည်။ ဝါ၊ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သဘောတူသည်။ အနာဝတ္ထိဓမ္မော၊ မြဟ္မာ့ပြည်မှ ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိသည်။ (ဟုတော၊ ရှိ။) ဣဓ၊ ဤ သောတာပန် အပြားကို ပြရာ၌။ ဂဏန္နပဂေါ၊ ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက် သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဟေဋ္ဌာ(၈)^၂၊ အောက်ကာမဘုံ၌၎င်း။ ဥပရိ စ၊ အထက် ကာမဘုံ၌၎င်း။ သံသရဏကော၊ ကျင်လည်သော။ ကာမဘဝဂတော၊ ကာမဘုံသို့ ရောက်သော။ ဝါ၊ ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော။ ဟိနဇ္ဈာနကော၊ ယုတ်လျော့သော ဈာန်ရှိသော သောတာပန်သည်။ ဣဓ၊ ဤ သောတာပန် အပြားကို ပြရာ၌။ ဂဏန္နပဂေါ၊ ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။

၃၄။ ယံ ဝတ္ထုဗ္ဗန္တိ(ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ဒွိဟိ ကာရဏေဟိ တန္တ-
 တာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗောတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ ယံ၊ အကြင်စကားသည်။ ဝါ၊
 ကို။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်၏။ (တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသော
 စကားကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝုတ္တမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။) ဣတိ
 အတ္ထော၊ နက်။

၁။ အနာဂါမိသဘာဝေါ။ ။သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဣတ္ထု သံယောဇဉ်
 ဖြစ်သော ကာမရာဂသံယောဇဉ်စသည်ကို အကြွင်းမဲ့
 မပယ်နိုင်သေး။ ထိုသို့ မပယ်နိုင်သေးသောကြောင့် ကာမဘုံ၌ပင် ထပ်၍ ဖြစ်ဖွယ်
 ရှိ၏။ သို့သော် သောတာပန် မဖြစ်ခင်ကဖြစ်စေ၊ ဖြစ်ပြီးမှဖြစ်စေ ဈာန်ရသောကြောင့်
 ထို သောတာပန် သေပြီးသောအခါ မြဟ္မာ့ဘုံသို့ ကေန်ရောက်ရလိမ့်မည် မြဟ္မာ့ပြည်သို့
 ရောက်ပြီးသောအခါလည်း “မြဟ္မာလောကဂတော ဟေဋ္ဌာ၊ အရိယာ နောပပဇ္ဇေရေ” နှင့်
 အညီ အောက်အောက်ဘုံသို့ မပြန်လာတော့။ ထို့ကြောင့် သောတာပန် ဖြစ်စေကာမူ
 အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သဘောတူသည်ဖြစ်၍ မြဟ္မာ့ပြည်မှ ပြန်လည်ခြင်းသဘော
 မရှိတော့။ ထို့ကြောင့် ဤ သတ္တကုတ္တုပရမ စသည် အပြား၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို မယူရ။

၂။ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ ဝ (ပေ) ဂဏန္နပဂေါ။ ။ဟေဋ္ဌာ၊ ဥပရိ-ဟု ဆိုသော်လည်း
 “ဥပရိ”အရ မြဟ္မာ့ပြည်ကို မယူရ။
 “ကာမဘဝဂတော ဟိနဇ္ဈာနကော”ကို ထောက်၍ ဈာန်မရသော ကာမဘဝ၌
 ကျင်လည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် “ဥပရိ”အရ အထက်
 နတ်ပြည်ကို ဆိုလိုသည်ဟု မှတ်ပါ။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသာ ဤသတ္တကုတ္တုပရမ အစရှိသော
 အရေအတွက်သို့ ကပ်ရောက်သည်ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုလိုသည်။

၃၆။ ဥပပန္နံ ဝါ သမနန္တဏှာတိ။ ကား။ ဧတေန ပုဂ္ဂလေန၊ ဤအနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပပန္နံ ဝါ၊ ပဋိသန္ဓေနေသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည်သော် လည်း။ ဟောတိ။ အထ၊ ဖြစ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌။ သမနန္တရာ၊ အခြားမဲ့၌။ အရိယမဂ္ဂံ၊ အရိယမဂ်ကို။ သဉ္စနေတိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်စေ၏။ အပ္ပတ္တံ ဝါ ဝေမဇ္ဈံ အာယုပ္ပမာဏန္တိ။ ကား။ တဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ထိုအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာယုပ္ပမာဏံ၊ အသက် အတိုင်းအရှည်သည်။ ဝေမဇ္ဈံ၊ အလယ်သို့။ အပ္ပတ္တံ၊ မရောက်သေးသည်။ ဟောတိ။ ဣတ္ထန္တရေ၊ ဝေမဇ္ဈံသို့မရောက်မီ ဤအတွင်း၌။ အရိယမဂ္ဂံ၊ ကို။ သဉ္စနေတိ၊ ၏။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ ဣတ္ထံ ဤ အန္တရာ ပရိနိဗ္ဗာယ်နိဇ္ဈေသ၌။ ပါဠိ အတ္ထော၊ ပါဠိတော်၏အနက်တည်း။ ပန၊ ကား။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ အပ္ပတွာ' နဒိ' ပဗ္ဗတောတိ ဝိယ၊ ဟူသော ပုံစံကဲ့သို့။ အာယုပ္ပမာဏံ၊ သည်။ ဝေမဇ္ဈံ၊ သို့။ အပ္ပတ္တံ၊ မရောက်သေးသည်။ ဟူတွာ ဝါ၊ ဖြစ်၍သော်လည်း။ (အရိယမဂ္ဂံ သဉ္စနေတိ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ သို့။ ပရသဒ္ဓယောဂေ၊ အာယုပ္ပဗာဏဟူသော ပုဗ္ဗ၏ ဝေမဇ္ဈဟူသော ပရနှင့် ယှဉ်ရာ၌။ ပရတော၊ ပရဖြစ်သော ဝေမဇ္ဈနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ ဘူတောံ၊ ဖြစ်သော။ ဝစနသေသဘူတော၊ သဒ္ဓါကြွင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဟူတွာသဒ္ဓေါ၊ ဟူတွာ သဒ္ဓါကို။ ပယုတ္တော၊ ယှဉ်စပ်အပ်၏။ ဝါ၊ သုံးစွဲအပ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ [ဤ အဓိပ္ပာယ်ကို ပရာဝရယောဂေ စ-သုတ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်ပြီးမှ သိနိုင်ပါမည်။]

၃၇။ ဥပဟစ္စာတိ တေဿ၊ ဟူသော ဤပုဒ်၏။ ဥပဂန္ဓာ၊ ကပ်ရောက်၍။ (အရိယမဂ္ဂံ သဉ္စနေတိ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ သည်။ (ဟောတိ။) တေန၊

၁။ ဥပပန္နံ ဝါ (ဝေ) သဉ္စနေတိ။ ။ ဥပပန္နံ ဝါ သမနန္တဏှာကို အဋ္ဌကထာ၌ တဝါကျတည်းဖြစ်အောင် အနက်ဖွင့်ထား သော်လည်း ဋီကာက ၂-ဝါကျခွဲထားသည်။ ဧတေန ပုဂ္ဂလေန ဟူသော အဝတ္ထ ကတ္တားကိုထောက်၍ ဥပပန္နံကိုလည်း တာဝသောနေ ကြံရသည်။

၂။ အပ္ပတ္တံ ဝါ (ဝေ) သဉ္စနေတိ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ တဝါကျတည်း ဖွင့်ထားသော် လည်း ဋီကာက ဟောတိ-ကြိယာထည့်၍ ၂-ဝါကျပင် ခွဲထားသည်။ ဤသို့ အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံနှင့် မတူသောကြောင့် “အယမေတ္ထ ပါဠိအတ္ထော”ဟု မိမိအဖွင့်ကို နိဂုံးအုပ်ထားသည်။

၃။ အဋ္ဌကထာယံ ပန။ ။ “အဋ္ဌကထာ၌ကား အဘယ်သို့ သိရပါမည်နည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အဋ္ဌကထာယံ ပန”စသည်ကို မိန့်သည်။ အဋ္ဌကထာဝယ် ပဌမဝါကျကို ဖွင့်ရာ၌ “ဟူတွာ”ဟု ထည့်ဝါ၌ မပါပဲ ပြီးသောကြောင့် အထူးမပြောတော့ပဲ ဟူတွာ ထည့်ရသော ဓုတိယဝါကျအတွက်သာ အဋ္ဌကထာအလိုကို ပြနေရသည်။

ထို ဥပဟစ္စ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်။ ဝေမဇ္ဈာတိက္ကမော၊ အသက်တမ်း၏ အသယ်ကို လွန်ခြင်းသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ကာလကိရိယောပဂမနဂ္ဂ၊ သေခြင်းကို ပြုရာကာလသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူ အပ်သည်။ ဟောတိ၊ တေန၊ ကြောင့်။ အတိက္ကမိဘူ ဝေမဇ္ဈန္နိအာဒိ၊ အစ ရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ [ဤ၌ ဝေမဇ္ဈာတိက္ကမ-ကို ဥပဟစ္စ ကာလကိရိယာဖြင့် သိမ်းယူ၏ဟု ဆိုသောကြောင့် ဥပဟစ္စ ဝါ-ဟု ဝေမဇ္ဈာတိက္ကမ-မှ တစ်ကပ် မဟုတ်ကြောင်း သိသာ၏။ ထို့ကြောင့် ဥပဟစ္စ ဝါ-ဟု ဝါ-သဒ္ဓါ ရှိသင့်မည် မထင်။]

၄၀။ ဥဒ္ဓံဝါဟိဘာဝေနာတိ၊ ကား။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက် ပြုဟော့တုံသို့။ ဝဟတိ၊ ဆောင်တတ်၏။ ဣဘိ၊ ကြောင့်။ ဥဒ္ဓံဝါဟိ၊ မည်၏။ တဏှာဒသတံ၊ တဏှာသောတသော၎င်း။ ဝဋ္ဋသောတံ ဝါ၊ ဝဋ္ဋသောတသော၎င်းတည်း။ [ဥဒ္ဓံဝါဟိ အရ တဏှာသောတ ဝဋ္ဋသောတ ရသည်-ဟူလို။] တဿ၊ ထို တဏှာ သောတ၏။ ဝါ၊ ထို ဝဋ္ဋသောတ၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ တေန ဥဒ္ဓံဝါဟိဘာဝေန၊ ထိုအထက်ပြုဟော့တုံသို့ဆောင်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဥဒ္ဓံ အဿ အတ္ထိ-၌ စပ်။) ဣဘိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို၊ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ အဝိဟေသု၊ အဝိဟာပြုဟော့တုံတို့၌။ ဥဒ္ဓံသောတော၊ ဥဒ္ဓံသောတ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တတ္ထ၊ ထိုအဝိဟာပြုဟော့တုံတို့၌။ ပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းရှိသည်။ ယဒိပ န ဟောတိ၊ အကယ်၍မူလည်း မဖြစ် ပါပေ။ (ပန၊ ထိုသို့ မရှိပါသော်လည်း။) ယတ္ထ ဝါ တတ္ထ ဝါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော ပြုဟော့တုံ၌။ ဝါ၊ သို့။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ ပရိနိဗ္ဗာယတု၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်စံဝစေ။ ပရိနိဗ္ဗာယိနော၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းရှိသော။ တဿ၊ ထိုဥဒ္ဓံသောတအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိတံ၊ အသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယိပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိတာ စ၊ သသင်္ခါရ

အပ္ပတ္တာ နဒိ° ပဗ္ဗတော ဝိယး ။ စာအုပ်ဘို့၌ “အပ္ပတ္တာ ပဗ္ဗတံ နဒိ°”ဟု ရှိသော်လည်း ပရာဝရယောဂေ စ-ဟူသော ပါဏိနီသုတ်၏ ပုံစံဖြစ်သောကြောင့် “အပ္ပတ္တာ နဒိ° ပဗ္ဗတော ဝိယ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိပါစေ။ ဆိုလိုရင်းကား-“ဝိဇ္ဇာတောင်သည် ဂင်္ဂါမြစ်သို့ မရောက်ပဲ (ဂင်္ဂါမြစ်၏ ဤဘက်၌)တည်၏”ဟူရာဝယ် “အပ္ပတ္တာ”ဟူသော တွာ-ပစ္စယန္တပုဒ်ကို သုံးစွဲထား သကဲ့သို့၊ ထိုအတွဲ “အာယုဗမာဏံ ဝါ ဝေမဇ္ဈိ အပ္ပတ္တံ”၌လည်း “ဟုတ္တာ”ဟူသော တွာ-ပစ္စယန္တပုဒ်ကို (အဋ္ဌကထာဆရာ)ထည့်၍ သုံးစွဲထားသည်-ဟူလို။ အပ္ပတ္တာ နဒိ° ပဗ္ဗတောနှင့်လိုက်အောင် “အပ္ပတ္တံ ဟုတ္တာ”၌လည်း “အပ္ပတ္တာ”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ [“ပရာဝရယောဂေ”သုတ်၏ အကျယ်ကို အဘယာရာမဆရာတော်၏ မောဂ္ဂဏှာန် နိဿယ ခါဒိကဏ္ဍ(၆၂)သုတ်၌ ရှုပါ။ ထို မောဂ္ဂဏှာန်နိဿယကိုမိ၍ ရူပသိဒ္ဓိတာသဒ္ဓိကာ ပုဗ္ဗဘာလေကတတ္ထုကာန်-သုတ်၌လည်း ပြထားပါသည်။]

ပရိနိဗ္ဗာယ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ အတ္တိ။ ဣတိ။ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို အဝိဟာဗြဟ္မာ့တုံတို့၌။ ဒသ၊ တကျိပ်ကုန်သော။ အနာဂါမိနော၊ တို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ အပ်ကုန်ပြီ။ အတပ္ပါဒီသုပိ၊ အတပ္ပါ အစရှိသော ဗြဟ္မာ့တုံတို့၌လည်း။ ဝေ၊ ဤအတူတည်း။

အနုပဟစ္စတလာတိ၊ ကား။ အပ္ပတ္တတလာ၊ မရောက်အပ်သော မြေအပြင်ရှိ သည်။ (“ဟုတ္တာ ပရိနိဗ္ဗာယ်တိ”၌ စပ်။)....အသင်္ခါရသသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယ်နိံ ၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယ်၊ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယ် အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ လဟုသာ- လဟုသဂတိတာ ဝေ၊ လျင်မြန်သော အာယုဂတိ၊ ဉာဏဂတိ၊ မလျင်မြန် သော အာယုဂတိ၊ ဉာဏဂတိရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုပင်။ ပရိတ္တဝိပုလတိဏကဋ္ဌ- ဈာပကပပွင့်ကာသဒိသတာ၊ အနည်းငယ်သော မြက်ထင်းတို့ကို လောင်စေ တတ်သော မီးဖွားနှင့်တူသည်၏ အဖြစ်၊ ပြန့်ပြောသော မြက်ထင်းတို့ကို လောင်စေတတ်သော မီးဖွားနှင့် တူသည်၏အဖြစ် ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာဝ ၂၊ ဖြစ်ပြီး၍သာလျှင်။ (ဖြစ်ပြီးလျှင် ဖြစ်ပြီးချင်းပင်။)

၀။ အသင်္ခါရ (ပေ) သဒိသဇာ။ ။ [အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ လဟုသာ- ဂတိတာ၏ ပရိတ္တဝိဏကဋ္ဌဈာပကပပွင့်ကာ နှင့်တူပုံ၊ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလဟုသဂတိတာ၏ ဝိပုလတိဏကဋ္ဌဈာပက- ပပပွင့်ကာနှင့်တူပုံကို အစဉ်အတိုင်းတုံပါ။] အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဉာဏ်ထက် ၏။ လျင်မြန်သော အာယုဂတိ၊ ဉာဏဂတိ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အယမုစေတုထွက်သွားသော မီးဖွားကလေး၏ အနည်းငယ်သော တိဏကဋ္ဌကို လွယ်ကူ လျင်မြန်စွာ လောင်စေ ခြင်းနှင့်တူအောင် သင်္ခါရပယောဂ မကူစွက်ရပဲ ကိလေသာကို ငြိမ်းစေနိုင်သည်။

သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကား ထိုမျှလောက် ဉာဏ်မထက်သောကြောင့် လျင်မြန် သော အာယုဂတိ၊ ဉာဏဂတိ မရှိရကား ကျယ်ပြန့်သော တိဏကဋ္ဌအပေါ်၌ ကျပြီးမှ နှေးစွာ လောင်စေရသော မီးနှင့်တူအောင် သင်္ခါရပယောဂ ကူစွက်၍ ကိလေသာ တို့ကို ငြိမ်းစေရသည်။ [လဟုသာလဟုသဂတိတာတိ လဟုကာလဟုကာယဂတိတာ လဟုသာလဟုသဉာဏဂတိတာ ဝါ-အနု။] [စာအုပ်တို့၌ “ဂတိကာ”ဟုချည်း ရှိသော်လည်း ရှေးနိဿယ၌ “ဂတိတာ”ဟု ရှိ၏။ ထိုသို့ ရှိခြင်းသာ စာသွားလည်း မှန်၊ အဓိပ္ပာယ်လည်း မှန်သည်။ လဟုသာဂတိ ယေသန္တိ လဟုသဂတိ၊ လဟုသဂတိနိ ဘာဝေါ လဟုသဂတိဘာ၊ အလဟုသဂတိတာ၌လည်း နည်းတူ။]

၂။ န ဥပ္ပဇ္ဇိတွာဝ (ပေ) မတ္တတာ။ ။ ဤဝါကျ၌ ဥပမာသက်ဝယ် အဓိမတ္တတာ ဝိယ၏ သမ္ပန်ကို “ပပဋိကာယ”ဟုထည့်၍ အနဓိမတ္တဘာ ဝိယ ၏ သမ္ပန်ကို အဋ္ဌတထာ၌လာသော အင်္ဂါရော၊ ဇာလာတို့ကို (အင်္ဂါရသ ဇ.လာယ-ဟု) ထည့်ပါ။ ဥပမေယျတက်၌ သမ္ပန်ကို ရှေ့ဝါကျ၌ရှိသော အသင်္ခါရ သသင်္ခါရ-ပရိနိဗ္ဗာယ်နိ-ကို လိုက်စေ၍ န-၏ တုံဖက် ကြိယာကိုလည်း ရှေ့ဝါကျရှိ ဝေဒိတဗ္ဗာတို့ လိုက်စေပါ။ ဥပမာတို့သည် ဝိသဒိသုပမာများတည်း။

နိဗ္ဗာယနကာဒီဟိ၊ ငြိမ်းသေးမီးဖွား အစရှိသည်တို့ထက်။ အဓိမတ္တတာ ဝိယ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကဲ့သို့၎င်း။ သမုဒ္ဓံ၊ သမုဒ္ဓရာသို့။ ပတျာ၊ ရောက်၍။ ဝါ၊ ရောက်မှ။ နိဗ္ဗာနယကတော၊ ငြိမ်းသော မိကျီး မီးလျှံထက်။ အနဓိမတ္တတာ ဝိယ စ၊ မလွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကဲ့သို့၎င်း။ (ဧဝံ၊ တူ။) အန္တရာဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီဟိ၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ ပုဂ္ဂိုလ် သုံးယောက်၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်တို့ထက်၎င်း။ ဥဒ္ဓိသောတတော စ၊ ဥဒ္ဓိသောတပုဂ္ဂိုလ်ထက်၎င်း။ အဓိမတ္တနဓိမတ္တတာ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏အဖြစ်၊ မလွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ န (ဝေဒိတဗျာ)၊ မသိထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း- ကသွာ၊ ကြောင့်။ န ဝေဒိတဗျာ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တေ ဧဝံ၊ ထို အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ၊ ဥဒ္ဓိသောတ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ပင်။ အသင်္ခါရသသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီနော၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ်၊ သသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (န ဝေဒိတဗျာ၊ ထိုက်။) တတော မဟန္တတရေတိ ဝစနံ၊ ဟူသော စကားသည်။ တိဏကဋ္ဌ- ဈာပနသမတ္တပပဋိကာဒိယနတ္ထံ၊ မြက်ထင်းကို လောင်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော

ထိုကြောင့် အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ ၃-မျိုးနှင့် ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥပမာဖြစ် သေးမီးဖွားသည် အဆင့်ဆင့်လွန်သကဲ့သို့ အသင်္ခါရ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့က အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် သာလွန်၏ဟု မသိထိုက်ပါ။ ဥဒ္ဓိသောတ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥပမာဖြစ်သော မီးကျီး မီးလျှံသည် အကြီးဆုံးဖြစ်သကဲ့သို့ အသင်္ခါရ-သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဥဒ္ဓိသောတပုဂ္ဂိုလ်လောက် မကြီးကျယ် ဟုလည်းမသိထိုက်ပါ။

၁။ တေ ဧဝံ ဟိ (ပေ) ယိနောတိ။ ။ “ဘုကြောင့် မသိထိုက်ပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တေ ဧဝံ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ထို အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ ဝသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ပင် အသင်္ခါရ၊ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ၂-မျိုးကဲ့သည့်အတွက် အချင်းချင်း အရကောက် မထူးသော ကြောင့်တည်း။

၂။ တစတာ မဟန္တတရေတိ (ပေ) နတ္ထိ။ ။ သို့ဖြစ်လျှင် ဥပမာ ဝါကျ၌ အသင်္ခါရသသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ တို့အတွက်လည်း အဘယ်အကျိုးငှါ “တတော မဟန္တတရေ”ဟု သာ၍ ကြီးသော မီးဖွားဥပမာကို ပြုရပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တတော (ပေ) ဒဿ- နတ္ထံ”ဟု မိန့်သည်။ ဥပမာစကားသည် တိဏကဋ္ဌတို့ကို လောင်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော မီးဖွားကို ပြုခြင်း အကျိုးငှါသာ ဖြစ်၏။ တဆင့်ထက် တဆင့် သာလွန်-မသာလွန်ကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ မဟုတ်ပါ။ [ယဒိ ဧဝံ အသင်္ခါရသသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီနံ ဥပမာဝစနေ တတော မဟန္တတရေတိ ကသွာ ဝုတ္တန္တိ စောဇနံ သန္တာယာတ တတော မဟန္တ (ပေ) ဒဿနတ္ထန္တိ။-အနု။]

မီးဖွားကို ပြုခြင်းအကျိုးရှိ၏။ အဓိမတ္တနာဓိမတ္တဒဿနတ္တံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်၊ မလွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ကို ပြုခြင်းအကျိုးရှိသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

နော စဿ နော စ မေ သိယတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိကံ၊ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရ အစရှိသော။ ဟေတုပဉ္စကံ၊ အတိတ်ဖြစ်သော အကြောင်း ငါးပါးအပေါင်းသည်။ နော စေ အဿ၊ အကယ်၍ မဖြစ်ခဲ့အံ့။ (ဝေ သတိ၊ ဤသို့ မဖြစ်ခဲ့သော်။) ဝိညာဏာဒိကံ၊ ဝိညာဏ် အစရှိသော။ ဝတ္တမာနံ၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော။ ဣဒံ ဖလပဉ္စကံ၊ ဤ အကျိုးငါးပါးအပေါင်းသည်။ မေ ငါ၏။ ဝါ၊ ငါ၏အတွက်။ နော စ သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ ဣတိ အတ္တော၊ နက်။ [ရှေးနိဿယဝယ် “ဣဒံ နေရာ၌ “ဣမ၊ ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌” ဟု ရှိ၏၊ ကောင်းပါသည်။] တေန၊ ထို နော စဿ နော စ မေ သိယာ-ဟူသော စကားရပ်ဖြင့်။ အတိတဘဝသံသိဒ္ဓိတော၊ အတိတ်ဘဝ၌ ပြီးစီးသော။ ဒုက္ခသမုဒယတော၊ ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော အကြောင်းကြောင့်။ ဣမဿ ဒုက္ခဿ၊ ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ဖြစ်သော ဝိညာဏ် စသော ဒုက္ခ၏။ ပဝတ္တိဒဿနတော၊ ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူခြင်းကြောင့်။ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန၊ အကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသောသဘောကြောင့်။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတို့၏။ ဥဒယဒဿနပဋိပတ္တိ၊ ဖြစ်ပုံကိုရှုခြင်းဟူသော အကျင့်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဟေတိ၊ ၏။

န ဘဝိဿတိ န မေ ဘဝိဿတိတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ ဧတရဟိ၊ ယခု ဘဝ၌။ ဟေတုပဉ္စကံ၊ တဏှာအစရှိသော အကြောင်းငါးပါးအပေါင်းသည်။ ယဒိ န ဘဝိဿတိ၊ အကယ်၍ မဖြစ်အံ့။ (ဝေ သတိ၊ ဤသို့ မဖြစ်လသော်။) အနာဂတေ၊ အနာဂတ်ဘဝ၌။ ဖလပဉ္စကံ၊ ဝိညာဏ် အစရှိသော အကျိုး ငါးပါး အပေါင်းသည်။ မေ ငါ၏။ ဝါ၊ ငါ၏အတွက်။ န ဘဝိဿတိ၊ မဖြစ်တော့လတံ့။ ဣတိ အတ္တော၊ နက်။ ဧတေန၊ ဤ န ဘဝိဿတိ န မေ ဘဝိဿတိဟူသော စကားရပ်ဖြင့်။ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန၊ အကြောင်း တရားတို့၏ ချုပ်ခြင်းဟူသော သဘောကြောင့်။ (ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။) ဝယဒဿနပဋိပတ္တိ၊ ပျက်ပုံကို ရှုခြင်းဟူသော အကျင့်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ (ဟေတိ၊ ၏။)

ဝါ၊ တနည်း။ စတူဟိပိ၊ နော စဿ နော စ မေ သိယာ၊ န ဘဝိဿတိ၊ န မေ ဘဝိဿတိဟူသော လေးဝါကျတို့ဖြင့်လည်း။ ဧတရဟိ၊ ယခုဘဝ၌၎င်း။ အနာဂတေ စ၊ အနာဂတ်ဘဝ၌၎င်း။ အတ္တတ္တနိယနိဝါရဏဝသေန၊ အတ္တကို တားမြစ်ခြင်း၊ အတ္တ၏ ဥစ္စာ၏အဖြစ်ကိုတားမြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ သုညတာပဋိပတ္တိ၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျင့်ကို။ ဝုတ္တာ၊ အပ်ပြီ။

ယဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ ယံ၊ အကြင် ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဘူတန္တိ၊ ကား။ သသဘာဝံ၊ ပရမတ္ထသဘောနှင့် တကွဖြစ်သော။ (ခန္ဓပဉ္စကံ-၌ စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်ပြီးသော။ (ခန္ဓပဉ္စကံ-၌ စပ်။) ယထာ-ဒိဋ္ဌဥဒယဗ္ဗယံ၊ အကြင် အကြင် မြင်အပ်ပြီးသော အဖြစ်အပျက်ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ [ရှေ့၌ပြုအပ်ပြီးသော ဥဒယဒဿနပဋိပတ္တိ၊ ဝယဒဿနပဋိပတ္တိကို ရည်ရွယ်သည်။] ယထာဒိဋ္ဌသုညတံ ဝါ၊ အကြင် အကြင် မြင်အပ်ပြီးသော အတ္တမှကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ရှိသည်လည်းဖြစ်သေး။ [ရှေ့၌ ပြုအပ်ပြီးသော သုညတာပဋိပတ္တိကို ရည်ရွယ်သည်။] ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်။ ပရိကပ္ပိတဏှတ္ထိပုရိသသတ္တာဒိဘာဝရဟိတံ၊ ပုထုဇဉ်တို့ ကြံဆအပ်သော မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ သတ္တဝါ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်မှ ကင်းသော။ နာမရူပမတ္တံ၊ နာမ်ရုပ်မျှသာတည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ဝိဝဇ္ဇာနုပဿနာယ၊ ဝဋ်မှကင်းသောနိဗ္ဗာန်ကို အဖန်ဖန်မြင်တတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်။ ဝိဝဇ္ဇမာနသော၊ ပြန်လည်သောစိတ်ရှိသည်။ ဝါ၊ ဆုတ်နစ်သော စိတ်ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ) ဘူတံ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော။ တံ၊ ထို ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကို။ ဝါ၊ ထို ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၌ တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂကို။ ပဟောမိ၊ ပယ်စွန့်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဥပေက္ခံ၊ ဝိပဿနပေက္ခာကို။ ပဋိလတတိ၊ ရ၏။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏေန၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့်။ ဥပေက္ခာ-ကော၊ လျစ်လျူရှုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ။

ဘဝေ န ရဇ္ဇတိ၊ သမ္ဘဝေ န ရဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ အဝိသိဇ္ဈေ၊ မထူးခြားသော။ ဝါ၊ ညံ့သော။ (ဘဝေ၊ သာမညဘဝ၌၎င်း။) ဝိသိဇ္ဈေ၊ ထူးခြားသော။ ဝါ၊ မြင့်မြတ်သော။ ဘဝေ စ၊ ဝိသေသဘဝ၌၎င်း။ န ရဇ္ဇတိ၊ မတပ်မက်တော့။ ဣတိ၊ သို့။ ဧကစိ၊ အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ဘဝေါ၊ ဘဝသည်။ ဟဝေါ၊ ဘဝမည်၏။ အနာဂတော၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော။ ဇာတိယာ၊ ဇာတိကို။ ဂဟဏေန၊ ယူခြင်းဖြင့်။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်သော ဘဝသည်။ သမ္ဘဝေါ၊ သမ္ဘဝမည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဧထ ဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ဘူတမေဝ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကိုပင်။ တဝေါတိ၊ ဘဝဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ တဒါဟာဓော၊ ထိုဘဝ၏ အကြောင်းကို။ သမ္ဘဝေါ၊ သမ္ဘဝဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။) [သမ္ဘဝတိ ဝေသွာတိ သမ္ဘဝေါ၊ ဘဝ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း။] တသ္မိံ ဒုယေ၊ ထိုဘဝ သမ္ဘဝ ၂-ပါးအပေါင်း၌။ န ရဇ္ဇတိ၊ မတပ်မက်တော့။ ဣတိ၊ ဤပါဠိဖြင့်။ သေက္ခပဋိပတ္တိံ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်ကို။

(ဘဂဝါ) ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ဟိ၊ မှန်။ သသမ္ဘဝေ၊ သမ္ဘဝနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဘူတေ စ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်း၌လည်း။ ဝိရာဂေါ၊ မတပ်မက်ခြင်းသည်။ သေက္ခပဋိပတ္တိ၊ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်တည်း။ [စာအုပ်တို့၌ မပါသောကြောင့် ဘူတေကို ဆည်းဖို့ရာ “သမ္ဘဝေ”ဟုသာ ရှိသည်။ ရှေးနိဿယ၌ “သသမ္ဘဝေ၊ အကြောင်းတည်းဟူသော သမ္ဘဝနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဘူတေ စ၊ ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းတည်း ဟူသော ဘူတ၌၎င်း”ဟု ပေး၏။ ထိုအလို စ-သဒ္ဓါ မပါသင့်။]

ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ လျှောက်သနည်း။ ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ ဣဒံ ဤ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်။ ဘူတံ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ရှိသော နာမ်ရုပ်မျှသာ တည်း။ ဝါ၊ ကံ စသောအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်မျှသာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယထာဘူတံ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ။ သမ္ပပ္ပညာယ၊ မဖောက် မပြန် မှန်ကန်သော ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာဖြင့်။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ [အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာ၌ “သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂပညာယ”ဟု ဖွင့်၏။] ဣဒံ၊ သည်။ ဘူတံ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ယထာဘူတံ၊ စွာ။ သမ္ပပ္ပညာယ၊ ဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ဘူတဿ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါး၏ (အပေါ်၌)။ နိဗ္ဗိဒါယ၊ ငြီးငွေ့ခြင်းငှါ။ ဝိရာဂါယ၊ မတပ်မက်ခြင်းငှါ။ ဝါ၊ စက်ဆုပ်ခြင်းငှါ။ နိရောဓာယ၊ ချုပ်ခြင်းငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သည်။ ဟောတိ၊ တံ၊ ထို ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်။ အာဟာရသမ္ဘဝံ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ အကြောင်းဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ယထာဘူတံ၊ စွာ။ (ပေ) ဒိသ္မာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အာဟာရသမ္ဘဝဿ၊ ခန္ဓာငါးပါး၏ ဖြစ်ကြောင်း သမ္ဘဝ၏ အပေါ်၌။ [“တဒါဟာရ”ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိ ပျက်သား။ ပါဠိတော်ရင်း ကြည့်ပါ။] နိဗ္ဗိဒါယ၊ ငှါ။ ဝိရာဂါယ၊ ငှါ။ နိရောဓာယ၊ ငှါ။ ပဋိပန္နော၊ သည်။ ဟောတိ၊ တဒါဟာရနိရောဓာ၊ ထို ခန္ဓာငါးပါး၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။

၁။ တဒါဟာရသမ္ဘဝန္တိ။ ။ ဤပါဠိတော်၏အဖွင့် သံယုတ္တဋ္ဌကထာ၌ “ဣဒံ နာမာရတိ၊ တေ ခန္ဓပစ္စင်္က အာဟာရံ ပဋိစ္စ ငြိတံ၊ တသ္မာ တံ အာဟာရသမ္ဘဝံ နာမ ကတွာ ဒဿေတုံ ဣဒံ အာရတိ”ဟု ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် “တံ၊ ထို ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်။ အာဟာရသမ္ဘဝံ၊ ရှိ၏”ဟု နိဿယ၌ အနက်ပေးပါသည်။ ရှေးနိဿယ၌ကား “ဣဒံ၊ ဤတဏှာ အစရှိသော တရားသည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဤသို့ ထည့်၍) တဒါဟာရသမ္ဘဝန္တိ-ထိုဘူတ ဟူ၍ ဆိုအပ်၊ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၏ အကြောင်း ဟူ၍ ဆိုအပ်သော သမ္ဘဝ ဟူ၍”ဟု အနက်ပေး လေသည်။

(နိဗ္ဗေဒဓမ္မံ-၌ စပ်။) ယံ၊ အကြင် ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းသည်။ တူတံ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏။ တံ၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်။ နိဗ္ဗေဒဓမ္မံ၊ ချုပ်ခြင်းသဘောရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ယထာဘူတံ၊ စွာ။ (ပေ) သမ္ပပ္ပညာယ၊ ဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗေဒဓမ္မံ၊ ချုပ်ခြင်းသဘောရှိသော ခန္ဓာငါးပါး၏ အပေါ်၌။ နိဗ္ဗိဒါယ၊ ငှါ။ ဝိရာဂါယ၊ ငှါ။ နိဗ္ဗေဒဓမ္မံ၊ ငှါ။ ပဋိပနော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ ဝေ၊ ခေါ်၊ ဤသို့ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သေက္ခော၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ သို့။ အာဟ၊ အရှင်သာရိပုတြာ လျှောက်ပြီ။

အထုတ္တရီတိ၊ ကား။ အထ ဝေ အရဇ္ဇမာနော၊ ဤသို့မတပ်မက်လသော်။ ဥတ္တရိ၊ အထက်ဖြစ်သော။ သန္တံ၊ ငြိမ်းအေးသော။ ပဒံ၊ ရောက်သင့် ရောက် ထိုက်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ အနုက္ကမေန၊ ဝိပဿနာအစဉ်အားဖြင့်။ (လဒ္ဓါယ၊ ရအပ်သော။) မဂ္ဂပညာယ၊ မဂ်ပညာဖြင့်။ သမ္မာ၊ မဖောက်မပြုနီ ဟုတ်မှန်စွာ။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ စ ခေါ်၊ ထိုသို့ပင် မြင်ပါသော်လည်း။ အဿ၊ ထိုအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တံ ပဒံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။ သဗ္ဗေန၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံအကုန်အစဉ်။ န သစ္စိကတံ၊ မျက်မှောက် မပြုအပ်သေး။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) စတုတ္ထမဂ္ဂေနဝ၊ စတုတ္ထဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်သာ။ သစ္စိကာတဗ္ဗဿ၊ မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော။ တဿ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၏။ ဝါ၊ ကို။ တေန၊ ထိုအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အသစ္စိကတတ္တာ၊ မျက်မှောက် မပြုအပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ကေကနိဇ္ဈေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂-ဒုကနိဇ္ဈေသ အဖွင့်

၆၃။ ကဿစိ၊ တစုံတခုသော။ ကိလေသဿ၊ ကိလေသာ၏။ ဝါ၊ ကို။ အဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ၊ မခွါအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကဿစိ(ပိ)၊ တစုံတခုသော

၁။ အထုတ္တရီ။ ။အထ-ကိုး “ဝေ အရဇ္ဇမာနော”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဤဒီကာ အလို “အထုတ္တရီ”ပင်္ဂါသာ ပါဠိမှန်တည်း။ သို့သော် သတ္တက နိပါတ်၊ အဗျာတတဝဂ်၊ ပုရိသငတိသုတ္တ အင်္ဂုတ္တိရ်အဋ္ဌကထာ၌ကား “အတ္ထုတ္တရီ ပဒံ သန္တန္တိ ဥတ္တရိ သန္တံ နိဗ္ဗာနပဒံ နာမ အတ္ထိ၊ သမ္ပပ္ပညာယ ပဿတိတိ တံ သတ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂပညာယ သမ္မာ ပဿတိ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ထိုအဋ္ဌကထာအလို “အတ္ထုတ္တရီ”ဟု ရှိရလိမ့်မည်။ မဂ္ဂပညာယ-အရလည်း ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာ ၂-ပါးစုံကို ယူရလိမ့်မည်။

ကိလေသာ၏လည်း။ (ကထဋီ-၌ စပ်။) ဝါ၊ မူလည်း။ (အဝိမုတ္တော-၌ စပ်။) ကထဋီ၊ တစ်တခုသော အပြားအားဖြင့်။ (အောက်ထစ်ဆုံး ဝိက္ခမ္ဘန မျှဖြင့်လည်း။) အဝိမုတ္တော၊ မလွတ်သော၊ ကာမာဝေဝါ၊ သည်း။ (အဇ္ဈတ္တ နာမ-၌ စပ်။) အဇ္ဈတ္တဂဟဏဿ၊ အတ္တကိုစွဲမီ ရည်စူး၍ ယူခြင်း၏။ [အဇ္ဈတ္တ ၌ “အဝိ+အတ္တ” ခဲ့၊ “အတ္တကို စွဲမီရည်စူး၍” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဓမ္မသင်္ဂဏိ အဋ္ဌကထာ အဇ္ဈတ္တတိကံ အဖွင့်၌ ရှုပါ။] ဝိသေသပစ္စယော၊ ထူးသော အကြောင်းသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဇ္ဈတ္တ နာမ၊ အဇ္ဈတ္တ မည်၏။ တတ္ထ၊ ထို အဇ္ဈတ္တမည်သော ကာမာဝဋ်။ ဗန္ဓနံ၊ နောင်ဖွဲ့ကြောင်း တရားသည်။ အဇ္ဈတ္တသံယောဇနံ၊ အဇ္ဈတ္တသံယောဇန မည်၏။ တေန၊ ထို အဇ္ဈတ္တသံယောဇနနှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ ယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဇ္ဈတ္တ- သံယောဇနော၊ အဇ္ဈတ္တသံယောဇနမည်၏။ [သံမ္ပယုတ္တော-နေရာ၌ “သံ+ပ” တို့ အနက် မရှိသောကြောင့် “ယုတ္တော” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။ ‘ရှေးနိဿယ’၌ ကား “သံ+ပ” တို့ အနက်ရှိကြ၍ “အပြားအားဖြင့် မပြတ်ယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ပေးသည်။ “ယုတ္တော” အရ “ယှဉ်” ဟူသည်လည်း “ရှိခြင်း” ပင်တည်း။]

ဂ၃။ ကာရဏေန၊ ပြုအပ်သော ကျေးဇူးဟူသော အကြောင်းနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ပဝတ္တဟိတစိတ္တော၊ ဖြစ်သော စီးပွားနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အကာရဏဝစ္ဆလော၊ အကာရဏဝစ္ဆလမည်၏။ ဝါ၊ အကြောင်း မရှိပဲ မေတ္တာဖြင့် ချစ်ခင်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ အနာဂတံ၊ အနာဂတ် လည်း။ သမာနမ္ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ ပယောဇနံ၊ အကျိုးကို။ အပေက္ခမာနေော၊ ရှင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုရိမဂ္ဂ-ဟိတံ၊ စိတ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ယူအပ်ပြီးသော။ တံ ကတံ၊ ထိုကတမည်သော

၉။ အာအာရုဏံဝစ္ဆန္တော။ ။ “ဝစ္ဆော (သိနေဟော) ယသံ အတ္တိတိ” ဟု အဘိဓာနပုဒ်ဝိကာသုစိ-၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ သူတပါးက ပြုအပ်သော ကျေးဇူးမရှိသော်လည်း သူ့ကို မေတ္တာဖြင့် ချစ်ခင်နေသောကြောင့် သူ၏ စီးပွားကို လိုလားရကား ကျေးဇူးကို ရှေးဦးစွာ ပြုလေ့ရှိသော ပုဗ္ဗကာရီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်နိုင်သည်။ [မဇ္ဇိကဋီ “ဝစ္ဆတိ ကရေတိ သိလေနာတိ ဝစ္ဆလော” ဟု ပြု၏။ ကောင်းမည် မထင်။]

၉။ အနာဂတံ (ပေ) ဇာတညူ ဝေ။ ။ ကတညူ၏ သဒ္ဓါနက်မှာ “ပြုအပ်ပြီး သော ကျေးဇူးကို+သိသူ” ဟု ဖြစ်၏။ “ကရိဿတိ မေ” ဟု မျှော်လင့်ရာ၌ “ပြုအပ်ပြီး ကျေးဇူး မရှိပါတကား”။ အဘယ် ကြောင့် ကတညူ မည်ရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ပုရိမဂ္ဂဟိတံ တံ ကတံ ဥပါဒါယ” ဟု မိန့်သည်။ သူ ဆီက မရသေးသော်လည်း စိတ်ဖြင့် မှန်းမျှော်၍ ယူအပ် သော အနာဂတ် သူ ကျေးဇူးကိုပင် စိတ်ဖြင့် ယူအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် “ကတ” ဟု ခေါ်နိုင်ရကား ထို ကတကိုစွဲ၍ ကတညူပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်နိုင်သည်-ဟုလိ။

ကျေးဇူးကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ကတညူ ဝေ နာမ၊ ကတ္တညူ-
 ပုဂ္ဂိုလ်သာ မည်သည်။ ဟောတိ။ ပုဗ္ဗကာရီ၊ ပုဗ္ဗကာရီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 န(ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကရိဿတိ မေတိအာဒိ၊ အစရှိသော။
 (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။ တမောဇောတိ-
 ပရာယဏော၊ တမောဇောတိပရာယဏပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (ဝုတ္တော-၌ စပ်။) ဝါ၊
 သည်။ (ကရောတိ-၌ စပ်။) ပုညဖလံ၊ ရှေးကောင်းမှု၏ အကျိုးကို။
 အနုပဇိဝန္တော ဝေ၊ မှီ၍ အသက်မမွေးရသည်သာ။ (တမ-ဖြစ်နေသည့်အတွက်
 ရှေးကောင်းမှု အကျိုးကို မပို့ရပဲသာလျှင်။) (ဟုတွာ၊ ၍။) ပညာနိ၊
 ကောင်းမှုတို့ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗကာရီတိ၊ ဟူ၍။
 ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣဏံ ဒေမိတိ သည် ကရောတိတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ ဝေ၊
 ဤသို့ ကြေးပေးနေ၏ ဟူ၍။ သညံ၊ အမှတ်အသားကို။ အကရောန္တောပိ၊
 မပြုပါသော်လည်း။ ကရောန္တော ဝိယ၊ ပြုသကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ
 အတ္ထော၊ နက်။

၈၆။ အစ္စမံသံ လတိတွာ သူကရမံသန္တိ န ကုက္ကုစ္စာယတိတိ၊ ကား။
 အစ္စမံသန္တိ၊ ဝံသားဟူ၍။ ဣဒါနန္တောပိ၊ သိလျက်လည်း။ သူကရမံသန္တိ၊
 ဝက်သားဟူ၍။ န ကုက္ကုစ္စာယတိ၊ ကုက္ကုစ္စကို မပြု။ မဒ္ဒိတွာ၊ သိက္ခာပုဒ်ကို
 နှိပ်နှင်း၍။ ဝိတိက္ကမတိ၊ ကျူးလွန်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။
 ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ [ကုက္ကုစ္စပြုရုံမျှဖြင့် အာပတ်မသင့်သေး၊
 ကျူးလွန်မှ အာပတ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် “မဒ္ဒိတွာ ဝိတိက္ကမတိ” ဟု ဆိုသည်။]

၁။ အမောဇောတိပရာယဏော။ ။ ယခုဘဝ၌ အမျိုး အဆင်း ဥစ္စာ ပညာ၊
 အရာရာ၌ အောက်ကျသူကို မထင်ရှားသည့်
 အတွက် အမှောင်နှင့် တူသောကြောင့် တမပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ရ၏။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်
 ရှေးကံ၏ အကျိုးကိုမှီ၍ အသက်မမွေးရပဲ ယခုဘဝမှ ကုသိုလ်ကို ပြုယူ ဖြစ်သော
 ကြောင့် “ပုဗ္ဗကာရီ” ပုဂ္ဂိုလ် (ရှေးဦးစွာပြုသူ) ဟု ခေါ်ရသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ရှေးနိဿယ၌ မှောင်သော အောက်တန်းဘဝမှ လာသောကြောင့်
 “တမ” ဟု ဆိုထား၏။ သဂါထာဝဂ္ဂ ကောသလသံယုတ် အဋ္ဌ
 ကထာနှင့် မညီပါ။ အဋ္ဌကထာ သာဓကကို အဋ္ဌကထာ နိဿယ၌
 ပြထား၏။ ဤဘဝ၌ အရာရာ အထက်တန်း ရောက်သူကို။ “ဇော-
 တိ” ဟုခေါ်၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ထပ်၍ပြုရသဖြင့် “ဇောတိ-
 ပရာယဏ” ဖြစ်သူသည် ပြုအပ်ပြီးသော ရှေးကတကို သိရာ
 ရောက်သောကြောင့် ကတညူ ကတဝေဒိ- ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

၉၀။ တိတ္ထောတိ။ ကား။ နိဋ္ဌိတက္ခိတာယ၊ ပြီးပြီးသော ကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိရုဿုက္ခော၊ အားထုတ်ခြင်းမရှိသော။ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်။)

ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၃-တိကနိဒ္ဒေသ အပွင့်

၉၁။ သေသသံဝရဘေဒေနာတိ၊ ကား။ မနောသံဝရဘေဒေန၊ မနောသံဝရ၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ (ပါပမေဃာ-၌ စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ သတိသံဝရာဒိဘေဒေန၊ သတိသံဝရ အစရှိသည်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ [သတိသံဝရ-ဟူသည် မနောသံဝရ-အထူးပင်တည်း။ အာဒိ-ဖြင့် ဉာဏသံဝရ၊ ခန္တိသံဝရ စသည့် အဋ္ဌသာလိနိနိက္ခေပကဏ္ဍ၌လာသော သံဝရတို့ကို ယူ။] အကုသလသီလသမန္နာဂမေနာတိ၊ ကား။ ထပတိ၊ လက်သမား။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ သီလာ၊ သီလတို့ဟူသည်။ ကတမေ စ၊ အဘယ်တို့နည်း။ အကုသလံ၊ အကုသိုလ် ဖြစ်သော။ ကာယကမ္မံ၊ ကာယကံ၎င်း။ အကုသလံ၊ သော။ ဝစီကမ္မံ၊ ဝစီကံ၎င်း။ ပါပကော၊ ယုတ်မာသော။ အာဇီဝေါ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း၎င်း တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တေဟိ၊ ဟောတော်မူအပ်သော သီလတို့နှင့်။ သမန္နာဂမေန၊ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ (ပါပမေဃာ-၌ စပ်။)

တထာ ဟိ (ပေ) ဧဝံ သာသကံသမာစာရာ ဟောတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ သာသကော၊ ယုံမှားခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ သမာစာဇော၊ အကျင့်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ရှိ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

၉၄။ သမာနဝိသယာနံ၊ တူသော ဟောရာရှိကုန်သော။ (သောတာပတ္တိ ဖလဋ္ဌ စသောအားဖြင့် တူသော ဟောရာရှိကုန်သော။) ပုဂ္ဂလာနံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝိသေသ ဒဿန ဝသေန၊ အထူးကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ကာယသက္ခိတိ အာဒိကံ၊ ကာယသက္ခိ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ [သမာနဝိသယာနန္တိ ပဌမဖလောဒိကော သမာနော ဧဝံ ရူပေါ ဝိသယော ဧတေသန္တိ သမာနဝိသယာ၊ တေသံ-အနု။ (သောတာ-

၁။ တိတ္ထော။ ။ ပိဏနအနက်ကိုဟောသော တိပ-ဓာတ်သည်ပြည့်ဝခြင်း၊ တင်းတိမ် ရောင့်ရဲခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဥပမာ ထမင်းစားရာ၌ ဝ-နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တိတ္ထမည်သကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် အားထုတ်ဖွယ် ကိစ္စပြီးစီး၍ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ဝဖြိုးနေသောပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တူရကား “နိဋ္ဌိတက္ခိတာယ နိရုဿုက္ခော”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ အနုဋီကာ၌ “ ဂုဏပရိပူရိယာ ပရိပုဏ္ဏော ယာဝဒတ္ထော (အကြင် အကြင် အလိုအတိုင်း ပြီးစီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်) ဣစ တိတ္ထောတိ အာဟ “နိဋ္ဌိတက္ခိတာယ နိရုဿုက္ခောတိ”ဟု ဖွင့်သည်။

ပတ္တိ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်မှစ၍ အရဟတ္တ မဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်အောင် ကာယသက္ကံ၊ ဒိဋ္ဌိ-
ပုတ္တ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တ ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့ ဟောရာ အနက် တူသောကြောင့် ထို
၃-မျိုး၏ အတူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ ဟောတော်မူသည်။)]

၁၀၇။ သမာဓိ ဝါ အာဇီတိ၊ ကား။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ လောကုတ္တရ-
ဓမ္မာ၊ လောကုတ္တရာတရားတို့သည်။ ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်။ ဝါ၊ အစစ်
အမှန် အနက်အားဖြင့်။ သာသနံ၊ သာသနာတော်တည်း။ ဝါ၊ ဘုရားအဆုံး
အမ တော်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒတ္ထော၊ ထိုလောကုတ္တရာတရား ဟူ
သော အကျိုးရှိသော။ ပါဒကသမာဓိ၊ အခြေခံသမာဓိကို။ တဿ၊ ထို
လောကုတ္တရာဖြစ်သော သာသနာတော်၏။ အာဒိ၊ အစဟူ၍။ (သင်္ဂဟ-
ကာရေန) ဝုတ္တော၊ အပ်ပြီ။ တဒါသန္နတ္တာ၊ ထို လောကုတ္တရာ တရားနှင့်
နီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပဿနာ၊ ကို။ (အာဒိ၊ ဟူ၍။ သင်္ဂဟကာရေန
ဝုတ္တာ၊ အပ်ပြီ။ နောက် ဒုတိယနည်း၌ ဆိုအပ်ပြီ။) တဿ၊ ထို ပရမတ္ထ
သာသန၏။ မူလေကဒေသတ္တာ၊ အရင်းမူလ အစ၏အဖြစ်ဖြင့် တစိတ်တဒေသ
၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မဂ္ဂေါ၊ ကို။ (အာဒိ၊ ဟူ၍။ သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တော၊
အပ်ပြီ။ နောက်တတိယနည်း၌ ဆိုအပ်ပြီ။) [ထိုနည်း၌ မင်သည် လော-
ကုတ္တရဓမ္မဟူသော သာသနာ၏ အစလည်း ဟုတ်၏။ တစိတ်တပိုင်း အဖြစ်ဖြင့်
လည်း ပါဝင်၏။]

၁၀၈။ ဥစ္ဆင်္ဂေါ ဝိယ ဥစ္ဆင်္ဂပညော ပုဂ္ဂလော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ၊ ဟူသောစကား
ကို။ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်။) ဥစ္ဆင်္ဂသဒိသပညတာယ၊ ဝေ၊ ရင်ခွင်နှင့်တူသော ပညာ
ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာ။ ဝါ၊ ရင်ခွင်၌ ပညာနှင့်တူသောပညာ ရှိသည်
၏ အဖြစ်ကြောင့်သာ။ ပညာ၊ သည်။ (ဥစ္ဆင်္ဂေါ) ဝိယ၊ ရင်ခွင်နှင့်တူသကဲ့သို့။
ပုဂ္ဂလောပိ၊ သည်လည်း။ ဥစ္ဆင်္ဂေါ ဝိယ၊ ရင်ခွင်နှင့် တူသည်။ ဟောတိ။
(ကသ္မာ၊ နည်း။) တသ္မိံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ အစိရဋ္ဌာနတော၊
ကြာမြင့်စွာ မတည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့
သော အလိုဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ အပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ဥစ္ဆင်္ဂသဒိသ-
ပညောတိ အတ္ထောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။

၁၀၉။ စ၊ ဓက်။ ပညာ၊ သည်။ ဥစ္ဆင်္ဂသဒိသာ၊ ရင်ခွင်နှင့် တူသည်။
(ဟောတိ) ယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ။ ပညာ ဝေ၊ သည်ပင်။ နိက္ခန္ဓကုမ္ဘ-
သဒိသာ၊ မျောက်ထားအပ်သော အိုးနှင့်တူသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ သို့။
ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ (ကသ္မာ။) တတ္ထ၊ ထို ပညာ၌။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ အနုဝဋ္ဌာန-
ဓတာ၊ သက်ဝင်၍ မတည်ခြင်းကြောင့်တည်း။

၁၁၃။ ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိရဋ္ဌာနတော၊ ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ထိရဋ္ဌာနတော စ၊ ခိုင်မြဲစွာတည်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပါသာဏလေခသဒိသာ၊ ကျောက်၌ ရေးသားအပ်သောအရေးအသားနှင့်တူသော။ ပဗုပဗုဓနိဗ္ဗတ္တာ၊ သူတပါးတို့က မိမိအပေါ်၌ ပြစ်မှားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ကောဓလေခါ၊ တောဓ တည်းဟူသော အရေး အသားသည်။ (အတ္ထိ။) သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပါသာဏလေခပမသမန္နာဂတော၊ ကျောက်၌ ရေးအပ်သော အရေးအသားဟူသော ဥပမာရှိသော ကောနေင့် ပြည့်စုံသည်။ (ဟုတု၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။) ပါသာဏလေခပမောတိ၊ ပါသာလေခပမ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ ဣတရေပိ၊ ပါသာဏလေခပမ ပုဂ္ဂိုလ်မှတပါးကုန်သော ပထဝီလေခပမ၊ ဥဒကလေခပမပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း။ ဝေ၊ ဤအတူတည်း။

၁၁၄။ သုတာဒိဝတ္ထုရဟိတော၊ မာန်မာန်၏ တည်ရာဖြစ်သော သုတအစရှိသောဝတ္ထုမှကင်းသည်။ (ဟုတု၊ ၍။) တုစ္ဆဓာနော၊ အချည်းနီးသောမာနသည်။ ဝါ၊ ကို။ နဋ္ဌော ဝိယ၊ ကျူနှင့်တူ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ “နဋ္ဌော”တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ တေဿ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥဂ္ဂတော၊ အချည်းနီးတက်ကြွားသော။ သော နဋ္ဌော၊ ထိုကျူပင်နှင့် တူသော မာနသည်။ အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ သည်။ ဥဒ္ဓဋ္ဌော၊ မည်၏။

၁၂၂။ သိလကထာ စ နော ဘဝိဿတိတိ တ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော။ သိလကထာဘဝနံ၊ သိလကထာ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ပဌမာရမ္ဘော၊ ပဌမ စတည်၍ အားထုတ်ခြင်းသည်။ (သမာနောပိ၊ သော်လည်း။) ဒုဿိလေန၊ ဒုဿိလပုဂ္ဂိုလ်နှင့်။ သဟ၊ တကူ။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေန္တော၊ သည်။ (ဟုတု၊) နေဝ သိလကထာ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၁၂၃။ တတ္ထ တတ္တာတိ၊ ကား။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ သောဓေတဗ္ဗေ စ၊ သုတိသင်ထိုက်သည်လည်းဖြစ်သော။ (ပညာယ) ဝဇေတဗ္ဗေ စ၊ တိုးပွားစေထိုက်သည်လည်း ဖြစ်သော။ တသ္မိံ တသ္မိံ အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗေ၊ ထိုထို ချီးမြှောက်ထိုက်သောဌာန၌။ အဓိသီလံ၊ လွန်ကဲသောသီလကို။ [အနု၌ “အဓိသီလံ” ဟု ရှိ၏။] နိဿာယ၊ မှီ၍။ ဥပ္ပန္နပညာယ၊ ဖြစ်သော ပညာဖြင့်။ အနုဂ္ဂတာတိ နာမ၊ ချီးမြှောက်သည်မည်၏။ ဣတိ အတ္ထော။

၁၂၄။ ဂူထကူပေါ ဝိယ ဒုဿိလုန္တိ တေေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ဒုဿိလုဿ၊ သီလမရှိသူ၏ အဖြစ်၏။ ဂူထသဒိသတ္တမေဝ၊ မစင်နှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

၁၃၀။ နော စ သမ္မာ ပညပေတုံ သက္ကောန္တိတိ၊ ဟူသော စကားကို။ ယေတုယျေန၊ များသောအားဖြင့်။ (သမ္မာ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ။ ပညပေတုံ၊ ပညတ်ခြင်းငှါ။) န သက္ကောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်ကုန်။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [သရတင်္ဂစသော ဘုရားအလောင်းအရာကြီးတို့ကား မှန်ကန်စွာ ပညတ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် “ယေတုယျေန” ဟု ဆိုသည်။] ဝါ၊ တနည်း။ တထာဂတေ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဥပ္ပန္နေ၊ ပွင့်တော်မူလသော်။ တသ္မိံ၊ ထို မြတ်စွာဘုရား၌။ အနာဒရိယံ၊ လေးစားခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ သမာပတ္တိံ၊ သမာပတ်ကို။ ဥပ္ပါဒေတုံ၊ ဖြစ်စေခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ယမန္တဿ၊ လုံ့လပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အသမတ္တဘာဝံ၊ စေ့မိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။) ဝါ၊ တနည်း။ ပူရဏာဒယော၊ ပူရဏကဿပ အစရှိ ကုန်သော။ တိတ္ထိယာ၊ တိတ္ထိတို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) အဓိပ္ပေတော။

တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

၄-စတုက္ကနိဒ္ဒေသ အပွင့်

၁၃၁။ ပရေနံ၊ တပါးသော အာဏတ္ထ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော။ ဒုဿိလျံ၊ သိလမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ်ကို။ (ကတံ ဝိစိတံ) အာဏတ္ထိယာ၊^၁၊ စေခိုင်းခြင်းအားဖြင့်။ အတ္တနာ၊ မိမိဟူသော စေခိုင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုယ်တိုင်။ ပယောဂေန စ၊ ဝစီပယောဂဖြင့်။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီး ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အာဏတ္ထိယာ၊ စေခိုင်းခြင်းကြောင့်။ ပါပဿ၊

၁။ ပရေနံ ကတံ ဒုဿိလျံ။ [ပရေနာတိ၊ အညေန၊ အာဏတ္တေန၊ တိ အတ္ထော^၂ - အနု။] (စေခိုင်းတတ်သူမှ တပါးသော စေခိုင်းအပ်သူသည်။) ကတံ ဒုဿိလျံ-ပုဂ်ကို “ ပယောဂေန ကတံ ” ဝိစိတံ။

၂။ အာဏတ္ထိယာ အတ္တနာ စ။ [စေခိုင်းတတ်သူ၏ စေခိုင်းမှုကို “ အာဏတ္ထိ ” ဟု ဆို၏။ “ အတ္တနာ ” ကား စေခိုင်းတတ်သော အာဏာဂတည်း။ ထိုပြုအပ်ခဲ့သော ဒုဿိလျံကို စေခိုင်းတတ်သော မိမိကလည်း စေခိုင်းခြင်းဟူသော ဝစီပယောဂဖြင့် ပြုအပ်၏။ [အာဏတ္ထိယာ အတ္တနာ စာတိ အာဏာပကဿ အာဏတ္ထိယာ (စေခိုင်းခြင်းအားဖြင့်) အတ္တနာ စ (သည်လည်း) အာဏတ္တေန (စေခိုင်းမှုဖြင့်) ကတံ- အနု။ ထို့နောက် အနုဋီကာ၌ “ တဉ္စတဿ အာဏာပကဿ ယံ ဝစီပယောဂေန ကတန္တိ ယောဇနာ ” ဟု ရှိ၏။ ယခုရှိသော မူလဋီကာပါဌ်ကို ထိုအတိုင်း အနက်ပေး၍ မဖြစ်ပါ။]

၃။ ဣတိ (ပေ) ဒါယာဒေါ။ [ဤပြုအပ်ခဲ့သော အကြောင်းကြောင့် အထမြောက်သော ဒုဿိလျံ-ကံသည် စေခိုင်းသူအတွက် တဝက်အမွေခံ ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် တတော (ထို ၂-ယောက်ပေါင်းမှ အထမြောက်သော ဒုဿိလျံ-ကံ) ဥပခုဿ ဒါယာဒေါတိ ဝုတ္တော။

တိုးပွားစေအပ်သော မကောင်းမှု၏။ ဒါယာဒေါ၊ တဝက် အမွေခံကို။ တတော ဥပဗ္ဗဿ ဒါယာဒေါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။ [ဤ ပါဠိရှိအတိုင်း အနက်ပြေသော်လည်း အနုဋီကာဝယ် တမျိုး ယောဇနာထား သောကြောင့် ရှေးပါဠိက တမျိုးရှိဟန် တူသည်။]

၁၄၅။ အယန္တိ၊ အယံဟူသောပါဠိဖြင့်။ တေသု ပဌမောတိအာဒိကံ၊ တေသု ပဌမော အစရှိသော။ နယံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ။

၁၄၈။ ဒေသနာယ၊ ဒေသနာတော်ဖြင့်။ (သမ္မာဒနံ-၌ စပ်။) ဓမ္မာနံ၊ ဟောထိုက်သော တရားတို့၏။ (ဘာဝ-၌ စပ်။) ဉာဏဿ၊ ဉာဏ်အား။ ဝါ၊ ။ (အာပါတ-၌ စပ်။) အာပါတဘာဝံသမ္မာဒနံ၊ ရှေးရှုကျရောက်ကုန်သည် ၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်းသည်။ [သဒ္ဓတ္ထ-မဟုတ် ဉာဏုတ္ထါဋ္ဌနံ-ကို အဓိပ္ပာယ်ထူ ဖွင့်ခြင်းတည်း။] ဉာဏုတ္ထါဋ္ဌနံ၊ မည်၏။ သဟ ဥဒါဟဋ္ဌဝေလာယာတိ၊ ဟူ သောပါဠိ၏။ ဥဒါဟဋ္ဌဝေလာယ၊ ထုတ်ဖော်ဟောပြုအပ်ရာ အခါနှင့်သာ လျှင်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ၊ တသ္မိံ ကာလေ၊ ထို ထုတ်ဖော်ဟောပြုအပ်ရာ အခါ သည်း။ အနတိက္ကန္တေ ဝေ၊ မလွန်မိပင်။ (ဓမ္မာဘိသမယော-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။

၁၅၂။ တန္တိ၊ တံ-ဟူသောပါဠိဖြင့်။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော။ ဝစနံ၊ “ဉာဏဿ ဥပဋ္ဌိတဝစနမ္ပိ” ဟူသော စကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ။ [အဋ္ဌကထာ၌ “ဉာဏမ္ပိ ဉာဏဿ ဥပဋ္ဌိတဝစနမ္ပိ” ဟု ၂-မျိုးရှိ သည်တွင် တံ-ဖြင့် အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော ဉာဏဿ ဥပဋ္ဌိတဝစနံ”ကို ညွှန်ပြ သည်။] ကတမော၊ အဘယ်သည်။ လောကော၊ လောကမည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တော၊ ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဝါ၊ မေးအပ်သော်။ ဝုဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနံ၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့သည်။ (လောကော၊ လောကမည်၏။) ဣတိ၊ သို့။ မဟန္တံ၊ ကြီးစွာသော။ အတ္ထိ၊ အနက် အဓိ- ပွယ်ကို။ သင်္ဂဟေတွာ၊ သိမ်းယူ၍၊ ဌိဘဝစနံ၊ တည်သော စကားသည်။ အတ္ထယုတ္တံ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အနက်နှင့်ယှဉ်သောစကားမည်၏။ လုဇ္ဇတိ၊ ယှက် စီးတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ လောကော၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤစကားသည်။ ကာရဏယုတ္တံ၊ အကြောင်းနှင့်ယှဉ်သော စကားမည်၏။ [“လုဇ္ဇတိ” သဒ္ဓါ သည် လောက အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသော (သဒ္ဓပ္ပဝတ္ထိနိမိတံကို ပြသော) စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် “ကာရဏယုတ္တံ” ဟု ဆိုသည်။]

၁၅၆။ သဟိတာသဟိတဿာတိ၊ ကား။ သဟိတာသဟိတေ၊ အကြောင်း နှင့်စပ်သော စကား၊ အကြောင်းနှင့်မစပ်သော စကား၌။ (န ကုသလာ ဟောတိ-၌ စပ်။) [“ကုသလ” သဒ္ဓါသည် အာဓာရကို ဝဲခိုးတည်း။ ထို့ကြောင့်

“သဟိတာသဟိတဿ”၌ သဝိဘတ်ကို သတ္တမိအနက်၌ သက်စေရသည်။] ဝါ၊ တနည်း။ သဟိတာသဟိတဿ၊ အကြောင်းနှင့်စပ်သော စကား၊ အကြောင်းနှင့်မစပ်သော စကားကို။ ပရိစ္ဆိန္ဒနေ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း၌။ (“န ကုသလာ ဟောတိ”၌ စပ်။ ဤအလို ဝိဘတ်နက်မပြောင်းပဲ “ပရိစ္ဆိန္ဒနေ”ထည့်ပါ၌ လည့်၍ အနက်ပေးရသည်။) ဒွေယေဝါတိ၊ ကား။ ဒုတိယစတုတ္ထာယေဝ၊ ဒုတိယဓမ္မကထိက၊ စတုတ္ထဓမ္မကထိက တို့သည်သာ။ (“သဘာဝဓမ္မကထိကာ”၌ စပ်။) ဒေသကသာဝကသမ္ပတ္တိယာ၊ တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ တရားနာပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ ပြည့်စုံသည့်အတွက်။ ဗောဓေတုံ၊ သစ္စာ ၄-ပါး တရားတို့ကို သိစေခြင်းငှါ။ သမတ္တတာယ၊ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သဘာဝဓမ္မကထိကာ၊ အစစ်အမှန်ဖြစ်သော ဓမ္မကထိကတို့တည်း။ သစ္စဓမ္မကထိကာ၊ မှန်သော ဓမ္မကထိကတို့တည်း။ ဣတိ အတ္ထော။

၁၅၅။ ကုသလဓမ္မဟိ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့်။ စိတ္တဿ၊ စိတ်ကို။ ဝါသနာ၊ ထုံစေခြင်းသည်။ ဘာဝနာ၊ ထုံစေခြင်းသည်။ ဝါသဓရံ၊ မည်၏။ အယံ ပါပပုဂ္ဂလောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ စတုတ္ထော၊ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ပဌမော၊ ပဌမပုဂ္ဂိုလ်ကို။ န ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ ပဌမော၊ ပဌမပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဝိသံဝါဒေတုကာမော၊ ချွတ်ယွင်းစေခြင်းငှါ အလိုမရှိသော။ ဝေရုဉ္စုပြာဟ္မဏသဒိသော၊ ဝေရုဉ္စုပုဏ္ဏားနှင့်တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဓိပ္ပေတော၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ တနည်း။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အယံ ပါပပုဂ္ဂလောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ စတုတ္ထော၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ ပဌမော၊ ကို။ န ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဌမော၊ ကို။ အဝိသံဝါဒေတုကာမော၊ သော။ ဝေရုဉ္စုပြာဟ္မဏသဒိသော၊ ကို။ အဓိပ္ပေတော၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုတ္ထော၊ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝုတ္တော၊ ပဌမော၊ ကို။ န ဝုတ္တော၊ အပ်။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ၏။

၁၅၆။ ပုဂ္ဂလေပိ အရိယာနံ အဘိက္ကမနာဒိသဒိသတာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ပုဂ္ဂလေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၌။ အဘိက္ကမနာဒိနံ၊ အဘိက္ကမန အစရှိသည်တို့၏။ အရိယာနံ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ အဘိက္ကမနာဒိသဒိသတာ၊ အဘိက္ကမန အစရှိသည်တို့နှင့် တူသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော။ ဝါ၊ တနည်း။ အရိယာနံ၊ တို့၏။ အဘိက္ကမနာဒိနာ၊ အဘိက္ကမန အစရှိသည်အားဖြင့်။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ သဒိသတာ၊ တူသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ ထိုကြောင့်။ သဒိသဘိက္ကမနာဒိတာ၊ တူသော အဘိက္ကမန အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော။ [ပဌမနည်း၌ ပုထုဇဉ်၏

အရိယာနှင့် အဘိက္ကမန၊ အစရှိသည်ချင်း တူသည်။ ဒုတိယနည်း၌ အဘိက္ကမန အစရှိသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်ချင်းတူသည်”ဟု မှတ်ပါ။]

၁၆၆။ ဒုဿီလံ၊ သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒုဿီလော၊ သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တော၊ ပြောဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘူတံ၊ ထင်ရှားရှိသော အပြစ်ကို။ ဘာသတိ၊ ပြောဆိုသူမည်၏။ ပါဏာတိပါတေန၊ ပါဏာတိပါတအားဖြင့်။ ဒုဿီလံ၊ သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဒိန္နာဒါနေန၊ အဒိန္နာဒါနအားဖြင့်။ ဒုဿီလော၊ သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အဝတ္တော၊ မပြောဆိုမူ၍။ ပါဏာတိပါတေန၊ ပါဏာတိပါတအားဖြင့်။ (ဒုဿီလော၊ တည်း။) ဣတိ ဝေ၊ ဤသို့သာ။ ဝဒန္တော၊ သည်။ တစ္ဆံ၊ မှန်ကန်သောအပြစ်ကို။ ဘာသတိ နာမ၊ ပြောဆိုသူမည်၏။ ယံ ဣဒံ၊ အကြင် စကားရပ်ကို။ ကာလေနာတိ၊ ကာလေန ဟူ၍။ [ယော တတ္ထ အဝဏ္ဏော၊ တမ္ပိ ဘဏတိ ကာလေန၊ ယောပိ တတ္ထ ဝဏ္ဏော၊ တမ္ပိ ဘဏတိ ကာလေန၊ ဟူ၍။] (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တဩ တသ္မိံ ဝစနေ၊ ထိုကာလေန ဟူသော စကားရပ်၌။ ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကာလေန ဘဏတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကိဒိသော၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ရူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပါလိမ့်မည်နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝိစာရဏာယ၊ စိစစ်ခြင်းသည်။ သတိ။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ။ ကာလညူ ဟောတိတိအာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယမိဒိ ကာလေနာတိ ဝုတ္တံ။ တဩ ယော ပုဂ္ဂလောတိအာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေ)အာဟ။

၁၆၇။ အာဂမနုပိပတ္တိ နာမ၊ မည်သည်။ ကမ္ပံ၊ ရှေးကံတည်း။ ပုဗ္ဗုပ္ပန္နပစ္စယပိပတ္တိ၊ မည်သည်။ သုက္ကသောဏိတံ၊ မိဘတို့၏သုက်သွေးတည်း။ ပဝတ္ထော၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ ပစ္စယာ၊ အကြောင်းတို့တည်း။ ပဝတ္ထပစ္စယာ၊ တို့။ ဝါ၊ တနည်း။ ပဝတ္တဿ၊ ပဝတ္တိအခါ၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပစ္စယာ၊

၁။ အိဒံ ကာလေနာတိ ဝုတ္တံ။ ။ပါဠိရှိအဘိဓာန်တွင်“ယမိဒံ”အရ က“ယော တတ္ထ အဝဏ္ဏော (ပေ) တဏတိ ကာလေန” ဟူသော ဝါကျတခုလုံး ရ၏။ ကာလေနာတိ အရကား “ကာလေန”တပုဒ်သာ ရ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဣန္ဒြိယ အာတာရတို့ အရ တွဲနေသောကြောင့် “ကံ၊ အာကာရ၊ ထို နှစ်ဝ၊ အရမကွဲချေ”ဟူသော ဥပဒေသနှင့် ဆန့်ကျင်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ကာလေနာတိကို ယမိဒံနှင့် အရ တူအောင် “ယော တတ္ထ အဝဏ္ဏော၊ တမ္ပိ ဘဏတိ ကာလေန။ ယောပိ တတ္ထ ဝဏ္ဏော၊ တမ္ပိ ဘဏတိ ကာလေန”ဟု အနုဋီကာ ဖွင့်ရ သည်။ ကိဒိသောတိ-နောက်၌ “ဝိစာရဏာယ တဿ”ကိုလည်း အနုဋီကာအတိုင်း ထည့်သည်။

အကြောင်းတို့တည်း။ ပဝတ္တပစ္စယာ၊ တို့။ အာဟာရဓာယော၊ အာဟာရ အစရှိသည်တို့တည်း။ [အဋ္ဌကထာ၌ “ပဝတ္တိပစ္စယာ” ဟု ရှိ၏။] ဇောတေတိ၊ လင်းတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဇောတိ၊ မည်၏။ အာလောကော၊ အလင်း တည်း။ ကုလသမ္ပတ္တိယာဓိတိ၊ အမျိုး၏ ပြည့်စုံခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ဇောတမာနော စ၊ ထွန်းလင်းတောက်ပြောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ဇောတိ ဝိယ၊ အလင်းနှင့်တူ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဇောတိ၊ မည်၏။

၁၇၃။ ပဟိနာဝသိဋ္ဌကိလေသ ပစ္စဝေက္ခဏာပိ၊ မဂ်ဖြင့်ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာကြွင်းသောကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်တတ်သောဉာဏ်သည်လည်း။ (အရဟတ္တဖိုလ် မရမီ ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်သည်လည်း။) (ဝိမုတ္တိဒဿန-မေဝ ဟောတိ၌ စပ်။) ယေဟိ ကိလေသေဟိ၊ အကြင် ကိလေသာတို့မှ။ ဝိမုတ္တော စ၊ လွတ်ပြီးသည်၎င်း။ အဝိမုတ္တော စ၊ မလွတ်သေးသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ တေသံ၊ ထိုကိလေသာတို့ကို။ ဒဿနဝသေန၊ မြင်ခြင်း၏အစွမ်း အားဖြင့်။ ဝိမုတ္တိဒဿနမေဝ၊ ဝိမုတ္တိဒဿနမည်သည်သာ။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ ကျေနဝိသတိဝိမံ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာဓော) အာဟ။

၁၇၄။ ယာနိ ကာနိစိ တန္တောဗုတာနန္တိ၊ ကား။ တန္တောဗုတာနံ၊ ယက် ကန်းစင်၌ ချည်တို့ကို ဖြန့်စင်း၍ ယက်အပ်ကုန်သော။ ဝတ္ထာနံ၊ အဝတ်တို့ တွင်း။ ယာနိ ကာနိစိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးကုန်သော။ ဝတ္ထာနိ၊ အဝတ် တို့သည်။ (သန္တိ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အဿ၊ ထို ဥဒကောဓောဟနာနုယောဂ၏။ သာယံ၊ ညချမ်းအခါ၌ ရေသို့ ဆင်းခြင်းဟူသော။ တတိယံ၊ ၃-ကြိမ် မြောက်သည်။ အတ္တိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာယတတိယော၊ မည်၏။ အနုယုဉ္ဇနံ၊ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်း။ အနုယောဂေါ၊ ခြင်း။ တံ၊ ထို အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်းကို။ အနုယုတ္တော၊ အားထုတ်သည်။ (ဟုတော ဝိဟရတိ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ သို့။ ဥပယောဂဝစနံ၊ ဒုတိယာ ဝိဘတ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ [ဥဒကောဓောဟနာနုယော-ဂံ-၌ အနုယုတ္တော-၏ ကံဖြစ်သောကြောင့်။ “ဒုတိယာဝိဘတ်” ဟု မှတ်ပါ-ဟူလို။] ဝါ၊ တနည်း။ ဘာဝနပုံသကံ၊ ဘာဝနပုံသကဟူ၍။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။) [ဤအလို “ဥဒကော-ဓောဟနာနုယောဂံ- ရေသို့ သက်ခြင်း၌ အဖန်ဖန်အားထုတ်သည် မည်လောက် အောင်” ဟု ကြိယာဝိသေသန အနက်ပေးပါ။]

၁၇၅။ တတ္ထ သိက္ခနဘာဝေနာတိ၊ ကား။ သိက္ခာယ၊ အဓိသီလဟု ဆိုအပ်သော သိက္ခာ၌၎င်း။ သာဇီဝေ စ၊ သိက္ခာပုန်ပါဠိတော်ဟု ဆိုအပ် သော သာဇီဝ၌၎င်း။ သိက္ခနဘာဝေန၊ ကျင့်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (သမာပနော-၌ စပ်။) သိက္ခံ ပရိပူရေဓန္တောတိ၊ ကား။ သီလသံဝရံ၊ စောင့်

စည်းကြောင်းသီလကို။ ပရိပူရေန္တော၊ ဖြည့်ကျင့်သည်။ (ဟုတော-၌ စပ်။)
 သာဇီဝဉ္စ အနတိက္ကမန္တောတိ၊ ကား။ ယော နာမကာယော၊ အကြင် နာမ်
 အပေါင်းသည်။ ယော ပဒကံာယော၊ အကြင် ပုဒ်အပေါင်းသည်။ ယော
 နိရုတ္တိကာယော၊ အကြင် ထုတ်ဖော် ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါအပေါင်းသည်။
 ယော ဗျဉ္စနကာယော၊ အကြင် အနက်ကို ထင်ရှား ပြုတတ်သော သဒ္ဒါ
 အပေါင်းသည်။ (အတ္ထိ။) တံ၊ ထိုပုဒ်အပေါင်းသည်။ သိက္ခာပဒံ၊ မည်၏။
 ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ သိက္ခာပဒံ၊ သိက္ခာပုဒ်ဟူသော။
 ဘဂဝတော၊ ၎င်း။ ဝစနံ၊ စကားတော်ကို။ အဝီတိက္ကမန္တော၊ မလွန်ကျူး
 သည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်၍၎င်း။ ဣတိ အတ္ထော။ စ၊ ဆက်။ ဣဒေမေ ခုယံ၊
 ဤ သီလသံဝရကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း၊ သာဇီဝကို မလွန်ကျူးခြင်း ဟူသော ဤ
 ၂-ပါး အပေါင်းကိုပင်။ သိက္ခနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထံ။ တတ္ထ၊
 ထို သိက္ခာပရိပူရဏ၊ သာဇီဝါနတိက္ကမ ၂-ပါးတို့တွင်။ သာဇီဝါနတိက္က-
 မော၊ ရဟန်းဟူသမျှတို့ အတူတကွ အသက်မွေးရာ၊ ဖြစ်ရာဟူသော သာဇီဝ
 ကို မလွန်ကျူးခြင်းသည်။ သိက္ခာပါရိပူရိယာ၊ အဓိသီလသိက္ခာ၏ ပြည့်စုံ
 ခြင်းရှိသည့်အဖြစ်၏။ ပစ္စယော၊ အကြောင်းသည်။ ဟောတိ။ ဟိ။ မှန်၏။
 တတော၊ ထိုသို့ သာဇီဝဟူသော သိက္ခာပုဒ်ကို မလွန်ကျူးခြင်းကြောင့်။
 ယာဝ မဂ္ဂါ၊ မဂ်တိုင်အောင်။ သံဝရပါရိပူရိ၊ စောင့်စည်းကြောင်း သီလ၏
 ပြည့်စုံလုံလောက်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ။ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့
 မှတ်အပ်၏။ ဝိနာသနဘာဝတောတိ၊ ကား။ ဟိ သနဘာဝတော၊ ညှဉ်းဆဲ
 ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (“သတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ၌ စပ်။) ဟလိဒ္ဓိရာဂေါ
 ဝိယ န ထိရကထော ဟောတီတိ ဣ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ကထာယ၊
 စကား၏။ အဋ္ဌိတဘာဝေန၊ တည်တံ့ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ဟလိဒ္ဓိရာဂသဒိသတာ၊ နန္ဒင်းဖြင့် ဆိုးခြင်းနှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ နန္ဒင်း
 ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၎င်း ပုဂ္ဂလ-
 သာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဟလိဒ္ဓိရာဂသဒိသတာ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ န ဝေဒိတဗ္ဗာ၊
 မသိထိုက်။

၁၇၉။ ဒါရုမာသကောတိ ယေ ဝေါဟာရံ ဂစ္ဆန္တိတိ၊ ဟူသော ဤ
 ပါဠိ၌- ဣတိသဒ္ဓေန၊ ဣတိ-သဒ္ဓါဖြင့်။ (ဒါရုမာသကောတိ-၌ ဣတိ-သဒ္ဓါ
 ဖြင့်။) ဝေ ပကာရေ၊ ဤသို့ အလားတူဖြစ်သော ပိုတ်ဆံတို့ကို။ [ယခုခေတ်
 သုံး ငွေစက္ကူမျိုးလည်း ပါသည်။] (သင်္ဂဟကာရေ) ဒဿေတိ၊ ပြု၏။ အညံ
 ဒဿေတွာ အညဿ ပရိဝတ္တနန္တိ၊ ကား။ ဒဿန္တနကံ၊ တဿယ်ထိုက်တန်သော။
 ဝတ္ထယုဂံ၊ အဝတ်အစုံကို။ ဒဿေတွာ၊ ပြု၍။ တဿ၊ ထို ဝယ်သောပုဂ္ဂိုလ်
 အား။ ဝါ၊ သည်။ အဇာနန္တဿ၊ မသိစဉ်။ ပဉ္စဂ္ဂနကဿ၊ ငါးကျပ်ထိုက်
 တန်သော အဝတ်အစုံကို။ ဒါနံ၊ ပေးခြင်းတည်း။

၁၀၁။ အဝိက္ခဏသုခန္တိ၊ ကား။ ရူပါဒီသု၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌။ သုဘာဒိဇရိကပ္ပနဝသေန၊ သုဘအစရှိသည်ဟု ကြံဆခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အဝိ- သဠသုခံ၊ မပြန်ကျသော သုခကို။ (ပဋိသိဝေဒေတိ-၌ စပ်။) [ရူပါရုံကြည့် ယင်း သဒ္ဓါရုံထံရောက်လိုက်၊ သဒ္ဓါရုံ နားထောင်ယင်း ဂန္ဓာရုံထံရောက်လိုက် ဤသို့ စသည်ဖြင့် ကာမသုခသည် ပြန်ကျနေ၏။ “ဣန္ဒြိယသံဝရသုခ” ကား ထိုကဲ့သို့ ပြန်ကျစရာမရှိ။]။

၁၀၂။ ခန္ဓဓမ္မေသု၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၌။ အနိစ္စဒီဝသေန၊ အနိစ္စ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပတ္တော၊ ဖြစ်သော၊ ဝိပဿနာ၊ သည်။ မဂ္ဂဖလလာဘေန၊ မဂ်ဖိုလ်ကို ရခြင်းကြောင့်။ (မဂ်ဖိုလ်ကို ရသည့်အခါ ရောက်မှ။) ပဋိလဒ္ဓါ နာမ၊ ရအပ်သည်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (ကသွား ကြောင့်နည်း။) တဒလာဘေန၊ တိုမဂ်ဖိုလ်ကို မရခြင်းကြောင့်။ အန- ဝဋ္ဌာနတော၊ စွဲမြဲစွာ မတည်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မဂ္ဂဖလလာဘိ ဝေ၊ မဂ်ဖိုလ်ကိုရခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့။ အဓိပညာ- မ္မဝိပဿနာလာဘိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ စ၊ ဆက်။ ဓဂ္ဂဖလ- ဉာဏမေဝ၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်သည်သာ။ အဓိကပညာဘာဝတော၊ လောကီ ပညာထက် လွန်ကဲသော ပညာ၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ စတုသစ္စဓမ္မေ၊ ၄-ပါး သော သစ္စာတရား၌၎င်း။ သဗ္ဗဓမ္မသံ၊ အလုံးစုံသောတရားထက်။ ဝရေ၊ မြတ်သော။ နိဗ္ဗာနေ ဝေ ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်၌သာလျှင်၎င်း။ [ဝေ-ဖြင့် ကျန် သစ္စာ ၃-ပါးကို ကန့်။] ဝိသိဋ္ဌဒဿနဘာဝတော စ၊ ထူးကဲစွာ မြင်တတ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာ၊ မည်၏။ ဣတိ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၁၀၉။ သုတေန အနုပပန္နောတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ယထာသုတေန ဝါ၊ အကြင် ကြားနာအပ်သော တရားတော်နှင့်၎င်း။ အတ္ထေန ဝါ၊ သီလအစ ရှိသော အနက်နှင့်၎င်း။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ အတ္တော။

စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

၅-ပဉ္စကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၆၁။ ပဌမပဉ္စကေ၊ ၌။ ဥဒ္ဓေသေနေဝ၊ ဥဒ္ဓေသဖြင့်ပင်။ (အကျဉ်း တုန်းကပင်။) ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေါ၊ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အပြားကို။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။ (သိနိုင်၏။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ယထာ၊ အကြင်

အကျင့်ဖြင့်။ တေသု၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ ပဋိပဇ္ဇိတဗျံ၊ ကျင့်ထိုက်၏။ တာယ ပဋိပတ္တိယာ၊ ထိုအကျင့်ဖြင့်။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝိဘဇန္တော၊ ခွဲခြမ်းဝေဖန်တော်မူလိုသည်။ (ဟုတော) တကြ ယွာယန္တိအာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ။

အာရမ္မသဒ္ဓေတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ အာရမ္မကိရိယာဝါစကော၊ အာရမ္မကြိယာကို ဟောသော။ သဒ္ဓေါ၊ သည်။ (ဝတ္တတိ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။

ဖလုပုတ္တိယာ၊ အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ (အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်မှ။) မဂ္ဂကိစ္စံ၊ မဂ်၏ကိစ္စသည်။ နိဋ္ဌိတံ၊ ပြီးဆုံးသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ မဂ္ဂကိစ္စဝသေန ဖလမေဝ ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့် “နိရုဇ္ဈန္တိ” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် “မဂ္ဂကိစ္စဝသေန” ဟု ဆိုသည်။]

အာယာစနသာဓူတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ပသံသနာဒိသာဓု၊ ချီးမွမ်းခြင်းအစရှိသော အနက်ကိုဟောသော သာဓုသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ အတ္ထော။

၁၉၂။ အာဒိတော၊ အစဉ်။ ဓေယျံ ဌပေတဗျံ၊ ထားထိုက်သည်တည်း။ အာဓေယျံ၊ အစဉ်ထားထိုက်သည်။ ဒဿနသဝနပဋိဝစနဒါနဝယေန ၊ မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ စကားတုံ ပေးခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ မုခေန၊ နှုတ်ဖြင့်။ ဂဟဏံ ဝိယ၊ ယူခြင်း လက်ခံခြင်း ကဲ့သို့။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်း လက်ခံခြင်းကို။ မုခန္တိ၊ မုခဟူ၍။ ဒဌဗျံ။ [ပကတိမုခ၏ မုခ-အမည်ကို လက်ခံခြင်း စကားတိုင်အောင် ကာရဏပစာရအားဖြင့် ယူပါ-ဟူလို။] ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာဓေယျံ၊ ရှေးဦးစွာထားထိုက်သော။ တံ မုခံ ၊ ထိုနှုတ်ဖြင့် ယူခြင်း လက်ခံခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ရှေးဦးစွာ ထားထိုက်သော နှုတ်ဖြင့် ယူခြင်း လက်ခံခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာဓေယျမုခေါ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။

၁။ ဒဿန(ဓပ)မုခန္တိ။ ။ဂဟဏံ-ကို “ဧဝမေတန္တိ သမ္ပဒိစ္ဆနံ” ဟု အနုဗ္ဗင်္ဂ၏။ ထိုက်ရိုက် မြင်ရာ၊ ကြားရာ၊ မေးအပ်သူက စကားတုံ ပေးရာတို့၌ “အင်း၊ ဟုတ်၏” ဟု ဝန်ခံနိုင်သကဲ့သို့ ထိုအတူ နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်သော ဝန်ခံခြင်းကို “မုခံ” ဟု မှတ်ပါ။ ဤစကားဖြင့် မုခံအရ နှုတ်(ပါးစပ်)ကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်သော ဝန်ခံမှုကို ဌာနူပစာရအားဖြင့် မုခံ-ဟု ယူခေလိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

၂။ တံ မုခံ အာဓေယျံ။ ။ဤဝါကျ၌ “ယဿ သော အာဓေယျမုခေါ” ပုဒ်တို့နှင့် တွဲ၍ “မုခံ အာဓေယျံ ယဿာတိ သော အာဓေယျမုခေါ” ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုပါ။

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂဟဏတ္ထံ ၊ ယူခြင်း လက်ခံခြင်း အကျိုးငှါ။ အာဓေယျ၊ ရှေးဦးစွာ ထားထိုက်သော။ ပကတိမုခမေဝ၊ ပကတိ နှုတ် အပြောသည်သာ။ အတ္ထိ၊ ဣတိ။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာဓေယျ- မုခေါ၊ မည်၏။ အဝိစာရေတွာ၊ မှန် မမှန်ကို မစိစစ်မူ၍။ အာဒိကထာယ ဝေ၊ အစစွာ ပြောဆိုအပ်သောစကား၌သာ။ ဌပိတဂဟဏော၊ ထားအပ် သော ယူခြင်း လက်ခံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟေတိ။

၁၉၄။ ရဇဂ္ဂသိန္နိ၊ ကား။ ရဇဂ္ဂဘာဝေ၊ မြူအစု၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဟူသည်။ (ကံ၊ အဘယ်နည်း။) [ဥပမေယျဘက်၌ မြူအစုကို မယူရ၊ မြူအစုနှင့်တူသော မာတုဂါမ၏ အကြောင်းအရာကို ကြားရခြင်း စသည်ကို ယူရသည်။ ထိုသို့ ကြားရသောအခါ ကိလေသာမြူ ထကြွလာသောကြောင့် ထိုကြားရခြင်းကို “ရဇဂ္ဂဘာဝ”ဟု ခေါ်ရသည်။]

၁၉၅။ ဂဝါ၊ နွားမထက်။ ခိရံ၊ နို့ရည်ကို။ အဂ္ဂံ၊ အမြတ်ဆုံးဟူ၍။ အက္ခာယတိ၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ဣတိ ဝေ၊ ဤသို့။ သမ္ပန္နော၊ ပုဒ်တို့၏ စပ်ခြင်းကို။ န ကာတဗ္ဗော၊ မပြုထိုက်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်၍အားဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဂေါရသေ၊ နွားမမှဖြစ်သော အရသာ ထို့ကို။ ဒသေတွာ၊ ပြုတော်မူပြီး၍။ တေသု၊ ထို ၅-မျိုးတို့တွင်။ သပ္ပိမဏ္ဍဿ၊ ထောပတ်ကြည်၏။ အဂ္ဂဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ အသာဆုံး၏အဖြစ်ကို ပြုတော်မူခြင်း အကျိုးငှါ။ ဂဝါ ခိရန္တိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဂါဝိတော ခိရံ နာမ ဟေတိဘိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (သင်္ဂဟကာရာ) အာဟ။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

၆-ဆက္ကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၀၂။ ဆက္ကေ၊ ဆက္က နိဒ္ဒေသ၌။ ဧကန္တတော၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ရှားကုန်သော။ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓါဒယော၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓ အစ ရှိကုန်သော။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ယထာ ဝုတ္တဂုဏာ၊ အကြင် အကြင်

၁။ ဂဟဏတ္ထံ ပကတိမုခမေဝ ဝါ။ ။ ဤနည်းသည် အဋ္ဌကထာနည်း မဟုတ်။ နိကာနည်း တမျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် မုခ-အရ အဋ္ဌကထာဖွင့်သကဲ့သို့ ဂဟဏတိုင်အောင် မယူပဲ ပကတိ နှုတ်(ပါးစပ်)ကို ယူစေလို၍ “ပကတိမုခမေဝ”ဟု မိန့်သည်။ မှတ်ယူဝန်ခံခြင်း အကျိုးငှါ “အစဉ် ထားအပ်သော နှုတ်ထွက်စကားရှိသောပုဂ္ဂိုလ်”ဟုလို။ ဤအဓိပ္ပါယ်အရ “ပကတိမုခ” ဟူရာ၌လည်း နှုတ်သာမက၊ နှုတ်ထွက်စကားတိုင်အောင် ယူသင့်သည်။

ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သော ဂုဏ်ရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ကြောင့်။ သမ္မာ-
 သမ္မုဒ္ဓေါ တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (တဂဝါ)အာဟ။
 တတ္ထ၊ ထိုသမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ တေနာတိ၊
 ကား။ သာမံ၊ ကိုယ်တော်တိုင်။ သစ္စာဘိသမယော၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို
 ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၎င်း။ တတ္ထ၊ ထိုသစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၌။
 သဗ္ဗညုတပုတ္တိ၊ သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း၎င်း။ [“တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတံ
 ပါပုဏတံ” ပါဠိတော်ကို ကောက်ချက်ချသော စကားဖြစ်၍ “သဗ္ဗညု-
 တပုတ္တိ”၌ စကားတရပ် ပြီးပါစေ။] ဗလေသု၊ ဒသဗလဉာဏ်တို့၌။ ဝသိ-
 ဘာဝပုတ္တိ စ၊ စွမ်းရည်သတ္တိရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊
 သို့။ သဗ္ဗေန၊ အလုံးစုံသော။ ဧတေန သမုဒိတေန၊ ဤ ပေါင်းအပ်သော
 ဂုဏ်တော်ကြောင့်။ (သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၌ စပ်။)

ပန၊ ထိုသို့ပင် ဂုဏ်အပေါင်းကို ဖွင့်ပြထိုက်ပါသော်လည်း။ သဗ္ဗညုတ-
 ဉာဏေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တေ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်သော်။ (ဖွင့်ဆိုလိုက်လျှင်။) သဗ္ဗံ၊
 သော။ ဣဒံ၊ ဤ သာမံ သစ္စာဘိသမယ အစရှိသော ဂုဏ်တော်အပေါင်း
 သည်။ သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ။ (ကသွာ၊ နည်း။)
 သာမံ၊ ကိုယ်တော်တိုင်။ သစ္စာဘိသမယေန၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍
 သိခြင်းနှင့်၎င်း။ ဗလေသု၊ ဒသဗလဉာဏ်တို့၌။ ဝသိဘာဝပုတ္တိယာ စ၊
 စွမ်းရည်သတ္တိရှိသူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းနှင့်၎င်း။ [ဗလေသု စ-မှ စ-ကို
 ယူသည်။ ဝသိဘာဝပုတ္တိယာ စ-၌ စ ပိုသည်။] ဝိနာ၊ ကင်း၍။ သဗ္ဗညုတ-
 ဉာဏဿ၊ ၏။ အတာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။
 ဝါ၊ (ထိုသို့ အကျိုးဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ဆိုအပ်သည် ရှိသော်
 အကြောင်းဖြစ်သော သစ္စာဘိသမ္ပော၊ ဗလေသု ဝသိဘာဝပုတ္တိနှင့် ကင်း၍
 မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။) အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ သဗ္ဗညုတဉာဏေနာတိ၊ ဟူ၍။
 ဣကမေဝ၊ ဤမျှလောက်သော စကားကိုသာ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

တတ္ထ၊ ထိုစကားရပ်တွင်။ အနာစရိယကေန အတ္တနာံ ဥပ္ပါဒိတေနာတိ
 ဝစနေန၊ ဟူသော ဝိသေသန စကားဖြင့်။ သဗ္ဗညုတဉာဏဿ၊ ၏။
 သာစရိယကတ္ထံ၊ ဆရာရှိသည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ပရတော၊ သူတပါးအထံမှ။
 ဥပ္ပတ္တိံ စ၊ ဖြစ်ခြင်းကို၎င်း။ ပဋိသေခေတိ၊ တားမြစ်၏။ သာစရိယကံ၊
 ဆရာနှင့် တကွလည်း ဖြစ်သော။ ပရေဟိ၊ သူတပါးတို့သည်။ ဥပ္ပါဒိတဉ္စ၊
 ဖြစ်စေအပ်သည်လည်းဖြစ်သော။ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊ ကို။ န ပဋိသေခေတိ၊
 တားမြစ်သည် မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ နိဝါရေတဗ္ဗံ၊ တားမြစ်ထိုက်သော။
 တာဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ တံ၊ ထို သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။

ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ကသွာ-တည့်၍ “န (ပေ) ပဋိသေဓေတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ ယသွာ (ပေ) န အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ န (ပေ) ပဋိသေဓေတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ” ဟုလည်း တနည်းပေးပါ။]

ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

၇-သတ္တကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၀၃။ သဒ္ဓါ နာမ သာဓုလဒ္ဓိကာတိ ဥမ္မုဇ္ဇတိတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ကုသလေသု၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တို့၌။ အန္တောဂဓာ၊ အတွင်းဝင်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေသု၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား တို့၌။ အဓိမောက္ခဘူတာ၊ အကြီးအကဲဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါသည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဥမ္မုဇ္ဇမာနံ၊ ဖော်သော။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဥမ္မုဇ္ဇမာနံ” ဟု ရှိ၏။] ကုသလံ၊ ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ ဟိရိယာဒိသု၊ ဟိရိ-အစရှိသည်တို့၌။ ဧဝံ၊ ဤအတူတည်း။ ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော၊ သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို။ တဒန္တောဂဓတာယ၊ သဒ္ဓါ စသည်တို့၏ ထို ကုသိုလ်တရားတို့၌ အတွင်း ဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ တနည်း။ တဒပကာရတာယ၊ ထို ကုသိုလ်တရားတို့အား လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၎င်း။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ [ဥပကာရ-အနက်ကို ယူရာ၌ အာဓာရ-အနက် မဟုတ်။ ထိုကြောင့် “ကုသလေသု ဓမ္မေသု သာဓေတဗ္ဗေသု” ဟု အနဋီကာ၌ လက္ခဏအနက် ဖွင့်သည်။]

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ သတ္တကနိဒ္ဒေသ၌။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဧတ္ထ၊ ဤ သာဟု သဒ္ဓါ ကုသလေသု ဓမ္မေသု” အစရှိသောပါဠိ၌ဟု စွဲ၏။] ဥမ္မုဇ္ဇတိ သာဟု သဒ္ဓါ ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိအာဒိနာ၊ အစရှိသောပါဠိဖြင့်။ သဒ္ဓါဒီနံ၊ သဒ္ဓါအစရှိသည်တို့၏။ ဥမ္မုဇ္ဇနပညာယ၊ ဖော်ကြောင်းပညာဖြင့်။ သဒ္ဓါဒီနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ၊ ၏။ တေနော၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ တဿ သာ သဒ္ဓါ နေဝ တိဋ္ဌတိတိအာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဝါ၊ တနည်း။ သာဟု သဒ္ဓါ ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိ၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ဥမ္မုဇ္ဇနဿ၊ ဖော်ခြင်းအား။ ဥပကာရကံ၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သော။ အာနိသံသဒဿနံ၊ အာနိသင်ကို ပြကြောင်း စကားကို။ ဝတူ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ ဥမ္မုဇ္ဇတိတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ သဒ္ဓါသင်္ခါတမေဝ၊ သဒ္ဓါဟု ဆိုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ [ဝေ-ဖြင့် ဥမ္မုဇ္ဇနပညာ-ကို ကန့်။] ဥမ္မုဇ္ဇနံ၊ ဖော်ခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စက်ဝါရေတိ၊ ကား။ ရဇကာနံ၊ ခဝါသည်တို့၏။ ခါရပရိသာဂုဏေ၊
 ဆပ်ပြာရည်ကိုစစ်ကြောင်း ပဝါ၌။ (အာသိတ္တဥဒကံ-၌ စပ်။) ကေကမ္မ-
 နိဗ္ဗတ္တာ၊ တခုသောက်ကြောင့် ဖြစ်သော။ ပဋိသန္ဓိဘဝံ စုတိ သန္တတိ၊
 ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်၊ စုတိ အစဉ်သည်။ ကော၊ တခုသော။ စိတ္တဝါရော၊
 စိတ်အကြိမ်တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ စုတိတော၊ ဤဘဝ၊ စုတိမှ။
 အနန္တရော၊ အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ ယထာဂဟိတော၊ အကြင် အကြင် ယူအပ်
 သော ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်၊ စုတိဟူသော စိတ်အကြိမ်သည်။ ဒုတိယော၊ ဒုတိယ
 အကြိမ်သည်။ ဟောတိ၊ ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဒုတိယစိတ္တဝါရေနာတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ၊ ဖော်၍။ ဌိတာဒယော၊ တည်သောပုဂ္ဂိုလ် အစရှိကုန်သော။
 [အာဒိ-ဖြင့် ဝိပဿတိ၊ ပတရတိ၊ ပတိဂါပေတ္တ ဝု-ယောက်တို့ကို ယူ။]
 စတ္တာရော၊ ဝု-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ တာယ တာယ ဇာတိယာ၊
 ထိုထိုဘဝ၌။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို။ အသစ္စိကရောန္တာ၊ မျက်မှောက်
 မပြုကုန်သော။ အနေကေ၊ တပါးမက များစွာကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့
 ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ပန၊ အဖို့တပါးကား။ (တာယ ဇာတိယာ
 အရဟတ္တံ) သစ္စိကရောန္တာ၊ မျက်မှောက်ပြုသော ခုနစ်ပါးမြောက် ပုဂ္ဂိုလ်
 သည်။ (သတ္တမပုဂ္ဂလော ဟောတိ-၌ စပ်။) ကော၊ တပါးတည်းသည်။
 (သမာနောပိ၊ သော်လည်း။) ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ရဟန္တာမဖြစ်မီ ရှေ့အဖို့၌။
 တတိယပုဂ္ဂလာဒိဘာဝံ၊ တတိယပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇိတွာ၊
 ရောက်ပြီး၍။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ သတ္တမပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သတ္တကနိဗ္ဗေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀-ဒသကနိဗ္ဗေသ အဖွင့်

၂၅၀၉။ ပဉ္စန္ဒ ဣဓ နိဋ္ဌာ၊ ပဉ္စန္ဒ ဣဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌာတိ ဣတ္ထံ ဟူသော
 ဤပါဠိ၌။ သောတာပန္နာဒယော၊ သောတာပန် အစရှိကုန်သော။ ယေ၊
 အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ရူပါရူပဘဝေ၊ ရူပ အရူပဘဝ၌။ ဥပပဇ္ဇိတွာ၊ ဖြစ်၍။
 ပရိနိဗ္ဗာယိသန္တိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုကုန်လတ္တံ့။ တေ၊ ထို ရူပ-အရူပဘဝ၌
 ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုကြကုန်လတ္တံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ (န ဂဟိတာ-၌ စပ်။) ဣဓ
 ဝိဟာယ နိဋ္ဌာပံက္ခံ၊ ဣဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌာ-အဖို့သို့။ တဗမာနာပိ၊ ကပ်ဝင်ပါ
 ကုန်သော်လည်း။ အဗ္ဗတ္တသံယောဗနာနံ၊ အဗ္ဗတ္တသံယောဇဉ်တို့၏။ ဝါ၊
 တို့ကို။ အသမုစ္ဆိန္ဒတ္တာ၊ အကြွင်းစင် မဖြတ်အပ်ကုန်သေးသည်၏ အဖြစ်

ကြောင့်၎င်း။ ပုထုဇ္ဇနသဘာရဏေ၊ ပုထုဇဉ်တို့နှင့် ဆက်ဆံသော။ ဌာနော၊ ဌာနောတို့။ ဥပပတ္တိယာ စ၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာ။ ပန၊ အထူးကား။ အသာဓာဓုဏဋ္ဌာနပုတ္တိဝသေန၊ ပုထုဇဉ်တို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်း မရှိသော သုဒ္ဓါဝါသဘုံဌာန၌ ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ- အာဒယော ဝေ၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ၅-မျိုးတို့ကိုသာ။ “ဣဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌာ”တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဒသကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ပကရဏမူလဒီကာ၊ သည်။ သမတ္တာ၊ ပြီးပြီ။

ဓာတုကထာ ပါဠိတော် နိဿယ

ဥဒ္ဓေသ

၁-နယမာတိကာ

၁။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ ပဒဂင်း။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ ပဒဂင်း။ (ပေ) သမ္ပယောဂါ ဝိပ္ပယောဂေါ။ သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂ ပဒဂင်း။ (ပေ) သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တ ပဒဂင်း။ (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ ပဒဂင်း။ (ဣတိ၊ သို့။ စုဒ္ဓသဟိ၊ တဆယံလေးပါးကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ ပုဒ်တို့ဖြင့်။ နိက္ခိတ္တာ၊ ချထားအပ်သော။ အယံ၊ ဤမာတိကာသည်။ နယမာတိကာ နာမ၊ နယမာတိကာ မည်၏။)

၂-အပ္ပန္နရမာတိကာ

၂။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့၎င်း။ ခန္ဓါဒသ၊ တဆယံနှစ်ပါးကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ အာယတနတို့၎င်း။ (ပေ) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၎င်း။ (ပေ) အရိယော၊ မြတ်သော။ အဋ္ဌဂိကော၊ ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်၎င်း။ ဖဿော၊ ဖဿ၎င်း။ (ပေ) မနုသိကာရော၊ မနုသိကာရ၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။ ပဉ္စဝိသာခိကေန၊ ၂၅-ပဒအလွန်ရှိသော။ ပဒသတေန၊ ပဒတရာဖြင့်။ နိက္ခိတ္တာ၊ ချထားအပ်သော။ အယံ၊ ဤမာတိကာသည်။ အပ္ပန္နရမာတိကာ နာမ၊ အပ္ပန္နရမာတိကာ မည်၏။)

၃-နယမုခမာတိကာ

၃။ တိဟိ သင်္ဂဟော၊ ၃-ပါးသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်ပုံကို ပြကြောင်းဖြစ်သော တိဟိ သင်္ဂဟော-ဟူသော ပဒဂင်း။ တိဟိ အာသင်္ဂဟော၊ ၃-ပါးသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်ရပုံကို

ပြကြောင်းဖြစ်သော တိဟိ အသင်္ဂဟော-ဟူသော ပဒဝင်္ဂး။ စတုဟိ သမ္ပ-
 ယောဂေါ၊ ၄-ပါးသော နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ပုံကိုပြကြောင်းဖြစ်
 သော စတုဟိ သမ္ပယောဂေါ-ဟူသော ပဒဝင်္ဂး။ စတုဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ၊
 ၄-ပါးသော နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ပုံကို ပြကြောင်းဖြစ်သော စတုဟိ
 ဝိပ္ပယောဂေါဟူသော ပဒဝင်္ဂး။ (ဣတိ၊ သို့။ စတုဟိ၊ ၄-ပါးကုန်သော။
 ပဒေဟိ၊ ပဒတို့ဖြင့်။ နိက္ခိတ္တာ၊ သော။ အယံ၊ ဤမာတိကာသည်။ နယ-
 မုမောတိကာ နာမ၊ နယမုမောတိကာ မည်၏။)

၄-လက္ခဏမာတိကာ

၄။ သဘာဂေါ၊ သဘာဂလက္ခဏာကို ပြကြောင်းဖြစ်သော သဘာဂေါ-
 ဟူသော ပဒဝင်္ဂး။ ဝိသဘာဂေါ၊ ဝိသဘာဂလက္ခဏာကို ပြကြောင်းဖြစ်သော
 ဝိသဘာဂေါ၊ ဟူသော ပဒဝင်္ဂး။ (ဣတိ၊ သို့။ ဒ္ဓိဟိ၊ ကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ ပဒ
 တို့ဖြင့်။ နိက္ခိတ္တာ၊ သော။ အယံ၊ ဤမာတိကာသည်။ လက္ခဏမာတိကာ
 နာမ၊ လက္ခဏ မာတိကာ မည်၏။

၅-ဗာဟိရမာတိကာ

၅။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ဓမ္မသင်္ဂဟိ၊ ဓမ္မသင်္ဂဟိ ကျမ်း၌
 လာသော မာတိကာသည်။ ဓာတုကထာယ၊ ဓာတုကထာကျမ်း၏မာတိကာ၊
 မာတိကာတည်း။ (ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အသဋ္ဌိ၊ တိကပဒါနိ၊ ၆၆-ပါးသော
 တိကပုဒ်တို့ကို၎င်း။ ဒေ ဒုကပဒသတာနိ စ၊ နှစ်ရာသော ဒုကပုဒ်တို့ကို၎င်း။
 သဒ္ဓိပိတ္တာ၊ ချုံး၍။ နိက္ခိတ္တာ၊ သော။ အယံ၊ ဤမာတိကာသည်။ ဗာဟိရ-
 မာတိကာ နာမ၊ ဗာဟိရ မာတိကာ မည်၏။) ဣတိ၊ ဥဒ္ဓေသ အပြီးတည်း။

နယမာတိကာ၌ ဋီကာဖွင့်အတိုင်း အနက်ကျယ်ပေးပုံ

၁-ပဌမနယ

သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော။ ။သင်္ဂဟော၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယ-
 တန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ရခြင်း
 ဖြစ်သနည်း။ (ပုစ္ဆာ။) ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ
 ရေတွက်ရခြင်း ဖြစ်၏။ (ဝိသဋ္ဌန။) အသင်္ဂဟော၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ
 အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်ရခြင်း ဖြစ်သနည်း။ (ပုစ္ဆာ။)
 ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်ရခြင်း
 ဖြစ်၏။ (ဝိသဋ္ဌန။)

၂-ဒုတိယနယ

သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ (အသင်္ဂဟိတံ)။ ။ သင်္ဂဟိတေန၊ စက္ကာယံ

တန အစရှိသော တရားသည် ခန္ဓာဖြင့်သာ သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော။ အသင်္ဂဟိတံ၊ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော စက္ကာယတနကြည့်သော ရုပ်သတ္တဝီသ အစရှိသော တရားကို။ (အသင်္ဂဟိတံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်နည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်။) [ဤကား “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတန္တိ ဟိ “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတန္တိ ဝတ္ထုဗ္ဗေ ဧကေသ အသင်္ဂဟိတသဒ္ဓေသ လောပေါ ဒဠ္ဗဗ္ဗော။ (ပေ) သင်္ဂဟိတေနာတိ စ ဝိသေသနေ ကရဏဝစနံ ဒဠ္ဗဗ္ဗံ” ဟူသော ငြိုကားအတိုင်း ပေးအပ်သောအနက် တည်း။ ဤ၌ “ဝိသေသနေ” ဟု သာမည ဆိုသော်လည်း နောက်နား၌ “န ဒုတိယ တတိယေသု ဝိယ သမာနာဓိကရဏေ ဝိသေသနေ” ဟု ဆိုအပ်လတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် “တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန” ဟု မှတ်ပါ။ တတိယနယမှ စ၍။ (အတ္တနယမှ တပါး) ဒသမနယတိုင်အောင်သော နယတို့၌ ဤနည်းအတိုင်း အပိုထည့်၍ အနက်ပေးလိမ့်မည်။]

၃-တတိယနယ

အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ (သင်္ဂဟိတံ)။ ။ အသင်္ဂဟိတေန၊ ဝေဒနာ-

က္ခန္ဓာ အစ ရှိသော တရားသည် ခန္ဓာဖြင့် မသိမ်းယူအပ် မရေတွက်အပ်သော။ သင်္ဂဟိတံ၊ အာယတန ဓာတ်ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သညာ သင်္ခါရ သုခုမရုပ်သောဠသနိဗ္ဗာန်အစရှိသော တရားကို။ (သင်္ဂဟိတံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်၏။)

၄-စတုတ္ထနယ

သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ (သင်္ဂဟိတံ)။ ။ သင်္ဂဟိတေန၊ သမုဒယသစ္စာ

က ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာကြည့်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉ ပါး အစရှိသော တရားသည်။ သင်္ဂဟိတံ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာအစရှိသော တရားကို။ (သင်္ဂဟိတံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သနည်း။)

ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်။ သိမ်းယူရေတွက်အပ်၏။ [ဤကား
“တတ္ထ စတုတ္ထပဉ္စမေသု ကတ္ထုအတ္ထေ ကရဏနိဒ္ဒေသော” ဟူသော ဋီကာ
အတိုင်း ပေးအပ်သော အနက်တည်း။ ပဉ္စမနယ၌လည်း နည်းတူ။]

၅-ပဉ္စမနယ

အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ (အသင်္ဂဟိတံ)။ ။ အသင်္ဂဟိတေန၊ ရူပက္ခန္ဓာ
က ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်
တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားသည်။
အသင်္ဂဟိတံ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော
ရုပ် 'ဝေဒနာ သညာ' သင်္ခါရ နိဗ္ဗာန် အစရှိသော တရားကို။ (အသင်္ဂဟိတံ၊
အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်
သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူမရေတွက်အပ်။)

၆-ဆဋ္ဌနယ

သမ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါ။ ။ သမ္ပယောဂေါ၊ အဘယ်မျှသော
ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် သမ္ပ-
ယုတ် ဖြစ်သနည်း။ (ပုစ္ဆာ။) ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့်
သမ္ပယုတ်ဖြစ်၏။ (ဝိသဇ္ဇန။) ဝိပ္ပယောဂေါ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာ-
ယတန ဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်သနည်း။ (ပုစ္ဆာ။) ဤမျှသော ခန္ဓာ
အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၏။ (ဝိသဇ္ဇန။) [ဤကား “သင်္ဂဟော
အသင်္ဂဟော၊ သမ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါတိ ဣမေ ဒွေ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဝိသဇ္ဇိ-
တဗ္ဗဓမ္မဝိသေသံ အနိဒ္ဓါရေတွာ သာမညေန ဓမ္မာနံ ပုစ္ဆန ဝိသဇ္ဇန နယ-
ဥဒ္ဓေသာ” ဟူသော ဋီကာအတိုင်း ပေးအပ်သော အနက်တည်း။ ကြွင်း
နယတို့၌ကား “အဝသေသာ နိဒ္ဓါရေတွာ” ဟူသော ဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။]

၇-သတ္တမနယ

သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ (ဝိပ္ပယုတ္တံ)။ ။ သမ္ပယုတ္တေန၊ ယှဉ်သော တရား
နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ မယှဉ်သော တရား
သည်။ (ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် မယှဉ်
သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် မယှဉ်။) [ဤကား
“သတ္တမာဒိသု စ စတုသု သဟယောဂေ ဒဋ္ဌဗျော၊ န ဒုတိယတတိယေသု
ဝိယ သမာနာဓိကရဏေ ဝိသေသနေ” ဟူသော ဋီကာအတိုင်း ပေးအပ်သော
အနက်တည်း။ ကြွင်း ၃-နယတို့၌လည်း နည်းတူ။]

၈-အဋ္ဌမနယ

ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တံ (သမ္ပယုတ္တံ)။ ။ဝိပ္ပယုတ္တေန၊ မယှဉ်သောတရား
နှင့်။ သမ္ပယုတ္တံ၊ ယှဉ်သော
တရားသည်။ (သမ္ပယုတ္တံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့
နှင့် ယှဉ်သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် ယှဉ်၏။)

၉-နဝမနယ

သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တံ (သမ္ပယုတ္တံ)။ ။သမ္ပယုတ္တေန၊ ယှဉ်သောတရား
နှင့်။ သမ္ပယုတ္တံ၊ ယှဉ်သောတရား
သည်။ (သမ္ပယုတ္တံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် ယှဉ်
သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် ယှဉ်၏။)

၁၀-ဒသမနယ

ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ (ဝိပ္ပယုတ္တံ)။ ။ဝိပ္ပယုတ္တေန၊ မယှဉ်သော တရား
နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ မယှဉ်သောတရား
သည်။ (ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် မယှဉ်
သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် မယှဉ်။)

၁၁-ကောသမနယ

သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ။ ။သင်္ဂဟိတေန၊ သမုဒယသစ္စာ
က ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့
ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယ သစ္စာကြည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-
ပါး အစရှိသော။ သမ္ပယုတ္တံ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရားသည်။ (သမ္ပယုတ္တံ၊
အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သနည်း။ ဤမျှ
သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်၏။) သင်္ဂဟိတေန၊
သမုဒယသစ္စာက ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သော
သမုဒယသစ္စာကြည်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးအစရှိသော။ [ဤပုဒ်ကို လိုက်
စေသည်။] ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားသည်။ (ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ အဘယ်
မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်သနည်း။ ဤမျှသော
ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၏။) [သတ္တမနယ-စသည်တို့၌
“သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ” အကျေကြပ်ပုံကို ထောက်၍ ဤသို့ပေးလိုက်ပါသည်။
ရှေးအကောက်တို့၌ကား “သင်္ဂဟိတေန၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်

ရေတွက်အပ်သည် ဖြစ်၍” ဟု ပေးလေ၏။ ထို အနက်မှာ “ကောဓသမာဇီသု ပန စတုသု(ပေ)ဝိသေသနေ ဝေ စေတ္တ ကရဏဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ” ဟူသော ဋီကာ နှင့် မလျော်ပါ။ ထို ဝိသေသနဟူသည်လည်း တုလျှာဓိကရဏ ဝိသေသန ဖြစ်ကြောင်းကို ရှေ့ပြခဲ့ပြီ။ နောက်နယတို့၌လည်း နည်းတူ။]

၁၂-ခွါဒသမနယ

သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂတိတံ အသင်္ဂဟိတံ။ ။ သမ္ပယုတ္တေန၊ ဝေဒနာ- ကုန္ဒာနှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ် သော သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် အစရှိသော တရားဟူသော။ သင်္ဂဟိတံ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သောတရားကို၊ (သင်္ဂဟိတံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်၏။) သမ္ပယုတ္တေန၊ သော။ အသင်္ဂဟိတံ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ် သောတရားကို။ (အသင်္ဂဟိတံ၊ အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်။)

၁၃-တေရသမနယ

အသင်္ဂတိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ။ ။ အသင်္ဂဟိတေန၊ ရူပက္ခန္ဓာက ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသော။ သမ္ပယုတ္တံ၊ သမ္ပယုတ် တရားသည်။ (သမ္ပယုတ္တံ၊ နည်း။ ။ ။) အသင်္ဂဟိတေန၊ သော။ ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ ဝိပ္ပယုတ်တရားသည်။ (ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ နည်း။ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၏။)

၁၄-ရဒ္ဒသမနယ

ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂတိတံ အသင်္ဂဟိတံ။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တေန၊ ရူပက္ခန္ဓာနှင့်မယှဉ် သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိ သော။ သင်္ဂဟိတံ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ် သော တရားကို။ (သင်္ဂဟိတံ၊ နည်း။ ။ ။) ဝိပ္ပယုတ္တေန၊ သော။ အသင်္ဂ- ဟိတံ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော တရားကို။ (အသင်္ဂဟိတံ၊ နည်း။ အပ်။)

ဤတွင် နယမာတိကာအတွက် အနက်အကျယ် ပြီး၏။

နိဗ္ဗေသ

၁-ပဌမနယ

၁-သင်္ဂဟာသင်္ဂဟပဒနိဗ္ဗေသ

၆။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာကို။ ကတိဟိ၊ အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ တဟိဟိ၊ ကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ကတိဟိ၊ ကုန်သော။ ဓာတူဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သနည်း။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ကို။ ဧကေန၊ တပါးသော။ ခန္ဓေန၊ ဖြင့်။ ဧကောဒယဟိ၊ တဆယ့်တပါးကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဧကောဒယဟိ၊ ကုန်သော။ ဓာတူဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်၏။ (ရူပက္ခန္ဓော၊ ကို။) ကတိဟိ၊ ကုန်သော။ (ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ကတိဟိ၊ အာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ကတိဟိ၊ ဓာတူဟိ၊ တို့ဖြင့်။) အသင်္ဂဟိတော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သနည်း။ [ဤသို့ “ရူပက္ခန္ဓော ခန္ဓေဟိ” စသော ပုဒ်တို့ကို ရွှေ့မှ လိုက်စေ၍ ပေးပါ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ။] စတူဟိ၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဧကေန၊ သော။ အာယတနေန၊ ဖြင့်။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဓာတူဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိ-တော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်။ [ဒုကမ္မ-စသည်တို့၌ “ကေဟိစိ၊ အချို့ ကုန်သော။ အာတတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ န အသင်္ဂဟိတော၊ မသိမ်းယူ မရေတွက် အပ်ကုန်သည် မဟုတ်၊ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်ကုန်သည်သာ။ ကာဟိစိ၊ ဓာတူဟိ၊ တို့ဖြင့်။ န အသင်္ဂဟိတော၊ သည်သာ”ဟု ပေးပါ။ အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

မူလဒ္ဓိကာ အဖွင့်အတိုင်း တနည်း အနက်ပေးပုံ

ရူပက္ခန္ဓော၊ ကို။ ကတိဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ (ခန္ဓာဘေဟိ)၊ ခန္ဓာဟု သိသောဉာဏ်၊ ခန္ဓသဒ္ဓါတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရာသိ၊ အနက်တို့ဖြင့်။ (တနည်း) ခန္ဓေဟိ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ ကတိဟိ၊ အာယတနေဟိ (အာယတန-တာဝေဟိ)၊ အာယတနဟု သိသောဉာဏ်၊ အာယတနသဒ္ဓါတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တည်ရာဟူသော အနက်တို့ဖြင့်။ (တနည်း) အာယတနေဟိ၊ အာယတန သဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ ကတိဟိ၊ ဓာတူဟိ (ဓာတုဘာဝေဟိ)၊ ဓာတ်ဟု သိသော ဉာဏ်၊ ဓာတုသဒ္ဓါတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ မိမိသဘောကို ခေောင်ခြင်း ဟူသော အနက်တို့ဖြင့်။ (တနည်း) ဓာတူဟိ၊ ဓာတုသဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊

သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်။ (ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။) ရူပက္ခန္ဓော၊ ကို။ ဧကေန၊ သော။ ခန္ဓေန (ခန္ဓဘာဝေန)၊ ရူပက္ခန္ဓာဟု သိသောဉာဏ်၊ ခန္ဓသဒ္ဓါတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရူပနအနက်၊ ရာသီအနက်ဖြင့်။ (တနည်း) ခန္ဓေန၊ ခန္ဓသဒ္ဓါဖြင့်။ (ပေ) အာယတနေဟိ (အာယတနဘာဝေဟိ)၊ တို့ဖြင့်။ (တနည်း) အာယတနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (ပေ) ဓာတူဟိ (ဓာတုဘာဝေဟိ)၊ တို့ဖြင့်။ (တနည်း) ဓာတူဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်၏။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

အမှာ။ ။ “ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတော” စသည်၌လည်း “ခန္ဓေဟိ ကတိဟိ အာယတနေဟိ” စသည်ဖြင့် ။ ရှေ့မှ လိုက်စေ၍ အနက်ကျယ် ပေးပါ။ နောက်၌လည်း ဤသို့ အနက်ကျယ် ပေးနိုင်သည်။ ‘သို့သော် လွယ်ကူအောင် အနက်ကျဉ်းကိုသာ ရေးမည်။ အာယတနနိဇ္ဈေသ စသည်ဝယ် မွှာယတနမူ’ စသည်၌ “အသင်္ဂဟိ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ ခန္ဓတော၊ ခန္ဓာအဖြစ်မှ (ခန္ဓာဟု သိသောဉာဏ် ခန္ဓသဒ္ဓါတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရာသီ အနက်ဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်၊ ခန္ဓသဒ္ဓါဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်)။ ဌပေတွာ၊ ချန်ထား ၍။” ဟု ပေးပါ။ အကြွင်း လွယ်ပြီ။

ပဌမော၊ ရှေးဦးစွာသော။ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟပဒနိဇ္ဈေသော၊ သင်္ဂဟ- သင်္ဂဟပဒ နိဇ္ဈေသသည်။ (နိဋ္ဌိတော၊ ပြီးပြီ။)

၂-ဒုတိယနယ

သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒနိဇ္ဈေသ

၁၇၁။ စက္ခာယတနေန၊ စက္ခာယတနသည်။ ယေ ဓမ္မာ၊ စက္ခာယတန သည် ကြဉ်အပ်သော အကြင် ရုပ်သတ္တဝီသ တရားတို့ကို။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်ပြီ။ အာယတနသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း အာယတနဖြင့်။ အသင်္ဂဟိ- တာ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်။ ဓာတုသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ ရေတွက် ကြောင်း ဓာတ်ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်။ တေ ဓမ္မာ၊ စက္ခာယတနသည် ကြဉ်အပ်သော ထို ရုပ်သတ္တဝီသ တရားတို့ကို။ (ပေ) အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန် သနည်း။ တေ ဓမ္မာ၊ စက္ခာယတနသည် ကြဉ်အပ်သော ထို ရုပ်သတ္တဝီသ တရား တို့ကို။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်။ ဒ္ဓိဟိ၊ ကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊ စက္ခာယတန၊

မနာယတနတို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်။ အဋ္ဌဟိ၊ ကုန်သော။ ဓာတုဟိ၊ စက္ခုဓာတ်၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်။ [နောက်၌လည်း အရကောက်ကို မှီ၍ ပေးပါ။ “ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ ခန္ဓာ ဟူသော အရေ အတွက်ဖြင့်” စသည်ဖြင့် မပေးပဲ “သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်” စသည် ပေးရပုံကိုလည်း သတိပြုပါ။]

ဥဒ္ဓါန်းဂါထာအနက်။ ။ဒသ၊ ကုန်သော။ အာယတနာ၊ အာယတနတို့ ၎င်း။ သတ္တရသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ် တို့၎င်း။ သတ္တ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာ၊ ဣန္ဒြေတို့၎င်း။ အသညာဘဝေါ၊ အသညာဘဝ၎င်း။ ဧကဝေါကာရဘဝေါ၊ ဧကဝေါကာရဘဝ၎င်း။ ပရိ- ဒေဝေါ၊ ပရိဒေဝ၎င်း။ သနိဒဿနသပ္ပဋိဗံ၊ သနိဒဿနသပ္ပဋိသ၎င်း။ အနိဒဿနံ၊ အနိဒဿနသပ္ပဋိသ၎င်း။ ပုနရေဝ၊ တဖန် သနိဒဿန၎င်း။ သပ္ပဋိဗံ၊ သပ္ပဋိသ၎င်း။ ဥပါဒါ၊ ဥပါဒါ၎င်း တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ (တောနိ၊ ဤ ၄၂-ပုဒ်တို့ကို။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤ ဒုတိယနယဝါရ၌။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တာနိ။) [ထို့ကြောင့် “ဒုမ္မိ ရုတ္တာ” ဟု ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြသည်။ ဒုမ္မိ၊ ဒုတိယနယ၌။ ရုတ္တာ၊ ၄၂-ပုဒ်တို့ကို။ (ဝုတ္တာ။) စာအုပ်တို့၌ “ပုနဒေဝ” ဟု ရှိ၏။ သက္ကတ၌ “ပုနရံ” ဟု ရှိသောကြောင့် “ပုနရေဝ” ဟူသော မူကွဲက မှန်သည်။ ဤ ဒုတိယနယ၌ ခန္ဓာတူ အာယတနကဲ့ ဓာတ်ကဲ့ တနည်း ခန္ဓာတူ အာယတနတူ ဝတ်ကဲ့တရားတို့ကို ဟောတော်မူသည်။]

အမှာ။ ။ ဤနယ၌ (၁) ဥဒ္ဓါန်းဂါထာ၊ (၂) အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်၊ (၃) ထိုဆောင်ပုဒ်၏ အကောက်လင်္ကာ၊ (၄) ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာတို့ကို ကျေပွန်စွာ ရစေရမည်။ နောက်နောက် နယတို့၌လည်း ဤ အစီအစဉ်အတိုင်း လေ့လာရမည်။

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ စ-ဖော-စ-ဣ၊ အ-အ-သ-ဥ။
ဆောင်ပုဒ်အကောက်လင်္ကာ

အာ ဓာတ် သြဋ္ဌာ ပဿဒ၊ ဣန္ဒြိယ ပရိဒေ၊
သနိ ပဋိ သနိဒဿ်၊ နှစ်ဆဲ့ခြောက်ရပ် (စ) မှတ်လေ၊
(ဖော) ၂-ထွေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ သတ်ဝိညာဏ (စ) ယူစေ၊
ဘာဝိန္ဒြေ(ဣ) မှာ (အ) တော့၊ အသညသည့် တဝ ၂-ထွေ၊
အနိဒဿ် သပ္ပဋိဗေမ္မာ၊ (အ) မှတ်လေ သပ္ပဋိဆော မတော့၊
(သ) ဟော၍ ဥပါဒါ၊ (ဥ) မှတ်သို့ရာ၊
စ ဖော စ ဣ အ အ သာဇယံ၊ ဥ ဧရာကောက်ကာ ပြလိုက်ပြီကဲ့လေး။

ခဲာတုကထာအိမ်မြောင်ကဗျာ

ဒုမ္မာ ဟောဘို့၊ ရုပ်တချို့နှင့်၊ တချို့စိတ်ရ၊ (ယေ)စွဲ
ပြသော်၊ ရုပ်က ခန့်တူ၊ စိတ်က မူကား၊ မတူ ခာတ်သာ။

ဒုတိယော၊ သော။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသော၊ တည်း။

၃-တတိယနယ

အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ

၁၇၉။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်
သည်ာ သင်္ခါရ သုခမရုပ် သောဠသ နိဗ္ဗာန် တရားတို့ကို။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊
သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။ အာယတန-
သင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း၊ ဓမ္မာယတနဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်းယူ
ရေတွက်အပ်ကုန်ပြီ။ ခာတုသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း၊ ဓမ္မခာတ်ဖြင့်။
သင်္ဂဟိတာ။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုသည်ာ သင်္ခါရ သုခမရုပ် သောဠသ နိဗ္ဗာန်
တရားတို့ကို။ ကတိဟိ (ပေ)သင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်သနည်း။ တေ ဓမ္မာ၊ ထို သည်ာ
သင်္ခါရ သုခမရုပ် သောဠသ နိဗ္ဗာန် တရားတို့ကို။ အသင်္ဂဟိ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။
ခန္ဓတော၊ ခန္ဓာအဖြစ်မှ။ [ဤပုဒ်၏ အနက်အကျယ်ကို ပဌမနယ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]
ဌပေတွာ၊ ချန်ထား၍။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ သည်ာက္ခန္ဓာ
သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ။ ဧကေန၊ အာယတနေန၊ ဓမ္မာယတနဖြင့်။
သင်္ဂဟိတာ။ ကောယ၊ ခာတုယာ၊ ဓမ္မခာတ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ။ [နောက်၌
လည်း အရကောက်ကို မှီ၍ ပေးပါ။]

ဥဒ္ဓါနိဂါထာအနက်။ ။တယော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ စေတသိက်ခန္ဓာတို့
သည်၎င်း။ တထာ၊ ထိုအတူ ၃-ပါးကုန်သော။
သစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်၎င်း။ သောဠသ၊
ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ စ၊ ပသာဒိန္ဒြိ မနိန္ဒြိတို့သည် ကြဉ်အပ်သော ဣန္ဒြိ
တို့သည်၎င်း။ ပစ္စယာကာရေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌။ စုဒ္ဓသ၊ တဆယ့်လေးပါး
ကုန်သော။ ပဒါနိ၊ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ ဖဿ ဝေဒနာ တဏှာ ဥပါဒါန်
ကမ္မာဝ ဇာတိ ဇရာ မရဏ သောက ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသ-ပုဒ်တို့
သည်၎င်း။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ [အဗ္ဘန္တရမာတိကာဝယ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဒ၏
နောက်၌-ဟူလို။] စုဒ္ဓသ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်ပဒ စိတ္တပဒတို့သည် ကြဉ်အပ်သော
တဆယ့်လေးပုဒ်တို့သည်၎င်း။ ဒသသု၊ ကုန်သော။ ဂေါစ္စကေသု၊ ဂေါစ္စက
တို့၌။ သမတ္တိံသ၊ အတိအကျ သုံးဆယ်သော။ ပဒါနိ၊ တရားကိုယ်သာ

ရကောင်းသော ပုဒ်တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ။ အထ၊ ထိုမှဘဝါး။ စူဠန္တရဒုကာ၊ စူဠန္တရဒုကံမှ။ ဒုဝေ၊ အပ္ပစ္စယ၊ အသင်္ခတ နှစ်ပုဒ်တို့သည်၎င်း။ မဟန္တရာ၊ မဟန္တရ-ဒုကံမှ။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော စေတသိက်ကိုသာ ရသောပုဒ်၊ စေတသိက်နှင့်တကွ ဝိညာတ်ဓွေးကို ရသော ပုဒ်တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ သို့။ (တောနံ၊ ဤကိုးဆယ်သော ပုဒ်တို့ကို။ ဣမသ္မိံ ဝါရေ၊ ဤတတိယနယ ဝါရ၌။ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ။) [ထို့ကြောင့် “နဋ္ဌာ တမိ” ဟု ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြသည်။ တမိ၊ တတိယနယ၌။ နဋ္ဌာ၊ ကိုးဆယ်သော ပုဒ်တို့ကို။ (ဝုတ္တာ။) ဤတတိယနယ၌ ခန္ဓာကဲ့ အာယတနတူ ဓာတ်တူ တရားတို့ကို ဟောတော် မူသည်။]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ဝေ သဉ် သင် နိ၊ ဣ ဇိ ဈာ ဝေ ဝိ။

ဆောင်ပုဒ်အကောက်လင်္ကာ

ဝေခန္ဓာ ဣန္ဒြိယနှင့်၊ ဖဿပစ္စယ ဝေဒနာ၊
 သောကဒုက္ခ ဖေါမနာ၊ နောက်ဝေဒနာ ထည့်ကာစွက်၊
 တဆယံတချက်(ဝေ)တွက်တာ၊
 သညာက္ခန္ဓာ သညာနှစ်၊ (သဉ်)ဟု စင်စစ် မှတ်လေပါ။
 နဝပညာ(သင်)မှာရှု၊ သင်္ခါသမု မင်္ဂသစ္စာ၊
 ဣန္ဒြိယ ထက်ရှစ်ပြာမှာ၊ သဒ္ဓါစစ္စာ မှတ်ကာပ၊
 ပဋိစ္စမတော့ ခုနစ်တန်၊ အသင် ဖယ်တ ဥပါဒါနိ၊
 ဘဝကမ္မ ဥပါယံငယ်၊ သတိပဋ္ဌာန် သမ္မုခေနှင့်၊
 အပ္ပမည ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်ဗောင် မဂ္ဂင်နေ၊
 ဖဿစေတနာ့ ဓိမောက္ခေဝယ်၊ မနသိကာရေ တပြုတ်ပြုလို၊
 ဂေါစ္စက၌ တရားကိုယ်၊ ရကောင်း သုံးဆယ်ဆို၊
 နိ အလိုမှာ နိရောဓနှင့်၊ အပ္ပစ္စယ အသင် သုံးပါး ဤသို့ကြံ၊
 ဘာဝိန္ဒေ (ဣ)ဗ္ဗယံငယ်၊ (ဇိ)က လေးတန် ဇိဝိန္ဒေနှင့်၊
 ဇာတိဇရာမရဏာ၊ ဈာန(ဈာ)တစ်သာ၊
 စေတသိက သိနှစ်ဖြာငယ်၊ နဘုတိပါ စဉ်ကာထားလို၊
 ခြောက်ပါး(စေ)ရှိ(စိ)နှစ်ထွေ၊ စိတ်သဟဘု နုပရိဝတ္တိပေ၊
 ဝေ သဉ် သင် နိ၊ ဣ ဇိ ဈာ ဝေငယ်၊ စိပါကိုးထွေ ပြေလိုက်ပြီကဲ့ လေး။

ဘေတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ

တတိယ၌၊ ဓမ္မာယတ၊ တချို့ရကို၊ ပြားထခန္ဓာ၊ ယေစွဲရာ၏။
 တတိယော၊ သော။ အသင်္ခတိတေနသင်္ခတိတပဒနိဒ္ဒေသော။

၄-စတုတ္ထနယ

သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ

၁၉၁။ သမုဒယသစ္စော၊ သမုဒယသစ္စာသည်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်
 သမုဒယသစ္စာသည် ကြဉ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး တရားတို့ကို။
 ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ။
 အာယတနသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ဓမ္မာယတနဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ။
 ဓာတုသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ဓမ္မဓာတ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ။ တေဟိ
 ဓမ္မေဟိ၊ ထိုသမုဒယသစ္စာသည် ကြဉ်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး
 တရားတို့သည်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် သမုဒယသစ္စာတရားတို့ကို။ ကတိဟိ (ပေ)
 သင်္ဂဟိတာ။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုသမုဒယသစ္စာတရားတို့ကို။ ဧကေန၊ ခန္ဓေန၊
 သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ။ ဧကေန၊ အာယတနေန၊ ဓမ္မာယတနဖြင့်။
 သင်္ဂဟိတာ။ ကောယ၊ ဓာတုယာ၊ ဓမ္မဓာတ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ။ [နောက်၌
 လည်း အရကောက်ကို မှီ၍ ပေးပါ။]

ဥဒ္ဓါနိးဂါထာဓာနကံ။ ။တ္ထေ၊ ဤ စတုတ္ထနယဝါရ၌။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်
 သော။ သစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၎င်း။
 ပန္နရသ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာ၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယ ပုရိသိန္ဒြိယ သုခိန္ဒြိယ ဒုက္ခိန္ဒြိယ
 သောမနသိန္ဒြိယ ဒေါမနသိန္ဒြိယ ဥပေက္ခိန္ဒြိယ သဒ္ဓိန္ဒြိယ ဝီရိယိန္ဒြိယ သတိန္ဒြိယ
 သမာဓိန္ဒြိယ ပညိန္ဒြိယ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြိယ အာညိန္ဒြိယ အညာတာဝိန္ဒြိယ
 တို့၎င်း။ ကောဒသ၊ ကုန်သော။ ပဋိစ္စပဒါ၊ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ ဖဿ တဏှာ
 ဥပါဒါန် ကမ္မဘဝ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနသိန္ဒြိယ ဥပါယာသဟူသော
 ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ပဒတို့၎င်း။ ဥဒ္ဓါ၊ အထက်၌။ [အပ္ပန္နရမာတိကာဝယ် ပဋိစ္စ
 သမုပ္ပါဒ၏ နောက်၌-ဟူလို။] ပုန၊ တဖန်။ တောဒသ၊ သံတိပဋ္ဌာန်
 သမ္ပပ္ပဓာန် အပ္ပမညာ ဣန္ဒြိယ ဗိုလ် ဗောဇ္ဈင် မဂ္ဂင် ဖဿ စေတနာ အဓိမောက္ခ
 မနသိကာရဟူသော တဆယုံတပါးသော ပဒတို့၎င်း။ တိသဝိဝံ၊ သုံးဆယ်
 အပြားရှိသော။ ဂေါစ္စကပဒံ၊ တရားကိုယ်သာ ရကောင်းသော ဂေါစ္စက
 ပုဒ်၎င်း။ ဣတိ (ဣမိနာ ပဘေဒေန)၊ ဤအပြားအားဖြင့်။ (ကျေနသတ္တတိ၊
 တခုယုတ် ခုနစ်ဆယ်သော။ ပဒါနိ၊ ပုဒ်တို့ကို။ ဘဂဝတံ၊ ဝုတ္တာနိ။)
 [ထို့ကြောင့် “စမိ ဓုတာ” ဟု ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြသည်။ စမိ၊ စတုတ္ထနယ၌။
 ဓုတာ၊ ၆၉-ပုဒ်တို့ကို။ (ဝုတ္တာ) ဤ စတုတ္ထနယ၌ ခန္ဓာတူ အာယတနတူ
 ဓာတ်တူ တရားတို့ကို ဟောတော်မူသည်။]

အကျဉ်းစောင်ပုဒ်။ ။သ-မ-ဣ-သု-ပ။

ဆောင်ပုဒ်အကောက်လင်္ကာ

သမုဒယာ သဒ္ဓါ ဝိ၊ သတိန္တိ အဝိဇ္ဇာ၊
 ဖဿ တဏှာ၊ ဥပါဒါငယ်၊ ဥပါယာသာ တရုပ်ပြုလို့၊
 သတ္တက ဖဿ စေတနာ၊ ဝိမောက် မနသိကာ၊
 သုံးဆယ် ဂေါတ္တက တရားကိုသာငယ်၊
 တေစတ္တာလီ-(သ)မှာ ရသတဲ့၊
 သစ္စာ မဂ္ဂ သမာဓိနိ-စသည် ငါးပါး ထွန်း၊
 သင်္ခါရနှင့် ဘဝကမံ ချိန်သည်၊ သမ္ပပုဓာန်သတိ အပ္ပမညထို့၊
 ပဉ္စိန္တ ဗိုလ် ဗေဇ် မဂ္ဂင်၊ ဆယ်ငါး (မ) ၌ မြင်၊
 ဘာဝိန္ဒေ (ဣ) နှစ်ပြင်ငယ်၊ (သု) ၌ ရှစ်အင် ဝေဒနိန္ဒြနှင့်၊
 သောက ဒုက္ခ ဒေါမနာ-(ပ) ကား ပရိဒေဝါ၊
 သ မ ထု သု-(ပ) ငါးဖြာကို၊
 ဓမ္မခြားကာ ဝေလိုက်ပြီကဲ့ လေး။

ဓာဘုကထာ အိမ်ခြောက်ကဗျာ

လေးမှာ ဝေဒ၊ သင်္ခါရနှင့်၊ သဒ္ဓ သုခု၊ တစိတ် ရှုလေ့၊
 နှစ်ခု ယေမူ၊ ၃-ပါးတူကို၊ စွဲယူ ဟောရ။

စတုတ္ထော သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒနိဗ္ဗေသော။

၅-ပဉ္စမနယ

အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒနိဗ္ဗေသ

၁၉၃။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ ရူပက္ခန္ဓာသည်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် စိတ်တခုယုတ်
 ကိုးဆယ်ဟူသော တရားတို့ကို။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း
 ရူပက္ခန္ဓာဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။ အာယတနသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း
 သြဋ္ဌာရိကဿတန ဆယ်ပါး၊ ဓမ္မာယတနဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။ ဓာတု-
 သင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း သြဋ္ဌာရိကဓာတ် ဆယ်ပါး၊ ဓမ္မဓာတ်ဖြင့်။
 အသင်္ဂဟိတာ။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ထိုစိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် တရားတို့သည်။
 ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ နိဗ္ဗာန် တရားတို့ကို။
 ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ဝိညာဏက္ခန္ဓာဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။
 အာယတနသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း မနာယတနဖြင့်။ အသင်္ဂဟိ-
 တာ။ ဓာတုသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း သတ္တဝိညာဏဓာတ်ဖြင့်။
 အသင်္ဂဟိတာ။ တေ ဓမ္မာ၊ ထို ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ နိဗ္ဗာန် တရား
 တို့ကို။ ကတိဟိ (ပေ) အသင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်သနည်း။ တေ ဓမ္မာ၊ ထို ရုပ်

ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို။ ဧကေန၊ ခန္ဓေန၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ -
ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။ ဧကေန၊ အာယတနေန၊ မနာယတနဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။
သတ္တဟိ၊ ဓာတုဟိ၊ ဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။ [နောက်၌လည်း
အရကောက်ကို မှီ၍ ပေးပါ။]

ဥဒ္ဓါန်းဂါထာအနက်။ ။သဗ္ဗေ ကုန်သော။ ခန္ဓာ စ၊ တို့၎င်း။ တထာ၊
ထိုအတူ အလုံးစုံကုန်သော။ အာယတနာ၊ တို့၎င်း။
ဓာတုယော၊ တို့၎င်း။ သစ္စတော၊ သစ္စာမှ။ တယော၊ သမုဒယ နိရောဓ မဂ္ဂ
သုံးပါးတို့၎င်း။ သဗ္ဗာနိ၊ ဣန္ဒြိယာနိပိ၊ ဣန္ဒြေတို့၎င်း။ ပဋိစ္စတော၊ ပဋိစ္စ
သမုပ္ပါဒ်မှ။ တေဝိသတိ၊ ဥပပတ္တိဘဇ - ကာမဘဝ ရူပဘဝ သညီဘဝ
ပဉ္စဝေါကာရဘဝ ဤငါးပါးသည် ကြဉ်အပ်သော နှစ်ဆယ့်သုံးပါးသော
ပုဒ်၎င်း။

ပရတော၊ နောက်၌။ (အပ္ပန္နရမာတိကာဝယ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဒ၏
နောက်၌။) သောဠသ၊ ပဒါ၊ သတိပဋ္ဌာန်အစ မနသိကာရအဆုံးရှိသော
တဆယ့်ခြောက်ပုဒ်တို့၎င်း။ တိကော၊ တိက်၌။ တေစတ္တာလိသကံ၊ နာမက္ခန္ဓာ
တစိတ်ကိုသာ ရသောပုဒ်၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးကိုသာ ရသောပုဒ်၊ နာမက္ခန္ဓာ
လေးပါးနိဗ္ဗာန်ကို ရသောပုဒ်၊ ရူပတစိတ်ကို ရသောပုဒ်ဟူသော လေးဆယ့်
သုံးပုဒ်၎င်း။ ဝေါစ္စကေ၊ သတ္တတိ ဒွေ စ၊ နာမက္ခန္ဓာတစိတ်ကိုသာ ရသောပုဒ်၊
နာမက္ခန္ဓာလေးပါးကို ရသောပုဒ်၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး နိဗ္ဗာန်ကို ရသောပုဒ်
ဟူသော ခုနစ်ဆယ့်နှစ်ပုဒ်တို့၎င်း။ စူဠန္တရေ၊ စူဠန္တရဒုက္ခံ။ သတ္တ၊ ကုန်သော။
ပဒါ၊ အပ္ပစူယ အသင်္ဂဟိတ သနိဒဿန သပ္ပဋိဗ ရူပိ အရူပိ လောကုတ္တရာ
ဟူသောပုဒ်တို့၎င်း။

မဟန္တရေ၊ မဟန္တရဒုက္ခံ။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သော။
အဋ္ဌာရသ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး ရသောပုဒ်၊ နာမက္ခန္ဓာ
သုံးပါး ရသောပုဒ်၊ နာမက္ခန္ဓာ နိဗ္ဗာန် ရသောပုဒ်တို့၎င်း။ တတော၊ ထို
မဟန္တရဒုက္ခံမှ။ ပရ၊ နောက်ဖြစ်သော ပိဋိဒုက္ခံ။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်သော။
အဋ္ဌာရသေဝ၊ တဆယ့်ရှစ်ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ပဒါ စ၊ စိတ်
သုခမရူပ ရသောပုဒ်၊ ခန္ဓာငါးပါးလုံး ရသောပုဒ်တို့သည် ကြဉ်အပ်သော
ပုဒ်တို့၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။ ဧတာနိ၊ ဤ နှစ်ရာဂါးဆယ့် ခုနစ်ပုဒ်တို့ကို။ ဣဓ၊
ဤ ပဉ္စမနယနိဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဘဂဝတာ၊ ဘာသိတာ။) သေသာ၊ ကြွင်းသော
တရားလေးပုဒ်တို့ကို။ န - ဘာသိတာ၊ ဣတိ ဣတဗ္ဗာ။ [ထို့ကြောင့် “သမာရာ
မေ”ဟု ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြသည်။ မေ၊ ပဉ္စမနယ၌။ သမာရာ၊ နှစ်ရာဂါးဆယ့်
ခုနစ်ပုဒ်တို့ကို။ (ဝုတ္တာ။) ဤ ပဉ္စမနယ၌ ခန္ဓာကဲ့ အာယတနကဲ့ ဓာတ်ကဲ့
တရားတို့ကို ဟောတော်မူသည်။]

ရူပဉ္စ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၎င်း။ ဓမ္မာယတနဉ္စ၊ ဓမ္မာယတန၎င်း။ ဓမ္မဓာတု၊ ဓမ္မဓာတ်၎င်း။ ဣတ္ထိပုပ္ဖံ၊ ဣတ္ထိ၎်န္တ ပုရိသိန္ဒြေ၎င်း။ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၎င်း။ နာမရူပံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာနာမရူပ၎င်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဘဝါ၊ အသညိဘဝ ဧကဝေါကာရဘဝတို့၎င်း။ ဇာတိံ၊ ဇာတိ၎င်း။ ဇရာ၊ ဇရာ၎င်း။ မဇ္ဈ၊ မရဏ၎င်း။ ရူပံ၊ ရူပိဓမ္မ၎င်း။ အနာရမ္မဏံ၊ အနာရမ္မဏဓမ္မ၎င်း။ နောစိတ္တံ၊ နောစိတ္တဓမ္မ၎င်း။ စိတ္တေနုပိပ္ပယုတ္တံ၊ စိတ္တေနုပိပ္ပယုတ္တဓမ္မ၎င်း။

ဝိသံသဋ္ဌံ၊ စိတ္တဝိသံသဋ္ဌဓမ္မ၎င်း။ သမုဋ္ဌာနသဟတုအနုပရိဝတ္တိ၊ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနဓမ္မ၊ စိတ္တသဟတုဓမ္မ၊ စိတ္တာနုပရိဝတ္တိဓမ္မ၎င်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဗာဟိရံ ဥပါဒါ၊ ဗာဟိရဓမ္မ၊ ဥပါဒါဓမ္မတို့၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။) ဝိသယော၊ အသင်္ကဟိတတရား၏၎င်း၊ ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနတို့၏၎င်း အထူးသဖြင့် မှီရာဖြစ်သော။ ဝေ (သော) နယော၊ ဤ ရူပံ အစရှိသည်ဖြင့် ပြအပ်ပြီးသောနည်းကို။ သုဗုဒ္ဓေါ၊ လွယ်ကူစွာ သိအပ်၏ (သိလွယ်၏)။ [တနည်း—“ဗာဟိရံ ဥပါဒါ ဒွေဝိသနယော စ သုဗုဒ္ဓေါ”ဟု ပါဠိရှိသေး၏။ ဗာဟိရံ ဥပါဒါ၊ ဗာဟိရဓမ္မ၊ ဥပါဒါဓမ္မတို့၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။) ဒွေဝိသ၊ နှစ်ဆယ်နှစ်ပုဒ်ရှိသော။ ဝေ (သော) နယော စ၊ ဤ ရူပံ အစရှိသည်ဖြင့် ပြအပ်သောနည်းကိုလည်း။ သုဗုဒ္ဓေါ၊ အပ်၏။]

ဣကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ ရှ ဝေ ဝိ မ သ အ။

စောင်ပုဒ် အကောက်လင်္ကာ

ရူပက္ခန္ဓာ ဓာတ်အာမေနှင့်၊ ဘာဝိဇီဝိတိန္ဒြေ၊
နာမရူပါ အသင်ညာ-ကောပေါကာရ ပေ၊
ဇာတိဇရာ မရဏေငယ်၊ စူဠန္တရ ရူပိဓမ္မနှင့်၊
မဟန္တရ အနာရမ္မဏံ၊ နောစိတ် ဝိယုတ္တံ၊
သံသဋ္ဌနှင့် နဘုကျန်သည်၊ နုပရိဝတ္တံ ဗာဟိရနှင့်၊
ဥပါဒါဓမ္မ ပေါင်းမှတ်လေ၊ (ရူ)၌ ဗာဝိသေ၊
ဒွေအသိတိ ဆောင်ပုဒ်(ဝေ)မှာ၊ နည်းတတိယေ ဝေအရနှင့်၊
သင်္ဃိသင်နှစ်ဝ နိဗျာဝေ-အရ ပေါင်းမှတ်လေ၊
တဆယ့်သုံးဝ (ဝိ)အနေမှာ၊ ဝိညာဉ်ခန္ဓေ မနာယတနနှင့်၊
ဝိညာဏဓာတ် မန်န္တေ၊ ပဋိစ္စ ဝိညာဏေ၊
ဖဿသတ္တက မဟန္တရေငယ်၊ စိတ္တနှစ်ထေ့ ထည့်ကာစွက်တော့၊
(စ)၏အတွက် သုံးဆယ်ဟူသည်၊ စ ဇော အ သ မှီ၊
သဋ္ဌာယတန အဇ္ဈတ္တိကို၊ (သ)တွက်နှစ်လွယ် မြဲမှတ်သားလို့၊
တရာ့ရှစ်ပါး(အ)တွက်တာ၊ ဘဝ နာမ်သုံးဖြာ၊

ဣဒ္ဓိပါဒ တိက်ဂေါတြကဝယ်၊ နာမက္ခန္ဓာ နိဗ္ဗာနတို့၊
 ရရသမျှ လေးဆယ့်တစ်ခု၊ လေးဆယ့်နှစ်ပါးဟူ၊
 စဉ်တိုင်းထုတ်ခဲ့ နောက်ဒုက္ခစုမှာ၊ လောကုတ်အရှု ပြန်လှန်ချေတော့၊
 မဟန္တရသာရမ္မဏာ၊ ပိဋိဆယ်ရှစ်ဖြာ၊
 ရှု ဝေ ဝိ စ-သ အ အလာငယ်၊ ဓမ္မ-ရရာ ကောက်လိုက်ပြီကဲ့ လေး။

ခာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ

ပဉ္စမဗျာ၊ စိတ္တသုခမ်း၊ မစုံခန္ဓာ၊ အစိတ်သာတည်း
 နှစ်ဖြာယေလဲ၊ မတူစွဲလော့။...

ပဉ္စမော အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ ပဒနိဇ္ဇေသော။

၆-ဆဋ္ဌနယ

သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂ ပဒနိဇ္ဇေသ

၁-ခန္ဓ

၂၂၀။ ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်။ ကတိဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ တို့နှင့်။
 သမ္ပယုတ္တော၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သနည်း။ (ပေ) ခာတုဟိ၊ တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊
 နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ နတ္ထိ၊ ယှဉ်ဘက် ခန္ဓာ အာယတန
 ခာတ် မရှိ။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ကတိဟိ၊ (ခန္ဓေဟိ၊ တို့နှင့်။)
 ဝိပ္ပယုတ္တော၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သနည်း။ (ကတိဟိ၊ အာယတနေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တော၊
 ကတိဟိ ခာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။) စတုဟိ၊
 ၄-ပါးကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တော၊ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၏။
 ဧကေန၊ အာယတနေ၊ မနာယတနနှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တော၊ သတ္တဟိ၊ ခာတုဟိ၊
 ဝိညာဏဇာတ်တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တော၊ ဧကေန၊ အာယတနေ၊ မ္မောယတနနှင့်
 ၎င်း။ ကောယ၊ ခာတုယာ၊ မ္မေဇာတ်နှင့်၎င်း။ ကေဟိစိ၊ မ္မောယတန
 မ္မေဇာတ်နှင့် အကျိုးဝင်သော စေတသိက်နှေ့ပညာသဟု ဆိုအပ်သော အချို့
 တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တော။ (ဣတိ၊ ဤကားအဖြေတည်း။) [ဤသို့ စသဖြင့် အရ
 ကောက်ကို မှီ၍ ပေးပါ။]

ဥဒ္ဓါနိးဂါထာအနက်။ ။ မ္မောယတနံ၊ ၎င်း။ မ္မေဇာတု၊ ၎င်း။ ဒုက္ခသစ္စာ၊
 ၎င်း။ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိတ၎င်း။ သဋ္ဌာယဘနံ၊ ၎င်း။
 နာမရူပံ၊ နာမရူပ၎င်း။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ မဟာဘဝါ စ၊ ဥပပတ္တိ-
 ဘဝ ကာမဘဝ သညီဘဝ ပဉ္စဝေါကာရဘဝတို့၎င်း။ [ဤ ၄-ပါးကို
 တရားကိုယ် များသောကြောင့် “မဟာဘဝ”ဟု ဆိုသည်။]

ဇာတိ၊ ၎င်း။ ဇရာ စ၊ ၎င်း။ မရဏံ၊ ၎င်း။ တိကေသု၊ တိက်တို့၌။
ဧကေနဝိသတိ၊ တခုယုတ် နှစ်ဆယ်သော။ (ပဒါ၊ အဗျာကတ အစရှိသော
ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း။) ဂေါတ္ထကေသု၊ ဂေါတ္ထ-
ကတို့၌။ ပညာသ၊ ၅၀-သော။ (ပဒါ) စ၊ န ယေတု အဟေတုက အစ
ရှိသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း။ စူဠန္တရေ၊
စူဠန္တရဒုက်၌။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ပဒါ၊ သပ္ပစ္စယ သင်္ခတ အစရှိသော
ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း။

မဟန္တရေ၊ မဟန္တရဒုက်၌။ ပန္နရသ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ နောစိတ္တ အစရှိ
သောပုဒ်တို့၎င်း။ တတော၊ ထိုမဟန္တရဒုက်မှ။ အပရေ၊ နောက်ဖြစ်သော ပိဋ
ဒုက်၌။ အဋ္ဌာရသ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ န ဒဿနေန ပဟာတဗျာ အစရှိသော
ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။) တေဝိသ၊
၂၃-ပုဒ် အလွန် ရှိသော။ ဧတံ ပဒသတံ၊ ဤပုဒ်တရက်ကို။ သမ္ပယောဂေ၊
သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂ နိဗ္ဗေသ၌ (ဆဋ္ဌနယ နိဗ္ဗေသ၌)။ န လဗ္ဘတိ၊ မရအပ်။
[ဤနယ၌ ၁၂၃-ပုဒ် ကြည့်၍ ၂၄၇-ပုဒ်တို့ကို ဟောတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့်
“ဒေဝရာ ဆ” ဟု ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြသည်။ ဆ၊ ဆဋ္ဌနယ၌။ ဒေဝရာ၊
၂၄၇-ပုဒ်တို့ကို။ (ဝုတ္တာ။) ဋီကာအလို ၁၂၁-ပုဒ်တို့ကို ကြည့်၍ ၂၅၀-ပုဒ်
တို့ကို ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် “နိမက္ခာ ဝါ” ဟု တနည်းဆိုကြ၏။ ဝါ၊
တနည်း။ နိမက္ခာ၊ ၂၅၀-သောပုဒ်တို့ကို။ (ဝုတ္တာ။)]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်

ရူ-ဝေ-ဝိ-စ၊ သ-သု-ဥ၊ ဖ-ရူ-အ-ဣ-ဈာ၊
အ-သု-အ-ဝိ-နေ၊ အ-သ-အ-အ-ဝေ။

ဆောင်ပုဒ် အကောက်လင်္ကာ

ရူပက္ခန္ဓာ ဓာတ် အာ ဩ၊ သစ္စ နိရော ဣန္ဒြေ၊
ဘဝ ၂-ထွေ ဧကဝေါ၊ ပရိဒေဝေါ မှတ်ပါလေ၊
သနိ အနိ သပ္ပဋိဇောငယ်၊ အပ္ပစ္စယေ အသင်္ခတနှင့်၊
အနိဒဿန အပ္ပဋိသံ၊ ရူပိပုဒ်လည်း မချန်၊
မဟန္တရ အနာရမ္မကံပါ၊ စိတ် ဝိယုတ္တံ ဝိသသနှင့်၊
ဥပါဒါဓမ္မ ပေါင်းမှတ်လေ၊ (ရူ) လေးဆယ်သုံးပေ၊
စေတသိက်နွေ ၃-ပါး အနေဝယ်၊ ပဋိစ္စမလေ ဝေဒနာနှင့်၊
ဗြဟ္မ သတ္တက ဝေဒနာ သညာ၊ ခြောက်ပါး (ဝေ) တွက်တာ၊

ဝိညာဉ်ခန္ဓ မနာယတနာငယ်၊ မနိန္ဒြာ ဝိညာဏနှင့်
သတ္တက မဟန္တရ စိတ်နှစ်တန်၊ ခြောက်ပါး (ဝိ)၌ကြံ၊
ဝိညာဏဓာတ် ခုနစ်တန်ကို၊ (စ) တွက်အမှုန် မြဲမှတ်သားလို့၊
ငါးဆယ်ကိုးပါး (သင်) အနေ၊ နည်းတတိယ ပေ၊
သင်္ခါရနှင့် ဖဿနှစ်ထွေငယ်၊ စေ မိမောက် မနသိကာရေ
ခြောက်ဖြာ နှုတ်လို့၊
ငါးဆယ်သုံးပုဒ် ဤအရာ၊ (သ) ဟု မှတ်လေပါ၊
သု ဒု သော ဒေါ ဣန္ဒြာငယ်၊ သောတ ဒုက္ခာ ဒေါမနုထို့၊
(သု) အရလို့ မှတ်ကြလေ၊ (ဥ) ကား-ဥပေက္ခိန္ဒြေ၊
ပဋိစ္စ သတ္တက ဖဿ ၂-ထွေငယ်၊ စေတနာ မနသိကာရေ (ဖ) အရတဲ့၊
ဘဝဂ္ဂပ တပါး (ဂ္ဂ)၊ (အ) လေးဆယ့်ခြောက်မျှ၊
နာမက္ခန္ဓ အရယူသည်၊ ဘဝသုံးဆူ တိက်ဂေါစ္ဆက၌၊
နှစ်ဆယ့်သုံးဝ ဆယ့်တတန်၊ ပိဋိဒုက် ကိုးတန်၊
ဣဒ္ဓိပါဒ ဈာန ဓမ္မငယ်၊ အဓိဓောက္ခံ (ဣ-ဈာ-အ)တဲ့၊
သုခ ဒုက္ခ သမ္ပယုတ္တာ၊ သုခ သဟဂတာ၊
ပိဋိဒုက်က သုခပါသည်၊ ပေါင်းတော့ လေးဖြာ (သု) အရဟု၊
အဒုက္ခနှင့် ဥပေက် နှစ်ဖြာ၊ (အ) တွက် သုံးပါးသာ၊
(ဝိ) ခုနစ်ဝ ဝိပါကာငယ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ပရိတ္တာရမ္မဏနှင့်၊
အတ္တတ္တာရမ္မဏ တိက် ၃-တန်၊ သာရမ္မဏ မဟန်၊
နေဝဝိပါက် နဝိပါငယ်၊ အနုပါ ဒိန္နုပါဒနှင့်၊
အနုပုန္ဓ အနုပါဒိန္နာ၊ (နေ) တွက် ၄-ပါးလား၊
ဥပါဒိန္န သံကိလိဋ္ဌာငယ်၊ ပုဒ်တတိယာ အပ္ပမာဏနှင့်၊
ပဏိတဓမ္မ ဒုက်စူဠိ၊ လောကုတ္တရဓမ္မ၊
ဂေါစ္ဆက၌ ဆယ့်ရှစ်တန်မှာ၊ လောကုတ်နိဗ္ဗာန် ရသမျှတဲ့၊
ပိဋိဒုက်က န ကာမာ၊ အပရိ အနုတ္တရာ၊
နှစ်ဆယ့်ခြောက်ဝ (အ) တွက်တာကို၊ ပေါင်း၍မှတ်ပါ
(သ) သုံးဝ မတော့၊
သဝိတက္က သဝိစာရာ၊ ပိဋိဒုက်က ၂-ဖြာ၊
ဆယ့်ခုနစ်ဝ (အ) တွက်တာမှာ၊ အဝိတက္ကာ ဝိစာရနှင့်၊
ပီတိသဟ-ဂတဓမ္မ၊ ဂေါစ္ဆက-တရားကိုယ် ချန်၊
နာမက္ခန္ဓ လေးပါးမှန်သည်၊ ဆယ့်သုံးပဒ် အရ ထုတ်တော့၊
ပိဋိဒုက်၌ သပ္ပိတိကာ၊ ပီတိသဟဂတာ၊
နောက် (အ) အတွက် ၃-ပါးမှာမူ၊ အဝိတက္ကာ အဝိစာရနှင့်၊
ပိဋိဒုက်က အဝိတက္ကာ၊ အဝိစာရ ပါ၊

(စေ) တွက် ခြောက်ဝ ဟူသည်မှာလျှင်၊ စေတသိကာ စသည်ရှိတော့၊
 မဟန္တရဒ္ဒ သူ့ အလာ၊ ကောက်ပြုကြဖို့ရာ၊
 ရှု ဝေ ဝိ စ သ သု ဥပါငယ်၊ ဖ ရှု အပါ ဣဇာ ထည့်လို့၊
 အ သု အ ဝိ တဖန်နေ၊ အ သ အ အ စေ၊
 ဗာဝီသတိ ဆောင်ပုဂံတို့ကို၊ နောင်မရွပ်စေ ဖြေလိုက်ပြီကဲ့ လေး။

ခေတုကံသာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ

ခြောက်နဲ့ဟောရန်၊ ရုပ်နိဗ္ဗာန်နှင့်၊ နာမ်မရောရ၊ ရောပြန်
 ကလည်း၊ ဝိပု-ရ ပုဒ်၊ ဟောဘို့ထုတ်လေ၊ နာမ် ရုပ် နိဗ္ဗာန်၊
 ဝိယုတ္တ မှတ်၊ သန္တာန်ခါလို့၊ တုံဇာတ် ကဲ့သည့်၊ နာမ်လဲ
 ဝိယုတ်၊ ရုပ်ချင်း ရုပ်မှာ၊ နိဗ္ဗာတာနှင့်၊ ဝေဒနာချင်းချင်း၊
 သူ့ စိတ်ချင်းတည်း၊ ချင်းချင်းသစ်၊ ယင်းတို့မှာကား၊ ၂-ဖြာ
 သမှာ၊ ဝိပု မရှိ၊ ကေဟိစိမှာ၊ စေသိသမ္ပယုတ်၊ ဝိပုယုတ်လည်း၊
 နာမ်ရုပ်ရောယှက်၊ မရောယှက်မှာ၊ စေသိက်သာတည်း၊ နာမ်သာ
 ရမှု၊ ရုပ်နိဗ္ဗာဟု၊ မှတ်ယူဓမ္မ ဓာတ်သာတည်း။

ဆဋ္ဌော သမ္ပယောဂဝိပုယောဂပဒနိဒ္ဒေသော။

၇-သတ္တမနယ

သမ္ပယုတ္တေနဝိပုယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ

၃၀၆။ ဝေဒနာက္ခန္ဓန၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် စိတ်
 တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ ဝေဒနာတို့သည် ကြဉ်အပ်သော စေတသိက် ကေပညာသ
 တရားတို့သည်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်၏။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ထို စိတ်
 တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသတို့နှင့်။ [ဝေဒနာကို သွင်းပြန်
 သည်။] ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် ရုပ်အဋ္ဌဝီသ နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ဝိပုယုတ္တာ၊ ဝိပုယုတ်
 ဖြစ်ကုန်၏။ တေ ဓမ္မာ၊ ထို ရုပ်အဋ္ဌဝီသ နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည်။ ကတိဟိ (ပေ)
 ဝိပုယုတ္တာ၊ ကုန်သနည်း။ တေ ဓမ္မာ၊ ထို ရုပ်အဋ္ဌဝီသ နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည်။
 စတူဟိ၊ ခန္ဓေဟိ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်။ ဝိပုယုတ္တာ၊ ဝိပုယုတ်ဖြစ်ကုန်၏။ ဧကေန၊
 အာယတနေန၊ မနာယတနနှင့်။ ဝိပုယုတ္တာ၊ သတ္တဟိ၊ ဓာတူဟိ၊ ဝိညာဏ
 ဓာတ်တို့နှင့်။ ဝိပုယုတ္တာ၊ ဧကေန၊ အာယတနေန၊ ဓမ္မာယတနနှင့်။ ကောယ၊
 ဓာတုယာ၊ ဓမ္မဓာတ်နှင့်။ ကေဟိစိ၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်တို့၌ အကျိုးဝင်
 သော စေတသိက် ဒွေပညာသဟု ဆိုအပ်သော အချို့တို့နှင့်။ ဝိပုယုတ္တာ။
 [ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရကောက်ကိုမိ၍ ပေးပါ။]

ဥဒ္ဓါန်းဂါထာအနက်။ ။စတုရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ စ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့၎င်း။ ၎င်းကော၊ သော။ အာယတနဉ္စ၊ မနာယတန၎င်း။ ဓာတုသု၊ ဓာတ်တို့တွင်။ သတ္တ စ၊ ခုနစ်ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်တို့၎င်း။ ဣန္ဒြိယတော၊ ဣန္ဒြိယ။ ဒွေပိ စ၊ ၂-ပါးသော မနိန္ဒြေ ဥပေက္ခိန္ဒြေတို့၎င်း။ တယော၊ ကုန်သော။ ပဋိစ္စ၊ ဝိညာဉ် ဖဿ ဝေဒနာဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့၎င်း။ တထရိဝံ (တထာ+ဝေ)၊ ထိုမှတပါးသာလျှင်။ ဖဿပဉ္စမာ၊ ဖဿလျှင် ၅-ခုမြောက်ရှိသော ဖဿ ဝေဒနာ သညာ ဓေတနာ စိတ္တ ဟူသော ပုဒ်တို့၎င်း။

အဓိမုစ္စနာ၊ အဓိမောက္ခ၎င်း။ မနသိ စ၊ မနသိကာရ၎င်း။ တိကေသု၊ တိက်တို့၎်။ တိဏိ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၊ သဝီတက္ကသဝီစာရပဒ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတပဒ ဟူသော ၃-ပါးတို့၎င်း။ အန္တရာ၊ မဟန္တရဒုက်မှ။ သတ္တ၊ စိတ္တပဒ၊ ဓေတသိကပဒ၊ စိတ္တသမ္ပယုတ္တပဒ၊ စိတ္တသံသဋ္ဌပဒ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနပဒ၊ စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနသဟတပဒ၊ စိတ္တသံသဋ္ဌာနပရိဝတ္တိပဒ ဟူသော ခုနစ်ပါးတို့၎င်း။ မနေန၊ မနောဓာတ်နှင့်။ ယုတ္တာ၊ ကေနိသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဧဒ္ဓ၊ ကုန်သော။ ဝိတက္ကဝိစာရဏာ၊ သဝီတက္ကပဒ၊ သဝီစာရပဒတို့၎င်း။ ဥပေက္ခာယ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်။ သဟဂတော၊ တက္ကဖြစ်သော ဥပေက္ခာယသမ္ပယုတ္တပဒ၊ အဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတပဒတို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ (ဣမာနိ ပဒါနိ၊ ဤ ၃၇-ပုဒ်တို့ကို။ ဣမ၊ ဤ သတ္တမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၎်။ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ။) [ထို့ကြောင့် “သမိသဝ္ဗါ” ဟု ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြသည်။ သမိ၊ သတ္တမနယ၌။ သဝ္ဗါ၊ ၃၇-ပုဒ်တို့ကို။ (ဝုတ္တာ။)]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ဝေ-ဝ-၃။

ဆောင်ပုဒ်အကောက်အကော်

ဆဋ္ဌနည်းလာ ဝေနှင့်ဝိ၊ ဖ-စေ အရှိ ပေါင်းလိုက်(ဝေ)၊
 သတ်ဝိညာဏ ဓိမောက္ခေငယ်၊ ဝိတက်တိက်နေ ပဌမနှင့်၊
 သဝီတက္က သဝီစာရာ၊ ပိဋိဒုက် ၂-ဖြာ၊
 ဆယ့်တစ်မှတ်သား (စ)တွက်တာကို၊
 စတုဗ္ဗိစာ (၃)အရမတော့၊
 ဥပေက္ခိန္ဒြ တတိယ ဝေ ပီ၊ ပိဋိဒုက် တလီ၊
 ဝေ-ဝ-၃ ထုတ်၊ ဆောင်ပုဒ်ကြီးမှာ၊
 နောင် မဂ္ဂပိပြီ၊ လွယ်လွန်းပါလိမ့်လေး။

ဓာတုကထာ အိမ်မြောင်ကဗျာ

နည်းသတ္တမ၊ စိတ်သာရနှင့်၊ ဧကဝိညာဏ်၊ ကုန်ဆက်ဆံဘိ၊
စေတသိလည်း၊ ဟောဘိရွှေယေး၊ ယှဉ်ရာရွေးလေ၊ နောက်ယေး
ဝိပူ။

သတ္တမော သမ္ပယုတ္တေနဝိပူယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသော။

ဂ-အဋ္ဌမနယ

ဝိပူယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ

၃၁၇။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် နာမက္ခန္ဓာလေးပါး တရား
တို့သည်။ ဝိပူယုတ္တာ၊ ဝိပူယုတ်ဖြစ်ကုန်၏။ ဧတ ဓမ္မာ၊ ထို နာမက္ခန္ဓာလေးပါး
တရားတို့သည်။ ကတိတိ ခန္ဓေဟိ (ပေ)။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သနည်း။ ဣတိ၊
ဤကား အမေးတည်း။ နတ္ထိ၊ ယှဉ်တက် ခန္ဓာ အာယတန ဓ-တ် ၆၅။ ဣတိ၊
ဤကား အဖြေတည်း။ [ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရကောက်ကို မှီ၍ ပေးပါ။]

ဥဒ္ဓါနိးဂါထာအနက်။ [ဓမ္မာယတနံ၊ ဓမ္မာယတနသင်း။ ဓမ္မဓာတု၊ ၎င်း။
အထ၊ ထိုမှတပါး။ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေသင်း။ နာမ-
ရူပံ၊ နာမရူပသင်း။ သဠာယတနံ၊ သဠာယတနသင်း။ ဇာတိံ၊ ၎င်း။ ဇရာ၊
၎င်း။ မတံ၊ မရဏ၎င်း။ -တိကေ၊ တိက်၌။ ဒေစ၊ နှစ်ပါးသော အဇ္ဈတ္တ-
ဗဟိဒ္ဓပဒ၊ အနိဒဿနအပွင့်ဗပဒတို့၎င်း။ ပဌမန္တရေ၊ ရှေးဦးစွာသော စူဠန္တရ
ဒုက်၌။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးသော သပ္ပစ္စယပဒ၊ သင်္ခတပဒ၊ အနိဒဿနပဒ၊
အပ္ပဋ္ဌိဗပဒ၊ အရူပပဒ၊ ကေနစိဝိညေယျပဒ၊ နကေနစိဝိညေယျပဒတို့၎င်း။
ဂေါစ္စကော၊ ၌။ ဒဿ၊ ဆယ်ပါးသော နဟေတု အစရှိသော ပဌမဒုက် ဒုတိယ
ဒုက်တို့၎င်း။ အပရံ၊ တပါးသော။ အန္တေ၊ ပရာမာသဂေါစ္စက၏ နောက်၌
ဖြစ်သော မဟန္တရဒုက်၌။ စုဒ္ဓသ၊ တဆယ့်လေးပါးသော နောစိတ္တ အစရှိသော
ဝိပူယုတ္တ မရသင့်သော ပုဒ်တို့၎င်း။ မတ္တကော၊ အဆုံးဖြစ်သော ပိဋ္ဌိဒုက်၌။ ဓာ၊
ခြောက်ပါးသော အဝိတက္ကပဒ၊ အဝိစာရပဒ၊ အပ္ပိတိကပဒ၊ နပိတိသဟဂတပဒ၊
န သုခသဟဂတပဒ၊ န ဥပေက္ခာသဟဂတပဒတို့၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။ ဧတနိ၊
ဤ ပုဒ်တို့ကို။) န လုဗ္ဗရေ၊ မရအပ်ကုန်။ ဣတိ(ဣမိနာ ပဘေဒေန)၊ ဤအပြား
အားဖြင့်။ သတ္တစတ္တာလီသ၊ လေးဆယ့်ခုနစ်ပါးသော။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤတရား
တို့ကို။ မောဘပုစ္ဆကေန၊ မောဘပုစ္ဆကမည်သော အဋ္ဌမနယနှင့် တကွ။
သမုစ္ဆေဒေ၊ အဆုံးဖြစ်သော စုဒ္ဓသမနယ၌။ န လုဗ္ဗန္တိ၊ ကုန်။ [ဤနယ၌
ဤ လေးဆယ့်ခုနစ်ပုဒ်ကို ကြည့်၍ သုံးရာနှစ်ဆယ့်လေးပုဒ်တို့ကို ဟောတော်
မူသည်-ဟူလိုး ထို့ကြောင့် “ဝိရာဂါဋ္ဌ” ဟု ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြသည်။ အဋ္ဌ၊

အဋ္ဌမနယဉ္စ။ ဝိရာဂါ၊ သုံးရာနှစ်ဆယ့်လေးပုဒ်တို့ကို။ (ပုတ္တော။) ဤ အဋ္ဌမ
နယနှင့် စုဒ္ဓသမနယတို့၌ မရအပ်သော ပုဒ်ချင်းတူသောကြောင့် “သမုစ္ဆေဒေ
န လဗ္ဗန္တိ၊ မောဗပုစ္ဆကေန စ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ ရှု ဝေ စ ခု သ ဥ ဥ ကာ ပ။

ဆောင်ပုဒ်အကောက်လင်္ကာ

ရှစ်ဆယ့်နှစ်ဆူ၊ ရှု အရ၊ ဆဋ္ဌနည်းက ရှု နှစ်ထွေ၊
“နေ” လေး “အ” မှာ ဆဗ္ဗိသ၊ ဥပုန်တိက တိက်အနေ၊
အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓေကို၊ ကြိတ်ရေပါလေ ဝေ-အရမတော့၊
သတ္တမက ဝေဉ္စတိုင်၊ သာရမ္ပဏ ယဉ်၊
နှစ်ဆယ့်သုံးထဲ လုံးကဲ့ရှင်ရယ်၊ (စ) ဆယ့်ဘစ်အင် နည်းဆဋ္ဌက၊
စ သတ် အ အက် သ သုံးတန်၊ ပေါင်းလိုက်ပါတော့ မကျန်၊
(ခ) ပုဒ်အရ ခြောက်ဆယ့်နှစ်တန်မှာ၊ ဒုက္ခသစ္စံ ကုသလနှင့်၊
သင်္ကလိဋ္ဌ ဒဿန ဟေပါ၊ အာစယနောက် သေက္ခာ၊
ပုဒ်တတိယ ယူပြီးကာငယ်၊ ပရိတ္တပါ မဇ္ဈိမနှင့်၊
အနိယတ တိက်ကယူကာ၊ အဟေတုကာဒိ မေ့၊
နာမ်လေးဝနှင့် ဝိပုယုတ်ပါသည်၊ ဂေါစ္ဆကလာ လေးဆယ့်ပုဒ်နှင့်၊
စူဠန္တရဒုက လောကိယာ၊ ပိဋိဒုက၌ မှာ၊
နာမ်လေးဝနှင့် ဝိပုယုတ္တာကို၊ တဆယ့်တဖြာ ပေါင်းမှတ်ရစ်တော့၊
ရာ သုံးဆယ့်တစ်(သ)၌မှာ၊ ဆဋ္ဌနည်း အလာ၊
ငါးဆယ့်သုံးသ သုသတ္တာငယ်၊ လေးဆယ့်ခြောက်ဖြာ တဖန် အနှင့်၊
ဣဇ္ဈာနှစ်ဝ တပါးစီ၊ နောက်အ ဆယ့်ခုနှစ်လီ၊
နောက်သုအရ စတုတ္ထိဝယ်၊ အဇ္ဈတိက်ဆီ အာရမ္ပဏ၌၊
ရှေ့ပုဒ်နှစ်ဝ ထည့်စက်မှန်မှန်၊ ပေါင်းလိုက်ပါတော့ မကျန်၊
(ဥ) ပုဒ်အရ အင်ငါးတန်မှာ၊ ဆဋ္ဌနယံ ဥ-အရနှင့်၊
အ ကား သုံးဝ ဝိပါကာ၊ ပေါင်း၍ မှတ်ယူပါ၊
နောက်ဥ အရ ဥပပတ် တဝါငယ်၊ သညီတဖြာ ပဉ္စဝေါနှင့်၊
ဥပါဒိန္နော ပါဒါနီ၊ ဝိတက် တတိယံ၊
ဥပါဒိန္န မဟန္တရီ ပါ၊ ပေါင်းတော့ ခြောက်လီ ညီညာပြု၍၊
ကာမဘဝ (ကာ)အနေ၊ ဉ-ပါး (ပ)မှတ်လေ။
ပရိတ် ပဗ္ဗုပိ အဇ္ဈ ဗဟေကို၊ အာရမဏေ ယဉ်ကာစပ်လို့၊
သတိချုပ်၍ မှတ်လိုက်ပါ၊ မောဗနည်း အလာ၊
ရှု ဝေ စ ခု-သ ဥ ဥ ကာငယ်၊ (ပ) ရောကောက်ကာ ပြလိုက်ပြီကဲ့ လေး။

ဓာတုကထာ အိမ်မြောင်ကဗျာ

အဋ္ဌမဉ္စ၊ သုဒ္ဓကို ဟော၊ နာမ်ရုပ်ရောလည်း၊ ဝိယောဂ ရ၊
ဟောပြန်ရ၏၊ ဖြေချပုံမှာ၊ နတ္ထိသာတည်း။
အဋ္ဌမော ဝိပုယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒနိဗ္ဗေသော။

၉-နဝမနယ

သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒနိဗ္ဗေသ

၃၁၉။ ဝေဒနာက္ခန္ဓန၊ နှင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် စိတ်တစ်ခုယုတ်
ကိုးဆယ် ဝေဒနာသည် ကြည့်အပ်သော စေတသိက် ကေပညာသ တရား
တို့သည်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်၏။ ဇေတဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ထိုစိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်
ဝေဒနာသည် ကြည့်အပ်သော စေတသိက် ကေပညာသတရားတို့နှင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊
အကြင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။ သမ္ပယုတ္တာ။ ဧတ ဓမ္မာ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
တရားတို့သည်။ ကတိဟိ (ပေ) သမ္ပယုတ္တာ။ ဧတ ဓမ္မာ၊ ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
တရားတို့သည်။ တိဟိ၊ ခန္ဓေဟိ၊ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ
တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ။ ဧကေန၊ အာယတနေန၊ မနာယတနနှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ။
သတ္တဟိ၊ ဓာတုဟိ၊ ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ။ ဧကေန၊ အာယတနေန၊
ဓမ္မာယတနနှင့်။ ဧကောယ၊ ဓာတုယာ၊ ဓမ္မဓာတ်နှင့်။ ဧကဟိစိ၊ ဓမ္မာယတန
ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော ဝေဒနာကြည့်သော စေတသိက် ကေပညာသ-ဟု
ဆိုအပ်သော အချို့တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရကောက်ကို
မှီ၍ ပေးပါ။]

ဥဒ္ဓါနိးဂါယာအနက်။ ။စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ အရူပက္ခန္ဓာ၊
နာမက္ခန္ဓာတို့၎င်း။ မနာယတန မေဝ စ၊ မနာ-
ယတနသာလျှင်၎င်း။ သတ္တ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုယော၊ တို့၎င်း။ ဒွေ၊
ကုန်သော။ ဃစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့၎င်း။ စုဒ္ဓသ၊ ကုန်သော။
ဣန္ဒြိယာနိ စ၊ မနိန္ဒြေ အစ အညာတာဝိန္ဒြေ အဆုံးရှိသော ဣန္ဒြေတို့၎င်း။

ပစ္စယေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ ပဒါ၊ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ
ဝိညာဉ် ဖဿ ဝေဒနာ တဏှာ ဥပါဒါန် ကမ္မတဝ သောက ဒုက္ခ ဒေါမနဿ
ဥပါယာသ ပုဒ်တို့၎င်း။ တတော၊ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှ။ ဥပရိ၊ အထက်၌။
သောဠသ၊ ကုန်သော။ (ပဒါ၊ သတိပဋ္ဌာန် အစ မနသိကာရ အဆုံးရှိသော
ပုဒ်တို့၎င်း။) တိကေသု၊ တို့၌။ အဋ္ဌ၊ ရုပ်ပါးသော ဝေဒနာတိက်၌ သုံးပုဒ်၊
ဝံတက်တိက်၌ ပဌမ ဒုတိယပုဒ်၊ ပီတိတိက်၌ သုံးပုဒ်တို့၎င်း။ ဂေါစ္ဆကေ၊ ၌။

တေစတ္တာလီသ၊ ဟေတု သဟေတု စေဝ, သဟေတုက အစရှိသော သမ္ပယုတ်
ဖြစ်သော လေးဆယ့်သုံးပုဒ်၎င်း။

မဟန္တရဒုကေ၊ ဌိ။ သတ္ထ၊ စိတ္တပဒ, စေတသိကပဒ, စိတ္တသမ္ပယုတ္တပဒ,
စိတ္တသံသဠပဒ, စိတ္တသံသဠသမုဋ္ဌာနပဒ, စိတ္တသံသဠသမုဋ္ဌာနသဟဘုပဒ,
စိတ္တသံသဠသမုဋ္ဌာနာနုပရိဝတ္တိပဒ ဟူသော ခုနစ်ပုဒ်တို့၎င်း။ ပိဋ္ဌဒုကေသု၊
တိဋ္ဌိ။ ဆ၊ သဝိတက္ကပဒ, သဝိစာရပဒ, သပ္ပိတိကပဒ, ပီတိသဟဂတပဒ,
သုခသဟဂတပဒ, ဥပေက္ခာသယူဂတပဒ ဟူသော ခြောက်ပုဒ်တို့၎င်း။ (ဣတိ၊
သို့။) ဧတေ၊ ဤ တရားနှစ်ဆယ်သော ပုဒ်တို့သည်။ နဝမဿ၊ ကိုးခုမြောက်
ဖြစ်သော။ ပဒဿ၊ ဥဒ္ဓေသပဒ၏။ နိဒ္ဓေသံ၊ ဌိ။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်
သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂတ၊ ရောက်ကုန်ပြီ။ [ထို့ကြောင့် “နဝါရိယာ”ဟု
ရှေးဆရာတို့ဆိုကြသည်။ နဝ၊ နဝမနယဌိ။ အရိယာ၊ ၁၂၀-သော ပုဒ်တို့ကို။
(ဝုတ္တာ။)]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ ၂၀ ဝိ စ သ သု ဥ ပ ဣ ဈာ အ သု သ စေ။

ဆောင်ပုဒ်အကောက်လင်္ကာ

ဆဋ္ဌနည်းလာ ဝေဝိစ၊ သ သု ငါးဝ ဤနည်းတူ၊
(ဥ)မူပက္ခိန် ခြေမှတ်၊ (ဖ)လည်းတရပ် ဆဋ္ဌနည်းတူ၊
ဣဒ္ဓိပါဒ ဈာနတဆူငယ်၊ အဓိမောက်မူ ဣဈာ အ တဲ့၊
နောက်(သု)အရ ခုနစ်ဖြာ၊ သု-လေး အ-သုံး ပေါင်းလိုက်ပါ၊
(သ)၏ အရ ပုဒ်ဝိသာမှာ၊ ဝိတက်တိက်လာ ဒု-နှင့် ပ-တဲ့၊
ပီတိသဟ ဂတပဒံ၊ တိက်က သုံးပါးကျန်၊
တရားကိုယ်မရသည့် ဂေါဇ္ဈကပဒငယ်၊ လေးနာမက္ခန် မှန်မှန်ရသတဲ့၊
ဆယ့်သုံးပဒ ကောက်ယူကာ၊ ပိဋ္ဌဒုကံဌိမှာ၊
သဝိတက္က ဝိစာရာငယ်၊ ဒေပီတိလာ ပဌမပုဒ်တို့၊
တမုဟုတ်မျှ ထုတ်ပြကောက်လေ၊ ဆဋ္ဌနည်း တူ(စေ)၊
ဝေဝိစနှင့် သ သု ဥ ဖ အနေငယ်၊ ဣဈာ အ တတွေ၊
သု သ စေ နှောလို့ ဇေ-ဗလဝ သဘောကျ ထင်မြင်၊ ဟောပါရွှင်ရွှင်၊
ဆယ့်သုံးပဒ ပုဒ်အစဉ်ကို၊ မယုတ်တမင်၊ ဖြေရှင်းပြီကဲ့ လေး။

ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ

နဝါဟောရန်၊ တချို့နာမ်ရ၊ နှစ်တန်ယေစွဲ၊ သံယုတ်ထဲသာ။
နဝမော သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဓေသော။

၁၀-ဒသမနယ

ဝိပ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ

၃၅၃။ ဂ္ဂပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် နာမက္ခန္ဓာလေးပါး တရားတို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာလေးပါးတရား တို့နှင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် ဂ္ဂပက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ။ တေ ဓမ္မာ၊ ထို ဂ္ဂပက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။ ကတိဟိ (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တာ။ တေ ဓမ္မာ၊ ထို ဂ္ဂပက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။ စတူဟိ၊ ခန္ဓေဟိ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ။ ဧကေန၊ အာယတနေန၊ မနာယတနနှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ။ သတ္တဟိ၊ ဓာတူဟိ၊ ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ။ ဧကေန၊ အာယတနေန၊ ဓမ္မာယတနနှင့်။ ကောယ၊ ဓာတုယာ၊ ဓမ္မဓာတ်နှင့်။ ကေဟိ၊ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတ်၌ အကျိုး ဝင်သော ဓေတသိက် ဒွေပညာသဟူသော အချို့တို့၌။ ဝိပ္ပယုတ္တာ။ [ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရကောက်ကို မှီ၍ပေးပါ။ ဥဒ္ဓါန်းဂါထာလည်း ဆဋ္ဌနယနှင့် တူပြီ။ ထို့ကြောင့် “ဒသာဒီသု ကမာ ဆ စ နဝေသိဝ” ဟု ရှေးဆရာတို့ ဆို ကြသည်။ ဒသာဒီသု၊ ဒသမနယ အစရှိသည်တို့၌။ ကမာ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ဆစ နဝေသိဝ၊ ဆဋ္ဌနယ၊ စတုတ္ထနယ နဝမနယတို့၌ကဲ့သို့။ (ဗုတ္တာ။) ဤနယနှင့် ဆဋ္ဌနယတို့၌ ဟောအပ်သော တရားချင်း တူသော်လည်း ဟောပုံ အစဉ် အားဖြင့် မတူပါ။]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ ဂ္ဂ ပေ ခ ဥ ဂ္ဂ အ ဝိ နေ အ အ။
 ဒေသင်ပုဒ် အကောက်လင်္ကာ

ဆဋ္ဌနည်းတူ ဂ္ဂအရ၊ (ခဝ) သတ္တမ နည်းမကွာ၊
 ရာသုံးဆယ့်နှစ် (စ) အလာမှာ၊ ဆဋ္ဌနယာ (စ) ခုနစ်ဝနှင့်၊
 ငါးဆယ့်သုံးဝ (သ) အလာ၊ သုလည်း ခုနစ်ဖြာ၊
 လေးဆယ့်ခြောက် အ တူနှင့်ချာ ပါ၊ တစ်စီ (အ) မှာ ဆယ်ခုနစ်ဝတို့၊
 ပေါင်းလိုက်ကြတော့ (ဥ) လေးဖြာ ဥ-တစ် အ-သုံး လုံးလိုက်ပါ၊
 ဂ္ဂပုဒ်အရ ဂ္ဂပဘဝငယ်၊ တို့နောက်ရှစ်ဖြာ အ အရားတော့၊
 ဆဋ္ဌနည်းက အ တဖြာ သုလည်း လေးပါးသာ၊
 သသုံးထည့်စွက် ပေါင်းပြီးကာဝယ်၊ ဝိ ခုနစ်ဖြာ နေ လေးဝနှင့်၊
 နှစ်ဆယ့်ခြောက် အ နောက်အ သုံးတန်၊ ဆဋ္ဌနည်းတူ ကြ၊
 ဂ္ဂ ပေ စ ဥ ဂ္ဂ အ ဝိ မုန်တယ်၊ နေ အ နှစ်တန် လှန်လှောပြီ ကဲ့လေး။

ခေတု...တာ အိမ်မြောင်းကဗျာ

ကြည်ပဲတေရ၊ ဆယ်ကိုစ၍၊ လေးဝပိုဒ်ဟော၊ ဆ-စော-နော-ဋ္ဌ၊
 စဉ်တိုင်းကြ၏၊ ဒသမ၌၊ နှစ်ဝယေမှာ၊ ဝိယုတ္တာ စဲ့။
 ဒသမော ဝိပ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသော။

၁၁-ကောဒသမနယ

သင်္ကဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ

အမှာ။ ။ဤနယန္တိ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့သည် စတုတ္ထနယန္တိ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့နှင့် တူကုန်၏။ သို့သော် ဟောပုံအစဉ်ကား မတူပါ။ အနက်ကို ထို စတုတ္ထနယအတိုင်း ပေးပါ။ ဆောင်ပုဒ် အကောက် လင်္ကာကို အရာ မကျယ် အလွယ် ညွှန်ပြရမည် ဖြစ်သောကြောင့် စုဒ္ဓသမနယအဆုံး ကျမှ ပေါင်း၍ပြတော့မည်။

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။သ မ ဣ သု ဥ ပ။

ဇာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ

ကောဒသ၊ နည်းကစ၍၊ နယလေးမှာ၊ ယေ ကောချည်း။

ကောဒသမော

သင်္ကဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသော။

၁၂-ဒွါဒသမနယ

သမ္ပယုတ္တေနသင်္ကဟိတာသင်္ကဟိတပဒနိဒ္ဒေသ

အမှာ။ ။ဤနယန္တိ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့သည် နဝမနယန္တိ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့နှင့် တူကုန်၏။ သို့သော် ဟောပုံအစဉ်ကား မတူပါ။ အနက်ကို ထို နဝမနယအတိုင်း ပေးပါ။ ဆောင်ပုဒ် အကောက် လင်္ကာကိုလည်း စုဒ္ဓသမနယ အဆုံးကျမှပင် ပေါင်း၍ပြပါမည်။

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ဝေ ဝိ သ သု ဥ ပ အ သု ဝေ။

ဒွါဒသမော

သမ္ပယုတ္တေနသင်္ကဟိတာသင်္ကဟိတပဒနိဒ္ဒေသော။

၁၃-တေရသမနယ

အသင်္ကဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ

၄၄၈။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ သည့်။ ယေဓမ္မာ၊ အကြင်ဝိညာဏက္ခန္ဓာတရားတို့ကို။ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်းဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာဖြင့်။ အသင်္ကဟိ-

တာ၊ ကုန်၊ အာယတနသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း၊ သြဋ္ဌာရိကာ-
 ယတန နာယံပါး ဝပာယတနဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။ ဓာတုသင်္ဂဟေန၊ သိမ်းယူ
 ရေတွက်ကြောင်း၊ သြဋ္ဌာရိကဓာတ်ဆယ်ပါး၊ ဓမ္မဓာတ်ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတာ။
 တေဓမ္မာ၊ ထိုဝိညာဏက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။ ကတိဟိ (ပေ) သမ္ပယုတ္တာ။
 တေဓမ္မာ၊ ထို ဝိညာဏက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။ တိဟိ၊ ခန္ဓေဟိ၊ စေတသိက်
 ခန္ဓာတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ။ ဧကေန၊ အာယတနေန၊ ဓမ္မာယတနနှင့်။ ဧကောယ၊
 ဓာတုယာ၊ ဓမ္မဓာတ်နှင့်။ ဧကဟိစိ၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော
 စေတသိက် ဧဒ္ဒေပညာသ ဟူသော အချို့တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ။ ကတိဟိ (ခန္ဓေဟိ
 ကတိဟိ အာယတနေဟိ ကတိဟိ ဓာတုဟိ) ဝိပယုတ္တာ၊ ဧကေန၊ ခန္ဓေန၊
 ရူပက္ခန္ဓာနှင့်။ ဝိပယုတ္တာ။ ဒသဟိ၊ ဆယ်ပါးကုန်သော။ အာယတနေဟိ၊
 သြဋ္ဌာရိကာယတနတို့နှင့်။ ဝိပယုတ္တာ။ ဒသဟိ၊ ဓာတုဟိ၊ သြဋ္ဌာရိကဓာတ်
 တို့နှင့်။ ဝိပယုတ္တာ။ ဧကေန၊ အာယတနေန၊ ဓမ္မာယတနနှင့်။ ဧကောယ၊
 ဓာတုယာ၊ ဓမ္မဓာတ်နှင့်။ ဧကဟိစိ၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်
 သော သုခုမရူပံ သောဋ္ဌသ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော အချို့တို့နှင့်။ ဝိပယုတ္တာ။
 [ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရကောက်ကိုမှီ၍ ပေးပါ။ ဥဒ္ဓါန်းဂါထာလည်း ပဉ္စမ
 နယနှင့် တူပြီ။ ဆောင်ပုဒ်အကောက်လင်္ကာကိုလည်း စုဒ္ဓသမနယအဆုံးကျမှ
 ပင် ပေါင်း၍ပြမည်။]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ ရှု အ။

ဓာတုကတာ အိမ်မြောင်ကဗျာ

ထိုမှာတေရ၊ ဟောပုဒ်ပြသော်၊ ပဉ္စမနည်းထံ၊ သြဋ္ဌာစွဲနှင့်၊
 စိတ်စွဲကိုသာ၊ ဟောတို့ရာ၏။

တေရသမော

အသင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသော။

၁၄-စုဒ္ဓသမနယ

ဝိပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ

၁-ခန္ဓာဒိ

၄၅၆။ ရူပက္ခန္ဓေန၊ နှင့်။ ယေဓမ္မာ၊ အကြင် နာမက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။
 ဝိပယုတ္တာ။ တေ ဓမ္မာ၊ ထို နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတရားတို့ကို။ (ပေ) သင်္ဂဟိ-
 တာ။ တေဓမ္မာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာတရားတို့ကို။ စတူဟိ၊ ခန္ဓေဟိ၊ နာမက္ခန္ဓာ
 တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ။ ဒွိဟိ၊ အာယတနေဟိ၊ မနာယတန ဓမ္မာယတနတို့ဖြင့်။

အဋ္ဌဟိ၊ ဓာတုဟိ၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ် ဓမ္မဓာတ်တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ။ ကတိ-
 ဟိ (ခန္ဓေဟိ ကတိဟိ အာယတနေဟိ ကတိဟိ ဓာတုဟိ) အသင်္ဂဟိတာ။
 ဧကေန၊ ခန္ဓေန၊ ဂ္ဂပက္ခန္ဓာဖြင့်။ ဒသဟိ အာယတနေဟိ၊ သြဠာရိက-
 ယတနတို့ဖြင့်။ ဒသဟိ၊ ဓာတုဟိ၊ သြဠာရိက ဓာတ်တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိ-
 တာ။ [ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရကောက်ကို မှီ၍ ပေးပါ။ ဥဒ္ဓါန်းဂါထာ၌
 မောဃပုစ္ဆကေန၊ အပြေထိုက်သောတရားတို့မှ ယုတ်လျော့တင်းဆိတ်သော
 ပုစ္ဆာဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ (တနည်း) မောဃပုစ္ဆကေန၊ ယုတ်
 လျော့တင်းဆိတ်သော ပုစ္ဆာရှိသော အဋ္ဌမနုယနှင့်တကွ။ သမုစ္ဆေဒေ၊ သင်္ဂဟ-
 အစရှိသည်တို့ကို စိစစ်ခြင်း၏ ပြတ်စဲကြောင်း ဖြစ်သော စုဒ္ဓသမ နုယ၌။
 န လတ္တံ။ ဤသို့ ပေးရခြင်းသာ ထူး၏။ အကြောင်းမှာ အဋ္ဌမနုယအတိုင်းပင်။
 ဤနုယ၌ 'ဘက္ခိလာ သြ' ဟု ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြ၏။ သြ၊ အဆုံးဖြစ်သော
 စုဒ္ဓသမနုယ၌။ ဘက္ခိလာ၊ ၃၂၄-ပုဒ်တို့ကို။ (ဗုဒ္ဓါ။)]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်။ ။ ၂-၅-၈-၉-၁၀-၁၁-၁၂-က-ပ။

ကောဒသမ, ဒ္ဓါဒသမ, တေရသမ, စုဒ္ဓသမနုယတို့၏
 ဆောင်ပုဒ် အကောက်လင်္ကာ

ကောဒသမ ပုဒ်ပဒ-မတော့, စတုတ္ထနည်း သူ့အနေ၊
 ဥပေက္ခိန် ခြေခုံလို့, "ဥ" တကွ ထုတ်ရုံမျှပေ၊
 ဒ္ဓါဒသမ-နည်းနယေမှာ, မိုးနဝမေ-ဝေ သဘော၌,
 ဈာမနောနှင့် ခြောက်ခုသာ, မှတ်လိုက်ပါတော့ မကွာ၊
 ဝိခြောက် သတ်စ-ဣတဖြာကို, သည့်မှာ(ဝိ)လာ တဆယ့်လေးလို့၊
 တေပညာ(သ)နဝမာ, သနှင့် နည်းတူစွာ၊
 သု-ခုနစ်ဝ ဈာ-တစ်ပါငယ်, ပေါင်း၍ ရှစ်ဖြာ ဥ-တဝနှင့်၊
 ပ စတုက္က အ တထေ့, နဝမ နည်းမှီခလ၊
 နောက်(သု)အရ သတ်ဝိသေမှာ, သု-သ နှစ်ထေ့ ယှဉ်ကာစပ်တော့၊
 (စေ)၌ ခြောက်ရပ် ဟူသည်မှာ, ဆဋ္ဌနည်း စေ-သာ၊
 ဝေဝိ သ-နှင့် သု-ဥ-ပ မကွာအောင်, သ သု စေပါ ကောက်ကာပြတော့,
 တေရသမ ပဉ္စမေ, (၅ အ) နည်းတူစေ၊
 နည်းဩသာန အဋ္ဌမ မသွေအောင်, တကွ မကွေ သဘောပိုက်လို့၊
 ဟောလိုက်ကြတော့ ခက်ခဲဓာတ်ကျမ်းကထာ, နက်နဲမြတ်ကျမ်းစာ၊
 သောတုဇန နဝင်သာအောင်, အစဉ်ကဗျာ ထွင်လိုက်ပြီကဲ့လေး။

စုဒ္ဓသမော

ဝိပ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒနိဓဇ္ဈသော။

ဓာတုကထာပကရဏံ၊ ဓာတုထာကျမ်းသည်။ နိဋ္ဌိတံ၊ ပြီ။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ပါဠိတော် နိဿယ

မာတိကာ

၁-ဥဒ္ဓေသ

၁။ ပညတ္တိယော၊ ပညတ်တို့သည်။ ခန္ဓပညတ္တိ၊ ခန္ဓပညတ်၎င်း။ (ပေ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဆ၊ ၆-ပါးတို့တည်း။

၂။ ကိတ္တာဝတာ၊ အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ခန္ဓပညတ္တိ၊ ခန္ဓာဟူ၍ ပညတ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ နည်း။) [ဤကား ပုစ္ဆာဝါကျ။] ယာဝတာ၊ ဇာကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနဖြင့်။ ပဉ္စကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။ ဧတ္ထဝတာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အကျဉ်းပညာပနဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ခန္ဓပညတ္တိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။) (ယာဝတာ၊ အကြင်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနဖြင့်။) ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာသည်၎င်း။ (ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ သည်၎င်း။ (ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဧတ္ထဝတာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အပြားပညာပနဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ခန္ဓပညတ္တိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။) [ဤကား ဝိသဇ္ဇနဝါကျ။ “ကိတ္တာဝတာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိ” ဟူသော ပုစ္ဆာနှင့်အညီ “ဧတ္ထဝတာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိ ဟောတိ” ဟု ၂-ဝါကျလုံး၌ ထည့်ရသည်။] ဧတ္ထဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အကျဉ်းအပြား ၅-မျိုးသော ပညာပနအားဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ခန္ဓပညတ္တိ ဟောတိ။ [ဤကား နိဂုံးဝါကျ။ အနုဋီကာအတိုင်း ပေးသည်။ အာယတနပညတ္တိ၊ ဓာတုပညတ္တိ၊ သစ္စပညတ္တိ၊ ဗုဒ္ဓိယပညတ္တိ-တို့၌လည်း နည်းတူ။]

ဤတွင် ခန္ဓပညတ္တိစသော ၅-ပါး၏ အကျဉ်း အကျယ် ပြီးပြီ။

အနုဋီကာ ။ “ယာဝတာ ပဉ္စက္ခန္ဓော၊ ဧတ္ထဝတာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိ။ ယာဝတာ ရူပက္ခန္ဓော(ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဧတ္ထဝတာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိ”-တိ ဝေမေတ္ထ ပါဠိယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ မာတိကာ

၇။ ကိတ္တာဝတော၊ အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနဖြစ်၊ ပုဂ္ဂ-
လာနံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ပညတ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊
နည်း။) (၁) သမယဝိမုတ္တော၊ သမယဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ (၂) အသမယ-
ဝိမုတ္တော၊ အသမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ [ဤနည်းအတိုင်း ပေးပါ။] (၄၀)
သောတာပတ္တိဖလသစ္စိကိရိယာယ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း
ငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ [ဤသို့ အနည်းငယ်သာ ထူးတော့၏။]

ကေကံ (နိဋ္ဌိတံ ။)

၂-ဒုကဉ္စဒ္ဒေသ

၈။ ပုဂ္ဂလာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ယောက်တို့တည်း။ (၁) ကော-
ဓနော စ၊ အမျက်ထွက်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဥပနာဟိ စ၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့လေ့
ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း တည်း။ [ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပေးပါ။ နိဒ္ဒေသကျမှ အနက်
အကျယ် ပေးမည်။]

ဒုကံ (နိဋ္ဌိတံ။)

၃-တိကဉ္စဒ္ဒေသ

၉။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ တယော၊ ၃-ယောက်တို့တည်း။ (၁) နိရာသော၊
အာသာ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ အာသံသော၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို တောင့်တ
သော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဝိဂတာသော၊ ကင်းသော အာသာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်
၎င်း တည်း။ [ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပေးပါ။ နိဒ္ဒေသကျမှ အနက် အကျယ်
ပေးမည်။]

တိကံ (နိဋ္ဌိတံ။)

၄-စတုက္ကဉ္စဒ္ဒေသ

၁၀။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ စတ္တာရော၊ တို့တည်း။ (၁) အာပုရိသော၊
သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ အသပ္ပုရိသေန၊ သူတော်
မဟုတ် သူယုတ်မာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထက်။ အသပ္ပုရိသတရော၊ သာ၍
သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ သပ္ပုရိသော၊ ချီးမွမ်း
အပ် မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဝါ၊ သူတော်ကောင်း၎င်း။ သပ္ပုရိသေန၊
ချီးမွမ်းအပ် မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ထက်။ ဝါ၊ သူတော်ကောင်းထက်။ သပ္ပုရိသ-

တရော၊ သာ၍ ချီးမွမ်းအပ် မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဝါ၊ သာ၍ သူတော်
ကောင်း ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း တည်း။ [ဤသို့ စသဖြင့် ပေးပါ။ နိဒ္ဒေသ-
ကျမူ အနက် အကျယ်ပေးမည်။]

စတုက္ကံ (နိဋ္ဌိတံ။)

၅-ပဉ္စကဥဒ္ဒေသ

၁၁။ ပုဂ္ဂလော၊ တို့သည်။ ပဉ္စ၊ တို့တည်း။ (၁) ဧကစ္စော၊ အချို့သော။
(ယော) ပုဂ္ဂလော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာရတတိ စ၊ အားလည်းထုတ်၏။
ဝိပ္ပဋိသာရီ စ၊ နှလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်လည်း။ ဟောတိ။ ယတ္ထ၊ အကြင်
စေတောဝိမုတ္တိ ပညာဝိမုတ္တိကြောင့်။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ပြီး
ကုန်သော။ ပါပကာ၊ မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို အပါယ် ၄-ရွာသို့ကျရောက်
စေတတ်ကုန်သော။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော။ တေ ဓမ္မာ၊
တို့သည်။ အပရိသေသာ၊ အကြွင်းမရှိကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ) နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်
ကုန်၏။ တဉ္စ၊ စေတော ဝိမုတ္တိ၊ ထို စေတောဝိမုတ္တိကို၎င်း။ ဝါ၊ ထို ကိလေ-
သာတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိကို၎င်း။ တဉ္စ၊ ပညာဝိမုတ္တိ၊ ထို
ပညာဝိမုတ္တိကို၎င်း။ ဝါ၊ ထို ကိလေသာတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ် ပညာ
ကို၎င်း။ ယထာဘူတံ၊ အကြင် အကြင် ထင်ရှား ရှိသည့်အတိုင်း။ ဝါ၊
မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ။ နပ္ပဇာနာတိ၊ အပြားအားဖြင့် မသိ။ (သော
ပုဂ္ဂလော၊ သည်။) အတ္ထိ။ ဧကစ္စော (ယော) ပုဂ္ဂလော အာရတတိ၊
ဝိပ္ပဋိသာရီ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ (ပေ) နိရုဇ္ဈန္တိ။ (သော ပုဂ္ဂလော)
အတ္ထိ။ ဧကစ္စော (ယော) ပုဂ္ဂလော၊ န အာရတတိ၊ အားလည်းမထုတ်။
ဝိပ္ပဋိသာရီ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ (ပေ) နိရုဇ္ဈန္တိ။ (သော ပုဂ္ဂလော)
အတ္ထိ....။ ဧကစ္စော (ယော) ပုဂ္ဂလော၊ န အာရတတိ၊ အားလည်း မထုတ်။
ဝိပ္ပဋိသာရီ၊ သည်။ န ဟောတိ။ (ပေ) နိရုဇ္ဈန္တိ။ (သော ပုဂ္ဂလော) အတ္ထိ....။
ဧကစ္စော (ယော) ပုဂ္ဂလော၊ န အာရတတိ ဝိပ္ပဋိသာရီ န ဟောတိ။ (ပေ)
နိရုဇ္ဈန္တိ။ တဉ္စ၊ စေတောဝိမုတ္တိ၊ တဉ္စ၊ ပညာဝိမုတ္တိ၊ ယထာဘူတံ၊ ပဇာနာတိ၊
အပြားအားဖြင့် သိ၏။ (သော ပုဂ္ဂလော) အတ္ထိ။ [ဤသို့ စသည်ဖြင့်
ပေးပါ။ နိဒ္ဒေသကျမူ အနက် အကျယ်ပေးမည်။]

ပဉ္စကံ (နိဋ္ဌိတံ။)

၆-ဆက္ကဉဒ္ဒေသ

၁၂။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ ဆ၊ တို့တည်း။ (၁) ကေစော (ယော) ပုဂ္ဂလော၊သည်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အနန္တယုတေသု၊ မကြားအပ်ဘူးကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တရားတို့၌။ သာမံ၊ ကိုယ်တိုင်။ သစ္စာနိ၊ သစ္စာတို့ကို။ အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ၊ ထိုးထွင်း၍သိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုအနန္တယုတဓမ္မတို့၌။ သဗ္ဗညုတံ စ၊ အလုံးစုံကို သိတော်မူသည်၏ အဖြစ်သို့လည်း။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ ပလေသု၊ ဉာဏ်တော်အားတို့၌။ ဝသိဘာဝံ စ၊ စွမ်းရည်သတ္တိရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်သို့လည်း။ ပါပုဏာတိ၊ ၏။ (သော ပုဂ္ဂလော)အတ္ထိ။ ကေစော (ယော) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ (ပေ) အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ။ တတ္ထ၊ ထို အနန္တယုတ ဓမ္မတို့၌။ သဗ္ဗညုတံ စ၊ သို့လည်း။ န ပါပုဏာတိ၊ မရောက်။ ပလေသု ဝသိဘာဝံ စ၊ န ပါပုဏာတိ၊ မရောက်။ (သော ပုဂ္ဂလော) အတ္ထိ။ ကေစော (ယော) ပုဂ္ဂလော (ပေ) အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ၊ ထိုးထွင်း၍ မသိ။ ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ၊ မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘော၌။ ဒုက္ခဿ၊ တေဘူမက ဝဋ်ဒုက္ခ၏။ အန္တကရော စေဝ၊ အဆုံးကို ပြုတတ်သည်လည်း။ ဟောတိ။ သာဝကပါရမိံ စ၊ သာဝကပါရမိသို့လည်း။ ပါပုဏာတိ။ (သော ပုဂ္ဂလော) အတ္ထိ။ ကေစော (ယော) ပုဂ္ဂလော (ပေ) ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ၊ မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၌သာ။ ဒုက္ခဿ အန္တကရော ဟောတိ၊ သာဝကပါရမိံ စ န ပါပုဏာတိ၊ (သော ပုဂ္ဂလော) အတ္ထိ။ ကေစော (ယော) ပုဂ္ဂလော (ပေ) ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ၊ နှိပင်။ ဒုက္ခဿ၊ အန္တကရော စ၊ သည်လည်း။ န ဟောတိ။ ဣတ္ထတ္ထိ၊ ဤသို့ ပြားသော ဓန္ဒာ ၅-ပါး၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကာမဘဝသို့၊ အနာဂန္တာ၊ မလာသည်။ (ဟုတွာ)၊ အနာဂါမိ၊ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ။ (သော ပုဂ္ဂလော) အတ္ထိ။ ကေစော (ယော) ပုဂ္ဂလော (ပေ) ဣတ္ထတ္ထိ၊ သို့။ အာဂန္တာ၊ သည်။ (ဟုတွာ)၊ အာဂါမိ၊ အာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ။ (သော ပုဂ္ဂလော) အတ္ထိ။

ဆက္ကံ (နိဋ္ဌိတံ)

၇-သတ္တက ဉဒ္ဒေသ

၁၃။ ပုဂ္ဂလာ၊ သတ္တ၊ တို့တည်း။ (၁) ဥဒကူပမာ၊ ရေဟူသောဥပမာ ရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ သတ္တ၊ တို့တည်း။ [ဤသို့စသည်ဖြင့် ပေးပါ။ နိဋ္ဌေသကျမ္ပ အနက် အကျယ်ပေးမည်။]

သတ္တကံ (နိဋ္ဌိတံ)

ဂ-အဋ္ဌကဥဒ္ဒေသ

၁၄။ ပုဂ္ဂလာ အဋ္ဌ။ (၁) စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂသမဂီနော၊ မဂ်
နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၎င်း။ စတ္တာရော၊ ဖလသမဂီနော၊ ဖိုလ်နှင့်ပြည့်စုံ
ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့၎င်းတည်း။

အဋ္ဌကံ (နိဋ္ဌိတံ။)

ဇ-နဝကဥဒ္ဒေသ

၁၅။ ပုဂ္ဂလာ နဝ။ (၁) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မဖောက်မပြန် အမှန် ကိုယ်
တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၎င်း။ ပစ္စေကံ-
သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၎င်း။ (ပေ) သဒ္ဓါနုသာရိ၊ သဒ္ဓါနုသာရိပုဂ္ဂိုလ်၎င်း
တည်း။ [နိဋ္ဌေသကျမှ အနက်အကျယ်ပေးမည်။]

နဝကံ (နိဋ္ဌိတံ။)

ခဝ-ဒသကဥဒ္ဒေသ

၁၆။ ပုဂ္ဂလာ ဒသ။ (၁) ပဉ္စန္ဒါ၊ ၅-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဣဓ၊
ဤကားဟေ့၎င်း။ နိဋ္ဌာ၊ ပြီးခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) ပဉ္စန္ဒါ၊ တို့၏။ ဣဓ၊ ဤ
ကားဟေ့၎င်း။ (အတ္တဘာဝေ၊ အတ္တဘောတို့ကို။) ဝိယာယ၊ စွန့်၍။ နိဋ္ဌာ၊
ပြီးခြင်းသည်။ (ဟောတိ။)

နဝကံ (နိဋ္ဌိတံ။)

ပုဂ္ဂလပညတ္တိမာတိကာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဒ္ဒေသ

၁-ကေကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၁။ သမယဝိမုတ္တော၊ သမယဝိမုတ္တမည်သော။ ဝါ၊ သင့်လျော်သော အချိန် အချိန်၌ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့မှ လွတ်မြောက်သော ဈာန်သမာပတ်တို့ဖြင့် အချို့အာသဝေတို့မှ လွတ်ပြီးသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည်။ ကတမော စ၊ အတယ်နည်း။ ဣမ၊ ဤသတ္တလောက၌။ ဧကေစ္စော၊ အချို့သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကာလေန ကာလံ၊ သင့်လျော်သော အခါအခါ၌။ သမယေန သမယံ၊ သင့်လျော်သော အချိန်အချိန်၌။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ဝိမောက္ခေ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော နိဝရဏ၊ ဝိတက်စသော အောက်အောက် ဈာန်အင်္ဂါတို့မှ လွတ်မြောက်သော ဈာန်သမာပတ်တို့ကို။ ကာယေန၊ သဟဇာတ နာမကာယဖြင့်။ ဖုသိတွာ၊ ထိ၍။ ဝါ၊ ရ၍။ ဝိဟရတိ၊ နေနိုင်၏။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ သင်္ခါရတရား သစ္စာ ၄-ပါးတရားတို့ကို မြင်၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ဧကေစ္စော၊ အချို့ကုန်သော။ အာသဝါ စ၊ အာသဝေတရားတို့သည်လည်း။ ပရိက္ခိကာ၊ ကုန်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ အယံ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သမယဝိမုတ္တော၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၂။ အသမယဝိမုတ္တော၊ အသမယဝိမုတ္တမည်သော။ ဝါ၊ သင့်လျော်သော အချိန်အချိန်၌ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့မှ လွတ်မြောက်သော ဈာန်သမာပတ်မရှိပဲ အာသဝေတို့မှ လွတ်ပြီးသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကတမော စ၊ နည်း။ ဣမ (ပေ) န ဝိဟရတိ ဝေ၊ မနေနိုင်သည်သာ။ [ဟိ-သဒ္ဓါ ခေါ်-သဒ္ဓါတို့ကား အနက်မရှိ။] အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့်။ ဒိသ္မာ စ၊ သင်္ခါရတရား သစ္စာ ၄-ပါးတရားတို့ကို မြင်၍သာ။ ဝါ၊ မြင်ခြင်းကြောင့်သာ။ အာသဝါ၊ တို့သည်။ ပရိက္ခိကာ၊ ကုန်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ အယံ၊ ကို။ အသမယဝိမုတ္တော၊ ပုဂ္ဂလော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အရိယပုဂ္ဂလော၊ တို့သည်။ အရိယေ၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အရိယမည်သော။ ဝိမောက္ခေ၊ လောကုတ္တရာ ဝိမောက္ခအရာ၌။ အသမယဝိမုတ္တော၊ သမယ မရှိပဲ အာသဝေတို့မှ လွတ်မြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ [ရှေးအဋ္ဌကထာ နိဿယ၌ “အရိယေ၊ ကုန်သော။ ဝိမောက္ခေ၊ တို့ကို” ဟု ပေး၏။ စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် “ဋ္ဌ” ဟု ပေး၍။ အသမယဝိမုတ္တာ၌ စပ်လိုက် ပါသည်။]

၃။ ကုပ္ပဓမ္မော၊ ပျက်စီးတတ်သော သမာပတ်တရားရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ဟူသည်။ ကတမော စ၊ နည်း။ ဣဓ ကေစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ရူပသဟဂတာနံ၊ ကသိုဏ်း နိမိတ်ဟူသောရုပ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ သမာပတ္တိနံ ဝါ၊ ရူပပါ ဝစရဗျာနံ သမာပတ်တို့ကိုသော်၎င်း။ အရူပသဟဂတာနံ၊ ကသိုဏ်းရုပ်မှ တပါးသော ကောင်းကင်ပညတ် အစရှိသော အာရုံနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ သမာပတ္တိနံ ဝါ၊ အရူပပါဝစရဗျာနံ သမာပတ်တို့ကိုသော်၎င်း။ ဇာတိ၊ ရခြင်း ရှိသည်။ ဟောတိ၊ စ ခေါ၊ ထိုသို့ပင် ရခြင်းရှိပါသော်လည်း။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည်။ နိကာမလောဘိ၊ အလိုရှိတိုင်း ရခြင်းရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ အင်္ဂါစွလာဘိ၊ မပင်ပန်းသဖြင့် ရခြင်းရှိသည်။ န ဟောတိ။ အကသိရလာဘိ၊ ကသိက-အောက်မဟုတ်ပဲ ရခြင်းရှိသည်။ ဝါ၊ ပြန်ပြန်ပြောပြော ရခြင်းရှိ သည်။ န ဟောတိ။ ယတ္ထိစ္စကံ၊ အလိုရှိရာအရပ်၌၎င်း။ ယဒိစ္စကံ၊ အကြင် အကြင် အလိုရှိအပ်သော သမာပတ်ကို၎င်း။ ဝါ၊ မှ၎င်း။ ယာဝတိစ္စကံ၊ အလိုရှိရာ ကာလပတ်လုံး၎င်း။ ဝါ၊ အလိုရှိရာ ကာလ၌၎င်း။ န သမာပဇ္ဇတိ- ပိ၊ ဝင်စားလည်း မဝင်စားနိုင်။ န ဝုဋ္ဌာတိ ပိ၊ ထလည်း မထနိုင်။ [ယတ္ထ၊ အကြင်အရပ်၌၊ (သမာပဇ္ဇတုမ္ပိ၊ ဝင်စားခြင်းငှါ၎င်း။ ဝုဋ္ဌာတုမ္ပိ၊ ထခြင်း ငှါ၎င်း။ ဣစ္စတိ၊ အလိုရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုအရပ်၌။) ဣစ္စကံ၊ အလိုရှိတိုင်း၎င်း။ ယံ၊ အကြင် သမာပတ်ကို။ (သမာပဇ္ဇတုမ္ပိ ဝုဋ္ဌာတုမ္ပိ ဣစ္စတိ။ တံ၊ ထိုသမာ ပတ်ကို။ တတော၊ ထိုသမာပတ်မှ။) ဣစ္စကံ၊ အလိုရှိတိုင်း၎င်း။ ယာဝတော၊ အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကာလပတ်လုံး။ ဝါ၊ ကာလ၌။ (သမာ- ပဇ္ဇတုမ္ပိ ဝုဋ္ဌာတုမ္ပိ ဣစ္စတိ။ တာဝတော၊ ထိုမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကာလ ပတ်လုံး။ ဝါ၊ ကာလ၌။) ဣစ္စကံ၊ အလိုရှိတိုင်း၎င်း။ န သမာပဇ္ဇတိပိ န ဝုဋ္ဌာတိပိ။ ဤသို့လည်း အကျယ်တနည်း ပေးပါ။] ယံ(၎င်း)၊ အကြင် အကြောင်းကြောင့်။ တဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပမာဒံ၊ မေ့လျော့ ခြင်းကို။ အာဂမ္မ၊ စွဲ၍။ တာ သမာပတ္တိယော၊ ထို သမာပတ်တို့သည်။ ကုပ္ပေယျ၊ ပျက်စီးကုန်ရာ၏။ တေ ဌာနံ၊ ဤအကြောင်းသည်။ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ ပန၊ ရှိသည်သာ။ အယံ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကုပ္ပဓမ္မော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

အမှာ။ ။ အကုပ္ပဓမ္မ နိဇ္ဈေသ ကိုလည်း ကုပ္ပဓမ္မ နိဇ္ဈေသ၏ ပြောင်းပြန် အားဖြင့် အနက် ပေးပါ။ ပရိဟာန ဓမ္မ နိဇ္ဈေသ၌ “ပရိဟာန- ဓမ္မော၊ ယုတ်လျော့တတ်သော သမာပတ်တရားရှိသော” ဟု ၎င်း၊ “ပရိဟာယေယျ၊ ယုတ်လျော့ရာ၏” ဟု၎င်း အနက်ပေး ရုံသာ။ ကြွင်းအားလုံး ကုပ္ပဓမ္မနိဇ္ဈေသနှင့်တူပြီ။ အပရိဟာန- ဓမ္မနိဇ္ဈေသကိုလည်း ပရိဟာနဓမ္မနိဇ္ဈေသ၏ ပြောင်းပြန်ပေးပါ။

၇။ စေတနာတဗ္ဗော၊ သမာပတ်တို့အား ထိုက်တန်သော သမာပတ်ကို ဖြစ်စေကြောင်း၊ သမာပတ်ကို ဝင်စားကြောင်း စေတနာရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကတမော စ၊ နည်း။ ဣဓ (ပေ) ဝုဋ္ဌာတိပိ။ သစေ အနုသဉ္ဇေတေတိ။ အကယ်၍ သမာပတ်ဝင်စားခြင်းငှါ အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်အံ့။ ဝါ။ အကယ်၍ သမာပတ် ဝင်စားသောအားဖြင့် အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်အံ့။ (ဝေံ သတိ) တာဟိ သမာပတ္တိဟိ။ ထို သမာပတ်တို့မှ။ န ပရိဟာယတိ။ မယုတ်လျော့။ သစေ န အနုသဉ္ဇေတေတိ။ အကယ်၍ သမာပတ် ဝင်စားခြင်းငှါ အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားမထုတ်အံ့။ ဝါ။ အကယ်၍ သမာပတ် ဝင်စားသောအားဖြင့် အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားမထုတ်အံ့။ (ဝေံ သတိ) တာဟိ သမာပတ္တိဟိ။ ထိုမှ။ ပရိဟာယတိ။ အယံ။ ကိ။ စေတနာတဗ္ဗော ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၈။ အနုရက္ခဏာတဗ္ဗော၊ သမာပတ်တို့အား ထိုက်သော အဖန်ဖန်စောင့်ရှောက်တတ်သော ပညာနှင့် တကွဖြစ်သော သတိရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကတမော စ၊ နည်း။ ဣဓ (ပေ) သစေ အနုရက္ခတိ။ အကယ်၍ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်အံ့။ (ဝေံ သတိ)တာဟိ သမာပတ္တိဟိ န ပရိဟာယတိ။ သစေ န အနုရက္ခတိ။ အကယ်၍ အဖန်ဖန် မစောင့်ရှောက်အံ့။ (ဝေံ သတိ) တာဟိ သမာပတ္တိဟိ ပရိဟာယတိ။ အယံ။ ကိ။ အနုရက္ခဏာတဗ္ဗော၊ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၉။ ပုထုဇ္ဇနော၊ ပုထုဇဉ်ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကတမော စ၊ နည်း။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ဧ။ တိဏိ၊ ကုန်သော။ သံယောဇနာနိ၊ သံယောဇဉ်တို့သည်။ အပ္ပဟိနာနိ၊ ပယ်အပ်ပြီး မဟုတ်ကုန်သေး။ [အဋ္ဌကထာ၌ “ဖလက္ခဏေ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ပြီး”ဟု ပေးရသည်။ ဤ ပါဠိရပ်ဖြင့် သောတာပတ္တိ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ကြောင်းကို ပြတော်မူ၏။] စ၊ ပယ်အပ်ပြီး မဟုတ်ရုံမျှ မကသေး။ တေသံ ဓမ္မာနံ၊ ထို ၃-ပါးသော သံယောဇဉ်တရားတို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းငှါ။ န ပဋိပန္နော၊ မကျင့်။ [ဤ ပါဠိရပ်ဖြင့် သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်လည်း မဟုတ်ကြောင်းကို ပြတော်မူသည်။ ထိုမျှမက တမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ကြောင်းကိုပါ ပြတော်မူသည်။] အယံ ပုထုဇ္ဇနော ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၁၀။ ဂေါတြတု၊ ဂေါတြတုမည်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကတမော စ၊ နည်း။ (ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ယေသံ ဓမ္မာနံ၊ ဂေါတြတုဉာဏ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဖဿ အာရုံသော ပရောပဏ္ဏာသ ကုသိုလ်တရားတို့၏။ သမနန္တရာ၊ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့၍။ အရိယဓမ္မဿ၊ အရိယာတို့၏ လောကုတ္တရာ

မဂ်တရားသို့။ အဝက္ကန္တိ၊ သက်ရောက်ခြင်းသည်။ ဟောတိ။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ထိုဂေါတြဘုဉာဏ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဖဿအစရှိသော ပရောပဏ္ဏာသ ကုသိုလ် တရားတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံ၏။ အယံ ဂေါတြဘူ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၁၁။ ဘယူပရတော၊ ကြောက်ခြင်းကြောင့် မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ် သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကတမော စ၊ နည်း။ သတ္တ၊ ခုနစ်ယောက်ကုန်သော။ သေက္ခာ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဘယူပရတော၊ ကြောက်ခြင်းကြောင့် မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်သူတို့တည်း။ ယေ ပုထုဇ္ဇနာ၊ အကြင် ပုထုဇဉ် တို့သည်။ သိလဝန္တော၊ သိလရှိကုန်၏။ (တေ)စ၊ ထိုပုထုဇဉ်တို့သည်လည်း။ (ဘယူပရတံ၊ တို့တည်း။) အရဟာ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဘယူပရတော၊ အဘယူပရတ ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ (ဘယူပရတပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်-ဟူလို။)

၁၂။ အဘဗ္ဗာဂမနာ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော သဘောရှိသော မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးခြင်းအားဖြင့် မြဲသော မဂ္ဂနိယာမ၏ ဖြစ်ပေါ် လာခြင်းအား မထိုက်သော။ ဝါ၊ မထိုက်သော သမ္ပတ္တနိယာမ၏ ဖြစ်ပေါ် လာခြင်းရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကတမော စ၊ နည်း။ ယေ တေ ပုဂ္ဂလာ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ကမ္မာဝရဏေန၊ မဂ်ဖိုလ်ကို တားမြစ်တတ်သော အာနန္ဒရိယကံနှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံကုန်၏။ ကိလေသာဝရဏေန၊ မဂ် ဖိုလ်ကို တားမြစ်တတ်သော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသော ကိလေသာနှင့်။ သမန္နာ- ဂတော။ ဝိပါကာဝရဏေန၊ မဂ်ဖိုလ်ကို တားမြစ်တတ်သော အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေဝိပါက်စိတ်နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ အသဒ္ဓါ၊ ဘုရား တရား အရိယာ သံဃာတို့၌ ယုံကြည်တတ်သော သဒ္ဓါ မရှိကုန်။ အစ္စန္ဒိကာ၊ ကုသိုလ်ကို ပြုလို သော အန္တ မရှိကုန်။ ဒုပ္ပညာ၊ ဘဝင်ပညာ မရှိကုန်။ ဝါ၊ အားနည်းသော ပညာရှိကုန်၏။ ငွေ၊ အရိအရှဲ့ ယုံကျသော ခံတွင်းရှိကုန်၏။ ကုသလေသု၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တရားတို့၌။ သမ္ပတ္တံ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန် သော သဘောရှိသော။ နိယာမံ၊ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသော အားဖြင့် မြဲသော မဂ္ဂနိယာမသို့။ ဩက္ကမိတုံ၊ သက်ရောက်ခြင်းငှါ။ အဘဗ္ဗာ၊ မထိုက်ကုန်။ ဣမေ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ အဘဗ္ဗာဂမနာ၊ ကုန်သော။ ဝါ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ။ [ဘဗ္ဗာဂမနနိဒ္ဒေသကိုလည်း ဤ နိဒ္ဒေသ၏ ပြောင်းပြန်အားဖြင့် အနက်ပေးပါ။]

၁၄။ နိယတော၊ နိယတ မည်သော။ ပုဂ္ဂလော ကတမော စ။ ပဉ္စ၊ ၅-ယောက်ကုန်သော။ အာနန္ဒရိကာ၊ အာနန္ဒရိက ကံရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်၎င်း။ ယေ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ၊ နိယတမိစ္ဆာ

အယူရှိကုန်၏။ (တေ)စ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။ နိဿတော၊ ငရဲ၌ ဖြစ်ဖို့ရန် မြဲကုန်၏။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ဇာရိယပုဂ္ဂလာ စ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း။ နိဿတော၊ အထက် မဂ် ဖိုလ်အကျိုးငှါ၎င်း၊ အနုပေါဒါပရိနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ၎င်း မြဲကုန်၏။ အဝသေသော၊ အာနန္ဒရိကပုဂ္ဂိုလ်၊ နိဿတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကပုဂ္ဂိုလ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ အနိဿတော၊ မမြဲကုန်။

၁၅။ ပဋိပန္နကော၊ ကျင့်သော။ ပုဂ္ဂလော ကတမော စ။ စတ္တာရော၊ ၄-ယောက်ကုန်သော။ မဂ္ဂသမဂ္ဂိနော၊ မဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ ပဋိပန္နကာ၊ ကျင့်သော် ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဖလသမဂ္ဂိနော၊ ဖိုလ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ ဖလေ၊ တို့၌။ ဌိတာ၊ တည်ကုန်၏။

၁၆။ သမသိသိ၊ ညီမျှသော သိသရုံသော။ ပုဂ္ဂလော ကတမော စ။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ အပုပ္ဖံ၊ ရှေးလည်း မကျ။ အစရိမံ၊ နောက်လည်း မကျ။ (တနည်း) အပုပ္ဖံ အစရိမံ၊ မရှေး မနှောင်း။ အာသဝပရိယာဒါနဉ္စ၊ အာသဝေဝါတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်၎င်း။ ဇီဝိတပရိယာဒါနဉ္စ၊ အသက်၏ ကုန်ခြင်းသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ အယံ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သမသိသိ၊ ညီမျှသော သိသရုံသော (ညီမျှသော အာသဝေဝါတို့၏ ကုန်ခြင်းဟူသော ဦးထိပ်၊ အသက်၏ ကုန်ခြင်းဟူသော ဦးထိပ်ရှိသော)။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၁၇။ ဌိတကပ္ပိ၊ တည်သောကမ္ဘာရှိသော။ ဝါ၊ ကမ္ဘာကို တန်ထားနိုင်သော။ ပုဂ္ဂလော ကတမော စ။ အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဤ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ သောတာပတ္တိဖလသတ္တိကိရိယာယ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ကပ္ပဿ စ၊ ကမ္ဘာ၏လည်း။ ဥဉ္စယုနဝေလာ၊ မီးလောင်အပ်ရာ အဝါသည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ဤ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သောတာပတ္တိဖလံ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို။ န သတ္တိ-ကရေတိ၊ မျက်မှောက် မပြုရသေး။ တာဝ၊ ထို သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်မပြုရသေးမီ။ ကပ္ပေါ၊ ကမ္ဘာကို။ နေဝ ဥဉ္စယေယျိ၊ မီးမလောင် အပ်သေးရာ။ အယံ၊ ဤ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဌိတကပ္ပိ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ မဂ္ဂသမဂ္ဂိနော၊ မဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ ဌိတကပ္ပိနော၊ တည်သော ကမ္ဘာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ဝါ၊ ကမ္ဘာကို တန်ထားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။

၁၈။ အရိယော၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော။ ဝါ၊ နတ်နှင့် တကွ
သော သတ္တလောကသည် ဆည်းကပ်ထိုက်သော။ ဝါ၊ ကိလေသာတို့မှ
ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော။ ပုဂ္ဂလော ကတမော စ။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ယောက်
ကုန်သော။ အရိယပုဂ္ဂလာ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အရိယာ၊ ကိလေသာ
တို့မှ ဝေးကွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ဝါ၊ နတ်နှင့် တကွသော လောကသည်
ဆည်းကပ်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ဝါ၊ ကိလေသာတို့မှ ထက်ဝန်းကျင်
စင်ကြယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ အဝသေသာ၊ အရိယာ ရှစ်ယောက်တို့မှ
ကြွင်းကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ အနရိယာ၊ အရိယာမဟုတ်သော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။

၁၉။ သေက္ခော၊ သိက္ခာ ၃-ပါးတို့ကို ကျင့်ဆဲဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော
ကတမော စ။ စတ္တာဓော၊ ၄-ယောက်ကုန်သော။ မဂ္ဂသမဂ္ဂိနော၊ မဂ်နှင့်
ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်၎င်း။ တယော၊ ၃-ယောက်ကုန်
သော။ ဗလသမဂ္ဂိနော၊ ဖိုလ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်၎င်း။
သေက္ခော၊ သိက္ခာ ၃-ပါးတို့ကို ကျင့်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ အရဟာ၊ ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အသေက္ခော၊ ကျင့်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ အဝသေသာ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်
အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ နေဝသေက္ခော
နာသေက္ခော၊ သေက္ခလည်း မဟုတ်၊ အသေက္ခလည်း မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်
တို့တည်း။

၂၀။ တေဝိဇ္ဇော၊ ၃-ပါးသော ဝိဇ္ဇာရှိသော။ ပုဂ္ဂလော ကတမော စ။
တိဟိ၊ ၃-ပါးကုန်သော။ ဝိဇ္ဇာဟိ၊ ဝိဇ္ဇာတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသော။
ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ တေဝိဇ္ဇော၊ ၃-ပါးသော ဝိဇ္ဇာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။

၂၁။ ဆဋ္ဌဘိညော၊ ၆-ပါးသော အဘိညာဉ်ရှိသော။ (၆) ဆဋ္ဌ-
ဘိညော၊ တည်း။

၂၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်သော။ ဝါ၊ မဖောက်မပြန်
အမှန် ကိုယ်တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူသော။ ပုဂ္ဂလော
ကတမော စ။ ဣဓ ကေစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အနန္တဿုတေသု၊
မကြားအပ်ဘူးကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ သစ္စာတရားတို့၌။ သာမံ၊ ကိုယ်တိုင်။
သစ္စာနိ၊ သစ္စာတို့ကို။ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူ၏။ တတ္ထ စ၊ ထိုသို့
သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူခြင်းကြောင့်လည်း။ ဝါ၊ ထိုသစ္စာတို့ကို
ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၌လည်း (ထိုသစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ဟူသော
အရာ၌လည်း။) သဗ္ဗညုတံ၊ သဗ္ဗညု၏အဖြစ်သို့၎င်း။ ဗလေသု၊ ဉာဏ်တော်
အားတို့၌။ ဝသိဘာဝံ စ၊ စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိသည်၏အဖြစ်သို့၎င်း။ ပါပုဏာတိ၊
ဈေးကုန်၏။ အယံ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၂၃။ ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓေါ၊ ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓမည်သော။ ဝါ။ တသီးတခြား
တပါးသော အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင် သိတော်မူနိုင်သော။ (ပေ)
တတ္ထ စကြောင့်လည်း။ (ဝါ) ခွံလည်း။ သဗ္ဗညုတံ၊ သို့လည်း။ န ပါပုဏာတံ၊
မရောက်။ ဗလေသု၊ တို့၌။ ဝသိဘာဝံ စ၊ သို့လည်း။ န ပါပုဏာတံ၊ အယံ၊
ကို။ ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓေါ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၂၄။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တမည်သော။ (ပေ)
ဣဓ ဧကေစ္စော၊ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ဝိမောက္ခေ၊
ရှာန်သမာပတ်ဟူသော ဝိမောက္ခတို့ကို။ ကာယေန၊ သဟဇာတ နာမကာယ
ဖြင့်။ ဖုသိတွာ၊ ထိရ၍။ ဝိဟရတိ၊ နေနိုင်၏။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပညာယ၊
ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ သင်္ခါရတရား သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို
မြင်ခြင်းကြောင့်။ အာသဝါ စ၊ အာသဝေါတို့သည်လည်း။ ပရိက္ခိဏာ၊
ကုန်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ အယံ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊
ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တမည်သော။ ဝါ၊ ၂-ပါးစုံသော ဝိက္ခမ္ဘန သမုတ္တိန္နန
အဖို့တို့ဖြင့် ၂-ကြိမ်တို့တိုင်တိုင် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ဟူ၍။
ဝုစ္စတိ။

၂၅။ ပညာဝိမုတ္တော၊ မည်သော။ (ပေ) ဖုသိတွာ၊ ၍။ န ဟေဝ ဝိဟရတိ၊
နေကား မနေနိုင်။ စ၊ ထိုသို့ပင် မနေနိုင်ပါသော်လည်း။ အဿ၊ ၎င်း။ (ပေ)
အာသဝါ၊ တို့သည်။ ပရိက္ခိဏာ ဟောန္တိ။ အယံ၊ ပညာဝိမုတ္တော၊ မည်သော။
ဝါ၊ ပညာဖြင့်သာ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၂၆။ ကာယသက္ခိ၊ မည်သော။ (ပေ) အာသဝါ စ၊ တို့သည်လည်း။
ပရိက္ခိဏာ ဟောန္တိ။ အယံ၊ ကာယသက္ခိ၊ မည်သော။ ဝါ၊ ဉာဏ်တည်းဟူသော
ကာယဖြင့် နိရောဓဟူသော နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော။
ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၂၇။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တော၊ မည်သော။ (ပေ) ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ဧကေစ္စော၊
သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဣဒံ၊ ဤ တဏှာကြည့်ထား တေဘူမကတရားသည်။
ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယထာဘူတံ၊ အကြင် အကြင် ထင်ရှား
ရှိသည့်အတိုင်း။ ဝါ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ။ ပဇာနာတိ၊ အပြား
အားဖြင့် သိ၏။ အယံ၊ ဤတဏှာသည်။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ကြွင်းသော
အကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း။
(ပေ) အယံ၊ ဤနိဗ္ဗာန်သည်။ ဒုက္ခနိရောဓော၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ကြောင်း နိရောဓ
သစ္စာတည်း။ (ပေ) အယံ၊ ဤ အဋ္ဌဂီက အရိယမဂ်သည်။ ဒုက္ခနိရောဓဂေါမိနိ၊
ဒုက္ခ၏ချုပ်ကြောင်း နိရောဓသို့ ရောက်သော။ ပရိပဒေါ၊ အကျင့်ဖြစ်သော

မဂ္ဂသစ္စာတည်း။ (ပေ) အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ တထာဂတပွ-
ဝေဒိတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သိတော်မူအပ်ကုန်ပြီးသော။ ဓမ္မာ စ၊ သစ္စာ
၄-ပါး တရားတို့သည်လည်း။ ဝါ၊ ထိုကိုလည်း။ ပညာယ၊ မဂ်ပညာဖြင့်။
ဝေါပဒိဋ္ဌာ၊ အထူးသက်ဝင်၍ မြင်အပ်ပြီးကုန်သည်။ ဝေါစရိတာ၊ အထူး
သက်ဝင်၍ လှည့်လည်အပ်ပြီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ အဿ၊ ၏။ (ပေ)
အာသဝါ စ၊ တို့သည်လည်း။ ပရိက္ခိဏာ ဟောန္တိ၊ အယံ၊ ကို။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တော၊
မည်သော။ ဝါ၊ သစ္စာ ၄-ပါးကိုမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်
နိရောဓသို့ရောက်ပြီးသော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၂၇။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊ မည်သော။ (ပေ) စ ခေါ၊ ထိုသို့ပင် အာသဝေါတို့
ကုန်ကုန်သော်လည်း။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။ (အာသဝါ၊ တို့သည်။
ပရိက္ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ)ယထာ၊ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ (ဝေါ၊ တူ။
သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာသဝါ ပရိက္ခိဏာ)၊ နော(ဟောန္တိ)၊
မဖြစ်ကုန်။ အယံ၊ ကို။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊ သဒ္ဓါမျှဖြင့် ကိလေသာတို့မှ
လွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သဒ္ဓါဝိမုတ္တမည်သော။ (တနည်း) သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊
သဒ္ဓါဖြင့် အထူးသက်ဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သဒ္ဓါဝိမုတ္တ မည်သော။
ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၂၈။ ဓမ္မာနုသာရီ၊ မည်သော။ (ပေ) ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။
ဝါ၊ သည်။ သောတာပတ္တိဖလသစ္စိကိရိယာယ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို
မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ။ ပဋိပန္နဿ၊ ကျင့်စဉ်။ ပညိန္နိယံ၊ ပညိန္နိသည်။
အဓိမတ္တံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ပညာဝါဟိ။
ပညာကို အထူးသဖြင့် ဆောင်စေသော။ ဝါ၊ ပညာကို အထူးသဖြင့် ဖြစ်စေ
သော။ (တနည်း) ပညာဝါဟိ။ ဤသောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို
နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှု ဆောင်နိုင်သော ပညာရှိသော။ ပညာပဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ပညာ
ရှေ့သွားရှိသော။ အရိယမဂ္ဂံ၊ အရိယမဂ်ကို။ ဘာဝေတိ၊ မိမိသန္တာန်၌
ဖြစ်စေ၏။ အယံ၊ ကို။ ဓမ္မာနုသာရီ၊ ပညာဓမ္မဖြင့် အစဉ်လိုက်သော။ ပုဂ္ဂလော
ဝုစ္စတိ၊ သောတာပတ္တိဖလသစ္စိကိရိယာယ၊ ငှါ။ ပဋိပန္နော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊
သည်။ ဓမ္မာနုသာရီ၊ မည်၏။ ဖလေ၊ ဖိုလ်၌။ ဌိတော၊ တည်သည်။
(သမာနော၊ သော်။) ဒိဋ္ဌိပုတ္တော၊ မည်၏။

၃၀။ သဒ္ဓါဝါဟိ၊ သဒ္ဓါကို အထူးသဖြင့် ဆောင်စေသော။ ဝါ၊
သဒ္ဓါကို အထူးသဖြင့် ဖြစ်စေသော။ (တနည်း) သဒ္ဓါဝါဟိ။ ဤ
သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှု ဆောင်နိုင်သော သဒ္ဓါ
ရှိသော။ (ပေ) သဒ္ဓါနုသာရီ၊ သဒ္ဓါဖြင့် အစဉ်လိုက်သော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။
[ကြွင်းအားလုံး လွယ်ပြီ။]

၃၀။ သတ္တက္ခတ္တုပရမော၊ မည်သော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ တိဏ္ဏံ၊ ကုန်သော။ သံယောဇနာနံ၊ ထို၏။ ပရိက္ခယာ၊ ကုန်ခြင်းကြောင့်။ အဝိနိပါတ-
 ဓမ္မော၊ ကင်းသော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရခြင်း သဘောရှိသော။
 နိယတော၊ မဂ္ဂနိယာမအားဖြင့် မြဲသော။ သမ္မောဓိပရာယဏော၊ သစ္စာ
 ၄-ပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဟူသော အလွန်ရောက်အပ်
 သော မှီရာရှိသော။ ဝါ၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိလတ္တံ့ကြောင်း ဖြစ်သော
 အထက်မဂ် ၃-ပါးဟူသော အလွန်ရောက်အပ်သော လည်းလျောင်းရာ
 ရှိသော။ သောတာပန္နော၊ သည်။ ဟောတိ။ သော၊ ထို သောတာပန်သည်။
 သတ္တက္ခတ္တု၊ ခုနစ်ကြိမ်တိုင်တိုင်။ ဒေဝေ စ၊ -နတ်ထိုသို့၎င်း။ မာနုသေ စ၊
 လူထိုသို့၎င်း။ သန္တာဝိတွာ၊ ပြေးသွား၍။ သံသရိတွာ၊ ကျင်လည်၍။
 ဒုက္ခဿ၊ တေဘူမက ဝဋ်ဒုက္ခ၏။ အန္တံ၊ အဆုံးကို။ ကရေတိ၊ ပြုနိုင်၏။
 အယံ၊ ကို။ သတ္တက္ခတ္တုပရမော၊ ခုနစ်ကြိမ်ဟူသော အလွန်ဆုံးဖြစ်သော
 ဘဝသို့ ကပ်ရောက်ရခြင်းရှိသော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၃၂။ ကောလံကောလော၊ မည်သော။ (ပေ) သော၊ ထို သောတာပန်
 သည်။ ဒွေ ဝါ၊ ၂-ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တိဏ္ဏံ ဝါ၊ ၃-ပါး
 သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ကုလာနိ၊ အမျိုးတို့သို့။ သန္တာဝိတွာ၊ ပြေးသွား၍။
 သံသရိတွာ၊ ကျင်လည်၍။ (ပေ) ကရေတိ။ အယံ၊ ကို။ ကောလံကောလော၊
 မြတ်သော အမျိုးတခုမှ မြတ်သော အမျိုးတခုသို့ သွားတတ်သော။ ပုဂ္ဂလော
 ဝုစ္စတိ။

၃၃။ ဧကေပိတိ၊ မည်သော။ (ပေ) သော၊ ထို သောတာပန်သည်။
 ဧကံယေဝ၊ တခုသာလျှင် ဖြစ်သော။ မာနုသကံ၊ လူ၌ ဖြစ်သော။ ဘဝံ၊
 ဘဝကို။ နိဗ္ဗတ္တေတွာ၊ ဖြစ်စေ၍။ (ပေ) ကရေတိ။ အယံ၊ ကို။ ဧကေပိတိ၊
 တကြိမ်သာလျှင်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ဟူသော ခန္ဓာ၏ မျိုးစေ့ရှိသော။
 ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၃၄။ သကဒါဂါမိ၊ မည်သော။ (ပေ) တိဏ္ဏံ၊ သံယောဇနာနံ၊ ထို၏။
 ပရိက္ခယာ၊ ကြောင့်။ ရာဂ ဒေါသ မောဟာနံ၊ ထို၏။ တန္တတ္တာ၊ နည်းပါး
 ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သကဒါဂါမိ၊ သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ဟောတိ။ သကံဒေဝ၊ တကြိမ်သာ။ ဣမံ လောကံ၊ ဤလူ့ပြည်သို့။ အာဂန္တာ၊
 ပဋိသန္ဓေ နေလာ၍။ ဒုက္ခဿ အန္တံ ကရေတိ။ အယံ၊ ကို။ သကဒါဂါမိ၊
 ဤလောကသို့ တကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေလာခြင်းရှိသော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၃၅။ ပဉ္စနံ၊ ကုန်သော။ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ၊ အောက် ကာမဘုံသို့ ကပ်
 ရောက်တတ်ကုန်သော။ ဝါ၊ အောက် ကာမဘုံဟူသော အပို၏ အစီးအပွား

ဖြစ်ကုန်သော၊ သံယောဇနာနံ၊ တို့၏၊ ပရိက္ခယာ၊ ကြောင့်၊ သြပပါတိကော၊ ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထို သုဒ္ဓါဝါသ ဗြဟ္မလောက၌။ ပရိနိဗ္ဗာယံ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းရှိသည်။ တသ္မာ လောကော၊ ထို သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မလောကမှ။ အနာဝတ္တိဓမ္မော၊ ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိသည်။ (ဟောတိ။) အယံ၊ကို။ အနာဂါမိ၊ဤလူ့ပြည်သို့ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ပြန်လာခြင်းမရှိသော၊ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၃၆။ သော၊ ထို အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပပန္နံ သမနန္တရာ ဝါ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၏ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့၌သော်လည်း။ ဥပရိဋ္ဌိမာနံ၊ အထက်ရူပဘုံဝယ် တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ သံယောဇနာနံ၊ တို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းငှါ။ အရိယမဂ္ဂံ၊ အရိယမဂ်ကို။ သဉ္စနေတိ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်စေနိုင်၏။ အာယုပ္ပမာဏံ၊ အသက်အတိုင်းအရှည်သည်။ ဝေမဇ္ဈံ၊ အလယ်သို့။ အပ္ပတ္တံ၊ မရောက်သေးသည်။ (ဟုတွာ) ဝါ၊ ဖြစ်၍သော်လည်း။ ဥပရိဋ္ဌိမာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာယ အရိယမဂ္ဂံ သဉ္စနေတိ။ [ဤကား အဋ္ဌကထာနည်းတည်း။] (တနည်း) သော၊ သည်။ (ဧတေန ပုဂ္ဂလေန၊ ဤ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဥပပန္နံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) (အထ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌။) သမနန္တရာ ဝါ၊ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့၌သော်လည်း။ ဥပရိဋ္ဌိမာနံ (ပေ) သဉ္စနေတိ။ (တထ ပုဂ္ဂလဿ၊ ထို အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏။) အာယုပ္ပမာဏံ၊သည်။ ဝေမဇ္ဈံ၊ သို့။ အပ္ပတ္တံ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဧတ္ထန္တရေ ဝါ၊ အာယုပ္ပမာဏသည် အလယ်သို့ မရောက်သေးမီ ဤအတွင်း၌သော်လည်း။ ဥပရိဋ္ဌိမာနံ (ပေ) သဉ္စနေတိ။ [ဤကား ဋီကာ နည်းတည်း။] အယံ၊ ကို။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယံ၊ အာယုပ္ပမာဏ၏ အလယ်သို့ မရောက်မီအတွင်း၌ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံသော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၃၇။ သော၊ ထို အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာယုပ္ပမာဏံ၊ အသက်အတိုင်း အရှည်ကို။ ဝေမဇ္ဈံ၊ အလယ်ကို။ အဘိက္ကမိတွာ၊ ကျော်လွန်၍။ ကာလကိရိယံ၊ သေချိန်ကို ပြုခြင်းသို့။ ဝါ၊ သေချိန်ကို ပြုရာအခါသို့။ ဥပဟစ္စ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဥပရိဋ္ဌိမာနံ (ပေ) သဉ္စနေတိ။ အယံ၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယံ၊ သေချိန်ကို ပြုခြင်း (ပြုရာအခါ)သို့ ကပ်ရောက်၍ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံသော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၃၈။ သော၊ သည်။ အသင်္ခါရေန၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပြုပြင် တိုက်တွန်း ကြောင်း ဖြစ်သော လွန်ကဲသော ပယောဂ မရှိသဖြင့်။ ဥပရိဋ္ဌိမာနံ (ပေ) သဉ္စနေတိ။ အယံ၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယံ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပြုပြင်တိုက်တွန်း ကြောင်းဖြစ်သော လွန်ကဲသော ပယောဂမရှိပဲ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံ သော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၉၉။ သသင်္ခါရေန၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပြုပြင် တိုက်တွန်းကြောင်း ဖြစ်သော လွန်ကဲသော ပယောဂနှင့် တကွ။ (ပေ) သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယံ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပြုပြင် တိုက်တွန်းကြောင်း ဖြစ်သော လွန်ကဲသော ပယောဂနှင့် တကွ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံသော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၄၀။ သော၊ သည်။ အဝိဟာ၊ အဝိဟာဘုံမှ။ စုတော၊ စုတေသည်။ (ဟုတော။) အတပုံ၊ အတပွါဘုံသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။ (ပေ) အကနိဋ္ဌော၊ အကနိဋ္ဌာဘုံ၌။ (ပေ) သဉ္စနေတိ။ အယံ၊ ဥဗ္ဗိသောတော၊ အထက်သို့ ဆောင်တတ်သော တဏှာသောတ ဝဋ္ဌသောတ ရှိသော။ (တနည်း) ဥဗ္ဗိသောတော၊ အထက်၌ ရထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အထက်ဖြစ်သော မဂ္ဂသောတရှိသော။ အကနိဋ္ဌဂါမိ၊ အကနိဋ္ဌာဘုံသို့ သွားသော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၄၁။ သောတာပန္နော၊ မည်သော။ (ပေ) (ကော၊အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) သောတာပတ္တိဖလသစ္စိကိရိယာယ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း အကျိုးငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်နည်း။ တိဏှံ၊ သံယောဇနာနံ၊ တို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ သောတာပတ္တိဖလသစ္စိကိရိယာယ၊ ငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ [“သောတာပတ္တိ (ပေ) ပဋိပန္နော” ကို ထပ်၍ ချဲ့တော်မူသည်။] ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ အကြင် သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တိဏှံ၊ သံယောဇနာနံ၊ တို့ကို။ ပဟိနာနိ၊ ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ အယံ၊ ကို။ သောတာပန္နော၊ မည်သော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၄၂။ ကာမရာဂ ဗျာပါဒါနံ၊ ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့၏။ တနုဘာဝါယ၊ နည်းပါးကုန်သည်၏အဖြစ် အကျိုးငှါ။ ပဋိပန္နော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ သကဒါဂါမိဖလသစ္စိကိရိယာယ၊ ငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ အကြင် သကဒါဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကာမရာဂ ဗျာပါဒါ၊ တို့သည်။ တနုဘူတာ၊ နည်းပါးသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏။ အယံ၊ သကဒါဂါမိ၊ မည်သော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၄၃။ ကာမရာဂ ဗျာပါဒါနံ၊ တို့ကို။ အနုဝေသပုဟာနာယ၊ အကြွင်း မရှိအောင် ပယ်ခြင်းငှါ။ ပဋိပန္နော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ အနာဂါမိဖလသစ္စိကိရိယာယ၊ ငှါ။ ပဋိပန္နော၊ တည်း။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ သည်။ အနုဝေသော၊ အကြွင်းမရှိကုန်သော။ ကာမရာဂဗျာပါဒါ၊ တို့ကို။ ပဟိနာ၊ ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ အယံ၊ ကို။ အနာဂါမိ၊ မည်သော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၄၄။ ရူပရာဂ အရူပရာဂ မာန ဥဒ္ဓစ္စ အဝိဇ္ဇာယ၊ ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာကို။ အနဝသေသပ္ပဟာနာယ၊ ၄၊ ပဋိပန္နော၊ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ အရဟတ္တဖလသစ္စိကိရိယာယ၊ ၄၊ ပဋိပန္နော၊ တည်း။ ယထာ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ အနဝသေသာ၊ အကြွင်းမရှိကုန်သော။ ရူပရာဂေါ၊ ရူပရာဂကို၎င်း။ အရူပရာဂေါ၊ ကို၎င်း။ မာနော၊ ကို၎င်း။ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ကို၎င်း။ အဝိဇ္ဇာ၊ ကို၎င်း။ ပဟိနာ၊ ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ အယံ၊ အရဟတ၊ ရဟန္တာ ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

ကောကနိဒ္ဒေသော (နိဋ္ဌိတော။)

၂-ဒုကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၄၅။ ကောဓနော၊ အမျက်ထွက်လေ့ရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကတမော စ၊ နည်း။ တတ္ထ၊ ထိုကောဓနောဟူသောပါဠိ၌။ ကောဓော၊ ကောဓဟူသည်။ ကတမော၊ နည်း။ [ယော ကောဓော စသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ အကုသလနိဒ္ဒေသ ပုဒ်ရေ (၄၁၀) နှင့် ဒုက နိက္ခေပကဏ္ဍ ပုဒ်ရေ (၁၀၆၆) ဒေါသနိဒ္ဒေသတို့၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ယထာ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ အယံ ကောဓော၊ ဤကောဓကို။ အပ္ပဟိနော၊ မပယ် အပ်သေး။ အယံ၊ ဤ ကောဓကို မပယ်သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကောဓနော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။

၄၆။ ဥပနာဟိ၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့လေ့ရှိသော။ (ပေ) ဥပနာဟော၊ ရန်ငြိုး ဖွဲ့ခြင်းဟူသည်။ ကတမော။ [ပုဗ္ဗကာလံ (ပေ) ဝုစ္စတိ ဥပနာဟော.... ဤ ပုဒ်တို့၏အနက်ကို ဝိဘင်းပါဠိတော်၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ဝိဘင်း၊ ဒုကနိဒ္ဒေသ ပုဒ် ရေ (၀၉၁) ကောဓနိဒ္ဒေသ၌ ပေးခဲ့ပြီ။ အကြွင်းလွယ်ပြီ။]

၄၇။ မက္ခိ၊ သူတပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချေဖျက်လေ့ရှိသော။ (ပေ) [ယော မက္ခော (ပေ) ဝုစ္စတိ မက္ခော....ဤပုဒ်တို့ကို ဝိဘင်းပါဠိတော်၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်း၊ ဒုကနိဒ္ဒေသ ပုဒ်ရေ (၀၉၂) မက္ခနိဒ္ဒေသ၌ အနက် ပေးခဲ့ပြီ။]

၄၈။ ပဠာသိ၊ အဖျင်းမူ အင်တူ ပြုလေ့ရှိသော (ဂုဏ်ပြိုင်လေ့ရှိသော)။ (ပေ) [ယော ပဠာသော (ပေ) ဝုစ္စတိ ပဠာသော.... ဤပုဒ်တို့ကို ဝိဘင်း ပါဠိတော်၊ ခုဒ္ဒက ဝတ္ထုဝိဘင်း၊ ဒုကနိဒ္ဒေသ ပုဒ်ရေ (၀၉၂) ၌ အနက် ပေးခဲ့ပြီ။]

၄၉။ ဣဿိကီ၊ ငြူစူခြင်းရှိသော။ (ပေ) [ယံ (ပေ) ပုစ္ဆတိ ဣဿံ... ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ ဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၁၂၆) ဣဿာ နိဇ္ဈေသ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၀။ မစ္ဆရီ၊ ဝန်တိုခြင်းရှိသော။ (ပေ) [ပဉ္စ (ပေ) မစ္ဆရိယံ... ဤပုဒ် တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ ဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၁၂၇) မစ္ဆရိယ နိဇ္ဈေသ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၁။ သဋ္ဌော၊ ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသော။ (ပေ) [ကတမံ သာဋ္ဌေယျံ (ပေ) သာဋ္ဌေယျံ... ဤ ပုဒ်တို့ကို ဝိဘင်းပါဠိတော်၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်း၊ ဒုကနိဇ္ဈေသ ပုဒ်ရေ (၈၉၄) ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၂။ မာယာဝီ၊ လှည့်ပတ်တတ်သော မာယာရှိသော။ (ပေ) [ဣဓေ- ကဇ္ဇော (ပေ) မာယာ... ဤပုဒ်တို့ကို ဝိဘင်းပါဠိတော်၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်း၊ ဒုကနိဇ္ဈေသ၊ ပုဒ်ရေ (၈၉၄) ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၃။ အဟိရိကော၊ မကောင်းမှုမှ မရှက်တတ်သော။ (ပေ) [ယံ (ပေ) သမာပတ္တိယာ... ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၃၀) ဟိရိဗလနိဇ္ဈေသ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၄။ အနောတ္တပ္ပီ၊ မကောင်းမှုမှ လန့်ခြင်းမရှိသော။ (ပေ) [ယံ န (ပေ) သမာပတ္တိယာ... ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ အကုသလ နိဇ္ဈေသ ပုဒ်ရေ (၃၀၈) အနောတ္တပ္ပဗလနိဇ္ဈေသ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၅။ ဒုဗ္ဗဇော၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသော။ (ပေ) [ကတမာ (ပေ) ဒေါဝစဿတာ... ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိက ဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၃၂) ဒေါဝစဿတာဒုကနိဇ္ဈေသ အနက် ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၆။ ပါပမိတ္တော၊ ယုတ်မာသော မိတ်ဆွေရှိသော။ (ပေ) [ကတမာ (ပေ) ပါပမိတ္တတာ... ဤ ပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိက ဒုက နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၃၃) ဒေါဝစဿတာဒုကနိဇ္ဈေသ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၇။ ဣန္ဒြိယေသု၊ ထို၌။ အဂုတ္တဒ္ဓါရော၊ မလုံခြုံစေအပ် မစောင့်ရှောက် အပ်သော တံခါးရှိသော။ (ပေ) [ကတမာ (ပေ) အဂုတ္တဒ္ဓါရတာ... ဤပုဒ် တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိက ဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၅၂) ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒ္ဓါရတာဒုကနိဇ္ဈေသ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၈။ တောဇနေ၊ ၌။ အမတ္တည၊ အတိုင်းအရှည်ကို မသိသော။ (ပေ) [ကတမာ (ပေ) အမတ္တညတာ... ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိက

ဒုက နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၅၃) ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒ္ဓါရတာ ဒုဂ်ဉ္စိပင် အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၉။ မုဋ္ဌဿထိ၊ ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသော။ (ပေ) [ကတမံ (ပေ) မုဋ္ဌဿစွံ...ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိက ဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၅၆) မုဋ္ဌဿစွဒုဂ်ဉ္စိ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၆၀။ အသမ္ပတေနော၊ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် မသိသော။ (ပေ) [ကတမံ (ပေ) အသမ္ပတညံ...ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ အကုသလနိဒ္ဒေသ ပုဒ်ရေ (၃၉၀) မောဟနိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၆၁။ သီလဝိပန္နော၊ ပျက်စီးသော သီလရှိသော။ (ပေ) [ကတမာ (ပေ) သီလဝိပတ္တိံ...ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိကဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၆၀) သီလဝိပတ္တိဒုဂ်ဉ္စိ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၆၂။ ဒိဋ္ဌိဝိပန္နော၊ ပျက်စီးသော အယူရှိသော။ (ပေ) [ကတမာ (ပေ) ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိံ...ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိကဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၆၉) သီလဝိပတ္တိဒုဂ်ဉ္စိပင် အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၆၃။ အဇ္ဈတ္တသံယောဇနော၊ အဇ္ဈတ္တသံယောဇာန်ရှိသော။ [အကြွင်းလွယ်ပြီ။ (၆၄)လည်း လွယ်ပြီ။ (၆၅)မှ (၇၂) တိုင်အောင် ရှေ့၌ အနက်ပေးခဲ့ရာ ဌာနတို့ကို ညွှန်းခဲ့ပြီ။]

၇၃။ [ယံ (ပေ) သမာပတ္တိယာ...ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၃၀) ဟိရိပလနိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၇၄။ [ယံ (ပေ) သမာပတ္တိယာ... ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၃၁) ဩတ္တပ္ပပလနိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၇၅။ [ကတမာ (ပေ) သောဝဓဿတာ...ဤ ပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိကဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၃၄) သောဝဓဿတာ ဒုဂ်ဉ္စိ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၇၆။ [ကတမာ (ပေ) ကလျာဏမိတ္တတာ...ဤပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိကဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၃၅) သောဝဓဿတာဒုဂ်ဉ္စိပင် အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၇၇-၇၈။ [ကတမာ (ပေ) ဂုတ္တဒ္ဓါရတာ-စသောပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိက ဒုက နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၅၄-၁၃၅၆) ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရတာဒုဂ်ဉ္စိ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၇၉-၈၀။ [ယာ သတိ (ပေ) သမ္မာသတိ...စသော ပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၄) သတိန္ဒြိယ နိဇ္ဈေသ၊ (၁၆) ပညိန္ဒြိယ နိဇ္ဈေသတို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၈၁-၈၂။ [ကံတမာ (ပေ) သီလသမ္ပဒါ...စသော ပုဒ်တို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တိက ဒုကနိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ပုဒ်ရေ (၁၃၇၀, ၁၃၇၁) သီလသမ္ပဒါ ဒုကံ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၈၃။ လောကသ္မိံ၊ လောက၌။ ဒုလ္လဘာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်ကုန်သော။ ဝါ၊ ရခဲကုန်သော။ ဧဝံ၊ ၂-ယောက်ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်တို့နည်း။ ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗကာရီ၊ ရှေးဦးစွာ ပြုလေ့ ရှိသည်။ (ဟောတိ။ သော) စ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ယော၊ သည်။ ကတညူ၊ သူတပါးတို့ ပြုအပ်ပြီးသော ကျေးဇူးကို သိလေ့ရှိသည်။ ကတဝေဒိ၊ သူတပါးတို့ ပြုအပ်ပြီးသော ကျေးဇူးကို ထင်ရှားစေလေ့ရှိသည်။ ဝါ၊ ထင်ရှားအောင် ပြုလေ့ရှိသည် (ကျေးဇူးဆပ်လေ့ရှိသည်)။ (ဟောတိ။ သော) စ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း တည်း။ လောကသ္မိံ၊ ၌။ ဒုလ္လဘာ၊ ကုန်သော။ ဝါ၊ ကုန်သော။ ဒွေ၊ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ဟူသည်။ ဣမေ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။

၈၄။ ဒုတ္တပ္ပယာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် တင်းတိမ်ရောင်ရဲစေအပ်ကုန်သော။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ တို့နည်း။ ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ၊ ရအပ် ရအပ်သော ပစ္စည်းကို။ နိက္ခိပတိ၊ (မသုံး စွဲ) ချထား၏။ ဝါ၊ သိမ်းဆည်း၏။ (သော) စ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ယော၊ သည်။ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ၊ ကို။ ဝိသဇ္ဇေတိ၊ စွန့်လွှတ်၏။ (သော) စ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း တည်း။ (ပေ) [(၈၅)၌ “သုတပ္ပယာ၊ လွယ်ကူစွာ တင်းတိမ်ရောင်ရဲစေ အပ်ကုန်သော” ဟု ပေး။]

၈၆။ ဒွိန္နံ၊ ကုန်သော။ ကတမေသံ၊ ပုဂ္ဂလာနံ၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (သန္တာန်၌)။ အာသဝါ၊ တို့သည်။ ဝစ္ဆန္တိ၊ တိုးပွားကုန်သနည်း။ ယော၊ သည်။ န ကုက္ကုစွာယတိ၊ ကုက္ကုစ မပြုထိုက်သော အရာကို။ ကုက္ကုစွာယတိ၊ ကုက္ကုစကို ပြု၏။ (သော) စ၊ ၎င်း။ ယော၊ သည်။ ကုက္ကုစွာယတိ၊ ကုက္ကုစ မပြုထိုက်သော အရာကို။ န ကုက္ကုစွာယတိ၊ ကုက္ကုစကို မပြု။ (သော) စ၊ ၎င်း တည်း။ (ပေ) [(၈၇)လွယ်ပြီ။]

၈၈။ ဟိနာဓိမုတ္တော၊ ယုတ်ညံ့သော စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်ခြင်းရှိသော။ ဝါ၊ ယုတ်ညံ့သော အဇ္ဈာသယရှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဒုသီလော၊ သီလမရှိသည်။ ပါပဓမ္မော၊ ယုတ်မာသော အကျင့်သဘောရှိသည်။ ဟောတိ။

သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အညံ၊ မိမိမူ တပါးသော။ ဒုဿိလံ၊ သီလမရှိသော။ ပါပဓမ္မံ၊ ယုတ်မာသော အကျင့်သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သေဝတိ၊ မှီဝဲ၏။ ဘတေ၊ ဆည်းကပ်၏။ ပယိရူပါသတိ၊ ချဉ်းကပ်၏။ (ပေ)။

၇၉။ ပဏီတာမိမုတ္တော၊ မြင့်မြတ်သော လွန်လွန်ကဲကဲ စွဲမြဲသက်ဝင်ခြင်း ရှိသော။ ဝါ၊ မြင့်မြတ်သော အဇ္ဈာသယရှိသော။ (ပေ) သီလဝါ၊ သီလ ရှိသည်။ ကယျာဏဓမ္မော၊ ဧကောင်းသော အကျင့်သဘောရှိသည်။ [အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၉၀။ တိတ္ထော၊ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲပြီးသော။ (ပေ) ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓါ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်၎င်း။ တထာဂတဿ၊ ၏။ သာဝကာ၊ သာဝကဖြစ်ကုန် သော။ အရဟန္တော၊ ရဟန္တာဖြစ်ကုန်သော။ ယေ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ဘန္တိ။) (တေ)၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။ တိတ္ထာ၊ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓေါ၊ သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓတုရားရှင်သည်။ တိတ္ထော စ၊ ကိုယ်တော်တိုင် တင်းတိမ်ရောင့်ရဲပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ တပေတာ စ၊ သူတပါး တို့ကို တင်းတိမ်ရောင့်ရဲစေသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း တည်း။

ဒုကနိဒ္ဒေသော (နိဋ္ဌိတော။)

၃-တိကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၉၁။ နိရာသော၊ အရဟတ္တဖိုလ်၌ဖြစ်သော အာသာ မရှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဒုဿိလော၊ သည်။ ပါပဓမ္မော၊ သည်။ အသုစိ၊ မစင် ကြယ်သော ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံ ရှိသည်။ သင်္ကံဿရသမာစာရော၊ သူတပါးတို့သည် ယုံမှားခြင်းဖြင့် တွေးထင်အပ်သော အကျင့်ရှိသည်။ ဝါ၊ မိမိကိုယ်တိုင် ယုံမှားခြင်းဖြင့် တွေးထင်အပ်သော အကျင့်ရှိသည်။ ပဋိစ္စန္ဒ- ကမ္မန္တော၊ ဖုံးကွယ်ထိုက်သော မကောင်းမှုရှိသည်။ အာသမဏော၊ သမဏ မဟုတ်သည်။ (ဟုတော၊ ဖြစ်၍သာလျှင်။ ဝါ၊ ဖြစ်လျက်ပင်။) သမဏ- ပဋိညော၊ သမဏဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသည်။ အဗြဟ္မစာရီ၊ ဗြဟ္မစာရီမဟုတ်သည်။ (ဟုတော၊ လျှင်။ ဝါ၊ ပင်။) ဗြဟ္မစာရီပဋိညော၊ ဗြဟ္မစာရီဟု ဝန်ခံခြင်း ရှိသည်။ အန္တောပုတိ၊ အတွင်း၌ ပုပ်သည်။ အဝဿုတော၊ ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့သည် စိစုတ်အပ်သည်။ တသမ္ပုဇာတော၊ ဖြစ်သော ရာဂ အစ ရှိသော အမှိုက်သရိုက်ရှိသည်။ ဝါ၊ စိုစိုဖပ်ဖပ် လတ်ဆတ်သော အလောင်း ကောင်၌ဖြစ်သော အဖတ်နှင့်တကွဖြစ်သော အရည်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣတ္ထန္နာမော၊ ဤ အမည်ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အာသဝါနံ၊ တို့၏။ ဓယာ၊ ကုန်ခြင်းကြောင့်။ အနာသဝံ၊ အာသဝေ၊

မရှိသော။ စေတောဝိမုတ္တိံ ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ ကို၎င်း။ ပညာဝိမုတ္တိံ ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ ကို၎င်း။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ၊ မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်အပ်သော သဘော ဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘောဉ်ပင်။ သယံ၊ ကိုယ်တိုင်။ အဘိညာ၊ ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍။ သစ္စိကတွာ၊ မျက်မှောက်ပြု၍။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ပြီးစေ၍။ ဝိဟရတိ ကိရ၊ နေနိုင်သတတ်။ ဣတိ၊ သို့။ သုဏာတိ၊ ကြားရ၏။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဧဝံ၊ ဤ အကြံသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ (ကိံ ၊ အဘယ်သို့ မဖြစ်သနည်း။) ကုဒါဿု နာမ၊ အဘယ်မည်သော အခါ၌။ အဟမ္ပိ၊ ငါသည် လည်း။ (ပေ) ဝိဟရိဿာမိ၊ နေနိုင်ပါအံ့နည်း။ ဣတိ၊ သို့။ (န ဟောတိ။) (ပေ)။

၉၂။ အာသံသော၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို တောင့်တသော။ [အကြမ်း လွယ်ပြီ။]

၉၃။ ဝိဂတဒသော၊ ကင်းသော အရဟတ္တဖိုလ်၌ဖြစ်သော အာသာ ရှိသော။ (ပေ) တံ၊ ထိုသို့ အကြံ မဖြစ်ခြင်းသည်။ ကိဿ ဟေတု၊ အဘယ် ကြောင့်နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အဝိမုတ္တဿ၊ ကိလေသာတို့မှ မလွတ်သေးသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်စဉ်။ ယာ ဝိမုတ္တာသ၊ အကြင် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၌ ဖြစ်သော အာသာသည်။ (အတ္တိ။) သ၊ ထိုအာသာသည်။ ပဋိဝ္ဗိဿဒ္ဓါ၊ ပြင်မီးပြီ။ (တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်တည်း။) (ပေ)။

၉၄။ တတ္ထ၊ ထိုဥစ္စေသ၌။ တယော၊ ကုန်ဇော။ ဂိလာနုပမာ၊ ဂိလာန- ဟူသော ဥပမာရှိကုန်သေခ။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ တို့နည်း။ ဂိလာနာ၊ ဂိလာနတို့သည်။ တယော၊ ၃-ယောက်တို့တည်း။ ဣဓ၊ ဤ လောက၌။ ဧကစ္စော၊ သော။ ဂိလာနော၊ သည်။ သပ္ပါယာနိ၊ လျှောက်ပတ် ကုန်သော။ ဘောဇနာနိ၊ ဘောဇဉ်တို့ကို။ လဘန္တော ဝါ၊ ရသည်မူလည်း ဖြစ်စေ။ သပ္ပါယာနိ၊ ဘောဇနာနိ၊ တို့ကို။ အလဘန္တော ဝါ၊ မရသည် မူလည်း ဖြစ်စေ။ သပ္ပါယာနိ၊ ဘေသဇ္ဇာနိ၊ ဆေးတို့ကို။ လဘန္တော ဝါ၊ စေ။ သပ္ပါယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ၊ အလဘန္တော ဝါ၊ စေ။ ပတိရူပံ၊ သင့်လျော်သော။ ဥပဋ္ဌာကံ၊ အလုပ် အကျွေးကို။ လဘန္တော ဝါ၊ ပတိရူပံ ၊ ဥပဋ္ဌာကံ အလဘန္တော ဝါ၊ တမ္မာ အာဗာဓာ၊ ထို အနာဇရာဂါမှ။ နေဝ ဝုဋ္ဌာတိ၊ မထနိုင်။ (အယံ စ၊ ဤ ဂိလာနလည်း တယောက်။) ပန၊ အဖို့တပါးကား။ ဣဓ ဧကစ္စော ဂိလာနော (ပေ) ဝုဋ္ဌာတိ၊ ထနိုင်၏။ (အယံ စ၊ ဤဂိလာန လည်း တယောက်။) ပန၊ ကား။ ဣဓ ဧကစ္စော ဂိလာနော၊ သပ္ပါယာနိ၊ ဘောဇနာနိ၊ တို့ကို။ လဘန္တော၊ ရသော်။ နော အလဘန္တော၊ မရသည်

မဟုတ်သော်။ (ပေ) ဝုဋ္ဌာတိ၊ ထနိုင်၏။ (အယံ စ၊ ဤ ဂိလာနလည်း တယောက်။ ဣတိ၊ ဤ ၃-ယောက်တို့တည်း။)

တကြ၊ ထိုဂိလာန ၃-ယောက်တို့တွင်။ ယွာယံ(ယော+အယံ) ဂိလာနော၊ အကြင် ဂိလာနသည်။ သပ္ပါယာနိံ တောဇနာနိံ၊ လတန္တော၊ သော်။ (ပေ) တဗ္ဗာ အာဗာဓာ၊ မုဗ္ဗ ဝုဋ္ဌာတိ၊ ၏။ ဣမံ ဂိလာနံ၊ ကို။ ပဋိစ္စ၊ ရှေးရှုရောက်၍။ ဝါ၊ အကြောင်းပြု၍။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဂိလာနဘတ္တံ၊ ဂိလာနဘတ်ကို။ အနုညာတံ၊ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ဂိလာနဘေသဇ္ဇံ၊ ဂိလာနအတွက် ဆေးကို။ အနုညာတံ။ ဂိလာနပဋ္ဌာကော၊ ဂိလာန အလုပ်အကျွေးကို။ အနုညာတော။ စ ပန၊ ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့။ ဣမံ ဂိလာနံ၊ ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ အညေပိ၊ အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဂိလာနာ၊ တို့ကို။ (ဂိလာန ၃-ယောက်တွင် အခြား ၂-ယောက်တို့ကိုလည်း-ဟူလို။) ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ၊ ပြုစုလုပ်ကျွေး ထိုက်ကုန်၏။

ဝေမေဝံ၊ ဤအတူ။ ဂိလာနပမာ၊ ဂိလာနဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ တယော၊ ၃-ယောက်ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ လောကသ္မိံ၊ သတ္တလောက၌။ သန္တော၊ လောက ပြောရိုးအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်၏။ သံဝိဇ္ဇမာနာ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရအပ်ကုန်၏။ ဝါ၊ သိအပ်ကုန်၏။ ကတမေ တယော၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့နည်း။ ဣဓ ကေဇ္ဈော၊ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ တထာဂတံ၊ ကို။ ဒဿနာယ၊ ဖူးမြင်ခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ဖူးမြင်ခွင့်ကို။ လတန္တော ဝါ၊ ရသည်မူလည်း ဖြစ်စေ။ (ပေ) တထာဂတပုဝေဒိတံ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူအပ်သော။ ဓမ္မဝိနယံ၊ ဓမ္မဝိနယကို။ သဝဏာယ၊ နာယူခြင်းငှါ။ ဝါ၊ နာယူခွင့်ကို။ လတန္တော ဝါ (ပေ) အလတန္တော ဝါ၊ ကုသလေသု၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တို့၌။ သမ္မတ္တံ၊ မဖောက်ပြန်သော သတောရှိသော။ နိယာမံ၊ မဂ္ဂနိယာမသို့။ နေဝ ဩက္ကမတိ၊ မသက်ဝင်နိုင်။ (ပေ) ဩက္ကမတိ၊ သက်ဝင်နိုင်၏။ (ပေ) လတန္တော၊ ရလသော်။ (ပေ) နော အလတန္တော၊ မရသည် မဟုတ်လသော်။ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ၊ နိယာမံ၊ သို့။ ဩက္ကမတိ၊ ၏။ တကြ၊ ထိုဂိလာနပမပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့တွင်။ ယွာယံ(ယော+အယံ)ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ တထာဂတံ ဒဿနာယ၊ လတန္တော၊ သော်။ (ပေ) နော အလတန္တော၊ သော်။ (ပေ) ဩက္ကမတိ။ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိစ္စ ဘဂဝတာ၊ ဓမ္မဒေသနာ၊ တရားဟောခြင်းကို။ အနုညာတာ၊ ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိစ္စ၊ အညေသမ္ပိ၊ အခြားဂိလာန-ပမ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း။ ဓမ္မော၊ ကို။ ဒေသေတဗ္ဗော၊ ဟောထိုက်၏။ ဂိလာနပမာ၊ တယော၊ ကုန်သော။ ဣဓ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ လောကသ္မိံ၊ သန္တော၊ ကုန်၏။ သံဝိဇ္ဇမာနာ၊ ကုန်၏။

၉၅။ [ဤပုန်တို့ကို ပုန်ရေ(၂၆)၌ ပေးခဲ့ပြီ။]

၉၆။ [ဤပုန်တို့ကို ပုန်ရေ(၂၇)၌ ပေးခဲ့ပြီ။]

၉၇။ [ဤပုန်တို့ကို ပုန်ရေ(၂၈)၌ ပေးခဲ့ပြီ။]

၉၈။ ဂူထဘာဏီ၊ မစင်နှင့်တူသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း ရှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ သဘဂ္ဂတော၊ အစည်းအဝေးသဘင်၌ ရောက်နေသည်။ (ဟုတွာ)ဝါ၊ ဖြစ်၍သော်၎င်း။ ပရိသဂ္ဂတော၊ ပရိသတ်၌ ရောက်နေသည်။ (ဟုတွာ)ဝါ၊ ၎င်း။ ဣတိမဇ္ဈဂတော၊ ဆွေမျိုးတို့၏ အလယ်၌ ရောက်နေသည်။ (ဟုတွာ)ဝါ၊ ၎င်း။ ပုဂ္ဂမဇ္ဈဂတော၊ နံ့သာသည် စသည်တို့၏ အသင်းတို့၏ အလယ်၌ ရောက်နေသည်။ (ဟုတွာ)ဝါ၊ ၎င်း။ ဣဒကုလမဇ္ဈဂတော၊ မင်းမျိုး၏ အလယ်ဝယ် ကြီးစွာ ဆုံးဖြတ်ရာ လွှတ်ရုံး၌ ရောက်နေသည်။ (ဟုတွာ)ဝါ၊ ၎င်း။ အဗ္ဗော ပုရိသ၊ အမောင်ယောက်ျား။ ဟိ၊ လာပါ။ ယံ၊ အကြင် အကြောင်းအရာကို။ (တံ၊ သည်။) ဇာနာသိ၊ သိ၏။ တံ၊ ထိုသင်သိအပ်သော အကြောင်းအရာကို။ ဝဒေဟိ၊ ပြောပါလော့။ ဣတိ၊ သို့။ အဘိနိတော၊ မေးဖို့ရာ ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်။ သက္ကိမုဇ္ဈော၊ သက်သေအဖြစ်ဖြင့် မေးအပ်သည်။ (သမာနော၊ သော်။) မုသာဝါဒိ၊ မုသားပြောလေ့ရှိသည်။ ဟောတိ။ (ကံ၊ အဘယ်သို့ မုသားပြောလေ့ရှိသည် ဖြစ်သနည်း။) သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဇာနံ၊ မသိပဲ။ ဇာနာမိ၊ သိ၏။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့သော်လည်း။ အာဟာ၊ ပြော၏။ ဇာနံ၊ သိလျက်။ န ဇာနာမိ၊ မသိ။ ဣတိ ဝါ အာဟာ၊ အပယ်၊ မမြင်ပဲ။ ပဿာမိ၊ မြင်၏။ ဣတိ ဝါ အာဟာ၊ ပယ်၊ မြင်လျက်။ န ပဿာမိ၊ မမြင်။ ဣတိ ဝါ အာဟာ၊ ဣတိ၊ သို့။ (မုသာဝါဒိ ဟောတိ။) ဣတိ၊ သို့။ အတ္တဟေတု ဝါ၊ မိမိ၏ အကြောင်းကြောင့် သော်၎င်း။ ပရဟေတု ဝါ၊ သူတပါး၏ အကြောင်းကြောင့်သော်၎င်း။ အာမိသကိဂ္ဂိက္ခဟေတု ဝါ၊ အနည်းငယ်သော အာမိသ၏ အကြောင်းကြောင့်သော်၎င်း။ သမ္မဇာနံ၊ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိလျက်။ [နိဂ္ဂဟိတံ ချေထားသည်။] မုသာ၊ မုသားကို။ တာသိတာ၊ ပြောတတ်သည်။ ဟောတိ။ (ပေ)။

၉၉။ ပုပ္ဖဘာဏီ၊ ပန်းနှင့်တူသော စကားကို ပြောခြင်းရှိသော။ [အကြွင်းလွယ်ပြီ။]

၁၀၀။ မရဘာဏီ၊ ပျားသကာကဲ့သို့သော စကားကို ပြောခြင်းရှိသော။ ဝါ၊ သာယာချိုမြိန်သော စကားကို ပြောခြင်းရှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ယာ သာ ဝါ၊ စာ၊ အကြိုင် စကားသည်။ နေလာ၊ အနက် သဒ္ဓါ ၅-ဖြာသော အပြစ် မရှိသည်။ ကဏ္ဍသုခေါ၊ သဒ္ဓါစကားလုံးကောင်းသဖြင့်

နားတို့၏ ချမ်းသာကြောင်းသည်။ ဝါ၊ နားဝင်ချိုသည်။ ပေမနိယာ၊ အနက် အဓိပ္ပါယ် ရှင်းသဖြင့် ချစ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်။ ဝါ၊ ချစ်စရာကောင်း သည်။ ဟဒယင်္ဂမာ၊ စိတ်နှလုံးသို့ ရောက်သည်။ ဝါ၊ နှလုံးအသည်း စွဲလောက် သည်။ ပေါရိ၊ ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်သည်၏ အဖြစ်၌ ဖြစ်သည်။ ဝါ၊ မြို့သူဖွယ် နှနယ်သည်။ ဝါ၊ မြို့သူမြို့သား၊ လူအများ၏ အသုံးအနှုန်းစကားဖြစ်သည်။ ဗဟုဇနကန္တာ၊ များစွာသော လူအပေါင်းသည် နှစ်သက်အပ်သည်။ ဗဟု- ဇနမနာပါ၊ များစွာသော လူအပေါင်း၏ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သည်။ ဝါ၊ များစွာသော လူအပေါင်း၏ မြတ်နိုးဖွယ်သည်။ (ဟောတိ။) တထာ- ရူပိ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော။ ဝါ၊ စကားကို။ ဘာသိတာ၊ ပြောတတ်သည်။ ဟောတိ (ပေ)။

၁၀၁။ အရူကပမစိတ္တော၊ အနာပျက် အနာဆိုးဟူသော ဥပမာရှိသော စိတ်ရှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကောဇနော၊ အမျက်ထွက်လေ့ ရှိသည်။ ဥပါယာသဗဟုလော၊ များသော လွန်စွာ ပင်ပန်းခြင်းဟူသော ဒေါသရှိသည်။ ဟောတိ။ အပ္ပမ္ဘိ၊ အနည်းငယ်မျှကိုလည်း။ ဂုတ္တော၊ ပြောဆို အပ်သည်။ သမာဇနော၊ ဘော်။ အဘိသဇ္ဇတိ၊ ဒေါသဖြင့် အလွန် ငြိကပ်၏။ ကုပ္ပတိ၊ စိတ်ဆိုး၏။ ဗျာပဇ္ဇတိ၊ စိတ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ပတိတ္တိယတိ၊ ခက်ထန်၏။ ကောပဉ္စ၊ အနည်းငယ်သော ဒေါသကို၎င်း။ ဒေါသဉ္စ၊ အားကြီးသော ဒေါသကို၎င်း။ အပစ္စယဉ္စ၊ မနှစ်သက်ခြင်းကို၎င်း။ ပါတုကရောတိ၊ ထင်စွာပြု၏။ သေယျထာပိ နာမ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ ဓုဋ္ဌာရုကော၊ ပျက်သော ဆိုးသော အနာသည်။ ကဋ္ဌေန ဝါ၊ တုတ်ချောင်း ကလေး၏ အဖျားဖြင့်သော်၎င်း။ တဋ္ဌလာယ ဝါ၊ အိုးကြမ်းကဲ့ဖြင့်သော်၎င်း။ စသိတော၊ ထိခိုက်အပ်သည်။ သမာဇနော မတ္တာယ၊ အတိုင်းအရှည်ထက်။ ဘိယျောသော၊ လွန်စွာ။ အာသဝံ၊ သားနံရည်ကို။ ဒေတိ သေယျထာပိ၊ ပေးသကဲ့သို့။ ဝေမေဝံ၊ ဤအတူ။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။

၁၀၂။ ဝိဇ္ဇူပမစိတ္တော၊ လျှပ်စစ်ဟူသော ဥပမာရှိသော စိတ်ရှိသော။ (ပေ) သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ စက္ခုမာ၊ ကောင်းသော မျက်စိ ရှိသော။ ပုရိသော၊ သည်။ ရတ္တန္တကာရတိမိသာယ၊ ညဉ့်မှောင်မိုက်ထဲ၌။ ဝိဇ္ဇန္တရိကာယ၊ လျှပ်စစ်လက်ရာဇာဉ်၌။ ရူပါနိ၊ ရူပါရုံတို့ကို။ ပသေယျ သေယျထာပိ၊ သို့။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၀၃။ ဝဇိရူပမစိတ္တော၊ ဝဇိရစိန်ဟူသော ဥပမာရှိသော စိတ်ရှိသော။ (ပေ) သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ မဏိ ဝါ၊ ပတ္တမြားမှုလည်းဖြစ်သော။ ပါသာဏော ဝါ၊ ကျောက်မှုလည်း ဖြစ်သော။ ဝဇိရဿ၊ ဝဇိရစိန်၏။ ဝါ၊

သည်။ အဘေဇွံ၊ မဖောက်ခွဲအပ် မဖောက်ခွဲနိုင်သော။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော အဆုဝတ္ထုသည်။ နတ္ထိ သေယျိဇာပိ၊ သို့။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၀၄။ အန္ဓော၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ တမလွန်အတွက် ၂-ဘက်သော ပညာမျက်စိ မရှိသော။ ဝါ၊ ကန်းသော။ (ပေ) ဣ၊ ဤလောက၌။ ဧကစ္စဿ၊ သော။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ဇိ။ ယထာဂ္ဂပေန၊ အကြင်သို့ သဘောရှိသော။ စက္ခုနာ၊ ပညာ မျက်စိဖြင့်။ အနုဓိဂတံ၊ မရအပ်သေးသော။ ဘောဂံ ဝါ၊ စည်းစိမ်ကိုမူလည်း။ အဓိဂစ္ဆေယျ၊ ရရာဇ်။ အဓိဂတံ၊ ရအပ်ပြီးသော။ ဘောဂံ ဝါ၊ မူလည်း။ ဖာတိ၊ တိုးပွားအောင်။ ကရေယျ၊ ပြုနိုင်ရာဇ်။ တထာဂ္ဂပံ၊ ထိုသို့သဘော ရှိသော။ စက္ခု၊ ပညာမျက်စိသည်။ န ဟေတိ၊ မရှိ။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယထာဂ္ဂပေန၊ သော။ စက္ခုနာ၊ ဖြင့်။ ကုသလာကုသလေ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ ဇာနေယျ၊ သိရာဇ်။ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေ၊ အပြစ် နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန် အပြစ်မရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ ဇာနေယျ။ ဟိနပ္ပဏီတေ၊ ယုတ်ညံ့ကုန် မြင့်မြတ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ ဇာနေယျ။ ကဏှသုက္ကသပဋိဘာဂေ၊ အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက် အဖို့နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော မည်းညစ်သော အကုသိုလ်၊ ဖြစ်သော ကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ ဇာနေယျ။ တထာဂ္ဂပံ၊ သော။ စက္ခုပိ၊ ပညာမျက်စိသည်လည်း။ န ဟေတိ၊ မရှိ။ (ပေ။)

၁၀၅။ ဧကစ္စက္ခု၊ ပစ္စုပ္ပန်အတွက် တဘက်သော ပညာ မျက်စိရှိသော။ [အကြွင်းလွယ်ပြီ။]

၁၀၆။ ဒွိစက္ခု၊ ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် အတွက် ၂-ဘက်သော ပညာမျက်စိ ရှိသော။ [အကြွင်းလွယ်ပြီ။]

၁၀၇။ အဝက္ခပညော၊ အောက်၌ မှောက်ထားအပ်သော ပညာရှိ သော။ ဝါ၊ အောက်၌မှောက်ထားအပ်သော အိုးနှင့်တူသော ပညာရှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့၏။ သန္တိကေ၊ အထံ၌။ ဓမ္မဿ- ဝဏာယ၊ တရားနာခြင်းအကျိုးငှါ။ အာရာမံ၊ အာရာမံသို့။ အဘိက္ခဏံ၊ မပြတ်။ ဝန္တော၊ သွားလေ့ရှိသည်။ ဟေတိ၊ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဘိက္ခု၊ တို့သည်။ ဓမ္မေ၊ တရားကို။ အာဒိကလျာဏံ၊ အစဉ်လည်း ကောင်း အောင်၎င်း။ မဇ္ဈေကလျာဏံ၊ အလယ်၌လည်း ကောင်းအောင်၎င်း။ ပရိ- ယောသာနကလျာဏံ၊ အဆုံး၌လည်း ကောင်းအောင်၎င်း။ သာတ္ထံ၊ အနက် နှင့်တကွ ဖြစ်အောင်၎င်း။ ဝါ၊ အနက်နှင့် ပြည့်စုံအောင်၎င်း။ သဗ္ဗုန္နံ၊ အက္ခရာ၊ ပုဒ်၊ ဗျည်းနှင့်တကွ ဖြစ်အောင်၎င်း။ ဝါ၊ အက္ခရာ၊ ပုဒ်၊ ဗျည်းနှင့် ပြည့်စုံအောင်၎င်း။ ဧကဝလပရိပုဏ္ဏံ၊ အလုံးစုံ ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံအောင် ၎င်း။ ပရိသုဒ္ဓိ၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်အောင်၎င်း။ ဒေသေန္တိ၊ ဟော

ကြ ကုန်၏။ (ဝေံ၊ သို့။ ဒေသေန္တော၊ ဟောကြကုန်လသော်။ ဝါ၊ ဟောကြယင်းပင်။) ဗြဟ္မစရိယံ၊ သိက္ခာ ၃-ရပ် သိမ်းကျုံးအပ်သည့် မြတ်သော အကျင့် ဟူသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို။ ပကာသေန္တိ၊ ထင်ရှား ပြကြကုန်၏။ ဝါ၊ ထင်ရှား ပြရာ ရောက်ကုန်၏။ သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တသ္မိံ၊ အာသနေး၊ ထိုနေရာ၌။ နိသိန္ဒော၊ ထိုင်နေသည်။ (ဟုတော၊ ၍။) တဿာ ကထာယ၊ ထိုတရားစကား၏။ အာဒိံ၊ အစကို။ နေဝ မနသိကရောတိ၊ နှလုံးမသွင်း။ မဇ္ဇိံ၊ အလယ်ကို။ န မနသိကရောတိ၊ နှလုံးမသွင်း။ ပရိယောသာနံ၊ အဆုံးကို။ န မနသိကရောတိ၊ တမ္မာ အာသနာ၊ ထိုနေရာမှ။ ဝုဠိတော၊ ထပြီးသည်။ (ဟုတော) ပိ၊ ဖြစ်၍လည်း။ တဿာ ကထာယ၊ ထိုတရားစကား၏။ (ပေ) သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ နိက္ကုဇော၊ မွှောက်ထားအပ်သော။ ကုမ္ဘော၊ အိုးသည်။ (အဿ၊ ရှိရာ၏) တတြ၊ ထိုအိုး၌။ အာသိတ္တံ၊ လောင်းထည့်အပ်သော။ ဥဒကံ၊ ရေသည်။ ဝိဝဇ္ဇတိ သေယျထာပိ၊ ပြန်လည်သကဲ့သို့။ နော သဏ္ဍာတိ သေယျထာပိ၊ စောင်းစွာ မတည်သကဲ့သို့။ ဝေမေဝံ၊ ဤအတူ။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၀၈။ ဥစ္ဆဂ်ပညော၊ ရင်ခွင်၌ ပညာနှင့်တူသော ပညာရှိသော။ ဝါ၊ ရင်ခွင်နှင့်တူသော ပညာရှိသော။ (ပေ) သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တသ္မိံ၊ အာသနေး၊ ထိုနေရာ၌။ နိသိန္ဒော၊ ထိုင်ပြီးသည်။ (ဟုတော) (ပေ) ပရိယောသာနမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ မနသိ ကရောတိ၊ နှလုံးသွင်း၏။ စ ခေါ၊ ထိုသို့ပင် ထိုနေရာ၌ ထိုင်ပြီးသည် ဖြစ်၍ ထိုတရားစကား၏ အစ အလယ် အဆုံးကို နှလုံးသွင်းပါသော်လည်း။ တမ္မာ အာသနာ၊ မှ။ ဝုဠိတော (ပေ) သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ ပရိသဿ၊ ၏။ ဥစ္ဆဂေ၊ ရင်ခွင်၌။ နာနာဇ္ဇေကာနိ၊ အမျိုးမျိုးသော ခဲဖွယ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ တိလာ၊ နှမ်းတို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ တဏှုလာ၊ ဆန်တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ မောဒကာ၊ ကတုတ်မုန့်တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ ဗဒရာ၊ ဆီးသီးတို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ အာကိဏ္ဏာနိ၊ ရောပြမ်း ထည့်ထားအပ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ) သော၊ ထိုယောက်ျားသည်။ တမ္မာ အာသနာ၊ မှ။ ဝုဠိဟန္တော၊ ထလသော်။ သတိသမ္မောသာ၊ သတိ၏ ပျောက်ကင်းခြင်းကြောင့်။ ပကိရေယျ သေယျထာပိ၊ ဖရိဖရဲ ပြန်ကျရာသကဲ့သို့။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၀၉။ ပုထုပညော၊ ကျယ်ပြန့်သော ပညာရှိသော။ (ပေ) သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ ဥက္ကုဇော၊ လှန်ထားအပ်သော။ ကုမ္ဘော၊ သည်။ (အဿ၊ ရှိရာ၏) တတြ၊ ထိုအိုး၌။ အာသိတ္တံ၊ လောင်းထည့်အပ်သော။ ဥဒကံ၊ သည်။ သဏ္ဍာတိ သေယျထာပိ၊ ကောင်းစွာ တည်သကဲ့သို့။ နော ဝိဝဇ္ဇတိ သေယျထာပိ၊ မပြန်လည်သကဲ့သို့။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၁၀။ ကာမေသု စ၊ ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌၎င်း။ ဘဝေသု စ၊ ဘဝတို့၌၎င်း။ အဝီတရာဂေါ၊ မကင်းသေးသော ရာဂရှိသော။ ပုဂ္ဂလော ကတမော စ၊ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိတို့ တည်း။ 'ဣမေ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ 'ကာမေသု စ ဘဝေသု စ၊ အဝီတရာဂါ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ ဝုစ္စန္တိ။

၁၁၁။ ကာမေသု တို့၌။ ဝီတရာဂေါ၊ ကင်းပြီးသော ရာဂရှိသော။ ဘဝေသု တို့၌။ အဝီတရာဂေါ၊ မကင်းသေးသော ရာဂရှိသော။ (ပေ) အနာဂါမိ၊ အနာဂါမိတည်း။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၁၂။ ကာမေသု စ၊ တို့၌၎င်း။ ဘဝေသု စ၊ တို့၌၎င်း။ ဝီတရာဂေါ၊ ကင်းပြီးသော ရာဂရှိသော။ (ပေ) အရဟတ၊ ရဟန္တာတည်း။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၁၃။ ပါသာဏလေဓူပမော၊ ကျောက်၌ရေးအပ်သော အရေးအသား ဟူသော ဥပမာရှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ အဘိဏှံ၊ မိပြတ်။ ကုဇ္ဈတိ၊ စိတ်ဆိုး၏။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ သော စ ကောဓော၊ ထိုကောသေည် လည်း။ စိရံ၊ ကြာမြင့်စွာ။ ဒီဃရတ္တံ၊ ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး။ အနုသေတိ၊ အစဉ်တစိုက် ကိန်း၏။ သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ ပါသာဏေ၊ ကျောက်၌။ လေခါ၊ အရေးအသားသည်။ ဝါတေန ဝါ၊ လေ့ကြောင့်၎င်း။ ဥဒကေန ဝါ၊ ရေ့ကြောင့်၎င်း။ ခိပ္ပံ၊ လျင်မြန်စွာ။ န လုဇ္ဈတိ သေယျထာပိ၊ မပျက် သကဲ့သို့။ စိရဋ္ဌိတိကာ၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်းရှိသည်။ ဝါ၊ ကြာမြင့်စွာသော တည်ခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ သေယျထာပိ၊ သို့။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၁၄။ ပထဝိဇီလဓူပမော၊ မြေ၌ရေးအပ်သော အရေးအသားဟူသော ဥပမာရှိသော။ (ပေ)၊ စ ခေါ၊ ထိုသို့ပင် အမြဲ စိတ်ဆိုးပါသော်လည်း။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ သော ကောဓော၊ သည်။ စိရံ၊ စွာ။ ဒီဃရတ္တံ၊ ရှည် စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး။ န အနုသေတိ၊ အစဉ်တစိုက် မကိန်း။ သေယျ- ထာပိ နာမ၊ ကား။ ပထဝီယာ၊ မြေ၌။ လေခါ၊ သည်။ ဝါတေန ဝါ ဥဒကေန ဝါ ခိပ္ပံ၊ လုဇ္ဈတိ သေယျထာပိ၊ ပျက်သကဲ့သို့။ စိရဋ္ဌိတိကာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ န ဟောတိ သေယျထာပိ၊ မပြစ်သကဲ့သို့။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၁၅။ ဥဒကလေဓူပမော၊ ရေ၌ ရေးအပ်သော အရေးအသားဟူသော ဥပမာရှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ အာဂါဠေန၊ အလွန်ပြင်းစွာ မမ္မ- ဇ္ဈေဒက စကားဖြင့်။ ဝုစ္စမာနော ပိ၊ ပြောဆိုအပ်သော်၎င်း။ ဖရူသေန၊ နား မချမ်းသာလောက်အောင် ကြိမ်းတမ်းသောစကားဖြင့်။ ဝုစ္စမာနောပိ၊ ၎င်း။ အမနာပေန၊ မမြတ်နိုးဖွယ်စကားဖြင့်။ ဝုစ္စမာနောပိ၊ ၎င်း။ သံသန္ဓတိ။

မေဝ၊ နှိုးနှောသည်သာ။ သန္တိယတိမေဝ၊ ဓက်စပ်သည်သာ။ သမ္မောဒတိ-
မေဝ၊ ရောနှောသည်သာ။ သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ ဥဒကော၊ ရေ၌။ (ပေ)
ဂုဇ္ဇတိ။

၁၁၆။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဒေသ၌။ ပေါတ္တကုပမာ၊ ပိုက်ဆန်လျှော်အဝတ်
ဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ တယော ပုဂ္ဂလာ။ ကတမေ။ တယော၊ ၃-ထည်
ကုန်သော။ ပေါတ္တကာ၊ ပိုက်ဆန်လျှော်အဝတ်တို့သည်။ (သန္တိ)။ နဝေ၊
အသစ်ဖြစ်သော။ ပေါတ္တကောပိ၊ ပိုက်ဆန်လျှော် အဝတ်သည်လည်း။
ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စေဝ၊ မကောင်းသောအဆင်းရှိသည်၎င်း။ ဒုက္ခသမ္ပယော စ၊
မကောင်းသော အတွေ့ရှိသည်၎င်း။ အပ္ပဂ္ဂေါ စ၊ နည်းသော အဖိုးရှိသည့်
၎င်း။ ဟေတတိ။ မဇ္ဈိမော၊ သုံးစွဲခြင်းအားဖြင့် အလယ်၌ဖြစ်သော (တပတ်ရစ်
ဖြစ်သော)။ ပေါတ္တကောပိ၊ သည်လည်း။ (ပေ) ဇီဏ္ဏော၊ ဟောင်းနွမ်းသော။
ပေါတ္တကောပိ၊ သည်လည်း။ (ပေ) ဇီဏ္ဏံ၊ သော။ ပေါတ္တကမ္ပိ၊ ကိုလည်း။
ဥက္ကလိပရိမဇ္ဇနံ ဝါ၊ မသော ထမင်းအိုးကို ထက်ဝန်းကျင် ပွတ်သုတ်ခြင်းကို
သော်လည်း။ ကဗောန္တိ၊ ပြုကြကုန်၏။ သင်္ကာရကုဋေ ဝါ၊ အမှိုက်ပုံ၏
ထိပ်၌သော်လည်း။ နံ၊ ထိုဟောင်းနွမ်းသော ပိုက်ဆန်လျှော် အဝတ်ကို။
ဆဒ္ဒေန္တိ၊ စွန့်ပစ်ကြကုန်၏။

ဝေမေဝံ၊ တူ။ ပေါတ္တကုပမာ၊ ကုန်သော။ တယော၊ ကုန်သော။ ဣမေ
ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဘိက္ခု၊ သူ၊ ရဟန်းတို့၌။ သန္တော၊ လောက
ပြောရိုးအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်၏။ သံဝိဇ္ဇမာနာ၊ ပညာဖြင့်ကပ်၍ ရအပ်ကုန်
၏။ ဝါ၊ သိအပ်ကုန်၏။ ဗုတမေ တယော၊ အဘယ် ၃-ယောက်တို့နည်း။
နဝေ၊ ငါးဝါမကြွယ် သီတင်းငယ်ဖြစ်သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဒုဿိလော၊
သီလမရှိသည်။ ပါပမေမော၊ ယုတ်မာသော အကျင့်သဘောရှိသည်။ စေပိ
ဟောတိ၊ အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်အံ့။ (ဝေ သတိ၊ သော်။) ဣဒံ၊ ဤဒုဿိလ
ပါပမေ၏ အဖြစ်သည်။ အဿ၊ ထို သီတင်း ငယ်ဖြစ်သော ရဟန်း၏။
[“ဣဒမဿ” ဟု ပါဠိရှိပါစေ၊ နောက် ကာသိက ဝတ္ထုပမနိဒ္ဒေသ၌လည်း
“ဣဒမဿ” ဟုပင် ရှိ၏။] ဒုဗ္ဗဏ္ဏတာယ၊ မကောင်းသော အဆင်းရှိသူ၏
အဖြစ်တည်း။ [ပုဂ္ဂမာအနက်၌ သတ္တမိဝိဘတ်တည်း။] သော ပေါတ္တကော၊
ထို ပိုက်ဆန်လျှော်အဝတ်သည်။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော သေယျထာပိ၊ မကောင်းသော
အဆင်းရှိသကဲ့သို့။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ဒုဿိလ ပါပမေဖြစ်သော ဤသီတင်း
ငယ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထူပမော၊ ထို ပိုက်ဆန်လျှော်အဝတ်ဟူသော ဥပမာရှိ၏။
ပန၊ အဖို့တပါးကား။ ယေ၊ အကြင် ရဟန်းရှင်လူ ခပ်သိမ်းသူတို့သည်။
အဿ၊ ထိုသီတင်းငယ် ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သို့။ သေဝန္တိ၊ မှီဝဲကုန်၏။ ဘဇန္တိ၊
ဆည်းကပ်ကုန်၏။ ပယိရူပါသန္တိ၊ ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ၊ မြင်အပ်

သော အမှုကို အတုလိုက်ခြင်းသို့။ အာပဇ္ဇန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ တေသံ၊ ထို
 ရဟန်းရှင်လူ ခပ်သိမ်းသူတို့၏။ တံ၊ ဆည်းကပ်ခြင်းသည်။ ဗိဗရတ္ထံ၊ ပတ်လုံး။
 အဟိတာယ၊ စီးပွားမဲ့အကျိုးငှါ။ ဒုက္ခာယ၊ ဆင်းရဲခြင်းအကျိုးငှါ။ ဟောတိ၊
 ဣဒံ၊ ဤအဟိတ ဒုက္ခအကျိုးငှါ ဖြစ်ရခြင်းသည်။ အဿ၊ ထိုသီတင်းငယ်
 ဒုဿိလ ရဟန်း၏။ ဒုက္ခသမ္ပဿတာယ၊ မကောင်းသော အတွေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်
 တည်း။ သော ပေါတ္တကော၊ သည်။ ဒုက္ခသမ္ပဿော သေယျထာပိ၊ သို့။
 အယ် ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ တထူပမော၊ ၏။ ပန၊ ကား။ သော၊ ထိုသီတင်းငယ်
 ဒုဿိလ ရဟန်းသည်။ ယေသံ၊ အကြင်ရဟန်းရှင်လူ ခပ်သိမ်းသူတို့၏။ စိဝရ
 (ပေ) ပရိက္ခာရံ၊ သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဂိလာန၏ ရောဂါအတွက်
 ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ အသက်၏အရံအကာ အဆောက်အဦဖြစ်သော ဆေးကို။
 ပဋိဂ္ဂဏာတိ၊ ခံယူ၏။ တံ၊ ထိုခံယူခြင်းသည်။ တေသံ၊ ထို ရဟန်းရှင်လူ ခပ်သိမ်း
 သူတို့၏။ မဟပ္ပလံ၊ များသောအကျိုးရင်း ရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။
 မဟာနိသံသံ၊ များသောအကျိုးဆက်ရှိသည်။ န (ဟောတိ)။ ဣဒံ၊ ဤမျှား
 သောအကျိုးရင်း၊ အကျိုးဆက် မရှိခြင်းသည်။ အဿ၊ ထိုသီတင်းငယ် ဒုဿိလ
 ရဟန်း၏။ အပ္ပဂ္ဂတာယ၊ နည်းသော အဖိုးရှိသည်၏ အဖြစ်တည်း။ (ပေ။)

မဇ္ဈိမော၊ ၅-ဝါပြည့်မတ် သီတင်းလတ် ဖြစ်သော။ (ပေ) ထေရော၊
 ဆယ်ဝါပြည့်ဝ ထေရ်ဖြစ်သော။ (ပေ) ဝေဇ္ဇပေါ၊ ဤသို့သဘောရှိသော။
 ထေရော၊ သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ သံဆမဇ္ဈေ၊ သံဆာအလယ်၌။ စေ ဘဏတိ၊
 အကယ်၍ ပြောဟောအံ့။ (ဝေ သတိ) တမေဒံ၊ ထိုထေရ်ဖြစ်သောရဟန်းကို။
 ဘိက္ခု၊ တို့သည်။ ဝေ၊ သို့။ အာဟံသု၊ ပြောကြကုန်၏။ (ကိ။) ဗာလဿ၊
 ဝိနည်းအရာ၌ မကျွမ်းကျင်သော။ အဗျတ္တဿ၊ ဝိနည်းအရာ၌ မထက်မြက်
 သော။ တုယု၊ အရှင်ဘုရား၏။ ဘဏိတေန၊ ပြောဟောခြင်းဖြင့်။ ကိံ န ခေါ၊
 အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ တုမ္ပိ၊ အရှင်ဘုရားသည်သော်မှလည်း။ ဘဏိတဗ္ဗံ၊
 ပြောဟောထိုက်၏ဟူ၍။ မညသိ နာမ၊ မှတ်ထင်တုံဘိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့
 ပြောကြကုန်၏။ သော၊ ထို ထေရ်ဖြစ်သော ရဟန်းသည်။ ကုပိတော၊
 စိတ်ဆိုးသည်။ အနတ္ထမနေော၊ မိမိစိတ် မရှိသည်။ (ဟုတု) ယထာဂ္ဂပယ၊
 အကြင်သို့ သဘောရှိသော။ ဝါစာယ၊ စကားကြောင့်။ သင်္ကာဂရုဇ္ဇေ၊
 အမှိုက်ပု၏ ထိပ်၌။ နံ ပေါတ္တကံ၊ ထိုပိုက်ဆန်လျှော်အဝတ်ကို။ (ဥက္ခိပတိ)ဣဝ၊
 မြောက်ကော် ပစ်ချသကဲ့သို့။ (တထာ) သံဇော၊ သည်။ တံ၊ ထို ထေရ်
 ဖြစ်သော ရဟန်းကို။ ဥက္ခိပတိ၊ မြောက်ကော်ပစ်ချ ဥက္ခေပနိယကံ ပြု၏။
 တထာဂ္ဂပိ၊ ထိုသို့ ဥက္ခေပနိယကံပြုကြောင်း သဘောရှိသော။ ဝါစံ၊ ကို။
 နိစ္ဆာရေတိ၊ မြက်ဆိုင်၏။ (ပေ) သံဝိဇ္ဇမာနာ။

၁၁၇။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသ၌။ ကာသိကဝတ္ထုပမာ၊ ကာသိတိုင်း၌ဖြစ်သော အဝတ်ဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ (ပေ) တီထီ၊ ၃-ထည်ကုန်သော။ ကာသိကဝတ္ထာနိ၊ ကာသိတိုင်း၌ဖြစ်သော အဝတ်တို့သည်။ (သန္တိ။) နဝံ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ ကာသိကဝတ္ထမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ဝတ္ထဝန္တေဝ၊ ကောင်းသော အဆင်းရှိသည်၎င်း။ သုခသမ္ပယု၊ ကောင်းသောအတွေ့ရှိသည်၎င်း။ မဟတ္တု၊ များသောအဖိုးရှိသည်၎င်း။ ဟောတိ။ (ပေ) ဇိတ္ထံ၊ သော။ ကာသိက-ဝတ္ထမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ရတနပလိဝေဌနံ ဝါ၊ ရတနာကို ရပ်ပတ်ကြောင်းကို သော်လည်း။ ကဏေန္တိ။ ဂန္ဓကရဏ္ဍကေ ဝါ၊ နံသာကြုတ်၌သော်လည်း။ နံ၊ ထို ဟောင်းနွမ်းသော ကာသိတိုင်း၌ဖြစ်သော အဝတ်ကို။ နိက္ခိပန္တိ၊ ထည့်ထားကုန်၏။ (ပေ) သုဝတ္ထတာယ၊ ကောင်းသောအဆင်းရှိသူ၏ အဖြစ် တည်း။ (ပေ) အာယသ္မန္တော၊ အရှင်တို့။ (တုဓမ္မေ၊ တို့သည်။) အပ္ပသဒ္ဓါ၊ တိုးသောအသံ ရှိကုန်သည်။ ဟောထ၊ ဖြစ်ကုန်လော့။ ဝေဏော၊ သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဓမ္မု၊ သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ တရားကို၎င်း။ ဝိနယု၊ ဝိနည်းကို၎င်း။ ဘဏတိ၊ ပြောဟောနေ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောကြကုန်၏။ ဂန္ဓကရဏ္ဍကေ၊ နံသာကြုတ်၌။ နံ ကာသိကဝတ္ထံ၊ သည်။ (အာဓေယျံ၊ ထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ)ဣဝ၊ ရောက်သကဲ့သို့။ (တထာ) တထာ၊ ထို ထေရ်ဖြစ်သော ရဟန်း၏။ တံ ဝစနံ၊ ထိုဓမ္မ ဝိနယ ဟူသော စကားသည်။ အဓေယျံ၊ စိတ်၌ ထားထိုက်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ။ (ပေ) သံဝိဇ္ဇမာနာ။

၁၁၈။ သုပ္ပမေယျော၊ လွယ်ကူစွာ နှိုင်းယှဉ်ထိုက်သော။ ဝါ၊ နှိုင်းယှဉ်၍ လွယ်ကူသော။ (ပေ) ဣဓ၊ ဤ သတ္တလောက၌။ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဥဒ္ဓတော၊ ဥဒ္ဓစ္စအတွက် အထက် အထက်၌ လွင့်တက် တုန်လှုပ်သည်။ ဥဒ္ဓဋ္ဌော၊ အထက်သို့ မြင့်တက်သော ကျူရိုးအလား အချည်းနှီး တက်ကြွားသော မာန ရှိသည်။ စပလော၊ လျှပ်ပေါ်လော်လည် မတည်ကြည်သည်။ မုခဏေ၊ ကြမ်းသော နှုတ်ရှိသည်။ ဝိကိဏ္ဍဝါစော၊ ဖရိုဖရဲ ပြန်ကျသော စကားရှိသည်။ မုဋ္ဌဿတိ၊ ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသည်။ အသမ္ပဇာနော၊ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် မသိသည်။ အသမာဟိတော၊ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်သောစိတ် မရှိသည်။ ဝါ၊ မတည်ကြည်သည်။ ဝိဗ္ဗန္တစိတ္တော၊ မရပ် မတည် ချာချာလည်သောစိတ် ရှိသည်။ ပါကခိန္နိယော၊ ပေါ်လွင် ထင်ရှား သော ဣန္ဒြေရှိသည်။ ဟောတိ။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၁၉။ ဒုပ္ပမေယျော၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ထိုက်သော။ ဝါ၊ နှိုင်းယှဉ်၍ ခဲယဉ်းသော။ (ပေ) အနုဒ္ဓတော၊ ဥဒ္ဓစ္စအတွက် အထက် အထက်၌ မလွင့်တက် မတုန်လှုပ်သည်။ အနုဒ္ဓဋ္ဌော၊ အထက်သို့ မြင့်တက်သော ကျူရိုးအလား အချည်းနှီး တက်ကြွားသောမာန မရှိသည်။ အစပလော၊ မလျှပ်ပေါ်

မလော်လည်သည်။ အမုခုရော၊ ကြမ်းသောနှုတ် မရှိသည်။ အဝိကိတ္တဝါစော၊ ဖရိုဖရဲ ပြန်ကျသောစကားမရှိသည်။ ဥပဋ္ဌိတဿတိ၊ ကပ်၍တည်သော သတိ ရှိသည်။ သမ္ပဇာနော၊ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသည်။ သမာဟိတော၊ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ထားအပ်သောစိတ် ရှိသည်။ ဝါ၊ တည်ကြည်သည်။ ကေဂ္ဂစိတ္တော၊ တခုတည်းသောအာရုံ၌ တည်သောစိတ်ရှိသည်။ သံဝုတိန္ဒြိယော၊ စောင့်စည်းအပ်သော ဣန္ဒြေရှိသည်။ ဟောတိ၊ (ပေ) ဝုစွတိ။

၁၂၀။ အပ္ပမေယျော၊ မနှိုင်းယှဉ်အပ် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်သော။ (ပေ) ဝုစွတိ။

၁၂၁။ န သေဝိတဗ္ဗော၊ အနီးသို့ သွားသောအားဖြင့် မမှီဝဲထိုက်သော။ န ဘဇိတဗ္ဗော၊ အနီးသို့ ကပ်သောအားဖြင့် မဆည်းကပ်ထိုက်သော။ န ပယိရူပါသိတဗ္ဗော၊ အနီး၌ ထိုင်သောအားဖြင့် အဖန်ဖန် မကပ်ဝင်ထိုက် သော။ (ပေ) သီလေန၊ သီလအားဖြင့်၎င်း။ သဓာမိနာ၊ သမာဓိအားဖြင့်၎င်း။ ပညာယ၊ ပညာအားဖြင့်၎င်း။ ဟိနော၊ ယုတ်ညံ့သည်။ ဟောတိ၊ ဝေရူပေါ၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သို့။ အနုဒ္ဒယာ၊ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်တတ်သော မေတ္တာကို။ အညတြ၊ ကြည်၍။ အနုကမ္မာ၊ လျော်စွာ တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာကို။ အညတြ၊ ၍။ န သေဝိတဗ္ဗော၊ အနီးသို့ သွားသောအားဖြင့် မမှီဝဲထိုက်။ န ဘဇိတဗ္ဗော၊ ထိုက်။ န ပယိရူပါသိတဗ္ဗော၊ ထိုက်။

၁၂၂။ သေဝိတဗ္ဗော၊ အနီးသို့ သွားသောအားဖြင့် မှီဝဲထိုက်သော။ (ပေ) သီလေန၊ အားဖြင့်၎င်း။ (ပေ) သဒိသော၊ တန်းတူသည်။ ဟောတိ။ ဝေရူပေါ (ပေ) သေဝိတဗ္ဗော၊ ထိုက်၏။ (ပေ) တံ၊ ထို မှီဝဲထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ကိဿ ဟေတု၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ သီလသာမညဂတာနံ၊ သီလအားဖြင့် တူကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ သတံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ နော၊ ငါတို့၏။ သီလကထာ စ၊ သီလကထာသည်လည်း။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်နိုင်လတ္တံ့ ။ သာ စ၊ ထို သီလကထာသည်လည်း။ နော၊ ငါတို့၏။ ဖာသု၊ ချမ်းသာကြောင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ တ္တံ့ ။ သာ စ၊ ထို သီလကထာသည်လည်း။ နော၊ ငါတို့၏။ ပဝတ္တိနိ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်။ ဘဝိဿတိ။ (ပေ) သာ စ၊ ထိုပညာကထာသည်လည်း။ ပဝတ္တိနိ ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝေရူပေါ။ (ပေ) ပယိရူပါသိတဗ္ဗော၊ ထိုက်၏။

၁၂၃။ သက္ကတွာ၊ ကောင်းစွာပြု၍။ ဂရံကတွာ၊ အလေးအမြတ်ပြု၍။ သေဝိတဗ္ဗော၊ သော။ (ပေ) သီလေန၊ အားဖြင့်၎င်း။ (ပေ) အဓိကော၊ သာလှန်သည်။ ဟောတိ။ (ပေ) တံ၊ ထို ကောင်းစွာပြု၍ ဆည်းကပ်ထိုက် သည်၏ အဖြစ်သည်။ ကိဿ ဟေတု၊ အပရိပူရံ၊ မပြည့်သေးသော။ သီလက္ခန္ဓံ ဝါ၊

သီလအစုံကိုမူလည်း။ ပရိပူဇေယျာမိ၊ ပြည့်စေအံ့။ ပရိပူရံ၊ ပြည့်ပြီး
သော။ သီလက္ခန္ဓံ ဝါ၊ ကိုမူလည်း။ တတ္ထံ တတ္ထ၊ ထိုထို ချီးမြှောက်ထိုက်သော
သီလအရာ၌ (မစင်ကြယ်သေး မပြည့်စုံသေးသော သီလအရာ၌)။ ပညာယ၊
ပညာဖြင့်။ အနုဂ္ဂဟေယျာမိ၊ ချီးမြှောက်အံ့။ (ပေ) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်တည်း။
(ပေ) ပယိရူပါသိတဗ္ဗော။

၁၂၄။ ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ စက်ဆုပ်ထိုက်သော။ န သေဝိတဗ္ဗော၊ သော။
(ပေ) [“သက်သာရသမာစာရော” စသော ပုဒ်တို့ကို ဤတိကနိဇ္ဇေသ အစ
ပုဒ်ရေ(၉၁)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] တံ၊ ထို စက်ဆုပ်ထိုက် မမှီဝဲထိုက်သည်၏
အဖြစ်သည်။ ကိဿ ဟေတု။ ဝေဂ္ဂပဿ၊ ပုဂ္ဂလဿ၊ နိ။ ဒိဋ္ဌာနဂတိံ၊ မြင်အပ်
သော အမှုကို အတုလိုက်ခြင်းသို့။ ကိဉ္ဇာပိ န အာပဇ္ဇတိ၊ အကယ်၍ကား
မရောက်ပါပေ။ အထ ခေါ၊ ထိုသို့ပင် မရောက်ပါသော်လည်း။ နံ၊ ထို
ဒုဿိလ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (အဘိ-၌ စပ်။) ဝါ၊ နိ။ (ကိတ္တိသဇ္ဈေ-၌ စပ်။)
ပါပကော၊ ယုတ်ညံ့သော။ ကိတ္တိသဇ္ဈေ၊ ကျော်စောသံသည်။ အဗ္ဗုဂ္ဂစ္ဆတိ၊
လွှမ်းမိုး၍ တက်၏။ (ကိ) ပါပမိတ္တော၊ ယုတ်မာသော မိတ်ဆွေရှိသော။
ပုရိသပုဂ္ဂလော၊ ယောက်ျားဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပါပသဟာယော၊
ယုတ်မာသော သဟာယ်ချင်းရှိ၏။ ပါပသမ္ပဝကော၊ ယုတ်မာသော ပုဂ္ဂိုလ်၌
ညွတ်ယိမ်းကိုင်းရှိုင်းခြင်းရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ လွှမ်းမိုး၍ တက်၏။ သေယျထာပိ
နာမ၊ ကား။ ဝူထဂတော၊ မစင်ထဲ၌ ရောက်နေသော။ အဟိ၊ လင်းမြေ
သည်။ ကိဉ္ဇာပိ န ဒုသတိ၊ အကယ်၍ကား မကိုက်ပါပေ။ အထ ခေါ၊
ထိုသို့ပင် မကိုက်ပါသော်လည်း။ နံ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ မက္ခေတိ သေယျထာပိ၊
မစင်ဖြင့်လူးစုသကဲ့သို့။ (ပေ) ပါပသမ္ပဝကော၊ နိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ လွှမ်းမိုး၍
တက်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်တည်း။ [ဣတိ တလုံး ကျေနေသည်။] (ပေ)
န ပယိရူပါသိတဗ္ဗော။

၁၂၅။ အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗော၊ လျစ်လျူရှုထိုက်သော။ (ပေ) [“ကောဓ-
နော” စသော ပုဒ်တို့ကို အရကူပမမိတ္တနိဇ္ဇေသ ပုဒ်ရေ (၁၀၁) ၌ အနက်
ပေးခဲ့ပြီ။] သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ တိန္ဒြကာလာတံ၊ တည်ပင်အသား၏
မီးစာသည်။ ကဋ္ဌေန ဝါ၊ ထင်းဖြင့်သော်၎င်း။ ကဋ္ဌလာယ ဝါ၊ အိုးခြမ်း
ကဲ့ဖြင့်သော်၎င်း။ ဘဒ္ဒိတံ၊ ထိုခိုက်ဇာပ်သည်။ (သမာနံ) မတ္တာယ၊ ဧတိုင်း
အရှည်ထက်။ ဘိယျောသော၊ လွန်စွာ။ စိဋ္ဌိဋ္ဌာယတိ သေယျထာပိ၊ စိဋ္ဌိ စိဋ္ဌိ
အသံကို ပြုသကဲ့သို့။ စိဋ္ဌိစိဋ္ဌာယတိ၊ စိဋ္ဌိစိဋ္ဌိ အသံကို ပြုသကဲ့သို့။ (ပေ)
သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ ဝူထကူပေါ၊ မစင်ကူပေါ။ ဝါ၊ မစင်သည်။
ကဋ္ဌေန ဝါ ကဋ္ဌလာယ ဝါ၊ ဘဒ္ဒိတော၊ ပုတ်ခတ်အပ်သော်။ မတ္တာယ
ဘိယျောသော၊ ဒုဂ္ဂန္ဓော၊ မကောင်းသော အနံ့ရှိသည်။ ဟောတိ သေယျထာပိ။

(ပေ) တံ၊ ထို လျစ်လျူရှုထိုက်၊ မမှီဝဲထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ကိဿဟေတု။ မံ၊ ဝါကို။ အက္ခောသေယျပံ၊ ဆဲမူလည်း ဆဲရာ၏။ မံ၊ ကို။ ပရိဘာသေယျပံ၊ ဘေးကိုပြု၍ ခြိမ်းခြောက်မှုလည်း ခြိမ်းခြောက်ရာ၏။ မေ၊ ငါ၏။ အနတ္တဓိ၊ စီးပွားမဲ့ကိုမူလည်း။ ကရေယျ၊ ပြုရာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ စဉ်းစားထိုက်သော ကြောင့်တည်း။ (ပေ) န ပယိရူပါသိတဗ္ဗော။

၁၂၆။ သေဝိတဗ္ဗော (ပေ) ကလျာဏမိတ္တော၊ ကောင်းသောမိတ်ဆွေ ရှိသော။ ကလျာဏသဟာယော၊ ကောင်းသော သဟာယ်ချင်းရှိသော။ ကလျာဏသမ္မဝကော၊ ကောင်းသောပုဂ္ဂိုလ်၌ ညွတ်ယိမ်းကိုင်းရှိုင်းသော။ ပရိသပုဂ္ဂလော၊ ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အဗ္ဗဂ္ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ (ပေ)။

၁၂၇။ သီလေသု၊ သီလတို့၌။ ပရိပူရကာရိ၊ ပြည့်စုံအောင်ပြုလေ့ရှိသော။ သမာဓိသ္မိံ၊ သမာဓိ၌။ မတ္တသော၊ အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်။ ဝါ၊ သင့်ရဲ့ တော်ရုံ။ ကာရိ၊ ပြုလေ့ရှိသော။ ပညာယ၊ ပညာ၌။ မတ္တသော၊ ကာရိ၊ သော။ ပုဂ္ဂလော ကတမော စ၊ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော၊ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ဣမေ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ သီလေသု၊ ပရိပူရကာရိနော၊ ပြည့်စုံအောင် ပြုလေ့ရှိကုန်သော။ (ပေ) ဝုစ္စန္တိ။

၁၂၈။ သီလေသု၊ စ၊ သီလတို့၌လည်း။ ပရိပူရကာရိ၊ သော။ သမာဓိသ္မိံ၊ ခွဲလည်း။ ပရိပူရကာရိ (ပေ) ဝုစ္စတိ။ [(၁၂၉) လွယ်ပြီ။]

၁၃၀။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသ၌။ တယော၊ ၃-ယောက်ကုန်သော။ သတ္တာဓော၊ ဆရာတို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ ထိုနည်း။ ဣမ၊ ဤ သတ္တလောက၌။ ဧကစ္စော၊ သော။ သတ္တာ၊ ဆရာသည်။ ကာမာနံ၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသ ကာမတို့၏။ ဝါ၊ ထိုကို။ ပရိညံ၊ ပိုင်းခြား၍ သိကြောင်း တရားကို။ ဝါ၊ ပယ်ကြောင်း တရားကို။ ပညပေတိ၊ ပညတ်၏။ ရူပါနံ၊ ရုပ်တို့၏။ ဝါ၊ ထိုကို။ ပရိညံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ န ပညပေတိ၊ မပညတ်။ ဝေဒနာနံ၊ ဝေဒနာ တို့၏။ ဝါ၊ ထိုကို။ ပရိညံ န ပညပေတိ။ ပန၊ အမှီတပါးကား။ ဣဓ ဧကစ္စော သတ္တာ၊ ကာမာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ ထိုကို။ ပရိညံ စ၊ ပိုင်းခြား၍ သိကြောင်း တရားကိုလည်း။ ဝါ၊ ပယ်ကြောင်း တရားကိုလည်း။ ပညပေတိ။ ရူပါနံ ပရိညံ စ ပညပေတိ။ (ပေ) ဝေဒနာနံ ပရိညံ စ ပညပေတိ။

တတြ၊ ထို ၃-ယောက်သော ဆရာတို့တွင်။ ယံယံ (ယော+အယံ) သတ္တာ၊ အကြင် ဆရာသည်။ (ပေ) တေန၊ ထို ကာမပရိညာကို ပညတ်ခြင်း ကြောင့်။ (သော) သတ္တာ၊ ထိုဆရာကို။ ရူပါဝစရသမာပတ္တိယာ၊ ရူပါဝစရ သမာပတ်ကို။ လာဘိ၊ ရခြင်းရှိသော ဆရာဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။ (ပေ) တေန၊ ထို ကာမပရိညာ၊ ရူပပရိညာကို ပညတ်ခြင်းကြောင့်။ (ပေ)

တေန၊ ထို ကာမပရိညာ၊ ရူပပရိညာ၊ ဝေဒနာပရိညာတို့ကို ပညတ်ခြင်းကြောင့်။ (သော) သတ္တာ၊ ကို။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်ကိုယ်တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူနိုင်သော မြတ်စွာဘုရားဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တယော၊ သတ္တာရာ၊ တို့သည်။ ဣမေ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။

၁၃၁။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသ၌။ အပရေပိ၊ အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တယော၊ သတ္တာရော ကတမေ။ ဣဓ ဧကဇ္ဈော သတ္တာ၊ ဒိဋ္ဌေ ဝေဝဓမ္မေ၊ မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော သဘောဟူသော ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၌လည်း။ အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ သစ္စတော၊ အမှန်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ထေတတော၊ ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ပညပေတိ၊ ပညတ်၏။ အဘိသမ္ဗရာယဉ္စ၊ တမလွန်ဘဝ၌လည်း။ (ပေ) ပညပေတိ။ ပန၊ အဖို့တပါးကား။ ဣဓ ဧကဇ္ဈော သတ္တာ၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ၊ ၌သာ။ (ပေ) ပညပေတိ။ စ ခေါ၊ ဗျုတ္တိရိုက်ကား။ အဘိသမ္ဗရာယံ (ပေ) နော ပညပေတိ။ ပန၊ ကား။ ဣဓ ဧကဇ္ဈော သတ္တာ၊ ဒိဋ္ဌေ ဝေဝ ဓမ္မေ၊ ၌လည်း။ (ပေ)န ပညပေတိ။ အဘိသမ္ဗရာယဉ္စ၊ ၌လည်း။ (ပေ) န ပညပေတိ။

တကြ၊ ထို ၃-ယောက်သော ဆရာတို့တွင်။ ယာယံ (ပေ) ပညပေတိ။ တေန၊ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ တမလွန်ဘဝ၌ အတ္တကို သစ္စ၊ ထေတ အဖြစ်ဖြင့် ပညတ်ခြင်းကြောင့်။ (သော) သတ္တာ၊ ကို။ သဿတဝါဒေါ၊ သဿတဝါဒရှိသော ဆရာဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ပေ) တေန၊ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌သာ အတ္တကို သစ္စ၊ ထေတ အဖြစ်ဖြင့် ပညတ်ခြင်းကြောင့်။ (သော) သတ္တာ၊ ကို။ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ၊ ဥစ္ဆေဒဝါဒရှိသော ဆရာဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ပေ) တေန၊ ထို ပစ္စုပ္ပန် တမလွန်ဘဝတို့၌ အတ္တကို သစ္စ၊ ထေတ အဖြစ်ဖြင့် မပညတ်ခြင်းကြောင့်။ (သော) သတ္တာ၊ ကို။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အပရေပိ တယော၊ သတ္တာရော၊ တို့သည်။ ဣမေ၊ တို့တည်း။

တိကနိဒ္ဒေသော (နိဋ္ဌိတော။)

၄-စတုက္ကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၁၃၂။ အသပ္ပုရိသော၊ သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာ ဖြစ်သော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ပါဏာတိပီတိ၊ သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ။ အဒိန္နာဒါယိ၊ မပေးအပ်သော သူ့ဥစ္စာကို ယူခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ၊ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ ယုတ်ယုတ်မာမာ ကျင့်ခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ။ မုသာဝါဒီ၊ မဟုတ်မမှန်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယိ၊ မေ့လျော့ခြင်း၏

တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ယစ်မှူးကြောင်း သေရည်အရက်ကို သောက်စားခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၃၃။ အသပ္ပုရိသေန၊ သူတော် မဟုတ် သူယုတ်မာထက်။ အသပ္ပုရိသတရော၊ သာ၍ သူတော် မဟုတ် သူယုတ်မာ ဖြစ်သော။ (ပေ) အတ္တနာ စ၊ ကိုယ်တိုင်လည်း။ ပါဏာတိပါတိ ဟောတိ။ ဝရဉ္စ၊ သူတပါးကိုလည်း။ ပါဏာတိပါတေ၊ သူ၏အသက်ကို သတ်ခြင်း၌။ သမာဒါပေတိ၊ ကောင်းစွာ ယူစေ၏။ ဝါ၊ ဆောက်တည်စေ၏။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၃၄။ သပ္ပုရိသော၊ ချီးမွမ်းအပ်သော ယောက်ျားဖြစ်သော။ ဝါ၊ သူတော်ကောင်းဖြစ်သော။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၃၅။ သပ္ပုရိသေန၊ ချီးမွမ်းအပ်သော ယောက်ျားထက်။ ဝါ၊ သူတော်ကောင်းထက်။ သပ္ပုရိသတရော၊ သာ၍ ချီးမွမ်းအပ်သော ယောက်ျား ဖြစ်သော။ ဝါ၊ သာ၍ သူတော်ကောင်းဖြစ်သော။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

အဗ္ဗာ။ ။ (၁၃၆) ပါပေါ၊ ယုတ်မာသော။ (၁၃၇) ပါပေန၊ ယုတ်မာသော ပုဂ္ဂိုလ်ထက်။ ပါပတရော၊ သာ၍ ယုတ်မာသော။ (၁၃၈) ကလျာဏော၊ ကောင်းသော။ (၁၃၉) ပါပံ-ဓမ္မော၊ ယုတ်မာသော အကျင့်သတောရှိသော။ (၁၄၀) သာဝဇ္ဇော၊ အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ (ပေ) သာဝဇ္ဇေန၊ အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ကာယကမ္မေန၊ ကာယကံနှင့်။ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ (ပေ) (၁၄၁) ဝဇ္ဇဗဟုလော၊ များသောအပြစ်ရှိသော။ (ပေ) ဗဟုလံ၊ များစွာ။ သာဝဇ္ဇေန၊ သော။ ကာယကမ္မေန၊ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ အပုံ၊ အနည်းငယ်။ အနဝဇ္ဇေန၊ အပြစ်မရှိသော။ (ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။) (၁၄၂) အပဝဇ္ဇော၊ နည်းသော အပြစ်ရှိသော။ [ဤပုဒ်တို့သာ ထူးသည်။ အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၁၄၁။ ဥတ္တိဋ္ဌိတည၊ ဉာဏ်ကို ဖွင့်အပ်ခါမျှသော် သိနိုင်သော။ (ပေ) ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ဥဒါတဋ္ဌဇေလယ၊ ထုတ်ဖော် ဟောပြောအပ်ရာအခါနှင့်။ သဟ၊ တပြိုင်နက်။ ဓမ္မာသိသမယော၊ သစ္စာ ၄-ပါး တရား၏ ဉာဏ်နှင့် တကွ ပေါင်းဆုံမိခြင်းသည်။ ဝါ၊ သစ္စာ ၄-ပါး တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်။ ဟောတိ။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၄၂။ ဝိပဋ္ဌိတည၊ ချွဲအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိနိုင်သော။ (ပေ) ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ သိဝိတ္တေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ ဘာသိတဿ၊ ဟောတော်

မူအပ်သော တရား၏။ ဝိတ္တာရေန၊ အကျယ်အားဖြင့်။ အတ္တော၊ အနက်ကို။ ဝိဘာဗိယမာနေ၊ ဝေဖန်တော် မူအပ်သော်။ ဓမ္မာဘိသမယော၊ သည်။ ဟောတိ။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၅၀။ နေယျော၊ ဥဇ္ဇေသ စသည်တို့ဖြင့် ဆောင်ထိုက်သော။ (ပေ) ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ဥဇ္ဇေသတော၊ ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ပရိပုစ္ဆတော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အဖန်ဖန် မေးခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ယောနိ-
သော၊ သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့်။ မနသိ ကရောတော၊ နှလုံးသွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ကလျာဏမိတ္တေ၊ ကောင်းသောမိတ်ဆွေတို့ကို။ သေဝတော၊ မှီဝဲသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ဘဇတော၊ ဆည်းကပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ပယိရူပါသတော၊ ချဉ်းကပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ဝေ၊ သို့။ အနုပုဗ္ဗေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ဓမ္မာဘိသမယော၊ သည်။ ဟောတိ။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။
[“မနသိကာရတော၊ နှလုံးသွင်းခြင်းအားဖြင့်၎င်း”ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။ “သေဝတော၊ မှီဝဲခြင်းအားဖြင့်၎င်း”စသည်ဖြင့် ပေးပါ။]

၁၅၁။ ပဒပရမော၊ နာယူ လှေကျက် ဆောင်ရွက် ပို့ချအပ်သောပုဒ် ဟူသော အလွန်ဆိုးအတိုင်းအရှည်ရှိသော။ (ပေ) ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ သည်။ ဗဟံ၊ များစွာ။ သုဏတောပိ၊ နာယူသော်၎င်း။ ဗဟံ၊ စွာ။ ဘဏတောပိ၊ ဟောပြသော်၎င်း။ ဗဟံ၊ ဓာရယတောပိ၊ ဆောင်ရွက်မှတ်သားသော်၎င်း။ ဗဟံ၊ ဝါစယတောပိ၊ ဆိုစေသော်၎င်း။ ဝါ၊ ပို့ချသော်၎င်း။ တာယ ဇာတိယာ၊ ထိုဘဝဖြင့်။ ဓမ္မာဘိသမယော၊ န ဟောတိ၊ မဖြစ်တော့။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၅၂။ ယုတ္တပုဋိတာနော၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားရှိသော။ နောယုတ္တပုဋိတာနော၊ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် မဟုတ်သော ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားရှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ပဉ္စ၊ ပြဿနာကို။ ပုဋ္ဌော၊ မေးအပ်သည်။ သမာနော၊ သော်။ ယုတ္တံ၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့်ယှဉ်သော အဖြေကို။ ဝဒတိ၊ ဖြေဆို နိုင်၏။ သိသံ၊ လျင်မြန်စွာ။ နော (ဝဒတိ)၊ မဖြေဆိုနိုင်။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၅၃။ မုတ္တပုဋိတာနော၊ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် ဖြစ်သော ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားရှိသော။ နော ယုတ္တပုဋိတာနော၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် ယှဉ်သည်မဟုတ်သော ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားရှိသော။ (ပေ) ။

၁၅၄။ ယုတ္တပုဋိတာနော စ၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်အား ထင်လာသောစကားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ မုတ္တပုဋိတာနော စ၊ လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ် ဖြစ်သောဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။

(ပေ) ယုတ္တဉ္စ၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့်ယှဉ်သော အဖြေကိုလည်း။ ဝဒတိ၊ ဇါ။ သိသဉ္စ၊ လျှင်မြန်စွာလည်း။ ဝဒတိ။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၅၅။ နေဝ ယုတ္တပ္ပဋိဘာနော၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားရှိသူလည်း မဟုတ်သော။ နော မုတ္တပ္ပဋိ-
ဘာနော၊ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ်ဖြစ်သော ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကား
ရှိသူလည်း မဟုတ်သော။ (ပေ) ယုတ္တိ၊ ကိ။ နေဝ ဝဒတိ၊ မဖြေဆိုနိုင်။
သိသံ၊ စွာ။ နော (ဝဒတိ)။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၅၆။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသဉ္စ။ စတ္တာရော၊ ၄-ယောက်ကုန်သော။ ဓမ္မ-
ကထိကာ၊ တရားနှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ (ပေ) ဧကစ္စော၊ ဓမ္မကထိကော၊ ဓမ္မ
ကထိကသည်။ အပ္ပဉ္စ၊ အနည်းငယ်သော တရားစကားကိုလည်း။ ဘာသတိ၊
ပြောတောတတ်၏။ အသဟိတဉ္စ၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် တကွမဖြစ်သော
တရားစကားကိုလည်း။ ဝါ၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် မစပ်ယှဉ်သော တရား
စကားကိုလည်း။ ဘာသတိ၊ ဇါ။ အသ္မိ၊ ထိုဓမ္မကထိက၏။ ပရိသာ စ၊
ပရိသတ်သည်လည်း။ သဟိတာသဟိတဿ၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် တကွ
ဖြစ်သော တရားစကား၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် တကွ မဖြစ်သော တရား
စကား၌လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ဝါ၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် စပ်ယှဉ်သော
တရားစကား၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် မစပ်ယှဉ်သော တရားစကား၌လည်း။
ဝါ၊ ကိုလည်း။ ကုသလာ၊ ကျွမ်းကျင်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဝေရူပေါ၊
ဤသို့ သဘောရှိသော။ ဓမ္မဏထိကော၊ သည်။ ဝေရူပယ၊ သော။
ပရိသာယ၊ ဉ္စ။ ဓမ္မကထိကောတွေဝ၊ ဓမ္မကထိက ဟူ၍ပင်။ သင်္ခ၊ ခေါ်ဝေါ်
အပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ ပန၊ အဖို့တပါးကား။ ဗုဓ၊ ဉ္စ။
[အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၁၅၇။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသဉ္စ။ စတ္တာရော၊ ၄-ယောက်ကုန်သော။ ဝလာ-
ဟကူပမာ၊ မိုးဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ (ပေ) စတ္တာရော၊ ၄-မျိုးကုန်
သော။ ဝလာဟကာ၊ မိုးတို့သည်။ (သန္တိ)။ ဂဇိတာ၊ ချွန်းရုံသာ ချွန်းသည်။
(ဟုတွာ) နော ဝသိတာ၊ မရွာသော မိုး၎င်း။ ဝသိတာ၊ ရွာရုံသာ ရွာသည်။
(ဟုတွာ) နော ဂဇိတာ၊ မချွန်းသော မိုး၎င်း။ ဂဇိတာ စ၊ ချွန်းလည်း
ချွန်းသော။ ဝသိတာ စ၊ ရွာလည်း ရွာသော မိုး၎င်း။ နေဝ ဂဇိတာ၊
ချွန်းလည်း မချွန်းသော။ နော ဝသိတာ၊ ရွာလည်း မရွာသောမိုး၎င်း တည်း။
ဝေမေဝံ၊ တူ။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဝလာဟကူပမာ၊ ကုန်သော။
ဗုဓေ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ (ပေ) သဝိဇ္ဇမာနာ။ ကတမေ စတ္တာရော၊ အဘယ်
၄-ယောက်တို့နည်း။ ဂဇိတာ၊ ချွန်းရုံသာ ချွန်းသည်။ (ဟုတွာ) နော ဝသိတာ၊

မရွာသောမိုးနှင့် တူသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဝဿိတာ (ဟုတော့)၊ နေဝ ဂဇိတာ၊ မချွန်းသောမိုးနှင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဂဇိတာ စ၊ ချွန်းလည်း ချွန်းသော။ ဝဿိတာ စ၊ ရွာသည်း ရွာသောမိုးနှင့်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ နေဝ ဂဇိတာ၊ ချွန်းလည်း မချွန်းသော။ နေဝ ဝဿိတာ၊ ရွာလည်း မရွာသောမိုးနှင့် တူသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း တည်း။

ကထဉ္စ အဘယ်သို့လျှင်။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဂဇိတာ၊ ချွန်းရုံသာချွန်းသည်။ နေဝ ဝဿိတာ၊ မရွာသည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ တာသိတာ၊ ပြောရုံသာ ပြောသည်။ နေဝ ကတ္တာ၊ ပြောသည့်အတိုင်း မပြုလုပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝေ၊ ဤသို့ ဖြစ်လသော်။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဂဇိတာ၊ သည်။ နေဝ ဝဿိတာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ သေယျထာပိ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ သော ဝလာဟကော၊ ထိုမိုးသည်။ ဂဇိတာ၊ သည်။ နေဝ ဝဿိတာ၊ သည်။ (ဟောတိ) သေယျထာပိ၊ သို့။ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ပြောရုံသာ ပြော၍ မပြုလုပ်သော ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထူပမော၊ ထို ချွန်းရုံသာ ချွန်း၍ မရွာသောမိုးဟူသော ဥပမာရှိ၏။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော ဝဿိတာ နေဝ ဂဇိတာ ဟောတိ။ (ပေ) အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ပြုလုပ်ရုံသာ ပြုလုပ်၍ မပြောသော ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထူပမော၊ ထို ရွာရုံသာ ရွာ၍ မချွန်းသောမိုးဟူသော ဥပမာ ရှိ၏။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော ဂဇိတာ စ ဝဿိတာ စ ဟောတိ။ (ပေ) အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ပြောလည်း ပြော ပြုလည်း ပြုသော ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထူပမော၊ ထို ချွန်းလည်း ချွန်း ရွာလည်း ရွာသောမိုးဟူသော ဥပမာ ရှိ၏။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော နေဝ ဂဇိတာ နေဝ ဝဿိတာ ဟောတိ။ (ပေ) အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ပြောလည်း မပြော ပြုလည်း မပြုသော ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထူပမော၊ ထို ချွန်းလည်း မချွန်း ရွာလည်း မရွာသောမိုးဟူသော ဥပမာ ရှိ၏။ စတ္တာရော (ပေ) သိဝိဇ္ဇမာနာ။

၁၅၇။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသ၌။ စတ္တာရော၊ ၄-ယောက်ကုန်သော။ မုသိ- ကူပမာ၊ ကြွက်ဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ (ပေ) စတဿော၊ ၄-မျိုးကုန် သော။ မုသိကား၊ ကြွက်တို့သည်။ (သန္တိ။) ဂါမံ၊ တွင်းကို။ ကတ္တာ၊ ပြုရုံသာ ပြုသည်။ (ဟုတော့) နေဝ ဝဿိတာ၊ မနေသော ကြွက်၎င်း။ ဝဿိတာ၊ နေရုံသာ နေသည်။ (ဟုတော့) ဂါမံ၊ ကို။ နေဝ ကတ္တာ၊ မပြုသော ကြွက်၎င်း။ ဂါမံ၊ ကို။ ကတ္တာ စ၊ ပြုလည်း ပြုသော။ ဝဿိတာ စ၊ နေလည်း နေသော ကြွက်၎င်း။ ဂါမံ၊ ကို။ နေဝ ကတ္တာ၊ ပြုလည်း မပြုသော။ နေဝ ဝဿိတာ၊ နေလည်း မနေသော ကြွက်၎င်း တည်း။ ဝေမေဝံ၊ တူ။ (ပေ) သိဝိဇ္ဇမာနာ။

ကတံမ စတ္တာရော၊ ထို့နည်း။ ဂါဓံ၊ တွင်းကို။ ကတ္တာ၊ ပြုရုံသာ ပြုသည်။ (ဟုတွာ) နော ဝသိတာ၊ မနေသောကြက်နှင့်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဝသိတာ (ဟုတွာ) ဂါဓံ၊ နော ကတ္တာ၊ မပြုသောကြက်နှင့်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဂါဓံ၊ ကတ္တာ စ၊ ပြုလည်း ပြုသော။ ဝသိတာ စ၊ နေလည်း 'နေသော ကြက်နှင့်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဂါဓံ၊ နေဝ ကတ္တာ၊ ပြုလည်း မပြုသော။ နော ဝသိတာ၊ နေလည်း မနေသော ကြက်နှင့်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း တည်း။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဂါဓံ၊ ကို။ ကတ္တာ၊ ပြုရုံသာ ပြုသည်။ နော ဝသိတာ၊ မနေသည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓံ၊ ကေစော ပုဂ္ဂလော၊ ဓမ္မံ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မကို။ ပရိယာပုဏာတိ၊ သင်ယူ၏။ သုတ္တံ၊ သုတကို၎င်း။ (ပေ) ဝေဒလ္လံ၊ ဝေဒလ္လကို၎င်း။ ပရိယာပုဏာတိ၊ ၏။ သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣဓံ၊ ဤ တဏှာကြဉ်ထား တေဘူမကတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာတည်း။ ဣတိ ယထာဘူတံ နပုဇာနာတိ။ (ပေ) အယံ၊ ပုဂ္ဂလော၊ ပရိယတ္တိဓမ္မကို သင်ရုံသာ သင်၍ သစ္စာ ၄-ပါး တရားကို အပြားအားဖြင့် မသိသော ဤ ရဟန်းသည်။ တထူပမော၊ ထို တွင်းကို ပြုရုံသာ ပြု၍ မနေသော ကြက် ဟူသော ဥပမာရှိ၏။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော ဝသိတာ ဂါဓံ နော ကတ္တာ ဟောတိ။ (ပေ) အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ပရိယတ္တိဓမ္မကို မသင်မူ၍ သစ္စာ ၄-ပါး တရားကို အပြားအားဖြင့် သိသော ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထူပမော၊ ထို နေရုံသာနေ၍ တွင်းကိုမပြုသော ကြက် ဟူသော ဥပမာရှိ၏။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော ဂါဓံ ကတ္တာ စ ဝသိတာ စ၊ ဟောတိ။ (ပေ) အယံ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မကိုလည်း သင်၊ သစ္စာ ၄-ပါး တရားကိုလည်း အပြားအားဖြင့် သိသော ဤ ရဟန်းသည်။ တထူပမော၊ ထို တွင်းကို ပြုလည်း ပြု၊ နေလည်း နေသော ကြက်ဟူသော ဥပမာရှိ၏။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော ဂါဓံ နေဝ ကတ္တာ နော ဝသိတာ ဟောတိ။ (ပေ) အယံ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မကိုလည်း မသင်၊ သစ္စာ ၄-ပါး တရားကိုလည်း အပြား အားဖြင့် မသိသော ဤ ရဟန်းသည်။ တထူပမော၊ ထို တွင်းကို ပြုလည်း မပြု၊ နေလည်း မနေသော ကြက် ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ စတ္တာရော (ပေ) သိဝိဇ္ဇမာနာ။

၁၂၉။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသ၌။ ဝတ္တာရော၊ အဗျူပမာ၊ သရက်သီးဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ (ပေ) စတ္တာရိ၊ အဗျူနိ၊ သရက်သီးထိုသည်။ (သန္တိ။) အာမံ၊ စိမ်းသည်။ (ဟုတွာ) ပက္ကဝဏ္ဏိ၊ မှည့်သော အဆင်းရှိသော သရက်သီး ၎င်း။ ပက္ကံ၊ မှည့်သည်။ (ဟုတွာ) အာမဝဏ္ဏိ၊ စိမ်းသော အဆင်းရှိသော

သရက်သီး၎င်း။ အာမံ၊ စိမ်းသည်။ (ဟုတွာ) အာမဝဏ္ဏိ၊ စိမ်းသော အဆင်း ရှိသော သရက်သီး၎င်း။ ပက္ကံ၊ မှည့်သည်။ (ဟုတွာ) ပက္ကဝဏ္ဏိ၊ မှည့်သော အဆင်းရှိသော သရက်သီး၎င်း တည်း။ (ပေ) ကတမေ စတ္တာရော၊ အာမော၊ စိမ်းသည်။ (ဟုတွာ) ပက္ကဝဏ္ဏိ၊ မှည့်သော အဆင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ပက္ကော၊ မှည့်သည်။ (ဟုတွာ) အာမဝဏ္ဏိ၊ စိမ်းသော အဆင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ အာမော၊ သည်။ (ဟုတွာ) အာမဝဏ္ဏိ၊ ၎င်း။ ပက္ကော၊ သည်။ (ဟုတွာ) ပက္ကဝဏ္ဏိ၊ ၎င်း တည်း။

ကထဉ္စ (ပေ) ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓ ကေစ္စဿ၊ ပုဂ္ဂလဿ၊ ဧ။ ပါသာဒိကံ၊ ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော။ အဘိက္ကန္တံ၊ ရွှေ့သို့ သွားခြင်း သည်၎င်း။ (ပေ) သံဘာဋီပတ္တစိဝရဓာရဏံ၊ သည်၎င်း။ ဟောတိ။ [ဤပုဒ် တို့ကို သိလက္ခန် သာမညဖလသုတ် သတိသမ္ပဗညအခန်း၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] (ပေ) အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော အဘိက္ကန္တံ စသည် ရှိ၍ သစ္စာ ၄-ပါးကို အပြားအားဖြင့် မသိသော ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထူပမော၊ ထို စိမ်းသည်ဖြစ်၍ မှည့်သော အဆင်းရှိသော သရက်သီး ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ [အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၁၆၀။ တတ္ထ စတ္တာရော၊ ကုမ္ပူပမာ၊ အိုးဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ (ပေ) တုစ္ဆော၊ အချည်းနီးသည်။ (ဟုတွာ) ပိဟိတော၊ ပိတ်အပ်သော အိုး၎င်း။ ပူရော၊ ပြည့်သည်။ (ဟုတွာ) ဝိဝဇ္ဇော၊ ဖွင့်အပ်သော အိုး၎င်း။ တုစ္ဆော (ဟုတွာ)၊ ဝိဝဇ္ဇော၊ ၎င်း။ ပူရော (ဟုတွာ) ပိဟိတော၊ ၎င်း တည်း။ (ပေ) တုစ္ဆော၊ အချည်းနီးသည်။ (ဟုတွာ) ပိဟိတော၊ ပိတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ (ပေ) ပူရော(ဟုတွာ) ပိဟိတော၊ ၎င်း တည်း။ [အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၁၆၁။ တတ္ထ စတ္တာရော၊ ဥဒကရဟဒ္ဒပမာ၊ ရေအိုင် ဟူသော ဥပမာ ရှိကုန်သော။ (ပေ) ဥတ္တာနော၊ တိမ်သည်။ (ဟုတွာ) ဂမ္ဘီရောတာသော၊ နက်သော အယောင်ရှိသော ရေအိုင်၎င်း။ ဂမ္ဘီရော၊ နက်သည်။ (ဟုတွာ) ဥတ္တာနောတာသော၊ တိမ်သော အယောင်ရှိသော ရေအိုင်၎င်း။ ဥတ္တာနော (ဟုတွာ) ဥတ္တာနောတာသော၊ ၎င်း။ ဂမ္ဘီရော (ဟုတွာ) ဂမ္ဘီရောတာသော၊ ၎င်း တည်း။ (ပေ) ကတမေ စတ္တာရော၊ ဥတ္တာနော၊ တိမ်သည်။ (ဟုတွာ) ဂမ္ဘီရောတာသော၊ နက်သော အယောင်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ (ပေ) ဂမ္ဘီရော (ဟုတွာ) ဂမ္ဘီရောတာသော၊ ၎င်း တည်း။ [အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၁၆၂။ တတ္ထ စတ္တာရော၊ ဗလီဗဒ္ဒူပမာ၊ နွားလားဟူသော ဥပမာ ရှိကုန်သော။ (ပေ) သကဝဝစဏ္ဍော၊ မိမိ၏ နွားအပေါင်း၌ ကြမ်းသည်။

(ဟုတူ) နော ပရဂဝစဏ္ဍော၊ တပါးသော နွားအပေါင်း၌ မကြမ်းသော နွားလား၎င်း။ ပရဂဝစဏ္ဍော၊ တပါးသော နွားအပေါင်း၌ ကြမ်းသည်။ (ဟုတူ) နော သကဂဝစဏ္ဍော၊ မိမိ၏ နွားအပေါင်း၌ မကြမ်းသော နွားလား၎င်း။ သကဂဝစဏ္ဍော စ၊ မိမိ၏ နွားအပေါင်း၌ ကြမ်းသည်လည်း ဖြစ်သော။ ပရဂဝစဏ္ဍော စ၊ တပါးသော နွားအပေါင်း၌ ကြမ်းသည်လည်း ဖြစ်သော နွားလား၎င်း။ နေဝသကဂဝစဏ္ဍော၊ မိမိ၏နွားအပေါင်း၌လည်း မကြမ်းသော။ နော ပရဂဝစဏ္ဍော၊ တပါးသော နွားအပေါင်း၌လည်း မကြမ်းသော နွားလား၎င်း တည်း။ (ပေ) သကဂဝစဏ္ဍော၊ မိမိ၏ နွားအပေါင်းနှင့် တူသော ပရိသတ်အပေါင်း၌ ကြမ်းသည်။ (ဟုတူ) နော ပရဂဝစဏ္ဍော၊ တပါးသော နွားအပေါင်းနှင့်တူသော ပရိသတ်အပေါင်း၌ မကြမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ (ပေ) နေဝ သကဂဝစဏ္ဍော၊ မိမိ၏ နွားအပေါင်းနှင့်တူသော ပရိသတ်အပေါင်း၌လည်း မကြမ်းသော။ နော ပရဂဝစဏ္ဍော၊ တပါးသော နွားအပေါင်းနှင့်တူသော ပရိသတ်အပေါင်း၌လည်း မကြမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ် ၎င်း တည်း။

ကထဉ္စ (ပေ) ဟောတိ။ ဣဓ ကေစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ သကပရိသံ၊ မိမိ၏ ပရိသတ်ကို။ ဥဗ္ဗေဇိတာ၊ ထိတ်လန့်စေတတ်သည်။ ဟောတိ။ ပရပရိသံ၊ တပါးသော ပရိသတ်ကို။ ဥဗ္ဗေဇိတာ၊ သည်။ နော ဟောတိ၊ မဖြစ်။ [အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၁၆၃။ တတ္ထ စတ္တာရော၊ အာသိဝိသုပမာ၊ မြွေ ဟူသော ဥပမာ ရှိကုန် သော။ (ပေ) အာဂတဝိသော၊ ပြန်လာသော အဆိပ်ရှိသည်။ (ဟုတူ) နော ဗောရဝိသော၊ ကြမ်းသော အဆိပ် မရှိသော မြွေ၎င်း။ ဗောရဝိသော၊ ကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသည်။ (ဟုတူ) နော အာဂတဝိသော၊ ပြန်လာသော အဆိပ် မရှိသော မြွေ၎င်း။ အာဂတဝိသော စ၊ ပြန်လာသော အဆိပ်လည်း ရှိသော။ ဗောရဝိသော စ၊ ကြမ်းသော အဆိပ်လည်းရှိသော မြွေ၎င်း။ နေဝ အာဂတဝိသော၊ ပြန်လာသော အဆိပ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော။ နော ဗောရဝိသော၊ ကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော မြွေ ၎င်း တည်း။ (ပေ) အာဂတဝိသော၊ ပြန်လာသော အဆိပ်ရှိသည်။ (ဟုတူ) နော ဗောရဝိသော၊ ကြမ်းသော အဆိပ် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ (ပေ) နေဝ အာဂတဝိသော၊ ပြန်လာသော အဆိပ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော။ နော ဗောရဝိသော၊ ကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၎င်း တည်း။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော အာဂတဝိသော နော ဗောရဝိသော ဟောတိ။ ဣဓ ကေစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ အဘိဏှံ၊ မပြတ်။ ကုဇ္ဈတိ၊ စိတ်ဆိုး၏။ စ ခေါ၊ ထိုသို့ပင် မပြတ် စိတ်ဆိုးပါသော်လည်း။ အဿ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သော ကောဓော၊

ထို စိတ်ဆိုးခြင်းသည်။ စိရံ၊ ကြာမြင့်စွာ။ ဒိသရတ္တံ၊ ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး။
န အနုသေတိ၊ အဝဉ်တစိုက် မကိန်း။ [အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၁၆၄။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ အနန္တဝိစ္စ၊ ဉာဏ်ဖြင့် မစိစစ် မနှိုင်းချိန်မှ၍။
အပရိယောဂါယောတွာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ဂုဏ်တို့သို့ မသက်ဝင်မှ၍။ အဝဏ္ဏာရဟဿ၊
ချီးမွမ်းခြင်းကို မထိုက်သူ၏။ ဝဏ္ဏံ၊ ဂုဏ်ကို။ ဘာသိတာ၊ ပြောတတ်သည်။
ဟောတိ။ ဣဓ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ဒုပ္ပဋိပန္နာနံ၊ မကောင်းသဖြင့် ကျင့်ကုန်
သော။ မိစ္ဆာပဋိပန္နာနံ၊ မှားမှားယွင်းယွင်း ကျင့်ကုန်သော။ တိတ္ထိယာနံ၊ တိတ္ထိ
တို့၏၎င်း။ တိတ္ထိယသာဝကာနံ၊ တိတ္ထိတို့၏ တပည့်တို့၏၎င်း။ ဝဏ္ဏံ၊ ဂုဏ်ကို။
ဘာသတိ၊ ပြော၏။ (ကိ) ဣတိပိ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း။ သုပ္ပဋိ-
ပန္နာ၊ ကောင်းစွာ ကျင့်ကုန်၏။ ဣတိပိ၊ လည်း။ သမ္မာပဋိပန္နာ၊ မဖောက်
မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ ကျင့်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဘာသတိ။) (ပေ)
ဟောတိ။

ကထဉ္စ (ပေ) ဝဏ္ဏာရဟဿ၊ ချီးမွမ်းခြင်းကို ထိုက်သူ၏။ အဝဏ္ဏံ၊ ဂုဏ်၏
ဆန့်ကျင်ဘက် အပြစ်ကို။ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဣဓ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊
သုပ္ပဋိပန္နာနံ၊ ကောင်းစွာ ကျင့်ကုန်သော။ သမ္မာပဋိပန္နာနံ၊ မဖောက် မပြန်
ဟုတ်မှန်စွာ ကျင့်ကုန်သော။ ပုဗ္ဗိနံ၊ ဘုရားရှင်တို့၏၎င်း။ ဗုဒ္ဓသာဝကာနံ၊
ဘုရားရှင်တို့၏ တပည့်တို့၏၎င်း။ အဝဏ္ဏံ၊ ကို။ ဘာသတိ (ကိ) ဣတိပိ၊
ကြောင့်လည်း။ ဒုပ္ပဋိပန္နာ၊ မကောင်းသဖြင့် ကျင့်ကုန်၏။ ဣတိပိ၊ မိစ္ဆာပဋိ-
ပန္နာ၊ မှားမှားယွင်းယွင်း ကျင့်ကုန်၏။ ဣတိ (ဘာသတိ) (ပေ) ဟောတိ။

ကထဉ္စ (ပေ) အပ္ပသာဒနီယေ၊ မကြည့်ညိုထိုက်သော။ ဌာနေ၊ အရာ၌။
ပသာဒံ၊ ကြည့်ညိုခြင်းကို။ ဥပဒံသိတာ၊ ပြသည်။ ဟောတိ။ ဣဓ ဧကစ္စော
ပုဂ္ဂလော၊ ဒုပ္ပဋိပဒါယ မကောင်းသော အကျင့်၌။ မိစ္ဆာပဋိပဒါယ၊ မှား
ယွင်းသော အကျင့်၌။ ပသာဒံ၊ ကြည့်ညိုခြင်းကို။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။
(ကိ) ဣတိပိ၊ ကြောင့်လည်း။ သုပ္ပဋိပဒါ၊ ကောင်းသော အကျင့်တည်း။
ဣတိပိ၊ သမ္မာပဋိပဒါ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သော အကျင့်တည်း။ ဣတိ
(ဇနေတိ။) (ပေ) ဟောတိ။

ကထဉ္စ (ပေ) ပသာဒနီယေ၊ မကြည့်ညိုထိုက်သော။ ဌာနေ၊ အရာ၌။
အပ္ပသာဒံ၊ မကြည့်ညိုခြင်းကို။ ဥပဒံသိတာ ဟောတိ။ (ပေ) သုပ္ပဋိပဒါယ၊
ကောင်းသော အကျင့်၌။ သမ္မာပဋိပဒါယ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော
အကျင့်၌။ အပ္ပသာဒံ ဇနေတိ။ (ကိ) ဣတိပိ၊ ဒုပ္ပဋိပဒါ။ မကောင်းသော
အကျင့်တည်း။ ဣတိပိ၊ မိစ္ဆာပဋိပဒါ၊ တည်း။ ဣတိ (ဇနေတိ။) (ပေ)
ဟောတိ။ [(၁၆၅) လွယ်ပြီ။]

၁၆၆။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ အဝဏ္ဏာရဟဿ၊ ချီးမွမ်းခြင်းကို မထိုက်သူ၏။ ဘူတံ၊ ထင်ရှားရှိသော။ တစ္ဆံ၊ မှန်သော။ အဝဏ္ဏံ၊ ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အပြစ်ကို။ ကာလေန၊ သင့်လျော်သောအခါ၌။ ဘာသိတာ၊ ပြောတတ်သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ စံ ခေါ်၊ ဗျတိရိုက်ကား။ ဝဏ္ဏာရဟဿ၊ ချီးမွမ်းခြင်းကို ထိုက်သူ၏။ ဘူတံ၊ သော။ တစ္ဆံ၊ သော။ ဝဏ္ဏံ၊ ဂုဏ်ကို။ ကာလေန၊ ၌။ ဘာသိတာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ စောဇော၊ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ [ဘဏတိ၊ န ဘဏတိ-တို့၌ စပ်။] (ကိသ္မိဒ္ဓိ ပုဂ္ဂလော၊ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌။) [ဤဇာတိ သညံအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။] ဝဏ္ဏော ပိ၊ ဂုဏ်သည်လည်း။ သံဝိဇ္ဇတိ၊ ထင်ရှားရှိ၏။ အဝဏ္ဏော ပိ၊ ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အပြစ်သည်လည်း။ သံဝိဇ္ဇတိ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌။ ယော အဝဏ္ဏော၊ သည်။ (သံဝိဇ္ဇတိ)။ ဘူတံ၊ သော။ တစ္ဆံ၊ သော။ တံ (အဝဏ္ဏံ) ကို။ ကာလေန၊ ၌။ ဘဏတိ၊ ပြော၏။ တတ္ထ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌။ ယော ဝဏ္ဏော၊ သည်။ (သံဝိဇ္ဇတိ)။ ဘူတံ၊ သော။ တစ္ဆံ၊ သော။ တံ (ဝဏ္ဏံ) ကို။ ကာလေန၊ ၌။ န ဘဏတိ၊ မပြော။ ဝေ၊ ဤသို့ ဖြစ်လသော်။ (ပေ) ဟောတိ။

တတိယပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ၌- တတြ၊ “ယော တတ္ထ အဝဏ္ဏော” စသော ထို စကားရပ်၌။ [ရှေ့ ၂-ဝါကျကို ရည်ရွယ် တော်မူသည်။] တဿ ပဉ္စဿ၊ ထိုပြဿနာကို။ ဝေယျာကရဏာယ၊ ဖြေဆိုခြင်းငှါ။ ကာလည၊ အခါကို သိသည်။ ဟောတိ၊ [အကြွင်းလွယ်ပြီ။]

စတုတ္ထပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ၌- ဥပေက္ခကော၊ လျစ်လျူ ၍ ရွတ်တတ်သည်။ သတော၊ မပြတ် မလပ် အမှတ် ရသည်။ သမ္ပဇာနော၊ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသည်။ (ဟုတူ) ဝိဟရတိ။ [အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၁၆၇။ ဥဠာနုဖလူပဇိဝိ၊ ထကြွလုံ့လ ဝီရိယ၏ အကျိုးကိုမှီ၍ အသက်မွေးခြင်းရှိသော။ နော ပုညဖလူပဇိဝိ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏ အကျိုးကို မှီ၍ အသက်မွေးခြင်းရှိသည် မဟုတ်သော။ ပုဂ္ဂလော ကတမော စ။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ဥဠာတော၊ ထကြွကြောင်း လုံ့လဝီရိယကြောင့်။ ခန္ဓတော၊ ဈေခော် ကြီးကုတ်ခြင်းကြောင့်။ ဝါယမတော၊ အားထုတ်ခြင်းကြောင့်။ အာဇီဝေါ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်။ အဘိနိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ပုညတော၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့်။ အာဇီဝေါ၊ သည်။ နော (အဘိနိဗ္ဗတ္တတိ) မဖြစ်။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

ပုညဖလူပဇိဝီ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အကျိုးကို မှီ၍ အသက် မွေးခြင်းရှိ
 သော။ နော ဥဋ္ဌာနဖလူဇိဝီ၊ ထကြွကြောင်း လုံ့လဝီရိယ၏ အကျိုးကိုမှီ၍
 အသက်မွေးခြင်းရှိသည် မဟုတ်သော။ (ပေ)ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ၊ ပရနိမ္မိတ
 ဝသဝတ္တိဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေဝေ၊ နတ်ကိုကို။ ဥပါဒါယ၊ အစပြု၍၊
 တထူပရိ၊ ထို ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိဘုံမှ အထက်၌။ ဒေဝါ၊ ပြဟွာတို့သည်။
 ပုညဖလူပဇိဝီနော၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏အကျိုးကိုမှီ၍ အသက်မွေးခြင်းရှိကုန်
 ၏။ န. ဥဋ္ဌာနဖလူပဇိဝီနော၊ ထကြွကြောင်း လုံ့လ ဝီရိယ၏ အကျိုးကို မှီ၍
 အသက်မွေး ခြင်းရှိသည် မဟုတ်ကုန်။ [အကြောင်းလွယ်ပြီ။]

၁၆၈။ တထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ တမော၊ မှောင်သည်။ တမပရာယဏော၊
 အမှောင်ဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓ ကေစ္စော
 ပုဂ္ဂလော၊ နီစေ၊ နိမ့်ကျသော။ ကုလေ၊ အမျိုး၌။ စဏ္ဍာလကုလေ ဝါ၊
 ဒွန်းစဏ္ဍားအမျိုး၌သော်၎င်း။ နေသာဒကုလေ ဝါ၊ မုဆိုးတံငါမျိုး၌သော်
 ၎င်း။ ဝေဏကုလေ ဝါ၊ နှီးရွှေသမား အမျိုး၌သော်၎င်း။ ရထတာရကုလေ
 ဝါ၊ သားရေနယ်သမား အမျိုး၌သော်၎င်း။ ဝါ၊ ဖိနပ်ချုပ်သမား အမျိုး
 ၌သော်၎င်း။ ပုက္ကုသကုလေ ဝါ၊ ပန်းမှိုက်သွန် ဘင်ကျုံး အမျိုး၌သော်၎င်း။
 ဒလိဓ္ဓေ၊ ဆင်းရဲသော။ အပ္ပန္နပါနတောဇနေ၊ နည်းသော အစားအသောက်
 ဘောဇဉ်ရှိသော။ ကသိရုတ္တိကော၊ ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးရခြင်း ရှိသော
 အမျိုး၌။ ပစ္စာဇာတော၊ စွဲ၍ဖြစ်ရသည်။ ဟောတိ၊ ယတ္ထ၊ ယင်းအမျိုး၌။
 ကသိရေန၊ ဆင်းရဲသဖြင့်။ ဝါ၊ ကသိကအောက်ဖြင့်။ ဘံသစ္စာဒေ၊
 အစားအဝတ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ သော စ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ် သည်လည်း။
 ဒုဗ္ဗဏ္ဍော၊ 'မကောင်းသော အဆင်းရှိသည်။ ဝါ၊ အဆင်းမလှသည်။ ဒုဗ္ဗသိ-
 ကော၊ မကောင်းသဖြင့် မြင်ရခြင်း ရှိသည်။ ဝါ၊ အမြင် မကောင်းသည်။
 ဩကောဋိမကော၊ ပုက္ကုသသည်။ ဗဟ္မာဗာဓော၊ များသော အနာရှိသည်။
 ကာဏော ဝါ၊ ကန်းသည်သော်၎င်း။ ကုဏီ ဝါ၊ ကောက်သည်သော်၎င်း။
 ခဉ္စော ဝါ၊ ခွင်သည်သော်၎င်း။ ပက္ခဟဇတာ ဝါ၊ ပျက်သော ကိုယ်တပိုင်း
 ရှိသည်သော်၎င်း။ ဝါ၊ ကိုယ်တပိုင်းသေသည်သော်၎င်း။ ဟောတိ၊ အန္ဓယ၊
 ထမင်းကို၎င်း။ ပါနုဿ၊ အဖျော်ကို၎င်း။ ဝတ္ထဿ၊ အဝတ်ကို၎င်း။ ယာ-
 နဿ၊ ယာဉ်ကို၎င်း။ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ၊ ပန်းနံသာ နံသာပျစ်ကို၎င်း။
 သေယျာဝသတပဒီပေယျဿ၊ အိပ်ရာ နေရာ ဆိမီး၏ စီးပွားဖြစ်သော မီးစာ
 ဆိမီးခွက် အစရှိသည်ကို၎င်း။ လာဘီ၊ ရခြင်းရှိသည်။ န (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။
 ကာယေန၊ တာယဒ္ဒါရဖြင့်။ ဒုစ္စရိတံ၊ မကောင်းသဖြင့် ကျင့်အပ်သော
 အကျင့်ကို။ (ပေ) နိရယံ၊ ၌။ ဥပပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ရ၏။ (ပေ) ဟောတိ။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ တမော၊ မျှောင်သည်။ ဇောတိပဏ္ဍယဏော၊ အလင်း ဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ [အကြွင်းလွယ်ပြီ။]

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဇောတိ၊ လင်းသည်။ တမပဏ္ဍယဏော၊ သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓေ ကေစော ပုဂ္ဂလော၊ ဥစ္စေ၊ မြင့်သော။ ကုလေ၊ အမျိုး၌။ အဇော၊ ကြွယ်ဝသော။ မဟဒ္ဒနေ၊ များသောဥစ္စာရှိသော။ မဟာ- ဘောဂေ၊ များသောအသုံးအဆောင်ရှိသော။ ပဟူတဇာတဂ္ဂပရတေ၊ များ သော ရှေ့ငွေရှိသော။ ပဟူတဝိတ္တုပကရဏေ၊ များသော နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်း အဆောက်အအုံ ရှိသော။ ပဟူတဝိတ္တုပကရဏေ၊ များသော ဥစ္စာ စပါးရှိသော။ ခတ္ထိယမဟာသာသလကုလေ ဝါ၊ များသောဥစ္စာနှစ် ရှိသော မင်းမျိုး၌သော်၎င်း။ ဗြာဟ္မဏမဟာသာသလကုလေ ဝါ၊ များသော ဥစ္စာနှစ် ရှိသော ဗြာဟ္မဏမျိုး၌သော်၎င်း။ ဂဟပတိမဟာသာသလ ကုလေဝါ၊ များ သော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ဂဟပတိမျိုး၌ သော်၎င်း။ ပစ္စာဇာတော' ဟောတိ။ သောစ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ အဘိရူပေါ၊ လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်။ ဝါ၊ အလွန် အဆင်းလှသည်။ ဒဿနိယော၊ ကြည့်ရှုသင့်ကြည့်ရှုထိုက်သည်။ ဝါ၊ ရှုချင့်စဖွယ် တင့်တယ်သည်။ ပါသာဗီဏော၊ စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ပရမာယ၊ လွန်မြတ်သော။ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ၊ အဆင်း ရှိသောကိုယ်၏အဖြစ်နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သည်။ အနုဿ၊ ထမင်းကို၎င်း။ (ပေ) ပဒိပေယျဿ၊ ကို၎င်း။ လာဘိ၊ ရခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ။ [အကြွင်း လွယ်ပြီ။ ဇောတိဇောတိပဏ္ဍယဏနိဒ္ဒေသလည်း လွယ်ပြီ။]

၁၆၉။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဩဏတောဏတော၊ ဤ ဘဝ၌ နိမ့်ကျသည် ဖြစ်၍ နောက်ဘဝ၌ နိမ့်ကျလတ္တံ့သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ [“ဣဓေကေစော ပုဂ္ဂလော နိဓေ ကုလေ (ပေ) သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ” စသည်ကို ပေ- ယျာလ မြှုပ်ထားသည်။] ဝေ (ပေ) ဟောတိ။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဩဏတုဏ္ဏတော၊ ဤဘဝ၌ နိမ့်ကျသည်ဖြစ်၍ နောက် ဘဝ၌ မြင့်မောက်လတ္တံ့သည်။ ဟောတိ။ [“ဣဓေကေစော ပုဂ္ဂလော နိဓေ ကုလေ (ပေ) သော ကာယေန သုစ္စရိတံ” စသည်ကို ပေယျာလ မြှုပ် ထားသည်။]

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဥဏ္ဏတောဏတော၊ ဤ ဘဝ၌ မြင့်မောက်သည်ဖြစ်၍ နောက်ဘဝ၌ နိမ့်ကျ လတ္တံ့သည်။ ဟောတိ။ [“ဣဓေကေစော ပုဂ္ဂလော ဥစ္စေ ကုလေ (ပေ) သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ” စသည်ကို ပေယျာလ မြှုပ်ထားသည်။]

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဥဏ္ဏတုဏ္ဏတော၊ ဤဘဝ၌ မြင့်မောက်သည် ဖြစ်၍ နောက်ဘဝ၌ မြင့်မောက်လတ္တံ့သည်။ ဟောတိ။ [“ဣဓေကေစော ပုဂ္ဂလော

ဥစ္စေ ကုလေ (ပေ) သော ကာယေန သုစရိတံ ” စသည်ကို ပေယျာလ မြှုပ်ထားသည်။]

၁၇၀။ တတ္ထ၊ ထိုဥစ္စေသန္တိ။ စတ္တာဓော၊ ရုက္ခပုပ္ဖာ၊ သစ်ပင် ဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ (ပေ) ဖေဂ္ဂ၊ အကာရှိသည်။ (ဟုတွာ) သာရပရိဝါ-
ဓော၊ အနှစ်ရှိသောသစ်ပင် အခြံအရံရှိသော သစ်ပင်၎င်း။ သာဓော၊ အနှစ်
ရှိသည်။ (‘ဟုတွာ) ဖေဂ္ဂပရိဝါဓော၊ အကာရှိသောသစ်ပင် အခြံအရံရှိသော
သစ်ပင်၎င်း။ ဖေဂ္ဂ၊ အကာရှိသည်။ (ဟုတွာ) ဖေဂ္ဂပရိဝါဓော၊ အကာရှိ
သောသစ်ပင် အခြံအရံရှိသော သစ်ပင်၎င်း။ သာဓော၊ အနှစ် ရှိသည်။
(ဟုတွာ) သာရပရိဝါဓော၊ အနှစ်ရှိသော သစ်ပင် အခြံအရံ ရှိသောသစ်ပင်
၎င်း တည်း။ ဝေ မေဝံ (ပေ) သံဝိဇ္ဇမာနာ။ ကတမေ စတ္တာဓော၊ ထိုနည်း။
ဖေဂ္ဂ၊ သီလစသည် မပါ အကာအတံပြီးသည်။ (ဟုတွာ) သာရ ပရိဝါ-
ဓော၊ သီလစသော အနှစ်ရှိသူ အခြံ အရံ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ သာဓော၊
သီလစသော အနှစ်ရှိသည်။ (ဟုတွာ) ဖေဂ္ဂပရိဝါဓော၊ သီလ စသည်မပါ
အကာအတံပြီးသူ အခြံအရံရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဖေဂ္ဂ၊ သီလ စသည် မပါ
အကာအတံ ပြီးသည်။ (ဟုတွာ) ဖေဂ္ဂပရိဝါဓော၊ သီလစသည် မပါ
အကာအတံပြီးသူ အခြံအရံရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ သာဓော၊ သီလစသော
အနှစ်ရှိသည်။ (ဟုတွာ) သာရပရိဝါဓော၊ သီလစသော အနှစ်ရှိသူ အခြံ
အရံရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း တည်း။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော ဖေဂ္ဂ (ဟုတွာ) သာရပရိဝါဓော ဟောတိ။ နည်း။
ဣဓ (ပေ) ပါပဓမ္မော ဟောတိ။ စ ခေါ၊ ထိုသို့ပင် မိမိက ဒုဿီလ ပါပ
ဓမ္မ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပရိသာ၊ သည်။ သီလဝတိ၊
သီလရှိသည်။ ကလျာဏဓမ္မာ၊ ကောင်းသော အကျင့် သဘော ရှိသည်။
ဟောတိ။ (ပေ) အယံ ပုဂ္ဂလော၊ ဤ ဖေဂ္ဂ သာရပရိဝါရပုဂ္ဂိုလ်သည်။
တယူပမော၊ ထို အကာရှိသည်ဖြစ်၍ အနှစ်ရှိသောသစ်ပင်၊ အခြံအရံရှိသော
သစ်ပင်ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ [ကြွင်းနိဇ္ဇေသထို့၌ အနက်လွယ်ပြီ။]

၁၇၁။ ရူပပ္ပမာဏော၊ ရုပ်အဆင်းဟူသော ပမာဏရှိသော။ ရူပပ္ပသ-
န္နော၊ ရုပ်အဆင်း၌ ကြည့်ညှိသော။ (ပေ) ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ အာဓောဟံ၊
အရုပ်အမောင်းကို။ ပဿိတွာ ဝါ၊ မြင်ရ၍သော်၎င်း။ ပရိဏာဟံ၊ ကိုယ်လုံး
ကိုယ်ပေါက်ကို။ ပဿိတွာ ဝါ၊ သော်၎င်း။ သဏ္ဌာနံ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့
၏ တင့်တယ်သော ပုံသဏ္ဌာန်ကို။ ပဿိတွာ ဝါ၊ ပါရိပူရိ၊ ဆိုအပ်ပြီး
သော ဂုဏ်တို့၏ ပြည့်စုံကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ပဿိတွာ ဝါ။ တတ္ထ၊ ထိုရုပ်၌။
ပမာဏံ၊ အထိုင်းအရှည်ကို။ ဝါ၊ လိုရင်းပမာဏကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။
ပသာဒံ၊ ကြည့်ညှိခြင်းကို။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

ဆောသပ္ပမာဏော၊ ကျော်စောသံဟူသော ပမာဏရှိသော။ ဆောသပ္ပ-
 သန္ဓော၊ ကျော်စောသံ၌ ကြည်ညိုသော။ (ပေ) ပရဝဏ္ဏနာယ၊ သူတပါး
 တို့၏ မျက်ကွယ်၌ ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ပရထောမနာယ၊ သူတပါး
 တို့၏ အစီအကုံး အနှုန်း အဖွဲ့ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ပရပသံသနာယ၊
 သူတပါးတို့၏ မျက်မှောက်၌ ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ပရဝဏ္ဏဟာရိကာယ၊
 သူတပါးတို့၏ ဂုဏ်ကို အဆင့်ဆင့်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ တတ္ထ၊ ထို ကျော်
 စောသံ၌။ ပမာဏံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၇၂။ လူခပမာဏော၊ ခေါင်းပါးခြင်း ဟူသော ပမာဏ ရှိသော။
 လူခပသန္ဓော၊ ခေါင်းပါးခြင်း၌ ကြည်ညိုသော။ (ပေ) စီဝရလူခံ၊ သင်္ကန်း၏
 ခေါင်းပါးသည်၏ အဖြစ်ကို။ ပဿိတွာ' ဝါ၊ သော်၎င်း။ ပတ္တလူခံ၊ သပိတ်၏
 ခေါင်းပါးသည်၏ အဖြစ်ကို။ ပဿိတွာ ဝါ၊ သေနာသနလူခံ၊ ကျောင်း
 အိပ်ရာနေရာ၏ ခေါင်းပါးသည်၏ အဖြစ်ကို။ ပဿိတွာ ဝါ။ ဝိဝိခံ၊
 အထူးထူးသော အပြားရှိသော။ ဒုက္ကရကာရိကံ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သော
 အကျင့်ကို ပြုကျင့်ခြင်းကို။ ပဿိတွာ ဝါ။ တတ္ထ၊ ထို ခေါင်းပါးခြင်း၌။
 ပမာဏံ ဂဟေတွာ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

ဓမ္မပမာဏော၊ တရားဟူသော ပမာဏရှိသော။ ဓမ္မပသန္ဓော၊ တရား၌
 ကြည်ညိုသော။ (ပေ) သိလံ၊ သိလကို။ ပဿိတွာ ဝါ၊ သော်၎င်း။
 သမာဓိံ၊ သမာဓိကို။ ပဿိတွာ ဝါ။ ပညံ၊ ဝိပဿနာပညာကို။ ပဿိတွာ
 ဝါ။ တတ္ထ၊ ထို တရား၌။ ပမာဏံ ဂဟေတွာ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

၁၇၃။ တထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ အတ္တဟိတာယ၊ မိမိစီးပွားအလို့ငှါ။ ပဋိပန္နော၊
 ကျင့်သည်။ ပရဟိတာယ၊ သူတပါးစီးပွားအလို့ငှါ။ နော(ပဋိပန္နော)၊
 မကျင့်သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ အတ္တနာ၊
 ကိုယ်တိုင်။ သိလသမ္ပန္နော၊ သိလနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ဟောတိ။ ပရံ၊ သူတပါးကို။
 သိလသမ္ပဒါယ၊ သိလနှင့် ပြည့်စုံခြင်းအကျိုးငှါ။ နော သမာဒါပေတိ၊
 ကောင်းစွာ မယူစေ။ ဝါ၊ မဆောက်တည်စေ။ [အကြွင်း လွယ်ပြီ။]

၁၇၄။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ အတ္တန္တပေါ၊ မိမိကို လောင်မြှိုက်တတ်သည်။
 ဝါ၊ မိမိကို ပူလောင်စေတတ်သည်။ အတ္တပရိတာပနာနုယောဂံ၊ မိမိကို
 ပူလောင်စေကြောင်းအကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို။ ဝါ၊ မိမိကို
 ပူလောင်စေကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်သည် မည်လောက်
 အောင်။ အနုယုတ္တော၊ အဖန်ဖန် အားထုတ်သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။
 [နောက်၌ “ဒိယျတိ တောယာတိ ဒတ္ထိ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ “ဒတ္ထိယာ၊
 ပေးလှူကြောင်း ခွက်ငယ်ဖြင့်” ဟု ပေးပါ။ အကြွင်းမှာ ပါဠိချင်း အနည်းငယ်

ကွဲသော်လည်း သီလကုန် မဟာသီဟနာဒသုတ် တပေါပက္ကမကထာကို မိ၍ အနက်ပေးနိုင်လောက်ပြီ။]

၁၇၅။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ပရန္တပေါ၊ သူတပါးကို လောင်မြိုက်တတ်သည်။ ဝါ၊ သူတပါးကို ပူလောင်စေတတ်သည်။ ပရပရိတာပနာနုယောဂံ၊ သူတပါးကို ပူလောင်စေကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို။ ဝါ၊ သူတပါးကို ပူလောင်စေကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်သည် မည်လောက်အောင်။ အနုယုတ္တော၊ အဖန်ဖန် အားထုတ်သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ဩရဗ္ဗိကော၊ သိုးကို သတ်တတ်သည်။ ဝါ၊ သိုးကို သတ်၍ အသက်မွေးတတ်သည်။ သူကရိကော၊ ဝက်ကို သတ်တတ်သည်။ ဝါ၊ ဝက်ကို သတ်၍ အသက်မွေးတတ်သည်။ သာကုဏိကော၊ ငှက်ကို သတ်တတ်သည်။ ဝါ၊ ငှက်ကို သတ်၍ အသက်မွေးတတ်သည်။ မာဂဝိကော၊ သားကောင်ကို သတ်တတ်သည်။ ဝါ၊ သားကောင်ကို သတ်၍ အသက်မွေးတတ်သည်။ လုဒ္ဓေါ၊ ကြမ်းကြုတ်သည်။ မစ္ဆသံဘကော၊ ငါးကို သတ်တတ်သည်။ စောရော၊ ခိုးတတ်သည်။ စောရဗာတကော၊ ခိုးသူကို သတ်တတ်သည်။ ဂေါဏာတကော၊ နွားကို သတ်တတ်သည်။ ဗန္ဓနာဂါရိကော၊ နောင်အိမ်၌ ယှဉ်သော ထောင်ကြပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဝါ ပန၊ သည်သာ မကသေး။ အညေပိ၊ အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကုရုရကမ္ပန္နာ၊ ကြမ်းတမ်းသော အလုပ်ရှိကုန်သော။ ယေ ဂေစိ၊ အကြင် အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ညံ့ အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (သန္တိ။) (တေ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့၎င်း ထည့်။) ဝေံ (ဝေ) ဟောတိ။

၁၇၆။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ အတ္တန္တပေါ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ အတ္တပရိတာပနာနုယောဂံ၊ ကို။ ဝါ၊ အောင်။ အနုယုတ္တော စ၊ သည်၎င်း။ ပရန္တပေါ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ပရပရိတာပနာနုယောဂံ၊ ကို။ ဝါ၊ အောင်။ အနုယုတ္တော စ၊ သည်၎င်း။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ခတ္တိယော၊ ခတ္တိယဇာတ်ရှိသော။ မုဒ္ဓါဝသိတ္တော၊ ခတ္တိယာဘိသိက်ဖြင့် ဦးထိပ်၌ သွန်းလောင်းအပ်သော။ ဂူဇာ ဝါ၊ မင်းသည်သော်၎င်း။ မဟာသာလော၊ များသော ဥစ္စာအနှစ်ရှိသော။ ပြာဟ္မဏော ဝါ၊ ပြာဟ္မဏသည်သော်၎င်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထို မင်းသည်။ ဝါ၊ ထို ပြာဟ္မဏ မဟာသာလသည်။ နဂရဿ၊ မြို့၏။ ပုရတ္ထိမေန၊ အရှေ့အရပ်၌။ နဝံ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ သန္တာဂါရံ၊ ယဇ်တင်းကုပ်ကို။ [သီဟိုဠ်မူ၌ “ယညာဂါရံ”ဟု ရှိ၏။] ကာရာပေတွာ၊ ပြုစေ၍။ ကေသမဿ၊ ဆံ မုတ်ဆိတ် ကျင့်စွယ်ကို။ ဩဟာရေတွာ၊ ပယ်ရှား၍။ ခရာဇိနံ (ခုရာဇိနံ)၊ ခွါနှင့်တကွဖြစ်သော သစ်ရေကို။ [သစ်၌ ခွါမရှိသောကြောင့် “ခြေဆီးမြှာနှင့်တကွဖြစ်သော

သစ်ရေကို” ဟု ပေးကြ၏။] နိဝါသေတော၊ ဝတ်၍။ သပ္ပိတေလေန၊ ထောပတ်၊ ဆီဖြင့်။ ကာယံ၊ ကို။ အပ္ပဉ္စိတော၊ သုတ်နယ်၍။ မိဂဝိသာဏေန၊ သားချိုဖြင့်။ ပိဋ္ဌံ၊ ကျောက်ကုန်းကို။ ကဏ္ဍ၊ ဝမာနော၊ အယားဖျောက်လျက်။ မဟေသိနာ၊ မိဖုယားနှင့်၎င်း။ ပုရောဟိတေန၊ ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော။ ပြာဟ္မဏေန စ၊ ပြာဟ္မဏနှင့်၎င်း။ သဒ္ဓိံ၊ အတူ။ သန္ဓာဂါရံ၊ ယစ်တင်းကုပ်သို့။ ပံဝိသတိ၊ ဝင်၏။

သော၊ ထိုမင်းသည်။ တတ္ထ၊ ထို ယစ်ကင်းကုပ်၌။ အနန္တရဟိတာယ၊ မိမိနှင့် မြေအကြားဝယ် ထားအပ်သော အခင်း မရှိသော။ ဟရိတုပလိတ္တာယ၊ နွားချေးဖြင့် လိမ်းကျံအပ်သော။ ဘူမိယာ၊ မြေ၌။ သေယံ၊ အိပ်ခြင်းကို။ ထပေတိ၊ ပြု၏။ သဂ္ဂပဝစ္စာယ၊ တူသော အဆင်းရှိသော နွားငယ်နှင့် တကွ ဖြစ်သော။ ကေဿာ၊ တကောင်သော။ ဂါဝိယာ၊ နွားမ၏။ ကေသ္မိံ၊ တချောင်းသော။ ထနေ၊ နို့တံ၌။ ယံ ခိရံ၊ အကြင် နို့ရည်သည်။ ဟောတိ၊ ရှိ၏။ တေန၊ ထို နို့ရည်ဖြင့်။ ရာဇာ၊ သည်။ ယာပေတိ၊ မျှတ၏။ ဗုတိယသ္မိံ၊ ၂-ချောင်းမြောက်ဖြစ်သော။ ထနေ၊ နို့တံ၌။ ယံ ခိရံ၊ သည်။ ဟောတိ။ တေန၊ ထို နို့ရည်ဖြင့်။ မဟေသိ၊ သည်။ ယာပေတိ။ တတိယသ္မိံ၊ ၃-ချောင်းမြောက်ဖြစ်သော။ ထနေ ယံ ခိရံ ဟောတိ၊ တေန၊ ပုရောဟိတော၊ သော။ ပြာဟ္မဏော၊ သည်။ ယာပေတိ။ စတုတ္ထသ္မိံ ထနေ ယံ ခိရံ ဟောတိ။ တေန၊ ဖြင့်။ အဂ္ဂိံ၊ မီးကို။ ဗုဟတိ၊ ပူဇော်၏။ အဝသေသေန၊ ကြွင်းသော နို့တံမှ နို့ရည်ဖြင့်။ ဝစ္စကော၊ နွားငယ်သည်။ ယာပေတိ။ [ဤတိုင်အောင် သော ပါဠိတော်အစဉ်ဖြင့် အတ္တန္တပ အတ္တပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တ ဖြစ်ပုံကို ပြသည်။ လာလတ္တံ့ သော ပါဠိတော်အစဉ်ဖြင့် ပရန္တပ ပရပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တ ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူလတ္တံ့။]

သော၊ ထိုမင်းသည်။ ဝေံ၊ ဤသို့။ အာဟ၊ ပြော၏။ (ကိံ) ယညတ္ထာယ၊ ယစ်ပူဇော်ခြင်း အကျိုးငှါ။ ဧတ္တကာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော။ ဥသဘာ၊ နွားလားတို့ကို။ ဟညန္တ၊ သတ်အပ်ပစေကုန်။ (ပေ) ဝစ္စတရာ၊ နွားကလေး၏ အဖြစ်ကို လွန်ပြီးသော အားရှိသော နွားငယ်တို့ကို။ (ပေ) ဝစ္စတရိယော၊ နွားမငယ်၏ အဖြစ်ကို လွန်ပြီးကုန်သော အားရှိသော နွားမငယ်တို့ကို။ (ပေ) အဇာ၊ ဆိတ်တို့ကို။ (ပေ) ဥရပ္ပာ၊ သိုးတို့ကို။ (ပေ) ယုပတ္တာယ၊ ယစ်တိုင်အကျိုးငှါ။ ဧတ္တကာ၊ ကုန်သော။ ရုက္ခာ၊ သစ်ပင်တို့ကို။ ဆိန္ဒန္တ၊ ဖြတ်အပ်ပစေကုန်။ ဗရိဟိသတ္ထာယ၊ ယစ်တင်းကုပ်မြေ၏ အကာအရံ အပိုင်းအခြားကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ။ ဝါ၊ ယစ်ပူဇော်ရာမြေ၌ အခင်း အကျိုးငှါ။ ဧတ္တကာ၊ ဒပ္ပာ၊ နေဇာမြက်တို့ကို။ လူယန္တ၊ ရိတ်အပ်ပစေကုန်။ ဣတိ (အာဟ)။ [ယစ်တင်းကုပ်ကို နေဇာမြက်တို့ဖြင့် အဆန်းတကြယ်

ကာရံပုံ၊ ယဇ်ပူဇော်ရာမြေ၌ ခင်းပုံတို့ကို သီလက္ခန္ဓာ ကုဋ္ဌဒန္တသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ ကျယ်ဝန်းစွာ ဖွင့်ထား၏။ အချုပ်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ဤအဋ္ဌကထာနှင့် တူ၏။ ထို့ကြောင့် ထို၌ကဲ့သို့ပင် ဗရိဟိသကို စိတ္တကအနက်ဟောဟု ဖွင့်သော ထောမနိဓိနှင့်အညီ “ဗရိဟိသတ္တာယ၊ လှပတင့်တယ် ဆန်းကြယ်အောင် ပြင်ဆင်ခြင်းအကျိုးငှါ” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ပေးပါ။] အထ၊ ထိုမင်း၏။ ဝါသာတိ ဝါ၊ ကျွန်ဟု ဆိုအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပေသာတိ ဝါ၊ အစေ အပါးဟု ဆိုအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မကရာတိ ဝါ၊ အလုပ် သမားဟု ဆိုအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ယေပိ တေး၊ အကြင် သူတို့ သည်။ ဟောန္တိ၊ ရိုက်ကုန်၏။ တေပိ၊ ထိုသူတို့သည်လည်း။ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ၊ ဒဏ်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်။ ဘယတဇ္ဇိတာ၊ တေးဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန် သည်။ အဿုမုခါ၊ မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရိုက်ကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ) ရှုမာနာ၊ ငိုကုန်လျက်။ ပရိကမ္မာနိ၊ အဖန်ဖန် ပြုအပ်သော အမှုတို့ကို။ ကရောန္တိ၊ ပြုရ ကုန်၏။ ဝေံ (ပေ) ဟောတိ။

၁၇၇။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ နေဝ အတ္တန္တပေါ၊ မိမိကို မလောင်မြိုက် တတ်သည်။ ဝါ၊ မိမိကို မပူလောင်စေတတ်သည်။ (ဟုတ္တာ) အတ္တပရိတာ- ပနာနုယောဂံ၊ ကို။ ဝါ၊ အောင်။ န အနုယုတ္တော စ၊ အဖန်ဖန် အားမထုတ်သည်၎င်း။ န ပရန္တပေါ၊ သူတပါးကို မလောင်မြိုက်တတ်သည်။ ဝါ၊ သည်။ (ဟုတ္တာ) ပရပရိတာပနာနုယောဂံ၊ ကို။ ဝါ၊ အောင်။ န အနုယုတ္တော စ၊ ၎င်း။ ဟောတိ၊ နည်း။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနတ္တန္တပေါ၊ မိမိကို မလောင်မြိုက်တတ်သည်။ ဝါ၊ မိမိကို မပူလောင် စေတတ်သည်။ အပရန္တပေါ၊ သူတပါးကို မလောင်မြိုက်တတ်သည်။ ဝါ၊ သူတပါးကို မပူလောင်စေတတ်သည်။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ၊ မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော သဘော ဟူသော ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘော၌ပင်။ နိစ္ဆာတော၊ ဆာလောင်တတ်သော တဏှာ မရှိသည်။ နိဗ္ဗုတော၊ ကိလေသာ အပူမှု ငြိမ်းအေးသည်။ သီတိဘူတော၊ အေးမြသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။ သုပပုဋ်သံဝေဒီ၊ ဈာန်ချမ်းသာ မဂ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခံစားရသည်။ (ဟုတ္တာ၊ ရှိ။) ဗြဟ္မဘူတေန၊ မြတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အတ္တနာ၊ အတ္တဘောဖြင့်။ ဝိဟရတိ၊ နေသနည်း။ [ဤမှ နောက်၌ ပုဗ္ဗိရေ (၁၈၅) တိုင်အောင် သီလက္ခန္ဓာ သာမညဗလသုတ် ပဏိတတရသာမညဗလ ပုဗ္ဗိရေ (၁၉၀) စသည်နှင့် တူပြီ။]

၁၈၆။ သဗ္ဗဂေါ၊ ဗုဒ္ဓနှင့် တကွဖြစ်သော။ (ပေ) ယထာ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ သည်။ ဗုဒ္ဓဂေါ၊ ကို။ အပ္ပဟိန္ဒော၊ မပယ်အပ်သေး။ (ပေ) [သဒ္ဓေါသ ပုဂ္ဂလနိဇ္ဇေသ စသည်၌ အနက် လွယ်ပြီ။]

၁၀၇။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ အဇ္ဈတ္တံ၊ ဖိမိသန္တာန်၌။ စေတောသမထဿ၊ စိတ်၏ ငြိမ်းအေးကြောင်း သမာပတ် ရှစ်ပါးကို။ လာဘီ၊ ရခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ၊ လွန်ကဲသောပညာဟူသော ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ အနိစ္စ အစရှိသောအားဖြင့် ရှုတတ်သော ဝိပဿနာပညာကို။ လာဘီ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓ (ပေ) သမာပတ္တိနံ။ [ဤပုဒ်တို့ကို ကေက၊ ကုပ္ပဓမ္မနိဋ္ဌေသ၌ ပေးခဲ့ပြီ။] လောကုတ္တရ-မဂ္ဂဿ ဝါ၊ လောကုတ္တရာမဂ်ကို၎င်း။ ဗလဿ ဝါ၊ ဖိုလ်ကို၎င်း။ လာဘီ၊ ရခြင်းရှိသည်။ န (ဟောတိ)။ ဝေ (ပေ) ဟောတိ။ [ဒုတိယပုဂ္ဂလနိဋ္ဌေသ စသည် အနက် လွယ်ပြီ။]

၁၀၈။ အနုသောတဂါမိ၊ ဝဋ်တည်းဟူသော ရေအလျဉ်သို့ အစဉ် လိုက်တတ်သော။ (ပေ) ကာမေ စ၊ ကာမဂုဏ်တို့ကိုလည်း။ ပဋိသေဝတိ၊ မှီဝဲ၏။ ပါပံ၊ ယုတ်မာသော။ ကမ္မဉ္စ၊ အကုသိုလ်ကိုလည်း။ ကရောတိ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

ပဋိသောတဂါမိ၊ ဝဋ်တည်းဟူသော ရေအလျဉ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သော။ (ပေ) သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒုက္ခေန၊ ဒုက္ခနှင့်။ သဟာပိ၊ တကူ၎င်း။ ဧဝါမနဿေန၊ ဧဝါမနဿနှင့်။ သဟာပိ၊ ၎င်း။ အဿုမုနေ၊ မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိသည်။ (ဟုတွာ) ရုဓမာနောပိ၊ ငိုလျက်၎င်း။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံသော။ ပရိသုဗ္ဗံ၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော။ ပြုပ္ပာစရိယံ၊ သိက္ခာ ၃-ရပ် သိမ်းကျုံးအပ်သည့် မြတ်သော အကျင့်ကို။ စရသိ (ပေ) ဝုစ္စတိ။

ဌိတတ္ထော၊ တည်တံ့သော သဘောရှိသော။ (ပေ) ဣဓ (ပေ) လောကာ။ [ဤပုဒ်တို့ကို ကေက၊ အနာဂါမိနိဋ္ဌေသ ပုဒ်ရေ (၃၅)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

ကတမော စ ပုဂ္ဂလော၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တိဏ္ဏော၊ တဏှာသောတကို လွန်ပြီးသည်။ ပါရဂံတော၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော တဘက်ကမ်းသို့ ရောက်ပြီး သည်။ ဗြာဟ္မဏော၊ မကောင်းမှုတို့ကို မျှောပြီးသည်။ (ဟုတွာ) ထလေ၊ အရဟတ္တဖလသမာပတ်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်း၌။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်သနည်း။ (ပေ) [“အာသဝါနံ (ပေ)ဝိဟရတိ” ဤပုဒ်တို့ကို ဗိက၊ နိရာသပုဂ္ဂလနိဋ္ဌေသ၊ ပုဒ်ရေ (၉၁)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၁၀၉။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ အပ္ပဿတော၊ နည်းသော-သုတရှိသည်။ သုထေန၊ သုတနှင့်။ အနုပပန္နော၊ မပြည့်စုံသည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓ၊ ကေစွဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ အပ္ပကံ၊ အနည်းငယ်သော။ သုတံ၊ သုတသည်။ သုတ္တံ၊ သုတ်သည်၎င်း။ (ပေ) ဝေဒလ္လံ၊ ၎င်း။ ဟောတိ၊ ရှိ၏။ သော၊ သည်။

အပ္ပကဿ၊ တဿ သုတဿ၊ နိ။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာကို။ အညာယ၊ သိ၍။ ဓမ္မံ၊ ပါဠိတော်ကို။ အညာယ၊ ၍။ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော၊ လောကုတ္တရာတရား (၉)ပါးအား လျော်သော ပုဗ္ဗဘာဂ အကျင့်ကို ကျင့်သည်။ ဟောတိ။ (ပေ) ဟောတိ။ [ကြွင်း ပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသတို့၌ အနက် လွယ်ပြီ။]

၁၉၀။ သမဏမစလော၊ လှုပ်ရှား မယိုင် မြဲခိုင်သော သမဏဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကတမော စ၊ နည်း။ (ပေ) [“ဣကေကဇ္ဇော (ပေ) သမ္မောဓိ-ပရာယဏော” ဤပုဒ်တို့ကို ဧကက ပုဒ်ရေ (၃၁)၌ အနက် ပေးခဲ့ပြီ။]

သမဏပရမော၊ ပဒုမာ ကြာနိပန်းကဲ့သို့ နိမြန်းသော ရာဂရှိသော သမဏ ဖြစ်သော။ (ပေ)။ [ကြွင်းပုဒ်တို့ကို ဧကက ပုဒ်ရေ (၃၄) ၌ အနက် ပေးခဲ့ပြီ။]

သမဏပုဏ္ဏရိကော၊ ပုဏ္ဏရိက်ကြာဖြူကဲ့သို့ ကာမရာဂ ကင်းသဖြင့် သန့်ရှင်း ဖြူစင်သော သမဏ ဖြစ်သော။ (ပေ) [ကြွင်းပုဒ်တို့ကို ဧကက ပုဒ်ရေ (၃၅)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

သမဏေသု၊ ရဟန်းတို့၌။ ဝါ၊ တို့တွင်။ သမဏသုခုမာလော၊ ကြမ်းတမ်း ခက်မာ ကိလေသာ မရှိမကြောင့် နုညံ့သော သမဏ ဖြစ်သော။ (ပေ)။ [ကြွင်းပုဒ်တို့ကို တိကနိဒ္ဒေသ ပုဒ်ရေ (၉၁)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

စတုက္ကနိဒ္ဒေသော (နိဋ္ဌိတော။)

၅-ပဉ္စကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၁၉၁။ တတြ၊ ထိုဥဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ယူယံ (ယော+အယံ) ပုဂ္ဂလော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာရဘတိ စ၊ အာပတ်ကို ကျူးလွန်ခြင်းအားဖြင့် အားထုတ်လည်း အားထုတ်၏။ ဝိပုဋ္ဌိ-သာရိ စ၊ နှလုံးမသာယာခြင်း ရှိသည်လည်း။ ဟောတိ။ ယတ္ထ၊ အကြင် အရဟတ္တမဂ်၌။ ဝါ၊ အကြင် အရဟတ္တမဂ်သို့ ရောက်ရာအခါ၌။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ပြီး အကုသိုလ်နှင့် တူကုန်သော။ ပါပကာ အကုသလာ၊ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်။ အပရိသေသာ၊ အကြွင်း မရှိကုန်သည်။ (ဟုတူ) နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။ ဘဒ္ဒ စေတောဝိမုတ္တိံ၊ ထို ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကို၎င်း။ တဉ္စ ပညာဝိမုတ္တိံ၊ ထို ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာကို၎င်း။ ယထာဘူတံ၊ နပ္ပဇာနာတိ၊ အပြားအားဖြင့် မသိ။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဇဝံ၊ သို့။ ဝစနိယော၊ ပြောဆိုထိုက်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်၏။ (ကိ)

အာယသ္မတော၊ အရှင်၏။ အာရမ္မဇာ၊ အာပတ်လို ကျူးလွန်ခြင်းဟူသော အားထုတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝါ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဝိပုဋ္ဌိသာရဇာ၊ နှလုံးမသာယာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝါ၊ တို့သည်။ ပဝဇ္ဇန္တိ၊ တိုးပွားကုန်၏။ သာဓု၊ တောင်းပန်ပါ၏။ ဝတ၊ စင်စစ်။ အာယသ္မာ၊ အရှင်သည်။ အာရမ္မဇေ၊ အာပတ်ကို ကျူးလွန်ခြင်းဟူသော အားထုတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝေ၊ တို့ကို။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဝိပုဋ္ဌိသာရဇေ၊ နှလုံးမသာယာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝေ၊ တို့ကို။ ပဋိဝိနောဒေတွာ၊ ပယ်ဖျောက်၍။ စိတ္တံ၊ ဝိပဿနာစိတ်ကို၎င်း။ ပညဉ္ဇူ၊ ဝိပဿနာပညာကို၎င်း။ ဘာဝေတု၊ တိုးပွားစေပါလော့။ ဝေ၊ ဤသို့ တိုးပွားစေလော့။ အာယသ္မာ၊ အရှင်သည်။ ပဉ္စမေန၊ ၅-ပါးမြောက်ဖြစ်သော။ အမုနာ ပုဂ္ဂလေန၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်။ သမသမော၊ တူသု၏အဖြစ်ဖြင့် တူသည်။ ဝါ၊ ထပ်တူထပ်မျှသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ဣတိ (ဝစနိယော အဿ)။ [အာရတတိ န ဝိပုဋ္ဌိသာရီပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ စသည်တို့၌ အနက် လွယ်ပြီ။]

၁၉၂။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဒတွာ၊ ပေးပြီး၍။ အဝဇာနာတိ၊ အောက်ချ၍ သိသနည်း။ ဝါ၊ အထင်သေးသနည်း။ ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ စိဝရ ပိဏ္ဍပါတ သေနာသန ဂိလာန ပစ္စယး ဘေသဇ္ဇ ပရိက္ခာရံ၊ ကို။ ဒေတိ၊ ပေး၏။ တဿ၊ ထို ပေးသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေ၊ ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ။ (ကိ) အဟံ၊ ငါသည်။ ဝါ၊ ငါက။ ဒမ္မိ၊ ပေးရ၏။ အဟံ၊ ဤသူသည်။ ပဋိဂ္ဂဏာတိ၊ ခံယူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဟောတိ) တမေနံ၊ ထို ခံယူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒတွာ၊ ၍။ အဝဇာနာတိ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ (ပေ)။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ သံဝါသေန၊ အတူနေရခြင်းကြောင့်။ အဝဇာနာတိ၊ ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ယေန ပုဂ္ဂလေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ အတူ။ ဒေ ဝဿာနိ ဝါ၊ ၂-နှစ်တို့ပတ်လုံးသော်၎င်း။ ဣဏိ ဝဿာနိ ဝါ၊ ၃-နှစ်တို့ပတ်လုံးသော်၎င်း။ သံဝသတိ၊ အတူနေ၏။ တမေနံ၊ ထို အတူနေသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သံဝါသေန၊ ကြောင့်။ အဝဇာနာတိ။ (ပေ)။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ အာဝေယျမုခေါ၊ ရှေးဦးစကား၌ ထားထိုက်သော နှုတ်ဖြင့် ယူခြင်း ဝန်ခံခြင်း ရှိသည်။ (အလျင်ပြောသောစကားကို အတည်ယူတတ်သည်။) ဟောတိ၊နည်း။ ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ပရဿ၊ သူတပါး၏။ ဝါ၊ သည်။ ဝဏ္ဏေ၊ ဂုဏ်ကို။ ဘာသိယမာနေ ဝါ၊ ပြောအပ်သော်၎င်း။ အဝဏ္ဏေ၊ ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အပြစ်ကို။ ဘာသိယမာနေ ဝါ၊ သော်၎င်း။ ခိပ္ပညေဝ၊ လျင်စွာသာလျှင်။ အဓိမုစ္စိတာ၊ ယုံကြည်တတ်သည်။ ဟောတိ။ (ပေ)။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ လောလော၊ အာသဒ္ဓိယ-စသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်
တို့သည် နှိပ်နင်းအပ်သည်။ ဝါ၊လျှပ်ပေါ် လော်လည်သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။
ဣဓ ဧကဇ္ဇော၊ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဣတ္ထရသဒ္ဓေါ၊ နည်းငယ်တို့လျှ တခဏမျှ
သဒ္ဓါရှိသည်။ ဣတ္ထရသတ္တိ၊ နည်းငယ်တို့လျှ တခဏမျှ ဆည်းကပ်ခြင်းရှိသည်။
ဣတ္ထရပေမော၊ နည်းငယ်တို့လျှ တခဏမျှ ချစ်ခြင်းရှိသည်။ ဣတ္ထရပုသာဒေါ၊
နည်းငယ်တို့လျှ တခဏမျှ ကြည်ညိုခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ။ (ပေ) ။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ မန္ဒော၊ ညံသည်။ မောမူဟော၊ လွန်စွာ တွေဝေ
သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ (ပေ) ။

၁၉၃။ တတ္ထ၊ ဥဒ္ဒေသဉ္စ ဟောတော်မူအပ်သော -ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်း၊ ပဉ္စ၊
ကုန်သော။ ယောဓာဇီဝပမာ၊ စစ်တိုက်ခြင်းဟူသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း
ရှိသူဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ ဝါ၊ စစ်တိုက်ခြင်းကို မှီ၍ အသက်မွေးသူ
ဟူသော ဥပမာရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ ကတမေ၊ တို့နည်း။
ယောဓာဇီဝါ၊ စစ်တိုက်ခြင်း ဟူသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရှိသော
စစ်သားတို့သည်။ ဝါ၊ စစ်တိုက်ခြင်းကို မှီ၍ အသက်မွေးသော စစ်သား
တို့သည်။ ပဉ္စ၊ ၅-ယောက်တို့တည်း။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ဧကဇ္ဇော၊
သော။ ယောဓာဇီဝေါ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ရဇဂ္ဂညေဝ၊ စစ်သားတို့
သွားလာမှုကြောင့် ထသော ဖုန်အစုကိုပင်။ ဒိဿ၊ မြင်၍။ ဝါ၊ သော်။
သံသီဒတိ၊ လွန်စွာ ဆုတ်နစ်၏။ ဝိသီဒတိ၊ အထူးသဖြင့် ဆုတ်နစ်၏။
န သန္တမ္ဘတိ၊ ကောင်းစွာ တောင်းမထားနိုင်။ သင်္ဂါမံ၊ စစ်မြေပြင်သို့။
ဩတရိတံ၊ သက်ဝင်ခြင်းငှါ။ န သက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။ ဣဓ၊ ။ ဝေရူပေါပိ၊
ဤသို့သဘောရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ ဧကဇ္ဇော ယောဓာဇီဝေါ၊ ဟောတိ၊
ရှိ၏။ ပဌမော၊ ရှေးဦးစွာသော။ အယံ ယောဓာဇီဝေါ (ပေ) လောကသို့။

ပုန စ၊ တဖန်လည်း။ အပရံ၊ တမျိုးကား။ ဣဓဧကဇ္ဇော၊ ယောဓာ-
ဇီဝေါ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ရဇဂ္ဂံ၊ ကို၊ သဟတိ၊ ခံနိုင်၏။ ဝါ၊ လွှမ်းမိုး
နိုင်၏။ အပိ စ ခေါ၊ သို့သော်လည်း။ ဇေဂ္ဂညေဝ၊ ဆင် မြင်း ရထားတို့၌
ဆောင်ထားအပ်သော အလံအစုကိုပင်။ (ပေ) ။

ပုန စ ပရံ ဣဓဧကဇ္ဇော ယောဓာဇီဝေါ၊ ရဇဂ္ဂံ၊ ကို၊ သဟတိ၊ ၏။
ဝါ၊ ၏။ ဇေဂ္ဂံ၊ ကို၊ သဟတိ။ အပိ စ ခေါ၊ ဥဿာရဏညေဝ၊ ရွေ့သို့
တိုးကြောင်း ညာသံပေးလျက် ချီတက်သံကိုပင်။ သုတ္တာ၊ ကြားရ၍။
ဝါ၊ သော်။ (ပေ) ။

[စတုတ္ထ ယောဓာဇီဝဉ္စ-“သမ္ပဟာရေ၊ တိုက်ပွဲ၌ ပြင်းစွာ ပုတ်ခတ်ခြင်း
သည်။ (သတိ၊ သော်) ဟညတိ၊ ပင်ပန်း၏။ ဗျာပဇ္ဇတိ၊ စိတ်ပျက်ခြင်းသို့
ရောက်၏။”ဟု ပေးပါ။]

[ပဉ္စမ ယောဓာဇီဝ၌ - “သော၊ ထိုစစ်သားသည်။ တံ သင်္ဂါမံ၊ ထိုစစ်မြေပြင်ကို၊ အဘိဝိဇီနိတွာ၊ လွှမ်းမိုးကာ အောင်နိုင်၍။ ဝိဇီသင်္ဂါမော၊ အောင်နိုင်အပ်ပြီးသော စစ်မြေပြင်ရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ တမေဝံ သင်္ဂါမသိသံ၊ ထိုစစ်မြေပြင်၏ အဦးအရပ်ကိုပင်။ အဗျာဝသတိ၊ လွှမ်းမိုး၍ နေ၏”ဟု ပေးပါ။]

၁၉၄။ ဝေမ္မော၊ တူ။ ပဉ္စ၊ ယောဓာဇီဝပမာ၊ ကုန်သော။ ဝါ၊ ကုန်သော။ ဣမေ ပုဂ္ဂလာ၊ ထိုသည်။ ဘိက္ခုသု၊ တို့၌။ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ။ ကတမေ ပဉ္စ၊ တို့နည်း။ ဣဂေကစော ဘိက္ခု၊ ရဇဂ္ဂညေဝ၊ မြို့အစု၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာကိုပင်။ ဒိသု၊ ၍။ သံသိဒတိ၊ မိစ္ဆာဝိတက်၌ နစ်မြုပ်၏။ ဝိသိဒတိ၊ အထူးသဖြင့် နစ်မြုပ်၏။ န သန္တိမ္မတိ၊ ကောင်းစွာ တောင့်မထားနိုင်။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ သာသနဗြဟ္မစရိယကို။ သန္တာရေတု၊ ကောင်းစွာ ဆောင်ထားခြင်းငှါ။ န သက္ကောတိ၊ နိုင်။ သိက္ခာဗုဗ္ဗလုံ၊ သိက္ခာပုဒ်ကို ဖြည့်ကျင့်မှု၌ အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို။ အာဝိကတွာ၊ ထင်စွာပြု၍။ သိက္ခံ၊ အဓိသီလ သိက္ခာကို။ ပစ္စက္ခာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဟိနာယ၊ ယုတ်ညံ့သော လူ့အဖြစ် အကျိုးငှါ။ အာဝတ္တတိ၊ ပြန်လည်၏။ အဿ၊ ထိုရဟန်း၏။ ရဇဂ္ဂသ္မိံ၊ မြို့အစု၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည်။ ကိံ၊ အဘယ်နည်း။ ဣမ ဘိက္ခု၊ အသုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ၊ ထိုမည်သောရွာ၌။ ဣတ္ထိ၊ မိန်းမသည်။ အဘိရူပါ၊ လွန်ကဲသောအဆင်း ရှိ၏။ ဝါ၊ အလွန် အဆင်းလှ၏။ (ပေ) သမန္နာဂတာ၊ ၍။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ [အဘိရူပါစသောပုဒ်တို့၏ အနက်သည် စတုက္ကဇောတိတမပဏယဏနိဒ္ဒေသ၊ ပုဒ်ရေ (၁၆၇)၌ အဘိရူပေါစသည်တို့နှင့် တူ၏။] အသုကသ္မိံ နာမ နိဂမေ၊ ထိုမည်သော နိဂမ်း၌။ ဣတ္ထိ အဘိရူပါ (ပေ) သမန္နာဂတာ၊ ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ အသုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ ၌။ ကုမာရိ၊ သတို့သမီးသည်။ အဘိရူပါ (ပေ) သမန္နာဂတာ၊ ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ အသုကသ္မိံ နာမ နိဂမေ ၌။ ကုမာရိ အဘိရူပါ (ပေ) သမန္နာဂတာ၊ ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ သုဏာတိ၊ ကြားရ၏။ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ “တံ” ထိုအကြောင်းအရာကို။ သုတွာ၊ ၍။ သံသိဒတိ (ပေ) အာဝတ္တတိ၊ အဿ၊ ထိုရဟန်း၏။ ရဇဂ္ဂသ္မိံ၊ မြို့အစု၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည်။ ဣဒံ၊ ဤ ဣတ္ထိ၊ ကုမာရိတို့၏ အကြောင်းကို ကြားရခြင်းတည်း။

သေယျထာပိ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ သော ယောဓာဇီဝေါ၊ သည်။ (ပေ) န သက္ကောတိ သေယျထာပိ၊ အယံ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ တထူပမာ၊ ထို စစ်သားဟူသောဥပမာ ရှိ၏။ (ပေ) သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခုသု။

၁၉၅။ ပုန ၈ (ပေ) အပိ ၈ ခေါ၊ သို့သော်လည်း။ ဓဇဂ္ဂညေဝ၊ အလံ အစု၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာကိုပင်။ ဒိသ္မာ (ပေ) အာယ၊ ထိုရဟန်း၏။ ဓဇဂ္ဂသ္မိံ၊ အလံအစု၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည်။ ကိံ၊ နည်း။ ဣဓ ဘိက္ခု၊ အသုကသ္မိံ နာမ (ပေ) သမန္နာဂတာ။ ဣတိ ဝါ၊ ၎င်း။ န ဟေဝ သုဏာတိ၊ မကြားရ။ အပိ ၈၊ စင်စစ်ကား။ သာမံ၊ ကိုယ်တိုင်။ ဣတ္ထိံ ဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ ကုမာရိံ ဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ အဘိရူပံ၊ လွန်ကဲသောအဆင်း ရှိသည်ကို။ ဝါ၊ အလွန် အဆင်းလှသည်ကို။ (ပေ) သမန္နာဂတံ၊ ကိုပ ယာတိ၊ မြင်ရ၏။ (ပေ) ။

၁၉၆။ ပုန ၈ (ပေ) ဥဿာရဏညေဝ၊ ရွှေသို့ တိုးကြောင်း ညာသံ ပေးလျက် ချီတက်သံ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာကိုပင်။ သုတွာ (ပေ) အာဝတ္တတိ။ အာယ၊ ၎င်း။ ဥဿာရဏာယ၊ ရွှေသို့တိုးကြောင်း ညာသံပေးလျက် ချီတက်သံ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည်။ ကိံ။ ဣဓ ဘိက္ခု၊ ကိ။ အရညဂတံ ဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ (ပေ) မာတုဂါမော၊ သည်။ ဥပသာမိတွာ၊ ရှိ။ ဥပာသတိ၊ ပြုံး၏။ ဥလ္လပတိ၊ စကားပြော၏။ ဥဇ္ဇဂ္ဂတိ၊ ပြင်းစွာ ရယ်၏။ ဥပုဏ္ဏေတိ၊ ပြောင်လှောင်၏။ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ ဝါ၊ ကိ။ မာတုဂါမေန၊ သည်။ ဥပာသိယမာနော၊ ပြုံးအပ်သော်။ (ပေ) ။

၁၉၇။ ပုန ၈ (ပေ) သမ္မဟာရေ၊ တိုက်ပွဲ၌ ပြင်းစွာ ပုတ်ခတ်ခြင်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (သတိ၊ သော်။) ယညတိ (ပေ) ဣဓ ဘိက္ခု (ပေ) ဥပသက်မိတွာ၊ အဘိနိသိတိ၊ လွမ်းမိုး၍ အနီး၌ ထိုင်၏။ အဘိနိပဇ္ဇတိ၊ လွမ်းမိုး၍ အနီး၌ အိပ်၏။ အဇ္ဈောတ္တရတိ၊ လွမ်းမိုး၏။ (ပေ) ။

၁၉၈။ ပုန ၈ (ပေ) တမေဝ သင်္ဂါမသိသံ၊ ထို စစ်မြေပြင်၏ အဦး အရပ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာကိုပင်။ အဇ္ဈာဝသတိ။ အာယ၊ ၎င်း။ သင်္ဂါမ-ဝိဇယသ္မိံ၊ စစ်မြေပြင်၌ အောင်နိုင်ခြင်းဟူသည်။ ကိံ။ ဣဓ ဘိက္ခု (ပေ) အဇ္ဈောတ္တရတိ။ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ ဝါ၊ ကိ။ မာတုဂါမေန၊ သည်။ အဘိနိသိဒိယမာနော၊ သော်။ (ပေ) ဝိနိဝေဋ္ဌေတွာ၊ ဖြေရှင်း၍။ ဝိနိ-မောစေတွာ၊ လွတ်စေ၍။ ယေန ကာမံ၊ အလိုရှိရာအရပ်သို့။ ပတ္တမတိ။ (ပေ) ။

၁၉၉။ တတ္ထ၊ တို့တွင်။ ပဉ္စ၊ ပိဏ္ဍပါတိကာ၊ ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင် ရဟန်းတို့သည်။ ဝါ၊ စားဖွယ်သောက်ဖွယ် သွယ်သွယ်ရောပြွမ်း ဆွမ်းအာဟာရ အာမိသတို့၏ သပိတ်အတွင်း ကျရောက်ခြင်းကိုသာ ရှာလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်။ ကတမေ၊ မန္တတ္တာ၊ နဲ့ သည်၏အဖြစ်၊ ညံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ မောမ္မဟတ္တာ၊ ပြင်းစွာ တွေဝေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပိဏ္ဍပါတိကော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ။ ပါပိစ္ဆော၊ ယုတ်မာသော အလိုရှိသည်။

ဣစ္ဆာပကတော၊ အလိုဆိုးသည် ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင် ပြုအပ်သည်။ (ဟုတွာ) ပိဏ္ဍပါတိကော ဟောတိ။ ဥမ္မာဒါ၊ ရူးသွပ်ခြင်းကြောင့်။ စိတ္တဝိက္ခေပါ၊ စိတ်၏ ပျံ့လွင့်ခြင်းကြောင့်။ ပိဏ္ဍပါတိကော ဟောတိ။ ဗုဒ္ဓေဟိ၊ ဘုရားရှင်တို့သည်၎င်း။ ဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ၊ ဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့သည်၎င်း။ ဝဏ္ဏိတံ၊ ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ (နှလုံးသွင်း၍)။ ပိဏ္ဍပါတိကော ဟောတိ။ အပိ စ၊ သည်သာမကသေး။ အပ္ပိစ္ဆတံယေဝ၊ နည်းသောအလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကိုသာ။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ သန္တုဋ္ဌိယေဝ၊ ရောင်ရဲခြင်းကိုသာ။ နိဿာယ၊ သလ္လေခယေဝ၊ ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်ကြောင်း သလ္လေခအကျင့်ကိုသာ။ နိဿာယ၊ ဣဒမတ္တိတံယေဝ၊ ဤကောင်းသော ပိဏ္ဍပါတ်အကျင့်ဖြင့် အကျိုးရှိသူ၏ အဖြစ်ကိုသာ။ နိဿာယ၊ ပိဏ္ဍပါတိကော ဟောတိ။ တတြ၊ ထိုပိဏ္ဍပါတ် ဓုတင်ဆောင် ရဟန်းတို့တွင်။ ယှာယံ (ယော+အယံ) ပိဏ္ဍပါတိကော၊ သည်။ အပ္ပိစ္ဆတံ ယေဝ နိဿာယ (ပေ) ပိဏ္ဍပါတိကော (ဟောတိ)။ ပဉ္စန္ဒ၊ ကုန်သော။ ဣမေသံ ပိဏ္ဍပါတိကာနံ၊ တို့တွင်။ အယံ၊ ဤ ပဉ္စမပိဏ္ဍပါတ် ဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည်။ အဂ္ဂေါ စ၊ ကြီးမြတ်သည်၎င်း။ သေဋ္ဌော စ၊ ချီးမွမ်းအပ်သည်၎င်း။ ပါမောက္ခော စ၊ အဦးပဓာနသည်၎င်း။ ဥတ္တမော စ၊ မြတ်သည်၎င်း။ ပဝရော စ၊ အပြားအားဖြင့် မြတ်သည်၎င်း။ (ဟောတိ။)

သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ ဂဝါ၊ နှားမမှ။ ခိရံ၊ နို့ရည်သည်။ (ဟောတိ။) ခိရမ္မာ၊ နို့ရည်မှ။ ဒမိ၊ နို့ခမ်းသည်။ (ဟောတိ။) ဒမိမ္မာ၊ မှ။ နဝနိတံ၊ ဆီဦးသည်။ (ဟောတိ။) နဝနိတမ္မာ၊ မှ။ သပ္ပိ၊ ထောပတ်သည်။ (ဟောတိ။) သပ္ပိမ္မာ၊ သပ္ပိမဏ္ဍော၊ ထောပတ်အကြည်သည်။ (ဟောတိ။) တတ္ထ၊ ထို ဂေါရသ ၅-ပါးတို့တွင်။ သပ္ပိမဏ္ဍံ၊ ကို။ အဂ္ဂံ၊ အသာဆုံး ဟူ၍။ အက္ခာယတိ သေယျထာပိ၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ ဝေမေဝ (ပေ) ပဉ္စ ပိဏ္ဍပါတိကာ၊ ဣမေ တို့တည်း။

၂၀၀။ [ထူးရာကိုသာ အနက်ပေးမည်။ ပိဏ္ဍပါတိက ပဉ္စကကို မှီ၍ ပေယျာလတို့ကို အသီးအသီးဖော်ပါ။] ခလုပစ္ဆာတတ္ထိကာ၊ ပယ်ပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဆွမ်းအာဟာရ ရသမျှကို စားလေ့မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ပေ) ကောသနိကာ၊ ကောသနိကံ ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊ တနေတခါ တနေထဝယ် ကောင်းစွာငြိမ်ငြိမ် တင်းတိမ်အောင် စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ပေ) ပံသုက္ကလိကာ၊ ပံသုက္ကဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊ ခေ၏ အထက် ကမ်းမြင့်တက်သို့ မြေထက်မြင့်လှမ်း ပံသုက္ကသင်္ကန်းကို ဆောင်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ပေ) တေစိဝရိကာ၊ တံစိဝရိကံဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊ သင်းပိုင် ကေသီ၊ စုဂုဏ်မည်

သား ၃-ထည်သော သင်္ကန်းကိုသာ ဆောင်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 (ပေ) အာရညိကာ၊ အာရညကင် ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊
 ကုပ်လုပ်လေးတာ ငါးရာပြည့်ညီ တောကိုမှီ၍ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 (ပေ) ရုက္ခမူလိကာ၊ ရုက္ခမူတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊ အမိုးရှိ
 အောက် မကပ်ရောက်ပဲ သစ်ပင်အောက်၌ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 (ပေ) အဗ္ဗောကာသိကာ၊ အဗ္ဗောကာသိကဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 ဝါ၊ အမိုး သစ်ပင် အောက်မဝင်ပဲ လွင်ပြင်၌သာ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည်။ (ပေ) နေသဇ္ဇိကာ၊ နိသဇ်ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊
 လည်းလျောင်းမှု မပြုပယ်လျှင်း ထိုင်နေခြင်း ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ပေ)
 ယထာ သန္တတိကာ၊ ယထာသန္တတိက ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊
 ခင်းထားတိုင်းသော နေရာအလား ရွေ့ဖျားညွှန်ချ ရအပ်သော နေရာ၌သာ
 နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ပေ)။

၂၀၁။ သောသာနိကာ၊ သုသာန် ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊
 သုသာန်၌ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ပေ)။ [ဤ ပုဂ္ဂလပညတ် ပဉ္စက
 နိဒ္ဒေသ၌ ပတ္တပိဏ္ဍိက ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သပဒါနစာရိကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဟောတော်မမူ။
 ပတ္တပိဏ္ဍိကာ၊ ပတ္တပိဏ္ဍိဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့။ ဝါ၊ တခွက်ထည်းသာ စား
 ဖွယ်ရာကို ပေါင်းကာရောပြုမ်း ဆွမ်းအာဟာရ အာမိသကို ယူလေ့ရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့။ သပဒါနစာရိကာ၊ သပဒါနစာရိဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့။ ဝါ၊
 အိမ်စဉ်ရှိမှန် ကျော်မလှနပဲ ဆွမ်းခံလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့။]

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသော (နိဋ္ဌိတော။)

၆-ဆက္ကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၂၀၂။ တတြ၊ ထိုဥဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူအပ်သောပုဂ္ဂိုလ် ၆-ယောက်
 တို့တွင်။ ယှာယံ (ယော အယံ) ပုဂ္ဂလော၊ သည့်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အန-
 နုဿုတေသု၊ မကြားအပ်ဘူးကုန်သော။ ဓမ္မေသု (ပေ) ဝသိဘာဝံ။ [ဤ
 ပုဒ်တို့ကို ဧကက၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ နိဒ္ဒေသ၊ ပုဒ်ရေ (၂၂) ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]
 တေန၊ ထိုသို့ သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၊ သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့
 ရောက်ခြင်း၊ ဉာဏ်တော်အားတို့၌ ဝသိဘော်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ သမ္မာ-
 သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။ [ပစ္စေက သမ္ဗုဒ္ဓ
 နိဒ္ဒေသကိုလည်း ဧကက၊ ပုဒ်ရေ (၂၃) ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

တကြ (ပေ) တေန၊ ထိုသို့ သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို ကိုယ်တိုင် ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင် ဒုက္ခ၏ အဆုံးကို ပြုခြင်း၊ သာဝကပါရမီဉာဏ် သို့လည်း ရောက်ခြင်းကြောင့်။ သာရိပုတ္တ မောဂ္ဂလ္လာနာ၊ အရှင်သာရိပုတြာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့ဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်ကုန်၏။ [အကြောင်းကို ဥဒ္ဓေသကို မှီ၍ အနက် ပေးတတ်လောက်ပြီ။ ဤ၌ “သာဝကပါရမီ၊ သာဝကတို့၏ အပြီးအဆုံးကို သိသော ဉာဏ်သို့” ဟု ပေးရုံသာ ထူး၏။]

ဆက္ကနိဒ္ဓေသော (နိဋ္ဌိတော။)

၇-သတ္တကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၂၀၃။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ သင်္ကံ၊ တကြိမ်။ နိမုစ္စေါ၊ နှစ်မြုပ်သည်။ (သမာနေော၊ သော်။) နိမုစ္စေါ၊ နှစ်မြုပ်သည်သာ။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ဧကန္တကာဠကေဟိ၊ ဧကန် မဲမွေဝ်ကုန်သော။ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တရားတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ (ပေ)။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဥပ္ပုဇ္ဇိတော၊ ဖော်၍။ နိမုစ္စတိ၊ ငုပ်သနည်း။ ဣဓေ-ကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ ကုသလေသု ဓမ္မေသု၊ တို့၌။ သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါသည်။ သာဟု၊ ကောင်း၏။ ကုသလေသု ဓမ္မေသု၊ ဟိရိ၊ မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းသည်။ သံဘု၊ ကောင်း၏။ (ပေ) ဩတ္တပ္ပံ၊ မကောင်းမှုမှ လန့်ခြင်းသည်။ (ပေ) ဝိရိယံ၊ သည်။ (ပေ) ပညာ၊ သည်။ သာဓု၊ ဣတိ ဥပ္ပုဇ္ဇတိ၊ ဖော်၏။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ သာ သဒ္ဓါ၊ သည်။ နေဝ တိဋ္ဌတိ၊ မတည်။ နော ဝဇ္ဇတိ၊ မတိုးပွား။ ဟာယတိ ယေဝ၊ ယုတ်လျော့သည်သာ။ (ပေ) ဝေ ပုဂ္ဂလော ဥပ္ပုဇ္ဇိတော နိမုစ္စတိ။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဥပ္ပုဇ္ဇိတော ဖော်၍။ ဌိတော၊ တန်ရပ်နေသည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော (ပေ) ဣတိ ဥပ္ပုဇ္ဇတိ၊ တဿ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သာ သဒ္ဓါ၊ သည်။ နေဝ ဟာယတိ၊ မဆုတ်ယုတ်။ နော ဝဇ္ဇတိ၊ မတိုးပွား။ ဌိတော၊ တန်ရပ်နေသည်။ ဟောတိ။ (ပေ)။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဥပ္ပုဇ္ဇိတော၊ ၍။ ဝိပဿတိ၊ အထူးထူး အပြားပြား ရှုသနည်း။ ဝိလောကေဘိ၊ အထူးထူး အပြားပြား ကြည့်သနည်း။ (ပေ)။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော၊ ဥပ္ပုဇ္ဇိတော၊ ၍။ ပတရတိ၊ အပြားအားဖြင့် ကူး သနည်း။ (ပေ)။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ၊ ပတိဂါဓပုတ္တော၊ ထောက်တည်ရာသို့
ရောက်သည်။ ဟောတိ။ (ပေ)။

ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ၊ တိဏ္ဏော၊ ကူးမြောက်ပြီးသည်။ ပါရဂုံတော၊
တဘက်ကမ်းသို့ ရောက်သည်။ ဟောတိ။ နည်း။ ဗြာဟ္မဏော၊ မကောင်းမှု
တို့ကို မျှော့ပြီးသည်။ (ဟုတွာ။) ထလေ၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်း၌။
တိဋ္ဌတိ။ နည်း။ (ပေ)။ [ဥတတောတာဂဝိမုတ္တ စသည်ကို ဧကကနိဇ္ဇေသ
ပုဒ်ရေ(၂၄)စသည်၌ ပေးခဲ့ပြီ။]

သတ္တကနိဇ္ဇေသော (နိဋ္ဌိတော။)

၈-အဋ္ဌကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၂၀၇။ တတ္ထ၊ ထို ဥဇ္ဇေသ၌ ဇဟာတော်မူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။
စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂသမဂီနော၊ မဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်
တို့သည်၎င်း။ စတ္တာရော၊ ဖလသမဂီနော၊ တို့သည်၎င်း။ ကတမေ၊ တို့နည်း။
သောတာပန္နော၊ သောတာပန်၎င်း။ (ပေ) အရဟတ္တဖလသစ္စိကိရိယာယ၊
ငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း တည်း။ စတ္တာရော၊ မဂ္ဂသမဂီနော၊
တို့သည်။ ဣမေ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ စတ္တာရော၊ ဖလသမဂီနော၊ တို့သည်။
ဣမေ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့တည်း။

အဋ္ဌကနိဇ္ဇေသော (နိဋ္ဌိတော။)

၉-နဝကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၂၀၈။ [ဤပုဒ်တို့ကို ဧကကနိဇ္ဇေသ၊ ပုဒ်ရေ (၂၂) စသည်တို့၌ အနက်
ပေးခဲ့ပြီ။]

နဝကနိဇ္ဇေသော (နိဋ္ဌိတော။)

၁၀-ဒသကပုဂ္ဂလပညတ္တိ

၂၀၉။ ပဉ္စနံ၊ ၅-ပါးကုန်သော။ ကတမေသံ၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။
ဣမေ ဤ ကာမဘုံ၌၊ နိဋ္ဌာ၊ ပြီးဆုံးခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ နည်း။)
[သတ္တကုတ္တုပရမစသော ပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဧကကနိဇ္ဇေသ၊ ပုဒ်ရေ
(၃၁)စသည်၌ ပြခဲ့ပြီ။] သတ္တကုတ္တုပရမဿ၊ သတ္တကုတ္တုပရမပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။
(ပေ) ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ၌ပင်။ အရဟာ၊ ရဟန္တာ

သည်။ (ဟောတိ၊ တဿ)။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ပဉ္စန္ဒံ၊ ဣမေသံ၊ တို့၏။ ဣဓ နိဋ္ဌာ (ဟောတိ)။

ပဉ္စန္ဒံ၊ ကတမေသံ၊ တို့၏။ ဣဓ၊ ဤ ကာမာဝစရအတ္တဘောဉ္စ။ ဝါ၊ ကိ။ ဝိဟာယ၊ စွန့်၍။ နိဋ္ဌာ၊ သည်။ (ဟောတိ၊ နည်း။) အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိဿ၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ (ပေ) ဥဒ္ဓိသောတဿ၊ ဥဒ္ဓိသောတဖြစ်သော။ အကနိဋ္ဌဂါမိနော၊ အကနိဋ္ဌဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ပဉ္စန္ဒံ ဣမေသံ ဣဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌာ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ ဣတ္ထာဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်။ ပုဂ္ဂလာနံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ ပုဂ္ဂလ ပညတ်သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ပုဂ္ဂလပညတ် အပြီးတည်း။

ဒသကနိဋ္ဌေသော (နိဋ္ဌိတော။)

ပုဂ္ဂလပညတ္တိပုဂ္ဂရဏံ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်းသည်။ နိဋ္ဌိတံ၊ ပြီးပြီ။

ပဉ္စပကြိမ် အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

ဓာတုကထာ-ပုဂ္ဂလပညတ္တိ အဋ္ဌကထာ

ဘာသာဋီကာနှင့်

ဓာတုကထာ-ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ပါဠိတော်-မူလဋီကာ နိဿယ

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ် အညွှန်း

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
[က]		[ဂ-ဃ]	
ကတညူဘ ကတဝေဒီပုဂ္ဂိုလ်	၅၁၅	ဂဟပတိမဟာသာလ=အရပ်	
ကတညူပုဂ္ဂိုလ်	၅၁၄	သား သဋ္ဌေး	၂၄၇
ကတဝေဒီပုဂ္ဂိုလ်	၁၇၅	ဂိလာနကို ပြုစုအပ်ပုံ	၁၉၂
ကဏှသုက္ကသပွင့်ဘဂ	၂၀၃	ဂေါစရသီသ	၁၂၆
ကမ္ဘာပျက်ခြင်း	၁၂၉	ဂေါတ္ထ	၄၈၅
ကသမ္မုဇာတော	၁၈၇	ဂေါတြတ္ထ	၁၁၈
ကာဏော	၂၄၃	ဆောသပမာဏ	
ကာမာဝစရပညတ်မည်ပုံ	၉၄	ပုဂ္ဂိုလ်	၂၅၀-၃၊ ၆၀၈
ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်	၁၄၀-၁၄၉	[စ]	
ကိဉ္ဇက္ခ	၁၉၅	စက်ဝါရ	၂၇၉
ကိဉ္ဇိက္ခ	၁၉၅	စတုတ္ထနယ—	
ကုဏီ	၂၄၃	ရူပက္ခန္ဓာစသည်မဟောပုံ	၃၈၉
ကောလံကောလပုဂ္ဂိုလ်	၁၅၃	ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ	၅၄၅
ကံအာကာရ၊ သိန္နစိဝ၊ အရ		ဓာတုကထာအိမ်မြှောင်	
မကဲ့ချေ-အဓိပ္ပာယ်	၅၂၂	ကဗျာ	၅၄၅
ကြွက် ၄-မျိုး	၂၃၅၊ ၅၉၉	အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	၅၄၄
[ခ၊ ဂ၊ ဃ]		ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက်	၅၄၄
ခဉ္ဇော	၂၄၃	စမ္မကာရ=ဖိနပ်ချုပ်သူ	၂၄၂
ခတ္တိယ မဟာသာလ=မင်း			
သဋ္ဌေး	၂၄၇		

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[၈၁ ဆ]

စုဒ္ဓသမနယ—
ဆောင်ပုဒ် အကောက်
လင်္ကာ ၅၆၀
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၆၀
ဥဒ္ဓါန်းစဉ် ဂါထာအနက် ၅၅၃
စေတနာတဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် ၁၁၃၊ ၄၈၄
စေတောဝိမုတ္တိ ၂၆၂

ဆဋ္ဌနယ—
ဆောင်ပုဒ် အကောက်
လင်္ကာ ၅၄၉
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်
ကဗျာ ၅၅၁
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၄၉
ဥဒ္ဓါန်းစဉ် ဂါထာအနက် ၅၅၂
၅၄၈
ဆဋ္ဌဘိညပုဂ္ဂိုလ် ၁၃၃

[၉]

ဇာတိ—
သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်
ရပုံ ၃၄၁
နာမ်ဇာတိ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
နှင့်တူပုံ ၃၄၀
အာယတန၊ ဓာတ် ၁-ပါးစီ
ရေတွက်ရပုံ ၃၄၁
ဓူပက္ခန္ဓာနှင့် တူပုံ ၃၄၀
အရကောက် ပရမတ္ထမရပုံ ၃၃၉
ဇာယမာနာဒိ-မ္မ အာဒိ-အရ ၃၃၉
ဇီဝိတသမသီသီပုဂ္ဂိုလ် ၁၂၇၊ ၁၂၈
ဇာတိဇာတိပရာယဏ
ပုဂ္ဂိုလ် ၁၇၈၊ ၂၄၆၊ ၆၀၆

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[၈၂ ဌ]

ဈာန် ၄၇၄
ဌိတကပ္ပိပုဂ္ဂိုလ် ၁၃၀
ဌာချူပစာရ ၂၇၀

[၈]

တတိယနယ—
ဆောင်ပုဒ် အကောက်
လင်္ကာ ၅၄၃
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်
ကဗျာ ၅၄၃
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၄၃
ဥဒ္ဓါန်းစဉ် ဂါထာအနက် ၅၄၂
တတိယနယ၌ ဝေဒနာဒိက္ခ-
န္တတ္ထယ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊
နိဗ္ဗာန်တို့ကို မဟောပုံ ၃၈၀-၁
တဗ္ဗာဟုလူနည်း ၄၅၇
တမပရာယဏပုဂ္ဂိုလ် ၂၄၁
တမပုဂ္ဂိုလ် ၂၄၁၊ ၅၁၅
တမောဇောတိပရာယဏ
ပုဂ္ဂိုလ် ၁၇၈၊ ၂၄၄
တမောတမပရာယဏပုဂ္ဂိုလ် ၆၀၅
တသ္မာနောင်၊ ဟိတ်နှင့်ဆောင်၊
ထူအောင်အနက်ကြီး-
အဓိပ္ပါယ် ၃၅၉
တိကေ တယော ပါဠိသစ် ၄၃၈
တိတ္ထော ၅၁၆

တေရသမနယ—
ဆောင်ပုဒ် အကောက်
လင်္ကာ ၅၆၀
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်
ကဗျာ ၅၅၉

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[၀၁]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၅၉
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက် ၅၅၃
ထေရ်ဗုဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ် ၁၃၃
ထေရ်ပုဂ္ဂိုလ်=သီတင်းလတ် ၂၁၃

[၀၂]

ဒသမနယ—

ဆောင်ပုဒ် အကောက်
လင်္ကာ ၅၅၇
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်

ကဗျာ ၅၅၇
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၅၇
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက် ၅၅၇
ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ် ၁၄၁၊ ၄၉၉

ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ဝိပဿနာ ၁၄၅
ဒုကတိကတို့၌ သမုဒယသစ္စာ၏
အခြားမဲ့၌ မဂ္ဂသစ္စာကို
ဟောရပုံ ၃၃၇

ဒုကမူလီသွင်ရပုံ ၃၃၅

ဒုက္ခသစ္စာသည်တို့နှင့် ဝိပ-
ယုတ်ဖြစ်သော တဏှ-
မရှိပုံ ၄၄၃

ဒုတ္တပ္ပယပုဂ္ဂိုလ် ၁၇၀

ဒုတိယနယ—

ဆောင်ပုဒ် အကောက်
လင်္ကာ ၅၄၁

ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်
ကဗျာ ၅၄၂

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၄၁
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက် ၅၄၁

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[၀၃]

ဒုတိယနယ၌—
စက္ခာယတနေန စသည်
ကတ္တာပုဒ်များ ထည့်
သင့် မထည့်သင့် ၃၄၄၊ ၉

ဒုက္ခသစ္စာကို မဟောပုံ ၃၆၄
ငှမုဒယသစ္စာစသည်၊ သုခိန္ဒြေ
စသည်တို့ကို မဟောပုံ ၃၆၃

ဥပ္ပညပုဂ္ဂိုလ် ၄၀၆

ဒေသနာ၏ အစ-အလယ်-
အဆုံး ၂၀၅

ဒွါဇသမ နယ၌—

ဆောင်ပုဒ် အကောက်
လင်္ကာ ၅၆၀

အကျဉ်းဆောင်ပုံ ၅၅၀
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက် ၅၅၃

ဒွန်၏နောက်၌၊ ယှဉ်သော
ပိုင်း၊ ယှဉ်လိုက် ပုဒ်တိုင်း
သာ-အဓိပ္ပာယ် ၃၁၉

[၀၄]

ဓမ္မပ္ပမဏပုဂ္ဂိုလ် ၂၅၁၊ ၆၀၀

ဓမ္မာနုသာရီပုဂ္ဂိုလ် ၁၄၉

ဓာတုကထာကျမ်း ၂၂၉၀

ဓာတုအရ ၂

နယ ၂၉၄

နယမာတိကာ ၆၊ ၂၉၅

နယမုခမာတိကာ ၁၀

နယအဓိပ္ပာယ် ၅

နဝတ္တဗ္ဗတရား ၄၁၁

နဝပုဂ္ဂိုလ်=ရဟန်းငယ် ၂၁၂

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[န၊ ပ]

နဝမနယ—	
ဆောင်ပုဒ် အကောက်	
လင်္ကာ	၅၅၆
ဓာတုကထာ အိမ်မြောင်	
ကဗျာ	၅၅၆
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	၅၅၆
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက်	၅၅၅
နာမက္ခန္ဓာတို့၌ ဖြစ်ခြင်း, ရင့်	
ခြင်း, ပျက်ခြင်းတို့ ရှိနေ	
ကြပုံ	၃၄၀
နာမ်ဇာတိ သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့်	
သဘောတူပုံ	၃၄၀
နာမ်တရုဓမ္မာ ဥပါဒ်, ဋီ, တင်	
ရှိသင့်ပုံ	၃၄၁
နေယျပုဂ္ဂိုလ်	၂၂၉
နေသာဒ=မုဆိုးတံငါ	၂၄၂
နိဗ္ဗာန် သုခုမရူပဂတိက	
မေဝ အဓိပ္ပာယ်	၇၀၂၄၅
နိဗ္ဗာန် သုခုမရုပ်နှင့်တူပုံ	၇၀၂၄၅
နွားလား ၄-မျိုး	၂၃၀၂၆၀၁
ပကရဏ	၀
ပကိဏ္ဍက မာတိကာ	၃၀၀
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ	၁၃၅
ပဉ္စပကရဏ	၀
ပဉ္စပကြိုက်	၀
ပဉ္စမနယ—	
ဆောင်ပုဒ် အကောက်	
လင်္ကာ	၅၅၇
ဓာတုကထာ အိမ်မြောင်	
ကဗျာ	၅၄၀

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[၀]

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	၅၄၇
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက်	၅၄၆
ပဉ္စမနယ၌ ပြဿနာ ၃၄-ခု	
သို့ ၃၅-ခုရှိပုံ	၄၀
ပညတ္တိ	၀၁
ပညတ္တိဝစနတ္ထ	၄၅၉
ပညတ် ၆-မျိုး	၀၂၉၃
ပညတ် အဓိပ္ပာယ်	၄၅၀
ပညာပနာကာရ	၄၆၁
ပညာပိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်	၁၄၀
ပညာဝါဟိပုဂ္ဂိုလ်	၁၄၇
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အင်္ဂါ ၁၂-	
ပါးသာ ရှိပုံ	၂၆၇
ပဌမနယ, ဆဋ္ဌနယ ဥဒ္ဓေသ	
တို့ကို အနက်ပေးပုံ	၃၁၂
ပဌမနယနှင့် ဒုတိယနယတို့	
ထူးပုံတမျိုး	၃၆၂
ပတိတ္တိယတိ	၁၉၀
ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်	၂၂၆
ပရာဝရယောဂေစ-သုတ်	
အဓိပ္ပာယ်	၅၀၇
ပရိတ္တာရမ္မဏ စိတ္တုပ္ပါဒ်	၆၂
ပလိဗောဓသီသ	၁၂၅
ပဝတ္ထသီသ	၁၂၆
ပုတ္တုသ=ပန်းမှိုက်သွန်	၂၄၂
ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	၀၀
ပညာပလ္လပတိပုဂ္ဂိုလ်	၆၀၅
ပုဗ္ဗကာရီပုဂ္ဂိုလ်	၁၇၅၅၀၄
ပုနဒေဝ-အရကောက်	၃၇၇
ပြဿနာ ၃၅-ပါး	၃၆၆

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[ဝ]

ဖောစသည်တို့ကိုသာ ဥဒ္ဓေသ
အဖြစ် ဟောရပုံ ၃၂၀

ဖောစသည် တို့၌ ခန္ဓာချင်း
မတူပုံ ၂၅

ဖောသတ္တက ရာသီ၌—
-စိတ္တေကဂ္ဂတာကို ဟော
တော်မမူရကြောင်း ၃၂၃

ဤ ၇-ပါး တို့ကိုသာ
ဟောတော်မူရပုံ ၃၂၂

ဖာတိ ၂၀၂

[ဟ၊ ဆ]

မာဟိရမာတိကာ ၁၂

ဗျာသင်္ဂ ၄၈၁

ပြေဟစရိယ ၂၀၆

ဘယူပရတပုဂ္ဂိုလ် ၁၂၀

ဘဝင်ပညာ ၄၈၆

ဘာဏကပုဂ္ဂိုလ် ၄၆၉

ဘာဝနပုံ ၄၉၈

ဘာဝပမာန ၃၃၃

ဘုရားရှင်ဟော တရားနှင့်
ဘုရင်ပေးရာထူး နှိုင်းယှဉ်
ချက် ၁၈၃

[မ]

မတ္တသဒ္ဓါ ၈၄

မနေန ယုတ္တာ-၌ မန-အရ ၄၃၉

မဟာပယောဂ ၁၂၉

မာရ် ၅-ပါးပယ်ပုံ ၂၈၇

မုတ္တပုဂ္ဂိုဘာဝပုဂ္ဂိုလ် ၂၃၀

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[ဓ]

မူလ ၄-နယမှ ၁၄-နယ
ဖြစ်ပုံ ၃၀၂

မောဏ်ပုစ္ဆက ၄၅၂

မောဏပုစ္ဆာ ၆၆

မိုး ၄-မျိုး ၂၃၂၊ ၅၉၈

မြစ်ကူးကုန်သည် ၇-ယောက် ၂၈၃

မြေ ၄-မျိုး ၂၃၉၊ ၆၀၂

[ယ၊ ရ]

ယုတ္တမုတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ် ၂၃၀

ဘောဘုယျနည်း ၂၊ ၂၉၁

ရတကာရ=ရထားလုပ်သူ ၂၄၂

ရဟန်းငယ် ၂၁၅

ရုပ် နိဗ္ဗာန်တို့ ဝိပယုတ်ကို
ဟောတော်မမူ ၃၀၅

ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာကို
ရေတုက်ရာ၌ ရူပက္ခန္ဓာ
အရကောက် ၃၅၀-၃၇၆

ရူပက္ခန္ဓာဘာဝေန-မှ ဘာဝ
အရ ၃၃၂

ရူပက္ခန္ဓေန (ပေ) သမ္ပယုတ္တော
တိနတ္ထိ-ဟု ဟောတော်
မူကြောင်း ၄၄၀

ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတန်-၌ မှတ်ဖွယ် ၂၅၂

ရူပပမာဏပုဂ္ဂိုလ် ၂၅၂၊ ၆၀၇

ရူပဘဝနှင့်ဝိပယုတ်ဖြစ်သော
တရား ၄၀၉

ရေအိုင် ၄-မျိုး ၂၃၇၊ ၆၀၁

ရောဂသမသိသီပုဂ္ဂိုလ် ၁၂၅

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[၅၂]

ထေဂါ-
 တိကပုပ္ဖကဇ ထေဂါ
 (အဖျား)
 ထုလ္လ ကစ္ဆ၊ ထေဂါ
 (ဝဲကြီးနာ)
 ဝမထုထေဂါ (ပျိုအန်)
 လက္ခဏမာတိကာ (ဆောင်
 ပုဒ်) ၁၁
 လက္ခဏာဟာရနည်း ၄၀၀
 လဒ္ဒဂုံဇာဝါကျ ၃၈၉
 လူခပမာဏပုဂ္ဂိုလ် ၂၅၁၊ ၆၀၈

[၀]

ဝတ္တိဘေဒအပြစ် ၄၈၀
 ဝါသဓုရ ၂၃၃
 ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါ-သဒ္ဓါ ၁၂၃
 ဝိဇ္ဇမာနစသော ပညတ် ၆-
 ပါး၏ လက္ခဏာ ၄၆၅
 ဝိညာဏ် အရကောက် ၃၃၈
 ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်နိုင်သောတရား
 များ ၃၀၆
 ဝိပဉ္စိတည ၂၂၈
 ဝိပါကဓမ္မနှင့်ဝိညာဏ်ပုဒ်တို့
 အရ မတူပုံ ၃၃၈
 ဝိပ္ပယုတ်လည်း ဖြစ်ကြသော
 ပုဒ်
 ဝ-ားများ ၄၃၅
 ဝိမောက္ခ ၄၇၄
 ဝိမောက္ခ အရ ၁၀၂
 ဝိသဒ္ဓိသုပမာ ၃၈၇
 ဝေဒိယန္တော, ဝေဒယန္တော
 ပုဒ်ပြီးပုံ ၁၇၆

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[၀]

ဝေထော-နီးရွှေသမား ၂၄၂
 ဝေါစရိတာ ၁၄၃
 ဝေါဒိန္ဒာ ၁၄၃

[သ]

သံဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ဝိပဿနာ ၁၄၅
 သဘာဝပညတ် ၄၅၄
 သမသိသီ ၁၂၄
 သကဒါဂါမိ ၁၅၈
 သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်
 ကေဗီဇိသောတာပန်တို့
 အထူး ၁၅၉
 သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်အပြား ၁၅၉
 သင်္ကံသရသမာစာရ
 အဓိပ္ပာယ် ၁၈၄
 သင်္ခါရသံသ ၁၂၆
 သင်္ဂဟ ၄-ပါး ၁၃
 သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တေန
 စသည်တို့မှ နာဝိဘတ်
 အနက်များ ၃၁၇
 သဏ္ဍာနပညတ် ၄၆၉
 သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ ၃၁၃
 သတ္တမနယ-
 ဆောင်ပုဒ် အကောက်
 လကာ ၅၅၂
 ဓာတုကထာအိမ်မြောက်
 ကဗျာ ၅၅၃
 ကကျဉ်းဆောင်ပုဒ် ၅၅၂
 ဥဒ္ဓါန်းစဉ် ဂါထာ
 အနက် ၆၄၊ ၅၅၂

အကြောင်းအရာ ဝါမျက်နှာ

[သ]

သတ္တမနယဉ် အဝိတက္ကဝိစာရ
 တရားတို့ကိုယူတော်မမူပုံ ၄၃၆
 သတ္တက္ခတ္တပရမ ၁၅၀
 သတ်ပဋ္ဌာနကို ခွဲ-မခွဲ ဟောတော်
 မူခြင်း ၂၉၈
 သစ်ပင် ၄-မျိုး ၆၀၇
 သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ် ၁၄၇
 သဒ္ဓါဝါဟီပုဂ္ဂိုလ် ၁၄၇
 သန္တာန ပညတ် ၄၅၄
 သန္တာန် ကာလမတူသော်လည်း
 သမ္ပယုတ်ဖြစ်ပုံ ၅၄
 သန္တာန်ဘုံဇာတ်ကွဲလျှင်
 ဝိပွယုတ်ဖြစ်ပုံ ၅၃
 သဗ္ဗသာဓာရဏကို ဟောတော်
 မူရာ၌ ဇီဝိတကို ဟောတော်
 မမူကြောင်း ၃၂၅
 သဘာဂဖြစ်ပုံ ၃၃၃
 သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် ၁၈၅၊ ၄၃၈
 သမသမော ၂၆၇
 သမုစ္ဆေဒ=စုဒ္ဓသမ ၄၅၀
 သမုဒယသစ္စာ၏အခြားမဲ့၌ မဂ္ဂ
 သစ္စာကို ဟောတော်မူပုံ ၂၃
 သမူဟပညတ် ၄၅၄
 သမ္ပယောဂ၊ ဝိပွယောဂ ၂-မျိုး
 မရှိသော တရား ၄၁၁
 သမ္မောဓိပရာယဏ ၁၅၂
 သမ္ပန်တည့်နည်း ၅၀၈
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ၁၃၅
 သရက်သီး ၄-မျိုး ၂၃၆၊ ၆၀၀
 သသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ် ၅၀၈
 သာသနယောဂ=သဟာဓိယောဂ ၃၁၅

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[သ]

သာသကံ သမာစာရ
 အဓိပ္ပါယ် ၁၈၅
 သာသနာ၏ အစ, အလယ်,
 အဆုံး ၂၀၅
 သီတိဘူတော ၂၅၈
 သီတင်းလတ်ပုဂ္ဂိုလ် ၂၁၃
 သုတပ္ပယပုဂ္ဂိုလ် ၁၇၉
 သုယိတော ပုန်ငြိုးပုံ ၁၈၂
 သူငယ်ချင်း ၂၂၁
 သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၁၃၂
 သောတာပတ္တိ မဂ် ဖိုလ်
 ဖြစ်စဉ် ၁၃၀
 သောတာပတ္တိမဂ်ကံ ပစ္စ-
 ဝေက္ခဏာ ဉာဏ်အား
 ကျေးဇူးပြုပုံ ၅၀၄
 သောတာပန္န ၅၀၂
 သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်အား
 အန္တရာယ် မဖြစ်စေနိုင်
 သောအခါ ၁၃၁
 သောတာပန် ၃-မျိုး ၁၅၅
 သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် ၂၄-
 ယောက် ၁၅၇

[အ]

အကြောင်းမစုံ၊ လောင်း
 ပြန်တုံ၊ မှတ်ကုန်ဟိတ်
 ကူတည်း-အဓိပ္ပါယ် ၃၈၃
 အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိသော ဝိရိယ ၂၈၉
 အဇ္ဈတ္တ ၅၁၄
 အညတ္တပေါဟနနည်း ၂၈၈

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[အ]

အညေထေသော၊ ပုဂံနှစ်ဖြာ၏၊	
(ပေ)အပါစါန် ဖြစ်မြဲ-	
နိယံ မမြဲပုံ	၄၄၄
အဋ္ဌမနယ-	
ဆောင်ပုဒ် အကောက်	
လင်္ကာ	၅၅၄
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်	
ကဗျာ	၅၅၅
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	၅၅၄
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက်	၅၅၃
အတိရေကပဏ္ဍာသဖြစ်ပုံ	၁၀၃
အတိသယနည်း	၂၉၀
အတ္ထေကဒေသ သဘာဂ	
အရကောက်	၃၀၃
အတ္တန္တပပုဂ္ဂိုလ်	၂၅၅
အတ္တဟိတ စသော ပုဂ္ဂိုလ်	
၄-ယောက်	၂၅၄
အတ္တသိဒ္ဓိနည်း	၃၀၉
အဓိမောက္ခကို ခေါင်းစဉ်	
မာတိကာ၌ ပြုရပုံ	၃၂၁
အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယ် ၃-မျိုး	၁၆၂
အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ် ၄၀-	
ယောက်	၁၆၀၊ ၅
အနာဂါမ်နှင့်သုဒ္ဓါဝါသတုံ	၂၀၄
အနိဒ္ဓဿန အပုဂ္ဂိုဗတဏှား	၃၉၀
အနိယမဝါကျထုံးစံ	၄၃
အနုရက္ခဏာတဗ္ဗ	၁၁၄
အနုရက္ခဏာတဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်	၄၀၅
အနက်ပေးခက်သောပုဒ်များ-	
အကာရဏဝစ္ဆလော	၅၁၄
အဂ္ဂဋ္ဌ	၁၃၉

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[အ]

အနက်ပေးခက်သောပုဒ်များ-	
အတ္တန္တပေါ	၆၀၉
အတိမုတ္တကဝသိကပါဠိ-	
လှာနိ	၂၂၇
အတိမုတ္တကာနိ	၁၉၆
အဓိပညာဓမ္မဝိပဿ-	
နာယ	၆၁၂
အဓိမုစ္စိတာ	၆၁၄
အဓိမုတ္တမေ	၁၀၂
အဓိမောက္ခသိသံ	၁၂၅
အဓိဝါသေတိ	၂၇၃
အနန္တဝိစ္စ	၆၀၃
အနဝသိတ္တသုခံ	၂၆၀
အနုရက္ခဏာတဗ္ဗော	၅၆၀
အနုသောတဂါမိ	၆၁၂
အနုသောတဂါမိ	၆၁၂
အဗ္ဗောကာသိကာ	၆၁၉
အာတဗ္ဗာဂမနော	၅၆၉
အရက္ခပမစိတ္တော	၅၀၅
အဝဇာနာတိ	၆၁၄
အဝယသတိ	၂၇၅
အဝီကိတ္တသုခံ	၂၆၀
အဝိက္ခေပသိသံ	၁၂၆
အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယ်	၅၇၅
အာဂါဠေန	၅၀၀
အာဓေယျမုခေါ	၆၁၄
အာရညိကာ	၆၁၉
အာရမ္မဇာ	၆၀၄
အာသံသော	၅၆၂
အာသိတိကော	၉၂

အကြောင်းအရာ ဘာမျက်နှာ

[အ]

အနက်ပေးစက်သော ပုဒ်များ—

ဣတ္ထရပေမော	၆၁၅
ဣတ္ထရသဒ္ဓါ	၆၁၅
ဣတ္ထရတတ္ထိ	၆၁၅
ဣတ္ထရပ္ပသာဓဒါ	၆၁၅
ဥက္ကဋ္ဌိတညူ	၁၉၃
ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓိ	၂၇၃
ဥဏ္ဍတာ	၉၂
ဥဒ္ဓိသောတော	၅၇၆
ဥဒ္ဓါမာယနဘာဝဂါ	၂၀၀
ဥပနာယီ	၅၆၂
ဥပရိဋ္ဌိမံ	၅၇၅
ဥသဘဂါမီ	၉၁
ဥသ္မာရဏဥပဉာ	၆၁၅
ဥပဟသတိ	၆၁၇
ဧကမိဇီ	၅၇၄
ဧကသနိကာ	၆၁၀
ဧကိဘဝတိ	၂၁၀
ဩရဋ္ဌိကော	၆၀၉
ဩရဋ္ဌာဂိယာနံ	၁၇၀
ကက္ခဋ္ဌတာ	၉၂
ကသမ္မုဇာတော	၅၀၁
ကဏ္ဍုဝမာနော	၂၅၇
ကဗရာ	၂၅၇
ကာယသက္ခိ	၅၇၂
ကာလကိရိယံ	၅၇၅
ကာလေန ကာလံ	၅၆၆
ကိလေသသိသ	၁၂၆
ကုရုရကမ္မဇန္တာ	၆၀၉
ကိရိဋ္ဌိ	၉၀
ကောလံကောလော	၅၇၄

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[အ]

အနက်ပေးစက်သော ပုဒ်များ—

ခတ္ထိယာဘိသေကေန	၂၅၇
ခလုပစ္ဆာတတ္ထိကာ	၆၁၀
ခရာဇိနံ	၆၀၉
ခုရာဇိနံ	၆၀၉
ဂေါစရသိသံ	၁၂၆
စာပလ္လေန	၂၁၅
စိတ္တိကာရံ	၂၇၀
စေတနာဘဗ္ဗော	၅၆၀
စေတောဝိမုတ္တိံ	၂၆၂၊ ၆၁၃
စေတောသပထသ	၆၁၂
ဌိတကပ္ပိ	၅၇၀
တဒဂံပ္ပဟာနံ	၁၇၇
တိဂဇ္ဇာယ	၁၃၀
တေစိဝရိကာ	၆၁၉
ဒဗ္ဗာ	၆၁၀
ဒဿနသိသံ	၁၂၃
ဒုဿိလျန	၂၂၄
ဇေဂ္ဂဉ္ဇေဝ	၆၁၅
ဓညသကဋ္ဌိ	၉၁
ဓမ္မနီအဟိ	၂၁၀
နာဂရိကံစောက္ခ	၁၁၀
နာဂုလိကော	၉၂
နိရာဇကော	၁၂၂
နေယဒါ	၁၉၂
နေသဇ္ဇိကော	၆၀၉
ပိသုက္ကုလိကာ	၆၀
ပပ္ပဟသိသံ	၁၂၅
ပညာပုမုတ္တိံ	၆၂
ပဋိကိဝဇ္ဇာ	၂၅၆
ပဋိသောတဂါမီ	၆၁၂

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[အ]

အနက်ပေးခက်သော ပုဒ်များ—

ပတရတိ	၆၂၀
ပတိဂါဗေဇ္ဇော	၆၂၁
ပဒပရမဿ	၁၉၄
ပပဋိကာ	၁၆၆၊ ၂၁၉
ပရန္တပေါ	၆၀၉
ပရာမာသသိသံ	၁၂၅
ပရိဏတံ	၆၀၇
ပလိဗောဓေသိသံ	၁၂၅
ပဝတ္တသိသံ	၁၂၆
ပဝတ္တိနိ	၂၁၇
ပိဏ္ဍပါတိကာ	၆၁၇
ပိယဂုံဂုဟာ	၉၁
ပူဇေ	၁၉၇
ပေဿာ	၆၁၁
ပေါတ္ထကူပမာ	၅၀၉
ဗန္ဓနာဂါရိကော	၂၅၇၊ ၆၀၉
ဗရိဟိသတ္တာယ	၆၁၀
ဗာရိနာ	၁၉၃
ဘဝေ-သမ္ဘဝေ	၁၇၀
မဏိကဋကံ	၉၁
မမ္မစ္ဆေဒကေန	၂၁၀
မာဂဝိကော	၆၀၉
မုတ္တပုဋိဘာနော	၅၉၇
ယထာသန္တတိကာ	၆၁၉
ယုတ္တပယုတ္တကာလေန	၂၃၉
ယုတ္တပုဋိဘာနော	၅၉၇
ယူသံ	၁၉၉
ယောဓာဗီဇေ	၆၁၅
ရဇဂ္ဂညောင်	၆၁၅
ရုက္ခမူလိကာ	၆၁၆

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[အ]

အနက်ပေးခက်သော ပုဒ်များ—

ရူပသဟဂတာနံ	၁၀၇
လုဇ္ဈေ	၆၀၉
ဝစ္ဆတရိသု	၂၅၀
ဝဇီရကဋကံ	၉၁
ဝသိကာနိ	၁၉၆
ဝိက္ခမ္ဘနုပ္ပဟာနံ	၁၇၃
ဝိက္ခေပသိသံ	၁၂၅
ဝိဇ္ဇန္တရိကာယ	၂၀၁
ဝိဇီတသင်္ဂါမော	၆၁၉
ဝိတက္ကမာဋကေ	၁၀၀
ဝိပဋိတညူ	၁၉၃
ဝေါစရိတာ	၅၇၃
ဝေါပဒိဋ္ဌာ	၅၇၃
သံကိလေသသိသံ	၁၂၅
သံဝဇ္ဇနာရိ	၁၉၇
သင်္ခါရသိသံ	၁၂၆
သဒ္ဓါဝါဟိ	၅၇၃
သန္တာဂါရံ	၂၅၇၊ ၆၀၉
သဗ္ဗေန သဗ္ဗိ	၅၁၃
သမဏ ပဒုမော	၆၁၃
သမဏ ပုဏ္ဏရိကော	၂၆၄၊ ၆၁၃
သမဏ ပဒုမော	၂၆၃
သမဏ မစလော	၂၆၃၊ ၆၁၃
သမဏသုခမာလော	၂၆၄၊ ၆၁၃
သမယေန သမယံ	၅၆၆
သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ	၁၇၃
သမ္ပောဒတီ	၂၁၀
သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ	၅၇၆
သာကုဏိကော	၆၀၉
သာဗီရိ	၂၅၆

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[အ]

အနက်ပေးခက်သော ပုဒ်များ—

သာဏဝါကသာဓုကော	၂၄၂
သာဝက ပါရမီ	၆၂၀
သုကုမာဏေ	၁၉၇
သုကရိကော	၆၀၉
သေတပစ္စာမဒါ	၁၉၆
သေရိသင်္ဂ	၈၉
သောရတော	၂၃၈
သောသနိကာ	၆၁၉
ဟရိတုပလိတ္တာယ	၆၁၀

[အ]

အပိသဒ္ဓါ ဂရဟာသမုစ္ဆည်း	
ဖြစ်ပုံ	၃၉၁
အပိသဒ္ဓါ သမ္မာဝနာဖြစ်ပုံ	၄၀၈
အဘိညေယျတရား	၃၂၉
အဗ္ဗန္တရမာတိကာ	၈၂၉၈
အဗ္ဗန္တရမာတိကာ ဆောင်ပုဒ်	၈
အဗျာကတ ဟုဏ်းတို့ကို တတိယ	
နယဉ္စိ မယူအပ်ကြောင်း	၃၈၂
အဘိညာတ တရား	၃၂၉
အဘေဇူပစာရနည်း	၁၂၃၉၆၆
အရိယပုန် ပုဒ်ပြီးပုံ	၁၃၁
အရိယပုဂ္ဂိုလ် ၇-ပါး	၁၅၀
အရုက္ခပမစိတ္တ	၁၉၈
အဝတ္ထာပီသေသပညတ်	၄၅၄
အဝိဇ္ဇာ ဧကသေသ်ဖြစ်ပုံ	၃၃၇

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[အ]

အဝိတက္ကအဝိစာရတရားတို့၌	
ဝိပုယုတ်ရှိပုံ	၄၄၇
အဝိတက္က အဝိစာရမတ္တတရား	၆၀
အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်း	၃၀၉၊ ၄၀၈
အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယပိပုဂ္ဂိုလ်	၅၀၁
အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ်	
အနက် ၂-နည်း	၅၀
အသညီဘဝ၌ ရူပါယတနကို	
ထုတ်အောင်ရခြင်း	၂၆
အသမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်	၁၀၅
အသေကွပုဂ္ဂိုလ်	၁၃၂

[အ]

အာဂနိယမည့်ပုံ	၁၄၄
အာဒိကလျာဏ်	၂၀၄
အာဒိဗြဟ္မစရိယက သိက္ခာပုဒ်	၂၂၀
အာဇေယျမုခေါ	၂၇၈
အာမိသ	၁၉၅
အာရမ္မဏ် အနက်များ	၂၆၄
အာရောဟံ	၆၀၇
အာဝုတ္တိနည်း	၃၁၃

[အ]

ဣရိယာပထသီသီပုဂ္ဂိုလ်	၁၂၄
ဥစ္ဆါဒိတည	၂၂၈
ဥစ္ဆိပ်ည	၂၀၇
ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝီ	၅၄၈
ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝီပုဂ္ဂိုလ်	၆၀၄
ဥဒ္ဓါန်းဂါထာ အဓိပ္ပာယ်	၃၁

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[ဥ]

ဥဒ္ဓါန်းအဓိပ္ပါယ် ၄၈၅

ဥဒ္ဓေသနှင့် နိဒ္ဓေသ တရားချင်း

တူကြပုံ ၃၄၂

ဥပါဒါ၊ သန္တတိ ပညတ်တို့

နာမည်တပ်ရပုံ ၄၆၇

ဥပနိဓာ၊ ဥပနိက္ခိတ္တ ပညတ်

နာမည်တပ်ရပုံ ၄၆၇

ဥပါဒါယ ပညတ် ၄၅၄

ဥပ္ပါဒိဓမ္မများ ဥပ္ပန္နကောဋ္ဌာသန္တ

ပါဝင်ပုံ ၆၂

ဥတကောဘာဂဝိမုတ္တ

ပုဂ္ဂိုလ် ၁၃၆၊ ၁၇၈၊ ၄၉၃

[ဇ]

ကောဓသမုနယ—

ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ ၅၆၀

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

[ဈ]

ဓာတုကထာအိမ်မြှောင်

ကံဗျာ ၅၅၈

ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက် ၅၅၇

ကေဒေသဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် ၄၉၆

ကေဒေသျှူပစာရနည်း

၁၁၊ ၂၀၊ ၂၉၉၊ ၄၀၄၊ ၄၉၇

ကေဗီဇီပုဂ္ဂိုလ် ၁၅၄

ဝေသဒ္ဓါ၏ အနက်ပြပုံ ၄၀၀

[ထူးအိုး]

ထူးကောဋီမကော ၂၄၃

ထူးကောဏကထာစသည်

ပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုး ၆၀၆

ထူးရတ္တိကော ၅၅၆

အိုး ၄-မျိုး ၅၃၇၊ ၆၀၁

မဟာဂန္ဓာရုံ ဆရာတော်

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏

ကျမ်းစာများ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိရာတွင် ကုသိုလ်ပါဝင်ကြသူများ

၁။ အရင်းမတည် ထုတ်ပေးထားသော ကုသိုလ်ရွှင်များ-

- ၄- ၈-၇၉ ဦးကျော်အေး-ဒေါ်စောရီ မှီရွှေရည် ဆေးလိပ်ရုံ၊
ပဲခူးမြို့။ ၀၀၀၀၀
- ၁၀- ၈-၇၉ မင်းကျောင်း ဘုန်းတော်လေး ဦးထူရိယ
ပဲခူးမြို့။ ၅၀၀၀
- ၁-၁၀-၇၉ ဂဠုန်မင်း ဦးတင်မောင်-ဒေါ်မြင့်
သားသမီး မြေးများ (ဂဠုန်မင်း-ဆေးလိပ်ရုံ)
မော်လမြိုင်ကျွန်း။ ၁၀၀၀၀
- ၇- ၅-၈၀ ဗိုလ်မှူး အောင်သိန်း-ဒေါ်ညွန့်မေ
တက္ကသိုလ်ရိပ်သာလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။ ၅၀၀၀
- ၁၀- ၆-၈၀ ဦးထိန်ဝင်းနှင့် ညီမများ၊ ရန်ကုန်မြို့။ ၃၀၀၀၀
- ၂၀- ၉-၈၀ ဗိုလ်မှူး အောင်သိန်း-ဒေါ်ညွန့်မေ၊ ရန်ကုန်မြို့။ ၆၀၀၀
- ၁၁-၁၂-၈၀ ဦးအောင်-ဒေါ်သောင်းသောင်း
အောင်သုခဆီစက်နှင့် ဆပ်ပြာစက်ပိုင်ရှင်
မိတ္ထီလာလမ်း၊ မြင်းခြံမြို့။ ၁၀၀၀၀
- ၃- ၁-၈၁ ဦးကာက-ဒေါ်စိန်သားသမီးများ
၂၉-လမ်း၊ ဝါးတန်းရပ်၊ မန္တလေး။ ၁၀၀၀၀